Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

In capite ieiu nij ad aspsi onem. Añ.

ihesus qui vocatur cristus. e deũ laudamus.

xaudi nos domine quoniã benigna est misericordia tua secũdũ

multitudinẽ miseracionũ tuarũ respice nos domine. ps alvũ me

ac ds quĩ intrauerũt aque usqz ad aĩam meã. Gl'a. añ mmute

habitu ĩ cine re et cilici o ieiu nem9 et plorem9 ante domi

nũ qui a multũ misericors est dimitte peccata nostra de

us nos ter. añ uxta vestibulum et al ta re plora bunt

sacerdotes et levi te ministri domini et dicẽt. parce domino po

pulo tu o et ne dissipes ora clamanciũ ad te do mi ne.

Emendem9 ĩ melius qđ ignoranter pec cavi mus ne subito ꝓoccupati

(I. e. Liber domus sororum Collis mariae in Coesfeldia)

die mortis queram⁹ spaciū penitēcie et īuenire nō possu ... m ...

de domine et miserē ... quia pecca- uim⁹- ti - bi. V. eccaui⁹ ...

patribꝫ nr̄is īiuste egim⁹ īiq̄ta - tē feci- m⁹. Atte. R. bscō dite

lemosinā in sinu pauperis ... et ipa orat ꝑ vobis ad ...

dominū. Qa sicut aqua extīguit ig - nē ita elemosina ...

extin - guit peccatū. V. onora dominū de tua sbstācia ...

primicijs frugū tuarū da - pauperi ... bus. Qa sicut. An ...

edia vita ī morte sum⁹ quē querim⁹ adiutorē nisi te do ...

ne qui ꝑ peccatis nr̄is iuſ - te iras - ceris. Sācte ... deus. Sācte

fortis. Sācte et misericors saluator amāe morti ne tra- das nos

A. 17

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Liber domus [illegible]

II

pma ps biblie vsq Esdre iclusiue.

A 17

11

Prologus.

Incipit prologus sci Iheronimi presbiteri ad paulinū presbiterū de omībz diuinis historie libris.

Frater Ambrosius tua michi munuscula per-ferens detulit. 7 suauissimas littās que a pncipio amicitiarū probate iā fidei 7 veteris amicitie pferebāt. Vera enī illa caritas est 7 xpi glutino copulata: quam non utilitas rei familiaris. non psentia tantū corporū. non subdola et palpans adulacio. sed dei timor 7 diuinarū scripturarū studia conciliant. Legim9 in veteribz hystoriis quosdam lustrasse prouincias nouos adisse ppłos maria transfreasse. Vt eos qs ex libris nouerant coram illis quoqz viderēt. Si pythagoras memphiticos vates. sic plato egyptū. 7 archita tarentum. eandemqz oram ytalie que qndam magna grecia dicebat. laboriosissime pagrauit: ut qui athenis magister erat et potens cuiusqz doctrine. quoqz achademie gymnasia psonabāt fieret peregrinus atqz discipul9 malens aliena discere vereā de quā sua impudent ingerere. Demqz cū litteris quasi toto fugientes orbe psequit. capt9 a pyratis 7 venundatus etiā tyranno crudelissimo paruit. captus vinctus. 7 seruus 7 tamen phylosophus: 7 maiore mēte se fuit. Ad tytū liuium lectum lacteo eloquēcie fonte manātem de ultimis hyspanie galliarūqz finibz quosdam venisse nobiles legimus: 7 quos ad contemplacionem sui roma nō traxerit vni9 hoīs fama pdux. Habuit illa etas inauditū oībz secul' celebrādū qz miraculū: ut urbem tantam ingressi. aliud extra urbem quererēt. Apollonius siue ille magus ut vulgus loquit siue phylosophus. ut pytagorici tradunt intrauit persas. transiuit caucasum albanos scitas. massagetas. opulentissima indie regna penetrauit et ad extremum latissimo physon amne transmisso puenit ad bragmanas: ut hyarcham in throno sedentē aureo 7 de tantali fonte potantē inter paucos discipulos de natura de moribz ac siderū cursu audiret docētem. Inde p helamitas babilonios. chaldeos. medos assyrios. parthos. syros. fenīces arabes palestinos. reuers9 alexandriam perexit ethyopiā. ut gymnosophistas et famosissimam solis mensam videt in sabulo. Inuenit ille vir. ubiqz quod disceret. 7 semp proficiēs semp se melior fieret. Scripsit sup hoc plenissime octo voluminibus phylostratus :-

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Quid loquar Caplm. ij.
de seculi hominibus. cu apl'us paul' uas electionis et magist' gencium. qui de consciencia tanti in se hospitis loquebatur. an experimentum queritis eius qui in me loquitur xpus. post damascum arabiamque lustratam ascendit iherosolimam ut videret petrum et mansit apud eum diebus quindecim. Hoc enim mysterio ebdomadis et ogdoadis futurus predicator gencium instruendus erat. Rursusque post annum quartum decimum. assumpto barnaba et tyto exposuerit apl'is ewangelium: ne forte in uacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis
viua uox
et in aures discipuli de auctoris ore transfusa forcius sonat. Unde et eschines cum rodi exularet ut legeretur illa demosthenis oratio quam aduersus eum habuerat mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait. Quid si ipsam audissetis bestiam sua uerba resonantem Caplm. iij.

Nec hoc dico quod sit tale aliquid in me quod uel possis uel velis discere: sed quo ardor tuus et discendi studium eciam absque nobis per se probari debeat. Ingenium docile et sine doctore laudabile est. Non quid inueniās. sed quid queras consideramus. Mollis cera. et ad formandum facilis eciam si artificis et plaste cesset manus
tamen totum est quidquid esse potest. Paulus apl'us ad pedes gamalielis legem moysi et prophetas didicisse se gloriatur: ut armatus spiritualibus telis postea confidenter diceret. Arma enim milicie nostre non carnalia sunt. sed potencia dei ad destructionem municionum consilia destruentes. et omnem altitudinem extollentem se aduersus sciam dei et in captiuitatem redigentes omnem intellectum ad obediendum xpo: et parati subiugare cunctam inobedienciam. Ad tymotheum scribit ab infancia sacris litteris eruditum et hortatur ad studium lectionis: ne negligat graciam que data sit ei per impositionem manus presbiterij. Tyto precepit ut inter ceteras uirtutes epi. quod breui sermone depinxit. sciencia quoque in eo eligatur scripturarum: optinentem inquit eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina sua sana et contradicentes reuincere.

Sancta Caplm. iiij.
quippe rusticitas solum sibi prodest: et quantum edificat ex uite merito eccliam xpi. tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta immo per malachiam dominus interrogauit sacerdotes legem. Id tantum sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. In deutronomio legimus. Interroga patrem tuum et annunciabit

tibi: seniores tuos et dicent tibi
In psalmo quoque centesimo octa
uo decimo Cantabiles michi e
rant iustificaciones tue. in loco peregri
nationis mee Et in descripcione
iusti viri cum eum arbori vite
david. que est in paradyso compa
ret inter ceteras virtutes etiam
hoc intulit In lege domini voluntas
eius et in lege eius meditabitur
die ac nocte Daniel in fine sacra
tissime visionis iustos dixit ful
gere sicut stellas: et intelligen
tes hoc est doctos quasi firma
mentum Vides quantum inter se dis
tent iusta rusticitas et docta
iusticia: Alii stellis. alii celo com
parantur. quamquam iuxta hebrai
cam veritatem. utrumque de erudi
tis possit intelligi Ita enim apud
eos legimus Qui autem docti
fuerint fulgebunt quasi splendor
firmamenti. et qui ad iusticiam
erudiunt multos quasi stelle in per
petuas eternitates Cur dicitur
apostolus paulus vas electionis.
Nempe quia vas legis et scriptu
rarum sanctarum armarium fuit pha
rizei stupent ad doctrinam domini:
mirantur in petro et iohanne quo
modo sciant legem cum litteras non
didicerint Quicquid enim aliis
exercitacio et cottidiana in le
ge meditacio tribuere solet illis
spiritus sanctus suggerebat: et erant
iuxta quod scriptum est docibiles
deo Duodecim annos salvator in
pleverat: et in templo sedens
de questionibus legis interrogans
magis docet. dum prudenter
interrogat Nisi forte rusticum pe
trum rusticum dicimus iohannem:
quorum uterque dicere poterat. et si
imperitus sermone: non tamen
sciencia Iohannes piscator rusti
cus indoctus Et unde vox illa
obsecro. in principio erat verbum.
et verbum erat apud deum. et deus
erat verbum. · grece
multa significat Nam et ver
bum est. et racio. et supputacio et
causa uniuscuiusque rei. per quam
sunt singula que subsistunt: que
universa recte intelligimus in
christo: Capitulum v.

Hoc doctus plato nesciunt.
hoc demosthenes eloquens
ignoravit. Perdam inquit sapi
enciam sapiencium: et prudenciam
prudencium reprobabo Vera sa
piencia falsam perdit sapienciam et
quamquam stulticia predicacionis
in cruce sit. tamen paulus sapienciam
loquitur inter perfectos Sapienciam au
tem non seculi huius. nec principum
istius seculi qui destruuntur: sed
loquimur dei sapienciam in misterio ab
sconditam quam predestinavit deus
ante secula Dei sapiencia christus
est: christus enim dei virtus et dei sa
piencia Hec sapiencia in mis
terio abscondita est. de qua
et noni psalmi titulus prenotatur
pro occultis filii. in quo sunt omnes
thesauri sapiencie et sciencie dei
absconditi et qui in misterio ab
sconditus erat. predestinatus est
ante secula predestinatus et pre
figuratus in lege et prophetis. Unde
et prophete appellabantur videntes
quia videbant eum quem ceteri

non videbat. Abraham vidit diem eius et letatus est. Apiebant ezechieli: qui pro peccato clausi erant. Revela inquit david oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritalis est: et revelatione opus est ut intelligatur ac revelata facie dei gloriam contempletur. Liber in apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur. Quem si dederis homini scienti litteras ut legat. respondebit. Non possum. Signatus est enim. Quanti hodie putant se nosse litteras. tenent signatum librum. nec aperire possunt nisi ille reseraverit qui habet clavem david. qui aperit et nemo claudit. qui claudit et nemo aperit. In actibus apostolorum sanctus eunuchus immo vir. sic enim eum scriptura cognominat. cum legeret ysaiam interrogatur a philippo. Putas ne intelligis que legis. Respondit. Quomodo possum nisi me aliquis docuerit. Ego ut de me interim loquar. nec sanctior sum nec studiosior illo eunucho qui de ethyopia id est de extremis mundi finibus venit ad templum. reliquit aulam regiam et tantus amor ei legis divine fuit. ut etiam in vehiculo sacras litteras legeret. et tamen cum librum teneret. et verba domini cogitatione conciperet. lingua volveret. labiis personaret. ignorabat eum. quem in libro nesciens venerabatur. Venit philippus. ostendit ei ihesum qui clausus latebat in littera. Et o mira doctoris virtus. eadem hora credidit eunuchus. baptizatur fidelis et sanctus est effectus. ac magister de discipulo. plus in deserto fonte ecclesie quam in templo synagoge aurato repperit. Cap. vi.

Hec a me stricta sunt breviter. Neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur. ut intelligeres te in scripturis sanctis sine premio et monstrante semitam non posse ingredi. Taceo de grammaticis. rethoricis. philosophis. geometricis. dialecticis. musicis. astronomicis. astrologis. medicis quorum scientia mortalibus vel utilissima est. et in tres partes scinditur.
id est doctrinam

id est rationem

id est usum et ut ad minores artes veniam et que non tam quam manu amministrantur. agricole. cementarii fabri metallorum lignorumque. cesores lanarii quoque et fullones. et ceteri qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricantur. absque doctore non possunt esse quod cupiunt. Quod medicorum est promittunt medici: tractant fabrilia fabri. Sola scripturarum ars est quam sibi omnes vendicent. Scribimus indocti doctique poemata passim. hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista

verbosus. hac universi presumunt. lacerant docent antequam discant. Alii adducto supercilio grandia verba trutinantes inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alii discunt proch pudor a feminis quod viros doceant. Et ne parum hoc sit. quadam facilitate verborum immo audacia disserunt aliis quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis similibus qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras venerint. et sermone composito aurem populi mulserint quicquid dixerint. hoc legem dei putant. nec scire dignantur. quid prophete quid apostoli senserint. sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia. quasi grande sit et non viciosissimum dicendi genus depravare sententias et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem: quasi non legerimus homeri centonas. et virgilii centonas ac non sic eciam maronem sine christo possimus dicere christianum. quia scripserit. Iam redit et virgo redeunt saturnia regna. Iam nova progenies celo dimittitur alto. Et patrem loquentem ad filium. Nate mee vires mea magna potencia solus. Et post verba salvatoris in cruce. Talia perstabat memorans fixusque manebat. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo similia: docere quod ignores. immo ut cum stomacho loquar. nec hoc quidem scire quod nescias. Capitulum vii.

Videlicet manifestissima est genesis. in qua de creatura mundi de exordio generis humani de divisione terre de confusione linguarum et gentium usque ad exitum scribit hebreorum. Patet exodus cum decem plagis cum decalogo cum mysticis divinisque preceptis. In promptu est leviticus liber. in quo singula sacrificia sunt immo singule pene sillabe et vestes aaron et totus ordo leviticus. spirantes celestia sacramenta. Numeri vero nonne tocius arithmetice et prophecie balaam et quadraginta duarum per heremum mansionum mysteria continent. Deuteronomium quoque secunda lex et ewangelice legis prefiguracio. nonne sic ea habet que priora sunt. ut tamen nova sint omnia de veteribus. hucusque moyses. hucusque pentateucus quibus quinque verbis apostolus paulus se gloriari loquitur. Iob exemplar paciencie. que non mysteria suo sermone complectitur. Prosa incipit versu labitur. pedestri sermone finitur. Omnesque leges dyalectice proposicione. assumpcione confirmacione conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus. Et ut de ceteris sileam resurrectionem corporum sic prophetat ut nullus de ea vel manifestius vel caucius scripserit. Scio inquit quia redemptor meus vivit et in novissimo die de terra surrecturus sum et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea videbo deum. Quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspecturi sunt et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad ihesum naue qui et typum domini non solum in gestis verum eciam in nomine

portat Transit iordanen hostiū
regna subūtit · diuidit t'ram
victori pplo ꝛ p singulas vrbes
viculos montes flumina tor
rentes atqꝫ cōfinia ecclie celes
tis qꝫ iherusalem spiritalia me
bra describit In iudicū libro q̄t
principes ppli · tot figure sūt Ruth
moabitidis ysaie explet vati
cinīū dicētis Emitte agnū do
mine dominatorē t'rē de pe
tra deserti ad mōtem filie syon
Samuhel in heli mortuo. et ī
occisione saul veterem legem
abolitam · Porro in sadoch at
qꝫ dauid noui sacerdocij nouiqꝫ
imperij sacramēta testat' Ma
lachim id est t'cius et q̄rtus
liber regum a salomone vsqꝫ
ad iheconiam ꝛ ab ierobaam
filio nabath vsqꝫ ad osee · qui
ductus est in assyrios · regnū
iuda et regnū isr'l' describit
Si hystoriam respicias v̄ba sim
plicia sūt Si in litteris sensum
latentem ecclesie paucitas et
hereticoꝝ contra ecclesiam bel
la narrant' Duodecim ꝓphete
in vnius voluminis angus
tia coartati · multo aliud quā
sonat in littera pfigurant ·
Osee crebro nominat ephra
ym · samariam ioseph iezrahel
israhel ꝛ vxorem fornicariā
ꝛ fornicacionis filios et adul
teram in cubiculo clausam ma
riti multo tempe sede' viduā
et sub veste lugubri viri ad
se reditum prestolari Iohel fi
lius phatuhel describit t'ram
duodecim t'buū · eruca · brucho
locusta · rubigine uastante cor
ruptam . ꝛ post eu'sionem p'oris
ppli' effusum iri spm̄ scm̄ super
seruos dei et ancillas id est su
per centū viginti credenciū
noīa · et effusum iri in cenacl'o
syon · qui cētū viginti ab vno
vsqꝫ q̄ntudecimum paulatim
et p incremēta sūt gentes quin
decim graduum numerū effi
ciūt · qui in psalt'io mystice cō
tinetur Amos pastor et rusti
cus ꝛ ruborū moram distrin
gens paucis explicari v̄bis nō
potest Quis em̄ digne exp'
mat t'ia et q̄tuor scelera da
masci gaze ꝛ tyri ꝛ ydumee
ꝛ filioꝝ amon ꝛ moab et ī
septimo octauoqꝫ gradu iude
ꝛ isr'l' · Hic loquitur ad vaccas
pingues que sūt in monte sa
marie ꝛ ruituram domū ma
iorem minoremqꝫ testatur Ipē
cernit fictorem locuste et stan
tem dn̄m sup murū litū vel
adamātinum · ꝛ vncinū pomo
rum attrahentem · supplicia
peccatorib3 ꝛ famem in t'ra nō
famē panis neqꝫ sitim aque
sed audiendi v̄bū dn̄i Abdias
qui int'ptat' seruus dn̄i · pto
nat cont' edom et sāguineū
t'renūqꝫ fratris quoqꝫ iacob
semp emulum hasta pcutit
spiritali Ionas columba pul
cherrima naufragio suo pas
sionem dn̄i pfigurans · mūdū
ad penitēciam reuocat · ꝛ sub
nomine niniue salutem

gentib; nūciat Micheas demoras
thie coheres xpi vastacionem an
nūciat filie latronis et obsidionē
ponit cont(ra) eam: quia maxilla
percussit iudicis israhel Naum co
solator urbis increpat ciuitatē
sanguinū: et post euersionem
illius loquitur Ecce sup montes
pedes euangelizantis et annū
ciantis pacem Abacuc luctator for
tis et rigidus stat sup custodiam
suam et figit gradum sup muni
cionem ut xpm in cruce cōtem
pletur et dicat Operuit celos glā
eius et laudis eius plena ē ter
ra Splendor eius ut lux erit:
cornua in manib⁹ eius Sopho
nias speculator et archanorū
dm̄ cognitor audit clamorem
a porta piscium et eiulatū a secū
da et contricionem a collibus:
indicat quoq; ululatum habita
torib⁹ pyle quia conticuit omnis
ppls chanaan Disperierunt uni
versi qui inuoluti erant argē
to Aggeus festiuus et letus qui
seminauit in lacrimis ut in gau
dio meteret destructum templū
edificat. deumq; patrem inducit
loquentem Adhuc unū modicūq;
et ego commouebo nō solū celū
sed etiam terrā: mare et aridam
et mouebo omēs gentes. et ve
niet desideratus cunctis gentibus.
Zacharias memor dm̄ sui mul
tiplex in prophecia ihm vestibus
sordidis. et lapidem oculorum septē
candelabrumq; aureum cū totidem
lucernis quot oculis. duas quo
q; oliuas a sinistris lampadis
cernit et dextris ut post equos
rufos et varios et albos et dis
sipatas quadrigas ex ephraym
et equū de iherusalem paupem
regem vaticinetur et pdicet
sedentem sup pullū filiū asine
subiugalis Malachias aperte et
in fine omnium prophetarū de abiec
cione israhel et vocacione gē
ciū. nō est michi ait voluntas in
uobis dicit dn̄s exercituū et mu
nus nō suscipiam de manu vrā
Ab ortu enim solis usq; ad occa
sum. magnum ē nomen meū
in gentib⁹. et omni loco sacri
ficatur et offertur nomini meo
oblacio munda. Ysaiam. Iheremi
am. Ezechielem. danielem.
quis possit uel intelligere. uel
exponere. Quorū primus nō pro
pheciam michi videtur texere. sed
ewangeliū Secundus virgam nuceā
et ollam succensam a facie aqui
lonis et pardum spoliatū suis
colorib⁹ et quadruplex diuersis
metris nectit alphabetū Tercius
principia et finem tantis habet
obscuritatib⁹ inuoluta ut apud
hebreos iste partes cū exordio
geneseos ante annos triginta non
legantur Quartus uero vero qui et
extremus inter quatuor prophetas
temporum conscius ut totius
mūdi
lapidem preci-sum de monte
sine manibus. et regna omnia
subuertentem claro ser-mone pro
nunciat Dauid symonides nr
pyndarus. et alcheus. flaccus
quoq; et catullus et serenus xpm
lira psonat: et in decacordo psal
terio ab inferis excitat resur-
gentem Salomon pacificus

et amabilis domini mores cor
rigit. naturam docet. ecclesiam
iungit. et christum sanctarumque nuptia
rum dulce canit epythalamium
Hester in ecclesie typo populum libe
rat de periculo et interfecto aman
qui interpretatur iniquitas partes
convivii et diem celebrem mit
tit in posteros. Paralypomenon
liber id est instrumenti veteris

tantus ac talis est: ut absque
illo si quis scienciam scriptura
rum sibi voluerit arrogare seipsum
irrideat. Per singula quippe nomina
iuncturasque verborum et pretermisse
in regum libris tanguntur hysto
rie. et innumerabiles explica
ntur ewangelii questiones. Esdras
et neemias adiutor videlicet
et consolator a domino in uno vo
lumine coartantur. instaurant
templum. muros extruunt civita
tis. Omnisque illa turba populi re
deuntis in patriam et descriptio sacer
dotum. levitarum israhelitis prose
litorum. ac per singulas familias mu
rorum et turrium opera divisa Ali
ud in cortice preferunt. aliud reti
nent in medulla. Cernis me scrip
turarum amore raptum excessisse
modum epistole: et tamen implesse
quod volui. Audivimus tantum
quid nosse. quid cupere debeamus
ut et nos quoque possimus dicere
Concupivit anima mea deside
rare iustificationes tuas in omni
tempore Ceterum socraticum illud
impletur in nobis: Hoc tantum
scio quod nescio. Tangam et
novum breviter testamentum. Ma
theus. marcus. lucas et Johannes.
quadriga domini et verum

cherubin. quod interpretatur sciencie
multitudo per totum corpus oculati
sunt scintille micant. discurrunt
fulgura pedes habent rectos et
in sublime tendentes. terga pen
nata. et ubique volitancia tenent
se mutuo sibique perplexi sunt et qua
si rota in rotam volvuntur et pergunt
quocumque eos flatus sancti spiritus perdux
erit. Paulus apostolus ad gentes sep
tem scribit epistolas: octava enim
ad hebreos. a plerisque extra nu
merum ponitur. Tymotheum instruit
ac tytum phylemonem prefugi
tivo famulo deprecatur: super quo tacere
melius puto quam pauca scribere Ac
tus apostolorum. nudam quidem sonare
videtur hystoriam et nascentis ec
clesie infanciam texere. sed si no
verimus scriptorem eorum lucam esse
medicum. cuius laus est in ewangelio
adverimus pariter omnia verba illius anime
languentis esse medicinam. Jacobus.
petrus. Johannes. Judas. septem epistolas
ediderunt tam misticas. tam suc
cinctas et breves et longas pari
ter. breves in verbis longas in sente
ciis ut rarus sit qui non eorum
lectione ceciat. Apokalipsis Jo
hannis tot habet sacramenta quot
verba. Parum dixi: et pro meri
to voluminis omnis laus inferior
est. In verbis singulis multiplices la
tent intelligencie. Oro te frater
karissime inter hec vivere. ista medita
ri. nichil aliud nosse. nichil que
rere. Nonne tibi videtur iam hic
in terris regni celestis habitacu
lum. Nolo offendaris in scripturis
sanctis simplicitate quasi vilitate
verborum que vel vicio interpretum

vel de industria sic prolate sūt.
ut rusticā concionem facilius in
struerent. et in vna eademqz sen
tencia aliť doctꝰ aliť audiret
indoctus. Non sum tam petulās
et hebes ut hec me nosse polli
ceat et eorum fructꝰ capē quorum
radices in celo fixe sūt sed velle
fateor. Sedenti me pfero magis
trum renuenti comitem spon
deo. peteti dat' pulsanti apit'
querens inueīt. Discamꝰ in ter
ris quorum nobis scīa pseueret
in celo. Obuijs te manibz exci
piam. et ut inepte aliquid ac
de et maiori tumiditate effu
dā quidquid qsieris. tecum scire
conabor. Habes hic amātissimū
tuū frēm eusebiū qui litterarū
tuarū in grām duplicauit. refe
rens honestatem morū tuorum.
cōtemptū seculi. fidem amicicie.
amorem xpī. Nam prudenciam
et eloquij venustatem. etiā abs
qz illo ipā eplā pferebat. Festi
na. qso te : et herenti in salo na
uicule funem magis pride quā
solue. Nemo renunciatus sclo
bene post potest vende que cō
tempsit ut venderet. Quicqd
insumptus de tuis tuleris: pro
lucro cōputa. Antiquū dictū est.
auaro tam deest quod habz quā
quod non hz. Credenti totus mū
dus diuiciarū est. Infidelis aūt
etiam obulo indiget. Sic viua
mꝰ qsi nichil habentes et oīa
possidentes. Victus atqz vestitꝰ
diuicie xpīanorum sūt. Si habes in
potestate rem tuam vende. si nō
habes. proice. Tollenti tunicam
et palliū relinquendū est. Sali
cet nisi tu semp retrastinans
et diem de die trahens caute
et pedetemptim tuas possessiun
culas vendideris. nō habz xpūs
vnde alat pauperes suos. Totū
deo dedit. qui se obtulit. Apli
nauem tantū et retia relique
rūt. vidua duo era mittit in
gazophilaciū et pfert' cūctis di
uicijs. Facile cōtempnit oīa:
qui semp cogitat se ee moriturū.

Incipit prefacio sci Jeronimi psbri in historia penthateucū. id est. in quinqz libris moysi.

Desiderij mei
desidera
tas accepi
eplās qui
quondam
psagio fu
turorū cū
Daniele sor
titus est nomen obsecrantis ut
trāslatū in latinam linguam
de hebreo sermone pentatheucū
nostrorum auribz traderem. Pericu
losum opus certe. obtrectatorum
meorum latratibz patens: qui me
asserūt in septuaginta inter
ptum suggillatione noua p
veteribz cudere. ita ingenium
quasi vinū probantes: cū ego
sepissime testatꝰ sim me pro
vili porcione in tabnaclo dei
offire que possim. nec opes
alterius aliorum paupertate fedari.
Quod ut auderem origenis
me studiū prouocauit. qui edi
cioni antique trāslacionem theo
docionis emiscuit. Astherisco.

et obelo id est stella et veru opus
omne distinguens: dum aut
illucescere facit que minus an
te fuerant. aut superflua que
que iugulat et confodit: maxime
que ewangelistarum et apostolorum auc
toritas promulgavit In quibus
multa de veteri testamento legi
mus que in nostris codicibus non
habentur. ut est illud Ex egyp
to vocavi filium meum. et Quoni
am nazareus vocabitur. et Vi
debunt in quem compunxerunt.
et flumina de ventre eius flu
ent aque vive. et que nec oculus
vidit nec auris audivit nec in
cor hominis ascendit que preparavit deus
diligentibus se. et multa alia que
proprium
desiderant. Interrogemus ergo
eos ubi hec scripta sint. et cum di
cere non potuerint de libris hebra
icis proferamus. Primum testimo
nium est in Osee. Secundum in ysaia
Tercium in zacharia Quartum in
proverbiis Quintum eque in ysaia
Quod multi ignorantes. apocri
forum deliramenta sectantur. et hi
berias nenias libris autenticis
preferunt Causas erroris non est
meum exponere Iudei prudenti factum
dicunt esse consilio. ne ptolomeus
unius dei cultor. etiam apud he
breos duplicem divinitatem depre
henderet. quod maxime idcirco fa
ciebat. quia in platonis dog
ma cadere videbatur Denique u
bicumque sacrum aliquid scriptura
testatur de patre et filio et spiritu sancto.
aut aliter interpretati sunt. aut om

nino tacuerunt: ut et regi satis face
rent. et archanum fidei non vulgarent.
Et nescio quis auctor primum sep
tuaginta cellulas alexandrie men
dacio suo exstruxerit. quibus divi
si eadem scriptitarent: cum aristhe
us eiusdem ptolomei
. et multo post
tempore iosephus nichil tale retu
lerint. sed in una basilica congrega
tos contulisse scribant non prophe
tasse. Aliud est enim vatem. aliud
esse interpretem Ibi spiritus ventura pre
dicit. hic erudicio et verborum copia
ea que intelligit transfert. nisi for
te putandus est tullius economi
cum xenofontis et platonis py
tagoram et demosthenis prothe
si fontem afflatus rethorico spiritu
transtulisse: aut aliter de hiisdem li
bris per septuaginta interpretes aliter
per apostolos spiritus sanctus testimonia
texuit: ut quod illi tacuerunt. hii
scriptum esse mentiti sunt Quid igitur.
dampnemus veteres. Minime Sed
post priorum studia in domo domini quod
possumus laboramus Illi interpretati
sunt ante adventum christi. et quod nes
ciebant dubiis protulere sentenciis
Nos post passionem et resurrec
tionem eius non tam prophetiam quam
hystoriam scribimus Aliter enim au
dita. aliter visa narrantur Quod
melius intelligimus. melius et pro
ferimus Audi igitur emule. obtrec
tator ausculta Non dampno. non
reprehendo septuaginta. sed confi
denter cunctis illis apostolos prefero
Per istorum os michi christus sonat

Quos ante prophetas inter spirita
lia carismata positos lego in quibus
ultimum pene gradum interpretes te
nent. Quid livore torqueris. quid
imperitorum animos contra me con
citas. Sicubi tibi in translatione
videor errare. interroga hebreos
diversarum urbium magistros consu
le quod illi habent de christo. tui
codices non habent. Aliud est
si contra se postea ab apostolis usur
pata testimonia probaverunt: et
emendaciora sunt exemplaria
latina quam greca quam hebrea
Verum hec contra invidos. Nunc te
deprecor desiderii karissime: ut qui
tantum opus me subire fecisti
et a genesi exordium capere ora
tionibus iuves quo possim eodem
spiritu quo scripti sunt libri in lati
num eos transferre sermonem.

Ubi lux primo fieri iubetur.
Firmamentum die secundo factum
Ubi aque et terre separacio fieri
iubetur. Ubi terra germi
nare iubetur die tercio Ubi
luminaria iubentur Lumina
ria facta die quarto Ubi ex aquis
animalia iubentur die quinto edu
ci. Ubi animalia benedicuntur
De terra animalia produci iubentur
die sexto Ubi deus hominem
fieri iubet Ubi adam facto
benedicitur Ubi adam escarum
accipit potestatem Orbis
consummacio Recapitula
tio creatoris Adam de li
mo factus Paradysus factus
De fluminibus Pre
ceptum ade in paradyso

Ubi adam nomina pecoribus im
posuit De muliere facta
De serpente. Ubi
se nudos viderunt Adam et eua
Ubi dominus ade in paradyso
loquitur post transgressionem
eius. De sentencia in ser
pentem. Ubi adam de
paradyso expellitur Pri
mogenitus ade chayn
Abel natus Sacrificium
abel et chayn Ubi cha
yn fratrem occidit Ubi cha
yn in terra maledicitur
Commemoracio chayn
a facie dei et generacio eius
De filijs lamech qui
ostenderunt musicam et arte
ferri ad usum atque examenti
De vindicta lamech
Ubi adam rursum fi
lios suscepit. Reca
pitulatio fabrice ade
Ubi adam moritur
Ubi enoch translatus est.
Ubi filij dei filias ho
minum concupierunt
Ubi iratus dominus vita homi
num illorum in centum xx^ti annos
terminavit. De gygan
tibus Ubi homines deus
delere minatur.
Generaciones noe
Ubi dominus archam fieri
iubet Ubi noe in
archam introijt
Ubi diluvium factum est
Ubi corvus dimittitur
Ubi de archa noe exire iu

betur et sacrificat Ubi dn̄s pollicetur iam non exterminare hominē Ubi noe cū filiis benedicitur Quia sanguis anima sit et ideo edi prohibeatur De arcu posito in nube in signo testamenti ne ult[a] diluuiū fiat Quod cham pat[er] sit chananeorū. Ubi noe vino inebriatur et a filio irridet[ur] Generaciones filiorum noe Inicium nouarū linguarū De nemroth gygante qui prior post diluuiū regnauit in babylone Ubi assur ninive construit et cetera. Filii chanaan sydonii et cethei et ceteri Filii sem. Habitacio filiorum sem Consumacio filiorum noe qui in vna lingua agebant De turre Ubi dn̄s descendit videre ciuitatem et turrim et linguas confudit De generacionibus sem. De sara sterili Translacio abre in carra Ubi abram de terra exire iubet[ur] Ubi dn̄s primo abre apparuit in bethel Ubi abram propter famam in egyptū descendit Ubi sara regis egyptiorum introducitur Contencio inter pastores abre et loth. Ubi d[eu]s abre et semini eius totius terre possessionem promittit: Ubi quatuor reges adversus sodomorū quinque reges belligerauerunt et loth predauerunt Ubi abraham predam cū loth reduxit De melchisedech Ubi deus in visione abre et filium promittit Ubi abram credidit deo et reputatū est illi ad iusticiam Ubi abram in signo sacrificat Ubi sara ancillam suā abre conduxit Ubi agar fugit. Testamentū abram Ubi dn̄s abram patrem gencium futurū pollicet[ur] et nomen abraham accepit Ubi dn̄s eum circumcidi iubet. Ubi abraham pro ysmahel rogat Ubi abraham om̄s suos circumcidit. Ubi dn̄s cum duobus venit ad abraham sub arbore Ubi abraham de sodomitis interrogat Ubi loth angelos hospicio suscepit Loth ad generos loquitur. Ubi filie loth ad patrem suū intrauerunt Ubi abraham vxorem suam appellat sororem Abraham filium suscepit Ubi deus ad agar loquitur. Abymelech ad abraham Ubi deus temptat abraham de filio. Rebecce genus. Ubi sara moritur Ubi abraham de vxore filii commendat De cethura vxore abrahe

Ubi mortuus est abraham
Ysmahel progenies
Ysaac progenies De lente
Ubi visus est deus ysaac
Ubi ysaac uxorem suam
dixit sororem Ubi ysaac
centuplum invenit et ab abyme
lech expellitur De puteis
ysaac Ubi ysaac aram
edificat deo Ubi ysaac
increpat abymelech.
Ubi puteus ysaac sitiavit
Uxor esau. Ubi iacob acce
pit benedictionem esau.
Iacob mandatum accepit a patre
ne accipiat uxorem alienigenam
Ubi esau aliam
uxorem accepit Ubi
iacob lapidem ad caput posuit
Ubi iacob lapidem unx
it et votum fecit. Ubi
iacob ad puteum oves adaquavit
Ubi iacob pro uxore
pascit. De mandra
goris ruben Ubi ia
cob cum socero de mercede pa
ciscitur De virgis ia
cob variis Ubi iacob
cum uxoribus proficiscitur
Ubi iacob vidit angelos dei
Ubi iacob cum angelo
luctabatur Ubi iacob
esau fratri suo occurrit
Ubi filia iacob rapta est
Ubi filii iacob sychem interfecerunt
Ubi iacob ydola dis
perdit Debbora mo
ritur Deus ad iacob
in bethel locutus est
Ubi Rachel moritur

Ruben cum uxore patris concubuit
Nomina filiorum iacob
Iacob ad patrem venit
Ysaac defunctus est
Primogenita esau
Ioseph sompnium vidit
unde fratribus invidie fomitem sub
ministravit.
De iuda uxorem accipiente
De Thamar
Ioseph contra dominam
Ioseph in carcere
Sompnium pharao.
Ubi nati sunt filii ioseph
Manasses et effraym
Ioseph propter frumentum in egyptum
mittit Ioseph fratres
agnoscit Ubi filii iacob
reversi sunt ad patrem suum de egyp
to Ubi iterum in egyp
tum venerunt filii iacob ad ioseph
Ubi ioseph fratres agnos
cit Eunti iacob in egyp
tum dominus visus est Ubi
loquitur iacob ad pharaonem.
Ubi ioseph tradidit egyp
tus pro panibus Ubi
iacob ioseph pro sepultura con
stringit Ubi iacob fili
os ioseph benedixit
Ubi iacob filios suos ~~ioseph~~
~~bnd~~ duodecim benedixit.
Iacob moritur
Fratres ioseph post
exitum patris sui rogant ne me
mor sit iniquitatum quas fe
cerunt in eum.

Incipit liber qui hebraice dicitur
bresith grece genesis.

In principio cre-
auit deus celū
& trã. Terra au
tem erat ina
nis & vacua.
Et tenebre erat
super faciem
abyssi. & spūs
dei ferebatur
super aquas.
Dixitqz deus
fiat lux. Et fcm
est lux Et vidt
deus lucem quod
esset bona et di
uidit lucē a te
nebris Appella
uitqz lucem diē
et tenebras noc
tem. Factuqz est
vespere et mane dies vn9.
Dixit quoqz deus. fiat firma
mentū in medio aquarū. &
diuidat aquas ab aquis. Et fe
cit deus firmamētū. diuisitqz
aquas que erat sub firmamē
to ab hijs que erant sup fir
mamentū Et fcm est ita Vo
cauitqz deus firmamētū celū
Et fcm est vespe & mane di
es secūdus Dixit etiam
deus. Congregentur aque q̄
sub celo sūt in locū vnū & ap
pareat arida. Factūqz ē ita
Vocauitqz deus aridam trãm.
cōgregacionesqz aquarū ap
pellauit maria Et vidit de9
quod esset bonū & ait.
Germinet trã herbam
virentem & facientē semen
lignūqz pomiferū faciens
fructū iuxta genus suū cui9 se
men in semetipso sit sup ter
ram & factū est ita Et protu
lit trã herbam virentem &
afferentem semen iuxta genus
suū. lignūqz faciens fructū et
habēs vnū quodqz sementē se
cūdū speciē suā Et vidit deus
quod esset bonū. fcmqz est vespe
& mane dies tcius. Dixit
autē de9. fiant luminaria ī
firmamēto celi & diuidat diē
ac noctem. & sint in signa &
tempora et dies & ānos ut luce
ant in fimamento celi et illu
minet trãm. Et fcm ē ita.
Fecitqz deus duo magna lu
minaria: luminare maius ut
pesset diei. & luminare min9
ut pesset nocti Et stellas. Et
posuit eas in fmamēto celi
ut lucent sup terrā et pesset
diei ac nocti et diuiderent lu
cem a tenebris Et vidit deus
quod eēt bonū & fcm est ves
pere & mane dies quartus.
Dixit etiam deus. Pro
ducant aque reptile aīe viuē
tis et volatile sup trãm sub
firmamēto celi. Creauitqz d's
cete grandia et omēm aīam
viuentem atqz motabilē quā
produxerant aque in species
suas Et omne volatile scdm
genus suū. Et vidit
deus quod esset bonū: bndix
itqz eis dicēs Crescite et mul
tiplicamini et replete aquas
maris. aues qz mltiplicetur
sup trãm. Et factū est vespe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et mane dies quintus. Dixit
quoque deus Producat terra animam
viventem in genere suo: iumenta et
reptilia et bestias terre secundum spe
cies suas factumque est ita. et fe
cit deus bestias terre iuxta spe
cies suas: et iumenta et omne
reptile terre in genere suo Et vi
dit deus quod esset bonum et ait.
Faciamus hominem ad yma
ginem et similitudinem nostram
et presit piscibus maris et vola
tilibus celi et bestiis universeque cre
ature omnique reptili quod mo
vetur in terra. Et creavit
deus hominem ad ymaginem et
similitudinem suam. ad ymaginem
dei creavit illum: masculum et
feminam creavit eos Benedixitque e
is deus et ait Crescite et multi
plicamini et replete terram et
subiicite eam: et dominamini
piscibus maris et volatilibus
celi et universis animantibus que
moventur super terram.
Dixitque deus Ecce dedi vobis
omnem herbam afferentem
semen super terram et universa lig
na que habent in semetipsis se
mentem generis sui ut sint vob
in escam. et cunctis animantibus
terre. omnique volucri celi. et v
niversis que moventur in terra. et i
quibus est anima vivens ut habe
ant ad vescendum. Et factum est
ita Viditque deus cuncta que fecit
et erant valde bona Et factum
est vespere et mane dies sex
tus. Capitulum ii.
Igitur perfecti sunt celi et ter
ra et omnis ornatus eorum
Compleuitque deus die septimo
opus suum quod fecerat et requi
euit die septimo ab universo ope
quod patrarat Et benedixit
diei septimo et sanctificauit illum
quia in ipso cessauerat ab omni
opere suo quod creauit deus ut
faceret Iste generationes celi
et terre quando create sunt in die quo
fecit dominus deus celum et terram et
omne virgultum agri antequam
oriretur in terra omnemque herbam
regionis priusquam germina
ret Non enim pluerat dominus deus
super terram et homo non erat qui
operaretur eam sed fons ascende
bat e terra et irrigans univer
sam superficiem terre Forma
uit igitur dominus deus hominem
de limo terre et inspirauit in
faciem eius spiraculum vite et
factus est homo in animam vi
uentem Plantauerat autem
dominus deus paradysum volupta
tis a principio in quo posuit
hominem quem formauerat
Produxitque dominus deus de hu
mo omne lignum pulchrum visu
et ad vescendum suaue. lignum
etiam vite in medio paradysi lig
numque scientie boni et mali.
Et fluvius egrediebatur de lo
co voluptatis ad irrigandum
paradysum qui inde dividitur
in quatuor capita Nomen
uni physon ipse est qui circuit
omnem terram euilath ubi nas
citur aurum. et aurum terre illius
optimum est. ibique invenitur
bidellium et lapis onichinus
Et nomen fluvij secundi Geon ipse
est qui circuit omnem terram ethi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

opie Nomen uō fluminis t̄
cij tygris: ipē vadit cont̄ assy
rios. fluuius autem qr̄tus ipē ē
eufrates Tulit ~~autem~~
ergo dn̄s hominem ⁊ posuit
eum in padysum voluptatis
ut operaretur et custodiret illu͂.
p̄cepit ei dicens Ex omni ligno
padysi comede: de ligno aūt
sciē boni ꝛ mali ne comedas
In quacūqꝫ enī die comederis
ex eo morte morieris Dixit
quoqꝫ dn̄s deus Nō est bonū
esse hoīem solū faciamus ei ad
iutoriū simile sibi. formatis igi
tur. dn̄s deus de humo cunctis
aīantibus t̄re ⁊ vniūsis vo
latilibꝰ celi. adduxit ea ad
adam vt videret quid vocaret ea
Omne enim quod voca
uit adam anime viuentis ipm̄
est nomen eius Appellauitqꝫ
adam nominibꝫ suis cuncta a
nimātia ⁊ vniuersa vola
tilia celi: ⁊ omēs bestias t̄re
Ade uō nō inueniebat̄ adiu
tor similis eius Immisit
ḡ. dn̄s deus soporem in a
dam Cūqꝫ obdormisset. tulit
vnam de costis eius et reple
uit carnem pro ea Et edi
ficauit dn̄s deus costā quā
tulerat de adam in mulierē
⁊ adduxit eam ad adam.
Dixitqꝫ adam. Hoc nūc os
ex ossibus meis: et caro de
carne mea. Hec vocabit̄
virago quoniā de viro sump
ta ē Quam obrem relin
quet hō patrē suū et ma
trem ⁊ adherebit vxori sue
et erūt duo in carne vna.
Erat autem vterqꝫ nudus a
dam scilꝫ et vxor eius et nō
erubescebant. Caplm. iij.
Sed et serpens erat cal
lidior cunctis aīantibus
t̄re q̄ fecerat dn̄s deus Qui dix
it ad mulierē. Cur p̄cepit vo
bis deus ut nō comederetis de
omni ligno padysi Cui respō
dit mlīr De fructu lignorū que
sūt in padyso vescimur. De fruc
tu uō ligni quod est in medio
padysi p̄cepit nobis deus ne
comederemus ꝛ ne tangerem9
illud ne forte moriamur. Dixit
autem serpens ad mulierem
Nequaquā morte moriemini.
scit enim deus quod in quocū
qꝫ die comederitis ex eo. api
ent̄ oculi vri̅: et eritis sicut dij
scientes bonū ⁊ malū Vidit
igit̄ mlīr quod bonū eēt lignū
ad uescendū. ⁊ pulchrū oculis
aspectuqꝫ delectabile et tulit
de fructu eius ⁊ comedit dedit
qꝫ viro suo. Qui comedit ⁊ ap
ti sūt oculi ābor Cūqꝫ cog
nouissent se eē nudos ꝯsuerūt
folia ficꝯ. feceruntqꝫ sibi p̄izo
mata Et cū audissent vocē dn̄i
dei de ābulantis in padyso ad
auram post meridiem absco
derūt se adam ⁊ vxor eius a
facie dn̄i dei. in medio ligni
padysi Vocauitqꝫ dn̄s
deus adam ⁊ dixit ei vbi es.

Qui ait vocem tuam audivi
in paradyso et timui eo quod nu
dus essem et abscondi me Cui
dixit dominus Quis enim indicavit
tibi quod nudus esses nisi quod
ex ligno de quo tibi preceperam
ne comederes comedisti Dixit
que adam Mulier quam dedisti
sociam michi dedit michi de ligno et
comedi Et dixit dominus
deus ad mulierem Quare hoc
fecisti Que respondit Serpens
decepit me et comedi Et ait dominus
deus ad serpentem Quia hoc fe
cisti maledictus es inter omnia
animancia et bestias terre Super
pectus tuum gradieris et terram
comedes cunctis diebus vite tue
Inimicicias ponam inter te et
mulierem et inter semen tuum et
semen illius Ipsa conteret caput
tuum et tu insidiaberis calcaneo
eius Mulieri quoque dixit Mul
tiplicabo erumpnas tuas et con
ceptus tuos In dolore paries
filios et sub viri potestate eris
et ipse dominabitur tui Ade vero dix
it Quia audisti vocem uxo
ris tue et comedisti de ligno
ex quo preceperam tibi ne co
mederes maledicta terra in opere
tuo in laboribus comedes eam
cunctis diebus vite tue Spinas
et tribulos germinabit tibi
et comedes herbas terre In sudore
vultus tui vesceris pane tuo
donec revertaris in terram de qua
assumptus es quia pulvis
es et in pulverem reverteris Et

vocavit adam nomen uxoris
sue eva eo quod mater esset cunc
torum viventium Fecit quoque deus
dominus deus adam et uxori eius
tunicas pelliceas et induit eos
et ait Ecce adam quasi unus
ex nobis factus est sciens bonum
et malum Nunc ergo ne forte
mittat manum suam et sumat
etiam de ligno vite et come
dat et vivat in eternum
Et misit eum dominus deus de
paradyso voluptatis ut operaretur
terram de qua assumptus est
Eiecitque adam et collocavit an
te paradysum voluptatis che
rubin et flammeum gladium
atque versatilem ad custodiendam
viam ligni vite Cap. iiij.

Adam vero cognovit e
uam uxorem suam
que concepit et peperit chaim di
cens Possedi hominem per deum
Rursumque peperit fratrem eius
abel Fuit autem abel pastor
ovium et chaim agricola Factum
est autem post multos dies
ut offerret chaim de fructibus
terre munera domino Abel quoque
obtulit de primogenitis gregis
sui et de adipibus eorum Et
respexit dominus ad abel et ad
munera eius ad chaim vero
et ad munera eius non respexit
Iratusque est chaim ve
hementer et concidit vultus eius
Dixitque dominus ad eum Quare
iratus es et quare concidit facies

tua. Nonne si bene egeris recipies. Sin autem male statim in foribus peccatum aderit: sed sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius. Dixitque cham ad abel fratrem suum Egrediamur foras Cumque essent in agro consurrexit cham adversus fratrem suum et interfecit eum Et ait dominus ad cham Ubi est abel frater tuus Qui respondit. nescio Numquid custos fratris mei sum Dixitque ad eum Quid fecisti Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra Nunc igitur maledictus eris super terram: que aperuit os suum et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos. Vagus et profugus eris super terram Dixitque cayn ad dominum Maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. Ecce eicis me hodie a facie terre et a facie tua abscondar. et ero vagus et profugus in terra Omnis igitur qui invenerit me occidet me Dixitque ei dominus Nequaquam ita fiet sed omnis qui occiderit cham septuplum punietur Posuitque dominus in cham signum ut non eum interficeret omnis qui invenisset eum Egressusque cham a facie domini. habitavit in terra profugus ad orientalem plagam eden. Cognovit autem cham uxorem suam que concepit et peperit enoch Et edificavit civitatem vocavitque nomen eius ex nomine filii sui enoch. Porro enoch genuit irad. et irad

genuit mamahel: et mainahel genuit matusahel. et matusahel genuit lamech Qui accepit uxores duas. nomen uni ada et nomen alteri sella Genuit ada iabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atque pastorum et nomen fratris eius iubal. ipse fuit pater canentium cythara et organo Sella quoque genuit tubalcham qui fuit malleator et faber in cuncta opera eris et ferri. soror vero tubalcham noema Dixitque lamech uxoribus suis ade et selle Audite vocem meam uxores lamech auscultate sermonem meum. Quoniam occidi virum in vulnus meum et adolescentulum in livorem meum Septuplum dabitur ultio de cham: de lamech vero septuagies septies Cognovit quoque adhuc adam uxorem suam et peperit filium vocavitque nomen eius seth dicens Posuit michi dominus semen aliud pro abel quem occidit cham. Sed et seth natus est filius: quem vocavit enos. iste cepit invocare nomen domini. Ca. v.

Hic est liber generationis adam In die qua creavit deus hominem ad similitudinem dei fecit illum masculum et feminam creavit eos et benedixit illis et vocavit nomina eorum adam in die quo creati sunt. Vixit autem adam. c xxx annis et genuit filium ad ymaginem

suam vocavit quod nomen eius
seth. Et facti sunt dies
adam postquam genuit seth
ccc anni: genuitque filios et fili
as Et factum est omne tempus quod
vixit adam dcccc xxx anni:
et mortuus est Vixit quoque seth
c v annis et genuit enos. Vix
it quoque seth postquam genuit
enos dccc vij annis: genuit
que filios et filias Et facti sunt omnes
dies seth dcccc xij annorum: et
mortuus est Vixit vero enos xc
annis et genuit cainan Post
cuius ortum vixit dccc xv a
nnis: et genuit filios et filias. Fac
tique sunt omnes dies enos dcccc
v annorum et mortuus est Vixit
quoque cainan lxx annis et ge
nuit malalehel + dccc xl an
nis genuitque filios et filias Et
facti sunt omnes dies caynan dc
ccc x anni et mortuus est. Vixit
autem malalehel lxv annis et
genuit iareth. Et vixit mala
lehel postquam genuit iareth d
ccc xxx annis et genuit filios
et filias Et facti sunt omnes dies
malalehel dccc xcv anni et mor
tuus est Vixit quoque iareth
c lxij annis et genuit enoch.
Et vixit iareth postquam genu
it enoch dccc annis: et genu
it filios et filias Et facti sunt omnes
dies iareth. dcccc lxij anni et
mortuus est. Porro e
noch vixit lxv annis et ge
nuit matusalam et abulavit

+ Et vixit cainan postquam genuit
malalehel

coram deo Et vixit postquam
genuit matusalam ccc annis
et genuit filios et filias Et fa
cti sunt omnes dies enoch ccc lxv a
nni abulavitque cum deo et non
apparuit quia tulit eum deus. Vixit
quoque matusalam c lxxx vij
annis et genuit lamech Vixitque
matusalam postquam genuit la
mech dcc lxxx ij annis et genu
it filios et filias Et facti sunt
omnes dies matusalam dcccc
lxviiij annorum et mortuus est Vixit
autem lamech c lxxx ij annis et
genuit filium vocavitque nomen
eius noe dicens Iste consolabitur
nos ab operibus et laboribus ma
nuum nostrarum in terra cui male
dixit dominus Vixitque lamech post
quam genuit noe d xc v annis et
genuit filios et filias Et facti sunt
omnes dies lamech dcc lxx vij
anni et mortuus est Noe
vero cum quingentorum esset annorum
genuit sem cham et iaphet.

Cumque cepis- Cap. vi.
sent homines multiplicari
super terram et filias procreassent
videntes filij dei filias hominum quod
essent pulchre. acceperunt sibi
uxores ex omnibus quas elege
rant. Dixitque deus Non
permanebit spiritus meus in homine
in eternum quia caro est. eruntque
dies illius c xx annorum Gygan
tes autem erant super terram in
diebus illis Postquam
enim ingressi sunt filij dei ad fili
as hominum: illeque genuerunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Isti sunt potentes a seculo viri famosi. Videns autem deus quod multa malicia hominum esset in terra et cuncta cogitacio cordis intenta esset ad malum omni tempore penituit eum quod hominem fecisset in terra et tactus dolore cordis intrinsecus et precavens in futurum. Delebo inquit hominem quem creavi a facie terre ab homine usque ad animancia a reptili usque ad volucres celi. Penitet enim me fecisse eos. Noe vero invenit graciam coram domino. Hee generaciones Noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in generacionibus suis. Cum deo ambulavit et genuit tres filios. Sem. Cham. et Iaphet. Corrupta est autem coram deo et repleta est iniquitate. Cumque vidisset deus terram esse corruptam omnis quippe caro corruperat viam suam super terram: dixit ad Noe. Finis universe carnis venit coram me repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi archam de lignis levigatis mansiunculas in archa facies et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus et sic facies eam. Trecentorum cubitorum erit longitudo arche quinquaginta cubitorum latitudo et triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in archa facies et in cubito consummabis summitatem eius. Ostium autem arche pones extra ex latere deorsum. Cenacula et tristega facies in ea. Ecce ego adducam diluvii aquas super terram ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vite est sub celo: universa que in terra sunt consumentur. Ponamque fedus meum tecum et ingredieris archam tu et filii tui uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus universe carnis bina induces in archam ut vivant tecum masculini sexus et feminini. De volucribus iuxta genus suum et de iumentis in genere suo. et ex omni reptili terre iuxta genus suum bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis que mandi possunt et comportabis apud te et erunt tam tibi quam illis in cibum. Fecit ergo Noe omnia que preceperat ei deus.

Dixitque dominus Capitulum vij.

ad eum Ingredere tu et omnis caro tecum. te enim vidi iustum coram me in generacione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolles septena et septena masculum et feminam. De animantibus vero non mundis duo et duo: masculum et feminam. Sed et de volatilibus celi septena et septena masculum et feminam ut salvetur semen super terram universe terre. Adhuc enim et post vij dies ego pluam super terram xl diebus et xl noctibus: et delebo omnem substanciam quam feci de superficie terre. Fecit ergo Noe omnia que mandaverat ei

dn̄s Eratqz sexcentorum annorū
qn̄ diluuij aque inundauerūt sup
tiram. Et ingressus est
noe et filij eius. vxor eius et vxo
res filiorum eius cū eo in archā.
ppt aq̄s diluuij de aīantibz quo
qz mūdis et imūdis et de volucri
bus et ex omni quod mouet sup
tiram duo et duo ingressa sūt
ad noe in archam. masculus et
femina: sicut pceperat deus
noe. Cūqz trāsissent vij dies aq̄
diluuij inundauerūt sup tiram
Anno sexcentesimo vite noe.
mense scd̄o. decima die me
sis rupti sūt om̄s fontes abyssi
magne et catharacte celi apte
sūt: et fc̄a est pluuia sup tiram
xl. dieb⁹ et quadraginta noc
tibz In articulo diei illius ingres
noe sus est noe Sem et cham et ia
phet filij eius. vxor illius et tres
vxores filiorum eius cū eis in ar
chā: ipsi et om̄e aīal scd̄m ge
nus suū. vniūsaqz iumēta et
om̄e quod mouet sup tiram
in gn̄e suo. cūctūqz volatile
scd̄m gen⁹ suū. vniūse aues
omsqz volucres ingresse sūt
ad noe in archam bina et bi
na ex om̄i carne in qua erat
spus vite: et que ingressa sūt
masculus et femina ex omni
carni introierūt sicut pcepat
ei de⁹. Et inclusit eū dn̄s defo
ris Factū est diluuium
sup tiram xl. diebz et xl. noc
tib⁹ et multiplicate sūt aque
et leuauerūt archam in subli
me a tira Vehement inunda
uerūt: et om̄ia impleuerant

in suphicie tire Porro archa
ferebat sup aquas: et aque
pualuerūt nimis sup tiram op
tiqz sūt om̄s montes excelsi
sub vniūso celo. xv. cubitis altior
fuit sup mōtes quos operuerat
Consumptaqz est omnis caro.
q̄ mouebat sup tiram volucrū
animāciū bestiarū om̄nqz repti
liū que reptant sup tiram. Vni
ūsi homines. et cuncta aīantia
in quib⁹ spiraclm vite est in tira
mortua sūt Et deleuit omem
sbam que erat sup tiram ab
hoīe vsqz ad pecus: tam repti
le quam volucres celi et deleta
sūt de tira Remāsit autem sol⁹
Noe et qui cū eo erant in archa
obtinuerantqz aque tiras. cen
tū qnquaginta diebus viii

Recordatus aut Caplm
dn̄s noe. cūctorūqz ani
mātiū om̄i iumētorū q̄ erat
cū eo in archa. Adduxit spm̄
sup tiram et imminute sūt aq̄
et clausi sūt fontes abyssi et ca
tharacte celi et prohibite sūt
pluuie de celo: reuseqz sūt aq̄
de tira euntes et redeūtes et
ceperūt minui post. c. l. dies (centū quinquaginta)
requieuitqz archa mense septi
mo vicesima septima die me
sis sup mōtes armenie At
vo aque ibant et decrescebāt
vsqz ad decimū mensem de
cimo em̄ mēse pma die me
sis apparuerūt cacumina
mōtiū Cūqz trāsissent
xl. dies aperiens noe fenes

fenestram arche quam fecerat di
misit corvum Qui egredie
batur et non revertebatur donec sicca
rentur aque super terram Emisit
quoque columbam post eum: ut vi
deret si iam cessassent aque su
per faciem terre. que cum non inve
nisset ubi requiesceret pes eius
reversa est ad eum in archam
Aque enim erant super univer
sam terram. Extenditque manum:
et apprehensam intulit in archam
Expectatis ultra septem diebus
aliis rursum dimisit columbam
ex archa At illa venit ad eum
ad vesperam portans ramum olive
virentibus foliis in ore suo In
tellexit ergo noe quod cessassent
aque super terram: expectavitque
nichilominus septem alios di
es et emisit columbam: que non
est reversa ultra ad eum. Igitur
sexcentesimo primo anno primo
mense. prima die mensis immi
nute sunt aque super terram et apiens
noe tectum arche aspexit. vi
ditque quod exsiccata esset superfi
cies terre Mense secundo septima
et vicesima die mensis arre
facta est terra Locutus
est autem deus ad noe dicens
Egredere de archa tu et uxor
tua. filii tui et uxores filiorum
tuorum tecum: cuncta animancia que
sunt apud te ex omni carne
tam in volatilibus quam in bes
tiis et universis reptilibus
que reptant super terram educ tecum
et ingredimini super terram

Crescite et multiplicamini super
eam Egressus est ergo noe et
filii eius uxor illius et uxores
filiorum eius cum eo. sed et omnia
animantia iumenta et reptilia
que reptant super terram secundum genus
suum de archa egressa sunt Edi
ficavit autem noe altare domino.
et tollens de cunctis pecoribus et volu
cribus mundis obtulit holocaus
ta super altare Odoratusque est
dominus odorem suavitatis
Et ait ad eum Nequaquam
ultra maledicam terre propter homines
Sensus enim et cogitacio humani
cordis prona sunt ad malum ab
adolescencia sua Non igitur per
cuciam ultra ~~hominem~~ omnem animam
sicut feci cunctis diebus terre seme
tis et messis frigus estus et estas
et hyemps nox et dies non requi
escent: — Capitulum. ix.

Benedixitque deus noe et filiis
eius et dixit ad eos Cresci
te et multiplicamini et implete
terram et terror vester et tremor sit
super cuncta animalia terre et super omnes
volucres celi. cum universis que
moventur in terra Omnes pisces
maris manui vestre traditi sunt
et omne quod movetur et vivit
erit vobis in cibum Quasi olera
virencia tradidi vobis omnia ex
cepto quod carnem cum sanguine
non comedetis. Sanguinem
enim animarum vestrarum requiram de
manu cunctarum bestiarum et de
manu hominis De manu vi

et fr̄is eius requiram aīam hoīs
Quicumq3 effuderit humanū sang'nem
fudet' sanguis illius Ad ymagi
nem quippe dei fc̄us est hō Vos
aūt crescite et multiplicamini et i
gredimini sup t'ram et implete eā
Hec quoq3 dixit dn̄s ad noe et ad
filios eius cum eo. Ecce ego sta
tuam pactū meū vobiscū et cū
semine vr̄o post vos et ad oēm
aīam viventem q̄ est vobiscum
tam in volucribꝫ quā in iumētis
et pecudibꝫ t're cunctis q̄ egres
sa sūt de archa. et vniūsis besti
is t're. statuam pactū meū vo
biscū: et nequaq̄ ult' int'ficiet'
omīs caro aquis diluuij: Nec
erit deinceps diluuiū dissipans t'
ra. Dixitq3 deus Hoc signū
federis qd' do int' me et uos et
ad omem aīam viventem que
est vobiscū in generationes
sempit'nas Arcū meū ponam
in nubibꝫ et erit signū federis
int' me et int' t'ram Cumq3
obduxero nubibꝫ celū. appeb'
arcus meus in nubibꝫ et recor
dabor federis mei quod pepi
gi uobiscū et cū omni aīa viue
te que carnem vegetat: et nō
erūt ult' aq diluuij ad delen
dam vniūsam carnem Eritq3
arcus meus in nubibꝫ et videbo
illū: et recordabor federis sempi
t'ni quod pactū est int' dm̄ et int'
omem aīam viventem vniūse
carnis que est sup t'ram.
Dixitq3 deꝰ noe Hoc erit sig
nū federis qd' constitui int' me
et omem carnem sup terram

Erant igit' filij noe qui egressi
sūt de archa Sem cham et iaphet
Porro cham ipē est ~~pat' Tres~~
pater chanaam Tres isti sūt
filij noe et ab hijs disseminatū
est omē homi genus sup vni
ūsam t'ram. Cepitq3 noe
vir agricola exercere t'ram et plā
tauit vineā bibensq3 vinū meb
atus est et nudatus in tab'na
culo suo Quod cū vidisset cham
pat' chanaan verenda scilicet
prīs sui esse nudata nūciauit
duobꝫ frībꝫ suis foris At uō
Sem et iaphet. palliū imposue
rūt humeris suis. et incedentes
retrorsum operuerūt verenda
prīs sui: faciesq3 eorū auserūt
et prīs virilia non viderūt
Evigilans autē noe ex vino
cū didicisset que fecerat
ei filius suus minor ait Ma
ledictꝰ chanaan seruus seruo
rum erit frībꝫ suis Dixitq3
Benedictꝰ dn̄s deus Sem. sitq3
chanaan seruus eius Dilatet
deus iaphet. et habitet in tab'na
cul' Sem: sitq3 chanaan seruꝰ
eius Vixit autem noe post
diluuiū ccc l. annis et impleti
sūt omīs dies eius d. cccc. l.
annor et mortuus est Ca. x.
Hee gnaciones filior noe
Sem. cham et iaphet Na
tiq3 sūt eis filij post diluuium
Filij iaphet Gomer et Magog
et madai Jaban et thubal et
Mosoch et thiras Porro filij
Gomer aschenez et Rifath et
Thogorma. Filij autem Jaban

elysa et tharsis. cethim et do-
danim. Ab hiis divise sunt
insule gentium in regionibus suis.
unusquisque secundum linguam et fa-
milias suas. Filii autem cham
chus. et mesraim. et futh. et cha-
naan. Filii chus Saba et evila
et Sabatha et Regma. et Sabata-
tha. Filii Regma Saba. et dadan.
Porro chus genuit Nem-
roth. Ipse vero cepit esse potens
in terra et erat robustor vena-
tor coram domino. Ab hoc exivit
proverbium quasi nemrod robustus
venator coram domino. Fuit autem
principium regni eius babilon
et arach et achad. et chalanne
in terra sennaar. De terra illa
egressus est assur. Et
edificavit ninniven et plateas
civitatis et chale. Resen quoque
inter ninniven et chale. hec est
civitas magna. At vero mes-
raym genuit ludim et ana-
mim et Fecusim et labim et
nepthuim et thesluim de qui-
bus egressi sunt philistiim. et
chaptuurim. Chanaan
autem genuit sydonem primo-
genitum suum etheum. et iebuseum
et amorreum et gergeseum et e-
ueum et pherezeum sineum
et aradium samaritem et ama-
theum. Per hos dissemi-
nati sunt populi chananeorum. Factique
sunt termini chanaan venien-
tibus a sydone gerarim usque
gazam. donec ingrediaris
sodomam et gomorram et

adamam et seboim usque lesa.
Hii filii cham in cognationibus
et linguis et generationibus terris-
que et gentibus suis. De sem
quoque nati sunt patre omnium
filiorum eber fratre iaphet ma-
iore. Filii sem. elam. et assur.
et arfaxad et lud et aram. Filii
aram us et ul. et iether et mesa.
At vero arfaxad genuit sala de
quo ortus est heber. Natique sunt
heber filii duo. nomen uni faleg
eo quod in diebus suis divisa est terra
et nomen fratris eius iectan. Qui
iectan genuit helmodad et saleph
et asarmoth iare et aduram et
uzal et decla et ebal et abymelech.
saba et ophyr et evila et iobab.
Omnes isti filii iectan. Et
facta est habitatio eorum de mes-
sa pergentibus usque sephar monte
orientalem. Isti filii sem secundum
cognationes et linguas et regi-
ones in gentibus suis. Hee fa-
milie noe iuxta populos et natio-
nes suas. ab hiis divise sunt gen-
tes in terra post diluvium. Ca. xi.

Erat autem terra labii un-
ius et sermonum eorun-
dem. Cumque proficiscerentur de ori-
ente invenerunt campum in terra
sennaar et habitaverunt in eo.
Dixit alter ad proximum suum. Ve-
nite faciamus lateres et coqua-
mus eos igni. Habueruntque
lateres pro saxis et bitumen
pro cemento. Et dixerunt. Veni-
te faciamus nobis civitatem et
turrim. cuius culmen pertingat

celum ad et celebremus nomen
nostrum antequam dividamur in v-
niversas terras Descendit
autem dominus ut videret civitatem
et turrim quam edificabant filii
adam et dixit Ecce unus est
populus et unum labium omnibus Cepe
runtque hoc facere nec desistent a co
gitationibus suis donec eas opere
compleant Venite igitur des
cendamus et confundamus ibi linguas
eorum ut non audiat unusquisque vo
cem proximi sui Atque ita divisit
eos dominus ex illo loco in universas
terras et cessaverunt edificare civi
tatem Et idcirco vocatum est no
men eius babel quia ibi confusum
est labium universe terre et inde
dispersit eos dominus super faciem cunc
tarum regionum Hee gene
rationes sem. Sem centum erat
annorum quando genuit arfaxat bi
ennio post diluvium Vixitque sem
postquam genuit arfaxat quin
gentos annos et genuit filios et
filias Porro arfaxat vixit x
xxv annos et genuit chainan
Vixitque arfaxat postquam ge
nuit chainan. ccc. xxx annis
et genuit filios et filias Vixit
autem chainan c. xxx annis et
genuit sale Vixitque chainan
postquam genuit sale ccc tribus
annis et genuit filios et filias.
Sale quoque vixit xxx annis et
genuit heber. Vixitque sale post
quam genuit heber. ccc. tribus a
nnis et genuit filios et filias Vix
it autem heber xxx iiii^or an
nis et genuit phaleg. Et vixit
heber postquam genuit phaleg
cccc xxx annis et genuit reu
Vixitque phaleg postquam genu
it reu cc viiii annis et genuit
filios et filias Vixit autem
reu xxx duobus annis et genuit
Sarug Vixitque reu postquam
genuit sarug cc vii annis et
genuit filios et filias Vixit vero
sarug xxx annis et genuit na
chor Vixitque sarug postquam
genuit nachor. cc annis et ge
nuit filios et filias Vixit au
tem nachor xx viiii annis et ge
nuit thare Vixitque nachor post
quam genuit thare. c x viiii an
nis et genuit filios et filias.
Vixitque thare lxx annis et genuit
abram et nachor et aran.
Hee sunt autem generationes
thare. Thare genuit abram
et nachor et aran Porro aran
genuit loth Mortuus est autem
aran ante patrem suum in
terra nativitatis sue in ur chal
deorum Duxerunt autem abram
et nachor uxores Nomen uxo
ris abram. sarai. et nomen
uxoris nachor. melcha filia
aran patris melche. et patris
iesche Erat autem sa
rai sterilis nec habebat libe
ros Tulit itaque thare abram
filium suum et loth filium aran
filium filii sui et sarai nurum
suam uxorem abram filii sui
et eduxit eos de ur chaldeorum
ut irent in terram chanaan. Vene
runtque usque aran et habita

uerūt ibi Et fcī sūt dies thare
cc v ānoꝝ ⁊ mortuus est in
aran: — Caplm. xij.
Dixit autem dominus ad abrā
Egredere de t̄ra tua et de
cognatione tua. et de domo pa
tris tui ⁊ veni in t̄ram quā mō
strauero tibi. Faciāqꝫ te in gente
magnā Et benedicā tibi ⁊ mag
nificabo nomen tuū: eritqꝫ be
nedictus Benedicā bn̄dicētib9
tibi ⁊ maledicam maledicētibus
tibi: atqꝫ in te bn̄dicent̄ vniuse
cognationes t̄re Egressus est ita
qꝫ abram sicut p̄ceperat ei do
minus. ⁊ ibat cū eo loth Septua
ginta quinqꝫ annoꝝ erat abram
cū egrederet̄ de aran Tulitqꝫ
sarai vxorem suam. ⁊ loth fili
um fratris sui vniusamqꝫ sub
stanciam quam possederant ⁊
aīas quas fecerant in aran
Et egressi sūt ut irent in t̄rā
chanaan Cūqꝫ venissent in eā:
p̄transiuit abram t̄ram vsqꝫ ad
locū sychem et vsqꝫ ad conual
lem illustrem Chananeus at
tūc erat in t̄ra Appa
ruitqꝫ dn̄s abram et dixit ei Se
mini tuo dabo t̄ram hāc Qui edi
ficauit ibi altare domino qui ap
paruerat ei Et inde trāsgrediens
ad montem qui erat contra o
rientem bethel. tetendit ibi ta
bernaculū suū: ab occidente ha
bens bethel et ab oriente hay
Edificauit quoqꝫ ibi altare do
mino et inuocauit nomen
eius Perrexitqꝫ abram vadēs
⁊ ultra progrediens ad meri
diem Facta est autē fames
in t̄ra Descenditqꝫ abrā
in egyptū ut peregrinaret̄ ibi
preualuerat enī fames in t̄ra
Cūqꝫ ꝓpe eēt ut ingrederetur
egyptum dixit sarray vxori sue
Noui quod pulchra sis mulier
et qd̓ cum viderint te egypcij
dicturi sūt. Vxor ipius est et in
ficient me. et te reseruabūt
Dic ergo obsecro te quod soror
mea sis ut bn̄ sit m̄ ꝓpt̄ te et
viuet aīa mea ob grām tui.
Cumqꝫ ita ingressus esset
abram egyptum viderunt egip
cij mulierem quod eēt pulchra
nimis ⁊ nūciauerūt p̄ncipes
pharaoni et laudauerūt eam
apud illū ⁊ sublata est mulier
in domū pharaonis Abram
uō bene vsi sūt ꝓpt̄ illam Fuerūt
qꝫ ei oues ⁊ boues ⁊ asini et ser
ui ⁊ famule ⁊ asine et cameli
Flagellauit autem dn̄s pharaonē
plagis maxīs et domū eius ꝓpt̄
sarray vxorem abram Vocauit
qꝫ pharao abram et dixit ei.
Quid nam est quod fecisti michi
Quare nō indicasti michi qd̓
vxor tua eēt Quāobrcausam
dixisti sororem tuā esse. ut tolle
rem eam michi in vxorem Nūc
igit̄ ecce cōiux tua accipe eā
et vade Precepitqꝫ pharao sup
abram viris et eduxerūt eum
et vxorem illius et omnia que
habebat — Caplm. xiij.
Ascendit ergo abram de
egypto ipē et vxor eius

⁊ omīa que habebat et loth cū
eo· ad australem plagam Erat
aūt diues valde in possessione
argenti ⁊ auri Reūsusq; est per
iter· quo venerat a meridie
in bethel usq; ad locū ubi p̄us fu-
erat tabnaculū int̄ bethel ⁊ hay
in loco altaris quod fecerat p̄us
et īuocauit ibi nomen dnī Sz
⁊ loth qui erat cū abram fuerūt
greges ouiū ⁊ armēta et tab-
nacula: nec potat eos capere
tra· ut hītarent simul Erat qp
pe substātia eoz multa et non
quibāt cōmuniter Unde
et fcā est rixa int̄ pastores gre-
gum abram et loth Eo autē tē-
pore chananeus ⁊ ferezeus ha-
bitabāt in illa tra Dixit ergo
abram ad loth Ne queso sit iur-
giū int̄ me ⁊ te ⁊ int̄ pastores
meos ⁊ pastores tuos frēs enim
sum9 Ecce vniūsa tra corā te
est recede a me obsecro Si ad si-
nistram ieris ego dexteram tene-
bo Si tu dexteram elegeris ego
ad sinistrā pgam Eleuatis ita-
q; loth oculis vidit omnē circa
regionem iordanis q̄ vniūsa ir-
rigabat antequā subūtet dns
sodomam ⁊ gomorram sicut
padysus dnī ⁊ sicut egyptus
venientib9 in segor Elegitq; si-
bi loth regionem tra iordanem
⁊ recessit ab oriente Diuisiq; sūt
alterutz a frē suo Abram habi-
tauit in tra chanaan: loth mo-
ratus ē in oppidis q̄ erant circa
iordanem ⁊ hītauit ī sodomis

Homines autem sodomite pessimi
erant ⁊ peccatores coram dno nimis
Dixitq; dns ad abram
postquā diuisus est ab eo loth·
Leua oculos tuos et vide a loco
in quo nūc es ad aqlonem ⁊
ad meridiem· ad orientem
et occidentem omēm trā quā
cōspicis tibi dabo et semini tuo
in sempitnū faciā q; semen tuū
sicut puluem tre Si quis potest
hominū numerare puluem se-
men quoq; tuū numerare po-
terit· Surge ⁊ pambula trām
in lōgitudine ⁊ latitudine sua
quia tibi daturus sum eam
Mouens igit abrahā
tabnaculū suū· venit ⁊ habita-
uit iuxta conuallem mambre
quod est in hebron edificauit-
q; ibi altare dno Capl'. xiiij.
Factum est autem in illo
tempe ut amraphel rex
sennaar ⁊ arioch rex ponti
et chodorlaomor rex elamitaz
⁊ thadal rex genciū inirent
bellum cont̄ Bara regem sodo-
moz et cont̄ bersa regem go-
morre et cont̄ Sennaab rege
adame ⁊ cont̄ Semeber rege
seboym et cont̄ regem bale·
ipsa est segor Omēs hij cōue-
nerūt in vallem siluestrem
q̄ nūc est mare salis Duodecī
enī anis seruierant chodorlao-
mor ⁊ t'cio decimo āno recesse-
rūt ab eo Igit āno q̄rtodeci-
mo venit chodorlaomor et re-
ges qui erāt cum eo percusseruntq;

raphaym in astaroth carnaim
et zuzym cum eis Et emim in sabe
cariathym et correos in montibus
seyr usque ad campestria pharan
que est in solitudine Reversique sunt
et venerunt ad fontem mesphat
ipa est cades Et percusserunt omnem
regionem amalechitarum: et
amorreum qui habitabat in asa
son thamar Et egressi sunt rex
sodomorum et rex gomorre et rex
adame et rex seboim necnon
et rex bale que est segor et direxerunt
contra eos aciem in valle sil
vestri ut suis finibus dimicarent
scilicet adversus thodorlaomor
regem elamitarum et thadal re
gem gentium et amraphel regem
sennaar et arioth regem pon
ti quatuor reges adversus quin
que Vallis autem silvestris ha
bebat puteos multos bituminis
Itaque rex sodomorum et rex go
morre terga verterunt cecideruntque
ibi: et qui remanserant fugerunt
ad montem Tulerunt autem
substantiam sodomorum et gomorre et uni
versa que ad cibum pertinent et abi
erunt necnon et loth et substantiam eius
filium fratris abram qui habitabat
in sodomis Et ecce unus qui eva
serat nunciavit abram hebreo
qui habitabat in convalle mambre
amorrei fratris eschol et fratris aner
hii enim pepigerant fedus cum
abram Quod cum audis
set abram captum videlicet loth
fratrem suum numeravit expedi
tos vernaculos suos CCC x
et viii et persecutus est eos usque

dan et divisis sociis irruit sup
eos nocte percussitque eos et persecu
tus est eos usque hoba que est ad le
vam damasci Reduxitque omnem
substantiam et loth fratrem suum cum substan
tia illius mulieres quoque et po
pulum Egressus est autem rex
sodomorum in occursum eius post
quam reversus est a cede thodorlao
mor et regum qui cum eo erant
in valle sabe que est vallis regis
At vero melchisedech rex
salem proferens panem et vinum
erat enim sacerdos dei altissimi Be
nedixit ei et ait Benedictus abram
deo excelso qui creavit celum et
terram et benedictus deus excelsus quo
protegente hostes in manibus
tuis sunt et dedit ei decimas ex
omnibus Dixit autem rex sodomorum
ad abram da michi animas cetera
tolle tibi Qui respondit ei levo
manum meam ad dominum deum ex
celsum possessorem celi et terre
quod a filo subtegminis usque ad
corrigiam calige non accipiam
ex omnibus que tua sunt Ne dicas
ego ditavi abram exceptis hiis
que comederunt iuvenes et partibus
virorum qui venerunt mecum Aner
eschol et mambre isti accipiant
partes suas Capitulum xv.

Hiis ita transactis factus
est sermo domini ad abram
per visionem dicens Noli timere
abram ego protector tuus sum
et merces tua magna nimis
Dixitque abram Domine deus quid
dabis michi Ego vadam absque

liberis et filius procuratoris domus
mee iste damascus eliezer. Addi
ditque abram. Michi autem non
dedisti semen. Et ecce vernaculus
meus heres meus erit. Statimque
sermo domini factus est ad eum di
cens. Non erit hic heres tuus. sed
qui egredietur de utero tuo ipsum
habebis heredem. Eduxitque eum
foras et ait illi. Suscipe celum et nu
mera stellas si potes. Et dixit
ei. Sic erit semen tuum.
Credidit abram deo et repu
tatum est ei ad iusticiam. Dixit
que ad eum. Ego dominus qui eduxi
te de hur chaldeorum ut darem
tibi terram istam et possideres
eam. At ille ait. Domine deus un
de scire possum quod possessurus
sim eam. Respondens
dominus. Sume inquit michi vaccam
triennem et capram trimam.
et arietem annorum trium. turtu
rem quoque et columbam. Qui tol
lens universa hec. divisit ea
per medium: et utrasque partes contra
se altrinsecus posuit. aves autem
non divisit. Descenderuntque vo
lucres super cadavera et abigebat
eas abram. Cumque sol occuberet
sopor irruit super abram et hor
ror magnus et tenebrosus in
vasit eum. Dictumque est ad eum.
Scito prenoscens quod peregrinum
semen tuum sit in terra non sua et
subicient eos servituti et affli
gent CCCC annis. Verumtamen
gentem cui servituri sunt ego iu

dicabo. et post hec egredientur
cum magna substancia. Tu autem
ibis ad patres tuos in pace sepul
tus in senectute bona. Generacione
autem quarta revertentur huc. Nec
dum enim complete sunt iniqui
tates amorreorum usque ad presens
tempus. Cum ergo occubuisset
sol facta est caligo tenebrosa. et
apparuit clybanus fumans et lam
pas ignis transiens inter divisio
nes illas. In die illo pe
pigit dominus cum abram fedus
dicens. Semini tuo dabo terram
hanc. a fluvio egypti usque
ad fluvium magnum eufraten.
cineos et cenezeos et cethmo
neos et etheos et ferezeos ra
phaym quoque et amorreos et
chananeos. et gergezeos et
iebuseos. Capitulum. xvi
Igitur sarai uxor abram non
genuerat liberos: sed habens
ancillam egypciam nomine agar
dixit marito suo. Ecce conclu
sit me dominus ne parerem: ingre
dere ad ancillam meam. si for
te saltem ex illa suscipiam fili
os. Cumque ille acquiesceret deprecan
ti. tulit agar egipciam ancil
lam suam post annos decem quam
habitare ceperant in terra cha
naan et dedit eam viro suo
uxorem. Qui ingressus est
ad eam. At illa concepisse se vi
dens despexit dominam suam.
Dixitque sarai ad abram. Inique
agis contra me. Ego dedi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ancillam meam in sinū tuū q̄
videns quod cōcepit despectui
me habet iudicet dn̄s int̄ me
& te Cui respondit abram Ec
ce ait āncilla tua in manu tua
est: utere ea ut libet Affligē
te igitur eā sarai fugam iniit
Cumq; invenisset illā
āngelus dn̄i iuxta fontem aq̄
in solitudine qui est in deserto
in via assur· dixit ad eā Agar
āncilla sarai unde venis & quo
vadis· Que respondit A facie
sarai dn̄e mee ego fugio Dix
itq; ei angl's dn̄i Revertere ad
dominā tuā & humiliare sub
manu ipsius Et rursum Multi
plicās inquit multiplicabo
semen tuū: et non numera
bit̄ p̄ multitudine Ac deinceps
Ecce ait cōcepisti & paries filiū
vocabisq; nomen eius ismahel
eo q̄ audierit dn̄s afflictionem
tuam· Hic erit ferus hō· manꝰ
eius cont̄ omīs et manꝰ omnī
cont̄ eū & e regione universorū
fratrū suorū figet tabnacula
Vocavit autem agar nomē
dn̄i qui loquebat̄ ad eam: tu
deus qui vidisti me Dixit enī
Profecto hic vidi posteriora
videntis me Propterea appel
lavit puteū illū puteū viventis
et videntis me Ipse est inter
cades & barad Peperitq; agar
abre filiū qui vocavit nomē
eius ismahel Octoginta & sex
ānorū erat qn̄ peperit ei agar
ismahelem Capitulum· xvij.
vij Postquā vero abram xc &
viiii annorū esse cepat apparuit
ei dn̄s dixitq; ad eum · Ego dn̄s
omīps ambula corā me et esto p
fectus ponāq; fedus meū int̄ me
et te et multiplicabo te veheme
ter nimis Cecidit abram pro
nus in faciem Dixitq; ei deus
Ego sum deus & pac
tū meum tecū erisq; pat̄ multaꝝ
gēciū nec ult̄ vocabit̄ nomen
tuū abram sed appellaberis ab
ham quia patrē multarū genciū
cōstitui te Faciamq; te crescē vehe
mētissime· & ponam te in genti
bus regesq; ex te egredientur
& statuā pactū meū int̄ me &
te & int̄ semen tuū post te in
gn̄acionib; suis fede sempitno
ut sim deus tuus & seminis
tui post te Daboq; tibi et semi
ni tuo t̄ram pegrinacionis tue
omnē t̄rā chanaan in possessio
nem etnā eroq; deus eorū
Dixit iterū deus ad abrahā
Tu ergo custodies pactū meū:
& semen tuū post te in gn̄atio
nib; suis Hoc est pactū quod
observabitis int̄ me & vos & se
men tuū post te Cir
cumcidet̄ ex vobis omē masculi
nū et circumcidetis carnē pputij
vri: ut sit in signū federis int̄
me & vos Infans octo dieꝝ
circumcidet̄ in vobis omē mascu
linū in gn̄acionibus vris tā
vnaculꝰ quā empticius circumcide
tur Et quicūq; nō fuit de stirpe
vra circumcisus morietur Eritq;

pactum meum in carne vestra in fedus eternum. Masculus cuius preputii caro circumcisa non fuerit. delebitur anima illa de populo suo quia pactum meum irritum fecit. Dixit quoque deus ad abraham saray vxorem tuam non vocabis saray. sed saram: et benedicam ei et ex illa dabo tibi filium. vocabis que nomen eius ysaac. cui benedicturus sum: eritque in naciones et reges populorum orientur ex eo. Cecidit abraham in faciem suam et risit dicens in corde suo. putasne centenario nascetur filius. et sara nonagenaria pariet. Dixitque ad deum Vtinam ismahel viuat coram te. Et ait ad abraham Sara vxor tua pariet tibi filium vocabisque nomen eius ysaac. et constituam pactum meum illi in federus sempiternum. et semini eius post eum. Super ismahel quoque exaudiui te. Ecce benedicam ei et augebo et multiplicabo eum valde. Duodecim duces generabit et faciam illum in gentem magnam. Pactum vero meum statuam ad ysaac quem pariet tibi sara tempore isto in anno altero. Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo. ascendit deus ab abraham. Tulit autem abraham ismahelem filium suum et omnes vernaculos domus sue. vniuersos que quos emerat cunctos mares ex omnibus viris domus sue: et circumcidit carnem preputii eorum statim in ipso die sicut preceperat ei deus.

Nonaginta et nouem annorum erat abraham quando circumcidit carnem preputii sui: et ismahel filius eius xiii annos impleuerat tempore circumcisionis sue. Eadem die circumcisus est abraham et ismahel filius eius. et omnes viri domus illius tam vernaculi quam empticii et alienigene pariter circumcisi sunt.

Capitulum xviii.

Apparuit autem ei dominus in conualle mambre sedenti in hospitio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cumque eleuasset oculos suos apparuerunt ei tres viri stantes prope eum. Quos cum vidisset cucurrit in occursum eorum de hostio tabernaculi et adorauit in terram et dixit. Domine si inueni gratiam in oculis tuis ne transeas seruum tuum: sed afferam pauxillum aque. et lauate pedes vestros et requiescite sub arbore. Ponamque buccellam panis et confortetur cor vestrum. Postea transibitis via vestram. Idcirco enim declinastis ad seruum vestrum. Qui dixerunt Fac ut locutus es. Festinauit abraham in tabernaculum ad saram dixitque ei Accelera. tria sata simile commisce et fac subcinericios panes. Ipse vero cucurrit ad armentum et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum deditque puero. Qui festinauit et coxit illum. Tulit quoque butirum et lac et vitulum quem coxerat: et posuit coram eis. Ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedissent dixerunt ad eum Vbi est sara vxor tua: Ille

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

respondit Ecce in tab'naculo est
Cui dixit Reuertens ueniam
ad te tempe isto uita comite &
habebit filiū sara uxor tua Q°
audito sara risit post ostiū ta
b'naculi Erant autem ambo se
nes prouectoq3 etatis: & desierant
sare fieri muliebria Que risit
occulte dicens Postquam con
senui dn̄s meus uetulus est.
uoluptati operam dabo? Dix
it autem dn̄s ad abraham:
Quare risit sara dicens num
v'e paritura sum anus? Nūq'd
deo est quicquā difficile? Jux
ta condictum r̄utar ad te hoc
eodem tp̄e uita comite: et habe
bit sara filiū. Negauit sara di
cens Nō risi timore p̄territa. Do
minus autē. nō est ita inq̄t.
sed risisti Cum ergo surrexe
rūt inde uiri. direxerūt oc'los
contra sodomam: & abrahā
simul g̈diebat'. deducens eos
Dixitq3 dn̄s Num celare pot'o
abraham que gesturus sum. cū
futurus sit in gentem magnam
ac robustissimā. & benedicende
sint in illo om̄s nationes t̄re
Scio enim quod p̄cepturus sit
filijs suis & domui sue post se
ut custodiant uiam dm̄ & faci
ant iusticiam & iudiciū ut ad
ducat dn̄s pp̄t abraham oīa
q̄ locutus est ad eum Dixit ita
q3 dn̄s Clamor sodomorū & go
morreorū m̄ltiplicatus ē et
p̄ctm̄ eor9 aggr̄uatū est nimis
Descendam & uidebo utrū cla
morem qui uenit ad me op̄e

compleuerint an non est ita ut
sciam Cōuerteruntq3 se inde & abi
erūt sodomam:
Abraham u'o adhuc stabat co
rā dn̄o. Et appropinquans Nūq'
p̄des iustū cū impio Si fuerint qui
quaginta iusti in ciuitate peribut
simul et nō parces loco illi pp̄t qn̄
quagīta iustos si fuerīt in ea?
Absit a te ut rem hāc facias. & oc
cidas iustū cū impio fiatq3 ius
tus sicut impius Non est tuū h°
qui iudicas omnē t̄ram Nequa
quā ~~quā~~ facies iudiciū Dixitq3
deus ad eum. Si inuenēo in sodo
mis q̈nquaginta iustos ī medio
ciuitatis dimittam omni loco
pp̄t eos Rn̄dens abraham ait
Quia semel cepi loquar ad do
minū meū cū sim puluis et
cinis Quid si minus q̈nquagi
ta q̈nq3 iusti is fuerint delebis
pp̄t quadraginta q̈nq3 v'niu'sā
vrbem Et ait Non delebo sim
uenero ibi xl^ta q̈nq3 Rursumq3 lo
cutus est ad eum Si autem xl^ta
inuenti fuerīt quid facies Ait.
Non p̄cutiā p̄pter. xl^ta Ait rursū
Ne queso inquit indigneris
dn̄e si loquar. Quid si inuēti
fuerīt ibi t̄ginta Rn̄dit Non
faciam si inuenēo ibi xxx Q'a
semel ait cepi. loquar ad do
minū meū Quid si inuenti fue
rint ibi xx^ti Et dixit non īt
ficiā pp̄t. xx. Obsecro inquit ne
irascaris dn̄e: si loquar adhuc
semel Quid si inuēti fuerīt ibi
decē. Dixit Non delebo pp̄t x.
Abijt dn̄s postquam cessauit

loqui ad abraham et ille reversus
est in locum suum. Capitulum. xix.
Veneruntque duo angeli sodomam
vespere sedente loth in foribus
civitatis Qui cum vidisset. sur
rexit et ivit obviam eis adora
vitque pronus in terram et dixit
Obsecro domini. declinate in domum
pueri vestri et manete ibi lavate
pedes vestros: et mane proficisce
mini in viam vestram Qui dixe
runt Nequaquam: sed in platea ma
nebimus Compulit illos oppido
:ut diverterent ad eum Ingressisque
domum illius fecit convivium Coxit
azima: et comederunt. Prius autem
quam irent cubitum. viri civitatis
vallaverunt domum a puero usque
ad senem omnis populus simul
Vocaveruntque loth et dixerunt ei
Ubi sunt viri qui introierunt ad
te nocte? Educ illos huc: ut
cognoscamus eos Egressus ad
eos loth post tergum ac claudens
ostium ait Nolite quaeso fratres mei
nolite malum hoc facere Habeo du
as filias que nec dum cognove
runt virum educam eas ad vos et
abutimini eis sicut placuerit
vobis. dum modo viris istis nichil
faciatis mali. quia ingressi sunt
sub umbra culminis mei At illi
dixerunt Recede illuc Et rursus
Ingressus es inquiunt ut adve
na Numquid ut iudices Te ergo
ipsum magis quam hos affligemus
Vimque faciebant loth veheme
tissime Jamque prope erat ut infrin
gerent fores Et ecce miserunt

manum viri et introduxerunt ad
se loth. clauseruntque ostium et eos
qui erant foris percusserunt cecita
te a minimo usque ad maximum
ita ut ostium invenire non possent
Dixerunt autem ad loth Habes hic
tuorum quempiam generum aut
filios aut filias? Omnes qui tui
sunt educ de urbe hac. dele
bimus enim locum istum. eo quod increvit
clamor eorum coram domino qui mi
sit nos ut perdamus eos ~~Egres~~
~~sus itaque~~. Egressus
itaque loth. locutus est ad gene
ros suos qui accepturi erant
filias eius et dixit Surgite
egredimini de loco isto quia
delebit dominus civitatem hanc Et visus
est eis quasi ludens loqui Cumque
esset mane cogebant eum angeli
dicentes. Surge et tolle uxorem
tuam et duas filias tuas quas
habes. ne et tu pariter pereas in
scelere civitatis Dissimulante illo.
apprehenderunt manum eius et ma
num uxoris eius et duarum filiarum
eius. eo quod parceret illi dominus et edux
erunt eum. posueruntque extra civita
tem Ibi locuti sunt ad eum di
centes Salva animam tuam Noli
respicere post tergum nec stes in omni
circa regione sed in monte
salvum te fac: ne et tu simul pe
reas Dixitque loth ad eos Que
so domine mi. quia invenit ser
vus tuus gratiam coram te et mag
nificasti misericordiam tuam quam
fecisti mecum ut salvares animam
meam: Nec possum in monte
salvari. ne forte apprehendat

me malū & moriar. Est ciuitas
hec iuxta ad quam possum fugē
pua: et saluabor in ea. Nunquid
nō modica est et viuet aīa mea
Dixitq; ad eum. Ecce etiam in
hoc suscepi preces tuas. ut nō subu
tam vrbem pro qua locutus es
festina & saluare ibi quia nō
potō facē quicquā donec ingre
diaris illuc. Ideo vocatū est no
men vrbis illius segor. Sol egres
sus est sup terram. & loth ingres
sus est segor. Igit dns pluit sup
sodomam & gomorram sulphur
et ignem a domino de celo:
& subūtit ciuitates has & om
nem circa regionem vniūsos ha
bitatores vrbiū & cuncta terre vi
rentia. Respiciensq; vxor eius
post se. vsa est in statuam salis
Abraham autem consurgens
mane vbi steterat prius cum
dno. intuitus est sodomam & go
morram & vniūsam terram
regionis illius. Viditq; ascen
dentem fauillam de terra qsi for
nacis fumū. Cum enim subuerte
ret dns ciuitates regionis illius
recordatus est abrahe et liberauit loth
de subūsione vrbiū in quibus
habitauerat. Ascenditq; loth de
segor & mansit in monte. Due quoq;
filie eius cū eo. Timuerat enim
manē in segor & mansit in spe
lunca ipē & due filie eius.
Dixitq; maior ad mino
rem. Pater nr senex est & nullus
virorum remansit in terra qui possit
ingredi ad nos iuxta morem
vniūse terre. Veni inebriemus
eum vino dormiamusq; cū eo: ut ser
uare possimus ex pre nro semen. De
derūt itaq; pri suo bibē vinū noc
te illa: & ingressa est maior dormi
uitq; cum pre. At ille nō sensit
nec qn accubuit filia nec qn sur
rexit. Alterā quoq; die dixit ma
ior ad minorem. Ecce dormiui
heri cū pre meo. demus ei bibē
vinū etiam hac nocte & dormi
es cū eo ut saluemus semen de
pre nro. Dederūt & illa nocte
pri vinū. Ingressaq; minor filia
dormiuit cū eo. et nec tūc qui
dem sensit qndo concubuerit vel
qn illa surrexerit. Conceperūt
ergo due filie loth de pre suo.
Peperitq; maior filiū & vocauit
nomen eius moab. ipē est pa
ter moabitarū vsq; in psentem
diem. Minor quoq; pepit filiū
& uocauit nomen eius Amon
id est filius ppli mei. ipē est pa
ter ammonitarū vsq; hodie. xx
Profectus inde abrahā
austrem in terram aus
tralem habitauit inter cades &
sur & peregrinatus est in gera
ris. Dixitq; de sara vxore sua
soror mea est. Misit ergo abi
melech rex gerare & tulit eā.
Venit autem deus ad abymelech
per sompniū noctis & ait ei. En
morieris ppt mulierem quā
tulisti: habet enim virum. Aby
melech vō nō tetigerat eam. Et
ait. Dne num gentem ignorā
tē & iustā interficies? Nonne ipē

dixit m soror mea est et ipa ait
frat meus est. In simplicitate cor
dis mei et mūdicia manuum
mearum feci hoc Dixitque ad eum
deus Et ego scio quod simplici
corde feceris: et ideo custodiui te
ne peccares in me et nō dimisi ut
tangeres eam Nūc igitur redde uxorē
viro suo quia propheta est: et ora
bit pro te et uiues Si autem no
lueris reddere: scito quod morte
morieris tu et omnia que tua sūt
Statimque de nocte consurgens
abymelech vocauit omnes seruos
suos et locutus est vniuersa verba
hec in auribus eorum Timuerūt
que omnes viri valde Vocauit au
tem abymelech etiam abrahā
et dixit ei Quid fecisti nobis
Quid peccauimus in te quia in
duxisti super me et super regnum
meū peccatum grande Que non
debuisti facere fecisti nobis Rur
sumque expostulans ait Quid vi
disti vt hoc faceres Respondit abra
ham Cogitaui mecū dicens For
sitan nō est timor dei in loco isto
et interficient me propter uxorem
meam Alias autem vere soror
mea est filia patris mei et nō fi
lia matris mee et duxi eam uxo
rem. Postquā autem eduxit
me deus de domo patris mei
dixi ad eam Hanc misericordiam facies
es mecū in omni loco ad quē
ingrediemur. dicens quod frater
tuus sim Tulit igitur abymelech
oues et boues seruos et ancillas
et dedit abraham tradiditque il

li saram uxorem suam et ait
Terra coram vobis est vbicū
que tibi placuerit habita Sare aūt
dixit Ecce mille argenteos dedi
fratri tuo: hoc erit tibi in vela
men oculorum ad omnes qui tecum
sunt et quocumque perrexeris meme
toque te esse deprehensam Orā
te autem abraham sanauit deus
abymelech et uxorem ancillasque
eius et pepererunt Concluserat
enim deus omnem vuluā domus
abymelech propter saram uxorē
abraham Capitulum . xxi.

Visitauit autem dominus saram
sicut promiserat . et imple
uit que locutus est Concepit et
peperit filiū in senectute sua tē
pore quo predixerat ei deus Vo
cauitque abraham nomen filii sui
quē genuit ei sara ysaac. et
circumcidit eū octauo die sicut
preceperat ei deus Cū centū esset
annorum hac quippe etate patris
natus est ysaac Dixitque sa
ra Risum fecit michi deus
Quicumque audierit corridebit
michi Rursumque ait Quis auditu
rus crederet abraham quod
sara lactaret filiū quē peperit
ei iam seni. Creuit igitur pu
er. et ablactatus est: fecitque abra
ham grande conuiuiū in die ab
lactacionis eius Cumque vidisset
sara filiū agar egyptie luden
tem cū ysaac: dixit ad abra
ham Eice ancillam hanc et fi
liū eius Non enim erit heres

filius ancille cum filio meo ysaac.
Dure accepit hoc abraham pro
filio suo Cui dixit deus Non tibi vi
deatur asperum super puero et super
ancilla tua. omnia que dixit tibi sa
ra audi vocem eius quia in
ysaac vocabitur tibi semen. sed
et filium ancille faciam in gentem
magnam: quia semen tuum est
Surrexit itaque abraham mane
et tollens panem et utrem
aque imposuit scapule eius
tradiditque puerum et dimisit eam
Que cum abisset errabat in soli
tudine bersabee Cumque consumpta
esset aqua in utre abiecit puerum
subter unam arborum que ibi
erant et abiit Seditque e regione
procul quantum potest arcus iace
re Dixit enim Non videbo mo
rientem puerum Et sedens contra
levavit vocem suam et flevit
Exaudivit autem
deus vocem pueri Vocavitque an
gelus domini agar de celo dicens
Quid agis agar Noli timere
Exaudivit enim deus vocem pu
eri de ~~loq~~ loco in quo est Sur
ge tolle puerum et tene manum
illius quia in gentem magnam fa
ciam eum Aperuitque oculos eius
deus Que videns puteum a
que abiit et implevit utrem de
ditque puero bibere: et fuit cum eo
Qui crevit et moratus est
in solitudine et factus est iuve
nis sagittarius: habitavitque
in deserto pharan Et accepit
illi mater sua uxorem de ter
ra egypti Eodem

tempore abymelech et phycol ex
citus princeps exercitus eius ad ab
raham Deus tecum est in universis
que agis Iura ergo per dominum ne
noceas michi et posteris meis. stir
pique mee: sed iuxta misericordiam
quam feci tibi facies michi et terre in
qua versatus es advena Dixitque
abraham Ego iurabo Et incre
pavit abraham abymelech propter
puteum aque quem vi abstulerant
servi illius Respondit abymelech Nes
civi quis fecerit hanc rem sed et
tu non indicasti michi et ego non au
divi preter hodie Tulit itaque abra
ham oves et boves et dedit aby
melech Percusseruntque ambo fedus
Et statuit abraham septem ag
nas gregis seorsum Cui dixit
abymelech Quid sibi volunt sep
tem agne iste. quas stare fecisti
seorsum At ille. septem inquit
agnas accipies de manu mea
ut sint in testimonium michi quod
ego fodi puteum istum Ideo voca
tus est locus ille bersabee quia
quia ibi uterque iuravit et inierunt
fedus pro puteo iuramenti Sur
rexit autem abymelech et phy
col princeps militie eius reversi
que sunt in terram palestinorum Abra
ham vero plantavit nemus in
bersabee et invocavit ibi nomen
domini dei eterni: et fuit colonus
terre phylistinorum diebus multis.

Que postquam Capitulum xxii.
gesta sunt temptavit deus
abraham: et dixit ad eum Abraham

abraham Et ille r̄ndit. assū. Ait
vnigenitū illi Tolle filiū tuū ~~ysa~~ quem di
ligis ysaac. et vade in t'rram visio
nis atq; offer eum ibi holocaus
tū sup vnū mōciū quē mōstra
uo tibi Igit' Abraham de noc
te consurgēs. strauit azinum
suū. ducens secū duos iuuenes
et ysaac filiū suū Cūq; concidis
set ligna in holocaustū abijt ad
locū quē p̄ceperat ei ds Die aūt
t'rcio leuatis oculis vidit locū pro
cul: dixitq; ad pueros suos Expec
tate hic cū asino ego et puer il
luc vsq; p̄perantes postquam ado
rauim9 reuertem ad uos Tulit q̄z
ligna holocausti et imposuit sup
ysaac filiū suū Ipse v° portabit
in manib; suis ignem et gladiū
Cūq; duo p̄gerent simul: dixit y
saac pr̄i suo Pat' mi At ille res
pondit Quid vis fili: Ecce in
quit ignis et ligna. vbi ē victīa
holocausti: Dixit abraham. deus
prouidebit sibi victimā holo
causti fili mi. Pgebant g° pariter.
veneruntq; ad locū quē ostendat
ei ds In quo edificauit altāre et
desup ligna composuit Cūq; colli
gasset ysaac filiū suū. posuit
eum in altāi sup struem ligno
rū Extenditq; manū et arri
puit gladiū ut imolaret filiū
suū Et ecce angelus dn̄i de celo
clamauit dicens Abraham ab'
ham Qui r̄ndit assum. dixitq;
ei Nō extendas manū tuā sup pu
erū: neq; facias illi quicquam
Nūc cognoui qd' timeas dn̄m et nō
p

pepercisti filio tuo vnigenito p̄pt'
me Leuauit abraham oculos vi
ditq; post t'gum arietem int' ve
pres herentem cornibus Quem
assumens obtulit holocaustum
pro filio Appellauit q̄z nomen
loci illius dn̄s videt Unde usq;
hodie dicit' in mōte dominus
videbit Vocauit autem angel9
dn̄i abraham secūdo de celo di
cēs Per memetipm̄ iuraui
dicit dn̄s quia fecisti rem hāc
et nō pepercisti filio tuo vnigeni p̄pt' me
to benedicam tibi et multiplica
bo semen tuū sicut stellas celi
et velut arenam que ē in littore
maris Possidebit semen tuū
portas inimicoꝝ suoꝝ et bene
dicent' in semine tuo omes
gētes t're quia obedisti voci
mee Reuersus est ergo abrahā
ad pueros suos. abieruntq; bersa
bee simul et habitauit ibi
His ita gestis nūciatū
est abraham quod melcha q̄z
genuisset filios nachor fr̄i suo:
hus p̄mogenitū et boos frem
eius. Chamuhel quoq; p̄rem
syrorū et chased et azau phel
das quoq; et iedlaph ac batu
hel de quo nata est rebecca
Octo istos genuit melcha Na
chor fr̄i abraham Concubina
vero illi9 noīe Roma pepit
tabe et gaon. et thaas et ma
acha :- Capl'm. xxiij.
Uixit autem sara. C. xx.
vij. anis et mortua est
in ciuitate arbee. q̄ est hebron
in t'ra chanaan Venitq; ab'

ham ut plangeret et fleret eam Cum
q3 surrexisset ab officio funeris
locutus est ad filios heth dicens
Aduena et peregrinus sum apud uos
Date mihi ius sepulchri vobiscum
ut sepeliam mortuū meū Respō
derunt filij heth Audi nos do
mine Princeps dei es apud nos
in electis sepulchris nris sepeli mor
tuū tuū Nullusque prohibere te po
terit quin in monumēto eius
sepelias mortuū tuū Surrexit
abraham et adorauit pplm terre
filios videlicet heth Dixitque ad
eos Si ~~placet~~ placet anime vre
ut sepeliam mortuū meū Au
dite et intercedite pro me apud
effron filiū seor ut det michi
speluncā duplicem quā habet in extre
ma parte agri sui. Pecunia dig
na tradat in eam corā vob in
possessionem sepulchri Habitabat
autem effron in medio filiorū
heth Respondit effron ad abrahā
cunctis audientibus qui ingredie
bantur portam ciuitatis illius
dicens Nequaquam ita fiat dne
mi. sed magis ausculta quod
loquor Agrū trado tibi et spelū
cam que in eo est presentibus fi
lijs ppli mei: sepeli mortuū tuū
Adorauit abraham corā pplo
terre et locutus est ad effron cir
cumstante plebe Queso ut au
dias me Dabo pecuniam pro
agro suscipe eam: et sic sepeli
am mortuū meū in eo Respondit
effron Dne mi audi Terra quā
postulas .cccc. argenti siclis va
let. istud est preciū inter me et te

Sed quantum est hoc sepeli mortuū tuū
Quod cū audisset abraham appendit
pecuniā quā effron postulauerat au
dientibus filijs heth .cccc. siclos ar
genti et probati monete publice
Confirmatusque est ager quondā
effronis in quo erat spelunca du
plex respiciens mambre tam ipse
quā spelunca. et omēs arbores eius
in cunctis terminis per circuitum ab
rahe in possessionem videntibus filijs
heth et cunctis qui intrabant portā
ciuitatis illius Atque ita sepeli
uit abraham saram vxorem
suā in spelunca agri duplici que
respiciebat mābre Hec est hebron
in terra chanaan Et cōfirmatus
est ager et antrum quod erat in
eo abrahe in possessionem mo
numenti a filijs heth Ca. xxiiij.

Erat autē abraham senex
dierum multorum et dns in cunctis
benedixerat ei Dixitque ad seruū
seniorem domus sue qui preerat
omnibus que habebat. Pone ma
nū tuā subter femur meū ut
adiurem te per dnm deum celi et
terre ut nō accipias vxorem filio
meo de filiabus chananeorū inter
quos habito: sed ad terrā et ad co
gnacionē meā proficiscaris et inde
accipias vxorem filio meo ysa
ac Respondit seruus Si noluerit mu
lier venire mecū in terram hāc
Num reducere debeo filiū tuū ad
locū de quo tu egressus es Dix
it abraham Caue nequādo re
ducas illuc filiū meū Dns deus
celi qui tulit me de domo patris

mei et de t'ra natiuitatis mee qui
locutus est michi et iurauit dicēs
semini tuo dabo t'ram hāc. ipse
mittet āgelū suū coram te: et
accipies inde vxorem filio meo
Sin autem noluerit mulier seq̄
te nō teneberis iuramēto. filiū
autem meū ne reducas illuc.
Posuit ergo seruus manū sub
femore abraham dn̄i sui: et iura
uit sibi sup̄ sermoē hoc. Tulitq3 de
cem camelos de grege dn̄i sui
et abiit et ex omnib3 bonis eius por
tans secum. Profectusq3 perrexit
mesopotamiam ad urbem na
chor. Cūq3 camelos fecisset accū
bere extra oppidum iuxta pute
um aque uespe. eo tempe quo so
lent mulieres egredi ad haurien
dam aquā: dixit. Dn̄e deus dn̄i
mei abraham. occurre obsecro ho
die michi et fac m̄iam cū dn̄o
meo abraham. Ecce ego sto p̄pe
fontem aque et filie habitatorū
huius ciuitatis egredient' ad hau
riendā aquam. Igitur puella
cui ego dixero. inclina hydriam tu
am ut bibam et illa responderit
bibe quin et camelis tuis dabo po
tū ipsa est quā p̄parasti seruo tuo
ysaac et p hoc intelligam quod
feceris m̄iam cū dn̄o meo. Nec
dū int' se u'ba cōpleuat et ecce re
becca egrediebat' filia batuhel
filie melche vxoris nachor frīs
abrahā. habens hydriam in sca
pula: puella decora nimis. u'
goq3 pulcherrima et icognita ui
ro. Descenderat autē ad fontē

et impleuat hydriam. ac reuerte
bat'. occurritq3 ei seruus et ait. pauxil
lū michi ad bibendū p̄be aq̄
de hydria tua. Que r̄ndit. Bi
be dn̄e mi. Celeriterq3 deposuit
hydriam sup̄ ulnam suam et
dedit ei potum. Cūq3 ille bibis
set adiecit. Quin et camelis
tuis hauriam aquā: donec cūc
ti bibāt. Effundensq3 hydriam
in canalibus recurrit ad puteū
ut hauriret aquā: et haustā
omnib9 camelis dedit. Ille aut
cōtemplabat' eam tacitus: sci
re volens utrū p̄sperū fecisset
iter suū dn̄s an non. Postquā
ergo ~~bibat~~ biberāt cameli: p̄tu
lit inaures aureas appenden
tes siclos duos et armillas toti
dem pondo ul' pondi siclorū
decem. Dixitq3 ad eam. Cuius
es filia: Indica michi. Est in
domo p̄ris tui locus ad manē
dum: Que r̄ndit. Filia batuhe
lis sum. filij melche quē pepit
nachor. Et addidit dicens. Pa
learū quoq3 et feni plurimū est
apud nos et locus spaciosus ad
manendū. Inclinauit se homo
et adorauit dominū dicens
Bn̄dictus dn̄s deus dn̄i mei
abraham. qui nō abstulit mi
sericordiam et ueritatem suā
a dn̄o meo: et recto me itine'
pduxit in domū fr̄is dn̄i mei.
Cucurrit itaq3 puella et nū
ciauit in domū matris sue
omīa que audierat. Habebat
autē rebecca fr̄em noīe laban
Qui festinus egressus ē ad
hoīem ubi erat fons. Cūq3 vi

dixisset in aures et armillas in
manibus sororis sue. et audis
set cuncta verba referentis. Hec lo
cutus est michi homo: venit ad
virum qui stabat iuxta came
los et prope fontem aque dixitque ad
eum Ingredere benedicte domini.
Cur foris stas? Preparavi do
mum et locum camelis Et intro
duxit eum in hospicium. ac des
travit camelos: deditque paleas
et fenum et aquam ad lavandos pe
des camelorum et virorum qui ve
nerant cum eo Et appositus est
panis in conspectu eius. Qui ait
Non comedam: donec loquar
sermones meos Respondit
ei loquere. At ille. Servus in
quid abrahe sum et dominus bn
dixit domino meo valde magni
ficatusque est: et dedit ei oves et
boves. argentum et aurum Servos
et ancillas et camelos et asinos
et peperit sara uxor domini mei fi
lium domino meo in senectute sua
deditque illi omnia que habuerat
Et adiuravit me dominus meus
dicens Non accipias filio meo ux
orem de filiabus chananeorum
in quorum terra habito sed ad do
mum patris mei perges et de cog
nacione mea accipies uxorem
filio meo Ego vero respondi do
mino meo Quid si noluerit
venire mecum mulier Dominus ait
ait in cuius conspectu ambulo mit
tet angelum suum tecum et diriget viam
tuam accipiesque uxorem filio me
o de cognacione mea et de do
mo patris mei Innocens eris
a maledictione mea. Cum veneris
ad propinquos meos et non dederint
tibi Veni ergo hodie ad fontem
aque et dixi Domine deus domini mei
abraham si direxisti viam meam
in qua nunc ambulo ecce sto
iuxta fontem et virgo que egredi
etur ad hauriendam aquam
audierit a me Da mihi pauxillum
aque ad bibendum ex hydria tua
et dixerit michi et tu bibe et ca
melis tuis hauriam ipsa est mu
lier quam preparavit dominus filio do
mini mei Dum hec mecum tacitus
adoluerem apparuit rebecca ve
niens cum hydria quam portabat
in scapula descenditque ad fontem
et hausit aquam: et aio ad eam
Da mihi paululum bibere Que
festinans deposuit hydriam
de humero et dixit michi Et tu
bibe et camelis tuis potum tri
buam Bibi et adaquavit came
los Interrogavique eam et dixi
Cuius es filia? Que respondit
filia batuhelis sum filii nachor
quem peperit ei melcha Suspen
di itaque inaures ad ornandam
faciem eius et armillas posui
in manibus pronusque adora
vi dominum benedicens domino deo do
mini mei abraham qui perdux
it me recto itinere ut sumerem
filiam fratris domini mei filio eius.
Quam ob rem si facitis misericordiam
et veritatem cum domino meo indica
te michi Sin autem aliud pla
cet et hoc dicite: ut vadam ad
dexteram sive ad sinistram

Rnderūt laban et batuhel. A
dnō egressus ē s͞mo: nō possu
mus extra placitum eius quit
quā aliud tecū loqui. En rebec
ca coram te est. tolle eam ⁊
proficiscere et sit vxor filij
domini tui sicut locutus est dns
Quod cū audisset puer abra
ham adorauit in t͞ra dn̄m. ꝑ
latisq; vasis argēteis ⁊ aure
is ac vestibus dedit eas re
becce pro munere. frībus quoq; ei9
⁊ matri dona obtulit. initoq;
cō uiuio vescentes parit͛ ⁊ bi
bentes manserūt ibi. Surgēs
autem mane locutus est puer.
dimitte me vt vadam ad do
minū meū. Rnderūt fr̄es ei9
⁊ mat͛. Maneat saltem puel
la dies decem apud nos ⁊ pos
tea proficiscet͛. Nolite ait me
retinere quia dns direxit viā
meam. Dimittite me vt pg͞a
ad dn̄m meū. Dixerūt. Uocē
mus puellam ⁊ q͞ramus
ipsius voluntatē. Cūq; vocata
venisset sciscitati sūt. Uis ire
cū homine isto. Que ait. va
dam. Dimiserūt ergo eam
⁊ nutricem illius. seruūq; ab͛a
ham ⁊ comites eius: imp͞ecan
tes prospera sorori sue atq; di
centes. Soror nr̄a es crescas
in mille milia ⁊ possideat
semen tuū portas inimicorū
suorū. Igit͛ rebecca ⁊ puelle il
lius ascensis camelis secute
sūt virū. Qui festinus reu͛

tebat͛ ad dn̄m suū. Eo tempe ysa
ac ambulabat ꝑ viam q̄ ducit
ad puteū cui9 nomen est viuētis
⁊ videntis. Habitabat autem in
t͛ra australi et egressus fuat͛ ad
meditandū in agro inclinata iā
die. Cūq; leuasset oc͞los vidit came
los venientes procul. Rebecca
cōspecto ysaac descendit de ca
melo ⁊ ait ad puerū. Quis est
ille hō qui venit ꝑ agrū in occur
sum nob͛. Dixitq; ei. Ipē est do
minus meus. At illa tollens cito
palliū cooperuit se. Seruus aūt
cūcta q̄ gesserat narrauit ysa
ac. Qui introduxit eū in tab͛
naculū sare mr̄is sue. ⁊ accepit
vxorem ⁊ in tantū dilexit eā
ut dolorem qui ex morte ma
tris acciderat temperaret.

Abraham v͛o aliā Ca. xxv
duxit vxorē noīe cethu
ram. Que pepit ei Zamran
⁊ iexan. ⁊ madan. ⁊ madian
⁊ iesboch ⁊ sue. Iexan quoq; ge
nuit saba ⁊ dadan. Filij dadan
fuerūt assurim ⁊ latusim ⁊ loo
mim. At v͛o ex madian orta
est epha ⁊ opher. et enoch
⁊ abida ⁊ Zeldaa. Omēs hij filij
cethure. Deditq; abraham cūc
ta q̄ possederat ysaac. filijs aūt
concubinarū largitus ē munerā
⁊ separauit eos ab ysaac filio suo
dū adhuc viueret ad plagā
orientalem. Fuerūt aūt
dies vite abrahe. c. l. xx. v. ā
ni: ⁊ deficiens mortuus est in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

senectute bona provecteque etatis
et plenus dierum Congregatusque est
ad populum et sepelierunt eum ysa
ac et hysmahel filii sui in speluncam
duplicem que sita est in agro
effron filii seor ethei e regione
mambre quam emerat a filiis
heth ibi sepultus est ipse et sara
uxor eius Et post obitum illius
benedixit deus ysaac filio eius
qui habitabat iuxta puteum no
mine viventis et videntis
Hee sunt generaciones hysma
hel filii abrahe quem peperit ei
agar egiptia famula sare et
hec nomina filiorum eius in voca
bulis et generacionibus suis primo
genitus hysmahelis nabatoth
deinde cedar et abdehel et
mabsam masma quoque et
duma et massadad et thema
et tur et naphis et cethma isti
sunt filii hysmahel et hec no
mina eorum per castella et op
pida eorum xii principes tribuum
suarum Anni vite hysmahel c
xxx vii deficiensque mortuus
est et appositus ad populum suum ha
bitavit autem ab evila usque sur
que respiciat egiptum introeuntibus
assyrios coram cunctis fratribus
suis obiit Hee quoque sunt
generaciones ysaac filii abraham
Abraham genuit ysaac Qui
cum xl^ma esset annorum duxit
uxorem rebeccam filiam ba
thuel syri de mesopotamia
sororem laban Deprecatusque est
ysaac dominum pro uxore sua
eo quod esset sterilis Qui exaudi
vit eum et dedit conceptum rebec
ce sed collidebantur in utero eius
parvuli Que ait Si sic in futurum
erat quid necesse fuit concipere
Perrexitque ut consuleret dominum Qui
respondens ait Due gentes in utero
tuo sunt et duo populi ex ventre
tuo dividentur populusque populum supe
rabit et maior serviet minori
Iam tempus pariendi venerat
et ecce gemini in utero eius
reperti sunt Qui primus egressus
est rufus erat et totus in mo
dum pellis hispidus vocatumque
est nomen eius esau Protinus
alter egrediens plantam fratris te
nebat manu et idcirco appellavit
eum iacob Sexagenarius erat y
saac quando nati sunt ei parvuli
Quibus adultis factus est esau
vir gnarus venandi et homo
agricola Jacob autem vir simplex
habitabat in tabernaculis Ysaac
amabat esau eo quod de vena
cionibus illius vesceretur et rebec
ca diligebat iacob Coxit autem
iacob pulmentum Ad
quem cum venisset esau de agro
lassus ait Da mihi de coctione
hac rufa quia oppido lassus sum
Quam ob causam vocatum est
nomen eius edom Cui dixit ia
cob Vende michi primogenita
tua Et ille respondit En morior
quid michi proderunt primoge
nita Ait Jacob Iura ergo michi
Iuravit esau et vendidit primo
genita Et sic accepto pane

et lentis edulio comedit et bibit parvipendens quod primogenita vendidisset.

Capitulum. xxvi.

Orta autem fame super terram post eam sterilitatem que acciderat in diebus abraham abiit ysaac ad abymelech regem palestinorum in gerara. Apparuitque ei dominus et ait Ne descendas in egiptum sed quiesce in terra quam dixero tibi et peregrinare in ea eroque tecum et benedicam tibi Tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has complens iuramentum quod spopondi abraham patri tuo et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi et dabo posteris tuis universas regiones has et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre eo quod obedierit abraham voci mee et custodierit precepta et mandata mea et cerimonias legesque servaverit Mansit itaque ysaac in geraris Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua Respondit. soror mea est Timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata coniugio. reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem Cumque transissent dies plurimi et ibidem moraretur prospiciens abymelech palestinorum rex per fenestram vidit eum iocantem cum rebecca uxore sua. et accersito ait Perspicuum est quod uxor tua sit. cur mentitus es sororem tuam esse Respondit Timui ne morerer propter eam Dixitque abymelech.

Quare imposuisti nobis Potuit coire quispiam de populo cum uxore tua et induceres super nos grande peccatum Precepitque omni populo dicens Qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur. Sevit autem ysaac in terra illa et invenit in ipso anno centuplum Benedixitque ei dominus. et locupletatus est homo et ibat proficiens atque succrescens donec vehementer magnus effectus est Habuit quoque possessionem ovium et armentorum et familie plurimum Ob hec invidentes ei palestini omnes puteos quos foderant servi patris illius abraham illo tempore obstruxerunt implentes humo in tantum ut ipse abymelech diceret ad ysaac Recede a nobis quoniam potentior nobis factus es valde Et ille discedens ut veniret ad torrentem gerare. habitaretque ibi rursum fodit alios puteos quos foderant servi patris sui abraham et quos illo mortuo olim obstruxerant philistiim. appellavitque eos isdem nominibus quibus ante pater vocaverat Foderunt itaque in torrente et repererunt aquam vivam Sed et ibi iurgium fuit pastorum gerare adversus pastores ysaac dicentium. Nostra est aqua. quamobrem nomen putei ex eo quod acciderat vocavit calumniam. Foderunt et aliud

et pro illo quoque rixati sunt. appel
lauitque eum inimicicias. Profectus
inde fodit alium puteum pro quo
non contenderunt. Itaque vocauit no
men eius latitudo dicens Nunc
dilatauit nos dominus et fecit cres
cere super terram. Ascendit autem
ex illo loco in bersabee ubi ap
paruit ei dominus in ipsa nocte
dicens. Ego sum deus abraham
patris tui noli metuere quia te
cum sum. Benedicamque tibi et
multiplicabo semen tuum propter ser
uum meum abraham. Itaque
edificauit ibi altare et inuoca
to nomine domini extendit tabna
culum: precepitque seruis suis ut
foderent puteum. Ad quem locum
cum venissent de geraris abi
melech et hochozath amicus illius
et phycol dux militum. locutus
est eis ysaac. Quid ve
nistis ad me hominem quem
odistis et expulistis a vobis.
Qui responderunt. Vidimus te
cum esse dominum et idcirco nunc divi
mus. Sit iuramentum inter nos
et ineamus fedus. ut non facias
nobis quicquam mali. si
cut et nos nichil tuorum attigi
mus nec fecimus quod te lede
ret sed cum pace dimisimus auc
tum benedictione domini. Fecit ergo
eis conuiuium et post cibum et po
tum surgentes mane iuraue
runt sibi mutuo: dimisitque eos
ysaac pacifice in locum suum.
Ecce autem venerunt
in ipso die serui ysaac: annunci
antes ei de puteo quem fode
rant atque dicentes Inuenimus aquam.
Unde appellauit eum habundan
ciam et nomen urbi impositum
est bersabee usque in presentem diem.
Esau vero quadragena
rius duxit uxores iudith filiam
beeri ethei et bethsamath filiam
helon eiusdem loci: que ambe of
fenderant animum ysaac et
rebecce.

Capitulum xxvij.

Senuit autem ysaac et ca
ligauerunt oculi eius. et vi
dere non poterat. Vocauitque
esau filium suum maiorem et dix
it ei. Fili mi. Qui respondit assum.
Cui pater. Vides inquit quod
senuerim et ignorem diem
mortis mee. Sume arma tua
pharetram et arcum et egre
dere foras. Cumque venatu ali
quid apprehenderis fac mihi inde
pulmentum sicut velle me nosti.
et affer ut comedam et benedi
cat tibi anima mea antequam moriar.
Quod cum audisset rebecca et ille
abisset in agrum ut iussionem
patris impleret: dixit filio suo ia
cob. Audiui patrem tuum loquen
tem cum esau fratre tuo et dicentem
ei. Affer mihi de venacione tua.
et fac cibos ut comedam et be
nedicam tibi coram domino antequam
moriar. Nunc ergo fili mi ac
quiesce consiliis meis et pergens
ad gregem affer michi duos
hedos optimos ut faciam ex
eis escas patri tuo quibus libenter
vescitur. Quos cum intuleris et

comedeit: benedicat tibi priusquam moriar. Cui ille respondit. Nosti quod esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis. Si attrectaverit me pater meus et senserit timeo ne putet me sibi voluisse illudere et inducat super me maledictionem pro benedictione. Ad quem mater in me sit ait ista maledictio fili mi. Tantum audi vocem meam et perges affer que dixi. Abiit et attulit deditque matri. Paravit illa cibos sicut noverat velle patrem illius et vestibus esau valde bonis quas apud se domi habebat induit eum. pelliculasque hedorum circumdedit manibus et colli nuda protexit. Deditque pulmentum: et panes quos coxerat tradidit. Quibus illatis dixit pater mi. Et ille respondit Audio. Quis es tu fili mi. Dixitque iacob Ego sum esau primogenitus tuus: feci sicut precepisti michi. Surge sede et comede de venatione mea: ut benedicat michi anima tua. Rursumque ysaac ad filium suum quomodo inquit tam cito invenire potuisti fili mi. Qui respondit. Voluntas dei fuit: ut cito occurreret michi quod volebam. Dixitque ysaac Accede huc ut tangam te fili mi: ut probem utrum tu sis filius meus esau an non. Accessit ille ad patrem et palpato eo dixit ysaac. Vox quidem vox iacob est. sed manus manus esau. Et non cognovit eum: quia pylose manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi ait. Tu es filius meus esau. Respondit Ego sum. At ille. Affer inquit michi cibos de venatione tua fili mi. ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatos comedisset: obtulit ei etiam vinum. Quo hausto dixit ad eum. Accede ad me et da michi osculum fili mi. Accessit et osculatus est eum.

Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam benedicens ait. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni: cui benedixit dominus. Det tibi deus de rore celi et de pinguedine terre habundantiam frumenti vini et olei et serviant tibi populi. et adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tue. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix ysaac sermonem impleverat: et egresso iacob foras venit esau. coctosque de venatione cibos intulit patri dicens. Surge pater mi. et comede de venatione filii tui ut benedicat michi anima tua. Dixitque illi ysaac. Quis enim es tu. Qui respondit Ego sum filius tuus primogenitus esau. Expavit ysaac stupore vehementi: et ultra quam credi potest

admirans ait Quis igitur ille est
qui dudum captam venacionem at
tulit michi et comedi ex omnibus
priusquam tu venires. Benedixi
que ei et erit benedictus. Auditis e
sau sermonibus patris irrugiit
clamore magno: et consterna
tus ait Benedic etiam et michi pater mi
Qui ait. Venit germanus tuus
fraudulenter et accepit benedictio
nem tuam. At ille subiunxit iuste
vocatum est nomen eius Jacob:
supplantavit enim me en alte
ra vice. Primogenita mea an
te tulit. et nunc secundo subripuit
benedictionem meam. Rursumque ad
patrem nunquid non reservasti
ait et michi benedictionem. Respondit
ysaac. Dominum tuum illum constitui.
et omnes fratres tuos ul eius servi
tuti illis subiugavi. frumento et
vino stabilivi eum: et tibi post
hec fili mi ultra quid faciam?
Cui esau Num unam inquit
tantum benedictionem habes pater.
Michi quoque obsecro ut benedi
cas. Cumque eiulatu magno fleret
motus ysaac dixit ad eum
In pinguedine terre. et in rore
celi desuper erit benedictio tua
Vives gladio: et fratri tuo servi
es Tempus que veniet ut excuci
as et solvas iugum eius de cer
vicibus tuis. Oderat ergo sem
per esau iacob pro benedictione
qua benedixerat ei pater. Dixit
que in corde suo Venient dies
luctus patris mei: et occidam

iacob fratrem meum. Nunciata sunt hec
rebecce. Que mittens et vocans
filium suum dixit ad eum Ecce esau fra
ter tuus minatur ut occidat te.
Nunc ergo fili mi audi vocem me
am et consurgens fuge ad laban
fratrem meum in haran habitabisque
cum eo dies paucos donec requies
cat furor fratris tui. et cesset indig
nacio eius obliviscaturque eorum que
fecisti in eum: postea mittam et
adducam te inde huc. et ait ysa
ac Cur utroque orbabor filio in
una die. Dixit quoque Rebecca
ad ysaac. Tedet me vite mee.
propter filias heth Si acceperit iacob
uxorem de stirpe huius terre no
lo vivere. Capitulum. xxviii.

Vocavit itaque ysaac iacob
et benedixit: precepitque ei di
cens Noli accipere coniugem de
genere chanaan. sed vade pro
ficiscere in mesopotamiam sy
rie ad domum batuhel patrem
matris tue. et accipe inde tibi uxo
rem de filiabus laban avunculi
tui. Deus autem omnipotens benedicat ti
bi. et crescere te faciat. atque multi
plicet. ut sis in turbas populorum et
det tibi benedictiones abraham
et semini tuo post te ut possi
deas terram peregrinacionis tue
quam pollicitus est avo tuo. Cumque
dimisisset eum ysaac: profectus
venit in mesopotamiam syrie
ad laban filium batuhel syri.
fratrem rebecce matris sue.

Videns autē esau quod bñdixis-
set pater suus iacob et misisset
eū in mesopotamiā syrie ut
inde uxorem duceret et quod
post bñdictionē precepisset ei di-
cens Non accipies coniugem de fi-
liab; chanaan quodq; obediens
iacob parētib; isset in syriam pro-
bans quoq; qd' nō libent' aspiceret
filias chanaan pat' suus iuit ad
ysmahelem et duxit uxorem
absq; hys quas prius habebat
maelech filiam hysmahel filij
abraham sororem nabaioth.
Igitur egressus iacob
de bersabee pgebat haran Cū-
q; venisset ad quendā locū et vel-
let in eo requiescere post solis oc-
cubitū tulit de lapidib; qui ia-
cebant et supponēs capiti suo
dormiuit in eodem loco Viditq;
in sompnis scalam stātem
sup terram et cacumen illius
tangens celū Angelos quoq;
dei ascendentes et descenden-
tes p eam et dominū innixū
scale dicentē sibi Ego sum do-
minus deus abraham pat's
tui et deus ysaac Terram ī
qua dormis tibi dabo et semi-
ni tuo eritq; germen tuū q̄si
puluis terre Dilataberis ad oc-
cidentē et orientē et septentrio-
nem et meridiem et bñdicent'
in te et in semine tuo cuncte
trib; terre et ero custos tuus quo-
cumq; perrexeris et reducam te
in terram hanc nec dimittā te
nisi compleuero uniūsa que
dixi. Cumq; euigilasset iacob
de sompno ait Vere dñs est in
loco isto et ego nesciebā Pauens-
q; quā terribilis est inquit locus
iste. nō est hic aliud nisi domus
dei et porta celi. Surgens
ergo mane tulit lapidem quē
supposuerat capiti suo et erexit
in titulū fundens oleū desup
Appellauitq; nomē urbis bethel
que prius luza vocabatur Vo-
uit etiam votū dicens Si fuerit
deus mecū et custodierit me in
via p quā ambulo et dederit m̄
panem ad vescendum et vesti-
mentū ad induendū reu'susq;
fuero prospere ad domū patris
mei erit michi dñs in deū et
lapis iste quem erexi in titulū
vocabit' domus dei cunctorumq;
que dederis michi decimas offe-
ram tibi. Capitulum xxix.

Profectus g° iacob venit
ad terrā orientalem et vi-
dit puteum in agro tresq; gre-
ges ouium accubantes iuxta
eum Nam ex illo adaquabā'
pecora et os eius grandi lapi-
de claudebat' Morisq; erat
ut cunctis ouibus congregatis
deuoluerent lapidem et refectis
gregib; rursum sup os putei
ponerent Dixitq; ad pastores
fr̄es unde estis Qui respon-
derunt De haran Quos interro-
gans numquid ait nostis la-
ban filiū bathuel filij nachor
Dixerunt nouimus Sanus ne
est inquid Valet inquiunt Et
ecce rachel filia eius venit cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

grege suo Dixitque iacob adhuc
multum diei super est: nec est tem
pus ut reducantur ad caulas gre
ges Date ante potum ouibus et
sic ad pastum eas reducite Qui
responderunt Non possumus do
nec omnia pecora congregentur:
et amoueamus lapidem de ore
putei ut adaquemus greges. Ad
huc loquebantur. Et
ecce rachel veniebat cum ouibus
patris sui Nam gregem ipsa
pascebat Quam cum vidisset
iacob et sciret consobrinam suam
esse ouesque laban auunculi sui
amouit lapidem quo puteus
claudebatur et adaquato grege
osculatus est eam: Eleuataque voce
fleuit et indicauit ei quod frater es
set patris eius et filius rebecce.
At illa festinans nunciauit patri suo
Qui cum audisset venisse iacob
filium sororis sue occurrit obuiam
ei. Complexusque eum et in os
cula ruens duxit in domum
suam Auditis autem causis itine
ris respondit Os meum es et
caro mea Et postquam exple
ti sunt dies mensis unius dixit
ei Num quia frater meus es
gratis seruies michi: Dic quod
mercedis accipies: Habebat
vero filias duas: nomen maio
ris lya minor appellabatur
rachel. Sed lya lippis erat o
culis. rachel decora facie et
venusto aspectu Quam diligens
iacob ait. Seruiam tibi pro
rachel filia tua minore sep

tem annis Respondit laban Melius
est ut tibi eam dem quam viro
alteri mane apud me.
Seruiuit igitur iacob pro ra
chel septem annis et videbantur illi
pauci dies pre amoris ~~multitu~~
~~dine~~ magnitudine Dixitque
ad laban. Da michi vxorem
meam quia iam tempus exple
tum est. ut ingrediar ad eam Qui
vocatis multis amicorum turbis
ad conuiuium fecit nuptias et ves
pere filiam suam lyam intro
duxit ad eum. dans ancillam
filie zelpham nomine Ad quam
cum ex more iacob fuisset ingres
sus facto mane vidit lyam et
dixit ad socerum suum Quid est
quod facere voluisti? Nonne pro
rachel seruiui tibi? Quare im
posuisti michi lyam. Respondit laban
Non est in loco nostro consuetudinis
ut minores ante tradamus ad
nuptias. Imple ebdomadam
dierum huius copule: et hanc quoque
dabo tibi pro opere quo seruitu
rus es michi septem annis aliis
Acquieuit placito et ebdomada
transacta rachel duxit vxorem
Cui pater ancillam balam dederat
Tandemque potitus optatis nup
ciis amorem sequentis priori pre
tulit: seruiens apud eum septem
annis aliis Videns autem dominus
quod despiceret lyam. aperuit vul
uam eius: sorore sterili perma
nente Que conceptum genuit
filium vocauitque nomen eius ru
ben dicens. Vidit dominus humili

- tatem mi

tatem meam. Nunc amabit me
vir meus. Rursumque concepit
et peperit filium et ait Quoniam
vidit dominus haberi me contemptui
dedit etiam istum michi. vocavit
que nomen illius symeon. Con
cepit tercio et genuit alium: dixit
que Nunc quoque copulabitur michi
maritus meus eo quod pepere
rim ei tres filios Et idcirco
appellavit nomen eius levi.
Quarto concepit et peperit filium
et ait Modo confitebor domino et
ob hoc vocavit eum iudam. ces
savitque parere. Capl. xxx.

Cernens autem rachel
quod infecunda esset invi
dit sorori. et ait marito suo.
Da michi liberos alioquin moriar.
Cui iratus respondit iacob Num
pro deo ego sum qui privavit te
fructu ventris tui: At illa. habeo
inquit famulam balam ingredere
ad eam ut pariat super genua
mea. ut habeam ex ea filios De
ditque illi balam in coniugium Que
ingresso ad se viro concepit et
peperit filium Dixitque rachel Iudi
cavit michi dominus. et exau
divit vocem meam: dans michi
filium. et ideo appellavit nomen
illius dan Rursumque bala con
cipiens peperit alterum pro quo ait
rachel Comparavit me deus so
rori mee et invalui: vocavitque
eum neptalim Sentiens lia quod
parere desisset zelpham an
cillam suam marito tradidit
Qua post conceptum edente fi
lium. dixit. Feliciter. et ideo voca

vit nomen eius gad. Peperitque
Zelpha alterum. dixitque lia Hoc
pro beatitudine mea Beatam
quippe me dicent mulieres
Propterea appellavit eum aser.

Egressus autem ru
ben tempore messis tritice in agrum
repperit mandragoras quas
matri lye detulit Dixitque rachel
Da michi partem de mandragoris
filii tui Illa respondit ~~ne tibi~~
parum ne tibi videtur quod pri-
pueris michi maritum nisi
etiam mandragoras filii mei
tuleris. Ait rachel Dormiat
tecum hac nocte pro mandra
goris filii tui Redeuntique ad ves-
pam de agro iacob egressa
est in occursum eius lya et
ait Ad me inquid intrabis
quia mercede conduxi te pro
madragoris filii mei Dormivit
cum ea nocte illa et exaudivit
deus preces eius Concepitque et
peperit filium quintum et ait Dedit
deus mercedem michi. quia dedi
ancillam meam viro meo Ap
pellavitque nomen eius ysachar.
Rursum lya concipiens. peperit
sextum filium et ait Ditavit me
deus dote bona: etiam hac vice
mecum erit maritus meus. eo quod
genuerim ei sex filios Et ideo
appellavit nomen eius za
bulon Post quem peperit fili
am nomine dinam Recorda
tus quoque dominus rachelis. exau
divit eam et aperuit vulvam
illius Que concepit et peperit

filium dicens abstulit deus ob
probrium meum Et appellavit no
men illius ioseph dicens Addat
michi deus filium alterum dixit iacob
socero suo Dimitte me ut re
vertar in patriam et ad terram
meam Da michi uxorem et
liberos meos pro quibus ser
vivi tibi ut abeam Tu nosti
servitutem qua servivi tibi
Ait ei laban Inveniam graciam
in conspectu tuo: experimento didi
ci quod benedixerit michi deus
propter te. Constitue mercedem tu
am quam dem tibi At ille
respondit Tu nosti quomodo ser
vierim tibi. et quanta in
manibus meis fuerit possessio
tua Modicum habuisti antequam
venirem et nunc dives effec
tus es benedixitque tibi dominus ad
introitum meum Iustum est igitur
ut aliquando provideam domui
mee. Dixitque laban
quid dabo tibi. At ille ait Nic
hil volo: sed si feceris quod pos
tulo iterum pascam et custo
diam pecora tua Gyra omnes
greges tuos et separa cunctas
oves varias et sparso vellere
et quodcumque furvum et macu
losum variumque fuerit tam in
ovibus quam in capris erit
merces mea Respondebitque michi
cras iusticia mea quando
placiti tempus advenerit co
ram te et omnia que non fuerint
varia et maculosa et rufa tam

in ovibus quam in capris furti me
arguens Dixitque laban Gratum
habeo quod petis Et separavit
in die illo capras et hircos et o
ves et arietes varios atque macu
losos cunctum autem gregem unico
lorem id est albi et nigri velleris
tradidit in manus filiorum suorum
et posuit spacium itineris inter se
et generum dierum trium qui pasce
bat reliquos greges eius Tollens
ergo iacob virgas populeas vi
rides et amigdalinas et expla
tanis ex parte decorticavit eas: de
tractisque corticibus in hiis que spo
liata fuerant candor apparuit Illa
vero que integra erant virida per
manserunt atque in hunc modum
color effectus est varius Posu
itque eas in canalibus ubi effun
debatur aqua ut cum venissent gre
ges ad bibendum ante oculos
haberent virgas et in aspectu
earum conciperent Factumque est ut
in ipso calore coitus oves intue
rentur virgas et parerent ma
culosa et varia. et diverso colo
re respersa Divisitque gregem
iacob et posuit virgas ante ocu
los arietum Erant autem alba
queque et nigra laban. cetera vero
iacob separatis inter se gregibus
Igitur quando primo tem
pore ascendebantur oves. po
nebat iacob virgas in canalibus
aquarum ante oculos arietum
et ovium ut in earum conte
placione conciperent Quando vero

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

serotina admissura erat et con
ceptus extremus: nō ponebāt
eas. factaq; sūt ea que erant
serotina laban et q̄ primi tem
poris iacob. ditatusq; est hō
ultra modū et habuit greges
multos ancillas et servos came
los et asinos. Capitulum. xxxi.

Postquā autem audivit
vba filiorum laban dicē
tiū. tulit iacob omīa que fue
rūt patris nri. et de illius facul
tate ditatus. factus est inclitus.
animadūtit quoq; faciem la
ban q̄d nō esset erga se sicut
heri et nudius tertius. maxīe
dicēte sibi. dicēte dnō reuertē
in terram patrū tuorum. et ad ge
nerationem tuā. eroq; tecum
Misit et vocavit rachelem
et liam in agrū ubi pascebat
greges Dixitq; eis Video fa
ciem patris vri quod nō sit er
ga me sicut heri et nudius ter
tius Deus autem patris mei
fuit mecū et ipse nostis quod
totis viribus meis servierim
patri vrō. sed pater vr̄ circūuenit
me. et mutavit mercedem meā
decē vicibus et tamen non di
misit eum deus ut noceret m̄
Si quando dixit m̄ pater vr̄ va
rie erūt mercedes tue pariebāt
omēs oues varios fetus. qn̄do
vo econtrario ait. alba queq; ac
cipies pro mercede. omēs gre
ges alba pepererūt Tulitq;
deus substanciam patris vri et
dedit michi Postquam ergo

conceptus oviū tempus advene
rat: levavi oclōs meos et vidi
in somp̄nis ascendentes mares
sup feminas varios et maculo
sos et diuersorum colorū Dixitq;
āgelus dei ad me in sompnis
Iacob. et ego respondi. Assum. Qui
ait. leva oclōs tuos et vide uni
ūsos masculos ascendentes sup
feminas varios respersos atq;
maculosos et ait Vidi em̄ om
nia que fecit tibi laban Ego
sum deus bethel ubi unxisti
lapidem et votū vovisti michi
Nunc ergo surge et egredere
de terra hac reuertens in terrā
nativitatis tue Responderūt
rachel et lia Numquid habemus
residui quicquā in facultati
bus et hereditate domus patris
nri. Nonne quasi alienas re
putavit nos. et vendidit come
ditq; preciū nostrū. Sz deus tu
lit opes patris nri. et nobis e
as tradidit et filiis nostris
Vn̄ omnia q̄ precepit tibi deus
fac. Surrexit itaq;
iacob et impositis liberis et
coniugibz suis sup camelos
abiit Tulitq; omēm substā
tiam et greges et quidquid
in mesopotamia acquisierat
pergens ad ysaac patrē suū
in terra chanaan Eo tempore
laban ierat ad tondendas
oues et rachel furata ē ydo
la patris sui Noluitq; iacob cō
fiteri socero suo quod fugeret
Cūq; abisset tam ipse quam
omnia que iuris erant et am
ne transmisso pergeret cōt

montem galaad. Nunciatum est
laban die tercio quod fugeret ia
cob. Qui assumptis fratribus suis
persecutus est eum diebus septem
et comprehendit eum in monte
galaad. Viditque in sompnis
dicentem sibi dominum. Caue ne quic
quam aspere loquaris contra
iacob. Iamque iacob extenderat
in monte tabernaculum. Cum ille
consecutus est eum cum fratribus
suis in eodem monte galaad
fixit tentorium. Et dixit ad ia
cob. Quare ita egisti ut clam
me abigeres filias meas quasi
captiuas gladio? Cur igno
rante me fugere voluisti nec
indicare michi ut prosequere
rer te cum gaudio et canticis
et tympanis et cytharis. non
es passus ut osculares filios
meos et filias. Stulte operatus es
Et nunc valet quidem manus
mea reddere tibi malum: sed
deus patris tui heri dixit michi
Caue ne loquaris cum iacob quic
quam durius. Et si ad tuos i
re cupiebas. et desiderio tibi e
rat domus patris tui. cur fura
tus es deos meos. Respondit ia
cob. Quod inscio te profectus
sum. timui ne violenter auferres
res filias tuas. Quod autem
furti me arguis apud quemcumque
que inueneris deos tuos. necetur
coram fratribus nostris. Scrutare
quicquid tuorum apud me in
ueneris et aufer. Hec dicens
ignorabat quod rachel fura
ta esset ydola. Ingressus itaque

laban tabernacula iacob et lye et
vtriusque famule. non inuenit. Cum
que intrasset tentorium rachelis illa
festinans abscondit ydola subter
stramenta cameli et sedit desuper.
Scrutantique omne tentorium et nichil
inuenienti ait. Ne irascatur dominus meus
quod coram te assurgere nequeo
quia iuxta consuetudinem femina
rum accidit michi. Sic delusa
sollicitudo querentis est. Tumensque
iacob cum iurgio ait. Quam ob cul
pam meam et ob quod peccatum sic
exarsisti post me et scrutatus
es omnem suppellectilem meam?
Quid inuenisti de cuncta substan
cia domus tue? Pone hic co
ram fratribus meis et fratribus tuis:
et iudicent inter me et te. Ideo
ideo .xx. annis fui tecum: oues tue
et capre steriles non fuerunt. Ari
etes gregis tui non comedi: nec
captum a bestia ostendi tibi. Ego
dampnum omne reddebam. quic
quid furto perierat a me exi
gebas. Die noctuque estu vrebar;
et gelu fugiebat sompnus ab
oculis meis. Sic per .xx. annos
in domo tua seruiui tibi. Qua
tuordecim pro filiabus et sex pro
gregibus tuis. Inmutasti quoque
mercedem meam decem vicibus.
Nisi deus patris mei abraham et
timor ysaac affuisset michi. forsi
tan modo nudum me dimisis
ses. Afflictionem meam et la
borem manuum mearum respexit
deus et arguit te heri. Respondit
ei laban. Filie mee et filij et gre
ges tui. et omnia que cernis

mea sunt Quid possum facere filiis
et nepotibus meis Veni ergo et
ineamus fedus ut sit testimo
nium inter me et te Tulit itaque
iacob lapidem et erexit illum
in tytulum: dixitque fratribus suis
Afferte lapides Qui congregan
tes lapides fecerunt tumulum: co
mederuntque super eum Quem vo
cauit laban tumulus testis et ia
cob aceruum testimonii. utique
iuxta proprietatem lingue sue. Dix
itque laban Tumulus iste testis e
rit inter me et te hodie et idcir
co appellatum est nomen eius gala
ad id est tumulus testis. Intuea
tur dominus et iudicet inter nos. quan
do recesserimus a nobis Si afflix
eris filias meas. et si introdux
eris vxores alias super eas: nul
lus sermonis nostri testis est
absque deo. qui presens respicit.
Dixitque rursus ad iacob En tu
mulus hic. et lapis quem erexi
inter me et te testis erit Tumu
lus inquam iste et lapis sint in
testimonium Si autem ego transie
ro illum pergens ad te aut tu pre
terieris malum michi cogitans De
us abraham et deus nachor
iudicet inter nos deus patris
eorum Iurauit iacob per timorem
patris [tui struck] sui ysaac ymmolatis
que victimis in monte voca
uit fratres suos ut ederent pa
nem Qui cum comedissent man
serunt ibi: laban vero de nocte
consurgens osculatus est filios
et filias suas et benedixit illis.
reuersusque est in locum suum.

Iacob vero Capl'm. xxxij
abiit itinere quo ceperat.
fueruntque ei obuiam angeli dei
Quos cum vidisset ait Castra dei
sunt hec Et appellauit nomen
loci illius manaim id est castra
Misit autem et nuncios ante
se ad esau fratrem suum in terram seir
regionis edom. precepitque eis di
cens Sic loquimini domino esau.
Hec dicit frater tuus iacob Apud
laban peregrinatus sum et fui
usque in presentem diem Habeo
boues et asinos oues et seruos
atque ancillas Mittoque nunc le
gacionem ad dominum meum et in
ueniam graciam in conspectu tuo Re
uersi sunt nuncii ad iacob dicentes
Venimus ad esau fratrem tuum et
ecce properat in occursum tibi cum
quadringentis viris Timuit
iacob valde et perterritus diuisit
populum qui secum erat Greges
quoque et oues et boues et asi
nos et camelos in duas turmas
dicens Si venerit esau ad unam
turmam et percusserit eam a
lia turma que reliqua est sal
uabitur Dixitque iacob Deus
patris mei abraham et deus
patris mei ysaac. Domine qui
dixisti michi reuertere in terram
tuam et in locum natiuitatis tue
et benefaciam tibi. minor sum
cunctis miseracionibus et verita
te quam explesti seruo tuo In
baculo meo transiui iordanem
istum: et nunc cum duabus tur
mis regredior Erue me de
manu fratris mei. de manu esau
quia valde eum timeo Ne forte
veniens percutiat matrem cum filiis

Tu locutus es quod bene in fa
ceres: et dilatares semen meū· si
cut harenā maris que p̄ multitu
dine numerari nō pōt Cumq̄
dormisset ibi nocte illa sepa
uit de hys que habebat mune
ra esau frī suo Capras· cc^tas
hyrcos xx^ti· oues cc^tas arie
tes xx^ti camelos fetas cū pullis
suis xxx^ta vaccas xl· tauros
xx^ti asinas xx^ti et pullos earū
x· et misit p manus seruorū su
orū singulos seorsum greges
Dixitq̄ pueris suis Antecedite
me et sit spatiū int' gregē et
gregem Et precepit priori dicens
Si obuiam habueris esau frēm
meū et interrogauerit te cuius
es et quo vadis et cuius sunt ista
que sequeris: respondebis Serui
tui iacob Munera misit dnō
suo esau· ipse quoq̄ post nos
venit Similit' mādata dedit scdō
ac tercio: et cunctis qui sequebant'
greges dicēs Isdem verbis lo
quimini ad esau cū inueneri
tis eū et addetis Ipse quoq̄ ser
uus tuus iacob int' nostrum
insequit' Dixit enī placabo
illum muneribus que precedūt
et postea eum videbo forsitā
ppiciabit' michi Precesserunt
itaq̄ munera ante eū ipse
vō mansit nocte illa in castris
Cumq̄ mature surrexisset· tulit
duas vxores suas· et totidē fa
mulas· cū· xi· filijs et transiuit
vadū iacobor (gaboth) : et transductis om
nibus q̄ ad se ptinebāt remā

sit solus Et ecce vir
luctabat' cū eo usq̄ mane Qui
cum videret quod eum supare nō
posset tetigit neruum femoris
eius et statim emarcuit Dixitq̄
ad eum Dimitte me iam enī as
cendit aurora Rndit Nō dimit
tam te nisi bndixeris m̄ Ait er
go quod nomen est tibi· Rndit·
iacob· At ille Nequaquam inquit
iacob appellabitur nomē tuū· sz
israhel· qm̄ si cont' dm̄ fortis fu
isti quanto magis cont' oms̄ preua
lebis Interrogabat eum iacob Dic
michi quo appellaris nomine
Rndit Cur queris nomē meū·
Et bndixit ei in eodem loco Vo
cauitq̄ iacob nomē loci illius
fanuhel dicens Vidi dnm̄ facie
ad faciem et salua facta est aīa
mea Ortusq̄ est ei statim sol·
postquā transgressus est fanu
hel Ipse vero claudicabat pede
Quā obcausam nō comedūt
filij isrl' neruū qui emarcuit
in femore iacob usq̄ in p̄sentem
diem: eo quod tetigerit neruū
femoris eius et obstipuerit·

Leuans aute̅ .Cap. xxxiij.
iacob oculos suos vidit
venientem esau et cū eo qua
dringentos viros Diuisitq̄ filios
lye et rachel ambarumq̄ famu
larū et posuit vtramq̄ ancillā
et liberos earū in principio ly
am vero et filios eius in scdō
loco Rachel autem et ioseph no
uissimos Et ipse progrediens

adorauit pronus in terram septies
donec appropinquaret frater eius.
Currens itaque esau obuiam fratri
suo amplexatus est eum. stringens
que collum eius et osculans fleuit.
leuatisque oculis vidit mulieres
et paruulos earum et ait Quid sibi
volunt isti. et si ad te pertinent.
Respondit paruuli sunt quos donauit
michi deus seruo tuo Et appro-
quantes ancille et filij earum curuati
sunt Accessitque lya cum liberis suis
et cum similiter adorasset. extremi
ioseph et rachel adorauerunt.
et ait esau Que nam sunt in-
quit iste turme quas obuiam
habui. Respondit vt inuenirem
graciam coram domino meo Et ille
habeo ait plurima frater mi. sint
tua tibi Dixit iacob Noli ita
obsecro. sed si inueni graciam in
oculis tuis. accipe munusculum
de manibus meis Sic enim vi-
di faciem tuam quasi viderem
vultum dei Esto michi propicius
et suscipe benedictionem quam
attuli tibi. et quam donauit
michi deus tribuens omnia Vix
fratre compellente suscipiens
ait Gradiamur simul eroque soci-
us itineris tui Dixitque iacob Nosti
domine mi quod paruulos habeam
teneros et oues ac boues fetas
mecum quas si plus in ambulan-
do fecero laborare morientur
vna die cuncti greges Precede-
dat dominus meus ante seruum su-
um et ego sequar paulatim
vestigia eius sicut videro posse
paruulos meos. donec veniam ad
dominum meum in seir. Respondit
esau Oro te ut de populo qui
mecum est saltem socij remaneant
vie tue Non est inquit necesse hoc
vno indigeo vt inueniam graciam
in conspectu tuo domine mi Reuersus
est itaque in illo die esau itinere
quo venerat in seir. Et iacob ve-
nit in sochot vbi edificata do-
mo et fixis tentorijs appellauit
nomen loci illius sochot id est
tabernacula Transiuitque in salem
vrbem sychimorum que est in terra
chanaan. postquam regressus
est de mesopotamia syrie et
habitauit iuxta oppidum. emit-
que partem agri in qua fixerat
tabernacula a filijs emor patris
sychem centum agnis et erecto
ibi altari inuocauit super illud
fortissimum deum israel. Ca. xxxiiij.

Egressa est autem dyna filia
lye vt videret mulieres
regionis illius Quam cum vidisset
sychem filius emor euei prin-
ceps terre illius adamauit et
rapuit et dormiuit cum illa. vi
opprimens virginem. et congluti-
nata est anima eius cum ea Tris-
temque blandicijs deliniuit Et
pergens ad emor patrem suum ac-
cipe inquit michi puellam
hanc coniugem Quod cum audis-
set iacob absentibus filijs et in
pastu occupatis pecorum: siluit
donec redirent Egresso autem
emor patre sychem vt loque-
retur ad iacob. ecce filij eius ve-
niebant de agro. auditoque quod
acciderat irati sunt valde. eo quod
fedam rem egisset operatus in israel

et violata filia iacob rem illici-
tam perpetrasset. Locutus est itaque
emor ad eos et dixit Sychem fi-
lii mei adhesit anima filie ves-
tre: date eam illi uxorem et in-
iungamus vicissim conubia. filias
vestras tradite nobis et filias
nostras accipite et habitate nobis-
cum Terra in potestate vestra
est: exercete et negociamini
et possidete eam Sed et sychem
ad patrem et ad fratres eius ait In-
veniam graciam coram vobis et
quecumque statueritis dabo Augete
dotem. munera postulate. libenter
tribuam quod pecieritis: tantum
date michi puellam hanc ux-
orem Responderunt
filii iacob sychem et patri eius in
dolo. sevientes ob stuprum soro-
ris Non possumus facere quod
petitis nec dare sororem nos-
tram homini incircumciso: quod illici-
tum et nefarium est apud nos:
Sed in hoc valebimus federari
si esse volueritis nostri similes et
circumcidatur in vobis omne masculi-
ni sexus Tunc dabimus et acci-
piemus mutuo filias vestras ac
nostras et habitabimus vobiscum:
erimusque unus populus Si autem
circumcidi nolueritis tollemus fi-
liam nostram et recedemus. Pla-
cuit oblacio eorum emor et sy-
chem filio eius Nec distulit
adolescens quin statim quod
petebatur expleret Amabat
enim puellam valde et ipse erat
inclitus in omni domo patris
sui Ingressique portam urbis
locuti sunt populo Viri isti paci-
fici sunt et volunt habitare nobiscum
negocientur in terra et exerceant
eam. que spaciosa et lata cultoribus
indiget. filias eorum accipiemus
uxores: et nostras illis dabimus
Unum est quod differtur tantum bonum
Si circumcidamus masculos nostros ri-
tum gentis imitantes et substan-
cia eorum et pecora et cuncta que
possident nostra erunt: tantum in hoc
acquiescamus eis et habitantes
simul unum efficiemus populum. Assen-
si sunt omnes. circumcisis cunctis mari-
bus. Et ecce die tercio quando gravissimus
vulnerum dolor est arreptis duo
iacob filii Symeon et levi fratres
dine gladiis ingressi sunt urbem
confidenter interfectisque omnibus mas-
culis emor et sychem pariter
necaverunt: tollentes dinam
de domo sychem sororem suam
Quibus egressis irruerunt super oc-
cisos. ceteri filii iacob et depo-
pulati sunt urbem in ulcionem
stupri: oves eorum et armenta
et asinos cunctaque vastantes que
in domibus et in agris erant
Parvulos quoque et uxores eorum
duxerunt captivas Quibus pa-
tratis audacter: iacob dixit
ad symeon et levi Turbastis me
et odiosum me fecistis chana-
neis et ferezeis habitatoribus
terre huius Nos pauci sumus illi
congregati percucient me et de-
lebor ego et domus mea Res-
ponderunt Numquid ut scorto ab-
uti debuere sorore nostra :-

Interea locutus Capl'. xxxv.
est deus ad iacob Surge et
ascende bethel et habita ibi
facque altare deo qui apparuit ti
bi quando fugiebas esau fratrem tu
um Iacob vero conuocata omni
domo sua ait. Abicite deos ali
enos qui in medio vestri sunt et
mundamini ac mutate vesti
menta vestra. Surgite et ascenda
mus in bethel ut faciamus ibi
altare deo qui exaudiuit me
in die tribulacionis mee et fuit
socius itineris mei Dederunt er
go ei omnes deos alienos quos
habebant et in aures que erant
in auribus eorum At ille infodit
ea subter terebyntum que est
post urbem sychem. Cumque
profectus esset. terror dei inuasit
omnes per circuitum ciuitates et
non sunt ausi persequi recedentes Ve
nit igitur iacob luzam que est in
terra chanaan. cognomento be
thel ipse et omnis populus cum eo edi
ficauit que ibi altare et appella
uit nomen loci illius domus dei
Ibi enim apparuit ei deus cum fu
geret fratrem suum Eodem
tempore mortua est debora nu
trix rebecce et sepulta ad ra
dices bethel. subter quercum
Vocatumque est nomen loci quer
cus fletus Apparuit autem
iterum deus iacob postquam reuer
sus est de mesopotamia syrie
benedixitque ei dicens Non voca
beris ultra iacob. sed israel erit
nomen tuum. Et ap

pellauit eum israel Dixitque ei
Ego deus omnipotens cresce et multi
plicare Gentes et populi na
cionum erunt ex te: reges de lum
bis tuis egredientur Terram
quam dedi abraham et ysaac
dabo tibi et semini tuo post te.
Et recessit ab eo Ille vero erexit
tytulum lapideum in loco quo lo
cutus ei fuerat deus. libans super
eum libamina et effundens oleum
vocans que nomen loci bethel
Egressus inde venit verno tem
pore ad terram que ducit effrata
in qua cum parturiret rachel ob
difficultatem partus periclitari
cepit Dixitque ei obstetrix Noli
timere quia et hunc habebis fili
um Egrediente autem anima pre
dolore et imminente iam mor
te vocauit nomen filii sui be
noni id est filius doloris mei
pater vero appellauit eum ben
yamin id est filius dextre.
Mortua est ergo rachel
et sepulta in via que ducit
effratam hec est bethlehem Erex
itque iacob tytulum super sepul
chrum eius Hic est tytulus mo
numenti rachel usque in presen
tem diem Egressus inde fixit
tabernaculum trans turrim gre
gis Cumque habi
taret in illa regione abiit
ruben et dormiuit cum bala
concubina patris sui: quod illum
minime latuit
Erant autem filii iacob xii.
filii lye primogenitus Ruben
et Symeon et leui et judas

et ysachar et zabulon. Filij rachel
Joseph et Benyamyn. Filij bale
ancille rachelis Dan et Nep-
talim. filij zelphe ancille lye.
Gad et asser. Hij filij iacob q
nati sut ei in mesopotamia
syrie. Venit etiã
ad ysaac prem suu in mam
bre ciuitate arbee. hec est he
bron in qua peregnatus est
abraham et ysaac
Et completi sut dies ysaac
c lxxx annoru cosumptusq
ꝗ etate mortuus est et appo
situs e ad ppl'm suu senex et
plenus dierꝫ Et sepelierut
eum esau et iacob filij sui Hee
sut autem gnationes esau
ipe est edom Esau accepit vx
ores de filiabus chanaa. adã
filiam elom cethei et ooliba
ma filiam ane. filie sebeon
euei Basemath quoqꝫ filiam
hismahel sororem nabaioth
Pepit autem ada elyphaz Ba
semath genuit rauhel. Ooli
bama edidit Jheus et Jhelom
et chore. hij filij esau qui na
ti sut ei in tra chanaan.
Tulit autem esau vxores
duas et filios et filias et om
nem aiam domus sue et
substãtiam et pecora et cut
ta que habere potat in tra
chanaan et abijt in alte
ram regionem. recessitqꝫ
a fre suo iacob Diuites em
erant valde et simul hitare
no potant. nec sustinebat
eos tra pegnationis eorum
p multitudine gregum. ha
bitauitqꝫ esau in monte seyr.
ipe est edom. Cap. xxxvi.

Hee sut gnationes esau pa
tris edom in monte seyr.
et hec nomina filioru eius. eli
phaz filius ada uxoris esau
Rauhel filius basemath uxoris
vxoris eius Fueruntqꝫ filij eliphaz
Theman Omar Sephu et Ga
tham et cenes et chore. Erat aut
thamna concubina elyphaz
filij esau q pepit ei amalech
hij sut filij ade. uxoris esau.
filij autem rauhel Naath et zara
Semma et meza hij filij ba
semath uxoris esau Isti quoqꝫ
erant filij oolibama. filie ana
filie sebeom. uxoris esau. q's
genuit ei Jheus et Jhelom et cho
re hij duces filioru esau filij
eliphaz pmogeniti esau Dux
theman Dux omar dux Se
phu Dux cenez Dux chore
Dux dathan dux amalech. hij
filij elyphaz in tra edom et
hij filij ade. Hij quoqꝫ filij rau
hel filij esau Dux naath dux
zara Dux Semma Dux Meza
hij duces rauhel in tra edom
Isti filij basemath uxoris esau
hij autem filij oolibama uxo
ris esau Dux Jheus. dux Je
lom Dux chore. hij duces
oolibama. filie ana uxoris esau
Isti filij esau. et hij duces eoru
ipe est edom Isti filij seyr hor
rei habitatores tre lotham et
Sobal et Sebeon et anan. Dyson
et eser et dysan hij duces hor

rei filij seyr in terra edom facti sunt
autem filij lotham . horrei . et
teman Erat autem soror lo
tham thamna et isti filij Sobal
bal aluam et Maneeth et hebal
Sephi et onam Et hij filij Se
beon athaia . et anam Iste est
ana qui inuenit aquas et calidas
in solitudine cum pasceret asinos
sebeon patris sui Habuitque filium
Dysan et filiam oolibama Et
isti filij Dysan amdan et hyes
ban . et lyethran et tharan Hij
quoque filij eser Balaan et Zeuam
et hachyn . Habuit autem filios
Dysan hus et haran et isti du
ces horreorum . Dux lotham . Dux
Sobal Dux Sebeon Dux ana
dux dyson Dux Eser . Dux dy
san Isti duces horreorum . qui im
perauerunt in terra seyr . Reges
autem qui regnauerunt in terra
edom antequam haberent regem fi
lij israhel fuerunt hij Balac filius
beor Nomen quoque urbis eius
Denaba Mortuus est autem Ba
lac . et regnauit pro eo Iobab
filius Zare de bosra . Cumque
mortuus esset iobab : regna
uit pro eo husan de terra the
manorum Hoc quoque mortuo reg
nauit pro eo adad . filius Ba
dadi qui percussit madyan in
regione moab et nomen ur
bis eius ahyuth Cumque mortu
us esset adad regnauit pro eo
Semla de maserecha Hoc quoque
mortuo regnauit pro eo Saul
de fluuio roboth Cumque et hic
obisset : successit in regnum Ba
lanam filius achobor Isto quo

que mortuo regnauit pro eo
adad Nomenque urbis eius phoa
et appellabatur uxor illius meza
bel filia amatred filia amiza
ad Het quoque nomina ducum esau
in cognationibus et locis et uo
cabulis suis Dux Thamna
Dux alua Dux Hethet dux
oolibama Dux ela Dux physon
Dux Cenez dux theman Dux
Mabsar . Dux Mabdihel dux
hyram Hij duces edom habi
tantes in terra imperij sui
Ipse est esau pater ydumeorum
Habitauit autem iacob in terra
chanaan . in qua peregrinatus
est pater eius . et hee sunt generatio
nes eius eius Capitulum . xxxvij .

Ioseph cum sedecim esset an
norum pascebat gregem
cum fratribus suis adhuc pu
er Et erat cum filijs Bale et Zel
phe uxoris patris sui Accusauit
que fratres suos apud patrem crimi
ne pessimo Israhel autem dili
gebat ioseph super omnes filios
suos eo quod in senectute genuis
set eum . fecitque ei tunicam poli
mitam Videntes autem fratres eius
quod a patre plus cunctis filijs
amaretur . oderant eum nec po
terant ei quicquam pacifice loqui
Accidit quoque ut uisum somp
nium referret fratribus : que causa
maioris odij seminarium fuit
Dixitque ad eos Audite somp
nium meum quod uidi Puta
bam ligare . nos manipulos
in agro . et quasi consurgere ma
nipulum meum et stare uestrosque
manipulos circumstantes adora
re manipulum meum Responderunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fratres eius Numquid Rex noster e
ris. aut subiciemur dicioni
tue. Hec ergo causa sompni
orum atque sermonum inuidie ⁊
odij fomitem ministrauit Aliud
quoque vidit sompnium quod nar
rans fratribus ait. Vidi per sompni
um quasi solem et lunam ⁊ stel
las vndecim adorare me Quod
cum patri suo et fratribus retulisset
increpauit eum pater et dixit
Quid sibi vult hoc sompni
um quod vidisti. Numquid ego
et mater tua et fratres tui ado
rabimus te super terram. Inuide
bant igitur ei fratres sui. Pater vero
rem tacitus considerabat Cumque
fratres illius in pascendis gregi
bus patris morarentur in sichem
dixit ad eum israel. Fratres tui pas
cunt oues in sichimis veni mit
tam te ad eos Quo respon
dente. presto sum ait Vade ⁊
vide si cuncta prospera sint er
ga fratres tuos et pecora ⁊ re
nuncia michi quid agatur Mis
sus de valle hebron venit in
sichem Inuenitque eum vir er
rantem in agro et interrogauit
quid quereret At ille respondit.
fratres meos quero. indica mi
chi ubi pascant greges Dixit
que ei vir. Recesserunt de loco
isto. audiui autem eos dicen
tes. eamus in dothaim Per
rexit ergo ioseph post fratres
suos et inuenit eos in do
thaim Qui cum vidissent eum
procul antequam accederet ad
eos. cogitauerunt illum occidere
et mutuo loquebantur Ecce somp
niator venit venite occidamus
eum et mittamus in cysternam

hanc veterem. dicemusque fera pes
sima deuorauit eum Et tunc
apparebit quid illi prosint somp
nia sua. Audiens hoc ruben
nitebatur liberare eum de manibus
eorum ⁊ dicebat Non interficiatis
animam eius nec effundatis san
guinem sed proicite eum in cyster
nam hanc que est in solitudine
manusque vestras seruate innoxi
as Hoc autem dicebat volens
eripere eum de manibus eorum ⁊
reddere patri suo Confestim igitur
ut peruenit ad fratres nudauerunt
eum tunica talari ⁊ polimita
miseruntque in cysternam que
non habebat aquam. ⁊ seden
tes ut comederent panem. vide
runt viatores hysmahelitas
venire de galaad et camelos
eorum portantes aromata ⁊
resinam ⁊ stacten in egiptum
Dixit ergo iudas fratribus suis
Quid nobis prodest si occide
rimus fratrem nostrum ⁊ celaueri
mus sanguinem eius. Melius
est ut vendatur hysmahelitis
et manus nostre non polluantur.
frater enim ⁊ caro nostra est Ac
quieuerunt fratres sermonibus eius.
et pretereuntibus hysmahelitis
negociatoribus extrahentes
eum de cysterna vendiderunt hys
mahelitis xxx. argenteis.
Qui duxerunt eum in egyptum
Reuersusque ruben ad cysternam
non inuenit puerum. ⁊ scissis
vestibus pergens ad fratres suos
ait. Puer non comparet. et ego
quo ibo. Tulerunt autem tu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nicam eius & in sangne hedi
quē occiderant tinxerūt mit
tentes qui ferrent ad prēm et
dicerent hāc inuenim9 vide vtrū
tunica filij tui sit an non Quā
cū cognouisset paƒ ait Tunica
filij mei est fera pessima come
dit eum: bestia deuorauit ioseph
Scissisq3 vestib9 indut9 est cili
cio lugens filiū mlto tempe
Congregatis autem cūctis li
beris eius ut lenirent dolorē
pris noluit cōsolacionem reci
pere. z ait: Descendam ad filiū
meū lugens in infnū Et illo
pseuerante in fletu madiani
te vendiderūt ~~eū in~~ ioseph ī
egypto. phutiphar eunucho
pharaonis magro milicie: ~
Eodem tem . Ca. xxxviij.
pore descendens iudas
a fratrib3 suis diuertit ad virū
odollamitem. nomine hyram
Viditq3 ibi filiā hoīs chananei
vocabulo sue. & vxore accepta
ingressus est ad eam Que cō
cepit z pepit filiū vocauitq3 no
men eius her. Rursum con
cepto fetu natū filiū noīauit
onam Terciū quoq3 pepit
quē appellauit sela Quo na
to. parere vlt cessauit Dedit
autem iudas vxorem pmogeni
to suo her nomine thamar.
Fuit quoq3 her pmo
genitus iude. nequā in consp
tu dm: & ab eo occisus ē Dix
it ergo iudas ad onam filiū
suū. Ingredere ad vxorē fris
tui & sociare illi: ut suscites

semen fri tuo Ille sciens non
sibi nasci filios introiens ad
vxorē fris sui semen fundebat
in terram ne liberi nomine fris
nascerent Et id circo percussit eum
dns eo quod rem detestabilē
faceret Quā obrem dixit iudas
thamar nurui sue Esto vi
dua in domo pris tui: donec
crescat Sela filius meus Ti
mebat enī ne z ipē moreretur
sicut fr̄s eius Que abijt &
habitauit in domo pris sui Euo
lutis autem mltis dieb3 mor
tua ē filia sue vxor iude Qui
post luctū cōsolatione accep
ta: ascendebat ad tonsores
ouiū suarū ipē & hyras opi
lio gregis odollamita in tham
nas Nunciatumq3 est thamar.
qd socer illi9 ascenderet in tham
nas ad tondendas oues Que
depositis viduitatis vestib3
assumpsit theristrū et mu
tato habitu. sedit in biuio iti
neris qd ducit thamnā eo
qd crevisset zela et nō eū ac
cepisset maritū Quā cū vi
disset iudas suspicatus ē eē
meretricem Operuerat enī
multū vultū suū ne cognos
ceretur Ingrediensq3 ad eam
ait Dimitte me ut coeam
tecū Nesciebat enī qd nurus
sua eet Qua respondente
quid mi dabis ut fruaris cō
cubitu meo dixit Mittam
te hedū de gregib9 Rursu
qz illa dicente. paciar quod
vis. si dederis mi arrabonē

donec mittas quod polliceris
Ait iudas Quid vis tibi pro
arrabone dari Respondit Anu
lum tuum et armillam et baculum
quem manu tenes Ad unum igitur
coitum concepit mulier et surgens
abiit Depositoque habitu quem
assumpserat induta est vidui
tatis vestibus Misit autem iudas
hedum per pastorem odollamiten
ut reciperet pignus quod dede
rat mulieri Qui cum non invenis
set eam interrogavit homines loci
illius Ubi est mulier que se
debat in bivio Respondentibus cunc
tis non fuit in loco isto meretrix
reversus est ad iudam et dixit
ei Non inveni eam sed et ho
mines loci illius dixerunt nun
quam ibi sedisse scortum.
Ait iudas Habeat sibi crimen
certe mendacii nos arguere
non potest Ego misi hedum quem
promiseram et tu non invenisti
eam Ecce autem post tres men
ses nunciaverunt iude dicentes
Fornicata est thamar nurus
tua et videtur uterus illius intu
mescere Dixit iudas Produ
cite eam ut comburatur Que
cum educeretur ad penam misit
ad socerum suum dicens De viro
cuius hec sunt concepi Cognos
ce cuius sit anulus et armil
la et baculus Qui agnitis mu
neribus ait Iustior me est quia
non tradidi eam sela filio me
o At tamen ultra non cogno
vit eam Instante autem partu
apparuerunt gemini in ute
ro eius atque in ipsa effusione

infantum unus protulit manum in
qua obstetrix ligavit coccinum di
cens Iste egredietur prior Illo
vero retrahente manum egressus
est alter Dixitque mulier Quare
divisa est propter te maceria Et
ob hanc causam vocavit nomen
eius phares Postea egressus
est frater eius in cuius manu erat
coccinum Quem appellavit zara

Igitur ioseph Capitulum xxxix
ductus est in egiptum emitque
eum phutiphar eunuchus
pharaonis princeps exercitus vir
egipcius de manu ysmaheli
tarum a quibus perductus erat Fuit
que dominus cum eo Et erat vir in cunc
tis prospere agens habitabatque
in domo domini sui Qui optime no
verat esse dominum cum eo et omnia que
gereret ab eo dirigi in manu il
lius Invenitque ioseph graciam coram
domino suo et ministrabat ei a quo
prepositus omnibus gubernabat credita
sibi domum et universa que tradi
ta fuerant Benedixitque dominus do
mui egiptie propter ioseph et mul
tiplicavit tam in edibus quam in
agris cunctam eius substanciam
nec quicquam aliud noverat nisi
panem quo vescebatur Erat autem
ioseph pulchra facie et decorus
aspectu Post multos itaque di
es iecit domina eius oculos suos
in ioseph et ait dormi mecum
Qui nequaquam acquiescens
operi nefario dixit ad eam
Ecce dominus meus omnibus michi
traditis ignorat quid habeat
in domo sua Nec quicquam
est quod non in mea sit potesta

te uel nō tradiderit in ptē te
que uxor eius es Quomodo ergo
possum hoc facere et peccare in do
minum meum · huiuscemodi verbis
per singulos dies respondebat
et mulier molesta erat adoles
centi et ille recusabat stuprum
Accidit autem ut quadam die intra
ret ioseph domum et operis quip
piam absque arbitris faceret
Et illa apprehensa ~~lacia~~ lacinia
vestimenti eius diceret · Dormi me
cum meum Qui relicto in ma
nu eius pallio fugit et egres
sus est foras · Cumque
vidisset mulier vestem in manibus
suis et se esse contemptam voca
uit homines domus sue et ait
ad eos En introduxit virum
hebreum ut illuderet nobis Ingres
sus est ad me · ut coiret me
cum Cumque ergo succlamassem
et audisset vocem meam reli
quit pallium quod tenebam et
fugit foras In argumentum er
go fidei retentum pallium ostendit
marito reuertenti domum et
ait Ingressus est ad me ser
uus hebreus quem adduxisti
ut illuderet michi · Cumque vidisset
me clamare reliquit pallium
et fugit foras His au
ditis dominus et nimium credulus u
bis coniugis iratus est valde tradi
ditque ioseph in carcerem ubi vinc
ti regis custodiebantur Et erat ibi
clausus · fuit autem dominus cum io
seph et misertus illius · dedit ei gra
tiam in conspectu principis carceris
Qui tradidit in manu ipsius
vniuersos vinctos qui in custo
dia tenebantur et quicquid fiebat

sub ipso erat nec nouerat aliquid
cunctis ei creditis Dominus enim
erat cum illo · et omnia eius opera
dirigebat · Capitulum xl.

His itaque gestis accidit
ut peccarent duo eunu
chi pincerna regis egipti
et pistor domino suo Iratusque est
pharao contra eos Nam alter
pincernis preerat alter pistoribus
misit eos in carcerem principis
militum in quo erat vinctus et
ioseph At custos carceris tradidit
eos ioseph · qui et ministrabat
eis Aliquantum temporis fluxe
rat et illi in custodia tenebantur
Videruntque ambo sompnium noc
te vna · iuxta interpretacionem
congruam sibi Ad quos cum introisset
isset ioseph mane et vidisset
eos tristes sciscitatus est dicens
Cur tristior est hodie solito fa
cies vestra Qui responderunt Sompnium
vidimus et non est qui interpre
tetur nobis Dixitque ad eos ioseph
Numquid non dei est interpretacio
Referte michi quid videritis
Narrauit prior prepositus pincer
narum sompnium suum Videbam
coram me vitem in qua erant
tres propagines crescere paulatim
in gemmas et post flores v
uas maturescere · Calicem
quoque pharaonis in manu
mea Tuli ergo uuas et expres
si in calicem quem tenebam
et tradidi poculum pharaoni
Respondit ioseph Hec est interpre
tacio sompnii Tres propagines
tres adhuc dies sunt · post
quos recordabitur pharao

ministerii tui. et restituet te in gradum pristinum. Dabisque ei calicem iuxta officium tuum. sicut facere ante consueveras. tantum memento mei cum tibi bene fuerit et facias mecum misericordiam: ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere quia furto sublatus sum de terra hebreorum et hic innocens in lacum missus sum. Videns pistorum magister quod prudenter sompnium dissolvisset ait. Et ego vidi sompnium quod haberem tria canistra farine super caput meum: et in uno canistro quod erat excelsius portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria aves que comederent ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretacio sompnii. Tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao caput tuum. ac suspendet te in cruce et lacerabunt volucres carnes tuas. Exinde dies tercius natalis pharaonis erat. Qui faciens grande convivium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum et pistorum principis restituitque alterum in locum suum ut porrigeret regi poculum. alterum suspendit in patibulum: ut coniectoris veritas probaretur. At tamen succedentibus prosperis prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

Capitulum xli.

Post duos annos vidit pharao sompnium. Putabat se stare super fluvium: de quo ascenderunt septem boves pulchre et crasse nimis et pascebantur in locis palustribus. Alie quoque septem emergebant de flumine fede confecteque macie et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus: devoraveruntque eas. quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus pharao obdormivit rursum: et vidit alterum sompnium. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque formose. Alie quoque totidem spice tenues et percusse uredine oriebantur: devorantes omnem priorum pulchritudinem. Evigilans pharao post quietem et facto mane pavore perterritus misit ad coniectores egypti. cunctosque sapientes: et accersitis narravit sompnium. nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister ait. Confiteor peccatum meum. Rex iratus servis suis me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum: ubi una nocte uterque vidimus sompnium presagium futurorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militum famulus. Cui narrantes sompnia audivimus quicquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere totonderunt ioseph: ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi sompnia. nec est qui edisserat. Que audivi te prudentissime conicere. Respondit ioseph. Absque me deus respondebit prospera pharaoni. Nar-

rauit ergo quod videat Putabā
me stare sup ripam fluminis
et septē boues de amne conscē
dere pulchras nimis et obesis
carnibz que in pastu paludis
ui recta carpebant Et ecce has
seqbant alie septem boues: in
tātū deformes et macilente ut
nūqȝ tales in tra egypti viderī
Que deuoratis et consūptis pͦo
ribus nullū saturitatis dedere
vestigiū: sed simili macie et squa
lore torpebant Euigilans rur
sum sopore depressus vidi sōpniū
Septē spice pullulabant in culmo
vno plene atqȝ pulcherrime Alie
quoqȝ septē tenues et pcusse ure
dine oriebant̄ q̄ pͦor pulchritudi
nem deuorauerūt Narraui con
iectoribus sompniū et nemo est
qui edisserat Rndit ioseph Sōp
niū regis vnū est Que factur9
est deus ostendit pharaoni Sep
tem boues pulchre et septem
spice plene septem vbertatis ā
ni sūt Eandemqȝ vim sompnij
cōprehendūt Septē quoqȝ boues
tenues atqȝ macilēte q̄ ascende
rūt post eas et septē spice te
nues et uento urente pcusse sep
tem āni sūt uenture famis q̄
hoc ordine complebuntur Ecce
septem āni venient fertilita
tis magne in vniusa tra egip
ti: quos sequent̄ septē āni alij
tāte sterilitatis ut obliuioni
tradat̄ cuncta retro habūdan
cia Consumptura est enī fa
mes omnem trram et vbtatis
magtudinē pditura ē inopie

magnitudo Quod autem vidisti
secūdo ad eandem rem ptinēs
sompniū firmitatis indiciū
est eo qd fiat sermo dei et
velocius impleat̄ Nūc ergo
prouideat rex virū sapiētem
et industrium et pficiat eū tre
egypti qui cōstituat ppositos
p singulas regiones et quītā
ptem fructuū p septem ānos
fertilitatis qui iam nūc futuri
sūt congreget in horrea et oē
frumentū sub pharaonis ptate
condat̄: seruetqȝ in vrbibus
et paret̄ futurē septem ānorum
fami que pressura ē egyptū
et nō cōsumat̄ tra inopia.
Placuit pharaoni cōsiliū et cunctis
ministris eius Locutusqȝ ē ad eos
No inuenire poterimus talem virū
qui spū dei plenus sit Dixit
ergo ad ioseph Quia ostendit
tibi ds oīa que locutus es Nū
quid sapienciorē et silem tibi
inuenire poterō Tu eris super
domū meā: et ad tui oris im
pium cunctus populus obediet
vno tantū regni solio te pcedā
Dixitqȝ rursū pharao ad io
seph Ecce cōstitui te sup uni
usam trram egypti Tulit anu
lum de manu sua et dedit ī
manu eius vestiuitqȝ eū stola
byssina collo torquē auream cir
cumposuit: fecitqȝ ascendē sup
currū suū secundum pconem
clamāte ut omēs corā eo ge
nuflecterent. et ppositū esse
scirent vniuse tre egypti Dixit
quoqȝ rex ad ioseph Ego sum
pharao absqȝ tuo imperio nō

mouebit quisquam manum aut
pedem in omni terra egypti. Ver-
titque nomen eius et vocauit eum
lingua egypciaca saluatorem
mundi. Dedit quoque illi vxorem
asenez filiam phutiphares sac-
erdotis heliopoleos. Egressus itaque
est ioseph ad terram egipti. triginta
autem erat annorum quando stetit in
conspectu regis pharaonis: et circuiuit
omnes regiones egypti. Venitque
fertilitas septem annorum: et in ma-
nipulos redacte segetes congre-
gate sunt in horrea egypti. Omnis
etiam frugum habundancia in
singulis vrbibus condita est. Tanta-
que fuit multitudo tritici vt hare-
ne maris coequaretur. et copia
mensuram excederet.

Nati sunt autem ioseph filii duo
antequam veniret fames quos
ei peperit asenez filia putipha-
res sacerdotis heliopoleos. Voca-
uitque nomen primogeniti Ma-
nasses dicens obliuisci me fe-
cit deus omnium laborum meorum: et
domum patris mei. Nomen quoque
secundi appellauit effraym di-
cens. Crescere me fecit deus in
terra paupertatis mee. Igitur transac-
tis septem annis vbertatis qui
fuerant in egypto: ceperunt
venire septem anni inopie quos
predixerat ioseph et in vniuer-
so orbe fames preualuit. In cunc-
ta autem terra egypti erat fa-
mes. Qua esuriente. clama-
uit populus ad pharaonem alimen-
ta petens. Quibus ille respondit:
Ite ad ioseph. et quicquid vobis
dixerit facite. Crescebat autem
cotidie fames in omni terra. A-
peruitque ioseph vniuersa horrea
et vendebat egiptijs. Nam et
illos oppresserat fames. Omnes-
que prouincie veniebant in egyp-
tum ut emerent escas. et malum
inopie temperarent. Ca. xlij.

Audiens autem iacob quod ali-
menta venderentur in egypto
Dixit filijs suis. Quare negli-
gitis. Audiui quod triticum
venundetur in egypto. Descendite
et emite nobis necessaria. vt pos-
simus viuere et non consumamur
inopia. Descendentes igitur fratres io-
seph decem ut emerent frumenta
in egypto beniamin domi rete-
to ab iacob. Qui dixerat fratribus eius
Ne forte in itinere quicquam pa-
tiatur mali. Ingressi sunt terram e-
gypti cum alijs qui pergebant ad e-
mendum. Eratque fames in terra
chanaan et ioseph princeps e-
gipti: atque ad illius nutum frume-
ta populis vendebantur.

Cumque adorassent eum fratres sui et
agnouisset eos quasi ad alienos du-
rius loquebatur interrogans eos
Unde venistis. Qui responde-
runt. De terra chanaan vt ema-
mus victui necessaria. Et tamen
fratres ipse cognoscens non est ag-
nitus ab eis. Recordatusque somp-
niorum que aliquando viderat ait
ad eos. Exploratores estis vt
videatis infirmiora terre venis-
tis. Qui dixerunt. Non est ita
domine: sed serui tui venerunt
vt emerent cibos. Omnes filij v-
nius viri sumus pacifici venimus
nec quicquam famuli tui ma-

chynant mali Quibus ille res
pondit Aliter est immunita terre
huius considerare venistis Et illi du
odecim inquiunt servi tui fratres su
mus: filii viri unius in terra chana
an minimus cum patre nostro est: et
alius non est super Hoc est ait
quod locutus sum Exploratores
estis Iam nunc experimentum vestri
capiam Per salutem pharaonis
non egrediemini hinc donec
veniat frater vester minimus Mitti
te ex vobis unum et adducat eum.
vos autem eritis in vinculis
donec probentur que dixistis utrum
falsa an vera sint Alioquin per
salutem pharaonis exploratores
estis Tradidit ergo eos custodie
tribus diebus Die autem tercio edu
tis e carcere ait Facite quod dixi
et vivetis Deum enim timeo Si pa
cifici estis. frater vester unus ligetur
in carcere: vos autem abite et
ferte frumenta que emistis in do
mos vestras. et fratrem vestrum mi
nimum ad me adducite ut pos
sim vestros probare sermones
et non moriamini Fecerunt ut dix
erat: et locuti sunt invicem Me
rito hec patimur quia peccavimus in
fratrem nostrum Videntes angustiam
anime eius cum deprecaretur nos
et non audivimus Idcirco venit
super nos ista tribulacio E quibus
unus ruben Numquid non dixi
vobis. nolite peccare in puerum et
non audistis me: En sanguis
eius exquiritur Nesciebant au
tem quod intelligeret ioseph:
eo quod per interpretem loquebatur ad
eos Avertitque se parumper et fle

vit Et reversus locutus est ad eos
Tollens que symeon et ligans illis
presentibus iussit que ministris ut
implerent saccos eorum tritico et
reponerent pecunias singulorum
in sacculis suis Datis super ciba
riis in via Qui fecerunt ita At
ille portantes frumenta in asinis
profecti sunt. aperto que unus sacco
ut daret iumento pabulum in
diversorio contemplatus pecuniam
in ore sacculi Dixit fratribus suis
Reddita est michi pecunia en
habetur in sacco Et obstupefacti
turbatique dixerunt mutuo Quid
nam est hoc quod fecit nobis
deus Veneruntque
ad iacob patrem suum in terram
chanaan et narraverunt ei omnia
que accidissent sibi dicentes. locutus
est nobis dominus terre illius dure et
putavit nos esse exploratores
provincie Cui respondimus
pacifici sumus nec ullas moli
mur insidias Duodecim fratres
uno patre geniti sumus unus
non est super minimus cum patre ver
satur in terra chanaan Qui ait
nobis Sic probabo quod pacifi
ci estis fratrem vestrum unum dimit
tite apud me. et cibaria domi
bus vestris necessaria sumite et
abite fratremque vestrum minimum
adducite ad me: ut sciam quod
non sitis exploratores et istum qui
tenetur in vinculis recipere possitis
ac deinceps emendi que vul
tis habeatis licenciam His dic
tis cum frumenta effunderent:
singuli repererunt in ore sac
corum ligatas pecunias. Ext

ritis q₃ simul omnibꝰ dixit pr̄
iacob Absq₃ liberis me ēē fecis
tis Ioseph nō est sup̄. Symeon
tenet̄ in vinculis. benyamin au
fertis: in me hec mala omīa
reciderūt Cui respondit ruben
Duos filios meos interfice sinō
reduxero illum tibi Trade eū
in manū mea ⁊ ego tibi eum
restituā Et ille Non descendꝫ
inquit filius meus vobiscū fratˀ
eiꝰ mortuus ē ipē solus rema
sit Si quid ei aduersi acciderit
in t̄ra ad quā p̄gitis deduce
tis canos meos cū dolo͛e ad
inferos. ~ Caplm. xliij.

Interim fames omnē ter-
ram uehementˀ p̄mebat
cōsumptisq₃ cibis quos
ex egypto detulerāt. dixit ia
cob ad filios suos Reūtimini
⁊ emite paruullū escarū Rn̄dit
Iudas Denūciauit nobˀ vir ille
sub testificatōne iurandi dicēs
Nō videbitis faciē meā nisi
fr̄ēm vr̄m minimū adduxeritis
vobiscū. Si ergo vis mitte͛ eū
nobiscū ~~descende~~. p̄gemꝰ pari
ter. et ememus tibi necessaria
Sin autē nō vis. nō ibimꝰ Vi
enī ut sepe diximꝰ. denūciauit
nobˀ dicens Non videbitis fa
ciem meā absq₃ fr̄e vr̄o mini
mo Dixit eis isrl̄. In meā
hoc fecistis miseriā: ut indi
caretis ei et aliū habere vos
fr̄ēm At illi responderūt Intˀ
rogauit nos hō p̄ ordinem
nr̄am progeniem. si patˀ vi
ueret ⁊ si haberēmꝰ fr̄ēm et
nos respondebimꝰ ei cōsequentˀ
iuxta id qđ fuerat sciscitatus
Nunquid scire poteramus quid
dicturꝰ eēt. adducite vobiscū
fr̄ēm vr̄m. Iudas quoq₃ dixit
pr̄i suo Mitte puerꝝ mecū ut pro
ficiscamur ⁊ possimꝰ viue͛ ne
moriām nos ⁊ paruli nr̄i Ego
suscipio puerꝝ de manu mea re
quire illum Nisi reduxero et
tradidero eū tibi: ero pc̄ī in te
reus omni tempe Si nō inter-
cessisset dilacio iam vice alte͛a
venissemꝰ Igitˀ isrl̄ pr̄ eorꝝ dixˀ
ad eos Si sic necesse ē facite
quod vultis Sumite de optimis
t͛re fructibꝰ in vasis vr̄is ⁊
deferte viro munera. modicū
resine ⁊ mellis ⁊ styracis ⁊
stactis ⁊ therebynti ⁊ amig
dalarū Pecuniam quoq₃ dupli
cē ferte vobiscū. ⁊ illā quā in
uenistis in sacculˀ vr̄is reporta
te ne forte errore fc̄m sit Sꝫ
et fr̄ēm vr̄m tollite ⁊ ite ad
virū Dˀs autē meꝰ omp̄ns fa
ciat vob placabilem et remit
tat vobcum fr̄ēm vr̄m quem
tenet ⁊ hunc benyamin Ego
autē q̄si orbatus absq₃ liberis
ero. Tulerūt ergo vi
ri mun͛a ⁊ pecuniam duplicem
⁊ beniamin. descenderūtq₃ in e
gyptum ⁊ steterūt corā ioseph
Quos cū ille vidisset ⁊ ben
iamin simul: p̄cepit dispen
satori domus sue dicens Intˀo
duc viros domū ⁊ occide vic
timas et instrue conuiuium

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qm̄ mecū sūt comessuri meridie
Fecit ille sicut fuerat imperatū
et introduxit viros domū Ibiq;
exterriti dixerūt mutuo Propt̄
pecuniam quā retulimus prius
in saccis nr̄is introducti sumus
ut devolvat in nos calūpniā
et violent̄ subiciat servituti ⁊
nos et asinos nr̄os Quā obrem
in ipis foribꝰ accedentes ad dis
pensatorem locuti sūt Oramus
dn̄e ut audias Iam ante descē
dimus ut emeremus escas Qui
bus emptis cū venissemus ad di
versoriū aperuimus sacculos nos
tros ⁊ invenimus pecuniam in ore
saccoꝝ quam nūc eodem pon
dere reportavimus Sz ⁊ aliud
attulimus argētū ut emamus
que necc̄ia sūt Nō est in nr̄a cō
sciencia quis eā posuerit in mar
supijs nr̄is At ille respondit
Pax vobiscū: nolite timere Ds̄
vr̄ ⁊ deus pris vr̄i dedit vob
thesauros in sacculis vr̄is Nā
pecuniam quam dedistis michi
pbatam ego habeo Eduxitq;
ad eos symeon· Et introductis
domū· attulit aquam et la
verūt pedes suos: deditq; pa
bula asinis eoꝝ Illi vero para
bat munera donec ingrederet̄
ioseph meridie Audierant enī
qđ ibi comesturi essent panem
Igitur ingressus est ioseph domū
suam: obtuleruntq; ei munera
tenētes in manibꝰ ⁊ adorave
rūt pronī in terra At ille cleme
ter resalutatis eis: interrogavit
dicens Salvus ne est pater
vr̄ senex· de quo dixeratis mi
Adhuc vivit· Qui respon
derūt Sospes ē Servus tuus
pat̄ nr̄ adhuc vivit Qui respon
derūt Et incurvati adoraverūt
eū Attollens autem oculos ioseph
vidit beniamyn frēm fratrem
suū uterinum et ait Iste est fra
ter vr̄ parvulus de quo dixeratis
mi· Et rursum Ds̄ inquit mi
sereat̄ tui fili mi· festinavitq;
quia cō mota sūt viscera eius
sup̄ frē suo et erūpebant lacri
me: Et introiens cubiculum
flevit Rursumq; lota facie egs
sus cōtinuit se· ⁊ ait Ponite
panes Quibus appositis seorsū
ioseph et seorsū frībꝰ Egiptijs
quoq; qui vescebantur· simul
seorsum Illicitum ē enī egiptijs
comedē cū hebreis: ⁊ profanum
putant huiuscemodi convivium
Sederūt ergo coram eo primo
genitus iuxta primogenita sua
⁊ minimus iuxta etatem suam
⁊ mirabant̄ nimis Sumptis
ptibꝰ quas ab eo acceperant
maiorq; ps venit beniamin
ita ut quinq; ptibz excederet

Biberūtq; et inebriati sūt cū eo· .xliiij. Precepit autē Joseph dispensatori
domus sue dicens Imple sac
cos eorum frumēto· quātū pos
sint capē: ⁊ pone pecuniam
singuloꝝ in sūmitate sacci
Sciphum autē meū argen
teū ⁊ preciū quod dedit tritici·
pone in ore sacci iunioris
Factumq; est ita· ⁊ orto mane di
missi sūt cū asinis suis Iamq;
urbem exierant ⁊ processe
rant paululū Tūc ioseph ac
cersito dispensatore domus
Surge psequere inquit viros

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

& apphensis dicito Quare red
didistis malū pro bono. Sci
phū que furati estis ipē est in
quo bibit dn̄s meus et in quo
augurari solet. Pessimam rē
fecistis. Fecit ille ut iusserat et
apphensis pordinem locutꝰ est
Qui responderūt. Quare sic
loquit͛ dn̄s nr̄. ut serui tui tantū
flagicij cōmiserint. Pecuniā
quam inuenimꝰ in summitate sac
coꝝ reportauimꝰ ad te de ter
ra chanaan: & quō͏ͦ consequēs
ē ut furati simꝰ de domo dn̄i
tui aurū uel argentum. Apᵈ
quemcūq; fuit inuentū seruoꝝ
tuoꝝ quod queris moriatur
& nos serui erimꝰ dn̄i nr̄i
Qui dixit eis. Fiat iuxta ves
trā sententiā. apud quem fu
erit inuentū. ipē sit seruus
meus vos autem eritis innoxij
Itaq; festinato deponētes ī
t͛ram saccos. aperuerūt sin
guli. Quibꝰ scrutatis incipi
ens a maiore usq; ad mini
mū. inuenit sciphū in sacco
beniamin. At illi scissis vesti
bus oneratisq; rursum asinis
reu͛si sūt in oppidum. Primus
q; iudas cū frībꝰ ingressus ē
ad ioseph. Nec dū eni de loco
abierat: omēsq; ante eum
in t͛ram pit͛ corruerūt. Qui
bus ille ait. Cur sic agere vo
luistis. An ignoratis quod nō
sit similis mei in augurandi sci
encia. Cui iudas. Quid respō
debimꝰ inquit dn̄o meo vel
quid loquemur. aut iuste po
terimus obtende͛. Deus inue
nit iniquitatē seruoꝝ tuoꝝ

En oms̄ serui sumꝰ dn̄i mei:
et nos et apud quem inuentꝰ
est sciphus. Respondit ioseph
Absit a me ut sic agam. Qui
furatus ē sciphum ipse sit ser
uus meus. vos autem abite
liberi ad prēm vr̄m. Accedens aūt
iudas ꝓpius confident͛ ait. Oro
dn̄e mi loquat͛ seruus tuus v͛bū
in aurībꝰ tuis & ne irascaris famu
lo tuo. Tu es enī post pharaonē
dn̄s meꝰ. Interrogasti prius seruos
tuos. Habetis prēm. aut frēm. &
nos respondebimꝰ tibi dn̄o meo
Est nob̄ pat͛ senex & puer paru
lus. qui in senectute illius na
tus ē. Cuius uterinꝰ frat͛ ē mor
tuus: & ipm̄ solum hꝫ mater
sua. Pat͛ u͛o tenē diligit eum
Dixistiq; seruis tuis. adducite
eū ad me. et ponā oculos meos
sup͛ illū. Suggessimꝰ dn̄o meo
Nō potest puer relinquē prēm
suū. Si enim illum dimisit
morietur. Et dixisti seruis tuis
nisi venerit frat͛ vr͛ minimꝰ
vobiscū nō videbitis amplius
faciē meā. Cum ergo ascendis
semꝰ ad famulū tuū prēm nos
trū. narrauimꝰ ei omnia que
locutꝰ ē dn̄s meus. Et dixit
pat͛ nr͛. Reuertimini: & emite
nobis parū tritici. Cui diximꝰ
Ire nō possumꝰ. Si frat͛ nost͛
minimꝰ descendat vobiscū pro
ficiscem͛ simul. Alioquī illo ab
sente nō audemꝰ vide͛ faciem
viri. At ille r̄ndit. Vos scitis
quod duos filios genuerit m
uxor mea. Egressus est unꝰ
& dixistis bestia deuorauit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cum et huc usque non comparet
Si tuleritis et istum et aliquid
ei in via contigerit: deducetis ca
nos meos cum merore ad in
feros Igitur si intravero ad servum
tuum patrem meum et puer defu
erit cum anima illius ex huius anima
pendeat videritque non esse eum
nobiscum morietur: et dedu
cent famuli tui canos eius
cum dolore ad inferos Ego proprie
servus tuus ero qui in meam
hunc recepi fidem et spospondi di
cens Nisi reduxero eum peccati re
us ero in patrem meum omni
tempore Manebo itaque servus
tuus pro puero in ministerium do
mini mei: et puer ascendat cum
fratribus suis. Non enim possum re
dire ad patrem meum absente pu
ero ne calamitatis que oppressura
est patrem meum testis adsistam

Capitulum xlv.

Non se po
terat ultra cohibere ioseph
multis coram astantibus. unde precepit
ut egrederentur cuncti foras et nullus
interesset alienus agnitioni mu
tue Elevavitque vocem cum fletu
quam audierunt egyptii. omnisque
domus pharaonis Et dixit
fratribus suis Ego sum ioseph Ad
huc pater meus vivit: Nec po
terant respondere fratres nimio ter
rore perterriti Ad quos ille clementer
[illegible] accedite inquit ad me
Et cum accessissent prope: Ego sum
ait ioseph frater vester quem ven
didistis in egyptum Nolite ti
mere: nec vobis durum esse vide
atur quod vendidistis me in his
regionibus Pro salute enim
vestra misit me deus ante vos
in egiptum Biennium est quod
fames esse cepit in terra et ad
huc quinque anni restant quibus
nec arari poterit nec meti
Premisitque deus ut reserve
mini super terram et escas ad vi
vendum habere possitis Non vestro
consilio sed dei adhuc voluntate
missus sum qui fecit me quasi pa
trem pharaonis et dominum uni
verse domus eius ac principem
in omni terra egipti. Festinate
et ascendite ad patrem meum et di
cetis ei Hec mandat filius
tuus ioseph Deus me fecit do
minum universe terre egypti: des
cende ad me ne moreris et
habita in terra gessen Erisque
iuxta me tu et filii tui et filii
filiorum tuorum. Oves tue et ar
menta tua et universa que possides
ibique te pascam adhuc enim quin
que anni residui sunt famis ne et
tu pereas et domus tua et om
nia que possides En oculi vestri
et oculi fratris mei beniamin
vident quod os meum loquatur
ad vos Nunciate patri meo
universam gloriam meam et cunc
ta que vidistis in egipto Festi
nate et adducite eum ad me
Cumque amplexatus recidisset
in collum beniamin fratris sui
flevit Illo quoque flente similiter
super collum eius. osculatusque est
ioseph omnes fratres suos: et plo
ravit per singulos. Postque au
si sunt loqui ad eum Auditum

q; est & celebri sermone vulga
tū in aula regis. Venerūt frēs
ioseph & gauisus est pharao at
q; omīs familia eius. Dixitq;
ad ioseph vt imperaret fratrib;
suis dicens. Onerantes iumēta
ite in terram chanaan & tollite
inde prēm vrm et cognacionē
& venite ad me et ego dabo
vobis omīa bona egypti ut
comedatis medullam tre. Pre
cipe etiā ut tollant plaustra
de tra egypti ad subuectionē
puulorum suorum & coniugum:
ac dicito. Tollite prēm vrm &
properate quātocius venientes
ne dimittatis quicquam de
suppellectile vra quia omnes
opes egypti vestre erūt. Fece
rūt filij isrl' vt eis mādatum
fuāt. Quib; dedit ioseph plaus
tra sedm pharaonis preceptum
et cibaria in itinere: singul'
q; proferri iussit binas stollas.
Beniamin vō vterino dedit
trecentos argenteos cū quinq;
stolis optimis. tantudem pecu
nie & vestiū mittens patri
suo. addens ei asinos decem
qui subueherent ex omnibus
diuiciis egypti et totidem asi
nas triticū in itine panesq;
portantes. Dimisit ergo frēs
suos: & proficiscentibus ait.
Ne irascamini in via. Qui
ascendentes ex egypto vene
rūt in terram chanaan ad pa
trē suū iacob & nunciauerunt
ei dicētes. Joseph filius tuus vi
uit et ipē dnāt in omni tra e
gipti. Quo audito iacob q̄si de
grāui sompno euigilans. Tamen
nō credebat eis. Illi econtra referre
bant omēm ordinem rei. Cumq;
vidisset plaustra et vniūsa q̄ mi
serat: reuixit sp̄us eius & ait.
Sufficit m̄i si adhuc filius meus
viuit vadam et videbo illū an
tequā moriar. Capitulum. xlvi.

Profectusq; isrl' cū omib;
q̄ habebat venit ad pute
ū iuramenti & mactatis ibi vic
timis deo pris sui ysaac audi
uit eū p visionem nocte vocā
tē se et dicentem sibi. Jacob iacob.
Cui respondit. Ecce adsum. Ait
illi deus. Ego sum fortissimus ds
patris tui noli timē et descen
de in egiptum quia in gentē
magnā faciam te ibi. Ego des
cendam tecū illuc & ego inde
adducam te reuertentem. Joseph
quoq; ponet manū suā super
oclōs tuos. Surrexit iacob a pu
teo iuramenti. Tuleruntq; eū filij
cū puul' & vxorib; suis in plaus
tris que miserat pharao ad por
tandū senem & omīa q̄ posse
derat in tra chanaan. Venit
q; in egyptū cū omni semine
suo: filij eius & nepotes. filie &
cuncta simul progenies. Hec
sūt noīa filiorū isrl'. qui ingres
si sūt in egyptū: ipē cū liberis
suis. Primogenitus Ruben. Filij
ruben enoch & phallu. & esrom
& charmi. Filij symeon iemuhel

et iamin et aphod et iachyn et
sahet et saul filius chananiti
dis. Filii levi. gerson chaath et
merari. Filii iuda her et onam
et Sela et phares et zare Mor
tui sut autem her et onam
in terra chanaan Natiq3 sut filii
phares esrom et amul. Filii y
sachar. thola et phua et iob et
Semrom. Filii zabulon. Sared
et helon et yelel. Hii filii lye
quos genuit in mesopotamie sy
rie. cu dina filia sua Omnes
anime filioru eius et filiaru
xxx. et iii. Filii gad. sephion et
aggi. suni et esebon. beri et ha
radi et harili. Filii aser. iabne
et iesua et iesui et beria Sara
quoq3 soror eoru. Filii beria. he
ber et melchiel. Hii filii zelphe
quam dedit laban lie filie sue
et hos genuit iacob xvi. am
mas filii rachel uxoris iacob
ioseph et beniamin Natiq3 sut
ioseph filii in terra egypti quos
genuit ei asenez filia phuti
phares sacerdotis heliopoleos:
manasses et effraym. Filii benia
min bela et bechor et asbel. ge
ra et naaman et hyctiros et
mophyn et ~~ared~~ ophym et a
red. Hii filii rachel. quos ge
nuit iacob Omnes anime xiiii
Filii dan usim. Filii neptalim
iasihel et gu ni. et hyeser
et sallem. Hii filii bale qua de
dit laban rachel filie sue: et
hos genuit iacob Omnes an
ime septem Cuncte anime que
ingresse sut cu iacob egyptu

et egresse de femore illius abs
q3 uxoribus filioru lx.vi. Filii
aut ioseph qui nati sut ei in ter
ra egypti anime due Omnis
anima domus iacob. que in
gressa est egyptu fuerut. lxx.
Misit autem iacob iudam an
te se ad ioseph ut nunciaret ei
et ille occurrisset occurret in
gessen Quo cu puenisset: iun
to ioseph curru suo ascendit
obuiam patri ad eunde locu
Videns q3 eu irruit sup collu
eius: et inter amplexus fleuit.
Dixitq3 pater ad ioseph. Iam letus
moriar. quia vidi faciem tua
et supstitem te relinquo Et ille
locutus est ad fres et ad omem
domu patris sui Ascenda et nu
ciabo pharaoni: et dica ei fres
mei et domus pris mei. q erat
in terra chanaan venerut ad me
et sut viri pastores ouium cu
ramq3 habent alendoru gregu
Pecora sua et armeta et oia
que habe potuerut adduxerut
secu Cumq3 vocauerit vos et
dixerit quod est opus vrm resp
pondebitis Viri pastores sumus
serui tui ab infancia nra usq3
in presens: et nos et pres nos
tri ad habitandu in terra tu
am venimus Hec aute dicetis
ut habitare possitis in terra ges
sen quia detestantur egipcii om
nes pastores ouium. Ca. xlvii.

Ingressus ergo ioseph nu
ciauit pharaoni dicens. pa
ter meus et fres oues eoru

et armeta · et cuncta que possidet
venerūt de t̄ra chanaan : et ec
ce consistūt in t̄ra gessen Ex
tremos quoq; fr̄m suorum quinq;
viros statuit corā rege Quos
ille interrogauit Quid habetis
operis. Responderūt pastores o
uiū sumus serui tui et nos et
patres nostri Ad peregrinandū in ter
ra tua venimus quoniam non
est herba gregibus seruorum
tuorum · ingrauescente fame in
t̄ra chanaan Petimusq; ut
esse nos iubeas seruos tuos in
t̄ra gessen Dixit itaq; rex
ad ioseph Pater tuus et fr̄es
tui venerūt ad te · t̄ra egyp
ti in conspectu tuo est in optimo
loco fac habitare eos et trade
eis t̄ram gessen Quod si nos
ti esse in eis viros industrios:
constitue illos magistros pecorū
meorum Post hec introduxit
ioseph patrem suū ad regē
et statuit eū coram eo Qui
benedicens illi et interrogatus ab
eo quot sunt dies annorum vite
tue Respondit. Dies pe
regrinacionis vite mee · C xxx
annorum sunt · parui et mali et non
peruenerūt usq; ad dies patrum
meorum quibus peregrinati sunt.
Et benedicto rege egressus est
foras Joseph vero patri et fratribus
suis dedit possessionem in e
gypto in optimo terre solo
ramesses ut preceperat pharao
et alebat eos omnemq; domū
patris sui prebens cibaria singulis
In toto enim orbe panis deerat
et oppresserat fames t̄ram maxi
me egypti et chanaan E quibus omnem pecuniam congregauit
pro vendicione frumenti : et in
tulit eam in erarium regis
Cumq; defecisset empto
ris precium venit cuncta egyptus
ad ioseph dicens Da nobis panes
Quare morimur coram te defici
ente pecunia Quibus ille re
dit Adducite pecora vestra et
dabo vobis pro eis cibos si preciū
non habetis Que cū adduxis
sent dedit eis alimenta pro e
quis et ouibus et bobus et asi
nis Sustentauitq; eos illo an
no pro commutacione pecorum
Venerūt quoq; anno secundo et dix
erūt ei Non celabimus dominum nos
trū quod deficiente pecunia et
pecora simul defecerūt : nec
clam te est quod absq; corporibus
et terra nichil habeamus Cur
ergo moriemur te vidente et nos
et terra nostra tui erimus Eme
nos in seruitutem regiam et
prebe semina · ne pereunte cul
tore redigatur t̄ra in solitudi
nem Emit igitur ioseph omnē
t̄ram egypti vendentibus singu
lis possessiones suas pre magni
tudine famis Subiecitq; eā
pharaoni · et cunctos populos eius
a nouissimis t̄rminis egypti
usq; ad extremos fines eius
preter t̄ram sacerdotū que a regi
tradita fuerat eis quibus sta
tuta cibaria ex horreis publi
cis prebebantur et idcirco non
sunt compulsi vendere possessi
ones suas Dixit ergo ioseph
ad populos En ut cernitis · et

nos et terram nostram pharao pos
sidet: accipite semina · et serite
agros ut fruges habere possi
tis Quintam partem regi dabitis
: quatuor reliquas permitto uo
bis in semente et in cibos fa
miliis et liberis vestris Qui re
sponderunt · Salus ~~in po~~ nostra
in manu tua est: respiciat nos
tantum dominus noster · et leti serviemus
regi Ex eo tempore usque in presen
tem diem in universa terra egypti re
gibus quinta pars solvitur · et factum
est quasi in legem absque terra sacerdo
tali que libera ab hac condicione
fuit · habitavit ergo israel in egip
to · id est in terra gessen · et posse
dit eam auctusque est · et multipli
catus nimis : et vixit in ea de
cem et septem annis: factique sunt
omnes dies vite eius · C et xl^ta · vii
annorum Cumque appropinquare
cerneret mortis diem vocavit
filium suum ioseph et dixit ad eum ·
Si inveni gratiam in
conspectu tuo · pone manum sub
femore meo et facies michi
misericordiam et veritatem ut non sepe
lias me in egypto sed dormiam
cum patribus meis · ut auferas me
de hac terra · condasque in sepul
chro maiorum Cui respondit
ioseph Ego faciam quod iussisti
Et ille · Iura ergo inquit michi
Quo iurante adoravit israel
deum conversus ad lectuli caput

His ita Capitulum xlviii.
transactis nunciatum est ioseph
quod egrotaret pater eius
Qui assumptis duobus filiis ma
nasse et effraym ire perrexit Dic
tumque est seni Ecce filius tuus io
seph venit ad te Qui confortatus
sedit in lectulo Et ingresso ad
se ait Deus omnipotens apparuit michi
in ~~luza~~ luza que est in terra cha
naan: benedixitque michi et ait
Ego te augebo et multiplicabo et
faciam in turbas populorum · daboque
tibi terram hanc et semini tuo post
te in possessionem sempiternam
Duo igitur filii tui in terra egyp
ti · ante quam huc venirem ad
te mei erunt · effraym et manas
ses: sicut ruben et symeon repu
tabuntur michi Reliquos autem
quos genueris post eos tui e
runt · et nomine fratrum suorum
vocabuntur in possessionibus suis
Michi enim quando veniebam de
mesopotamia mortua est ra
chel in terra chanaan · in ipso iti
nere · eratque vernum tempus
et ingrediebar ephratam et sepe
livi eam iuxta viam ephrate
que alio nomine appellatur beth
leem Videns autem filios eius
dixit ad eum Qui sunt isti? Respon
dit filii mei sunt quos dedit
michi deus in hoc loco Adduc inquit
eos ad me et benedicam illis
Oculi enim israel caligabant pre
nimia senectute et clare vi
dere non poterat Applicitosque ad
se deosculatus et complexus
dixit ad filium Non sum frau
datus aspectu tuo insuper os
tendit michi deus semen tuum
Cumque tulisset eos ioseph de gre

mio patris. adorauit pronus in terram. Et posuit effraym ad dexteram suam. id est ad sinistram israhel. manassen vero in sinistra sua ad dexteram scilicet patris. applicuitque ambos ad eum.

Qui extendens manum dexteram posuit super caput effraym iunioris fratris. sinistram autem super caput manasse qui maior natu erat commutans manus. benedixitque ioseph filio suo et ait Deus in cuius conspectu ambulauerunt patres mei abraham et ysaac deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem diem Angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris istis et inuocetur super eos nomen meum nomina quoque patrum meorum abraham et ysaac. et crescant in multitudine super terram.

Videns autem ioseph. quod posuisset pater suus dexteram manum super caput effraym. et accepit grauiter apprehensam patris manum leuare conatus est de capite effraym. et transferre super caput manasse. Dixitque ad patrem Non ita conuenit pater. quia hic est primogenitus. pone dexteram super caput eius. Qui renuens ait. Scio fili mi. scio. et iste quidem erit in populos. et multiplicabitur. sed frater eius iunior. maior illo erit. et semen illius crescet in gentes. Benedixitque eis in ipso tempore dicens In te benedicetur israhel. atque dicetur Faciat tibi deus sicut effraym et sicut manasse Constituitque effraym ante manassen. Et ait ad ioseph filium suum En ego morior et erit deus uobiscum reducetque uos ad terram patrum uestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo.

Capitulum xlix.

Vocauit autem iacob filios suos. et ait eis Congregamini ut annunciem que uentura sunt uobis diebus nouissimis Congregamini et audite filii iacob audite israhel patrem uestrum Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea. et principium doloris mei Prior in donis. maior imperio Effusus es sicut aqua non crescas quia ascendisti cubile patris tui. et maculasti stratum eius Symeon et leui fratres uasa iniquitatis bellantia In consilium eorum ne ueniat anima mea. et in cetu illorum non sit gloria mea. quia in furore suo occiderunt virum et in uoluntate sua suffoderunt murum Maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio eorum quia dura Diuidam eos in iacob et dispergam eos in israhel Iuda te laudabunt fratres tui Manus tue in ceruicibus inimicorum tuorum. adorabunt te filii patris tui. Catulus leonis iuda ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti ut leo. et quasi leena Quis suscitabit eum Non auferetur sceptrum de iuda

et dux de femoribz eius · donec ve
niat qui mittendus est et ipse
erit expectacio gencium Ligans
ad vineam pullum suum et ad vi
tem o fili mi asinam suam la
uabit in vino stolam suam et
in sanguine vue pallium suum pul
chriores oculi eius vino: et
dentes lacte candidiores Zabu
lon in littore maris habitabit
et in stacione nauium pertingens
vsque ad sydonem ysachar asinus
fortis accubans inter terminos:
vidit requiem quod esset bona et
terram quod optima et supposuit
humerum suum ad portandum · factusque
est tributis seruiens Dan iudica
bit populum suum: sicut et alia tribus
in israel · fiat dan coluber in via
cerastes in semita mordens vn
gulas equi · vt cadat ascensor
eius retro salutare tuum expecta
bo domine Gad accinctus preliabitur
ante eum · et ipse accingetur retror
sum · Asser pinguis panis eius
et prebebit delicias regibus Nepta
lim ceruus emissus et dans elo
quia pulchritudinis Filius accres
cens ioseph · filius accrescens et
decorus aspectu filie discurrerunt
super murum · sed exasperauerunt
eum et iurgate sunt · inuiderunt
que ei habentes iacula sed et in
forti arcus eius et dissoluta sunt
vincula brachiorum eius · et manuum
illius per manum potentis iacob
Inde pastor egressus est · lapis
israel Deus patris tui erit adiu
tor tuus et omnipotens benedicet ti
bi · Benedictionibus celi desuper

Benedictionibus abyssi iacentis
deorsum · Benedictionibus vberum
et vulue Benedictiones patris
tui confortate sunt Benedictionibz
patrum eius donec veniret deside
rium collium eternorum · fiant in capi
te ioseph et in vertice nazarei
inter fratres suos Benyamin lupus
rapax · mane comedet me predam · vespere diuidet spolia
Et omnes hii in tribubus israel xii
hec locutus est eis pater suus: be
nedixitque singulis benedictioni
bus propriis et precepit eis dicens
Ego congregor ad populum meum
: sepelite me cum patribz meis in
spelunca duplici que est in agro
efron ethei contra mambre
in terra chanaan: quam emit
abraham cum agro ab efron
etheo in possessionem sepulchri
Ibi sepelierunt eum · et saram
vxorem eius Ibi sepultus est ysa
ac cum rebecca coniuge Ibi et
lya condita iacet ·
Finitisque mandatis quibus
filios instruebat · collegit pe
des suos super lectulum et obiit
Appositusque est ad populum suum ·

Quod cernens · Capitulum L.
Q ioseph ruit super faciem
patris flens et deosculans eum
Precepitque seruis suis me
dicis: ut aromatibz condirent
patrem Quibus iussa explenti
bus transierunt xl · dies Iste quip
pe mos erat cadauerum con
ditorum fleuitque eum egyptus
lxx^ta diebus Et expleto planc
tus tempore locutus est ioseph
ad familiam pharaonis ·

Si inueni gratiam in conspectu vro
loquimini in auribus pharaonis
eo quod pater meus adiurauerit
me dicens en morior in sepul
chro meo quod fodi michi in terra
chanaan sepelies me Ascen
dam igitur et sepeliam patrem me
um ac reuertar. Dixitque ei
pharao. Ascende et sepeli patrem
tuum sicut adiuratus es Quo
ascendente. ierunt cum eo omnes
senes domus pharaonis cuncti
que maiores natu terre egypti.
domus ioseph cum fratribus suis abs
que paruulis et gregibus atque ar
mentis que dereliquerant in
terra gessen Habuitque in comi
tatu currus et equites: et facta est
turba non modica Veneruntque
que ad aream athad. que si
ta est trans iordanem. Ubi celebran
tes exequias planctu magno
atque vehementi impleuerunt sep
tem dies Quod cum vidissent
habitatores terre chanaan dixe
runt Planctus magnus iste est
egyptiis et idcirco appellauerunt
nomen loci illius planctus egypti
Fecerunt ergo filij iacob sicut pre
ceperat eis: et portantes eum in
terram chanaan sepelierunt eum
in spelunca duplici quam eme
rat abraham cum agro in posses
sionem sepulchri ab efron etheo
contra faciem mambre Reuersus
que est ioseph in egyptum cum fratribus
suis. et omni comitatu sepul
to patre Quo mortuo timen
tes fratres eius et mutuo collo
quentes ne forte memor sit
iniurie quam passus est ~~ut~~ et
reddat nobis malum omne quod

fecimus mandauerunt ei.
Pater tuus precepit nobis ante
quam moreretur ut hec tibi verbis
illius diceremus Obsecro ut ob
liuiscaris sceleris fratrum tuorum
et peccati atque malicie. quam
exercuerunt in te Nos quoque
oramus ut seruo dei patri tuo
dimittas iniquitatem hanc Qui
bus auditis fleuit ioseph Vene
runtque ad eum fratres sui. et proni
in terram adorauerunt et dixerunt
Serui tui sumus Quibus ille respondit
Nolite timere Num dei possumus
resistere voluntati. Vos cogitas
tis de me malum. et deus vertit
illud in bonum: ut exaltaret me
sicut in presentiarum cernitis et
saluos faceret multos populos
Nolite metuere ego pascam uos
et paruulos vestros Consolatusque
est eos et blande ac leniter est locu
tus et habitauit in egipto cum
omni domo patris sui Vixitque
.c. x. annos et vidit effraym fi
lios usque ad terciam generacionem
filij quoque machyr. filij ma
nasse nati sunt in genibus ioseph
Quibus transactis
locutus est fratribus suis. Post
mortem meam deus visitabit
uos. et ascendere faciet de terra
ista. ad terram quam iurauit abra
ham ysaac et iacob Cumque
adiurasset eos. atque dixisset
deus visitabit vos ~~et ascendere~~
~~faciet~~. asportate vobiscum ossa
mea de loco isto mortuus est
expletis .c. x annis vite sue

et conditus aromatibus. repositus est in loculo in egipto.
Explicit liber genesis. Incipiunt capitula libri exodi.
Preceptum obstetricibus. Moyses natus Filia pharaonis descendit lavari Egyptius a moyse percussus Moyses fugiens in madyan venit Filij moysi nati. Deus in rubo apparuit moysi. Pre scientia dei quia non est dimissurus pharao israhel De signis virge in serpentem et manus moysi ut nix Ubi se excusat moyses ut non eat ad pharaonem. Moyses in egiptum redit. Moysi angelus in via occurrit. Deus ad aaron loquitur ut moysi occurrat Ubi populus domini adorat. Ubi moyses primo pharaoni videtur Ubi paleas pharao prohibet. Senatus israel introijt ad pharaonem Senatus israel moysi occurrerunt exeunti a pharaone Moyses ad dominum dicit non audiunt me filij israel. Nomina principum Levi progenies. etas ad. amram. aaron moyses et maria Moyses deus pharaonis dictus. Ante pharaonem virga in draconem convertitur Plaga prima aqua in sanguinem Plaga secunda ranarum Plaga tertia Sciniphes Incantatores digitum dei confitentur. Plaga quarta cynomia.

Pharao ad moysen dicit ite immolate in terra hac Plaga quinta mors pecorum Plaga sexta vulnera vesicarum Plaga septima grando et ubi dicitur pharaoni ad hoc conservatus es. ut ostendam in te virtutem meam. Ubi dicit pharao peccavi dominus iustus est. ego vero et populus meus iniusti Plaga octava locustarum Plaga nona tenebrarum Plaga decima interfectio primogenitorum Preceptum pasche Habitatio peregrinationis filiorum israel Lex pasche Preceptum primogenitorum Mare divisum Ubi sitivit populus in marath In helym ubi erant xii. fontes et lxx. palme De manna quod accepit populus. Inchoatio sabbati Ubi manna servari iubetur. Aqua de rupe educta De amalech Ubi socer moysi yetro venit ad eum cum uxore et filijs eius Ubi consilium dat moysi ietro socer eius de iudicibus Ubi tribunum constituunt In monte syna loquitur deus ad moysen. Ubi populus verba domini se facturum pollicetur Dei voces in monte syna audite sunt Decalogum legis Ubi altare fieri iubetur. Precepta iuris. Sacrificans dijs alienis eradicabitur.

De iudicio. De tribus temporibus sollempnitatis dei. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Primicias primiciuorum offeres domino. De angelo ante populum promisso. Populum sanguine testamenti aspersit moyses. Et ascendit moyses in montem cum septuaginta senioribus et nadab et abiu. Ubi deus dicit dabo tibi tabulas et facies archam testamenti et fuit ibi xl diebus et xl noctibus. De veste aaron et de ordinacione sacerdotum. Preceptum de altari thymiamatis. De lucerna ante altare incendenda. De redempcione danda a viginti annis et supra. De labro. De confessione crismatis. Nomina fabricancium. Item de sabbato. Ubi moyses accepit tabulas lapideas a domino. De vitulo aureo. Ubi moyses tabulas confregit et vitulum comminuit. Moyses pro populo rogat. Ubi populus luget. Ubi moyses tabernaculum extra castra tetendit. Ubi moyses faciem domini desiderat. Dominus tabulas alias facere iubet moysen. Ubi dominus moysi posteriora ostendit. Testamentum alienigenis non ponendum. De ydolis confringendis. Item de primogenitis. Item de tempore. In fermento non sacrificandum. Non coques hedum in lacte matris et moyses xl diebus ieiunat. Facies moysi clarificata. Moyses populum ad oblacionem compellit. Oblacio populi ad opera tabernaculi. Ubi archa fabricata est. De speculis mulierum labrum factum. Preceptum quomodo tabernaculum statuatur. De unccione sacerdotum. Anno secundo tabernaculum erectum prima die primi mensis.

Expliciunt capitula. Incipit liber qui dicitur hellesmoth id est exodus.

Hec sunt nomina filiorum israel qui ingressi sunt in egyptum cum iacob singuli cum domibus suis introierunt. Ruben. Symeon. Levi. Iudas. Ysachar. Zabulon et beniamin. Dan et neptalim. Gad et Aser. Erant igitur omnes anime eorum qui egressi sunt de femore iacob lxxv. Ioseph autem in egypto erat. Quo mortuo et universis fratribus eius omnique

cognacione sua. filii israel creue
runt: et quasi germinantes multipli
cati sunt ac roborati nimis im
pleuerunt terram Surrexit inte
rea rex nouus super egyptum
qui ignorabat ioseph Et ait
ad populum suum Ecce populus
filiorum israel multus et fortior no
bis est: venite sapienter opprima
mus eum ne forte multiplicetur
et si ingruerit contra nos bellum
addatur inimicis nostris. expugna
tis quoque nobis egrediatur e terra Pre
posuit itaque eis magistros operum
ut affligerent eos oneribus: edifi
cauerunt que urbem tabernaculorum
pharaoni phiton et ramesses
Quantoque opprimebant. tanto ma
gis multiplicabantur et crescebant
Oderantque filios israel egiptii. et
affligebant illudentes eis. atque
ad amaritudinem perducebant vi
tam eorum operibus duris luti et
lateris omnique famulatu quo
in terre operibus premebantur. Dix
it autem rex egypti obstetricibus
hebreorum qua una vocabatur sepho
ra. et altera phua. precipiens eis
Quando obstetricabitis hebre
as et partus tempus aduenerit
si masculus fuit interficite illum
si femina reseruate Timue
runt autem obstetrices deum et non
fecerunt iuxta preceptum regis egyp
ti: sed conseruabant mares Qui
bus accersitis ad se rex ait:
Quid nam est hoc quod facere
voluistis ut pueros reseruaretis
Que responderunt Non sunt hebree
sicut egyptie mulieres: ipse enim
obstetrandi habent scientiam.

et prius quam veniamus ad eas
pariunt Bene ergo fecit deus
obstetricibus et creuit populus. et
confortatus est nimis et quia timu
erant obstetrices deum edificauit
illis domos Precepit autem
pharao omni populo suo di
cens Quidquid masculini sex
us natum fuerit in flumen proi
cite quitquid feminei reser
uate : - Capitulum. ii.

Egressus est post hec vir
de domo leui. accepta vxo
re stirpis sue Que concepit
et peperit filium: et videns eum ele
gantem abscondit eum tribus men
sibus Cumque celare iam non posset
sumpsit fiscellam scirpeam
et liniuit eam bitumine ac pice
posuitque intus infantulum et expo
suit eum in carecto ripe flumi
nis stante procul sorore eius et
considerante euentum rei Ecce
autem descendebat filia pharao
nis ut lauaret in flumine: et
puelle eius gradiebantur per crepi
dinem alvei Que cum vidisset
fiscellam in papirione misit unam
e famulis suis et allatam aperi
ens. cernensque in ea paruulum
vagientem miserta eius ait. de
infantibus hebreorum est hic Cui
soror pueri vis inquit ut va
dam et vocem tibi hebream mu
lierem que nutrire possit infantu
lum Respondit. Vade. Perrexit puel
la et vocauit matrem eius Ad
quam locuta filia pharaonis acci
pe ait puerum istum et nutri eum
michi: ego dabo tibi mercedem
tuam Suscepit mulier et nutri
uit puerum: adultumque tradidit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filie pharaonis Quem illa ad
optauit in locū filij. vocauitq
nomē eius moyses dicens. qa
de aqua tuli eum In die
bus illis postquā creuerat
moyses egressus ad frēs suos.
vidit afflictionem eorum et virū
egyptiū percientē quendam
de hebreis fribꝰ suis Cumq cir
cumspexisset huc atque illuc et
nullū adesse vidisset: percussum
egyptiū abscondit sabulo Et
egressus die altero conspexit
duos hebreos rixantes Dixitque
ei qui faciebat iniuriam
Quare percutis proximū tuū
Qui respondit Quis te con
stituit principem et iudicē sup
nos? Num occide me tu vis
sicut occidisti heri egipciū? Ti
muit moyses et ait Quo
modo palā factū est vbū istud?
Audiuitque pharao sermo
nem hunc et querebat occidere
moysen Qui fugiens de conspectu
eius. moratus est in tra ma
dian: et sedit iuxta puteum
Erant autē sacerdoti madiā
septem filie que venerūt ad
hauriendam aquā: et imple
tis canalibꝰ adaquare cupie
bant greges pris sui Supuene
rūt pastores et eiecerūt eas
Surrexitque moyses et defen
sis puellis adaquauit oues ea
rū Que cū reuertissent ad ye
thro prēm suū dixit ad eas
Cur velocius venistis solito?
Responderūt Vir egyptius
liberauit nos de manu pasto
rū. insup et hausit aquam no
bis potumque dedit ouibus At
ille Vbi est inquit: Quare

dimisistis hominē Vocate eū
ut comedat panem Iurauit ergo
moyses quod habitaret cū eo
Accepitque zephoram filiam eiꝰ
vxorem Que pepit ei filiū quē
vocauit gersam dicens Aduena
fui in tra aliena Aliū vero pe
pit quē vocauit eliazer dicens
Deus enī pris mei adiutor meꝰ
eripuit me de manu pharaonis
Post multū vero temporis mortuus
est rex egipti. et ingemiscentes
filij isrl ppt opera vociferati sūt
Ascenditque clamor eorum ad dnm
ab opibꝰ et audiuit gemitū eorum
et recordatus ē federis quod pepi
gerat cū abraham. et ysaac. et
iacob Et respexit dns filios isrl
et liberauit eos. Capitulum. iij.

Moyses autē pascebat oues
yethro soceri sui sacerdotis
madian Cumque minasset gregē
ad interiora deserti venit ad
montem dei oreb Apparuit
que ei dns in flāma ignis de
medio rubi Et videbat quod
rubꝰ arderet et nō combure
retur Dixit ergo moyses Vadā
et videbo visionē hāc magnā
quare nō comburatur rubus Cer
nens autem dns quod pgeret
ad videndū vocauit eū de me
dio rubi et ait Moyses moyses
Qui rndit Assum At ille Ne
appropies inquit huc Solue
calciamentū de pedibꝰ tuis. locus
enī in quo stas. tra sca ē Et
ait Ego sum deus patris tui
deus abraham et deus ysaac. et
deus iacob Abscondit moyses

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

faciem suam Non enim audebat res
picere contra dominum Cui ait dominus Vi
di afflictionem populi mei in egip
to et clamorem eius audiui propter
duriciam eorum qui presunt operibus
Et sciens dolorem eius descendi ut
liberarem eum de manibus egyp
ciorum et educerem de terra illa in
terram bonam et spaciosam et in ter
ram que fluit lacte et melle
ad loca chananei et ethei et
amorrei et pherezei et euei
et iebusei et gergesei Clamor
ergo filiorum israel venit ad me
Vidique afflictionem eorum qua
ab egipciis opprimuntur Sed veni mit
tam te ad pharaonem ut edu
cas populum filios israel de egypto
Dixit moyses ad eum Quis ego
sum ut vadam ad pharaonem
et educam filios israel de egypto
Qui dixit ei Ego ero tecum Et
hoc habebis signum quod miserim
te Cum eduxeris populum meum de
egypto ymmolabis deo super mon
tem istum Ait moyses ad dominum
Ecce ego vadam ad filios israel
et dicam eis Deus patrum vestro
rum misit me ad vos Si dixerint
michi quod est nomen eius quid di
cam eis Dixit deus ad moy
sen Ego sum qui sum Ait Sic
dices filiis israel Qui est misit
me ad vos Dixitque iterum do
minus deus ad moysen Hec
dices filiis israel Dominus deus pa
trum vestrorum deus abraham et deus
ysaac et deus iacob misit me
ad vos Hoc nomen michi est

in eternum et hoc memoriale meum
in generatione generationem
Vade congrega seniores israel
et dices ad eos Dominus deus pa
trum vestrorum apparuit michi deus abra
ham et deus ysaac et deus ia
cob dicens Visitans visitaui
vos et vidi omnia que accide
rint vobis in egypto et dixi ut
educam de afflictione in terram
chananei et ethei et amorrei
et gergesei ferezei et euei et
iebusei ad terram fluentem lacte
et melle Et audient vocem
tuam Ingredierisque tu et senio
res israel ad regem egypti et
dices ad eum Dominus deus hebre
orum vocavit nos ibimus viam
trium dierum per solitudinem ut
immolemus domino deo nostro
Sed ego scio quod non dimit
tet vos rex egypti ut eatis
nisi per manum validam Extendam
enim manum meam et percuciam
egyptum in cunctis mirabilibus
meis que facturus sum in medio
eorum et post hec dimittet vos
Daboque graciam populo meo huic
coram egipciis Et cum egrediemini
non exibitis vacui sed pos
tulabit mulier a vicina sua
et ab hospita sua vasa argen
tea et aurea et vestes ponetis
que eas super filios et filias vestras
et spoliabitis egyptum Ca. iiii.

Respondens moyses ait
Non credent michi nec
audient vocem meam sed dicent
non apparuit tibi dominus
Dixit ergo ad eum dominus

Quid est quod tenes in manu tua
Rn̄dit virga Ait dn̄s proice eā
in trā proiecit ꝛ v̄sa ē in colu
brū: ita ut fugēt moyses Dixit
qꝫ dn̄s Extende manū tuā et ap
ꝓhende caudam eius Extendit
⁊ tenuit: v̄sa qꝫ ē in virgam:
ut credāt inquit quod apparu
erit tibi dn̄s deus patrū tuoꝝ
dꝰ abraham et deus ysaac
⁊ deus iacob Dixitqꝫ dn̄s rur-
sum Mitte manū tuā in si
nū tuū Quam cū misisset in
sinū protulit leprosam ad instar
nivis Retrahe ait manū in si
nū tuū. ⁊ protulit iterū et
erat similis carni relique Si nō
crediderīt inquit tibi neqꝫ audi
erīt sermonem signi prioris
credent v̄bo signi sequentis
Quod si nec duobus quidem
hiis signis crediderīt neqꝫ
audierīt vocem tuā sume aquā
fluminis et funde sup aridam
⁊ quicqͥd hauseris de fluvio v̄
tetur in sanguinem Ait
moyses Obsecro dn̄e non su
eloquens ab heri ⁊ nudius ter
us ex quo locutꝫ es ad servum
tuū impedicioris ⁊ tardioris
lingue sum Dixitqꝫ dn̄s ad
eū Quis fecit os hoīs aut qͥs
fabricatus est mutū et surdum
videntē et cecū Nonne ego
Perge igit̄ et ego ero in ore
tuo. doceboqꝫ te quid loquaris
At ille: obsecro inquit dn̄e
mitte quē missurꝰ es Iratus
dn̄s in moysen ait Aaron fra
ter tuus levites. scio quod elo
quēs sit ecce ipē egredietͬ in oc
cursum tuū videns qꝫ te letabi

tur corde: loquere ad eū et po
ne v̄ba mea in ore eius Ego ero
in ore tuo et in ore illius et os
tendā vobis quid agere debea
tis Ipse loquetͬ pro te ad ppl̄m
et erit os tuū Tu autē eris ei
in hiis que ad dm̄ ꝑtinent
Virgam quoqꝫ hāc sume in
manu tua in qua facturus es
signa Abiit moyses ꝛ reūsus
est ad iethro cognatū suū dix
itqꝫ ei Vadā et revertar ad frēs
meos in egyptū: ut videam si
adhuc vivant Cui ait iethro
Vade in pace Dixit er-
go dn̄s ad moysen in t̄ra ma
dyan Vade revertere ī egyptū.
mortui sūt enī om̄s qui que
rebāt aīam tuā Tulit moyses
uxorem ⁊ filios suos ⁊ impo
suit eos sup azinam et r̄ver-
sus est in egyptum portans
v̄gam dei in manu sua Dix
itqꝫ ei dn̄s revertenti in egyptū
Vide ut ostenta om̄ia q̄ posui in
manu tua facias corā pharao
ne Ego indurabo cor eius ⁊ nō
dimittet ppl̄m Dicesqꝫ ad eū
Hec dicit dn̄s deus Filius p̄
mogenitus meus isrl̄ Dixi tibi
dimitte filiū meū ut serviat m
et noluisti dimittē eum Ecce
ego interficiam filiū tuū p̄moge
nitū. Cumqꝫ esset ī itine
re in diūsorio. occurrit ei dn̄s ⁊ vo
lebat occidē eū Tulit ilico se
phora acutissimam petrā. ⁊
circumcidit ꝑpuciū filii sui: tetigitqꝫ
pedes eius ⁊ ait Sponsus sang
nū tu m̄ es. et dimisit eū post

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quam dixerat sponsus sanguinum
ob circumcisionem Dixit au-
tem dominus ad aaron Vade in occur-
sum moysi in deserto Qui per-
rexit ei obviam in montem dei
et osculatus est eum Narravitque
moyses aaron omnia verba do-
mini pro quibus miserat eum
et signa que mandaverat Vene-
runtque simul: et congregaverunt
cunctos seniores filiorum israel
Locutusque est aaron omnia ver-
ba que dixerat dominus ad moysen
et fecit signa coram populo et cre-
didit populus Audieruntque quod
visitasset dominus filios israel et quod
respexisset afflictionem eorum
et proni adoraverunt. Cap. v.

Post hec ingressi sunt moy-
ses et aaron et dixerunt
pharaoni Hec dicit dominus deus
israel Dimitte populum meum ut sacri-
ficet michi in deserto At ille res-
pondit Quis est dominus ut audiam
vocem eius et dimittam israel
Nescio dominum et israel non di-
mittam Dixerunt Deus hebreorum
vocavit nos ut eamus viam trium
dierum in solitudine et sacrificemus
domino deo nostro ne forte accidat
nobis pestis aut gladius Ait ad
eos rex egypti Quare moyses
et aaron sollicitatis populum ab
operibus suis Ite ad onera vestra.
Dixitque pharao Multus est populus
terre videtis quod turba succre-
verit quanto magis si dederimus
eis requiem ab operibus. Pre-
cepit ergo in die illo prefectis
operum et exactoribus populi di-
cens Nequaquam ultra dabi-
tis paleas populo ad conficien-
dos lateres sicut prius sed ipsi
vadant et colligant stipulam
et mensuram laterum quas prius
faciebant imponetis super eos
nec minuetis quicquam Va-
cant enim et ideo vociferantur
dicentes Eamus et sacrificemus
domino deo nostro Opprimantur
operibus et expleant ea: et non
acquiescant verbis mendacibus
Igitur egressi prefecti operum et
exactores ad populum dixerunt Sic
dicit pharao Non do vobis pale-
as: ite et colligite sicubi inveni-
re potueritis nec minuetur
quicquam de opere vestro Dispersus-
que est populus per omnem terram egip-
ti ad colligendas paleas prefec-
ti quoque operum instabant dicen-
tes Complete opus vestrum cottidie
ut prius facere solebatis quando
dabantur vobis palee Flagellatique
sunt qui preerant operibus filiorum israel
ab exactoribus pharaonis dicenti-
bus Quare non impletis mensuram
laterum sicut prius nec heri nec
hodie Veneruntque prepo-
siti filiorum israel et vociferati sunt
ad pharaonem dicentes Cur
ita agis contra servos tuos pa-
lee non dantur nobis et lateres
similiter imperantur En famuli tui
flagellis cedimur et iniuste
agitur contra populum tuum Qui
ait Vacatis ocio: et idcirco di-
citis eamus et sacrificemus do-
mino Ite ergo operamini: pa-
lee non dabuntur vobis et red-
detis consuetum numerum laterum

Videbantque se prepositi filiorum israel
in malo: eo quod diceretur eis
Non minuetur quicquam de la-
teribus per singulas dies
Occurreruntque moysi et aaron qui
stabant ex adverso egredientes
a pharaone et dixerunt ad eos
Videat dominus et iudicet quoniam
fetere fecistis odorem nostrum coram
pharaone et servis eius et pre-
buistis ei gladium ut occideret
nos Reversusque moyses ad dominum
ait Domine cur afflixisti populum tuum
Quare misisti me: Ex eo enim
quo ingressus sum ad pharaonem
ut loquerer in nomine tuo afflix-
it populum tuum et non liberasti eos

Dixit dominus Capitulum vi.
ad moysen Nunc videbis
~~quid~~ que facturus sum pharao-
ni per manum enim fortem dimit-
tet eos et in manu robusta ei-
ciet illos de terra sua Locutusque
est dominus ad moysen dicens Ego
dominus qui apparui abraham ysa-
ac et iacob ~~et iacob~~ in deo omni-
potente et nomen meum adonay
non indicavi eis Pepigique cum
eis fedus ut darem illis terram cha-
naan terram peregrinacionis eorum
in qua fuerunt advene Ego au-
divi gemitum filiorum israel quo egyp-
cii oppresserunt eos et recordatus
sum pacti mei Ideo dic filiis
israel Ego dominus qui educam
vos de ergastulo egypciorum
et eruam de servitute ac re-
dimam in brachio excelso et iu-
diciis magnis et assumam vos
michi in populum et ero vester
deus scietisque quod ego dominus deus
vester qui eduxerim vos de
ergastulo. et induxerim in terram
super quam levavi manum meam
ut darem eam abraham ysaac et
iacob. daboque illam vobis possi-
dendam ego dominus Narravit ergo
moyses omnia filiis israel Qui non
adquieverunt ei propter angustiam
spiritus et opus durissimum Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens
Ingredere et loquere ad pharaonem
regem egypti. ut dimittat filios
israel de terra sua Respondit que
moyses coram domino Ecce filii israel
non me audiunt et quomodo audi-
et me pharao presertim cum
sim incircumcisus labiis Locutusque
est dominus ad moysen et aaron:
et dedit mandatum ad filios israel
et ad pharaonem regem egyp-
ti ut educerent filios israel de terra
egypti Isti sunt principes domo-
rum per familias suas Filii ruben
primogeniti israel e henoc et phal-
lu. estron et charmi Hee cog-
naciones ruben. Filii symeon
iamuhel et iamin et aod. ia-
chyn et sofer et saul filius cha-
nanitidis. Hee progenies sy-
meon. Et hec nomina
filiorum levi per cognaciones suas
gerson et chaath. et merari
Anni autem vite levi fuerunt
.C xxx viii. Filii gerson lobeni
et semei per cognaciones suas
Filii caath amram et ysuar et
hebron et ~~ozi~~ ozihel Annique
vite caath .C xxx. iii. Filii me-
rari. mooli. et musi. Hee cog-
naciones levi per familias su-
as Accepit autem amram

vxorem iocabed patruelem suã
que pepit ei aaron et moysen et
mariam Fueruntq; anni vite am
ram c xxx vii filij quoq; ysuhar
chore et napheg et zethri filij
quoq; ozi ozihel mysahel et hel
saphan et sethri Accepit autẽ
aaron vxorem elysabeth filiam
aminadab sororem naason:
que pepit ei nadab et abiu et
eleazar et ythamar filij quoq;
chore aser et helchana et abia
sach hec sũt generationes cho
ritaru At vero eleazar filius
aaron sacerdotis accepit vxorem
de filiabus phatuhel: que pepit
ei finees. hij sũt p̃ncipes fami
liaru leuiticaru p cognationes su
as Iste est aaron et moyses qui
bus p̃cepit dñs vt educerent fili
os isrl' de tra egypti p turmas
suas hij sũt qui locuti ad pha
raonem regẽ egypti vt edu
cant filios isrl' de egypto Iste
moyses et aaron in die qua
locutus est dñs ad moysen in
tra egypti Capitulum. vij.

Et locutus est dñs ad moy
sen dicens Ego dñs loq
re ad pharaonẽ regem egyp
ti omnia q ego loquor tibi
Et ait moyses coram dño En
incircũcisus labijs ego sum
quomo audiet me pharao:
Dixitq; dñs ad moysen Ecce
constitui te dm pharaonis et aa
ron frat tuus erit propheta tuus
Tu loqueris omnia que mando
tibi. et ille loquet ad pharao
nem vt dimittat filios isrl'
de tra sua. sz ego indurabo cor eius
et multiplicabo signa et ostenta
mea in tram egypti et nõ audi
et vos. Jn mittamq; manũ meã
sup egyptũ et educam exerci
tũ et populũ meũ filios isrl' de
tra egypti p iudicia maxima:
et scient egyptij quod ego sum
dñs qui extenderim manũ me
am sup egyptũ et eduxerim fili
os isrl' de medio eor Fecit ita
q; moyses et aaron sicut pre
ceperat dñs. ita egerũt Erat
aut moyses octoginta ãnorũ
et aaron octoginta et trium
qñdo locuti sũt ad pharaonẽ.

Dixitq; dñs ad moy
sen et aaron Cum dixerit vob
pharao ostendite signa: dices
ad aaron Tolle vgam tuã et
proice eam corã pharaone
et seruis eius et vtatur in
colubru Ingressi itaq; moyses
et aaron ad pharaonem. fecerũt
sicut p̃ceperat dñs Tulitq; aa
ron vgam et iecit corã phara
one et seruis eius que versa
est in colubrũ Vocauit autẽ
pharao sapiẽtes et maleficos
et fecerũt etiam ipi p incantacio
nes suas et arcana quedam
simit Proiecerũtq; singuli vir
gas suas q verse sũt in draco
nes Sz deuorauit vga aaron
vgas eorũ Induratumq; ẽ cor
pharaonis et nõ audiuit eos
sicut preceperat dñs. Dixit
autẽ dñs ad moysen Ingraua
tũ est cor pharaonis nõ vult
dimitte pplm Uade ad eum
mane: ecce egredietur ad aqs

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et stabis in occursum eius super
ripam fluminis et virga que con
versa est in draconem tolles in
manu tua dicesque ad eum Dominus
deus hebreorum misit me ad te di
cens Dimitte populum meum
ut sacrificet michi in deserto et usque
ad presens audire noluisti Hec igi
tur dicit dominus In hoc scies quod
dominus sim Ecce percutiam virga
que in manu mea est aquam flu
minis et vertetur in sanguinem pis
ces quoque qui sunt in flumine
morientur et computrescent a
que et affligentur egipcii biben
tes aquam fluminis Dixit
quoque dominus ad moysen Dic ad
aaron Tolle virgam et extende
manum tuam super aquas egipti et
super fluvios eorum et rivos ac
paludes et omnes lacus aquarum
ut vertantur in sanguinem et sit cru
or in omni terra egipti tam
in ligneis vasis quam in saxe
is Feceruntque ita moyses et aa
ron sicut preceperat dominus et elevans
virgam percussit aquam fluminis
coram pharaone et servis eius
Que versa est in sanguinem et pis
ces qui erant in flumine mor
tui sunt Computruitque fluvius
et non poterant egipcii bibere
aquam fluminis et fuit sanguis
in tota terra egipti Feceruntque
similiter malefici egipciorum incan
tacionibus suis Et induratum
est cor pharaonis nec audivit
eos sicut preceperat dominus Aver
titque se et ingressus est domum
suam nec apposuit cor etiam
hac vice Foderunt autem omnes
egipcii per circuitum fluminis a

quam ut biberent Non enim poterant
bibere de aqua fluminis Impletique
sunt septem dies postquam percussit do
minus fluvium Capitulum viij

Dixit quoque dominus ad moysen
Ingredere ad pharaonem
regem egipti et dices ad eum
Hec dicit dominus Dimitte populum
meum ut sacrificet michi Si autem
nolueris dimittere ecce ego percu
tiam omnes terminos tuos ranis
et ebulliet fluvius ranas Que
ascendent et ingredientur domum
tuam et cubiculum lectuli tui et
super stratum tuum et in domum servorum
tuorum et in populum tuum et in fur-nos
tuos et in reliquias ciborum tuorum
et ad te et ad populum tuum et ad
omnes servos tuos intrabunt ra
ne Dixitque dominus ad moysen Dic
ad aaron Extende manum tuam
super fluvios et super rivos ac palu
des et educ ranas super terram egip
ti Et extendit aaron manum super
aquas egipti et ascenderunt rane
operueruntque terram egipti Fecerunt
autem et malefici per incantaciones
suas similiter eduxeruntque ranas su
per terram egipti Vocavit autem
pharao moysen et aaron et dix
it eis Orate dominum ut auferat
ranas a me et a populo meo et
dimittam populum ut sacrificet do
mino Dixitque moyses pharao
ni Constitue michi quando deprecer
pro te et pro servis tuis et pro
populo tuo dominum ut abigantur rane
a te et a domo tua et a pueris
tuis et a populo tuo et tantum in
flumine remaneant Qui res
pondit Cras At ille iuxta verbum
inquit tuum fiat ut scias quoniam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

am non est sicut dn̄s deus nr̄
et recedent rane a te et a domo
tua et a seruis tuis et a popu
lo tuo tantū in flumine rema
ne remanebūt Egressiq; sūt
moyses et aaron a pharaone
Et clamauit moyses ad dn̄m
pro sponsione ranar̄ quā con
dixerat pharaoni fecitq; dn̄s
iuxta ūbū moysi · ꝛ mortue sūt
rane de domibꝰ et de villis
et de agris congregaueruntq;
eas in inmēsos aggeres ꝛ com
putruit t̄ra Videns autē pha
rao quod data eēt requies in
gͣuauit cor suū et nō audiuit
eos sicut p̄cepat dn̄s.

Dixitq; dn̄s ad moysen loque
re ad aaron Extende ūgā tuā
et percute puluēm t̄re et sint sci
nifes in vniūsa t̄ra egypti
feceruntq; ita Et extendit aaron
ūgam quam manu tenebat ꝑ
cussitq; puluēm t̄re et fcī sūt
sciniphes in hoībꝰ et in iumētis
Omnis puluis t̄re ūsus est ī
sciniphes ꝑ totam t̄ram egip
ti feceruntq; simul et malefici
ꝑ incantaciones suas vt educe
rent sciniphes et nō potuerūt
Erantq; sciniphes tam in hoī
bꝰ quā in iumētis Et
dixerūt malefici ad pharaonē
Digitꝰ dei ē hoc · Induratūq; ē
cor pharaonis et nō audiuit
eos sicut p̄cepat dominꝰ

Dixit quoq; dn̄s ad moy
sen Consurge diluculo et sta
coram pharaone Egredietur
enī ad aquas · ꝛ dices ad eū
Hec dicit dn̄s Dimitte popu
lum meū ut sacrificet michi
Quod si nō dimiseris eum:
ecce ego mittam in te et in
seruos tuos et in populū tuū
et in domos tuas omē genus
muscar̄ et implebūtᶻ domꝰ
egypcior̄ muscis diūsi genīs
ꝛ vniūsa t̄ra in qua fuerint.
faciāq; mirabile in die illa in
t̄ra gessen in qua ppls meꝰ
ē · ut nō sint ibi musce : ꝛ sciet
quia ego dn̄s in medio t̄re · Po
namq; diuisionem intͥ popu
lū meū ꝛ pplm tuū Cras erit
signū istud Fecitq; dn̄s ita et
venerūt musce grauissime in
domos pharaonis et in omēs
seruos eius ꝛ in omnē t̄ram
egypti Corruptaq; ē in t̄ra ab
huiuscemodi muscis.

Vocauitq; pharao moysen
et aaron · ꝛ ait eis Ite sacrifi-
cate deo vr̄o in t̄ra hac Et ait
moyses Non potest ita fieri Abho
minaciones enī egipcior̄ im-
molabimꝰ dn̄o deo nr̄o Quod
si mactauerimꝰ ea q̄ colūt egip
cij coram eis lapidibꝰ nos ob
ruent Viam triū dier̄ ꝑge
mus in solitudinem et sacri
ficabimꝰ dn̄o deo nr̄o sicut p̄
cepit nob Dixitq; pharao
Ego dimittam uos vt sacrificetis
dn̄o deo vr̄o in deserto Verum
tamē longius ne abeatis Roga
te pro me Et ait moyses Egres
sus a te orabo dn̄m et recedet
musca a pharaone et a ser-
uis eius et a pplō eius Verū- (cetrus)
tamen noli vltͣ fallē ut non
dimittas pplm sacrificare dn̄o
Egressusq; moyses a pharaōe
orauit dn̄m vt recederet mus
ca a pharaone Qui fecit iuxͣ
ūbū illius : ꝛ abstulit muscas

a pharaone et a servis eius et
a populo eius. Non superfuit nec una
quidem. Et ingravatum est
cor pharaonis ita ut nec hac
quidem vice dimitteret populum.
Dixit autem Capitulum ix.
dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem et loquere
ad eum. Hec dicit dominus deus he-
breorum. Dimitte populum meum
ut sacrificet michi. Quod si ad-
huc renuis et retines eos: ec-
ce manus mea erit super agros
tuos et super equos et asinos
et camelos tuos et boves et o-
ves pestis valde gravis. Et fa-
ciet dominus mirabile inter posses-
siones israel et possessiones e-
giptiorum ut nichil omnino pe-
reat ex hiis que pertinent ad fili-
os israel. Constituitque dominus tempus
dicens. Cras faciet dominus verbum
istud in terra. Fecit ergo dominus
verbum hoc altera die. Mortua-
que sunt omnia animantia e-
giptiorum. De animalibus vero filiorum
israel nichil omnino periit. Et
misit pharao ad videndum
nec erat quicquam mortuum
de hiis que possidebat israel. Ingra-
vatum est cor pharaonis: et
non dimisit populum. Et
dixit dominus ad moysen et aaron
Tollite plenas manus cineris
de camino et spargat illum moy-
ses in celum coram pharaone
sitque pulvis in omni terra egip-
ti. Erunt enim in hominibus
et iumentis vulnera: et
vesice turgentes in universa
terra egypti. Tuleruntque cinerem
de camino et steterunt coram
pharaone. et sparsit illum
moyses in celum: factaque sunt

vulnera vesicarum turgencium in ho-
minibus et in iumentis. Nec
poterant malefici stare coram
moyse propter vulnera que in illis e-
rant et in omni terra egypti.
Induravitque dominus cor pharao-
nis et non audivit eos sicut lo-
cutus est dominus ad moysen.
Dixit quoque dominus ad moysen
Mane consurge et sta coram pha-
raone: et dices ad eum. Hec
dicit dominus deus hebreorum. Dimitte
populum meum ut sacrificet michi
quia in hac vice mittam omnes pla-
gas meas super cor tuum et super
servos tuos et super populum tuum ut
scias quod non sit similis mei
in omni terra. Nunc enim extendens
manum percuciam te et populum tuum
peste peribisque de terra. Ideo
autem posui te ut ostendam
in te fortitudinem meam et nar-
retur nomen meum in omni ter-
ra. Adhuc retines populum meum
et non vis eum dimittere? En plu-
am hac ipsa hora cras grandi-
nem multam nimis qualis non
fuit in egypto a die qua funda-
ta est usque in presens tempus. Mitte
ergo iam nunc et congrega
iumenta tua et omnia que habes
in agro. Homines enim et iu-
menta et universa que inventa
fuerint foris nec congregata
de agris cecideritque super ea gran-
do morientur. Qui timuit verbum
domini de servis pharaonis fecit
confugere servos suos et iume-
ta in domos. Qui autem neg-
lexit sermonem domini di-
misit servos suos et iumenta
in agris. Et dixit dominus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad moysen Extende manum tuam
in celum ut fiat grando in vniuersa
terra egypti super homines et super
iumenta et super omnem herbam
agri in terra egypti Extenditque
moyses virgam in celum et dominus
dedit tonitrua et grandinem
ac discurrencia fulgura super terram
Pluitque dominus grandinem super om
nem terram egypti et grando et
ignis mixta pariter ferebantur
Tanteque fuit magnitudinis quante
ante numquam apparuit in vniuersa
terra egipti ex quo gens in ea con
dita est Et percussit grando in omni
terra egipti cuncta que fuerunt in agris
ab homine usque ad iumentum
Cunctamque herbam agri percussit
grando et omne lignum regionis con
fregit tantum in terra gessen ubi
erant filii israel grando non cecidit
Misitque pharao et vo
cauit moysen et aaron dicens
ad eos Peccaui etiam nunc Do
minus iustus ego et populus meus
impii Orate dominum ut desinant
tonitrua dei et grando et di
mittam vos et nequaquam hic
ultra maneatis Ait moyses Cum
egressus fuero de urbe extendam
palmas meas ad dominum et cessa
bunt tonitrua et grando non e
rit ut scias quia domini est terra
Scio autem quod et tu et ser
ui tui nec dum timeatis dominum
deum Linum ergo et ordeum lesum
est eo quod ordeum esset virens et
linum iam folliculos germina
ret Triticum autem et far non
sunt lesa quia serotina erant
Egressusque moyses a pharao
ne et ex urbe tetendit manus

suas ad dominum et cessauerunt toni
trua et grando nec ultra stillauit
pluuia super terram Videns autem
pharao quod cessasset pluuia
et grando et tonitrua auxit pec
catum et ingrauatum est cor pharao
nis eius et seruorum illius et indu
ratum nimis nec dimisit filios
israel sicut preceperat dominus per manum
moysi. Capitulum x.

Et dixit dominus ad moysen
Ingredere ad pharaonem
Ego enim induraui cor eius et
seruorum illius ut faciam signa
mea hec in eo et narres in au
ribus filii tui et nepotum tuorum
quotiens contriuerim egipcios
et signa mea fecerim in eis
et sciatis quia ego sum dominus deus
Introierunt ergo moyses et aa
ron ad pharaonem et dixerunt
ad eum Hec dicit dominus deus
hebreorum Usquequo non vis subici
mihi Dimitte populum meum ut
sacrificet mihi Sin autem resistis
et non vis dimittere eum ecce ego
inducam cras locustam in fines
tuos que operiet superficiem terre nec
quicquam eius appareat sed co
medatur quodcumque residuum fuit gran
dini que germinat in agris
et implebunt domos tuas et ser
uorum tuorum et omnium egypciorum
quantam non viderunt patres
tui et aui ex quo orti sunt super
terram usque in presentem diem Auer
titque se et egressus est a pha
raone Dixerunt autem serui
pharaonis ad eum Usquequo
patiemur hoc scandalum Di
mitte homines ut sacrificent domino

deo suo Nonne vides quod
periit egiptus Revocaverūt
qȝ moysen et aaron ad pharaonem qui dixit eis Ite sacrificate domino deo vr̄o Qui
nam sūt qui ituri sūt Ait moyses Cum paruul' nr̄is et senioribꝰ pgemꝰ cū filijs et filiabꝰ
cū ouibꝰ et armētis Est enī
sollempnitas dei nr̄i Et rn̄
dit pharao Sic dn̄s sit vobiscum: quomodo ego dimittam uos et puulos vr̄os Cui
dubiū est quod pessime cogitetis Non fiet ita. sed ite tantū viri et sacrificate dn̄o hoc
enī et ipsi petistis Statimqȝ
electi sūt de cōspectū pharaonis
Dixit autem dn̄s
ad moysen Extende manū
tuā sup terram egipti ad locustam ut ascendat sup eam
et devoret omem herbam
q̄ residua fuit grandini Et
extendit moyses vgam sup
terram egipti: et dn̄s induxit
ventū vrentem tota die illa
ac nocte Et mane facto ventus vrens levavit locustas.
Que ascenderūt sup vniūsā
terrā egypti et sederūt in cūctis finibꝰ egiptiorū Innumerabiles quales ante illud tēpus nō fuerūt nec postea future sūt Operueruntqȝ vniūsam supficiem terre vastantes
omnia Devorata ē igit' herba terre: et quicquid pomorū
in arboibꝫ fuit que grando
dimiserat Nichilqȝ omnino
virens relictum est in lignis
et in herbis tre in cūcta egipti

Quam obrem festinus pharao vocavit moysen et aaron. et dixit
eis Peccaui in dominū dm̄ vrm̄ et
in uos: sed nūc dimitte in peccm
etiam hac vice et rogate dm̄
deū vestrū ut auferat a me mortem istā Egressusqȝ ē moyses de
cōspectū pharaonis et orauit dm̄
Qui flare fecit ventū ab occidente vehemētissimū: et arreptam
locustam proiecit in mare rubrū
Non remāsit nec una quidem
in cūctis finibꝰ egipti Et indurauit dn̄s cor pharaonis nec
dimisit filios isrl' Dixit autē
dn̄s ad moysen Extende manū
tuā in celū et sint tenebre sup trā
egipti tam dense. ut palpari queant Extendit moyses manū in
celū et fc̄e sūt tenebre horribiles in vniūsa tra egipti Tribꝰ
diebꝰ nemo vidit fr̄em suū nec
mouit se de loco in quo erat
Ubicumqȝ autem habitabāt filij isrl'
lux erat Vocavitqȝ pharao moysen et aaron: et dixit eis Ite sacrificate dn̄o Oues tantū vrē et
armēta remaneant Paruuli vestri eant uobiscū Ait moyses
Hostias quoqȝ et holocausta dabis nob que offeramꝰ dn̄o deo
nr̄o Cuncti greges pgent nobiscū nec remanebit ex eis
vngula que necessaria sūt in
cultū dm̄ dei nr̄i: presertim cū
ignoremus quid debeat immolari. donec ad ipm̄ locū pueniamꝰ Indurauit autē dn̄s
cor pharaonis et noluit dimitte' eos Dixit quoqȝ pharao
ad moysen Recede a me. et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cave ne ultra videas faciem meam
Quacumque die apparueris michi
morieris Respondit moyses Ita fiet
ut locutus es non videbo ultra faci
em tuam. Capitulum xi.
Et dixit dominus ad moysen
Adhuc una plaga tangam
pharaonem et egyptum et post
hec dimittet vos et exire com
pellet Dices ergo omni ple
bi ut postulet vir ab amico suo
et mulier a vicina sua vasa
argentea et aurea et vestem
Dabit autem dominus graciam populo suo
coram egyptijs Fuitque
vir magnus valde moyses in
terra egypti coram servis pha
raonis et omni populo et ait
hec dicit dominus Media nocte
ingrediar in egiptum et morie
tur omne primogenitum in terra
egyptiorum A primogenito pha
raonis qui sedet in solio eius
usque ad primogenitum ancille que
est ad molam et omnia primo
genita iumentorum erit que clamor
magnus in universa terra egypti
qualis nec antea fuit nec pos
tea futurus est Apud omnes au
tem filios israel non muttiet canis
ab homine usque ad pecus ut scia
tis quanto miraculo dividat do
minus egypcios et israel Des
cendentque omnes servi tui isti ad
me et adorabunt me dicentes
Egredere tu et omnis populus qui sub
iectus est tibi post hec egrediemur
Et exivit a pharaone iratus
nimis Dixit autem dominus ad moy
sen Non audiet vos pharao
ut multa signa fiant in terra e
gipti Moyses autem et aaron
fecerunt omnia signa et ostenta
que scripta sunt coram pharaone.
Et induravit dominus cor pharao
nis nec dimisit filios israel de
terra sua. Capitulum xij.
Dixit quoque dominus ad moy
sen et aaron in terra e
gipti Mensis iste vobis principium
mensium primus erit in mensibus
anni. loquimini ad universum
cetum filiorum israel et dicite eis De
cima die mensis huius tollat unus
quisque agnum per familias et domos
suas Sin autem minor est nu
merus ut sufficere possit ad vescen
dum agnum assumet vicinum suum
qui iunctus est domui eius iuxta
numerum animarum que sufficere possit
ad vescendum agnum Erit autem
agnus absque macula masculus
anniculus. iuxta quem ritum tolletis
et hedum et servabitis eum usque
ad quartamdecimam diem mensis huius
immolabitque eum universa multitu
do filiorum israel ad vesperam Et su
ment de sanguine agni ac ponent
super utrumque postem et in super li
minaribus domorum in quibus
comedent illum Et edent carnes
nocte illa assas igni et azimos
panes cum lactucis agrestibus
Non comedetis ex eo crudum
quid nec coctum aqua sed
assum tantum igni Caput cum
pedibus eius et intestinis vora
bitis nec remanebit ex eo
quicquam usque mane Si quid
residuum fuerit igne combure
tis Sic autem comedetis illum
Renes vestros accingetis et cal

ciamēta habebitis in pedib9 te
nētes baculos in manib3 et come
detis festinātes Est enī phase id
est trāsitꝫ dnī Et trāsibo per trā
egipti nocte illa pcutiāq3 omēz
pmogenitū in tra egipti ab ho
mine usq3 ad pecꝫ · et in cūctis
dijs egipti faciam iudicia ego
dns Erit aūt sanguis vob in
signū in edib3 in quib9 eritis:
et videbo sanguīnē ac trāsibo uos.
nec erit in vobis plaga disp
dens quādo pcussero trām egip
ti Habebitis autem hāc diem in
monimētū: et celebrabitis eā
sollempnē dnō in gnacionib9
vestris cultu sempitno Septem
dieb3 comedetis azima in die
pmo nō erit fermētū in domib9
vris Quicumq3 comederit fer
mētatū pibit aīa illa de isrl: a
pmo die usq3 ad diem septimū
Dies pma erit ~~erit~~ scā atq3 sol
lempnis et dies septima eadē
festiuitate venerabil Nichil o
peris facietis in eo exceptis hijs
que ad vescendū ptinēt et obs
uabitis azima · In eandem enī
ipā die educam exercitū vrm de
tra egipti et custodietis diem
istū in gnaciones vrās ritu ppe
tuo pmo mense quarta decima
die mensis ad vesperā come
detis azima usq3 ad diem vice
simam pmā · eiusdem mēsis
ad vesperam Septē dieb3 fer
mentatū nō inuenietur in do
mib9 vris Qui comederit fer
mētatū pibit aīa eius de cetu
isrl · tā de aduenis quā de in
digenis terre · Omne fermē

tatū nō comedetis · in cūctis habi
tacul' vris edetis azima Vocauit
autem moyses omēs seniores fi
liorū isrl' et dixit ad eos Ite tol
lentes aīal p familias vrās et
imolate phase fasciculūq3 ysopi
intinguite in sāguine qui ē in
limine · et aspgite ex eo supli
minare et utrūq3 postem Null9
vrm egrediatr hostiū dom9 sue
usq3 in mane Transibit enim
dns pcuciens egipcios Cūq3 vi
derit sāgnem in supliminari et
in utroq3 poste trāscendet hostiū:
et nō sinet pcussorem ingredi
domus vrās et ledere Custodi
vbū istud legitimū tibi et filijs
tuis usq3 in etnū Cūq3 introie
ris trām quam dns daturꝰ ē
tibi ut pollicitus est obseruab
cerimonias istas Et cū dixe
rint vobis filij vri · q est ista
religio Dicetis eis Victima trā
situs dnī est: quādo trāsiuit sup
domos filiorū isrl' in egipto pcu
ciens egipcios et domos vrās
liberans Incuruatusq3 ppłus
adorauit Et egressi filij isrl'.
fecerūt sicut pcepat dns moysi
et aaron · Factū est autem in
noctis medio · pcussit dns omē
pmogenitū in tra egipti a p
mogenito pharaonis qui sede
bat in solio eius usq3 ad pmo
genitū iumētorū Surrexitq3
pharao nocte et omēs serui
eius cūctaq3 egiptus et ortus
ē clamor magnus in egipto
Neq3 enī erat domus in qua nō
iaceret mortuus · Vocatisq3

pharao moysi et aaron nocte
ait Surgite et egredimini a
populo meo et vos et filii israel Ite
et immolate domino sicut dicitis
Oves vestras et armenta assumi
te ut petieratis et abeuntes bn
dicite michi. Urgebat que egipcii
populum israel de terra egypti exire
velociter dicentes: Omnes mori
emur Tulit igitur populus conspersam
farinam antequam fermenta
retur et ligans in palliis. posuit
super humeros suos Feceruntque filii
israel sicut preceperat dominus moysi: et
pecierunt ab egipciis vasa argen
tea et aurea vestem que plurimam
Dedit autem dominus graciam populo co
ram egipciis ut comodarent
eis: et spoliaverunt egipcios
Profectique sunt filii israel de ra
masse in sochot: sexcenta ferme
milia peditum virorum absque parvu
lis et mulieribus Sed et vulgus pro
mistum innumerabile ascendit
cum eis Oves et armenta et ani
mancia diversi generis multa ni
mis Coxeruntque farinam quam
dudum conspersam de egypto
tulerant: et fecerunt subcinericios
panes et azimos Neque enim
poterant fermentari cogentibus
exire egipciis et nullam facere
sinentibus moram: nec pulmen
ti quicquam potuerunt preparare
Habitacio autem filiorum
israel quam manserant in egypto fu
it quadringentorum triginta annorum
Quibus expletis eadem die egres
sus est omnis exercitus domini de terra
egipti Nox ista est observabilis
domino quando eduxit eos de terra
egypti hanc observare debent omnes
filii israel in generacionibus suis.
Dixitque dominus ad moysen
et aaron Hec est religio phase
Omnis alienigena non comedet
ex eo Omnis autem servus
empticius circumcidetur: et sic come
det Advena et mercennarius
non edent ex eo In una domo
comedetur nec efferetis de carni
bus eius foras. nec os illius con
fringetis Omnis cetus filiorum
israel faciet illud Quod si quis
peregrinorum in vestram voluerit
transire coloniam et facere phase
domini circumcidetur prius omne mascu
linum eius. et tunc rite celebrabit
eritque sicut indigena terre Si quis
autem circumcisus non fuerit non ves
cetur ex eo Eadem lex erit indi
gene et colono qui peregrinatur
apud vos Feceruntque omnes filii israel
sicut preceperat dominus moysi et aa
ron: et in eadem die eduxit
dominus filios israel de terra egipti per
turmas suas: Capitulum xiii.

Locutusque est dominus ad moy
sen dicens Sanctifica michi
omne primogenitum quod aperit
vulvam in filiis israel tam de
hominibus quam de iumentis: mea
enim sunt omnia Et ait moyses
ad populum Mementote diei huius
in qua egressi estis de egypto
et de domo servitutis quoniam
in manu forti eduxit vos dominus
de loco isto ut non comedatis
fermentatum panem Hodie egre
dimini mense novarum frugum
Cumque introduxerit te dominus in terram
chananei et ethei et amorrei

et euei et iebusei quam iuravit
patribus tuis ut daret tibi terram
fluentem lacte et melle: celebra
bitis hunc morem sacrorum mense
isto Septem diebus vesceris azima
et in die septimo erit sollempni
tas domini Azima comedetis sep
tem diebus non apparebit apud te
aliquid fermentatum nec in cunc
tis finibus tuis Narrabisque fi
lio tuo in die illo dicens. Hoc
est quod fecit dominus mihi quando e
gressus sum de egypto et erit
quasi signum in manu tua et quasi
monimentum ante oculos tuos
et ut lex domini semper sit in
ore tuo In manu enim forti edux
it te dominus de egypto Custodies
huiuscemodi cultum statuto tem
pore a diebus in dies Cumque in
troduxerit te dominus in terram chana
nei sicut iuravit tibi et patribus
tuis et dederit eam tibi: separabis
omne quod aperit vulvam domino
et quod primitivum est in pecoribus
tuis quicquid habueris mascu
lini sexus consecrabis domino. Pri
mogenitum asini mutabis ove
Quod si non redemeris interfi
cies Omne autem primogenitum
hominis de filiis tuis pretio redimes
Cumque interrogaverit te filius tuus
cras dicens. quid est hoc Res
pondebis ei In manu forti e
duxit nos dominus de egypto de
domo servitutis Nam cum in
duratus esset pharao et nollet nos
dimittere occidit dominus omne primo
genitum in terra egipti a primoge
nito hominis usque ad primogenitum
iumentorum Idcirco immolo domino

omne quod aperit vulvam mascu
lini sexus: et omnia primogeni
ta filiorum meorum redimo Erit i
gitur quasi signum in manu tua et
quasi appensum quod sit ob re
cordationem inter oculos tuos eo quod
in manu forti eduxit nos de e
gipto Igitur cum emisisset pharao po
pulum non eduxit eos per viam
terre philistiim que vicina est repu
tans ne forte peniteret eum si
vidisset adversum se bella consur
gere et reverteretur in egyptum sed
circumduxit per viam deserti que est
iuxta mare rubrum Et armati
ascenderunt filii israel de terra egipti
Tulit quoque moyses ossa ioseph
secum: eo quod adiurasset filios israel
israel. Visitabit vos deus efferte
ossa mea hinc vobiscum Pro
fectique de sochot castra metati
sunt in ethan in extremis finibus
solitudinis Dominus autem prece
bat eos ad ostendendam viam
per diem in columpna nubis. et
per noctem in columpna ig
nis ut dux esset itineris in utro
que tempore Numquam defuit colup
na nubis per diem nec columpna
nam ignis per noctem coram
populo Capitulum xiiii.

Locutus est autem dominus ad
moysen dicens. Loquere
filiis israel Reversi castra metentur
e regione phyahiroth que est inter
magdalum et mare contra beelse
phon in conspectu eius castra pone
tis super mare Dicturusque est pha
rao super filiis israel: Coartati sunt

in terra

in terra: conclusit eos desertum Et indurabo cor eius ac persequetur vos et glorificabor in pharaone et in omni exercitu eius scientque egipcij quia ego sum dominus Feceruntque ita: et nunciatum est regi egipciorum quod fugisset populus Immutatumque est cor pharaonis et servorum eius super populo et dixerunt Quid voluimus facere ut dimitteremus israel ne serviret nobis: Iunxit ergo currum: et omnem populum suum assumpsit secum Tulitque sexcentos currus electos et quicquid in egipto curruum erat: et duces totius exercitus Induravitque dominus cor pharaonis regis egypti et persecutus est filios israel At illi egressi erant in manu excelsa Cumque persequerentur egipcij vestigia precedencium reppererunt eos in castris super mare Omnis equitatus et currus pharaonis et universus exercitus erat in phyhagiroth contra behelsephon. Cumque appropinquasset pharao levantes filij israel oculos viderunt egipcios post se et timuerunt valde Clamaveruntque ad dominum et dixerunt ad moysen Forsitan non erant sepulchra in egipto ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine Quid hoc facere voluisti ut educeres nos ex egipto Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in egipto dicentes Recede a nobis ut serviamus egipcijs: multo enim melius est

servire eis quam mori in solitudine. Et ait moyses ad populum Nolite timere State et videte magnalia domini que facturus est hodie Egipcios enim quos nunc videtis nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum Dominus pugnabit pro nobis et vos tacebitis Dixitque dominus ad moysen Quid clamas ad me: loquere filijs israel ut proficiscantur tu autem eleva virgam tuam et extende manum tuam super mare et divide illud ut gradiantur filij israel in medio mari per siccum Ego autem indurabo cor egipciorum ut persequantur vos: et glorificabor in pharaone et in omni exercitu eius et in curribus atque in equitibus eius Et scient egipcij quia ego sum dominus: cum glorificatus fuero in pharaone et in curribus atque in equitibus eius Tollensque se angelus dei qui precedebat castra israel. abijt post eos et cum eo pariter columpna nubis priora dimittens post tergum stetit inter castra egipciorum et castra israel et erat nubes tenebrosa et illuminans noctem: ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent Cumque extendisset moyses manum super mare abstulit illud dominus flante vento vehementi et urenti tota nocte et vertit in siccum Divisaque est aqua: et ingressi sunt filij israel per medium sicci maris Erant enim aque quasi murus a dextris eorum et leva Persequentesque egipcij ingressi sunt post eos: omnis

equitatus pharaonis currus et e
quites p medium maris Iamq; ad
uenerat vigilia matutina et ecce
respiciens dns sup castra egyp
ciorum p columpnam ignis et nubis
et interfecit exercitum eorum et subu
tit rotas curruum ferebanturq; in
profundum Dixerunt ergo egipcij
fugiamus israhelem Dominus enim
pugnat pro eis contra nos Et
ait dns ad moysen Extende ma
num tuam sup mare et reuertantur
aque ad egipcios sup currus et
equites eorum Cumq; extendisset
moyses manum contra mare re
uersum est primo diluculo ad prio
rem locum. Fugientibus q; egip
cijs occurrerunt aque et inuoluit
eos dns in medijs fluctibus Re
uerseq; sunt aque et operuerunt
currus et equites cuncti exercitus
pharaonis. qui sequentes ingres
si fuerant mare nec vnus quidem
supfuit ex eis. Filij autem israel
perrexerunt p medium sicci maris
et aque eis erant quasi pro
muro a dextris et a sinistris
liberauitq; dns in die illo israel de
manu egypciorum et viderunt e
gipcios mortuos sup litus ma
ris et manum magnam quam ex
ercuerat dns contra eos Timuit
itaq; populus dnm : et crediderunt
runt dno et moysi seruo eius
Tunc cecinit moyses et filij israel
carmen hoc dno et dixerunt

Cantemus Capitulum. xv.
dno gloriose enim magni
ficatus est equum et ascensorem
ppicit in mare Fortitudo mea
et laus mea dns. et factus est mi
in salutem Iste deus meus et glo
rificabo eum. deus patris mei et
exaltabo eum Dns quasi vir pug
nator omps nomen eius currus
pharaonis et exercitum eius proie
cit in mare Electi principes eius
submersi sunt in mari rubro abys
si operuerunt eos: descenderunt in
profundum quasi lapis Dextera
tua dne magnificata est in forti
tudine. dextera tua dne percussit
inimicum: et in multitudine glo
rie tue deposuisti aduersarios me
os misisti iram tuam que deuora
uit eos sicut stipulam et in spiritu
furoris tui congregate sunt aque
Stetit unda fluens congregate
sunt abyssi in medio mari Dixit ini
micus. psequar et comphendam di
uidam spolia implebitur anima
mea Euaginabo gladium meum inter
ficiet eos manus mea Flauit sps
tuus et operuit eos mare: subm
si sunt quasi plumbum in aquis vehe
mentibus Quis similis tui in forti
bus dne: quis similis tui mag
ficus in sanctitate terribilis atq; lau
dabilis et faciens mirabilia Ex
tendisti manum tuam et deuora
uit eos terra Dux fuisti in misericordia
tua dne populo quem redemisti
Et portasti eum in fortitudine
tua ad habitaculum sanctum tuum Ascen
derunt populi et irati sunt: dolores obti
nuerunt habitatores philistijm

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tunc turbati sunt principes edom. ro-
bustos moab obtinuit tremor. ob-
riguerunt omnes habitatores chana-
an. Irruat super eos formido et pa-
vor in magnitudine brachii tui
fiant immobiles quasi lapis donec
pertranseat populus tuus domine. donec
pertranseat populus tuus iste quem pos-
sedisti. Introduces eos et planta-
bis in monte hereditatis tue firmis-
simo habitaculo tuo quod operatus
es domine. Sanctuarium tuum domine quod
firmaverunt manus tue. dominus reg-
nabit in eternum et ultra. Ingressus
est enim pharao cum curribus et equi-
tibus eius in mare et reduxit
super eos dominus aquas maris. Filii
autem israel ambulaverunt per siccum
in medio eius. Sumpsit ergo
maria prophetissa soror aaron tym-
panum in manu egresseque sunt omnes
mulieres post eam cum tympanis
et choris quibus precinebat dicens
Cantemus domino gloriose enim magni-
ficatus est equum et ascensorem
proiecit in mare. Tulit autem
moyses et aaron israel de mari
rubro et ingressi sunt in desertum
sur. Ambulaveruntque tribus diebus
per solitudinem et non inveniebant
aquam. Et venerunt in marath
nec poterant bibere aquas de
marath eo quod essent amare
unde et congruum loco nomen
imposuit vocans illud marath
id est amaritudinem. Et murmu-
ravit populus contra moysen dicens
Quid bibemus? At ille clama-
vit ad dominum. Qui ostendit ei lig-
num. Quod cum misisset in aquas
in dulcedinem verse sunt. Ibi consti-
tuit ei precepta atque iudicia. et ibi
temptavit eum dicens. Si audie-
ris vocem domini dei tui et quod
rectum est coram eo feceris et
obedieris mandatis eius custo-
dieris que omnia precepta illius cunc-
tum languorem quem posui in e-
gipto non inducam super te ego e-
nim dominus sanator tuus. Ca. xvi.

Venerunt autem in helym
ubi erant duodecim fon-
tes aquarum et septuaginta pal-
me et castra metati sunt iuxta
aquas. Profectique sunt de helym
et venit omnis multitudo fili-
orum israel in desertum sin quod
est inter helym et synai quinto-
decimo die mensis secundi post-
quam egressi sunt de terra egypti
Et murmuravit omnis congre-
gatio filiorum israel contra moysen
et contra aaron in solitudine
Dixeruntque ad eos filii israel Uti-
nam mortui essemus per manum
domini in terra egypti quando se-
debamus super ollas carnium et co-
medebamus panes in saturitate
Cur induxistis nos in desertum
istud: ut occideretis omnem mul-
titudinem fame. Dixit
autem dominus ad moysen Ecce
ego pluam vobis panes de celo
egrediatur populus et colligant que
sufficiunt per singulos dies. ut
temptem eum utrum ambulet

in lege mea an non Die autem
sexto parent quod inferant et
sit duplum quam colligere solebant
per singulos dies Dixeruntque moy
ses et aaron ad omnes filios
israel Vespere scietis quod dominus
eduxerit vos de terra egipti et
mane videbitis gloriam domini
Audivit enim mur-mur- vestrum contra
dominum Nos vero quid sumus quia
mussitatis contra nos Et ait
moyses Dabit vobis dominus vespe
carnes edere et mane panes
in saturitate eo quod audie
rit mur-muraciones vestras quibus
murmurati estis contra eum Nos
enim quid sumus nec contra nos
est mur-mur- vestrum sed contra do
minum Dixitque ad aaron Dic
universe congregacioni filiorum
israel Accedite coram domino Au
divit enim murmur vestrum Cumque lo
queretur aaron ad omnem cetum
filiorum israel respexerunt ad soli
tudinem et ecce gloria domini appa
ruit in nube Locutus est autem
dominus ad moysen dicens Audi
vi mur-muraciones filiorum israel
loquere ad eos Vespere comedetis
carnes et mane saturabimini
panibus scietisque quod ego sum
dominus deus vester Factum est ergo
vespere et ascendens coturnix
operuit castra Mane quoque
ros iacuit per circuitum cas
trorum Cumque operuisset superfici
em terre apparuit in solitudine
minutum et pilo tunsum in si
militudine pruine super terram
Quod cum vidissent filii israel
dixerunt ad invicem Manhu quod
significat quid est hoc Ignorabant
enim quid esset Quibus ait moyses
Iste est panis quem dedit vobis
dominus ad vescendum Hic est sermo
quem precepit dominus Colligat ex eo
unusquisque quantum sufficiat ad ves
cendum gomor per singula capita
iuxta numerum animarum vestrarum que
habitant in tabernaculo sic tolletis
Feceruntque ita filii israel et college
runt alius plus alius minus et
mensi sunt ad mensuram gomor
Nec qui plus collegerat habuit
amplius nec qui minus pare
rat repperit minus sed singuli
iuxta id quod edere poterant con
gregaverunt Dixitque moyses ad
eos Nullus relinquat ex eo us
que in mane Qui non audierunt
eum sed dimiserunt quidam ex eis
usque mane et scatere cepit vermi
bus atque computruit Et iratus
est contra eos moyses Colligebant
autem mane singuli quantum suf
ficere poterat ad vescendum Cumque in
caluisset sol liquefiebat In die vero
sexta collegerunt cibos duplices
id est duo gomor per singulos ho
mines Venerunt autem
omnes principes multitudinis et nar
raverunt moysi Qui ait eis Hoc
est quod locutus est dominus Requies
sabbati sanctificata est domino Cras
quodcumque operandum est facite et
que coquenda sunt coquite Quic
quid autem reliquum fuerit repon
te usque mane Feceruntque ita ut
preceperat moyses et non compu

truit: neque vermis inventus est in
eo Dixitque moyses Comedite illud
hodie quia sabbatum dni est: ideo
co non invenietur hodie in agro
Sex diebus colligite in die autem
septimo sabbatum dni est ideo non
invenietur Venit septima dies et
egressi de populo ut colligerent non
invenerunt Dixit autem dns
ad moysen Usquequo non vul
tis custodire mandata mea et
legem meam Videte quod dns de
derit vobis sabbatum et propterea hoc tri
buit vobis die sexto cibos dupli
ces Maneat unusquisque aput
semetipsum nullus egrediatur de
loco suo die septimo et sabbati
zabit populus die septimo Ap
pellavitque domus israel nomen eius
man eo quod erat quasi semen
coriandri album gustusque eius quasi
si simile cum melle Dix
it autem moyses Iste est sermo
quem precepit dns Implete gomor
ex eo et custodiatur in futuras
retro generationes ut noverint
panem quo alui vos in solitu
dine quando educti estis de terra
egypti Dixitque moyses ad aa
ron Sume vas unum et mitte
ibi man quantum potest capere go
mor et repone coram dno ad ser
vandum in generationes vestras sicut
precepit dns Posuitque illud aa
ron in tabernaculo reservandum
Filii autem israel comederunt man
na xl. annis donec venirent
in terram habitabilem hoc cibo
aliti sunt usquequo tangerent fi
nes terre chanaan Gomor autem
decima pars est ephi. Cap. xvij.
Igitur profecta omnis mul
titudo filiorum israel de deserto
sin per mansiones suas iuxta
sermonem dni castra metata
est in raphydim ubi non erat
aqua ad bibendum populo Qui iur
gatus contra moysen ait Da nobis
aquam ut bibamus Quibus
respondit moyses Quid iurgami
ni contra me Et cur temptatis
dnm Sitivit ergo populus
ibi pro aque penuria et mur
muravit contra moysen dicens
Cur nos exire fecisti de egypto
ut occideres nos et liberos nostros
ac iumenta siti Clamavit autem
moyses ad dnm dicens Quid
faciam populo huic Adhuc paulu
lum et lapidabit me. Ait
dns ad moysen Antecede popu
lum et sume tecum de senioribus
israel et virgam qua percussisti flu
vium tolle in manu tua et vade
En ego stabo coram te ibi super
petram oreb percutiesque petram
et exibit ex ea aqua ut bibat
populus Fecitque moyses ita coram
senioribus israel Et vocavit nomen
loci illius temptatio propter iurgium
filiorum israel et quia temptaverunt
dnm dicentes Est ne dns in no
bis an non. Venit au
tem amalech et pugnabat contra
israel in raphydim Dixitque moy
ses ad Iosue Elige viros: et e
gressus pugna contra amalech
Cras ego stabo in vertice collis
habens virgam dei in manu mea
Fecit iosue ut locutus ei erat

moyses et pugnauit contra ama
lech. Moyses autem et aaron et
hur ascendebat super verticem
collis. Cumque leuaret moyses ma
nus vincebat israel. Si autem pau
lulum remisisset superabat amalech.
Manus autem moysi erant gra
ues. Sumentes igitur lapidem posue
runt subter eum in quo sedit.
Aaron autem et hur sustenta
bant manus eius ex utraque parte. Et
factum est ut manus ipsius non las
sarentur usque ad occasum solis.
Fugauitque iosue amalech et po
pulum eius in ore gladij. Dixit
autem dominus ad moysen. Scribe hoc
ob monimentum in libro et trade
auribus Iosue. Delebo enim me
moriam amalech sub celo. Edi
ficauitque moyses altare et inuo
cauit nomen eius dominus exal
tacio mea dicens. Quia manus
solij domini et bellum dei erit contra
amalech a generatione in ge
nerationem. Cap. xviij.

Cumque audisset iethro
sacerdos madyan cogna
tus moysi. Omnia que fecerat
dominus moysi et israel populo suo eo
quod eduxisset dominus israel de egip
to tulit zephoram vxorem moy
si quam remiserat et duos filios
eius quorum vnus vocabatur ger
san dicente patre aduena fui
in terra aliena. Alter vero eliezer.
Deus enim ait patris mei adiu
tor meus et eripuit me de
gladio pharaonis. Venit er
go iethro cognatus moysi et
filij eius et vxor eius ad moy
sen inder in desertum ubi erat
castra metatus iuxta montem
dei et mandauit moysi dicens.
Ego cognatus tuus iethro ve
nio ad te et vxor tua et duo
filij tui cum ea. Qui egressus
in occursum cognati sui ado
rauit et osculatus est eum. Sa
lutaueruntque se mutuo verbis
pacificis. Cumque intrasset in taber
naculum narrauit moyses cog
nato suo cuncta que fecerat dominus
pharaoni et egipcijs propter israel
et vniuersum laborem qui accidis
set eis in itinere quo liberauerat
eos dominus. Letatusque est iethro super
omnibus bonis que fecerat dominus
israheli eo quod eruisset eum
de manu egyptiorum: et ait.
Benedictus dominus qui liberauit
israel de manu egyptiorum et de
manu pharaonis: qui eruit
populum suum de manu egypti.
Nunc cognoui quia magnus
dominus super omnes deos eo quod
superbe egerint contra illos.
Obtulit ergo iethro cogna
tus moysi holocausta et hos
tias domino. Veneruntque aaron
et omnes seniores filiorum israel
ut comederent panem cum eo co
ram domino. Altera autem die
sedit moyses ut iudicaret
populum qui assistebat moysi
de mane usque ad vesperam.
Quod cum vidisset iethro om
nia videlicet que agebat
in populo ait. Quid est hoc

quod agis in pplo? Cur solus sedes
et omnis pplus prestolat de ma
ne usqz ad vesperam? Cui respo
dit moyses Venit ad me pplus
querens sentenciam dei Cumqz
acciderit eis aliq disceptacio ve
niunt ad me. ut iudicem int eos
et ostendam precepta dei et leges
eius At ille Non bonam inquit
rem facis: stulto labore consume
ris tu et pplus iste qui tecu est.
Ultra vires tuas est negotiu solus
illud non poteris sustine Sed au
di vba mea atqz consilia et erit
dns tecu Esto tu pplo in hijs que
ad deu ptinet ut referas que dicu
tur ad eum: ostendasqz pplo cei
monias et ritum colendi. viamqz
p quam ingredi debeant et opa
quod facturi sunt Provide aute
de omni plebe viros potentes
et timentes et timentes dm in quibus
sit veritas. et qui oderint avari
ciam: et constitue ex eis tribunos
et centuriones et quinquagena
rios et decanos: qui iudicent
pplm omni tempe Quicquid aut
maius fuerit referant ad te et
ipsi minora tantummodo iudicent
Leviusqz tibi sit partito in alios
onere Si hoc feceris implebis im
periu dei et precepta eius poteris
sustentare: et hic omnis pplus
revertet cu pace ad loca sua.
Quibus auditis moyses fecit
omnia que ille suggesserat. Et e
lectis viris strenuis de cuncto isrl
constituit eos principes ppli tribu
nos et centuriones et quinqua
genarios et decanos qui iudica
bant plebem omni tempore Quic
quid autem gravius erat referebant
ad eum faciliora tantummodo iudi
cantes Dimisitqz cognatu suu
Qui reversus abijt in tram suam

Mense tercio Capl. xix.

egressionis isrl de tra
egipti in die hac venerunt in soli
tudinem synai Nam profecti
de raphydim et pervenientes usqz
in desertu synai castra metati sunt
in eodem loco Ibiqz isrl fixit ten
toria e regione montis Moyses
aute ascendit ad dnm Vocavit
qz eu dns de monte et ait Hec
dices domui iacob et anunciabis
filijs isrl Vos ipi vidistis que
fecerim egypcijs quomodo por
taverim vos sup alas aqlaru
et assumpserim michi Si ergo
audieritis voce meam et custo
dieritis pactu meu: eritis mi in
peculiu de cunctis populis Mea
e enim omnis tra et vos eritis
mi in regnu sacerdotale et gens
sca Hec sunt vba que loqueris
ad filios isrl Venit moyses et
convocatis maioribus natu ppli
exposuit oms sermones quos
mandaverat dns. Respon
ditqz universus pplus simul Cuncta
que locutus est dns faciemus
Cumqz retulisset moyses vba po
puli ad dnm ait ei dominus
Iam nunc veniam ad te. in cali
gine nubis: ut audiat me po
pulus loquentem ad te et credat
tibi in ppetuum Nunciavit ergo moy
ses vba populi ad dnm Qui
dixit ei Vade ad pplm et sanctifica
illos hodie et cras laventqz vesti

menta sua. et sint parati in di
em tercium Die autem tercio des-
cendet dominus coram omni plebe
super montem synai constituesque
terminos populo per circuitum et dices
Cauete ne ascendatis in mon
tem. nec tangatis fines eius.
Omnis enim qui tetigerit mo
tem morte morietur. manus
non tanget eum. sed lapidibus
opprimetur. aut confodietur iaculis
siue iumentum fuerit siue homo
non viuet Cum cepit claudere
bucina tunc ascendant in mon
tem Descenditque moyses de
monte ad populum et sanctificauit eum
Cumque lauasset vestimenta sua
ait ad eos Estote parati in diem
tercium et ne appropinquetis uxori
bus vestris. Iam adue
nerat dies tercius et mane in
claruerat Et ecce ceperunt au
diri tonitrua ac micare ful
gura et nubes densissima ope
rire montem. clangorque bu
cine vehemencius perstrepebat
timuitque populus qui erat in cas
tris Cumque eduxisset eos moy
ses in occursum dei de loco cas
trorum steterunt ad radices mon
tis Totus autem mons synai fu
mabat eo quod descendisset
dominus super eum in igne. et ascen
deret fumus ex eo quasi de forna
ce Eratque mons omnis ter
ribilis et sonitus bucine pau
latim crescebat in maius et
prolixius tendebatur Moyses
loquebatur et dominus respondebat ei.
Descenditque dominus super montem
synai in ipso montis vertice et vocauit
moysen in cacumen eius Quo cum
ascendisset dixit ad eum Descende
et contestare populum ne forte velint
transcendere terminos ad videndum
dominum et pereat ex eis plurima
multitudo Sacerdotes quoque qui ac
cedunt ad dominum sanctificentur ne per
cuciam eos Dixitque moyses ad
dominum Non poterit vulgus ascendere
in montem synai Tu enim testifica
tus es et iussisti dicens Pone ter
minos circa montem et sanctifica
illum Cui dominus ait. Vade descende.
ascendens tu et aaron tecum
Sacerdotes autem et populus ne transe
ant terminos nec ascendant ad do
minum ne forte interficiat illos Des
cenditque moyses ad populum et om
nia narrauit eis Capitulum xx.

Locutusque est dominus cunctos ser
mones hos Ego sum dominus
deus tuus qui eduxi te de terra
egypti et de domo seruitutis
Non habebis deos alienos coram
me Non facies tibi sculptile neque
omnem similitudinem que est in celo
desuper et que in terra deorsum nec
eorum que sunt in aquis sub terra
Non adorabis ea neque coles Ego
enim dominus deus tuus fortis zelo
tes visitans iniquitatem patrum
in filios in terciam et quartam gene
racionem eorum qui oderunt me et
faciens misericordiam in milia
hiis qui diligunt me et custodiunt
precepta mea Non assumes no
men dei tui in vanum Nec enim
habebit insontem eum dominus. q

assumpserit nomen dm̄i dei dei sui
frustra. Memento ut diem sabba
ti sanctifices. Sex diebus opaberis
et facies oīa opa tua. Septīo au
tem die sabbatum dm̄i dei tui est
Nō facies in eo omē opus tu et
filius tuus. filia tua et seruus
tuus et ancilla tua. iumentū tu
um et aduena qui ē int̃ por
tas tuas. Sex enim diebꝰ fecit
deus celū et terram et mare et
omnia que in eis sūt et requi
euit in die septimo. ideo be
nedixit dn̄s diem sabbati et
sanctificauit eū. Honora prēm tu
ū et mrēm tuā. ut sis longeuus
sup terram quā dn̄s deus dabit
tibi. Nō occides. nō mechaberis
nō facies furtū. Nō loqueris
cont̃ pximū tuū falsū testio
niū. Nō concupisces domū pxi
mi tui. nec desiderabis uxorē
eius. Non seruū. nō ancillam
nō bouem. nō azinū nec oīa
q̄ illius sūt. Cunctus autē pplus
videbat voces et lampades et
sonitū bucine. montemqꝫ fumā
tem. et perteriti. ac pauore con
cussi steterūt procul dicētes
moysi. loquere tu nob. et audie
mus. Non loquatur nobis dn̄s
ne forte moriamur. Et ait
moyses ad pplm. Nolite timē
ut enī probaret vos venit
deꝰ et ut terror illiꝰ eēt in vob
et nō peccaretis. Stetitqꝫ popu
lus delonge. moyses autem
accessit ad caliginem in qua
erat deus. Dixitqꝫ pterea
a dn̄s ad moysen. Hec dices
filiis isrl̄. Vos vidistis quod de
celo locutus sum vobis. Non facie
tis deos argenteos. nec deos au
reos facietis vobis. Altare de
terra facietis michi. et offeretis
sup eo holocausta et pacifica vrā
oues vrās et boues in omni
loco in quo memoria fuit nois
mei. Veniā ad te et benedicā
tibi. Quod si altare lapideū
feceris m̄. nō edificabis illud de
sectis lapidibus. Si enī leuaueris
cultrū tuū sup eo polluetur. Nō
ascendes p gradus ad altare
meū ne reueletur turpitudo tua.
lvij Hec sūt iudicia que pro
pones filiis israhel. Ca. xxi.
Si emeris seruū hebreū
sex annis seruiet tibi et
in septimo egredietur liber gratis
Cum quali veste intrauerit cum
tali exeat. Si habens uxorem:
et uxor egredietur simul. Si autē
dn̄s dederit illi uxorem et pepe
rerit filios et filias mulier et
liberi eius. erūt dm̄i sui. ipse uō
exibit cū vestitu suo. Quod si
dixerit seruus. diligo dm̄i meū
et uxorem ac liberos nō egredi
ar liber. offerat eum dn̄s diis
et applicabitur ad hostiū et pos
tes pforabitqꝫ aurem eius su
bula. et erit sibi seruus in
seculū. Si quis vendiderit filiā
suā in famulam non egredietur
sicut ancille exire consueuerūt
Si displicuerit oculis dm̄i sui
cui tradita fuerit dimittet eā
populo autem alieno venden
di nō habeat ptātem si spreue
rit eam. Si autem filio suo

desponderit eam: iuxta morem
filiarum faciet illi Quod si ei al
teram acceperit providebit puelle
nupcias et vestimenta et precium
pudicicie non negabat Si tria
ista non fecerit egredietur gratis
absque pecunia Qui percusserit
hominem volens occidere mor
te moriatur Qui autem non est
insidiatus sed deus illum tradidit
in manus eius: constituam tibi
locum quo fugere debeat Si
quis de industria occiderit pro
ximum suum et per insidias ab alta
ri meo euelles eum ut moriatur
Qui percusserit patrem suum aut
matrem morte moriatur Qui fu
ratus fuerit hominem et vendide
rit eum convictus noxe morte
moriatur Qui maledixerit
patri suo aut matri morte mo
riatur Si rixati fuerint viri
et percusserit alter proximum suum lapi
de vel pugno et ille mortuus
non fuerit sed iacuerit in lectulo
si surrexerit et ambulaverit fo
ris super baculum suum innocens erit
qui percussit ita tamen ut operas
eius et impensas in medicos
restituat Qui percusserit servum
suum vel ancillam virga et mor
tui fuerint in manibus eius
criminis reus erit Si autem
uno die supervixerit vel duobus
non subiacebit pene: quia pe
cunia illius est Si rixati fu
erint viri et percusserit quis mu
lierem pregnantem et abor
tivum quidem fecerit sed ipsa vixe
rit subiacebit dampno quantum
maritus mulieris expetierit
et arbitri iudicaverint Sin

autem mors eius fuerit subse
cuta reddet animam pro anima oculum
pro oculo dentem pro dente ma
num pro manu pedem pro pede ad
ustionem pro adustione vulnus
pro vulnere livorem pro livore
Si percusserit quispiam oculum ser
vi sui aut ancille et luscos
eos fecerit dimittet eos liberos
pro oculo quem eruit Dentem
quoque si excusserit servo vel ancille
sue similiter dimittet eos liberos
Si bos cornu percusserit virum aut
mulierem et mortui fuerint la
pidibus obruetur et non comedentur
carnes eius: dominusque bovis inno
cens erit Quod si bos cornupe
ta fuit ab heri et nudius tercius
et contestati sunt dominum eius nec re
clusit eum occideritque virum aut
mulierem et bos lapidibus ob
ruetur et dominum illius occident
Quod si precium fuerit ei impositum
dabit pro anima sua quicquid fuit
postulatum Filium quoque aut
filiam si cornu percusserit simili
sentencie subiacebit Si servum
vel ancillam invaserit triginta
solidos argenti dabit domino Bos
vero lapidibus opprimetur Si quis
aperuerit cisternam et foderit
et non aperuerit eam ceciderit
que bos in eam vel asinus dominus
cisterne reddet precium iumentorum
Quod autem mortuum est ipsius
erit Si bos alienus bovem alte
rius vulneraverit et ille mortuus
fuerit vendent bovem vivum et di
vident precium: cadaver autem
mortuum inter se dispercient

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sin autem sciebat quod bos cor
nupeta eēt ab heri ⁊ nudius t'cius
et nō custodiuit eum dn̄s suus
reddet bouem pro boue : ⁊ cada
uer integrū accipiet Ca. xxij.
Si quis furatus fuerit ouē
aut bouem et occiderit
vel vendiderit : quīqꝫ boues pro
vno boue et quatuor oues pro
vna oue restituet Si effringēs
fur domū siue suffodiens fuerit in
uentus et accepto vulnē' mortu
us fuerit percussor nō erit reus san
guinis Quod si orto sole hoc fe
cerit homicidiū perpetrauit et ipē
morietᷓ Si nō habuerit quod p
furto reddat ipē venundabitᷓ si in
uentū fuerit apud eum quod fura
tus est ꝉ viuens siue bos siue asi
nus siue ouis duplū restituet
Si leserit quispiam agrū ul'
vineam ⁊ dimiserit iumentū
suū vt depascatᷓ aliena quicq̄'
optimū habuerit in agro suo ul'
vinea pro dampni estimacōē
restituet Si egressus ignis
inuenerit spicas ⁊ comphende
rit aceruos frugum siue stan
tes segetes in agris . reddet dāp
nū qui ignem succenderit Si
quis ꝯmendauerit amico pecu
niam aut vas in custodiam
⁊ ab eo qui susceperat furto subla
ta fuerint si inuenitur fur du
plū reddet Si latet dn̄s domus
applicabitᷓ ad deos et iurabit q̄d
nō extenderit manū in rem proxi
mi sui ad perpetrandam fraudem
tam in boue quā in asino et
oue ac vestimēto . ⁊ quicquid dāp
ni inferre pōt ad deos vtriusqꝫ causa
perueniet : ⁊ si illi iudicauerint du
plū restituet pximo Si q̄s
cōmendauerit proximo suo asi
nū bouem ouem et omne iumē
tū ad custodiam ⁊ mortuū fuerit
aut debilitatū vel captum ab
hostibꝰ nullusqꝫ hoc viderit
ius iurandū erit in medio . q̄d
nō extenderit manū ad rem pxi
mi sui suscipietqꝫ dn̄s iuramē
tū et ille reddē nō cogetur . Qd̄
si furto ablatū fuerit restituet
dampnū dn̄o Si comestū a bes
tia deferat ad eū quod occisū
ē ⁊ nō restituet Qui a proxi
mo suo quicquā horū mutuū
postulauerit et debilitatū aut
mortuū fuerit . dn̄o nō p̄sente
reddere compelletᷓ Quod si in
p̄sencia fuerit dn̄s nō restituet
maxime si conductū venerat
pro mercede operis sui Si se
duxerit quis v'ginem . nec dū
desponsatam . dormieritqꝫ cum
ea . dotabit eam ⁊ habebit eā
vxorē Si pat' v'ginis dare no
luerit reddet pecuniam iuxta
modū dotis quā v'gines accipē
cōsueuerunt Maleficos non pa
cieris viuere Qui coie
rit cū iumēto : morte moriatᷓ
Qui imolat diīs . occidatᷓ p̄t'
dn̄o soli Aduenam nō cōtris
tabis neqꝫ affliges eū : aduene
eīn et ipi fuistis in t'ra egipti
Vidue ⁊ pupillo nō nocebitis
nam si leseritis eos vociferabū
tur ad me et ego audiam cla
morem eorū ⁊ indignabitur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

furor meus percutiamque uos gla-
dio et erunt uxores vestre vidue
et filii vestri pupilli Si pecuniam
mutuam dederis populo meo
pauperi qui habitat tecum non vr-
gebis eum quasi exactor nec vsu-
ris opprimes Si pignus a proxi-
mo tuo acceperis vestimentum ante
solis occasum reddes ei Ipsum est
enim solum quo operitur indumen-
tum carnis eius nec habet aliud
in quo dormiat Si clamauerit
ad me exaudiam eum quia mi-
sericors sum Diis non detrahes
et principi populi tui non maledices
Decimas tuas et primicias non
tardabis offerre Primogenitum
filiorum tuorum dabis michi De bu-
bus quoque et ouibus similiter fa-
cies Septem diebus sit cum matre
sua die octauo reddes illum michi
Viri sancti eritis michi Carnem
que a bestiis fuerit pregustata non
comedetis sed proicietis canibus
Non suscipi Cap. xxiij.
es vocem mendacii: nec
iunges manum tuam ut pro im-
pio dicas falsum testimonium
Non sequeris turbam ad faciendum
malum: nec in iudicio pluri-
morum acquiesces sententie ut
a vero devies Pauperis quoque
non misereberis in negocio Si
occurreris boui inimici tui aut
asino erranti reduces eum
Si videris asinum odientis te
iacere sub onere non transibis:
sed subleuabis cum eo Non decli-
nabis in iudicio pauperis Men-
dacium fugies Insontem et ius-

tum non occides adversus impium
Non accipies munera que exce-
cant etiam prudentes et subuertunt
verba iustorum Peregrino moles-
tus non eris Scitis enim aduena-
rum animos quia et ipsi peregrini fuis-
tis in terra egipti Sex annis semi-
nabis terram tuam et congregabis
fruges eius anno autem septimo
dimittes eam et requiescere facies
ut comedant pauperes populi tui
et quicquid reliquum fuerit edant
bestie agri Ita facies in vinea
et in oliueto tuo Sex diebus
operaberis septima die cessabis ut
requiescat bos et asinus tuus ut
refrigeretur filius ancille tue et ad-
uena Omnia que dixi vobis cus-
todite: et per nomen externorum deorum
non iurabitis neque audietur ex
ore vestro Tribus vicibus
per singulos annos michi festa
celebrabitis Sollempnitatem
azimorum custodies Septem die-
bus comedes azima sicut precepi
tibi: tempore messis nouarum fru-
gum quando egressus es de egyp-
to Non apparebis in conspectu
meo vacuus: et sollempnitatem
mensis primituorum operis tui
quecumque seueris in agro Sollemp-
nitatem quoque in exitu anni quan-
do congregaueris omnes fruges
tuas de agris Ter in anno ap-
parebit omne masculinum tuum
coram domino deo tuo Non immo-
labis super fermento sanguinem
victime tue: nec remanebit
adeps sollempnitatis mee

vsq̧ mane Primicias
frugum t̃re tue deferes in do-
mum dñi dei tui Non coques
hedum in lacte matris sue.
Ecce ego mittam angelū
meū qui precedat te ⁊ custodi-
at in via ⁊ introducat in locū
quem p̄paui: obserua eum. ⁊
audi vocem eius nec contempnen
dum putes quia non dimittꝫ
cū peccaueris ⁊ est nomē meū
in illo Quod si audieris vocem
eius ⁊ feceris omnia q̄ loquor
inimicus ero inimicis tuis
⁊ affligā affligētes te p̄cedet
q̧ te angelus meus ⁊ introdu-
cet te ad amorreū ⁊ ethēū ⁊
ferezeū chananeūq̧ et gerge-
seum et eueū ⁊ iebuseum q̊s
ego conteram Non adorab
deos ~~alienos~~ eorū nec coles eos
nec facies opa eorū sed destru
es aras eoꝝ confringes statu
as eorū: seruietisq̧ dn̄o deo
vr̄o vt bn̄dicam panibꝫ tuis
⁊ aquis ⁊ auferam infirmita
te de medio tui Non erit in
fecūda nec sterilis t̃ra tua nūm̄
dierū tuoꝝ implebo Terro
rem meū mittam in p̄cu-
suū et occidam omēm popu
lū ad quē ingredieris cūctoꝝ
q̧ inimicoꝝ tuorū corā te ter-
ga v̄tam: emittens scrabro
nes p̄ius qui fugabūt eueum
et chananeū et etheum āte
quam introeas Non eīm eiciā

eos a facie tua anno vno ne
t̃ra in solitudinem redigatur
et crescant cont̃ te bestie Pau
latim expellam eos de consp̄
tu tuo donec augearis et
possideas t̃ram. Ponā autē
t̃minos tuos a mari rubro
vsq̧ ad mare palestinorum
et a deserto vsq̧ ad fluuiū
tradam manibus vr̄is habi
tatores t̃re et eiciā eos de con
spc̄ū vr̄o. Non inibis cū eis
fedus nec cū dijs eoꝝ nec habi
tent in t̃ra tua ne forte pec
cāe te faciant in me. Nam si
seruieris dijs eorum erit tibi
in scandalum ∴ Cap̄. xxiiij.

Moysi quoq̧ dixit. Ascen
de ad dn̄m tu ⁊ aaron
nadab ⁊ abiud ⁊ septuaginta
senes ex isrl' ⁊ adorabitis pro
cul Solusq̧ moyses ascendet
ad dn̄m et illi non appropin
quabūt nec p̄plus ascendet
cum eo Venit ergo moyses
et narrauit plebi omīa v̄ba
dn̄i atq̧ iudicia Rn̄ditq̧ cūctꝰ
p̄plus vna voce. omnia v̄ba do
mini que locutus est faciemꝰ
Scripsit autem moyses vni
ūsos sermones dn̄i: et mane
cōsurgēs edificauit altare
ad radices mōtis ⁊ duodecim
tytulos p̄ duodecim t̃bus isrl'
Misitq̧ iuuenes de filijs isrl'
et obtulerūt holocausta im
molaueruntq̧ victimas paci
ficas dn̄o vitulos duodecim
Tulit itaq̧ moyses dimidiā

partem sanguinis et misit in cratheras partem autem residuam fudit super altare. Assumensque volumen federis legit audiente populo. Qui dixerunt: Omnia que locutus est dominus faciemus et erimus obedientes. Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum et ait: Hic est sanguis federis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus hiis. Ascenderuntque moyses et aaron nadab et abiu et septuaginta senes de senioribus israel. Et viderunt deum israel et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphiri et quasi celum cum serenum est nec super eos qui procul recesserant de filiis israel misit manum suam. Videruntque deum et comederunt ac biberunt. Dixit autem dominus ad moysen: Ascende ad me in montem et esto ibi daboque tibi duas tabulas lapideas et legem ac mandata que scripsi ut doceas filios israel. Surrexeruntque moyses et iosue minister eius. Ascendensque moyses in montem dei senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad vos. Habetis aaron et hur vobiscum si quid natum fuerit questionis referetis ad eos. Cumque ascendisset moyses operuit nubes montem et habitavit gloria domini super synai tegens illum nube sex diebus. Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum israel. Ingressusque moyses medium nebule ascendit in montem et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Ca. xxv.

Locutusque est dominus ad moysen dicens: Loquere filiis israel ut tollant mihi primicias. Ab omni homine qui offert ultroneus accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis: Aurum et argentum et es iacinctum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum. Pylos caprarum et pelles arietum rubricatas pelles iacinctinas et ligna sethim. Oleum ad luminaria concinnanda. Aromata in unguentum et thymiama boni odoris. Lapides onichinos et gemmas ad ornandum ephod ac racionale. Facientque michi sanctuarium et habitabo in medio eorum iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi et omnium vasorum in cultum eius. Sicque facietis illud. Archam de lignis sethym compingite cuius longitudo habeat duos semis cubitos. Latitudo cubitum et dimidium. Altitudo cubitum similiter ac semissem. Et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris. Faciesque supra coronam auream per circuitum et quatuor circulos aureos quos pones per quatuor arche angulos. Duo circuli sint in latere uno et duo in altero. Facies quoque vectes de lignis sethim et operies eos auro. Inducesque per singulos aureos que qui sunt in arche lateribus ut portetur in eis qui semper erunt in circulis nec umquam extrahentur ab eis. Ponesque in ar-

cham testificationem quã dabo tibi
facies et propiciatoriũ de auro mũdis
simo duos cubitos et dimidiũ ha
bebit longitudo eius semissem.
et cubitũ latitudo Duos quoque che
rubym aureos et productiles facies
ex utraque parte oraculi cherub unus
sit in latere uno et alter in altero
Utrumque latus propiciatorii tegant
expandentes alas et operientes
oraculũ Respiciantque se mutuo
versis vultibus in propiciatoriũ
quo operienda est archa in qua
pones testimoniũ quod dabo tibi
Inde precipiam et loquar ad te supra
propiciatoriũ scilicet ac medio duo
rũ cherubyn qui erunt super ar
cham testimonii cuncta que mã
dabo per te filiis israel Facies et
mensam de lignis sethim habẽ
tem duos cubitos longitudinis
et in latitudine cubitum et in
altitudine cubitum ac semissem
et inauribus eam auro puris
simo Faciesque illi labiũ aureũ
per circuitũ et ipsi labio coronam
interrasilem altam quatuor di
gitis et super illam alteram co
ronam aureolam Quatuor
quoque circulos aureos parabis
et pones eos in quatuor angulis
eiusdem mẽse per singulos pedes
subter coronã erunt circuli aurei
ut mittantur vectes per eos et pos
sit mensa portari Ipsosque vec
tes facies de lignis sethim
et circumdabis auro ad subue
hendam mensam Parabis
et acitabula et fialas turibu
la ac ciatos in quibus offerẽn
da sunt libamina ex auro pu
rissimo et pones super mensã
panes propositionis in conspectu
meo semper Facies et candela
brũ ductile de auro mũdissi
mo hastile eius et calamos
ciphos et sperulas ac lylia si
mul ex ipso procedencia Sex
calami egredientur de lateribus
tres ex uno latere et tres ex
altero Tres cyphi quasi in modũ
nucis per calamos singulos spe
rule que simul et liliũ Et tres
siliter cyphi instar nucis in cala
mo altero sperulque et liliũ
hoc erit opus sex calamorũ qui
producendi sunt de hastili In ipso
autẽ candelabro erunt quatuor
cyphi in nud nucis modũ spe
rulque per singulos et lilia spe
rula sub duobus calamis per
tria loca Qui simul sex fiunt
procedentes de hastili uno Et
sperule igitur et calami ex ipso
erunt universa ductilia de auro
purissimo Facies et lucnas sep
tem et pones eas super cande
labrũ ut luceant ex adverso Emunc
toria quoque a quibus lucne e
muncte extinguantur fiant de
auro purissimo Omne pondus
candelabri cũ universis vasis
suis habebit talentũ auri mũ
dissimi in specie et fac secundum
exemplar quod tibi in mõte
mõstratũ est Capl. xxvi.

Tabernaculũ vero ita fa
cies decem cortinas de
bysso retorta et iacincto ac
purpura coccoque bis tincto
variatas opere plumario faci
es Longitudo cortine unius ha
bebit viginti octo cubitos.

latitudo quatuor cubitorum erit. Unius mensure fient universa tentoria. Quinque cortine sibi iungentur mutuo et alie quinque nexu simili coherebunt. Ansulas quoque iacinctinas in lateribus ac summitatibus cortinarum facies: ut possint invicem copulari. Quinquagenas ansulas habebit cortina in utraque parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat: et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt et unum tabernaculum fiat. Facies et saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi. Longitudo sagi unius habebit triginta cubitos: et latitudo quatuor. Equa erit mensura sagorum omnium e quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mutuo copulabis. ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices. Facies et quinquaginta ansas in ora sagi unius ut coniungi cum altero queat et quinquaginta ansas in ora sagi alterius ut cum altero copuletur. Quinquaginta fibulas eneas facies quibus iungantur anse et unum ex omnibus operimentum fiat. Quod autem superfuerit in sagis que preparantur tecto id est unum sagum quod amplius est ex medietate eius operies posteriora tabernaculi et cubitus ex una parte pendebit. et alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine utrumque latus tabernaculi protegens. Facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis et super hoc rursum aliud operimentum de iacinctinis pellibus. Facies et tabulas stantes ante tabernaculum de lignis sethim que singule denos cubitos in longitudine habeant et in latitudine singulos ac semissem. In lateribus tabularum due incastrature fient quibus tabula alteri tabule connectatur atque in hunc modum cuncte tabule parabuntur. Quarum viginti erunt latere meridiano quod vergit ad austrum. Quibus quadraginta bases argenteas fundes ut bine bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur. In latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem viginti tabule erunt quadraginta habentes bases argenteas. Bine bases singulis tabulis supponentur. Ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas. et rursum alias duas que in angulis erigantur post tergum tabernaculi. Eruntque coniuncte deorsum usque sursum et una omnes compago retinebit. Duabus quoque tabulis que in angulis ponende sunt similis iunctura servabitur. et erunt simul tabule octo bases earum argentee sedecim. Duabus basibus per unam ~~tabulam~~ tabulam supputatis: Facies et vectes de lignis sethim quinque ad continendas tabulas uno latere tabernaculi testimonii et quinque alios in altero et eiusdem numeri ad occidentalem plagam qui

mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum. Ipsasque tabulas deaurabis et fundes in eis anulos aureos per quos vectes tabulata contineant: quos operies laminis aureis. Et eriges tabernaculum iuxta exemplum quod tibi in monte monstratum est. Facies et velum de iacincto et purpura cocco que bis tincto et bysso retorta opere plumario et pulchra varietate contextum quod appendes ante quatuor columpnas de lignis sethim. Que ipse quidem deaurate erunt et habebunt capita aurea sed bases argenteas. Inseretur autem velum per circulos intra quod pones archam testimonii: ex quo et sanctuarium et sanctuarii sanctuaria dividentur. Pones et propiciatorium super archam testimonii in sancta sanctorum mensamque extra velum et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano. Mensa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium in introitu tabernaculi de iacincto et purpura coccoque bis tincto et bisso retorta opere plumario: et quinque columpnas deaurabis lignorum sethim ante quas ducetur tentorium quarum erunt capita aurea et bases enee. Capitulum XXVII.

Facies et altare de lignis sethim quod habebit quinque cubitos in longitudine et totidem in latitudine id est quadrum et tres cubitos in altitudine. Cornua autem per quatuor angulos ex ipso erunt et operies illud ere. Facies que in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres et forcipes atque fuscinulas et ignium receptacula. Omnia vasa ex ere fabricabis craticulamque in modum retis eneam: per cuius quatuor angulos erunt quatuor anuli enei quos pones super arulam altaris eritque craticula usque ad altaris medium. Facies et vectes altaris de lignis sethim duos quos operies laminis eneis et induces per circulos: eruntque ex utroque latere altaris ad portandum. Non solidum sed inane et vacuum interius sed cavum intrinsecus facies illud sicut tibi in monte monstratum est. Facies et atrium tabernaculi in cuius plaga australi contra meridiem erunt tentoria de bysso retorta. Centum cubitos unum latus tenebit in longitudine et columpnas viginti cum basibus totidem eneis que capita cum celaturis suis habebunt argentea. Similiter in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum: columpne viginti et bases enee eiusdem numeri et capita earum cum celaturis suis argentea. In latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quinquaginta cubitos et columpne decem basesque totidem. In ea quoque latitudine atrii que respicit ad orientem quinquaginta cubiti erunt in quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur columpneque tres et bases totidem. Et in latere altero erunt tentoria quindecim cubitos obtinentia columpnas tres et bases totidem. In

introitu vero atrij fiet tentoriū
viginti cubitorū ex iacincto et
purpura. coccoꝙ bis tincto et
bysso retorta opere plumario
columpnas habebit quatuor
cū basibus totidem Omnes co
lupne atrij ꝑ circuitum vesti
te erūt argenteis lamminis
capitibꝰ argenteis et basibꝰ
eneis In longitudine occupa
bit atriū cubitos centū in la
titudine quīquaginta: altitu
do quīqꝫ cubitorum erit fietqꝫ
de bysso retorta et habebit
bases eneas. Cuncta vasa ta
bernaculi in omēs usus eius et
cerimonias tam paxillos
eiusꝰ quā atrij ex ere facies
Precipe filijs isrl' ut offerāt
michi oleū de arboribus oly
uarū purissimū. piloꝙ con
tusum ut ardeat lucerna sem
per in tabernaculo testimonij
extra velū quod oppansum ē
tabernaculo testimonij et col
locabunt eam. aaron et filij
eius ut usqꝫ mane luceat
corā dno. Perpetuus cultus erit
ꝑ successiones eorū a filijs
israhel. - - Caplm. xxviij.

Applica quoqꝫ ad te aa
ron frēm tuū cū filijs
suis de medio filiorū isrl' ut
sacerdocio fungantur michi aa
ron Nadab et abiu et elea
zar et ythamar. Facies ꝙ
vestem sctām aaron frī tuo
in gloriam et decorem et loq
ris cunctis sapientibꝫ corde
quos repleui spū prudencie ut
faciant vestes aaron in quibꝰ
sanctificatus ministret michi

Hec autē erūt vestimenta que
facient Racionale et superhume
rale tunicam lineam et strictā
cydarim et balthēū Facientqꝫ
vestimenta scā aaron frī tuo et
filijs eius ut sacerdocio fungantur
michi Accipientqꝫ aurū. et iacin
tū et purpuram coccūqꝫ bis tinc
tū et byssum. Facientqꝫ super hu
merale de auro et iacincto ac pur
pura cocco qꝫ bis tincto et bysso
retorta opere polimito Duas
oras oras iunctas habebit in utroqꝫ
latere summitatū ut in unū re
deant. Ipaqꝫ textura. et cuncta
operis varietas erit ex auro et
iacincto et purpura coccoqꝫ bis
tincto et bysso retorta Sumes
qꝫ duos lapides onichinos. et
sculpes in eis noīa filiorū isrl'
Sex noīa in lapide uno et sex
reliqua in altero iuxta ordinem
natiuitatis eorū: ope sculptoris
et celatura gemmarij sculpes
eos noībꝰ filiorū isrl' inclusos
auro atqꝫ circūdatos: et pones
in utroqꝫ latere superhumeralis
memoriale filijs isrl' Portā
bitqꝫ aaron noīa eorū coram
dno super utrūqꝫ humerū ob
recordacionem. Facies et un
cinos ex auro et duas cathe
nulas ex auro purissimo sibi
inuicem coherentes: quas inse
res uncinis Racionale quoqꝫ
iudicij facies ope polimito iuxta
texturam superhumeralis ex
auro iacincto et purpura coc
coqꝫ bis tincto et bysso retor
ta Quadrangulū erit et du
plex mensuram palmi habe
bit tam in longitudine quam

in latitudine: pones que in eo quatuor ordines lapidum In primo versu erit lapis sardius. et topazius et smaragdus In secundo carbunculus saphyrus et iaspis In tercio ligurius achates et amathystus In quarto crisolitus onychinus et berillus Inclusi auro erunt per ordines suos habebuntque nomina filiorum israel Duodecim nominibus celabuntur singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus Facies in racionali cathenas sibi inuicem coherentes ex auro purissimo et duos anulos aureos quos pones in utraque racionalis summitate Catenulasque aureas iunges anulis. qui sunt in marginibus eius et ipsarum cathenarum extrema duobus copulabis vnciniis in utroque latere superhumeralis quod racionale respicit Facies et duos anulos aureos quos pones in summitatibus racionalis et in oris que e regione sunt superhumeralis et posteriora eius respiciunt Necnon et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum quod respicit contra faciem iuncture inferioris ut aptari possit cum superhumerali ut stringatur racionale anulis suis cum anulis superhumeralis vitta iacinctina ut maneat iunctura fabrefacta et a se inuicem racionale et superhumerale nequeant separari Portabitque aaron nomina filiorum israel in racionale iudicii super pectus suum quando ingreditur sanctuarium memoriale coram domino in eternum. Pones autem in racionali iudicii doctrinam et veritatem que erunt in pectore aaron quando ingreditur coram domino: et gestabit iudicium filiorum israel in pectore suo in conspectu domini semper Facies et tunicam superhumeralis totam iacinctinam in cuius medio supra erit capucium et ora per gyrum eius textilis sicut fieri solet in extremis vestium partibus ne facile rumpatur Deorsum vero ad pedes eiusdem tunice per circuitum quasi mala punica facies ex iacincto et purpura et cocco bis tincto mixtis in medio tintinabulis: ita ut tintinnabulum sit aureum et malum punicum Rursumque tintinnabulum aliud aureum et malum punicum Et vestietur ea aaron in officio ministerii ut audiatur sonitus quando ingreditur et egreditur sanctuarium in conspectu domini et non moriatur Facies et laminam de auro purissimo in qua sculpes opere celatoris Sanctum domino ligabisque eam vitta iacinctina et erit super thyaram imminens fronti pontificis Portabitque aaron iniquitates eorum que obtulerint et sanctificauerint filii israel in cunctis muneribus et donariis suis Erit autem lamina semper in fronte eius ut placatus ei sit dominus Stringesque tunicam bysso et thyaram byssinam facies et baltheum opere plumarii Porro filiis aaron tunicas lineas parabis et baltheos ac

thyaras in gloriam et decorem
vesties que hiis omnibus aaron fratrem
tuum et filios eius cum eo. et cunc-
torum consecrabis manus sanctificabis
que illos ut sacerdocio fungantur
michi facies et feminalia linea
et operiant carnem turpitudinis
sue a renibus usque ad femina
et utentur eis aaron et filii eius
quando ingrediuntur ~~te~~ taber-nacu-
lum testimonii vel quando ap-
propinquant ad altare ut mi-
nistrent in sanctuario ne iniquita-
tis rei moriantur. legitimum sem-
piternum erit aaron et semini eius
post. Sed et hoc facies ut mihi in
sacerdocium consecrentur Cap. xxix.
Tolle vitulum de armento
et arietes duos immacu-
latos. panes que et azimos et
crustulam absque fermento. que
conspersa sint oleo Lagana quoque
que et azima oleo lita De si-
mila triticea cuncta facies et
posita in canistro offeres. Vi-
tulum autem et duos arietes
et aaron ac filios eius appli-
cabis ad ostium tabernaculi tes-
timonii Cumque laveris patrem
cum filiis aqua. indues aaron
vestimentis suis id est linea
tunica superhumerali ~~quod~~
~~constringes~~ et racionali quod con-
stringes baltheo. et pones
thyaram in capite eius. et la-
minam sanctam super thyaram
et oleum unctionis fundes su-
per caput eius atque hoc ritu
consecrabitur Filios quoque eius
applicabis et indues tunicis
lineis cinges que baltheis aaron
scilicet et liberos eius. et impones
eis mitras eruntque sacerdotes mei
religione perpetua Postquam ini-
ciaveris manus eorum applicabis
et vitulum coram tabernaculo testimo-
nii. imponentque aaron et filii
eius manus super caput illius et
mactabis eum in conspectu domini iuxta
hostium tabernaculi testimonii.
Sumptumque de sanguine vituli pones
super cornua altaris digito tuo Re-
liquum autem sanguinem fundes
iuxta basem eius Sumes et adi-
pem totum qui operit intestina et
reticulum iecoris. ac duos renes
et adipem qui est super eos et of-
feres incensum super altare Car-
nes vero vituli et corium et fimum
combures foris extra castra
eo quod pro peccato sit Unum quoque
arietem sumes. super cuius caput
ponent aaron et filii eius ma-
nus Quem cum mactaveris tol-
les de sanguine eius. et fundes
circa altare ipsum autem arietem
secabis in frusta lotaque intestina
eius ac pedes pones super conci-
sas carnes super caput illius et
offeres totum arietem in incen-
sum super altare Oblacio est domino
odor suavissimus victime domini
Tolles quoque arietem alterum
super cuius caput aaron et filii eius
ponent manus Quem cum immo-
laveris sumes de sanguine ipsius
et pones super extremum dextere
auricule aaron et filiorum eius
et super pollices manus eorum et pe-
dis dextri. fundes que sanguinem

sup altare p circuitu Cumqz tuleris
de sanguine qui est sup altare et de
oleo unctionis asperges aaron et
vestes eius · filios et vestimenta
eoru consecratisqz et ipsis et ves-
tibus tolles adipem de ariete
et caudam · et aruinam q operit
vitalia ac reticulum iecoris · et
duos renes atqz adipem qui
sup eos e · Armumqz dextrum
eo qd sit aries consecrationis
Tortam panis uni9 et crustu
lam conspsam oleo laganum
de canistro asimoru quod posi
tu est in cospectu dni Pones qz
omnia sup man9 aaron et
filioz eius et scificabis eos e
leuans coram dno · suscipies
qz uniusa de manib9 eorum
et incendes sup altare in holocaus
tu · odorem suauissimu in con
spectu dni quia oblacio eius est
Sumes quoqz pectusculu con
sectum de ariete · quo iniciat9
est aaron et filij eius sactifica
bis qz illud eleuatu coram dno
et cedet in ptem tuam Sacti
ficabisqz et pectusculum conse
cratu et armu que de ariete
separasti quo iniciatus e aa
ron et filij eius cedentqz in p
tem aaron et filiorum eius
iure ppetuo a filijs isrl quia
primitiua sut et inicia de vic-
timis eoz pacificis que offe
rut dno Vestem autem sctaz
qua utit aaron habebut filij
eius post eum · et unguant in
ea et cosecrent man9 eorum
Septe dieb9 utet illa qui pon
tifex pro eo fuerit costitut9 de fi
lijs eius et qui ingredietur ta
ber-naculu testimonij · ut ministz
michi in sactuario meo Arie
tem autem cosecrationis tolle
et coques carnes eius in loco
sco quib9 vescetur aaron et fi
lij eius Panes quoqz qui sut
in canistro in vestibulo tabina
culi testimonij comedent ut
sit placabile sacrificiu et sactifi
cent offerenciu manus Alieni
gena non vescet ex eis quia
sca sut Quod si remanserit de
carnib9 cosecratis siue panibus
usqz mane: coburens reliqas igni
Non comedent qz sactificata sut
Omnia q pcepi tibi facies sup aa
ron et sup filios eius Septem
dieb9 consecrabis manus eoz
et vitulu pro pcto offeres p sin
gulos dies ad expiandu: mudab
qz altare cu immolaueris expi
acionis hostia · et vngues illud
in scificacionem Septe diebus
expiabis altare et sactificabis
et erit scm scoru Omnis qui teti
gerit illud scificabit Hoc e quod
facies in altari Agnos agnicu
los duos p singulos dies iugiter
vnu agnu mane et altez ves
pe Decimam ptem simile con
spersi oleo tunso quod habeat
mensuram qrtam ptem hyn et
vinum ad libandum eiusdem
mensure in agno vno Alteru
ua agnu offeres ad vesperam
iuxta ritum matutine oblacio
nis et iuxta ea que diximus
in odore suauitatis sacrificiu

est domino oblatione perpetua in gene
rationes vestras ad ostium tabernaculi
testimonii coram domino ubi con
stituam ut loquar ad te. Ibique pre
cipiam filiis israel et sanctificabitur
altare in gloria mea. Sanctificabo
et tabernaculum testimonii cum altari
et aaron cum filiis eius ut sacerdo
cio fungantur michi et habitabo in me
dio filiorum israel eroque eis deus
et scient quia ego dominus deus eorum
qui eduxi eos de terra egypti ut
manerem inter illos ego dominus deus
ipsorum. Capitulum xxx.

Facies quoque altare ad ado
lendum thymiama de lignis
cethim habens cubitum longitu
dinis et alterum latitudinis id
est quadrangulum: et duos cubi
tos in altitudine. Cornua ex ipso
procedent vestiesque illud auro
purissimo tam craticulam eius
quam parietes per circuitum et cor
nua. Faciesque ei coronam aure
olam per gyrum et duos anulos
aureos sub corona per singula
latera ut mittantur in eos vectes
et altare portetur. Ipsos quoque
vectes facies de lignis cethim
et inaurabis. Ponesque altare contra
velum quod ante archam pendet
testimonii coram propiciatorio quo
tegitur testimonium ubi loquar
tibi. Et adolebit incensum super
eo aaron suave fragrans
Mane quando componet lu
cernas incendet illud et quando col
locabit eas ad vesperam uret thy
miama coram domino in ge
nerationes vestras. Non offeretis super eo thymiama compositio
nis alterius nec oblationem et
victimam lybabitis. Et deprecabitur
aaron super cornua eius semel per
annum in sanguine qui oblatus est
pro peccato. Et placabit super eo in
generacionibus vestris. Sanctum sanctorum erit
domino. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Quando tuleris
summam filiorum israel iuxta numerum
dabunt singuli precium pro anima
bus suis domino: et non erit plaga
in eis cum recensiti fuerint. Hoc
autem dabit omnis qui transit ad
nomen dimidium sycli: iuxta
mensuram templi. Syclus vigin
ti obulos habet: media pars sycli
offeretur domino. Qui habetur in numero
a viginti annis et supra dabit
precium. Dives non addet ad me
dium sycli: et pauper nichil minu
et. Susceptamque pecuniamque
collata est a filiis israel trades in usus
tabernaculi testimonii ut sit mo
nimentum eorum coram domino.
ut propicietur animabus eorum:

Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Facies et la
bium eneum cum base sua ad la
vandum: ponesque illud inter ta
bernaculum testimonii et altare.
Et missa in illud aqua. lava
bunt in ea aaron et filii eius ma
nus suas ac pedes quando ingressu
ri sunt tabernaculum testimonii et
quando accessuri sunt ad altare
ut offerant in eo thymiama
domino: ne forte moriantur. Legiti
mum sempiternum erit ipsi

et semini eius p successiones eo
rum Locutus qz e dns
ad moysen dicens. Sume tibi
aromata prime myrre et elec
te qngentos syclos. et cynamo
mi medium id e ducentos qnq
ginta syclos calami similit
ducentos qnquaginta cassie
quoqz qngentos syclos in pon
dere scuarij oleum de olivetis
mensuram hyn facies qz unctio
nis oleum scm unguentum
copositum ope unguentarij
et ungues ex eo tabnaclm tes
timonij et archam testamenti
mesamqz cu vasis suis cande
labrum et utensilia eius altaria
thymiamatis et holocausti et
univsam suppellectilem q ad cul
tu eoru ptinet scificabisqz oia
et erut sca scoru Qui tetigerit
ea scificabit Aaron et filios eius
unges sactificabisqz eos ut sa
cerdocio fungant michi filijs isrl
dices Hoc oleum unctionis scm
m erit in gnaciones vras Caro
hois non ungetur ex eo et iuxta
composicionem eius no facietis
aliud quia sactificatu est et scm
erit vobis Ho quicuqz tale com
posuerit et dederit ex eo alieno.
exterminabitur de pplo suo Dix
itqz dns ad moysen Sume tibi
aromata et stacten et onichi
galbanen quoqz boni odoris et thus
lucidissimu equal ponderis erut
omnia. facies qz thymiama
compositu ope unguentarij mix
tu diligenter et puru et scifica
tone dignissimum Cuqz intem
issimu pulverem univrsa con
tuderis. pones ex eo cora tabna
culo testimonij. in quo loco appebo
tibi scm scoru erit vobis thymi
ama Talem composicionem no
facietis in usus vros quia scm
e domino Homo quicuqz fecit
simile ut odore illius pfruat
pibit de pplis suis Ca. xxxi.

Locutus qz est dns ad moy
sen dicens Ecce vocaui
ex nomine beselehel filiu uri
. filij hur de tbu iuda. et impleui
eum spu dei sapia et intelligen
cia et scia in omni ope quod
fabricari potest ex auro et argento
et ere et marmore et gemis
et divsitate lignoru. dediqz ei
sociu ooliab filiu achisamech
de tbu dan et in corde omnis
eruditi posui sapiam ut faciat
cuncta que pcepi tibi: tabna
clm federis et archam testionij
et ppiciatoriu quod sup eam e
et cuncta tabnaculi mesamqz
et vasa eius candelabru puris
simu cu vasis suis et altare
thymiamatis et holocausti. et
oia vasa eoru labiu cu basi sua
vestes scas in ministrio aaron
sacerdotis et filioru eius ut funga
tur officio suo in sacris oleu
unctionis et thymiama aro
matu in scuario Omia que
pcepi tibi facient Et
locutus e dominus ad moysen
dicens loquere filijs isrl et di
ces ad eos Videte ut sabbatu
meu custodiatis quia signu
e inter me et vos in gnacioni
bus vris ut sciatis qz ego dns

qui sanctifico vos Custodite sab
batum meum: sanctum enim est vobis Qui
polluerit illud morte morietur
Qui fecerit in eo opus peribit a
nima illius de medio populi sui
Sex diebus facietis opus: in sep
timo sabbatum est requies sancta do
mino Omnis qui fecerit opus in die
hac morietur Custodiant filii
israel sabbatum et celebrent illud
in generationibus suis pactum est
sempiternum inter me et filios israel
signumque perpetuum Sex enim diebus
fecit deus celum et terram: et in
septimo ab opere cessavit De
ditque dominus moysi completis
huiuscemodi sermonibus in
monte synai duas tabulas tes
timonii lapideas: scriptas digito
dei. Capitulum xxxii.

Videns autem populus quod
moram faceret descenden
di de monte moyses: congre
gatus adversus aaron ait Sur
ge fac nobis deos qui nos pre
cedant. moysi enim huic vi
ro qui nos eduxit de terra egip
ti ignoramus quid acciderit
Dixitque aaron ad eos Tollite
inaures aureas de uxorum filio
rum que et filiarum vestrarum auribus
et afferte ad me: Fecit populus que
iusserat: deferens inaures ad
aaron Quas cum ille
accepisset. formavit opere fuso
rio. et fecit ex eis vitulum con
flatilem. dixeruntque hii sunt dii tui
israel qui te eduxerunt de terra e
gypti Quod cum vidisset aaron
edificavit altare coram eo
et preconis voce clamavit di
cens. Cras sollempnitas domini est
Surgentesque mane obtulerunt holo
causta et hostias pacificas Et
sedit populus manducare et bibere
et surrexerunt ludere Locutus
est autem dominus ad moysen dicens
Vade descende peccavit populus
tuus quem eduxisti de terra egyp
ti Recesserunt cito de via quam
ostendisti eis: feceruntque sibi vi
tulum conflatilem et adoraverunt at
que immolantes ei hostias dixerunt
Isti sunt dii tui israel qui te eduxe
runt de terra egypti Rursumque
dominus ad moysen Cerno quod
populus iste dure cervicis sit dimit
te me ut irascatur furor meus con
tra eos et deleam eos: faciamque
te in gentem magnam Moy
ses autem orabat dominum deum
suum dicens Cur domine irascitur
furor tuus contra populum tuum quem
eduxisti de terra egypti in forti
tudine magna et in manu
robusta. Ne queso dicant egiptii
callide eduxit eos ut interficeret in
montibus et deleret de terra Quiescat
ira tua: et esto placabilis super ne
quicia populi tui Recordare abra
ham ysaac et iacob servorum
tuorum quibus iurasti per temetipsum
dicens Multiplicabo semen vestrum
sicut stellas celi et universam
terram hanc de qua locutus sum
dabo semini vestro et possidebi
tis eam semper placatusque est dominus
ne faceret malum quod locutus
fuerat adversus populum suum Et rever
sus est moyses de monte portans
duas tabulas testimonii in

manu scriptas ex utraque parte: et factas
opere domini Scriptura quoque dei erat
sculpta in tabulis. Audiens autem
iosue tumultum populi vociferantis
ait ad moysen Ululatus pug
ne auditur in castris. Cui respon
dit. Non est clamor adhortanci
um ad pugnam neque vociferacio
conpellencium ad fugam: sed vo
cem cantancium ego audio.
Cumque appropinquasset ad castra vi
dit vitulum et choros: iratusque est
valde et proiecit de manu tabu
las et confregit eas ad radices
montis. Arripiensque vitulum quem
fecerant combussit et contrivit
usque ad pulverem. quem sparsit in
aquam et dedit ex eo potum fi
liis israel. Dixitque ad aaron Quid
tibi fecit hic populus ut induceres
super eum peccatum maximum. Cui ille
respondit Ne indignetur queso
dominus meus tu enim nosti populum is
tum quod pronus sit ad malum
Dixerunt michi fac nobis deos qui
precedant nos: huic enim moysi qui
eduxit nos de terra egypti. nes
cimus quid acciderit. Quibus ego
dixi Quis vestrum habet aurum. Tu
lerunt et dederunt michi et proieci il
lud in ignem egressusque est hic
vitulus. Videns ergo moyses po
pulum quod esset nudatus spoliaverat
enim eum aaron propter ignominiam
sordis. et inter hostes nudum constitu
erat Et stans in porta castrorum
ait Si quis est domini iungatur michi
Congregatique sunt ad eum omnes filii
levi. Quibus ait hec dicit dominus

deus israel. Ponat unusquisque gla
dium super femur suum Ite et redite de
porta usque ad portam per medium
castrorum et occidat unusquisque
fratrem et amicum et proximum suum
feceruntque filii levi iuxta sermo
nem moysi cecideruntque in die
illo quasi viginti tria milia
hominum Et ait moyses Consecrastis
manus vestras hodie domino unus
quisque in patre et in filio et fratre
suo: ut detur vobis benediccio.
Facto autem die al
tero locutus est moyses ad populum
Peccastis peccatum maximum. Ascen
dam ad dominum si quomodo eum
quivero deprecari pro scelere vestro
Reversusque moyses ad dominum ait
Obsecro domine. peccavit populus iste
peccatum magnum. feceruntque sibi de
os aureos. aut dimitte eis hanc
noxam aut si non facis dele me
de libro tuo quem scripsisti Cui
respondit dominus Qui peccaverit
michi delebo eum de libro meo
Tu autem vade et duc populum istum
quo locutus sum tibi angelus
meus precedet te Ego autem in
die ulcionis visitabo et hoc peccatum
eorum Percussit ergo dominus populum pro
reatu vituli quem fecit aaron
Locutusque .Cap. xxxiii.
est dominus ad moysen dicens
Vade descende de loco isto tu et
populus tuus quem eduxisti de terra
egypti in terram quam iuravi
abraham ysaac et iacob dicens
Semini tuo dabo eam et mit
tam precursorem tui angelum. ut eici
at chananeum et amorreum

et etheum et ferezeum et eneū
et iebuseum et gergeseum: et
intres in terrā fluente lacte et
melle Non enim ascendam te
cū quia pplus iste dure ceruicis
ē. ne forte disperdam te in via:
Audiens autem pplus sermo
nē hūc pessimū luxit: et null9
ex more indutus est cultu suo.
Dixit quoque dns
ad moysen. Loquē filiis isrl.
Populus dure ceruicis est es:
semel ascendam in medio tui
et delebo te Iam nūc depone
ornatum tuū ut sciam quid
faciā tibi Deposuerunt ergo filii
isrl ornatū suū a mōte oreb
Moyses quoque tollens tabnacu
lū tetendit extra castra procul: vo
cauitque nomen eius tabnacu
lū federis Et omis populus
qui habebat aliquam questi
onem egrediebatur ad tabna
culū federis extra castra Cū
que egrederetur moyses ad ta
bernaculū surgebat vniuersa ple
bs et stabat vnusquisque in hos
tio papilionis sui aspiciebāt
que tergum moysi donec ingrederetur
tentoriū Ingresso autē illo ta
bnaclm federis descendebat co
lupna nubis et stabat ad hos
tiū tabnacli loquebaturque cū moy
se cernentibus vniuersis quod co
lupna nubis staret ad hosti
ū tabnaculi stabantque ipi et
adorabāt p fores tabnaclorum
suorum Loquebatur autē dns
ad moysen facie ad faciem
sicut loqui solet homo ad ami

cū suū Cūque ille reuerteretur in castra
minister eius iosue filius nun ad
huc puer nō recedebat de tabna
clo Dixit autē moyses ad dnm
Precipis ut educam pplm istū: et
nō indicas m quē missurus sis
mecū. presertim cū dixeris noui
te ex nomine. et inuenisti gratiā
corā me Si ergo inueni gratiam in
conspectu tuo ostende michi faciē
tuā ut sciam te et inueniam gra
tiā āte oculos tuos. respice po
pulum tuū gentem hanc Dixit
que dns. facies mea precedet te: et
requiē dabo tibi Et ait moy
ses Si nō tu ipse precedes nō edu
cas nos de loco isto In quo enim
scire poterimus ego et populus tuus
inuenisse nos gratiam in conspectu
tuo nisi ambulaueris nobiscum ut
glorificemur ab omibus pplis qui
habitant sup terrā.
Dixit autem dns ad moysen
Et vbū istud quod locutus est es
faciā Inuenisti enim gratiam corā
me: et teipm noui ex nomine
Qui ait Ostende m gloriam tuā
Respondit Ego ostendā omē
bonum tibi et vocabo te in no
mine dni corā me: et misere
bor cui voluero et clemens ero
in quē m placuerit Rursumque
ait Nō poteris vidē faciem
meā nō enim videbit me hō
et viuet Et iterū ecce inquit
ē locus apud me stabis sup
petrā Cūque transibit gloria mea
ponā te in foramine petre pe
tre et ptegam te dextera mea
donec transeam Tollā
que manū meā et videbis pos

terriora mea faciem autem meam
vide non poteris . Capl'm. xxxiiij.
At deinceps precide ait tibi du
as tabulas lapideas in
star priorum et scribam super eas verba
que habuerunt tabule quas fre
gisti Esto paratus mane ut as
cendas statim in montem synai
stabisque mecum super verticem mon
tis nullus ascendat tecum nec vi
deatur quispiam per totum montem
Boves quoque et oves non pascantur
e contra Excidit ergo
duas tabulas quales ante ante
fuerant et de nocte consurgens as
cendit in montem synai sicut
ei preceperat dominus portans secum ta
bulas Cumque descendisset dominus su
per nubem stetit moyses cum
eo invocans nomen domini Quo
transeunte coram eo ait Dominator do
mine deus misericors et clemens
paciens et multe miserationis
ac verax qui custodis misericordiam in
milia qui aufers iniquitatem et
scelera atque peccata nullusque apud
te per se innocens est qui reddis in
iquitatem patrum filiis ac nepoti
bus et terciam et quartam generationem
vel progeniem Festinusque
moyses curvatus est pronus
in terram et adorans ait Si in
veni gratiam in conspectu tuo domine
obsecro ut gradiaris nobiscum
populus enim dure cervicis est ut
auferas iniquitates nostras atque
peccata nobisque possideas Respondit
dominus Ego inibo pactum videntibus
que cunctis signa faciam que numquam
sunt visa super terram nec in ullis
gentibus ut cernat populus
iste in cuius es medio opus
domini terribile quod facturus sum
Observa cuncta que mandavi
hodie tibi Ego ipse eiciam ante
faciem tuam amorreum et cha
naneum et etheum ferezeum
quoque et eveum et iebuseum
Cave ne umquam
cum habitatoribus terre illius iungas
amicitias que tibi sint in ruinam
sed aras eorum destrue confringe
statuas lucosque succide
Noli adorare deum alie
num dominus zelotes nomen eius
deus est emulator Ne ineas
pactum cum hominibus illarum regionum
ne cum fornicati fuerint cum diis
suis et adoraverint simulacra
eorum vocet te quispiam ut co
medas de immolatis Nec uxo
rem de filiabus eorum accipi
as filiis tuis ne postquam ipse
fuerint fornicate fornicari fa
ciant et filios tuos in deos suos
Deos conflatiles non facies tibi
Sollempnitatem azimorum custo
dies Septem diebus vesceris azimis
sicut precepi tibi in tempore mensis no
vorum frugum mense enim verni
temporis egressus es de egipto
Omne quod aperit
vulvam generis masculini meum
erit de cunctis animantibus tam de
bubus quam de ovibus meum erit
Primogenitum asini redimes
ove si autem nec precium pro
eo dederis occides Primogeni
tum filiorum tuorum redimes nec
apparebis in conspectu meo vacuus
Sex diebus operaberis die septimo
cessabis arare et metere

Sollempnitatē ebdomadarū
facies michi in p̄ncipijs frugū
messis tue triticee et sollempni
tatem quādo redeūte anni tpe
cuncta condūt᷑ Tribꝰ
temporibꝰ anni apparebit omē mas
culinū tuū in conspectu omnipo
tentis dn̄i dei isrl' Cum enim
tulero gentes a facie tua et di
latauero t'minos tuos: nullus
insidiabit᷑ t're tue
Ascendente te ꝛ et apparente in
cōspectu dn̄i dei tui ter in āno Nō
immolab' sup fermēto sāguinē
hostie mee neqꝫ remanebit
de victima sollempnitatis pha
se. p̄micias frugum t're offe
res in domo dn̄i dei tui Non
coques hedū in lacte m̄ris sue
Dixitqꝫ dn̄s ad moysen Scri
be tibi v̄ba hec: quibus tecū ꝛ
cū isrl' pepigi fedus Stetit er
go ibi cū dn̄o moyses quadra
ginta dies et quadraginta noc
tes panē nō comedit et aquā
nō bibit et scripsit in tabulis
v̄ba federis decē
Cumqꝫ descenderet moyses de mō
te synai tenebat duas tabu
las testimonij ꝛ ignorabat
quod cornuta eēt facies sua
ex cōsorcio sermonis dei Vide
tes aūt aaron et filij isrl' cor
nutā moysi faciem: timuerūt
ppe accedē Vocatiqꝫ ab eo re
uersi sūt tam aaron quā prin
cipes synagoge Et postquā
locutꝰ ē venerūt ad eum eci
am oms filij isrl' Quibꝰ p̄ce
pit cuncta que audierat a dn̄o
in mōte synai impletisqꝫ
sermonibꝰ posuit velamen sup
faciē suā Quod ingressus ad do
minū ꝛ loquens cum eo auferebat
donec exiret ꝛ tūc loquebat᷑ ad
filios isrl' omnia q̄ sibi fuerant
imperata Qui videbant faciē
egredientis moysi ee cornutā:
sed operiebat rursus ille faciem
suam si quādo loquebat᷑ ad eos
Igitur con Cap. xxxv.
gregata omni turba filior͛
dixit ad eos Hec sūt que iussit
dn̄s fieri Sex diebꝰ facietis opꝰ
Septimꝰ dies erit vob' scūs sab
batū et requies dn̄i Qui fecerit i
eo opus occidet᷑ Nō succendetis
ignem in omnibꝰ habitaculis
vr̄is p diem sabbati Et ait moy
ses ad omnem cateruam filiorū
isrl' Iste ē sermo quē p̄cepit do
minus dicens Separate apud uos
p̄micias dn̄o: omnis voluntarius
ꝛ prompti animi offerat eas
dn̄o aurū argentū et es ꝛ ia
cinctū et purpurā coccūqꝫ bis
tinctū et byssum pilos caprarū
et pelles arietū rubricatas et
iacinctinas ligna sethim et oleū
ad luminaria cōtinuanda: ꝛ ut
cōficiat᷑ vnguentū ꝛ thymiama
odore suauissimū Lapides ony
chinos et gēmas ad ornatū
sup humerāl' ꝛ racionalis Quis
quis vr̄m est sapiens veniat
et faciat quod dn̄s imperauit
tab'naculū scilicꝫ ꝛ tectū eius
atqꝫ operimentū anulos et ta
bulata cū vectibus . Paxillos
et bases. archam et vectes

ppiciatoriū et velū quod ante il
lud oppandit. Mensam cū vecti
b9 et vasis & ppositionis pani
bus Candelabrū ad luminaria
sustentanda vasa illius & lucnas
et oleū ad nutrimenta ignium Al
tare thymiamatis et vectes o
leū unctionis et thymiama
ex aromatib9 Tentoriū ad hos
tiū tabnacli: Altare holocaus
ti & craticulam eius eneā cum
vectib9 et vasis suis labrum
& bases eius Cortinas atrij
cū columpnis & basibus Tento
riū in foribus vestibuli. Paxil
los tabnaculi & atrij cū funi
cul' suis Vestimēta quor9 usus
ē in ministerio scuarij. Vestes
aaron pontificis ac filiorū eius
vt sacerdocio fungant michi.
Egressaq omnis multitudo fili
orū isrl de cospcū moysi obtulit
mente promptissima atq deuo
ta p'micias dno ad faciendū
opus tabnacli testimonij Quic
quid in cultū et ad vestes scas
necessariū erat viri cū mulieri
bus pbuerūt Armillas & in
aures anulos et dextralia omne
vas aureū in donaria dni sepa
tū est Si quis habuit iacinc
tū & purpuram coccuq bis tinc
tum byssum & pylos caprarū
pelles arietum rubricatas & ya
cinctinas argenti & auri et eris
metalla obtulerūt dno Ligna
sethym in varios usus Sed
& mulieres docte dederūt que ne
nerant iacinctum ppuram et
vermiculū ac byssum & pylos

caprarū sponte ppa cuncta tribuentes
Principes vo multitudinis obtule
rūt lapides onichinos et gem
mas ad superhumerale ac racio
nale aromataq & oleū ad lu
minaria concinnanda & ad ppa
randū vngentū ac thymiama
odoris suauissimi cōponendū
Omēs vi & mulieres mēte deuota
obtulerūt donaria vt fierent opa
q iusserat dns p manū moysi
cuncti filij isrl volūtarie dno de
dicauerūt Dixitq moyses
ad filios isrl Ecce vocauit dns
ex noie beselehel filiū uri filij
hur de tribu iuda. impleuitq
eū spū dei sapie & intelligētie
& scie omni doctna ad exco
gitandū & faciendū opus in
auro & argento & ere sculpen
disq lapidib9 & ope carpen
tario Quicqd fabre adinueniri
potest. dedit in corde eius Ooli
ab quoq filiū achysamech de
tribu dan ambos erudiuit sapi
encia vt faciant opa aurifi
cij & exarij abyetharij. poli
mitarij ac plumarij de ya
cincto & purpura coccoq bis
tyncto et bysso & texant oia
ac noua queq repperiant

Fecit ergo Cap. xxxvi.
beselehel et ooliab et oms
vir sapiens quib9 dedit dns
de9 sapiam & intellcm vt sci
ret fabre operari. q in vsus
sanctuarij necia sūt. & q pcepit
dns fieri Cūq vocasset eos
moyses & omēm eruditum

virum quibus dederat dominus sapientiam
et qui sponte sua obtulerant se
ad faciendum opus tradidit eis
universa donaria filiorum israhel.
Qui cum instarent operi cotti-
die mane vota populus offerebat.
Unde artifices venire conpulsi dix-
erunt moysi. Plus offert populus
quam necessarium est. Iussit ergo moy-
ses preconis voce cantari. Nec vir
nec mulier quicquam ultra offerat
in opere sanctuarii. Sicque cessatum est
a muneribus offerendis eo quod
oblata sufficerent et superhabun-
darent. Feceruntque
omnes corde sapientes ad explen-
dum opus tabernaculi. Cortinas
decem de bysso retorta et ia-
cincto et purpura coccoque bis
tincto. opere vario et arte po-
limita. Quarum una habebat
in longitudine viginti octo cubi-
tos in latitudine quatuor.
Una mensura erat omnium corti-
narum. Coniunxitque alteram alteri:
et alias quinque sibi invicem co-
pulavit. Fecit et ansas iacin-
tinas in ora cortine unius ex utro-
que latere et in ora cortine alterius
similiter ut contra se invicem veni-
rent anse et mutuo iungerentur. Unde
et quinquaginta fudit circulos
aureos qui morderent cortinarum
ansas: et fieret unum tabernaculum.
Fecit et saga undecim de pilis
caprarum ad operiendum tectum taber-
naculi. Unum sagum habebat in
longitudine cubitos triginta et in
latitudine cubitos quatuor. Unius
mensure erant omnia saga. Quorum
quinque iunxit seorsum. et sex a-
lia separatim. Fecitque ansas quin-
quaginta in ora sagi unius et quin-
quaginta in ora sagi alterius ut si-
bi invicem iungerentur et fibulas e-
neas quinquaginta quibus necteretur
tectum. ut unum pallium ex omnibus
sagis fieret. Fecit et opertorium taberna-
culi de pellibus arietum rubricatis
et aliud desuper operimentum de pel-
libus iacintinis. Fecit et tabu-
las tabernaculi de lignis sethim
stantes decem cubitorum erat longi-
tudo tabule unius: et unum ac semis-
sem cubitum latitudo retinebat.
Bine incastrature erant per sin-
gulas tabulas ut altera alteri iungeretur.
Sic fecit in omnibus tabulis taberna-
culi e quibus viginti ad plagam me-
ridianam erant contra austrum cum
quadraginta basibus argenteis.
Due bases sub una tabula pone-
bantur ex utraque angulorum parte. ubi
incastrature laterum in angulis
terminabantur. Ad plagam quoque ta-
bernaculi que respicit ad aquilonem
fecit viginti tabulas cum quadragin-
ta argenteis basibus. Duas bases
per singulas tabulas. Contra occiden-
tem vero id est ad eam partem taberna-
culi que mare respicit. fecit sex
tabulas. et duas alias per singu-
los tabernaculi angulos retro que iuncte e-
rant deorsum usque sursum et
in unam compagem pariter ferebantur.
Ita fecit ex utraque parte per angulos
ut octo essent simul tabule et
haberent bases argenteas sedecim
binas scilicet bases sub singulis
tabulis. Fecit et vectes de lignis
sethim quinque ad continendas ta-

bulas unius lateris tabnacli. et
quīq3 alios vectes ad occidenta
lem plagā tabnacli contͣ mare
fecit quoq3 aliū vectem qui per
medias tabulas ab āgulo usq3
ad angulū pueniret Ipsa autem
tabulata deaurauit fusis basi
bus earū argenteis: et ƈulos
eoꝝ fecit aureos ꝑ quos vectes
induci possent quos et ipsos ope
ruit lammis aureis Fecit et ve
lū de iacincto et purpura ver
miculo ac bysso retorta ope poli
mitario variū atq3 distinctum
et quatuor colūpnas de lignis ce
thim quas cū capitib9 deauraut
fusis basibus earū argenteis.
Fecit et tentoriū in introitu tab
nacli ex iacincto et purpura
vmiculo byssoq3 retorta opere
plumarij et columpnas quīq3
cū capitib9 suis quas operuit
auro bases q3 earū fudit eneas
quas opuit auro. Cap. xxxvij.

Fecit autem beselehel et ar-
cham de lignis sethim ha
bentē duos semis cubitos in lō
gitudine et cubitū ac semissem
in latitudine Altitudo quoq3 v
nius cubiti fuit et dimidij Vesti
uitq3 eā auro purissimo intus
ac foris et fecit illi coronam
aureā ꝑ gyrū cōflans quatu
or anulos aureos. ꝑ quatuor
angulos eius duos anulos in
lateꝛ vno et duos in alteꝛo Vec
tes quoq3 fecit de lignis cethim
quos vestiuit auro et quos mi
sit in anulos qui erant in late
rib9 arche ad portandā eam
Fecit et ꝓpiciatoriū id est ora

culū de auro mūdissimo duoꝝ
cubitoꝝ et dimidij in lōgitu
dine et cubiti ac semissis in
latitudine Duos etiā cherubin
ex auro ductili quos posuit ex
vtraq3 pte ꝓpiciatorij Cherub
vnū in sūmitate vni9 ptis
et cherub alterū in sūmitate
ptis altius. Duos cherubyn
in singulis sūmitatib9 ꝓpicia
torij extendentes alas. et te
gētes ꝓpiciatoriū seq3 mutuo
et illud respicientes Fecit et
mensam de lignis cethim in
lōgitudine duoꝝ cubitoꝝ et
in latitudine vni9 cubiti. que
habebat in altitudine cubitū
ac semissem cīrcūdedit q3 eam
auro mūdissimo et fecit illi
labiū aureū ꝑ gyrū. ipsiq3 la
bio coronā aureā interrasilem
quatuor digitoꝝ: et sup eandē
alteram coronā auream Fudit
et quatuor ƈulos aureos. q̊s
posuit in quatuor āgulis per
singulos pedes mēse cōtra co
ronā inisitq3 in eos vectes
vt posset mensa portari Ipsos
quoq3 vectes fecit de lignis se
thim et cīrcūdedit eos auro et
vasa ad diūsos vsus mense
acitabula fialas et cyatos
et turibula ex auro puro in
quib9 offerenda sūt libamina
Fecit et candelabrū ductile de
auro mūdissimo de cui9 vec
te calami sciphi. sperule ac
lylia procedebāt sex in vtroq3
lateꝛ Tres calami ex pte vna
et tres ex altera Tres sciphi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in nucis modū p calamos singu
los sperulaq; simul et lilia Et
tres sciphi instar nucis in cala
mo altero sperulaq; simul & li
lia Equū erat opus sex calamo
rū qui procedebāt de stipite cā
delabri In ipo autem vecte erant
quatuor sciphi in nucis modū
sperulaq; p singulos et lilia et
sperule sub duobus calamis p
loca tria qui simul sex fiut calami
procedentes de vecte vno Spe
rule igit & calami ex ipo erāt
vniuersa ductilia ex auro puris
simo Fecit & lucernas septem cū
emunctorijs suis et vasa vbi e
muncta sūt extinguant de auro
mundissimo: talentū auri appē
debat candelabrū cū omnibus
vasis suis Fecit & altare thymi
amatis de lignis sethim ha
bens p quadrum singulos cubi
tos et in altitudine duos e
cuius angulis procedebāt cornu
a vestiuitq; illud auro purissi
mo cū craticula ac parietib9
et cornib9 Fecitq; ei coronam
aureā p gyrū et duo anulos
aureos sub corona p singula
latera: vt mittant vectes in
eos et possit altare portari Ipos
autem vectes fecit de lignis se
thim & operuit laminis aure
is Composuit et oleum ad sā
ctificationis vnguentū et thymia
ma de aromatib9 mūdissimis
opere pigmētarij .xxxviij.
Fecit et altare holocausti
de lignis sethim quinq; cu
bitorū p quadrū et triū in alti
tudine cuius cornua de angulis
procedebāt operuitq; illud eneis
laminis Et in vsus eius parauit
ex ere vasa diversa lebetes forci
pes fuscinula vncinos & igniū
receptacula craticulāq; eius in
modū retis fecit eneam et subt
eā in altaris medio arulā fu
sis quatuor anulis p totidem
retiaculi sūmitates ad immitten
dos vectes ad portandū: quos
et ipos fecit de lignis sethim et
opuit laminis eneis induxit
q; in circulos qui in altaris late
rib9 eminebāt Ipm autē altare
nō erat solidum sed cauū ex
tabulis & intus vacuū
Fecit et labrum eneū cū basi
sua de speculis mulierū que
excubabāt in hostio tab'naculi
et atrium in cuius austri plaga
erant tentoria de bysso retor
ta cubitorū centū columpne enee
viginti cum basib9 suis Capita
columpnarū et tota opis celatūa
argentea Atq; ad septentrionale
plagā tentoria: columpne bases
q; & capita columpnarū eius
dem mesure & opis ac metal
li erāt In ea uo plaga q̄ ad oc
cidentem respicit fuerūt ten
toria cubitorum quinquaginta
columpne decē cū basibus suis
enee & capita columpnarū ar
gentea Porro cont' orientē
quinquaginta cubitorū parauit
tentoria e quib9 quindecim cubi
tos columpnarū triū cū basib9
suis vnū tenebat latus et
in pte altera quia vtrūq; in
introitum tab'naculi fecit

qndecim ex cubitorū erant ten
toria et columpne tres et bases
totidem Cuncta atrij tentoria byſ
ſus retorta texuerat Bases co
lumpnarū fuē enee capita au
tem earū cū celaturis ſuis ar
gentea Sed et ipās columpnas
atrij veſtiuit argento argen
to. et in introitu eius ope pluma
rio fecit tentoriū ex iacincto et
purpura v̄rmiculo ac byſſo re
torta quod habebat viginti cu
bitos in lōgitudine Altitudo
vō quīq3 cubitoꝝ erat iuxta mē
ſuram quam cuncta atrij habe
bat tentoria Columpne autem
in ingreſſu fuere quatuor cū
baſib9 eneis: capita q3 earū ꝛ
celature argentee . Pax illos
quoq3 tabnaculi et atrij fecit
p gyrū eneos Hec ſūt inſtru
menta tabnaculi teſtimonij q̄
enumerata ſūt iuxta p̄ceptum
moyſi in cerimonijs leuitarū.
p manū ythamar filij aaron
ſacerdotis: que beſelehel filius vri
filij hur de t̄bu iuda dnō p moy
ſen iubente ɔpleuerat . iūcto ſibi
ſocio ooliab filio achiſamech
de t̄bu dan: qui et ipe artifex
lignoꝝ egregius fuit et polimi
tarius atq3 plumarius ex yacic
to et purpura v̄rmiculo ꝛ byſſo
Omne aurū quod expēſū eſt
in ope ſctuarij et quod obla
tū eſt in donarijs viginti ꝛ no
uē talentoꝝ fuit et ſeptingē
torū triginta ſycloꝝ ad mē
ſuram ſcuarij Oblatū eſt aūt
ab hijs qui trāſierūt ad nūm
a viginti ānis et ſup̄ de ſexcen
tis tribus milib9 et q̄ngentis

quīquaginta armatorū: fuerūt p̄
terea centū talenta argenti e qui
bus ɔflate ſūt baſes ſcuarij et in
introitu vbi velū pendet centū
baſes facte ſūt de talentis centum
ſingulis talentis p baſes ſingu
las ſuppputatis De mille autē
ſeptingētis et ſeptuagīta quī
q3 fecit capita colūpnarū quas
et ipās veſtiuit auro Eris quo
q3 oblata ſūt talenta ſeptuagīta
duo milia et quadringēti ſy
cli ex quib9 fuſe ſūt baſes in
introitu tabnaculi teſtimonij
et altare eneū cū craticula ſua
Omniaq3 vaſa q̄ ad vſū eius
ptinēt . et baſes atrij . tam in
circuitu . quā in ingreſſu eius ꝛ
paxilli tabnacli . atq3 atrij p
gyrū De iacincto vero et pur
pura . v̄rmiclo ac byſſo fecit veſ
tes quib9 indueretᷣ aaron qñ
do miniſtrabat in ſcīs ſicut p̄
cepit dnūs moyſi Cap̄. xxxix.

Fecit igitur ſuphumerale
de auro yacincto et pur
pura coccoq3 bis tincto ꝛ byſſo
retorta ope polimitario inci
ditq3 bracteas aureas et ɔte
nuauit in fila vt poſſint tor
queri cū p̄oꝝ colorū ſubtemi
ne Duas q3 oras ſibi inui
cē copulatas in vtroq3 latere
ſummitatū et balteum ex eiſ
dem coloribus ſicut p̄cepat do
minus moyſi Parauit et du
os lapides onichinos aſtric
tos et incluſos auro et ſculp
tos arte gēmaria nomib9
filioꝝ iſrl̄ . poſuitq3 eos in la
teribus ſuphumeralis ī mo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nimentum filiorum israel sicut pre
cepat dominus moysi fecit et rationa
le opere polimito iuxta opus sup
humeralis ex auro iacincto et
purpura coccoque bis tincto et
bysso retorta quadrangulum dupl
icem mensure palmi et posuit in eo
gemmarum ordines quatuor In primo
versu erat Sardius Topazius Sma
ragdus In secundo Carbunculus
Saphyrus Iaspis In tercio Ligu
rius Achates Amantistus In
quarto Crisolitus Onychinus et
Berillus circumdati et inclusi auro
per ordines suos Ipsique lapides duo
decim sculpti erant nominibus duo
decim tribuum israel singuli per nomina
singulorum Fecerunt et in rationali
et catenulas sibi invicem coherentes
de auro purissimo et duos unci
nos totidemque anulos aureos
Porro anulos posuerunt in utroque
latere rationalis e quibus pen
derent due cathene auree quas
inseruerunt uncinis qui in sup
humeralis angulis eminebant Hec
et ante et retro ita conveniebant
sibi ut superhumerale et ratio
nale mutuo necterentur stricta ad
baltheum et anulis fortius copu
lata quos iungebat vitta iacin
tina ne laxe fluerent et a se
invicem moverentur sicut precepit
dominus moysi Fecerunt quoque tuni
cam superhumeralem totam iacin
tinam et capitium in superiori parte
contra medium oramque per gyrum
capitii textilem deorsum autem
ad pedes mala punica ex ia
cincto et purpura vermiculo ac
bysso retorta et tyntynnabu

la de auro mundissimo que posue
runt inter malagranata in extrema
parte tunice per gyrum Tyntinna
bulum aureum et malum punicum
quibus ornatus incedebat ponti
fex quando ministerio fungebatur si
cut preceperat dominus moysi Fecerunt
et tunicas byssinas opere texti
li aaron et filiis eius et mitras
cum coronulis suis ex bysso Femi
nalia quoque linea byssina Cin
gulum vero de bysso retorta iacin
to et purpura ac vermiculo dis
tinctum arte plumaria sicut pre
cepit dominus moysi Fecerunt et lami
nam sacre venerationis de au
ro purissimo scripseruntque in
ea opere gemmario sanctum domino et stri
xerunt eam cum mitra et vitta
iacinctina sicut precepit dominus moy
si Perfectum est igitur omne opus
tabernaculi et tecti testimonii Fe
ceruntque filii israel cuncta que preceperat
dominus moysi et obtulerunt taber
naculum et tectum et universam
suppellectilem eius anulos tabu
las vectes columpnas ac bases
Opertorium de pellibus arietum
rubricatis et aliud opimentum
de iacintinis pellibus Velum
archam vectes propiciatorium men
sam cum vasis suis et propositionis
panibus Candelabrum lucernas
et utensilia eorum cum oleo altare
aureum et ungentum thymia
ma ex aromatibus et tentorium
in introitu tabernaculi altare eneum
reciaculum vectes et vasa eius
omnia Labrum cum basi sua ten
toria atrii et columpnas cum

basibus suis Tentorium in introi-
tu atrij funiculos quoque illius et pa-
xillos Nichil ex vasis defuit:
que in ministerium tabernaculi et in
tectum federis iussa sunt fieri Ves-
tes quoque quibus sacerdotes vtuntur
in sanctuario aaron scilicet et
filij eius obtulerunt filij israel. si-
cut preceperat dominus moysi Que post-
quam moyses cuncta vidit conple-
ta benedixit eis Capitulum xl.

Locutusque est dominus ad moysen
dicens Mense primo. die
prima mensis eriges tabernacu-
lum testimonij et pones in eo
archam dimittesque ante illam
velum et inlata mensa pones super
eam que rite precepta sunt Cande-
labrum stabit cum lucernis suis et al-
tare aureum in quo adoletur incen-
sum coram archa testimonij Ten-
torium in introitu tabernaculi testi-
monij pones et ante illud altare
holocausti Labrum inter altare et
tabernaculum quod implebis aqua
Circumdabisque atrium tentorijs
et ingressum eius et assumpto
oleo vnctionis vnges taberna-
culum cum vasis suis et sanctificetur
Altare holocausti et
omnia vasa eius Labrum cum basi
sua omnia vnctionis oleo con-
secrabis vt sint sancta sanctorum Appli-
cabisque aaron et filios eius ad
fores tabernaculi testimonij et lo-
tos aquas indues sanctificatis
vestibus vt ministrent michi
et vnctio eorum in sacerdotium pro-
ficiat sempiternum Fecitque moy-
ses omnia que preceperat dominus
Igitur mense primo anni
secundi prima die mensis collocatum
est tabernaculum erexitque illud
moyses et posuit tabulas ac
bases et vectes: statuitque colum-
nas expandit tectum super taber-
naculum imposito desuper operimen-
to sicut dominus imperauerat Posu-
it et testimonium in archa sub-
ditis infra vectibus et oracu-
lum desuper. Cumque intulisset ar-
cham in tabernaculum appendit
ante eam velum ut expleret domini
iussionem Posuit et mensam
in tabernaculo testimonij ad pla-
gam septentrionalem extra velum or-
dinatis coram propositionis pani-
bus sicut preceperat dominus moysi
Posuit et candelabrum in taberna-
culum testimonij eregione men-
se in parte australi locatis per
ordinem lucernis iuxta precep-
tum domini. Posuit et altare aure-
um sub tecto testimonij contra
velum et adoleuit super eo incen-
sum aromatum sicut iusserat
dominus Posuit et tentorium in introi-
tu tabernaculi et altare holocaus-
ti in vestibulo testimonij offe-
rens in eo holocaustum et sacri-
ficia vt dominus imperauerat Labrum
quoque statuit inter tabernaculum
testimonij et altare implens
illud aqua: laueruntque moy-
ses et aaron ac filij eius ma-
nus suas ac pedes cum ingre-
derentur tectum federis et accederent
ad altare sicut preceperat dominus E-
rexit et atrium per gyrum taberna-
culi et altaris: ducto in introi-
tu eius tentorio. Postquam
cuncta perfecta sunt. operuit nubes

tab'naculū testimonij : et gloria
dn̄i impleuit illud. Nec poterat
moyses ingredi tectū federis nu
be operiente om̄ia et maiesta
te dn̄i choruscante quia cuncta
nubes operuerāt. Si qn̄do nu
bes tabernaclm deserebat pro
ficiscebāt filij isrł p turmas su
as si pendebat desup manebāt
in eodē loco Nubes quippe
dn̄i incubabat p diem tabna
culo et ignis in nocte videntib3
pplis isrł p cunctas mansiones
suas Explicit liber qui hebra
ice d' hellesmoth. grece exodus.
Incipiūt capła ī libr leuitici.

Hostia de pecoribus
De turturibus et
pullis colūbe. Anima que
pctat p ignorantiā et vniūsis
mādatis Sanguinem as
pgendum septies cont' velū.
Depositum p'ximi.
Hostia aaron et filior3 eius
cremabit' in altari tota nocte
vsq3 mane De pullo si
mile q̄ aspsa est oleo Lex
hostie pro pcc̄o :- Panes
absq3 frumēto offerendos.
De morticinis et aīali quod
a bestia captū est De vic
tima pacificorū dn̄i Unct
io aaron et filiorū eius
De veste filior3 aaron
De vitulo et pelle carnibus
q3 extra cast' cremandis
Finis consecrationis
Nomina filior3 patrui aaron
Dominus ad aaron lo
quit' dicēs vinū nō bibes
tu et filij tui De aīabus
q̄ comedi debeant Que de
aīabus nō comedāt' Fon
tes et cysterne munde erūt
De muliere que masclm pepit
De diuersis colorib' in
carne hoīs. De plaga
lepre Uir de cuius capite
capilli defluūt Leprosi cutis
Agnū pro delicto
Sacrificiū leprosi De
ligno cedrino et passe' viuo
Uir qui seminis fluxum
patit' Duos turtures
aut duos columbarum pullos
De fluxu sanguinis mulie
ris. Ab imūdicia ca
uendū Duos hyrcos
pro pcc̄o et vnū arietem offerendū
Expiacio scītuarij dei in
mūdicijs filior3 isrł De
sangne vituli atq3 hyrci in cor
nu altaris De afflictio
ne animarū De san
guine nō comedendo :-
De iudicijs et pceptis obser uā
dis Turpitudinem pa
trui non reuelandam nec ad
vxorem eius accedendū qui af
finitate coniūgit' Scī
estote qm̄ ego scūs sum dn̄s d's
vester Ubi dicit' cum
messueris segetes t're nō tonde
bis vsq3 ad solum De
iudicio pximi et ydolo moloch
Adulterium si quis ppet
uit cū vxore pximi sui morte
moiat' De t'ra possi
denda. Diuinationis

vel phytonis spiritum qui habuerit morte moriatur. Qui habuerit maculam non offeret panes domino deo suo. Aaron et filii eius caveant se ab hiis que consecrata sunt filiorum israel. Morticinum et captum a bestia non comedendum. Ex bubus et ovibus et ex capris si maculam habuerint non offeretis. Ferie domini quas vocabitis sanctas omne opus non facietis in eis. De manipulis et spicarum et messe septimo et prima die mensis erit sabbatum memoriale. De oleo offerendo. De panibus duodecim. De satisfiens domini iure perpetuo. Oculum pro oculo. Sex annis seres agrum tuum. De iubilei anno. De pecunia non danda fratri tuo usuris. Si paupertate compulsus frater tuus vendiderit se tibi non opprimes eum servitute famulorum. Servus et ancilla sint vobis de nationibus. Ubi dicit si in preceptis ambulaveritis dabo vobis pluviam temporibus suis. Ubi dicit ponam tabernaculum in medio vestri et non abiciet vos anima mea. Ubi dicit si non audieritis me neque feceritis omnia mandata mea. Ubi dicit corripiam vos vii plagis. Ubi dicit homo qui votum fecerit a vigesimo usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos argenti. Ubi dicit homo si voverit domum suam et sanctificaverit domum suam domino. Primogenita que ad dominum pertinet de decimis redimendis. Explicit capitula. Incipit liber qui hebraice dicitur vaiecra. grece leviticus.

Vocavit autem dominus moysen et locutus est ei de tabernaculo testimonii dicens Loquere filiis israel et dices ad eos. Homo qui obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus id est de bubus et ovibus. offerens victimas si holocaustum fuerit eius oblatio. ac de armento masculum inmaculatum offeret ante hostium tabernaculi testimonii ad placandum sibi dominum ponetque manus super caput hostie et acceptabile erit atque in expiationem eius proficiens. Immolabitque vitulum coram domino et offerent filii aaron sacerdotis sanguinem eius. fundentes per altaris circuitum quod est ante hostium tabernaculi. Detractaque pelle hostie artus in frusta concident. et subicient in altari ignem strue lignorum ante composita et membra que cesa sunt desuper ordinantes caput videlicet et cuncta que adherent iecori intestinis et pedibus lotis aqua. adolebitque sacerdos super altare in holocaustum. et suavem odorem domino. Quod si de pecoribus oblatio est de

ouibus · siue de capris holocaus
tū. agnū anniculū et absq; ma
cula offeret · immolabitq; ad la
tus altaris quod respicit ad aq
lonē coram dnō Sanguinē vō
illius fundent sup altare filij aa
ron p circuitū · diuidentq; mē
bra · caput et oīa que adherent
iecori · et imponet sup ligna quib9
subiciendus est ignis Intesti
na vō et pedes lauabunt aqua
et oblata omnia adolebit sacer
dos sup altare in holocaustum
et odorem suauissimū dnō.
Si autem de auibus ho
locausti oblacio fuerit dnō de
turturibus de pullis columba
rū · offeret eam sacdos ad altare
et retorto ad collum capite ·
ac rupto vulnis loco decurrere
faciet sanguinē sup crepidinem
altaris Vesiculam vō gutturis
et plumas proiciet ppe altare
ad orientalem plagam in loco
in quo cineres effundi solent
confringet q; ascellas eius · et
nō secabit · nec ferro diuidet
eam · et adolebit sup altare
lignis igne supposito Holo
caustū est et oblacio suauissi
mi odoris dnō · Caplm. ij.
Anima cū obtulerit ob
lacionem de libamentis
hostiarū sacrificij dnō · simila
erit oblacio fundetq; sup eam
dnō oleū et ponet thus ac
deferet ad filios aaron sacer
dotis Quorū vn9 tollet pugil
lū plenū simile et olei ac totū
thus · et ponet memoriale
sup altare in odorē suauissi
mū dnō Quod autē reliquū fu
erit de sacrificio · erit aaron et
filiorum eius scm scorū de oblacio
nib9 dnī Cum autē obtuleris sac
ficiū coctū in clybano de simila
panes scilz absq; fermento consp
sos oleo et lagana azima oleo li
nita sacrificabis. Si oblacio tua
fuit de sartagine simile conspse
oleo et absq; fermento diuides
eam minutatim · et fundes desu
p oleum Si autē de craticula sac
ficiū eque simila oleo conspgetur
quā offeres dnō tradens mani
b9 sacdotis Qui cū obtulerit eam
tollet memoriale de sacrificio et ado
lebit sup altare · in odorem suaui
tatis dnō · Quicquid autē reli
quū est · erit aaron et filiorum ei9
scm scorum de oblacionibus dnī
Omnis oblacio q offertur domino
absq; fermento fiet : nec quicqm
fermenti ac mellis adolebitur
in sacrificio dnī · Primicias tantū
eorum offeretis et munera : sup altare
vō nō ponentur in odorem suaui
tatis Quicquid obtuleris sacrificij
sale condies nec auferes salem
federis dei tui de sacrificio tuo In
oblacione offeres sal Si autē
obtuleris mun9 primiciarum frugū
tuarū dnō · de spicis adhuc vi
rentib9 torres eas igni et confrin
ges in morem farris et sic of
feres primicias tuas dnō fundes
sup eā oleū et thus imponens
quia oblacio dnī ē de qua ado
lebit sacdos in memoriam muneris
partem farris fracti et olei

ac thus totum. Capitulum iij.

Quod si hostia pacificorum fuerit eius oblacio et de bubus voluerit offerre masculum sive feminam immaculata offeret coram domino ponetque manum super caput victime sue que immolabitur in introitu tabernaculi fundentque filii aaron sacerdotis sanguinem per circuitum altaris et offerent de hostia pacificorum in oblatione domino adipem qui operit vitalia et quicquid pinguedinis intrinsecus est Duos renes cum adipe quo teguntur ylia et reticulum iecoris cum renunculis Adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne supposito in oblacionem suavissimi odoris domino Si vero de ovibus fuerit eius oblacio et pacificorum hostia fuerit sive masculum sive feminam obtulerit immaculata erunt Si agnum obtulerit coram domino ponet manum super caput victime que immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii fundentque filii aaron sanguinem eius per altaris circuitum et offerent de pacificorum hostiis sacrificium domino adipem et caudam totam cum renibus et pinguedinem que operit ventrem atque universa vitalia et utrumque renunculum cum adipe qui est iuxta ylia reticulumque iecoris cum renunculis et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis domini Si capra fuerit eius oblatio et obtulerit eam domino ponet manum suam super caput eius immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii aaron sanguinem eius per altaris circuitum tollentque ex ea in pastum ignis domini adipem qui operit ventrem et qui tegit universa vitalia duos renunculos cum reticulo quod est super eos iuxta ylia et arvinam iecoris cum renunculis adolebitque ea sacerdos super altare in alimoniam ignis et suavissimi odoris Omnis adeps domini erit iure perpetuo in generacionibus et cunctis habitaculis vestris nec adipem et sanguinem omnino comedetis Adipes quibus pecus aduolvitur et pinnacule iecoris offerentur super altare.

Capitulum iiij.

Locutus quoque est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel Anima que peccaverit per ignoranciam et de universis mandatis domini que precepit ut non fierent quippiam fecerit si sacerdos qui est unctus peccaverit delinquere faciens populum offeret pro peccato suo vitulum immaculatum domino et adducet illum ad ostium tabernaculi coram domino ponetque manum super caput eius et immolabit eum domino. Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in tabernaculum testimonii Cumque intinxerit digitum in sanguine asperget eum septies coram domino contra velum sanctuarii Ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi domino quod est in tabernaculo testimonii Omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi et adipem vituli offeret pro peccato tam eum qui operit

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

vitalia quā omnia que intrīse
cus sūt Duos renūculos et reti
culum quod est sup̄ eos iuxta
ylia et adypem iecoris cū renū
culis sicut offertᶻ de vitulo hos
tie pacificoꝝ : ⁊ adolebit ea su
p̄ altare holocausti . Pellem vō
et omēs carnes cum capite
et pedibꝰ et intestinis et fimo
et reliquo corpe efferet extͣ
castͣ in locū mūdū vbi cinēs
effūdi solent : incendetq̄ ea
sup̄ lignoꝝ struem : q̄ in loco
effusoꝝ cinerū cremabūtur
Quod si oīs turba isrᵗ igno
rauerit et p̄ impericiam fecerit
quod contra mandatū dn̄i ē
et postea intellexerit pc̄c̄m suū
offeret vitulū pro pc̄ō addu
cetq̄ eū ad ostiū tab̄naculi
et ponēt seniores populi ma
nus sup̄ caput eius coram
domino ⁊ immolatoq̄ vitu
lo in cōspcū dn̄i inferet sac
dos qui vnctus ē de sangne
eius in tab̄naclm testimonij
Tincto digito asp̄ges
septies contͣ velū . ponetq̄ de
eodem sangne in cornibꝰ al
taris quod est corā dn̄o in tab̄
naclō testimonij Reliquū au
tem sangnem fundet iuxta
basim altaris holocaustorum
quod ē in hostio tab̄naculi
testimonij omnēq̄ eius adi
pem tollet et adolebit sup̄ al
tare : sic faciens et de hoc vi
tulo quomͦ fecit et p̄ius et ro
gate pro eis sacdote ꝓpicius
erit dn̄s Ipm̄ autem vitulū
efferet extra castͣ atq̄ cōbu
ret sicut ⁊ p̄orem vitulum

quia pro pc̄ō est multitudinis
Si pc̄cauerit p̄nceps ⁊ fecerit vnū
e pluribꝰ p̄ ignorantiā quod
dn̄i lege prohibetᶻ et postea
intellexerit pc̄c̄m suū offeret
hostiam dn̄o hyrcum de capris
immaculatū . ponetq̄ manū
suā sup̄ caput eius Cumq̄ im
molauerit eum in loco vbi sol
solet mactari holocaustū corā
dn̄o quia pro pc̄ō est . tinget
sacdos digitū in sāguine hostie
pro pc̄ō tangens cornua alta
ris holocausti et reliquū fun
dens ad basim eius Adypem
vō adolebit supͣ sicut in victi
mis pacificoꝝ fieri solet . ro
gabit q̄ pro eo et pro pc̄ō
eius ac remittetᶻ ei Quod
si peccauerit anima p̄ ignorā
ciam de pp̄lō t̄re vt faciat q̄t
quā ex hijs que dn̄i lege p̄hi
bentᶻ atq̄ delinquat ⁊ cogno
uerit pc̄c̄m suū . offet capram
immaculatam ponetq̄ manū
sup̄ caput hostie que pro pc̄ō est
et immolabit eam in loco holo
causti . tolletq̄ sacdos de sangne
in digito suo et tangens cornua
altaris holocausti . reliquū fundet
ad basim eius Omnem autem
aufens adypem sicut auferri
solet de victimis pacificoꝝ ado
lebit sup̄ altare in odorem sua
uitatis domino : rogabitq̄ pro
eo et dimittetᶻ ei Si autem de
pecoribus obtulerit victimā pro
pc̄ō ouem scilicet imaculatā
ponet manū sup̄ caput eius
et immolabit eam in loco vbi

solent holocaustorum cedi hostie sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo. et tangens cornua altaris holocausti. reliquum fundet ad basim eius. Omnem quoque auferens adipem. sicut auferri solet adeps arietis qui immolatur pro pacificis. cremabit super altare in incensum domini. rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur ei. Capitulum v.

Si peccaverit anima et audierit vocem iurantis testisque fuerit quod aut ipse vidit aut conscius est. nisi indicaverit portabit iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid inmundum sive quod occisum a bestia est aut per se mortuum vel quodlibet aliud reptile et oblita fuerit inmundicie sue rea est et deliquit et si tetigerit quicquam de inmundicia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet oblitaque cognoverit postea subiacebit delicto. Anima que iuraverit et protulerit labiis suis ut vel male quid faceret vel bene. et id ipsum iuramento et sermone firmaverit oblitaque postea intellexerit delictum suum: agat penitentiam pro peccato et offerat agnam de gregibus sive capram orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus. offerat duos turtures vel duos pullos columbarum domino unum pro peccato et alterum in holocaustum. dabitque eos sacerdoti. Qui primum offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pennulas ita ut collo hereat et non penitus abrumpatur. et asperget de sanguine eius parietem altaris

Quicquid autem reliquum fuerit faciet distillare ad fundamentum eius quia pro peccato est. alterum vero adolebit in holocaustum. ut fieri solet rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. et dimittetur ei. Quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures vel duos pullos columbe. offeret pro peccato similam partem ephi decimam. Non mittet in eam oleum nec thuris aliquid imponet. quia pro peccato est. tradet eam sacerdoti. Qui plenum ex eo pugillum hauriens cremabit super altare in monimentum eius qui obtulit rogans pro illo et expians. reliquam vero partem ipse habebit in munere. Locutus est dominus ad moysen dicens. Anima si prevaricans ceremonias per errorem in hiis que domino sunt sanctificata peccaverit offeret pro delicto suo arietem inmaculatum de gregibus qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii. ipsumque quod intulit dampni restituet et quintam partem ponet supra tradens sacerdoti. Qui rogabit pro ea offerens arietem et dimittetur ei. Anima si peccaverit per ignorantiam feceritque unum ex hiis que domini lege prohibentur et peccati rea intellexerit iniquitatem suam: offeret arietem inmaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram estimationemque peccati. Qui orabit pro eo quod nesciens fecerit et dimittetur illi quia per errorem deliquit in dominum. Capitulum vi.

Locutus est dominus ad moysen dicens. anima que peccaverit et contempto domino nega

uerit depositum proximo suo quod
fidei eius creditum fuerat vel vi ali
quid extorserit aut calumpniam
fecerit sive rem perditam invene
rit et infitiens insuper peiera
uerit & quodlibet aliud ex plu
ribus fecerit in quibus peccare
solent homines convicta delicti
reddet omnia que per fraudem
voluit obtinere integra & quintam
insuper partem addet domino cui
dampnum intulerat Pro pecca
to autem suo offeret arietem in
maculatum de grege et dabit
eum sacerdoti iuxta estimatio
nem mensuramque delicti Qui
rogabit pro eo coram domino
et dimittetur illi pro singulis
que faciendo peccavit Locutusque est dominus ad moysen dicens Pre
cipe aaron et filiis eius Hec est
lex holocausti Cremabitur in al
tare tota nocte usque mane Ignis
ex eodem altari erit. vestietur
sacerdos tunica et feminalibus li
neis tolletque cineres quos vorans
vel ardens ignis exussit. et po
nens iuxta altare spoliabitur prio
ribus vestimentis indutus que aliis
efferet eos iuxta castra et in loco
mundissimo usque ad favillam con
sumi faciet Ignis autem in altari
semper ardebit quem nutriet sacerdos
subiciens ligna mane per singu
los dies et imposito holocausto
desuper adolebit adipes pacifico
rum Ignis est iste perpetuus qui num
quam deficiet in altari Hec est
lex sacrificii & libamentorum que
que offerent filii aaron coram
domino et coram altari Tol
let sacerdos pugillum simile que
conspersa est oleo et totum thus

super similam positum est adolebit
que illud in altari in monimentum
odoris suavissimi domino reliquam
autem partem simile comedet aaron
cum filiis suis absque fermento. & co
medet in loco sanctuarii tabernaculi
Ideo autem non fermentabitur quia
pars eius in domini offertur incensum
Sanctum sanctorum erit sicut pro peccato at
que delicto. Mares tantum stirpis
aaron comedent illud Legitimum
ac sempiternum est in generatio
nibus vestris de sacrificiis domini
Omnis qui tetigerit illa sancti
ficabitur Et locutus est
dominus ad moysen dicens. Hec est
oblacio aaron et filiorum eius:
quam offerre debent domino in die
unctionis sue Decimam partem ephi
offerent simile in sacrificio sem
piterno Medium eius mane et me
dium vespere que in sartagine oleo
conspersa frigetur. Offeret autem
eam calidam in odorem suavis
simum domino sacerdos qui patri iure
successerit et tota cremabitur
in altari Omne enim sacrificium sacer
dotum igne consumetur nec quisquam
comedet ex eo Locutus
est dominus ad moysen dicens Loquere
aaron et filiis eius Ista est lex
hostie pro peccato In loco ubi offer
tur holocaustum immolabitur coram
domino sanctum sanctorum est Sacerdos qui
offert comedet eam in loco sancto
in atrio tabernaculi Quicquid
tetigerit carnes eius. sanctificabitur
Si de sanguine illius vestis fuerit
aspersa lavabitur in loco sancto Vas
autem fictile in quo cocta est con
fringetur Quod si vas eneum fuerit
defricabitur et lavabitur aqua

Omnis masculus de genere sacerdotali
vescetur carnibus eius quia sanc-
tissimum est. Hostia enim que ceditur
pro peccato cuius sanguis infertur
in tabernaculum testimonii ad ex-
piandum in sanctuario non come-
detur sed comburatur igni. Hec
quoque est lex hostie pro delicto
Sancta sanctorum est. idcirco ubi immo-
labitur holocaustum mactabitur et
victima pro delicto sanguis
eius per gyrum fundetur altaris. Of-
ferent ex ea caudam et adipem
qui operit vitalia duos renunculos
et pinguedinem que iuxta ylia est
reticulum quoque iecoris cum renunculis
et adolebit ea sacerdos super altare
incensum est domini pro delicto. Omnis
masculus de sacerdotali genere in
loco sancto vescetur de hiis carnibus
quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato
offertur hostia. ita et pro delicto
utriusque hostie lex una erit ad
sacerdotem qui eam obtulerit perti-
nebit. Sacerdos qui offert holo-
causti victimam habebit pellem
eius et omne sacrificium simile quod
coquitur in clybano et quicquid
in craticula vel in sartagine
preparatur eius erit sacerdotis a quo
offertur. sive oleo conspersa sive
arida fuerit. Cunctis filiis aaron
equa mensura per singulos divi-
detur. Capitulum vij.

Hec est lex hostie pacifi-
corum que offertur domino. Si
pro graciarum actione fuit obla-
cio offerent panes absque fer-
mento conspersos oleo et laga-
na azima uncta oleo coctam-
que similam et collirudas olei ad-
mixtione conspersas panes
quoque fermentatos cum hostia
graciarum que immolatur pro paci-
ficis. Ex quibus unus pro primi-
ciis offeretur domino et erit sacer-
dotis qui fundet hostie sanguinem.
cuius carnes eadem comedentur
die. nec remanebit ex eis
usque mane. Si voto vel sponte
quisquam obtulerit hostiam eadem
similiter edetur die. Sed et quid in
crastinum remanserit vesci
licitum est. quicquid autem tercius
invenerit dies. ignis absumet.
Si quis de carnibus victime
pacificorum die tercio comederit ir-
rita fiet oblacio nec proderit
offerenti quin pocius quecumque
anima tali se edulio contami-
naverit prevaricacionis rea erit.
Caro que aliquid tetigerit inmun-
dum non comedetur sed combu-
retur igni. Qui fuerit mundus
vescetur ea. Anima polluta que
ederit de carnibus hostie paci-
ficorum que oblata est domino. peribit de
populis suis. et que tetigerit inmundi-
ciam hominis vel iumenti. sive
omnis rei. que polluere potest
et comederit de huiuscemodi
carnibus peribit de populis suis.
Locutus est dominus ad moysen
dicens. loquere filiis israel. Adi-
pem bovis et ovis et capre
non comedetis. Adipem cada-
veris morticini et eius animalis
quod a bestia captum est habebi-
tis in usus varios. Si quis adi-
pem qui offerri debet in incensum
domini comederit. peribit de

populo suo Sanguinem quoque omnis
animalis non sumetis in cibo tam
de auibus quam de pecoribus Omnis
anima que ederit sanguinem
peribit de populis suis Locu
tus est dominus ad moysen dicens
loquere filiis israel dicens Qui
offert victimam pacificorum do
mino offerat simul et sacri
ficium id est lybamenta eius te
nebit manibus adypem hos
tie et pectusculum Cumque ambo ob
lata domino consecrauerit tradet sacer
doti Qui adolebit adypem
super altare pectusculum autem
erit aaron et filiorum eius ar
mus quoque dexter de pacificorum
hostiis cedet in primicias sacer
dotis Qui obtulerit sanguinem
et adypem filiorum aaron ipse
habebit et armum dextrum
in porcione sua Pectusculum
enim eleuacionis et armum se
paracionis tuli a filiis israel de
hostiis eorum pacificis et dedi
aaron sacerdoti ac filiis eius le
ge perpetua ab omni populo israel
Hec est vnctio aaron
et filiorum eius in cerimoniis
domini die quo obtulit eos moy
ses vt sacerdocio fungerentur et
que precepit dari eis deus a filiis
israel religione perpetua in genera
cionibus suis Ista est lex holo
causti et sacrificii pro peccato at
que delicto et pro consecratione
et pacificorum victimis quas
constituit dominus moysi in monte
synai quando mandauit filiis israel
vt offerrent oblaciones su

as domino in deserto synai .viij.
Locutus quoque dominus ad moysen
dicens Tolle aaron cum
filiis suis vestes eorum et vnctio
nis oleum vitulum pro peccato duos
arietes canistrum cum azimis
et congregabis omnem cetum
ad ostium tabernaculi Fecit
moyses vt dominus imperauit Congre
gata quoque omni turba ante fores
ait Iste est sermo quem iussit dominus
fieri Statimque obtulit aaron
et filios eius Cumque lauisset eos
vestiuit pontificem subucula li
nea accingens eum balteo
et induens tunica iacinctina
et desuper humerale imposuit
Quod astringens cingulo ap
tauit racionali in quo erat
doctrina et veritas Cydari quoque
texit caput et super eam contra
frontem posuit laminam auream
consecratam in sanctificacione sicut
preceperat ei dominus Tulit et vnctio
nis oleum quo liniuit taberna
culum cum omni supellectili sua
Cumque sanctificans aspersisset altare
septem vicibus vnxit illud
et omnia vasa eius labrumque
cum basi sua sanctificauit oleo
Quod fundens super caput aa
ron vnxit eum et consecrauit fili
os quoque eius oblatos vestiuit
tunicis lineis et cinxit bal
theo imposuitque mitras vt
iusserat dominus Obtulit et vi
tulum pro peccato Cumque super

caput eius posuissent aaron et
filij eius manus suas ĩmolauit
eum hauriens sanguinem et tinc
to digito tenigit cornua altaris
p gyrũ Quo expiato et sanctifica
to: fudit reliquũ sanguinē ad fu
damēta eius Adypem autem
qui erat sup vitalia et reticu
lum iecoris duos qꝫ renunculos
cũ aruinulis suis adoleuit sup
altaē: vitulum cũ pelle carni
bus et fimo cremās ext castra
sicut pcepat dominus.
Obtulit et arietem in holo
caustũ Sup cuius caput cum im
posuisset aaron et filij eius ma
nus suas ymmolauit eũ et fudit
sanguinē eius sup altare p circu
tũ Ipmqꝫ arietem in frusta con
cidēs caput eius et artus et ady
pem adoleuit igni lotis prius
intestinis et pedibus totũqꝫ si
mul ariete incendit sup altaē
eo qd' eēt holocaustũ suauissimi
odoris dño sicut pcepat ei Op
tulit et arietem secundum in con
secratione sacdotũ: posueruntqꝫ
sup caput illius aaron et filij
eius manus suas Quē cũ im
molasset moyses sumens de sā
guine tetigit extremũ auricu
le dextē aaron et pollicem
manus eius dextē similit et
pedes obtulit et filios aaron
Cumqꝫ de sanguine arietis ymmo
lati tetigisset extremũ auri
cule singloꝝ dextē et pollices
manus ac pedis dextri reli
quũ fudit sup altaē p circui
tum Adypē vero et caudam
omnē qꝫ pinguedinem que
opit intestina reticulũ qꝫ ie
coris. et duos renes cũ adypi
bus suis et armum dextrũ
separauit Tollens autē de canis
tro asimorũ quod erat corā
dño panē absqꝫ fermēto et
collirida conspsam oleo laga
nũqꝫ posuit sup adypes et ar
mũ dextrũ tradens simul oīa
aaron et filijs eius Qui post
quā leuauerunt ea coram do
mino. rursum susceptā de ma
nibus eoꝝ adoleuit sup altaē
holocausti eo quod cōsecracio
nis eēt oblacio in odorem sua
uitatis sacrificij dm Tulit et
pectusculũ eleuās illud corā
dñō de ariete cōsecracionis
in ptem suā: sicut pcepat ei
dñs Assumens qꝫ vnguentũ
et sāgnem qui erat in altari
aspersit sup aaron et vestimē
ta eius et sup filios illius ac
vestes eorũ Cumqꝫ sanctificasset
eos in vestitu suo pcepit eis
dicens Coquite carnes ante
tabnaculi fores et ibi comedite
eas Panes quoqꝫ cōsecracionis
edite qui positi sunt in canistro
sicut pcepit michi dñs dicens
Aaron et filij eius comedent
eos Quicquid autem reliquũ
fuit de carne et panibus: ignis
assumet De hostio quoqꝫ tab
naculi nō exibitis septē dieb9
usqꝫ ad diem quo complebitur
tempus cōsecracionis vrē.
Septem enim diebus finitur
consecracio sicut et in psencia
rũ factũ est: ut ritus sacri
ficij compleretur Die ac noc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

te manebitis in tabnaculo obs-
uantes custodias dni ne moria
mini Sic eni michi preptu est
Feceruntqz aaron Ca. ix.
et filij eius cuncta qz locutus
e dns p manu moysi facta aut
octaua die uocauit moyses aa
ron et filios eius ac maiores
natu isrl: dixitqz ad aaron
Tolle de armeto vitulu pro
pcto et arietem in holocaus
tu utrosqz imaculatos et offer
illos cora dno et ad filios isrl
loqueris Tollite hyrcu pro p
cato et vitulu atqz agnu an
culu et sine macula in holo
caustu boue et arietem pro pa
cificis et immolate eos cora
domino in sacrificio singulorum
similam oleo conspersam offe
rentes Hodie eni dominus ap
parebit vobis Tulerut ergo
cuncta que iusserat moyses ad
hostiu tabnaculi Vbi cu omnis
astaret multitudo ait moyses.
Iste e sermo que precepit dns
facite et apparebit vob gloria
eius dixitqz ad aaron. accede
ad altare et immola pro pcto
tuo et offer holocaustum et
deprecare pro te et pro populo
Cuqz mactaueris hostiam po
puli: ora pro eo sicut precepit
dns Statimqz aaron accedes
ad altare ymmolauit vitulu
pro pcto suo Cuius sanguinem
obtulerut ei filij sui In quo in
tingens digitu tetigit cornua
altaris et fudit residuu ad basim
eius adypem qz et renunculos ac
reticulu iecoris que sut pro pcto
adoleuit sup altare. sicut prepat
dns moysi Carnes uo et pelle
eius extra castra combussit igni
Immolauit et holocausti victi
ma Obtuleruntqz ei filij sui san
guinem eius: quem fudit p alta
ris circuitum Ipsam etiam hos
tiam in frusta concisam cu capite
et membris singlis obtulerut
Que omia sup altare crema
uit igni lotis prius aqua intesti
nis et pedibz et pro pcto populi
offerens mactauit hyrcu Expia
toqz altari fecit holocaustum ad
dens in sacrificiu libameta que
pariter offeruntur et adolens ea
sup altare absqz cerimoniis ho
locausti matutini Immolauit
et bouem atqz arietem hostias
pacificas populi Obtuleruntqz
qz ei filij sui sanguinem quem
fudit sup altare in circuitu Ady
pem autem bouis et caudam
arietis renunculos qz cu adypi
bus suis et reticulum iecoris
posuerut sup pectora sua Cuqz
cremassent adypes in altari:
pectora eorum et armos dextros
separauit aaron eleuans cora
dno sicut preceperat moyses Ex
tendens manu ad pplm bndixit
eis Sicqz completis hostijs pro
pcto et holocaustis et pacificis
descendit gloria domini In
gressi autem moyses et aaron
tabnaculum testimonij et

deinceps egressi bñ dixerunt po
pulo Apparuitq3 glã dñi omni
multitudini et ecce ignis egres
sus a dño deuorauit holocaus
tũ et adipes qui erãt sup alta
re Quod cũ vidissent turbe
laudauerũt dñm ruentes in fa
cies suas — Capl'm. x.

Arreptis q3 nadab et abiu
filij aaron thuribul' suis
imposuerũt et incensum desu
per offerentes coram domino ig
nem alienũ quod eis preceptum
non erat Egressusq3 ignis a domi
no deuorauit eos et mortui sũt
corã domino dixitq3 moyses
ad aaron hoc est quod locutus
ẽ dñs Sanctificabor in hijs qui
appropinquant michi et in cõ
spectu omnis populi glorificabor
Quod audiens tacuit aaron
Vocatis autem moyses
misahele et helsaphan filijs ozi
hel patrui aaron: ait ad eos
Ite et tollite fr̃es vr̃os de con
spectu sctuarij et exportate ex
tra castra Confestimq3 pgentes tulerũt
eos sicut iacebant vestitos line
is tunicis et eiecerũt foras vt
sibi fuerat preceptũ Locutusq3 ẽ moy
ses ad aaron et ad eleazar at
q3 ythamar filios eius Capi
ta vr̃a nolite nudare et vesti
menta nolite scindẽ ne forte
moriamini et sup omnẽ cetũ
oriat' indignacio fr̃es vr̃i et
omnis dom9 isrl' plangant
incendiũ quod dñs suscitauit
Vos autem non egredimini
fores tabnaculi alioquin pibitis
Oleũ quippe scẽ vnctionis est
sup vos Qui fecerũt omnia iux
preceptũ moysi Dixit q3
dñs ad aaron Vinũ et omne
quod inebriare pot nõ bibetis
tu et filij tui quando intrabitis
tabnaclm testimonij ne moria
mini quia preceptũ est sempit
nũ in generaciones vr̃as et
vt habeatis sciam discernendi
int' scm et profanũ int' pollu
tũ et mundum: doceatisq3 filios
isrl' omnia legitima mea q
locutus ẽ dñs ad eos p manũ
moysi Locutusq3 ẽ moyses ad
aaron et ad eleazar atq3 ytha
mar filios eius qui residui e
rant Tollite sacrificiũ quod rema
sit de oblacione dñi et comedi
te illud absq3 fermẽto iuxta
altare qui scm scõrũ ẽ Come
detis autem in loco scõ quod
datũ est tibi et filijs tuis de ob
lacionib9 dñi sicut preceptũ ẽ
michi Pectusculũ quoq3 quod
oblatũ est et armũ qui separat9
ẽ edetis in loco mundissimo
tu et filij ac filie tue tecũ Tibi
enim ac liberis tuis reposita sũt
de hostijs salutaribus filioz isrl'
eo quod armũ et pectus et
adipes qui cremant' in altari
eleuata fuerit corã dño et pti
neat ad te et ad filios tuos
lege ppetua sicut precepit dñs
Int' hec hyrcũ qui oblatus fuerat
pro pcto cũ moyses quereret
exustũ repperit Iratusq3 cont'
eleazar atq3 ythamar filios
aaron qui remanserãt ait Cur
nõ comedistis hostiam pro pc
cato in loco scõ que scã scõz

est eti data vobis ut portetis
iniquitatem multitudinis et
rogetis pro ea in conspectu dni
p̄sertim cū de sanguine illius nō
sit illatū int͛ scā et comedere
eam debueritis in scuario sicut
p̄ceptū est m̄ Respondit aaron
Oblata est hodie victima pro
pctō et holocaustū coram dnō
michi autem accidit quod vi
des Quomodo potui eā come
dere aut placē dnō in cerimo
niis mēte lugub᷑ Quod cū vi
audisset moyses recepit satis
factionem Caplm. xi.

Locutus ē dn̄s ad moysen
et aaron dicens dicite
filiis isrt͛ hec sūt aīalia que cōe
dere debetis de cunctis aīantib9
t͛re Omē quod habz diuisam
vngulā et ruminat in pecori
bus comedetis Quitquid aūt
ruminat et habz vngulam
sz nō diuidit eam sicut came
lus ꝛ cetā nō comedetis illud
et int͛ imunda reputabitis Ch
rogrillus qui ruminat vngu
lamqz non diuidit immūdus
est lepus quoqz nā et ipse rumi
nat sz nō diuidit vngulam ꝛ
sus qui vngulā diuidit et nō
ruminat hoꝝ carnibz nō ves
cemini nec cadauā cōtingetis
quia i mūda sūt vobis Hec
sūt que gignūt͛ in aquis et ves
ci licitū est Omē quod haber
pēnulas et squamas tam ī
mari quā in flumib9 ꝛ stag
nis comedetis Quitquid
autē habz pēnulas et squa
mas nō hͣt eoꝝ q̄ in aquis mo
uet͛ et viuūt abhominabile uo
bis et execrandum erit Carnes
eoꝝ nō comedetis et mortici
na vitabitis Cuncta que nō ha
bent pēnulas et squamas in
aquis polluta erūt Hec
sūt que de auib9 comedē non
debetis et vitanda sūt vobis aq̇
lam et griphem ꝛ alietum. ꝛ
miluū ꝛ vulturem iuxta genꝰ
suū ꝛ omē coruini generis in
silitudinem suam Strucionem
ꝛ noctuā et larum et accipi
trem iuxta genꝰ suū Bubonē
ꝛ mergulum ꝛ ibyn Cignū ꝛ
onocrotalū et porphyrionem
erodionem ꝛ charadrion iux͞
genꝰ suū vpupam quoꝫ et ves
ptilionem Omē de volucrib9
quod g̃dit͛ sup quatuor pedes
ablıominabile erit vobis Quit
quid autē ambulat quidem
sup q̈tuor pedes. sz habz lōgiora
retro crura p que salit sup t͛
ram comedere debetis. ut est
bruchus in genē suo ꝛ attacus.
atqz ophyomacus ac locusta singu
la iuxta genus suū Quitquid
aūt ex volucrib9 quatuor tā
tū habz pedes execrabile erit
vobis Et quicqz eoꝝ morticina
tetigerit polluetur ꝛ erit īmū
dus vsqz ad vesperam et si necē
fuit ut portetur quitquam ho
rū mortuū n lauabit vestimē
ta sua et inmūdus erit vsqz ad
solis occasum Omē aīal quod
hz quidem vngulam sed nō diui
dit eam nec ruminat īmūdū
erit et quitquid tetigerit illud cō

taminabit³ Quod ambulat su
per manꝰ ex cunctis animātibꝰ
que incedūt quadrupedia īmū
dū erit Qui tetigerit morticina
eoꝝ polluet³ usqꝫ ad vesperam ⁊
qui portauerit huiꝰmodi cada
uerā lauabit vestimēta sua ⁊
īmūdus erit usqꝫ ad vesperam quia
omnia hec īmūda sūt vobis
Hec quoqꝫ int polluta repu
tabūt de hys q̄ mouet³ in t̄ra
mustela et mus ⁊ corcodrillus
singula iuxta genus suū migal
le et camaleon ⁊ stellio ⁊ lacer
ta ⁊ talpa: omīa hec īmūda
sūt Qui tetigerit morticina
eoꝝ īmūdꝰ erit usqꝫ ad ves
peram ⁊ sup quod ceciderit
quicquā de morticinis eorū
polluet³ tam vas ligneū et
vestimēta quā pelles ⁊ cilicia
et in quocūqꝫ fit opus tinguet³
aqua et polluta erūt usqꝫ ad
vesperam ⁊ sic postea mūdabū
tur Vas autem fictile in quo
hoꝝ q̄cquā intro ceciderit pol
luet³ et ideirco frangendū ē Omis
cibus que comedetis si fusa
fuit sup eū aqua īmūdꝰ erit
et ome liquens quod bibitur
de vniuerso vase īmūdū erit Et
quidquid de morticinis istius
modi ceciderit sup illud īmū
dū erit siue clybani siue scy
thropodes destruentur et im
mūdi erunt Fontes
vero et cisterne et oīs aquarum
congregatio īmūda erit Qui
morticinū eoꝝ tetigerit pollu
etur Si ceciderint sup seme
tem nō pollnent eū Si autē

quispiam aqua sementē pfude
rit et postea morticinis tacta
fuerit illico polluet³ Si mortuū
fuit aīal quod licet vobis co
medere qui cadauer eius tetigerit
īmūdꝰ erit usqꝫ ad vesperam
Et qui tetigerit ex eo quippi
am siue portauerit lauabit ves
timēta sua et īmūdꝰ erit us
qꝫ ad vesperam Omē quod rep
tat sup t̄ram abhoīabile erit
vob nec assumet³ in cibū Quod
sup pectꝰ quadrupes gradit³
et multos hꝫ pedes siue p hu
mū trahitur nō comedetis quia
abhominabile est Nolite cōta
minare aīas vr̄as nec tangatis
quicquam eoꝝ: ne īmūdi sitis
Ego enī sum dn̄s deus vr̄ Sācti
estote qm ego sc̄us sum ne
polluatis aīas vr̄as in omni
reptili quod mouet³ sup t̄ram
Ego enim sum dn̄s deus qui
eduxi uos de t̄ra egipti ut eēm
vobis in deum Sc̄i eritis quia
et ego sc̄us sum Ista ē lex ani
mancium ac volucrum et oīs
anime viuentis q̄ mouatur
in aq̄ et reptat in t̄ra ut dif
ferēciā noueritis mūdi et īmū
di ut sciatis quid comedē ⁊
quid respuere debeatis

Locutus Caplm. xij.
est dn̄s ad moysen di
cens Loquere filijs isr̄l ⁊ dices
ad eos Mulier si suscepto se
mine pepererit masculum
īmūda erit septem diebus
iuxta dies separacionis men
strue et die octaua circūcidet³
infantulꝰ Ipa vero triginta die
bus manebit in sanguine pu

rificationis sue. Omne sanctum non tanget nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies purificationis eius. Si autem feminam pepererit inmunda erit duabus ebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui et sexaginta et sex diebus manebit in sanguine purificationis sue. Cumque expleti fuerint dies purgationis eius pro filio sive pro filia deferet agnum anniculum in holocaustum et pullum columbe sive turturem pro peccato ad hostium tabernaculi testimonii et tradet sacerdoti. Qui offeret illa domino et rogabit pro ea et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui. Ista est lex parientis masculum et feminam. Quod si non invenerit manus eius nec poterit offerre agnum sumet duos turtures vel duos pullos columbe unum in holocaustum et alterum pro peccato orabitque pro eo sacerdos et sic mundabitur.

Locutus. Capitulum xiij.

Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens. Homo in cuius carne et cute ortus fuerit diversus color sive pustula aut quasi lucens quippiam id est plaga lepre adducetur ad aaron sacerdotem vel ad unumquemlibet filiorum eius. Qui cum viderit lepram in cute et pilos in album mutatos colorem ipsamque speciem lepre humiliorem cute et carne reliqua plaga lepre est et ad arbitrium eius separabitur. Si autem lucens candor fuerit in cute nec humilior carne reliqua et pili coloris pristini recludet eum sacerdos septem diebus et considerabit die septimo. Et si quidem lepra ultra non creverit nec transierit in cute priores terminos rursum includet eum septem diebus aliis et die septimo contemplabitur. Si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute mundabit eum quia scabies est. Lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit. Quod si postquam a sacerdote visus est et redditus munditie iterum lepra creverit adducetur ad eum et inmunditie condempnabitur.

Plaga lepre si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem et videbit eum. Cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutaverit aspectum ipsa quoque caro viva apparuerit lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti. Contaminabit eum itaque sacerdos et non recludet quia perspicue inmunditia est. Sin autem effloruerit discurrens lepra in cute et operuerit omnem carnem a capite usque ad pedes quidquid sub aspectu oculorum cadit considerabit eum sacerdos et teneri lepra mundissima iudicabit eo quod in candorem omnis versa sit et idcirco homo mundus erit. Quando vero caro vivens in eo apparuerit tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter inmundos reputabitur. Caro enim viva si lepra aspergatur inmunda est. Quod si rursum versa

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

fuerit in alborem et totū hoīez
operuerit cōsiderabit eū sacdos
et mūdū esse decernat Caro
et cutis in qua ulcus natū ē
et sanatū et in loco ulceris cica
trix apparuerit alba siue sub
rufa: adducet hō ad sacerdo
tem Qui cū viderit locū lepre
humiliorem carne reliq̄ et
pylos vsos in candorem: cōta
minabit eum plaga enī le
pre orta ē in ulcere Quod si
pilus coloris est pristini et ci
catrix sub obscura et vicina
carne nō est humilior: redu
det eū septem diebꝰ Et sique
dem creuerit adiudicabit eum
lepre Sin autem steterit in loco
suo ulceris est cicatrix et hō mū
dus erit Caro et cutis quā
ignis exusserit et sanata
albā siue rufam habuerit cica
tricem cōsiderabit eam sacdos Et
ecce vsa ē in alborem et locus eiꝰ
reliq̄ cute humilior cōtaminabit
eum q2 plaga lepre in cicatrice
orta est Quod si pylor color nō
fuit imutatꝰ nec humilior carne
reliqua et ipā lepre species fu
erit sub obscura: recludet eum
septē diebꝰ et die septimo con
tēplabitur Si creuerit in cute lepra
cōtaminabit eum Sin autem
in loco suo candor steterit nō sa
tis clarꝰ plaga cōbustionis ē
et idcirco mūdabitur quia cicatrix
cōbustiure est Vir siue muli
er in cuiꝰ capite vel barba
germinauerit lepra videbit eos
sacdos et siquidem humilior
fuit locus carne reliqua et
capillus flauus solitoq̄ subti
lior cōtaminabit eos quia
lepra capitis et barbe est Sin
autē viderit locū macule equa
lem vicine carni et capillū
nigrū recludet eū septem die
bus et die septimo intuebitur
Si autem creuerit macula
et capillus sui coloris est et locꝰ
plage carni reliquē equalis
radetur hō absq̄ loco macule et
includetur septem diebꝰ aliis
Si die septimo visa fuit stetis
se plaga in loco suo nec hu
milior carne reliq̄ mūdabit eū
lotisq̄ vestibꝰ mūdꝰ erit Sin
autem post emūdationem rur
sus creuerit macula in cute nō
querēt amplius utrū capillus ī
flauum colorem sit īmutatꝰ
quia aperte mūdus est Porro
si steterit macula et capilli ni
gri fuerint: nouerit hominē
esse sanatū et cōfidenter eū pro
nunciet mūdum Vir et mu
lier in cuiꝰ cute candor appa
ruerit intuebitur eos sacdos Si
deprehenderit sub obscurū alborē
lucere in cute sciat nō ēē le
pram s3 maculam coloris can
didi et hominem mūdū
Vir de cuiꝰ capite capilli flu
unt caluus ac mūdꝰ ē et si a
fronte ceciderint pili recaluaster
et mūdꝰ est Sin autem ī calui
cio siue in recaluacōne albꝰ
uel rufus color fuit exortus
et hoc sacdos viderit: cōdempna
bit eum haut dubie lepre q̄ orta
ē in caluicio Quicunq̄ ergo
maculatꝰ fuerit lepra et separatus.

ad arbitriu̅ sacerdotis habebit
vestime̅ta dissuta et caput nu
du̅ os veste contectum co̅tami
natu̅ ac sordidu̅ se clamabit o̅i
tempore quo leprosus e̅ et i̅
mu̅dus solus habitabit extra
cast'. Vestis lanea siue linea
que lepra̅ habuerit in stamine
aut subtemine aut o̅te pellis
vel quicquid ex pelle confec
tu̅ est. si alba aut rufa fuit ma
cula infecta lepra reputabit'
ostendet' q; sacerdoti Qui conside
rata̅ recludet septem diebus
et die septimo rursus aspicies
si creuisse deprehenderit lepra
perseuerans est pollutu̅ iudica
bit vestimentum et o̅e in q°
fuit inuenta et idcirco com
buret' flammis Quod si eam
viderit no̅ creuisse precipiet et
lauabu̅t id in quo lepra est.
recludetq; illud septem dieb;
aliis et cum viderit faciem qui
dem pristinam non reuersam
nec tame̅ creuisse lepram in
mu̅dum iudicabit et igne
co̅buret eo q' infusa sit in sup
ficie vestimenti vel p totum
lep'. Si autem obscurior fuerit
loc; lepre postqua̅ vestis est
lota: abrumpet eum et a soli
do diuidet Quod si ult' appa
ruerit in hiis locis que p'us
i̅maculata erant lepra uola
tilis et vaga debet igne co̅
buri Si cessauit lauabit ea
q̅ pura sunt s'c'd'o et mu̅da erunt
Ista est lex lepre vestime̅ti la
nei et linei staminis atq;
subteminis: omnisq; suppellecti
lis pellicie. quomodo mundari de
beat vel contaminari Capitulum xiiii.

Locutusq; est dn̅s ad
moysen dicens Hec e̅ ritus
leprosi quando mu̅dandus est.
Adducet' ad sacerdotem Qui egres
sus e castris cu̅ inuenerit lepra̅
esse mu̅data̅ precipiet ei qui puri
ficat' ut offerat pro se duos pas
seres viuos quos vesci licitum
est et lignu̅ cedrinu̅ vermiculu̅q;
et ysopu̅: et vnu̅ e passeribus im
molari iubebit in vase fictili
sup aquas viuentes aliu̅ aute̅
viuu̅ cu̅ ligno cedrino et cocco.
et ysopo tinguet in sanguine pas
seris immolati Quo asper
get illu̅ qui mu̅dandus est sep
ties ut iure purget' et dimit
tet passerem viuu̅ ut in agru̅
volet Cu̅q; lauerit homo vesti
me̅ta sua radet omnes pylos
corporis et lauabit' aq̅ purificatus
q; ingrediet' cast' ita dumtaxat
ut maneat ext' tabernaculu̅ suu̅
septe̅ dieb; et die septimo radat
capillos capitis barbamq; et
supercilia ac totius corporis pilos
et lotis rursum vestibus et cor
pore. die octauo assumet duos
agnos i̅maculatos et ouem a̅n
niculam absq; macula et tres
decimas simile in sacrificiu̅ q̅
conspersa sit oleo et seorsum olei
sextariu̅. Cumq; sa
cerdos purificans ho̅iem et
statuerit eum et hec o̅nia cora̅
dn̅o in hostio tabernaculi testi̅o
nii: tollet agnu̅ et offeret eu̅

pro delicto oleiq; sextariu͂ et ob
latis ante dominu͂ omnibus im
molabit agnu͂ ubi imolat' sol3
hostia pro pcc̄o et holocaustu͂
id ē in loco sc̄o Sicut eni͂ pro
pcc̄o ita et pro delicto ad sac'
dotem ptinet: quia sc̄a sc̄oru͂
est Assumens q3 sac'dos de sang'
ne hostie que imolata est pro
delicto ponet sup extremu͂ auri
cule dextre eius qui mudat' et sup
pollices manus dextre et pedis
et de olei sextario mittet in ma
nu͂ suam sinistram. tinget q3
digitu͂ dextru͂ in eo et asper
get septies cont' dn̄m Quod
autem reliquu͂ est olei in leua
manu fundet sup extremu͂ au
ricule eius dextre qui mudat'
et sup pollices manus ac ped'
dextri et sup sanguinem qui fusus
est pro delicto et sup caput eius
rogabit q3 pro eo coram dn̄o et
faciet sac'ficiu͂ pro pcc̄o Tunc im
molabit holocaustum et ponet
illud in altari cu͂ libamentis suis
et ho rite mudabit' Quod si pau
per est et no͂ potest manus eius
inuenire que dc̄a sunt: sumet ag
nu͂ pro delicto et oblatione ut
roget pro eo sacerdos decimā q3
ptem simile consp̄se oleo in sac'
ficiu͂ et olei sextariu͂. duos q3 tur
tures siue duos pullos columbe q
ru͂ sit unus pro pcc̄o et alt' in ho
locaustu͂ offeret ea die octauo
purificationis sue sac'doti ad hos
tiu͂ tab'naculi testimonij coram
dn̄o Qui suscipiens agnu͂ pro
delicto et sextariu͂ olei libabit
simul: immolato q3 agno de sa͂
guine eius ponet sup extremu͂
auricule dextre illius qui mudat'
et sup pollices manus eius ac
pedis dextri Olei v̄o partem
mittet in manu͂ suam sinistra͂
in quo tinguens digitu͂ dextre
manus asp'get septies contra
dn̄m tangetq3 extremu͂ dextre
auricule illius qui mudat' et pol
lices manus ac pedis dextri in
loco sanguinis qui effusus est pro
delicto Reliqua͂ autem ptem
olei que est in sinist' manu mit
tet sup caput purificati ut pla
cet pro eo dn̄m: et turture siue
pullu columbe offeret unu͂ pro
delicto et alteru͂ in holocaustu͂
cu͂ libamentis suis Hoc est sac'fi
ciu͂ leprosi qui habē no͂ pot
oīa in emundationem sui

Locutusq3 est dn̄s ad moysen
et aaron dicens Cum ingres
si fueritis terram chanaan qua͂
ego dabo uob in possessionem
si fuerit plaga lepre in edibus
ibit cuius est domus nuncians sac'
doti et dicet Quasi plaga le
pre videt' michi esse in domo
mea At ille p̄cipiet ut efferant
uniu͂sa de domo p͂usqua͂ in
grediat' eam et videat utru͂
lepra sit: ne inmunda fiant oīa
que in domo sunt Intrabitq3
postea ut consideat domus le
pra͂ et cu͂ viderit in parietib9
illius quasi valliculas palloē
siue rubore deformes et hu͂

liores superficie reliqua egredietur
hostium domus et statim claudet
eam septem diebus. Et rursus die
septimo considerabit eam. Si inue
nerit creuisse lepram iubebit
erui lapides in quibus lepra est
et proici eos extra ciuitatem in
loco immundo. Domum autem ipsam
radi intrinsecus per circuitum et
spargi puluerem rasure extra
urbem in loco immundo lapides
que alios reponi pro hiis qui ab
lati fuerint et luto alio liniri do
mum. Si autem postquam
eruti sunt lapides et puluis e
rasus et alia terra lita ingres
sus sacerdos viderit reuersam lep
ram et parietes aspersos ma
culis lepra est perseuerans et immun
da est domus. Quam statim des
truent et lapides eius ac lig
na atque vniuersum puluerem pro
icient extra oppidum in loco i
mundo. Qui intrauerit domum
quando clausa est immundus erit usque
ad vesperam. Et qui dormierit
in ea et comederit quippiam
lauabit vestimenta sua. Quod
si introiens sacerdos viderit le
pram non creuisse in domo post
quam denuo lita est purifica
bit eam reddita sanitate et
in purificationem eius sumet
duos passeres lignumque cedri
num et vermiculum atque ysopum
et immolato vno passere in va
se fictili super aquas uiuas
Tollet lignum cedrinum
et ysopum et coccum et passe

rem viuum et intinguet omnia in
sanguine passeris immolati atque
in aquis viuentibus et asperget do
mum septies. Purificabitque ea
tam in sanguine passeris quam in
aquis viuentibus et in passere
viuo lignoque cedrino et yso
po atque vermiculo. Cumque di
miserit passerem auolare in
agrum libere orabit pro domo
et iure mundabitur. Ista est lex omnis
lepre et percussure lepre vestium
et domorum cicatricis et erumpen
tium papularum lucentis macule
et in varias species coloris
immutatis ut possit sciri quo tem
pore mundum quid vel immundum sit

Locutus Capitulum. xv.
est dominus ad moy
sen et aaron dicens Loquimi
ni filiis israel et dicite eis. Vir
qui patitur fluxum seminis im
mund immundus erit et tunc iudicabitur
huic vicio subiacere cum per momenta
singula adheserit carni illius atque
concreuerit fedus humor. Omne
stratum in quo dormierit immundum
erit et ubicumque sederit. Si quis ho
minum tetigerit lectulum eius la
uabit vestimenta sua et ipse lotus
aqua immundus erit usque ad vesperam
Si saliuam huiuscemodi homo
iecerit super eum qui mundus est la
uabit vestimenta sua et lotus
aqua immundus erit usque ad vespe
rum. Si sederit ubi ille sederat et
ipse lauabit vestimenta sua et lotus
aqua immundus erit usque ad vesperam

Qui tetigerit carnem eius vesti
menta sua lavabit et ipse lotus aqua
inmundus erit usque ad vesperum.
Sagma super quo sederit inmundum
erit et quidquid sub eo fuerit qui
fluxum seminis patitur pollutum
erit usque ad vesperum. Qui porta
verit horum aliquid lavabit vesti
menta sua et ipse lotus aqua inmu
dus erit usque ad vesperam. Omnis
quem tetigerit qui talis est non lo
tis ante manibus lavabit vestimen
ta sua et lotus aqua inmundus erit
usque ad vesperam. Vas fictile quod
tetigerit confringetur. Vas autem lig
neum lavabitur aqua. Si sanatus
fuerit qui huiuscemodi sustinet pas
sionem numerabit septem dies
post emundationem sui et lotis
vestibus ac toto corpore in aquis
viventibus erit mundus. Die
autem octavo sumet duos turtu
res aut duos pullos columbe et
veniet in conspectum domini ad hostium ta
bernaculi testimonii dabitque eos sa
cerdoti. Qui faciet unum pro pec
cato et alterum in holocaustum
rogabitque pro eo sacerdos coram
domino ut emundetur a fluxu semi
nis sui. Vir de quo egredietur
semen coitus lavabit aqua omne
corpus suum et inmundus erit usque ad
vesperam. Vestem et pellem quam
habuerit lavabit aqua et inmunda
erit usque ad vesperam. Muli
er cum qua coierit lavabitur aqua
et inmunda erit usque ad vesperam. Mu
lier que redeunte mense pati
tur fluxum sanguinis septem diebus
separabitur. Omnis qui tetigerit eam
inmundus erit usque ad vesperum.

~~[illegible]~~ Et in quo dormierit vel
sederit diebus separationis sue pol
luetur. Qui tetigerit lectulum eius
lavabit vestimenta sua et ipse
lotus aqua inmundus erit usque
ad vesperam. Omne vas super quo
illa sederit quisquis attigerit lava
bit vestimenta sua et ipse lotus
aqua inmundus erit usque ad ves
perum. Si coierit cum ea vir tem
pore sanguinis menstrualis inmun
dus erit septem diebus et omne stra
tum in quo dormierit polluetur.
Mulier que patitur multis diebus
fluxum sanguinis non in tempore menstru
ali vel que post menstruum sangui
nem fluere non cessat: Quamdiu
huic subiacet passioni inmun
da erit quasi sit in tempore menstruo. Omne
stratum in quo dormierit et vas
in quo sederit pollutum erit. Quicum
que tetigerit eam lavabit vesti
menta sua: et ipse lotus aqua inmun
dus erit usque ad vesperum. Si ste
terit sanguis et fluere cessaverit nu
merabit septem dies purificati
onis sue: et octavo die offeret
pro se sacerdoti duos turtures
vel duos ~~turtures duos~~ pullos
columbe ad ostium tabernaculi.
Qui unum faciet pro peccato et
alterum in holocaustum rogabit
que pro ea coram domino et pro
fluxu inmunditie eius.
Docebitis ergo filios israel ut
caveant inmunditiam et non mo
riantur in sordibus suis cum pol
luerint tabernaculum meum quod
est inter eos. Ista est lex eius qui
patitur fluxum seminis et qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

polluitur coitu ⁊ que menstruis temporibus separatur vel que iugi fluit sanguine ⁊ hominis qui dormierit cum ea Capitulum xvi.

Locutusque est dominus ad moysen post mortē duorum filiorum aaron quando offerentes ignem alienū interfecti sunt: ⁊ precepit ei dicens loquere ad aaron fratrem tuū ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velū corā propiciatorio quo tegitur archa ut non moriatur quia in nube apparebo super oraculū nisi hec ante fecerit. Vitulū offeret pro peccato: ⁊ arietem in holocaustum Tunica linea vestietur feminalibus lineis verenda velabit. Accingetur zona linea: ⁊ cydarim lineam imponet capiti. Hec enim vestimenta sunt sancta quibus cunctis cum lotus fuerit induetur suscipietque ab uniuersa multitudine filiorum israel duos hyrcos pro peccato et unū arietem in holocaustū.

Cumque obtulerit vitulum ⁊ orauerit pro se et pro domo sua duos hyrcos stare faciet coram domino in ostio tabernaculi testimonii mittens super utrūque sortem: unā domino ⁊ alteram capro emissario Cuius sors exierit domino offeret illū pro peccato. cuius autē in caprum emissariū statuet eum viuū coram domino ut fundat preces super eo et emittat illū in solitudinē. His rite celebratis offeret vitulū ⁊ rogans pro se et pro domo sua immolabit eum. assumptoque thuribulo quod de prunis altaris impleuerit et hauriens manu compositum thymiama in incensum ultra velum intrabit in sancta ut positis super ignem aromatibus nebula eorū et vapor operiat oraculū quod est super testimoniū ⁊ non moriatur. Tollet quoque de sanguine vituli: ⁊ asperget digito septies contra propiciatoriū ad orientem Cumque mactauerit hyrcum pro peccato populi inferet sanguinem eius intra velū sicut preceptū est de sanguine vituli: ut aspergat e regione oraculi ⁊ expiet sanctuariū ab immundiciis filiorū israel et a preuaricationibus eorū cunctis quoque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii quod fixū est inter eos in medio sordium habitationis eorū Nullus hominum sit in tabernaculo quando pontifex ingreditur sanctuarium ut roget pro se et pro domo sua et pro uniuerso cetu filiorum israel donec egrediatur. Cum autem exierit ad altare quod coram domino est oret pro se. ⁊ sumpto sanguine vituli atque hyrci fundat super cornua eius per gyrū aspergensque digito septies et expians sanctificet illud ab immundiciis filiorum israel Postquam emundauerit sanctuariū

et tabernaculum et altare tunc offerat
hyrcum viventem: et posita utraque
manu super caput eius confiteatur
omnes iniquitates filiorum israel et
universa delicta atque peccata eorum
quae imprecans capiti eius emittet
illum per hominem paratum in desertum. Cum
que portaverit hyrcus omnes in
iquitates eorum in terram solitari
am et dimissus fuerit in deserto re
vertetur aaron in tabernaculum tes
timonii et depositis vestibus
quibus prius indutus erat cum int
raret sanctuarium relictisque ibi
lavabit carnem suam in loco
sancto indueturque vestimentis suis
Et postquam egressus holocaus
tum suum ac plebis rogabit tam
pro se quam pro populo et adipem
qui oblatus est pro peccatis adolebit
super altare. Ille vero qui dimiserit
caprum emissarium lavabit vesti
menta sua et corpus aqua et sic
ingredietur in castra. Vitulum
autem et hyrcum qui pro peccato fue
rant immolati et quorum san
guis illatus est ut sanctuarii expi
atio asportabunt extra castra et
comburent igni tam pelles
quam carnes eorum et fimum et quicumque
combusserit ea lavabit vestimen
ta sua et carnem aqua et sic
ingredietur in castra. eritque hoc vo
bis legitimum sempiternum
Mense septimo decima die
mensis affligetis animas vestras nul
lumque facietis opus sive indige
na sive advena qui peregrinatur
inter vos In hac die expiatio
erit vestra atque mundatio ab omni

bus peccatis vestris coram domino
mundabimini Sabbatum enim re
quietionis est et affligetis animas
vestras religione perpetua Expiabit
autem sacerdos qui unctus fuerit
et cuius initiata est manus ut
sacerdotio fungatur pro patre suo
indueturque stola linea et vestibus
sanctis et expiabit sanctuarium et ta
bernaculum testimonii atque alta
re sacerdotes quoque et universum
populum Eritque hoc vobis legitimum
ut oretis pro filiis israel et pro
cunctis peccatis eorum semel in anno
Fecit ergo sicut preceperat dominus
moysi. Capitulum. xvii.

Et locutus est dominus ad moy
sen dicens. loquere aaron
et filiis eius et cunctis filiis israel
et dices ad eos Iste est sermo quem
mandavit dominus dicens Homo
quilibet de domo israel si occiderit
bovem aut ovem sive capram
in castris vel extra castra et non
obtulerit ad ostium tabernaculi ob
lacionem domino sanguinis reus erit
Quasi sanguinem fuderit: sic
peribit de medio populi sui Ideo of
ferre debet sacerdoti filii israel hos
tias suas quas occidunt in agro
ut sanctificentur domino ante ostium
tabernaculi testimonii et immo
labunt eas hostias pacificas
domino Funditque sacerdos sanguinem
super altare domini ad ostium taberna
culi testimonii et adolebit adi
pem in odorem suavitatis do
mino. et nequaquam ultra immo
labunt hostias suas demonibus
cum quibus fornicati sunt. legiti

mū sempiternū erit illis: et posteris
eorū. et ad ipsos dices. Homo qui
libz de domo isrl' et de aduenis
qui peregrinatur apud uos qui
obtulerit holocaustum siue victi
mam et ad ostiu tabnaculi tes
timonij nō adduxerit eam ut
offerat dnō. interibit de po
pulo suo Homo quilibz de do
mo isrl' et de aduenis qui pere
grinatur int' vos. si comederit sā
guinem obfirmabo faciem me
am cont' aīam illius et disp
dam eam de pplo suo quia ani
ma carnis in sangne est et e
go dedi illū vob ut sup altare
meo expietis pro aīabus vris
et sanguis pro anime piacu
lo sit Idcirco dixi filijs isrl'. Oēs
aīa ex vobis nō comedet san
guinem nec ex aduenis qui pe
regrinatur int' uos Homo quicū
qz de filijs isrl' et de aduenis
qui peregrinatur apud vos. si ve
natione atqz aucupio ceperit
feram vel auem quibus vesci
licitū est fundet sanguinem eius
et operiat illū terra Anima
enī omnis carnis in sangne
ē vn dixi filijs isrl'. Sangui
nem vniuse carnis nō come
detis quia anima carnis ī
sangne ē et quicūqz comederit
illū interibit Anima que come
derit morticinū uel captū a
bestia. tam de indigenis quam
de aduenis. lauabit vestes su
as et semetipm aqua et conta
minatus erit usqz ad vesperū
et hoc ordine mundus fiet Quod
si nō lauerit vestimēta nec

corpus portabit iniquitatem suā.
Locutusqz Caplm. xviii.
est dns ad moy
sen dicens Loquere filijs isrl'
et dices ad eos Ego dns deus
vester. Iuxta cōsuetudinem
terre egipti in qua habitastis nō
facietis. et iuxta morem regio
nis chanaan ad quam ego ī
troducturus sum uos nō agetis
nec in legitimis eorū ambu
labitis Facietisqz iudi
cia mea et precepta seruabitis
et ambulabitis in eis ego do
minus deus vr. Custodite leges
meas atqz iudicia que faciens
homo viuet in eis Ego dns
Omnis hō ad proximā sanguinis
sui nō accedet ut reuelet tur
pitudinem eius Ego dns Tur
pitudinem pris tui et turpitu
dinem mris tue nō discoopies
mater tua ē: nō reuelabis turpi
tudinem eius Turpitudinem
vxoris pris tui nō discoopies
turpitudo enim sororis tue ex
patre siue ex mre que domi
vel foris genita ē non reue
labis Turpitudinem filie filij
tui vel neptis ex filia nō re
uelabis quia turpitudo tua ē
Turpitudinem filie vxoris pa
tris tui quā pepit patri tuo
et est soror tua nō reuelab'
Turpitudinem sororis pris
tui nō discoopies quia caro
ē pris tui Turpitudinē soro
ris mris tue nō reuelabis eo
quod caro sit mris tue Turpi
tudinē patrui tui nō reuelab'

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nec accedes ad uxorem eius que tibi affinitate coniungitur. Turpitudinem nurus tue non revelabis quia uxor filii tui est nec discoperies ignominiam eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis quia turpitudo fratris tui est. Turpitudinem uxoris tue et filie eius non revelabis filiam filii eius et filiam filie eius non sumes ut reveles ignominiam eius quia caro illius sunt et talis coitus incestus est. Sororem uxoris tue in pelicatum illius non accipies nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente. Ad mulierem que patitur menstrua non accedes nec revelabis feditatem eius. Cum uxore proximi tui non coibis nec seminis commixtione maculaberis. De semine tuo non dabis ut consecretur ydolo moloch non pollues nomen domini dei tui. ego dominus. Cum masculo non commisceberis coitu femineo quia abhominabile est. Cum omni pecore non coibis nec maculaberis nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet iumento nec miscebitur ei quia scelus est. Nec polluamini in omnibus hiis quibus contaminate sunt universe gentes quas ego eiciam ante conspectum vestrum et quibus polluta est terra. cuius ego scelera visitabo ut evomat habitatores suos. Custodite legitima mea atque iudicia et non faciatis ex omnibus abhominacionibus istis tam indigena quam colonus qui peregrinantur apud vos. Omnes enim execraciones istas fecerunt accole terre qui fuerunt ante vos et polluerunt eam. Cavete ergo ne et vos similiter evomat cum paria feceritis sicut evomuit gentem que fuit ante vos. Omnis anima que fecerit de abhominacionibus hiis quippiam: peribit de medio populi sui. Custodite mandata mea: nolite facere que fecerunt hii qui fuerunt ante vos et ne polluamini in eis ego dominus deus vester. Capitulum .xix.

Locutusque est dominus ad moysen dicens loquere ad omnem cetum filiorum israel et dices ad eos. Sancti estote quia ego sanctus sum dominus deus vester. Unusquisque patrem suum et matrem timeat. Sabbata mea custodite ego dominus deus vester. Nolite converti ad ydola nec deos conflatiles faciatis vobis ego dominus deus vester. Si immolaveritis hostiam pacificorum domino ut sit placabilis eo die quo fuerit immolata comedetis eam et die altero. Quicquid autem residuum fuerit in diem tercium: igni comburetis. Si quis post biduum comederit ex ea profanus erit et impietatis reus portabit iniquitatem suam quia sanctum domini polluit et peribit anima illa de populo suo. Cum messueris segetes terre tue non tondebis usque ad solum superficiem terre nec remanentes spicas colliges neque in vinea tua racemos et grana decidencia congregabis

sed paupib9 et peregrinis carpen
da dimittes ego dn̄s deus vr̄. Nō
facietis furtū nō mēciemini nec
decipiat vnusquisq3 proximū suū
Nō piurabis in nomine meo
nec pollues nomen domini dei
tui. ego dn̄s. Nō facias calūpni
am proximo tuo nec vi opp̄mes
eum Nō morabit̄ opus mer
cennarij tui apud te usq3 ma
ne Nō maledices surdo nō co
ram ceco pones offendiculum
sed timebis deū tuū. quia ego
dn̄s sum Nō facies quod iniquū
est nec iniuste iudicabis Nec cō
sideres p̄sonam paupis nec ho
nores vultū potentis
Iuste iudica proximo tuo. Nō
eris criminator et susurro in
p̄plis Nō stabis contra sangui
nem proximi tui ego dn̄s Nō
oderis frēm tuū in corde tuo
sed publice argue eum: nec ha
beas sup illo pc̄m. Nō queres
vlcionem nec memor eris in
iurie ciuiū tuorū Diliges ami
cū tuū sicut temetipsm Ego do
minus: leges meas custodite
Iumenta tua nō facies coire cū
alterius generis animātibus A
grū nō seres diuso semine.
nota Veste que ex duob9 texta ē
nō indueris Homo si dormie
rit cū muliere coitu seminis
q̄ sit ancilla etiā nobilis et
tamen p̄cio nō redempta nec
libtate donata vapulabūt am
bo et nō morientur. quia non
fuit libā Pro delicto autem
suo offeret domino ad hostiū

tabnacli testimonij arietem ora
bitq3 sacerdos pro eo et pro delicto
eius coram dn̄o et repropiciabit̄
ei dimittet̄q3 pc̄m Quādo in
gressi fueritis t̄ram et plātaui
tis in ea ligna pomifera aufe
tis p̄pucia eorū Poma que ger
minat īmunda erūt uobis nec
edetis ex eis Quarto āno oīs
fructus eorū sc̄ificabit̄ laudabili
dn̄o. quīto aūt āno comedetis
fructus cōgregantes poma que
proferūt ego dn̄s deus vr̄. Non
comedetis carnem cū sāgwine nō
augurabimini nec obser-ua
bitis sompnia neq3 in rotūdū
attondebitis comam. nec rade
tis barbam et sup mortuo nō
incidetis carnem vrām neq3
figuras aliq̄s et stigmata fa
cietis vobis. ego dn̄s Nō pro
stituas filiā tuā et cōtaminet̄
t̄ra et impleatur piaculo Sab
bata mea custodite et sc̄uariū
meū metuite ego dn̄s Nō decli
netis ad magos nec ab ariolis
aliquid sciscitemini vt pollua
mini p̄ eos: ego dn̄s deus vr̄.
Coram cano capite cōsurge et
honora p̄sonam senis et time
dn̄m deū tuū ego sum dn̄s Si
habitauit aduena in t̄ra vrā
et moratus fuit int̄ uos ne
exprobetis ei. sed sit int̄ uos
quasi indigena et diligetis
eum q̄si uos metipsos fuistis
enim et uos aduene in t̄ra e
gipti: ego dn̄s deus vester.

Nolite facere aliquid iniquum in
iudicio in regula in pondere in men
sura Statera iusta et equa sint
pondera iustus modius equusque
sextarius ego dominus deus vester qui
eduxi vos de terra egipti Custodi
te omnia precepta mea et uniuersa
iudicia et facite ea ego dominus.

Locutusque Capitulum xx.

est dominus ad moysen dicens
Hec loqueris filiis israel Homo de
filiis israel et de aduenis qui ha
bitant inter vos Si quis dederit de
semine suo ydolo moloch mor
te moriatur Populus terre lapida
bit eum et ego ponam faciem meam
contra eum succidam eum de me
dio populi sui eo quod dederit
de semine suo moloch et conta
minauerit sanctuarium meum ac pol
luerit nomen sanctum meum Quod
si negligens populus terre et quasi
paruipendens imperium meum
dimiserit hominem qui dedit de se
mine suo moloch nec voluerit
eum occidere ponam faciem meam
super hominem illum et cognacionem
eius succidamque et ipsum et omnes
qui consenserunt ei vt fornicaren
tur cum moloch de medio po
puli sui Anima que declinaue
rit ad magos et ad ariolos
et fornicata fuerit cum eis po
nam faciem meam contra eam et
interficiam illam de medio populi
sui Sanctificamini et estote sancti
quia ego sanctus sum dominus deus
vester Custodite precepta mea et
facite ea ego dominus deus
vester qui sanctifico vos Qui male
dixerit patri suo vel matri morte
moriatur. Qui patri
matrique maledixit sit sanguis
eius super eum Si mechatus quis
fuerit cum vxore alterius et adulterium
perpetrauerit cum coniuge pro
ximi sui morte moriatur ambo
et mechus et adultera Qui dor
mierit cum nouerca sua et reuela
uerit ignominiam patris sui mor
te moriantur ambo sanguis eorum
sit super eos Si quis dormierit
cum nuru sua vterque moriantur quia
scelus operati sunt sanguis eorum sit
super eos Qui dormierit cum mas
culo coitu femineo vterque operatus
est nefas morte moriantur sit san
guis eorum super eos Qui supra
vxorem filiam duxit matrem
eius scelus operatus est viuus ar
debit cum eis nec permanebit
tantum nefas in medio vestri Qui
cum iumento et pecore coierit
morte moriatur. pecus quoque occi
dite Mulier que succubuerit cuili
bet iumento simul interficietur cum
eo sanguis eorum sit super eos Qui
acceperit sororem suam filiam pa
tris sui vel filiam matris sue et
viderit turpitudinem eius illa
que conspexerit ignominiam fratris
nefariam rem operati sunt occi
dentur in conspectu populi eo quod tur
pitudinem suam mutuo reue
lauerint et portabunt iniquita
tem suam Qui coierit cum muliere
in fluxu menstruo et reuelauerit
turpitudinem eius ipsaque ape
ruerit fontem sanguinis sui inter
ficientur ambo de medio popu
li sui. Turpitudinem matertere

re et amite tue nō discoopies.
Qui hoc fecerit ignominiam cog-
nationis sue nudabit portabūt am
bo iniquitatem suam qui coierit
cū uxore patrui sui vel auun
culi sui et reuelauit ignomini
am cognationis sue portabūt
ābo iniquitatē suā: absqz libe
ris morient. Qui duxit vxo
rem fr̄is sui rem facit illicitā
turpitudinē fr̄is sui reuelauit
absqz filijs erūt. Custodite leges
meas atqz iudicia et facite ea
ne et vos euomat terra ingressuri es
tis et habitaturi. Nolite ambu
lare in legittimis nationū quas
ego expulsurus sum ante uos om
nia eni hec fecerūt et abhomina
tus sum eas. Vobis
aūt loquor. Possidete terram eorum
quā daba vobis in hereditatem
terram fluentē lacte et melle:
ego dn̄s deus vr̄ qui separaui uos
a ceteris pp̄lis. Separate g° et vos
iumentū mūdū ab inmūdo et
auem mūdā ab inmūda ne pol
luatis aīas vr̄as in pecore et
in auibus et in cunctis q̄ moue
tur in terra et q̄ vobis ostendi
ee polluta. Eritis s̄ci michi.
quia s̄cūs ego sum dn̄s et se
paraui vos a ceteris pp̄lis vt ee
tis mei. Vir siue mu
lier in quibus phitonicus ul'
diuinationis fuit sp̄s morte
moriant. lapidibus obruent
eos sanguis eor̄ sit sup eos

Dixit quoqz Capl̄m. xxi.
dominus ad moysen lo
quere ad sac'dotes filios aaron
et dices eis Ne contaminet' sacerdos
in mortibus ciuiū suorū nisi tan
tū in consanguineis ac ppinquis
id ē sup matre et patre et filio
ac filia fratre quoqz et sorore
v̄gine que nō est nupta viro s;
nec in principe pp̄li sui contami
nabit'. Non radent caput nec
barbam neqz in carnibus suis
facient incisuras. Sc̄i erunt
deo suo et non pollauent nomen
eius. Incensū eni dn̄i et panes
dei sui offerūt: et ideo s̄ci erūt
Scortum et vile prostibulū nō
ducet vxorem nec eam que re
pudiata est a marito quia con
secratus est deo suo et panes pro
positionis offert. Sit ergo s̄cūs
quia et ego s̄cūs sum dn̄s qui
s̄ctifico uos. Sac'dotis filia si dep
hensa fuit in stupro et viola
uerit nomen pr̄is sui flammis
exuret'. Pontifex id ē sac'dos
maximus int' fr̄es suos sup cuius
caput fusum est vnctionis oleū
et cuius manus in sac'docio conse
crate sūt. vestitusqz ē s̄cīs vesti
bus caput suū nō discoopiet
vestimēta nō scindet et ad oēz
mortuū nō ingredietur omni
no. Sup patre suo quoqz et ma
tre nō contaminabit' nec egre
diet' de s̄cīs ne polluat s̄cūa
riū dn̄i q2 oleum s̄ce vnctio
nis dn̄i sui sup eum est. ego
dn̄s. Virginem ducat vxorē

viduam autem et repudiatam
et sordidam atque meretricem
non accipiet sed puellam de popu
lo suo ne commisceat stirpem ge
neris sui vulgo gentis sue quia
ego dominus qui sanctifico eum.
Locutusque est dominus ad moysen
dicens. loquere ad aaron. Homo
de semine tuo per familias qui
habuerit maculam non offeret pa
nes domino deo suo nec accedet ad
ministeria eius. Si cecus fuerit si
claudus si vel parvo vel grandi
vel torto naso si fracto pede si
manu si gibbus si lippus si albu
ginem habens in oculo si iugem
scabiem si impetiginem in cor
pore vel hirnosus. Omnis qui ha
buerit maculam de semine aa
ron sacerdotis non accedet offerre
hostias domino nec panes deo suo
vescetur tamen panibus qui offeruntur
in sanctuario ita dumtaxat ut intra
velum non ingrediatur nec acce
dat ad altare quia maculam
habet et contaminare non debet sanc
tuarium meum. ego dominus qui sanctifico
eos. Locutus est ergo moyses
ad aaron et filios eius et ad
omnem israel cuncta que sibi fuerant
imperata. Capitulum xxij.

Locutus est quoque dominus ad moy
sen dicens. loquere ad aaron
et ad filios eius ut caveant ab
hiis que consecrata sunt filiorum israel et
contaminent nomen sanctificatorum m
que ipsi offerunt ego dominus. Dic ad
eos et ad posteros eorum. Omnis
homo qui accesserit de stirpe vestra
ad ea que consecrata sunt et que obtu
lerunt filii israel domino in quo est in
mundicia peribit coram domino. ego
dominus. Homo de semine aaron qui
fuerit leprosus aut paciens fluxum
seminis non vescetur de hiis que
sanctificata sunt michi donec sa
netur. Qui tetigerit inmundum super
mortuo et ex quo egreditur
semen quasi coitus et qui tangit rep
tile et quodlibet inmundum cuius tac
tus est sordidus inmundus erit usque
ad vesperum et non vescetur de hiis
que sanctificata sunt: sed cum laverit car
nem suam aqua et occubuerit
sol tunc mundatus vescetur de sanctifica
tis quia cibus illius est.

Morticinum et captum a bestia
non comedent nec polluentur in
eis ego sum dominus. Custodient pre
cepta mea ut non subiaceant
peccato et non moriantur in sanctuario
cum polluerint illud: ego dominus qui
sanctifico eos. Omnis alienigena
non comedet de sanctificatis. Inqui
linus sacerdotis et mercenarius
non vescentur ex eis. Quem autem
emerit sacerdos et qui vernaculus
domus eius fuerit hii comedent
ex eis. Si filia sacerdotis cuilibet
ex populo nupta fuerit de hiis que
sanctificata sunt et de primiciis non
vescetur. Sin autem vidua vel
repudiata et absque liberis reversa
fuerit ad domum patris sui sicut pu
ella consueverat aletur cibis patris
sui. Omnis alienigena come
dendi ex eis non habet potestatem.
Qui comederit de sanctificatis

per ignorantiam addet quintam
partem cum eo quod comedit et
dabit sacerdoti in sanctuario. Et non con-
taminabunt sanctificata filiorum
israel que offerunt domino ne forte sus-
tineant iniquitatem delicti sui
cum sanctificata comederint. Ego
dominus qui sanctifico eos. Locutus est
dominus ad moysen dicens lo-
quere ad aaron et ad filios eius
et ad omnes filios israel dicesque
ad eos. Homo de domo israel et
de advenis qui habitant apud vos
qui obtulerit oblationem suam
vel vota solvens vel sponte offe-
rens quicquid illud fuerit quod
obtulerit in holocaustum domini ut
offeratur per vos masculus imma-
culatus erit. Ex bubus
et ex ovibus et ex capris si ma-
culam habuerit non offeretis neque
erit acceptabile. Homo qui
obtulerit victimam pacifico-
rum domino vel vota solvens
vel sponte offerens tam de bubus
quam de ovibus immaculatum of-
feret ut acceptabile sit. Omnis
macula non erit in eo. Si ce-
cum fuerit si fractum si cicatricem
habens si papulas aut sca-
biem vel impetiginem non
offeretis ea domino neque adolebi-
tis ex eis super altare domi-
ni. Bos et ovis aure et cau-
da amputatis voluntarie offer-
ri potest votum autem ex hiis
solvi non potest. Omne ani-
mal quod vel contritis vel
tunsis vel sectis ablatisque testi-
culis non offeretis domino et in terra
vestra hoc omnino non facietis.
De manu alienigene non
offeretis panes domino deo vestro et
quicquid aliud dare voluerit
quia corrupta et maculata sunt
omnia non suscipietis ea. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Bos
ovis et capra cum genita fuerint
septem diebus erunt sub ubere
matris sue. Die autem octavo et
deinceps offerri poterunt domino. Si-
ve illa bos sive illa ovis non
immolabuntur una die cum fetibus
suis. Si immolaveritis hostiam
pro gratiarum actione domino ut pos-
sit esse placabilis eodem
die comedetis eam. Non rema-
nebit quicquid in mane alterius diei
ego dominus. Custodite mandata
mea et facite ea ego dominus. Non
polluatis nomen meum sanctum ut
sanctificer in medio filiorum israel.
ego dominus qui sanctifico vos et
eduxi de terra egypti ut essem vo-
bis in deum ego dominus.

Capitulum xxiii.

Locutusque est dominus ad moysen
dicens loquere filiis israel et di-
ces ad eos hee sunt ferie domini
quas vocabitis sanctas. Sex die-
bus facietis opus. Dies septi-
mus quia sabbati requies
est vocabitur sanctus omne opus non
facietis in eo. Sabbatum domini est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in cunctis habitacionibus vestris.
Hee sunt ergo ferie domini sancte quas
celebrare debetis temporibus suis
Mense primo quartadecima die
mensis ~~huius sollempnitas azi-
morum domini est~~ ad vesperum pha-
se domini est. Et quintadecima die
mensis huius sollempnitas azi-
morum domini est. Septem diebus
azima comedetis. Dies primus
erit vobis celeberrimus sanctusque. Omne
opus servile non facietis in eo
sed offeretis sacrificium in igne domino
septem diebus. Dies autem sep-
timus erit celebrior et sanctior nul-
lumque servile opus facietis in eo.
Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Cum ingressi
fueritis terram quam ego dabo
vobis et messueritis segetem
feretis manipulos spicarum
primicias messis vestre ad sacer-
dotem. Qui elevabit fasciculum
coram domino ut acceptabilis sit
pro vobis altero die sabbati et
sanctificabit illum atque in eodem
die quo manipulus consecratur ce-
detur agnus immaculatus anicu-
lus in holocaustum domini et libame-
na offerentur cum eo due decime si-
mile consperse oleo in incensum domini
odoremque suavissimum. liba quoque
vini quarta pars hyn. Panem et
polentam et pultes non come-
detis ex segete usque ad diem
quo offeratis ex eo domino deo
vestro. Preceptum est sempiternum
in generacionibus cunctisque ha-
bitaculis vestris. Numerabitis
ergo ab altero die sabbati in
quo obtulistis manipulum pri-
miciarum septem ebdomadas ple-
nas usque ad alteram diem
explecionis ebdomade septi-
me id est quinquaginta dies et
sic offeretis sacrificium novum
domino ex omnibus habitaculis
vestris panes primiciarum duos
de duabus decimis simile fer-
mentate quos coquetis in primi-
cias domini offeretisque cum pani-
bus septem agnos immaculatos
anniculos et vitulum de arme-
to unum et arietes duos et erunt
in holocaustum cum libamentis
suis in odorem suavissimum
domino facietis et hircum pro
peccato duos quoque agnos immacula-
tos anniculos hostias pacificorum.
Cumque elevaverit eos sacerdos
cum panibus primiciarum coram
domino cedent in usum eius et
vocabitis hunc diem celeberri-
mum atque sanctissimum. Omne
opus servile non facietis in
eo legittimum sempiternum erit
in cunctis habitaculis et genera-
cionibus vestris. Postquam
autem messueritis segetem
terre vestre non secabitis eam us-
que ad solum nec remanentes
spicas colligetis. Sed pauperibus
et peregrinis dimittetis eas.
Ego ego dominus deus vester.
Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere filiis israel

Mense septimo prima die mensis
erit vobis sabbatum memoriale cla
gentibus tubis et vocabitur sanctum. Omne
opus servile facietis in eo et
offeretis holocaustum domino. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. De
cimo die mensis huius septimi
dies expiacionum erit celeberrimus
et vocabitur sanctus. affligetisque a
nimas vestras in eo et offeretis
holocaustum domino. Omne opus non
facietis in tempore diei huius quia
dies propiciacionis est ut propicietur
vobis dominus deus vester. Omnis
anima que afflicta non fuerit die hoc
peribit de populis suis: et que operis
quippiam fecerit delebo eam
de populo suo. Nichil ergo operis fa
cietis in eo. legittimum sempiter
num erit vobis in cunctis generaci
onibus et habitacionibus vestris. Sab
batum requiecionis est: affligetis
animas vestras. Die nono mensis
a vespere usque ad vesperum cele
brabitis sabbata vestra. Et locutus
est dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israel. A quinto decimo die men
sis huius septimi erunt ferie ta
bernaculorum septem diebus domino.
Dies primus vocabitur celeberrimus
atque sanctissimus. Omne opus ser
uile non facietis in eo et septem
diebus offeretis holocaustum domino.
Dies quoque octauus erit cele
berrimus atque sanctissimus et
holocaustum offeretis domino.
Est enim cetus atque collecte. Omne
opus seruile non facietis in eo.
Hee sunt ferie domini quas
vocabitis celeberrimas et sanctissimas
offeretisque in eis oblaciones do
mino holocausta et libamenta iux
ta ritum uniuscuiusque diei excep
tis sabbatis domini. donisque vestris
et que offeretis ex voto vel que spon
te tribuitis domino. A quintodecimo igitur
die mensis septimi quando congre
gaveritis omnes fructus terre vestre ce
lebrabitis ferias domini septem diebus.
Die primo et die octauo erit
sabbatum id est requies. Sumetisque
vobis die primo fructus arboris
pulcherrime spatulasque palmarum
et ramos ligni densarum frondium
et salices de torrente et letabi
mini coram domino deo vestro. Celebra
bitisque sollempnitatem eius sep
tem diebus per annum legitimum sem
piternum erit in generacionibus vestris
mense septimo festa celebrabitis
et habitabitis in umbraculis sep
tem diebus. Omnis qui de genere
est manebit in tabernaculis ut dis
cant posteri vestri quod in tab
naculis habitare fecerim filios
israel. cum educerem eos de terra egip
ti ego dominus deus vester. locutusque est
moyses super sollempnitatibus
domini ad filios israel. Ca. xxiiij.

Et locutus est dominus ad moysen
dicens. Precipe filiis israel ut
afferant tibi oleum de oliuis
purissimum ac lucidum ad con
cinnandas lucernas iugiter extra
velum testimonii in tabernaculo

tulo federis: Ponetque eas vespe
aaron usque in mane coram do
mino cultu rituque perpetuo in genera
tionibus vestris Super candelabrum
mundissimum ponentur semper in
conspectu domini. Accipies quoque
similam et coques ex ea duode
cim panes qui singuli habebunt du
as decimas Quorum senos
altrinsecus super mensam puris
simam coram domino statues et
pones super eos thus lucidissi
mum ut sit panis in monumen
tum oblationis domini per singu
la sabbata mutabuntur coram
domino: suscepti a filiis israel federe
sempiterno eruntque aaron et fili
orum eius ut comedant eos in lo
co sancto quia sanctum sanctorum est de sacrificiis
domini iure perpetuo Ecce au
tem egressus filius mulieris istra
helitis quem pepererat de viro
~~egipto~~ egipcio inter filios israel
iurgatus est in castris cum viro
israhelita Cumque blasphemas
set nomen domini et maledixisset
ei adductus est ad moysen Vo
cabatur autem mater eius salo
mith filia dabri de tribu dan
Miseruntque eum in carcerem donec
nossent quid iuberet dominus Qui
locutus est ad moysen dicens E
duc blasphemum extra castra et po
nant omnes qui audierunt manus
suas super caput eius et lapidet
eum populus universus et ad filios
israel loqueris Homo qui male
dixit deo suo portabit peccatum
suum et qui blasphemauerit no
men domini: morte moriatur lapi
dibus opprimet eum omnis multi
tudo siue ille ciuis siue peregrinus
fuit Qui blasphemauit nomen
domini morte moriatur Qui per
cusserit et occiderit hominem morte
moriatur Qui percusserit animal reddat
vicarium: id est animal pro animali Qui
irrogauerit maculam cuilibet ciui
um suorum: sicut fecit sic fiet
ei fracturam pro fractura ocu
lum pro oculo dentem pro dente
restituet Qualem inflixerit ma
culam talem sustinere cogetur
Qui percusserit iumentum reddet
aliud Qui percusserit hominem puni
etur Equum iudicium sit inter vos si
ue peregrinus siue ciuis peccauerit
quia ego sum dominus deus vester Locu
tusque est moyses ad filios israel.
et eduxerunt eum qui blasphema
uerat extra castra ~~ex~~ ac lapidibus
oppresserunt Feceruntque filii israel
sicut preceperat dominus moysi

Locutus est Capitulum .xxv.
dominus ad moysen in monte
synai dicens loquere filiis israel
et dices ad eos Quando ingressi
fueritis terram quam ego dabo uo
bis: sabbatizet sabbatum domino
Sex annis seres agrum tuum et
sex annis putabis vineam tuam
colligesque fructus eius Septimo
autem anno sabbatum erit terre
requiecionis domini Agrum non
seres et vineam non putabis
Que sponte gignit humus non
metes et uvas primiciarum tuarum
non colliges quasi vindemiam An
nus enim requiecionis est terre
sed erunt vobis in cibum tibi et
servo tuo ancille et mercenario

tuo et aduene qui peregrinatur
apud te iumentis [tuis] et pecoribus
omnia que nascuntur prebebunt cibum
Numerabis quoque tibi septem
ebdomadas annorum id est sep
tem septies que simul faciunt annos
quadraginta nouem et clanges
bucina mense septimo decima
die mensis propiciacionis in uni
uersa terra vestra Sanctificabisque
annum quinquagesimum et vo
cabis remissionem cunctis habi
tatoribus terre tue Ipse enim est iubi
leus Reuertetur homo ad possessi
onem suam et unusquisque rediet
ad familiam pristinam quia
iubileus est et quinquagesimus
annus Non seretis neque metetis
Sponte nascencia in agro
et primicias vindemie non
colligetis ob sanctificacionem iu
bilei sed statim oblata comede
tis Anno iubilei
redient omnes ad possessiones
suas quando vendes quippiam
ciui tuo vel emes ab eo ne con
tristes fratrem tuum sed iuxta nu
merum annorum iubilei emes
ab eo et iuxta supputacionem
frugum vendet tibi Quanto
plus annorum remanserit post iu
bileum: tanto crescet et precium Et
quanto minus temporis numeraueris
tanto minoris et empcio con
stabit Tempus enim frugum
vendet tibi. Nolite affligere
contribules vestros. sed timeat
vnusquisque dominum deum suum: quia
ego dominus deus vester Facite pre
cepta mea et iudicia custodi

te et implete ea ut habitare pos
sitis in terra absque vllo pauore
et gignat vobis humus fructus
suos. quibus vescamini vsque ad
saturitatem nullius impetum
formidantes Quod si dixeritis
quid comedemus anno septimo
si non seuerimus neque collegerimus
fruges nostras. dabo benedictionem
meam vobis anno sexto et
faciet fructus trium annorum:
seretisque anno octauo et comede
tis veteres fruges vsque ad nouum
annum donec noua nascantur ede
tis vetera Terra quoque non ven
detur in perpetuum quia mea est et vos
aduene et coloni mei estis Unde
cuncta regio possessionis vestre sub
redempcionis condicione vendetur
Si attenuatus fuerit frater tuus vendi
derit possessiunculam suam et vo
luerit propinquus eius potest redi
mere quod ille vendiderat Sin
autem non habuerit proximum et
ipse precium ad redimendum potue
rit inuenire ~~computabuntur~~ compu
tabuntur fructus ex eo tempore quo
vendidit et quod reliquum est red
det emptori: sicque recipiet posses
sionem suam Quod si non inue
nerit manus eius ut reddat preci
um: habebit emptor quod eme
rat vsque ad annum iubileum In ipso
enim omnis vendicio rediet ad
dominum et ad possessorem pristinum
Qui vendiderit domum intra vrbis
muros Habebit licenciam redi
mendi. donec vnus impleatur annus
Si non redemerit et anni circulus
fuerit euolutus emptor posside

bit eam et posteri eius in ppetuū
et redimi nō poterit etiam in iu
bileo Si autē in villa fuit domus
que muros nō hꝫ agrorū iure ve
detur Si ante redempta nō fuit
in iubileo reuertetur ad dominum Edes
leuitarū que in urbibus sūt semp
pūt redimi Si redempte non
fuerint in iubileo reuertentur ad
dominos. quia domus urbiū
leuiticarū pro possessionibus sunt
inter filios isrl Suburbana aūt
eorū nō veniē veneant quia pos
sessio sempiterna est Si attenua
tus fuerit frater tuus et infirmus manu
et susceperis eum quasi aduenā
et peregrinum et vixerit tecum
ne accipias usuras ab eo nec
amplius quā dedisti Time dominum
tuū ut viuere possit frater tuus a
pud me te. Pecuniam
tuam nō dabis ei ad usuram
et frugū suphabūdanciam nō
exiges Ego dominus deus vester qui e
duxi vos de terra egipti ut darē
vobis terram chanaan et essem
vester deus Si paupertate
compulsus vendiderit se tibi fra-
ter tuus nō eum opprimes seruitute
famulorū sed quasi mercenarius
et colonus erit usque ad annū iubi
leum operabitur apud te et pos
tea egredietur cum liberis suis et
reuertetur ad cognacionem suam
et ad possessionem patrū suorū
Mei enim serui sūt et ego eduxi
eos de terra egipti Nō vement
condicione seruorū ne affligas
ea eum per potenciam sed metui
to dominum tuum. Seruus
et ancilla sint vobis de nacionibus

que in circuitu vestro sūt et de adue
nis qui peregrinantur apud vos vel
qui ex hijs nati fuerint in terra
vestra hos habebitis famulos et
hereditario iure transmittetis ad
posteros et possidebitis in eternū
fratres autem vestros filios isrl ne
opprimatis per potenciā Si in
ualuerit apud vos manus adue
ne atque peregrini et attenuatus
frater tuus vendiderit se ei aut
cuiquā de stirpe eius post ven
dicionem potest redimi Qui
voluerit ex fratribus suis redimet
eum et patruus et patruelis
et consanguineus et affinis Sin
autem et ipse potuerit redimet
se supputans duntaxat annis a
tempore vendicionis sue usque in
annū iubileum et pecunia qua
venditus fuerat iuxta annorū nu
merū et racionem mercenarii
supputata Si plures fuerint anni
qui remanent usque ad iubileū
secundum hos reddet et precium Si pau
ci ponet racionem cum eo iuxta
annorū numerū et reddet emp
tori quod reliquū est annorū
quibus ante seruiuit mercedibus
imputatis Nō affliget eum vi
olenter in conspectu tuo Quod si
redimi nō potuerit per hec
anno iubileo egredietur cū liberis
suis Mei enim sūt serui filij
isrl quos eduxi de terra egipti
Ego dominus deus vester Cap. xxvi.

Non facietis vobis ydolū
et sculptile. nec titulos
erigetis nec insignem lapi
dem ponetis in terra vestra ut

adoretis eam Ego enī sum dn̄s deus
vester. Custodite sabbata mea et
pavete ad sanctuarium meū Ego dn̄s
Si in preceptis meis am
bulaveritis ⁊ mandata mea custo
dieritis ⁊ feceritis ea dabo vobis
pluvias temporibus suis ⁊ terra gig
net germen suū ⁊ pomis arbo
res replebuntur Apprehendet mes
siū tritura vindemiam ⁊ vin
demia occupabit sementem ⁊
comedetis panem vestrum in satu
ritate et absque pavore habita
bitis in terra vestra dabo pacem
in finibus vestris: dormietis et nō
erit qui exterreat Auferam ma
las bestias ⁊ gladius nō transibit
terminos vestros Persequimini
inimicos vestros ⁊ coram vobis
corruent persequentur quinque de
vestris centū alienos et centū ex
vobis decem milia Cadent ini
mici vestri in conspectu vestro gladio
Respiciam vos ⁊ crescere faciā
multiplicabimini ⁊ firmabo
pactum meū vobiscum. Come
detis vetustissima veterum
⁊ vetera novis supervenientibus
proicietis Ponā taber-
naculum meū in medio vestri et
nō abiciet vos aīa mea. Am
bulabo inter vos ⁊ ero vester deus
vosque eritis populus meus Ego
dn̄s deus vester qui eduxi vos
de terra egyptiorum ne serviretis
eis ⁊ qui confregi cathenas
cervicum vestrarum ut incedere
tis erecti Quod si
nō audieritis me. nec feceritis

oīa mādata mea si spreveritis
leges meas ⁊ iudicia mea con
tempseritis ut nō faciatis ea
que a me constituta sunt ⁊ ad irri
tum perducatis pactum meū: e
go quoque hec faciā vobis visi
tabo vos velociter in egestate
⁊ ardore: qui conficiat oculos
vestros ⁊ consumat aīas vestras. frus
tra seretis sementem que ab hos
tibus devorabitur Ponam fa
ciem meā contra vos ⁊ corruetis
coram hostibus vestris ⁊ subiciemini
hiis qui oderunt vos fugietis ne
mine persequente Si autem nec
sic obedieritis michi addam correp
tiones vestras septuplum propter pec
cata vestra et conteram superbiam
duricie vestre Daboque celum vobis
desuper sicut ferreum ⁊ terram e
neam Consumetur incassum la
bor vester Nō proferet terra ger
men nec arbores poma pre
bebunt Si ambulaveritis ex ad
verso michi nec volueritis audire
me addam plagas vestras usque in
septuplū propter peccata vestra Emittā
que in vos bestias agri que con-
sumant vos ⁊ pecora vestra et ad
paucitatem cuncta redigant de
sertque fiant vie vestre Quod si
nec sic volueritis recipere disciph
nā sed ambulaveritis ex adverso
michi. ego quoque contra vos adverso
incedam ⁊ percuciam vos sep-
cies propter peccata vestra inducamque su
per vos gladiū ultorem fede
ris mei. Cumque confugeritis in
urbes mittam pestilenciā in

medio vrm: et trademini hostium
manibus postquam confregero ba
culum panis vri . ita ut decem
mulieres in vno clibano coquant
panes et reddant eos ad pondus
et comedetis et non saturabimi-
ni. Si autem nec per
hec audieritis sed ambulaueri
tis contra me et ego incedam
aduersum uos in furore contrario
et corripiam vos septem plagis
propter peccata vra ita ut comedatis
carnes filiorum et filiarum vestrarum
Destruam excelsa vra et simu
lachra confringam Cadetis inter
ruinas ydolorum vrorum et ab
hominabitur vos anima mea in
tantum ut urbes vras redi
gam in solitudinem et deserta
faciam sanctuaria vra nec
recipiam odorem ultra suauis-
simum: disperdam terram vram
et stupebunt super ea inimici vri
cum habitatores illius fuerint
Vos autem dispergam in gentes
et euaginabo post vos gladium erit
que terra vestra deserta et ciuita
tes diructe Tunc placebunt terre sab
bata sua cunctis diebus solitudinis
sue Quando fueritis in terra hos
tili et requiescet in sabbatis solitudi
nis sue eo quod non requieuit in sab
batis vris quando habitabatis in ea Et
qui de vobis remanserint dabo
pauorem in cordibus eorum in re
gionibus hostium Terrebit eos
sonitus folii volantis et ita fugi
ent quasi gladium Cadent nul
lo sequente et corruent singu
li super fratres suos quasi bella fu
gientes Nemo vrm inimicis
audebit resistere peribitis inter gen
tes et hostilis vos terra consumet
Quod si et de his aliqui re
manserint tabescent in iniquita
tibus suis in terra inimicorum suorum
et propter peccata patrum suorum et sua
affligentur donec confiteantur ini
quitates suas et malorum suorum
recordentur quibus preuaricati sunt
in me et ambulauerunt ex aduer
so michi Ambulabo igitur et ego
contra eos et inducam illos in
terram hostilem donec erubes
cat incircumcisa mens eorum Tunc ora
bunt pro impietatibus suis et re
cordabor federis mei quod pepi
gi cum abraham et ysaac et ia
cob Terre quoque memor ero
Que cum relicta fuerit ab eis com
placebit sibi in sabbatis suis
patiens solitudinem propter illos
Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis
eo quod abiecerint iudicia mea
et leges meas despexerint At
tamen etiam cum essent in terra
hostili non penitus abieci eos
neque sic despexi ut consumerentur
et irritum facerem pactum meum
cum eis Ego enim sum dominus deus
eorum Et recordabor federis mei
pristini quando eduxi eos de
terra egypti in conspectu gentium ut
essem deus eorum ego dominus deus
Hec sunt precepta atque iudicia
et leges quas dominus dedit inter
se et inter filios israel in monte sy
nai per manum moysi:-

Locutus **Capitulum xxvii.** que est dominus ad moysen dicens Loquere filiis israel et dices ad eos Homo qui votum fecerit et spoponderit deo animam suam sub estimatione dabit precium Si fuerit masculus a vicesimo anno usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii Si mulier triginta A quinto autem anno usque ad vicesimum masculus dabit viginti syclos femina autem decem Ab uno mense usque ad annum quintum pro masculo dabuntur quinque sycli pro femina tres Sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim syclos femina decem Si pauper fuerit et estimationem reddere non valebit stabit coram sacerdote et quantum ille estimaverit et viderit eum posse reddere tantum dabit Animal autem quod immolari potest domino si quis voverit sanctum erit et mutari non potest id est nec melius malo nec peius bono Quod si mutaverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est consecratum erit domino Animal inmundum quod immolari domino non potest si quis voverit adducetur ante sacerdotem Qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuit precium Quod si dare voluerit is qui offert addet super estimationem quintam partem.

Homo si voverit domum suam et sanctificaverit domino considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit et iuxta precium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur Sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam dabit quintam partem estimationis supra et habebit domum Quod si agrum possessionis sue voverit et consecraverit domino iuxta mensuram sementis estimabitur precium Si triginta modiis ordei seritur terra quinquaginta syclis vendetur argenti Si statim ab anno incipientis iubilei voverit agrum quanto valere potest tanto estimabitur Sin autem post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta annorum qui reliqui sunt numerum usque ad iubileum et detrahetur ex precio Quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat addet quintam partem estimate pecunie et possidebit eum Sin autem noluerit redimere sed alteri cuilibet fuerit venundatus ultra eum qui voverat redimere non poterit quia cum iubilei venerit dies sanctificatus erit domino et possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum Si ager emptus et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit domino supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum precium et dabit ille qui voverat eum domino In iubileo autem revertetur ad priorem dominum qui vendiderat eum et habuerat in sorte possessionis sue Omnis estimatio syclo sanctuarii ponderabitur Syclus viginti obulos habet

primogenita

Primogenita que ad dnm ptinent nemo sanctificare poterit et vouere Siue bos siue ouis fuit dni sunt Quod si inmu dum est aial redimet qui obtu lit iuxta estimationem suam et addet quintam ptem precij Si redime noluerit vendet alteri quantocunque ante fuerit estimatum Omne quod dno consecratur siue ho fuerit siue aial siue ager non vendetur nec redimi poterit Quic quid semel fuerit consecratum sem sanctum domino erit et omnis con secracio que offertur ab hoie no redi metur sed morte morietur Omnes decime terre siue de frugibus si ue de pomis arborum dni sunt et illi sanctificantur Si quis autem voluerit redimere decimas suas addet quintam ptem earum omnium decimarum Bouis et ouis et capre que sub pastoris virga trnse unt quicquid decimum sanctificabitur dno non eligetur bonum nec ma lum nec altero commutabitur Si quis mutauerit et quod muta tum est et pro quo mutatum est sanctificabitur dno et no redimetur Hec sunt precepta que manda uit dns moysi ad filios isrl in monte synai.

Explicit liber leuiticus. Incipi unt capla libri numeri

De leuitis numerandus
De castris constituendis
Progenies aaron.
Leuite obsequio aaron dati
Leuitas pro primogenitis isrl datos
Numerus leui tice
Consideracio primo genitorum
Redempcio primogenitorum pro leuitis.
De seruicio filiorum chaad
Leuitas a viginti quinque annis usque ad quinquagesimum minis trare
De seruicio filiorum gerson
De seruicio filiorum merari
Ubi leprosi eici untur
De penis negligencie
Primicias sacerdotum esse
De zelotipis
Qui votum vouit castitatis
Ubi deus iubet quomodo benedicatur filij isrl
Principes vehicula offerentes
Munera principum.
Are dedicacio
De can delabro
De purifica cone leuitarum
De primo genitis
Leuitarum or dinacio
Quo tempore etatis et usque quo leuite in tab naclo deseruiant
De pascha
De in mundis qui pascha celebrare no potuerunt
Quomo do promoueatur
De tubis ductilibus
Pro fectio prima a monte synai
Cognatis suo moyses profi cisci seruum suadet
Ubi murmurat populus et igne p cussus comburitur
Desideria carnium et peponum et ceparum
De man na
Moyses ad dnm pro carnibus loquitur

De septuaginta senioribus
qui acceperunt de spiritu moysi
Maria et aaron adu
sum moysen mur-murant
Ubi iussit moyses con
siderare terram et de botris et malo
granatis :- xl Moyses
satis facit populo Ubi mur-
muravit synagoga adversus do
minum et vindictam sumpse
runt et comminatio quod in he
mo morituri essent a viginti an
nis et supra. Ubi moriuntur
qui terre detraxerunt explorato
res. Ubi populus montem
ascendere prohibetur ad amalech
De precepto sacrificiorum :-
De primitiis conspersionum
Synagoga si volens pec
caverit De peccato superbie
De eo qui collegit sab
bato lignum De chore
et dathan et abyron :- l
De arulis et thuribulis
De virgis que floruerunt
Dominus ad aaron de sacrificiis
et levitis loquitur . liij
De porcionibus sacerdotum
que sunt ex oblacionibus populi
De sacerdotibus et levitis
Decimas debere dare le
vitas ex decimis suis
De purificatione aque sparsi
onis et mortuum tangentibus et mor
tuis et aqua sparsionis
Maria defuncta De aqua
contradictionis. Ubi
non est populus admissus transi
re a filiis edom lx Ubi
aaron moritur Ubi populus
deo chananeum devovit
De serpente eneo Ubi
dominus aquam de puteo dedit fi
liis israel et de cantico quod est
super eum dictum Popu
lus israel pugnavit contra regem
moab et Seon et og regem basan
et expugnavit eos
De balach et balaam
De asina locuta Ubi
populus fornicatur Finees
adulteros interficit Nume
rus levitarum lxx Quibus terra
dividi iubetur De numero
filiorum levi Ubi filie zal
phaad pro hereditate moysen
interpellant De succes
sionibus hereditatis.
Ubi moyses ascendere in mon
tem iubetur. Ubi ihesus
a domino destinatur ad duca
tum. De sacrificiis
agnorum Sacrificium sab
bati Sacrificium neo
menie Sacrificium
pasche :- lxxx Sacrificium no
varum frugum penthecosten
Sacrificium mensis septi
mi De ieiunio et sacri
ficio mensis septimi
Sacrificium tabernaculorum in mense
septimo De voto
complendo De voto
femine. De vindic
ta in madianitis
Ubi moyses indignatur contra
madianitas. De di//

usionibus p̄i de madianitar
Ubi ps ppli hẽditatem q̄rit
Itinera populi
De ydolis cõfringendis
Deserte possessiones
Nomina pricipum
qui partituri erant t'ram.
Precepta ad pplm ut
dent leuitis ciuitates ⁊ subur-
bana De ciuitati
bus refugii De
interfectis De for
tuitu et absq3 odio quis pcusse
rit proximū suū
De filiabus zalphaad ut pri
mis nubant :· Expliciunt capl'a.

Incipit liber qui hebraice dicit'
vaiadaber id ē numeri. Ca. 1.

Locutus q3
est domi
nus ad moy
sen in deser-
to synai i
tab'nacl'o
federis p̄
ma die
mensis sc'di
ni et anno
altero egressionis eorū ex egip
to dicens Tolle summam uniuer-
se cõgregacionis filior̄ isr'l' p
cognaciones et domos suas ⁊
noīa singlor̄ quidquid sexus
ē masculini a vicesimo āno et
sup' omni uiror̄ forciū ex isr'l'
⁊ numerabitis eos p turmas
suas tu et aaron: eruntq3 uo
biscū pricipes tribuum ac domo
rum in cognacionibus suis: q̄r
ista sūt noīa De ruben elisur
filius sedeur. De symeon sala
miel filius surisaddai De iuda
naason filius aminadab De
ysachar. nathanahel filius suar.
De zabulon heliab filius helom
filior̄ autē ioseph de ephraim
elisama filius ammud De ma
nasse gamalihel filius phada
sur. De beniamin abidan fili
us gedeonis De dan abiezer
filius amini saddai De aser
phegihel filius ochram De
gad heliasap filius duel De
neptalim achira filius henan
Hii nobilissimi principes multi
tudinis p tribus et cognaciones
suas et capita exercitus isr'l'.
quos tulerūt moyses et aa
ron cū omni uulgi multitu
dine et congregauerūt p̄mo die
mensis secundi recensentes eos
p cognacões ⁊ domos et fami
lia et capita et nomina singu
lorum a vicesimo āno et supra
sicut preceperat dn̄s moysi nume
rati q3 sūt in deserto synai. de
ruben p̄mogenito isr'l' p gn̄a
ciones et familias ac domos
suas et nomina capita singu
lor̄ omē quod sexus est mas
culini a vicesimo āno et sup'
procedenciū ad bellū quadragi
ta sex milia qngenti De filiis
symeon p gn̄acones et fa
milias ac domos cognacionū
suar̄. recensiti sūt p nomina
et et capita singulor̄ omē qd'
sexus est masculini a vicesimo
āno et sup' procedenciū ad bel
lum qnquagita nouem milia
trecenti De filiis gad p gn̄a
ciones et familias ac domos

cognacionū suarꝫ recensiti sūt
p noīa singulorꝫ a viginti ānis
et sup̄ omēs qui ad bella pro
cederent quadraginta quīqꝫ mi
lia sexcenti qnquaginta de filiis
iuda p gn̄aciones ꝛ familias
ac domos cognacionū suarū
p noīa singulorꝫ a vicesimo
anno et sup̄ omēs qui pote
rant ad bella procede recensi
ti sūt septuaginta quatuor mi
lia sexcenti De filiis ysachar
p gn̄aciones et familias ac
domos cognacionū suarꝫ per
noīa singulorꝫ a vicesimo ā
no et sup̄ omēs qui ad bella
procederent recensiti sūt qn
quaginta quatuor milia qua
dringēti De filiis zabulon
p gn̄aciones ꝛ familias ac do
mos cognacionū suarꝫ recen
siti sūt p noīa singlorꝫ a vice
simo anno ꝛ supra omēs q
poterant ad bella procede qn
quaginta septem milia q̄drin
gēti De filiis ioseph filiorū
effraim p gn̄aciones ꝛ fami
lias ac domos cognacionum
suarꝫ recensiti sūt p nomina
singulorꝫ a vicesimo anno ꝛ
sup̄ omēs qui poterant ad bel
la procedere quadraginta mi
lia qūgenti Porro filiorꝫ ma
nasse p gn̄aciones ꝛ familias
ac domos cognacionū suarꝫ
recensiti sunt p noīa singlorꝫ
a viginti ānis ꝛ sup̄ omēs q
poterāt ad bella procedere
triginta duo milia ducēti De
filiis beniamin p gn̄acioēs

et familias ac domos cognacio
num suarꝫ recensiti sūt nominibꝰ
singulorꝫ a vicesimo āno ꝛ sup̄
omēs qui poterant ad bella pro
cede triginta quīqꝫ milia quadrī
gēti De filiis dan p gn̄aciones
et familias ac domos cognacio
nū suarū recensiti sūt p noīa
singulorꝫ a vicesimo āno et sup̄
omēs qui poterant ad bella pro
cede sexaginta duo milia sep
tingenti De filiis aser p gn̄acio
nes ꝛ familias ac domos cog
nacionū suarꝫ recensiti sūt per
noīa singlorꝫ a vicesimo āno
et sup̄ omēs qui poterant ad bel
la procede quadraginta milia
et mille quingēti De filiis nep
talim p gn̄aciones ꝛ familias
ac domos cognacionū suarū
recensiti sūt nominibꝰ singu
lorꝫ a vicesimo āno ꝛ sup̄ oēs
qui poterant ad bella procede
qnquaginta tria milia quadrin
genti Hii sūt quos numerave
rūt moyses et aaron ꝛ duo
decim pn̄cipes isrl̄ singulos
p domos cognacionum suarꝫ
Fueruntqꝫ omēs filiorū isrl̄ p
domos ꝛ familias suas a vice
simo āno et sup̄ qui poterant
ad bella procede sexcenta tria
milia virorꝫ quingenti qnqua
ginta levite autē in tribu fami
liarꝫ nō sūt numerati cū eis
Locutꝰ qꝫ ē dn̄s ad moysen di
cens Tribum levi noli nume
rare neqꝫ ponas summam eorꝫ
cū filiis isrl̄ sed constitue eos
sup tabn̄aculum testimonii
Cuncta vasa eius ꝛ quidquid

ad cerimonias ptinet ipsi por
tabut tabnaculum et omia vte
silia eius et erut in ministerio
ac p gyrum tabnaculi metabu
tur. Cum proficiscendu fuerit de
ponet leuite tabnaculum cum
castra metanda erigent. Ex
quis extnor accesserit occidet
Metabut autem castra filij isrl
vnusquisqz p turmas et cune
os atqz exercitu suu. Porro leui
te p gyru tabernaculi figent
tentoria ne fiant fiat indig
natio sup multitudinem filiorum
isrl: et excubabut in custodijs
tabnacli testimonij. Fecerut
ergo filij isrl iuxta omia que
preceperat dns moysi

Locutus Capitulum. ij.
est dominus ad moysen
dicens. Singuli p turmas suas
signa atqz vexilla et domos
cognationu suaru et metabut
filij isrl p gyrum tabnaculi
federis ad orientem iudas figet
tentoria p turmas exercitus sui
eritqz princeps filiorum eius naa
son filius aminadab et omnis
de stirpe eius suma pugnanciu
septuaginta quatuor milia sex
centi. Iuxta eum castra metabut
de tribu ysachar quoru princeps
fuit nathanael filius suar et
omnis nus pugnatoru eius
quinquaginta quatuor milia qua
dringenti. In tribu zabulon
princeps fuit heliab filius helon
Omis de stirpe eius exercitus
pugnatorum quinquaginta septem
milia quadringenti. Uniuersi qui
in castris iude anumerati sut

fuerut centu octoginta sex mi
lia quadringenti: et p turmas suas
primi egredientur. In castris filiorum
ruben ad meridianam plagam
erit princeps helisur filius sedeur
et cunctus exercitus pugnatoru
eius qui numerati sut quadra
ginta sex milia quingenti. Iuxta eu
castra metati sut de tribu sy
meon: quoru princeps fuit sama
lihel filius surisaddai et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui nu
merati sut quinquaginta nouem
milia trecenti. In tribu gad princeps
fuit heliasaph filius duel et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui nu
merati sut quadraginta quinqz
milia sexcenti quinquaginta. Oes
qui recensiti sut in castris ru
ben centu quinquaginta milia et
mille quadringenti quinquaginta
p turmas suas in secundo loco
proficiscentur. Leuabitur autem
tabnaclm testimonij p officia
leuitarum et turmas eorum. Quo
modo erigetur ita et deponetur.
Singuli p loca et ordines suos
proficiscentur. Ad occidentalem
plagam erut castra filioru
ephraim quorum princeps fuit
helisama filius amiud: cunctus
exercitus pugnatorum eius qui
numerati sut quadraginta mi
lia quingenti. Et cu eis tribus filiorum
manasse quorum princeps fuit
gamaliel filius phadassur: cunc
tus exercitus pugnatorum eius qui
numerati sut triginta duo mi
lia ducenti. In tribu filiorum beia
min princeps fuit abydan filius

gedeonis. Et cunctus exercitus pug
natorum eius qui recensiti sunt quin
quaginta quinque milia quadringenti. Omnes
qui numerati sunt in castris
ephraim centum octo milia cen
tum per turmas suas. Tercii profi
ciscentur. Ad aquilonis partem cas
tra metati sunt filii dan quorum
princeps fuit ahiezer filius amis
sadai. Cunctus exercitus pugna
torum eius qui numerati sunt
sexaginta duo milia septingenti.
Iuxta eum fixere tentoria de
tribu aser: quorum princeps fuit
pheziel filius ochran. Cunctus
exercitus pugnatorum eius qui nu
merati sunt quadraginta milia
et mille quingenti. De tribu filio
rum neptalim princeps fuit ahy
ra filius henan. Cunctus exer
citus pugnatorum eius quinqua
ginta tria milia quadringenti.
Omnes qui numerati sunt in
castris dan fuerunt centum quin
quaginta septem milia sexcenti
et novissimi proficiscentur. Hic
numerus filiorum per domos cog
nationum suarum et turmas di
visi exercitus. sexcenta tria mi
lia quingenti quinquaginta. Le
vite autem non sunt numerati
inter filios israel. Sic enim preceperat
dominus moysi. Feceruntque filii israel
iuxta omnia que mandaverat
dominus. castra metati sunt per tur
mas suas et profecti per fami
lias ac domos patrum suorum.

Capitulum .iii.

Hee sunt generationes aaron et
moysi in die qua locutus est dominus ad
moysen in monte synai. Et hec
nomina filiorum aaron primogeni
tus eius nadab. abiu et eleazar
et ythamar. Hec nomina
filiorum aaron sacerdotum qui unc
ti sunt et quorum replete sunt
et consecrate manus ut sacerdocio
fungerentur. Mortui sunt nadab
et abiu cum offerrent ignem alie
num in conspectu domini in deserto sy
nai absque liberis. functique sunt sac
erdocio eleazar et ythamar coram
aaron patre suo. Locutus
est dominus ad moysen dicens. Ap
plica tribum levi et fac stare
in conspectu aaron sacerdotis ut mi
nistrent ei et excubent et
observent quicquid ad cultum
pertinet multitudinis coram taberna
culo testimonii ut custodiant
vasa tabernaculi servientes in
ministerio eius. Dabisque dono
levitas aaron et filiis quibus
traditi sunt a filiis israel. Aaron
autem et filios eius constitues super
cultum sacerdotii. Externus qui ad
ministrandum accesserit mori
etur. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Ego tuli le
vitas a filiis israel pro omni
primogenito qui aperit vulvam
in filiis israel. eruntque levite mei.
Meum est enim omne primogeni
tum ex quo percussi primogeni
tos in terra egypti sanctificavi

michi quidquid primum nascitur
in israel ab homine usque ad pecus
mei sunt ego dominus. Locutus est
dominus ad moysen in deserto sy
nai dicens. Numera filios levi
per domos patrum suorum et fami
lias. omne masculinum ab uno
mense et supra. Numeravit moy
ses ut preceperat dominus et inventi sunt
filii levi per nomina sua gerson et
caath et merari. Filii gerson le
bni et semei. Filii caath amram
et iessaar hebron et ozihel. Filii
merari mooli et musi. De ger
son fuere familie due lebni
tica et semeitica. Quarum nu
meratus est populus sexus mas
culini ab uno mense et supra sep
tem milia quingenti. Hii post
tabernaculum metabuntur ad occi
dentem sub principe helyasaph filio
lahel et habebunt excubias in
tabernaculo federis ipsum tabernacu
lum et operimentum eius. tentori
um quod trahitur ante fores tec
ti federis et cortinas atrii. ten
torium quoque quod appenditur in
introitu atrii tabernaculi et quicquid
ad ritum altaris pertinet. funes
tabernaculi et omnia utensilia eius.
Cognacio caath habebit popu
los amramitas et iessaaritas et
hebronitas et ozielitas
Hee sunt familie caathitarum re
censiti per nomina sua. omnes gene
ris masculini ab uno mense et
supra octo milia sexcenti. Ha
bebunt excubias sanctuarii et
castra metabuntur ad meridianam
plagam princeps quoque eorum erit eli
saphan filius ozihel et custodi
ent archam. mensamque et can
delabrum altaria et vasa sanctuarii
in quibus ministratur et velum
cunctamque huiuscemodi suppel
lectilem. Princeps autem prin
cipum levitarum eleazar filius
aaron sacerdotis erit super ex
cubitores custodie sanctuarii. At
vero de merari erunt populi moo
lite et musite recensiti per no
mina sua. Omnes generis mas
culini ab uno mense et supra sex
milia ducenti. Princeps eorum
suriel filius abiahiel et in
plaga septentrionali castra
metabuntur. Erunt sub custodia
eorum tabule tabernaculi et
vectes et columpne ac bases
earum et omnia que ad cultum huius
cemodi pertinent. Columpneque
atrii per circuitum cum basibus suis
et paxilli cum funibus. Castra
metabuntur ante tabernaculum federis
id est ad orientalem plagam
moyses et aaron cum filiis suis
habentes custodiam sanctuarii in me
dio filiorum israel. Quisquis alie
nus accesserit morietur. Omnes
levite quos numeraverunt moy
ses et aaron iuxta preceptum
domini per familias suas in genere
masculino a mense uno et
supra. fuerunt xxti duo milia
Et ait dominus ad moysen
Numera primogenitos sexus
masculini de filiis israel a men
se uno et supra. et habebis

summam eorum. Tolles que levitas
michi pro omni primogenito fi
liorum israel ego sum dominus. et pecora
ea eorum pro universis primogeni
tis pecorum filiorum israel. Recensuit
moyses sicut preceperat dominus primo
genitos filiorum israel et fuerunt
masculi per nomina sua a mense
uno et supra. viginti duo milia
ducenti septuaginta tria. Lo
cutusque est dominus ad moysen di
cens. Tolle levitas pro primoge
nitis filiorum israel et pecora le
vitarum pro pecoribus eorum. eruntque
levite mei ego sum dominus.
In precio autem ducentorum sep
tuaginta trium qui excedunt numerum
levitarum de primogenitis filiorum
israel accipies quinque siclos per sin
gula capita ad mensuram sanctuarii.
Siclus habet obolos viginti.
Dabisque pecuniam aaron et
filiis eius. precium eorum qui supra
sunt. Tulit igitur moyses pecuni
am eorum qui fuerant amplius
et quos redemerant a levitis
pro primogenitis filiorum israel mil
le trecentorum sexaginta quinque
syclorum iuxta pondus sanctuarii
et dedit eam aaron et filiis
eius iuxta verbum quod preceperat
sibi dominus. Capitulum iiij.

Locutusque est dominus ad
moysen et aaron dicens.
Tollite summam filiorum caath
de medio levitarum per domos
et familias suas a tricesimo
anno et supra usque ad quinquage
simum annum omnium qui ingre
diuntur ut stent et ministrent in
tabernaculo federis. Hic est cultus
filiorum caath. Tabernaculum federis
et sancta sanctorum ingredientur aaron et
filii eius quando movenda sunt castra
et deponent velum quod pendet
ante fores. Involuentque archam
testimonii. et operient rursum
velamine iacinctinarum pellium.
extendentque desuper pallium totum
iacinctinum et inducent vectes
Mensam quoque propositionis invol
vent iacintino pallio et ponent
cum ea thuribula et mortariola
ciatos et cratheras ad liba fun
denda. Panes semper in ea erunt.
extendentque desuper pallium cocci
neum quod rursum operient ve
lamento iacintinarum pellium. et in
ducent vectes. Sument et pal
lium iacintinum quo operient cande
labrum cum lucernis et forcipibus
suis et emunctoriis et cunctis
vasis olei que ad concinnandas
lucernas necessaria sunt. et super omnia
ponent opimentum iacintinarum
pellium inducentque vectes. Nec
non et altare aureum involuent
iacintino vestimento et extendent
desuper opimentum iacintinarum
pellium inducentque vectes. Omnia
vasa quibus ministratur in sanc
tuario involuent iacintino pal
lio et extendent desuper opi
mentum iacintinarum pellium
inducentque vectes. Sed et altare
mundabunt cinere. et involuent
illud purpureo vestimento po
nentque cum eo omnia vasa quibus
in ministerio eius utuntur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

id est ignium receptacula fuscinu
las ac tridentes . uncinos et ba
tillos Cuncta vasa altaris operient
simul velamine iacinctinarum pel
lium et inducent vectes Cumque in
voluerint aaron et filij eius sanc
tuarium et omnia vasa eius in co
mocione castrorum tunc intrabunt
filij caath ut portent involuta et
non tangant vasa sanctuarij ne
moriantur. Ista sunt opera filiorum
caath in tabernaculo federis Super
quos erit eleazar filius aaron
sacerdotis ad cuius pertinent curam
oleum ad concinnandas lucer-
nas et composicionis incensum et
sacrificium quod semper offertur et
oleum unctionis et quicquid ad
cultum tabernaculi pertinet omnisque
vasorum que in sanctuario sunt.
Locutusque est dominus ad moysen et
aaron dicens. Nolite perdere po
pulum caath de medio levitarum: sed
hoc facite eis ut vivant et non
moriantur si tetigerint sancta sanctorum
aaron et filij eius intrabunt
ipsique disponent onera singu
lorum et divident quid portare
quis debeat alij nulla curiosi
tate videant que sunt in sanctuario
prius quam involvantur. alioquin
morientur Locutus est dominus ad moy
sen dicens Tolle summam etiam
filiorum gerson per domos et fa
milias ac cognationes suas
a tricesimo anno et supra usque ad an
nos quinquaginta et numera
omnes qui ingrediuntur et minis
trant in tabernaculo federis. Hoc

est officium familie gersonitarum
ut portent cortinas tabernaculi
et tectum federis operimentum aliud
et super omnia velamen iacincti
num . tentoriumque quod pendet
in introitu tabernaculi federis cor
tinas atrij et velum in introi
tu quod est ante tabernaculum.
Omnia que ad altare pertinent
funiculos et vasa ministerij
iubente aaron et filius eius
portabunt filij gerson: et scient
singuli cui debeant oneri
mancipari Hic est cultus fami
lie gersonitarum in tabernaculo fe
deris Eruntque sub manu ytha
mar filij aaron sacerdotis
Filios quoque merari per fami
lias et domos patrum suorum
recensebis a tricesimo anno et su
pra usque ad annos quinquaginta
omnes qui ingrediuntur ad offi
cium ministerij sui . et cultum
federis testimonij Hec sunt
onera eorum portabunt tabulas
tabernaculi et vectes eius colum-
nas et bases earum . columpnas
quoque atrij per circuitum cum basi
bus suis et paxillis et funibus
Omnia vasa et suppellectilem
ad numerum accipient: sicque por
tabunt . Hoc est officium familie
meraritarum et ministerium in ta
bernaculo federis eruntque sub ma
nu ythamar filij aaron sacer
dotis Recensuerunt igitur moy
ses et aaron et principes syna
goge filios caath per cognaciones

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum
quinquagesimum omnes qui ingre-
diuntur ad ministerium taber-naculi
federis et inventi sunt duo mi-
lia septingenti quinquaginta. hic
est numerus populi caath. qui in-
trat tabernaculum federis. hos nume-
ravit moyses et aaron iuxta
sermonem domini per manum moy-
si. Numerati sunt et filii ger-
son per cognaciones et domos
patrum suorum a triginta annis et
supra usque ad annum quinquagesi-
mum omnes qui ingrediuntur ut
ministrent in tabernaculo federis
et inventi sunt duo milia sexcen-
ti triginta. hic est populus ger-
sonitarum quos numeraverunt
moyses et aaron iuxta verbum
domini. Numerati sunt et filii
merari per cognaciones et do-
mos patrum suorum a triginta annis
et supra usque ad annum quinquagesi-
mum omnes qui ingrediuntur ad
explendos ritus tabernaculi fede-
ris et inventi sunt tria milia
ducenti. hic est numerus filiorum
merari quos recensuerunt moyses
et aaron iuxta imperium domini per
manum moysi. Omnes qui recensiti
sunt de levitis et quos fecit recensere
ad nomen moyses et aaron et
principes israel per cognaciones et
domos patrum suorum a triginta
annis et supra usque ad annum quin-
quagesimum ingredientes ad mi-
nisterium tabernaculi et onera por-
tanda: fuerunt simul octo mi-
lia quingenti octoginta iuxta verbum
domini recensuit eos moyses unumquemque
quoque iuxta officium et onera sua: sicut
preceperat ei dominus. Capitulum. v.

Locutus est dominus ad moysen
dicens. Precipe filiis israel
ut eiciant de castris omnem lepro-
sum et qui semine fluit pollutusque
est super mortuo. Tam masculum
quam feminam eicite de castris
ne contaminent ea cum habitaverint
vobiscum. Feceruntque ita filii israel
et eiecerunt eos extra castra sicut
locutus est dominus moysi. Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens
loquere ad filios israel. Vir sive
mulier cum fecerint ex omnibus pecca-
tis que solent hominibus accidere et
per negligenciam transgressi fuerint
mandatum domini atque deliquerint:
confitebuntur peccatum suum et reddent
ipsum caput quintamque partem desuper
ei in quem peccaverunt. Sin autem
non fuit qui recipiat dabunt domino
et erit sacerdotis. excepto ariete
qui offertur pro expiacione ut
sit placabilis hostia. Omnes
quoque primicie quas offerunt filii
israel ad sacerdotem pertinent et quod-
quid in sanctuarium a singulis of-
fertur et traditur manibus sacerdo-
tis ipsius erit. Locutus est do-
minus ad moysen dicens. loquere
ad filios israel et dices ad eos
Vir cuius uxor erraverit mari-
tumque contempnens dormierit cum
alio viro. et hoc maritus depre-
hendere nequiverit sed latet adul-
terium et testibus argui non potest

quia non est inventa in stupro. Si
spiritus zelotypie concitaverit virum
contra uxorem suam que vel pollu
ta est vel falsa suspicione appetitur
adducet eam ad sacerdotem et of
feret oblationem pro illa deci
mam partem sati farine hordea
cee. Non fundet super eam oleum
nec imponet thus quia sacrificium
zelotypie est et oblacio investigans
adulterium. Offeret igitur eam sacer
dos et statuet coram domino. assumet
que aquam sanctam in vase fictili et
paurillum terre de pavimento taber
naculi mittet in eam. Cumque ste
terit mulier in conspectu domini. disco
operiet sacerdos caput eius: et ponet
super manus illius sacrificium recorda
tionis et oblacionem zelotypie.
Ipse autem tenebit aquas amarissi
mas in quibus cum execratione
maledicta congessit adiurabitque
eam et dicet. Si non dormivit vir
alienus tecum et si non polluta es
deserto mariti thoro non te noce
bunt aque iste amarissime in quas
maledicta congessi. Sin autem
declinasti a viro tuo atque pollu
ta es et concubuisti cum altero viro
hiis maledictionibus subiacebis
Det te dominus in maledictionem
exemplumque cunctorum in populo suo
Putrescere faciat femur tuum
et tumens uterus tuus disrumpatur
Ingrediantur aque maledicte in ven
trem tuum: et ex utero tumescen
te putrescat femur tuum. Et responde
bit mulier. amen amen. Scribet
que sacerdos in libello ista maledic
ta et delebit ea aquis amaris
simis in quas maledicta congessit
et dabit ei bibere. Quas cum exhau
sit tollet sacerdos de manu eius sac
rificium zelotipie et elevabit coram
domino imponetque super altare: ita
duntaxat ut prius pugillum sacrifi
cii tollat de eo quod offertur et in
cendat super altare et sic potum det
mulieri aquas amarissimas.
Quas cum biberit si polluta est et
contempto viro adulterii rea per
transibunt eam aque maledictio
nis. et inflato ventre computres
cet femur eritque mulier in male
dictione et in exemplum omni
populo. Quod si polluta non
fuerit erit innoxia et faciet libe
ros. Ista est lex zelotypie. Si de
clinaverit mulier a viro suo et
si polluta fuerit maritusque zelo
typie spiritu concitatus adduxit
eam in conspectu domini et fecerit ei
sacerdos iuxta omnia que scripta sunt
maritus absque culpa erit et illa
recipiet iniquitatem suam.

Capitulum vi.

Locutus est
dominus ad moysen dicens
loquere ad filios israel et dices
ad eos. Vir sive mulier cum fe
cerit votum ut sanctificentur et se
voluerint domino consecrare vino et
omni quod inebriare potest ab
stinebunt. acetum ex vino et ex
qualibet alia potione et quic
quid de uva exprimitur non bibet
Uvas recentes siccasque non
comedent cunctis diebus quibus
ex voto domino consecrantur. Quic
quid ex vinea esse potest

ab uua passa usque ad acinum non
comedent omni tempore separatio
nis sue. Nouacula non transibit
super caput eius: usque ad completum
diem quo domino consecratur. Sanctus erit
crescente cesarie capitis eius. Om
ni tempore consecrationis sue super mor
tuum non ingredietur nec super pa
tris quidem et matris et fratris soro
risque funere contaminabitur: quia
consecratio dei sui super caput eius
est. Omnes dies separationis sue sanc
tus erit domino. Si autem mortuus
fuerit subito quispiam coram eo
polluetur caput consecrationis eius.
Quod radet illico in eadem die
purgationis sue et rursum septima.
In octauo autem die offeret duos
turtures vel duos pullos columbe
sacerdoti in introitu federis testi
monii. Facietque sacerdos unum pro
peccato et alterum in holocaustum et
deprecabitur pro eo quia peccauit super
mortuo. sanctificabitque caput eius
in die illo et consecrabit domino
dies separationis illius. offerens
agnum anniculum pro peccato ita ta
men ut dies priores irriti fiant
quoniam polluta est sanctificatio eius.
Ista est lex consecrationis. Cum
dies quos ex voto decreuerat com
plebuntur adducet eum ad ostium ta
bernaculi federis. et offeret oblati
onem eius domino agnum anniculum
in holocaustum et ouem anniculam
immaculatam pro peccato et arietem
immaculatum hostiam pacificam
Canistrum quoque panum azimorum

qui conspersi sunt oleo et lagana abs
que fermento uncta oleo ac libami
na singulorum: que offeret sacerdos
coram domino. et faciet tam pro
peccato quam in holocaustum. Arietem
vero immolabit hostiam pacificam
domino: offerens simul canistrum azimo
rum et libamenta que ex more de
bentur. Tunc radetur nazareus ante
hostium tabernaculi federis cesarie con
secrationis sue: tolletque capillos
eius et ponet super ignem qui est
suppositus sacrificio pacificorum. et ar
mum coctum arietis tortamque absque
fermento unam de canistro et
laganum azimum unum et tradet
in manus nazarei. postquam rasum
fuerit caput eius susceptaque rursum
ab eo eleuabit in conspectu domini. San
ctificata sacerdotis erunt sicut pectus
culum quod separari iussum est et
femur. Post hec potest bibere vinum
nazareus. Ista est lex nazarei
cum vouerit oblationem suam domino
tempore consecrationis sue: excep
tis hiis que inuenerit manus eius.
Iuxta quod mente vouerat ita faciet
et ad perfectionem sanctificationis
sue. Locutus est dominus ad moy
sen dicens. Loquere aaron et filiis
eius. Sic benedicetis filiis israel et
dicetis. Benedicat tibi dominus et
custodiat te. Ostendat dominus fa
ciem suam tibi: et misereatur
tui. Conuertat dominus vultum suum ad
te et det tibi pacem. Inuocabunt
nomen meum super filios israel et ego
benedicam eis. Capitulum vii.

Factum est autem
in die qua compleuit moy

ses tab'naculū et erexit illud vnxit-
q3 et sanctificauit cū omib9 vasis su
is altare similit' et vasa eius: obtule
rūt principes isrl'. et capita familia
rū qui erāt p singulas t'bus. p̄fer
ti eoꝝ qui numati fuerāt coram do
mino sex plaustra tecta cū duodecī
bubus Vnū plaustru obtulē duo
duces et vnū bouem singuli: obtu
lerūtq3 ea in cōspectu tab'naculi Ait
autem dn̄s ad moysen Suscipe ab
eis vt seruiant in ministerio tabna
culi et trades ea leuitis iuxta or
dinem ministerij sui Itaq3 cū susce
pisset moyses plaustra et boues tra
didit eos leuitis Duo plaustra et
quatuor boues dedit filijs gerson
iuxta id quod habebāt necessari
um Quatuor alia plaustra et octo
boues dedit filijs merari scd'm
officia et cultū suū sub manu y
thamar filij aaron sacerdotis. filijs
autem caath non dedit plaustra
et boues quia in scūario seruiunt:
et honora p'prijs portant humeris
Igitur obtulerūt duces in dedica
tionem altaris die qua vnctum
est. oblacionem suam ante altare Dix
itq3 dn̄s ad moysen Singuli duces
p singulos dies offerāt munera in
dedicationem altaris Primo
die obtulit oblacionē suam naason
filius aminadab de t'bu iuda fue
runtq3 in ea acitabulū argenteū
pondo cētū t'gita sycloꝝ. fiala argē
tea habens septuagita syclos iux̄
pondus scūarij vtrūq3 plenū simi
la conspsa oleo in sacr̄ficiū mortari
olum ex decem syclis aureis plenū
incenso Bouem et arietem et ag
nū anniculū in holocaustū hyrcū
q3 pro pccō et in sacrificio pacificoꝝ
boues duos arietes qnq3. hyrcos
qnq3 agnos anniculos qnq3. Hec
est oblacio naason filij amina
dab Secūdo die obtulit natha
nahel filius suar dux de t'bu y
sachar acitabulū argēteum ap
pendens centū t'ginta syclos fia
lam argenteam habentem septua
gīta siclos iuxta pondus sactua
rij vtrūq3 plenū simila cōspsa
oleo in sacr̄ficiū mortariolum
aureum habens decem syclos ple
nū incenso Bouem de armen
to et arietem et agnū anniculū
in holocaustum. hyrcūq3 pro pec
cato et in sacr̄ficio pacificoꝝ bo
ues duos arietes qnq3. hyrcos
qnq3 agnos anniculos qnq3 Hec
fuit oblacio nathanael filij
suar. Tercio die princeps filioꝝ
zabulon heliab filius helon obtu
lit acitabulum argēteum appen
dens centū t'gīta syclos fialam
argenteam habentem septuagi
ta syclos. ad pondus scūarij vtrū
q3 plenū simila conspsa oleo ī
sacrificiū mortariolum aureū
appendens decem syclos plenū
incenso. Bouē de armēto et
arietem et agnū anniculum
in holocaustum hyrcūq3 pro
pccō Et in sacr̄ficio pacificorū
boues duos. arietes qnq3 hyrcos
qnq3 agnos anniculos qnq3 Hec
ē oblacio heliab filij helon Die
q̄rto princeps filioꝝ Ruben heli
sur filius sedeur. obtulit acitabu
lū argenteum appendens centū
t'gīta siclos. fialam argente
am habentem septuagīta siclos

ad pondus sãctuarij vtrūqȝ plenū
simila conspsa oleo in sacrificiū
mortariolum aureum appendēs
decem siclos plenū incenso bouē
de armēto et arietem et agnū
anniculū in holocaustū hyrcūqȝ
pro pctō et in hostias pacificoꝝ
boues duos arietes qͥnqȝ hyrcos
qͥnqȝ agnos ãnniculos quīqȝ Hec
est oblacio helisur filij sedeur.
Die qͥnto princeps filioꝝ symeon
et salamihel filius suri saddai
obtulit acitabulum argenteum
appendens centū t'ginta syclos
fialam argenteam habentem
septuagīta siclos ad pondus
sanctuarij vtrūqȝ plenū similia
conspsa oleo in sacrificio mortari
olum aureum appendens decē
syclos plenū incenso. Bouē de
armēto et arietem et agnū
ãnniculū in holocaustū hyrcūqȝ
pro pctō et in hostias pacifico
rū boues duos arietes quīqȝ
hyrcos qͥnqȝ agnos ãnniculos qͥn
qȝ Hec fuit oblacio salamihel
filij surisaddai Die sexto prin
ceps filioꝝ gad. helyasaph filius
duel obtulit acitabulum argen
teum appendens centū xxxta sy
clos. fialam argenteam haben
tem septuagīta syclos ad pon
dus sanctuarij vtrūqȝ plenum
simila conspsa oleo in sacrifici
um mortariolū aureum appē
dens syclos decem plenū icenso
Bouem de armēto ⁊ arietem
et agnū ãnniculū in holocaus
tum hircūqȝ pro pctō. ⁊ in
hostias pacificoꝝ boues duos
arietes qͥnqȝ hyrcos qͥnqȝ agnos
anniculos qͥnqȝ Hec fuit oblacō
heliasaph filij duel Die septi
mo princeps filioꝝ ephraym heli
sama filius ammiud obtulit aci
tabulum argenteū appendēs
centū t'ginta syclos fialā argen
teā habentem septuagīta siclos
ad pondus sanctuarij vtrūqȝ ple
nū simila cōspersa oleo ī sacri
ficiū mortariolum aureū appē
dens decem syclos plenū incē
so Bouem de armēto et arie
tem et agnū anniculū ī holo
caustū hyrcūqȝ pro pctō: ⁊ ī
hostias pacificorum boues duos
arietes quīqȝ hyrcos qͥnqȝ ag
nos anniculos qͥnqȝ. Hec fuit
oblacio helysama filij ammi
ud Die octauo princeps filioꝝ
manasse gamaliel filius. pha
dasur. obtulit acitabulum argen
teum appendens centū t'ginta sy
clos fialam argenteam haben
tem septuagīta syclos ad pond9
sanctuarij vtrūqȝ plenū simi
la conspersa oleo in sacrificiū mor
tariolū aureū appendens decē
syclos plenū incenso Bouem de
armēto ⁊ arietem et agnū an
niculū in holocaustū hyrcūqȝ pro
pctō et in hostias pacificorū bo
ues duos arietes qͥnqȝ hyrcos
qͥnqȝ agnos anniculos qͥnqȝ
Hec fuit oblacio gamaliel filij
phadasur. Die nono princeps
filioꝝ beniamin abydan filius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gedeonis obtulit acitabulū argē
teū appendens centū triginta si
clos fialam argēteam habentē
septuagita siclos ad pondus sāc
tuarij utrūqȝ plenū simila con
spersa oleo in sacrificiū morta
riolum aureum appendens de
cem siclos plenū incenso Bouē
de armēto et arietem et agnū
anniculū in holocaustum hir
cūqȝ pro peccō et in hostias pa
cificas boues duos arietes qui
qȝ hircos quiqȝ agnos annicu
los quiqȝ Hec fuit oblacio abi
dan filij gedeonis Decimo die
princeps filiorum dan abiezer fi
lius amissadai obtulit acitabu
lum argenteū appendens centū
triginta siclos fialam argente
am habentem septuagita siclos
ad pondus sanctuarij utrūqȝ
plenū simila conspersa oleo in sa
crificiū mortariolum aureum
appendens decem siclos plenū
incenso. Bouem de armento
et arietem et agnū anniculum
in holocaustum hircūqȝ pro pec
cato et in hostias pacificorum bo
ues duos arietes quiqȝ hircos
quiqȝ agnos anniculos quiqȝ Hec
fuit oblacio abyezer filij ami
sadai Die undecio princeps filio
rū aser phegiel filius ochran
obtulit acitabulum argenteū
appendens triginta siclos fialā
argenteam habentem septua
ginta siclos ad pondus sanctu
arij utrūqȝ plenū simila con
spersa oleo in sacrificiū mor
tariolū aureū appendens de
cem siclos plenū incenso. Bo
uem de armēto et arietem et
agnū anniculū in holocaustum
hircūqȝ pro peccō et in hostias
pacificorum boues duos arietes
quiqȝ hircos quiqȝ agnos an
niculos quiqȝ Hec fuit oblacio phe
giel filij ochran Die duode
cimo princeps filiorum neptalim
abyra filius et henan obtulit
acitabulū argenteū appendēs
centū triginta siclos sit fialam
argēteam habentem septuagi
ta siclos ad pondus sāctuarij
utrūqȝ plenū simila conspersa
oleo in sacrificiū mortariolum
aureū appendēs decem siclos
plenū incenso Bouem de ar
mēto et arietem et agnū an
niculū in holocaustū hircūqȝ
pro peccō et in hostias pacifi
corum boues duos arietes qui
qȝ hircos quiqȝ agnos annicu
los quiqȝ Hec fuit oblacio ab
yra filij henan Hec in
dedicationem altaris oblata
sunt a principibus israel in die qua
consecratum est Acitabula arge
tea duodecim. fiale argentee
xii mortariola aurea xii ita
ut centū triginta argēti siclos
haberet unū acitabulum et septua
ginta siclos una fiala id est in
commune vasorum omnium ex argē
to sicli duo milia quadringē
ti pondere sanctuarij Mortario
la aurea duodecim plena incē
so denos siclos appendencia pō

dare siclorum id est simul auri si
cli centū xx^ti Boues de armēto
in holocaustū xii arietes xii ag
ni anniculi xii et libamēta eorum
hirci xii pro peccō et in hostias
pacificorum boues xx^ti iiii^or arie
tes sexaginta · hirci sexagīta
agni anniculi sexaginta Hec
oblata sūt in dedicacōne alta
ris quando unctum ē Cūque
ingrederet^r moyses tabnaculū
federis ut cōsuleret oraclm au
diebat vocem loquentis ad se
de propiciatorio quod erat sup
archam testimonij int^r duos
cherubin unde et loquebat^r ei

Locutus ē Caplm · viij.
dn̄s ad moysen dicens
loquere aaron et dices ad
eū Cum posueris septē lucnas
candelabrū in australi pte erigat^r
Hoc igit^r pcipe ut lucne cont^r
boream e regione respiciant
ad mēsam panū ppositōnis
cont^ra eam ptem quam candela
brū respicit lucē debebūt · Fe
citque aaron et imposuit lucer
nas sup candelabrū ut pcepe
rat dn̄s moysi Hec
autem erant factura candela
bri Ex auro ductili tam medi
us quā cūcta ex utroque cala
morum latere nascebant^r iuxta
exemplū quod ostendit dn̄s
moysi: ita opatus est candela
brum Et locutus ē dn̄s ad moy
sen dicens Tolle leuitas de me
dio filiorum isrl' et purificab eos
iuxta huc ritum Aspgant^r aq

lustracionis et radant omēs pilos
carnis sue Cūque lauerint vestimē
ta sua et mūdati fuerint: tollant
bouē de armētis et libamentū
eius similam oleo conspsam Bo
uem autem alterū de armēto
accipies pro peccō et applicabis
leuitas corā tabnaculo federis
cōuocata omni multitudine filiorum
isrl'. Cumque leuite fuerit
coram dn̄o ponēt filij isrl' manus
suas sup eos Et offeret aaron
leuitas munus in conspcu dn̄i a
filijs isrl' · ut seruiant in ministerio
eius Leuite quoque ponent ma
nus suas sup capita boum Ex q
bus unū facies pro peccō et al
terū in holocaustū dn̄i ut depce
ris pro eis · Statuesque leuitas in
cōspctū aaron et filiorum eius et cō
secrabis oblatos dn̄o ac separab
de medio filiorum isrl' ut sint mei
et postea ingrediant^r tabna
culū federis ut seruiant m^i Sic
que purificabis et cōsecrabis eos
in oblacionem dn̄i quoniam dono
donati sūt michi a filijs isrl'.
Pro primogenitis
que apiunt omnem vuluam in
isrl' accepi eos · Mea sūt omnia
pmogenita filiorum isrl' tam ex
hoībus quam ex iumentis Ex die
quo pcussi omē pmogenitū in
terra egipti sanctificaui eos michi
Et tuli leuitas pro cunctis pmo
genitis filiorum isrl' tradidique eos
dono aaron et filijs eius de me
dio ppli ut seruiant michi pro
isrl' in tabnaculo federis: et orēt

pro eis · ne sit in pplo plaga · si au
si fuerint accede ad sctuariū
Fecerūtq; moyses & aaron
et omēs multitudo filior israel sup
leuitis q̄ que p̄cepat dn̄s moysi
purificati q; sūt & lauerūt uesti
menta sua · Eleuauitq; eos aaron
in cōspcū dn̄i et orauit pro eis
ut purificati ingredent̄ ad offi
cia sua in tabnaclm federis corā
aaron et filijs eius sicut p̄cepat
dn̄s moysi de leuitis ita fim̄e
Locutusq; est dn̄s ad moy
sen dicens hec est lex leuitarū
a uiginti quinq; ānis & sup ingre
dient̄ ut ministrēt in tabnaclo
federis Cumq; qinquagesimū ānū
etatis impleuerint seruire cessa
bunt : eruntq; ministri fratrū suor
in tabnaclo federis ut custodiant
q̄ sibi fuerīt commendata · opa āt
ipsa non faciant Sic dispones le
uitas i custodijs suis
Locutus Capitulum · ix ·
est dn̄s ad moysen i dese
rto synai anno scd̄o postquam
egressi sūt de tra egipti mense
p̄mo dicens · Faciant filij israel pha
se in tempe suo · quartadecima
die mēsis huius ad uesperam
iuxta omēs cerimonias et iusti
ficatōnes eius Precepitq; moy
ses filijs israel ut facerēt phase
Qui fecerūt tepore suo quarta
decima die mensis ad uesperā
in mōte synai Iuxta omnia q̄
mādauat dn̄s moysi fecerūt filij
israel
Ecce autē quidam
inmūdi sup aīa hominis qui non

poterant facē pascha in die illo
accedētes ad moysen & aaron dix
erūt eis Inmūdi sumus sup anima
hoīs quare fraudam ut nō ualea
mus offire oblationem dn̄o in tē
pore suo int̄ filios israel Quibus
rndit moyses State ut consu
lam quid p̄cipiat dn̄s de uobis
Locutusq; est dn̄s ad moysen di
cens Loquere filijs israel homo q̄
fuerit inmūdus sup anima siue
in uia procul in gente urā : fa
faciat phase dn̄o mense scd̄o q̄r
tadecima die mensis ad uespam
Cū azimis & lactucis agrestibus
comedent illud Nō relinquent
ex eo quippiam usq; mane : &
os eius non cōfringent . omnē
ritū phase obsuabunt Si quis
aūt et mūdus est et in itinē nō
fuit et tamen nō fecit phase
extminabit̄ aīa illa de popul
suis quia sacrificiū dn̄o nō obtu
lit tempe suo : pccm suū ipē por
tabit · Peregrinus quoq; et adue
na si fuit apud uos faciet pha
se dn̄i iuxta cerimonias & iusti
ficationes eius Preceptū idem
eīt apud uos tam aduene quā
indigene Igit̄ die qua erectū
est tabnaculū opuit illud nubes
A uespere autem sup tentoriū
erat qsi species ignis usq; ma
ne Sicq; fiebat iugit̄ p diem
opiebat illud nubes et p noc
tem qsi species ignis
Cumq; oblata fuisset nubes que
tabnaclm protegebat · tūc profi
ciscebant̄ filij israel et in loco ubi
stetisset nubes ibi castra meta
bantur · ad impiū domini profi

ciscebantur et ad imperium illius figebant tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco. Et si evenisset ut multo tempore maneret super illud erant filii Israel in excubiis domini et non proficiscebantur quotquot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebant. Si fuisset nubes a vespere usque mane et statim diluculo tabernaculum reliquisset proficiscebantur. Et si post diem et noctem recessisset dissipabant tentoria. Si biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum manebant filii Israel in eodem loco et non proficiscebantur. Statim autem ut recessisset movebant castra. Per verbum domini figebant tentoria et per verbum illius proficiscebantur. Erantque in excubiis domini iuxta imperium eius per manum Moysi.

Capitulum x.

Locutus est dominus ad Moysen dicens: Fac tibi duas tubas argenteas ductiles quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra. Cumque increpueris tubis congregabitur ad te omnis turba ad ostium federis tabernaculi. Si semel clangueris venient ad te principes et capita multitudinis Israel. Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam. In secundo autem sonitu et pari ululatu tube levabunt tentoria qui habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient ululantibus tubis in profectione. Quando autem congregandus est populus simplex tubarum clangor erit et non concise ululabunt. Filii autem Aaron sacerdotis clangent tubis. Eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris. Si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos clangetis ululantibus tubis et erit recordatio vestri coram domino deo vestro ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum. Si quando habebitis epulum et dies festos et kalendas canetis tubis super holocaustis et pacificis victimis ut sint vobis in recordationem dei vestri. Ego dominus deus vester.

Anno secundo mense secundo vicesima die mensis elevata est nubes de tabernaculo federis. Profectique sunt filii Israel per turmas suas de deserto ~~Ne cubuit~~ Synai et recubuit nubes in solitudine Pharan. Moveruntque castra primi iuxta imperium domini in manu Moysi filii Iuda per turmas suas quorum princeps erat Naason filius Aminadab. In tribu filiorum Ysachar fuit princeps Nathanahel filius Suar. In tribu Zabulon erat princeps Heliab filius Helon. Depositumque est tabernaculum quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari. Profectique sunt et filii Ruben per turmas et ordinem suum quorum princeps erat Helysur filius Sedeur. In tribu autem

filiorum Symeon princeps fuit Salamiel filius Surisaddai. Porro in tribu Gad erat princeps Helyasaph filius Duel. Profectique sunt et Caathite portantes sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur donec venirent ad erectionis locum. Moverunt castra et filii Effraym per turmas suas in quorum exercitu princeps erat Helysama filius Ammiud. In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur. Et in tribu Beniamin dux Abydan filius Gedeonis. Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas in quorum exercitu fuit princeps Ahyezer filius Amisaddai. In tribu autem filiorum Aser erat princeps Phezihel filius Ochran. Et in filiorum Neptalim princeps Ahyra filius Henan. Hec sunt castra et profectiones filiorum Israel per turmas suas quando egrediebantur.

Dixitque Moyses Obab filio Raguelis Madianite cognato suo: Proficiscimur ad locum quem Dominus daturus est nobis. Veni nobiscum ut benefaciamus tibi quia Dominus bona promisit Israheli. Cui ille respondit: Non vadam tecum sed vadam in terram meam in qua natus sum. Et ille: Noli inquit nos relinquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus: et eris ductor noster. Cumque nobiscum veneris quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis traditurus est Dominus dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum: archa federis Domini precedebat eos per dies tres providens castrorum locum. Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent. Cumque elevaretur archa Moyses: Surge Domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum autem deponeretur aiebat: Revertere Domine ad multitudinem exercitus Israel.

Capitulum xi.

Interea ortum est murmur populi quasi dolencium pro labore contra Dominum. Quod cum audisset iratus est. Et accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem. Cumque clamasset populus ad Moysen oravit Moyses Dominum et absorptus est ignis. Vocavitque nomen loci illius Incensio: eo quod succensus fuisset contra eos ignis Domini.

Vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis flagravit desiderio sedens et flens iunctis sibi pariter filiis Israel et ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium quos comedebamus in Egipto gratis. In mentem nobis veniunt cucumeres et pepones porrique et cepe et allia. Anima nostra arida est. Nichil respiciunt oculi nostri nisi man.

Erat autem man quasi semen coriandri coloris bdellii. Circuibatque populus et colligens illud frangebat mola sive terebat in mortariolo coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. Cumque descenderet nocte super castra ros descendebat pariter et man. Audivit ergo Moyses flentem populum per familias singu-

los per ostia tentorii sui. Iratusque est
furor domini valde. Sed et moy-
si intolleranda res visa est et ait
ad dominum. Cur afflixisti servum
tuum? Quare non invenio gratiam
coram te et cur imposuisti pon-
dus universi populi huius super me? Nu-
quid ego concepi omnem hanc
multitudinem vel genui eam
ut dicas mihi porta eos in sinu
tuo sicut portare solet nutrix
infantulum et defer in terram
pro qua iurasti patribus eorum.
Unde michi carnes ut dem tan-
te multitudini? Flent contra me
dicentes: da nobis carnes ut co-
medamus. Non possum solus susti-
nere omnem hunc populum quia
gravis michi est. Sin aliter tibi
videtur, obsecro ut interficias me
et inveniam gratiam in oculis tuis
ne tantis afficiar malis. Et dix-
it dominus ad moysen: Congrega michi
septuaginta viros de senioribus
israel quos tu nosti quod senes
populi sint ac magistri et duces
eos ad ostium tabernaculi federis
faciesque ibi ~~stare~~ stare tecum
ut descendam et loquar tibi et
auferam de spiritu tuo tradamque
eis ut sustentent tecum onus po-
puli et non tu solus graveris. Po-
pulo quoque dices: Sanctificami-
mini: cras comedetis carnes.
Ego enim audivi vos dicere: Quis
dabit nobis escas carnium?
Bene nobis erat in egipto ut
det vobis dominus carnes et co-
medatis non uno die nec duo-
bus vel quinque aut decem nec

viginti quidem sed usque ad mensem
dierum donec exeat per nares ves-
tras et vertatur in nausiam: eo quod
repulistis dominum qui in medio vestri
est et flevistis coram eo dicen-
tes: Quare egressi sumus ex e-
gypto? Et ait moyses
ad dominum: Sexcenta milia pedi-
tum huius populi sunt et tu dicis
dabo eis esum carnium men-
se integro. Nunquid ovium et
boum multitudo cedetur ut possit
sufficere ad cibum vel omnes pis-
ces maris in unum congregabun-
tur ut eos saciet? Cui respondit dominus
Nunquid manus domini invalida est?
Iam nunc videbis utrum meus ser-
mo opere compleatur.
Venit igitur moyses et narra-
vit populo verba domini: congregans
septuaginta viros de senioribus
israel quos stare fecit circa taber-
naculum. Descenditque dominus per
nubem et locutus est ad eum aufe-
rens de spiritu qui erat in moyse
et dans septuaginta viris. Cumque
requievisset in eis spiritus prophetaverunt
nec ultra cessaverunt. Rema-
serant autem in castris duo vi-
ri quorum unus vocabatur heldad
et alter medad super quos requie-
vit spiritus. Nam et ipsi descripti fue-
rant et non exierant ad taberna-
culum. Cumque prophetarent in castris:
cucurrit puer et nunciavit moy-
si dicens: heldad et medad
prophetant in castris. Statim

iosue filius nun minister moysi
et electus e pluribus ait Domine mi
moyses prohibe eos Et ille Quid
inquit emularis pro me Quis
tribuat ut omnis populus prophetet
et det eis dominus spiritum suum Reversus
que est moyses et omnes maiores
natu israel in castra Ventus autem
egrediens a domino arreptas
trans mare coturnices detulit et
dimisit in castra itinere quantum uno
die confici potest ex omni parte cas
trorum per circuitum volabantque
in aere duobus cubitis altitudi
ne super terram Surgens ergo po
pulus tota die illo et nocte ac die
altero congregavit coturnicum
qui parum decem choros et sic
caverunt eas per circuitum castrorum
Adhuc carnes erant in dentibus
eorum nec defecerat huiuscemodi cibus
et ecce furor domini concitatus in
populum percussit eum plaga mag
na nimis Vocatusque est locus
ille sepulchrum concupiscencie ibi enim
sepelierunt populum qui desideraverat
Egressi autem de sepulchris con
cupiscencie venerunt in aseroth
et manserunt ibi. Capitulum. xx
Locutaque est maria xij.
et aaron contra moysen
propter uxorem eius ethiopissam
et dixerunt Numquid per solum moy
sen locutus est dominus Nonne et nobis
pariter similiter est locutus Quod
cum audisset dominus iratus est val
de Erat enim moyses vir mitis
simus super omnes homines qui

morabantur in terra Statim lo
cutus est ad eum et ad aaron et
mariam Egredimini vos tan
tum tres ad tabernaculum federis Cum
que fuissent egressi descendit dominus
in columpna nubis et stetit in
introitu tabernaculi vocans aa
ron et mariam Qui cum issent
dixit ad eos Audite sermones
meos Si quis fuerit inter vos prophe
ta domini in visione apparebo ei vel
per sompnium loquar ad illum At non
talis servus meus moyses
qui in omni domo mea fide
lissimus est Ore enim ad ~~os~~
os loquar ei et et palam non
per enigmata et figuras dominum
videt Quare igitur non timu
istis detrahere servo meo moysi
Iratusque contra eos abiit Nubes
quoque recessit que erat super ta
bernaculum et ecce maria appa
ruit candens lepra quasi nix Cumque
respexisset eam aaron et vidis
set perfusam lepra ait ad moy
sen Obsecro domine mi ne impo
nas nobis hoc peccatum quod stul
te commisimus ne fiat hec quasi
mortua et ut abortivum quod
proicitur de vulva matris sue Ec
ce medium iam carnis eius de
voratum est lepra. Clamavit
que moyses ad dominum dicens Do
mine deus obsecro sana eam
Cui respondit dominus Si pater
eius spuisset in faciem illius
nonne debuerat saltem septem
diebus rubore suffundi Se
paretur septem diebus extra castra

et postea revocabitur. Exclusa est itaque maria extra castra septem diebus et populus non est motus de loco illo donec revocata est maria. Capitulum xiii.

Et profectus est de aseroth fixis tentoriis in deserto pharan. Ibi locutus est dominus ad moysen dicens Mitte viros qui considerent terram chanaan quam daturus sum filiis israel singulos de singulis tribubus ex principibus. Fecit moyses quod dominus imperarat a deserto pharan mittens principes viros quorum ista sunt nomina. De tribu ruben semmua filium zacur. De tribu symeon saphat filium vri. De tribu iuda caleb filium iephone. De tribu ysachar igal filium ioseph. De tribu ephraym osee filium nun. De tribu beniamin phalti filium raphu. De tribu zabulon geddihel filium sodi. De tribu ioseph sceptri manasse gaddi filium susi. De tribu dan ammihel filium gamalli. De tribu aser sthur filium michahel. De tribu neptalim naabbi filium nassi. De tribu gad guhel filium machi. Hec sunt nomina virorum quos misit moyses ad considerandam terram. Vocavitque osee filium nun iosue. Misit ergo eos moyses ad considerandam terram chanaan et dixit ad eos Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes considerate terram qualis sit et populum qui habitator est eius utrum fortis sit an infirmus. pauci numero an plures. ipsa terra bona an mala. Urbes quales. murate an absque muris. humus pinguis an sterilis. nemorosa an absque arboribus. Confortamini et afferte nobis de fructibus terre illius. Erat autem tempus quando iam precoque uve vesci possunt. Cumque ascendissent exploraverunt terram a deserto sin usque rooob intrantibus emath. Ascenderuntque ad meridiem et venerunt in hebron. ubi erant ahyman et sysai et tholmai filii enach. Nam hebron septem annis ante tanim urbem egypti condita est. Pergentesque usque ad torrentem botri absciderunt palmitem cum uva sua. quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt. Qui appellatus est neelescol id est torrens botri. eo quod botrum inde portassent filii israel. Reversique exploratores terre post quadraginta dies omni regione circuita venerunt ad moysen et aaron et ad omnem filiorum israel in desertum pharan quod est in cades. Locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus terre et narraverunt dicentes Venimus in terram ad quam misisti nos que revera fluit lacte et melle ut ex hiis

fructibus cognosci potest. Sed culto
res fortissimos habet et urbes
grandes atque muratas. Stirpem
enach vidimus ibi. Amalech
habitat in meridie. etheus et
iebuseus et amoreus in mon
tanis. Chananeus vero mora
tur iuxta mare et circa fluen
ta iordanis. Inter hec caleb com
pescens murmur populi qui orie
batur contra moysen ait. Ascenda
mus et possideamus terram.
quoniam poterimus obtinere eam. Alii
vero qui fuerant cum eo dicebant.
Nequaquam ad hunc populum vale
mus ascendere quia fortior nobis
est. Detraxeruntque terre quam in
spexerant apud filios israel di
centes. Terra quam lustravimus
devorat habitatores suos. Popu
lus quem aspeximus procere sta
ture est. Ibi vidimus monstra
quedam filiorum enach de genere
gyganteo quibus comparati ~~locuste~~
~~et~~ quasi locuste videbamur. Cap.
Igitur vociferans omnis xiiij.
turba flevit nocte illa: et
murmurati sunt contra moysen
et aaron cuncti filii israel dicen
tes. Utinam mortui essemus in
egypto et non in hac vasta soli
tudine. Utinam pereamus et non
inducat nos dominus in terram istam
ne cadamus gladio et uxores
ac liberi nostri ducantur captivi. Non
ne melius est reverti in egyptum.
Dixeruntque alter ad alterum. Con
stituamus nobis ducem et rever
tamur in egiptum. Quo audito
moyses et aaron ceciderunt pro
ni in terram coram omni multitu
dine filiorum israel. At vero iosue
filius nun et caleb filius iepphon
ne. qui et ipsi lustraverunt terram
sciderunt vestimenta sua et ad
omnem multitudinem filiorum israel
locuti sunt. Terram quam circu
ivimus valde bona est. Si propici
us fuerit dominus inducet nos in eam
et tradet humum lacte et melle
manantem. Nolite rebelles esse
contra dominum. neque timeatis popu
lum terre illius quia sicut panem
ita eos possumus devorare.
Recessit ab illis omne presidium
dominus vobiscum est nolite metuere.
Cumque clamaret omnis multitu
do et lapidibus eos vellet oppri
mere. Apparuit gloria domini super tectum
federis cunctis videntibus filiis israel
et dixit dominus ad moysen. Usque
quo detrahet mihi populus iste quo
usque non credent mihi in omnibus
signis que feci coram eis.
feriam igitur eos pestilencia atque
consumam te autem faciam princi
pem super gentem magnam et
forciorem quam hec est.
Et ait moyses ad dominum ne
audiant egyptii quorum de me
dio eduxisti populum istum et habi
tatores terre huius qui audierunt
quod tu domine in populo isto sis et
facie videaris ad faciem. et nu
bes tua protegat illos et in co
lumpna nubis per noctem quod
occideris tantam multitudinem
quasi unum hominem. et dicant non
poterat introducere populum in terram

pro qua iuraverat idcirco occid[it]
eos in solitudine Magnificet[ur]
ergo fortitudo dñi sicut iurasti
dicens dñs paciens et multe mi
sericordie. auferens iniquitatem
et scelera nullumque innoxium dere
linquens qui visitas pcc̄a pa
trũ in filijs in t̄ciam et q̄rtã
generacionem. Dimitte obsecro
pcc̄m populi tui huius sc̄dm ma͞g
nitudinem misericordie tue. si
cut propicius fuisti egredientib[us]
de egypto usque ad locũ istum
Dixitque dñs. dimisi iuxta v
bũ tuũ Vivo ego et implebit[ur]
gloria dñi vniusa t̄ra Attamē
omēs homines qui viderũt
maiestatem meam et signa q̄
feci in egypto et in solitudīe
et temptauerũt me iam per
decem vices nec obedierũt vo
ci mee. non videbũt t̄rã pro
qua iuraui patrib[us] eorum: nec q̄s
quã ex illis qui detraxit m̄
intuebit[ur] eam Servũ meum
caleb qui plenus alio spũ se
cutus ē me inducam in t̄rã
hãc quã circuivit et semen eius
possidebit eam Nam amale
chites et chananeus habitãt
in vallib[us] Cras movete castra
et revertimini in solitudinem
p viam maris rubri
Locutusque est dñs moysi et
aaron dicens Usquequo mul
titudo pessima hec murmurat
cont[ra] me. Querelas filiorum is
rahel audiui Dic ergo eis

Vivo ego ait dñs sicut locuti es
tis audiente me sic faciam vo
bis In solitudine hac iacebũt
cadauera vrã Omēs qui numerati
estis a viginti ãnis et sup[ra] et m[ur]
murastis cont[ra] me non intrabi
tis t̄rã sup quam levaui ma
nũ meam ut habitare vos face
rem p̄ter caleph filiũ iepphōne
et Josue filiũ nun Parvulos autē
vr̃os de quib[us] dixistis quod
p̄de hostibus forent. introducã
ut videant t̄ram q̄ vobis dis
plicuit Vrã cadavera iacebũt
in solitudine Filij vrĩ erunt
vagi in deserto ãnis quadra
ginta et portabũt fornicationē
vrãm donec cōsumãt[ur] cadavera
patrũ in deserto iuxta numer[um]
xl[ta] dierũ quibus considerastis
t̄ram Annus pro die imputa
bit[ur] et quadraginta ãnis recipie
tis iniquitates vrãs et scietis ul
cionem meã: qm̄ sicut locutus su
ita faciã omni multitudini huic
pessime q̄ cōsurrexit adũsum
me In solitudine hac deficiet et
morietur. Igitur omēs
viri quos miserat moyses ad
contemplandam t̄ram. et qui reũsi
murmurare fecerant cont[ra] eum
omnem multitudinem detrahentes
t̄re quod eēt mala mortui sũt
atque percussi in cōspcũ dñi Josue
autem filius nun et caleph filius
iepphōne vixerũt ex omnibus
qui pr[o]fecti erant ad considerandã
t̄ram. Locutusque est moyses uni

ista v̄ba her ad omēs filios isrl:
& luxit ꝑplus nimis Et ecce ma
ne p̄mo surgentes ascenderūt
v̄ticem mōtis atq; dixerūt.
Parati sumꝰ ascendere ad locum
de quo dn̄s locutꝰ ē: quia peccā
uimꝰ Cuibꝰ moyses. cur in
quit tr̄sgredimini v̄bū dn̄i: qđ
nobis non cedet in ꝓsperū.
Nolite ascendē non enī est
dominꝰ vobiscum ne corruatis
coram inimicis v̄ris Amale
chites & chananeus ante uos
sūt quorū gladio corruetis eo
quod nolueritis acquiescere dn̄o
nec erit dn̄s vobiscū At illi cō
tenebrati ascenderūt in v̄ticem
mōtis: Arca autem testamēti
dn̄i et moyses nō recesserūt de
castris Descenditq; amalechi
tes et chananeus qui habitāt
in mōte: & percutiens eos atq;
concidens ꝑsecutꝰ est usq; hor
ma :- Caplm. xv.

Locutꝰ est dn̄s ad moysen
dicēs loquē ad filios isrl
et dices ad eos Cū ingressi fu
eritis t̄rā habitationis v̄re quā
ego dabo uobis & feceritis obla
tionem dn̄o in holocaustū aut
victimam pacificam vota solue
tes vel sponte offerētes munā.
aut in sollempnitatibus v̄ris ado
lentes odorem suauitatis dn̄o.
de bubus siue de ouibꝰ offeret q̄ui
cq immolauit victimam. sac
ficiū simile decimā ꝑtem ephy
cōspersam oleo quod mensurā
habebit quartā ꝑtem hyn Et
vinū ad liba fundenda eiusdem
mesure dabit in holocausto siue
in victima. ꝑ agnos singulos &
arietes erit sacrificiū simile duaꝝ
decimarum que cōspersa sit oleo
tercie ꝑtis hyn et vinū ad libamē
tū tercie ꝑtis eiusdem mesure
offeret in odorem suauitatis do
mino Quando vō de bubus
feceris holocaustū aut hostiam
ut impleas votū vel pacificas
victimas dabis ꝑ singulos bo
ues simile tres decimas ~~et~~ cō
spersē oleo quod habeat medi
um mensure hyn: et vinū ad
liba fundenda eiusdem mesure
in oblationem suauissimi odoris
dn̄o. Sic facietis ꝑ singulos
boues & arietes & agnos et
hedos Tam indigene quā pe
grini eodem ritu offerent sacrifi
cia Unū preceptū erit atq; iudiciū
tam vobis quam aduenis terre.

Locutꝰ ē dn̄s ad moy
sen dicens loqre filiis isrl et di
ces ad eos Cū veneritis ad t̄rā
quā dabo vob & comederitis
de panibꝰ regionis illiꝰ sepa
bitis p̄micias domino de cibis
v̄ris sicut de areis p̄micias
separabitis ita et de pulmētis
dabitis p̄mitiua dn̄o
Quod si ꝑ ignoranciā preterie
ritis quicquam horū que locu
tus ē dn̄s ad moysen & man
dauit ꝑ eum ad uos a die q̄
cepit iubere et ultra oblita
qz fuerit multitudo facere offeret vi
tulū de armēto holocaustum
in odorem suauissimū dn̄o &
sacrificiū eius ac liba ut ceri
monie postulant hircumq; pro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pctō et rogabit sacerdos pro omni
multitudine filiorum israel et dimit
tetur eis quoniam nō sponte peccaue
rūt Nichilominus offerent incensū
dnō pro se et pro pctō atq; erro
re suo : et dimittetur uniuerse ple
bi filiorum israel et aduenis qui pe
regrinantur inter eos quoniam culpa
ē omis ppli per ignoranciam.
Quod si aīa una nesciens pec
cauit offeret capram anniculam
pro pctō suo et deprecabitur pro
ea sacerdos ~~quia~~ quod inscia pec
cauerit coram domino impetra
bitq; ei veniam et dimittetur illi
Tam indigenis quam aduenis
una lex erit omnium qui peccauerint
ignorantes Anima uero
que per superbiam aliquid commiserit si
ue ciuis sit ille siue peregrinus.
quoniam aduersum dnm rebellis fuit
peribit de pplo suo Uerbū enim
dni contempsit et preceptū illius
fecit irritum idcirco delebitur
et portabit iniquitatē suam.
Factum est autem cum
essent filij israel in solitudine et
inuenissent hominem colligentem
ligna in die sabbati obtulerūt
eum moysi et aaron et uniuer
se multitudini Qui recluserūt
eum in carcerē : nescientes quid
super eo facere deberent Dixitq; do
minus ad moysen Morte mo
riatur homo iste Obruat eū lapi
dibus omis turba extra castra
Cumq; exclusissent eum foras
obruerūt eum lapidibus et
mortuus est sicut preceperat dns
Dixit quoq; dns ad moysen:

Loquere filijs israel et dices ad e
os ut faciant sibi fimbrias per
angulos palliorum ponentes in eis
vittas iacinctinas quas cum vide
rint recordabuntur omnium mandato
rum dni ne sequantur cogitaciones
suas et oculos per res varias for
nicantes sed magis memores
preceptorum domini faciant ea. sint
que sancti deo suo ego dns deus ve
ster qui eduxi vos de terra egypti ut
essem vester deus Caplm. xvi.
Ecce autem chore filius isa
ar filij caath. filij leui et
dathan atq; abyron filij heliab
hon quoq; filius pheleth de fi
lijs ruben. surrexerūt contra
moysen : alijq; filiorum ducenti quin
quaginta viri proceres synagoge
et qui tempore concilij per nomina
vocabantur Cumq; stetissent aduersum
moysen et aaron dixerūt Suf
ficiat vobis quia omnis multi
tudo sanctorum est et in ipsis est dns Cur
eleuamini super ppl'm dni. Quod
cum audisset moyses cecidit pro
nus in faciem Locutusq; ad cho
re et ad omnem multitudinem
mane inquit notum faciet do
minus qui ad se pertineant et
ad sanctos applicabit sibi et quos
elegerit appropinquabunt ei
Hoc igitur facite Tollat unusquis
que thuribulum suum. tu chore
et omne consilium tuum et hausto
cras igne. ponite desuper thy
miama coram dno et quemcumq;
elegerit ipse erit sanctus multum eri
gimini filij leui Dixitq; rur
sum ad ad chore Audite filij le

numquid parum vobis est quod se
parauit vos deus israel ab omni po
pulo et iunxit sibi ut seruiretis ei
in cultu tabernaculi et staretis coram
frequentia populi et ministraretis ei
Idcirco ad se fecit accedere te et
omnes fratres tuos filios leui ut
vobis etiam sacerdotium vendice
tis et omnis globus tuus stet
contra dominum Quid est enim aa
ron ut murmuretis contra eum.
Misit ergo moyses ut vocaret
datan et abyron filios heliab
Qui responderunt Non venimus
Numquid parum est tibi quod eduxi
sti nos de terra que lacte et melle
manabat ut occideres in deserto:
nisi et dominatus fueris nostri. Reue
ra induxisti nos in terram que fluit
riuis lactis et mellis: et dedisti
nobis possessiones agrorum et vine
arum An et oculos nostros vis erue
re Non venimus Iratusque moy
ses valde ait ad dominum Ne respi
cias sacrificia eorum Tu scis quod
ne asellum quidem umquam ac
ceperim ab eis nec afflixerim
quempiam eorum Dixitque ad cho
re Tu et omnis congregacio tua
state seorsum coram domino
et aaron die crastino separatim
Tollite singuli thuribula vestra
et ponite super ea incensum of
ferentes domino ducenta quin
quaginta thuribula Aaron
quoque teneat thuribulum suum
Quod cum fecissent stantibus moy
se et aaron et coaceruasset
aduersum eos omnem multitudinem
ad ostium tabernaculi apparuit cunc
tis gloria domini. Locutusque dominus
moysi et aaron ait Separamini
de medio congregacionis
huius: ut eos repente disperdam
Qui ceciderunt proni in faciem
atque dixerunt. Fortissime deus spi
rituum vniuerse carnis: num vno
peccante contra omnes tua ira de
seuiet et ait dominus ad moysen.
Precipe vniuerso populo ut separet
se a tabernaculis chore et dathan
et abyron Surrexitque moyses
et abiit ad dathan et abyron
et sequentibus eum senioribus israel
dixit ad turbam Recedite a
tabernaculis hominum impiorum et no
lite tangere que ad eos pertinent:
ne inuoluamini in peccatis eorum
Cumque recessissent a tentoriis eorum
per circuitum. Dathan et abyron
egressi stabant in introitu papi
lionum suorum cum vxoribus et liberis
omnique frequentia Et ait moy
ses In hoc scietis quod dominus mi
serit me ut facerem vniuersa que
cernitis et non ex proprio ea cor
de protulerim Si consueta hominum
morte interierint et visitauerit
eos plaga qua et ceteri visitari
solent non misit me dominus Sin
autem nouam rem fecerit dominus. ut
aperiens terra os suum deglutiat
eos et omnia que ad illos pertinent
descenderintque viuentes in infernum
scietis quod blasphemauerint
dominum Confestim igitur ut cessauit
loqui disrupta est terra sub pe
dibus eorum: et aperiens os suum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

devoravit illos cum tabernaculis suis et
universa substancia eorum: descenderunt
que vivi in infernum operti humo et pe
rierunt de medio multitudinis. At
vero omnis israel qui stabat per gy
rum fugit ad clamorem pereun
cium dicens: ne forte et nos terra
degluciat. Sed et ignis egressus
a domino interfecit ducentos
quinquaginta viros qui offerebant
incensum. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Precipe eleaza
ro filio aaron sacerdotis ut tol
lat thuribula que iacent in incen
dio et ignem huc illucque disper
gat quoniam sanctificata sunt in mortibus
peccatorum. Producatque ea in lami
nas et affigat altari. eo quod ob
latum sit in eis incensum domi
no et sanctificata sunt ut cernant
ea pro signo et monumento filii
israel. Tulit ergo eleazar sacerdos thu
ribula enea in quibus obtulerant
hii quos incendium devoravit et
produxit ea in laminas affi
gens altari ut haberent postea
filii israel quibus commonerentur. ne quis
accedat alienigena et qui non
est de semine aaron ad offeren
dum incensum domino ne paciatur sicut
passus est chore et omnis con
gregacio eius loquente domi
no ad moysen. Murmuravit
autem omnis multitudo filiorum israel
sequenti die contra moysen et aa
ron dicens. Vos interfecistis po
pulum domini. Cumque oriretur sedicio
et tumultus increscet. moyses
et aaron fugerunt ad taber
naculum federis. Quod postquam
ingressi sunt. operuit nubes

tabernaculum et apparuit gloria domini. Dix
itque dominus ad moysen. Recedite
de medio ~~eius~~ huius multitudinis
eciam nunc delebo eos. Cumque
iacerent in terra dixit moyses
ad aaron. Tolle thuribulum et
hausto igne mitte incensum de
super pergens cito ad populum: ut ro
ges pro eis. Iam enim egressa est
ira a domino et plaga desevit.
Quod cum fecisset aaron et cucur
risset ad mediam multitudinem
quam iam vastabat incendium.
optulit thymiama et stans inter
mortuos ac viventes pro populo
deprecatus est et plaga cessavit. Fue
runt autem qui percussi sunt quatu
ordecim milia hominum et septinge
ti absque hiis qui perierant in sedi
cione chore. Reversusque est aa
ron ad moysen ad ostium tab
naculi federis postquam quievit
interitus. Capitulum .xvii.

Et locutus est dominus ad moy
sen dicens. Loquere ad filios
israel et accipe ab eis virgas sin
gulas per cognaciones suas a cunc
tis principibus tribuum virgas duo
decim: et uniuscuiusque nomen
superscribe virge sue. Nomen au
tem aaron erit in tribu levi.
et una virga cunctas seorsum fa
milias continebit. Ponesque eas
in tabernaculo federis coram testi
monio ubi loquar ad te. Quem ex hiis
elegero germinabit virga eius
et cohibebo a me querimonias
filiorum israel quibus contra vos
murmurant. Locutusque est moyses

ad filios isrl: et dederunt ei omnes prin
cipes virgas per singulas tribus. Fue
runtque virge xii. absque virga aaron
Quas cum posuisset moyses coram
domino in tentorio tabernaculi testimonii
sequenti die regressus invenit ger
minasse virgam aaron in domo le
vi. et turgentibus gemmis eru
perant flores: qui foliis dilata
tis in amigdalas deformati sunt
Protulit ergo moyses omnes vir
gas de conspectu domini ad cunctos
filios isrl viderunt que et rece
perunt singuli virgas suas Dixitque
dominus ad moysen Refer vir
gam aaron in tabernaculum
testimonii ut servetur ibi in sig
num rebellium filiorum isrl et qui
escant querele eorum a me ne mori
antur Fecitque moyses sicut preceperat
dominus Dixerunt autem filii isrl
ad moysen Ecce consumpti su
mus omnes perimus Quicumque ac
cedit ad tabernaculum domini moritur
Num usque ad internicionem
cuncti delendi sumus. Ca. xviii.

Dixitque dominus ad aaron.
Tu et filii tui et domus
patris tui tecum portabitis ini
quitatem sanctuarii et tu et filii tui
simul sustinebitis peccata sacerdo
tii vestri Sed et fratres tuos de tribu
levi et sceptrum patris tui su
me tecum presto que sint et mi
nistrent tibi Tu autem et filii tui
ministrabitis in tabernaculo tes
timonii excubabuntque levite
ad precepta tua et ad cuncta opera
tabernaculi Ita dumtaxat ut ad
vasa sanctuarii et ad altare non
accedant ne et illi moriantur
et vos simul pereatis Sint au
tem tecum et excubent in custo
diis tabernaculi et in omnibus
cerimoniis eius Alienigena
non miscebitur vobis Excubate in
custodia sanctuarii et in minis
terio altaris ne oriatur indigna
tio super filios isrl Ego dedi vobis
fratres vestros levitas de medio fi
liorum isrl Et tradidi donum
domino: ut serviant in ministeriis
tabernaculi eius Tu autem et filii tui
custodite sacerdotium vestrum et omnia
que ad cultum altaris pertinent
et intra velum sunt per sacerdotes
administrabuntur Si quis exter
nus accesserit occidetur.

Locutus est dominus ad aaron Ec
ce dedi tibi custodiam primiciarum
mearum Omnia que sanctificantur a
filiis isrl tibi tradidi et filiis
tuis pro officio sacerdotali le
gitima sempiterna Hec ergo
accipies de hiis que sanctificantur
et oblata sunt domino Omnis
oblacio et sacrificium et quicquid
pro peccato atque delicto redditur
mihi et cedet in sancta sanctorum tuum erit
et filiorum tuorum In sanctuario
comedes illud mares tantum
edent ex eo quia consecratum
est tibi Primicias autem quas
voverint et obtulerint filii is
rahel tibi dedi et filiis ac fi
liabus tuis iure perpetuo Qui
mundus est in domo tua ves

cet̃ eis Omnem medullam olei
et vini ac frumenti quicquid of
ferunt primiciarum dno tibi dedi
Universas frugum primicias quas
gignit humus et domino depor
tant cedent in usus tuos Mun
mundus est in domo tua vescet̃
eis Omne quod ex voto reddi
derunt filii isrl tuum erit Quic
quid primum erumpit e vulva
cuncte carnis quam offerunt do
mino sive ex hominibus sive de pe
coribus fuerit tui iuris erit Ita dum
taxat ut pro hominis primoge
nito precium accipias et omne
animal quod immundum est redimi
facias. Cuius redemptio erit post
unum mensem siclis argenti quin
que pondere sanctuarii Siclus xx
obulos habet. Primogenita autem
bovis et ovis et capre non facies
redimi quia sanctificata sunt dno
Sanguinem tantum eorum fundes
super altare et adipem adolebis in
suavissimum odorem domino.
Carnes vero in usum tuum cedent
sicut pectusculum consecratum
et armus dexter tuus erunt Omnes
primicias sanctuarii quas offe
runt filii isrl dno tibi dedi et
filiis ac filiabus tuis iure perpe
tuo Pactum pacis est
sempiternum coram dno tibi ac
filiis tuis. Dixitque dns ad aa
ron In terra eorum nichil posside
bitis nec habebitis partem inter
eos Ego pars et hereditas tua
in medio filiorum isrl Filiis au
tem levi dedi omnes decimas isra
helis in possessionem pro minis
terio quo serviunt mihi in tabernaculo fe
deris ut non accedant ultra filii isrl ad
tabernaculum federis nec committant pec
catum mortiferum solis filiis levi mihi
in tabernaculo servientibus et portan
tibus peccata populi legitimum sempi
ternum erit in generacionibus vestris Nichil
aliud possidebunt decimarum ob
latione contenti quas in usus eorum
et necessaria separavi Locu
tusque est dns ad moysen dicens Pre
cipe levitis atque denuncia Cum
acceperitis a filiis isrl decimas
quas dedi vobis primicias eorum
offerte dno id est decimam partem
decime: ut reputetur vobis in obla
cionem primitivorum Tam de areis
quam de torcularibus et vinusiis quo
rum accipitis primicias offerte
domino et date aaron sacerdoti
Omnia que offertis ex decimis
et in donaria domini separatis op
tima et electa erunt Dicesque ad
eos Si preclara et meliora que
que obtuleritis ex decimis repu
tabitur vobis quasi de area et torculari
dederitis primicias et comedetis
eas in omnibus locis vestris tam
vos quam familie vestre. quia
precium est pro ministerio quo servi
tis in tabernaculo testimonii. et non
peccabitis super hoc egregia et pin
guia vobis reservantes ne pollu
atis oblaciones filiorum isrl et
moriamini Capitulum. xix.

Locutusque est dns ad moysen
et ad aaron dicens Ista est
lex victime quam constituit do
minus. Precipe filiis isrl ut

adducant ad te vaccam rufam e
tatis integre in qua nulla sit ma
cula nec portaverit iugum tra
des q eam eleazaro sacerdoti Qui
eductam extra immolabit in co
spectu omnium Et tingens digitum
in sanguine eius. asperget contra
fores tabernaculi septem vicibus
comburetque eam cunctis videntibus
tam pelle et carnibus eius quam
sanguine et fimo flamme tra
ditis. lignum quoque cedrinum et
ysopum coccumque bis tinctum
sacerdos mittet in flammam que
vaccam vorat: et tunc demum lo
tis vestibus et corpore suo ingredi
etur in castra commaculatusque erit
usque ad vesperum Sed et ille qui
combusserit eam lavabit vesti
menta sua et corpus: et immundus
erit usque ad vesperum Colliget au
tem vir mundus cineres vacce.
et effundet eos extra castra in lo
co purissimo Ut sint multitudi
ni filiorum israel in custodiam et
in aquam aspersionis quia pro
peccato vacca combusta est. Cumque
laverit qui vacce portaverat ci
neres vestimenta sua immundus erit
usque ad vesperum Habebunt hoc fi
lii israel et advene qui habitant
inter eos sanctum iure perpetuo Qui te
tigerit cadaver hominis et propter hoc
septem diebus fuerit immundus asperge
tur ex hac aqua die tercia et septi
mo et sic mundabitur Si die tercio
aspersus non fuerit septimo non po
terit emundari Omnis qui teti
gerit humane anime morticinum et
aspersus ex hac commixtione non
fuerit polluet tabernaculum domini
et peribit ex israel: Quia aqua ex
piationis non est aspersus immundus
erit et manebit spurcitia eius
apud eum Ista est lex hominis qui
moritur in tabernaculo Omnes qui
ingrediuntur tentorium illius et uni
versa vasa que ibi sunt polluta e
runt septem diebus Vas quod non
habuit operculum nec ligaturam
desuper immundum erit. Si quis in
agro tetigerit cadaver occisi
hominis aut per se mortui. sive
os illius vel sepulchrum immundus
erit septem diebus:-
Tollent de cineribus combus
tionis atque peccati et mittent
aquas vivas super eos in vas
In quibus cum homo mundus tinxerit
hysopum asperget ex eo omne
tentorium et cunctam supplectilem
et hominem huiuscemodi contagio
ne pollutum: atque hoc modo
mundus lustrabit immundum
tercio et septimo die Expiatus
que die septimo lavabit et se et
vestimenta sua et immundus erit us
que ad vesperam Si quis hoc ri
tu non fuerit expiatus peribit anima
illius de medio ecclesie quia sanctua
rium domini polluit et non est aqua
lustrationis aspersus Erit hoc
preceptum legitimum sempiternum
Ipse quoque qui aspergit aquas la
vabit vestimenta sua Omnis
qui tetigerit e aquas expiationis
immundus erit usque ad vesperam.
Quicquid tetigerit immundus
immundum faciet: et anima que
horum quippiam tetigerit im-

munda erit usque ad vesperam
Venerunt que Capitulum .xx.
filii israel et omnis multitu
do in desertum sin mense primo et
mansit populus in cades Mortuaque
ibi est maria et sepulta in eodem lo
co Cumque indigeret aqua populus
coierunt adversum moysen et aa
ron et versi in seditionem dixerunt
Utinam perissemus inter fratres nos
tros coram domino Cur eduxis
tis ecclesiam domini in solitudinem
ut et nos et nostra iumenta moria
mur Quare nos fecistis ascendere
de egypto et adduxistis in locum
istum pessimum qui seri non potest
qui nec ficum gignit nec vine
as nec malagranata insuper
et aquam non habet ad biben
dum Ingressusque moyses et aa
ron dimissa multitudine taber
naculum federis proni in terram
clamaverunt ad dominum atque dix
erunt Domine deus audi clamo
rem populi huius et aperi eis the
saurum tuum fontem aque vive
ut saciati cesset murmuratio
eorum Et apparuit gloria do
mini super eos Locutus
que est dominus ad moysen dicens
Tolle virgam et congrega populum
tu et aaron frater tuus et loqui
mini ad petram coram eis et
illa dabit aquas Cumque eduxe
ris aquam de petra bibet omnis
multitudo et iumenta eius Tulit
igitur moyses virgam que erat in
conspectu domini sicut preceperat ei
Congregata multitudine ante
petram dixitque eis Audite rebelles
et increduli Num de petra hac vobis
aquam poterimus eicere Cumque elevasset
moyses manum percuciens virga bis
silicem egresse sunt aque largissime
ita ut et populus biberet et iumenta
Dixitque dominus ad moysen et aaron
Quia non credidistis michi ut sanc
tificaretis me coram filiis israel non
introducetis hos populos in terram quam
dabo eis Hec est aqua contradictio
nis ubi iurgati sunt filii israel contra
dominum et sanctificatus est in eis
Misit interea nuncios moy
ses de cades ad regem edom qui
dicerent Hec mandat frater tuus
israel Nosti omnem laborem qui ap
prehendit nos quomodo descende
rint patres nostri in egyptum et habi
taverimus ibi multo tempore af
flixerintque nos egipcii et patres
nostros et quomodo clamaverimus
ad dominum et exaudierit nos misitque
angelum qui eduxerit nos de egip
to Ecce in urbe cades que est in
extremis finibus tuis positi ob
secramus ut nobis transire liceat
per terram tuam Non ibimus per a
gros nec per vineas non bibemus
aquas de puteis tuis sed gradie
mur via publica nec ad dex
teram nec ad sinistram decli
nantes donec transeamus terminos
tuos Cui respondit edom Non
transibis per me alioquin arma
tus occurram tibi Dixeruntque
filii israel Per tritam gradiemur
viam et si biberimus aquas tu
as nos et pecora nostra dabimus
quod iustum est Nulla erit in precio

difficultas tantum velociter transeamus
At ille respondit Non transibitis.
Statimque egressus est obuiam cum
infinita multitudine et manu forti
nec voluit acquiescere deprecanti ut
concederet transitum per fines suos.
Quamobrem diuertit ab eo israel
Cumque castra mouissent de cades
venerunt in montem or qui est in
finibus terre edom Ubi locutus est
dominus ad moysen. Pergat
inquit aaron ad populos suos Non
enim intrabit terram quam dedi
filijs israel eo quod incredulus
fuerit ori meo ad aquas contra-
dictionis Tolle aaron et filium
eius cum eo: et duces eos in mon-
tem or Cumque nudaueris patrem
veste sua indues ea eleazarum
filium eius. et aaron colligetur et
morietur ibi Fecit moyses ut pre-
cepit dominus et ascenderunt in mon-
tem or coram omni multitudi-
ne Cumque aaron spoliasset ves-
tibus suis induit eis eleazarum
filium eius Illo mortuo in mon-
tis supercilio descendit cum eleaza-
ro Omnis autem multitudo vi-
dens occubuisse aaron: fleuit
super eo triginta diebus per cunctas
familias suas. Capitulum xxi.

Quod cum audisset
chananeus rex arad qui
habitabat ad meridiem ve-
nisse scilicet israel per exploratorum
viam pugnauit contra illum et
victor existens duxit ex eo pre-
dam At israel voto se domino
obligans ait Si tradideris po-
pulum istum in manum meam
delebo vrbes eius Exaudiuitque do-
minus preces israel: et tradidit cha-
naneum Quem ille interfecit
subuersis vrbibus eius et voca-
uit nomen loci illius horma id
est anathema Profecti sunt au-
tem de et de monte or per vi-
am que ducit ad mare rubrum
ut circuirent terram edom: et
tedere cepit populum itineris ac la-
boris Locutusque est contra do-
minum et moysen ait. Cur eduxi-
stis nos de egypto ut more-
remur in solitudine: Deest pa-
nis non sunt aque: anima
nostra iam nauseat super cibo isto
leuissimo Quam ob rem mi-
sit dominus in populum ignitos ser-
pentes: Ad quorum plagas
et mortes plurimorum vene-
runt ad moysen atque dixerunt
Peccauimus quia locuti sumus
contra dominum et te. ora ut
tollat a nobis serpentes Ora-
uit moyses pro populo Et
locutus est dominus dominus ad eum
Fac serpentem eneum et
pone eum pro signo Qui per-
cussus aspexerit eum viuet. Fecit
ergo moyses serpentem eneum
et posuit pro signo Quem cum per-
cussi aspicerent sanabantur Pro-
fectique filij israel castrametati sunt
in oboth Unde egressi fixerunt
tentoria in ieabarim in soli-
tudine que respicit moab contra
orientalem plagam et inde
mouentes venerunt ad torren-
tem zared Quem relinquentes
castra metati sunt contra arnon
que est in deserto et prominet

in finibus amorrei Siquidem
arnō terminus est moab: diui
dens moabitas et amorreos.
Vn̄ dr̄ in libro bellorū dn̄i. Sicut
fecit in mari rubro: sic faciet
in torrentib9 arnon. Scopuli
torrentiū inclinati sūt ut re
quiescerent in arnon et recum
berent in finib9 moabitarū
Ex eo loco apparuit puteus sup
quo locutus est dn̄s ad moy
sen Congrega pplm et dabo
ei aquam Tunc cecinit isrl'
carmen istud ascendat pute9
concinebant puteus quē fode
runt pn̄cipes et parauerunt du
ces multitudinis in datore le
gis et in baculis suis De solitu
dine mathana De mathana
nahaliel De nahaliel in ba
moth de bamoth i bamoth
Bamoth vallis est in regiōe
moab in vertice phasga et quod
respicit cont' desertum Misit
autem isrl' nūtios ad seon re
gem amorreorū dicens Ob
secro ut trāsire michi liceat
p terram tuam Non declinabi
mus in agros et vineas: nō
bibemus aquas ex puteis:
Via regia gradiemur donec
trāseamus terminos tuos Qui
concedere noluit ut transiret isrl'
p fines suos: quin pocius ex
ercitu congregato egressus
est obuiam in desertum et venit
in iasa. pugnauitq; contra eū
a quo percussus est in ore gladij
et possessa est terra eius ab ar
non usq; iebbor et filios am
mon: quia forti psidio tenebā
tur termini ammonitarū.
Tulit ergo isrl' omēs ciuitates
eius et habitauit in urbibus
amorrei in esebon scilicet et in
filiis eius Vrbs esebon fuit re
gis seon amorrei Qui pug
nauit cont' regem moab et
tulit omnem terram que dicionis
illius fuerat usq; arnon Idcirco
dicit' in prouerbio Venite in
esebon: edificetur et construat' ci
uitas seon Ignis egressus est de
esebon flāma de oppido seon: et
deuorauit ar moabitarū et ha
bitatores excelsorū arnon Ve ti
bi moab. periisti pplē chamos
Dedi filios eius in fugam: et
filias in captiuitatem regi a
morreorū seon Iugū ipsorum
disperijt ab hesebon usq; dibon
lassi peruenerūt in iophe et usq;
medaba Habitauit itaq; isrl' in
terra amorrei Misitq; nūtios moy
ses qui explorarent iaser Cui9
ceperūt viculos et possederunt
habitatores Verteruntq; se et
ascenderūt p viam basan: et oc
currit eis og rex basan cū oi
populo suo pugnaturus in edrai
Dixitq; dn̄s ad moysen Ne ti
meas eum quia in manu tua
tradidi illū et omnē populū
ac terram eius: Faciesq; illi sicut
fecisti seon regi amorreorum
habitatori hesebon. Percusserūt
igit' et hunc cum filijs suis vni
uersum pplm eius usq; ad inter
nicionem et possederūt terram illius.

Ca. xxij.

Profectiq; castra metati sunt

in campestribus moab ubi transiorda
nen iericho sita est. Videns autem
balac filius sepphor omnia que fe
cerat israel amorreo et quod perti
muissent eum moabite et im
petum eius ferre non possent
dixit ad maiores natu mady
an. Ita delebit hic populus omnes
qui in nostris finibus commorantur
quomodo solet bos herbas usque ad ra
dices carpere. Ipse erat eo tempore
rex in moab. Misit er
go nuntios ad balaam filium beor
ariolum qui habitabat super flu
men terre filiorum amon: ut vo
carent eum et dicerent Ecce egres
sus est populus ex egipto qui operuit
superficiem terre sedens contra me
Veni igitur et maledic populo huic quia
fortior me est: si quomodo possim percu
tere et eicere eum de terra mea Novi
enim quod benedictus sit cui bene
dixeris: et maledictus in quem
maledicta congesseris. Perrexerunt
ergo seniores moab et maiores
natu madian habentes divina
tionis pretium in manibus Cum
que venissent ad balaam et nar
rassent ei omnia verba balach ille
respondit Manete hic nocte
et respondebo quicquid michi
dixerit dominus Manentibus illis apud
balaam venit deus et ait ad eum
Quid sibi volunt homines isti apud
te Respondit Balac filius sepphor
rex moabitarum misit ad me di
cens Ecce populus qui egressus est
de egipto operuit superficiem terre
veni et maledic ei si quo modo pos
sim pugnans abigere eum.

Dixitque deus ad balaam Noli ire
cum eis neque maledicas populo quia
benedictus est. Qui mane consur
gens dixit ad principes Ite in terram
vestram quia prohibuit me deus ve
nire vobiscum Reversi principes dix
erunt ad balac Noluit balaam
venire nobiscum Rursum ille mul
to plures et nobiliores quam an
te miserat misit Qui cum ve
nissent ad ~~bal~~ balaam dixerunt
Sic dicit balac filius sepphor
Ne cuncteris venire ad me pa
ratum honorare te: et quicquid
volueris dabo tibi: veni et male
dic populo isti Respondit bala
am Si dederit michi balac
plenam domum suam argenti et
auri non potero immutare verbum
dei mei. ut vel plus vel minus
loquar. Obsecro ut hic maneatis
etiam hac nocte ut scire que
am quid michi rursum respondeat
dominus Venit ergo deus ad bala
am nocte et ait ei Si vocare
te homines isti venerunt surge et
vade cum eis ita dumtaxat ut
quod tibi precepero facias Sur
rexit balaam mane et strata
asina sua profectus est cum
eis et iratus est deus: stetitque an
gelus domini in via contra balaam
qui sedebat asine et duos pueros
habebat secum Cernens asina an
gelum stantem in via evagina
to gladio avertit se de itinere
et ibat per agrum Quam cum ver
beraret balaam et vellet ad
semitam reducere: stetit angelus
in angustiis duarum maceriarum
quibus vinee cingebantur Que

videns asina iunxit se parieti et
attrivit sedentis pedem. At ille
iterum verberabat et nichilominus an-
gelus ad locum angustum transiens
ubi nec ad dexteram nec ad
sinistram poterat deviari obvius
stetit. Cumque vidisset asina stan-
tem angelum concidit sub pedibus
sedentis. Qui iratus vehementer
eius cedebat fuste latera eius.
Aperuitque dominus os asi-
ne et locuta est. Quid feci tibi
cur percutis me ecce iam tercio.
Respondit balaam. Quia com-
meruisti et illusisti michi. Uti-
nam haberem gladium ut te percute-
rem. Dixit asina. Nonne animal tu-
um sum cui semper sedere consuevis-
ti usque in presentem diem. Dic
quid simile umquam fecerim
tibi. At ille ait. Numquam. Pro-
tinus aperuit dominus oculos bala-
am et vidit angelum stantem
in via evaginatum gladium in
manu tenentem adoravitque
eum pronus in terram. Cui angelus
Cur inquit tercio verberas asinam
tuam. Ego veni ut adversarer ti-
bi quia perversa est via tua michi-
que contraria. Et nisi asina decli-
nasset de via dans locum resis-
tenti te occidissem et illa vi-
veret. Dixit balaam. Peccavi
nesciens quod tu stares contra
me. Et nunc si displicet tibi ut
vadam revertar. Ait angelus
Vade cum istis et cave ne ali-
ud quam precepero tibi loquaris. Ivit
igitur cum principibus. Quod cum audisset
balac egressus est in occursum
eius in oppido moabitarum quod
situm est in extremis finibus arnon.
Dixitque ad balaam. Misi nuntios ut
vocarent te. Cur non statim ve-
nisti ad me. An quia mercedem
adventui tuo reddere non queo. Cui
ille respondit. Ecce assum. Numquid
loqui potero aliud nisi quod deus
posuerit in ore meo. Perrexerunt
ergo simul et venerunt in urbem
que in extremis regni eius
finibus erat. Cumque occidisset ba-
lac boves et oves: misit ad ba-
laam et principes qui cum eo erant
munera. Mane autem facto duxit
eum ad excelsa baal et intui-
tus est extremam partem populi.

Capitulum xxiii.

Dixitque ba-
laam ad balac. Edifica
michi hic septem aras. et para
totidem vitulos eiusdemque numeri
arietes. Cumque fecisset iuxta ser-
monem balaam. imposuerunt
simul vitulum et arietem super
aram. Dixitque balaam ad balac
Sta paulisper iuxta holocaustum
tuum donec vadam si forte occur-
rat michi dominus: et quodcumque
imperaverit loquar tibi. Cumque abis-
set velociter occurrit ei deus. Locu-
tusque est ad eum balaam. Septem
inquit aras erexi et imposui vi-
tulum et arietem desuper. Dominus autem
posuit verbum in ore eius et ait
Revertere ad balac et hec loqueris.
Reversus invenit stantem balac iuxta
holocaustum suum: et omnes principes
moabitarum. Assumptaque para-
bola sua dixit. De aram addux-
it me balac rex moabitarum
de montibus orientis veni inquit
et maledic iacob propera et de-

testa(n)te isr(ae)l · Quomodo maledi
cam cui nõ maledixit deus Qua
racione detester quem dñs non
detestat(ur) · De sumis silicibus vide
bo eum et de collibus cõsidera
bo illũ · populus solus habitabit
et inter gentes nõ reputabit(ur) Quis
dinumerare possit pulverem ia
cob et nosse numerũ stirpis isr(ae)l
Moriat(ur) a(n)i(m)a mea morte iustor(um)
& fiant novissima mea hor(um)
similia Dixitque balac ad bala
am Quid est quod agis ut ma
ledicere(s) inimicis meis voca
vi te & tu econtrario benedicis
eis · Cui ille respondit Num
aliud possum loqui nisi quod
iussit dñs · Dixit ergo balac
Veni mecũ in alterum locum
unde p(ar)tem israhelis videas et
totũ videre non possis: inde ma
ledicito ei Cumque duxisset eũ
in locum sublimem sup(er) verticẽ
mõtis phasga · edificavit ba
laam septem aras et imposi
tis supra vitulis atque arieti
bus dixit ad balach Sta hic iux(ta)
holocaustũ tuũ · donec ego per
gam obvius Cui cum dñs oc
currisset posuissetque v(er)bũ in
ore eius ait Revertere ad ba
laach et hec loqueris ei Rev(er)
susque invenit eum stantem
iuxta holocaustũ suum et p(ri)n
cipes moabitarũ cũ eo Ad quẽ
balach quid inquit locutus ẽ
dñs At ille assumpta p(ar)abola
sua ait Sta balach et auscul
ta: audi fili sephor Non ẽ deus
quasi hõ ut mentiat(ur) nec ut
filius hois ut mutet(ur) Dixit (er)go
et nõ faciet locutus ẽ implebit

et non implebit Ad benedicẽ
dum adductus sum · bñdictionẽ
p(ro)hibe(re) non valeo Non est ydo
lũ in iacob nec videt(ur) simula
chrum in isr(ae)l · Dñs deus eius
cum eo est et clangor victorie
regis in illo Deus eduxit eũ
de egipto cuius fortitudo similis ẽ
rinocerotis Nõ est auguriũ
in iacob nec divinatio in isr(ae)l
Temporibus suis dicet(ur) iacob & isra
heli quid operatus sit deus Ecce
p(o)p(u)lus ut leena consurget · et q(ua)si
leo erigetur Nõ accubabit donec
devoret p(re)dam et occisorũ sang(ui)
nem bibat Dixitque balach ad
balaam Nec maledicas ei nec
benedicas & ille ait Nõne dixi
tibi quod quicquid m(ich)i deus impa
ret hoc facerem Et ait balach
ad eum Veni & ducam te ad
aliũ locũ si forte placeat deo
ut inde maledicas eis Cumque
duxisset eũ sup(er) verticem montis
phogor · qui respicit solitudi
nem dixit ei balaam Edifica
michi hic septẽ aras et para
totidem vitulos · eiusdemque numeri
arietes p(er) singulas aras · fecit
balac ut balaam dixerat impo
suitque vitulos et arietes per
singulas aras Cap(itu)l(u)m · xxiiij.

Cumque vidisset balaam
quod placeret domino ut bñ
diceret isr(ae)li: nequaquam abijt ut
ante p(er)rexerat ut auguriũ
quereret · sed dirigens contra
desertum vultũ suũ et elevãs
oc(u)los vidit isr(ae)l in tentorijs
cõmorantem p(er) tribus suas et
irruente in se sp(irit)u dei assumpta

parabola ait. Dixit balaam filius
beor dixit homo cuius obturatus
est oculus Dixit auditor ser-
monum dei qui visionem omnipo
tentis intuitus est. qui cadit
et sic aperiuntur oculi eius Quam
pulchra tabernacula tua iacob et ten
toria tua israel Ut valles ne
morose ut horti iuxta fluvios
irrigui ut tabernacula que fixit do
minus quasi cedri prope aquas
fluet aqua de situla eius et
semen illius erit in aquas mul
tas Tolletur propter agag rex eius
et auferetur regnum illius deus
eduxit illum de egypto cuius
fortitudo similis est rinocero
tis Devorabunt gentes hostes
illius ossaque eorum confringent
et perforabunt sagittis Accubans
dormivit ut leo et quasi leena
quam suscitare nullus audebit
Qui benedixerit tibi erit ipse bene
dictus qui maledixerit in ma
ledictione reputabitur Iratusque
balac contra balaam com
plosis manibus ait ad male
dicendum inimicis meis vocavi
te quibus econtrario ter bene
dixisti Revertere ad locum tuum De
creveram quidem magnifice
honorare te: sed dominus privabit
vit te honore Respondit bala
am ad balach. Nonne nunciis tu
is quos misisti ad me dixi
si dederit mihi balac plenam domum
suam argenti et auri non pote
ro preterire sermonem domi
ni dei mei ut vel boni quid
vel mali proferam ex corde
meo. sed quicquid dominus dixerit
hoc loquar. verumptamen per
gens ad populum meum dabo consilium quid
populus tuus huic populo faciat extre
mo tempore Sumpta igitur parabola
rursum ait. Dixit balaam filius
beor Dixit homo cuius obturatus est
oculus. Dixit auditor sermonum
dei. qui novit doctrinam altissimi
et visiones omnipotentis vidit qui
cadens apertos habet oculos Videbo
eum sed non modo Intuebor illum
sed non prope Orietur stella ex ia
cob et consurget virga de israel
et percutiet duces moab vasta
bitque omnes filios seth et erit
ydumea possessio eius. Heredi
tas seyr cedet inimicis suis
Israel vero fortiter aget De iacob erit
qui dominetur et perdat reliquias
civitatis Cumque vidisset amalech
assumens parabolam ait Principium
gentium amalech cuius extrema
perdentur Vidit quoque cineum et as
sumpta parabola ait Robustum
est quidem habitaculum tuum Sed
si in petra posueris nidum tuum
et fueris electus de stirpe cham
quamdiu permanere poteris Assur
enim capiet te Assumptaque pa
rabola iterum locutus est Heu quis
victurus est quando ista faciet deus
venient in trieribus de ytalia
superabunt assyrios vastabuntque
hebreos et ad extremum etiam
ipsi peribunt Surrexitque balaam
et reversus est in locum suum Balach
quoque via qua venerat rediit

Morabatur **Capitulum xxv.**
autem eo tempore
israel in sethim et fornicatus est
populus cum filiabus moab que

vocauerunt eos ad sacrificia sua. At
illi comederunt et adorauerunt deos
earum. Initiatusque est israel beelphe
gor et iratus dominus ait ad moysen
Tolle cunctos principes populi et
suspende eos contra solem in pati
bulis et auertatur furor meus ab
israel. Dixitque moyses ad iudices
israel. Occidat unusquisque proxi
mos suos: qui initiati sunt beel
phegor. Et ecce unus de filijs israel
intrauit coram fratribus suis ad
scortum madyanitem vidente
moysi et omni turba filiorum is
rahel. qui flebant ante fores
tabernaculi. Quod cum vi
disset finees filius eleazari filij
aaron sacerdotis. surrexit de
medio multitudinis et arrep
to pugione ingressus est post
virum israhelitem in lupanar
et perfodit ambos simul virum
scilicet et mulierem in locis
genitalibus. Cessauitque plaga
a filijs israel. et occisa sunt vigin
ti quatuor milia hominum. Locutus
que est dominus ad moysen dicens.
Finees filius eleazari filij aa
ron sacerdotis. auertit iram
meam a filijs israel. quia zelo
meo commotus est contra eos
ut non ipse delerem filios israel
in zelo meo. Idcirco loquere
ad eos. Ecce do ei pacem fe
deris mei et erit tam ipsi quam
semini illius pactum sacer
docij sempiternum quia zelo
zelatus est pro deo suo et
expiauit scelus filiorum israel. E
rat autem nomen viri isra-
helite qui occisus est cum madia
nitide zambri filius salu. dux
de cognacione et tribu symeo
nis. Porro mulier madiani
tis que pariter interfecta est vocaba
tur chozbi filia sur principis
nobilissimi madianitarum.
Locutusque est dominus ad moysen di
cens. Hostes vos senciant ma
dianite et percutite eos. quia
et ipsi hostiliter egerunt contra
vos. et decepere insidijs per idolum
beelphegor et chozbi filiam
ducis madian sororem suam
que percussa est in die plage pro
sacrilegio phegor.

Postquam Capitulum xxvi.
noxiorum sanguis effu
sus est. Dixit dominus ad moysen
et eleazarum filium aaron sac
erdotem. Numerate omnem sum
mam filiorum israel a viginti annis
et supra per domos et cognacio
nes suas: cunctos qui possunt ad
bella procedere. Locuti sunt itaque
moyses et eleazar sacerdos in
campestribus moab super iordanem
contra iericho. ad eos qui erant
a viginti annis et supra sicut dominus
imperauerat quorum iste est numerus
Ruben primogenitus israel. huius
filius enoch. a quo familia
enochitarum et phallu. a quo
familia phalluitarum. et es
rom a quo familia esromi
tarum. et charmi. a quo fami
lia charmitarum. Hee sunt fa
milie de stirpe ruben quarum
numerus inuentus est quadra
ginta tria milia et septingenti
triginta. Filius phallu heliab hu
ius filij namuhel et dathan

et abyron Isti sut dathan et aby
ron principes ppli qui surrexerit
contra moysen et aaron in sedi
tione chore qn adusu dnm re
bellarut et aperiens tra os suu
devorauit chore morientibus plu
rimis qn combussit ignis du
centos qnquaginta viros Et fcm
est grnde miraclm: ut chore pereu
te filij illius no perirent. Filij si
meon p cognationes suas na
muhel. ab hoc familia namu
helitar Jamin. ab hoc fami
lie iaminitar Jachin. ab hoc
familie iachinitaru. Zare ab
hoc familie zareitar Saul ab
hoc familie saulitarum Hee
sut familie de stirpe simeon
quaru omnis numerus fuit vi
ginti duo milia ducenti. Filij at
gad p cognationes suas sep
phon. ab hoc familia seppho
nitaru Aggi. ab hoc familia
aggitaru Suni ab hoc fami
lia sunitar Ozni ab hac fami
lia oznitaru. Her. ab hoc fa
milia heritaru. Harod ab hoc
familia haroditaru arihel
ab hoc familia arihelitaru
Iste sut familie gad quarum
omnis nus fuit quadraginta
milia qngenti Filij iuda her
et onan qui ambo mortui sut
in tra chanaan. Fueruntque
filij iuda p cognationes suas
sela a quo familia selaitar
phares a quo familia pha
resitar Zara a quo familia
zaraitar Porro filij phares
esrom a quo familia esro
nitaru et amul a quo fa-

milia amulitaru Iste sut fami
lie iuda quoru omnis numerus
fuit septuaginta milia quinge
ti. Filij ysachar p cognationes su
as thola a quo familia tholaita
ru. Phua a quo familia phuata
ru Iasub a quo familia iasubi
taru Semram a quo familia
semramitar hee sut cognaciones
ysachar quar numerus fuit sexa
ginta quatuor milia trecenti Filij
zabulon p cognationes suas.
sared. a quo familia sareditar
helon a quo familia helonitar
Jahel a quo familia iahelitar
Hee sut cognationes zabulon.
quar numerus fuit sexaginta
milia quingenti Filij ioseph p
cognacones suas manasse eph
ym De manasse ortus est ma
chyr a quo familia machiri
taru Machir genuit galaad
a quo familia galaditar Gala
ad habuit filios hiezer a quo
familia hiezeritaru et elech
a quo familia elechitar et as
rihel a quo familia asrihelitar
et semida a quo familia seme
ditaru et sechem. a quo fami
lia sechemitaru Et epher a
quo familia epheritaru fuit
autem epher pater salphaat
Qui filios non habebat. sed
tantu filias quar ista sut no
mina maala. et noa et egla
et melcha et tersa Hee sunt
familie manasse et numerus
earu qnquaginta duo milia
septingenti Filij autem ephym

p cognaciones suas · fuerut hij Su
thala a quo familia suthahitar
Becher · a quo familia becherita
rum Techen a quo familia te
chenitar Porro filius suthala
fuit heran · a quo familia hera
nitar Hee sut cognaciones e
phraim quar numerus t'ginta
duo milia quingenti Isti sut fi
lij ioseph p familias suas · Filij
beniamin in cognacionibus su
is · bale · a quo familia baleita
rū Azbel a quo familia azbe
litarū ahiram a quo familia
ahiramitarū Supham a quo
familia suphamitar · Vpham
a quo familia vphamitarum
Filij bale hered et noeman · de
hered familia heredrarū De
noeman familia noemanitar
Hij sut filij beniamin p cogna
ciones suas quorū nūs quadra
gīta quinq milia sexcēti · Filij dan
p cognaciones suas Suham a
quo familia suhamitarū · Hee
cognaciones dan p familias
suas Omēs fuere suamite quor
numerus erat sexaginta qua
tuor milia quadringenti · Filij
aser · p cognaciones suas · iem
na a quo familia iemnaitar
Jessui a quo familia iessuitar
Brie a quo familia brieitar
Filij brie haber · a quo familia
haberitar et melchiel a quo
familia melchielitar Nomē
autem filie aser · fuit sara Hee
cognaciones filior aser · et nu
merus eorū quīquaginta tria

milia quadringenti Filij nepta
lim p cognaciones suas iessihel
a quo familia iessihelitar Gu
ni a quo familia gunitar Jeser
a quo familia ieseritar Semlem
a quo familia semlemitarum
Hee sut cognaciones filior nep
talim p familias suas Quor
nūs quadraginta qnq milia
quadringenti Ista ē sūma filior
isrl qui recensiti sut sexcenta
milia et mille septingēti t'ginta ·
Locutusq ē dns ad moy
sen dicens Istis diuidet' t'ra iux
ta numerū vocabulor in pos
sessiones suas pluribs maiorē
ptem dabis et paucioribs minor
rem Singul' sicut nūc recensiti
sut tradet' possessio · Ita dūtaxat
ut sors t'ram t'bubs diuidat et
familijs Quicquid sorte conti
git hoc vel plures accipient ul'
pauciores Hic quoq
est numerus filior leui p famili
as suas Herson a quo familia
gersonitar Caath a quo fa
milia caathitarū · merari
a quo familia merraritar
Hee sut familie leui · Familia
lobni · Familia ebroni · Fami
lia mooli · familia musi · Fa
milia chori · At vo caath ge
nuit amram Qui habuit vxo
rem iochabed filiam leui · q
nata est ei in egypto hec ge
nuit viro suo amram filios
moysen et aaron et mariam
sororem eor De aaron orti sut
nadab et abiu et eleazar et
ythamar Quorū nadab et

abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram domino fueruntque omnes qui numerati sunt viginti tria milia generis masculini ab uno mense et supra qui non sunt recensiti inter filios israel nec eis cum ceteris data possessio. Hic est numerus filiorum israel qui descripti sunt a moyse et eleazaro sacerdote in campestribus moab supra iordanem contra iericho. Inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a moyse et aaron in deserto synai. Predixerat enim dominus quod omnes morerentur in solitudine nullusque remansit ex eis nisi caleph filius iephone et iosue filius nun

Accesserunt autem filie Capitulum xxvii.
salphaat filii epher filii galaad filii machir filii manasse qui fuit filius ioseph quarum sunt nomina maala et noa et egla et melcha et tersa. Steteruntque coram moyse et eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi federis atque dixerunt. Pater noster mortuus est in deserto nec fuit in seditione que concitata est contra dominum sub chore: sed in peccato suo mortuus est. Hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua: quia non habuit filios. Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri. Retulitque moyses causam earum ad iudicium domini. Qui dixit ad eum. Iustam rem postulant filie salphaat. Da eis possessionem inter cognatos patris sui et ei in hereditate succedant. Ad filios autem israel loqueris hec. Homo cum mortuus fuerit absque filio ad filiam eius transibit hereditas. Si filiam non habuerit habebit successores fratres suos. Quod si et fratres non fuerint dabitis hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit dabitur hereditas his qui ei proximi sunt. Eritque hoc filiis israel sanctum lege perpetua. sicut precepit dominus moysi.

Dixit quoque dominus ad moysen. Ascende in montem istum abarim et contemplare inde terram quam daturus sum filiis israel. Cumque videris eam ibis et tu ad populum tuum. sicut ivit frater tuus aaron: quia offendistis me in deserto sin in contradictione multitudinis nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Hec sunt aque contradictionis in cades deserti sin. Cui respondit moyses. Provideat dominus deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super multitudinem hanc et possit exire et intrare ante eos et educere illos vel introducere ne sit populus domini sicut oves absque pastore. Dixitque dominus ad moysen. Tolle iosue filium nun virum in quo est spiritus dei: et pone manum tuam super eum. Qui stabit coram eleazaro sacerdote et omni multitudine et dabis ei precepta cunctis videntibus et partem glorie tue ut audiat eum omnis synagoga filiorum israel. Pro hoc si quid agendum erit eleazar sacerdos consulet dominum ad

verbū eius egredietur et ingredietur ip
se et omnēs filij isrl' cum eo et cetera
multitudo Fecit moyses ut preceperat
dns Cumque tulisset iosue statuit
eum coram eleazaro sacerdote et
omni frequentia populi Et impo
sitis capiti eius manibus cuncta
replicauit que mandauerat vobis
dominus :— Caplm. xxviij.

Dixit quoque dominus ad moy
sen Precipe filijs isrl' et di
ces ad eos Oblationem meam
et panes et incensum odoris
suauissimi offerte per tempora
sua. Hec sunt sacrificia que offer
re debetis agnos anniculos in
maculatos duos cottidie in ho
locaustū sempiternum Unum of
feretis mane et alterum ad ves
peram decimam partem ephi simi
le que conspersa sit oleo purissimo
et habeat quartam partem hin. Ho
locaustū iuge est quod obtulistis
in monte synai in odorem sua
uissimum incensi dni et liba
bitis vini quartam partem hin per
agnos singulos in sanctuario domi
ni Alterumque agnū similiter offere
tis ad vesperam iuxta omnem
ritū sacrificij matutini et liba
mentorum eius oblationem sua
uissimi odoris domino

Die autem sabbati offeretis
duos agnos anniculos inma
culatos et duas decimas simile
oleo conspersē in sacrificio et liba
que rite funduntur per singula sab
bata in holocausto sempiter
no In kalendis au
tem id est mensium exordijs
offeretis holocaustū domino
vitulos de armento duos ariete
vnū agnos anniculos septem
inmaculatos et tres decimas simile
oleo conspersē in sacrificio per singlos
vitulos et duas decimas simile
oleo conspersē per singulos arietes
et decimam decime simile ex oleo
in sacrificio per agnos singulos
holocaustū suauissimi odoris
atque incensi est dno libamenta
autem vini que per singulas fun
denda sunt victimas. ista erunt.
Media pars hin per vitulos singu
los. tertia per arietem quarta per
agnū. Hoc erit holocaustum
per omnes menses qui sibi anno
vertente succedunt Hyrcus quoque
offeretur domino pro peccatis in
holocaustum sempiternū cum liba
mentis suis. Mense autem
primo quartadecima die mensis
phase dni erit: et quintadecima
die sollempnitas septem diebus
vescentur azimis quarum dies pri
ma venerabilis et sancta erit Omne opus
seruile nō facietis in ea offere
tisque incensum et holocaustū
dno vitulos de armēto duos
arietem vnū agnos anniculos
inmaculatos septem et sacrificia
singlorum ex simila que conspersa
sit oleo. Tres decimas per singu
los vitulos et duas decimas per
arietem et decimam decime
per agnos singulos id est per septē
agnos et hyrcū pro peccato unū
ut expietur pro vobis preter
holocaustū matutinū quod sem
per offeretis Ita facietis per sin
gulos dies septem dierum
in fomitem ignis et in odorem

suauissimū domino qui surget de
holocausto ⁊ de libacionib9 sin
guloꝝ. Dies quoqꝫ septimus ce
leberrim9 et sc̄us erit vobis: oē
opus seruile nō facietis in eo

Dies eciam p̄mitiuo
rum qn̄do offeretis nouas fru
ges domino expletis ebdoma
dibus venerabil' et sc̄a erit: oē
opus seruile nō facietis in ea
offeretis qꝫ holocaustū in odorem
suauissimū domino Vitulos
de armento duos arietem vnū
et agnos āniculos īmaculatos
septem: atqꝫ in sacrificijs eorū
simile oleo consp̄se. tres deci
mas p̄ singulos vitulos p̄ ari
etes duas. p̄ agnos decimam
decime qui simul sūt agni sep
tem. hircū quoqꝫ qui mactat᷑
pro expiacione. p̄t' holocaustū
sempiternū ⁊ liba eius. Inma
culata offeretis omnia cū li
bacionibus suis.

Mensis. Capl'm xxix.

Mense eciam septimi p̄ma di
es venerabilis et sc̄a erit vob'
Omē opus seruile nō facie
tis in ea: quia dies clango
ris est ⁊ tubarꝫ. Offeretis qꝫ
holocaustū in odorem suauis
simū dn̄o Vitulū de armē
to vnū. arietem vnū. agnos
āniculos īmaculatos septem:
⁊ in sacrificijs eoꝝ oleo simile
consp̄se tres decimas p̄ singu
los vitulos: duas decimas p̄
arietem vnā decimam p̄ ag
nū. qui simul sūt agni septem
et hircū pro pc̄ō qui offert᷑
in expiacionem p̄pl'i p̄ter. ho
locaustū kalendarū cū sacri-
ficijs suis ⁊ holocaustū sempiter
nū cū libacionib9 solitis isdem cer
monijs offeretis in odorem suauis
simū et incensum domino

Decima ~~die~~ quoqꝫ dies mensis
huius septimi erit vob' sc̄a atqꝫ ve
nerabil' ⁊ affligetis aīas vrās
Omē opus seruile nō facietis ī
ea Offeretis qꝫ holocaustū domi
no in odorem suauissimū Vitu
lū de armento vnū. arietem vnū
agnos āniculos īmaculatos sep
tem et in sacrificijs eorū simile
oleo consperse tres decimas p̄
vitulos singulos duas decimas
p̄ arietem decime p̄ agnos sin
gulos qui sūt simul septem agni
Et hircū pro pc̄ō absqꝫ hijs q̄
offerri pro delicto solent in expi
acionem et holocaustū sempit'
nū in sacrificio ⁊ libaminib9 eoꝝ

Quintadecima vero
die mensis septimi que vobis
erit sc̄a atqꝫ venerabis omne
opus seruile nō facietis ī ea.
sed celebrabitis sollempnitatem
domino septem diebus Offeretis
qꝫ holocaustum in odorem suauis
simū domino Vitulos de armento
tredecim̄ arietes duos. agnos
āniculos īmaculatos quatuor
decim. ⁊ in libamentis eorum
simile oleo cōsperse tres deci
mas p̄ vitulos singulos qui sūt
simul vituli tredecim et duas
decimas arieti vno id est sil'
arietib9 duob9 ⁊ decimam de
cime agnis singul' qui sūt si
mul agni quatuordecim et hir
cū pro pc̄ō absqꝫ holocausto sem
piterno et sacrificio et liba

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mine eius In die altero offeres vitulos de armento duodecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit. Et hyrcum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque et libamine Die tercio offeretis vitulos undecim arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hyrcum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque et libamine eius De quarto offeres vitulos decem arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque et libamine eius Die quinto offeres vitulos novem arietes agnos anniculos immaculatos quatuordecim. Sacrificia et que et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine Die sexto offeres vitulos octo et arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis Et hyrcum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine Die septimo offeres vitulos septem arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hyrcum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine Die octavo qui est celeberrimus omne opus servile non facietis. offerentes holocaustum in odorem suavissimum domino Vitulum unum arietem unum. agnos anniculos immaculatos septem sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamino

Capl'. xxx.

Haec offeretis domino in sollempnitatibus vestris: preter vota et oblaciones spontaneas in holocausto in sacrificio et libamine et in hostijs pacificis Narravitque moyses filijs israel omnia que ei dominus imperaverat. et locutus est ad principes tribuum filiorum israel Iste est sermo quem precepit dominus Si quis virorum votum voverit domino. aut se constrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum suum. sed omne quod promisit implebit Mulier si quippiam voverit et se constrinxerit iuramento que est in domo patris sui. et in etate adhuc puellari si cognoverit pater eius votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit voti rea erit Quitquid pollicita est. et iuravit opere complebit Sin autem stati

ut audierit contdixerit pater uo
ta et iuramēta eius irrita erūt
nec obnoxia tenebit sponsionī eo
quod contdixerit pater Si mari
tū habuerit et vouit aliquid si
semel ūbū de ore eius egredi
ens aīam illi⁹ obligauit iura
mēto quo die audierit vir et
nō contdixit voti rea erit red
det quodcūq; promiserat Sin
autē audiens statim contra
dixit et irritas fecit polliata
tiones eius ūba q; quib⁹ ob-
strinxerat aīam suam: ꝑpicius
ei erit dn̄s Vidua ⁊ repudia
ta quicquid vouerint reddet
Uxor in domo viri cū se voto
constrīxerit ⁊ iuramento si au
dierit vir et tacuerit nec cōtra
dixit sponsionī · reddet quod
cūq; promiserat Sin autē ex
templo contdixit nō tenebit
promissionis rea q; marito
contdixit: ⁊ dn̄s ei ꝑpicius erit
Si vouit et iuramento se con
strinxit ut p ieiuniū vel cetē
rū rerū abstinenciam affli
gat aīam suam in arbitrio
viri erit ut faciat siue nō faci
at Quod si audiens vir tacu
erit ⁊ in alteram diem distu
lerit sentenciam · quicquid vo
uerat atq; promiserat reddꝫ
quia statim ut audiuit tacuit
Sin autem contradixit postq̄
rescivit: portabit ipē iniqui
tatem eius Iste sūt leges q̄s
cōstituit dn̄s moysi int virū
⁊ vxorem int patrem ⁊ filiā
que in puellari adhuc etate ē
vel que manet in parentis domo.

Locutus Capl'm. xxxi.
q; est dn̄s ad moy
sen dicens Ulciscē ꝑus filios isrl'
de madianitis et sic colligeris
ad ꝑplm tuū Statimq; moyses
armate inquit ex vobis viros
ad pugnam qui possint ulcio
nem dn̄i expetē de madiani
tis Mille viri de singul' t'bub⁹
eligant ex isrl' qui mittant ad
bellum Dederūtq; millenos de
cunctis t'bub⁹ id est duodecim
milia expeditoꝝ ad pugnam
quos misit moyses cū finees filio
eleazari sacerdotis Uasa quoq;
scā ⁊ tubas ad clangendum tra
didit ei Cūq; pugnassent cont
madianitas atq; vicissent · oēs
mares occiderūt: et reges eoꝝ
eui · ⁊ recen ⁊ sur · ⁊ ur · ⁊ rebe
qinq; pncipes gētis Balaam q;
filiū beor interfecerūt gladio.
Ceperūtq; mulieres eorū et
puulos omnia q; pecora et cūc
tam suppellectilem Quicquid
habē potuerant depopulati sūt
Tam urbes quam viculos ⁊ cas
tella flāma cōbussit · ⁊ tulerūt
ꝑdam et vniūsa que ceperāt
tam ex hoīb⁹ quā ex iumentis
⁊ adduxerūt ad moysen et elea
zarum sacerdotem et ad omnem
multitudinem filioꝝ isrl' Reliq̄
eciam utensilia portauerūt ad
castra in campestribus moab
iuxta iordanem cont ierico
Egressi sūt autem moyses et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eleazar sacerdos et omnes principes
synagoge in occursum eorum extra
castra. Iratusque moy
ses principibus exercitus tribunis
et centurionibus qui vene
rant de bello ait Cur feminas
reservastis? Nonne iste sunt que
deceperunt filios israel ad suggestio
nem balaam et prevaricari fece
runt vos in domino super peccato pho
gor unde et percussus est populus
Ergo cunctos interficite quicquid
est generis masculini etiam in parvu
lis et mulieres que noverunt viros
in coitu iugulate. Puellas autem
et omnes feminas virgines reser
vate nobis et manete extra
castra septem diebus. Qui occi
derit hominem vel occisum tetigerit
lustrabitur die tercio et septimo.
Et de omni preda sive vestimentum
fuerit sive vas. et aliquid in uten
silia preparatum de caprarum pelli
bus et pilis et ligno expiabitur
Eleazar quoque sacerdos ad viros
exercitus qui pugnaverant sic locu
tus est Hoc est preceptum legis quod
mandavit dominus moysi Aurum et
argentum et es et ferrum et stag
num et plumbum et omne quod po
test transire per flammas igne purga
bitur Quicquid autem ignem non
potest sustinere aqua expiacionis
sanctificabitur et lavabitis vesti
menta vestra septimo die et puri
ficati postea castra intrabitis.
Dixitque dominus ad moy
sen Tollite summam eorum que
capta sunt ab homine usque ad pecus
tu et eleazar sacerdos et principes
vulgi dividesque ex equo predam
inter eos qui pugnaverunt et
egressi sunt ad bellum et inter omnem
reliquam multitudinem et sepa
rabis partem domino ab hiis qui pug
naverunt et fuerunt in bello unam
animam de quingentis tam ex
hominibus quam ex bubus et asinis
et ovibus et dabis eam eleaza
ro sacerdoti. quia primicie domi
ni sunt Ex media quoque parte fili
orum israel accipies quinqua
gesimum caput hominum et boum et
asinorum et ovium cunctorumque
animancium et dabis ea levitis
qui excubant in custodiis taber
naculi domini Feceruntque moyses
et eleazar sicut preceperat dominus
Fuit autem preda quam exercitus ceperat
ovium sexcenta septuaginta quinque
milia. boum septuaginta duo mi
lia asinorum sexaginta milia et
mille anime hominum sexus feminei
que non cognoverunt viros triginta
duo milia Dataque est media pars
hiis qui in prelio fuerant ovium
trecenta triginta septem milia
quingente e quibus in partem domini
supputate sunt oves sexcente
septuaginta quinque et de bubus
triginta sex milibus boves septua
ginta duo De asinis triginta
milibus quingentis asini sexa
ginta unus De animabus ho
minum sedecim milibus cesserunt
in partem domini triginta due ani
me Tradiditque moyses nume
rum primiciarum domini eleazaro sacer
doti sicut ei fuerat imperatum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ex media parte filiorum israel: quam separauat hijs qui in prelio fuerant. De media vero parte que contigerat reliquę multitudini. idem de ouibus tercentis triginta septem milibus quingentis et de bubus triginta sex milibus et de asinis triginta milibus quingentis et de hominibus sedecim milibus tulit moyses quinquagesimum caput et dedit leuitis qui excubant in tabernaculo domini sicut preceperat dominus. Cumque accessissent principes exercitus ad moysen et tribuni centuriones que dixerunt. Nos serui tui recensuimus numerum pugnatorum quos habuimus sub manu nostra et ne vnus quidem defuit. Ob hanc causam offerimus in donarijs domini singuli quod in preda auri potuimus inuenire periscelidas et armillas annulos et dextralia ac murenulas ut deprecaris pro nobis dominum. Susceperuntque moyses et eleazar sacerdos omne aurum in diuersis speciebus pondo xvi. milia septingentos quinquaginta siclos a tribunis et centurionibus. Vnusquisque enim in preda quod rapuerat suum erat. Et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonij in monimentum filiorum israel coram domino.

Filij autem ru Ca. xxxij. ben et gad habebant pecora multa et erat illis in iumentis infinita substancia. Cumque vidissent iazer et galaad aptas alendis animalibus terras venerunt ad moysen et ad eleazarum sacerdotem et principes multitudinis atque dixerunt. astharod et dybon et iazer. et nembra esebon et eleale et saban et nebo et beonterra quam percussit dominus in conspectu filiorum israel: regio vberrima est ad pastum animalium et nos serui tui habemus iumenta plurima. Precamurque si inuenimus graciam coram te vt des nobis famulis tuis eam in possessionem nec facias nos transire iordanem. Quibus respondit moyses. Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis. Cur subuertitis mentes filiorum israel ne transire audeant in locum quem eis datus est dominus. Nonne ita egerunt patres vestri quando misi de cadesbarne ad explorandam terram. Cumque venissent usque ad vallem botri lustrata omni regione subuerterunt corda filiorum israel ut non intrarent fines quos eis dominus dedit. Qui iratus iurauit dicens. Si videbunt homines isti qui ascenderunt ex egipto a viginti annis et supra terram quam sub iuramento pollicitus sum abraham. ysaac et iacob et noluerunt sequi me preter caleph filium iephone cenezeum et iosue filium nun. Isti impleuerunt voluntatem meam. Iratusque dominus ad vniuersum israel circumduxit eum per desertum quadraginta annis donec consumeretur vniuersa generacio que fecerat malum in conspectu eius. Et ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris incrementa et alumni hominum

peccatorum: ut augeretis furorem
domini contra israel. Qui si nolue-
ritis sequi eum in solitudine populum
derelinquet: et vos causa eritis
necis omnium. At illi prope accedentes
dixerunt. Caulas ovium fabri-
cabimus et stabula iumentorum
parvulis quoque nostris urbes munitas.
Nos autem ipsi armati et accincti
pergemus ad prelium ante filios israel
donec introducamus eos ad loca
sua. Parvuli nostri et quicquid habere
possumus. erunt in urbibus muni-
tis: propter habitatorum insidias. Non
revertemur in domos nostras usque quo
possideant filii israel hereditatem su-
am: nec quicquam queremus
trans iordanen. quia iam habemus
possessionem nostram in orientali
eius plaga. Quibus moyses ait.
Sic facietis quod promittitis.
expedite pergite coram domino
ad pugnam et omnis vir bellator
armatus iordanen transeat do-
nec subvertat dominus inimicos suos
et subiciatur ei omnis terra. Tunc eri-
tis inculpabiles et apud domi-
num et apud israel: et obtinebi-
tis regiones quas vultis coram
domino. Sin autem quod dici-
tis non feceritis nulli dubium quin
peccetis in dominum. Et scitote
quoniam peccatum vestrum apprehendet
vos. Edificate ergo urbes par-
vulis vestris et caulas ac stabu-
la ovibus ac iumentis et quod
polliciti estis implete. Dixerunt-
que filii gad et ruben ad moysen.
Servi tui sumus: faciemus quod iu-
bet dominus noster. Parvulos nos-

tros et mulieres et pecora ac iu-
menta relinquemus in urbibus
galaad. Nos autem famuli tui
omnes expediti pergemus ad bel-
lum. sicut tu domine loqueris. Pre-
cepit ergo moyses eleazaro sacer-
doti et iosue filio nun et principibus
familiarum per tribus israel et dixit
ad eos. Si transierint filii gad et
filii ruben vobiscum iordanen
omnes armati ad bellum coram
domino et vobis fuerit terra sub-
iecta. date eis galaad in posses-
sionem. Sin autem noluerint
transire vobiscum in terram chana-
an inter vos habitandi accipiant
loca. Responderuntque filii gad et
filii ruben. sicut locutus est dominus
servis suis ita faciemus. Ipsi ar-
mati pergemus coram domino in
terram chanaan et possessionem
iam suscepisse nos confitemur
trans iordanen. Dedit itaque moy-
ses filiis gad et ruben. et dimi-
die tribui manasse filii ioseph
regnum seon regis amorrei. et
regnum og regis basan et terram
eorum cum urbibus suis per circui-
tum. Igitur extruxerunt filii gad
dybon et astaroth. et aroer. et
roth sophan. et iazer. iecbaa. et
beth. nemra. et betharan urbes
munitas et caulas pecoribus
suis. Filii vero ruben edificaverunt
esebon et eleale. et cariathaim
et nabo. et baalmeon versis no-
minibus. sabama quoque impo-
nentes vocabula urbibus quas
extruxerant. Porro filii ma-
chir. filii manasse perrexerunt
in galaad et vastaverunt eam.

in presencia amorreo habitatore eius
Dedit ergo moyses terram gala
ad machyr filio manasse: qui
habitauit in ea. Iair autem fili
us manasse abijt et occupauit
vicos eius quos appellauit a
noth iair id est villas iair. No
be quoque perrexit et apprehendit ca
nath cum viculis suis vocauitque
eam ex nomine suo nobe

Hee sunt man- Cap. xxxiij.
siones filiorum israel qui egres
si sunt de egypto per turmas suas
in manu moysi et aaron quas
descripsit moyses iuxta castrorum
loca que domini iussione mutabant
Profecti igitur de ramesse mense
primo quintadecima die mensis
primi sequenti altera die phase fi
lii israel in manu excelsa viden
tibus cunctis egiptijs et sepelien
tibus primogenitos quos percusse
rat dominus. nam in dijs eorum exer
cuerat vlcionem et castra me
tati sunt in socoth et de socoth
venerunt in etham que est in extre
mis finibus solitudinis Inde
egressi venerunt contra phyahy
roth que respicit beelsephon
et castra metati sunt ante mag
dalum. Profectique de phiahi
roth transierunt per medium mare
in solitudinem. Et ambulantes
tribus diebus per desertum etham
in castra metati sunt in mara.
Profectique de mara venerunt in he
lym vbi erant duodecim fontes
aquarum et palme septuaginta
ibique castra metati sunt. Sed et
inde egressi fixere tentoria super
mare rubrum Profecti de mari
rubro castra metati sunt in deserto
sin Vnde egressi venerunt in depheha
Profectique de depheha castra me
tati sunt in alijs. egressi de alijs
raphydim fixere tentoria vbi aqua
populo defuit ad bibendum profec
tique de raphydim castra metati sunt
in deserto synai egress Sed et de
solitudine synai egressi venerunt
ad sepulchra concupiscencie profecti
que de sepulchris concupiscencie cas
tra metati sunt in aseroth. et
de aseroth venerunt in rethma
Profectique de rethyma castra metati
sunt in remmon phares Vnde e
gressi venerunt in lebna Et de leb
na castra metati sunt in ressa Egressi
de ressa venerunt in ceelatha vnde
profecti castra metati sunt in monte
sepher. Egressi de monte sepher
venerunt in arada Inde proficis
centes castra metati sunt in ma
celoth Profectique de maceloth vene
runt in thaath de thaath castra me
tati sunt in thare Vnde egressi fixe
runt tentoria in methcha: et de
methcha castra metati sunt in es
mona Profectique de esmona
venerunt in moseroth Et de mo
seroth castra metati sunt in ba
neiacan Egressique de baneia
can venerunt in montem gala
ad vnde egressi castra metati sunt
in iethebatha Et iethebata ve
nerunt in hebrona Egressique de
hebrona castra metati sunt in asy
ongaber Inde profecti venerunt
in desertum sin hec est cades Egres
sique de cades castra metati sunt

in monte hor in extremis fini
bus terre edom Ascenditque aaron
sacerdos in montem hor iubente
domino et ibi mortuus est anno
quadragesimo egressionis filio
rum israel ex egypto mense quinto die
prima mensis cum esset annorum cen
tum viginti trium Audiuitque cha
naneus rex arad qui habita
bat ad meridiem in terra cha
naan venisse filios israel et pro
fecti de monte hor: castra me
tati sunt in salmona Vnde egres
si venerunt in phynon Profecti
que de phynon castra metati sunt
in oboth et de oboth venerunt in
ieabarim que est in finibus mo
abitarum Profectique de ieabarim
fixere tentoria in dibon gad Vnde
egressi castra metati sunt in hel
mon deblathaim Egressi de hel
mon deblathaim venerunt ad
montes abarim contra nabo Pro
fectique de montibus abarim transi
erunt ad campestria moab super
iordanem contra iericho Ibique cas
tra metati sunt de bethsimon us
que ad belsathim in planioribus
locis moabitarum. Vbi locutus
est dominus ad moysen Preci
pe filijs israel et dic ad eos Quando
transieritis iordanem intrantes terram
chanaan: disperdite cunctos
habitatores regionis illius Con
fringite titulos et statuas com
minuite atque omnia excelsa vas
tate mundantes terram et habi
tantes in ea Ego enim dedi vobis
illam in possessionem quam
diuidetis vobis sorte pluribus
dabitis latiorem et paucis angus
tiorem Singulis ut sors ceciderit
ita tribuetur hereditas per tribus
et familias possessio diuidetur
Si autem nolueritis interficere ha
bitatores terre qui remanserint
erunt vobis quasi claui in oculis et
lancee in lateribus et aduersabuntur
vobis in terra habitationis vestre
et quicquid illis facere cogitaueram
vobis faciam Capitulum xxxiiij.

Locutus est dominus ad moysen
Precipe filijs israel et di
ces ad eos Cum ingressi fueri
tis terram chanaan et in pos
sessionem vobis sorte ceciderit
hijs finibus terminabitur. Pars
meridiana incipiet a solitu
dine sin que est iuxta edom
et habebit terminos contra
orientem mare salsissimum
qui circumbit australem pla
gam per ascensum scorpionis
ita ut transeant in senna et per
veniant in meridiem usque ad
cades barne Vnde egredientur
confinia ad villam nomine adar
et tendent usque asemona Ibitque
per gyrum terminus ab asemona
usque ad torrentem egypti et
maris magni litore finietur
Plaga autem occidentalis a
mari magno incipiet et ipso
fine claudetur Porro ad septen
trionalem plagam a mari mag
no termini incipient peruenientes
usque ad montem altissimum
a quo venient in emath usque
ad terminos sedada Ibuntque confi
nia usque zephrona et villam
henan Hij erunt termini in parte aq
lonis Inde metabuntur fines contra

orientalem plagam · de villa he
nan usque sephana descendent
termini in rebla contra fontem
dafnim inde pervenient contra
orientem ad mare ceneretħ et
tendent usque ad iordanen et ad
ultimum salsissimo claudentur
mari · hanc habebitis terram per
fines suos in circuitu
Precepit que moyses filiis isrł
dicens hec erit terra quam
possidebitis sorte : et quam ius
sit dari dominus novem tribubus
et dimidie tribui Tribus e
nim filiorum ruben per familias
suas et tribus filiorum gad iuxta
numerum cognacionum suarum me
dia quoque tribus manasse id est
due semis tribus acceperunt par-
tem suam trans iordanen contra iericho
ad orientalem plagam ·
Et ait dominus ad moysen · hec nomina
virorum qui terram vobis dividet
eleazar sacerdos et iosue filius
nun et singuli principes de tri
bubus singulis quorum ista sunt vo
cabula · de tribu iuda caleph fi
lius iephonne de tribu syme
on samuel filius amiud de tri
bu beniamin helidad · filius
chasleon De tribu filiorum dan ·
bocci · filius iogli · filiorum ioseph
De tribu manasse · hamuhel fi
lius sephod De tribu ephra
im · camuhel filius septhan
De tribu zabulon · helisaphan
filius pharnath De tribu ysa
char · dux phaltiel · filius ozan
De tribu aser · habiud filius sa
lomi De tribu neptalim phe
dahel filius amiud · hii sunt
quibus precepit dominus ut divide
rent filiis isrł terram chanaan

Capitulum · xxxv ·

Hec quoque locutus est dominus
ad moysen in campestribus moab
super iordanen contra iericho · Pre
cipe filiis isrł ut dent levitis de
possessionibus suis urbes ad habi
tandum · et suburbana earum cir
per circuitum ut ipsi in oppidis mane
ant et suburbana sint pecoribus
ac iumentis : que a muris civita
tum forinsecus per circuitum mille pas
suum spacio tendentur Contra
orientem duo milia erunt cubi
ti et contra meridiem similiter duo
milia Ad mare quoque quod res
picit occidentem eadem mensura
erit et septentrionalis plaga equali
termino finietur eruntque urbes in
medio et foris suburbana · De
ipsis autem oppidis que levitis
dabitis sex erunt in fugitivorum
auxilia separata ut fugiat ad ea
qui fuderit sanguinem Et exceptis
hiis alia quadraginta duo oppi
da id est simul quadraginta octo
cum suburbanis suis · Ipse que ur
bes que dabuntur de possessionibus
filiorum isrł · ab hiis qui plus habent
plures auferentur : et qui mi
nus pauciores Singuli iuxta
mensuram hereditatis sue · da
bunt oppida levitis ·
Ait dominus ad moysen loquere filiis isrł
et dices ad eos Quando transgressi
fueritis iordanen in terram cha
naan discernite que urbes
esse debeant in presidia fugitivorum
qui nolentes sanguinem fuderint
In quibus cum fuerit profugus

cognatus occisi eum non poterit occi
dere. donec stet in conspectu multitu
dinis et causa illius iudicetur. De
ipsis autem urbibus que ad fugitivo
rum subsidia separantur. tres erunt
trans iordanem. et tres in terra cha
naan. tam filiis israel quam adve
nis. atque peregrinis ut confugiat
ad eas qui nolens sanguinem fu
derit. Si quis ferro percusserit et percus
sus est reus erit homicidii et
ipse morietur. Si lapidem iece
rit et ictu occubuerit similiter punie
tur. Si ligno percussus interierit
percussor sanguine vindicabitur.
Propinquus occisi homicidam
interficiet. statim ut apprehenderit
eum perimet. Si per odium quis
hominem impulerit vel iecerit quip
piam in eum per insidias: aut cum
esset inimicus manu percusserit et
ille mortuus fuerit. percussor homi
cidii reus erit cognatus occisi
statim ut invenerit eum iugula
bit. Quod si fortuitu et
absque odio et inimiciciis quic
quam horum fecerit et hoc audien
te populo fuerit comprobatum. atque inter
percussorem et propinquum sanguinis
questio ventilata habita fuerit. innocens
de ultoris manu et redu
cetur per sententiam in urbem ad
quam confugerat manebitque ibi
donec sacerdos magnus qui oleo
sancto unctus est moriatur. Si inter
fector extra fines urbium que exu
libus deputate sunt fuerit inventus.
et percussus ab eo qui ultor est san
guinis: absque noxa erit qui eum oc
ciderit. Debuerat enim profugus
usque ad mortem pontificis in ur
be residere. Postquam autem ille
obierit homicida revertetur in terram
suam. Hec sempiterna erunt et le
gitima in cunctis habitacionibus
vestris. Homicida sub testibus
punietur. Ad unius testimo
nium nullus condempnabitur. Non
accipietis precium ab eo qui reus
est sanguinis. statim et ipse mo
rietur. Exules et profugi ante
mortem pontificis nullomodo
in urbes suas reverti poterunt
ne polluatis terram habitacionis
vestre que insontium cruore ma
culatur. Nec aliter expiari potest
nisi per eius sanguinem qui alterius
sanguinem fuderit atque ita emun
dabitur vestra possessio me commo
rante vobiscum. Ego enim sum
dominus qui habito inter filios israel.

Acces Capitulum. xxxvi.
serunt autem et principes
familiarum galaad. filii machir
filii manasse de stirpe filiorum
ioseph. locutique sunt moysi coram
principibus israel atque dixerunt. Tibi
domino nostro precepit dominus. ut
terram sorte divideres filiis israel
et ut filiabus salphaad fratris nostri
dares possessionem debitam
patri. Quas si alterius tribus ho
mines uxores acceperint. se
quetur possessio sua et translata ad
aliam tribum de nostra hereditá
te minuetur atque ita fiet ut cum
iubileus id est quinquagesimus
annus remissionis advenerit
confundatur sorcium distribucio
et aliorum possessio ad alios tran
seat. Respondit moyses filiis israel

et domino precipiente ait Recte tribus
filiorum ioseph locuta est. et hec lex
super filiabus salphaad a domino pro
mulgata est. Nubant quibus vo
lunt tantum ut sue tribus hominibus
ne commisceatur possessio filiorum
israel de tribu in tribum. Omnes e
nim viri ducent uxores de tribu
et cognacione sua. et cuncte fe
mine maritos de eadem tribu
accipient. ut hereditas perma
neat in familiis. Nec sibi misce
antur tribus sed ita maneant ut
a domino separate sunt. Feceruntque
filie salphaad ut fuerat imperatum
ratum et nupserunt maala et ther
sa et egla et melcha et noba filie
patrui sui de familia manasse
qui fuit ioseph et possessio que
illis fuerat attributa mansit in tribu
et familia patris eorum. Hec sunt
mandata atque iudicia que prece
pit dominus per manum moysi ad fili
os israel in campestribus moab super
iordanem contra iericho.

Explicit liber qui hebraice dicitur
vagedaber id est numerorum. Inci
piunt capitula in librum deuteronomij.

De iudicibus. Commemo
racio exploracionis terre. Com
memoracio filiorum esau. Com
memoracio moabitarum. Com
memoracio pugne iherlin adver
sum seon et og reges. De
lecto ferreo og. De iosue.
Moyses de se loquitur. De
iusticia et iudicio servando.
De filiis legem docentibus.
Nullam similitudinem facien
dam. Solem et lunam
et stellas non adorandas.

Ubi dicit moyses quod merito propter
eos dominus indignatus sit.
Comminacio ad filios israel.
Exhortacio post comminacionem.
Commemoracio virtutum.
Civitates refugij cum omnibus suis.
De calogi commemoracio.
Quis dabit eis cor sic esse
ut timeant me. De pre
ceptis observandis. Domi
num non temptandum.
Filios instruendos. De
gentibus chananeorum perden
dis et testamentum cum eis non
disponendum. Filias gen
cium non accipiendas.
Aras confringendas.
Non propter multitudinem eorum
elegisti dominum israhel. Pro
missio bonorum si obedierint
domino. De scrabroni
bus. Non simul gentes
delendas propter bestias.
Aurum et argentum ydolorum
gencium non concupiscendum.
Reddicio cause qua populus diu
temptatus sit. Quia non
in solo pane vivit homo. sed
in omni verbo dei. De vesti
bus non tritis. Ne dita
tus deserat dominum deum.
Deus ignis devorans est.
Non propter iusticiam suam a
domino introductos filios israel
in terram repromissionis et de
ieiunio moysi. Com
memoracio vituli. Com
memoracio ire domini adversus
populum et aaron propter vitulum.

ꝛ iterum secūdi ieiunij xl· dierū
Commemoracio tabu
larum secūdarum Quid
dominus deus tuus exquirat a
te isrl' Celū celi dn̄i ee
et que sūt in eis Cu
riciam cordis circūcidendam·
Dominū deū timebis
et illi soli seruies Cō
memoracio dathan ꝛ abiron
Deffinicio terre vel lau
dacio· Si audieris dn̄m
dabit pluuiam in tempe suo·
Ne cū repleti fuerint
deserant dn̄m ꝛ cōtineat celum
ꝛ nō sit pluuia Filios
semp docendos legem dei·
De fortitudine dn̄i super
gentes terrendas De benedic
cione ꝛ maledictione Item
de ydolis confringendis In
uno loco sacrificandum Sacri
ficia omnia vota nō nisi ubi cō
secratū fuerit celebranda·
Leuitas non deserendos in uo
tis ꝛ sanguinem non manducandū
De propheta falso si sur
rexit et de suadentibus ad ydola
Supra mortuū non decal
uandum De pecoribus
mundis ꝛ non manducandis
Decimas in templo offerendas
In voti solucione leuitā
non pretermittendum Re
missionis preceptū Item si
aure audieritis nomē dei vestri
De egentibus proximis
De seruo hebreo
De primitiuis pecorū·

Quare pascha ꝛ azima man
ducentur De penthecos
ten Facta tabernaculorū
Non apparebis in con
spectu domini dei tui vacuus·
Iudices cōstituendos iudi
care iusta Immacu
latā offerendā hostiam
Non prendum ydola ac sydera
celi adorantibus In duob⁊
vel tribus testibus omnia cōstare
Si vbū iudicij defecit
et ambiguū aliquid fuerit
De sacerdote ꝛ iudice au
diendo De proponendis
principibus De partibus
prestandis sacerdotib⁊ ex sacrificijs
Leuita si de cōmemo
racione sua in ihrlm venire
voluit De augurijs
et incantatorib⁊ et maleficis
Prophetam suscitaui
populo similem moysi
Quomodo vbū agnoscatur
an dn̄i sit De ciuitatibus
refugij De nō transfe
dis terminis De teste
iniquo et in ore duorum uel trium
testiū stabit omē vbū
Oculum pro oculo eruendū
Exhortacio ducū ad
pugnam De ligno
fructifero non excidendo in ob
sidione ciuitatis De
occiso a latrone De
muliere captiua si vxor fuit
facta De duabus
vxoribus De filijs patris
iussa nō facientibus De
crucifixo eodem die nō sepeliendo

De pecore primi reducendo. De veste viri et mulieris. De nido avium. De baltheo domo. De vinea no seminanda. De asina et vitulo. De lino et lana & optoria. De proiicienda uxore si virgo inventa no fuerit. De adulterio vel virgine desponsata. De virgine vim passa in campo. De viduitate uxoris fris non nudanda. De absciso et fornicario et ammonite. De polluto et fluente semine. De servo non tradendo. Non fornicari filios isrl. De precio fornicarie & canis no offerendo. Usura non dandam. Vota cito reddenda. De segete et vinea vicini. De libello repudij. De novis nuptis no alienandis anno de domo. De no pignoranda mola. De non vendendo homine. De tactu lepre. Commonitio de lepra marie. De pignore reddendo. De mercede mercennarij. Non mori pres pro filijs. De iudicio pupilli et vidue. De messe & oliva e vindemia. De plagis peccatori quadraginta imponendis. De bove triturante. De suscitando defuncti fris semine. De uxore rixante. De pondere iusto. De amalech. De primitijs terre.

Quod isrl dnm dm elegit. De lapidibus scribendis & statuendis. Ubi dicitur maledictio qui dormit cu uxore pris sui vel qui facit sculptile. Ubi di vita tua pendens coram ante oclos tuos. Commemoratio prestitorum que neque cor nec oculi nec aures habuerunt ut cognoscerent et de vestibus et de calciamentis .xl. annis. Que abscondita sunt deo manifesta sunt vobis. De vita et morte ante te proposita. Testatio celi et terre contra filios isrl. Ihesum destinat ducem moyses pro se. Canticum moysi. Benedictio moysi super populum. Expliciunt capitula. Incipit lib qui hebraice dr heleaddabarim grece deutronomium.

Hec sunt verba que locutus est moyses ad omnem isrl trans iordanem in solitudine campestri contra mare rubrum inter pharan et thophel & laban & aseroth ubi auri auri est plurimum undecim diebus de oreb per viam montis seyr usque cadesbarne. Quadragesimo anno undecimo mense prima die mensis locutus e moyses ad filios isrl omnia que preceperat illi dominus ut diceret eis postquam percussit seon regem amor

reorum qui habitavit in esebon et og regem basan qui mansit in aseroth et in edrai trans iordanem in terra moab. Cepitque moyses explanare legem et dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos in oreb dicens. Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis revertimini et venite ad montem amorreorum et ad cetera que ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem et iuxta litus maris. Terram chananeorum et libani usque ad flumen magnum eufraten. En inquit tradidi vobis ingredimini et possidete eam super qua iuravit dominus patribus vestris abraham ysaac et iacob ut daret illam eis et semini eorum post eos. Dixique vobis illo tempore. Non possum solus sustinere vos quia dominus deus vester multiplicavit vos et estis hodie sicut stelle celi plurime. Dominus deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est. Non valeo solus vestra negocia sustinere et pondus ac iurgia date ex vobis viros sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris ut ponam eos vobis principes. Tunc respondistis mihi. Bona res est quam vis facere. Tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones et quinquagenarios et decanos qui docerent vos singula. Precepique eis dicens. Audite illos et quod iustum est iudicate. Sive civis sit sive peregrinus nulla erit distantia personarum. Ita parvum audietis ut magnum: nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium est. Quod si difficile vobis aliquid visum fuerit referte ad me et ego audiam. Precepique omnia que facere deberetis. Profecti autem de oreb transivimus per heremum terribilem et maximam solitudinem quam vidistis per viam montis amorrei sicut preceperat dominus deus noster nobis. Cumque venissemus in cadesbarne dixi vobis. Venistis ad montem amorrei quem dominus deus noster daturus est nobis. Vide terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Ascende et posside eam sicut locutus est dominus deus patribus tuis. Noli metuere nec quicquam paveas. Et accessistis ad me omnes atque dixistis. Mittamus viros qui considerent terram et renuncient nobis per quod iter debeamus ascendere et ad quas pergere civitates. Cumque mihi sermo placuisset misi e vobis duodecim viros singulos de tribubus suis. Qui cum perrexissent et ascendissent in montana venerunt usque ad vallem botri et considerata terra sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem. Attulerunt ad nos atque dixerunt. Bona est terra quam dominus deus noster daturus est nobis. Et noluistis ascendere sed increduli ad sermonem domini dei nostri murmurastis in tabernaculis vestris atque dixistis. Odit nos dominus et ideo eduxit nos de terra egipti ut traderet in manu amorrei atque deleret. Quo ascendemus Nuncii terruerunt cor nostrum dicentes maxima multitudo est et nobis

statura procerior Urbes magne
et ad celum usque munite filios
enachim vidimus ibi & dixi vobis
Nolite metuere nec timeatis eos
Dominus deus qui ductor est noster pro
vobis ipse pugnabit sicut fecit in
egypto videntibus cunctis & in soli
tudine ipse vidistis Portavit
te dominus deus tuus ut solet
homo gestare parvulum filium suum in
omni via per quam ambulasti do
nec veniretis ad locum istum & nec
sic quidem credidistis domino deo
vestro qui precessit vos in via et
metatus est locum in quo tentoria
figere deberetis: nocte ostendens
vobis iter per ignem & die per
columpnam nubis Cumque au
disset dominus vocem sermonum vestrorum
iratus iuravit et ait Non videbit
quispiam de hominibus generacionis
huius pessime terram bonam quam
sub iuramento pollicitus sum pa
tribus vestris preter caleph filium iep
phone Ipse enim videbit eam &
ipsi dabo terram quam calcavit &
filiis eius: quia secutus est dominum
Nec miranda indignacio in po
pulum: cum michi quoque iratus dominus
propter vos dixit nec tu ingredie
ris illuc sed iosue filius nun mi
nister tuus ipse intrabit pro te
Hunc exhortare et robora & ipse
terram sorte dividat israheli Par
vuli vestri de quibus dixistis quod
captivi ducerentur & filii qui hodie
boni ac mali ignorant distan
ciam ipsi ingredientur et ipsis
dabo terram et possidebunt eam
Vos autem revertimini et abi
te in solitudinem per viam ma
ris rubri Et respondistis michi
Peccavimus domino Ascende
mus atque pugnabimus sicut precepit
dominus deus noster Cumque instructi ar
mis pergeretis in montem ait michi
dominus Dic ad eos Nolite ascendere
neque pugnetis. Non enim sum vobis
cum ne cadatis coram inimicis ves
tris Locutus sum & non audistis.
sed adversantes imperio domini & tumen
tes superbia ascendistis in mon
tem Itaque egressus amorreus
qui habitabat in montibus et ob
viam veniens persecutus est vos. si
cut solent apes persequi. & cecidit
de seir usque horma Cumque reu
si ploraretis coram domino non audi
vit vos nec voci mee voluit ac
quiescere Sedistis ergo in cadesbar
ne multo tempore. Capitulum ij.

Profectique inde venimus
in solitudinem que ducit ad
mare rubrum. sicut michi dixerat domi
nus et circuivimus montem seir
longo tempore Dixitque dominus ad
me Sufficit vobis circuire mon
tem istum Ite contra aquilonem
& populo precipe dicens Transibitis
per terminos fratrum vestrorum filiorum esau
qui habitant in seir & timebunt
vos Videte ergo diligenter
ne moveamini contra eos. Neque
enim dabo vobis de terra eorum
quantum potest unius pedis calcare
vestigium quia in possessionem
esau dedi montem seir. Cibos
emetis ab eis pecunia & come
detis: aquam emptam haurie
tis et bibetis Dominus deus tuus
benedixit tibi in omni opere ma
nuum tuarum Novit iter tuum quo
modo transieris solitudinem hanc

magnam. p. xl. años habitãs
tecũ dñs deus tuus et nichil tibi
defuit Cumq; tñsissem⁹ fr̃es
nr̃os filios esau. qui habitabãt
in seyr. p viam campestrem
de helath & de asiongaber. veni
mus ad iter. quod ducit in de
sertũ moab Dixitq; dñs ad
me Non pugnes cõt moabitas
nec ineas adũsus eos pliũ Nõ
enim dabo tibi quicq̃ de t̃ra eoꝝ
: quia filijs loth tradidi ar in
possessionem. Emim p̃im fuerũt
habitatões eius popul⁹ magn⁹
& validus : & tam excelsus. ut
de enachim stirpe q̃si gygantes
credẽnt et essent fr̃es filiorum
enachim : Denique moabite eos
emim appellant In seyr autẽ
p̃us habitauerũt horrim Quib⁹
expulsis atq; deletis hĩ habita
uerũt filij esau sicut fecit isrl'
in t̃ra possessionis sue quam
dedit ei dñs Surgentes ergo
ut tñsiremus torrentem Zared
uenim⁹ ad eum Tempus au
tem quo ambulauim⁹ de ca
desbarne usq; ad tñsitũ torren
tis Zared t̃ginta octo añoꝝ
fuit donec cõsumeret̃ oĩs gene
racio hoĩm bellatoꝝ de castris
sicut iurauerat dñs cuius ma
nus cõt fuit adũsum eos ut
interirent de castroꝝ medio
Postquam autem vniũsi
ceciderũt pugnatões : locutus
est dñs ad me dicens Tu tñsi
bis hodie t̃minos moab moab
urbem noĩe ar. & ascendens
in vicina filioꝝ Ammon. ca
ue ne pugnes contra eos nec mo
uearis ad pliũ Non enĩ tibi dabo
de t̃ra filioꝝ ammon : quia filijs
loth dedi eam in possessionem
Terra gygantũ reputata est
et in ipsa olim habitauerũt gy
gantes quos ammonite uocãt
zomim pplus magnus & mul
tus & proc̃e longitudinis. sicut
enachim quos deleuit dñs a fa
cie eoꝝ & fecit illos habitãe pro
eis sicuti fecerat filijs esau. q̃
habitãt in seyr. delens horreos
et t̃ram eoꝝ illis tradens quã
possident usq; in p̃sens Eueos quo
q; qui habitabãt in aserim usq;
gazam capadoces expulerunt
qui egressi de capadocia deleue
rũt eos & habitauerũt pro illis
Surgite & tñsite torren
tem arnon Ecce tradidi in ma
nu tua seon regem esebon a
morreum et t̃ram eius incipe
possidẽ & cõmitte adũsum eum
pliũ hodie incipiã mittẽ t̃o
rem atq; formidinem tuã in
pplõs qui habitãt sub omni celo
ut audito noĩe tuo paueant
& in morem pturientiũ cõtre
miscant & dolõe teneant̃ Misi
ergo nũcios de solitudine cade
moth ad seon regem esebon
ũbis pacificis dicens Tñsibim⁹
p t̃ram tuã publica gdiemur
via Nõ declinabim⁹ neq; ad
dextrã neq; ad sinistrã alimẽ
ta p̃cio vende nobis ut vescamur
m aquã pecunia tbue et sic
bibemus tantũ est ut nobis cõ
cedas tñsitum sicut fecerũt filij
esau qui habitant in seyr. et

moabite qui morantur in ar. donec veniamus ad iordanem et transeamus in terram quam dominus deus noster daturus est nobis. Noluitque seon rex esebon dare nobis transitum quia induraverat dominus deus tuus spiritum eius et obfirmaverat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc vides. Dixitque dominus ad me Ecce cepi tradere tibi seon et terram eius incipe possidere eam. Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo ad prelium in iesa et tradidit eum dominus deus noster nobis. Percussimusque eum cum filiis et omni populo suo. cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis. Non reliquimus in eis quicquam absque iumentis que in partem venere predancium: et spoliis urbium quas cepimus ab aroer que est super ripam torrentis arnon oppido quod in valle situm est usque galaad: non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus. Omnes tradidit dominus deus noster nobis absque terra filiorum ammon ad quam non accessimus et cunctis que adiacent torrenti iebor et urbibus montanis universisque locis a quibus nos prohibuit dominus deus noster. Capitulum iii.

Itaque conversi ascendimus per iter basan. Egressusque est og rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in edrai. Dixitque dominus ad me Ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua. Faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitavit in esebon. Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basan et universum populum eius. Percussimusque eos usque ad internicionem vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret sexaginta urbes regionem argob regni og in basan. Cuncte urbes erant munite muris altissimis portisque et vectibus absque oppidis innumeris que non habebant muros. Et delevimus eos sicut feceramus seon regi esebon disperdentes omnem civitatem virosque ac mulieres et parvulos. Iumenta autem et spolia urbium diripuimus. Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem. a torrente arnon usque ad montem hermon quem sydonii sarion vocant. et amorrei sanir. Omnes civitates que site sunt in planicie et universam terram galaad et basan usque selcha et edrai civitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gygancium. Monstratur lectus eius ferreus qui est in ~~be~~ rabbath filiorum ammon novem cubitos habens longitudinis et quatuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramque possedimus in tempore illo ab aroer que est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

et ciuitates illius dedi ruben et
gad Reliquam autem partem galaad
et omnem basan regni og tradi
di medie tribui manasse et omnem
regionem argob Cuncta basan vo
catur terra gygantum Jair filius ma
nasse possedit omnem regionem
argob usque ad terminos gessuri et
machati vocauitque ex nomine suo
basan anoth iair id est villas iayr
usque in presentem diem Machyr
quoque dedi galaad. et tribubus
ruben et gad dedi terram galaad
usque ad torrentem arnon medium
torrentis et finium usque ad torren
tem iebot qui est terminus filiorum
ammon et planiciem solitudinis
atque iordanem et terminos cenereth
usque ad mare deserti quod est salsis
simum ad radices montis phasga con
tra orientem precepique vobis in
tempore illo dicens Dominus deus vester
dat vobis terram hanc in hereditatem
Expediti precedite fratres vestros filios
israel omnes viri robusti atque absque vx
oribus et paruulis ac iumentis Noui
enim quod plura habeatis pecora
et in vrbibus remanere debebunt
quas tradidi vobis donec requi
em tribuat dominus fratribus vestris sicut
vobis tribuit et possideant etiam
ipsi terram quam daturus est eis
transiordanem tunc reuertetur vnusquis
que in possessionem suam quam de
di vobis. Josue quoque
in tempore illo precepi dicens Oculi
tui viderunt que fecit dominus deus
vester duobus hiis regibus Sic fa
ciet omnibus regnis ad que transi
turus es Ne timeas eos Dominus
enim deus vester pugnabit pro
vobis. Precatusque sum do
minum in tempore illo dicens Domine
deus tu cepisti ostendere seruo tuo
magnitudinem tuam. manumque
fortissimam Neque enim est alius
deus vel in celo vel in terra qui
possit facere opera tua et comparari for
titudini tue Transibo igitur et vi
debo terram hanc optimam transior
danem et montem istum egregium
et libanum Iratusque est dominus mihi propter
vos nec exaudiuit me sed dixit
michi Sufficit tibi nequaquam
vltra loquaris de hac re ad me As
cende cacumen fasge et oculos
tuos circumfer ad occidentem et
aquilonem austrumque et orientem
et aspice Nec enim transibis iordanem
istum Precipe Josue et corrobo
ra eum atque conforta quia ipse
precedet istum populum et diuidet ei
terram quam visurus es Mansimus
que in valle contra fanum phogor

Et nunc Capitulum iiij.
israhel audi precepta
et iudicia que ego doceo te vt fa
ciens ea viuas et ingrediens
possideas terram quam dominus
deus patrum vestrorum daturus est vobis
Non addetis ad verbum quod vobis
loquor: neque auferetis ex eo Cus
todite mandata domini dei vestri
que ego precipio vobis Oculi vestri
viderunt omnia que fecit dominus
contra beelphegor quomodo contri
uerit omnes cultores eius de me
dio vestri Vos autem qui adhere
tis domino deo vestro viuitis vniuer
si usque in presentem diem Sci
tis quod docuerim vos precep
ta atque iusticias sicut manda
uit michi dominus deus meus. sic

facietis ea in terra quam possessuri
estis et observabitis et implebitis
opere. Hec est enim vestra sapientia et intel
lectus coram populis ut audientes
universi precepta hec dicant. En po
pulus sapiens et intelligens gens
magna. Nec est alia natio tam gran
dis que habeat deos appropinquan
tes sibi sicut deus noster adest cunctis
obsecrationibus nostris. Que est e
nim alia gens sic inclita ut habe
at cerimonias iustaque iudicia
et universam legem quam ego pro
nam hodie ante oculos vestros.
Custodi igitur temetipsum et
animam tuam sollicite ne oblivis
caris verborum que viderunt oculi tui et
et ne excidant de corde tuo cunc
tis diebus vite tue. Docebis ea
filios ac nepotes tuos. Diem in
quo stetisti coram domino deo
tuo in horeb quando dominus lo
cutus est mecum dicens Congrega
ad me populum ut audiat sermo
nes meos et discat timere me omni
tempore quo vivit in terra. Doce
antque filios suos. Et accessistis ad
radices montis qui ardebat us
que ad celum erantque in eo tenebre
nubes et caligo. Locutusque est dominus ad
vos de medio ignis. Vocem verborum
eius audistis et formam peni
tus non vidistis. Et ostendit vob
pactum suum quod precepit ut face
retis et decem verba que scripsit in dua
bus tabulis lapideis. Michique
mandavit in illo tempore ut
docerem vos cerimonias et iu
dicia que facere debetis in terra quam
possessuri estis. Custodite igitur
sollicite animas vestras. Non

vidistis aliquam similitudinem in
die qua locutus est dominus vobis in
oreb de medio ignis: ne forte de
cepti faciatis vobis sculptam simi
litudinem aut ymaginem mas
culi vel femine similitudinem omnium
iumentorum que sunt super terram vel avi
um sub celo volantium atque repti
lium que moventur in terra sive pisci
um qui sub terra morantur in aquis.
Ne forte oculis elevatis ad
celum videas solem et lunam et omnia
astra celi et errore deceptus adores
ea et colas que creavit dominus deus
tuus in ministerium cunctis gentibus
que sub celo sunt. Vos autem tulit
dominus et eduxit de fornace ferrea
egipti ut haberet populum hereditarium si
cut est in presenti die. Iratus
que est dominus contra me propter sermones
vestros et iuravit ut non transirem
iordanem nec ingrederer terram
optimam quam daturus est vobis. Ecce
morior in hac humo non transi
bo iordanem. Vos transibitis et
possidebitis terram egregiam. Cave
ne quando obliviscaris pacti domini dei
tui quod pepigit tecum et facias
tibi sculptam similitudinem eorum que
fieri dominus prohibuit quia dominus deus
tuus ignis consumens est. Deus
emulator. Si genueris filios ac
nepotes et morati fueritis in terra
deceptique feceritis vobis aliquam
similitudinem patrantes malum
coram domino deo vestro ut eum ad ira
cundiam provocetis. Testes
invoco hodie celum et terram cito pe
rituros vos esse de terra quam transito
iordane possessuri estis. Non ha

bitabis in ea longo tempore sed
delebit vos dominus atque disperget in
omnes gentes et remanebitis pau
ci in nacionibus ad quas vos
ductus est dominus: ibique servietis
diis qui hominum manu fabricati sunt
ligno et lapidi qui non vident non
audiunt non comedunt non odorant
Cumque quesieris ibi dominum
deum tuum invenies eum: si tamen
toto corde quesieris et tota tribula
cione anime tue Postquam te
invenerint omnia mala que predic
ta sunt Novissimo autem tem
pore reverteris ad dominum deum tuum
et audies vocem eius. quia deus
misericors dominus deus tuus est
Non dimittet te. nec omnino
delebit neque obliviscetur pacti in
quo iuravit patribus tuis
Interroga de diebus antiquis qui
fuerunt ante te ex die quo crea
vit deus hominem super terram a
summo celi usque ad summum eius
si facta est aliquando huiuscemodi
res aut umquam cognitum est ut
audiret populus vocem dei loquen
tis de medio ignis. sicut tu au
disti et vidisti si fecit deus ut
ingrederetur et tolleret sibi gen
tem de medio nacionum per temp
taciones. signa atque portenta
per pugnam et robustam manum
extentumque brachium et horri
biles visiones iuxta omnia que
fecit pro vobis dominus deus vester in
egipto videntibus oculis tuis.
ut scires quoniam dominus ipse est deus
et non est alius preter eum unum. De
celo te fecit audire vocem suam
ut doceret te et in terra ostendit

tibi ignem suum maximum et audis
ti verba illius de medio ignis quia
dilexit patres tuos et elegit semen
eorum post eos Eduxitque te prece
dens in virtute sua magna ex e
gipto ut deleret naciones maxi
mas et forciores te in introitu
tuo et introduceret te. daretque ti
terram eorum in possessionem: si
cut cernis in presenti die Scito
ergo hodie et cogita in corde tuo
quod dominus ipse est deus in celo sur
sum et in terra deorsum et non
sit alius Custodi precepta eius
atque mandata que ego precipio
tibi ut bene sit tibi et filiis tuis
post te et permaneas multo tem
pore super terram quam dominus
deus tuus daturus est tibi
Tunc separavit moyses tres ci
vitates trans iordanen ad orien
tem solem plagam. ut confugiat
ad eas. qui occiderit nolens pro
ximum suum ut fuit inimicus ante
unum et alterum diem et ad harum
aliquam urbium possit evadere
Bosor in solitudine que sita est in
terra campestri de tribu ruben et
ramoth in galaad que est in
tribu gad et golam in basan
que est in tribu manasse Ista est
lex quam proposuit moyses coram
filiis israel et hec testimonia et
cerimonie atque iudicia que
locutus est ad filios israel quando egressi
sunt de egipto trans iordanem in
valle contra fanum phogor in
terra seon regis amorrei qui
habitavit in esebon quem percus
sit moyses. Filii quoque israel e
gressi ex egipto possederunt

terram eius et terram og regis ba
san. duorum regum amorreorum qui
erant transiordanen ad solis ortum
ab aroer que sita est super ripam
torrentis arnon usque ad mon
tem seon qui est et hermon om
nem planiciem transiordanen ad o
rientalem plagam usque ad ma
re solitudinis et usque ad radices
montis fasga Capitulum V.

Vocavitque moyses omnem
israhelem et dixit ad eum
Audi israhel cerimonias atque iudi
cia que ego loquor in auribus
vestris hodie: Discite ea et opere com
plete Dominus deus noster pepigit no
biscum fedus in oreb Non cum
patribus nostris iniit pactum. sed
nobiscum qui in presenciarum sumus
et vivimus facie ad faciem lo
cutus est nobis in monte de me
dio ignis Ego sequester et medi
us ~~fuit~~ fui inter dominum et vos
in tempore illo ut annunciarem vo
bis verba eius Timuistis enim
ignem et non ascendistis in mon
tem. Et ait Ego dominus
deus tuus qui eduxi te de terra
egipti de domo servitutis on
habebis deos alienos in conspectu
meo Non facies tibi sculptile
nec similitudinem omnium que in ce
lo sunt desuper et que in terra de
orsum et que versantur in aquis
sub terra non adorabis ea. et non
coles Ego enim sum dominus deus
tuus deus emulator reddens
iniquitatem patrum super filios in ter
ciam et quartam generacionem
hiis qui oderunt me et faciens
misericordiam in multa milia diligen
tibus me et custodientibus precepta
mea Non usurpabis nomen domi
ni dei tui frustra quia non erit
impunitus qui super re vana nomen
eius assumpserit Observa diem
sabbati ut sanctifices eum sicut pre
cepit tibi dominus deus tuus Sex die
bus operabeis et facies omnia opera
tua. septimus dies sabbati est id est
requies domini dei tui Non faci
es in eo quicquam operis tu et filius
tuus et filia servus et ancilla. et
bos et asinus et omne iumentum
tuum et peregrinus qui est inter por
tas tuas ut requiescat servus et
ancilla sicut et tu Memento quod
et ipse servieris in egipto et e
duxerit te inde dominus deus tuus
in manu forti et brachio exten
to Idcirco precepit tibi ut obser
vares diem sabbati Honora
patrem tuum et matrem sicut precepit
tibi dominus deus tuus ut longo vi
vas tempore et bene sit tibi in terra
quam dominus deus tuus daturus est
tibi Non occides Neque me
chabeis Furtumque non facies Non
loqueris contra proximum tuum fal
sum testimonium Non concu
pisces uxorem proximi tui
non domum non agrum non servum
non ancillam non bovem non asi
num et universa que illius sunt.
Hec verba locutus est dominus ad
omnem multitudinem vestram in
monte de medio ignis et nubis
et caliginis voce magna nich
il addens amplius et scripsit
ea in duabus tabulis lapideis
quas tradidit michi Vos au

tem postquam audistis vocem
de medio tenebrarum et montem
ardere vidistis accessistis ad me om-
nes principes tribuum et maiores
natu atque dixistis Ecce ostendit
nobis dominus deus noster maiestatem
et magnitudinem suam Vocem
eius audivimus de medio ignis
et probavimus hodie quod loquen-
te deo cum homine vixerit homo Cur
ergo moriemur et devoravit
nos ignis hic ~~mor~~ maximus
Si enim audierimus ultra vocem
domini dei nostri moriemur Quid
est omnis caro aut audiat
vocem dei viventis qui de me-
dio ignis loquitur sicut nos au-
divimus et possit vivere Tu ma-
gis accede et audi cuncta que dix-
erit dominus deus noster tibi loqueris-
que ad nos et nos audientes
faciemus ea Quod cum
audisset dominus ait ad me Audi vo-
cem verborum populi huius Que lo-
cuti sunt tibi bene omnia sunt locu-
ti Quis det talem eos habere men-
tem ut timeant me et custodiant
universa mandata mea in omni
tempore ut bene sit eis et filiis
eorum in sempiternum Vade et dic eis
Revertimini in tentoria vestra Tu
vero hic sta mecum et loquar tibi
omnia mandata et cerimoni-
as atque iudicia que docebis eos
ut faciant ea in terra quam dabo
illis in possessionem Custodite
igitur et facite que precepit dominus deus
vobis Non declinabitis ad dexte-
ram neque ad sinistram sed per viam
quam precepit dominus deus vester am-
bulabitis ut vivatis et bene sit

vobis et protelentur dies in terra pos-
sessionis vestre Capitulum .vi.
Et sunt precepta et
Hec cerimonie atque iudicia
que mandavit dominus deus noster ut doce-
rem vos et faciatis ea in terra
ad quam transgredimini possiden-
dam ut timeas dominum deum tuum
et custodias omnia mandata et
precepta eius que ego precipio tibi et
filiis ac nepotibus tuis cunctis die-
bus vite tue ut prolongentur dies
tui Audi israel et observa ut facias
que precepit tibi dominus et bene sit tibi
et multipliceris amplius: sicut
pollicitus est dominus deus patrum
tuorum tibi in terra lacte et melle
manante Audi israel dominus deus
noster deus unus est Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo et
ex tota anima tua et ex tota for-
titudine tua Eruntque verba hec
que ego precipio tibi hodie in corde
tuo et narrabis ea filiis tuis
et meditaberis sedens in domo
tua et ambulans itinere dormi-
ens atque consurgens Et ligabis
ea quasi signum in manu tua eruntque
et movebuntur ante oculos tuos
scribesque ea in limine et ostiis
domus tue Cumque introduxerit
te dominus deus tuus in terram pro
qua iuravit patribus tuis abra-
ham ysaac et iacob et dederit
tibi civitates magnas et opti-
mas quas non edificasti domos
plenas cunctarum opum quas non
extruxisti cisternas quas non fodis-
ti vineta et oliveta que non plan-
tasti et comederis et saturatus

fueris ne obliviscaris domini qui
eduxit te de terra egypti de do
mo servitutis. Dominum deum
tuum timebis et ipsi soli servies ac
per nomen illius iurabis. Non
ibitis post deos alienos cunctarum
gencium que in circuitu vestro sunt
quoniam deus emulator dominus deus tuus
in medio tui ne quando irascatur furor
domini dei tui contra te et auferat te
de superficie terre. Non temp
tabis dominum deum tuum sicut temptas
ti in loco temptacionis. Custo
di precepta domini dei tui ac testi
monia et cerimonias quas pre
cepit tibi et fac quod placitum
est et bonum est in conspectu domini ut
bene sit tibi: et ingressus possi
deas terram optimam de qua
iuravit dominus patribus tuis ut
deleret omnes inimicos tuos coram
te sicut locutus est. Cum
interrogaverit te filius tuus cras
dicens. quid sibi volunt testimo
nia hec et cerimonie. atque iu
dicia que precepit dominus deus noster
nobis dices ei. Servi eramus pha
raonis in egipto et eduxit
nos dominus de egypto in manu
forti fecitque signa et prodigia
magna et pessima in egipto
contra pharaonem et omnem
domum illius in conspectu nostro et
eduxit nos inde ut introductis
daret terram super qua iuravit
patribus nostris. Precepitque nobis
dominus ut faciamus omnia hec et
timeamus dominum deum nostrum: et bene
sit nobis cunctis diebus vite nostre
sicut est hodie. Eritque nostri mise
ricors. si custodierimus et feceri
mus omnia precepta eius coram
domino deo nostro sicut manda
vit nobis. Capitulum vij.

Cum introduxe
rit te dominus deus tuus in terram
quam possessurus ingredieris et de
leverit gentes multas coram te ethe
um et gergeseum et amorreum
et chananeum et phereseum et eve
um. et iebuseum. septem gen
tes multo maioris numeri quam
tu es et robustiores te. tradide
ritque eas dominus deus tuus tibi. per
cuties eas usque ad internicionem.
Non inibis cum eis fedus. nec mi
sereberis earum neque sociabis cum eis
coniugia. Filiam tuam
non dabis filio eius. neque filiam
illius accipies filio tuo: quia sedu
cet filium tuum ne sequatur me et ut
magis serviat diis alienis irasce
turque furor domini et delebit te
cito. Quin pocius hec facietis
eis. Aras eorum subver
tite confringite statuas. lucosque
succidite et sculptilia comburite
quia populus sanctus es domino deo tuo.
Te elegit dominus deus tuus. ut sis
ei populus peculiaris de cunctis populis
qui sunt super terram. Non
quia cunctas gentes numero vinceba
tis vobis iunctus est dominus et elegit
vos cum omnibus sitis populis pauci
ores. sed quia dilexit vos dominus
et custodivit iuramentum quod iura
vit patribus nostris eduxitque vos in
manu forti et redemit de do
mo servitutis de manu phara

omis regis egipti. Et scies quia
dns deus tuus ipse est deus fortis
et fidelis custodiens pactum et mise
ricordiam diligentibus se. et hijs qui
custodiunt precepta eius in mille genera
tiones. et reddens odientibus se
statim ita ut disperdat eos et ultra
non differat protinus eis restitu
ens quod merentur. Custo
di ergo precepta et cerimonias atque iu
dicia que ego mando tibi hodie
ut facias. Si postquam audieris
hec iudicia custodieris ea et fece
ris custodiet dns deus tuus tibi
pactum et misericordiam quam iuravit
patribus tuis. et diliget te ac
multiplicabit. Benedicetque fruc
tui ventris tui. et fructui terre tue
frumento tuo atque vindemie oleo
et armentis. gregibus ovium
tuarum super terram pro qua iura
vit patribus tuis ut daret eam
tibi. Benedictus eris inter omnes
populos. Non erit apud te sterilis
utriusque sexus tam in hominibus
quam in gregibus tuis. Auferet
dns a te omnem languorem et
infirmitates egipti pessimas
quas novisti non inferet tibi. sed
cunctis hostibus tuis. Devorabis
omnes populos quos dns deus tuus
daturus est tibi. Non parcet eis
oculus tuus nec servies diis eorum
ne sint in ruinam tibi. Si dixe
ris in corde tuo plures sunt gen
tes iste quam ego. quomodo
potero delere eas. noli metue
re sed recordare que fecerit dns deus
tuus pharaoni et cunctis egip
tiis plagas maximas quas vide

runt oculi tui et signa atque por
tenta manumque robustam et exten
tum brachium ut educeret te dns deus
tuus. Sic faciet cunctis populis
quos metuis. Insuper
et scrabrones mittet dns deus
tuus in eos donec deleat omnes
atque disperdat qui te fugerint et la
tere potuerint. Non timebis eos
quia dns deus tuus in medio tui
est. Deus magnus et
terribilis. ipse consumet nationes
has in conspectu tuo. paulatim atque
per partes. Non poteris delere eas pari
ter ne forte multiplicentur contra
te bestie terre. Dabitque eos dns
deus tuus in conspectu tuo. et interfi
ciet illos donec penitus deleantur.
Tradet reges eorum in manus
tuas. et disperdes nomina eorum sub ce
lo. Nullus poterit resistere. donec
conteras eos. Sculp
tilia eorum igne combures. Non
concupisces argentum et aurum de qui
bus facta sunt. neque assumes ex eis
tibi quicquam ne offendas propter ea
quia abhominatio est domini dei tui
nec inferes quippiam ex ydolo
in domum tuam ne fias anathe
ma sicut et illud est. Quasi spur
ciciam detestaberis et velut inqui
namentum ac sordes abhomina
tioni habebis quia anathema
est.

Omne mandatum. Ca. viii.
quod ego precipio tibi ho
die cave diligenter ut facias
ut possitis vivere et multiplica
mini ingressique possideatis ter
ram pro qua iuravit patribus
tuis et recordaberis cuncti iti

heris per quod adduxit te dns
deus tuus xl^a annis per desertum
ut affligeret te atque temptaret et
nota fierent que in tuo animo
versabantur utrum custodies manda
ta illius an non. Afflixit
te penuria et dedit tibi cibum
manna quod ignorabas tu et
patres tui ut ostenderet tibi quod
non in solo pane viuit sed in omni
verbo quod egreditur ex ore dni
Vestimentum tuum quo
operiebaris nequaquam vetustate de
fecit et pes tuus non est subtritus
en quadragesimus annus est. ut
recogites in corde tuo. quia si
cut erudit homo filium suum. sic
dns deus tuus erudiuit te ut
custodias mandata dni dei tui
et ambules in vijs eius et time
as eum. Dominus enim deus tuus
introducet te in terram bonam
terram riuorum aquarumque et fon
tium in cuius campis et montibus
erumpunt fluuiorum abyssi terram
frumenti et ordei. ac vinearum
in qua ficus et malogranata
et oliueta nascuntur terram olei ac
mellis ubi absque ulla penuria
comedes panem tuum et rerum
omnium habundancia. cuius lapides
ferrum sunt et de montibus eius
eris metalla fodiuntur ut cum co
mederis et saciatus fueris benedi
cas domino deo tuo pro terra
optima quam dedit tibi
Obserua et caue ne quando obli
uiscaris dni dei tui et negligas
mandata eius atque iudicia et
cerimonias quas ego precipio
tibi hodie ne postquam come
deris et saciatus fueris domos pulchras
edificaueris et habitaueris in eis. ha
buerisque ~~in eis~~ armenta et ouium
greges argenti et auri cunctarumque
rerum copiam eleuetur cor tuum et non
reminiscaris dni dei tui qui eduxit
te de terra egypti de domo serui
tutis et ductor tuus fuit in solitu
dine magna atque terribili in qua
erat serpens flatu adurens et scor
pio ac dipsas et nulle omnino
aque. qui eduxit riuos de petra
durissima et cibauit te manna
in solitudine quod nescierunt pa
tres tui Et postquam afflixit ac
probauit ad extremum misertus est
tui ne diceres in corde tuo forti
tudo mea et robur manus mee.
hec mihi omnia prestiterunt. sed re
corderis dni dei tui quod ipse tibi
vires prebuerit ut impleret pactum
suum super quo iurauit patribus tuis
sicut presens indicat dies Sin
autem oblitus dni dei tui secutus
fueris alienos deos colueris que
illos et adoraueris: ecce nunc pre
dico tibi quod omnino dispereas
Sicut gentes quas dns deleuit
in introitu tuo ita et vos peribitis
si inobedientes fueritis voci dni
dei vestri. Capitulum. ix.

Audi israel tu transgredieris hodie
die iordanem ut possideas
nationes maximas et fortio
res te ciuitates ingentes et
ad celum usque muratas. populum mag
num atque sublimem. filios ena
chim quos ipse vidisti et audisti
quibus nullus potest ex aduerso resis
tere. Scies ergo hodie

quod dn̄s deus tuus ip̄e trāsibit an
te te ignis deuorans atq; cōsu
mens qui conterat eos atq; dis
pdat ante faciem tuam velocit'
sicut locutus est t'. Ne di
cas in corde tuo cū deleuerit eos
dn̄s deus tuus in cōspectu tuo ꝓpt'
iusticiam meam introduxit me
deus ut t'ram hāc possiderem: cū ꝓpt'
impietates suas iste delete sint
naciones Neq; eīn ꝓpt' iusticias
tuas ꝛ equitatē cordis tui igre
dieis ut possideas t'ram earum
sed quia ille egerūt impietatē
introeūte te delete sūt et ut im
plet' vbū suū dn̄s. quod sub iu
ramento pollicitus est patrib; tu
is abraham ysaac ꝛ iacob. Sci
to igit' quod non ꝓpt' iusticias tuas
dn̄s deus tuus dedit tibi t'ram
hāc optimam in possessionem
cū durissime ceruicis sis ꝑplus
Memento et ne obliuiscaris
quomō ad iracūdiam prouoca
ueris dn̄m deū tuū in solitudīe
Ex eo die quo es egressus ex e
gipto vsq; ad locū istū. semp adu
sum dn̄m dm̄ contendisti Nam
et in oreb prouocasti eum et ira
tus delere te uoluit qn̄ ascendi
in montem ut accipem tabulas
lapideas tabulas pacti quod pe
pigit uobiscū dn̄s et pseueraui
in mōte xl'' diebus ac noctib9
panem nō comedens et aquā
nō bibens Deditq; m̄ dn̄s du
as tabulas lapideas sc'ptas di
gito dei et cōtinētes omīa vba
que uob' in monte locutus est de
medio ignis quādo cōcio populi
cōgregata est: Cumq; trāsissent

.xl'' dies et totidem noctes: dedit
michi dn̄s tabulas duas lapide
as federis dixitq; michi
Surge et descende hinc cito.
quia populus tuus quem eduxisti
de egipto deseruerūt velociter
viam quā demōstrasti eis: fece
runtq; sibi cōflatile Rursumq;
ait dn̄s ad me Cerno quod po
pulus iste dure ceruicis sit: di
mitte ut cōteram eū ꝛ deleā
nomē eius sub celo et cōstituā
te sup gentem que hac maior
et forcior sit Cumq; de mō
te ardente descenderem et duas
tabulas federis vtraq; tenere
manu vidissemq; uos peccasse
dnō deo vr̄o ꝛ fecisse uobis vi
tulum conflatilem ac deseruis
se velocit' viā eius quam uob'
ostenderat proieci tabulas de
manib9 meis. cōfregiq; eas
in cōspectu vr̄o. Et pro
cidi an dn̄m sicut prius xl'' die
b9 et noctib9 panem nō co
medens et aquā nō bibens ꝓpt'
oīa pctā vrā que gessistis cont'
dn̄m et eū ad iracūdiam pro
uocastis Timui enī indigna
cionem et iram qua aduersū
uos cōcitatus delere uos voluit
et exaudiuit me dn̄s etiam
hac vice Aduersum aaron quo
q; vehement' iratus voluit eū
cōterere et pro illo siliter dep
catus sum Peccatū autem ves
trū quod feceratis id ē vitulū
arripiens igne cōbussi: et in
frusta comminuens omninoq; ī
puluerem redigens pieci in

torrentem qui de monte descendit
In incendio quoque et in temptacio
ne et in sepulchris concupiscencie
provocastis dominum Et quando mi
sit vos de cades barne dicens As
cendite et possidete terram quam
dedi vobis : et contempsistis im
perium domini dei vestri et non credi
distis ei - neque vocem eius audire
voluistis : sed semper fuistis rebel
les a die qua nosse vos cepi Et
iacui coram domino xl. diebus
ac noctibus quibus eum suppliciter
deprecabar ne deleret vos ut fuerat
comminatus et orans dixi Domine
deus ne disperdas populum tuum et
hereditatem tuam quam redemisti
in magnitudine tua : quos e
duxisti de egypto in manu for
ti Recordare servorum tuorum abra
ham ysaac et iacob Ne despi
cias duriciam populi huius et
impietatem atque peccatum ne forte
dicant habitatores terre de qua
eduxisti nos : non poterat dominus intro
ducere eos in terram quam pollici
tus est eis et oderat illos ideo
eduxit ut interficeret eos in soli
tudine : qui sunt populus tuus et he
reditas tua quos eduxisti in forti
tudine tua magna et in bra
chio tuo extento Capitulum x.

In tempore illo dixit dominus
ad me . Dola tibi duas tabu
las lapideas sicut priores fuerunt
et ascende ad me in montem
faciesque archam ligneam et scri
bam in tabulis verba que fuerunt
in hiis quas ante confregisti
ponesque eas in archam Feci
igitur archam de lignis cethim
Cumque dolassem duas tabulas
lapideas instar priorum ascen
di in montem habens eas in ma
nibus Scripsitque in tabulis iuxta
id quod prius scripserat verba decem
que locutus est dominus ad vos in mon
te de medio ignis quando populus con
gregatus est et dedit eas mihi
Reversusque de monte descendi et
posui tabulas in archam quam
feceram que huc usque ibi sunt sicut
michi precepit dominus Filii autem
israel castra moverunt ex beroth fili
orum iacan in mosura ubi aaron
mortuus ac sepultus est . pro quo
sacerdocio functus est filius eius elea
zar Inde venerunt in gadgad .
de quo loco profecti castra me
tati sunt in iethabatha in terra
aquarum atque torrencium Eo tem
pore separavit tribum levi ut por
taret archam federis domini et
staret coram eo in ministerio
ac benediceret in nomine illius
usque in presentem diem Quam ob
rem non habuit levi partem neque
possessionem cum fratribus suis quia
ipse dominus possessio eius est sicut pro
misit ei dominus deus tuus Ego ~~enim~~ autem
steti in monte . sicut prius xl.ta die
bus ac noctibus . exaudivitque
me dominus et iam hac vice et te
perdere noluit Dixitque mihi Vade
et precede populum : ut ingrediatur
et possideat terram quam iuravi
patribus eorum ut darem eam eis
Et nunc israel quid do
minus deus tuus petit a te .
nisi ut timeas dominum deum tuum
et ambules in viis eius et dili
gas eum ac servias domino deo
tuo in toto corde tuo et in tota
anima tua : custodiasque man
data domini et cerimonias eius

quas ego hodie precipio ut bene sit
tibi En domini dei tui ce
lum est et celum celi terra et omnia
que in ea sunt / et tamen patribus
tuis conglutinatus est dominus et ama
vit eos Elegitque semen eorum post
eos. id est vos de cunctis gentibus
sicut hodie comprobatur
Circumcidite igitur preputium cordis
vestri et cervicem vestram ne indure
tis amplius: quia dominus deus ves
ter ipse est deus deorum et dominus domi
nantium. deus magnus et potens
et terribilis: qui personam non acci
pit nec munera / facit iudicium
pupillo et vidue: amat pere
grinum et dat ei victum. Et vos
ergo amate peregrinos. quia et
ipsi fuistis advene in terra egip
ti. Dominum deum tuum
timebis. et ei servies. ipsi adhereb[is].
iurabisque in nomine illius. Ipse est
laus tua et deus tuus qui fecit
tibi hec magnalia et terribilia
que viderunt oculi tui In septua
ginta animabus descenderunt patres
tui in egyptum / et ecce nunc multi
plicavit te dominus deus tuus. sicut
astra celi. Capitulum. xi.

Ama itaque dominum deum tuum. et
observa precepta eius et
ceremonias atque mandata omni
tempore Cognoscite hodie que
ignorant filii vestri. qui non vide
runt disciplinam domini dei vestri
magnalia eius et robustam ma
num extentumque brachium. signa et
opera que fecit in medio egipti pharaoni
regi et universe terre eius
omni exercitui egipciorum et e
quis ac curribus quomodo o
perverint eos aque rubri maris
cum vos persequerentur et delevit eos
dominus usque in presentem diem vobis
que que fecerit in solitudine donec
veniretis ad hunc locum.
Et dathan atque abiron filiis
eliab qui fuit filius ruben quos
aperto ore suo terra absorbuit
cum domibus et tabernaculis et uni
versa substantia eorum. quam habe
bant in medio israhelis Oculi
vestri viderunt omnia opera domini
magna que fecit: ut custodiatis
universa mandata illius que
ego hodie precipio vobis ut pos
sitis introire et possidere terram
ad quam ingredimini. multoque
in ea vivatis tempore quam
sub iuramento pollicitus est dominus
patribus vestris et semini eorum lac
te et melle manantem
Terra enim ad quam ingredie
ris possidendam non est sicut
terra egipti de qua existi ubi
iacto semine in hortorum morem
aque ducuntur irrigue sed montuo
sa est et campestris de celo ex
pectans pluvias quam dominus deus
tuus semper invisit et oculi eius
in ea sunt a principio anni usque
ad finem eius Si er
go obedieritis mandatis meis
que ego hodie precipio vobis ut
diligatis dominum deum vestrum et ser
viatis ei in toto corde vestro et
in tota anima vestra: dabit pluviam
terre vestre temporaneam et sero
tinam ut colligatis frumentum
et vinum et oleum fenumque ex agris
ad pascenda iumenta et ut ipsi
comedatis ac saturemini.
Cavete ne forte

decipiatur cor vestrum et recedatis a
domino serviatisque diis alienis
et adoretis eos: iratusque domi-
nus claudat celum et pluvie
non descendant nec terra det
germen suum: pereatisque velo-
citer de terra optima quam do-
minus daturus est vobis. Po-
nite ergo hec verba mea in cor-
dibus et in animis vestris et
suspendite ea pro signo in ma-
nibus et inter vestros oculos colloca-
te. Docete filios
vestros: ut illa meditentur. Quan-
do sederis in domo tua et am-
bulaveris in via et accubueris
atque surrexeris scribes ea super
postes et ianuas domus tue
ut multiplicentur dies tui et filio-
rum tuorum in terra quam iuravit do-
minus patribus tuis ut daret eis
quamdiu celum imminet terre.
Si enim custodieritis mandata
que ego precipio vobis et feceritis
ea ut diligatis dominum deum
vestrum et ambuletis in omnibus
viis eius adherentes ei: disperdet
dominus omnes gentes istas ante
faciem vestram et possidebitis
eas que maiores et fortiores
vobis sunt. Omnis locus quem
calcaverit pes vester vester erit. A
deserto et libano et flumine
magno euphrate usque ad
mare occidentale erunt termi-
ni vestri. Nulla stabit contra vos.
Terrorem vestrum et
formidinem dabit dominus deus ve-
ster super omnem terram quam calcatu-
ri estis sicut locutus est vobis.

En propono in conspectu vestro ho-
die benedictionem et maledicti-
onem: Benedictionem si obe-
dieritis mandatis domini dei vestri
que ego hodie precipio vobis: male-
dictionem si non audieritis man-
data domini dei vestri sed recesseritis
de via quam ego nunc ostendo vo-
bis et ambulaveritis post deos
alienos quos ignoratis.
Cum introduxerit te dominus deus
tuus in terram ad quam pergis habi-
tandam pones benedictionem
super montem garizim: maledic-
tionem super montem hebal qui
sunt trans iordanem post viam que
vergit ad solis occubitum in ter-
ra chananei qui habitat in cam-
pestribus contra galgalam que est iuxta
vallem tendentem et intrantem
procul. Vos enim transibitis ior-
danen ut possideatis terram quam
dominus deus vester daturus est vobis
et habeatis et possideatis illam. Vi-
dete ergo ut impleatis cerimo-
nias atque iudicia que ego ho-
die proponam in conspectu vestro.

Capitulum xii.

Hec sunt precepta atque iudicia que
facere debetis in terra quam dominus
deus patrum tuorum daturus est tibi
ut possideas eam cunctis diebus quibus
super humum gradieris. Subverti-
te omnia loca in quibus coluerunt
gentes quas possessuri estis deos
suos super montes excelsos et col-
les et subter omne lignum fron-
dosum. Dissipate aras eorum et
confringite statuas lucos igne
comburite et ydola comminuite.
Disperdite nomina eorum

de locis illis Non facietis ita do
mino deo vr̄o Sed ad lo
cum quem elegerit dñs deus vr̄
de cunctis tribubus vr̄is ut ponat
nomen suū ibi et habitet in eo
venietis et offeretis in illo loco
holocausta et victimas vr̄as deci
mas et primicias manuum vr̄ar
et vota atq; donaria primogeni
ta boum et ouium Et comede
tis ibi in conspectu dñi dei vr̄i · ac
letabimini in cunctis ad que mi
seritis manū · uos et domus
vestre · in quib9 benedixit vobis
dñs deus vester · Non facietis ibi q̄
nos hic facim9 hodie singuli q̄d
sibi rectum videtur neq; enim usq;
in presens temp9 venistis ad re
quiem et possessionem · quam
dñs de9 datur9 est vobis Trans
ibitis iordanem et habitabitis in
terra quam dñs deus vr̄ datur9
est vobis ut requiescatis a cunc
tis hostibus per circuitum et absq;
ullo timore habitetis In loco quē
elegerit dñs d̄s vr̄ ut sit nomē
eius in eo Illuc oīa que precipio
conferetis holocausta et hostias ac
decimas et primicias manuū vr̄a
rū et quicquid precipuū est in mu
neib9 que vouistis dñō Ibi epu
labimini coram dñō deo vr̄o vos
et filij · ac filie vr̄e famuli et famu
le atq; leuites qui in vr̄is urbi
bus commorantur neq; enim habz aliā
partem et possessionem inter vos ·
Caue ne offeras holocausta tua
in omni loco quem videris sed
in eo quem elegerit dñs in una
tribuum tuarū offeres hostias et
facies quecunq; precipio tibi Sicut

comedere volueris et te esus carniū
delectauerit occide et comede iuxta
benedictionem dñi dei tui quā de
dit tibi in urbib9 tuis Siue in
mundū fuerit · hoc est maculatū
et debile · siue mundum · hoc ē inte
grum et sine macula quod offer
ri licet · sicut capream et ceruū
comedes absq; usu dūtaxat sang
uis · quē sup terram quasi aquam
effundes Non poteris comedere
in oppidis tuis decimā frumenti
et vini et olei tui · primogenita
armentorum et pecorū et omnia q̄
voueris et sponte offerre volueris
et primicias manuū tuarum · sed co
ram dñō deo tuo comedes ea in
loco quem elegerit dñs deus tuus
tu et filius tuus ac filia · seruus
et famula atq; leuites qui ma
net in urbib9 tuis · et letaberis
et reficieris coram dñō deo tuo
in cunctis ad que extenderis ma
num tuam · Caue ne
derelinquas leuitem in omni tempo
re quo versaris in terra Quando
dilatauerit dñs deus tuus termi
nos tuos sicut locutus est tibi
et volueris vesci carnib9 quas
desiderat aīa tua · Locus autem
quem elegerit dñs deus tuus
ut sit nomen eius ibi si procul
fuerit occides de armentis et pe
coribus que habueris sicut precepit
tibi et comedes in oppidis tuis
ut tibi placet Sicut comeditur
caprea et ceruus ita vesceris
eis · et mundus et inmundus in co
mune vescentur Hoc solū caue
ne sanguinem comedas Sanguis
enim eorū pro anima ē et id-

circo non debes animā comede cū
carnib9 · ſʒ ſup̄ terram fundes q̄ſi
aquam ut ſit tibi bene et filijs
tuis poſt te: cū feceris quod placʒ
in cōſpcū dn̄i Que autē ſcificā
ueris et uoueris dn̄o · tolles et ve
nies ad locū quem elegerit dn̄s
et offeres oblationes tuas carne
et ſanguinem ſup̄ altare dn̄i dei
tui Sanguinem hoſtiarū fundes
in altari carnibus autem ip
ſe veſceris Obſerua et audi
omnia q̄ ego p̄cipio tibi ut bn̄
ſit tibi et filijs tuis poſt te in ſē
pitnū cū feceris quod bonū eſt
et placitū in conſpcū dn̄i dei tui
Quando diſpderit dn̄s deus
tuus ante faciem tuam gētes.
ad quas ingredieris poſſidendas
et poſſederis eas atq̄ habita
ueris in t̄ra earū caue ne imi
teris eas poſtquam te fuerint
introeunte ſubuerſe et requiras
ceremonias earū dicens Sicut
coluerūt gentes iſte deos ſuos
ita et ego colam Nō facies ſilit̄
dn̄o deo tuo Omnes enī abho
minationes quas auſat dn̄s
fecerūt dijs ſuis: Offerentes
filios et filias et combur en
tes igni Quod p̄cipio
tibi hoc tantū facito domino nec
addas quicquam nec minuas

Si ſurrex Capitulum · xiij.
erit in medio tui p̄phe
tes · aut qui ſompniū ſe vidiſ
ſe dicat · et p̄dixerit ſignū atq̄
portentū et euenerit quod lo
cutus ē et dixerit tibi eamus et
ſequamur deos alienos quos ig
noras et ſeruiamus eis nō au
dies uba p̄phete illius aut ſōp

niatoris quia temptat uos dn̄s de
us v̄r ut palam fiat utrū diliga
tis eū an nō in toto corde et in
tota aīā v̄ra Dn̄m deū v̄rm ſe
quimini et ipſm timete Manda
ta illius cuſtodite et audite uo
cem eius · Ipſi ſeruietis et ipſi
adherebitis. Propheta autem
ille et fictor ſompniorū interficietur
quia locutus eſt ut uos auerteret
a dn̄o deo v̄ro qui eduxit uos de
t̄ra egipti et redemit de domo
ſeruitutis ut errare uos faceret de
via quā tibi p̄cepit dn̄s deus tu9
et auferes malū de medio tui ·
Si tibi voluerit p̄ſuadere frater
tuus filius matris tue aut filius tu9
aut filia ſue vxor que ē in ſinu
tuo aut amicus quem diligis
ut aīam tuā clam dicens Eamus
et ſeruiamus dijs alienis quos
ignoras tu et patres tui · cunctarū
in circuitu gencium que iuxta uel
procul ſūt · ab inicio uſq̄ ad fi
nem t̄re non acquieſcas ei · nec
audias neq̄ parcat ei ocul9 tuus
ut miſerearis et occultes eum
ſʒ ſtatim interficies Sit p̄mū ma
nus tua ſup̄ eum et poſt te oīs
p̄plus mittat manū Lapidib9
obrutus necabitur: quia voluit te
abſtrahere a dn̄o deo tuo qui edux
it te de t̄ra egipti de domo ſer
uitutis ut omnis iſrl̄ audiens
timeat et nequaquam ultra fa
ciat quippiam huius rei ſimile
Si audieris in vna vrbiū tuarū
quam dn̄s deus tuus dabit ti
bi ad habitandū dicentes ali
quos Egreſſi ſūt filij belial de
medio tui · et auerterunt habita

tores urbis tue atque dixerunt eamus
et serviamus diis alienis quos igno
ratis. querite sollicite et diligenter rei
veritate perspecta si inveneritis certum
esse quod dicitur et abhominationem
hanc opere perpetratam statim
percuties habitatores urbis illius in
ore gladii et delebis eam omnia que
que in illa sunt usque ad pecora.
Quicquid etiam supellectilis fuit
congregabis in medium platearum
eius et cum ipsa civitate succendes.
ita ut universa consumas domino deo
tuo et sit tumulus sempiternus. Non
edificabitur amplius et non adhe
bit de illo anathemate quicquam
in manu tua: ut avertatur dominus ab
ira furoris sui et misereatur tui
multiplicetque te sicut iuravit pa
tribus tuis quando audieris vo
cem domini dei tui custodiens omnia
precepta eius que ego precipio tibi
hodie ut facias quod placitum est
in conspectu domini dei tui

Filii estote Capitulum xiiii.
domini dei vestri Non vos
incidetis nec facietis calvicium su
per mortuo: quoniam populus sanctus es do
mino deo tuo. et te elegit ut sis
ei in populum peculiarem de cunctis
gentibus que sunt super terram
Ne comedatis que inmunda sunt
hoc est animal quod comedere debetis
Bovem et ovem et capram cervum
capream bubalum tragelaphum
pigargum origem camelopar
dolum Omne animal quod in duas
partes ungulam findit et rumi
nat comedetis De hiis autem
qui ruminant et ungulam non
findunt hec comedere non de
betis. camelum leporem cyro
grillum: quia ruminant et non
dividunt ungulam inmunda erunt
vobis. Sus quoque quia dividit
ungulam et non ruminat inmun
da erit Carnibus eorum non vesce
mini et cadavera non tangetis
Hec comedetis ex omnibus
que morantur in aquis Que ha
bent penulas et squamas come
dite que absque penulis et squa
mis sunt ne comedatis quia inmun
da sunt Omnes aves mundas
comedite inmundas ne comedatis
Aquilam scilicet et gripem et alie
tum yxon et vulturem ac mil
vum iuxta genus suum et omne
corvini generis strucionem ac
noctuam et larum atque accipitrem
iuxta genus suum herodium et cig
num et ibin ac mergulum por
phirionem et nicticoracem ono
crotalum et charadrion singu
la in genere suo Upupam quoque
et vespertilionem omne quod rep
tat et penulas habet inmundum erit
nec comedetur Omne quod mun
dum est comedite quicquid autem
morticinum est nec vescamini
ex eo. peregrino qui intra por
tas tuas est da ut comedat aut
vende ei quia tu populus sanctus
domini dei tui es. Non coques he
dum in lacte matris sue
Decimam partem separabis de
cunctis fructibus tuis que nascuntur
in terra per annos singulos et co
medes in conspectu domini dei
tui in loco quem elegerit ut in
eo nomen illius invocetur De
cimam frumenti tui et vini et
olei et primogenita de armen
tis et ovibus tuis ut discas

time dominum deum tuum in omni tempore
Cum autem longior fuit via et lo
cus quem elegerit dominus deus tuus
tibique benedixerit nec potueris
ad eum hec cuncta portare ven
des omnia et in precium rediges
portabisque manu tua et pro
ficisceris ad locum quem elegerit
dominus deus tuus et emes eadem
pecunia quicquid tibi placue
rit. sive ex armentis sive ex
ovibus. vinum quoque et siceram
et omne quod desiderat anima
tua: et comedes coram domino
deo tuo et epulaberis tu et
domus tua et levita qui intra
portas tuas est. Cave ne dere
linquas eum: quia non habet ali
am partem in possessione tua
Anno tercio separabis
aliam decimam ex omnibus
que nascuntur tibi eo tempore et re
pones intra ianuas tuas. Ve
nientque levites qui non habet
aliam partem nec possessionem
tecum et peregrinus ac pupillus
et vidua qui intra portas tuas
sunt. et comedent et saturabuntur:
ut benedicat tibi dominus deus
deus tuus in cunctis opibus
manuum quas feceris Capitulum. xv.
Septimo anno
facies remissionem: que
hoc ordine celebrabitur Cui de
betur aliquid ab amico vel proxi
mo ac fratre suo repetere non po
terit quia annus remissionis
est domini a peregrino et advena ex
iges Civem et propinquum re
petendi non habes potestatem: et
omnino indigens et medicus

non erit tibi dominus in terra quam tra
diturus est tibi in possessionem
Si autem audieris vo
cem domini dei tui et custodieris uni
versa que iussit et que ego hodie pre
cipio tibi benedicet tibi ut polli
citus est. Fenerabis gentibus mul
tis et ipse a nullo accipies mutuum
Dominaberis nationibus plurimis
et tui nemo dominabitur
Si unus de fratribus tuis qui mora
tur intra portas civitatis tue in
terra quam dominus deus tuus daturus
est tibi ad paupertatem venit non
obdurabis cor tuum nec contrahes
manum sed aperies eam pauperi et
dabis mutuum quod eum indigere per
spexeris Cave ne forte subripiat
tibi impia cogitatio et dicas in
corde tuo. appropinquat septimus
annus remissionis et avertas oculos
a paupere fratre tuo nolens ei quod
postulat mutuum commodare ne
clamet contra te ad dominum et fiat
tibi in peccatum sed dabis ei nec
ages quippiam callide in eius
necessitatibus sublevandis ut be
nedicat tibi dominus deus tuus in
omni tempore et in cunctis ad que
manum miseris Non deerunt
pauperes in terra habitationis tue
idcirco ego precipio tibi ut aperias
manum fratri tuo egeno et pauperi
qui tecum versatur in terra
Cum tibi venditus fuerit frater tuus
hebreus aut hebrea et sex annis
servierit tibi in septimo anno
dimittes eum liberum et quem liber
tate donaveris nequaquam vacuum
abire patieris: sed dabis viaticum

cum de gregibus et de area et
torculari tuo: quibus dominus deus tu-
tuus benedixerit tibi. Memento quod
et ipse servieris in terra egipti et
liberavit te dominus deus tuus et id-
circo ego nunc precipiam tibi. Sin
autem ~~bene~~ dixerit nolo egredi
eo quod diligat te et domum tu-
am et bene sibi apud te esse sen-
ciat: assumens subulam et perfo-
rabis aurem eius in ianua do-
mus tue et serviet tibi usque in
eternum. Ancille quoque similiter facies.
Non avertes ab eis oculos tuos quan-
do dimiseris eos liberos quia iux-
ta mercedem mercenarii per
sex annos servivit tibi ut bene-
dicat tibi dominus deus tuus in cunc-
tis operibus que agis. De
primogenitis que nascuntur in
armentis et ovibus tuis quicquid
sexus est masculini sanctificabis
domino deo tuo. Non operaberis in pri-
mogenito bovis et non tondebis
primogenita ovium. In conspectu
domini dei tui comedes ea per
annos singulos in loco quem ele-
gerit dominus tu et domus tua.
Sin autem habuerit maculam vel
claudum fuerit vel cecum aut in ali-
qua parte deforme vel debile non
immolabitur domino deo tuo: sed intra
portas urbis tue comedes illud.
Tam mundus quam inmundus similiter
vescentur eis quasi caprea et cer-
vo. Hoc solum observabis ut
sanguinem eorum ne comedas sed
effundes in terram quasi aquam.

Observa Capitulum xvi.
mensem novarum frugum
et primum verni temporis ut facias
phase domino deo tuo quoniam in isto men-
se eduxit te dominus deus tuus de
egipto nocte. Immolabisque phase
domino deo tuo de ovibus et de bubus
in loco quem elegerit dominus deus
tuus ut habitet nomen eius ibi.
Non comedes in eo panem fer-
mentatum. Septem diebus comedes
absque fermento afflictionis pa-
nem quoniam in pavore egressus
es de egipto ut memineris diei
egressionis tue de egipto omni-
bus diebus vite mee. Non appare-
bit fermentum in omnibus termi-
nis tuis septem diebus et non re-
manebit de carnibus eius quod
immolatum est vespere in die primo
mane. Non poteris immolare
phase in qualibet urbium tuarum
quas dominus deus tuus daturus est
tibi: sed in loco quem elegerit dominus
deus tuus ut habitet nomen
eius ibi. Immolabis phase ves-
pere ad solis occasum quando egres-
sus es de egipto et coques et co-
medes in loco quem elegerit dominus
deus tuus: maneque consurgens
vades in tabernacula tua. Sex diebus
comedes azima et in die septi-
mo quia collecta est domini dei tui
non facies opus. Septem
ebdomadas numerabis tibi ab
ea die qua falcem in segetem
miseris: et celebrabis diem fes-
tum ebdomadarum domino deo tuo.
oblationem spontaneam manus
tue quam offeres iuxta benedicti-
onem domini dei tui et epulaberis
coram domino deo tuo tu et filius
tuus et filia tua et servus et
ancilla et levites qui est intra

portas tuas et aduena et pupil
lus et vidua qui morantur vobis
cum in loco quem elegit dominus deus
tuus ut habitet nomen eius ibi
et recordaberis quoniam servus fuis
in egipto custodies que ac facies
que precepta sunt Sol
lempnitatem quoque tabernaculorum
celebrabis per septem dies quan
do collegis de area et torculari
fruges tuas et epulaberis in
festivitate tua tu et filius tuus
et filia et servus tuus et ancil
la levites quoque et aduena et
pupillus ac vidua qui intra por
tas tuas sunt Septem diebus
coram domino deo tuo festa celeb
bis in loco quem elegit dominus. bene
dicetque tibi dominus deus tuus in
cunctis frugibus tuis et in omni
ope manuum tuarum erisque in leti
cia Tribus vicibus per annum appa
bit omne masculinum tuum in con
spectu domini dei tui in loco quem
elegerit: in sollempnitate azi
morum et in sollempnitate ebdo
madarum et in sollempnitate
tabernaculorum

Non apparebis vacuus ante
dominum sed offeret unusquisque secundum
quod habuerit iuxta benedictionem
domini dei sui quam dederit ei

Iudices et magistros constitues
in omnibus portis tuis quas do
minus deus dederit tibi per singu
las tribus tuas ut iudicent
populum iusto iudicio nec in al
teram partem declinent Non ac
cipies personam nec munera
quia munera excecant oculos
sapientum et mutant verba iustorum
Iuste quod iustum est persequeris

ut vivas et possideas terram quam
dominus deus tuus dederit tibi Ca. xvij.

Non plantabis lucum et omnem
arborem iuxta altare domini
dei tui nec facies tibi sculptam y
maginem atque statuam constitues
quam odit dominus deus tuus

Non ymmolabis domino deo tuo bo
vem et ovem in quo est macula
aut quippiam vitij: quia abho
minacio est domino deo tuo

Cum reperti fuerint apud
te intra unam portarum tuarum quas
dominus deus tuus dabit tibi vir aut
mulier qui faciant malum in
conspectu domini dei tui et transgrediantur
pactum illius ut vadant et serviant
diis alienis et adorent eos solem
et lunam et omnem miliciam
celi que non precepi et hoc tibi fuit
nunciatum audiensque inquisieris
diligenter et verum esse repereris
et abhominacio facta est in israhel edu
ces virum ac mulierem qui rem
sceleratissimam perpetrarunt ad
portas civitatis tue: et lapidibus
obruentur In ore
duorum aut trium testium peribit qui
interficietur Nemo occidatur uno contra
se dicente testimonium Manus
testium prima interficiet eum et
manus reliqui populi extrema
mittetur ut auferas malum de
medio tui Si diffi
cile et ambiguum apud te iu
dicium esse prespexeris inter sanguinem
et sanguinem causam et causam
lepram et non lepram et iudi
cum inter portas tuas videris verba
variari: surge et ascende ad lo
cum quem elegerit dominus deus tuus

venies que ad sacerdotes levitici gene
ris et ad iudicem qui fuit illo tempore
queresque ab eis qui indicabunt tibi
iudicii veritatem et facies quodcumque
dixerint qui presunt loco quem
elegerit dominus et docuerint te Iuxta
legem eius sequeris sententiam
eorum nec declinabis ad dexteram
vel ad sinistram :-
Qui autem superbierit nolens
obedire sacerdotis imperio qui eo tempore
ministrat domino deo tuo et decre
to iudicis. morietur homo ille et aufe
res malum de israel cunctusque populus
audiens timebit ut nullus deinceps
intumescat superbia
Cum ingressus fueris terram
quam dominus deus tuus dabit tibi
et possederis eam. habitaverisque
in illa et dixeris constituam super me
regem. sicut habent omnes per circuitum
nationes: eum constitues
quem dominus deus tuus elegerit de
numero fratrum tuorum Non po
teris alterius gentis hominem regem
facere qui non sit frater tuus Cumque
fuerit constitutus non multiplicabit equos
sibi nec reducet populum in
egiptum equitatus numero sublevatus:
presertim cum dominus preceperit vobis
ut nequaquam amplius per eandem
viam revertamini Non habebit
uxores plurimas que alliciant
animum eius: neque argenti et auri
immensa pondera. Postquam
autem sederit in solio regni sui de
scribet sibi deuteronomium legis
huius in volumine accipiens
exemplar a sacerdotibus levitice
tribus. et habebit secum: legetque il
lud omnibus diebus vite sue ut
discat timere dominum deum suum et cus
todire verba et ceremonias eius
que in lege precepta sunt nec ele
vetur cor eius in superbiam super
fratres suos neque declinet in partem
dexteram vel sinistram ut lon
go tempore regnet ipse et filius
eius super israhel Capitulum xviii.
Non habebunt
sacerdotes et levite et omnes
qui de eadem tribu sunt partem et
hereditatem cum reliquo populo israel
quia sacrificia domini et oblationes
eius comedent et nichil aliud
accipient de possessione fratrum
suorum Dominus enim ipse est he
reditas eorum sicut locutus est illis
Hoc erit iudicium sacerdotum a populo
et ab hiis qui offerunt victi
mas Sive bovem sive ovem
immolaverint dabunt sacerdoti
armum ac ventriculum primicias
frumenti vini et olei et
lanarum partem ex ovium tonsione
Ipsum enim elegit dominus deus tuus
de cunctis tribubus tuis ut stet
et ministret nomini domini ipse
et filii eius in sempiternum
Si exierit levites de una
urbium tuarum ex omni israel in
qua habitat et voluerit ve
nire desiderans locum quem
elegit dominus: ministrabit in
nomine domini dei sui. sicut
omnes fratres eius levite qui sta
bunt eo tempore coram domino. par
tem ciborum eandem accipiet
et quam et ceteri: excepto eo quod
in urbe sua ex paterna ei successione
debetur :-
Quando ingressus fueris terram

quam dns deus tuus dabit tibi Caue ne imitari velis abhominaciones illarum gencium nec inueniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignem. aut qui ariolos sciscitetur et obseruet sompnia atque auguria nec sit maleficus neque incantator. nec phytones consulat neque diuinos et querat a mortuis veritatem Omnia enim hec abhominatur dns et propter istius modi scelera delebit eos in introitu tuo. Perfectus eris et absque macula cum dno deo tuo Gentes iste quarum possidebis terram augures et diuinos audiunt Tu autem a dno deo tuo aliter institutus es Prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dns deus tuus ipsum audies ut petisti a dno deo tuo in oreb quando concio congregata est atque dixisti Vltra non audiam vocem dni dei mei: et ignem hunc maximum amplius non videbo ne moriar Et dixit dns ad me. Bene omnia sunt locuti. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui et ponam verba mea in ore eius loqueturque ad eos omnia que precepero illi Qui autem verba eius que loquetur in nomine meo audire noluerit ego vltor existam. propheta autem qui arrogancia depravatus voluerit loqui in nomine meo que ego non precepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum deorum interficietur.

Quod si tacita cogitacione responderis quomodo possum intelligere verbum quod non est locutus dns hoc habebis signum quod in nomine dni propheta ille predixerit et non euenerit hoc dns locutus non est sed per tumorem animi sui propheta confinxit et id circo non timebis eum. Capitulum. xix.

Cum disperderit dns deus tuus gentes quarum tibi traditurus est terram et possederis eam habitaueris que in vrbibus eius et in edibus: tres ciuitates separabis tibi in medio terre quam dns deus tuus dabit tibi in possessionem sternens diligenter viam Et in tres equaliter partes totam terre tue prouinciam diuides. ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est quo possit euadere. Hec erit lex homicide cuius vita seruanda est Qui percusserit primum suum nesciens. et qui heri et nudius tercius nullum contra eum habuisse odium comprobatur. sed abisse simpliciter cum eo in siluam ad ligna cedenda et in succisione lignorum securis fugerit manum ferrumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit hic ad vnam supradictarum vrbium confugiet et viuet. ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis dolore stimulatus persequatur et apprehendat eum si longior via fuerit et percuciat animam eius qui non est reus mortis quia nullus contra eum qui occisus est odium prius ha

buisse monstratur. Idcirco precipio tibi ut tres civitates equalis inter se spatii dividas. Cum autem dilataverit dominus deus tuus terminos tuos sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi cunctam terram quam eis pollicitus est si tamen custodieris mandata eius et feceris que hodie precipio tibi ut diligas dominum deum tuum et ambules in viis eius omni tempore et addes tibi tres alias civitates et supra dictarum trium urbium numerum duplicabis ut non effundatur sanguis innoxius in medio terre quam dominus deus tuus dabit tibi possidendam ne sis sanguinis reus. Si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit vite eius surgensque percusserit illum et mortuus fuerit fugeritque ad unam de supradictis urbibus mittent seniores civitatis illius et arripient eum de loco effugii tradentque in manu proximi cuius sanguis effusus est et morietur nec misereberis eius et auferes noxium sanguinem de israel ut bene sit tibi.

Non assumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt priores in possessione tua quam dominus deus tuus dabit tibi in terra quam acceperis possidendam.

Non stabit testis unus contra aliquem quidquid illud peccati et facinoris fuerit sed in ore duorum vel trium stabit omne verbum. Si steterit testis mendax contra hominem accusans eum prevaricationis stabunt ambo quorum causa est ante dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui fuerint in diebus illis. Cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit et auferes malum de medio tui: ut audientes ceteri timorem habeant et nequaquam talia audeant facere.

Non misereberis eius sed animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede exiges.

Si exieris Capitulum xx.
ad bellum contra hostes tuos et videris equitatum et currus et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem non timebis eos: quia dominus deus tuus qui eduxit te de terra egipti tecum est. Appropinquante autem iam prelio stabit sacerdos ante aciem et sic loquetur ad populum. Audi israel Vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis: et non pertimescat cor vestrum. Nolite metuere nolite cedere nec formidetis eos quia dominus deus vester in medio vestri est et pro vobis contra adversarios dimicabit ut eruat vos de periculo. Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt. Quis est homo qui edificavit domum novam et non dedicavit eam. Vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello et alius dedicet illam. Quis est homo qui plantavit vineam et necdum eam fecit esse communem: et de qua vesci omnibus liceat. vadat et revertatur in domum suam: ne forte moriatur in bello et alius

homo eius fungatur officio Quis
est homo qui desponsavit uxorem
et non accepit eam vadat et re
vertatur in domum suam ne forte mo
riatur in bello et alius homo ac
cipiat eam His dictis addent
reliqua: et loquentur ad populum
Quis est homo formidolosus et
corde pavido: vadat et reverta
tur in domum suam: ne pavere
faciat corda fratrum suorum sicut
ipse timore perterritus est Cumque
siluerint exercitus duces et fi
nem loquendi fecerint unusquis
que suos ad bellandum cuneos prepa
rabit Si quando accesseris ad
pugnandam civitatem offeres ei
primum pacem Si receperit et ape
ruerit tibi portas cunctus populus
qui in ea est salvabitur et servi
et tibi sub tributo Sin autem fe
dus inire noluerint et recepe
rint contra te bellum: obpugna
bis eam: Cumque tradiderit dominus deus
tuus illam in manum tuam percuti
es omne quod in ea generis mas
culini est in ore gladii absque
mulieribus et infantibus iumen
tis et ceteris que in civitate sunt Om
nem predam exercitui divides
et comedes de spoliis hostium tuo
rum que dominus deus deus tuus dede
rit tibi Sic facies cunctis civi
tatibus que a te procul valde sunt
et non sunt de hiis urbibus quas
in possessionem accepturus es De
hiis autem civitatibus que dabun
tur tibi nullum omnino permit
tes vivere sed interficies in ore gla
dii etheum videlicet et amor
reum et chananeum pherezeum
et eveum et iebuseum sicut pre

cepit tibi dominus deus tuus ne
forte doceant vos facere cunctas ab
hominaciones quas ipsi operati sunt
diis suis et peccetis in dominum
deum vestrum Quando ob
sederis civitatem multo tempore et
municionibus circumdederis ut expug
nes eam non succides arbores
de quibus vesci potest nec securi
bus per circuitum debes vastare re
gionem quoniam lignum est et
non homo: nec potest bellancium contra
te augere numerum Si qua au
tem ligna non sunt pomifera sed
agrestia et in ceteros apta usus: suc
cide et instrue machinas donec
capias civitatem que contra te dimi
cat

Quando Capitulum xxi.

Quando inventum fuerit
in terra quam dominus deus tuus da
turus est tibi hominis cadaver oc
cisi et ignoratur cedis reus egredi
entur maiores natu et iudices tui
et mecientur a loco cadaveris singula
rum per circuitum spacia civitatum et quam
viciniorem ceteris esse prospexerint
seniores civitatis eius tollent
vitulam de armento que non traxit
nec terram scidit vomere et ducent
eam ad vallem asperam atque
saxosam que numquam arata est
nec sementem recepit et cedent
in ea cervices vitule Accedentque
sacerdotes filii levi quos elegit
dominus deus tuus ut ministrent
ei et benedicant in nomine eius et
ad verbum eorum omne negocium et
quicquid mundum vel inmundum est
iudicetur et venient maiores na
tu civitatis illius ad interfectum: la
vabuntque manus suas super vitulam

que in valle percussa est. et dicent Manus mee non effuderunt hunc sanguinem nec oculi viderunt. Propicius esto populo tuo israhel quem redemisti domine et non reputes sanguinem innocentem in medio populi tui israhel. et auferetur ab eis reatus sanguinis Tu autem alienus eris ab innocentis cruore qui effusus est cum feceris quod precepit dominus.

Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos et tradiderit eos dominus deus tuus in manu tua captivosque duxeris et videris in numero captivorum mulierem pulchram et adamaveris eam volueris que uxorem habere introduces in domum tuam. Que radet cesariem capitis et circumcidet ungues et deponet vestem in qua capta est sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense et postea intrabis ad eam dormiesque cum illa: et erit uxor tua Si autem postea non sederit in animo tuo. dimittes eam liberam nec vendere poteris pecunia. ne opprimere per potenciam quia humiliasti eam

Si habuerit homo uxores duas unam dilectam et alteram odiosam genuerint que ex eis liberos et fuerit filius odiose primogenitus volueritque substanciam inter filios suos dividere non poterit filium dilecte facere primogenitum et preferre filio odiose. sed filium odiose agnoscet primogenitum: dabitque ei de hiis que habuerit cuncta duplicia Iste est enim principium et primogenitus liberorum eius: et huic debentur primogenita

Si genuerit homo filium contumacem et protervum qui non audiat patris ac matris imperium et coherciturs obedire contempserit apprehendent eum et ducent ad seniores civitatis illius et ad portam iudicii: dicentque ad eos Filius noster iste protervus et contumax est monita nostra audire contempnit comessacionibus vacat et luxurie atque conviciis lapidibus eum obruet populus civitatis et morietur ut auferetis malum de medio vestri et universus israhel audiens pertimescat

Quando peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepelietur. quia maledictus a deo est qui pendet in ligno: et nequaquam contaminabis terram tuam quam dominus deus tuus dedit tibi in possessionem.

Non vi Capitulum. xxii.
debis bovem fratris tui aut ovem errantem et preteribis: sed reduces fratri tuo Etiam si non est propinquus frater tuus nec nosti eum duces in domum tuam et erunt apud te quam diu querat ea frater tuus et recipiat

Similiter facies de asino et de vestimento et de omni re fratris tui que perierint si inveneris eam ne negligas quasi alienam Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via non despicies. sed sublevabis cum eo Non induetur mulier veste virili nec vir utetur veste feminea abhominabilis enim apud deum est qui facit hec.

Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis inveneris et matrem pullis vel ovis incubantem desuper non tenebis eam cum filiis sed abire patieris captos tenens filios ut bene sit tibi et longo vivas tempore. Cum edificaveris domum novam facies murum tecti per circuitum: ne effundatur sanguis in domo tua et sis reus labente alio et in preceps ruente. Non seres vineam tuam altero semine ne et sementis quam sevisti et que nascuntur ex vinea pariter sanctificentur. Non arabis in bove simul et asino.

Non indueris vestimento quod ex lana linoque contextum est fimiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui quo operieris. Si duxerit vir uxorem et postea eam odio habuerit quesieritque occasiones quibus dimittat eam obiciens ei nomen pessimum et dixerit hanc uxorem accepi et ingressus ad eam non inveni virginem tollent eam pater et mater eius et ferent secum signa virginitatis eius ad seniores urbis qui in porta sunt et dicet pater filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit imponit ei nomen pessimum ut dicat non inveni filiam tuam virginem. et ecce hec sunt signa virginitatis filie mee. Expandent vestimentum coram senioribus civitatis apprehendent que senes urbis illius virum et verberabunt illum condempnantes insuper centum siclis argenti quos dabit patri puelle quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem israel habebitque eam uxorem et non poterit eam omni tempore vite sue. Quod si verum est quod obiecit et non est in puella inventa virginitas eicient eam extra fores domus patris sui. et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur quoniam fecit nefas in israel ut fornicaretur in domo patris sui. et auferes malum de medio tui

Si dormierit vir cum uxore alterius uterque morietur id est adulter et adultera et auferes malum de israel. Si puellam virginem desponderit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa educes utrumque ad portam illius civitatis et lapidibus obruentur. puella quia non clamavit cum esset in civitate vir quia humiliavit uxorem proximi sui et auferes malum de medio tui. Sin autem in agro reppererit vir puellam que desponsata est et apprehendens concubuerit cum illa ipse morietur solus. Puella nichil patietur nec est rea mortis quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius ita et puella perpessa est. Sola erat in agro clamavit et nullus affuit qui liberaret eam.

Si invenerit vir puellam virginem que non habet sponsum et apprehendens concubuerit cum ea et res ad iudicium venerit. dabit qui dormivit cum ea patri puelle quinquaginta siclos argenti et habebit eam uxorem: quia humi

habuit illam Non poterit dimittere
eam cunctis diebus vite sue.
Non acci Caplm. xxiii.
piet homo uxorem patris sui:
nec revelabit operimentum eius
Non intrabit eunuchus attritis
vel amputatis testiculis et ab
sciso veretro ecclesiam domini
Non ingredietur manzer hoc
est de scorto natus in ecclesiam
domini usque ad decimam generatio
nem Ammonites et moabites
etiam post decimam generatio
nem non intrabunt ecclesiam do
mini in eternum quia noluerunt
vobis occurrere cum pane et aqua in
via quando egressi estis de egyp
to et quia conduxerunt contra
te balaam filium beor de meso
potamia syrie ut malediceret
tibi Et noluit dominus deus tuus
audire balaam: vertitque maledic
tionem eius in benedictionem
tuam eo quod diligeret te Non
facies cum eis pacem: nec que
ras eis bona cunctis diebus
vite tue in sempiternum Non
abhominaberis ydumeum quia
frater tuus est nec egiptium quia
advena fuisti in terra eius Qui
nati fuerint ex eis in tercia ge
neratione intrabunt ecclesiam
domini Quando egressus fueris adver
sus hostes tuos in pugnam cus
todies te ab omni re mala
Si fuerit inter vos homo
qui nocturno polluto sit somp
nio egredietur extra castra
et non revertetur priusquam ad
vesperam lavetur aqua et post solis
occasum egredietur in castra. Ha
bebis locum extra castra ad
quem egrediaris ad requisi
ta nature gerens paxillum
in balteo Cumque sederis fodies
per circuitum et egesta humo
operies quo relevatus es dominus
enim deus tuus ambulat in me
dio castrorum et eruet te et tra
det tibi inimicos tuos: ut sint
castra tua sancta et nichil in eis
appareat feditatis ne dere
linquat te Non trades
servum domino suo qui ad te
confugerit. Habitabit tecum in lo
co qui ei placuerit et in una
urbium tuarum requiescet nec
contristes eum Non erit
meretrix de filiabus israel neque
scortator de filiis israel.
Non offeres mercedem pro
stibuli nec precium canis in do
mum domini dei tui. quicquid
illud est quod illi voverint quia
abhominatio est utrumque apud do
minum deum tuum.
Non fenerabis fratri tuo ad usu
ram pecuniam nec fruges
nec quamlibet aliam rem: sed alie
no. Fratri autem tuo absque usura
id quod indiget commodabis:
ut benedicat tibi dominus deus tuus
in omni opere tuo in terra ad
quam ingredieris possidendam
Cum votum voveris domino
deo tuo non tardabis reddere
quia requiret illud dominus deus
tuus et si moratus fueris reputa
bitur tibi in peccatum Si nolueris pol
liceri absque peccato eris Quod

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

autem semel egressum est de labi
is tuis obseruabis et facies sicut
promisisti domino deo tuo et
ppa voluntate et ex ore tuo lo
cutus es Ingressus vi
neam proximi tui comedes v
uas quantū tibi placuit foras
autē non efferas tecū Si intra
ueris in segetem amici tui · fra
ges spicas et manu conteres
falce autem nō metes
Si acceperit homo vxorē et ha
buerit eam et nō inuenerit gra
ciam ante oculos suos ppt aliq̄
feditatē scribz libellum repu
dij et dabit in manu illius
et dimittet eā de domo sua
Cumqz egressa alterū maritū
duxerit et ille quoqz oderit eam
dederitqz ei libellum repudij et
dimiserit de domo sua vel cte
mortuus fuerit nō poterit prior
maritus recipe eam in vxo
rem quia polluta est · et abho
minabilis facta ē coram domi
no: ne peccare facies terram
quā dn̄s deus tuus tibi tradi
derit possidendam
Cum ac Caplm · xxiiij ·
ceperit homo nup vxorē
nō procedet ad bellum nec ei
quippiam necessitatis iniūge
publice: sz vacabit absqz cul
pa domui sue ut vno anno
letet cū vxore sua
Non accipies loco pignoris
inferiorē et superiorem molam
quia animo suo apposuit tibi
Si deprehensus fuit
hō sollicitans fratrē suū de filijs
isrl · et vendito eo acceperit pre
ciū interficiet et aufēs malum

de medio tui Obserua
diligent ne incurras in plagam
lepre sed facies quecūqz docuerit
te sacerdotes leuitici generis iuxta
id quod precepi eis et implē sol
licite · Mementote que
fecit dn̄s deus vest in via cum
egrederemini de egipto
Cum repetes a proximo tuo
rem aliquā quam debet tibi
nō ingredieris domū eius ut
pignus auferas · sz stabis foris
et ille tibi proferet quod habuit
Si autē pauper est nō pnoc
tabit apud te pignus sed stati
reddes ei ante solis occasum:
ut dormiens in vestimēto suo
benedicat tibi et habeas iusticiā
corā domino deo tuo ·
Non negabis mercedem indi
gentis et pauperis fratris tui siue
aduene qui tecum moratur in
terra · et intra portas tuas est sz
eadem die reddes ei preciū labo
ris sui ante solis occasum quia
paup est et ex eo sustentat a
nimam suam ne clamet contra
te ad dn̄m et reputetur tibi i
pctm Non occidentur
patres pro filijs nec pro filij pro
patribz sed vnusquisqz pro suo pec
cato morietur Non
puertes iudiciū aduene et pupil
li: nec auferes pignoris loco vidue
vestimentū Memēto quod ser
ueris in egipto et eruerit te
dn̄s deus tuus inde Idcirco pre
cipio tibi ut facias hāc rem
Quando messueris
segetem in agro tuo et oblitus

manipulum reliqueris non reuerteris ut tollas eum: sed aduenam et pupillum et viduam auferre patieris. ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere manuum tuarum. Si fruges colliges oliuarum quicquid remanserit in arboribus non reuerteris ut colligas sed relinques aduene pupillo ac vidue. Si vindemiaueris vineam tuam non colliges remanentes racemos: sed cedent in usus aduene pupilli ac vidue. Memento quod et tu seruieris in egypto et idcirco precipio tibi ut facias hanc rem. Ca. xxv.

Si fuerit causa inter aliquos et interpellauerint iudices quem iustum esse perspexerint illi iusticie palmam dabunt. Quem impium condempnabunt impietatis. Si autem eum qui peccauit dignum viderint plagis prosternent et coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit et plagarum modus: ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant ne fede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non ligabis os bouis terentis in area fruges tuas. Quando habitauerint fratres simul et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit uxor defuncti non nubet alteri sed accipiet eam frater eius et suscitabit semen fratris sui et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit ut non deleatur nomen eius ex israel. Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui que ei lege debetur: perget mulier ad portam ciuitatis et interpellabit maiores natu. dicetque. Non vult frater viri mei suscitare semen fratris sui in israel nec me in coniugium sumere. Statimque accersiri eum facient et interrogabunt. Si responderit nolo eam uxorem accipere accedet mulier ad eum coram senioribus et tollet calciamentum de pede eius spuetque in faciem illius et dicet. Sic fiet homini qui non edificat domum fratris sui et vocabitur nomen illius in israel domus discalciati.

Si habuerint inter se iurgium viri et unus contra alterum rixari ceperit. volensque uxor alterius eruere virum suum de manu forcioris miseritque manum et apprehenderit verenda eius: abscides manum illius nec flecteris super eam ulla misericordia.

Non habebis in sacculo diuersa pondera maius et minus nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et verum et modius equalis et verus erit tibi ut multo viuas tempore super terram quam dominus deus tuus dederit tibi. Abhominatur enim dominus eum qui facit hec et auersatur omnem iniusticiam. Memento que fecit tibi amalech in via quando egrediebaris ex egipto quomodo occurrerit tibi et extremos agminis tui qui lassi

residebant ceciderit quando tu eras
fame et labore confectus et non ti
muerit dominum. Cum ergo dominus deus
tuus dederit tibi requiem et sub
iecerit cunctas per circuitum naciones
in terra quam tibi pollicitus est de
lebis nomen eius sub celo. Caue
ne obliuiscaris. Capitulum xxvi.

Cumque intra
uerit terram quam dominus deus
tuus tibi daturus est possidenda
et obtinueris eam atque habitaue
ris in illa tolles de cunctis fru
gibus tuis primicias et pones in
cartallo pergesque ad locum quem
dominus deus tuus elegerit ut ibi in
uocetur nomen eius. Accedes
que ad sacerdotem qui fuerit in die
bus illis et dices ad eum. Profi
teor hodie coram domino deo
tuo quod ingressus sim terram
pro qua iurauit patribus nostris ut
daret eam nobis. Suscipiensque
sacerdos cartallum de manu eius
ponet ante altare domini dei
tui. et loqueris in conspectu domi
ni dei tui. Syrus persequebatur
patrem meum qui descendit in egip
tum et ibi peregrinatus est in
paucissimo numero creuitque in
gentem magnam et robustam
et infinite multitudinis. Afflix
eruntque nos egipcii et persecuti
sunt imponentes onera grauissi
ma et clamauimus ad dominum deum
patrum nostrorum. Qui exaudiuit
nos et respexit humilitatem
nostram et laborem atque angusti
as: et eduxit nos de egipto
in manu forti et brachio exten
to in ingenti pauore in signis
atque portentis et introduxit ad
locum istum: et tradidit nobis terram
lacte et melle manantem. Et id
circo nunc offero primicias frugum
terre quam dominus dedit michi. Et di
mittes eas in conspectu domini dei
tui et adorato domino deo tuo
epulaberis in omnibus bonis que
dominus deus tuus dederit tibi et do
mui tue tu et leuites et ad
uena qui tecum est. Quando comple
ueris decimam cunctarum frugum tuarum
anno decimarum tercio dabis leuite
et aduene et pupillo et vidue ut
comedant intra portas tuas et
saturentur. Loquerisque in conspec
tu domini dei tui. Attuli quod sancti
ficatum est de domo mea et dedi
illud leuite et aduene pupillo
et vidue sicut iussisti michi. Non
preteriui mandata tua nec sum
oblitus imperii. Non comedi ex
eis in luctu meo nec separaui
eas in qualibet inmundicia nec
expendi ex hiis quicquam in re
funebri. Obediui voci domini dei
mei et feci omnia sicut precepisti
michi. Respice de sanctuario tuo et de
excelso celorum habitaculo et bene
dic populo tuo israel et terre quam
dedisti nobis sicut iurasti patri
bus nostris terre lacte et melle ma
nanti. Hodie dominus deus tuus pre
cepit tibi ut facias mandata hec
atque iudicia et custodias et
impleas ex toto corde tuo et
ex tota anima tua.

Dominum elegisti hodie ut sit ti
bi deus et ambules in viis eius

et custodias cerimonias illius et mandata atque iudicia et obedias eius imperio Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi et custodias omnia precepta eius. et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est Capitulum xxvii.

Precepit autem moyses et seniores israel populo dicentes Custodite omne mandatum quod precipio vobis hodie. Cumque transieritis iordanem in terram quam dominus deus tuus dabit tibi eriges in gentes lapides et calce levigabis eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius iordane transmisso ut introeas terram quam dominus deus tuus dabit tibi terram lacte et melle manantem sicut iuravit patribus tuis Quando ergo transieritis iordanem erigite lapides quos ego hodie precipio vobis in monte hebal. et levigabis eos calce et edificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit et de saxis informibus et impolitis et offeres super eo holocausta domino deo tuo et immolabis hostias pacificas Comedesque ibi et epulaberis coram domino deo tuo et scribes super lapides omnia verba legis huius plane et lucide Dixeruntque moyses et sacerdotes levitici generis ad omnem israhelem Attende et audi israel hodie factus es populus domini dei tui audies vocem eius et facies mandata atque iusticias quas ego precipio tibi Precepitque moyses populo in die illo dicens Hii stabunt ad benedicendum dominum super montem garizim iordane transmisso. Symeon levi iudas ysachar Joseph et beniamin et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte hebal Ruben gad et aser zabulon dan et neptalim

Et pronunciabunt levite dicentque ad omnes viros israel excelsa voce Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile abhominationem domini opus manuum artificum ponetque illud in abscondito. et respondebit omnis populus et dicet amen Maledictus qui non honorat patrem suum et matrem et dicet omnis populus amen Maledictus qui transfert terminos proximi sui: et dicet omnis populus amen Maledictus qui errare facit cecum in itinere: et dicet omnis populus amen. Maledictus qui pervertit iudicium advene pupilli et vidue et dicit omnis populus amen Maledictus qui dormit cum uxore patris sui et revelat operimentum lectuli eius et dicet omnis populus amen Maledictus qui dormit cum omni iumento et dicet omnis populus amen Maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui vel matris sue: et dicet omnis populus amen Maledictus qui dormit cum socru sua: et dicet omnis populus amen

Maledictus qui clam percusserit
proximum suum et dicet omnis po
pulus amen Maledictus qui
accipit munera ut percutiat ani
mam sanguinis innocentis et
dicet omnis populus amen
Maledictus qui non permanet
in sermonibus legis huius nec
eos opere perficit: et dicet omnis
populus amen Capitulum xxviii.

Si autem audieris voce
domini dei tui ut facias et
custodias omnia mandata
eius que ego precipio tibi ho
die: faciet te dominus tuus excelsi
orem cunctis gentibus que versantur
in terra Venientque super te uni
verse benedictiones iste et ap
prehendent te si tamen precepta
eius audieris Benedictus
tu in civitate et benedictus
in agro Benedictus fructus
ventris tui et fructus terre tue
fructusque iumentorum tuorum greges
armentorum tuorum et ovium
caule
tuarum Benedicta horrea tua
et benedicte reliquie tue Be
nedictus eris et ingrediens
et egrediens Dabit dominus ini
micos tuos qui consurgunt ad
versum te corruentes in conspectu
tuo Per unam viam venient
contra te et per septem fugient
a facie tua Et mittet dominus
benedictionem super cellaria
tua et super omnia opera ma
nuum tuarum benedicetque tibi
in terra quam acceperis Suscita
bit te dominus sibi in populum
sanctum sicut iuravit tibi: si custo
dieris mandata domini dei tui et am
bulaveris in viis eius Videbunt
que omnes terrarum populi quod
nomen domini invocatum sit super te
et timebunt te Abundare te fa
ciet dominus omnibus bonis fructu
uteri tui et fructu iumentorum
tuorum fructu terre tue quam iuravit
patribus tuis ut daret tibi Ape
riet dominus thesaurum suum optimum
celum ut tribuat pluviam terre sue
in tempore suo Benedicet cunctis
operibus manuum tuarum et feneri
bis gentibus multis et ipse a nullo
fenus accipies Constituet te
dominus in caput et non in caudam
et eris semper supra et non subtus:
audieris mandata domini dei tui
que ego precipio tibi hodie et custo
dieris et feceris ac non declina
veris ab eis nec ad dexteram
nec ad sinistram nec secutus fu
eris deos alienos: neque colueris
eos Quod si audire nolueris
vocem domini dei ut custodias et
facias omnia mandata eius et
ceremonias quas ego precipio
tibi hodie: venient super te omnes
maledictiones iste et apprehen
dent te Maledictus eris in
civitate maledictus in agro
Maledictum horreum tuum et male
dicte reliquie tue Maledictus
fructus ventris tui et fructus
terre tue armenta boum tuorum
et greges ovium tuarum Maledic
tus eris ingrediens et maledic
tus egrediens Mittet dominus fa

mem sup te et esuriem et incre-
pationem in oia opa tua que
facies donec conterat te et pdat
velocit ppt adinvenciones tuas
pessimas in quibus reliquisti eu
Adiungat dns tibi pestilenciam
donec cosumat te de tra ad
qua ingredieris possidenda P
cuciat te dns egestate febri &
frigore ardore et estu et aere
corrupto ac rubigine & psequa
tur donec peas Sit celum qd
sup te est eneum & tra quam
calcas ferrea Det dominus ym
brem terre tue pulverem & de ce
lo descendat sup te cinis donec
coteraris Tradat te dns corru
entem ante hostes tuos p una
viam egrediaris cont eos et
p septem fugias & dispgaris p
omnia regna tre sitq cadaver
tuu in escam cunctis volatilibus
celi et bestijs tre & no sit qui
abigat Pcuciat te dns ulcere
egypti et pte corpis per qua
stercora digerunt scabie quoq
et prurigine ita ut curari ne
queas Percuciat te dns amen
cia et cecitate ac furore men
tis & palpes in medio meridie
sicut palpare solet cecus in te
nebris & non dirigas vias tuas
Omniq tempe calumpnia susti
neas et opprimaris violencia nec
habeas qui liberet te Vxore acci
pias et alius cu ea dormiat
domu edifices et no habites
in ea plantes vinea et non
vindemies eam Bos tuus im
moletur cora te et no comedas
ex eo Asinus tuus rapiatur
in cospectu tuo et non reddatur tibi
Oves tue dentur inimicis tuis et
no sit qui te adiuvet Filij tui &
filie tue tradantur alteri pplo vide
tibus oculis tuis et deficienti
bus ad cospectu eorum tota die
et no sit fortitudo in manu tua
Fructus tre tue et omes labores
tuos comedat pplus que igno
ras & sis semper calumpniam
sustinens et oppressus cunctis
diebus & stupens ad terrorem eorum
q videbunt oculi tui Percuciet te
dns ulcere pessimo in genibus
& in suris sanariq non possis
a planta pedis usq ad verticem
tuu Ducet te dns et rege
tuu que costitueris sup te in
gente qua ignoras tu et patres
tui et servies ibi dijs alienis lig
no & lapidi Et eris pditus in
pverbiu ac fabulam omnibus po
pulis ad quos te introduxit dns
Semente multa iacies in tram
et modicu congregabis quia lo
custe omnia devorabunt Vinea
plantabis et fodies et vinu no
bibes nec colliges ex ea quippi
am quoniam vastabitur vermibus Oli
vas habebis in omnibus terminis
tuis & non ungeris oleo quia
defluent et peribunt Filios gene
rabis et filias et no frueris eis
quoniam ducentur in captivitatem Omes
arbores tuas et fruges tre tue ru
bigo cosumet Advena qui tecu
versatur in tra ascendet sup te erit
q sublimior Tu autem descen
des et eris inferior Ipse fenerabit
tibi et tu non fenerabis ei Ipse
erit in caput et tu eris in caudam
Et venient sup te omes male

dictiones iste et persequentes apprehendent te donec intereas quia non audisti vocem domini dei tui nec servasti mandata eius et ceremonias quas precepit tibi. Et erunt in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum. Eo quod non servieris domino deo tuo in gaudio cordis et leticia propter rerum omnium habundanciam. Servies inimico tuo quem immittet dominus tibi in fame et siti et nuditate et omni penuria et ponet iugum ferreum super cervicem tuam donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo et de extremis finibus terre in similitudinem aquile volantis cum impetu cuius linguam intelligere non possis gentem procacissimam que non deferat honorem seni nec misereatur parvuli et devoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terre tue donec intereas et non relinquat tibi triticum vinum et oleum armenta boum et greges ovium donec te disperdat et conterat in cunctis urbibus tuis et destruantur muri tui firmi atque sublimes in quibus habebis fiduciam in omni terra. Obsidebis inter portas tuas in omni terra quam dabit tibi dominus deus tuus et comedes fructum uteri tui et carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum quas dedit tibi dominus deus tuus in angustia et vastitate qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te et luxuriosus valde invidebit fratri suo et uxori que cubat in sinu suo ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedet eo quod nichil habeat aliud in obsidione et penuria qua vastaverint te inimici tui inter omnes portas tuas. Tenera mulier et delicata que super terram ingredi non valebit nec pedis vestigium figere propter mollitiem et teneritudinem nimiam invidebit viro suo qui cubat in sinu eius super filii et filie carnibus et inglu vie secundarum que egrediuntur de medio feminum eius et super liberis qui eadem hora nati sunt. Comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate qua opprimet te inimicus tuus inter portas tuas. Nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius que scripta sunt in hoc volumine et timueris nomen eius gloriosum et terribile hoc est dominum deum tuum: augebit dominus plagas tuas et plagas seminis tui plagas et perseverantes infirmitates pessimas et perpetuas et convertet in te omnes afflictiones egipti quas timuisti et adherebunt tibi insuper et universos languores et plagas que non sunt scripte in volumine legis huius inducet dominus super te donec te conterat. Et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine quoniam non audisti vocem domini dei tui. et sicut ante letatus est dominus super vos bene vobis faciens vosque multiplicans sic letabitur disperdens vos atque subvertens ut auferamini de terra ad quam ingredieris possidendam. Disperget te dominus in omnes populos a summitate terre usque ad terminos eius et servies ibi diis alienis quos et tu ignoras

et patres tui lignis et lapidibus.
In gentibus quoque illis non quiesces
neque erit requies vestigio pedis
tui Dabit enim tibi dns ibi cor pa
uidū et deficientes oclos et aīaz
merore consumptā.
Et erit vita tua quasi pendens
ante te Timebis nocte et die
et non credes vite tue Mane
dices quis michi det vesperum
et vespe quis michi det mane
ppt cordis tui formidinem qua
terreberis et ppt ea que tuis
videbis oculis Reducet te dns
classibz in egiptum per viam
de qua dixi tibi ut eā amplius
nō videres Ibi venderis inimi
cis tuis in servos et ācillas et
non erit qui emat Ca. xxix
HEc sūt vba federis quod
pcepit dns moysi ut feri
ret cū filijs isrl in tra moab pt
illud fedus quod cū eis pepigit
in oreb Vocavitque
moyses omnem isrlem pplm et
dixit ad eos Vos vidistis uniu
sa q fecit dns coram vobis in
tra egypti pharaoni et in omi
bus servis eius universeque tre il
lius tēptaciones magnas quas
viderūt oculi tui. signaque illa
portentaque ingencia Et non de
dit dns vobis cor intelligens et
oclos videntes et aures que pos
sint audire usque in psentem di
em Adduxit uos xl. anis p de
sertū nō sūt attrita vestimen
ta vrā nec calciamenta pedū
vrorum vetustate cōsumpta sūt
Panē comedistis vinū et sice

ram nō bibistis ut sciretis quia
ipē est dns deus vester et ve
nistis ad locū huc Egressusque ē
seon rex esebon et og rex basan
occurrens nobis ad pugnam
et pcussimus eos et tulimus
trram eorū ac tradidimus pos
sidendam ruben et gad et dimi
die tribui manasse Custodite er
go vba pacti huius et implete ea
ut intelligatis universa que faci
tis Vos statis hodie cuncti corā
dnō deo vrō Principes vrī ac
trib9 ac maiores natu atque doc
tores omnisque pplus isrl liberi et
uxores vrē et aduena qui tecū
moratur in castris exceptis lig
norum cesoribus et hijs qui com
portant aquas: ut transeas in fe
dere dnī dei tui et in iure iurā
do quod hodie dns deus percu
cit tecū ut suscitet te sibi in po
pulū et ipse sit deus tuus sicut
locutus est tibi: et sicut iuravit
patrib9 tuis abraham ysaac
et iacob Nec vobis solis ego
hoc fedus ferio et hec iuramē
ta confirmo: sed cunctis psenti
bus et absentibus Vos enim
nostis quomodo habitaverimus
in tra egipti et quomodo trāsi
erimus p mediū nacionum
quas transeuntes vidistis abho
minaciones et sordes id est
ydola eorū lignū et lapidem
argentum et aurū que cole
bant. ne forte sit inter uos vir
aut mulier familia aut tribus
cuius cor aduersum est hodie a
dnō deo vrō ut vadat et ser
uiat dijs illarū gencium et sit

mus vos radix germinans fel et
amaritudinem. Cumque audierit ver
ba iuramenti huius benedicat sibi
in corde suo dicens: Pax erit mihi
et ambulabo in pravitate cordis
mei: et assumat ebrius sitientem
et dominus non ignoscat ei sed tunc
quam maxime furor eius fumet
et zelus contra hominem illum et sede
ant super eum omnia maledicta
que scripta sunt in hoc volumine et
deleat nomen eius sub celo et
consumat eum in perdicionem ex
omnibus tribubus israel. iuxta maledic
tiones que libro legis huius ac fe
deris continentur. Dicetque sequens
generatio et filii qui nascentur
deinceps et peregrini qui de
longe venerint videntes plagas
terre illius et infirmitates quibus
eam afflixerit dominus sulphure et salis
ardore comburens ita ut ultra
non seratur nec virens quippiam
germinet in exemplum subversionis
sodome et gomorre. adame et
seboim. quas subvertit dominus in ira
et in furore suo quod et dicent omnes
gentes. Quare sic fecit dominus ter
re huic. Que est hec ira furo
ris eius immensa. Et responde
bunt. quia dereliquerunt pactum
domini quod pepigit cum patribus eorum
quando eduxit eos de terra egypti et
servierunt diis alienis et adora
verunt eos quos nesciebant et
quibus non fuerant attributi.
idcirco iratus est furor domini contra
terram istam ut induceret super eam
omnia maledicta que in hoc vo
lumine scripta sunt et eiecit eos
de terra sua. et in furore et in
indignacione maxima proiecitque in
terram alienam sicut hodie compro
batur. Abscondita domino
deo tuo que manifesta sunt nobis
et filiis nostris usque in eternum: ut fa
ciamus universa legis huius. .xxx.
Cum ergo venerint super te
omnes sermones isti. bene
dictio sive maledictio quam propo
sui in conspectu tuo. et ductus peni
tudine cordis tui in universis
gentibus in quas disperserit te deus
dominus deus tuus et reversus
fueris ad eum et obedieris eius
imperiis sicut ego hodie precipio
tibi cum filiis tuis in toto corde tuo
et in tota anima tua reducet te do
minus deus tuus de captivitate
tua. ac miserebitur tui et rursum
congregabit te de cunctis populis in
quos te ante dispersit. Si ad cardi
nes celi fueris dissipatus inde te
retrahet dominus deus tuus et assu
met atque introducet in terram
quam possederunt patres tui et
obtinebis eam benedicens tibi et
maioris numeri esse te faciet
quam fuerunt patres tui. Circumcidet
dominus deus tuus cor tuum et cor se
minis tui ut diligas dominum deum
tuum in toto corde tuo et in tota
anima tua ut possis vivere. Omnes
autem maledictiones has con
vertet super inimicos tuos et eos
qui te oderunt et persequuntur. Tu autem
reverteris et audies vocem domini
dei tui. facies que universa manda
ta que ego precipio tibi hodie
et habundare te faciet dominus deus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tuis in cunctis opib9 manuum tuarum
et in sobole uteri tui et in fructu
iumentorum tuorum in ubertate
terre tue et in rerum omnium largitate
Reuertetur enim dominus ut gaudeat su
per te in omnib9 bonis sicut ga
uisus est in patribus tuis si ta
men audieris vocem domini dei tui
et custodieris precepta eius et ceri
monias que in hac lege conscrip
te sunt et reuertaris ad dominum deum
tuum in toto corde tuo et in tota
anima tua Mandatum hoc quod ego
precipio tibi hodie non supra te est
neque procul positum nec in celo si
tum ut possis dicere Quis nos
nostrum ad celum valet conscendere
ut deferat illud ad nos et au
diamus atque opere compleamus
neque trans mare positum ut cau
seris et dicas Quis e nobis trans
fretare poterit mare et illud ad
nos usque deferre ut possimus
audire et facere quod preceptum est Sed
iuxta te est sermo valde in ore
tuo et in corde tuo ut facias illum
Considera quod
hodie proposuerit in conspectu tuo ui
tam et bonum et e contrario mor
tem et malum ut diligas dominum
deum tuum et ambules in viis eius
et custodias mandata illius et
cerimonias atque iudicia et uiuas
atque multiplicet te: benedicatque
tibi in terra ad quam iordane
transmisso ingredieris possidendam
Si autem auersum fuerit cor tuum
et audire nolueris atque errore
deceptus adoraueris deos alienos
et seruieris eis predico tibi ho
die quod pereas et paruo tempore

moreris in terra ad quam iordane
transmisso ingredieris possidendam
Testes inuoco ho
die celum et terram quod proposuerim
vobis vitam et mortem et bonum
et malum benedictionem et male
dictionem Elige ergo vitam et tu
viuas et semen tuum et diligas
dominum deum tuum atque obedias voci
eius et illi adhereas Ipse est enim
vita tua et longitudo dierum tuorum
ut habites in terra pro qua iurauit
dominus patrib9 tuis Abraham
ysaac et iacob ut daret eam
illis Capitulum xxxi

Abiit itaque moyses et locu
tus est omnia verba hec ad
vniuersum israel et dixit ad eos
Centum viginti annorum sum hodie
non possum ultra egredi et ingre
di presertim cum et dominus dixerit mihi
non transibis iordanem istum Dominus
ergo deus tuus transibit ante te
ipse delebit omnes has in conspectu
tuo et possidebis eas Et iosue
iste transibit ante te sicut locutus
est dominus Facietque dominus eis sicut
fecit Seon et Og regibus amor
reorum et terre eorum delebitque eos
Cum ergo et hos tradiderit
vobis similiter facietis eis sicut
precepi vobis Viriliter agite et
confortamini nolite timere ac
paueatis ad conspectum eorum quia
dominus deus tuus ipse est ductor
tuus et non dimittet nec derelin
quet te Vocauit autem moy
ses iosue et dixit ei coram omni
israel Confortare et esto robus
tus Tu enim introduces populum is
tum in terram quam daturum se

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

patribus eorum iuravit dominus et tu
eam sorte dividis : et dominus qui duc
tor vester est ipse erit tecum Non di
mittet nec relinquet te Noli ti
mere nec paveas Scripsit itaque
moyses legem hanc et tradidit
eam sacerdotibus filiis levi qui por
tabant archam federis domini
et cunctis senioribus israel. precepit
que eis dicens Post vii annos an
no remissionis in sollempni
tate tabernaculorum convenientibus
cunctis ex filiis israel ut appareant
in conspectu domini dei tui: in lo
co quem elegit dominus leges verba
legis huius coram omni israel
audientibus eis et in unum omni
populo congregato tam viris quam
mulieribus parvulis et advenis
qui sunt intra portas tuas ut
audientes discant et timeant
dominum deum vestrum ut custodiant
impleantque omnes sermones
legis huius filii quoque eorum qui
nunc ignorant ut audire possint
et timeant dominum deum suum cunctis di
ebus quibus versantur in terra ad
quam vos iordane transmisso
pergitis obtinendam

Et ait dominus ad moysen Ecce
prope sunt dies mortis tue Voca
Josue et state in tabernaculo
testimonii ut precipiam ei Abi
erunt ergo moyses et iosue et
steterunt in tabernaculo testimo
nii apparuitque dominus ibi in colum
na nubis que stetit in introitu
tabernaculi. Dixitque dominus ad moy
sen Ecce tu dormies cum patribus
tuis et populus iste consurgens
fornicabitur post deos alienos
in terra ad quam ingreditur
et habitabit in ea Ibi derelin
quet me: et irritum faciet fedus
quod pepigi cum eo. et irascetur
furor meus contra eum in die illo
et derelinquam eum: et abscondam
faciem meam ab eo et erit in
devorationem Invenient eum
omnia mala et afflictiones ita
ut dicat in illo tempore Vere quia
non est deus mecum invenerunt
me hec mala Ego autem ab
scondam et celabo faciem meam
in die illo propter omnia mala que
fecit: quia secutus est deos alie
nos Nunc itaque scribite vobis can
ticum istud. et docete filios israel
ut memoriter teneant et ore
decantent et sit michi carmen
istud pro testimonio inter filios israel
Introducam enim eum in terram pro
qua iuravi patribus eius lacte
et melle manantem Cumque
comederint et saturati crassique
fuerint. convertentur ad deos
alienos et servient eis et detra
hent michi et irritum facient pactum
meum Postquam invenerint eum
mala multa et afflictiones respon
debit ei canticum istud pro testi
monio quod nulla delebit ob
livio ex ore seminis tui Scio
enim cogitationes eius que fac
tura sit hodie antequam intro
ducam eum in terram quam ei pol
licitus sum Scripsit ergo moy
ses canticum et docuit filios israel
Precepitque dominus iosue filio nun
et ait Confortare et esto robus
tus tu enim introduces filios
israel in terram quam pollicitus
sum et ego ero tecum. Postquam
ergo scripsit moyses verba legis hu
ius in volumine atque complevit

precepit leuitis qui portabant ar-
cham federis domini dicens Tol
lite librum istum et ponite eum in late
re archie federis domini dei vestri ut sit
ibi contra te in testimonium Ego enim
scio contencionem tuam et cer-
uicem tuam durissimam Adhuc
viuente me et ingrediente vo
biscum semper contenciose egis
tis contra dominum quanto magis
mortuus fuero Congregate ad
me omnes maiores natu per tribus
vestras atque doctores et loquar audi
entibus eis sermones istos et
inuocabo contra eos celum et terram
Scio enim quod post mortem meam
inique agetis et declinabitis cito
de via quam precepi vobis et oc
current vobis mala in extremo
tempore quando feceritis malum
in conspectu domini ut irritetis eum
per opera manuum vestrarum
Locutus est ergo moyses audi
ente vniuerso cetu israel verba car-
minis huius et ad finem usque
compleuit Capitulum xxxii
Audite celi que loquar au
diat terra verba oris mei
Concrescat in pluuia doctrina
mea fluat ut ros eloquium me
um Quasi imber super herbam
et quasi stille super gramina quia
nomen domini inuocabo Date
magnificenciam deo nostro dei per
fecta sunt opera et omnes vie eius
iudicia Deus fidelis et abs-
que ulla iniquitate iustus et rec
tus peccauerunt ei et non filij
eius in sordibus Generacio
praua atque peruersa hec ne reddis
domino popule stulte et insi
piens Numquid non ipse pa
ter tuus qui possedit te et creauit
te Memento dierum antiquorum
cogita generaciones singulas
Interroga patrem tuum et
annunciabit tibi maiores tuos
et dicent tibi Quando diui
debat altissimus gentes quan
do separabat filios adam Consti
tuit terminos populorum iuxta nu
merum filiorum israel Pars autem
domini populus eius iacob funiculus
hereditatis eius Inuenit
eum in terra deserta in loco hor
roris et vaste solitudinis
Circumduxit eum et docuit
et custodiuit quasi pupillam oculi
sui Sicut aquila prouocans
ad uolandum pullos suos et super
eos volitans Expandit alas
suas et assumpsit eos atque por
tauit in humeris suis Dominus
solus dux eius fuit et non erat
cum eo deus alienus Constitu
it eum super excelsam terram ut co
mederet fructus agrorum Ut su
geret mel de petra oleumque de saxo
durissimo Butirum de arme
to et lac de ouibus cum adipe ag
norum et arietum filiorum basan
Et hyrcos cum medulla tritici
et sanguinem uue biberent me
racissimum Incrassatus est di
lectus et recalcitrauit incrassatus
impinguatus dilatatus De
reliquit factorem suum et re
cessit a deo salutari suo Pro
uocauerunt eum in dijs alienis
et in abhominacionibus ad ira
cundiam concitauerunt Immo

lauerunt demoniis et non deo: diis
quos ignorabant. Noui recen
tes quos venerunt quos non coluerunt
patres eorum. Deum qui te genuit
dereliquisti et oblitus es domini cre
atoris tui. Vidit dominus et ad ira
cundiam concitatus est: quia pro
uocauerunt eum filii sui et filie et
ait. Abscondam faciem me
am ab hiis: et considerabo no
uissima eorum. Generatio enim
peruersa est et infideles filii. Ipsi
me prouocauerunt in eo qui non
erat deus: et irritauerunt in va
nitatibus suis. Et ego prouo
cabo eos in eo qui non est popu
lus: et in gente stulta irritabo
illos. Ignis succensus est in furore
meo et ardebit usque ad inferni
nouissima. Deuorabitque terram
cum germine suo. et montium fun
damenta comburet. Congre
gabo super eos mala et sagittas
meas complebo in eis. Consu
mentur fame et deuorabunt eos
aues morsu amarissimo. Den
tes bestiarum inmittam in eos
cum furore trahentium super terram at
que serpentium. Foris vastabit
eos gladius et intus pauor iu
uenem simul ac virginem lacten
tem cum homine sene. Et dixi ubi
nam sunt cessare faciam ex ho
minibus memoriam eorum. Sed
propter iram inimicorum distuli
ne forte superbirent hostes eorum
et dicerent. manus nostra excelsa
et non dominus fecit hec omnia. Gens
absque consilio est et sine prude
ntia: utinam saperent et intelli
gerent ac nouissima prouiderent
Quomodo persequebatur unus mille
et duo fugarent decem milia.

Nonne ideo quia deus suus uen
didit eos et dominus conclusit eos. Non
enim est deus noster ut deus eorum et ini
mici nostri sunt iudices. De vinea
sodomorum vinea eorum et de sub
urbanis gomorre. Uua eorum
uua fellis et botrus amarissimus.
Fel draconum vinum eorum et ve
nenum aspidum insanabile. Non
ne hec condita sunt apud me et
signata in thesauris meis.
Mea est ultio et ego retribuam
eis in tempore ut labatur pes eorum
Iuxta est dies perditionis et ad
esse festinant tempora. Iudica
bit dominus populum suum et in seruis su
is miserebitur. Uidebit quod in
firmata sit manus et clausi quoque
defecerunt residuique consumpti
sunt. Et dicent ubi sunt dii eorum
in quibus habebant fiduciam de
quorum victimis comedebant adi
pes et bibebant vinum libaminum
Surgant et opitulentur uobis
et in necessitate uos protegant
Uidete quod ego sum solus
et non sit alius deus preter me. Ego
occidam et ego viuere faciam per
cutiam et ego sanabo et non
est qui de manu mea possit eru
ere. Leuabo ad celum manum
meam et dicam viuo ego in eternum
Si acuero ut fulgur gladium me
um et arripuerit iudicium manus
mea. Reddam ultionem hosti
bus meis et hiis qui oderunt
me retribuam. Inebriabo sagit
tas meas sanguine et gladius
meus deuorabit carnes. De
cruore occisorum et de captiuita
te nudati inimicorum capitis

Laudate gentes p̄p̄lm eius quia
sanguinem seruoꝝ suoꝝ ulciscetur:
Et vindictam retribuet in hos
tes eorum et p̄picius erit t̄re p̄pli
sui Venit ergo moyses et locu
tus est om̄ia u̇ba cātici huius in
auribꝫ p̄pli ip̄e ⁊ iosue filius nun
cōpleuitq; om̄es s̄mones istos
loquens ad vniu̇sum isr̄l ⁊ dixit
ad eos Ponite corda vr̄a ī om̄a
u̇ba que ego testificor hodie uob
ut mandetis ea filijs vr̄is custo
dire ⁊ facē ⁊ implē vniu̇sa q̄
sc̄pta sūt in volumine legis hui᷒
quia non in cassum p̄cepta sūt
uobis s; ut singuli in eis viuēnt
q̄ facientes lōgo p̄seuēretis t̄pe
in t̄ra ad quam iordane trans
missō ingrediemini possidendā·
Locut᷒ q; est dn̄s ad moysen
in eadem die dicens Ascende ī
mōtem istum abarim id ē t̄nsi
tū in montem nebo qui ē in t̄ra
moab cont̄ iericho: ⁊ vide t̄rā
chanaan quā ego tradam filijs
isr̄l obtinendā: ⁊ morere in
monte Quem conscendens iū
geris p̄plis tuis sicut mortuus
est aaron frāt tuus in monte
hor ⁊ appositus p̄plis suis quia
p̄uaricati estis cont̄ me in medi
o filioꝝ isr̄l ad aquas cōtradic
tionis in cades deserti sin: et
nō sanctificastis me inter filios isr̄l
E cont̄ videbis t̄rā et non īgre
dieris in eam quā ego dabo fi
lijs isr̄l: Caplm. xxxiij.

Hec est benedictio
qua benedixit moyses hō
dei filijs isr̄l ante mortē suam
et ait Dn̄s de syna venit:
⁊ de seyr ortus est nob̄ Appar
uit de monte pharan et cū eo
scōꝝ milia In dextera eius ig
nea lex. Dilexit populos:
Om̄es sancti in manu illius sūt
⁊ qui appropinquant pedibus
eius accipient de doct̄na illius
legem p̄cepit nobis moyses: hē
ditatem multitudinis iacob erit
apud rectissimū rex congregā
tis p̄ncipib᷒ p̄pli cū t̄bub᷒ isr̄l
Viuat ruben et nō moriatur.
et sit puulus in numero. Hec ē
iude benedictio: audiui dn̄e voce
iude et ad p̄p̄lm suū introduc eū
man᷒ manus eius pugnabūt
pro eo et adiutor illi᷒ contra
adu̇sarios eius erit Leui ait quoq;
Perfectio tua et doct̄na tua vi
ro scō tuo quem probasti in tēp
tatione: ⁊ iudicasti ad aquas cō
tradictionis Qui dixit p̄ri suo
et mr̄i sue nescio uos et frīb᷒
suis ignoro illos et nescierūt
filios suos Hij custodierūt elo
quiū tuū et pactū tuū serua
uerūt Iudicia tua o iacob et
legem tuam o isr̄l. Ponent
thymiama in furore tuo et
holocaustū sup altarē tuū Bene
dic dn̄e fortitudini eius et
opa manuū illius suscipe Percute
dorsa inimicoꝝ eius ⁊ q̄ ode
rūt eum nō consurgant Et ben
iamin ait Amantissimus do
mini habitabit cōfident᷒ in
eo q̄si in thalamo tota die mo
rabit᷒ int̄ humeros illius re
quiescet Ioseph quoq; ait De
benedictione dn̄i terra eius.
de pomis celi ⁊ rore atq; abis

so subiacente de pomis fructuū
solis ac lune de u̇tice antiquorum
moncū de pomis collium eter-
norum et de frugibus terre et de
plenitudine eius Benedictio il
lius qui apparuit in rubo veniat
sup caput ioseph sup u̇ticem na
zarei inter frēs suos Quasi primo
geniti tauri pulchitudo eius cor
nua rinocerotis cornua illius
In ipsis ventilabit gentes usq; ad
t̓minos t̓re Hec sūt multitudi
nes ephraim et hec milia ma
nasse et zabulon ait letare za
bulon in exitu tuo et ysachar
in tab̓naculis tuis Populos ad
montem vocabūt ibi immo
labūt victimas iusticie Qui
inundacionem maris quasi
lac sugent et thesauros abscō
ditos harenarū · et gad dixit
Benedictus in latitudine gad
quasi leo requievit Cepitq;
brachiū et u̇ticem : et vidit pri
cipatū suū quod in pte sua doc
tor eēt repositus qui fuit cū
principib; ppli et fecit iusticias
dn̄i et iudiciū suū cū isrl' Dan
quoq; ait · Dan catulus leonis
fluet largit' de basan Et nep
tali dixit neptalim habundā
cia pfruetur et plenus erit be
nedictionis domini Mare et
meridie possidebit Aser quoq;
ait Benedictus in filijs aser
sit placens fr̄ibus suis Tingu
at in oleo pedem suū ferrū et
es calciamentū eius · Sicut
dies iuventutis tue : ita et se
nectus tua Non est deus alius
ut deus rectissimus ascensor
celi auxiliator tuus Magnifi
cencia eius discurrūt nubes habi
taculū eius sursum et subter bra
chia sempit̓na Eiciet a facie tua
inimicū : dicet q; contere' Habi
tabit isrl' confidenter et solus oculus
iacob in t̓ra frumenti et vini · celi
q; caligabūt rore Beatus tu isrl'
Quis silis tui pple qui salvaberis
In dn̄o scutū auxilij tui : et gladius
glorie tue Negabūt te inimici tui
et tu eorum colla calcabis ·xxxiiij·
Ascendit ergo moyses de cam
pestrib; moab sup monte
nebo in u̇ticem fasga contra
iherico : ostenditq; ei dn̄s omē
t̓ram galaad usq; dan et uni
u̇sum neptalim t̓ramq; ephraim
et manasse et omnem terram
usq; ad mare novissimū et aus
tralem ptem et latitudinem cam
pi iericho civitatis palmarum
usq; segor Dixitq; dn̄s ad eum
· hec est t̓ra pro qua iuravi abra
ham ysaac et iacob dicens Se
mini tuo dabo eam Vidisti eā
oculis tuis : et non t̓nsibis ad illā
Mortuus q; est ibi moyses ser
vus dn̄i in t̓ra moab iubente
dn̄o et sepelivit eum in valle t̓
re moab cont̓ phogor et non
cognovit homo sepulchrū eius
usq; in psentē diem Moyses ce
tum viginti annorū erat qn̄do
mortuus est Nō caligavit oculus
eius : nec dentes illius moti sūt
Fleverūtq; eū filij isrl' in campes
trib; moab xxx diebus et com
pleti sūt dies planctus lugenci
um moysen Iosue vero filius
nun repletus est spū sapiencie

quia moyses posuit super eum ma
nus suas et obedierunt ei filii
israel. feceruntque sicut precepit dominus
moysi. Et non surrexit propheta
ultra in israel sicut moyses quem
nosset dominus facie ad faciem in
omnibus signis atque portentis que
misit per eum ut faceret in terra
egypti pharaoni et omnibus ser
uis eius uniuerseque terre illius et
cunctam manum robustam.
magnaque mirabilia que fecit
moyses coram uniuerso israhel.

Explicit liber deuteronomy.

Incipit prologus in Jhesu naue.

Tandem finito pentha
teuco moysi veluti
grandi fenore libe
rati ad Jhesum filium naue manum
mittimus quem hebrei Josue ben
nun id est iosue filium nun vocant
et ad iudicum librum quem sopthim
appellant. Ad Ruth quoque et hester
quos isdem nominibus efferunt mone
mus quoque lectorem ut siluam hebraico
rum nominum et distinctiones per membra
diuisas diligens lector conseruet
ne et noster labor et illius studium pe
reat et ut in primis ut sepe testa
tus sum sciat me non in reprehen
sione veterum noua cudere sicut ami
ci mei criminantur sed pro uili parte
offerre lingue mee hominibus quos
tamen nimium delectant ut pro grecorum
que et sumptu et labore maximo
indigent edicionem nostram ha
beant et sicubi in antiquorum volu
minum lectione dubitauerint hec il
lis conferentes inueniant quod re
quirunt maxime cum apud latinos
tot sint exemplaria quot codices et
unusquisque pro arbitrio suo vel ad
diderit vel subtraxerit quod ei vi
sum est et utique non possit verum
esse quod dissonat. Unde cesset arcua
to vulnere contra nos insurgere
scorpius et sanctum opus venenata
carpere lingua desistat vel susci
piens si placet. vel contempnens
si displicet memineritque illorum
versuum. Os tuum habundauit ma
licia et lingua tua concinnabat
dolos. Sedens aduersus fratrem tuum lo
quebaris et aduersus filium matris tue
ponebas scandalum hec fecisti
et tacui. Existimasti inique quod
ero tui similis arguam te et statu
am illa contra faciem tuam. Que
enim audientis vel legentis utili
tas est nos laborando sudare
et alios detrahendo laborare do
lere iudeos quod calumpniandi
eis et irridendi xpianos sit ob
lata occasio et ecclesie homines
id despicere immo lacerare. Unde
aduersarii torqueantur. Quod si ve
tus eis tantum interpretatio placet
quod et mihi non displicet et nich
il ex recipiendum putant. cur
ea que sub asteriscis et obelis
vel addita sunt vel amputata le
gunt et negligunt. Quare dani
elem iuxta theodotionis transla
cionem ecclesie susceperunt. Cur
origenem mirantur et eusebium
pamphili cunctas ediciones simil
dissentientes. aut quid fuit stulticia
postquam dixerint proferre que
falsa sunt. Unde autem in nouo tes
tamento probare poterunt assump
ta testimonia que in libris ve
teribus non habentur. Hec dicimus
ne omnino calumpniantibus ta
cere videamur. Ceterum post

scē paule dormitionem cuius vita
exemplū virtutis est. Et hos libros
quos eustochio virgini xpi negare
non potui decreuimus dum spūs
hos regit artus prophetarum expla
nationi incumbē et omissum
iam diu opus quodam post
liminio repetere presertim
cū et admirabil' studiosque vir pam
machius hoc idem litteris fla
gitet et nos ad patriam festinā
tes mortiferos syrenarū can
tus surda aure debeamus transire
Explicit prolog'. Incipiunt capitula.
Transitio per media castra
Exploratores missi de sethim
Exploratores raab contestatur
Ihesus populo dicit
purificamini   Ubi do
minus dicit ad ihm incipiam
te exaltare   Iordanis sic
catur   Parate duodecim
viros ad lapides tollendos
Lapides sublati   De
instructione filiorū   Ihe
sus exaltatur   Sacerdo
tes de iordane excesserunt
Item filij instruendi
Gentiū reges territi
De cultellis petrinis
Circūcisio   Maledic
tū ablatum   De pas
cha   Manna defecit
Angelus visus est a io
sue   Ihericho circūdari
iubetur   Ihesus dicit
populo ne clamaueritis
De anathemate
Muri ihericho ceciderunt
De raab seruanda
Maledictus qui edificauit ci
uitatem iericho   Anathe
ma qui concupiuit   Popu
lus fugatus   Peccauit
plebs   Ihesus de ana
themate scrutatur
Achan de anathemate confusus
Prima pugna ihū hay
ciuitatem capit per insidias
Gentes aduersus ihm
collecte   Ihesus altare
edificat et ibi deutronomium
scribit   Ihesus legem
benedictionum et maledictio
num omni populo legit
Gabaonite audiunt famam eius
Ubi acceperunt omnes
gabaonitis pacem et dominum non
interrogauerunt   Gabao
nite lignorum cesores facti sunt
Rex iherlim aduersus gaba
onitas cū alijs regibus conuenit
Gabaonite auxilium
petunt ab ihū   Lapidi
bus celi reges gentiū interfi
Stet sol in gabaon
et luna in valle aalon
Reges in speluncā absconditi
Reges de spelunca pro
ducti   Pedes sup cer
uices regū positi   Re
giones quas cepit ihus cū suis
regibus macedon et omnes habi
tatores eius   De lebna
in lachis transiuit   Iram
auxiliatur lachis.
Eglom expugnata
Ebron capta   Dabir cepit
atque uastauit   Terram
montuosam cepit   Iabin
congregat omnes contra ihesum

Equi gentiū subnervati
Civitates muratas non
succendit vel depictas Do
minus dedit in id agendum ut
bellarent et non habēnt iniam
Iachinei exterminati
Nomina regū interfcōz a moi
se Reges quos thesus
interfecit Terra expug
nata et in hereditate distribu
ta. Divisio terre quam
moises duabus tribubus et dimi
die trāsiordanen dedit
Sors tribus ruben Sors
filioz gad Sors dimi
die trib9 manasse Item
ihūs et eleazar et pncipes trā
novem tribubus dividunt.
Caleph ad ihm loquit᷑
Nomen ebron que prius voca
batur carithatbe Sors
tribus iuda Caleph ps
mit filios iuda Caleph
ppt᷑ civitatem littarē aran filiā
suam dedit octoniel.
Filia caleph partem agri a
patre postulat Nomi
na civitatū iuda Nomi
na civitatū q̄ sūt in campestrib9
Iebuseum quem iu
das expugnare nō potuit
Sors filioz ioseph
Terminum ephraym
Quem ephraym nō expugna
uit Sors filioz ma
nasse De zalphaad
Filiorū manasse ter
minū Quem manas
ses expugnare nequivit
Congregatio filiorū israhel

in sylo. Ihesus. vij
tribub9 semel terram partit᷑ et
mittit viros ad termi nandum
Sortes misse ī sylo
Sors prima tribu beniamin
Nomina civitatū
beniamin. Sors se
cūda filioz symeon
Sors tria filiorū zabulon
Sors quarta filioz
ysachar. Sors qnta
filioz aser. Sors sex
ta filiorū neptalim.
Sors septima filiorū dan
Filij dan pugnaverūt
contra lesem et ceperūt eam
Civitas quā filij isrl'
ihū dederunt Precep
tum civitatū refugij
Nomina civitatū refugij
Filij levi ppt᷑ civitates
interpellaverūt et acceperunt
Sors populi chaad
Sors filiorum gerson
Sors filioz merari
Ebron civitas refugij
filijs aaron data. Civitas
refugij filiorū gerson Civi
tas refugij filioz merari
Dn̄s sicut promisit implevit
Ruben et gad ihē revti iu
bet in terram suam De
ara quā due tribus et dimidie
edificaverūt. Ihesus
populū novissime atestatur
Ihesus dicit ecce de curro viā
De scrabonibus quos
misit domina. Liberū
arbitriū Non potestis
servire domino q͡a d's scūs ē

De lapide testamenti

Incipit lib Josue bennun. C. 1.

T factu est
ut post mor
tem moysi
servi domini
loqueretur dns
ad Josue filiu
nun minist
moysi et diceret ei Moyses serv9
meus mortuus est: surge et tra
nsi iordanen istum tu et omis
populus tecum in tram qua
ego dabo filijs isrl. Omem lo
cum que calcauit uestigiu pedis
vri vobis tradam sicut locutus
sum moysi. a deserto et lyba
no usq ad flumen magnu eu
phraten Omnis tra ethecoru
usq ad mare magnu contra
solis occasum erit tminus vr
Nullus vob resiste poterit cu
tis diebz vite tue Sicut fui
cu moyse ero et tecum Non
dimittam nec derelinquam
te Confortare et esto robus
tus: tu enim sorte diuides pplo
huic tram pro qua iuraui pa
tribus tuis ut traderem eam ill
Confortare igitur et esto robus
tus valde ut custodias et faci
as omem legem qua precepit
tibi moyses servus meus Ne
declines ab ea ad dexteram ul
ad sinistram ut intelligas cun
cta q agis Non recedat volu
men legis huius de ore tuo: sz
meditaberis i eo diebus ac noc
tibus. ut custodias et facias oia
que scripta sut in eo Tuc diriges

viam tuam. et intelliges eam.
Ecce precipio tibi confortare et esto
robustus Noli metuere et noli ti
mere quoniam tecum est dns
deus tuus in omnibus quecuq
pergeris. Precepitq io
sue principibus ppli dicens Tran
site p mediu castrorum et impate
pplo ac dicite Parate vobis ci
baria quonia post diem tertium
transibitis iordanen istum et intra
bitis ad possidendam tram qua
dns deus vr daturus est vobis
Rubenitis quoq et gadditis
et dimidie tribui manasse ait
Memento sermonis quem pce
pit vobis moyses famulus do
mini dicens dns deus vester
dedit vobis requiem et omem
tram vxores vre et filij ac iu
menta manebut in tra qua
tradidit vob moyses trans ior
danen. Vos autem transite ar
mati ante fres vros. omes for
tes manu et pugnate pro eis
donec det requiem dns fribus
vris sicut et vobis dedit: et possi
deant ipi quoq tram qua dns
deus vr daturus est eis. et sic reu
tamini in tram possessionis vre
et habitabitis in ea quam vo
bis dedit moyses famulus dni
trans iordanen: contra solis ortu
Responderuntq ad iosue atq dixe
runt Omnia q precepisti nobis
faciemus. et quocuq miseris
ibimus Sicut obediuimus in
cunctis moysi. ita et obediemus
et tibi Tantu sit dns deus te
cu sicut fuit cu moyse Qui contr

dixerit ori tuo et nõ obedierit
cunctis sermonibus quos preceperis
ei: moriatur Tu tantũ cõforta
re et viriliter age Capitulum ij.

Misit ergo Iosue fi
lius nun de sathim du
os viros exploratores abscondite
et dixit eis Ite considerate terrã
urbemq; iericho Qui domũ
pergentes ingressi sũt mulieris
meretricis noĩe raab: et quie
uerũt apud eam Nunciatumq; est
regi iericho et dictũ Ecce viri
ingressi sũt huc per noctem de
filijs isrl ut explorent trã Mi
sit ergo rex iericho ad raab
dicens Educ viros qui vene
rũt ad te: et ingressi sũt domũ
tuam Exploratores quippe sũt
et considerare omnem trãm vene
rũt Tollensq; mulier viros ab
scondit et ait Fateor venerũt
ad me: sed nesciebam unde es
sent Cumq; porta clauderetur
in tenebris et illi pariter exierũt
nescio quo abierũt Persequimi
ni cito et comprehendetis eos
Ipsa autem fecit ascendere viros
in solariũ domus sue Operuit
q; eos lini stipula que ibi erat Hij
autem qui missi fuerant secuti sũt
eos per viam que ducit ad vadũ
iordanis Illisq; egressis statim por
ta clausa ẽ Nec dum obdormi
erant qui latebant et ecce mulier
ascendit ad eos et ait Noui
quod tradiderit dñs vobis trã
et enim irruit in nos terror vr̃
et elanguerũt omnes habitatores ter
re Audiuimus quod siccauerit
dñs aquas maris rubri ad vr̃m
introitum quando egressi estis
ex egypto et que feceritis duobus
regibus amorreorum qui erant trãs
iordanem seon et og quos inter
fecistis Et hec audientes pertimui
mus et elanguit cor nostrum
nec remansit in nobis spũs ad
introitũ vr̃m dñs enim deus vr̃
ipse est deus in celo sursum et in
terra deorsum Nunc ergo
iurate michi per dñm ut quomo
do ego feci vobiscũ misericordiã
ita et vos faciatis cũ domo pa
tris mei Detisq; michi signũ
verũ et saluetis prem meũ et ma
trem fratres et sorores meas et
omnia que eorum sũt et eruatis
aĩas nr̃as de morte Qui respõ
derũt ei Aĩa nr̃a sit pro vobis
in morte, si tamẽ non prodideris
nos Cumq; tradiderit dñs nobis
trãm faciemus in te miam et
veritatem Dimisit ergo eos per
funem de fenestra Domus enim
eius herebat muro Dixitq; ad
eos: Ad montana conscendite ne
forte occurrant vobis reuertentes Ibi
q; latete tribus diebus donec re
deant et sic ibitis per viam vr̃am
Qui dixerũt ad eam Innoxij
erimus a iuramẽto hoc quo
adiurasti nos: si ingredientibus
nobis trãm signũ fuerit funiculus
iste coccineus et ligaueris eum
in fenestra per quã nos dimisisti
et prem tuum ac mrem fratres
q; et omnem cognacionem tuã
congregaueris in domũ tuã Qui
ostium domus tue egressus fuerit
sanguis ipsius erit in caput eius
et nos erimus alieni Cunctorum autem

sanguis qui tecum fuerint in domo
redundabit in caput meum: si eos
aliquis tetigerit. Quod si nos pro
dere volueris et sermonem istum
proferre in medium erimus mun
di ab hoc iuramento quo adiu
rasti nos. Et illa respondit. Sicut
locuti estis ita fiat dimittensque
eos ut pergerent appendit funi
culum coccineum in fenestra. Illi uero
ambulantes peruenerunt ad mon
tana et manserunt ibi tres dies
donec reuerterentur qui fuerant persecu
ti. Querentes enim per omnem viam
non repererunt eos. Quibus
urbem ingressis reuersi sunt et des
cenderunt exploratores de mon
te et iordane transmisso uenerunt
ad iosue filium nun narraueruntque
ei omnia que acciderant sibi atque
dixerunt. Tradidit dominus in manus
nostras omnem terram hanc et timore
prostrati sunt cuncti habitatores eius
Igitur iosue de Capitulum iij.
nocte consurgens mouit castra
Egredientesque de sethim uene
runt ad iordanen ipse et omnes
filii israel et morati sunt ibi per
tres dies. Quibus euolutis
transierunt precones per castrorum me
dium et clamare ceperunt. Quan
do videritis archam federis do
mini dei vestri et sacerdotes stirpis
leuitice portantes eam. uos quo
que consurgite et sequimini precéden
tes: sitque inter uos et archam
spacium cubitorum duorum milium. ut
procul videre possitis et nosse per
quam viam ingrediamini: quia
prius non ambulastis per eam
et cauete ne appropinquetis
ad archam. Dixitque io
sue ad populum. Sanctificamini: cras

enim faciet dominus inter uos mirabi
lia et ait ad sacerdotes. Tollite ar
cham federis et precedite populum. Qui
iussa complentes tulerunt et ambu
lauerunt ante eos. Dixit dominus
dominus ad iosue. Hodie incipiam ex
altare te coram omni israel: ut
sciant quod sicut cum moyse fui ita
et tecum sim. Tu autem precipe
sacerdotibus qui portant archam
federis et dic eis. Cum ingressi
fueritis partem aque iordanis sta
te in ea. Dixitque iosue ad filios
israel. Accedite huc et audite uerba
domini dei vestri. Et rursum. In hoc
inquit scietis quod dominus deus vi
uens in medio vestri est: et disper
det in conspectu vestro chananeum
etheum. eueum et phereseum ger
geseum quoque et amorreum et
iebuseum. Ecce archa federis do
mini omnis terre antecedet uos
per iordanen. parate xii. viros de
tribubus israel. singulos per singulas
tribus. Et cum posuerint vestigia
pedum suorum sacerdotes qui portant
archam domini dei uniuerse terre
in aquas iordanis. aque que in
feriores sunt decurrent atque defi
cient. Que autem desuper veni
unt in una mole consistent.
Igitur egressus est populus de taber
naculis suis ut transirent iordanen
et sacerdotes qui portabant archam
federis pergebant ante eum. Ingres
sisque eis iordanen et pedibus
eorum tinctis in parte aque ior
danis autem ripas aluei sui tem
pore messis impleuerat: steterunt
aque descendentes in uno loco
et ad instar montis intumescentes

apparebant procul ab urbe que
vocatur edom usque ad locum sarthan
Que autem inferiores erant in
mare solitudinis quod nunc vocatur
mortuum descenderunt usquequo
omnino deficerent Populus autem
incedebat contra iordanem et sacer
dotes qui portabant archam fe
deris domini stabant super siccam hu
mum in medio iordanis accincti
omnisque populus per arentem al
veum transibat Capitulum iiii

Quibus transgressis dixit
dominus ad iosue Elige xii
viros singulos per singulas tribus
et precipe eis ut tollant de medio
iordanis alveo ubi steterunt sacer
dotum pedes duodecim durissimos
lapides quos ponetis in loco cas
trorum ubi fixeritis hac nocte tento
ria. Vocavitque iosue duo
decim viros quos elegerat de filiis
israel singulos de tribubus singulis
et ait ad eos Ite ante archam
domini dei vestri ad iordanis medium
et portate inde singuli singulos
lapides in humeris vestris iuxta
numerum filiorum israel: ut sit signum
inter vos Et quando interro
gaverint vos filii vestri cras dicen
tes quid sibi volunt isti lapides res
pondebitis eis. defecerunt aque
iordanis ante archam federis
domini cum transiret eum. idcirco posi
ti sunt lapides isti in monumen
tum filiorum israel usque in eternum. Fe
cerunt ergo filii israel sicut eis pre
cepit iosue portantes de medio
iordanis alveo duodecim lapides
ut ei dominus imperaverat iuxta nume
rum filiorum israel usque ad locum in quo
castra metati sunt ibique posuerunt
eos Aliosquoque duodecim lapides
posuit Iosue in medio iordanis
alveo ubi steterunt sacerdotes qui
portabant archam federis et sunt
ibi usque in presentem diem Sacerdo
tes autem qui portabant archam
stabant in iordanis medio: do
nec omnia complerentur que iosue
ut loqueretur ad populum preceperat domi
nus et dixerat ei moyses Festinavit
populus et transiit Cumque transissent
omnes transivit et archa domini:
sacerdotes quoque pergebant ante populum. Filii
quoque ruben et gad et dimidia
tribus manasse armati prece
debant filios israel sicut eis preceperat
moyses: et quadraginta pugna
torum milia per turmas et cuneos
incedebant per plana atque cam
pestria urbis iericho In il
lo die magnificavit dominus iosue
coram omni israel: ut timerent eum
sicut timuerant moysen dum ad
huc viveret Dixitque ad
eum. Precipe sacerdotibus qui portant
archam federis ut ascendant de ior
dane Qui precepit eis dicens
ascendite de iordane Cumque ascen
dissent portantes archam federis
domini et siccam humum calcare ce
pissent reverse sunt aque in alveum
suum et fluebant sicut ante con
sueverant. Populus autem ascen
dit de iordane decimo die men
sis primi et castra metati sunt in
galgalis contra orientalem plagam
urbis iericho: Duodecim quoque
lapides quos de iordanis alveo
sumpserant posuit Iosue in galgal.
Et dixit ad filios israel Quan
do interrogaverint filii vestri cras

patres suos et dixerut eis quid
sibi volut isti lapides docebitis
eos atq dicetis. Parentem al
veum tñsiuit isrl' istu iordane
siccante dño deo nro aquas eius
in cospcu nro. donec tñsirēmus
sicut fecerat prius in mari rub'
quod siccauit donec tñsiremus
vt discant omes terrarū ppli
fortissimā dni manū. et ut vos
timeatis dnm deū vrm oi tpe.

Postquā Caplm. v.

P ergo audierut omēs re
ges amorreoꝝ qui habitabant
tñs iordanen ad orientalē pla
gam. et cūcti reges chanaan qui
ppinqua possidebant magni
maris loca quod siccasset dñs
fluenta iordanis corā filijs isrl'
donec tñsirent dissolutū est
cor eoꝝ et nō remansit ī eis
spūs timenciū introitū isrl'
Eo tempore ait dñs ad io
sue. fac tibi cultros lapideos et
cīrcūcide scdo filios isrl'.
Fecit quod iusserat dñs et cir
cumcidit filios isrl' in colle ppu
cioꝝ. Hec autem causa est
scde cīrcūcisionis. Omnis pplus
qui egressus est ex egipto gene
ris masculini vniūsi bellatores
viri mortui sūt in deserto per
lōgissimos vie circuitus: qui oēs
cīrcūcisi erant. Populus autē
qui natus est in deserto p qua
draginta ānos itineris latissīe
solitudinis incīrcūcisus fuit donec
cōsumerent qui non audierāt
vocem dni et quibus ante iura
uerat ut ostenderet eis terram lac
te et melle manantem. Horū
filij in locū successerūt patrum
et cīrcūcisi sūt ab iosue: quia sicut
nati fuerant in ppucio erant nec
eos aliquis in via cīrcūciderat. Post
quam autem omēs cīrcūcisi sūt ma
serūt in eodem castroꝝ loco donec
sanarent. Dixitq dñs ad
iosue. Hodie abstuli obprobriū e
gipti a vobis. Vocatūq est nome
loci illius galgala vsq in pntem
diem. Manseruntq filij isrl'
in galgalis et fecerūt phase qr̃
tadecima die mensis ad vesperā
in cāpestribus iericho et come
derūt de frugibus terre die altā azi
mos panes et polentam eiusdē
āni. Defecitq māna
postquā comederūt de frugibus
terre nec vsi sūt vlt' illo cibo filij
isrl'. sed comederūt de frugibus
pñtis anni terre chanaan
Cum autem eēt iosue in
agro vrbis iericho leuauit oclos
et vidit virū stantem contra se
et euaginatū tenentem gladium
Perrexitq ad eum et ait. Noster
es an adūsarioꝝ. Qui respondit
Nequaquā sed sum pnceps exer
citus dni et nūc venio. Cecidit io
sue pronus in terrā et adorans
ait. Quid dñs meus loquit' ad ser
uū suū. Solue inquit calciamen
tum tuū de pedibus tuis. locus
enī in quo stas scūs ē. Fecitq io
sue ut sibi fuerat imperatū.
Ihericho autē clausa erat at
q munita timore filioꝝ isrl'.
et nullus egredi audebat aut
ingredi. Caplm. vi.
Dixit dñs ad iosue. Ecce de
di in manu tua iericho et
regem eius. omēsq fortes viros.
Circuite vrbem cuncti bellatores
semel p diem. sic facietis sex die

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bus Septimo autem die sacerdotes
tollant septem bucinas quarū usus
est in iubileo et precedant archam
federis Septiesque circuibitis ciuita
tem et sacerdotes clangent buci
nis Cumque insonuerit vox tube
longior atque concisior et in au
ribus vestris increpuerit conclama
bit omnis populus vociferacione maxi
ma et muri funditus corruent
ciuitatis Ingredienturque singuli
per locum contra quem steterint
Vocauit ergo iosue filius nun
sacerdotes et dixit ad eos Tollite
archam federis domini et septem a
lii sacerdotes tollant septem iubi
leorum bucinas et incedant ante
archam domini Ad populum quoque ait
Ite et circuite ciuitatem armati
et precedentes archam domini Cumque
iosue uba finisset et septem sacer
dotes septem bucinis clangerent
ante archam federis domini omnisque pre
cederet armatus exercitus reliquum
vulgus archam sequebatur ac
bucinis omnia increpabant
Preceperat autem iosue populo di
cens Non clamabitis nec audietur
vox vestra neque ullus sermo ex ore
vestro egredietur donec veniat dies
in quo dicam uobis clamate
et vociferamini Circuiuit ergo
archa domini ciuitatem semel per diem
et reuersa est in castra mansitque ibi
Igitur Iosue de nocte consurgente
tulerunt sacerdotes archam domini et
septem ex eis septem bucinas
quarum in iubileis usus est precede
bantque archam domini ambulan
tes atque clangentes et armatus
populus ibat ante eos Vulgus au
tem reliquum sequebatur archam
et bucinis personabat Circuierunt

que ciuitatem secundo die semel et
reuersi sunt in castra Sic fecerunt sex
diebus Die autem septimo dilucu
lo consurgentes circuierunt urbem
sicut dispositum erat septies Cumque
septimo circuitu clangerent buci
nis sacerdotes dixit iosue ad omnem
israel Vociferamini tradidit enim
uobis dominus ciuitatem
Sitque ciuitas hec iericho ana
thema domino et omnia que in ea sunt
Sola raab meretrix viuat cum
uniuersis qui cum ea in domo sunt
abscondit enim nuncios quos di
reximus Vos autem cauete ne de
hiis que precepta sunt quippiam con
tingatis et sitis preuaricacionis
rei et omnia castra israel sub peccato
sint atque turbentur Quicquid au
tem auri et argenti in vasorum
eneorum ac ferri domino consecretur
repositum in thesauris eius
Igitur omni vociferacione populo
et clangentibus tubis postquam in
aures multitudinis uox sonitusque
increpuit muri ilico corruerunt
et ascendit unusquisque per locum
qui contra se erat Ceperuntque ciui
tatem et interfecerunt omnia que
erant in ea a viro usque ad mulie
rem ab infante usque ad senem
Boues quoque et oues et asi
nos in ore gladii percusserunt Duo
bus quoque viris qui exploratio
res missi fuerant dixit iosue
Ingredimini domum mulieris
meretricis et producite eam omnia
que que illius sunt sicut illi iura
mento firmastis Ingressique iu
uenes eduxerunt raab et paren
tes eius fratres quoque et cunctam
suppellectilem ac cognacionem
illius et extra castra israel ma

nere ferrum Urbem autem et omnia
que in ea inventa sunt succenderunt
absque auro et argento et vasis e
neis ac ferro que in erarium do
mini consecrarunt Raab vero
meretricem et domum pit̄s eius at
que omnia que habebat fecit iosue
vivere et habitaverunt in medio
isr̄l usque in presentem diem eo quod
abscondit nuncios quos mise
rat ut explorarent iericho:
In tempore illo imprecatus
est iosue dicens Maledictus vir
coram domino qui suscitaverit et edi
ficaverit civitatem iericho In pri
mogenito suo fundamenta illius
iaciat et in novissimo liberorum
ponat portas eius Fuit ergo
dominus cum iosue et nomen eius in
omni terra divulgatum est
Filij autem isr̄l Ca. vij.
prevaricati sunt mandatum
et usurpaverunt de anathema
te Nam achar filius charmi fi
lij zabdi filij zare de tribu iu
da tulit aliquid de anathemate
Iratusque est dominus contra filios isr̄l
Cumque mitteret iosue de iericho
viros contra hay que est iuxta be
thaven ad orientalem plagam
oppidi bethel dixit eis ascendi
te et explorate eam Qui precep
ta complentes exploraverunt hay
et reversi dixerunt ei Non ascen
dat omnis populus sed duo vel tria
milia virorum pergant et deleant
civitatem Quare omnis populus frus
tra vexetur contra hostes pau
cissimos Ascenderunt
ergo tria milia pugnatorum
qui statim terga vertentes percussi

sunt a viris urbis hay: et corruerunt
ex eis triginta et sex homines ꝑ
secutique sunt eos adversarij de por
ta usque sabarim et ceciderunt per
prona fugientes pertimuitque cor
populi et ad instar aque liquefactum
est. Josue vero scidit vestimenta su
a et cecidit pronus in terram coram
archa domini usque ad vesperam tam
ipse quam omnes senes isr̄l Miserunt
que pulverem super capita sua et
dixit iosue. Heu domine deus. quid
voluisti traducere populum istum iorda
nen fluvium ut traderes nos in ma
nus amorrei et perderes Utinam
nam ut cepimus mansissemus
trans iordanem Mi domine deus
quid dicam videns israhelem hosti
bus suis terga vertentem Audient cha
nanei et omnes habitatores terre
ac pariter conglobati circumda
bunt nos atque delebunt nomen nos
trum de terra et quid facies mag
no nomini tuo.
Dixitque dominus ad iosue Surge
cur iaces pronus in terra peccavit
isr̄l. et prevaricatus est pactum meum
Tuleruntque de anathemate et fu
rati sunt atque mentiti. et abscon
derunt inter vasa sua nec poterit isr̄l
stare ante hostes suos. eosque fu
giet quia pollutus est anathema
te Non ero ultra vobiscum donec
conteratis eum qui huius sceleris
reus est Surge sanctifica populum et
dic eis Sanctificamini in crastinum
Hec enim dicit dominus deus isr̄l:
Anathema in medio tui est isr̄l:
non poteris stare coram hostibus tuis
donec deleatur ex te qui hoc con
taminatus est scelere. Accedetis

que mane singuli per tribus vias: et
quamcumque tribum sors invenerit acce
det per cognationes suas et cognatio
per domus domusque per viros et qui
cumque in hoc facinore fuerit deprehensus
comburetur igni cum omni substan
tia sua: quoniam prevaricatus est pactum
domini et fecit nefas in israel
Surgens itaque iosue mane appli
cavit israel per tribus suas et inven
ta est tribus iuda Que cum iuxta fa
milias suas esset oblata inventa
est familia zare Illam quoque per
viros offerens reperit zabdi Cuius
domum in singulos dividens viros
invenit achar filium charmi filii zab
di filii zare de tribu iuda Et ait
ad achar iosue fili mi da gloriam
domino deo israel et confitere atque indi
ca michi quid feceris nec abscon
das Respondit que achar
iosue et dixit ei Vere ego pec
cavi coram domino deo israel et
sic et sic feci Vidi enim inter spo
lia pallium coccineum valde bonum
et ducentos siclos argenti regulam
que auream quinquaginta siclorum
et concupiscens abstuli et abscon
di in terra contra medium taberna
culi mei argentumque fossa humo
operui Misit ergo iosue minis
tros qui currentes ad tabernaculum
eius reppererunt cuncta abscondi
ta in eodem loco et argentum simul
auferentesque de tentorio tulerunt
ea ad iosue et ad omnes filios israel
Proiecerunt que ante dominum Tollens
iosue achar filium zare argentum
que et pallium et auream regulam
filiosque eius et filias boves et
asinos et oves ipsumque taberna
culum et cunctam supellectilem

et omnis israel cum eo duxerunt eos
ad vallem achor: ubi dixit iosue
Quia turbasti nos: exturbet
te dominus in die hac lapidavitque
eum omnis israel et cuncta que illius
erant igne consumpta sunt Congre
gaverunt quoque super eum acervum
magnum lapidum qui permanet
usque in presentem diem et aversus est
furor domini ab eis Vocatumque est no
men loci illius vallis achor usque
hodie Capitulum viii.

Dixit autem dominus ad iosue
Ne timeas neque formides
tolle tecum omnem multitudinem
pugnatorum et consurgens as
cende in oppidum hay ecce tra
didi in manu tua regem eius
et populum urbemque et terram Facies
que urbi hay et regi eius sicut fe
cisti iericho et regi illius Pre
dam vero et omnia animalia diri
pietis vobis Pone quoque insidi
as urbi post eam Surrexitque
iosue et omnis exercitus bellatorum
cum eo ut ascenderent in hay et elec
ta triginta milia virorum fortium mi
sit nocte precepitque eis dicens
Ponite insidias post civitatem
nec longius recedatis et eritis
omnes parati Ego autem et reliqua
multitudo que mecum est ascende
mus ex adverso contra urbem Cumque
exierint contra nos sicut ante fe
cimus fugiemus et terga vertemus
donec persequentes ab urbe lon
gius protrahantur Putabunt enim
fugere nos sicut prius Nobis er
go fugientibus et illis sequentibus
consurgetis de insidiis et vasta
bitis civitatem tradetque eam

dñs deus vr̃ in manꝰ vr̃as Cũ
qꝫ cepitis succendite eam. sicq̃
facietis omnia ut iussi Dimi
sitq̃ eos. ⁊ prexerut ad insidi
arũ locũ: sederuntq̃ inter be
thel ⁊ hay ad occidentalem pla
gam urbis hay Josue autem
nocte illa mansit in medio
populi Surgensq̃ diluculo re
censuit socios ⁊ ascendit cum
senioribꝰ in fronte exercitus
vallatus auxilio pugnatorũ
Cumq̃ venissent et ascendissent
ex adũso ciuitatis steterunt
ad septentrionem urbis pla
gam int̃ quam ⁊ eos vallis
media erat. quinq̃ milia aũt
viroꝛ elegerat posuerat in insi
diis int̃ bethauen et hay ex oc
cidentali p̃te eiusdem ciuitat̃
Omnis vero reliquus exercitus
ad aquilonem aciem dirige
bat ita ut nouissimi m̃ltitudĩs
occidentalem plagã urbis ur
bis attingerent Abijt
ergo iosue nocte illa et stetit
in vallis medio Quod cũ vi
disset rex hay festinauit mane
⁊ egressus est cũ omni exercitu
ciuitatis Duxitq̃ aciem cõt̃
desertũ ignorans qd̃ post ter
gũ laterent insidie Josue vero
⁊ oĩs isr̃l cesserũt loco simu
lãtes metũ ⁊ fugientes p̃ viã
solitudinis At illi vociferan
tes pit̃ ⁊ se mutuo cohortan
tes psecuti sũt eos Cumq̃ re
cessissent a ciuitate ⁊ nec v
nus quidem in urbe hay et be
thel remansisset qui nõ psequet̃
isr̃l sicut erupe rant apta op

pida relinquẽtes. dixit dñs ad
iosue. leua clipeum qui in manu
tua est cont̃ urbem hay. qm̃ tibi
tradam eã Cumq̃ eleuasset iosue cli
peũ ex adũso ciuitatis insidie que
latebant surrexerũt cõfestim ⁊ p̃
gentes ad ciuitatem ceperũt ⁊ suc
cenderũt eã Viri autem ciuita
tis qui psequebantur iosue respi
cientes ⁊ videntes fumũ urbis ad
celũ usq̃ conscender̃ nõ potuerũt
ultra huc illucq̃ diffuger̃ psertĩ
cũ hiis qui simulauerant fugam ⁊
tendebant ad solitudinem. cont̃
psequẽtes fortissime restitissent
Vidensq̃ iosue ⁊ omnis isr̃l qd̃
capta eẽt ciuitas ⁊ fumꝰ urbis
ascender̃t reuersus percussit viros hay
Siquidem et illi qui ceperant et
succenderant ciuitatem egressi
ex urbe cont̃ suos mediũ hosti
um ferire ceperũt Cũ ergo ex
utraq̃ p̃te aduersarij cederentur
ita ut nullus de tanta multitu
dine saluaret̃: regem quoq̃
urbis hay apphenderũt viuen
tem et obtulerũt iosue Igitur
omnibꝰ interfectis qui isr̃l ad
deserta tendentes fuerant pse
cuti ⁊ in eodem loco gladio cor
ruentibꝰ reuersi filij isr̃l percusserũt
ciuitatẽ Erant autẽ qui in eo
die cõciderant a viro usq̃ ad
mulierem duodecim milia ho
minũ Omnis urbis hay Jo
sue vero nõ contraxit manũ
quã in sublime porrexerat te
nens clipeum. donec interficerent̃
omẽs habitatores hay Iumen
ta autẽ ⁊ p̃dam ciuitatis diui

serūt sibi filij isrl' sicut preceperat dn̄s iosue Ai ꝯ succendit urbē et fecit eam tumulū sempit(er)nū Regem quoq; eius suspendit in patibulo usq; ad vesperā et solis occasum. Precepitq; et deposuerunt cadaver eius de cruce Proiecerūtq; in ipso introitu civitatis congregato sup eū magno acervo lapidū qui pmanet usq; in psentem diem Tunc edificavit iosue altare domino deo isrl in monte hebal sicut pcepat moyses famulꝰ dn̄i filijs isrl' et sc(ri)ptū est in volumine legis moysi altare de lapidibus impolitis q̄s ferrum non tetigit et obtulit sup eo holocausta domino immolavitq; pacificas victimas Et sc(ri)psit sup lapides deutronomiū legis moysi quod ille digessat corā filijs isrl' Omnis autem pplꝰ et omēs maiores natu duces q; atq; iudices stabāt ex utraq; pte arche in cōspcū sacerdotum qui portabāt archā federis dn̄i ut advena ita et indigena Media eoꝝ ps iuxta montē garizim et media iuxta mōtem hebal sicut preceperat moyses famulꝰ dn̄i Et p(ri)mū quidem bn̄dixit pplo isrl' Post hec legit omīa v(er)ba benedictionis et maledictionis et cūcta q̄ sc(ri)pta erant in legis volumine nichil ex hijs que moyses iusserat reliquit intactū sꝫ univ(er)sa replicavit corā omni multitudine isrl' mulierībꝰ ac puul' et advenis q̄ int(er) eos morabant(ur)

Quibus Capl'm. ix. ix.

Quibus auditis cuncti reges trans iordanen q̄ v(er)sabant(ur) i mōtanis et campestribus i maritimis ac litore maris magni hij quoq; q̄ habitabāt iuxta libanū etheus et amorreus et chananeus pherezeus et eueus et iebuseus congregati sūt parit(er) ut pugnarēt cont(ra) iosue et isrl' uno animo eademq; sententia.

At hij qui habitabant in gabaon audientes cūcta q̄ fecerat iosue iericho et hay et callide cogitantes tulerūt sibi cibaria Saccos veteres asinis componentes et utres vinarios scissos atq; ꝯsutos calciamēta q; p ātiq̄ que ad indiciū vetustatis pictacijs consuta erant. induti erāt veteribꝰ vestimentis Panes quoq; quos portabāt ob viaticū duri erant. et i frusta comminuti Perrexeruntq; ad iosue q̄ tūc morabat(ur) in castris galgale. et dixerūt ei atq; omni simul israheli de t(er)ra longinqua venimus: pacem vobiscū facē cupientes Responderūtq; viri isrl' atq; dixerūt Ne forte in t(er)ra que nobis sorte debetur habitetis et nō possimus fedus inire vobiscū At illi ad iosue. servi inquiunt tui sumus Quibus iosue qui nam ait estis. vos et unde venistis Rnderūt de t(er)ra valde longinqua venerūt servi tui in nōie dn̄i dei tui Audivimꝰ enim famam potentie eius et cūcta q̄ fecit in egipto et duobꝫ amorreorū regibus trans iordanen seon regi esebon et og regi basan qui erant in astaroth. dixerūtq; no

bis seniores et omnes habitatores
terre nostre. Tollite in manibus
cibaria ob longissimam viam et oc
currite eis ac dicite Servi vestri su
mus. fedus inite nobiscum En pa
nes quando egressi sumus de domi
bus nostris ut veniremus ad vos
calidos sumpsimus nunc sicci facti
sunt et vetustate nimia commi
nuti Utres vini novos implevi
mus nunc rupti sunt et soluti Ves
tes quoque et calciamenta qui
bus induimur et que habemus in pe
dibus ob longitudinem longioris
vie trita sunt et pene consump
ta Susceperunt igitur
de cibariis eorum et os domini non in
terrogaverunt. Fecitque iosue cum
eis pacem et inito federe pollici
tus est quod non occiderentur
Principes quoque multitudinis
iuraverunt eis Post dies autem
tres initi federis audierunt quod
in vicino habitarent et inter eos
futuri essent Moveruntque castra
filii israel et venerunt in civitates
eorum die tercio quarum hec voca
bula sunt Gabaon et caphira
et beroth et cariathiarim et non
percusserunt eos eo quod iurasset
eis principes multitudinis in no
mine dei israel Murmuravit itaque
omne vulgus contra principes Qui
responderunt eis Iuravimus illis in
nomine domini dei israel et ideo non
possumus eos contingere Sed hoc
faciemus eis.
Reserventur quidem ut vivant
ne contra nos ira domini concitetur
si peieraverimus eis. sed sic vivant
ut in usus universe multitudinis
ligna cedant aquas que comportent
Quibus hec loquentibus vocavit
gabaonitas iosue et dixit eis
Cur nos decipere fraude voluistis
ut diceretis procul valde habitamus
a vobis cum in medio nostri sitis.
Itaque sub maledictione eritis. et
non deficiet de stirpe vestra ligna
cedens aquasque comportans
in domo dei mei Qui responde
runt Nunciatum est nobis servis
tuis quod promisisset dominus deus
tuus moysi servo suo ut daret
vobis omnem terram et disperderet
cunctos habitatores eius Timui
mus igitur valde et providimus
animabus nostris vestro terrore com
pulsi et hoc consilium inivimus.
Nunc autem in manu tua sumus
quod tibi bonum et rectum videtur
fac nobis. Fecit ergo iosue ut
dixerat et liberavit eos de ma
nibus filiorum israel ne occiderentur
Decrevitque in illo die esse eos
in ministerio cuncti populi et alta
ris domini cedentes ligna et aquas
portantes usque in presens tempus
in loco quem dominus elegisset

Caplm. x.

Que cum audisset adonisedech
rex iherusalem quod scilicet cepisset
iosue hay et subvertisset eam sicut
enim fecerat iericho et regi eius
sic fecit hay et regi illius et quod
transfugissent gabaonite ad israel
et essent federati eorum timuit val
de. Urbs enim magna erat ga
baon et una regalium civitatum
et maior oppido hay. omnesque bel

latores eius fortissimi. Misit ergo
adonisedech rex ihrlm ad oham
regem ebron et ad pharan regē
ierimoth ad iaphie quoq; regē
lachis et ad dabyr regem eglon
dicens Ascendite ad me et fer-
te p̄sidium. ut expugnemus
gabaon. quare transfugerit ad iosue
et filios isrl. Congregati igitur
ascenderūt qnq; reges amorre
orū Rex ihrlm. rex hebron. rex
ierimoth. rex lachis. rex eglon
simul cū exercitib; suis et castra
metati sūt circa gabaon oppug
nantes eam.

Habitatores autem gabaon ur
bis urbis obsesse miserūt ad io
sue. qui tūc morabat^r in castris
apud galgalam et dixerūt ei Ne
retrahas man^9 tuas ab auxi
lio seruorū tuorū. ascende cito
et libera nos fer q; p̄sidium. Con
uenerūt eni adversum nos oēs
reges amorreorū. qui habitant
in mōtanis. ascenditq; iosue de
galgalis. et omnis exercitus bel
latorū cū eo viri fortissimi. Dix
itq; dn̄s ad iosue Ne timeas eos
in man^9 enim tuas tradidi illos
Nullus tibi ex eis resistere po
terit Irruit itaq; iosue sup eos
repente tota ascendens nocte
de galgalis. et conturbauit eos
dn̄s a facie isrl. contriuitq; pla
ga magna in gabaon ac p̄se
cut^9 est p viā ascensus betho
ron et p̄cussit usq; asecha et ma
ceda. Cumq; fugerent fili
os isrl et essent in descensu betho
ron dn̄s misit sup eos lapides

magnos de celo usq; azecha et
mortui sūt multo plures lapi
dib^9 grandinis quam quos
gladio p̄cusserant filij isrl. Tūc
locut^9 est iosue dn̄o in die qua
dn̄s tradidit reges amorreorū
in cōspectu filiorū isrl. Dixitq; co
ram eis Sol cont^a gabaon ne
mouearis et luna cont^a vallem
ahialon Steteruntq; sol
et luna donec ulcisceret^r se gēs
de inimicis suis Nōne scriptū ē
hoc in libro iustorū Stetit itaq;
sol in medio celi et nō festina
uit occumbere spacio uni^9 diei
Nō fuit ante et postea tam lōga
dies obediente dn̄o voci homi
nis et pugnāte pro isrl. Reuersus
q; ē iosue cū omni isrl in cast^a
galgale Fugerūt eni
qnq; reges et absconderūt se
in spelunca urbis maceda Nū
ciatumq; est iosue qd^o inuenti
eēnt qnq; reges latentes in
spelunca maceda Qui p̄cepit so
ciis et ait Voluite saxa ingentia
ad os speluncē et ponite viros
industrios qui clausos custo
diant Vos autem nolite stāre
s; p̄sequimini hostes. et extre
mos quosq; fugienciū cedite
nec dimittatis eos urbiū suarū
intrāre p̄sidia quos tradidit
dn̄s deus in manus vr̄as Cesis
igit^r aduersariis plaga magna
et usq; ad internicionem pene
cōsumptis hij qui isrlem effu
gere potuerūt ingressi sūt ci
uitates munitas Reuersusq;
ē omnis exercitus ad iosue in
maceda ubi tūc erant castra
sani et integro numero. nullusq;

contra filios israel mutire ausus est.
Precepitque iosue dicens
Aperite os spelunce: et producite ad
me quinque reges qui in ea lati
tant. Fecerunt ergo ministri ut
sibi fuerat imperatum et adduxe
runt ad eum quinque reges de spe
lunca regem iherusalem regem he
bron regem ierimoth regem la
chis regem eglon Cumque educti
essent ad eum vocavit omnes viros
israel et ait ad principes exercitus
qui secum erant Ite et ponite
pedes super colla regum istorum
Qui cum processissent et subiec
torum pedibus colla calcarent rur
sum ait ad eos Nolite timere
nec paveatis: confortamini
et estote robusti Sic enim faci
et dominus cunctis hostibus vestris adver
sum quos dimicatis Percussitque
iosue et interfecit eos atque suspen
dit super quinque stipites. fueruntque
suspensi ad vesperum Cumque occum
beret sol precepit sociis ut depo
nerent eos de patibulis quibus de
positis proiecerunt in speluncam
in qua latuerant et posuerunt
super os eius saxa ingentia. que
permanent usque in presens
Eodem die maceda quoque ce
pit iosue et percussit in ore gla
dii regemque illius interfecit et om
nes habitatores eius Non dimi
sit in ea saltim parvas reliquias
fecitque regi maceda sicut fecerat
regi ihericho Transivit cum omni
israel de maceda in lebna et pug
nabat contra eam. quam tradidit
dominus cum rege suo in manu israel
percusseruntque urbem in ore gla
dii et omnes habitatores eius nec di
miserunt in ea ullas reliquias. Fe
ceruntque regi lebna. sicut fecerant
regi iericho De lebna
transivit cum omni israel in lachis:
et exercitu per gyrum disposito obpug
nabat eam Tradiditque dominus la
chis in manu israel et cepit eam
die altero atque percussit in ore gladii
omnemque animam que fuerat in ea sicut
fecerat lebna :- Eo tempore
ascendit hyram rex gazer. ut
auxiliaretur lachis: quem percussit
iosue cum omni populo eius usque ad
internicionem Transi
vitque de lachis in eglon et circumde
dit atque expugnavit eam eadem
die percussitque in ore gladii omnes
animas que erant in ea. iuxta omnia
que fecerat lachis.
Ascendit quoque cum omni israel
de eglon in hebron et pugnavit
contra eam. cepitque et percussit in
ore gladii Regem quoque eius et
omnia oppida regionis illius uni
versasque animas que in ea fue
rant commorate. nec reliquit
in ea ullas reliquias. Sicut fe
cerat eglon. sic fecit et hebron
cunctaque in ea repperit consumens
gladio Inde reversus in da
bir cepit eam atque vastavit.
Regem quoque eius et omnia
per circuitum oppida percussit in ore
gladii nec dimisit in ea ullas
reliquias. sicut fecerat hebron
et lebna et regibus earum: sic
fecit dabir et regi illius
Percussit itaque iosue omnem
terram montanam et meridianam

atque campestria et asedoth cum regibus suis. Non dimisit in ea ullas reliquias sed omne quod spirare poterat interfecit sicut preceperat ei dominus deus israel. A cadesbarne usque gazam. omnem terram gosen usque gabaon universos reges et regiones eorum uno cepit impetu atque vastavit. Dominus enim deus israel pugnabat pro eo. Reversusque est cum omni israel ad locum castrorum in galgala. Capitulum xi.

Que cum audisset iabim rex asor misit ad iobab regem madon et ad regem semeron. atque ad regem achsaph. ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et planicie contra meridiem cheneroth. In campestribus quoque et in regionibus dor iuxta mare chananeumque ab oriente et occidente et amorreum atque hetheum ac pherezeum et iebuseum in montanis. eveum quoque qui habitabat ad radices hermon in terra masphe. Egressique sunt omnes cum turmis suis populus multus nimis sicut harena que est in litore maris. equi quoque et currus inmense multitudinis. Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas merom ut pugnarent contra israel. Dixitque dominus ad iosue Ne timeas eos. cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu israel. Equos eorum et currus igne combures. Venitque iosue et omnis exercitus cum eo adversum illos. ad aquas merom subito. et irruerunt super eos tradiditque illos dominus in manibus israel. Qui percusserunt eos et persecuti sunt usque ad sydonem magnam et aquas masserephoth. campumque masphe qui est ad orientalem illius partem. Ita percussit israel omnes ut nullas dimitteret ex eis reliquias. Fecitque sicut preceperat ei deus. Equos eorum subnervavit currusque combussit. Reversusque statim cepit asor et regem eius percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hec principatum tenebat. percussitque omnes animas que ibi demorabantur non dimisit in ea ullas reliquias. sed usque internicionem universa vastavit. Ipsamque urbem peremit incendio et omnes per circuitum civitates regesque earum cepit percussit atque delevit sicut preceperat ei moyses famulus domini.

Absque urbibus que erant in collibus et in tumulis site. ceteras succendit israel. unam tantum asor munitissimam flamma consumpsit. Omnemque predam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii israel cunctis hominibus interfectis. Sicut preceperat dominus moysi servo suo. ita precepit moyses iosue et ille universa conplevit. Non preterit de universis mandatis nec unum quidem verbum quod iusserat dominus moysi. Cepit itaque iosue omnem terram montanam et meridianam terramque gosen et planitiem et occidentalem plagam montemque israel et campestria eius et partem montis que ascendit seyr usque baalgad per planiciem libani subter montem hermon. Omnes reges eorum cepit percussit occidit. Mul-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

to tempore pugnauit iosue contra reges istos Non fuit ciuitas que se non traderet filijs israel preter eueum qui habitabat in gabaon. omnes bellando cepit

Domini enim sententia fuerat ut indurarentur corda eorum et pugnarent contra israel et caderent et non mererentur ullam clementiam ac perirent sicut preceperat dominus moysi In tempore illo uenit iosue et interfecit enachim de montanis hebron et anab et dabir de omni monte iuda et israel urbesque eorum deleuit Non reliquit ullum de stirpe enachim in terra filiorum israel absque ciuitatibus gaza et geth et azoto atque acaron in quibus solis relicti sunt Cepit ergo iosue omnem terram sicut locutus est dominus ad moysen et tradidit eam in possessionem filijs israel secundum partes et tribus suas quieuitque terra a prelijs

Hij sunt reges quos percusserunt filij israel et possederunt terram eorum trans iordanen usque ad solis ortum a torrente arnon usque ad montem hermon et omnem orientalem plagam que respicit solitudinem Seon rex amorreorum qui habitauit in esebon. dominatus est ab aroer. que sita est super ripam torrentis arnon. et medie partis in valle dimidieque galaad usque ad torrentem iabot qui est terminus filiorum ammon et a solitudine usque ad mare cheneroth contra orientem et usque ad mare deserti quod est mare salsissimum. Ad orientalem plagam per viam que ducit bethesimoth et ab australi parte que subiacent asedoth fasga terminus og regis basan. de reliquijs rafaim qui habitauit in astaroth et medrayn et dominatus est in monte hermon et in salacha atque uniuersa basan usque ad terminos gessuri et machathi et dimidie partis galaad terminus seon regis esebon Capitulum. xij.

Moyses famulus domini et filij israel percusserunt eos Tradiditque terram eorum moyses in possessionem rubenitis et gadditis et dimidie tribui manasse

Hij sunt reges terre quos percussit iosue et filij israel trans iordanen ad occidentalem plagam. ab algad in campo libani usque ad montem cuius pars ascendit in seir. Tradiditque iosue eam in possessionem tribubus israel singulis partes suas tam in montanis quam in planis atque campestribus In aseroth et solitudine ac meridie hetheus fuit et amorreus chananeus et pherezeus eueus et iebuseus Rex iericho unus Rex hay que est ex latere bethel unus Rex iherlin unus Rex hebron unus Rex ierimoth unus Rex lachis unus Rex eglon unus Rex gazer unus Rex dabir unus Rex gader unus Rex harma unus Rex hered unus Rex lebna unus Rex odollam unus Rex maceda unus Rex bethel unus Rex taffua unus Rex afer unus Rex afer unus Rex saron unus Rex madon unus Rex asor unus Rex someron unus Rex achsaph unus Rex thenach unus Rex mageddo unus

Rex cedes vnus. Rex iachanaem vnus. Rex cher-meli vnus. Rex dor. et prouincie dor vnus. Rex gencium galgal vnus. Rex tharsa vnus. Omnes ergo reges triginta et duo. Capitulum. xiij.

Iosue senex et prouecte etatis erat et dixit dominus ad eum Senuisti et longeuus es. et terraque latissima derelicta est. que necdum sorte diuisa. Omnis videlicet galilea philistijm et vniuersa gessuri a fluuio turbido qui irrigat egyptum usque ad terminos accaron contra aquilonem. Terra chanaan. que in quinque regulos philistijm diuiditur gazeos et azotos asthalomitas ietheos et accaronitas. ad meridiem vero sunt euei. Omnis terra chanaan et maara sydoniorum usque afeca et terminos amorrei atque confinia lybani quoque regio contra orientem abaalgad sub monte hermon donec ingrediaris emath omnium qui habitant in monte a lybano usque ad aquas maserefoth vniuersique sydonij. Ego sum qui delebo eos a facie filiorum israel. Veniat ergo in partem hereditatis israel sicut precepi tibi. Et nunc diuide terram in possessionem nouem tribubus israel. et dimidie tribui manasse. Quia ruben et gad possederunt terram quam tradidit eis moyses famulus domini trans fluenta iordanis ad orientalem plagam. ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon et in vallis medio vniuersaque campestria medeba usque dybon. et cunctas ciuitates seon regis amorrei qui regnauit in esebon usque ad terminos filiorum ammon et galaad ac terminum gessuri et machati. omnemque montem hermon et vniuersam basan usque salecha. omne regnum og in basan qui regnauit in astaroth et edrai. Ipse fuit de reliquijs rafahym percussitque eos moyses atque deleuit. Noluerunt que disperdere filij israel gessuri et machati. et habitauerunt in medio israel usque in presentem diem. Tribui autem leui non dedit possessionem. sed sacrificia et victimas domini dei israel ipse est eius hereditas sicut locutus est illi.

Dedit ergo moyses possessionem tribui filiorum ruben iuxta cognationes suas. Fuitque terminus eorum ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon et in valle eiusdem torrentis media. vniuersam que planiciem que ducit medaba et esebon cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus dybon quoque et abamoth baal. et oppidum baalmon iessa et cethimoth et mephet cariathaim et sabama et sarathasar in montem conuallis bethpheor et azedoth fasga et bethaisimoth. omnes que urbes campestres. Vniuersaque regna seon regis amorrei qui regna seon regis amorrei qui regnauit in esebon quem percussit moyses cum principibus madyan eueum et recem. et sur. et vr. et rebee duces seon habitatores terre. et baalam filium beor ariolum occiderunt filij israel gladio cum ceteris interfectis. factusque est

terminus filiorum ruben iordanis flu
uius Hec possessio rubenitarum per cog
nationes suas urbium et uiculorum
Deditque moyses tribui
gad et filiis eius per cognationes
suas possessionem cuius hec est
diuisio Terminus iazer et omnes
ciuitates galaad dimidiamque partem
terre filiorum ammon usque ad aro
er que est contra raba et ab ese
bon usque ramoth masfe et ba
thanim et manaim usque ad ter
minos dabir in valle quoque
betharam et bethnemra et soc
coth et saphon reliquam partem
regni seon regis esebon Huius
quoque iordanis finis est usque
ad extremam partem maris cene
reth transiordanen ad orien
talem plagam Hec est possessio
filiorum gad per familias suas ci
uitates et ville earum quas dedit
eis Et dimidie tribui
manasse filiis que eius iuxta cog
nationes suas possessionem dedit
cuius hoc principium est amana
im uniuersa basan et cuncta regna
og regis basan omnesque uici ia
ir qui sunt in basan sexaginta
oppida et dimidia pars galaad
astaroth et edray urbes regni
og in basan filiis machir filii
manasse dimidie partis filiorum
machyr iuxta cognaciones
suas Hanc possessionem diuisit
moyses in campestribus moab
trans iordanen contra iericho ad
orientalem plagam Tribui
autem leui non dedit possessionem
quoniam dominus deus israel ipse est pos
sessio eius ut locutus est illi
Hoc est quod Capitulum xiiij.
possederunt filii israel in terra
chanaan quam dederat eis eleazar sa
cerdos et iosue filius nun et princi
pes familiarum per tribus israel sorte omnia
diuidentes sicut preceperat dominus in
manu moysi nouem tribubus et di
midie tribui Duabus enim tribubus
et dimidie dederat moyses trans
iordanen possessionem absque leui
tis qui nichil terre acceperunt inter
fratres suos sed in eorum successerant
locum filii ioseph in duas diuisi tri
bus manasses et effraim Nec acce
perunt leuite aliam in terra partem
nisi urbes ad habitandum et subur
bana earum ad alenda iumenta et
pecora sua Sicut preceperat dominus moy
si ita fecerunt filii israel et diuise
runt terram Accesserunt
itaque filii iuda ad iosue in galgal
locutusque est ad eum caleph filius
iephone cenezeus Nosti quid locu
tus sit dominus ad moysen hominem
dei de me et te in cades barne
Quadraginta annorum eram quando me
misit moyses famulus domini de ca
desbarne ut considerarem terram
nunciauique ei quod mihi uerum vide
batur Fratres autem mei qui ascen
derant mecum dissoluerunt cor po
puli et nichilominus ego secutus
sum dominum deum meum Iurauitque moy
ses in die illo dicens Terra quam
calcauit pes tuus erit possessio
tua in eternum et filiorum tuorum quia
secutus es dominum deum tuum Concessit
ergo dominus uitam mihi sicut pollicitus
est usque in presentem diem Quadra
ginta et quinque anni sunt ex quo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

locutus est dominus verbum istud ad moysen
quando ambulabat israel per solitudinem
hodie octoginta quinque annorum sum
sic valens ut eo valebam tempore quando
ad explorandam terram missus
sum Illius in me temporis fortitudo us-
que hodie perseverat tam ad bellan-
dum quam ad gradiendum Da ergo
michi montem istum quem pollicitus
est dominus te quoque audiente in quo
filii enachim sunt et urbes magne
atque munite si forte sit dominus me-
cum et potuero delere eos sicut pro-
misit michi Benedixit
quoque ei iosue et tradidit hebron
in possessionem atque ex eo fuit he-
bron caleph filio iepphone cenezeo
usque in presentem diem quia secutus
est dominum deum israel Nomen hebron
ante vocabatur cariatharbe.
Adam maximus ibi inter enachim
situs est et terra cessavit a preliis

Igitur sors Capitulum xv.
filiorum iude per co-
gnationes suas ista fuit a termi-
no edom desertum syn contra me-
ridiem et usque ad extremam partem
australis plage Initium eius a summi-
tate maris salsissimi et a lingua
eius que respicit ad meridiem egre-
ditur que contra ascensum scorpionis
et pertransit in sina Ascenditque in ca-
desbarne et pervenit in esron ascen-
dens in adar Et circuiens caria
chaa atque inde pertransiens in ase-
mona et perveniens usque ad torren-
tem egipti eruntque termini eius
mare magnum Hic erit finis me-
ridiane plage Ab oriente vero erit
initium mare salsissimum usque ad
extrema iordanis et ea que respi-
ciunt aquilonem a lingua ma-
ris usque ad eundem iordanis flu-
vium ascenditque terminus in be-
thagla et transit ab aquilone in
betharaba ascendens ad lapi-
dem boem filii ruben et tendens
usque ad terminos debera de valle
achor contra aquilonem respi-
ciens galgala que est ex adver-
so ascensionis adommim ab
australi parte torrentis Transitque
aquas que vocantur fons solis
et erunt exitus eius ad fontem
rogel Ascenditque per vallem filii
ennon ex latere iebusei ad meri-
diem Hec est ihrlm Et inde se
erigens ad verticem montis qui
est contra geennon ad occidentem
in summitate vallis rafahim contra
aquilonem Pertransitque a vertice
montis usque ad fontem aque nep-
thoa et pervenit usque ad vicos
montis ephron Inclinaturque in
bala que est cariathiarim id
est urbs silvarum et circuibit de
bala contra occidentem usque montem
seyr Transitque iuxta latus montis
iarim ad aquilonem in cheslon
et descendit in bethsames Tran-
sitque in thamna et pervenit contra
aquilonem partis accaron ex latere
Inclinaturque sechroma et transit
montem baala pervenitque in iep-
nehel et maris magni contra
occidentem fine concluditur Hii sunt
termini filiorum iuda per circuitum in
cognationibus suis.
Caleph vero filio iepphone dedit
partem in medio filiorum iuda sicut
preceperat ei dominus cariatharbe pa-

tris enach ipā est hebron deleuit
q; ex ea caleb tres filios enach
sesay 7 annan 7 tholmai de stir-
pe enach atq; inde consendens
venit ad habitatores dabir que
prius vocabatur cariathsepher
id est ciuitas litterarum
Dixitq; caleph Qui percussit ca
riathsepher 7 cepit eam dabo
illi axam filiam meā uxorem
Cepitq; eam othoniel filius ce
nez frater caleph iunior dedit q;
ei axam filiam suā uxorem Que
cū pergeret simul suasit ei vir eius
ut peteret a patre suo agrū
Suspirauitq; ut sedebat in a
sino Cui caleph Quid habes
inquit At illa respondit Da
m benedictionem Terrā austra
lem 7 arentem dedisti michi
iunge 7 irriguam Dedit itaq;
ei caleph irriguā superius 7 inferius
Hec est possessio tribus
filiorum iuda per cognaciones suas
Erantq; ciuitates ab extremis
partibus filiorum iuda iuxta terminos
edom a meridie chabseel 7
eder 7 iagur 7 cina 7 dimo
na 7 iada 7 cedes 7 asor iethan
zif 7 telem baloth 7 asor noua
7 carioth iesrom hec est asor
amam same 7 molada 7 aser
gadda 7 asemon bethfeleth
7 aser suar 7 bersabee 7 ba
zothya abala ethum esem 7
betholad 7 xiyl 7 arma siti
leg 7 medemena 7 sesennia
lebaoth 7 selim aen 7 rem
mon Omnes ciuitates xxviiij
7 ville earum In cā

pestribus vero estaul 7 saraa 7 ase
na 7 azanoe 7 aen 7 gannim
thaffua ethenam 7 ierimoth
adulam socho 7 azecha 7 sarim
aditham 7 gederam 7 gidero
thaim Urbes quatuordecim 7
ville earū Sanan 7 adesa 7
magdalgad delean 7 messa 7
iecthel lachis baschath 7 aglon
thebbom 7 lebemas 7 cethlis
7 gideroth bethdagon 7 neema
7 macede Ciuitates sedecī 7 vil
le earum Labana 7 ether et
asan ieptha 7 esna 7 nesibi ceil
la 7 achzib 7 maresa Ciuitates
nouem 7 ville earum accaron cū
vicis 7 villulis suis Ab accaron
usq; ad mare omnia que ver-
gūt ad azotum 7 viculos eius
Azotus cum vicis 7 viculis suis
Haza cū viculis 7 villulis suis
usq; ad torrentem egipti 7 ma
re magnū terminus eius 7 in
monte samir 7 iecther 7 so
cho 7 edenna chariath senna
hec est dabir anab 7 isthemo 7
anim gosen 7 olon 7 gilo Ci
uitates vndecim 7 ville earum
arab 7 roma 7 esaan ianum
7 beththaffua 7 afera 7 am
na 7 cariatharbe hec est hebron
7 sior Ciuitates nouē 7 ville
earū Maon 7 chermel 7 zif
7 iote 7 iezrahel 7 iucadam 7
zamoe accan gabaa 7 tham
na Ciuitates decem 7 ville ea
rū Alul 7 bethsur 7 gedor ma
mareth 7 bethanoth 7 elthe
cen Ciuitates sex 7 ville earum
Cariathbaal hec est cariathia

rnn urbs siluarum et arebba ci
uitates due et ville earum In deser
to betharaba. meddin et sechaha
anepsan et ciuitates salis et en
gaddi Ciuitates sex et ville earum
Iebuseum autem
habitatorem iherlm non potue
runt filij iuda delere. habitauitque
iebuseus cum filijs iuda in
iherlm usque in presentem diem
Cecidit Capitulum xvi.
quoque sors filiorum ioseph
ab iordane contra iericho et per
aquas eius ab oriente solitu
do que ascendit de iericho ad
montana bethel et egreditur
de bethel luzam transitque termi
num archiatharoth et descendit
ad occidentem iuxta terminum iefle
thi usque ad terminos bethoron
in inferiora gazer. finiunturque
regiones eius mari magno
posseruntque eam filij ioseph. ma
nasses et effraim.

Et factus est terminus filiorum ef
fraym per cognationes suas et
possessio eorum contra orientem
atharoth addar usque betho
ron superiorem egredienturque con
finia in mare Machmethad
vero aquilonem respicit et circuit ter
minos contra orientem in tha
nathselo et pertransit ab oriente
usque ianoe Descenditque de ia
noe in atharoth et noaratha
et peruenit in iericho Et egre
ditur ad iordanen de thaffua.
pertransitque contra mare in valle
arundineti suntque egressus eius
in mare salsissimum Hec est
hec possessio tribus filiorum effraym
per familias suas urbes que sepa
te sunt filijs effraym in medio pos
sessionis filiorum manasse et ville
earum Et non interfece
runt filij effraym chananeum qui
habitabat in gazer. habitauitque
cananeus in medio effraym
usque in diem hanc tributarius
Cecidit Capitulum. xvij.
autem sors tribui manasse
ipse est enim primogenitus ioseph
machir primogenito manasse pa
tri galaad qui fuit vir pugna
tor habuitque possessionem gala
ad et basan. et reliquis filiorum ma
nasse. iuxta familias suas filijs
abiezer. et filijs elech et filijs esri
hel et filijs sechem et filijs epher.
et filijs semida Isti sunt filij ma
nasse filij ioseph mares per cogna
tiones suas. Salpha
ad vero filio epher. filij galaad fi
lij machir. filij manasse non erant
filij. sed sole filie quarum ista sunt
nomina maala et nua egla et mel
cha et thersa Veneruntque in con
spectu eleazari sacerdotis et iosue
filij nun et principum dicentes Do
minus precepit per manum moysi
ut daretur nobis possessio in me
dio fratrum nostrorum Deditque eis io
sue iuxta imperium domini pos
sessionem in medio fratrum patris
earum Et ceciderunt funiculi ma
nasse decem absque terra galaad
et basan transiordanen. filie enim
manasse possederunt hereditatem
in medio filiorum eius
Terra autem galaad cecidit
in sortem filiorum mananasse qui

reliqui erant. Fuitque terminus manasse ab aser usque machmathath que respicit sichem et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis thaffue. etenim in sorte manasse ceciderat terra thaffue que est iuxta terminos manasse et filiorum effraym. Descenditque terminus vallis arundineti in meridiem torrentis et ciuitatem effraym que in medio sunt urbium manasse. Terminus manasse ab aquilone torrentis et exitus eius pergit ad mare ita ut ab austro sit possessio effraym et ab aquilone manasse. et utramque claudat mare et coniungantur sibi in tribu aser ab aquilone et in tribu ysachar ab oriente. Fuitque hereditas manasse in ysachar et in aser. Bethsan et viculi eius. et ieblaam cum villulis suis et habitatores dor cum oppidis suis habitatores quoque endor cum villulis suis. similiterque habitatores thanach cum villulis suis et habitatores mageddo cum viculis suis: et tercia pars urbis nofeth. Nec potuerunt filij manasse has subvertere ciuitates: sed cepit cananeus habitare in terra ista. Postquam autem conualuerunt filij israel subiecerunt cananeos et fecerunt sibi tributarios nec interfecerunt eos. Locutique sunt filij ioseph ad iosue atque dixerunt. Quare dedisti nos nobis possessionem sortis et funiculi unius cum simus tante multitudinis et benedixerit nobis dominus. Ad quos iosue ait. Si populus multus es ascende in siluam et succide tibi spacia in terra ferezei et rafaim quia angusta est tibi possessio montis effraym. Cui responderunt filij ioseph. Non poterimus ad montana conscendere cum ferreis curribus utantur cananei qui habitant in terra campestri in qua sita est bethsan cum viculis suis et iezrahel mediam possidens vallem. Dixitque iosue ad domum ioseph effraim et manasse. Populus multus es et magne fortitudinis: non habebis sortem unam sed transibis ad montem et succides tibi atque purgabis ad habitandum spacia et poteris ultra procedere cum subuerteris chananeum quem dicis ferreos habere currus et esse fortissimum.

Congre Capitulum. xviij.

Congregatique sunt omnes filij israel in sylo ibique fixerunt tabernaculum testimonij. et fuit illis terra subiecta. Remanserunt autem filiorum israel septem tribus que necdum acceperant possessiones suas ad quos iosue ait. Usquequo marcetis ignauia et non intratis ad possidendam terram quam dominus deus patrum vestrorum dedit vobis. Eligite de singulis tribubus ternos viros ut mittam eos et pergant atque circueant terram et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis referantque ad me quod descripserint. Diuidite vobis terram in septem partes. Judas sit in terminis suis ab australi plaga et domus ioseph ab aquilone. Mediam inter hos terram in septem partes describite et huc venietis ad me ut coram domino deo vestro mittam vobis hic sortem

quia nō est int᷑ uos ps leuitarū
sed sacͥ̄dociū dn̄i est eoꝝ h᷑editas
Gad autem ⁊ ruben ⁊ dimidiū
trib⁹ manasse iam acceperunt pos
sessiones suas trās iordanem ad o
rientalem plagam quas dedit
eis moyses famul⁹ dn̄i Cūq; sur
rexissent uiri ut pgent ad desc
bendam t᷑rā p̄cepit eis iosue di
cens Circuite t᷑ram ⁊ desc᷑bite
eam ac reuertimini ad me : ⁊ h̾
corā domino deo in sylo mittā
uob̾ sortem Itaq; p̄rexerūt ⁊
lustrantes eam p septē ptem
diuiserūt sc᷑ibentes in uolumine
Reuersiq; sūt ad iosue in castͣ
sylo Qͥ misit eis sortem coram
dn̄o in sylo ·⁓ Diuisitq;
t᷑ram filijs isrl̄ in septem ptes ⁊
ascendit sors p̄ma filioꝝ benia
min p familias suas ut posside
rent t᷑ram int᷑ filios iuda ⁊ int᷑
filios ioseph Fuitq; t᷑min⁹ eorū
contͣ aquilonem ad iordanen p
gens iuxta latus iericho septen
trionalis plage et inde contͣ
occidentem ad montana consc̄e
dens ⁊ p̄ueniens in solitudinem
bethauen atq; ptrāsiens iuxta
luzam ad meridiem ipā est
bethel Descenditq; in atharo
thaddar in monte qui est ad
meridiem bethoron inferioris
⁊ inclinat᷑ circuiens contͣ ma
re a meridie mōtis qui respi
cit bethoron contͣ africū : suntq;
exitq; eius in cariathbaal q̄
uocat᷑ cariathiarim urbem fili
oꝝ iuda Hec est plaga cōtra ma
re ⁊ occidentem A meridie au
tem ex pte cariathiarim egre
ditur t᷑minus contͣ mare ⁊

p̄uenit usq; ad fontem aquaꝝ
nepthoa Descenditq; in ptem
mōtis qui respicit uallem filioꝝ
ennon et ē contͣ septētriona
lem plagam in extrema pte
uallis rafaim Descenditq; ge
ennon id est uallis hennom iux
lat⁹ iebusei ad austrū ⁊ p̄uenit
ad fontem rogel trāsiens ad aq̄
lonem ⁊ egrediens ad aen se
semes id ēst fontē solis ⁊ ptrāsit
usq; ad tumulos qui sūt e regio
ne ascensus adomin Descendit
q; ad abenboen id est lapidem
filij ruben et ptrāsit ex latē aq̄
lonis ad campestria : descendit
q; in planiciem ⁊ p̄tergredit᷑
contͣ aquilonem bethagla : suntq;
exitq; eius contͣ linguam maris
salsissimi ab aquilone in finem
iordanis ad australē plagā qui
ē t᷑min⁹ illi⁹ ab oriente Hec
ē possessio filioꝝ beniamin per
t᷑minos suos in circuitu ⁊ fami
lias singulas ·⁓
Fueruntq; ciuitates eius iericho
⁊ bethagla ⁊ uallis casis betha
raba ⁊ semarai ⁊ bethel auim
⁊ affara ⁊ ofra uilla hemona
⁊ ofni ⁊ gabee ciuitates · xii · ⁊
ville eaꝝ Gabaon ⁊ rama ⁊
beroth ⁊ messe chafara ⁊ amo
sa ⁊ recen · iarahel ⁊ charala ⁊
selab eleph ⁊ iebus que ē ih᷑rlm̄
gabaath ⁊ cariath ciuitates q̄
tuordecim ⁊ ville eaꝝ Hec est
possessio filioꝝ beniamin iuxͣ
familias suas · Capłm xix ·

Et egressa ē sors
secūda filioꝝ symeon per
cognaciones suas : fuitq; here
ditas eoꝝ in medio possessiōis

filioꝝ iuda. Bersabee ⁊ sabee ⁊
moladi ⁊ asersua bala ⁊ asem
⁊ theltholath bethul. arama ⁊
sicelech. ⁊ bethmar. caboth aser-
susa. ⁊ bethleuaboth ⁊ sarue ci
uitates xiii. ⁊ ville earū. ahim
⁊ remmon ⁊ athar. ⁊ asan ciui
tates iiii. ⁊ ville earū Omnes
viculi p̄ circuitum vrbiū istarū
usq; ad balath et berrameth
cont͞ australem plagā. Hec est
hereditas filioꝝ symeon iuxta
cognaciones suas in funiculo
⁊ possessione filioꝝ iuda quia
erat maior: et idcirco possede
rūt filii symeon possessionem
in medio hereditatis eorum
Cecidit quoq; sors
tercia filioꝝ zabulon p̄ cognaci
ones suas ⁊ factus est termi
nus possessionis eoꝝ usq; sarith
ascenditq; a mari ⁊ medela
ac peruenit in debbaseth usq; ad
torrentē qui est cont͞ iecomnan
⁊ reuertit͞ desarith cont͞ orien
tem in fines ceselethtabor
⁊ egreditur ad dabereth: as
ceditq; cont͞ iafie et inde ptrā
sit ad orientalem plagam ge
thefer ⁊ thacasin. ⁊ egredit͞
in remmon. amthar ⁊ noa ⁊
circuit aquilonem et nathon
Suntq; egressus eius vallis nep
thahel ⁊ ~~cat~~ chathet ⁊ neba
lal ⁊ semron ⁊ iedula ⁊ beth
leem ciuitates xii ⁊ ville eaꝝ
Hec ē hereditas tribus filioꝝ za
bulon p̄ cognaciones suas vr
bes ⁊ viculi earū.
Ysachar egressa est sors qr̄
ta ~~ter~~ p̄ cognaciones suas. fuit
q; eius hereditas iezrahel ⁊ chasa
loth ⁊ sunem. ⁊ afraaim ⁊ se
ron ⁊ ana arath ⁊ rabbith ⁊
cesion ames ⁊ rameth ⁊ engan
ni ⁊ enadda et bethfases. ⁊ pue
nit terminus eius usq; thabor. ⁊
sesima ⁊ bethsemes. Eruntq; exi
tus eius iordanis ~~xiii~~ ciuitates
xvi. ⁊ ville earū hec possessio
filioꝝ ysachar p̄ cognaciones
suas vrbes et viculi earum
Cecidit sors quinta.
tribui filioꝝ aser. p̄ cognaciōes
suas. fuitq; terminus eoꝝ alchat
⁊ oali ⁊ beten ⁊ axab. elmelech
⁊ amaad ⁊ messal: ⁊ puenit usq;
ad carmelū maris ⁊ sior et
labanath. ac reuertit͞ cont͞ orien
tem bethdagon et ptrāsit usq;
zabulon ⁊ vallem iepthael cōt͞
aquilonem in bethemech ⁊ ne
hiel egrediturq; ad leuā chabul
⁊ achiran ⁊ roob ⁊ amon ⁊ cha
nane usq; ad sydonem magnā:
reuertiturq; in orma usq; ad ciui
tatē munitissimā tyrū ⁊ usq;
~~osa~~ osa Eruntq; exitus eius in
mare de funiculo acziba ⁊ am
ma ⁊ afer ⁊ roob ciuitates
xx^ti due ⁊ ville earū. Hec est
hereditas filioꝝ aser p̄ cognaci
ones suas. vrbes ⁊ viculi eaꝝ
Filioꝝ neptalim.
tribui sexta pars cecidit p̄ fami
lias suas. ⁊ cepit terminus eorū
de heleb ⁊ helon ⁊ sananim ⁊
adami q̄ est neceb ⁊ iebnahel
usq; lecum Et egressus eorum
usq; ad iordanem reuertiturq; ter
minus contra occidentem in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

marnothz thabor atque inde egre
ditur in uoi ucota et pertransit in za
bulon contra meridiem et in aser
contra occidentem et in iuda ad ior
danem contra ortum solis ciuitates mu
nitissime ad seddinser . amnath
et reccath . chenereth . et edema et
arama asor . et cedes et edray na
sor et ieron et magdalel horem
et bethanath et bethsemes . Ciuita
tes x et viiii . et ville earum . Hec
est possessio tribus filiorum neptalim
per cognationes suas urbes et vi
culi earum . Tribui fi
liorum dan per familias suas egres
sa est sors septima et fuit terminus
possessionis eius saraa et estahol
et ahyr semes id est ciuitas solis
selebin et ahialon et iethela he
lon et themna et acron helthe
cen et gebthon et baalathiud et
bane barath et gethremo atque
ierchon et arechon cum termino qui
respicit ioppen et in ipso fine con
cluditur . Ascenderuntque
filii dan et pugnauerunt contra le
sem Ceperuntque eam et percusserunt
in ore gladii . ac possederunt
et habitauerunt in ea vocantes no
men eius lesemdan ex nomine dan
patris sui . Hec est possessio filiorum
dan per cognationes suas urbes
xviii et viculi earum .
Cumque complesset terram sor
te diuidere singulis per tribus suas
dederunt filii israel possessionem
iosue filio nun in medio sui iux
ta preceptum domini urbem quam postula
uit thamnath . saraa in monte
effraym . et edificauit ciuitatem
habitauitque in ea . Hee sunt posses
siones quas sorte diuiserunt elea
zar sacerdos et iosue filius nun
et principes familiarum ac tribuum filiorum
israel in sylo coram domino ad ostium
tabernaculi testimonii partitique
sunt terram . Capitulum . xx .

Et locutus est dominus ad iosue
dicens . Loquere
filiis israel et dic eis . Separate ur
bes fugitiuorum de quibus locutus
sum ad uos per manum moysi : ut
confugiat ad eas quicumque animam
percusserit nescius et possit euade
re iram proximi qui ultor est sanguinis .
Cum ad unam harum confugerit ciui
tatum stabit ante portam ciuitatis
et loquetur senioribus urbis illius
ea que se comprobent innocentem :
sicque suscipient eum et dabunt ei
locum ad habitandum . Cumque ultor
sanguinis eum fuerit persecutus non tra
dent eum in manus eius quia ig
norans percussit proximum eius nec
ante biduum et triduum ne eius pro
batur inimicus et habitabit in
ciuitate illa donec ante iudicium
causam reddens stet sui et moria
tur sacerdos magnus qui fuit in
illo tempore . Tunc reuertetur homicida
et ingredietur ciuitatem et in do
mum suam de qua fugerat .
Decreueruntque filii israel cedes
in galilea montis neptalim
et sychem in monte effraym et
cariatharbe ipsa est hebron in
monte iuda et trans iordanem contra
orientalem plagam iericho . sta
tuerunt bosor que sita est in campestri

solitudine de tribu ruben et ra
moth in galaad de tribu gad et
gaulon in basan de tribu manas
se. Hee civitates constitute sunt cunc
tis filiis israel et advenis qui ha
bitabant inter eos ut fugeret ad
eas qui animam nescius percussisset
et non moraretur in manu proxi
mi effusum sanguinem vindica
re cupientis donec staret ante
populum expositurus causam suam.

Capitulum . xxi.

Accesseruntque principes
familiarum levi ad eleazar sacer
dotem et iosue filium nun et ad
duces cognationum per tribus singu
las filiorum israel. locutique sunt ad
eas in sylo terre chanaan atque
dixerunt. Dominus precepit per manum
moysi ut darentur nobis urbes
ad habitandum et suburbana
earum ad alenda iumenta. Dede
runtque filii israel de possessionibus
suis iuxta imperium domini civitates
et suburbana earum.

Egressaque est sors in fami
lia caath filiorum aaron sacer
dotis de tribubus iuda et syme
on et beniamin civitates xiii
et reliquis filiis caath id est
levitis qui superfuerant de tri
bubus effraym et dan et di
midia tribu manasse civita
tes decem. Porro fi
liis gerson egressa est sors ut
acciperent de tribubus ysachar
et de aser et neptalim dimidia
que tribu manasse in basan civi
tates numero xiii et filiis me
rari per cognationes suas de
tribubus ruben et gad et zabu
lon urbes xii^a. Dederuntque
filii israel levitis civitates et subur
bana earum sicut precepit dominus per
manum moysi singulis sorte tribuen
tes. De tribubus filiorum iuda et syme
on dedit iosue civitates quarum
ista sunt nomina filiis aaron per fami
lias caath levitici generis. Prima
enim sors illis egressa est caria
tharbe patris enach que vocatur
hebron in monte iuda et suburba
na eius per circuitum. Agros vero et villas
eius dederat caleph filio iephon
ne ad possidendum.
Dedit ergo filiis aaron sacerdotis
hebron confugii civitatem ac sub
urbana eius et lebnam cum subur
banis suis et iether et stimon et
helon dabir et yam et iethan
et bethsemes cum suburbanis suis
civitates viiii de tribubus ut dictum
est duabus. De tribu autem filio
rum beniamin gabaon et gabee
et anaath et almon cum suburba
nis suis civitates iiii^or. Omnes si
mul civitates filiorum aaron sacer
dotis xiii^cim cum suburbanis suis.
Reliquis vero per familias filiorum
caath levitici generis hec est data
possessio. De tribu effraym urbem
confugii sychem cum suburbanis su
is in monte effraym et gazer
et cepsaim et bethoron cum suburba
nis suis civitates iiii^or. De tribu
quoque dan helthece et iebethon et
aialon et gethremon cum subur
banis suis civitates iiii^or. Porro
de dimidia tribu manasse tanach
et gethremon cum suburbanis suis

ciuitates due. Omnes ciuitates de
cem et suburbana earum date sunt
filijs caath inferioris gradus.
Filijs quoque gerson leuitici ge
neris dedit de dimidia tribu ma
nasse confugij ciuitates gaulon in
basan: et bosram cum suburbanis
suis ciuitates duas. Porro de tribu
ysachar cesion et debereth et ia
ramoth et engannim cum suburba
nis suis ciuitates iiijor. De tribu at
aser masal et abdon et lachot
et roob cum suburbanis suis ciuita
tes iiijor. De tribu quoque neptalim
confugij ciuitates cedes in galilea
et amothdor et carthan cum subur
banis suis ciuitates tres. Omnes
urbes familiarum gerson tredecim
cum suburbanis suis. Filijs
autem merari leuitis inferioris
gradus per familias suas data est de
tribu zabulon iechenam et charta
et damnaa et nahol ciuitates iiijor
cum suburbanis suis. Et de tribu ru
ben ultra iordanen contra iericho ci
uitatem refugij bozor in solitudine
misor et iaser et gethson et mas
pha ciuitates cum suburbanis suis.
De tribu gad ciuitatem confugij ra
moth in galaad et manaim et
esebon et iazer ciuitates quatuor
cum suburbanis suis. Omnes urbes
filiorum merari per familias et cog
naciones suas xii cum suburbanis
earum. Ita quod uniuerse ciuitates leui
tarum in medio possessionis filiorum
israel fuerunt xl viij cum suburbanis
suis et singule per familias distri
bute. Deditque dominus israhe
li omnem terram quam daturum
se patribus eorum iurauerat et posse

derunt illam atque habitauerunt in
ea. Dataque est ab eo pax in omnes
per circuitum naciones nullusque eis
hostium resistere ausus est, sed cuncti in
eorum dicione redacti sunt. Nec
unum quidem uerbum quod illis prestare
turum se esse promiserat irritum
fuit: sed rebus omnia completa sunt.
Eodem tempore **Capitulum xxij.**
uocauit iosue rubenitas et
gadditas et dimidiam tribum ma
nasse: dixitque ad eos. Fecistis om
nia que precepit uobis moyses
famulus domini nec reliquistis fratres
uestros longo tempore: michi quoque
in omnibus obedistis usque in presentem
diem custodientes imperium domini dei
uestri. Quia igitur dedit dominus deus
uester fratribus uestris quietem ac pacem
sicut pollicitus est reuertimini et
ite in tabernacula uestra et in terram
possessionis quam tradidit uobis moy
ses famulus domini trans iordanen ita
dumtaxat ut custodiatis attente
et opere compleatis mandatum et le
gem quam precepit uobis moyses
famulus domini ut diligatis
dominum deum uestrum et ambuletis in omnibus
uijs eius et obseruetis mandata
illius adhereatisque ei ac seruiatis
in omni corde et in omni anima
uestra. Benedixitque eis iosue et di
misit eos. Qui reuersi sunt in taber
nacula sua. Tribui autem manas
se medie possessionem dederat
moyses in basan: et idcirco me
die que superfuit dedit iosue sor
tem inter ceteros fratres suos trans ior
danen ad occidentalem plagam.
Cumque dimitteret eos in tabernacula
sua et benedixisset illis ad eos in

multa substancia atque diuiciis re
uertimini ad sedes vestras Cum argen
to et auro ere et ferro et veste
multiplici: diuidite predam hostium
cum fratribus vestris. Reuersique sunt et abi
erunt filii ruben et filii gad et di
midia tribus manasse a filiis is
rahel de sylo que sita est in cha
naan ut intrarent galaad terram
possessionis sue quam obtinue
rant iuxta imperium domini in ma
nu moysi. Cumque venis
sent ad tumulos iordanis in
terra chanaan edificauerunt iuxta
iordanem altare infinite mag
nitudinis. Quod cum audissent
filii israel et ad eos certi nuncii
detulissent edificasse filios ru
ben et gad et dimidiam tribum
manasse altare in terra cha
naan super iordanis tumulos
contra filios israel conuenerunt omnes
in sylo ut ascenderent et dimi
carent contra eos. et interim
miserunt ad illos in terram gala
ad. Finees filium eleazari sacer
dotis et decem principes cum eo sin
gulos de tribubus singulis. Qui
venerunt ad filios ruben et
gad et dimidiam tribum manas
se in terram galaad: dixerunt
que ad eos. Hec mandat uobis
omnis populus domini. Que est
ista transgressio. Cur reliquistis
dominum deum israel: edificantes altare
sacrilegum et a cultu illius recede
tes. An parum vobis est quod pec
castis in beelphegor et usque in
presentem diem macula huius
sceleris in vobis permanet. multi
que de populo corruerunt. Et uos

hodie reliquistis dominum et cras in
vniuersum israel eius ira deseuiet.
Quod si putatis immundam esse
terram possessionis vestre transite
ad terram in qua tabernaculum domini
est et habitate inter nos. Tantum
ut a domino et a nostro consorcio
non recedatis edificato altari preter
altare domini dei nostri. Nonne achan
filius zare preteriit mandatum do
mini. et super omnem populum
israel ira eius incubuit. Et ille
erat unus homo. atque utinam solus
perisset in scelere suo. Respon
deruntque filii ruben et gad et
dimidie tribus manasse princi
pibus legationis israel. Fortissimus
dominus deus ~~deus~~ nouit: et israel si
mul intelliget. Si preuaricationis
animo hoc altare construximus
non custodiat nos sed puniat in
presenti. Et si ea mente fecimus
ut holocausta et sacrificium et paci
ficas victimas super eo impone
remus ipse querat et iudicet: et non
ea magis cogitatione atque tractatu ut
diceremus. Cras dicent filii vestri fi
liis nostris. Quid uobis et domino
deo israel. Terminum posuit
dominus inter nos et uos. o filii ruben
et gad iordanem fluuium et idcir
co partem non habetis in domino. et
per hanc occasionem auertent filii
vestri filios nostros a timore domini.
Putauimus itaque melius et dix
imus. Extruamus nobis altare
non in holocausta neque ad victi
mas offerendas. sed in testimo
nium inter nos et uos et sobolem

nostram vestramque progeniem ut ser-
viamus domino et iuris nostri sit offer-
re holocausta et victimas et pa-
cificas hostias et nequaquam
dicant cras filii vestri filiis nostris non
est vobis pars in domino Quod si no-
luerint dicere respondebunt eis Ecce
altare domini quod fecerunt patres nos-
tri non in holocausta neque in sacri-
ficium sed in testimonium vestrum ac
nostrum Absit a nobis hoc scelus ut
recedamus a domino et eius ves-
tigia relinquamus extructo al-
tari ad holocausta et sacrificia
et victimas offerendas preter
altare domini dei nostri quod extruc-
tum est ante tabernaculum domini
Quibus auditis finees sacerdos
et principes legationis israel qui e-
rant cum eo placati sunt et verba
filiorum ruben et gad et dimidie
tribus manasse libentissime susce-
perunt Dixitque finees filius elea-
zari sacerdotis ad eos Nunc sci-
mus quod nobiscum sit dominus quoniam
alieni estis a prevaricatione hac et li-
berastis filios israel de manu domini
Reversusque est a filiis ruben et
gad cum principibus de terra galaad
et confinium chanaan ad filios
israel et retulit eis Placuitque ser-
mo cunctis audientibus Et lauda-
verunt deum filii israel et nequaquam
ultra dixerunt ut ascenderent contra
eos atque pugnarent et delerent
terram possessionis eorum Vocave-
runtque filii ruben et filii gad alta-
re quod extruxerant testimoni-
um nostrum quod dominus ipse sit deus

Capitulum xxiii

Evoluto au-
tem multo tempore postquam
pacem dederat dominus israeli subiectis
in gyro nationibus universis et io-
sue iam longevo persenilis etatis
postquam diviserat terram filiis israel se-
cundum quod dominus imperaverat vocavit
omnem israhelem maioresque na-
tu et principes ac duces et magis-
tratus dixitque ad eos Ego senui
et processionis etatis sum vosque
cernitis omnia que fecerit dominus deus
vester cunctis per circuitum nationibus
quomodo pro vobis ipse pugnaverit
Et nunc quia vobis sorte divisit
omnem terram ab orientali parte
iordanis usque ad mare mag-
num multeque adhuc supersunt na-
tiones dominus deus vester disperdet
eas et auferet a facie vestra et
possidebitis terram sicut vobis pol-
licitus est Tantum confortamini et
estote solliciti ut custodiatis
cuncta que scripta sunt in volumine
legis moysi et non declinetis
ab eis nec ad dexteram nec ad
sinistram ne postquam intra-
veritis terram ad gentes que
inter vos future sunt iuretis in
nomine deorum earum et serviatis
eis et adoretis illos sed adhe-
reatis domino deo vestro quod fe-
cistis usque in diem hanc Et tunc
auferet dominus in conspectu vestro gen-
tes magnas et robustissimas
et nullus vobis resistere poterit Unus
e vobis persequetur hostium mille
viros quia dominus deus vester pro vo-
bis ipse pugnabit sicut polli-
citus est Hoc tantum diligen-
tissime precavete ut diligatis
dominum deum vestrum Quod si volu-

eritis gentium harum que inter vos
habitant erroribus adherere et
cum eis miscere conubia atque ami
cicias copulare. iam nunc scito
te quod dominus deus vester non eas
deleat ante faciem vestram sed sint
vobis in foveam ac laqueum et
offendiculum ex latere vestro et sudes
in oculis vestris. donec vos aufe
rat atque disperdat de terra hac
optima quam tradidit vobis
En ego hodie ingrediar vi
am universe terre et toto animo
cognoscetis quod de omnibus ver
bis que se dominus prestaturum
vobis est pollicitus unum non pre
terit incassum Sicut ergo im
plevit opere quod promisit
et prospera cuncta venerunt
sic adducet super vos quicquid
malorum comminatus est. donec
vos auferat atque disperdat de
terra hac optima quam tradi
dit vobis eo quod preterieritis pac
tum domini dei vestri quod pepigit
vobiscum et servieritis diis alie
nis et adoraveritis eos Cito
atque velociter consurget in vos
furor domini et auferemini de
terra hac optima quam tradidit
vobis. Capitulum xxiiii.

Congregavitque iosue omnes
tribus israel in sychem. et vo
cavit omnes maiores natu et
principes et iudices ac magis
tratus steteruntque in conspectu do
mini et ad populum sic locutus
est Hec dicit dominus deus israel
Trans fluvium habitaverunt pa
tres vestri ab initio thare pater
abraham et nachor servieruntque diis
alienis Tuli ergo patrem vestrum ab
raham de mesopotamia syrie et
adduxi eum in terram chanaan mul
tiplicavique semen eius et dedi ei
ysaac illique rursum dedi iacob et
esau Ex quibus esau dedi montem
seyr ad possidendum. iacob vero
et filii eius descenderunt in egip
tum Misique moysen et aaron et
percussi egiptum multis signis atque
portentis Eduxique vos et patres
vestros de egipto et venistis ad ma
re persecutique sunt egiptii patres ves
tros cum curribus et equitatu usque
ad mare rubrum Clamaverunt
autem ad dominum filii israel Qui po
suit tenebras inter vos et egiptios
et adduxit super eos mare et ope
ruit illos Viderunt oculi vestri cunc
ta que in egipto fecerim et ha
bitastis in solitudine multo tem
pore et introduxi vos in terram
ammorrei qui habitant trans ior
danen Cumque pugnaret contra
vos. tradidi eos in manus vestras
et possedistis terram eorum atque inter
fecistis illos Surrexit autem
balac filius sephor rex moab et
pugnavit contra israhelem Mi
sitque et vocavit balaam filium be
or ut malediceret vobis et ego
nolui audire eum. sed econtrario be
nedixi vobis per illum et liberavi
vos de manu eius Transistisque ior
danen et venistis ad iericho. pug
naveruntque contra vos viri civita
tis eius amorreus et pherezeus

et chananeus et etheus et gergeseus
et eueus et iebuseus et tradidi illos
in manus vestras. Misitque
ante vos scrabrones et eieci eos
de locis suis. duosque reges amorre
orum. non in gladio et in arcu tuo.
Dedique vobis terram in qua non la
borastis et urbes quas non edificastis
ut habitaretis in eis vineas et
oliveta que non plantastis. Nunc er
go timete dominum et servite ei perfecto
corde atque verissimo. et auferte
deos quibus servierunt patres vestri
in mesopotamia et in egypto
ac servite domino. Sin au
tem malum vobis videtur ut domino
serviatis optio vobis datur. eligite
hodie quod placet. cui servire po
tissimum debeatis utrum diis quibus
servierunt patres vestri in mesopota
mia. an diis amorreorum in quorum
terra habitatis. Ego autem
et domus mea serviemus domino.
Responditque populus et ait. Absit a no
bis ut relinquamus dominum et ser
viamus diis alienis. Dominus deus
noster ipse eduxit nos et patres nostros
de terra egipti de domo servitutis.
Fecitque videntibus nobis signa in
gentia et custodivit nos in om
ni via per quam ambulavimus et in
cunctis populis per quos transivimus. et eie
cit universas gentes amorreorum
habitatores terre quam nos intra
vimus. Serviemus igitur domino
quia ipse est deus noster.
Dixitque iosue ad populum. Non pote
ritis servire domino. Deus enim sanctus
et fortis emulator est. nec ignos
cet sceleribus vestris atque peccatis.
Si dimiseritis dominum et servieri

tis diis alienis: convertet se et af
fliget vos atque subvertet. post
quam vobis prestiterit bona. Dixitque
populus ad iosue. Nequaquam ita ut
loqueris erit. sed domino serviemus. Et
iosue ad populum. Testes inquit
vos estis quia ipsi elegeritis vobis
dominum ut serviatis ei. Responde
runtque testes. Nunc ergo ait.
auferte deos alienos de medio
vestrum et inclinate corda vestra ad
dominum deum israel. Dixitque populus ad
iosue. Domino deo nostro serviemus
et obedientes erimus preceptis
eius. Percussit igitur iosue in die
illo fedus. et proposuit populo precepta
atque iudicia in sychem. Scripsit
quoque omnia verba hec in volu
mine legis domini. et tulit lapidem
pergrandem posuitque eum subter
quercum que erat in sanctuario domini.
Et dixit ad omnem
populum. En lapis iste erit vobis
in testimonium quod audieritis
omnia verba domini que locutus est
vobis ne forte postea negare velitis
et mentiri domino deo vestro. Di
misitque populum singulos in posses
sionem suam. Et post hec mor
tuus est Iosue filius nun servus
domini. c. x. annorum. sepelieruntque
eum in finibus possessionis sue
in thamnath sare que sita est
in monte ephraim a septentrio
nali parte montis gaas. Servivit
que israel domino cunctis diebus iosue
et seniorum qui longo vixerunt tempore
post iosue. et qui noverant omnia
opera domini que fecerat in israel. Ossa
quoque ioseph que tulerant filii israel

de egipto sepelierūt in sychem ī
parte agri quē emerat iacob a
filij emmor patris sychem · C·
nouellis omb⁹ et fuit in posses
sione filioꝝ ioseph Eleazar quo
qꝫ filius aaron mortuus est · ꝛ
sepelierūt eum in gaab ciuitate
finees filij eius · q̄ data est ei in
mōte ephraym · Explicit liber
iosue · Incipiūt capitula libri
iudicum ·
Adombezeth fugiens ce
sis sūmitatib⁹ manuū
eius · Habitatores dabi
rui⁹ nomen vetꝰ erat cariat
sepher · id ē ciuitas litraꝝ
Filij cynei cognati moysi
ascenderūt de ciuitate palmaꝝ
cū filijs iuda Iebuse
um aūt habitatorem ihrl'm
Vocauitqꝫ eam luzam que
ita appellatᷣ usqꝫ in p̄sentem di
em · Asser · quoqꝫ non de
leuit habitatores acho ·
Cūqꝫ loqueretur angelus do
mini v̄ba hec ad om̄s filios isrl'·
Dimisit ergo iosue po
pulū ꝛ abierūt filij isrl' vnus
quisqꝫ in possessionem suam
Iratus dn̄s cont̄ isrl'
tradidit eos in man⁹ diripiē
ciū Iratꝰ est furoꝝ dn̄i
in isrl' ꝛ ait Quia irritū fecit
gens ista pactū meū quod pe
pigeram Dimisit er
go domin⁹ om̄es nationes
has et cito subūtere noluit
Hee sūt gentes quas dn̄s
dereliquit ut erudiret ī eis isrl'
Itaqꝫ filij isrl' habi
tauerūt in medio chananeoꝝ
Liberator populi othō
niel filius cenezei Libera
tor populi aoth filius gera filij ge
mini qui vtraqꝫ manu utebatur
pro dext̄ᵃ Sangar fili⁹
anath qui p̄cussit de philistijm sex
c̄etos viros vomere Erat
aūt debbora p̄phetissa vxoꝝ lapidoth
Surrexit itaqꝫ debbora ꝛ
perexit cū barach in cades
Nūciatū est sysare q̄ ascendisset
barach fili⁹ abinoe Iahel
egressa in occursum sysare dixit
ei · intra ad me dn̄e mi ·
Canticū debbore quod cecinit
cū barach Filij isrl' tradi
ti sūt in manu madian septem
ān̄is Isrl' clamat ad
dn̄m auxiliū postulans ·
Angelus dn̄i stetit sub quercu
que erat in effra · Signū
gedeon postulat in vellere
De trecentis viris ad aquas
probatis Sompniū
madianite quo videbatᷣ quasi
subcinericius pan̄is volui
Cūqꝫ p̄ gyrum castroꝝ in t̄bꝫ
p̄sonarent locis ꝛ ydrias confre
gissent · Immisit
domin⁹ gladiū in omībꝫ castris
ꝛ mutua se cede trucidabant
Et p̄secuti sūt madian
capita oreb Nōme
melioꝝ est racemus effraym vin
demijs abiezer · Dixitqꝫ
gedeon ad zebee ꝛ salmana
Iuit abymelech fili⁹
ierobaā in sychem ad fr̄es m̄ris
sue Quod cū nūciatū
est ioatham iuit ꝛ stetit ī verti
ce mōtis garizim ꝛ locutus ē
de signis Nunc igitᷣ

si recte & absq; pcto constituistis su
per nos regem Mulier
fragmen inole desup iaciens
Post abymelech surrexit dux
in isrl' thola filius phoa
Iahyr galaadites iudicauit
isrl' p xx^ii annos Idcir
co non addam ult^a uos liberare
dicit dominus Fuit
illo tempe iepte galaadites vir
fortissimus Locutus ē iep
te omes smones suos coram do
mino Iepte uotum
uouit pro filijs āmon
Quare uadens ad pugnam uo
care nos voluisti contra filios am
mon ut pergēmus tecum
Iudicauit isrl' abessan de
bethleem qui habuit xxx filios
& totidem filias Ialon
zabulonites iudicauit isrl' decem
ānis mortuus est ac sepultus
in zabulon Iudica
uit isrl' abdon filius helel faro
thonites Erat aūt
vir quidam de sarraa & de stir
pe dan Samson
natus Samson dixit
patri suo hāc accipe michi vxo
rem quia placuit oculis meis
Spiritus dm̄ in samson
Problema samson ppositū ppt
triginta sindones & totidem tuni
cas De vulpibus quas
samson cepit De max
illa id est mandibulam asini
De portis gaze porta
tis in vrticem mōtis
De dalida Letantes
philistijm p conuiuia uocant sam
son Mychas matri

sue loqtur De filijs
dan De ionatha filio
gerson De leuita habi
tante in latere montis ephraym.
Expliciunt capitula. Incipit
liber Iudicum. Caplm. pmū
Post mortem
iosue consulu
erunt filij isrl'
dnm dicen
tes Quis as
cendet ante
nos contra
chananeum
et erit dux
belli. Dixitq; dns Iudas ascen
det Ecce tradidi terā in manus
eius Et ait iudas symeoni frī
suo Ascende mecū in sorte mea
& pugna cont^a chananeū: ut et ego
pgā tecū in sorte tua Et abijt cū
eo symeon Ascenditq; iudas &
tradidit dns chananeū ac phe
rezeum in manus eorū & pcus
serūt in bezech decem milia vi
rorum Inueneruntq; adom
bezech in bezech: & pugnauerūt
cont^a eum ac pcusserūt chana
neū ac ferezeum Fugit autem
adonize adonibezech Quem se
cuti cōprehenderūt cesis summitati
bus manuū eius ac pedem Dix
itq; adonibezech Septuagita
reges amputatis manuum ac
pedū eorū summitatibus colligebat
sub mēsa mea ciborū reliquias
sicut feci ita retribuit michi do
minus Adduxeruntq; eum in ihe
rusalem & ibi mortuus ē Op
pugnātes ergo filij iuda iherlm
ceperūt eam & pcusserūt in ore

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gladii tradentes cunctam incendio
civitatem. Et postea descenden
tes pugnaverunt contra chananeum
qui habitabat in montanis et
ad meridiem et in campestribus.
Pergensque iudas contra chana
neum qui habitabat in hebron
cuius nomen fuit antiquitus ca
riatharbe: percussit sisai et ahy
man et tholmai. Atque
inde profectus abiit ad habitato
res dabir. cuius nomen vetus
erat cariathsepher. id est civi
tas litterarum. Dixitque caleph. Qui
percusserit cariathsepher et vasta
verit eam dabo ei axam filiam meam
uxorem. Cumque cepisset eam otho
niel filius cenez frater caleph minor: dedit
ei filiam suam coniugem. Quam
pergentem in itinere monuit vir
suus ut peteret a patre suo agrum.
Que cum suspirasset sedens in a
sino: dixit ei caleph. Quid ha
bes. at illa respondit. Da mihi be
nedictionem. Quia terram aren
tem dedisti mihi: da et irriguam
aquis. Dedit ergo ei caleph ir
riguum superius et irriguum inferius.
Filii autem cynei cognati
moysi ascenderunt de civitate
palmarum cum filiis iuda in deser
tum sortis eius quod est ad meri
diem arad et habitaverunt cum
eo. Abiit autem iudas cum symeo
ne fratre suo. et percusserunt simul
chananeum qui habitabat in se
phath et interfecerunt eum. Voca
tumque est nomen urbis horma
id est anathema. Cepitque iudas
gazam cum finibus suis et ascalo

nem et accaron cum terminis suis. Fu
itque dominus cum iuda et montana pos
sedit. Nec potuit delere habitatores
vallis quia falcatis curribus ha
bundabant. Dederuntque caleph he
bron sicut dixerat moyses. Qui de
levit ex ea tres filios enach.
Iebuseum autem habitatorem
ihrlm non deleverunt filii beniamin.
Habitavitque iebuseus cum filiis ben
iamin usque in presentem diem. Do
mus quoque ioseph ascendit in be
thel. fuitque dominus cum eis. Nam cum
obsiderent urbem que prius luza
vocabatur viderunt hominem egre
dientem de civitate dixeruntque
ad eum. Ostende nobis introitum
civitatis et faciemus tecum misericordiam.
Qui cum ostendisset eis. percusse
runt urbem in ore gladii: homi
nem autem illum et omnem cognacionem
eius dimiserunt. Qui dimis
sus abiit in terram ethym. et edi
ficavit ibi civitatem vocavitque
eam luzam. Que ita appellatur usque
in presentem diem. Manasses quo
que non delevit bethsan et thanach
cum viculis suis. et habitatores dor
et ieblaam. et mageddo cum viculis
suis: cepitque chananeus habi
tare cum eis. Postquam autem confor
tatus est israel fecit eos tributarios et
delere noluit. Ephraym etiam non
interfecit chananeum qui habita
bat in gazer. sed habitavit cum
eo. Zabulon non delevit habita
tores cethron et naalon. sed habi
tavit chananeus in medio eius
factusque est ei tributarius.
Asser quoque non delevit habitatores

achon et sydonis alab et acha
zib et alba et afer et roob habita
veruntque in medio chananei habita
toris illius terre nec interfecit eum
Neptalim non interfecit habitato
res bethsemes et bethanath sed
habitavit inter chananeum habitatorem
terre fueruntque ei bethsamite et be
thanite tributarii Artavitque amor
reus filios dan in monte nec dedit
eis locum ut ad planiora descende
rent habitavitque in monte hares
quod interpretatur testaceo in haylon
salabim et aggravata est manus
domus ioseph factusque est ei tributa
rius Fuit autem terminus amorrei
ab ascensu scorpionis petra et
superiora loca. Capitulum ii.

Ascenditque angelus domini de
galgala ad locum flencium
et ait Eduxi vos de egipto et intro
duxi in terram pro qua iuravi pa
tribus vestris et pollicitus sum ut
non facerem irritum pactum meum
vobiscum in sempiternum ita dumtaxat
ut non feriretis fedus cum habitatori
bus terre huius et aras eorum subverteretis
et noluistis audire vocem meam Cur
hoc fecistis. Quam obrem no
lui delere eos a facie vestra ut ha
beatis hostes et dii eorum sint vo
bis in ruinam Cumque
loqueretur angelus domini verba hec ad
omnes filios israel elevaverunt vo
cem suam et fleverunt et vocatum
est nomen loci illius flencium sive la
crimarum immolaveruntque ibi hos
tias domino Dimisit ergo
iosue populum et abierunt filii israel v
nusquisque in possessionem suam ut
obtinerent eam Servieruntque do
mino cunctis diebus iosue et se
niorum qui longo post eum vixerunt
tempore et noverant omnia opera
domini que fecerat in israel Mor
tuus est autem iosue filius nun
famulus domini centum et decem
annorum et sepelierunt eum in fini
bus possessionis sue in thamnath
sare in monte effraym a septen
trionali plaga montis gaas Omnisque
illa generacio congregata est
ad patres suos et surrexerunt alii
qui non noverant dominum et opera que
fecerat cum israel Feceruntque filii israel
malum in conspectu domini et servie
runt baalim ac dimiserunt dominum
deum patrum suorum qui eduxerat eos
de terra egipti et secuti sunt deos
alienos deosque populorum qui habi
tabant in circuitu eorum et adorave
runt eos et ad iracundiam concita
verunt dominum dimittentes eum et
servientes baal et astaroth
Iratusque dominus contra israel tra
didit eos in manus diripiencium
Qui ceperunt eos et vendiderunt
hostibus qui habitabant per gyrum
nec potuerunt resistere adversariis
suis sed quocumque pergere voluissent
manus domini erat super eos
sicut locutus est et iuravit eis
et vehementer afflicti sunt Susci
tavitque dominus iudices qui libera
rent eos de vastancium manibus
sed nec illos audire voluerunt forni
cantes cum diis alienis et ado
rantes eos Cito deseruerunt
viam per quam ingressi fuerant patres
eorum et audientes mandata domini

omnia fere contraria Cumq; dn̄s
iudices suscitaret in dieb; eorum
flectebat᷑ misericordia · ⁊ audie
bat afflictor; gemitꝰ et libera
bat eos de cede vastanciū Post
quā autē mortuus ē iudex re
uertebant᷑ · et multo maiora faci
ebāt quā fecerant patres sui ·
sequētes deos alienos ⁊ seruiē
tes illis ⁊ adorantes eos Nō di
miserūt adinuenciones suas ⁊ vi
am durissimā ꝑ quā ambulare
cōsueuerāt Iratusq; ē fu
ror dn̄i in isrl' ⁊ ait Quia irri
tū fecit gens ista pactū meū qđ
pepigeram cū patribꝰ eorꝫ et
vocem meā audire contempsit
et ego nō delebo gētes q̄s dimi
sit iosue · ⁊ mortuus est · ut in ip
sis experiat᷑ isrl' utrū custodiant
viam dn̄i ⁊ ambulent in ea sicut
custodierūt patres eor; an non
Dimisit ergo dn̄s omēs has na
tiones ⁊ cito subuertere noluit nec
tradidit in manibꝰ iosue ·
Hec sūt Caplm · iij ·
gentes quas dn̄s dereli
quit ut erudiret in eis israhelē
⁊ omēs qui nō nouerant bella
chananeor; ut postea discerēt
filij eorꝫ certare cum hostibꝰ et
habērent cōsuetudinē preliandi
Quinq; satrapas philistinorū
omnemq; chananeū ⁊ sydoniū
atq; eueū qui habitabat in mō
te libani · de mōte baal et her-
mon usq; ad introitū emath Di
misitq; eos ut in ipsis experire
tur · isrl' utrū audiret manda
ta dn̄i q̄ precepat patribꝰ eorū
ꝑ manū moysi an non ·
Itaq; filij isrl' habitauerūt in
medio chananei ⁊ ethei ⁊ amor
rei ⁊ ferezei ⁊ euei · ⁊ iebusei ⁊
duxerūt uxores filias eorꝫ · ipsiq;
filias suas eor; filijs tradiderunt
⁊ seruierūt dijs eorꝫ Feceruntq;
malū in cōspectu dn̄i · ⁊ obliti sūt
dei sui · seruientes baalim ⁊ asta
roth Iratusq; dn̄s cont᷑ isrl' tradi
dit eos in manus chusan rasa
thaim regis mesopotamie · ser
uieruntq; ei octo annis ·
Et clamauerūt ad dn̄m Qui
suscitauit eis saluatorem et li
berauit eos · othoniel videlicet fi
liū cenez frēm caleph minorem
Fuitq; in eo spūs dn̄i · ⁊ iudicauit
isrl' Egressusq; est ad pugnam
⁊ tradidit dn̄s in manꝰ eius
chusan rasathaym regem syrie
et oppressit eum Quieuitq; terra
xl annis ⁊ mortuus est othoni
el filius cenez Addiderūt autē
filij isrl' facere malū in cōspectu dn̄i
Qui cōfortauit aduersū eos eglon
regem moab quia fecerūt ma
lū in cōspectu eiꝰ ⁊ copulauit ei fili
os ammon ⁊ amalech Abijtq;
⁊ percussit isrl' atq; possedit ur-
bem palmarꝫ Seruieruntq; filij
filij isrl' eglon regi moab · decem
⁊ octo annis · ⁊ postea clamaue
rūt ad dn̄m Qui susci
tauit eis saluatorem vocabulo
ahoth filiū gera · filij gemini · qui
· qui utraq; manu utebat᷑ pro
dextra Miseruntq; filij isrl' ꝑ illū
munera eglon regi moab Qui
fecit sibi gladiū ancipitem ha
bentem in medio capulum longi
tudinis palme · manꝰ ⁊ accinc

tus est eo subt sagum in dextro
femore· obtulitqȝ munera eglon
regi moab Erat aūt eglon cras
sus nimis· Cūqȝ obtulisset ei mu
nera ꝓsecutus est socios qui cum
eo venerant et reuersus de galga
lis ubi erant ydola· dixit ad re
gem· Verbū secretū habeo ad te o
rex Et ille imperauit silenciū Egres
sisqȝ omnibus q circū eum erant in
gressus est ahoth ad eū Sedebat
autem in estiuo cenaculo solus
Dixitqȝ ahoth verbū dm̄ habeo ad
te· Qui statim surrexit de thro
no Extenditqȝ ahoth manū sinis
tram et tulit sicam de dextro fe
more suo infixitqȝ eam in ven
tre eius tam valide· ut capulus
ferrū sequeret in vulnē ac pin
guissimo adipe stringet· Nec
eduxit gladiū ſȝ ita ut ꝑcusse
rat reliquit in corpe· statimqȝ
p secreta nature alui stercora
ꝓruperūt Ahoth autem clausis
diligentissime ostijs cenaculi et
obfirmatis sera p posticam e
gressus est Serviqȝ regis ingressi
viderūt clausas fores cenaculi·
atqȝ dixerūt forsitan purgat
aluū in estiuo cubiculo Exper
tantes qȝ diu donec erubesce
rent et videntes qd nullus aperi
ret tulerūt clauem et aperientes
īuenerūt dn̄m suū iacentem in
tēra mortuū Ahoth autē dum
illi turbarent effugit et ptrāsijt
locū ydolorū vn̄ reuersus fuerat
Venitqȝ in seyrath et statim in
sonuit buccina in mōte ephraym
Descenderūtqȝ cū eo filij isrl' ipo
in fronte gradiente Qui dixit ad
eos· Sequimini me· tradidit enim
dn̄s inimicos vros moabitas in
manus vrās Descenderūtqȝ post eū
et occupauerūt vada iordanis q
trāsmittūt in moab et nō dimise
rūt trāsire quēqȝ et ꝑcusserūt moa
bitas in tpe illo circit decē milia
omēs robustos et fortes viros·
nullusqȝ eorū euadē potuit Humi
liatusqȝ est moab die illo sub ma
nu isrl'· et quieuit tēra octoginta
ānis Post hūc fuit sam
gar filius anath Qui ꝑcussit
de philistijm sexcētos viros vo
mere· et ipē quoqȝ defendit isrl'

Ca. iiij.

Addiderūtqȝ filij is
rahel facē malū in cōspcu
dm̄ post mortem ahoth· et tra
didit illos dn̄s in manu iabyn
regis chanaan· qui regnauit
in asor Habuitqȝ ducem exer
citus sui nomine sysaram· ipē
autē habitabat in aroreth ge
ciū Clamaueruntqȝ filij isrl' ad
dn̄m Nongētos em̄ habebat
falcatos currus et per xx annos
vehemēt oppresserat eos
Erat autem debbora ꝓphetes
uxor lapidoth q vindicabat ꝓplm
in illo tempe et sedebat sub pal
ma q nomine illius vocabatur
in tēra madian et bethel in mō
te ephraym Ascendebantqȝ ad
eā filij isrl' in omē iudiciū Que
misit et vocauit barach filiū
abynoem de cedes neptalim Dix
itqȝ ad eū Precepit tibi dn̄s ds
deus isrl' Vade et duc exercitū
in montē thabor· tolles qȝ te
cū decem milia pugnatorū

de filiis neptalim et filiis zabulon
Ego autem adducam ad te in lo
co torrentis cyson sysaram principem
exercitus iabyn et currus eius atque om
nem multitudinem et tradam eos
in manus tuas Dixitque ad eam
barach Si venis mecum vadam Si
nolueris venire non pergam Que dix
it ad eum Ibo quidem tecum sed in
hac vice tibi victoria non reputa
bitur quia in manu mulieris tra
detur sysara Surrexit itaque deb
bora et perrexit cum barach in ce
des Qui accitis zabulon et nepta
lim ascendit cum decem milibus pug
natorum habens debboram in co
mitatu suo Aber autem cyneus
recesserat quondam a ceteris cyneis
fratribus suis filiis obab cognati moy
si et tetenderat tabernacula usque
ad vallem que vocabatur sennim
et erat iuxta cedes :-
Nunciatumque est sysare quod ascen
disset barach filius abynoem in
montem thabor et congregavit
nongentos falcatos currus omnes
que exercitum de asoroth gencium ad
torrentem cyson Dixitque
debbora ad barach Surge hec
est enim dies in qua tradidit
dominus sysaram in manus tuas En
ipse ductor tuus est Descendit
itaque barach de monte thabor
et decem milia pugnatorum cum
eo Perterruitque dominus sysaram et
omnes currus eius universam
que multitudinem in ore gladii
ad conspectum barach in tantum ut
sysara de curru desiliens pedi
bus fugeret et barach persequeretur
fugientes currus et exercitum

usque ad arosetli gencium et omnis
hostium multitudo usque ad internicionem
caderet Sysara autem fugiens perve
nit ad tentorium iahel uxoris aber
cynei Erat enim pax inter iabyn re
gem asor et domum aber cynei
Egressa igitur iahel in occursum
sysare dixit ad eum Intra ad me
domine mi intra ne timeas Qui
ingressus tabernaculum eius et opertus ab
ea pallio dixit ad eam Da mihi ob
secro paululum aque quia valde
sicio Que aperuit utrem lac
tis et dedit ei bibere et operu
it illum Dixitque sysara ad eam
Sta ante ostium tabernaculi et cum
venerit aliquis interrogans te et
dicens Numquid hic est aliquis Res
pondebis Nullus est Tulit itaque
iahel uxor aber clavum taberna
culi assumens pariter malleolum
et ingressa abscondite et cum silen
cio posuit super tympus capitis
eius clavum percussumque malleo
defixit in cerebrum usque ad terram
Qui sopore morti socians defe
cit et mortuus est Et ecce ba
rach sequens sysaram veniebat
Egressaque iahel in occursum eius
dixit ei Veni et ostendam tibi vi
rum quem queris Qui cum intrasset
ad eam vidit sysaram iacentem
mortuum et clavum infixum in tem
pore eius Humiliavit ergo deus
in die illo iabyn regem chana
an coram filiis Qui se crescebat
cottidie et forti manu opprimebat
iabyn regem chanaan donec
delerent eum

Capitulum v.

Cecineruntque debbora et barach filius
abynoem in die illa dicentes

Qui sponte obtulistis de isrl' aīas
vrās ad piclm bndicite dño Au
dite reges pcipite auribꝰ pncī
pes Ego sum ego sum que dño
canam psallam dño deo isrl'.
Dñe cū exires de seyr et trāsires
p regiones edom terra mota
est celiqȝ ac nubes distillauerūt
aquis Montes fluxerūt a facie do
mini dei isrl' In dieb; samgar
filij anath in diebus iahel qui
euerūt semite et qui ingredie
bant p eas ambulauerunt p
calles deuios Cessauerūt fortes
isrl' et quieuerūt donec surgeret
debbora surgeret mat' in isrl' No
ua bella elegit dñs et portas
hostiū ipē subūtit Clypeus et
hasta si apparuerint in xl mili
bꝰ isrl' cor meū diligit pncipes
isrl' Qui ppa volūtate obtulis
tis vos discrimini benedicite
dño Qui ascenditis sup niten
tes asinos et sedetis in iudicio
et ambulatis in via loquimini
Vbi collisi sūt currus et hostiū ē
suffocatus exercitus ibi narrent'
iusticie dñi et clemencia ī for
tes isrl' Tūc descendit pplūs do
mini ad portas et obtinuit pnci
patū Surge surge debbora sur
ge et loquere canticū Surge ba
rach et apphende captiuos tuos
fili abynoem Saluate sūt reli
quie populi dñs in fortibus
dimicauit Ex effraym deleuit
eos in amalech et post eū in
beniamin In pplōs tuos o ama
lech de machyr pncipes descen
derūt et de zabulon qui exercitū
ducerēt ad bellandū Duces ysa
char fuere cū debbora et barach
vestigia sūt secuti qui quasi in p
ceps ac baratrū se discrimini
dedit Diuiso cont' se ruben mag
nanimoꝝ repta contencio est
Quare habitas int' duos t'mi
nos ut audias sibilos gregum
Diuiso cont' se ruben magnam
moꝝ repta contēcio est Gad
t'ns iordanen quiescebat et dan
uacabat nauibꝰ Asser habita
bat in littore maris et in portibꝰ
morabat' Zabulon et neptalim
obtulerūt animas suas morti
in regione rome Venerūt re
ges et pugnauerūt Pugnaue
rūt reges chanaan in thanach
iuxta aquas mageddon et tamen
nichil tulē pdantes De celo di
micatū est cont' eos Stelle ma
nētes in ordine et cursu suo adu
sus sysaram pugnauerūt Tor
rens cyson traxit cadauera
eoꝝ torrens cadumim torrens
cyson Conculca aīa mea robus
tos Vngule equoꝝ ceciderūt
fugientibꝰ impetu et p p̄ceps
ruētibꝰ fortissimis hostiū Male
dicite t're meroz dixit āgelꝰ
dñi maledicite habitatoribꝰ eiꝰ
quia nō venerūt ad auxiliū
dñi in adiutoriū fortissimorū eiꝰ
Benedicta int' mulieres iahel
vxor aber cynei et benedicat'
in tabnaclō suo Aquam petēti
lac dedit et in fiala pncipum
optulit butiꝛ Sinistram ma
nū misit ad clauū et dextrā
ad fabri malleū pcussitqȝ sysa
ram querens in capite vulneri
locū et timpus valide pforans

Inter pedes eius ruit: defecit et mor
tuus est. Ante pedes eius volue
batur et iacebat exanimis et mi
serabilis. Per fenestram prospiciens u
lulabat et de cenaculo loquebatur
Cur moratur regredi currus eius
Quare tardaverunt pedes qua
drigarum illius. Una sapientior
ceteris uxoribus eius hec socrui ver
ba respondit. Forsitan nunc divi
dit spolia et pulcherrima femi
narum eligitur ei. Vestes diversorum co
lorum Sisare traduntur in predam et
supellex varia ad ornanda colla
congeritur. Sic pereant omnes ini
mici tui domine. Qui autem dili
gunt te: sicut sol in ortu suo splen
det ita rutilent. Quievitque terra
per xl. annos. Capitulum. vi.

Fecerunt autem filii israel
malum in conspectu domini. Qui tra
didit eos in manu madian vii
annis et oppressi sunt valde ab eis.
Feceruntque sibi antra et speluncas
in montibus: et munitissima ad
repugnandum loca. Cumque sevis
set israel: ascendebat madian et
amalech et ceteri orientalium na
cionum et apud eos figentes ten
toria. sicut erant in herbis cunc
ta vastabant usque ad introitum
gaze. Nichilque omnino ad vitam
pertinens relinquebant in israel
non oves non boves non asinos.
Ipsi enim et universi greges eorum
veniebant cum tabernaculis suis et
instar locustarum universa com
plebant innumera multitudo ho
minum et camelorum quidquid teti
gerant devastantes.
Humiliatusque est israel valde in
conspectu madian: et clamavit ad
dominum postulans auxilium contra
madianitas. Qui misit ad eos
virum prophetam et locutus est. Hec di
cit dominus deus israel. Ego vos feci con
scendere de egypto et eduxi de do
mo servitutis et liberavi de manu
egipciorum et omnium inimicorum qui af
fligebant vos. Eiecique eos ad introi
tum vestrum et tradidi vobis terram
eorum et dixi. Ego dominus deus vester ne
timeatis deos amorreorum in quorum
terra habitatis et noluistis audire
vocem meam. Venit autem
angelus domini et sedit sub quercu que
erat in effra et pertinebat ad io
as patrem familie ezri. Cumque ge
deon filius eius excuteret atque pur
garet frumenta in torculari ut
fugeret madyan. apparuit ei ange
lus domini et ait. Dominus tecum virorum
fortissime. Dixitque ei gedeon. Ob
secro domine mi si dominus nobiscum
est cur apprehenderunt nos hec omnia.
Ubi sunt mirabilia eius que nar
raverunt patres nostri atque dixe
runt. de egipto eduxit nos dominus.
Nunc autem reliquit nos et tra
didit in manibus madyan. Respex
itque ad eum dominus et ait. Vade in
hac fortitudine tua et liberabis
israel de manu madyan. Scito
quod miserim te. Qui respon
dens ait. Obsecro domine mi: in
quo liberabo israel. Ecce fami
lia mea infima est in manasse
et ego minimus in domo patris
mei. Dixitque ei dominus. Ego ero
tecum: et percuties madian quasi

virū unum. Et ille. Si inveni in
quit grām coram te da michi sig
nū quod tu sis qui loqueris ad me
Ne recedas hic donec revtar ad
te portans sacrificiū et offerens t[ibi]
Qui respondit Ego prestola
bor adventum Ingressus itaq; ge
deon coxit hedum et de farine
modio azimos E panes Car
nes q; ponens in canistro et
ius carniū mittens in ollam. tu
lit oīa sub quercu et obtulit ei.
Cui dixit angelus dnī Tolle car
nes et panes azimos et pone
sup petrā illā: et ius desup funde
Cūq; fecisset ita extendit angls
dnī sūmitatē virge quā tene
bat in manu et tetigit carnes
et azimos Ascenditq; ignis de
petra: et carnes azimosq; panes
consumpsit Angelus autem dnī
evanuit ex ocul' eius Vidensq;
gedeon quod angelus eēt dnī
ait. Heu mi domine deus: quia
vidi angelū dnī facie ad faci
em Dixitq; ei dns Pax tecū
Ne timeas nō morieris. Edifi
cavit ergo ibi gedeon altare
dnō: vocavitq; illud dnī pax
usq; in p̄sentem diem Cū adhuc
eēt in effra que est familie
ezri nocte illa dixit dns ad eū
Tolle taurū patris tui et alteru
taurū annoꝝ septem destruesq;
aram baal que ē patris tui et
nemus qd' circa aram ē succi
des et edificabis altare dnō dō
tuo i sūmitate petre huius sup
quā sacrificiū ante posuisti Tol
lesq; taurū scdm et offeres ho
locaustū sup lignoꝝ struem
que de nemore succideris.

Assumptis igit' gedeon decem vi
ris de servis suis fecit sicut pre
cepat ei dns Timens autem do
mū patris sui et homines illius ci
vitatis p diem facē noluit: sed
omnia nocte complevit Cūq;
surrexissent viri oppidi eius vi
derūt destructū aram baal lucū
q; succisum et taurum alterū
impositū sup altare. quod tūc e
dificatū erat Dixerūt q; ad
invicem Quis hoc fecit Cūq;
pquirerēt auctorem facti dic
tū ē Gedeon filius ioas fecit
hec oīa et dixerūt ad ioas p
duc filiū tuū ut moriat' quia
destruxit aram baal. et succidit
nemus Quibus ille respondit
Nūquid ultores estis baal ut pug
netis pro eo Qui adūsarius eis
moriat' antequam lux crastina
veniat Si deus est vindicet se de
eo qui suffodit aram eius Ex
illo die vocatus est gedeon ie
roboal eo quod dixisset ioas ul
ciscat' se de eo baal qui suffodit
altare eius Igit' omnis madyan
et amalech et orientales populi
cōgregati sūt simul Et trāseūtes
iordanem castra metati sūt in
valle iezrahel Spūs autē dnī
induit gedeon Q' clangens bu
cina convocavit domum abie
zer ut se sequerēt' Misitq; nunci
os in universum manassen Qui et
ipse secutus est eum et alios nunci
os in asser et zabulon et nepta
lim qui occurrerūt ei Dixitq; ge
deon ad dnm Si salvū facies
p manū meā isrl' sicut locutus

es: ponam vellus hoc lane in area
Si ros in solo vellere
fuit et in omni terra siccitas: sciam
quod per manum suam sicut locutus es li
berabis israel Factumque est ita et de
nocte consurgens expresso vellere
concham rore replevit Dixitque
rursus ad dominum Ne irascatur furor
tuus contra me: si adhuc semel temp
tavero signum querens in vellere.
Oro ut solum vellus siccum sit: et
omnis terra perrorumtum rore ma
dens Fecitque dominus nocte illa ut
postulaverat et fuit siccitas in solo
vellere et ros in omni terra ~~Igitur~~
~~therobaal~~ Capitulum vii.

Igitur iherobaal qui et gedeon
de nocte consurgens et omnis
populus cum eo: venit ad fontem
qui vocatur arad Erant autem
castra madyan in valle ad septem
trionalem plagam collis excelsi
Dixitque dominus ad gedeon
Multus tecum est populus nec tradetur
madian in manus eius ne glo
rietur contra me israel et dicat meis
viribus liberatus sum loquere ad populum
et cunctis audientibus predica Qui for
midolosus et timidus est rever
tatur Recesseruntque de monte
galaad et reversa sunt ex populo
xx et duo milia virorum et tan
tum decem milia remanserunt Dix
itque dominus ad gedeon Adhuc po
pulus multus est Duc eos ad a
quas et ibi probabo illos: et de
quo dixero tibi ut tecum vadat
ipse pergat quem ire prohibuero
revertatur Cumque descendisset populus
ad aquas dixit dominus ad gede
on Qui lingua lambuerint
aquas sicut solent canes lam

bere separabis eos seorsum Qui autem
curvatis curvatis genibus bibe
rint et in altera parte erunt Fuitque ita
quod numerus eorum qui manu ad os proici
ente aquas lambuerant ccc vi
ri Omnis autem reliqua multitudo
flexo poplite biberat Et ait do
minus ad gedeon In trecentis vi
ris qui lambuerunt aquas libera
bo vos: et tradam madyan in
manu tua Omnis autem reliqua
multitudo revertatur in locum suum Sump
tis itaque pro numero cibariis et
tubis omnem reliquam multitudinem
abire precepit ad tabernacula sua et
ipse cum ccc^tis viris se certamini
dedit Castra autem madyan e
rant subter in valle Eadem noc
te dixit dominus ad gedeon Surge
et descende in castra quia tradidi
eos in manu tua Sin autem solus
ire formidas descendat tecum pha
ra puer Et cum audieris quid lo
quantur tunc confortabuntur manus tue
et securior ad hostium castra descen
des Descendit ergo ipse et pha
ra puer eius in partem castrorum
ubi erant armatorum vigilie.
Madyan autem et amalech et
omnes orientales populi fusi ia
cebant in valle ut locustarum multi
tudo Cameli quoque innumera
biles erant sicut arena que est
in littore maris Cumque venisset
gedeon narrabat aliquis somp
nium proximo suo: et in hunc mo
dum referebat quod viderat.
Vidi sompnium et vi
debatur mihi quasi subcinericius pa
nis ex hordeo volvi et in madi

an cast descende

in castra descendē Cūqz venisset
set ad tabnaclm ꝑcussit illud at
qz subūtit et terre funditus coequavit
Rn̄dit is cui loquebatur Nō est hoc
aliud nisi gladius gedeonis filii
ioas viri israhelite tradidit e
nī deus in manu eius madian
et oīa castra eius Cūqz audisset ge
deon sompniū et interptationē
eius adoravit dn̄m et reūsus ad
castra isrl ait Surgite tradidit
enim dn̄s in manꝰ nr̄as castra
madian Divisitqz trecētos viros
in tres ptes et dedit tubas ī ma
nibꝰ eorum lagenasqz vacuas
ac lampadas in medio lagenarum
Et dixit ad eos Quod me facere
videritis hoc facite Ingrediar
ptem castrorum et quod fecero sec
tamini Quando psonuerit tu
ba ī manu mea vos quoqz p
castrorum circuitū clangite et con
clamate domino et gedeoni In
gressusqz est gedeon et ccc viri
qui erant cū eo in pte castrorum
incipientibꝫ vigiliis noctis me
die et custodibꝰ suscitatis cepe
runt bucinis clangere et complo
dere inter se lagenas
Cūqz p gyrū castrorū in tribꝰ
psonarent locis et hydrias con
fregissent tenuerūt sinistris ma
nibꝰ lampadas et dextris sonan
tes tubas Clamaveruntqz gla
dius dn̄i et gedeonis stantes sin
guli in loco suo p circuitum cas
trorum hostilium Omnia itaqz cas
tra turbata sūt et vociferan
tes ululantes qz fugerūt Et nichi
lominꝰ insistebant ccc viri bucinis
psonantes
Immisitqz dn̄s gladiū in omnibꝰ
castris et mutua se cede trun
cabant Fugientes usqz bethsetta
et crepidinem abelmeula in
tebbath Conclamātes autem
viri isrl de neptali et aser et
omni manasse psequebantur ma
dian et dedit dn̄s victoriam po
pulo isrl in die illo Misitqz ge
deon nūcios in omnem montē
ephraim dicens Descendite in
occursum madyan et occupate
aquas usqz bethbera atqz iorda
nem Clamavitqz omnis ephra
ym et preoccupavit aquas atqz
iordanem usqz bethbera Appre
hensos ergo duos viros mady
an oreb et zeb interfecit oreb
in petra oreb zeb vero in torcu
lari zeb
Et psecuti
sūt madyan capita oreb et zeb
portantes ad gedeon transfluenta
iordanis

Capitulū viii.

Dixeruntqz ad eum Quid est
hoc quod facere voluisti ut
non nos vocares ad pugnā cū
contra madyan pgeres Iurgā
tes fortiter et prope vim inferen
tes Quibus ille respondit
Quid enim tale facere potui qua
le vos fecistis
Nonne melior est racemus
ephraym vindemiis abiezer
In manꝰ vestras tradidit dn̄s
principes madyan oreb et zeb
quid tale facere potui quale vos
fecistis Quod cū locutus esset
requievit spūs eorum quo tume
bant contra eum Cūqz venisset

gedeon ad iordanen: transiuit cum
cū trecentis viris qui secū erant
et p̄lassitudīe fugientes psequi nō
poterant Dixitq; ad viros sochot
Date obsecro panes populo qui
mecū est· q; valde defecerūt vt
possimus psequi Zebee ⁊ salma
na reges madian Responderūt
pncipes socchot forsitan palme
manuū zebee ⁊ salmana in ma
nu tua sūt: ⁊ idcirco postulas ut
demus exercitui tuo panes Quib;
ille ait Cum ergo tradiderit do
minus zebee ⁊ salmana in ma
nus meas Et cū reūsus fuero vic
tor in pace Conteram carnes
vrās cū spinis tribulis q; deserti
et inde conscendens venit in pha
nuel locutus q; ē ad viros eius
loci similia Cui ⁊ illi responde
rūt sicut responderant viri soc
chot Dixit itaq; ⁊ eis Cū reū
sus fuero victor in pace destru
ā turrem hāc. Zebee autem ⁊
salmana requiescebant cū omni
exercitu suo Quindecim enim
milia viri remanserant ex omī
bus turmis orientaliū populo
rū cecis. c. xx milib9 bellatorū
⁊ educenciū gladiū Ascendens
q; gedeon p viā eorū qui in ta
bnaclis morabant ad orienta
lem ptem nobe ⁊ iechaa per
cussit castra hostiū qui securi e
rant ⁊ nichil adūsi suspicabāt
Fugeruntq; Zebee ⁊ salmana
Quos psequens gedeon cōpre
hendit conturbato omni exer
citu eorū Reuertens q; de bello
ante solis ortum: apprehendit

puerū de viris socchot Interroga
uitq; eū noīa pncipum et senio
rū socchot ⁊ descripsit lxx· vii vi
ros. Venitq; ad socchot ⁊ dixit
eis En Zebee ⁊ salmana super
quib9 exprobastis michi dicen
tes forsitan manus Zebee et
salmana in manib9 tuis sūt ⁊
idcirco postulas vt demus viris
qui lassi sunt ⁊ defecerūt panes
Tulit g° senioēs ciuitatis ⁊ spinas
deserti ac tribulos: ⁊ cōtriuit cū
eis atq; cōminuit viros socchot
Turrem quoq; phanuel subū
tit occisis habitatoib9 ciuitatis
Dixitq; ad Zebee ⁊ salmana
quales fuerūt vi quos
occidistis in thabo. Qui rn̄de
rūt Similes tui et vnus ex eis
quasi filius regis Quib; ille ait
Frēs mei fuerūt filii mrīs mee
Viuit dn̄s si seruassetis eos nō
vos occiderem Dixitq; iethther
pmogenito suo Surge et interfice
eos Qui nō eduxit gladiū: ti
bat em̄ quia adhuc puer erat
Dixeruntq; Zebee ⁊ salmana
Tu surge ⁊ irrue in nos: quia
iuxta etatem robur ē hominis
Surrexit gedeon ⁊ interfecit Ze
bee ⁊ salmana: ⁊ tulit ornamē
ta ac bullas quib9 colla rega
liū camelorū decorari solent. Dix
eruntq; omēs viri isrl' ad gedeon
Dnāre mī tu ⁊ filius tuus ⁊ filius
filii tui: quia liberasti nos de ma
nu madian Quib9 ille ait Nō
dnābor vri· nec dnābit ī vos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filius meus: sed dn̄abit' vr̄i dn̄s
Dixit ad eos Vnā peticionem pos
tulo a uobis: date m̄ in aures
ex preda vr̄a In aures enī aure
as ismahelite habe' cōsueuerant
Qui responderūt libentissime dabi
mus Expandentes q3 sup t̄rā pal
liū piecerūt in eo in aures de pre
da Et fuit pondus postulatarum
inaurīū mille septingēti sicli au
ri: absq3 ornamētis & monilib9
& veste purpura quib9 reges
madyan vti soliti fuerant. & pre
ter torques aureas camelorum
Fecitq3 ex eo gedeon ephot & posu
it illud in ciuitate sua ephra For
nicatq3 ē omnis isrl' in eo: & fcm̄
est gedeoni & omni domui ei9
in ruinam Humiliatq3 ē autem
madyan corā filijs isrl' nec potu
erūt vlt' eleuare ceruices: sed q̄e
uit t̄ra p xl. annos quib9 p̄fuit
Abijt ita . gedeon:
q̄ ierobaal filius ioas: & habita
uit in domo sua Habuitq3 lxx'
filios qui egressi sūt de femore
eius eo quod plures habēt vxo
res Concubina autem illius quā
habebat in sychem genuit ei fi
liū noīe abymelech Mortuus
q3 ē gedeon filius ioas in senectu
te bona et sepultus ē in sepulch°
ioas pr̄is sui in ephra de familia
ezri Postquā autem mortuus
ē gedeon auūsi sūt filij isrl' & for
nicati sūt cū balaam. Percusserūt
q3 cū baal fedus. ut esset eis ī
dm̄ nec recordati sūt dn̄i dei sui
qui eruit eos de manib9 om̄i

inimicoꝝ suoꝝ p circuitū Nec fe
cerūt misericordiam cū domo
ierobaal gedeon iuxta omīa
bona que fecerat israheli Ca. ix.
Abijt autem abymelech
filius ierobaal in sychem
ad fr̄es matris sue: & locutq3 ē
ad eos & ad omnē cognacionē
domus patris matris sue di
cens. Loquimini ad omēs viros
sychem Quid uobis est meli9
vt dominent' vr̄i lxxta viri oēs
filij ierobaal: an ut dominet'
vobis vnus vir. Simul q3 con
siderate quia os vr̄m & caro vr̄a
sum Locutiq3 sūt fr̄es m̄ris ei9
de eo ad omēs viros sychem
vniu'sos sermones istos. & incli
nauerūt cor eoꝝ post abyme
lech dicentes fr̄ nr̄ est Dederūt
q3 illi lxxta pondera argēti de
fano baal berith Qui conduxit
sibi ex eo viros inopes & vagos
secutiq3 sūt eū. et venit ephra
in domum pr̄is sui gedeonis
& occidit fr̄es suos ierobaal
lxxta viros sup lapidem vnū Re
mansitq3 ioathan filius ieroba
al minimus & absconditus ē
Congregati sūt autem viri sy
chem & vniuerse familie vr
bis mello abieruntq3 & cōstitue
rūt regem abymelech iuxta
quercum que stabat ī sychem.
Quod cum nūciatū eēt
ioathan iuit & stetit in u'tice mō
tis garizim eleuata q3 voce cla
mauit & dixit Audite me viri
sychem ita ut audiat uos deus

Ierūt ligna vt vngerent sup se
regem: et dixerūt oliue. Impa
nobis Que respondit Nūquid
possum deserere pinguedinem
meam. qua et dij vtuntur et ho
mines: et venire vt int ligna p
mouear Dixerūtq ligna ad
arborem ficū Veni et sup nos rg
nū accipe Que respondit eis.
Nūquid possum deserere dul
cedinem meam fructusq suauis
simos et ire ut int cetā ligna
cōmouear locuta sūt quoq lig
na ad vitem. Veni et impa
nob Que respondit Nūquid
possū deserere vinū meū qd
letificat dm et homines: et int
ligna cetā cōmoueri Dixerūt
q omnia ligna ad ramnū. Veni
et impa sup nos Que respon
dit eis Si vere me regē vobis
cōstituitis venite et sub mea
vmbra requiescite Sin autem
non vultis egrediat ignis de
ramno et deuoret cedros liba
ni Nunc igit si rec
te et absq pctō cōstituistis sup
uos regem abymelech et bene
egistis cū ierobaal et cū domo
eius et reddidistis vicē benefi
cijs eius qui pugnauit pro vo
bis et aīam suam dedit piculis
ut erueret uos de manu ma
dian: qui nūc surrexistis cont
domū pris mei et intfecistis
filios eius lxx viros sup unū
lapidem et cōstituistis regem
abymelech filiū ancille eius
sup habitatores sychem eo qd
frater vr sit Si ergo recte
et absq vitio egistis cū ieroba
al et domo eius hodie letamini
in abymelech et ille letet in vo
bis Si autē pūerse: egrediatur
ignis ex eo. ut consumat habi
tatores sychem et oppidum mel
lo Egrediaturq ignis de viris
sychem et de oppido mello et de
uoret abymelech Que cū dix
isset fugit et abijt in berara. ha
bitauitq ibi ob metū abyme
lech frīs sui Regnauit itaq aby
melech sup isrl tbus ānis Misit
q dns spm pessimū int abyme
lech et habitatores sychem Qui
ceperūt eū detestari et scelus int
fectionis lxx filiorum ierobaal
et effusionem sanguinis eorum cō
ferre in abymelech frem suum
et int ceteros sychimorum pncipes
qui eū adiuuarant Posuerūt
q insidias adusus eum in mon
cium summitate Et dū illius pstola
rent aduentū exercebat latroci
nia agentes pdas de pteuntibus
Nūciatūq est abymelech. Venit
autem gaal filius obed cū frī
bus suis et trāsiuit in sychimam
ad cuius aduentū erecti habita
tores sychem egressi sūt in agros
vastantes vineas uuasq cal
cantes Et factis cantantiū cho
ris ingressi sūt fanū dei sui: et
int epulas et pocula maledi
cebāt abymelech. clamante ga
al filio obed Quis ē abyme
lech et que ē sychem ut serui
amus ei Nūqd nō est filius ihe
robaal. et cōstituit pncipem

zebul seruū suū. sup viros emor
patris sychem Cur igitur seruimus
ei Vtinam daret aliquis popu
lū istū sub manu mea: ut aufer-
rem de medio abymelech Dic-
tūq; est abymelech Congrega
exercitus multitudinem et veni.
Zebul princeps autem ciuitatis au
ditis sermonibus gaal filij obed
iratus ē valde & misit clam ad
abymelech nūcios dicens Ecce
gaal filius obed venit in sychi
mam cū fratribus suis: & obpug
nat aduersum te ciuitatē Surge
itaq; nocte cū populo qui tecū est
et latita in agro et primo mane
oriente sole irrue sup ciuitatem
Illo autem egrediente cū popu
lo suo aduersum te: fac ei quod pote
ris Surrexit itaq; abymelech cū
omni exercitu suo nocte: et teten
dit insidias iuxta sychimā in
quatuor locis Egressusq; est ga
al filius obed: & stetit in introi
tu porte ciuitatis Surrexit au
tem abymelech & omnis exercitus
cū eo de insidiarū loco Cumq; vi
disset populum gaal: dixit ad
zebul Ecce de montibus multitudo
descendit Cui ille respondit Vm
bras montiū vides quasi hominum
hominum capita & hoc errore deci
peris. Rursumq; gaal ait. Ecce
populus de vmbilico terre descen
dit & vnus cuneus venit per viam
que respicit quercū Cui dixit ze
bul. Vbi est nunc os tuū quo lo
quebaris. quis ē abymelech ut
seruiamus ei. Nonne iste est po
pulus quem despiciebas Egredere
& pugna contra eum Abijt ergo
gaal expectante sychimorum populo:
& pugnauit contra abymelech Qui
persecutus est eū fugientem et in
vrbem compulit Cecideruntq; ex
parte eius quā plurimi vsq; ad
portam ciuitatis & abymelech
sedit in ruma Gaal autem ze
bul & socios eius expulit de vr-
be: nec in ea passus est commorari
Sequenti ergo die egressus est populus
in campū Quod cū nūciatū esset
abymelech tulit exercitū suū & di
uisit in tres turmas tendens
insidias in agris Vidensq; quod
egrederetur populus de ciuitate sur-
rexit & irruit in eos cū cuneo
suo oppugnans & obsidens ciui
tatē Due autem turme palan
tes per campū aduersarios perseque
bantur Porro abymelech omni
illo die oppugnabat vrbem quā
cepit interfectis habitatoribus eius
ipsaq; destructa ita ut sal in eā
dispergeret Quod cū audissent
qui habitabant in turre sychimorum
ingressi sunt fanū dei sui berith
vbi fedus cum eo pepigerant
et ex eo locus nomen acceperat
qui erat valde munitus Abyme
lech quoq; audiens viros turris
sychimorum pariter conglobatos
ascendit in montē selmon cum
omni populo suo: et arrepta se
curi precidit arboris ramū impo
situmq; ferens humero dixit ad
socios Quod me vidistis facere
cito facite. Igitur certatim ra
mos de arboribus precidentes seque
bantur ducē Quos circumdantes
presidiū succenderunt Atq; ita factum
est ut fumo & igne mille hominum
necarentur viri pariter ac mulieres

habitatores turris sychem Abyme
lech autem inde proficiscens venit
ad oppidum thebes quod circumdans
obsidebat exercitu Erat autem tur
ris excelsa in media civitate ad
quam confugerant viri simul ac mu
lieres et omnes principes civitatis
clausa firmissime ianua et super
turris tectum stantes per propugna
cula Accedensque abymelech iuxta
turrem pugnabat fortiter et appro
pinquans ostio ignem supponere
nitebatur Et ecce
mulier una fragmentum mole de
super iaciens illisit capiti abyme
lech et confregit cerebrum eius Qui
vocavit cito armigerum suum et ait
ad eum Evagina gladium tuum et
percute me ne forte dicatur quod
a femina interfectus sum Qui ius
sa perficiens interfecit eum Illoque
mortuo omnes qui cum eo erant
de israel reversi sunt in sedes suas et
reddidit deus malum quod fecerat
abymelech contra patrem suum inter
fectis lxx fratribus suis Sychimi
tis quoque quod operati sunt retributum
est et venit super eos maledictio
ioathan filii ierobaal
Post abymelech surrexit dux
in israel thola filius phoa patrui
abymelech vir de ysachar qui ha
bitavit in samir monte ephra
ym et iudicavit israel xx et tribus
annis Mortuusque ac sepultus est
in samir. Capitulum x.
Huic successit iair
galaadites qui iudicavit israel
per xx et duos annos habens
xxx filios sedentes super xxx pul
los asinarum et fuerunt principes xxx
civitatum que ex nomine eius appella
te sunt auoth iahyr id est oppida
iahyr usque in presentem diem in
terra galaad Mortuusque est ia
hyr ac sepultus est in loco cui est
vocabulum camon Filii autem
israel peccatis veteribus iungentes
nova fecerunt malum in conspectu
domini et servierunt ydolis baalim
et astaroth et diis syrie ac sydo
nis et moab et filiorum amon et
philistijm Dimiseruntque dominum et
non colebant eum Contra quos
iratus tradidit eos in manus
philistijm et filiorum ammon Af
flictique sunt et vehementer oppressi
per annos xviii omnes qui habita
bant trans iordanen in terra a
morrei que est in galaad intantum
ut filii ammon iordane trans
misso vastarent iudam et benia
min et ephraym Afflictusque est
israel nimis et clamantes ad do
minum dixerunt Peccavimus tibi
domine quia dereliquimus te
dominum nostrum et servivimus baalim
Quibus locutus est dominus Numquid
non egiptii et amorrei filiique am
mon et philistijm sydonii quoque
et amalech et chanaan oppresse
runt vos et clamastis ad me et
erui vos de manu eorum
Et tamen reliquistis me et co
luistis deos alienos Idcirco non
addam ultra ut vos liberem Ite et
invocate deos quos elegistis
ipsi vos liberent in tempore angus
tie Dixeruntque filii israel ad dominum

peccauimus · redde nobis quicquid
placet · tantum nunc libera nos · Que
dicentes omnia de finibus suis
alienorum deorum ydola proiecerunt
et seruierunt domino Qui doluit super
miseriis eorum Itaque filii ammon
conclamantes in galaad fixere
tentoria Contra quos congregati
filii israel in maspha castra meta
ti sunt · Dixeruntque principes gala
ad singuli ad proximos suos Qui pri
mus e nobis contra filios ammon
ceperit dimicare erit dux populi
galaad · Capitulum · xi ·

Fuit illo in tempore Iepte ga
laadites vir fortissimus at
que pugnator filius meretricis mu
lieris qui natus est de galaad
Habuit autem galaad uxorem
de qua suscepit filios Qui postquam
creuerant eiecerunt iepte dicentes
heres in domo patris nostri esse non
poteris · quia de adultera muliere genera
tus es Quos ille fugiens atque de
uitans habitauit in terra tob Con
gregatique sunt ad eum viri inopes
et latrocinantes et quasi principem
sequebantur In illis diebus pugna
bant filii ~~ammon~~ amon contra
israel Quibus acriter instantibus
perrexerunt maiores natu de ga
laad ut tollerent in auxilium sui
iepte de terra tob Dixeruntque ad
eum veni et esto princeps noster et
pugna contra filios amon Qui
bus ille respondit Nonne vos
estis qui odistis me et eiecistis
de domo patris mei Et nunc venis
tis ad me necessitate compulsi
Dixeruntque principes galaad ad
iepte Ob hanc igitur causam nunc
ad te venimus ut proficiscaris no
biscum et pugnes contra filios amon
sisque dux omnium qui habitant in
galaad Iepte quoque dixit eis
Si vere venistis ad me ut pug
nem pro vobis contra filios ammon
tradideritque eos dominus in manus
meas · ego ero princeps vester Qui
responderunt ei Dominus qui hec au
dit ipse mediator ac testis est
quod nostra promissa faciemus Abiit
itaque iepte cum principibus galaad
feceruntque eum omnis populus prin
cipem sui Locutusque
est iepte omnes sermones suos
coram domino in maspha et
misit nuncios ad regem filiorum
amon qui ex persona sua dicerent
Quid michi et tibi est quia venisti
contra me ut vastares terram meam
Quibus ille respondit · Quia
tulit israel terram meam quando
ascendit de egipto a finibus ar
non usque in iabot atque iordanem
Nunc igitur cum pace redde mihi eam
per quos rursum mandauit iep
te et imperauit eis ut dicerent
regi amon Hec dicit iepte Non
tulit israel terram moab nec terram
filiorum amon · sed quando de egip
to conscenderunt ambulauit per
solitudinem usque ad mare ru
brum et venit in cades misitque
nuncios ad regem edom dicens
Dimitte me ut transeam per terram
tuam Qui noluit acquiescere
precibus eius Misit quoque et ad regem
moab : qui et ipse transitum prebere
contempsit Mansit itaque in ca

des et circuivit ex latere terram moab
et terram edom Venitque contra orien
talem plagam terre moab et castra
metatus est trans arnon nec volu
it intrare terminos moab Arnon
quippe confinium est terre moab Mi
sit itaque israel nuncios ad seon re
gem amorreorum qui habitabat in
esebon et dixerunt ei. Dimitte
ut transeam per terram tuam usque ad
fluvium Qui et ipse israel verba des
piciens non dimisit eum transire per
terminos suos sed infinita multitu
dine congregata egressus est contra
eum in iesa et fortiter resistebat
Tradiditque eum dominus in manus israel
cum omni exercitu suo Qui percus
sit eum et possedit omnem terram
amorrei habitatoris regionis
illius et universos fines eius de
arnon usque iabok et de solitudi
ne usque ad iordanem Dominus ergo
deus israel subvertit amorreum pug
nantem contra populum suum israel. et tu
nunc vis possidere terram eius.
Nonne ea que possedit chamos
deus tuus tibi iure debentur? Que
autem dominus deus noster victor obtinuit
in nostram cedent possessionem
nisi forte melior es balach filio
sephor rege moab Aut docere po
tes quod iurgatus sit contra israel
et pugnaverit contra eum qui habita
bat in esebon et viculis eius et in
aroer et villis illius vel in cunc
tis civitatibus iuxta iordanem per
trecentos annos Quare tanto
tempore nichil super hac repetitione
temptastis. Igitur non ego pecco
in te: sed tu contra me male agis

indicens michi bella non iusta Iudicet
dominus arbiter huius diei inter israel et
inter filios ammon Noluitque adquies
cere rex filiorum ammon verbis iep
te que per nuncios mandaverat
Factus est ergo super iepte spiritus do
mini et circuiens galaad Et ma
de transiens ad filios ammon vo
tum vovit domino dicens
Si tradideris filios ammon in
manus meas quicumque primus fuerit
egressus de foribus domus mee
michique occurrerit revertenti cum
pace a filiis ammon. eum holo
caustum offeram domino Transivit
que iepte ad filios ammon ut
pugnaret contra eos Quos tra
didit dominus in manus eius Percus
sitque ab aroer usque dum venias
in mennith xx civitates et usque
ad abel que est vineis consita pla
ga magna nimis Humiliatique
sunt filii ammon a filiis israel Rever
tenti autem iepte in maspha domum
suam occurrit ei unigenita filia cum
tympanis et choris Non enim ha
bebat alios liberos Qua visa sci
dit vestimenta sua et ait Heu fi
lia mi. decepisti me: et ipsa de
cepta es Aperui enim os meum ad
dominum et aliud facere non potero
Cui illa respondit Pater mi
si aperuisti os tuum ad dominum. fac
michi quodcumque pollicitus es. con
cessa tibi ultione atque victoria
de hostibus tuis Dixitque ad patrem
hoc solum michi presta quod depre
cor Dimitte me ut duobus men
sibus circueam montes et plan
gam virginitatem meam cum so

dalibus meis. Cui ille respondit. Vade
et dimisit eam duobus mensibus. Cumque
abisset cum sociis ac sodalibus suis.
flebat virginitatem suam in monti
bus. Expletisque duobus mensibus re
versa est ad patrem suum: et fecit ei
sicut voverat. Que ignorabat
virum. Exinde mos increvit in israhel
et consuetudo servata est: ut post
annum circulum conveniant in unum
filie israhel et plangant filiam iepte
galaaditae diebus quattuor. Cap. xij.

Ecce autem in ephraym
orta est seditio. Nam
transeuntes contra aquilonem dixe
runt ad iepte. Quare vadens ad
pugnam contra filios amon. voca
re nos noluisti ut pergeremus
tecum. Igitur incendemus domum
tuam. Quibus ille respondit. Dis
ceptatio erat mihi et populo meo con
tra filios amon vehemens vo
cavique vos ut mihi preberetis auxi
lium et facere noluistis. Quod cernens
posui in manibus meis animam meam
transivique ad filios amon et tra
didit eos dominus in manus meas.
Quid commerui ut adversum me con
surgatis in prelium. Vocatis itaque
ad se cunctis viris galaad pugna
bat contra ephraym. Percusseruntque
viri galaad ephraym quia dixe
rat. Fugitivus est galaad de ephra
ym et habitat in medio ephraym
et manasse. Occupaveruntque ga
laadite vada iordanis: per que
ephraym reversurus erat. Cumque ve
nisset ad ea de ephraym nume
ro fugiens atque dixisset. obsecro
ut me transire permittas dicebant
ei galaadite. Numquid ephratë
us es. Quo dicente non sum
interrogabant eum. Dic ergo seb
boleth quod interpretatur spica. Qui
respondebat teboleth. eadem lit
tera spicam exprimere non valens.
Statimque apprehensum iugulabant
eum in ipso iordanis transitu et cecí
derunt in illo tempore de ephraym
xl. duo milia. Iudicavitque iepte
galaadites israhel sex annis et mor
tuus est ac sepultus in civitate
galaad. Post hunc iudi
cavit israhel abessan de bethleem qui
habuit xxx. filios et totidem filias.
Quas emittens foras maritis
dedit. et eiusdem numeri filiis suis
accepit uxores introducens in do
mum suam. Qui septem annis iudicavit
israhel mortuusque est ac sepultus
in bethleem. Cui suc
cessit ahyalon zabulonites et iu
dicavit israhelem decem annis
mortuusque est ac sepultus in za
bulon. Post hunc iudi
cavit israhel abdon filius helel fara
tonites qui habuit xl^ta filios. et xxx^ta
ex eis nepotes ascendentes super
septuaginta pullos asinarum
et iudicavit israhel octo annis mor
tuusque est ac sepultus in pharaton
terre ephraym in monte amala
chi. Rursumque. Capl. xiij.

Rursumque filii israhel fecerunt
malum in conspectu domini. Qui
tradidit eos in manus philis
tinorum xl. annis.

Erat autem vir quidam de sa
raa et de stirpe dan nomine
manue: habens uxorem steri
lem. Cui apparuit angelus domini

⁊ dixit ad eam Sterilis es et
absq; libis: sed concipies ⁊ pari
es filiū Caue ergo ne vinū bi
bas ac siceram nec īmūdum
quicquam comedas quia con
cipies ⁊ paries filiū cui⁹ non
tanget caput nouacula Erit
enī nazareus dei ab infancia
;et sua ex vtero matris ⁊ ipē incipiet
liberare isrł de manu philis
tinorū Que cū venisset ad
maritū dixit ei Vir dei venit
ad me habens vultū angelicū
terribil' nimis Quem cū interro
gassem quis eēt ⁊ vn̄ venisset.
et quo nomine vocaret᷑· nolu
it michi dicere sȝ hoc respondit
Ecce cōcipies et paries filiū:
caue ne vinū bibas nec sice
ram ⁊ ne aliquo vescaris īmū
do Erit enī puer nazareus dī
ab infancia sua et ex vtero ma
tris vsq; ad diem mortis sue
Orauit itaq; manue dn̄m ⁊ ait
Obsecro dn̄e ut vir dei quē mi
sisti veniat iterū: ⁊ doceat nos
quid debeam⁹ facere de puero q̄
nasciturus est Exaudiuitq; dn̄s
precantem manue: ⁊ apparuit rur
sum angelus dei vxori eius
sedenti in agro Manue autem
maritus eius nō erat cū ea Que
cū vidissȝ angelū· festinauit ⁊
cucurrit ad virū suū nūciauit
q; ei dicens Ecce apparuit michi
vir quē antea videram Qui
surrexit ⁊ secutus est vxorem
suam veniens q; ad virū dixit
ei· Tu es qui locutus es mulieri·
Et ille respondit Ego sum· Cui

manue Quando inquit sermo
tuus fuerit completus· quid vis ut
faciat puer aut a quo se obser
uare debebit Dixitq; angelus
dn̄i ad manue Ab omnib; que
locutus sum vxori tue abstineat
se: ⁊ quicquid ex vinea nascit᷑
nō comedat Vinū ⁊ siceram
non bibat nullo vescat᷑ īmūdo
⁊ qd' ei precepi impleat atq; custo
diat Dixitq; manue ad ange
lū dn̄i Obsecro te ut acquiescas
precib; meis et faciamus tibi he
dum de capris Cui respondit
angelus Si me cogis nō comedā
panes tuos Si autem vis holo
caustū facere offer illud dn̄o· Et nes
ciebat manue qd° āgelus dei eēt
Dixitq; ad eum Quod ē tibi no
men: ut si sermo tuus fuerit comple
tus honoremus te Cui ille rn̄dit
Cur queris nomen meū quod ē
mirabile· Tulit itaq; manue
hedū de capris ⁊ libamenta ⁊ po
suit sup petram: offerens dn̄o
qui facit mirabilia Ipē autem
⁊ vxor eius intuebant᷑ Cumq; ascē
disset flāma altaris in celū: ange
lus dn̄i in flāma pariť ascendit
Quod cū vidissent manue ⁊ vx
or eius proni ceciderūt in terram
⁊ vlt᷑ non eis apparuit angelus do
mini Statimq; intellexit ma
nue angelū eē dn̄i: ⁊ dixit ad
vxorem suam Morte moriem̄
quia vidimus dn̄m Cui rn̄dit mu
lier Si dn̄s nos vellet occidere.
de manib⁹ nr̄is holocaustū et
libamenta nō suscepissȝ· sed nec

ostendisset nobis hec omnia: ne
que ea que sunt ventura dixisset
Peperit itaque filium et
vocavit nomen eius samson Cre
vitque puer: et benedixit ei dominus
Cepitque spiritus domini esse cum eo in cas
tris dan inter saraa et estahol.
Descendit igitur sam Ca. xiiii.
son in thamnata vidensque ibi
mulierem de filiabus philistijm
ascendit et nunciavit patri suo et
matri dicens. Vidi mulierem
in thamnata de filiabus philisti
norum: quam queso ut michi accipi
atis uxorem Cui dixerunt pater
et mater sua. numquid non est mu
lier in filiabus fratrum tuorum et in
omni populo tuo: quia vis ac
cipere uxorem de filiabus phi
listinorum qui incircumcisi sunt
Dixitque samson ad patrem suum
Hanc michi accipe quia placuit
oculis meis Parentes autem
eius nesciebant quod res a domino
fieret et quereret occasionem contra
philistijm Eo enim tempore philistijm
dominabantur israeli Descendit itaque
samson cum patre suo et matre sua
in thamnatha Cumque venisset
ad vineas oppidi. apparuit ca
tulus leonis sevus rugiens et
occurrit ei Irruit autem
spiritus domini in samson et dilacera
vit leonem quasi hedum in frus
ta discerpens: nichil omnino habens
in manu sua Et hoc patri et
matri noluit indicare. Descen
ditque et locutus est mulieri. que pla
cuerat oculis eius. Et post dies ali
quot revertens ut acciperet eam.

declinavit ut videret cadaver leo
nis Et ecce examen apum in ore
leonis erat ac favus mellis Quem
cum sumpsisset in manibus comede
bat in via. veniensque ad patrem
suum et ad matrem dedit eis partem
Qui et ipsi comederunt Nec tamen
eis voluit indicare quod mel
de corpore leonis assumpserat Des
cendit itaque pater eius ad mulie
rem et fecit filio suo samson con
vivium Sic enim iuvenes facere con
sueverant Cumque igitur cives loci
vidissent eum: dederunt ei sodales
xxx viros qui essent cum eo Qui
bus locutus est samson:-
Proponam vobis problema
Quod si solveritis mihi intra sep
tem dies convivii dabo vobis
xxx sindones et totidem tuni
cas Si autem non potueritis sol
vere vos dabitis michi xxx
sindones et eiusdem numeri
tunicas Qui responderunt ei
Propone problema ut audiamus
Dixitque eis De comedente exi
vit cibus et de forte egressa est
dulcedo Nec potuerunt per tres
dies propositionem solvere Cumque ad
esset dies septimus dixerunt ad
uxorem samson Blandire viro
tuo: et suade ei ut indicet tibi
quid significet problema Quod
si facere nolueris incendemus et
te et domum patris tui An idcirco
nos vocastis ad nuptias ut spo
liaretis Que fundebat apud
samson lacrimas et querebatur
dicens Odisti me et non diligis
idcirco problema quod proposu
isti filiis populi mei non vis mi

exponē At ille respondit patri
meo et mr̄i noli dicē et tibi indi
carē potero Septem igit̄ diebus
convivii flebat apud eum tandē
q3 die septimo cū ei molesta eēt
exposuit Que statim indicavit
civib9 suis Et illi dixerūt ei die
septimo ante solis occubitum
Quid dulcius melle et quid leone
fortius Qui ait ad eos Si nō
arassetis in vitula mea nō in
venissetis ꝓpositionem meam Ir-
ruit itaq3 in eum sp̄us dn̄i des
cenditq3 ascalonem et pcussit
ibi xxx viros Quorū ablatas
vestes dedit hiis qui problema
solverant Iratusq3 nimis ascen
dit in domū patris sui Uxor au
tem eius accepit maritū unū
de amicis eius et pronubis.

Post aliquantum. Cap. xv.
autem temporis cū dies t̄
ticee messis instarēt venit sam
son invisere volens uxorem suā
et attulit ei hedū de capris Cū
q3 cubiculū eius solito vellet int̄
re ꝓhibuit eum pat̄ illius dicēs
Putavi quod odisses eam et
ideo tradidi illam amico tuo
Sed habet sororem que iuni
or et pulchrior illa est sit tibi
pro ea uxor. Cui respondit sam
son Ab hac die nō erit culpa
in me contra philisteos faciā
enī vobis mala. Per-
rexitq3 et cepit trecentas vul
pes caudasq3 earū iunxit ad
caudas et faces ligavit in me
dio Quas igne succendens di
misit ut huc illucq3 discurrerēt
Que statim perrexerūt in sege
tes philistinorū Quib9 succen
sis et cōfortate iam fruges et ad
huc stantes in stipula concrema
te sūt in tantū ut vineas quoq3
et olivēta flāma cōsumerēt. Dixe
runtq3 philistiim Quis fecit hāc
rem Quibus dictū est Samson
gener thamnathei quia tulit
uxorem eius et alteri tradidit
hec operatus est Ascenderūtq3 phi
listiim et combusserūt tā mulie
rem quā patrem eius Quibus
ait samson licet hec feceritis tamē
adhuc expetam ex vobis ultio
nem et tūc quiescam Percussitq3
eos ingenti plaga ita ut stupē
tes suram femori imponerēt
Et descendens habitavit in spe
lunca petre etham Igit̄ ascenden
tes philistiim in t̄ram iuda cas
tra metati sūt in loco qui postea
vocatus est lechi id est maxilla
ubi eorū effusus ē exercitus Dixe
runtq3 ad eos de t̄bu iuda Cur as
cendistis adv̄sum nos Qui respō
derūt Ut ligem̄ samson venim9
et reddam9 ei que in nos operatus
est Descenderūt ergo tria milia
viroꝝ de iuda ad specū silicis e
tham dixerūtq3 ad samson nes
cis quod philistiim imperent
nobis Quare ergo hoc facere
voluisti Quib9 ille ait Sicut
fecerūt michi feci eis Ligare in
quiūt te venim9 et tradē in ma
nus philistinoꝝ Respondit Iu
rate et spondete m̄ quod nō
me occidatis Dixerūt Nō te
occidam9 sed vinctum tradim9
Ligaveruntq3 duob9 novis funib9
et tulerūt eū de petra etham

Qui cum venisset ad locum maxille
et philistijm vociferantes occurris-
sent ei irruit spiritus domini in eum. et
sicut solent ad odorem ignis li-
gna consumi ita et vincula quibus
ligatus erat dissipata sunt et solu-
ta Inventamque maxillam
id est mandibulam asini que iacebat
arripiens interfecit in ea mille
viros Et ait in maxilla asini
et in mandibula pulli asinarum dele-
vi eos: et percussi mille viros Cumque
hec canens verba complesset proiecit
mandibulam de manu Et voca-
vit nomen loci illius ramathlehi
quod interpretatur elevatio maxille
Siciensque valde: clamavit ad do-
minum et ait. Tu dedisti in manu
servi tui salutem hanc maximam
atque victoriam et en siti morior
incidamque in manus incircum-
cisorum Aperuit itaque dominus molarem
dentem in maxilla asini et egres-
se sunt ex eo aque Quibus haustis re-
focillavit spiritum et vires recepit Id-
circo appellatum est nomen loci il-
lius fons invocantis de maxilla
usque in presentem diem Iudicavit-
que israel in diebus philistijm xx annis

Abijt quoque Cap. xvi.
in gazam et vidit ibi mu-
lierem meretricem ingressusque est
ad eam Quod cum audissent phi-
listijm et percrebuisset apud eos
intrasse urbem samson circum-
dederunt eum positis in porta civi-
tatis custodibus Et ibi tota nocte
cum silencio prestolantes ut facto
mane exeuntem occiderent
Dormivit autem samson usque
ad noctis medium et inde consur-
gens apprehendit ambas porte fo-
res cum postibus suis et sera impo-
sitas que humeris portavit ad ver-
ticem montis qui respicit hebron

Post hec amavit mulie-
rem que habitavit in valle so-
reth et vocabatur dalida Vene-
runtque ad eam principes philistiorum
atque dixerunt Decipe eum et dis-
ce ab illo in quo tantam habeat
fortitudinem et quomodo eum supera-
re valeamus et vinctum affligere
Quod si feceris: dabimus tibi singu-
li mille centum argenteos Locu-
ta est ergo dalida ad samson Dic
mihi obsecro in quo sit tua maxi-
ma fortitudo et quid sit quod
ligatus erumpere nequeas Cui res-
pondit samson Si septem ner-
viceis funibus nec dum siccis et
adhuc humentibus ligatus fuero:
infirmus ero ut ceteri homines Attu-
leruntque ad eam satrape philis-
tinorum septem funes ut dixerat
quibus vinxit eum latentibus apud
se insidijs et in cubiculo finem
rei expectantibus Clamavitque
ad eum philistijm super te samson
qui rupit vincula quo modo
si rumpat quis filum stuppe tortum
stamminis cum odorem ignis
acceperit. et non est cognitum in quo
esset fortitudo eius Dixitque ad
eum dalida Ecce illusisti mihi
et falsum locutus es: saltem nunc
indica mihi quo ligari debeas
Cui ille respondit Si ligatus
fuero novis funibus qui numquam
fuerunt in opere. infirmus ero
et aliorum hominum similis.

Quibus rursum dalida vinxit
eum et clamavit phylistijm super
se samson in cubiculo insidijs pre
paratis Qui ita rupit vincu
la: quasi fila telarum Dixitque
dalida rursus ad eum Usquequo
decipies me et falsum loqueris
Ostende quo vinciri debeas Si
inquit septem crines capitis
mei cum licio plexueris et clavum
hijs circumligatum terre fixeris inf
irmus ero Quod cum fecisset da
lida dalida dixit ad eum phy
listijm super te samson Qui con
surgens de sompno: extraxit
clavum cum crinibus et licio Dix
itque ad eum dalida Quomo
do dicis quod ames me cum
animus tuus non sit mecum. Per
tres vices mentitus es michi et
noluisti dicere in quo sit tua maxi
ma fortitudo. Cumque moles
ta ei esset et per multos dies iugiter
adhereret spatium ad quietem
non tribuens defecit anima eius
et ad mortem usque lassata est
Tunc aperiens samson veritatem
rei dixit ad eam Ferrum nunquam
ascendit super caput meum quia
nazareus id est consecratus sum
de utero matris mee. Si rasum
fuerit caput meum recedet a me
fortitudo mea et deficiam ero
que ut ceteri homines Videns que il
la quod ~~cfess~~ confessus esset ei
omnem animum suum misit ad
principes phylistinorum atque man
davit Ascendite adhuc semel
quia nunc michi aperuit cor su

um Qui ascenderunt assumpta
pecunia quam promiserant At il
la dormire eum fecit super genua
sua et in sinu suo reclinare ca
put Vocavitque tonsorem et rasit
septem crines eius et cepit abi
cere eum atque a se repellere Statim
enim ab eo fortitudo recessit
Dixitque phylistijm super te sam
son Qui de sompno consurgens
dixit in animo suo Egrediar
sicut ante feci et me excutiam
nesciens quod recessisset ab eo dominus Quem
cum apprehendissent phylistijm sta
tim eruerunt oculos eius et dux
erunt gazam vinctum cathenis
et clausum in carcere molere fe
cerunt Iamque capilli eius renas
ci ceperant et principes phylis
tinorum convenerunt in unum ut im
molarent hostias magnificas
dagon deo suo et epularentur
dicentes Tradidit deus noster inimi
cum nostrum samson in manus nostras Quod
etiam populus videns laudabat
deum suum eademque dicebat Tradi
dit deus noster in manus nostras ad
versarium qui delevit terram nostram et
occidit plurimos Letantes
per convivia sumptis iam epulis
preceperunt ut vocaretur samson
et ante eos luderet Qui adduc
tus de carcere ludebat ante eos
feceruntque eum stare inter duas
columpnas Qui dixit puero
regenti gressus suos Dimitte
me ut tangam columpnas quibus
omnis imminet domus: ut recli
ner super eas et paulum requies

cam Domus autem plena erat
viror(um) ac mulier(um) Et erant ibi om
nes principes philistinorum ac de tec
to et solario circiter tria milia utrius
que sexus spectabant ludentem sam
son At ille invocato d(omi)no ait Domine
deus memento mei et redde nunc
in pristinam fortitudinem deus meus
ut ulciscar me de hostibus meis
et pro amissione duorum luminum
unam ultionem recipiam Et ap(pre)
hendens ambas columpnas quibus
innitebatur domus alteramque ear(um)
dextera et alteram leva tenens
ait Moriatur anima mea cum philistijm
Concussisque fortiter columpnis cecidit
domus super omnes principes et ceteram
multitudinem que erat ibi Multoque
plures interfecit moriens quam
ante vivus occiderat Descendentes
autem fratres eius et omnis cogna
tio tulerunt corpus eius et sepeli
erunt inter saraa et estahol in se
pulchro patris sui manue Iudica
vitque israel xx^ti annis. Cap. xvij.

Fuit eo tempore vir
quidam de monte ephraim
nomine michas et dixit matri sue
Mille centum argenteos quos se
paraveras tibi et super quibus me au
diente iuraveras ecce ego habeo
et apud me sunt Cui illa respon
dit Benedictus filius meus domino
Reddidit ergo eos matri sue
Que dixerat ei Consecravi et vo
vi argentum hoc domino ut de ma
nu mea suscipiat filius meus
et faciat sculptile atque conflatile
et nunc trado illud tibi Reddidit
ergo matri sue Que tulit ducen
tos argenteos et dedit eos ar
gentario ut faceret ex eis sculpti
le atque conflatile Quod fuit in do
mo miche Qui ediculam quoque
in ea deo separavit et fecit ephoth
ac theraphyn id est vestem sacer
dotalem et ydola Implevitque u
nius filiorum suorum manum et factus
est ei sacerdos In diebus illis non
erat rex in israel sed unusquisque
quod sibi rectum videbatur hoc faci
ebat Fuit quoque in tempore
illo alter adolescens de bethleem
iuda et cognatione eius Eratque
levites et habitabat ibi Egressusque
de civitate bethleem peregrinari
voluit ubicumque sibi commodum
reperisset Cumque venisset in mon
te ephraym iter faciens et de
clinasset parumper in domum myche
interrogatus est ab eo Unde venis
Qui respondit levita sum de beth
leem iuda et vado ut habitem
ubi potuero et utile mihi esse perspexe
ro Mane inquit apud me et
esto mihi parens ac sacerdos dabo
que tibi per annos singulos x ar
genteos ac vestem duplicem
et que ad victum necessaria sunt Acquievit
et mansit apud hominem fuitque
illi quasi unus de filiis Implevit
que michas manum eius et ha
buit apud se puerum sacerdotem
nunc scio dicens quod benefaciat
michi deus habenti levitici ge
neris sacerdotem Capl. xviij.

In diebus illis non erat rex
in israel et tribus dan quere
bat possessionem sibi ut habita
ret in ea Usque ad illum enim diem
inter ceteras tribus sortem non

acceperat Miserunt igitur
filii dan stirpis et familie sue quin
que viros fortissimos de saraa et
esthaol ut explorarent terram et
diligenter inspicerent. Dixeruntque
eis. Ite considerate terram. Qui cum
pergentes venissent in montem e
phraym et intrassent in domum
myche requieverunt ibi. Et agnos
centes vocem adolescentis levite
utentesque illius diversorio dixerunt ad
eum. Quis te huc adduxit. Quid
hic agis. Quam ob causam ve
nire huc voluisti. Qui respondit
eis. Hec et hec prestitit michi
michas. et me mercede conduxit
ut sim ei sacerdos. Rogaveruntque
eum ut consuleret dominum. et scire pos
sent an prospero itinere pergerent et
res haberet effectum. Qui respondit eis.
Ite cum pace. dominus respicit viam
vestram et iter quo pergitis. Euntes
itaque quinque viri venerunt lais. Vide
runtque populum habitantem in ea abs
que ullo timore iuxta sydoniorum
consuetudinem securum et quietum
nullo eis penitus resistente. magne
naruique opum et procul a sydone
atque a cunctis hominibus separatum.
Reversique ad fratres suos in saraa
et esthaol et quid egissent sciscitan
tibus responderunt. Surgite et
ascendamus ad eos. vidimus enim
terram valde opulentam et uberem.
Nolite negligere nolite cessare
eamus et possideamus eam. nullus
erit labor. Intrabimus ad securos
in regionem latissimam. tradetque
nobis dominus locum in quo nullius rei
est penuria. eorumque gignuntur in
terra. Profecti igitur sunt de cog
nacione dan id est de saraa et
esthaol sexcenti viri accincti ar

mis bellicis. ascendentesque manse
runt in cariathiarim iude. Qui lo
cus ex eo tempore castrorum dan no
men accepit. et est post tergum caria
thiarim. Inde transierunt in montem
ephraym. Cumque venissent ad domum
miche. dixerunt quinque viri qui prius
missi fuerant ad considerandam
terram lays ceteris fratribus suis. Nostis quod
in domibus istis sit ephod et tera
phym. et sculptile atque conflatile.
Videte quid vobis placeat. Et cum
paululum declinassent ingressi
sunt domum adolescentis levite qui e
rat in domo miche. salutaveruntque
eum verbis pacificis. Sexcenti autem
viri ita ut erant armati steterunt
ante ostium. At illi qui ingressi fuerant
domum iuvenis. sculptile et ephoth
et teraphym atque conflatile tollere
nitebantur. Et sacerdos stabat ante
ostium. sexcentis viris fortissimis
haut procul expectantibus. Tulerunt
igitur qui intraverant sculptile et ephoth
et ydola atque conflatile. Quibus
dixit sacerdos. Quid facitis. Cui
responderunt. Tace et pone digi
tum super os tuum venique nobiscum. ut
habeamus te patrem ac sacerdotem.
Quid tibi melius est ut sis sacer
dos in domo unius viri an in
una tribu et familia in israhel. Quod
cum audisset acquievit sermonibus
eorum et tulit et ephod et ydola at
que sculptile et cum eis profectus est.
Qui cum pergerent et ante se ire
fecissent parvulos et iumenta et omne
quod erat preciosum iamque a do
mo miche essent procul. viri qui
habitabant in edibus miche con

clamantes secuti sunt et post ter-
gum clamare ceperunt. Qui cum
respexissent dixerunt ad micham
Quid tibi vis. Cur clamas. Qui
respondit Deos meos quos mihi fe-
ci tulistis et sacerdotem et omnia
que habui et dicitis quid tibi est.
Dixeruntque ei filii dan Caue ne
ultra loquaris ad nos et veniant
ad te viri animo concitati et tu ipse cum
omni domo tua pereas et sic cep-
to itinere perrexerunt. Videns autem
michas quod fortiores se essent reuer-
sus est in domum suam. Sexcenti
autem viri tulerunt sacerdotem et que
supra diximus veneruntque in lais ad
populum quiescentem atque securum
percusseruntque eos in ore gladii.
Urbem quoque incendio tradide-
runt nullo penitus ferente presidi-
um eo quod procul habitarent
a sydone et cum nullo hominum
haberent quicquam societatis ac ne-
gocii. Erat autem ciuitas sita
in regione roob. Quam rur-
sum extruentes habitauerunt
in ea. vocato nomine ciuitatis
dan iuxta vocabulum patris sui
quem genuerat israhel que prius
lais dicebatur.
Posueruntque ibi sculptile et io-
nathan filium gersan filii moy-
si ac filios eius sacerdotes in tribu
dan usque ad diem captiuitatis
sue. Mansitque apud eos ydolum
myche omni tempore quo fuit
domus dei in sylo. In diebus illis
non erat rex in israhel. Ca. xix.
Fuit quidam vir le-
uites habitans in latere mon-
tis ephraym qui accepit uxorem
de bethleem iuda. Que reliquit
eum et reuersa est in domum patris
sui bethleem. mansitque apud
eum quatuor mensibus. Secutus-
que est eam vir suus volens ei
reconciliari atque blandiri et
secum reducere habens in comita-
tu puerum et duos asinos. Que
suscepit eum et introduxit in
domum patris sui. Quod cum audis-
set socer eius eumque vidisset oc-
currit ei letus et amplexatus
est hominem. Mansitque gener in
domo soceri tribus diebus co-
medens cum eo et bibens fami-
liariter. Die autem quarto de
nocte consurgens proficisci
voluit. Quem tenuit socer et
ait ad eum. Gusta primum paulu-
lum panis et confortato sto-
macho sic proficisceris. Sede-
runtque simul et comederunt ac
biberunt. Dixitque pater puelle ad
generum suum. Queso te ut ho-
die hic maneas pariterque le-
temur. At ille consurgens cepit
velle proficisci. Et nichilominus
obnixe eum socer tenuit et apud
se fecit manere. Mane autem
facto parabat leuites iter. Cui
rursum socer oro te inquit
ut paululum cibi accipias et
assumptis viribus donec incres-
cat dies postea proficiscaris.
Comederunt ergo simul. Sur-
rexitque adolescens ut pergeret
cum vxore sua et puero. Cui rur-
sum locutus est socer. Conside-
ra quod dies ad occasum decli-
uior sit et appinquet ad ves-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

periculum: mane apud me etiam
hodie et duc letum diem et cras
proficisceris ut vadas in domum tu
am. Noluit gener acquiescere ser
monibus eius: sed statim perrexit
et venit contra iebus que al
tero nomine vocabatur iherusalem
ducens secum duos asinos onus
tos et concubinam. Iamque aderant
iuxta iebus et dies mutabatur
in noctem. Dixitque puer ad do
minum suum. Veni obsecro declina
mus ad urbem iebuseorum: et
maneamus in ea. Cui respon
dit dominus. Non ingrediar oppi
dum gentis aliene que non est de
filiis israel: sed transibo usque gabaa.
Et cum illuc pervenero manebi
mus in ea aut certe in urbe
rama. Transierunt igitur iebus: et
ceptum carpebant iter. Occubu
itque eis sol iuxta gabaa que
est in tribu beniamin: diverterunt
que ad eam ut manerent ibi.
Quam cum intrassent sedebant in
platea civitatis et nullus eos
recipere volebat hospicio. Et ecce
apparuit eis homo senex rever
tens de agro et de opere suo ves
pere qui et ipse erat de mon
te ephraym et peregrinus ha
bitabat in gabaa. Homines
autem regionis illius erant
filii gemini. Elevatisque oculis
vidit senex sedentem hominem
cum sarcinulis suis in platea
civitatis et dixit ad eum. Unde
venis et quo vadis? Qui res
pondit ei. Profecti sumus de
bethleem iuda: et pergimus ad

locum nostrum qui est in latere mon
tis ephraym unde ieramus in
bethleem. Et nunc vadimus ad
domum dei. nullusque nos sub tec
tum suum vult recipere habentes pa
leas et fenum in asinorum pabu
lum: et panem ac vinum in meos
os et ancille tue usus et pueri
qui mecum est. Nulla re indigemus
nisi tantum hospicio. Cui respon
dit senex. Pax tecum sit. Ego pre
bebo omnia que necessaria sunt: tan
tum queso ne in platea maneas.
Introduxitque eum in domum suam
et pabulum asinis prebuit. Ac post
quam laverunt pedes suos: rece
pit eos in convivium. Illis epu
lantibus et post laborem itineris cibo
ac potu reficientibus corpora vene
runt viri civitatis illius filii be
lial. id est absque iugo et circum
dantes domum senis fores pulsare
ceperunt. clamantes ad dominum
domus atque dicentes. Educ vi
rum qui ingressus est domum tuam
ut abutamur eo. Egressusque est ad
eos senex et ait. Nolite fratres. no
lite facere malum hoc. quia ingres
sus est homo hospicium meum et
cessate ab hac stulticia. Habeo
filiam virginem et hic homo habet
concubinam. educam eas ad vos
ut humilietis eas et ut vestram
libidinem compleatis. Tantum
obsecro ne scelus hoc contra natu
ram operemini in virum. Nolebant
acquiescere sermonibus eius. Quod
cernens homo eduxit ad eos con
cubinam suam: et eis tradidit illu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dendam Quā cū tota nocte abusi
eēnt: dimiserūt eam mane At
mulier recedentib9 tenebꝛ͛s uenit
ad ostiū domus ubi manebat do
minus suus: ⁊ ibi corruit Mane
fc̄o surrexit hō et aperuit ostiū:
ut ceptā cōplet͛ viā Et ecce concu
bina eius iacebat ante ostiū: spar-
sis in limine manib9 Cui ille pu
tans eā quiesc͛e loquebat᷑ Surge
ut ambulem9 Qua nichil respō
dente · intelligēs qđ eēt mortua
tulit eā et imposuit asino asino
reu͛sus q3 est in domū suā Quā
cū eēt ingressus arripuit gladiū:
⁊ cadauer uxoīs . cū ossib9 suis
in duodecim ptes ac frusta cōci
dens misit in omēs t͛minos isrl'
Quod cum vidissent singuli con
clamabāt Nūquam res talis fcā
est in isrl' ex eo die quo ascende
rūt pr̄es nr̄i de egipto usq3 ī pre
sens tempus · ferte sentenciam ⁊
in cōmune decernite qđ fc̄o opus

E gressi sūt Capl' xx. Et
itaq3 omēs filij isrl' et pari
ter congregati quasi uir unus
de dan usq3 bersabee ⁊ t͛ra gala
ad ad dn̄m in masphá: omēsq3
anguli pplō⁊ ⁊ cūcte tribꝰ isrl' in
ecclesiam populi dei · cōuenerūt xl.
milia peditum pugnato⁊ Nec
latuit filios beniamin quod ascen
dissēt filij isrl' in maspha Inter-
gatus q3 leuita maritꝰ mulieris
int͛fecte quom͛ tantū scelus ꝑpet͛
tum eēt respondit Veni in ga
baa beniamin cū uxore mea il
lucq3 deuerti et ecce hoīes ciui
tatis illius cīrcūdederūt nocte do
mū in qua manebā volentes me
occide͛ et uxorem meā incredibi
li libidinis furoꝛ͛ vexantes deni
q3 mortua est Quā arreptam
in frusta concidi · misiq3 ptes in
omēs t͛minos possessionis uꝛ͛e
q2 nūquā tantum nefas et tam grā
de piaculū fcm̄ est in isrl' Adestis
omēs filij isrl' decernite quid face͛
debeatis Stansq3 omīs populꝰ
quasi unꝰ hoīs s͛mōe respon
dit Nō recedemus in taberna
cula nr̄a · nec suā quisq3 intrabit
domū: sed hoc contra gabaa in
cōmune faciemus Decem viri eli
gant᷑ ecentū ex omībꝫ t͛bubus
isrl' et centū de mille et mille
de decem milib9 · ut comportet
exercitui cibaria ⁊ possimus pug
nātes contra gabaa beniamin
reddere ei pro scelere quod me
ret᷑ Conuenitq3 uniu͛sus isrl' ad ci
uitatem quasi unꝰ hō eadem mē
te unoq3 cōsilio: ⁊ miserūt nū
cios ad omem t͛bum beniamin
qui dicerēt Cur tantū nefas in
nobis reptū est: Tradite hoīes
de gabaa qui hoc flagiciū ꝑpet͛
rūt ut moriant᷑: ⁊ auferatur
malū de isrl' · Qui noluerūt fra
trū suo⁊ filio⁊ isrl' audire man
datū: sed ex cūctis urbibus que
sue sortis erant cōuenerūt in
gabaa ut illis ferrent auxiliū
⁊ cont͛ uniu͛sum populū isrl' di
micarent Inuētiq3 sūt · xxv · mi
lia de beniamin educenciū gla
diū pt͛er habitatores gabaa qui
· dcc · erant viri fortissimi ita
sinistra manu ut dextera p̄lian
tes: ⁊ sic fundis ad certum iac
tantes lapidem ut capillū quoq3
possent ꝑcutere et nequaquā

in alteram partem ictus lapidis deferret. Virorum quoque israel absque filiis beniamin inuenta sunt. xl. milia educentium gladios. et preliatorum ad pugnam. Qui surgentes venerunt in domum dei. hoc est in sylo. consulueruntque eum atque dixerunt. Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios beniamin. Quibus respondit dominus. Iudas sit dux uester. Statimque filii israel surgentes mane. castra metati sunt iuxta gabaa. Et inde procedentes ad pugnam contra beniamin urbem oppugnare ceperunt. Egressique filii beniamin de gabaa occiderunt de filiis israel die illo xxii milia virorum. Rursum filii israel et fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certauerant aciem direxerunt. ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram domino usque ad noctem consulerentque eum et dixerunt. Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios beniamin fratres meos an non. Quibus ille respondit. Ascendite ad eos et inite certamen. Cumque filii israel altero die contra beniamin ad prelium processissent eruperunt filii beniamin de porta gabaa et occurrentes eis tanta in eos cede bachati sunt ut. xviii. milia virorum educentium gladium prosternerent. Quam obrem omnes filii israel venerunt in domum dei. et sedentes flebant coram domino ieiunaueruntque illo die usque ad vesperam et obtulerunt ei holocausta et pacificas victimas et super statu suo interrogauerunt. Eo tempore ibi erat archa federis domini et finees filius eleazari filii aaron prepositus domus. Consuluerunt igitur dominum atque dixerunt. Exire ultra debemus ad pugnam contra filios beniamin fratres nostros an quiescere. Quibus ait dominus. Ascendite. cras enim tradam eos in manus uestras. Posueruntque filii israel insidias per circuitum urbis gabaa et tercia vice sicut semel et bis contra beniamin exercitum produxerunt. Sed et filii beniamin audacter eruperunt de ciuitate et fugientes aduersarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex eis sicut primo et secundo die et cederent per duas semitas terga vertentes quarum una ferebatur in bethel et altera in gabaa atque prosternerent circiter xxx viros. Putauerunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes inire consilium ut abstraherent eos de ciuitate et quasi fugientes ad supradictas semitas producerent. Omnes itaque filii israel surgentes de sedibus suis tetenderunt aciem in loco qui vocabatur baalthamar. Insidie quoque que circa urbem erant paulatim se aperire ceperunt et ab occidentali urbis parte procedere. Sed et alia decem milia virorum de uniuerso israel habitatores ad certamina prouocabant. Ingrauatumque est bellum contra filios beniamin et non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus. Percussitque eos dominus in conspectu filiorum israel. et interfecerunt ex eis in illa die viginti quinque milia virorum et centum viros. omnes bellatores et educentes gladium. Filii autem beniamin cum se inferiores esse

vidissent ceperunt fugere. Quod cer-
nentes filii israel dederunt eis ad fugi
endum locum ut ad preparatas insidi
as pervenirent quas iuxta urbem
posuerant. Qui cum repente de lati
bulis surrexissent et beniamin ter-
ga cedentibus darent ingressi sunt
civitatem et percusserunt eam in ore
gladii. Signum autem dederunt filii
israel his quos in insidiis collocave
rant ut postquam urbem cepissent
ignem accenderent et ascendente
in altum fumo captam urbem demon
strarent. Quod cum cernerent filii
israel in ipso certamine positi puta
verunt enim filii beniamin eos fugere
et instantius persequebantur cesis de exer-
citu eorum xxx viris et viderunt
quasi columpnam fumi de civita
te ascendentem beniamin quoque
retro aspiciens captam cerneret
civitatem et flammas in sublime
ferri qui prius simulaverant fugam
versa vice fortius resistebant. Quod
cum vidissent filii beniamin in fu
gam versi sunt et ad viam deser-
ti ire ceperunt. Illuc quoque eos ad
versariis persequentibus et hii qui ur-
bem succenderant occurrerunt eis
atque ita factum est ut ex utraque parte
ab hostibus cederentur. Nec erat ul
la morientium requies ceciderunt
atque prostrati sunt ad orientalem
plagam urbis gabaa. Fuerunt au-
tem qui in eodem loco interfecti sunt x
viii milia virorum omnes robustis
simi pugnatores. Quod cum vidissent
qui remanserant de beniamin fuge
runt in solitudinem et pergebant
ad petram cuius vocabulum est
remmon. In illa quoque fuga laten
tes et in diversa tendentes occide
runt filii israel v milia viros. Et
cum ultra tenderent persecuti sunt eos:
et interfecerunt etiam alia duo
milia. Et sic factum est ut omnes
qui ceciderant de beniamin di
versis locis essent xxv milia pug
natores ad bellandum promptis
simi. Remanserunt itaque de omni
numero beniamin qui evadere potu
erunt et fugere in solitudinem dc
viri sederuntque in petra remmon
mensibus quatuor. Regressi autem
filii israel omnes reliquias civita
tis a viris usque ad iumenta gla
dio percusserunt cunctasque urbes et
viculos beniamin vorax flam
ma consumpsit. Capitulum xxi.

Iuraverunt quoque filii israel in
maspha et dixerunt Nullus
nostrum dabit filiis beniamin de
filiabus suis uxorem. Venerunt
quoque omnes ad domum dei in silo:
et in conspectu eius sedentes usque
ad vesperam levaverunt vocem et
magno ululatu ceperunt flere
dicentes Quare domine deus israel
factum est hoc malum in populo
tuo ut hodie una tribus auferretur
ex nobis. Altera autem die dilu
culo consurgentes extruxerunt al
tare: obtuleruntque ibi holocausta
et pacificas victimas et dixerunt
Quis non ascendit in exercitu
domini de universis tribubus israel. Gra
vi enim se iuramento constrinx
erant cum essent in maspha interfi
ci eos qui defuissent. Ductique pe
nitentia filii israel super fratre suo

beniamin reperiũt dicẽ Ablata ē
vna tribꝰ de isrl' vnde vxores acci
pient · Omnes enim in cōmune
iurauimꝰ non daturos nos hijs
filias nr̃as Idcirco dixerũt Quis
est de vniũsis tribus isrl' qui non
ascendit ad dn̄m in maspha · Et
ecce inuenti sũt habitatores ia
bes galaad in illo exercitu nō fu
isse Eo quoqȝ tempe cũ eent in
sylo nullus ex eis ibi repts est Mi
serũt itaqȝ decem milia viros ro
bustissimos et p̄ceperũt eis Ite ⁊
pcutite habitatores iabes galaad
in ore gladij: tam vxores quã par
uulos eoꝝ ⁊ hoc erit quod obser
uare debetis Omne genus mas
culinũ ⁊ muliẽs que cognoue
rũt viros interficite ṽgines reser
uate Inuenteqȝ sũt de iabes ga
laad · CCCC · ṽgines que nescie
rũt viri thorũ et adduxerũt
eas ad castra in sylo in t̃ra
chanaan Miserũtqȝ nũcios ad
filios beniamin qui erant in
petra remmon ⁊ p̄ceperũt eis
ut eos in pace susciperẽt Vene
rũtqȝ filij beniamin in illo tp̄e
et date sũt eis vxores de filiabꝰ
iabes galaad · alias autẽ nō rep
pererũt quas simili mō trade
rẽt · Vniũsis qȝ israhel valde do
luit ⁊ egit penitudinem sup̄ in̄t
fectionem vnius tribus ex isrl'
Dixerũtqȝ maiores natu Quid
faciemꝰ reliquis qui nō accepe
rũt vxores: Omnes ĩ beniamin
femine conciderũt · ⁊ magna
nobis cura ingentiqȝ studio p̄
uidendũ est ne vna tribus dele
atur ex isrl' filias nr̃as eis dare nō
possumꝰ · constricti iuramẽto et
maledictione qua diximus: ma
ledictꝰ qui dederit de filiabus suis
vxorem beniamin Ceperũtqȝ cō
siliũ atqȝ dixerũt Ecce sollemp
nitas dn̄i est in sylo ãniũsaria
que sita est ad septentrionalem
vrbis bethel et ad orientalem
plagã vie que de bethel tendit ad
sicimam et ad meridiem oppi
di lebona Preceperũtqȝ filijs ben
iamin atqȝ dixerũt Ite et latita
te in vineis Cũqȝ videritis filias
sylo adducentes choros ex more
p̄cedere · exite repente de vineis
et rapite eas · singuli vxores sin
gulas et pgite in t̃rã beniamin
Cũqȝ venerint patres eaꝝ ac f̃res
⁊ aduũsum nos queri ceperint atqȝ
iurgari: dicemus eis · Misere mi
ni eoꝝ: nō enĩ rapuerũt eas iure
bellatoꝝ atqȝ victorũ · sed rogã
tibꝰ ut acciperent nō dedistis · et
a vr̃a pte peccatũ ē · Fecerũtqȝ filij
beniamin ut sibi fuẽat impatum
⁊ iuxta numerũ suũ rapuerũt · sibi
de hijs que ducebant choros vxores
singulas Abierũtqȝ in possessionẽ
suam edificantes vrbes et habitã
tes in eis Filij quoqȝ isrl' reuer
si sunt per tribus et familias in
tabernacula sua In diebus illis nō
erat rex in isrl' sed vnusquisqȝ
quod sibi rectum videbatur hoc
faciebat ·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ruth

In diebus unius iudicis
quādo iudices preerant
facta est fames in t̃ra
Abiitq; homo de bethle
em iuda · ut peregrinaret
in regione moabitide cū
uxore sua · ac duobus li
beris ipē vocabat elime
lech · & uxor eius Noemi
et duo filii eorū · alter ma
alon & alter chelion e
phratei de bethleem iuda Ingres
siq; regionem moabitidem mora
bant ibi Et mortuus est elime
lech maritus noemi : remāsitq; ip
sa cum filiis Qui acceperūt uxo
res moabitidas : quar̃ una voca
bat orpha & altera ruth Manse
runtq; ibi decem ānis et ambo
mortui sūt : maalon videlicz & che
lion Remansitq; mulier orbata
duobus liberis ac marito : Et sur
rexit ut in patriam pergeret cū utra
q; nuru sua de regione moabiti
de Audierat enī quod respexisset
dn̄s populū suū : & dedisset eis es
cas Egressa est itaq; de loco pere
grinacionis sue cū utraq; nuru et
iam in via posita reuertendi in
terram iuda dixit ad eas · Ite in
domū matris vre : faciat dn̄s vo
biscū m̄iam sicut fecistis cū mor
tuis meis et mecū Det vobis
invenire requiem in domibus
virorū quos sortiture estis Et os
culata est eas Que elevata vo
ce flere ceperūt et dicere Tecum
pergemus ad populū tuū Quibus
illa respondit Revertimini filie
mi cur venitis mecū Num ultra
habebo filios in utero meo : ut
viros ex me sperare possitis Reverti
mini filie mi & abite iam enim
senectute confecta sum nec apta
vinculo coniugali Etiam si possem
hac nocte concipere & parere filios
si eos expectare velletis donec cres
cerent et annos implerent puber
tatis : ante eritis vetule quam
nubatis Nolite quaeso filie mi quia
vr̃a angustia me magis premit
et egressa est manus dn̄i contra
me Elevata igitur voce rursum
flere ceperūt Orpha osculata
est socrum ac reversa Ruth adhe
sit socrui sue Cui dixit noemi ·
En reversa est cognata tua ad po
pulū suū et ad deos suos vade
cū ea Que respondit Ne adverseris
michi ut relinquā te et abeam
Quocūq; perrexeris pergam ubi mo
rata fueris et ego pariter mora
bor Populus tuus populus meus : &
deus tuus deus meus Que te mo
rientem t̃ra suscepit in ea moriar
: ibiq; locū accipiam sepulture hec
mihi faciat deus et hec addat : si nō
sola ~~mors~~ mors me et te separaverit
Videns ergo noemi quod obstina
to ruth animo decrevisset secū
pergere adversari noluit : nec ultra
ad suos reditum persuadere · Pro
fecteq; sūt simul et venerūt in
bethleem Quibus urbem ingressis
velox apud cunctos fama percrebuit
Dicebantq; mulieres Hec est illa
noemi Quibus ait : Ne vocetis me
noemi id ē pulchram : sed vocate
me mara hoc est amaram : quia
valde me amaritudine replevit
omnipotens Egressa sum plena : et va

cuam reduxit me dns Cur igitur vo
catis me noemi quam humiliavit dns
et afflixit omps. Venit ergo noemi
cu ruth moabitide nuru sua de ter
ra peregrinacionis sue ac reversa e
in bethleem quando primu hordea
metebantur. Caplm. ij.
Erat autem viro elimelech con
sanguineus: ho potens et mag
narum opum. nomine booz. Dix
itq ruth moabitidis ad socrum
suam. Si iubes vadam in agrum.
et colliga spicas que metenciu fu
gerint manus: ubicumq clemencis i
me patris familias repperero gra
ciam. Cui illa respondit. Vade filia
mi Abijt itaq et collegit spicas
post terga metenciu Accidit autem
ut ager ille habet dnm noie booz:
qui erat de cognacione elimelech
et ecce ipse veniebat de bethleem:
dixitq messoribus Dns vobiscum.
Qui responderut ei Benedicat t
dns Dixitq booz iuvenem qui pre
erat messoribus Cuius est hec puella?
Qui respondit Hec est moabitidis
que venit cu noemi de regione
moabitide: et rogavit ut spicas col
ligeret remanentes sequens messo
rum vestigia Et de mane usq
nunc stat in agro: et ne ad mo
mentu quidem domu reversa est.
Et ait booz ad ruth Audi filia ne
vadas ad colligendum in alterum
agrum. nec recedas ab hoc loco:
sed iungere puellis meis. et ubi mes
suerint sequere Mandavi enim
pueris meis. ut nemo tibi moles
tus sit Sed etiam si sitieris vade
ad sarcinulas et bibe aquas de
quibus et pueri bibunt Que cadens

in faciem suam et adorans sup terram
dixit ad eum Unde mihi hoc. ut invenirem
rem graciam ante oculos tuos et nosse
me dignareris peregrinam mulierem?
Cui ille respondit Nunciata mihi sunt omnia
que feceris socrui tue post mortem vi
ri tui. et quod reliqueris parentes tuos.
et terram in qua nata es. et veneris
ad populum quem antea nesciebas.
Reddat tibi dns pro opere tuo: et ple
nam mercedem recipias a domino deo
israel. ad quem venisti: et sub cuius con
fugisti alas Que ait. Inveni graciam
apud oculos tuos dne mi. qui conso
latus es me: et locutus ad cor ancil
le tue: que non sum similis unius puel
laru tuaru Dixitq ad eam booz
Quando hora vescendi fuerit veni
huc. et comede panem: et intingue
buccellam tuam in aceto Sedit ita
q ad messorum latus. et congessit polen
tam sibi Comeditq. et saturata e
est: et tulit reliquias. atq inde sur
rexit ut spicas ex more colligeret
Precepit autem booz pueris suis di
cens Etiam si vobiscum metere volu
erit ne prohibeatis eam Et de ves
tris quoq manipulis proicite de in
dustria. et remanere permittite: ut abs
q rubore colligat. et colligentem
nemo corripiat Collegit ergo in
agro usq ad vesperam: et que colle
gerat virga cedens et excuciens.
invenit hordei quasi ephi mensu
ram: id est tres modios Quos
portans reversa est in civitatem. et
ostendit socrui sue Insup protulit
et dedit ei de reliquijs cibi sui quo
saturata fuerat. Dixitq ei socrus.
Ubi hodie collegisti et ubi fecisti opus?
Sit benedictus qui misertus est tui

Indicauitque ei apud quem esset operata.
et nomen dixit viri quod booz vo
caretur. Cui respondit noemi. Bene
dictus sit a domino. quoniam eandem
gratiam quam prebuerat viuis. seruauit
et mortuis. Rursumque ait. propinquus
noster est homo. Et ruth. hoc quoque in
quit precepit michi. vt tam diu messoribus
eius iungerer. donec omnes segetes me
terentur. Cui dixit socrus. Melius
est filia mi. ut cum puellis eius exeas
ad metendum. ne in alieno agro
quispiam resistat tibi. Iuncta est ita
que puellis booz. et tam diu cum
eis messuit. donec et hordea et tri
ticum in horreis conderent. Capitulum iij.

Postquam autem reuersa est
ad socrum suam audiuit ab
ea. filia mi queram tibi requiem. et
prouidebo ut bene sit tibi. Booz iste
cuius puellis in agro iuncta es. pro
pinquus est noster. et hac nocte are
am hordei ventilat. Lauare igitur
et vngere. et induere cultioribus
vestimentis. ac descende in aream.
Non te videat homo. donec esum
potumque finierit. Quando autem
ierit ad dormiendum. nota locum
in quo dormiat. Veniesque et dis
coopies pallium quo operitur a parte pe
dum. et proicies te. et ibi iacebis.
Ipse autem dicet tibi quid agere
debeas. Que respondit. Quicquid prece
peris faciam. Descenditque in are
am. et fecit omnia que sibi impe
rauerat socrus. Cumque comedisset booz
et bibisset. et factus esset hylarior. issetque
ad dormiendum iuxta aceruum
manipulorum. venit ruth abscon
dite. et discooperto a pedibus eius
pallio se proiecit. Et ecce nocte
iam media expauit homo. et contur
batus est: viditque mulierem iacen
tem ad pedes suos. et ait illi. Que
es? Illa respondit. Ego sum ruth an
cilla tua. expande pallium tuum super fa
mulam tuam quia propinquus es.
Et ille. benedicta es inquit domino
filia. et priorem misericordiam poste
riore superasti. quia non es secuta iuue
nes pauperes siue diuites. Noli er
go metuere. sed quod dixeris mi
faciam tibi. Scit enim omnis popu
lus qui habitat intra portas urbis
mee. mulierem te esse virtutis. Nec
abnuo me propinquum. sed est alius
me propinquior. Quiesce hac nocte:
et facto mane. si te voluerit propin
quitatis iure retinere. bene res
acta est. si autem ille noluerit. ego te
absque vlla dubitatione suscipiam:
viuit dominus. Dormi vsque mane.
Dormiuit itaque ad pedes eius
vsque ad noctis abscessum. surrexit
que antequam homines se cognoscerent
mutuo. Et dixit booz. Caue ne
quis nouerit quod huc veneris. et
rursum. Extende inquit pallio
lum tuum quo operiris. et tene vtra
que manu. Qua extendente et
tenente. mensus est sex modios
hordei. et posuit super eam. Que
portans ingressa est ciuitatem:
et venit ad socrum suam. Que dixit
ei. Quid egisti filia? Narrauitque
omnia que sibi fecisset homo. et
ait. Ecce sex modios hordei dedit
michi. et ait. Nolo vacuam te
reuerti ad socrum tuam. Dixitque noe
mi. Expecta filia donec videamus
quem habeat res exitum. Neque
enim cessabit homo. nisi comple
uerit quod locutus est. Capitulum iiij.

Ascendit ergo booz ad portam

et sedit ibi Cumqz vidisset ppinquū
pterire · de quo prius sermo habitꝰ
est dixit ad eum · Declina paulisper
et sede hic vocans eum nomine
suo Qui diuertit et sedit Tollens
autem booz decē viros de senio
rib9 ciuitatis : dixit ad eos Sede
te hic Quib9 residentib9 locutꝰ
est ad ppinquū Partem agri fr̄is
nr̄i elimelech vendidit noemi
que reuersa est de regione moa
bitide Quod audire te volui et
tibi dicē coram cunctis sedentibus
& maiorib9 natu de populo meo
Si vis possidere iure ppinqtatis
eme & posside Si autem tibi dis
plicet hoc ipm̄ indica m̄ : ut sci
am quid facē debeam Nullus est
enim ppinquus excepto te qui p̄
or es : et me qui secundus sum :
At ille r̄ndit Ego agrum emam
Cui dixit booz Quando emeris
agrū de manu mulieris ruth q̄
moabitidem que vxor defuncti fu
it debes accipē · ut suscites no
men ppinqui tui in hereditate
sua Qui respondit Cedo iure pro
pinquitatis Neqz enim posteri
tem familie mee delere debeo
Tu meo vtere priuilegio quo me
libent̄ carere profiteor Hic aut
erat mos antiquitus in isrl' int
ppinquos & quando alt' alteri
suo iure cedebat ut eēt firma cō
cessio soluebat homo calciamē
tum suū et dabat proximo suo hoc
erat testimoniū cessionis i isrl'
Dixit ergo ppinquus booz Tol
le calciamentū Qui statim sol
uit de pede suo At ille maiori
bus natu & vniuso ppl'o testes

inquit vos estis hodie quod posse
derim omnia que fuerūt elime
lech & maalon & chelion tradē
te noemi et ruth moabitidem
vxorem maalon in cōiugiū sup
sero ut suscitem nomen defuncti in
hereditate sua ne vocabulū eius
de familia sua ac fr̄ib9 et popu
lo deleat' Vos inquā huis rei tes
tes estis R̄ndit omnis populꝰ
qui erat in porta & maiores na
tu Nos testes sum9 · Faciat dn̄s
hāc mulierē que ingreditur do
mū tuā sicut rachel & lyam q
edificauerūt domū isrl' : ut sit
exemplū v̄tutis in ephrata · et
habeat celebre nomē in bethleem
Fiatqz domus tua sicut domus
phares quem thamar · n peperit
iude · de semine quod dederit do
minus tibi ex hac puella Tulit
itaqz booz ruth · et accepit eā
vxorem Ingressusqz est ad eam
& dedit illi dn̄s ut conciperet et
pareret filiū Dixeruntqz mulie
res ad noemi Benedictus dn̄s
qui nō est passus ut deficeret suc
cessor familie tue et vocaret'
nomen eius in isrl' : ut habeas
qui cōsolet' aīam tuā et nutriat
senectutē De nuru enī tua na
tus est qui te diliget · et multo
tibi eīt melior quā si septem
habēs filios Susceptūqz noe
mi puerū posuit in sinu suo :
& nutricis ac gerule officio fu
gebat' Vicine autem mulieres
congratulabant' ei dicētes Na
tus est filius noemi · Vocauerūt
qz nomen eius obed · Hic est

Prologus

pater ysai patris dauid Hee sunt
generaciones phares · Phares genuit
esrom · Esrom genuit aram · A
ram genuit aminadab · Amina
dab genuit naason · Naason ge
nuit salmon · Salmon genuit
booz · Booz genuit obed · Obed ge
nuit ysai · ysai genuit dauid ·

Explicit liber ruth. Incipit plo
gus sancti Iheronimi presbiteri in
malachim id est librum regum.

Viginti et duas esse
litteras apud hebreos
syrorum quoque et chal
deorum lingua testatur
que hebrice magna
na ex parte confinis est · Nam et
ipsi xxii elementa habent · eodem
sono sed diuersis caracteribus · Sama
ritani etiam pentatheucum moysi to
tidem litteris scriptitant figuris tan
tum et apicibus discrepantes · Certumque
est hesdram scribam legisque doctorem
post captam iherosolimam et instau
racionem templi sub zorobabel
alias litteras repperisse quibus nunc
utimur cum usque ad illud tempus idem sa
maritanorum caracteres fuerint · In
libro quoque numerorum hec eadem
supputacio sublevitarum ac sacerdotum
censu mistice ostenditur et nomen
domini tetragrammaton in quibus-
dam grecis voluminibus usque ho
die antiquis expressum litteris in
uenimus · Sed et psalmi · xxxvi · et
cx · et · cxi · et cxviii · et cxliiii
quamquam diuerso scribantur metro ta
men eiusdem numeri texuntur al
phabeto · et iheremie lamentaciones
et oracio eius · Salomonis quoque pro
uerbia in fine · ab eo loco in quo ait
mulierem fortem quis inueniet ·
hiisdem alphabetis vel incisionibus
supputantur · Porro quinque littere du
plices apud hebreos sunt · kaph · mem ·
nun · phe · sade · Aliter enim per has
scribunt principia medietatesque ver bo
rum · aliter fines · Unde et quinque a
plerisque libri duplices estimantur
samuel · malachim · dabreiamin
esdras · iheremias cum cynoth id est
lamentacionibus suis · Quomodo
igitur xxii elementa sunt per que scri
bimus hebraice omne quod loquimur
et eorum iniciis vox humana compre
henditur ita xxii volumina suppu
tantur quibus quasi litteris et exor
diis in dei doctrina tenera adhuc
et lactens viri iusti eruditur in
fancia · Primus apud eos liber vo
catur bresith · quem nos genesim
dicimus · Secundus helesmoth · qui exo
dus appellatur · Tercius vaiecra id
est leviticus · Quartus vaiedaber
quem numeros vocamus · Quintus ad
dabarim qui deutronomium pre
notatur · Hii sunt quinque libri moysi
quos proprie thorach id est legem
appellant · Secundum prophetarum
ordinem faciunt et incipiunt ab ihe
su filio naue qui apud eos iosue
bennun dicitur · Deinde subtexunt
sothim id est iudicum librum et
in eundem compingunt ruth ·
quia in diebus iudicum facta histo
ria eius narratur · Tercius sequi
tur samuel quem nos regnorum
primum et secundum dicimus · Quar
tus malachim id est regum qui
iii et iiii regnorum volumine

continet͛. melius q̃ multo est ma
lachim id est regū. quā mala
choth id est regnorum dicere. Non e
nim multarum gentiū regna
describit. sed unius israhelitici p̄pli.
qui tribubus duodecim continet͛. Quar
tus est ysaias. Sextus ieremi
as. Septimus ezechiel. Octauus
liber duodecim prophetarum qui apud
illos uocat͛ thareasra. Tercius
ordo agiographa possidet. et primus
liber incipit ab iob. secundus a da
uid. quem quinque incisionibus et
in uno psalmorum volumine co
prehendunt. Tercius est salomon
tres libros habens. prouerbia. q̄
illi parabolas id est masloth appel
lant. et ecclesiasten id est coeleth. et
quartus canticum canticorum. quē ti
tulo sirasirim prenotant. Sextus
est daniel. Septimus dabreiamin
id est verba dierū. quod significan
tius cronicon totius diuine hys
torie possumus appellare. qui li
bri apud nos paralipomenon. pri
mus et secundus inscribit͛. Octauus
esdras. qui et ipse similiter apud
grecos et latinos in duos libros
diuisus est. Nonus hester. atque
ita fiunt pariter ueteris legis libri
xxii. id est moysi quinque. prophetarū
octo. agiographorum nouem. Quā
quam nonnulli ruth et cinoth
inter agiographa scriptitent et
libros hos in suo putent nume
ro supputandos. Ac per hoc esse prisc
e legis libros xxiiii. quos sub
numero. xxiiii. seniorū apoka
lipsis iohis inducit adorantes
agnū et coronas suas prostra
tis vultibus offerentes stantibus

coram quatuor animalibus oculatis
retro et ante id est in preteritum et
in futurū respicientibus et inde
fessa uoce clamantibus. sanctus sanctus sanc
tus dominus deus omnipotens qui erat et
qui est et qui venturus est. Hic prolo
gus scripturarum quasi galeatum princi
piū omnibus libris quos de hebreo
vertimus in latinū conuenire potest
ut scire valeamus quicquid extra hos
est inter apocripha esse ponendū.
Igitur sapientia que vulgo salomonis
inscribit͛. et ihesu filii syrach liber. et
Judith et Tobias et pastor al'
esther non sunt in canone. Macha
beorum primū librum hebraicū repperi.
secundus grecus est quod ex ipsa
probari potest. Que
cū se ita habeant. obsecro te lector
ne laborem meū reprehensionē
estimes antiquorum. In tabernaculo dei
offert unusquisque quod potest.
alii aurū et argentū et lapides
preciosos. alii byssum et purpuram
coccumque offerunt et iacinctum.
nobiscum bene agitur si obtuleri
mus pelles et caprarum pylos et ta
men apostolus contemptibiliora nostra ma
gis necessaria indicat. Unde et tota
illa tabernaculi pulchritudo et per sin
gulas species ecclesie presentis futu
reque distinctio pellibus tegit͛ et
ciliciis ardoremque solis et iniu
riam imbriū ea que viliora
sunt prohibent. Lege ergo primo sa
muel. et malachim meum. meum
inquā meū. Quicquid enim crebri
us vertendo et emendando sollici
tius et didicimus et tenemus

nostrum est Et cum intellexeris quod antea nesciebas vel interpretem me estimato si gratus es vel ingratus Quamquam michi omnino conscius non sim mutasse me quippiam de hebraica veritate Certe si incredulus es lege grecos codices et latinos et confer cum hiis opusculis et ubicumque inter se videris discrepare interroga quemlibet hebreorum cui magis accommodare debeas fidem. Et si nostra firmaverit puto quod eum non estimes coniectorem ut in eodem loco mecum similiter divinarit Sed et vos famulas christi rogo que domini discubentis preciosissimo fidei myrro ungitis caput que nequaquam salvatorem queritis in sepulchro quibus iam ad patrem christus ascendit ut contra latrantes canes qui adversum me rabido ore deseviunt et circueunt civitatem atque in eo se doctos arbitrantur si aliis detrahant orationum vestrarum clipeos opponatis Ego sciens humilitatem meam illius semper sententie recordabor Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua mea Posui ori meo custodiam cum consisteret peccator adversum me Obmutui et humiliatus sum et silui a bonis

Explicit prologus. Incipiunt capitula.

Duo filii hely ophyni et finees sacerdotes. Anna sterilis. Oracio habendi anne filium. Canticum anne. Samuel ministerio domus domini delegatur a parentibus. Excessus filiorum levi sacerdotis. Peccatum filiorum hely. Item anne ex benedictione nati sunt filii. Adulterium filiorum hely. Hely arguitur a domino pro excessu filiorum. Ministerium samuel. Vocatur samuel a domino tercio per visionem. Sermo domini ad samuel in sylo. Prelium philistiim contra israel in quo archa domini defertur in auxilium etiam ofni et finees sacerdotes moriuntur. Archa dei capta est a philistiim in prelio. Celeri nuncio retrorsum cecidit heli sacerdos et mortuus est. philistei etiam archam dei deposuerunt iuxta simulachrum dagon propter quod percussit dominus omnes philisteos in posteriora propter insultacionem. Alloquitur samuel israhelem ut relinquat baalim et astaroth et serviant domino. etiam orante eo liberati sunt a philisteis super quos intonuit dominus nec ultra valuerunt in diebus samuel. Samuel duos filios suos iudices populi constituit qui excesserunt qua propter petiit israel constitui sibi regem quod displicuit domino. Iubente domino ius regis constituitur israeli a samuel quorum filios in servicium rediget et predia. In regem constituitur saul. Ignorante samuele deducitur saul

a dn̄o cōstituendus dux israhe
li. Primū bellum saul
cont' naas Renitenti
bus aliquib' ex populo iterum
samuel inouauit regnū saul
in galgal' et iam penitent popu
lū petisse regem Erres
sit saul offerens victimas illicite
Prima cedes ionathe de
philistijm Penitet do
minū saul fecisse regem
Testimoniū prophe dicentis no
lo dm̄ sacrificiū sed obedientiā
et statim penituit saul tamen
nolente orare samuel et ante
te se ab eo tenuit summitatem
pallij eius et scissum ē. samuel
propheta manib' suis interficit
agag regem amalech
Spreto saul rege elegit dn̄s
filiū ysai in regnum noīe dauid
etiam vexat' saul a spū malo.
Golias spurius insur
git cont' isrl' quē extinguit
dauid adiuuante dn̄o principi
um belli eius Ionathas
filius saul et dauid inierunt
fedus Arreptus saul p
cutē voluit dauid lancea
Post arreptionē saul denuo
prophetauit cum ceteris
Signū int' dauid et ionathā
Dauid mutat regio
nem ī qua panes propositionis
acceptos ab abymelech sacerdote
comedit Refugit
dauid ad achis regem geth
Fugit iterum in spe
luncam odollam ubi incole ele
gerūt eum sibi principem. com
mendat etiam matrem et fr̄es
suos regi moab :-

Arreptus a dyabolo saul rex ius
sit doech seruo suo et interficit sa
cerdotes octoginta quinque vestitos
ephot lineo et ciuitates eorum
percussit in ore gladij
Consuluit dauid dnm̄ scd'o si
iubet ei ut exiret cont' philiste
os in ceila et hortat' et audiens
saul cōsurgit adūsus dauid
Occurrit ionathas in
silua ad cōfortandum dauid quē
incole t're prodiderant saul :-
Mutauit dauid locum latendi
in engaddi quē secutus saul in spe
lūca introgressus ad secreta natu
re abscidit dauid extremum
clamidis eius et nō sensit quē
tamen noluit percute metu dn̄i
sed secutus post eum increpans
ostendit ei scissuram clamidis
Testimoniū quod cont'
saul arguendo dixit dauid ve
rūptamen compūctus saul fle
uit et profitet' iustiorem se ēe
dauid. Obitus samuel
prophete nabal quidem tondet o
ues qui respuit nūcios dauid.
s; abigal uxor eius curauit hu
militate sua. Iterum
saul post beneficiū quod ei conces
sit dauid persequit' eum in geth et
tradidit eum dn̄s in manus dauid
et noluit percute eū Iterum
abscondit se dauid in regione phi
listinorum quatuor menses quē de
sijt querere saul Bellū
achis cont' isrl' saul ter
excedit querens phytonissam :-

Apparens samuel loquitur ad
saul et predicit ei mortem suam et
filiorum alio die venturam
Siceleth populus lapidare uoluerunt
dauid · dolentes pro suis qui captiua
ti fuerant spolia iubet dauid diuidi
etiam hiis qui defecerant euntes
post latrunculos misit etiam do
na senioribus iuda propinquis suis
Superatur israel a philis
tijm et interficiunt filios saul et ip
sum sagittis vulnerant et post
modum in gladio suo incubuit et
armiger eius similiter pro illius la
bis secutus philistijm sustulerunt
corpus saul et filiorum eius et
incenderunt igni postmodum com
busta sepelierunt et deinde ieiu
nauerunt septem diebus.

Expliciunt capitula.

Incipit liber regum primus. Capitulum .I.

Fuit vir v
nus de ra
matha so
phim de
monte e
phraim et
nomen eius
helchana
filius iero
bam filij heliu. filij thau · filij suph
effrateus et habuit duas vxo
res. Nomen uni anna · et nomen
secunde fenenna. Fueruntque fenen
ne filij · anne autem non erant
liberi. Et ascendebat vir ille de
ciuitate sua statutis diebus ut ado
raret et sacrificaret domino in sylo
Erant autem ibi duo filij hely of
ni et finees sacerdotes domini
Venit ergo dies · et immola
uit helchana · deditque fenenne
vxori sue · et cunctis filijs eius et
filiabus partes anne autem dedit
partem vnam tristis · quia annam
diligebat. Dominus autem concluserat
uuluam eius. Affligebat quoque
eam emula eius et vehementer
angebat in tantum ut exprobra
ret quod conclusisset dominus vuluam
eius. Sicque faciebat per singulos
annos cum redeunte tempore ascen
derent templum domini · et sic prouo
cabat eam. Porro illa flebat · et
non capiebat cibum.
Dixit ergo ei helcana vir suus
Anna cur fles et quare non come
dis et quam ob rem affligitur cor
tuum. Nunquid non ego melior sum
tibi quam decem filij. Surrexit au
tem anna postquam comederat
in sylo et biberat · et helie sacer
dote sedente super sellam ante
postes templi domini cum esset anna
amaro animo · orauit ad dominum
flens largiter et votum vouit dicens
Domine exercituum si respiciens vide
ris afflictionem famule tue et
recordatus mei fueris nec oblitus
fueris ancille tue dederisque ser
ue tue sexum uirilem · dabo eum
domino omnibus diebus uite eius · et no
uacula non ascendet super caput
eius. Factum est ergo cum illa mul
tiplicaret preces coram domino vt
hely obseruaret os eius. Porro
anna loquebatur in corde suo · tan
tumque labia illius mouebantur et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vox penitus non audiebatur Estima
uit igitur eam hely temulentam dix
itque ei Usquequo ebria eris? Dige
re paulisper vinū quo mades Respō
dens anna nequaquā inquit do
mine mi Nam mulier infelix ni
mis ego sum Vinū et omē quod
inebriare potest nō bibi: sed effudi
aīam meā in cōspectu domini Ne
reputes ancillam tuā quasi unā de
filiabus belial: quia ex multitudīe
doloris et meroris mei locuta
sum usque in presens Tunc hely ait
ei Vade in pace et deus israhel det
tibi peticionem quā rogasti eū
At illa dixit Utinam inveniat
ancilla tua grām in oculis tuis. et
abiit mulier in viam suam et
comedit. vultusque eius nō sunt
amplius in diversa mutati Et sur
rexerunt mane et adorauerunt
coram dnō. reversique sunt et vene
runt in domū suam ramatha.
Cognouit autem helchana annā
uxorem suā et recordatus ē eius
dnūs et factum est post circulum dierum
concepit anna et pepit filiū. vo
cauitque nomen eius samuel
eo quod a dnō postulasset eum.
Ascendit autē helchana et oēs
domus eius ut immolaret dnō
hostiam sollempnem et uotū suū
et anna nō ascendit Dixit enī
anna viro suo Nō vadam donec
ablactetur infans et ducam eum
et appareat ante cōspectum dnī et
maneat ibi iugiter et ait ei
helchana vir suus Fac quod bo
nū tibi videtur et mane donec
ablactes eum Precorque ut imple
at dnūs verbum suū Mansit ergo
mulier et lactauit filiū suū donec

amoueret eum a lacte et adduxit
eum secū postquam ablactauerat
in vitulis tribus et tribus modiis fa
rine et amphora vini: et addux
it eum ad domū dnī in sylo.
puer autem erat adhuc infan
tulus et immolauerunt vitulum
et obtulerunt puerū hely et ait
anna Obsecro mi dnē vivit aīa
tua Ego sum mulier illa que steti
coram te hic orans dnm pro
puero isto Oraui et dedit dnūs
michi petitionem meā quam pos
tulaui eum Idcirco et ego commo
daui eū dnō cunctis diebus quibus
fuit accōmodatus dnō et adora
uerunt ibi dnm et orauit anna
et dixit. Capitulum ij. Cānticū āne
Exultauit cor prophetisse.
meū in dnō et exaltatum
est cornu meū in deo meo Di
latatū est os meum super inimi
cos meos quia letata sum in sa
lutari tuo. Non est sanctus ut ē
dnūs neque enim est alius extra
te et non est fortis sicut deus nr.
Nolite multiplicare loqui sublimia
gloriantes Recedant vetera de
ore vrō: quia deus scienciarum dnūs ē
et ipsi preparantur cogitaciones Arcus
fortiū superatus est: et infirmi accinc
ti sunt robore Saturati prius pro
pane se locauerunt et famelici sa
turati sunt donec sterilis pepit
plurimos et que multos habebat
filios infirmata ē Dnūs morti
ficat et viuificat. deducit ad in
feros et reducit Dnūs pauperem
facit et ditat humiliat et suble
uat Suscitat de puluere ege

num et de stercore elevat pauperem
ut sedeat cum principibus et solium glorie
teneat. Domini enim sunt cardi-
nes terre et posuit super eos orbem
Pedes sanctorum suorum servabit et
impii in tenebris conticescent.
quia non in fortitudine sua ro-
borabitur vir. Dominum formi-
dabunt adversarii eius et super ipsos
in celis tonabit. Dominus iudicabit
fines terre et dabit imperium regi suo
et sublimabit cornu christi sui.
Et abiit helchana ramatha
in domum suam. puer autem
hely erat minister in conspectu domini
ante faciem heli sacerdotis
Porro filii heli filii belial nes-
cientes dominum neque officium sacerdotum
ad populum: sed quicumque immolasset vic-
timam veniebat puer sacerdotis dum
coquerentur carnes et habebat fuscinulam
tridentem in manu sua et mitte-
bat eam in lebetem vel in caldariam
aut in ollam sive in cacabum et
omne quod levabat fuscinula tol-
lebat sacerdos sibi. Sic faciebant
universo israheli venienti in sylo
Etiam antequam adolerent adi-
pem veniebat puer sacerdotis et
dicebat immolanti Da michi carnem
ut coquam sacerdoti: non enim accipi-
am a te carnem coctam sed cru-
dam Dicebatque illi immolans
Incendatur primum iuxta morem
hodie adeps et tolle tibi quantumcumque
desiderat anima tua. Qui respondens
aiebat ei Nequaquam. Nunc enim
dabis: alioquin tollam vi.
Erat ergo peccatum puerorum grande
de nimis coram domino quia detra-
hebant homines a sacrificio domini.

Samuel autem ministrabat ante
faciem domini puer accinctus ephod
lineo et tunicam parvam faciebat
ei mater sua. quam afferebat statu-
tis diebus ascendens cum viro suo
ut immolaret hostiam sollempnem.
Et benedixit hely helcane et
uxori eius et dixit Reddat dominus
tibi semen de muliere hac pro fe-
nore quod commodasti domino Et abie-
runt in locum suum Visitavit ergo do-
minus annam et concepit et peperit
tres filios et duas filias et mag-
nificatus est puer samuel apud dominum
Hely autem minum-
erat senex valde et audivit omnia
que faciebant filii sui universo israhe-
li et quomodo dormiebant cum
mulieribus que observabant ad
hostium tabernaculi et dixit eis Quare
fecistis res huiuscemodi quas ego
audio res pessimas ab omni po-
pulo Nolite filii mei. non enim bo-
na est fama quam ego audio ut transgre-
di faciatis populum domini. Si pec-
caverit vir in virum: placari ei
potest deus. Si autem in deum pecca-
verit quis orabit pro eo Et non
audierunt vocem patris sui: quia
voluit dominus occidere eos. Puer
autem samuel proficiebat atque
crescebat et placebat tam deo quam
hominibus. Venit autem vir
dei ad hely et ait ad eum Hec dicit
dominus Numquid non aperte revelatus
sum domui patris tui cum esset in egip-
to in domo pharaonis et elegi
eum ex omnibus tribubus israhel michi
in sacerdotem ut ascenderet ad
altare meum et adoleret michi
incensum et portaret ephot

tecam me. Et dedi domui patris tui
omnia de sacrificiis filiorum israel. Qua-
re calce abicitis victimam me-
am et munera mea que precepi ut
offerentur in templo et honorasti
magis filios tuos quam me ut
comederetis primicias omnis sacri-
ficii israel populi mei. Propterea
ait dominus deus israel loquens locu-
tus sum ut domus tua et domus
patris tui ministraret in conspectu meo
usque in sempiternum. Nunc autem
dicit dominus absit hoc a me sed quicum-
que glorificaverit me glorificabo
eum. qui autem contempnunt me
erunt ignobiles Ecce dies veni-
unt et precidam brachium tuum
et brachium domus patris tui
ut non sit senex in domo tua
et videbis emulum tuum in templo
in universis prosperis israel et non
erit senex in domo tua omni-
bus diebus Verumtamen non
auferam penitus virum ex te
ab altari meo sed ut deficiant oculi
tui et tabescat anima tua et pars
magna domus tue morietur
cum ad virilem etatem pervene-
rit Hoc autem erit tibi signum
quod venturum est duobus filiis
tuis ophni et finees In die una
morientur ambo et suscitabo mihi
sacerdotem fidelem qui iuxta cor
meum et animam meam faciat
et edificabo ei domum fidelem
et ambulabat coram christo meo
cunctis diebus Futurum est autem
ut quicumque remanserit in domo
tua veniat ut oretur pro eo
et offerat nummum argenteum

et tortam panis dicatque Dimit-
te me obsecro ut unam partem sacer-
dotalem ut comedam buccellam
panis Puer autem sa-
muel ministrabat domino coram
heli et sermo domini erat preciosus
In diebus illis non erat visio ma-
nifesta. Capitulum iii.

Factum est ergo in die qua-
dam hely iacebat in lecto
suo. et oculi eius caligaverant
nec poterat videre lucernam dei an-
tequam extingueretur Samuel
autem dormiebat in templo do-
mini ubi erat archa dei.
Et vocavit dominus samuel Qui
respondens ait Ecce ego et cucur-
rit ad hely et dixit ecce ego vo-
casti enim me Qui dixit non
vocavi revertere et dormi Abiit
et dormivit et adiecit dominus voca-
re rursum samuel Consurgensque
samuel abiit ad hely et dixit
Ecce ego quia vocasti me Qui
respondit Non vocavi te fili mi rever-
tere et dormi Porro samuel
nec dum sciebat dominum: neque re-
velatus fuerat ei sermo domini
Et adiecit dominus et vocavit ad-
huc samuel tercio. qui consurgens
abiit ad hely et ait ecce ego quia
vocasti me Intellexit igitur heli
quia dominus vocasset puerum et
ait ad samuel Vade et dormi
et si deinceps vocaverit te dices
loquere domine: quia audit ser-
vus tuus Abiit ergo samuel
et dormivit in loco suo Venit

dn̄s et stetit et vocauit sicut voca
uerat semel secundo Samuel samuel
et ait samuel loquere dn̄e quia au
dit seruus tuus Et dixit dn̄s ad
samuel Ecce ego facio v̄bū in is
rahel: qd̄ quicūque audierit tinnient
ambe aures eius In die illo sus
citabo adu̅sum hely omnia que
locutus sum sup domum eius in
cipiam et complebo. Predixi
enim ei quod iudicaturus essem do
mū eius in eternū ppt iniquitatem
eo quod nouerat indigne agere filios
suos et non corripuit eos Idcirco iu
raui domui hely quod nō expietur
iniqtas domus eius victimis et
munerib9 usque in eternū Dormiuit
autem samuel usque mane ape
ruitque ostia domus domini et
timebat indicare visionem heli
Vocauit ergo hely samuelem et
dixit Samuel fili mi Qui respō
dens ait Presto sum et interroga
uit eum Quis est sermo quē lo
cutus ē dn̄s ad te Oro te ne ce
laueris me Hec faciat tibi dn̄s
et hec addat si absconderis a me
sermonem ex omnibus v̄bis que
dicta sunt tibi Indicauit itaque ei
samuel uniuersos sermones et
nō abscondit ab eo et ille respō
dit dn̄s est qd̄ bonū ē in ocul
suis faciat. Creuit autem
samuel et dn̄s erat cū eo et nō ce
cidit ex omnib9 v̄bis eius in t̄
rā Et cognouit uniuersus isr̄l a
dan usque bersabee quod fidelis sa
muel propheta esset dn̄i Et addidit
dn̄s ut appareret in sylo quoniam
reuelatus fuerat dn̄s samueli in
sylo iuxta v̄bum dn̄i et euenit ser
mo samuelis uniuerso isr̄li Et factum
est in diebus illis conuenerunt philis
tiim in pugnam Capitulum iiij.

Egressus est namque isr̄l
obuiam philistiim in prelium
et castra metatus est iuxta lapidem
adiutorii Porro philistiim vene
runt in affech et instruxerunt aci
em contra isr̄l Inito autem certami
ne terga vertit isr̄l a phylisteis et
cesa sunt in illo certamine passim
per agros quasi quatuor milia virorum
et reuersus est populus ad castra
Dixerunt maiores natu de isr̄l
Quare percussit nos dn̄s hodie
coram philistiim Afferamus ad
nos de sylo archam federis dn̄i
et veniat in medium nostrum ut saluet
nos de manu inimicorum nostrorum
Misit ergo populus in sylo et tu
lerunt inde archam federis dn̄i
exercituum sedentis sup cherubin
Erantque duo filii hely cum archa
federis dei ophni et phynees.
Cumque venisset archa federis dn̄i
in castra vociferatus est omnis
isr̄l clamore grandi et personuit
terra et audierunt philistiim vo
cem clamoris dixeruntque Que
nam hec est vox clamoris mag
ni in castris hebreorum Et cogno
uerunt quod archa dn̄i venisset
in castra Timueruntque philistiim
dicentes venit deus in castra et in
gemuerunt dicentes Ve nobis +
+ Quis nos saluabit de manu
deorum sublimium istorum Hii sunt
dii qui percusserunt egiptum omni
plaga in deserto Confortamini

+ nō enim fuit tanta exultacio heri
et nudius tertius Ve nobis Quis nos +

et estote viri philistijm ne seruia
tis hebreis sicut illi seruierunt no
bis Confortamini et bellate Pug
nauerunt ergo philistijm et cesus
est isrl' et fugit unusquisque in
tabernaculum suum et facta est pla
ga magna nimis et ceciderunt de
isrl' triginta milia peditum et
archa dei capta est duo quoque
filij hely mortui sunt ophni et
phinees Currens autem vir de
beniamin ex acie venit in sylo
in die illo scissa veste et consp
sus puluere caput Cumque
ille venisset hely sedebat supra
sellam contra viam spectans
Erat enim cor eius pauens pro
archa dei Vir autem ille post
quam ingressus est nunciauit vr
bi et vlulauit omnis ciuitas
et audiuit hely sonitum clamoris
dixitque Quis est hic sonitus tu
multus huius At ille festinauit
hely Hely autem erat nonagin
ta et octo annorum et oculi eius
caligauerant et videre non pote
rat Et dixit ad hely Ego sum
qui veni de prelio et ego qui de
acie fugi hodie Cui ille ait Quid
actum est fili mi Respondens
autem ille qui nunciabat fugit
inquit isrl' coram philistijm et
ruina magna facta est in po
pulo insuper et duo filij tui occi
si sunt ophni et phinees et archa
dei capta est Cumque ille nominas
set archam dei cecidit de sella
retrorsum iuxta ostium et frac
tis ceruicibus mortuus est Se
nex enim erat vir et grande
uus et ipse iudicauit israhel xl

annis Nurus autem eius vxor phi
nees pregnans erat vicinaque par
tui et audito nuncio quod capta esset
archa dei et mortuus esset socer
suus et vir suus incuruauit se et
peperit Irruerant enim in eam dolo
res subiti In ipso autem momento
mortis eius dixerunt ei que stabant
circa eam Ne timeas quia filium
peperisti Que non respondit eis ne
que animaduertit et vocauit puerum
hichabod dicens Translata est gloria
de isrl' eo quod capta esset archa dei
et pro socero suo et pro viro suo ait
Translata est gloria ab isrl' eo quod
capta esset archa dei Caplm. v.

Philistijm autem tulerunt ar
cham dei et asportauerunt
eam a lapide adiutorij in azotum
et tulerunt eam in templum dagon
et statuerunt eam iuxta dagon Cum
que surrexissent azotij diluculo alte
ra die ecce dagon iacebat pronus in
terra ante archam domini et tulerunt
dagon et restituerunt eum in loco
suo Rursumque mane die alio con
surgentes inuenerunt dagon iacen
tem super faciem suam in terra coram
archa domini Caput autem dagon
et due palme manuum eius absci
se erant super limen Porro dagon
truncus solus remanserat in loco
suo Propter hanc causam non calcant
sacerdotes dagon et omnes qui ingre
diuntur templum eius super limen
dagon in azoto usque in hodier
num diem Aggrauata est autem
manus domini super azotos et demoli
tus est eos et ebullierunt ville et
agri in medio regionis illius et

175

na sūt mures et facta est confusio
mortis magne in ciuitate ⁊ pcus
sit in secretiori pte natium azotū
et fines eius Videntes autem ui
ri azoti huiuscemodi plagam dix
erūt Non maneat archa dei isrl'
apud nos qm̄ dura est manus ei9
sup nos et sup dagon dm̄ nrm̄ Et mit
tentes congregauerūt omēs satra
pas philistinoꝝ ad se et dixerūt
quid faciem9 de archa dei isrl' Rn
deruntq3 gethei Circumducatur ar
cha dei isrl' ⁊ circumduxerūt archam
dei isrl' Illis autem circumducētib9 eā
fiebat man9 dm̄ p singulas ciui
tates interfectionis magne nimis
et pcuciebat uiros uniuscuiusq3 ur
bis a puo usq3 ad maiorem: et
computrescebāt prominētes ex
tales eorū Inierūt ergo gethei cō
siliū et fecerūt sibi sedes pelliceas
Miserūt ergo archam dei in ac
caron Cumq3 uenisset archa dei in
accaron. exclamauerūt accaroni
te dicentes Adduxerūt ad nos ar
cham dei isrl' ut interficiat nos et
plm̄ nrm̄ Miserūt itaq3 et con
gregauerūt omēs satrapas phi
listinoꝝ. qui dixerūt Dimitte ar
cham dei isrl' et reuertat' in locū
suū et non interficiat nos cū po
pulo nrō Fiebant enim pauor
mortis in singul' urbib9 ⁊ grauissi
ma ualde manus dm̄ Viri quoq3
qui mortui non fuerant pcuciebā
tur in secretiori pte natium: et
ascendebat ululat9 uniꝰ uniuscu
iusq3 ciuitatis i celū. Caplm̄ .vi.

Fuit ergo archa dm̄.
in regione philistinorum
septē mēsibus et uocauerūt phi
listiim sacerdotes et diuinos dicen
tes Quid faciem9 de archa dm̄
Indicate nobis quomō eam remit
tam9 in locū suum Qui dixerūt
Si remittatis archam dei isrl' noli
te dimitte' eam uacuam: sed quod
debetis reddite ei pro pctō et tūc
curabimini et scietis qre non re
cedat manus eius a uobis Qui
dixerūt Quid est quod pro delic
to redde' debeam9 Responderūtq3 illi
iuxta numeꝝ prouinciaꝝ quinq3
anos aureos facietis et quinq3 mu
res aureos: quia plaga una fuit
omib9 uobis et satrapis uris̄ faci
etis q3 similitudines anoꝝ urorum
et similitudines murū qui demoli
ti sūt terram ⁊ dabitis deo isrl' glo
riam. si forte releuet manum
suam a uobis et a diis uris̄ ⁊
a tra urā Quare grauatis corda
urā sicut aggrauauit egiptus et
pharao cor suū. Nonne postquā
pcuss9 est tūc dimisit eos et abi
erūt Nūc ergo arripite et faci
te plaustrū nouū unū: ⁊ duas
uaccas fetas quib9 non ē imposi
tū iugum iungite in plaustro et
recludite uitulos earū domi. tol
letisq3 archam dm̄ ⁊ ponetis
in plaustro ⁊ uasa aurea que
exsoluistis ei pro delicto ponetis
in capsella ad latus eius: ⁊ di
mittite eam ut uadat et aspicie
tis Et siquidem p uiam finiū
suoꝝ ascenderit contra bethsames
ipē fecit nobis malum hoc gran
de Sin autem minime: sciemus
quia nequaquā man9 eius teti
git nos: sȝ casu accidit. fecerūt
ergo illi hoc modo. ⁊ tollentes du

as vaccas que lactabant vitulos iunxerunt ad plaustrum vitulosque earum concluserunt domi. et posuerunt archam dei super plaustrum novum et capsellam que habebat mures aureos et similitudinem anorum. Ibant autem in directum vacce per viam que ducit bethsames: et itinere uno gradiebantur pergentes et mugientes et non declinabant neque ad dextram neque ad sinistram. Sed et satrape philistinorum sequebantur usque ad terminos bethsames. Porro bethsamite metebant triticum in valle et elevantes oculos viderunt archam et gavisi sunt cum vidissent eam. et plaustrum venit in agrum iosue bethsamite: et stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus. et conciderunt ligna plaustri vaccasque imposuerunt super ea holocaustum domino. Levite autem deposuerunt dei et capsellam que erat iuxta eam in qua erant vasa aurea: et posuerunt super lapidem grandem. Viri autem bethsamite obtulerunt holocausta: et immolaverunt victimas in die illa domino. Et quinque satrape philistinorum viderunt: et reversi sunt in accaron in die illa. Hii sunt autem ani aurei quos reddiderunt philistiim pro delicto domino azotum unum. gaza unum ascalon unum geth unum accaron unum: et mures aureos secundum numerum urbium philistiim quinque provinciarum ab urbe murata usque ad villam que erat absque muro et usque ad abel magnum super quem posuerunt archam domini: que erat usque in illa die in agro iosue bethsamitis. Percussit autem de viris bethsamitibus eo quod vidissent archam domini et percussit de populo septuaginta viros et quinquaginta milia plebis. Luxitque populus eo quod percussisset dominus plebem plaga magna et dixerunt viri bethsamite Quis poterit stare in conspectu domini dei sancti huius et ad quem ascendet a nobis. Miseruntque nuntios ad habitatores cariathiarim dicentes. Reduxerunt philistiim archam domini descendite et reducite eam ad vos. Ca. vii.

Venerunt ergo viri chariathiarim et reduxerunt archam domini et intulerunt eam in domum ama aminadab in gabaa. Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt ut custodiret archam domini. Et factum est ex die qua mansit archa domini in cariathiarim multiplicati sunt dies. Erat quippe iam annus vicesimus: et requievit omnis domus israel post dominum:- Ait autem samuel ad universam domum israel dicens. Si in toto corde vestro revertimini ad dominum auferte deos alienos de medio vestrum baalim et astaroth et preparate corda vestra domino et servite ei soli: et eruet vos de manu philistiim. Abstulerunt ergo filii israel baalim et astaroth et servierunt domino soli. Dixit autem samuel Congregate universum israel in masphat ut orem pro vobis dominum. et convenerunt in masphat. Hauseruntque aquam et effuderunt in conspectu domini et ieiunaverunt in die illa et dixerunt Tibi peccavimus domine. Iudicavitque samuel

filios isrł in masphat Et audierūt
philistiim quod congregati eēnt
filij isrł in masphat. et ascenderūt
satrape philistinoꝝ ad isrł Quod
cū audissent filij isrł. timuerūt a
facie philistinoꝝ. Dixeruntq; ad
samuelem Ne cesses pro nobis cla
mare ad dnm deum nostrū ut sal
uet nos de manu philistinorum
Tulit autē samuel agnū lactentē
unum. et obtulit holocaustum inte
grum dnō et clamauit samuel
ad dnm pro isrł. et exaudiuit eū
dns. factū ē ergo cum samuel of
ferret holocaustū. phylisteos in
te pliū contᵃ isrł Intonuit autē
dns fragorē magno in die illa sup
philistiim et exterruit eos et cesi
sūt a filijs isrł Egressiq; uiri isrł
de masphat psecuti sūt philiste
os et percusserunt eos usq; ad lo
cū qui erat subtᵉ bethachar. Tulit
autem samuel lapidem unū et
posuit eum intᵉ masphat et intᵉ
sen. et uocauit nomē loci illius la
pis adiutorij Dixitq; hucusq;
auxiliatus est nobis dns. et humi
liati sūt philistiim nec apposue
rūt ultᵃ ut uenirēt in terminos
isrł facta est itaq; manus dni
sup philisteos cunctis diebꝰ samu
elis. et reddite sūt urbes quas
tulerāt philistiim ab isrł ab ac
caron usq; geth et terminos suos
liberauit isrł de manu philistino
rū eratq; pax intᵉ isrł et amor
reum Iudicabat quoq; samuel
isrł cunctis diebus uite sue Et
ibat p singulos ānos circuiens
bethel et galgal et masphat et
iudicabat israhelem in supdictis

locis. reuertebaturq; in ramatha
Ibi enim erat domus eius et
ibi iudicabat isrłem Edificauit
etiam ibi altarē domino
Factum est Capłm. viij.
autem cum senuisset. po
suit filios suos iudices isrł Fuit
q; nomen filij eius pmogeniti
Iohel et nomē sc̄di. abya iudi
cum ī bersabee et nō ambula
uerūt filij ~~isrł~~ illiꝰ in uijs eius
Et declinauerūt post auariti
am acceperūtq; munera et
puerterūt iudiciū Congregati er
go uniūsi natu isrł uenerūt
ad samuel in ramatha dixe
runtq; ei Ecce tu senuisti. et filij
tui nō ambulant in uijs tuis.
cōstitue nobis regem et iudicet
nos. sicut et uniūse habent
nationes Displicuitq; sermo in
oculis samuelis eo quod dixis
sent da nobis regem ut d iudi
cet nos et orauit samuel ad do
minū. Dixit autem dns ad sa
muel audi uocem populi ī oībꝰ
que locutꝰ tibi Nō enim te abie
cerūt sed me. ne regnem sup
eos. iuxta omnia opa sua que
fecerūt a die qua eduxi eos de
egypto usq; ad diem hanc. sicut
dereliquerūt me et seruierūt
dijs alienis. sic faciūt etiam
tibi Nūc ergo audi uocem eoꝝ
uerumptamen cōtestare eos et p
dic eis ius regis qui regnatus
est sup eos Dixit itaq; samu
el omnia ūba dni ad populū
qui pecierat a se regem et ait
Hoc erit ius regis
qui imperaturus est uobis filios
urōs tollet et ponet in curribꝰ

suis. Faciet quoque sibi equites et precursores quadrigarum suarum et constituet sibi tribunos et centuriones et aratores agrorum suorum et messores segetum et fabros armorum et curruum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi ungentarias et focarias et panificas. Agros quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet et dabit servis suis. Sed et segetes vestras et vinearum reditus addecimabit ut det eunuchis et famulis suis. Servos etiam vestros et ancillas et iuvenes et optimos boves et asinos auferet et ponet in opere suo. Greges vestros addecimabit vos quoque eritis ei servi et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis et non exaudiet vos dominus in die illa quia petistis vobis regem. Noluit autem populus audire vocem samuelis et dixerunt. Nequaquam. Rex enim erit super nos et erimus nos quoque sicut omnes gentes et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis. Et audivit samuel omnia verba populi et locutus est ea in auribus domini. Dixit autem dominus ad samuelem audi vocem eorum et constitue super eos regem. Et ait samuel ad viros israel. Vadat unusquisque in civitatem suam. Capitulum. ix.

Et erat vir de beniamin nomine cis filius abiel. filii seor. filii bechor. filii afia filii viri gemini fortis robore et erat ei filius vocabulo saul electus et bonus et non erat vir de filiis israel melior illo ab humero et sursum eminebat super omnem populum. Perierant autem asine cis patris saul et dixit cis ad saul filium suum. Tolle tecum unum de pueris et consurgens vade et quere asinas. Qui cum transissent per montem effraym et per terram salisa et non invenissent transierunt etiam per terram salim et non erant sed et per terram gemini et minime reppererunt. Cum autem venisset in terram suph et non invenissent dixit saul ad puerum suum qui erat cum eo. Veni et revertamur ne forte dimiserit pater meus asinas et sollicitus sit pro nobis. Qui ait ei. Ecce est vir dei in civitate hac vir nobilis omne quod loquitur absque ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc si forte indicet nobis de via nostra propter quam venimus. Dixitque saul ad puerum suum. Ecce ibimus quid feremus ad virum? Panis in sitarciis nostris et sportulam non habemus ut demus homini dei nec quicquam aliud. Rursum puer respondit sauli et ait. Ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti demus homini dei ut indicet nobis viam nostram. Olim in israel sic loquebatur unusquisque quoque vadens consulere deum. Venite et eamus ad videntem. Qui enim propheta dicitur hodie vocabatur olim videns. Et dixit saul ad puerum suum. Optimus sermo tuus. Veni eamus. Et ierunt in civitatem in qua erat vir dei. Cumque ascenderent clivum civitatis invenerunt puellas egredientes ad hauriendam

aquam et dixerunt eis num hic
est videns. Que respondentes
dixerunt illis hic est ecce ante
te festina nunc. hodie enim venit
in civitatem quia sacrificium est ho
die populi in excelso Ingredientes
urbem statim invenietis eum an
quam ascendat excelsum ad ves
cendum Neque enim comesturus
est populus donec ille veniat quia
ipse benedicet hostie et deinceps
comedent qui vocati sunt Nunc
ergo conscendite quia hodie rep
perietis eum et ascenderunt in
civitatem Cumque illi
ambularent in medio urbis appa
ruit samuel egrediens obviam
eis ut ascenderet in excelsum Do
minus autem revelaverat auricu
lam samuel ante unam diem quam
veniret saul dicens. hac ipsa que
nunc est hora cras mittam ad te
virum de terra beniamin et unges
eum ducem super populum meum israel
et salvabit populum meum de ma
nu philistinorum quia rep respexi
populum meum. Venit enim clamor eorum
ad me Cumque aspexisset samuel
saulem: dominus ait ei Ecce vir quem
dixeram tibi iste dominabitur populo meo
Accessit autem saul ad samuelem
in medio porte et ait Indica
oro michi ubi est domus videntis
et respondit samuel sauli dicens
Ego sum videns Ascende ante
me in excelsum ut comedas mecum
hodie et dimittam te ma
ne et omnia que sunt in corde tuo
indicabo tibi et de asinis quas
perdidisti nudius tercius ne solli
citus sis quia invente sunt et cuius

erunt optima queque israel Nonne
tibi et domui patris tui. Respon
dens autem saul ait Numquid non
filius gemini ego sum de minima
tribu israel et cognatio mea novis
sima inter omnes familias de tribu
beniamin. Quare ergo locutus es
est michi sermonem istum. Assu
mens itaque samuel saulem et
puerum eius introduxit eos in tricli
nium et dedit eis locum in capite
eorum qui fuerant invitati Erant
enim quasi triginta viri Dixitque
samuel coco Da partem quam dedi
tibi et precepi ut reponeres seorsum
apud te Levavit autem cocus ar
mum et posuit ante saul Dixitque
samuel ecce quod remansit po
ne ante te et comede quia de in
dustria servatum est tibi quando popu
lum vocavi Et comedit saul cum
samuele in die illa et descende
runt de excelso in oppidum et lo
cutus est cum saule in solario Stra
vitque sauli in solario et dormivit
Cumque mane surrexissent et iam
dilucesceret. vocavit samuel saul
in solarium dicens. Surge et dimit
tam te et surrexit saul: egressi
que sunt ambo ipse videlicet et samuel
Cumque descenderent in extremam
partem civitatis samuel dixit ad
saul Dic puero ut antecedat nos
et transeat: tu autem subsiste pau
lisper ut indicem tibi verbum domini.

Capitulum .x.

Tulit autem samuel lenticulam olei et
effudit super caput saul et deoscu
latus eum ait Ecce unxit te dominus super
super hereditatem suam in principem

et liberabis populum eius de manibus
inimicorum eius qui in circuitu sunt
et hoc tibi signum: quia unxit te
deus in principem Cum abieris
hodie a me invenies duos viros
iuxta sepulchrum rachel in finibus
beniamin in meridie salientes
duas magnas foveas dicentque
tibi Invente sunt asine ad quas
ieras perquirendas et intermissis pater
tuus asinis sollicitus est pro vobis
et dicit Quid faciam de filio meo
Cumque abieris inde et ultra tran
sieris et veneris ad quercum ta
bor: invenient te ibi tres viri
ascendentes ad deum in bethel unus
portans tres hedos et alius tres
tortas panis et alius portans la
genam vini Cumque te salutaverint
dabunt tibi duos panes et accipies
de manu eorum Post hec venies in
collem domini ubi est statio philisti
norum Et cum ingressus fueris ibi
urbem: obviam habebis gregem
prophetarum descendentium de excelso
et ante eos psalterium et tympa
num et tibiam et cytharam ip
sos quoque prophetantes et insiliet in
te spiritus domini et prophetabis cum eis
et mutabis in virum alium Quan
do ergo evenerint signa hec omnia
tibi: fac quecumque invenerit manus
tua quia dominus tecum est et descen
des ante me in galgala ego quippe
descendam ad te ut offeras
oblationem et immoles victimas
pacificas Septem diebus exper
tabis donec veniam ad te et os
tendam tibi que facias Itaque cum
avertisset humerum suum ut abiret
a samuele immutavit ei dominus cor
aliud et venerunt omnia signa
hec in die illa Venerunt itaque ad
predictum collem: et ecce cuneus pro
phetarum obvius ei et insilivit super eum
spiritus domini et prophetavit in medio
eorum Videntes autem eum omnes qui
noverant eum heri et nudius tertius
quod esset cum prophetis et prophetaret: dixe
runt adinvicem Que nam res
accidit filio cys? num et saul inter
prophetas? Responditque alius ad alterum
dicens et quis pater eorum? propterea versum
est in proverbium num et saul
inter prophetas Cessavit autem prophetare
et venit ad excelsum Dixitque pa
truus saul ad eum et ad puerum
eius Quo abistis Qui responde
runt Querere asinas Quas cum
non repperissemus venimus ad
samuelem Et dixit ei patruus
suus Indica mihi quid dixit tibi sa
muel: et ait saul ad patruum suum
Indicavit nobis: quia invente es
sent asine De sermone autem regni
non indicavit ei: que locutus
illi fuerat samuel et convocavit sa
muel populum ad dominum in masphat
et ait ad filios israel Hec dicit dominus
deus israel ego eduxi israel de egypto
et erui vos de manu egyptiorum
et de manu omnium regum qui affli
gebant vos Vos autem hodie pro
iecistis deum vestrum qui solus salva
vit vos de universis malis et tribu
lationibus vestris: et dixistis Nequa
quam sed constitue regem super nos
Nunc ergo state coram domino per tribus
vestras et per familias Et applicuit
samuel omnes tribus israel per fami
lias et cecidit sors super tribum benia
min Et applicuit tribum beniamin

et cognacionem eius: et cecidit cog
nacio methri. et peruenit usque ad sa
ul filium cis. Quesierunt ergo eum
et non est inuentus. Et consuluerunt po
stea dominum. utrum nam venturus es
set illuc. Responditque dominus. ecce abscon
ditus est domi. Cucurrerunt itaque et
tulerunt eum inde. stetitque in medio
populi et altior fuit uniuerso populo
ab humero et sursum. et ait samu
el ad omnem populum. Certe vi
detis quem elegit dominus: quia non sit
similis ei in omni populo. Et cla
mauit cunctus populus et ait. Vi
uat rex. Locutus est autem samuel
ad populum legem regni et scripsit
in libro et reposuit coram domino. et
dimisit samuel omnem populum singu
los in domum suam. Sed et saul abiit
in domum suam in gabaath. et abiit
cum eo pars exercitus quorum tetigerat do
minus corda. Filii vero belial dixe
runt. Num saluare nos poterit iste?
Et despexerunt eum et non attule
runt ei munera. Ille vero dissimula
bat se audire. Capitulum .xi.

Et factum est quasi post
mensem ascendit naas am
monites et pugnare cepit aduersum
iabes galaad. Dixeruntque omnes viri
iabes ad naas. habeto nos federa
tos et seruiemus tibi. Et respondit
ad eos naas ammonites. In hoc
feriam vobiscum fedus ut omni
um vestrum oculos dextros eruam: po
namque uos in obprobrium in uniuerso
israel. et dixerunt ad eum seniores
iabes. Concede nobis septem dies ut
mittamus nuncios in uniuersos ter
minos israel. et si non fuerit qui de
fendat nos egrediemur ad te. Venerunt
ergo nuncii in gabaath saulis. et
locuti sunt verba hec audiente popu
lo. Et leuauit omnis populus vocem
suam et fleuit. et ecce saul veni
ebat sequens boues de agro
et vidit plorantem populum
et ait. Quid habet populus quod plorat.
et narrauerunt ei verba virorum
iabes. Et insiliit spiritus dei in saul
cum audisset verba hec. et iratus
est furor eius nimis. et assumens
utrumque bouem concidit in frus
ta: misitque in omnes terminos israel
per manus nunciorum dicens. Quicum
que non exierit secutusque fuerit saul
et samuelem. sic fiet bubus eius.
Inuasit ergo timor domini populum et
egressi sunt quasi vir unus et recen
suit eos in bezec. fueruntque filiorum
israel trecenta milia: virorum autem
iuda xxx. milia. et dixerunt nun
ciis qui venerant. Sic dicetis
viris qui sunt in iabes galaad:
Cras erit vobis salus cum incalue
rit sol. Venerunt ergo nuncii et
annunciauerunt viris iabes. qui
letati sunt et dixerunt. Mane exi
bimus ad uos. et facietis nobis
omne quod placuerit vobis.
Et factum est cum venisset dies
crastinus. constituit saul populum
in tres partes. et ingressus est
media castra in vigilia matu
tina. et percussit ammon usque dum
incalesceret dies. Reliqui autem
dispersi sunt ita ut non relinque
rentur in eis duo pariter. Et ait
populus ad samuelem. Quis est iste

qui dixit saul nō regnabit su
per nos Date viros et interficie
mus eos Et ait saul Nō occide
tur quisquā in die hac quia ho
die fecit dn̄s salutem in isrl̄
Dixit autem Capl̄. xij.
samuel ad populū Venī
te eamus in galgala et īnoue
mus ibi regnū Et perrexit oīs
populus in galgala et fecerūt ibi
regē saul coram dn̄o in galga
la et immolauerūt ibi victimas
corā dn̄o Et letatus est ibi saul
et cuncti viri israhel nimis Dix
it autē samuel ad vniūsū isrl̄
Ecce audiui vocē vr̄am iuxta
omnia q̄ locuti estis ad me et
cōstitui sup̄ vos regem et nūc
rex graditur ante vos Ego autē
senui et incanui · porro filij mei
vobiscū sūt Itaqꝫ cōuersatus
corā vobis ab adolescencia mea
vsqꝫ ad diē hāc ecce presto sū
loquimini de me corā dn̄o et
corā xp̄o eius vtrū bouē cuius
quam tulerim an asinū Si quē
piam calūpniatus sum si oppssi
aliquē si de manu cuiusquam
munus accepi et cōtēpnā illud
hodie restituā qꝫ vobis et dix
erūt Non es calumpniatus nos
neqꝫ oppressisti neqꝫ tulisti de
manu alicuius quippiam · Dixit
qꝫ ad eos Testis est dn̄s adu̇
sum vos et testis xp̄us eius ī
die hac · quia non inueneri
tis in manu mea quippiam
et dixerūt Testis et ait sa
muel ad populū Dominus
qui fecit moysen et aaron et
eduxit prēs vr̄os de tr̄a egip
ti presto est Nūc ergo state

et iudicio contendam adūsum
vos coram dn̄o de omnibus mise
ricordijs dn̄i quas fecit vobiscū
et cū patribus vr̄is quomodo in
gressus ē iacob in egyptū et cla
mauerūt prēs nr̄i ad dn̄m et
misit dn̄s moysen et aaron et
eduxit prēs vr̄os ex egipto et
collocauit eos in loco hoc Qui ob
liti sūt dn̄i dei sui et tradidit eos
in manus sysare magri milicie
assor et in manus philistinorū
et in manus regis moab et pug
nauerūt adūsum eos Postea
aūt clamauerūt ad dn̄m et dix
erūt · Peccauimus quia dereliq̄
mus dn̄m et seruiuimus baalim
et astaroth Nūc ergo erue nos
de manu inimicorum nr̄orum et ser
uiemus tibi · Et misit dn̄s ihero
baal et bethan et barach et iep
te et samuel et eruit vos de ma
nu inimicorum vr̄orum p circuitum
Et habitastis cōfidenter · Viden
tes autem quod naas rex fili
orū ammon venisset adūsum
vos dixistis mi Nequaquā sed rex
imperabit nob cū dn̄s deus vr̄ reg
naret in vobis Nūc ergo presto
est rex vester quem elegistis et pe
tistis Ecce dedit dn̄s vobis regē
Si timueritis dn̄m et seruieritis
ei et audieritis vocē eius et non
exacerbaueritis os dn̄i eritis et vos
et rex qui imperat vobis sequē
tes dn̄m deū vr̄m Si autē nō
audieritis vocē dn̄i · sed exasperaue
ritis sermonē dn̄i · erit manus
dn̄i sup̄ vos et sup̄ prēs vr̄os Sz
et nūc state et videte rem istam
grandem quā facturus ē dn̄s ī cōspcū

vrs. Nunquid nō messis triti est
hodie? Inuocabo dnm et dabit vo
ces et pluuias & scietis et videbi
tis quia grande malū fecitis vo
bis in cōspectu dni petentes sup uos
regē Et clamauit samuel ad do
minū & dedit dns voces et plui
as in die illa Et timuit omnis
popul⁹ nimis dnm & samuelē
Dixitq; vniūs popul⁹ ad samue
lem Ora pro nobis seruis tuis ad
dnm deū tuū ut nō moriam̄ Addi
dimus enim vniūsis pctis nr̄is
malū ut peterem⁹ nobis regē Dix
it autē samuel ad pplm Nolite
timē uos fecistis vniūsum ma
lū hoc Veruntamē nolite rece
dere a tergo dni et seruite do
mino in omni corde vro: & noli
te declinare post vana q̄ nō pro
derūt vobis. neq; eruent vos q̄a
vana sūt et non derelinquet
dominus pplm suū ppt nomen su
um magnū quia iurauit dns
face uos sibi in populū Absit au
tem a me hoc pctm in dnō ut
cessem orare pro uobis et doce
bo uos viam bonam et rectam
Igit timete dnm et seruite ei
in veritate & ex toto corde vrō
Vidistis enim magnifica q̄ in uob
gessit Quod si pseueraueritis in
malicia & uos et rex vr̄ pariter pe
ribitis. Caplm. xiij.

Filius vni⁹ āni e
rat saul cū regnare cepis
set duobus autē ānis regna
uit sup isrl Et elegit sibi saul tria
milia de isrl & erant cū saul
duo milia in machmas et in
monte bethel Mille autem cū
ionatha in gabaath beniamin
Porro ceterū pplm remisit vnū
quēq; in tabnacla sua & pcussit
ionathan stationem philistinoꝝ
qui erant in gabaa Quod cum
audissent philistijm. saul cecinit bu
cina in omni tra dicens Audiat
hebrei et vniūsus isrl audiuit
huiuscemodi famā Percussit saul
statione philistinorum Et erexit
se isrl aduersum philistijm Clama
uit aūt popul⁹ post saul in gal
gala Et philistijm congregati sūt
ad pliandum cont isrl triginta mi
lia curruum et sex milia eqtum
& reliquū vulgus sicut arena q̄
est in littore maris plurima Et
ascendentes castrametati sūt in
machmas ad orientem in betha
uen Quod cū vidissent viri
isrl se in arto sitos afflicti erat
enī popul⁹ absconderūt se in spe
luncis & in abditis in petris q;
et in antris et in cysternis hebrei
autem trāsierūt iordanen tram
gad et galaad Cūq; adhuc eēt
saul in galgala: vniūsus popu
lus pterritus est qui seqbat eum &
expectauit septem dieb⁹ iuxta
placitū samuelem et non venit
samuel in galgala Dilapsus q;
est popul⁹ ab eo Ait ergo saul
Afferte michi holocausta et paci
fica et obtulit holocaustū Cum
q; cōplesset offerens holocaustū
ecce samuel veniebat Et egres
sus ē saul obuiam ei ut saluta
ret eum. locutusq; ē ad eum sa
muel Quid fecisti Rndit saul
Quia vidi quod dilaberet popul⁹
a me & tu non veneras iuxta

placitos dies porro philistijm
cōgregati fuerant in magmas
dixi Nūc descendent philistijm
ad me in galgala et faciem do
mini nō placaui necessitate com
pulsus obtuli holocaustum dixit
q₃ samuel ad saul Stulte egisti
nec custodisti mandata domini
dei tui · que precepit tibi Quod
si nō egisses iam nūc preparasset
dn̄s regnū tuū sup isrl' in sem
pitrnū Sed nequaquam regnū
tuū ultra consurget Quesiuit
dn̄s sibi uirū iuxta cor suū et
precepit ei dn̄s ut eēt dux sup
populum suū · eo qd° nō serua
uis quod precepit dn̄s Surrexit
autē samuel et ascendit de gal
galis in gabaa beniamin et
reliqui populi ascenderūt post
saul obuiam pplō Qui expug
nabāt eos uenientes ex gal
gala in gabaa ī colle benia
min Et recensuit saul populū
q̄ inuento fuāt cum eo quasi
sex centos uiros · et saul et iona
thas filius eius populusq₃ qui
inuēto fuāt cum eis erat ī ga
baa beniamin Porro philistijm
consederant in magmas et e
gressi sūt ad pdandum de castris
philistijm tres cunei Unus cu
neus pgebat cont' viam ephra
ym in terram saul Porro alius
ingrediebat' p viam bethoron
tēius autem vertebat se ad iter
t̄mini imminētis vallis seboim
cont' desertum · Porro faber fer
rarius nō inueiebat' in omni tra
isrl' Cauerant enim philistijm

ne forte facerent hebrei gladiū aut
lanceam Descendebat ergo om
nis isrl' ad philistijm ut exacu
eret unusquisq₃ uomerem suū et
ligonem et securim et sarculum
Retunse itaq₃ erant acies uome
rū et ligonū et tridentū et securi
um usq₃ ad stimulū corrigendū
Cūq₃ uenisset dies plij nō est in
uentus ensis et lancea in manu
toci^a populi qui erāt cū saul et
cū ionatha excepto saul et io
nathan filio eius Egressa ē au
tem statio philistijm ut trāscen
deret in magmas · Capłm.

Et accidit quadam xiiij.
die ut diceret ionathas fi
lius saul ad adolescentem ar
migerū suū Veni et trāseamus
ad stacionem philistium q̄ est
trāns locū illum Patri autem
suo hoc ipm nō indicauit Por
ro saul morabat' in extrema
pte gabaa sub malogranata q̄
erat in agro gabaa et erat po
pulus cū eo quasi sexcentorum viro
rū et ahyas filius achitob fris
ichaboth · filij phinees qui ortus
fuāt ex heli sacerdote dn̄i in silo
portabat ephod Sed et populus
ignorabat quod isset ionathas
Erant autem int' ascensus p q°s
nitebat' ionathas trāsire ad sta
cionem philistinorum eminentes
petre ex utraq₃ pte et q̄si in mo
dū denciū scopuli hinc inde p
rupti nomen uni boses et no
men alt'i sene Unus scopulus
prominēs ad aquilonem ex ad
uerso magmas et alter ad me

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ridiem cont^a gabaad Dixit aute
ionathas ad adolescentem armi
gerum suum Ueni transeamus
ad stationem incircũcisorũ horum
si forte faciat dñs pro nob. quia
non est dño difficile saluare vel
in multitudine uel in paucis Dix
itqz ei armiger suus fac omnia
q̃ placent animo tuo pge quo
cupis ero tecũ ubicũqz volueris
Et ait ionathas Ecce nos transi
bimꝰ ad viros istos Cumqz appa
ruerimus eis si talit^r locuti fuerĩt
ad nos manete donec veniamꝰ ad
uos stemꝰ in loco nrõ nec ascen
damus ad eos Si autem dixerĩt
ascendite ad nos Ascendamꝰ ad
eos quia tradidit eos dominus ĩ
manibus nrĩs. Hoc erit nobis
signũ Apparuit igit^r utrqz statio
ni philistinoz Dixeruntqz philis
tijm En hebrei egrediunt^r de
cauernis in quib9 absconditi fue
rant Et locuti sũt viri de statio
ne ad ionathan et ad armige
rũ suũ Dixeruntqz Ascendite ad
nos: et ostendemus vobis rem
Et ait ionathas ad armigerũ
suũ Ascendamus Sequere me:
tradidit enim eos dñs ĩ mani
bus nrĩs Ascendit autem iona
thas reptans manib9 et pedi
bus et armiger eius post eũ
Itaqz alij cũ vidissent faciem io
nathe cadebãt ante ionathan
alios armig^r eius interficiebat
sequens eum et fcã ẽ plaga pma
qua pcussit ionathas et armi
ger eius q̃si viginti viroz in
media pte iugi quam par bou

in die arare consueuit Et factũ
est miraclm in castris per agros
Sz et omnis popul9 stationis
eoz qui ierant ad pdandũ ob
stupuit et conturbata est tra
Et accidit quasi miraclm a deo
et respexerũt speculatores saul
qui erant in gabaa beniamin
et ecce multitudo prostrata et
huc illucqz diffugiens Et ait
saul pplõ qui erat cum eo Re
quirite et videte quis abierit
ex nobis Cumqz requisissent
reptũ est nõ adẽẽ ionathã
et armigerum eius et ait saul
ad achiam Applica archam dei
Erat autem ibi archa dei in
die illa cũ filijs isrl' Cumqz lo
queret^r saul ad sacrdotem tumultus
magnus exortus est in castris
philistinoz: crescebatqz paula
tim et clarius reboabat Et ait
saul ad sacerdotem Contrahe ma
nũ tuã Conclamauit ergo saul
et omnis popul9 qui erat cũ
eo et venerũt usqz ad locũ cer
taminis et ecce versus fuẽat
gladius uniuscuiusqz ad proxi
mũ suũ et cedes magna nimis
Sz et hebrei qui fuerant cũ
philistijm heri et nudius tcius
ascenderantqz cũ eis in castris
reversi sũt ut eẽnt cũ isrl' qui erant
cũ saul et cũ ionatha Omnes
quoqz israhelite qui se abscon
derant in mõte ephraim audiẽ
tes quod fugissent philistijm so
ciauerũt se cũ eis in plio. et erant

cum saul quasi decem milia virorum
et salvavit dominus in die illa israel pug
na autem pervenit usque bethaven et
vir israel sociatus est in die illa Ad
iuravit autem saul populum dicens
Maledictus vir qui comederit pa
nem usque ad vesperam donec ulcis
car de inimicis meis et non man
ducavit universus populus panem Om
neque terre vulgus venit in saltum
in quo erat mel super faciem agri
Ingressus est itaque populus saltum
et apparuit fluens mel: nullus
que applicuit manum ad os suum Ti
mebat enim populus iuramen
tum Porro ionathas non audi
erat cum adiuraret pater eius
populum: extenditque summitatem virgu
le quam habebat in manu et in
tinxit in favo mellis et convertit
manum suam ad os suum et illuminati
sunt oculi eius Respondensque unus
de populo ait Iure iurando constrin
xit pater tuus populum dicens Male
dictus qui comederit panem hodie
Defecerat autem populus Dixitque
ionathas Turbavit pater meus
terram Vidistis ipsi quia illuminati
sunt oculi mei eo quod gustaverim
paululum de melle isto quanto ma
gis si comedisset populus de preda ini
micorum suorum quam repperit Nonne
maior facta fuisset plaga in phi
listiim. Percusserunt ergo in die il
la philisteos a magmis usque in
ahylon Defatigatus est autem
populus nimis: et versus ad predam
tulit oves et boves et vitulos et
mactaverunt in terra: comeditque
populus cum sanguine Nuntiaverunt autem
saul dicentes: quod populus pec
casset domino comedens cum sanguine
qui ait prevaricati estis Volvi
te ad me iam saxum grande Et dixit
saul. Dispergimini in vulgus et dici
te eis ut adducat ad me unusquisque
bovem suum et arietem et occidite su
per illud et vescimini. et non pecca
bitis domino comedentes cum san
guine Adduxit itaque omnis populus
unusquisque bovem in manu sua us
que ad noctem et occiderunt ibi Edi
ficavit autem saul altare domino Tunc
que primum cepit edificare altare domino.
et dixit saul Irruamus super philis
tiim nocte et vastemus eos usque dum
illucescat mane: nec relinquamus
de eis virum Dixitque populus Omne
quod bonum videtur in oculis tuis fac
et ait sacerdos Accedamus huc ad do
minum Et consuluit saul dominum dicens
Num persequar philistiim? Et si tra
des eos in manus israel Et non respon
dit ei in die illa Dixitque saul
Applicate huc universos angulos po
puli: et scitote et videte per quem
acciderit peccatum hoc hodie Vivit do
minus salvator israel quia si per io
nathan filium meum factum est hoc abs
que retractione morietur Ad quod
nullus contradixit ei de omni po
pulo et ait ad universum israel Sepa
ramini vos in partem unam et ego cum
ionatha filio meo ero in parte al
tera Responditque populus ad saul quod
bonum videtur in oculis tuis fac et dixit
saul ad dominum Domine deus israel da
iudicium quid est quod responderis
servo tuo hodie Si in me aut in
ionatha filio meo hec iniquitas
est. da ostencionem aut si ita est
populo tuo hec iniquitas da sancti
tatem et deprehensus est ionathas et
saul: populus autem exivit et

ait saul. Mittite sortem inter me et
inter ionathan filiū meum Et cap
tus est ionathas Dixit autem
saul ad ionathan Indica michi quid
feceris et indicauit ei ionathas et
ait Gustans gustaui in sūmita
te virge que erat in manu mea pau
lulum mellis: et ecce morior et
ait saul. Hec faciat michi deus
et hec addat: quia morte mori
eris ionatha Dixitque populus ad
saul Ergo ne ionathas morietur
qui fecit salutem hanc magnam
in israel? hoc nefas est Viuit dominus
si ceciderit capillus de capite eius in
terram: quia cū deo operatus est hodie
liberauit ergo populus ionathan ut
nō moreretur Recessitque saul nec
persecutus ē philistijm Porro phi
listijm abierūt in loca sua At sa
ul cōfirmato regno super israel pug
nabat per circuitum adūsum omēs
inimicos suos contra moab et fili
os ammon et edom et reges soba
et philisteos: et quocūque se ver
tebat superabat Congregatoque
exercitu percussit amalech et eru
it israel de manu uastatorum eius
Fuerunt autem filij saul ionathas
et iesui et melchisua Nomina duarum
filiarum eius nomen primogenite
merob et nomen minoris mi
chol: et nomen vxoris saul achi
noem filia achimaas et nomē
principis milicie eius abner filius
ner patruelis saul Porro cis
fuerat pater saul et ner pater
abner filius abiel Erat autem
bellū potens adūsum philisteos
omnibus diebus saul Nam quem
cūque viderat saul virū fortem et
aptum ad preliū sociabat eum sibi

ET dixit Capitulum. xv.
samuel ad saul Me misit
dominus ut ungerem te in regem
super populum eius israel Nūc ergo au
di vocem domini Hec dicit dominus ex
ercituū Recensui quecūque fecit ama
lech israheli quomodo restitit
ei in via cū ascenderet de egipto
Nūc igitur vade et percute ama
lech et demolire uniūsa eius
Nō parcas ei et nō concupisces ex
ipsius aliquid: sed interfice a viro
ad mulierem et paruulum atque
lactentē bouem et ouem came
lū et asinum Precepit itaque saul po
pulo et recensuit eos quasi agnos
ducenta milia peditū et decem
milia virorum iuda Cumque venis
set saul usque ad ciuitatem ama
lech tetendit insidias in torrente
Dixitque saul cineo Abite recedite
atque discedite ab amalech: ne for
te inuoluam te cū eo. Tu enim fe
cisti misericordiam cū omnibus filijs
israel cū ascenderent de egipto Et
recessit cineus de medio ama
lech. Percussit saul amalech ab
euila donec venit assur que
est e regione egipti et apprehendit
agag regem amalech viuum
Omne autem vulgus interfecit in
ore gladij: et pepercit saul et po
pulus agag et optimis gregibus
ouium et armentorum et vestibus
et arietibus et uniūsis que pulchra
erant nec voluerūt disperdere
ea Quicquid vero vile fuit et
reprobū hoc demoliti sunt
Factū est autem verbum domini

ad samuelem dicens. Penitet me quod constituerim saul regem: quia dereliquit me. et verba mea non impleuit. Contristatusque est samuel. et clamauit ad dominum tota nocte. Cumque de nocte surrexisset samuel ut iret ad saul mane nunciatum est samueli eo quod venisset saul in carmelum et erexisset sibi fornicem triumphalem: et reuersus transisset descendissetque in galgala. Venit ergo samuel ad saul. et saul offerebat holocaustum domino de initiis predarum que attulerat ex amalech. Et cum venisset samuel ad saul dixit ei saul. Benedictus tu domino impleui verbum domini. Dixitque samuel. et que est hec vox gregum que resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio. Et ait saul. De amalech adduxerunt ea. Pepercit enim populus melioribus ouibus et armentis ut immolarentur domino deo tuo: reliqua vero occidimus. Dixit autem samuel ad saul. Sine me et indicabo tibi que locutus est dominus ad me nocte. Dixitque ei loquere. Et ait samuel. Nonne cum paruulus esses in oculis tuis caput in tribubus israel factus es. Vnxitque te dominus in regem israel: et misit te dominus in via et ait. Vade et interfice peccatores amalech: et pugnabis contra eos usque ad internitionem eorum. Quare ergo non audisti vocem domini: sed versus ad predam es. et fecisti malum in oculis domini. Et ait saul ad samuelem. Immo audiui vocem domini et ambulaui in via per quam misit me dominus et adduxi agag regem amalech: et amalech interfeci. Tulit autem populus de preda oues et boues primitias eorum que cesa sunt: ut immolet domino deo suo in galgalis.

Et ait samuel. Numquid vult dominus holocausta et victimas et non potius ut obediatur voci domini. Melior est enim obediencia quam victime et auscultare magis quam offerre adipem arietum. quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus ydolatrie: nolle adquiescere. Pro eo ergo quod abiecisti sermonem domini: Abiciet te dominus ne sis rex. Dixitque saul ad samuelem. Peccaui quia preuaricatus sum sermonem domini et verba tua timens populum et obediens voci eorum. Sed nunc porta quaeso peccatum meum: et reuertere mecum ut adorem dominum. Et ait samuel ad saul. Non reuertar tecum quia proiecisti sermonem domini: et proiecit te dominus ne sis rex super israel. Et conuersus est samuel ut abiret. Ille autem apprehendit summitatem pallii eius que et scissa est et ait ad eum samuel Scidit dominus regnum israel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro triumphator in israel non parcet et penitudine non flectetur: neque enim homo est ut agat penitenciam. At ille ait. Peccaui sed nunc honora me coram senioribus populi mei et coram israel et reuertere mecum ut adorem dominum deum tuum. Reuersus ergo samuel secutus est saulem. Et adorauit saul dominum. Dixitque

samuel ad populū adducite ad me
agag regem amalech Et oblatus ē
ei agag pinguissimus. et dixit a
gag Siccine separat amara mors
Et ait samuel Sicut fecit absq; li
beris mulieres gladius tuus: sic
absq; libis erit int' mulieres ma
ter tua Et in frusta concidit sa
muel agag coram dño in galga
lis Abijt autem samuel in rama
tha: saul v° ascendit in domum
suam in gabaoth et nō vidit sa
muel vlt' saul usq; ad diem mor
tis sue Veruntamen lugebat sa
muel saul: qm dñm penitebat
quod constituisset regem saul su
per israhel Capitulum. xvi.

Dixitq; dñs ad sa
muelem Usquequo tu luges
saul cū ego piecerim eum ne re
gnet sup isrl' Imple cornu tuū
oleo et veni ut mittam te ad ysai
bethlehemitem Prouidi enim in
filijs eius michi regem Et ait sa
muel Quomō vadam: Audiet e
nim saul et int'ficiet me Et ait
dñs Vitulum de armēto tolles
in manu tua: et dices ad immo
landum dño veni et vocabis y
sai ad victimam et ego ostendā
tibi quid facias: et vngues quē
cumq; monstrauero tibi Fecit er
go samuel sicut est ei dñs Venit
q; in bethlehem et admirati sūt
seniores ciuitatis occurrentes
ei. dixeruntq; Pacificus ne ingres
sus tuus: Et ait Pacificus ad
immolandū dño veni: Sctifica
mini et venite mecū ut immo
lem Sctificauit ergo ysai et
filios eius et vocauit eos ad sa

crificiū Cumq; ingressi essent vidit eli
ab et ait Num coram dño est
xpus eius. et dixit dñs ad samu
elem ne respicias vultū eius ne
q; altitudinem stature eius qm
abieci eum nec iuxta intuitum
hominis iudico Homo enim
videt ea que parent. dñs autē
intuet' cor: Et vocauit ysai ami
nadab et adduxit eum coram sa
muel qui dixit Nec hūc elegit do
minus Adduxit itaq; ysai samma
de quo ait Etiam hūc nō elegit
dñs Adduxit itaq; ysai septem
filios suos coram samuel et ait
samuel ad ysai Nō elegit dñs
ex istis Dixitq; samuel ad ysai
Numquid iam cōpleti sūt filij
Qui respondit Adhuc reliquus
est paruulus et pascit oues Et ait
samuel ad ysai mitte et adduc
eum nec enim discumbemus prius
quā ille hūc veniat Misit ergo
et adduxit eum Erat autem ru
fus et pulcher aspectu decoraq;
facie Et ait dñs Surge vnge
eum ipse est enim Tulit ergo sa
muel cornu olei et vnxit eum
in medio frm eius Et directus
est spūs dñi in dauid a die illa
et in reliquū Surgensq; samu
el abijt in ramatha Spūs aut
dñi recessit a saul: et exagita
bat eum spūs nequā a dño. Dix
eruntq; serui saul ad eū Ecce spūs
dñi malus exagitat te Iubeat
ergo dñs nr' rex ut serui tui q
corā te sūt querent hoīem sci
entē psallere cythara: qndo arri
puerit te spūs dei malus psal
lat manu sua et leuius feras
Et ait saul ad seruos suos:

prouidete michi aliquē bn̄ psallē
tem: ⁊ adducite eum ad me Et
respondens vnus de pueris ait Ec
ce vidi filiū ysai bethleemitem sci
ētem psallē et fortissimū robore
et virum bellicosum et prudentē
in vbis ⁊ virū pulchrᷓ: et dn̄s est
cū eo Misit ergo saul nūcios
ad ysai dicens Mitte ad me da
uid filiū meū tuū qui est in pas
cuis Tulitq̃ ysai asinum plenū
panib⁹ et lagenā vini et hedū
de capris vnū: et misit p ma
nū dauid filij sui sauli. et venit
dauid ad saul ⁊ stetit coram eo
At ille dilexit eum nimis et
factus est eius armiger Misitq̃
saul ad ysai dicens Stet dauid ī
cospectu meo inuenit enim grām
in oculis meis Igitᷣ qn̄documq̃
spūs dei malus arripiebat saul
tollebat dauid cytharam et per
cuciebat manu sua et refocillaba
tur saul et leuius habebat Rece
debat enim ab eo spūs malus

Congre Capl'm. xvij.
gantes vo philistijm
agmina sua in plium: conuene
runt in sochot iude. ⁊ castra me
tati sūt intᷣ sochot ⁊ azeca in fi
nibus domim Porro saul ⁊
filij isrl' congregati venerūt ī
vallem terebinthi et direxerunt
aciem ad pugnandum contra
philistijm Et philistijm stabat
sup montem ex hac pte. et isrl'
stabat sup montem ex altera pte
vallis q̃ erat intᷣ eos Et egres
sus est vir spurius de castris
philistinorū noīe goliath de
geth altitudinis sex cubitorū et
palmo: Et cassis erea sup caput
eius et lorica hamata induebaᵗ
Porro pondus lorice eius qnq̃
milia siclorū eris erat et ocreas
ereas habebat in cruribᵘˢ ⁊ cli
peus ereus tegebat humeros
eius: astile autem haste eius
erat quasi liciatoriū texenciū
Ipm̄ autem ferrū haste eius
sexcentos siclos habebat ferri
⁊ armiger eius antecedebat eū
Stans q̃ philisteus clamabat ad
ūsum phalangas isrl': et dicebat
eis Quare venistis parati ad pliū
Nūquid ego nonsum philisteus
et uos serui saul Eligite ex vo
bis virū: et descendat ad singu
lare ctamen Si quiueit pugna
re mecū et percusserit me: erimus
vobis serui Si autē ego preualuerō
⁊ percussero eum vos serui eritis
et seruietis nobis Et aiebat phi
listeus Ego exprobraui agmi
nib⁹ isrl' hodie Date mi virū: et ine
at mecū singulare certamen
Audiens autem saul et omēs
viri isrlite sermonem philistei
huiuscemodi stupebat et metue
bant nimis David autem erat
filius viri effratei de quo supᷓ
dictum est de bethlehem iuda
cui nomē erat ysai qui habebat
octo filios et erat vir in dieb⁹
saul senex ⁊ grādeuus intᷣ viros
Abierūt autem tres filij eius
maiores post saul in pliū ⁊ no
mina trium filiorū eius qui p
rexerūt ad bellū. heliab p̄mo
genitus et secundus aminadab
tercius q̃ samma David autem
erat minim⁹ Tribus ergo ma

corib9 secutis saulem abijt dauid
et reuersus est a saul ut pasceret
gregem patris sui in bethleem p
cedebat v'o philisteus mane et
vespe et stabat quadraginta
dieb9 Dixit autem ysai ad da
uid filiū suū Accipe frib9 tuis
ephi polenta et decem panes
istos et curre in cast ad fratres
tuos et decem formellas casei
has deferes ad tribunū et fres
tuos visitabis si recte agant
et cū quib9 ordinati sūt sint disce
Saul autem et illi et oms filij
isrl in valle terebinti pugnabat
adūsum philisteum Surrexit itaq
dauid mane et cōmendauit
gregem custodi et onustus abijt
sicut preceperat ei ysai et venit ad
locū magala et ad exercitum q
egressus ad pugnā vociferatus
erat in certamine Direxerant
autē aciem isrl sz et philistiim
exadūso fuerant pparati Dere
linquens ergo dauid vasa que
attulerat sub manu custodis ad
sarcinas cucurrit ad locū certa
minis et interrogabat si omīa
recte agerent erga fres suos Cū
qz adhuc ille loqueret eis appa
ruit vir ille spurius ascendēs
goliath nomine philisteus de
geth ex castris philistinorū Et
loquēte eo hec eadem vba au
diuit dauid Omnes autem vi
ri isrlite cū vidissent virū fu
gerūt a facie eius timētes eum
valde et dixit vnusquispiam de
isrl Num vidisti virū hunc qui
ascendit ad exprobrandum em
isrl ascendit Virū ergo qui p
cusserit eū ditabit rex diuitijs
magnis et filiam suam dabit
ei et domū pris eius faciet abs
qz tributo in isrl Et ait dauid
ad viros qui stabant secū dicēs
quid dabit viro q percusserit philis
teū hunc et tulerit obprobrium de
isrl Quis est em hic philiste9
incircūcisus qui exprobrauit
aciem dei viuentis Referebat
autem ei pplus eundem sermo
nem dicens Hec dabunt viro
qui percusserit eum Quod cū audis
set heliab fr eius maior loquē
tem eū cum alijs iratus est
cont dauid et ait Quare ve
nisti et quare dereliquisti pau
culas oues illas in deserto Ego
noui supbiam tuam et nequi
am cordis tui quia ut videres
pliū descendisti Et dixit da
uid Quid feci nūquid non
vbū est et declinauit paulu
lū ab eo ad aliū dixitqz eun
dem sermonem Et respondit
ei popul9 vbū sicut prius Au
dita sūt autē vba que locutus
est dauid et anūciata in con
spectu dni saul ad quē cū fuisset
adductus locutus est ei Nō conci
dat cor cuiusquam in eo ego ser
uus tuus uadam et pugnabo
adūsum philisteum Et ait saul
ad dauid Nō vales resistere
philisteo isti nec pugnare adū
sus eum quia puer es hic autē
vir bellator ab adolescencia
sua Dixitqz dauid ad saul
Pascebat seruus tuus patris
sui gregem et veniebat leo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vel ursus tollebatque arietem de
medio gregis et sequebar eos
et percutiebam eruebamque de ore
eorum Et illi consurgebant adversum
me et apprehendebam mentum eorum
et suffocabam interficiebamque eos
Nam et leonem et ursum
interfeci ego servus tuus Erit
igitur et philisteus hic incircumcisus
quasi unus ex eis qui ausus est
maledicere exercitui dei viventis Nunc
vadam et auferam obprobrium po
puli et ait David Dominus qui
eripuit me de ore leonis et de
manu ursi ipse me liberabit de
manu philistei huius Dixit autem
saul ad david Vade et dominus te
cum sit et induit saul david
vestimentis suis et imposuit ga
leam eream super caput eius et
vestivit eum lorica Accinctus
ergo david gladio eius super ves
tem suam cepit temptare si ar
matus posset incedere Non enim
habebat consuetudinem Dixitque
david ad saul Non possum sic
incedere quia nec usum habeo
et deposuit ea et tulit baculum
suum quem semper habebat in manibus
et elegit sibi quinque limpidis
simos lapides de torrente et
misit eos in peram pastoralem
quam habebat secum et fun
dam manu tulit et processit adver
sus philisteum Ibat autem phi
listeus incedens et appropin
quans adversum david et ar
miger eius ante eum Cumque
inspexisset philisteus et vidis
set david despexit eum erat
enim adolescens rufus et pulcher
aspectu Et dixit philisteus ad da
uid Numquid ego canis sum quod
tu venis ad me cum baculo Et ma
ledixit philisteus david in diis
suis Dixitque ad david Veni ad
me et dabo carnes tuas volati
libus celi et bestiis terre Dixit autem
david ad philisteum Tu venis ad
me cum gladio et hasta et clipeo
ego autem venio ad te in nomine do
mini exercituum dei agminum israel quibus
exprobrasti hodie et dabit te do
minus in manu mea et percuciam
te et auferam caput tuum a te et
dabo cadavera castrorum philistiim
hodie volatilibus celi et bestiis
terre ut sciat omnis terra quia est
deus in israel et noverit universa ec
clesia hec quia non in gladio nec
in hasta salvat dominus Ipsius est enim
bellum et tradet vos in manus
nostras Cum ergo surrexisset phi
listeus et veniret et appropinqua
ret contra david festinavit david
et cucurrit ad pugnam ex adverso phi
listei et misit manum suam in peram
tulitque unum lapidem et funda iecit
et circumducens percussit philisteum
in fronte et infixus est lapis
in fronte eius et cecidit in faci
em suam super terram Prevaluit
que david adversus philisteum in fun
da et lapide percussumque philiste
um interfecit Cumque gladium non
non haberet in manu david cu
currit et stetit super philisteum et
tulit gladium eius et eduxit de
vagina sua et interfecit eum precidit
que caput eius Videntes autem

philistijm quod mortuus esset for
tissimus eorum fugerunt Et consurge
tes viri israel et iuda vociferati sunt
et persecuti sunt philisteos usque dum
venirent in vallem et usque ad
portas accaron: cecideruntque vul
nerati de philistiim in via sarim
usque geth et usque accaron Et reuer
tentes filij israel postquam persecuti
fuerant philisteos invaserunt castra
eorum. Assumens autem dauid ca
put philistei. attulit illud in iherusalem
arma uero eius posuit in tabernaculo
suo. Eo autem tempore quo viderat
saul dauid egredientem contra
philisteum: ait ad abner princi
pem milicie. De qua stirpe des
cendit hic adolescens abner.
Dixitque abner. Uiuit anima tua
rex si novi. et ait rex Interroga
tu cuius filius sit puer iste Cum
que regressus esset dauid percusso phi
listeo: tulit eum abner et intro
duxit coram saul: caput philis
tei habentem in manu et ait ad
eum saul De qua progenie es o ado
lescens Dixitque dauid filius servi
tui ysai bethleemite ego sum.

ET factum Capitulum xviij.
est cum conplesset loqui
ad saul: anima ionathe congluti
nata est anime dauid. et dilexit
eum ionathas quasi animam suam
Tulitque eum saul in die illa et non con
cessit ei ut reuerteretur in domum pa
tris sui Inierunt autem ionathas
et dauid fedus diligebat enim eum
quasi animam suam Nam expolia
uit se ionathas tunica qua erat
vestitus et dedit eam dauid et
reliqua vestimenta sua usque ad

gladium et arcum suum et usque ad bal
theum Egrediebatur quoque dauid
ad omnia quecumque misisset eum saul
et prudenter se agebat Posuitque
eum saul super viros belli et accep
tus erat in oculis universi populi max
imeque in conspectu famulorum saul
Porro cum reuerteretur percusso philis
teo dauid et ferret caput eius in
ihierusalem Egresse sunt mulieres de uni
uersis urbibus israel. cantantes cho
ros que ducentes in occursum saul
regis in tympanis leticie et in sistris.
et precinebant mulieres ludentes
atque dicebant Percussit saul mil
le et dauid decem milia Iratus
que est autem saul nimis et dis
plicuit in oculis eius iste sermo
Dixitque dederunt dauid decem
milia. et mihi dederunt mille quid
ei super est nisi solum regnum Non er
go rectis oculis saul aspiciebat
dauid ex illa die et deinceps

Post diem autem al
teram invasit spiritus dei malus
saul et prophetabat in medio do
mus sue Dauid autem psalle
bat manu sua: sicut per singulos
dies Tenebatque saul lanceam et
misit eam putans quod configere
posset dauid cum pariete et decli
nauit dauid a facie eius secundo
Et timuit saul dauid eo quod esset
dominus cum eo et a se recessisset Amo
uit ergo eum saul a se et fecit eum
tribunum super mille viros et egre
diebatur et intrabat in conspectu
populi In omnibus quoque viis su
is dauid prudenter agebat: et
dominus erat cum eo Vidit itaque

saul quod prudens esset nimis
et cepit cavere eum. Omnis autem
israel et iuda diligebat david. ipse
enim egrediebatur et ingredie
batur ante eos. Dixit autem sa
ul ad david. Ecce filia mea ma
ior merob ipsam dabo tibi uxo
rem. tantummodo esto vir fortis
et preliare bella domini. Saul autem
reputabat dicens. Non sit manus
mea in eo. sed sit super illum ma
nus philistinorum. Ait autem da
vid ad saul. Quis ego sum. aut
que est vita mea aut cognacio
patris mei in israel. ut fiam gener
regis. Factum est autem tempus
cum debebat dari merob filia sa
ul david. data est adriel mola
thite uxor. Dilexit autem michol
filia saul alteram david et nunci
atum est saul et placuit ei. Dixit
que saul. Dabo eam illi ut fiat ei
in scandalum. et sit super eum ma
nus philistinorum. Dixit autem
saul ad david. In duabus rebus
gener meus eris hodie. Et man
davit saul servis suis. loquimini
ad david clam me dicentes. Ec
ce places regi et omnes servi
eius diligunt te. nunc ergo esto
gener regis. Et locuti sunt servi
saul in auribus david omnia
verba hec et ait david. Num pa
rum vobis videtur generum esse re
gis. Ego autem sum vir pauper
et tenuis. et renunciaverunt ser
vi saul dicentes. Huiusmodi
verba locutus est david. Dixit au
tem saul. Sic loquimini ad da
vid. Non habet necesse rex spon
salia. nisi tantum centum preputia

philistinorum. ut fiat ulcio de inimi
cis regis. Porro saul cogitabat
tradere david in manibus phi
listinorum. Cumque renunciassent
servi eius david verba que dixerat
placuit sermo in oculis david.
ut fieret gener regis. Et post
dies paucos surgens david abi
it in accaron cum viris qui cum
eo erant. et percussit ex philistiim
ducentos viros. et attulit preputia
eorum. et annumeravit ea regi ut
esset gener eius. Dedit itaque ei saul
michol filiam suam uxorem. Et
vidit saul et intellexit quia dominus
esset cum david. Michol autem
filia saul diligebat eum. et saul
magis cepit timere david. Factus
que est saul inimicus david cunctis
diebus. Et egressi sunt principes phi
listinorum. A principio autem egressio
nis eorum prudencius se agebat
david quam omnes servi saul
et celebre factum est nomen eius
nimis. Capitulum. xix.

Locutus est autem saul ad
ionathan filium suum et ad
omnes servos suos ut occiderent
david. Porro ionathas filius
saul diligebat david valde. Et
indicavit ionathas david dicens.
Querit saul pater meus occi
dere te. Quapropter observa te queso
mane et manebis clam
et absconderis. Ego autem ingre
diens stabo iuxta patrem meum
meum in agro ubicumque fuerit et
ego loquar de te ad patrem
meum et quodcumque videro nuncia
bo tibi. Locutus est ergo ionathas

de dauid bona ad saul patrem su
um: dixitque ad eum. Ne pecces
rex in seruum tuum dauid quia non
peccauit tibi et opera eius bona
sunt tibi valde. Et posuit animam su
am in manu sua et percussit phi
listeum et fecit dominus salutem
magnam vniuerso israel. Vidisti:
et letatus es. Quare ergo pec
cas in sanguine innoxio inter
ficiens dauid qui est absque cul
pa. Quod cum audisset saul pla
catus voce ionathe iurauit. Vi
uit dominus quia non occidetur. Vo
cauit itaque ionathas dauid: et
indicauit ei omnia verba hec et
introduxit ionathas dauid ad
saul: et fuit ante eum sicut fue
rat heri nudius tercius
Motum est autem rursum bel
lum. et egressus dauid pugna
uit aduersus philistijm percus
sitque eos plaga magna et fuge
runt a facie eius. Et factus est
spiritus dei malus in saul. Sedebat
autem in domo sua et tenebat
lanceam. Porro dauid psalle
bat manu sua. Nisusque est
saul configere lancea dauid in
pariete: et declinauit dauid
a facie eius lancea autem casso
vulnere perlata est in parietem
et dauid fugit et saluatus est noc
te illa. Misit ergo saul satel
lites suos nocte in domum da
uid ut custodirent eum et inter
ficeretur mane. Quod cum annuncias
set dauid michol vxor sua di
cens. nisi saluaueris te nocte hac
cras morieris. Deposuit eum

per fenestram. Porro ille abijt
et aufugit atque saluatus est.
Tulit autem michol statuam et
posuit eam super lectum et pellem
pilosam caprarum posuit ad ca
put eius et operuit eam vesti
mentis. Misit autem saul appa
ritores qui raperent dauid et
responsum est quod egrotaret.
Rursumque misit saul nuncios
ut viderent dauid dicens. Affer
te eum ad me in lecto ut occi
datur. Cumque venissent nuncij
inuentum est simulacrum super
lectum et pelles caprarum ad caput
eius. Dixitque saul ad michol. Quare
sic illusisti michi et dimisisti in
imicum meum ut fugeret. Et respon
dit michol ad saul. Quia ipse
locutus est michi. Dimitte me
alioquin interficiam te. Dauid
autem fugiens saluatus est et
venit ad samuelem in rama
tha et nunciauit ei omnia que
fecerat sibi saul. Et abierunt ipse
et samuel et morati sunt in achi
oth in ramatha. Nunciatum est
autem saul a dicentibus. Ecce da
uid in achioth in ramatha.
Misit ergo saul lictores ut ra
perent dauid. Qui cum vidissent
cuneum prophetarum vaticinan
cium et samuel stantem super eos
factus est etiam in illis spiritus
domini et prophetare ceperunt etiam
ipsi. Quod cum nunciatum esset sauli
misit alios nuncios prophetauerunt
autem et illi et rursum misit
tercios nuncios qui et ipsi prophe

tauerunt Et iratus iracundia sa
ul abiit etiam ipse in ramatha
et venit usque ad cisternam mag
nam que est in socoth et interroga
uit et dixit In quo loco sunt sa
muel et dauid. Dictumque est ei
Ecce in ahioth sunt in rama
tha Et abiit in ahioth in rama
tha factus est etiam et iam su
per eum spiritus domini et ambulabat
ingrediens et prophetabat usque
dum veniret in ~~ahioth~~ ahi
oth in ramatha Expoliauit
se etiam ipse vestimentis suis
et prophetauit cum ceteris coram sa
muel et cecidit nudus tota
die illa et nocte. Unde exiuit
prouerbium Num et saul inter prophetas

Fugit autem Capitulum xx.
dauid de ahioth que erat
in ramatha veniensque locu
tus est coram ionatha. Quid
feci que est iniquitas mea et
quod peccatum in patrem tuum quia
querit animam meam Qui dixit
ei absit a te non morieris neque
enim faciet pater meus quicquam
grande vel paruum nisi prius
indicauerit mihi Hunc ergo tantum
modo celauit me pater meus
sermonem Nequaquam erit
istud Et rursum iurauit da
uid et ille ait Scit profecto
pater tuus quia inueni gratiam
in oculis tuis et dicit nesciat
hoc ionathas ne forte triste
tur Quin immo viuit dominus
et viuit anima tua quia uno
tantum ut ita dicam gradu ego
morsque diuidimur Et ait io
nathas ad dauid Quodcumque dix
erit michi anima tua faciam tibi.
Dixit autem dauid ad ionathan.
Ecce kalende sunt crastino et ego
ex more sedere soleo iuxta regem
ad vescendum Dimitte ergo me
ut abscondar in agro usque ad
vesperam diei tercie Si requisierit
me pater tuus respondebis ei Ro
gauit me dauid ut iret celeriter
in bethleem ciuitatem suam quia
victime sollempnes ibi sunt vniuer
sis contribulibus eius Si dixerit bene
pax erit seruo tuo Si autem fu
erit iratus scito quia completa est
malicia eius Fac ergo misericordiam
in seruum tuum quia federe
domini me famulum tuum tecum inire
fecisti Si autem est in me aliqua
iniquitas tu me interfice et ad
patrem tuum ne introducas me Et
ait ionathas Absit hoc a me
neque enim fieri potest ut si cer
te cognouero completam patris
mei esse maliciam contra te non
annunciem tibi. Responditque dauid ad
ionathan. Quis nunciabit michi
si quid forte responderit tibi
pater tuus dure de me Et ait io
nathas ad dauid Veni egredi
amur in agrum Cumque exissent
ambo in agrum ait ionathas
ad dauid. Domine deus israel si inues
tigauero sententiam patris mei
crastino vel perendie et aliquid
boni fuerit super dauid et non statim
misero ad te et notum tibi fece
ro: hec faciat deus ionathe
et hec augeat. Si autem perse
ueraverit patris mei malicia
aduersum te reuelabo aurem tuam

et dimittam te ut vadas in pace
et sit dominus tecum sicut fuit cum pa
tre meo Et si vixero facies mi
sericordiam domini: si vero mortuus fuero
non auferas misericordiam tuam a do
mo mea usque in sempiternum. aut
si non fecero quando eradicaverit dominus
inimicos tuos unumquemque de terra
auferat ionathan de domo sua:
et requirat dominus de manu ini
micorum david. Pepigit ergo
fedus ionathas cum domo da
uid. et requisivit dominus de manu
inimicorum david Et addidit
ionathas deierare david eo
quod diligeret illum Sicut enim
animam suam ita diligebat eum
Dixitque ad eum ionathas Cras
kalende sunt et requireris. requi
retur enim sessio tua perendie:
descende ergo festinus et venies in
locum ubi celandus es in die
qua operari licet et sedebis iuxta
lapidem cui nomen est ezel et
ego tres sagittas mittam iuxta
eum et iaciam quasi exercens
me ad signum Mittam quoque
et puerum dicens ei. Vade et affer
mihi sagittas Si dixero puero ecce
sagitte intra te sunt tolle eas. tu
veni ad me quia pax tibi est et
nichil mali vivit dominus Si autem
sic locutus fuero puero. ecce sagit
te ultra te sunt vade quia dimi
sit te dominus. De verbo autem quod
locuti sumus ego et tu sit dominus inter
me et te usque in sempiternum
Absconditus est ergo david in
agro et venerunt kalende. et se
dit rex ad comedendum panem
Cumque sedisset rex super cathedram
suam secundum consuetudinem que
erat iuxta parietem: surrexit
ionathas et sedit abner ex
latere saul vacuusque apparuit locus
david. et non est locutus saul quic
quam in die illa Cogitabat enim
quod forte evenisset ei ut non esset
mundus nec purificatus Cumque il
luxisset dies secunda post kalendas
rursus vacuus apparuit locus
david Dixitque saul ad ionathan
filium suum Cur non venit filius
ysai nec heri nec hodie ad ves
cendum Et respondit ionathas
sauli Rogavit me obnixe ut
iret in bethleem et ait dimitte
me quoniam sacrificium sollempne est
in civitate unus de fratribus meis
accersivit me. Nunc ergo si inveni
gratiam in oculis tuis vadam cito
et videbo fratres meos ob hanc cau
sam non venit ad mensam re
gis Iratus autem saul adversum
ionathan dixit ei. fili mulieris
virum ~~ul~~ ultro rapientis: numquid
ignoro quia diligis filium ysai in
confusionem tuam. et in confusio
nem ignominiose matris tue
Omnibus enim diebus quibus filius
ysai vixerit super terram non stabilie
ris tu neque regnum tuum. Itaque iam
nunc mitte et adduc eum ad me
quia filius mortis est Respondens
autem ionathas sauli patri suo
ait Quare morietur quid fecit
Et arripuit saul lanceam ut percu
teret eum Et intellexit ionathas
quod definitum esset patri suo ut inter
ficeret david. Surrexit ergo io
nathas a mensa in ira furoris
et non comedit in die kalendarum
secunda panem Contristatus est enim super

dauid eo quod confudisset eum pat
suus Cumque illuxisset mane venit
ionathas in agrum iuxta placi
tum dauid et puer paruulus cum eo Et
ait ad puerum suum Vade et affer
michi sagittas quas ego iacio
Cumque puer cucurrisset iecit aliam
sagittam trans puerum Venit ita
que puer ad locum iaculi quod
miserat ionathas et clama
uit ionathas post tergum pueri
et ait Ecce ibi est sagitta por
ro ultra te Clamauitque ionathas
post tergum pueri festina velo
citer ne steteris Collegit autem
puer ionathe sagittas et attu
lit ad dominum suum et quid ageretur
penitus ignorabat Tantummodo
enim ionathas et dauid rem noue
rant Dedit igitur ionathas arma
sua puero et dixit ei Vade et de
fer in ciuitatem Cumque abisset pu
er surrexit dauid de loco qui
vergebat ad austrum et cadens
pronus in terram adorauit tercio
et osculantes se alterutrum fleuerunt
pariter dauid autem amplius
Dixit autem ionathas ad da
uid Vade in pace quecumque iura
uimus ambo in nomine domini dicen
tes dominus sit inter me et te et inter
semen meum et semen tuum usque
in sempiternum et surrexit et abiit
sed et ionathas ingressus est ciuitatem.

Venit Capitulum xxi.
autem dauid in no
be ad achimelech sacerdotem et
obstupuit achimelech eo quod ve
nisset dauid et dixit ei Quare
tu solus et nullus est tecum Et ait
dauid ad achimelech sacerdotem
Rex precepit michi sermonem et dixit

Nemo sciat rem propter quam a me mis
sus es et cuiusmodi tibi precepta
dederim Nam et pueris condixi
in illum et illum locum Nunc igitur si quid
habes ad manum vel quinque pa
nes da michi aut quicquid inuene
ris Et respondens sacerdos ad
dauid ait ei Non habeo panes
laicos ad manum sed tantum pa
nem sanctum Si mundi sunt pueri
maxime a mulieribus Et respondit
dauid sacerdoti et dixit ei Et qui
dem si de mulieribus agitur conti
nuimus nos ab heri et nudius
tercius quando egrediebamur et
fuerunt vasa puerorum sancta Porro
via hec polluta est sed et ipsa
hodie sanctificabitur in vasis Dedit
ergo ei sacerdos sanctificatum panem
Neque enim erat ibi panis nisi tan
tum panis propositionis qui sublati
fuerant a facie domini ut ponerentur
panes calidi Erat autem ibi quidam
vir de seruis saul in die illa intus
in tabernaculo domini et nomen eius
doech ydumeus potentissimus
pastor saul Dixit autem dauid
ad achimelech Si habes hic
ad manum hastam aut gladium
da michi quia gladium meum et
arma mea non tuli mecum Ser
mo enim regis urgebat Et
dixit sacerdos Gladius goliath
philistei quem percussisti in val
le terebinti est inuolutus pal
lio post ephot Si istum vis tol
lere tolle Neque enim alius est
hic absque eo Et ait dauid non
est huic alter similis da michi eum.
Surrexit itaque.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dauid et fugit in die illa a facie
saul: et venit ad achis regem
geth. Dixeruntque serui achis cum
vidissent dauid Numquid non is-
te est dauid rex terre: Nonne huic
cantabant per choros dicentes. Saul
percussit mille. et dauid decem mi
lia Posuit autem dauid sermo
nes istos in corde suo et extimu
it valde a facie achis regis geth
et inmutauit os suum coram eis et
conlabebatur inter manus eorum et
impingebat in ostia porte. de
fluebantque saliue eius in barbam
et ait achis ad seruos suos. Vi
distis hominem insanum: quare ad
duxistis eum ad me: an nobis
desunt furiosi aut desideramus epilep-
ticos quoniam introduxistis istum ut
fureret me presente: hic ne ingre
dietur domum meam Cap. xxij.

Abijt ergo dauid inde
et fugit in speluncam
odollam. Quod cum
audissent fratres eius et omnis
domus patris eius: descende
runt ad eum illuc et conuenerunt
ad eum omnes qui erant in an
gustia constituti et oppressi ere ali
eno et amaro animo. et factus
est eorum princeps. fueruntque cum eo
quasi cccc. viri et profectus est
dauid inde in massa que est
moab et dixit ad regem mo
ab Maneat oro pater meus
et mater mea vobiscum donec
sciam quid faciat michi deus
et reliquid eos ante faciem
regis moab: manseruntque apud
eum cunctis dieb9 quib9 dauid

fuit in ꝓsidio Dixitque gad ꝓpheta
ad dauid Noli manere in ꝓsidio
Proficiscere et vade in terram iuda
Et profectus dauid venit in saltum
areth: et audiuit saul quod appa
ruisset dauid et viri qui erant
cum eo Saul autem cum maneret
in gabaa et esset in nemore quod
est in rama hastam manu te
nens cunctique serui eius circumsta
rent eum: ait ad seruos suos qui
assistebant ei Audite me filij ge
mini Numquid omnib9 vobis da
bit filius ysai ysai agros et vine
as. et vniuersos vos faciet tribu
nos et centuriones. quoniam coniuras
tis omnes aduersum me: et non est
qui michi renunciet maxime cum et
filius meus fedus inierit cum filio
ysai Non est qui doleat vicem
meam ex vobis. nec qui annunciet
michi: eo quod suscitauit filius me9
seruum meum aduersum me insidi
antem michi vsque hodie Respondens
autem doech ydumeus qui assis
tebat et erat primus inter seruos
saul. vidi inquit filium ysai in
nobe apud achimelech filium achi
tob sacerdotem qui et consuluit pro
eo dominum et cibaria dedit ei Sed
et gladium goliath philistei dedit
ei Misit ergo saul rex ad accer-
ciendum achimelech filium achi
tob sacerdotem et omnem domum
patris eius sacerdotum qui erant
in nobe: qui venerunt vniuersi
ad regem et ait saul Audi fili
achitob Qui respondit presto
sum domine Dixitque ad eum saul. quare
coniurastis aduersum me tu et filius

ysai et dedisti ei panem et gladium et consuluisti pro eo dominum ut consurgeret adversum me insidiator usque hodie permanens. Respondensque achimelech regi ait. Et quis in omnibus servis tuis sicut david fidelis et gener regis et pergens ad imperium tuum et gloriosus in domo tua. Num hodie cepi consulere pro eo dominum? Absit hoc a me. Ne suspicetur rex adversus servum suum rem huiuscemodi in universa domo patris mei. Non enim scivit servus tuus quicquam super hoc negocio vel modicum vel grande. Dixitque rex morte morieris achimelech: tu et omnis domus patris tui. Et ait rex emissariis qui circumstabant eum Convertimini et interficite sacerdotes domini. Nam et manus eorum cum david est. scientes quod fugisset et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manum suam in sacerdotes domini. Et ait rex doech ydumeo Convertere tu et irrue in sacerdotes. Conversusque doech ydumeus irruit in sacerdotes et trucidavit in die illa lxxxv viros vestitos ephod lineo. Noban autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii viros et mulieres parvulos et lactentes bovem et asinum et ovem in ore gladii. Evadens autem unus filius achimelech filii achitob cuius nomen erat abiathar fugit ad david et nunciavit ei quod occidisset saul sacerdotes domini. Et ait david ad abiathar: Sciebam in die illa quod cum ibi esset doech ydumeus proculdubio annunciaret sauli. Ego sum reus omnium animarum patris tui. Mane mecum ne timeas. Si quis quesierit animam meam queret et animam tuam mecumque servaberis.

Et annunciaverunt Capitulum xxiij. david dicentes ecce philistijm expugnant ceylam et diripiunt areas. Consuluit igitur david dominum dicens. Num vadam et percuciam philisteos istos et ait dominus ad david. Vade et percuties philisteos: et salvabis ceyla. Et dixerunt viri qui erant cum david ad eum. Ecce nos hic in iudea consistentes timemus quanto magis si iverimus in ceyla adversus agmina philistinorum. Rursum autem david consuluit dominum. Qui respondens ait. Surge et vade in ceyla: ego enim tradam philisteos in manu tua. Abiit david et viri eius in ceila et pugnavit adversus philisteos et abegit iumenta eorum et percussit eos plaga magna: et salvavit david habitatores ceyle.

Porro eo tempore quo fugiebat abyathar filius achimelech ad david in ceyla: ephod secum habens descenderat. Nunciatum est autem saul quod venisset david in ceyla et ait saul. Tradidit enim deus in manus meas. Conclususque est introgressus urbem in qua porte et sere sunt. Et precepit saul omni populo ut descenderet ad pugnam in ceila: et obsideret david et viros eius. Quod cum rescisset david quia pararet ei saul clam malum: dixit ad abyathar sac

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

sotem applica ephod et ait dauid
Dne deus isrl audiuit famā ser-
uus tuus quod disponat saul ad
ceylam venire ut euertat urbē
ppt me Si tradent me viri cey
le in manus eius et si descendet
saul sicut audiuit seruus tuus
dne deus isrl indica seruo tuo
Et ait dns descendet Dixitqz
dauid Si tradent viri ceyle me
et viros qui sunt mecū in manus
saul Et dixit dns Tradent Sur-
rexit ergo dauid et viri eius
quasi sexcenti et egressi de ceyla
huc atqz illuc vagabant incerti
Nunciatumqz est sauli quod fugisset
dauid de ceyla Quam ob rem
dissimulauit exire Morabat
autem dauid in deserto in locis
firmissimis mansitqz in mōte
solitudinis ziph Querebat
tamen eū saul cūctis dieb9 et
non tradidit eum deus in manus
eius Et vidit dauid quod egressus
esset saul ut quereret aīam ei9
Porro dauid erat in
deserto ziph in silua et surrexit
ionathas filius saul et abiit in
siluam ad dauid et confortauit
manus eius in domino Dixit
qz ei ne timeas neqz enim inue-
niet te manus saul patris mei
et tu regnabis sup isrl et ego
ero tibi secundus sed et saul pater
meus scit hoc Percusserūt igitur
utrqz fedus coram dno Mansit
qz dauid in silua ionathas au-
tem reuersus est in domū suā As
cenderūt autem Ziphei ad saul
in gabaa dicentes None ecce
dauid latitat apud nos in locis
tutissimis silue in colle achile q
est ad dexteram deserti Nunc ergo
sicut desiderauit aīa tua ut des
cenderes descende Nostrū autem
erit ut tradamus eū in manus re
gis Dixitqz saul Benedicti uos
dno quia doluistis vicem meā
Abite ergo et diligēcius pparate
et curiosius agite et considerate
locū ubi sit pes eius uel quis
viderit eum ibi Recogitat enim
de me qd callide insidier ei Con
siderate et videte omnia latibu
la eius in quibus absconditur et reu
timini ad me ad rem certam
et vadam vobiscum Quod si etiā
in terram se abstruserit pscrutabor
eum in cunctis milibus iuda At illi
surgentes abierunt in Ziph ante
saul Dauid autem et viri eius
erant in deserto maon in cam
pestribus ad dexteram iesimoth Iuit
ergo saul et socii ei9 ad querendū
eum et nunciatū est dauid Stati
mqz descendit ad petram et versaba
tur in deserto maon Quod cum
audisset saul psecutus est dauid
in deserto maon Et ibat saul
et serui eius ad latus montis
ex parte una dauid autem et viri
eius erant in latere montis ex pte
altera porro dauid desperabat se pos
se euadere a facie saul Itaqz saul
et viri eius in modū corone cinge
bant dauid et viros eius ut caperent
eū Et nuncius venit ad saul di
cens festina et veni qm infude
runt se philistijm sup terram Reu
sus est ergo saul desistens psequi
dauid et perrexit in occursum phi

listinorum et fugerunt philistiim propterea
vocaverunt locum illum petram
dividentem. Capitulum xxiiii.

Ascendit ergo inde da-
uid et habitauit in locis
tutissimis engaddi. Cumque reuersus
esset saul postquam persecutus phi-
listeos nunciauerunt ei dicentes. Ec-
ce dauid in deserto est engaddi.
Assumens ergo saul tria milia elec-
torum virorum ex omni israel perrexit
ad inuestigandum dauid et viros
eius etiam per abruptissimas pe-
tras que solis ibicibus peruie sunt.
Et venit ad caulas ouium que
se offerebant vianti. Eratque ibi spe-
lunca quam ingressus est saul
ut purgaret ventrem. Porro da-
uid et viri eius in interiori parte
spelunce latebant. Et dixerunt serui
dauid ad eum. Ecce dies de qua
locutus est dominus ad te. ego tradam
inimicum tuum: ut facias ei sicut
placuerit in oculis tuis. Surrexit
ergo dauid et precidit oram cla-
midis saul silenter. Post hec per-
cussit cor suum dauid: eo quod
abscidisset oram clamidis saul
dixitque ad viros suos. Propicius
sit mihi dominus ne faciam hanc rem
domino meo christo domini ut mittam ma-
num meam in eum: quia christus domini
est. Viuit dominus quia nisi dominus per-
cusserit eum aut dies eius ve-
nerit ut moriatur aut descendens
in prelium perierit propicius sit mihi
dominus ne emittam manum meam in
christum domini. Et confregit da-
uid viros suos sermonibus et non
permisit eos ut consurgerent in saul.
Porro saul exurgens de spelun-
ca pergebat cepto itinere. Surrexit

autem et dauid post eum: et egressus
de spelunca clamauit post tergum
saul dicens. Domine mi rex. Et res-
pexit saul post se: et inclinans
se dauid pronus in terram adora-
uit. Dixitque ad saul. Quare audis
verba hominum loquencium: dauid que-
rit malum aduersum te. Ecce ho-
die viderunt oculi tui quod tradi-
derit te dominus in manu mea in spe-
lunca. Et cogitaui ut occiderem te.
sed pepercit tibi oculus meus. Dixi
enim. Non extendam manum meam
in dominum meum quia christus domini est.
Quin pocius pater mi vide et
cognosce oram clamidis tue in
manu mea: quia cum preciderem sum-
mitatem clamidis tue. nolui exten-
dere manum meam in te. ~~ad~~ Animad-
uerte et vide. quia non est in ma-
nu mea malum neque iniquitas
neque peccaui in te. Tu autem insi-
diaris anime mee ut auferas
eam. Iudicet dominus inter
me et te et vlciscatur me dominus ex
te. manus autem mea non sit
in te sicut et in prouerbio antiquo dicitur.
Ab impiis egredietur impietas
manus autem mea non sit in te.
Quem persequeris rex israel quem
persequeris. Canem mortuum se-
queris et pulicem vnum. Sit dominus
iudex et iudicet inter me et te et
videat et iudicet causam meam
et eruat me de manu tua. Cum
autem conplesset dauid loquens ser-
mones huiuscemodi ad saul. et
dixit saul. Numquid hec vox tua
est fili mi dauid. et leuauit sa-
ul vocem suam et fleuit. dixitque

ad dauid Iustior tu es quam ego
Tu enim tribuisti michi bona Ego
autem reddidi tibi mala Et tu
indicasti michi hodie que feceris
in bona: quoniam tradiderit me do-
minus in manum tuam et non occidisti
me Quis enim cum inuenerit ini-
micum suum dimittet eum in via bo-
na. Sed dominus reddat in vicissitu-
dinem hanc pro eo quod hodie opera-
tus es in me: et nunc quia scio quod
certissime regnaturus sis et ha-
biturus in manu tua regnum israel
iura mihi in domino ne deleas semen
meum post me neque auferas no-
men meum de domo patris mei
Et iurauit dauid sauli Abiit ergo
saul in domum suam: et dauid et
viri eius ascenderunt ad tutiora
loca: Capitulum. xxv.

Mortuus est autem samuel
et congregatus est vniuersus
israel et planxerunt eum et sepe-
lierunt in domo sua in ramatha
Consurgensque dauid descendit
in desertum pharan Erat au-
tem vir quispiam in solitudine
maon et possessio eius in car-
melo: et homo ille magnus ni-
mis Erant quoque ei oues tria mi-
lia et mille capre. et accidit ut
tonderetur grex eius in carmelo
Nomen autem viri illius erat
nabal et nomen uxoris eius abi-
gail Eratque mulier illa pruden-
tissima et speciosa. porro vir
eius. durus et pessimus et mali-
tiosus Erat autem de genere caleph
Cumque ergo audisset dauid in deserto
quod tonderet nabal gregem suum
misit decem iuuenes et dixit eis
Ascendite in carmelum et venietis
ad nabal: et salutabitis eum ex
nomine meo pacifice et dicetis sic
fratribus meis et tibi pax et domui
tue pax et omnibus quecumque habes
sit pax Audiui quod tonderent pas-
tores tui qui erant in deserto
nobiscum numquam eis molesti fui-
mus nec aliquando defuit eis quicquam
de grege omni tempore quo fue-
runt nobiscum in carmelo Interroga
pueros tuos: et indicabunt tibi
Nunc ergo inueniant pueri tui gra-
tiam in oculis tuis In die enim
bona venimus Quodcumque inuene-
rit manus tua da seruis tuis
et filio tuo dauid Cumque venis-
sent pueri dauid locuti sunt ad na-
bal omnia verba hec ex nomine
dauid: et siluerunt Respondens
autem nabal pueris dauid ait
Quis est dauid et quis est filius
ysai hodie increuerunt serui
qui fugiunt dominos suos Tollam
ergo panes meos et aquas
meas et carnes pecorum que occidi
tonsoribus meis et dabo viris quos
nescio vnde sunt Egressi itaque
sunt pueri dauid per viam suam et
reuersi venerunt et nuntiaue-
runt ei omnia verba que dixerat
nabal Tunc dauid ait viris
suis Accingatur vnusquisque gladio
suo Et accincti sunt singuli gla-
dio suo Accinctusque est et dauid
ense suo. et secuti sunt dauid qua-
si cccc. viri Porro ducenti re-
manserunt ad sarcinas Abigail

autem uxori nabal nunciavit un9
de pueris dicens Ecce misit david
nuncios de deserto ut benedicerent
dno nro et aversatus est eos homines
isti boni satis fuerunt nobis et non
molesti nec quicquam aliquando periit
omni tempore quo sumus conversa
ti cum eis in deserto Pro muro
erant nobis tam in nocte quam in
die omnibus diebus quibus pavimus
apud eos greges Quamobrem
considera et recogita quid facias
quoniam completa est malicia adver
sum virum tuum et adversum domum
tuam. et ipse filius est belial ita ut
nemo ei possit loqui Festinavit
igitur abigail et tulit ducentos pa
nes et duos utres vini et quin
que arietes coctos et quinque sata
polente. et centum ligaturas uve
passe et ducentas massas cari
carum et imposuit super asinos
et dixit pueris suis Precedite
me. et ecce ego post tergum sequar
vos Viro autem suo nabal non
indicavit Cum ergo ascendisset
asinum et descenderet ad radicem
montis: david et viri eius descen
debant in occursum eius Qui
bus et illa occurrit et ait david
Vere frustra servavi omnia que
huius erant in deserto. et non peri
it quicquam de cunctis que ad eum
pertinebant: et reddidit mihi ma
la pro bono Hec faciat deus
inimicis david et hec addat
si reliquero de omnibus que ad eum
pertinent usque mane mingentem
ad parietem Cum autem vidisset

abigail david festinavit et descen
dit de asino et procidit coram da
vid in faciem suam et adoravit
super terram et cecidit ad pedes eius
et dixit In me sit domine mi hec ini
quitas loquatur obsecro ancilla
tua in auribus tuis et audi verba fa
mule tue Ne ponat oro dominus meus
rex cor suum super virum istum iniquum
nabal: quia secundum nomen suum stul
tus est et est stulticia cum eo Ego
autem ancilla tua non vidi pueros
tuos domine mi quos misisti Nunc ergo
domine mi vivit dominus et vivit anima
tua qui prohibuit te ne venires
in sanguine et salvavit manum
tuam tibi: et nunc fiant sicut na
bal inimici tui: et qui querunt
dno meo malum Quapropter susci
pe benedictionem hanc quam at
tulit ancilla tua tibi dno meo:
et da pueris qui sequuntur te dnm me
um Aufer iniquitatem famule
tue faciens enim faciet dominus tibi
dno meo domum fidelem: quia
prelia domini domine mi tu preliaris Ma
licia ergo non inveniatur in te
omnibus diebus vite tue. Si enim
surrexerit aliquando homo persequens te
et querens animam tuam. erit anima
domini mei custodita quasi in fasci
culo viventium apud dnm deum
tuum Porro anima inimicorum tuorum
rotabitur quasi in impetu et cir
culo funde Cum ergo fecerit dominus
tibi dno meo omnia que locutus
est bona de te. et constituerit te du
cem super israel: non erit tibi hoc
in singultum et in scrupulum

cordis dn̄o meo quod effuderis san
guinem īnoxium aut ipse te ultus
fueris Et cum benefecerit dn̄s dn̄o
meo: recordaberis ancille tue Et ait
dauid ad abigail Benedictus dn̄s
deus isr̄l qui misit te hodie in oc
cursum meū: et benedictū eloquū
tuū et benedicta tu que prohibu
isti me hodie ne irem in sanguine
et ulciscerer me manu mea Alio
quin viuit dn̄s deus isr̄l qui pro
hibuit me ne malū facerem tibi:
nisi cito venisses in occursum me
ū nō remansisset de nabal usque ad
lucē matutinam mingens ad pa
rietem Suscepit ergo dauid de
manu eius omnia q̄ attulerat
ei dixitque ei Vade pacifice in do
mū tuam: ecce audiui vocem tuā
et honoraui faciem tuam Venit
autem abigail ad nabal: et ecce
erat ei conuiuium in domo eius
q̄si conuiuiū regis: et cor nabal io
cundum Erat enim ebrius nimis
et nō indicauit ei v̄bum pusillū
aut grande usque mane Diluculo
autem cū digessisset vinū nabal
indicauit ei uxor sua v̄ba hec
Et emortuū est cor eius intrinse
cus: et factus est q̄si lapis Cumque
p̄transissent decem dies: percussit dn̄s
nabal et mortuus ē Quod cum
audisset dauid mortuū nabal
ait Benedictus dn̄s qui iudica
uit causam obprobrij mei de ma
nu nabal et seruū suū custodi
uit a malo: et maliciam nabal
reddidit dn̄s in caput eius Mi
sit ergo dauid et locutus est abi
gail ut sumeret eam sibi in uxorē

Et venit venerūt pueri dauid ad
abigail in carmelū et locuti sūt
ad eam dicentes Dauid misit nos
ad te ut accipiat te sibi in uxorē
Que cōsurgens adorauit prona
in terram et ait Ecce famula sit ī
ācillam ut lauet pedes seruorum dn̄i
mei Et festinauit et surrexit abi
gail et ascendit sup̄ asinum et
quinque puelle ierūt cū ea pedisse
que eius et secuta est nuncios dauid
et facta est illi uxor Sed et achino
em accepit dauid de iezrahel et
fuit utraque uxor eius Saul autē
dedit michol filiam suam uxorē
dauid falchi filio lais qui erat
de gallim Capitulum xxvi.

Et venerūt ziphei ad saul
in gabaa dicentes Ecce dauid
absconditus est in colle achile: q̄
est ex aduerso solitudinis et
surrexit saul et descendit ī deser
tum ziph et cū eo tria milia virorum
de electis isr̄l ut quereret dauid
in deserto ziph Et castra meta
tus ē saul in gabaa achile que
erat ex aduerso solitudinis in via
Dauid autem habitabat in deser
to Uidens autem quod venisset
saul post se in desertum: misit
exploratores et didicit quod ve
nisset certissime Et surrexit da
uid clam et venit ad locū ubi
erat saul Cumque vidisset locū ubi
dormiebat saul et abner filius
ner princeps milicie eius et saulē
dormientem in tentorio et reli
quū vulgus p̄ circuitū eius: ait
dauid ad achimelech ethevum
et abisai filiū saruie fratrem ioab

dicens Quis descendet mecū ad sa
ul in castra Dixitque abisai Ego des
cendā tecū Venerūt ergo dauid et
abisai ad populum nocte: et inuene
runt saul iacentem et dormientē
in tentorio et hastam fixam in terra
ad caput eius. abner autem et
populum dormientes in circuitu eius.
Dixitque abysai ad dauid Con
clusit deus hodie inimicū tuū in
manus tuas Nūc ergo perfodiam
eū lancea semel in terra: et secūdo
opus non erit Et dixit dauid ad
abisai ne interficias eum Quis enim
extendet manū suā in xpm dni
et innocens erit Et dixit dauid
Viuit dns. quia nisi dns percusserit
eū aut dies eius venerit ut moriatur
aut in prelium descendens perierit:
propicius michi sit dns ne exten
dam manū meā in xpm dni
Nūc ergo tolle hastam que est
ad capud eius et ciphum aque:
et abeamus Tulit ergo dauid has
tam et ciphum aque que erat ad
caput saul: et abierūt Et non
erat quisquam qui uideret et in
telligeret et vigilaret: sed omnes
dormiebant. quia sopor dni irru
erat super eos Cūque transisset dauid
exaduerso et stetisset in vertice mon
tis de longe et esset grande inter
uallū inter eos: clamauit da
uid ad populum et abner filiū ner
dicens. Nonne respondebit
abner Et respondens abner
ait. Quis tu qui clamas et in
quietas regem. et ait dauid ad
abner Nūquid nō vir tu es: et
quis alius similis tui in israel.
Quare ergo nō custodisti dnm
tuū regem: Ingressus est enim vnus
de turba ut interficeret dnm tuū regē
Non est bonū quod hoc fecisti Vi
uit dominus quia filij mortis estis
uos quia nō custodistis dnm vrm
xpm dni Nūc ergo vide ubi sit
hasta regis et ubi ciphus aque
qui erat ad capud eius Cognouit
autem saul vocem dauid et dixit
Nunquid vox tua est hec fili mi da
uid et ait dauid Vox mea dne
mi rex et ait Quā ob causam
dns meus persequitur seruū suū.
Quid feci. aut quod est in manu
mea malū Nūc ergo audi oro
dne mi rex verba serui tui Si dns
incitat te aduersum me odoretur
sacrificiū: Si autem filij hominum
maledicti sint in conspectu dni. qui
eiecerūt me hodie ut nō habitē
in hereditate dni dicentes. vade
serui dijs alienis Et nūc nō effun
datur sanguis meus in terram corā
dno. quia egressus est rex israel ut que
rat pulicem vnū sicut persequitur
perdix in montibus Et ait saul. pecca
ui Reuertere fili mi dauid Nequa
quā enim ultra male tibi faciam: eo
quod preciosa fuit aīa mea hodie
in oculis tuis Apparet quod stulte
egerim et ignorauerim multa ni
mis Et respondens dauid ait Ec
ce hasta regis: transeat vnus de
pueris: et tollat eam Dns autem
retribuat vnicuique secundum iusticiam
suam et fidem Tradidit enim te
dns in manu mea hodie. et no
lui leuare manū meā in xpm dni
Et sicut magnificata est anima tua
hodie in oculis meis: sic magnifi
cetur aīa mea in oculis dni et li
beret me ab omni angustia Ait ergo

saul ad dauid Benedictus tu fili mi
dauid Et quidem faciens facies et po
tens poteris Abijt autem dauid in
viam suam : et saul reuersus est in
domum suam :- Caplm. xxvij.
Et ait dauid in corde suo Ali
quando incidam in vna die
in manus saul. None melius ē ut
fugiam et saluer in terra philistinorum
ut desperet saul : cessetque me querere
in cunctis finibus isrl. Fugiam ergo
manus eius & surrexit dauid et
abijt ipse & sexcenti viri cum eo ad a
chis filium maog regem geth.
Et habitauit dauid cum achis
in geth ipse et viri eius et domus eius
et due vxores eius achinoem iez
rahelites et abigail vxor nabal
carmeli Et nunciatum est saul quod
fugisset dauid in geth et non addi
dit ultra querere eum Dixit autem da
uid ad achis Si inueni gratiam in
oculis tuis detur michi locus in vna ur
bium regionis huius ut habitem ibi
Cur enim manet seruus tuus in
ciuitate regis tecum :- Dedit ita
que ei achis in die illa sicelech propter
quam causam facta est sicelech regum
iuda usque in diem hanc. Fuit autem
numerus dierum quibus habitauit
dauid in regione philistinorum quattuor
mensium Et ascendit
dauid et viri eius et agebant
predas de gesuri et de gedri et
de amalechitis. hij enim pagi
habitabant in terra antiquitus eun
tibus sur usque ad terram egipti Et
percuciebat dauid omnem terram
nec relinquebat viuentem virum
et mulierem Tollensque oues et
boues & asinos et camelos et

uestes reuertebatur et veniebat ad
achis. Dicebat autem ei achis In quem
irruisti hodie responditque dauid
Contra meridiem iude et contra
meridiem ierameel : et contra me
ridiem ceni. Virum & mulierem non
viuificabat dauid nec adducebat
in geth dicens Ne forte loquantur
aduersum nos hec fecit dauid et
hoc erat decretum illi cunctis diebus
quibus habitabat in regione philis
tinorum Credidit ergo achis da
uid dicens Multa mala operatus
est contra populum suum isrl Erit igitur
michi seruus sempiternus.
Factum est Caplm. xxviij.
autem in diebus illis congre
gauerunt philistijm agmina sua
ut prepararentur ad bellum contra
isrl Dixitque achis ad dauid Sci
ens nunc scito quoniam mecum egredieris
in castra tu et viri tui Dixitque
dauid ad achis Nunc scies que fac
turus est seruus tuus & ait achis
ad dauid. et ego custodem capi
tis mei ponam te cunctis diebus Sa
muel autem mortuus est : planx
itque omnis isrl et sepelierunt eum
in ramatha urbe sua Et saul
abstulit magos et ariolos de terra
et interfecit eos qui phitones in
ventre habebant Congregatique
sunt philistijm et venerunt et cas
tra metati sunt in sunam Con
gregauit autem et saul vniuersum
isrl. & venit in gelboe Et vidit
saul castra philistijm et timuit
et expauit cor eius nimis Con
suluitque dominum et non respondit ei
neque per somnia neque per sacerdotes
neque per prophetas. Dixitque saul ser

uis suis Querite m̄i mulierem ha
bentem phitonē et vadam ad eam
et sciscitabor per illam
Et dixerunt servi eius ad eum
Est mulier habens phitonem in en
dor Mutavit ergo habitū suū ves
titusque alijs vestimētis abijt ipse
et duo viri cum eo: veneruntque
ad mulierem nocte et ait Divina
michi in phitone et suscita michi
quem dixero tibi Et ait mulier
ad eum Ecce tu nosti quāta fe
cerit saul: et quomodo erasērit
magos et ariolos de t̄ra Cur
ergo insidiaris anime mee
ut occidar Et iuravit ei saul
in dn̄o dicens Vivit dn̄s quia
non veniet tibi quicquam mali propter
hāc rem Dixitque ei mulier Quē
suscitabo tibi Qui ait Samuelē
suscita m̄i Cum vidisset mulier
samuelem exclamavit voce
magna et dixit ad saul Qua
re imposuisti michi Tu es enī
saul Dixitque ei rex noli timere
Quid vidisti et ait mulier ad
saul deos vidi ascendentes de
t̄ra Dixitque ei Qualis est forma
eius que ait Vir senex ascendit
et ipse amictus est pallio Intel
lexit saul quod samuel eēt et incli
navit se sup faciem suā in t̄ra
et adoravit Dixit
autem samuel ad saul Quare
inquietasti me ut suscitarer
et ait saul Coartor nimis Si
quidem philistijm pugnant ad
versum me: et deus recessit
a me et exaudirē me noluit ne
que in manu prophetarū neque per
sompnia Vocavi ergo te ut osten
deres michi quid faciam Et ait sa
muel Quid interrogas me cū deus
recessit a te et transierit ad emulū tu
ū: faciet enī tibi dominus sicut lo
cutus ē in manu mea et scindet reg
nū tuū de manu tua et dabit illud
proximo tuo david: quia nō obedis
ti voci dn̄i neque fecisti iram furoris
eius in amalech
Idcirco quod pateris fecit tibi
dn̄s hodie: et dabit deus etiā isrl
secū in manū philistijm Cras aut
tu et filij tui mecū eritis: sed et
castra isrl tradet dn̄s in manus
philistijm Statimque saul cecidit
porrectus in t̄ram Extimuerat
enim verba samuelis et robur
nō erat in eo: quia nō comederat
panem tota die illa Ingressa est
itaque mulier ad saul conturbatus e
nim erat valde Dixitque ad eum
Ecce obedivit ancilla tua voci tue
et posui aīam meam in manu
mea et audivi sermones tuos quos
locutus es ad me Nūc igitur audi
et tu vocem ancille tue: et ponam
corā te buccellam panis ut come
dens convalescas et possis iter fa
cere Qui renuit et ait Nō come
dam Coegerunt autem eum ser
vi sui et mulier: et tandem audi
ta voce eorum surrexit de t̄ra et
sedit sup lectum Mulier autem
illa habebat vitulū pascualem
in domo et festinavit et occidit
eum: tollensque farinā miscuit
eam et coxit azima et posuit an
te saul et ante servos eius Qui
cū comedissent surrexerunt et am

bulauerūt p totā noctem illā. xxix.
Congregantes sūt ergo philis
tiim vniūsa agmina in afec
sed et isrl' castra metatus est super
fontem qui erat in iezrahel. Et
satrape quidem philistiim incede
bant in centuriis et milib9. Da
uid autem et viri eius erant in
nouissimo agmine cū achis.
Dixeruntq; pricipes philistiim ad
achis. Quid sibi volūt hebrei isti
Et ait achis ad pricipes philistiim
Num ignoratis dauid qui fuit ser
uus saul regis isrl' et est apud me
multis dieb9 uel ānis et nō inueni
in eo quicquā ex die qua transfugit
ad me usq; ad diem hāc. Irati sūt
autem aduersum eum pricipes phi
listiim et dixerūt ei. Reuertat' vir
iste & sedeat in loco suo in quo con
stituisti eum et non descendat no
biscū in pliū: ne forte fiat nobis
aduersarius cū pliari ceperimus. Quo
mō enim alit' placare poterit dnm
suū nisi in capitib9 nrīs. Nōne is
te est dauid cui cātabāt in choro
dicentes. percussit saul mille & mili
bus suis et dauid decem in milib9
suis. Vocauit g° achis dauid: et
ait ei. Viuit dns quia rectus
es tu et bonus in cōspcū meo et exi
tus tuus et introitus tuus mecū
est in castris: & non inueni in te
quicquā mali ex die qua venisti
ad me usq; ad diem hāc. sed satra
pis non places. Reuertere ergo et
uade in pace. & non offendes ocu
los satrapum philistiim. Dixitq;
dauid ad achis. Quid enim feci
aut quid inuenisti in me seruo tuo
a die qua fui in cōspcū tuo usq;
in diem hāc. ut non veniam et
pugnem cont' inimicos dnī mei
regis. Respondens autem achis:
locutus est ad dauid. Scio quia bonus
es tu in oculis meis sicut angelus
dei: sed pricipes philistiim dixerūt
nō ascendet nobiscum in pliū. Igit'
surge mane tu et serui dnī tui q
venerūt tecū: et cū de nocte surrex
eritis & cepit dilucescē pgite. Sur
rexit itaq; de nocte dauid ipē &
viri eius ut proficiscerent' mane
& reuerterent' ad terram philistiim. phi
listiim autem descenderūt in iez
rahel. Caplm. xxx.
Cumq; venisset dauid et vi
ri eius in sicelech die tria a
malechite impetū fecerūt ex pte
australi in sicelech. et percusserūt
siceleth et succenderūt eam igni
& captiuas duxerūt mulieres ex ea
a minimo usq; ad magnū et
nō interfecerūt quēquam. sed secū
duxerūt et pgebāt itinē suo. Cū
ergo venisset dauid et viri eius
ad ciuitatem et inuenissent eā
succensam igni & uxores suas &
filios suos et filias ductas eē
captiuas leuauerūt dauid et po
pulus qui erat cū eo voces suas. &
planxerūt donec deficerēt in
eis lacrime. Siquidē & due uxo
res dauid captiue ducte fuerant
ahinoem iezrahelites et abiga
il uxor nabal carmeli: et con
tristatus est dauid valde. Volebat
enim eū pplus lapidare: quia ama
ra erat anima vniuscuiusq; viri sup
filiis & filiab9 suis. Confortatus
est ergo dauid in dnō deo suo
et ait ad abiathar sacerdotem filiū ad
achimelech. Applica ad me ephoth
et ~~applicauit~~ applicuit abiathar

ephot ad dauid Et consuluit da
uid dnm dicens psequar latruncu
los hos & comprehendam eos an
no Dixitq; dns ei psequere absq;
dubio enim comphendes eos &
excuties pdam Abijt ergo dauid
ipe et sexcenti vi qui erant cum
eo et venerūt usq; ad torrentem
besor: et lassi quidam substiterūt
Psecutus est autē dauid ipē et
quadringēti vi: substiterant em̄
ducēti qui lassi transire nō pote
rāt torrentem besor Et inuene
rūt virū egiptiū in agro et ad
duxerūt eum ad dauid Dederūtq;
ei panē ut comedēt et biberet
aquam: sed et fragmēta masse
caricarū & duas ligaturas uue
passe Que cū comedisset reuers9
est spūs eius & refocillatus est
Nō enim comedēat panē neq;
bibēat aquā trib9 dieb9 et trib9
noctib9 Dixit itaq; ei dauid
Cuius es tu vel unde et quo pgis
qui ait ei puer egyptius ego sū
seruus vi amalechite dereli
quit autē me dns meus: quia
egrotāe cepi nudius tercius
Siquidem nos erupim9 ad aus
tralem ptem cerethi & contra
iudam et ad meridiem caleph
& siceleth succendim9 igni Dix
itq; ei dauid Potes me duce ad
cuneū istū qui ait Iura michi
p deum quod nō occidas me et nō
tradas me in manus dni mei et
ducam te ad cuneū istum & iura
uit ei dauid Q cū duxisset eum
ecce illi discubebāt sup faciem uni
use t're comedentes & bibentes &
quasi festum celebrātes diem pro cūc
ta pda & spolijs q ceperant de t'ra

philistijm et de t'ra iuda Et pcussit
eos dauid a vespe usq; ad vespam
alt'ius diei et nō euasit ex eis quis
quā nisi quadringenti viri adoles
centes qui ascenderant camelos
et fugerant Eripuit ergo dauid oīa
que tulerant amalechite & duas
vxoēs suas eripuit nec defuit quis
quā a puulo usq; ad magnū tam
de filijs quā de filiab9 & de spolijs &
quecūq; rapuerāt omīa reduxit
dauid Et tulit vniūsos greges et
armenta: et minauit ante faciem
suam Dixerūtq; hec est preda da
uid Venit autem dauid ad ducentos
viros qui lassi substiterant nec seq
potuānt dauid et reside eos iussēat
in torrente besor Qui egressi sūt ob
uiā dauid: et pplo qui erat cum eo
Accedens autem dauid ad pplm: sa
lutauit eos pacifice Respondensq;
omnis vir pessim9 & iniquus de
viris qui erant cū dauid dixit Quia
nō venerūt nobiscū non dabim9
eis quicq de pda quā eruimus:
s; sufficiat vnicuiq; vxor sua et filij
quos cū acceperint recedant Dixit
autē dauid Nō sic facietis frēs mei
de hijs q tradidit nobis dns & cus
todiuit nos & dedit latrūculos qui
eruperant aduūsum nos in ma
nu nrā nec audiet vos quisquā
sup sermone hoc Equa enim ps
erit descendentis ad pliū & rema
nentis ad sarcinas: & similit' di
uident Et factum est hoc ex die
illa et deinceps cōstitutum & pfini
tum & qsi lex in isrl' usq; ad diē
hāc Venit ergo dauid in siceleth
& misit dona de pda senioribus
iuda pximis suis dicens Accipe

benedictionem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

benedictionem de preda hostium do
mini. hijs qui erant in bethel. et
qui in ramoth ad meridiem. et
qui in iether. et qui in aroer. et qui
in sefamoth et qui in esthama. et
qui in rachal et qui in urbibus
ieramel et qui in urbibus ceni. et
qui in arama. et qui in lacuasan
et qui in athac et qui in hebron.
et reliquis qui erant in hijs locis
in quibus commoratus fuerat dauid
ipse et viri eius Capitulum xxxi.

Philistijm autem
pugnabant aduersum israel.
et fugerunt viri israel ante faciem
philistijm et ceciderunt interfecti in mon
te gelboe Irrueruntque philistijm in
saul et filios eius et percusserunt iona
than et abinadab et melchisue fili
os saul Totumque pondus prelij versum
est in saul et consecuti sunt eum viri sa
gittarij et vulneratus est vehementer
a sagittarijs Dixitque saul ad ar
migerum suum Euagina gladium tu
um et percute me ne forte veniant
incircumcisi isti et interficiant me illu
dentes michi Et noluit armiger
eius: fuerat enim nimio timore
perterritus Arripuit itaque saul gladi
um et irruit super eum Quod cum
vidisset armiger eius videlicet
quod mortuus esset saul irruit e
tiam ipse super gladium suum et mor
tuus est cum eo Mortuus est er
go saul et tres filij eius et armi
ger illius et vniuersi viri eius in die
illa pariter Videntes autem viri israel
qui erant trans vallem et trans iorda
nen quod fugissent viri israelite et quod
mortuus esset saul et filij eius re
liquerunt ciuitates suas et fuge

runt: veneruntque philistijm et habi
tauerunt ibi Facta autem die altera
venerunt philistijm ut expoliarent
interfectos et inuenerunt saul et filios
eius iacentes in monte gelboe Et
preciderunt caput saul et spoliaue
runt eum armis et miserunt in terra
philistinorum per circuitum et annuncia
retur in templo ydolorum et in populis
Et posuerunt arma eius in templo
astaroth. corpus vero eius suspende
runt in muro bethsan Quod cum
audissent habitatores iabes galaad
quecumque fecerant philistijm sauli
surrexerunt omnes viri fortissimi:
et ambulauerunt tota nocte et tule
runt cadauer saul et cadauera filiorum
eius de muro bethsan: veneruntque
iabes et combusserunt ea ibi Et
tulerunt ossa eorum et sepelierunt in
nemore iabes et ieiunauerunt sep
tem diebus Explicit liber regum
primus. Incipiunt libri regum
secundi capitula.

Nuncium sceleris iubet ante
se perimi dauid pro mor
te ionathe et patris ac fratrum
Luxit dauid mortem saul
et filiorum eius. sed tamen testimo
nijs her alloquitur dauid.
Consuluit dominum dauid in quam
urbem iuda ascenderet et respon
dit hebron Agit gratias viris iabes
pro sepultura saul.
Abner filius ner filium saul re
gem fecit super israel Sed duobus annis
regnauit Cum pugnauerunt contra
dauid grauiter. Longa
concertatio inter domum dauid et
saul. sed et nomina sex filiorum da
uid qui nati sunt ei in hebron

Iurgium int' abner et filium saul causa concubine patris sui saul Abner deseruit filiu saul et contulit se dauid eciam uniu sum isrl' qui dissenciebat subdidit dauid Ioab displicuit amicicia abner cu dauid quem reuocauit et int'fecit inio rege qua occidit frem eius asahel
Displicuit dauid frm ioab que taliter maledixit nec deficiat de domo ioab fluxum seminis habens uel leprosus :-
Post necem filiorum saul et abner cotulit se uniu'sa isrl' eciam seniores eorum ad dauid. fedus eciam celebiuit cu eis et q' qua draginta anis regnauit
Dauid exequias et luctum celebrari iubet p'cussori abner id e ioab et ecia uulgus cu eo Rex tyri nucios misit muna dauid eciam noia filiorum eius qui nati sut in ih'rlm Ascendut philistei ad debellandu dauid. s3 cosuluit dominu q' iussit eum inire bellu quos int'fecit. qui repantes se scdo uenerut itein osuluit dauid dominu. cui respondit ante faciem eius egrede contra philistijm Oza p'cussit dns quia temere iniecit manum in archam et cotristatus est dauid Benedixit dns obededom qui suscepit archam dei tribus mesib9
Dauid reuocat archam dei de domo obededom in ciuitatem suam cu gaudio saltans ante eam et obtulit holocausta deo et dedit uiris et mulierib9 collir dam panis unam et assaturam bubule carnis una et similam frixam oleo Michol uxori dauid p'marie filie saul displicuit qua saltauit ante archam qui digne respondit Uisum est dauid indignu quia ipe habitaret in domo cedrina et archa dei in pellib9 et accepit responsum se filiu habiturum qui edificaret domu domino :-
Percussit dauid moab et abstulit frenu tributi de manu philistijm et fecit eu sibi tributarium et alios reges et spolia eorum tulit nimis. Thou rex emath misit ioram filiu suu cu munerib9 ut salutaret eu et in ualle salinaru cesa sut xii milia
Filij dauid sac'dotes erant re quirit ecia semen ionathe ad retribuendu bona Item requirit dauid amon filiu noie anon ut faceret cu eis misericordiam. recolens beneficia patris eius. qui apphendens pueros dauid rasit dimidiam barbam eorum exinde oritur p'lium :-
Incurrit rex in uxorem urie ethei qd' displicuit dno et misit nathan p'phetam ad dauid :-
Increpat nathan dauid iussu dni pro malefco et p'cussit filiu eius morte. Con silium ioab ducis dicentis adesto uictorie belli ne postmodum ni ascribat' uictoria s3 tibi potius Filius dauid amon so rorem suam nomine thamar

ilhate diligebat ita ut egrotaret
Occidit absolon amon
ppt stupru sororis et fugit ad thol
mai regem iessur.
Ioab p mulierem sapientem
figuris fecit adire regem dauid
ut indulgeret malum absolon filij
sui qui ductus pietate iussit io
ab reduce absolon de iessur ita
ut no videt eum dauid.
Reconciliauit osculans dauid
absolon filiu suu. sed intercedente
ioab arte mira Iteru
offendit absolon dauid sollicitans
viros isrl ut rege eum constitue
rent in hebron Petit
fuga rex dauid ppt temerita
tem filij sui absolon et archa
dei que portata fuerat iussit re
uocari in domu domini
Semei filius gera de cogna
tione domus saul resultans la
pidabat dauid exprobrans ei
et qua pacient sustinuit
Consilium petit achitophel ab
salon. qui dedit ei incestuosum
Petit ~~achitoph~~ achito
phel absalon xii milia virorum
ut egrederetur cont dauid. item
reuocat chusai consiliu achito
phel dans melius ut induceret do
minus sup absolon malu. videns
achitophel no fuisse consilium
suu suspendio interijt ppria volu
tate Diuidente dauid ex
ercitum trib ducib ipm phibet
populi parit dantes consilium
salubrius tamen egredientib
ducib pietas pris demandat
seruare michi pueru absalon.
Interitus absalon filij
dauid Luxit autem
dauid absalon filiu suum nimis
Ioab dure aggredit
regem dauid quia lugens humi
liauit exercitum nec reduci vo
lebat in ciuitate.
Absq voto omnis populi isrl
non audebat reduci dauid in ihe
rusalem post cedem regis vel
mortem quam sibi elegerat
absalon Clementia re
gis dauid circa semei vel ceteros
qui maledixerant regi pgenti
a facie absalon vel qualiter res
pondit hortanti se ad malum
Beneficia berzellai
circa regem qui voluit redde
vicem. sed senectus eius impedi
uit Iurgiu inter
tribum iuda q sentiebat cu dauid
et isrl qui sentiebat cu seba fi
lio bochri Seba filius
bochri cogitauit malum cont
dauid quem consecutus est ioab in
ciuitatem et obsidebat qua subu
tare nitebat nisi p muru muli
er pace postulasset pro cunctis
ibi habitantib que etia ampu
tari fecit caput seba et tradidit
ioab. sic saluans ciuitate
Minatur dns dauid famis pe
nuriam ppt saul qui consuluit do
minu qui dedit remediu et pla
catus est. recollectis ossibus sa
ul et ionathe et sepultis i sepul
chro patris sui.
Bella quatuor ubi repti sut
statura proceri in quib unus eorum
senos digitos habuit in mani
bus sue in pedibus
Canticum dauid qd cecinit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

domino in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum eius et de manu saul. Alloquitur david populum.

Sitiens in spelunca david positus desiderabat aquam de cisterna que est in bethleem iuxta portam quam delatam noluit bibere propter temeritatem portitorum dicens propicius sit mihi dominus ne bibam sanguinem horum sed libavit eam domino

Abisai qui levavit hastam suam contra trecentos viros quos interfecit et ceteri vi fortes in quibus unus leones absque ferro interfecit et egyptium fortem de hasta sua supposuit. Indignatur dominus contra israel ita ut iubet david dinumerare populum israel et iudam et post dinumerationem iubet dominus eligere sibi optionem trium plagarum pestis famis et gladii et venit gladius in populum tribus diebus Et angelus qui missus est ad percutiendum iubetur a domino quiescere testimonium non offerenda holocausta gratuita nisi ex proprio labore. Explicit capitula.

Incipit liber regum secundus. Cap. i.

Factum est autem postquam mortuus est saul ut david reverteretur a cede amalech: et manet in sicelech dies duos In die autem tercia apparuit homo veniens de castris saul veste conscissa et pulvere aspersus caput Et ut venit ad david cecidit super faciem suam et adoravit Dixitque david ad eum unde venis. Qui ait ad eum De castris israel fugi. Et dixit ad eum david Quod est verbum quod factum est indica mihi Qui ait fugit populus ex prelio et multi corruentes e populo mortui sunt sed et saul et ionathan filius eius interierunt Dixitque david ad adolescentem qui nunciabat ei Unde scis quia mortuus est saul et ionathas filius eius. et ait adolescens qui nunciabat ei Casu veni in montem gelboe et saul incumbebat super hastam suam porro currus et equites appropinquabant ei Et conversus post tergum suum vidensque me vocavit Cui cum respondissem assum dixit michi Quis nam es tu Et aio ad eum Amalechites sum Et locutus est mihi Sta super me et interfice me quoniam tenent me angustie et adhuc tota anima mea in me est Stansque super eum occidi illum: sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam Et tuli dyadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et attuli ad te dominum meum huc Apprehendens autem david vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo et planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super saul et super ionathan filium eius et super populum domini et super israel quod corruisset gladio Dixitque david ad

iuuenem qui nunciabat ei. unde es. Qui respondit. filius hominis aduene amalechite ego sum. Et ait ad eum dauid. Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres xpm domini. Vocansque dauid unum de pueris suis ait. Accedens irrue in eum. qui percussit eum et mortuus est. Et ait ad eum dauid. Sanguis tuus super caput tuum. os enim tuum locutum est aduersum te dicens. Ego interfeci xpm domini.

Planxit autem dauid planctum huiuscemodi super saul et super ionathan filium eius et precepit ut docerent filios iudeorum arcum carmen sicut scriptum est in libro iustorum. Inclyti israel super montes tuos interfecti sunt. Quomodo ceciderunt fortes. Nolite annunciare in geth neque annuncietis in compitis ascalonis ne forte letentur filie philistiim ne exultent filie incircumcisorum. Montes gelboe nec ros nec pluuia [veniant] super uos neque sint agri primiciarum quia ibi abiectus est clipeus fortium. clipeus saul quasi non esset unctus oleo. a sanguine interfectorum ab adipe fortium. sagitta ionathe numquam rediit retrorsum et gladius saul non est reuersus inanis. Saul et ionathas amabiles et decori in uita sua in morte quoque non sunt diuisi. Aquilis velociores leonibus fortiores. filie israel super saul flete qui uestiebat uos coccino in delicijs qui prebebat ornamenta aurea cultui uestro. Quomodo ceciderunt fortes in prelio. Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater mi ionatha decore nimis et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium ita te diligebam. Quomodo ceciderunt robusti. et perierunt arma bellica.

Capitulum. ij.

Igitur post hec consuluit dauid dominum dicens. Num ascendam in unam de ciuitatibus iuda. et ait ad eum dominus. Ascende. Dixitque dauid. Quo ascendam. Et respondit ei. In hebron. Ascendit ergo dauid et due uxores eius achinoem iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli. Sed et uiros qui erant cum eo duxit dauid singulos cum domo sua. et manserunt in oppidis hebron. Veneruntque uiri iuda et unxerunt ibi dauid ut regnaret super domum iuda. Et nunciatum est dauid quod uiri iabes galaad sepelissent saul. Misit ergo dauid nuncios ad uiros iabes galaad dixitque ad eos. benedicti uos domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino uestro saul et sepelistis eum. Et nunc retribuet quidem uobis dominus misericordiam et ueritatem. sed et ego reddam gratiam eo quod fecistis uerbum istud. Confortentur manus uestre et estote filij fortitudinis. licet enim mortuus sit dominus uester saul tamen me unxit domus iuda regem.

Abner autem . sibi. filius ner princeps exercitus saul tulit hysboseth filium saul et circumduxit eum per castra regemque constituit super galaad ac super gessuri et super iezrahel et super ephraim et super beniamin et super israhel uniuersum

Quadraginta annorum erat hys
boseth filius saul cum regnare ce
pisset super israel: et duobus annis reg
nauit. Sola autem domus iuda se
quebatur dauid. Et fuit numerus
dierum quos commoratus est dauid im
perans in hebron super domum iuda
septem annorum et sex mensium. Egres
susque est abner filius ner et pu
eri hysboseth filii saul de castris
in gabaon. Porro ioab filius sar
uie et pueri dauid egressi sunt et
occurrerunt eis iuxta piscinam
gabaon et cum in unum conuenissent
e regione sederunt hii ex una parte
piscine et illi ex altera. Dixit ab
ner ad ioab. Surgant pueri et
ludant coram nobis: et respondit io
ab Surgant. Surrexerunt ergo et
transierunt numero duodecim de
beniamin ex parte hysboseth filii
saul: et duodecim de pueris da
uid. Apprehensoque unusquisque capi
te comparis sui defixit gladium
in latus contrarii et ceciderunt simul
Vocatumque est nomen loci illius a
ger robustorum in gabaon et ortum
satis est bellum durum in die illa. Fuga
tusque est abner et viri israel a pu
eris dauid. Erant autem ibi tres
filii saruie ioab et abisai et a
Porro asael sahel. cursor velocissimus fuit quasi
unus ex capreis que morantur
in siluis. Persequebatur autem asa
hel abner: et non declinauit ad
dexteram siue ad sinistram ob
omittens persequi abner. Res
pexit itaque abner post tergum
suum et ait. Tu ne es asa
hel. Qui respondit ego sum.
Dixitque ei abner: Vade ad dex
teram siue ad sinistram et ap
prehende unum de adolescentibus
et tolle tibi spolia eius. Noluit
autem asahel omittere quin ur
geret eum. Rursumque locutus
est abner ad asahel. Recede
noli me sequi ne compellar confo
dere te in terram et leuare non
potero faciem meam ad ioab
fratrem tuum. Qui audire contemp
sit et noluit declinare. Percussit au
tem eum abner auersa hasta in
inguine et transfodit et mortuus
est in eodem loco. Omnesque qui tran
sibant per locum in quo ceciderat asa
hel et mortuus erat subsistebant.
Persequentibus autem ioab et abi
sai fugientem abner sol occubuit
et venerunt usque ad collem aque
ductus qui est ex aduerso vallis et
itineris gabaon. Congregatique sunt
filii beniamin ad abner et conglobati
ti in unum cuneum steterunt in summi
tate tumuli unius et exclamauit
abner ad ioab et ait: Num usque ad
internitionem tuus mucro deseuit. An
ignoras quod periculosa sit desperatio.
Usque quo non dicis populo ut
omittat persequi fratres suos. et ait
ioab Viuit dominus si locutus fuisses
mane: recessisset populus persequens
fratrem suum. Insonuit ergo ioab bu
cina et stetit omnis exercitus nec
persecuti sunt ultra israel neque inire certa
men. Abner autem et viri eius abierunt
per campestria tota nocte illa et transierunt
iordanem et lustrata omni bethoron ve
nerunt ad castra. Porro ioab reuer
sus omisso abner congregauit
omnem populum et defuerunt de pu
eris dauid xviiii viri excepto
asahele. Serui autem dauid percus

seruis de beniamin et de viris qui
erant cum abner. ccc. sexaginta qui et
mortui sunt. Tuleruntque asahel et se-
pelierunt eum in sepulchro patris sui
in bethleem. Et ambulaue-
runt tota nocte ioab et viri qui e-
rant cum eo et in ipso crepusculo pue-
nerunt in hebron. Capitulum iij.

Facta est ergo longa concerta-
tio inter domum saul et inter
domum dauid. Dauid proficiens et
semper seipso robustior. domus autem
saul decrescens cottidie. Natique sunt
dauid filij in hebron. Fuitque primoge-
nitus eius amon de achinoem iez-
rahelitide. et post eum cheliab de
abigail vxore nabal carmeli.
Porro tercius absalon filius maa-
cha filie tholomai regis iessur.
Quartus autem adonias filius ag-
githe. quintus saphacia filius abithal.
Sextus quoque ietraham de agla vxore
dauid. Hij nati sunt dauid in hebron.
Cum ergo esset prelium inter domum ab-
ner filius ner regebat domum saul.
Fuerat autem sauli con-
cubina nomine ressa filia ahia. Dix-
itque hisboseth ad abner. Quare
ingressus es ad concubinam patris
mei. Qui iratus nimis propter verba
hisboseth ait. Numquid caput canis
ego sum aduersum iudam hodie qui
fecerim misericordiam super domum
saul patris tui et super fratres et pro-
ximos eius et non tradidi te in manus
dauid et tu requisisti in me quod ar-
gueres pro muliere hodie. Hec fa-
ciat deus abner et hec addat ei
nisi quomodo iurauit dominus dauid sic
faciam cum eo ut transferatur regnum de
domo saul et eleuetur thronus da-
uid super israel et super iudam a dan
vsque bersabee. Et non potuit respon-
dere ei quicquam quia metuebat
illum. Misit ergo abner nuncios ad da-
uid pro se dicentes. Cuius est terra
et ut loquerentur. fac mecum amici-
cias et erit manus mea tecum et
reducam ad te vniuersum israel. Qui
ait. Optime ego faciam tecum ami-
cicias. sed vnam rem peto a te dicens.
Non videbis faciem meam antequam
adduxeris michol filiam saul et sic
venies et videbis me. Misit autem
dauid nuncios ad hisboseth filium
saul dicens. Redde vxorem meam
michol quam despondi mihi centum
preputijs philistijm. Misit ergo his-
boseth et tulit eam a viro suo fal-
tiel filio lais. sequebaturque eam
vir suus plorans vsque bahurim
et dixit ad eum abner. Vade reuer-
tere. Qui reuersus est.

Sermonem quoque intulit ab-
ner ad seniores israel dicens. Tam
heri quam nudius tercius querebatis
dauid ut regnaret super vos. Nunc
ergo facite quoniam dominus locu-
tus est ad dauid dicens. In manu
serui mei dauid saluabo populum
meum israel de manu philistijm et
de manu omnium inimicorum eius.
Locutus est autem abner etiam
ad beniamin et abijt ut loqueretur
ad dauid in hebron omnia que
placuerant israeli et vniuerso benia-
min. Venitque ad dauid in hebro-
num viginti viris et fecit dauid
abner et viris eius qui venerant
cum eo conuiuium. Et dixit ab-
ner ad dauid. Surgam et congre-
gem ad te dominum meum regem om-
nem israel. et ineant tecum fedus. et
imperes omnibus sicut desiderat anima

tua Cum ergo deduxisset david
abner et ille isset in pace statim
pueri david et ioab venerunt cesis
latronibus cum preda magna ni-
mis Abner autem non erat cum
david in hebron quia iam dimi-
serat eum et profectus fuerat in pa-
ce et ioab et omnis exercitus qui
erat cum eo postea venerant
Nunciatum est itaque ioab a narran-
tibus Venit abner filius ner ad
regem et dimisit eum et abiit in
Et ingressus est pace
ioab ad regem et ait Quid fe-
cisti Ecce venit abner ad te
quare dimisisti eum et abiit et
recessit Ignoras abner filium
ner quoniam ad hoc venit ut deci-
peret te et sciret exitum tuum et
introitum tuum et nosset omnia
que agis Egressus itaque ioab a da-
vid misit nuncios post abner
et reduxit eum a cisterna si-
ra ignorante david Cumque re-
disset abner in hebron seorsum
adduxit eum ioab ad medium por-
te ut loqueretur ei in dolo et percus-
sit eum ibi in inguine et mortuus
est in ultionem sanguinis asahel
Quod cum audisset fratris eius
set david rem gestam ait Mun-
dus ego sum et regnum meum
apud dominum usque in sempiternum
a sanguine abner filii ner et ve-
niat super caput ioab et super
omnem domum patris eius nec
deficiat de domo ioab fluxum
seminis sustinens et leprosus
tenens fusum et cadens gla-
dio et indigens pane Igitur io-
ab et abisai frater eius interfece-
runt abner eo quod occidisset
asahel fratrem eorum in gabaon in
Dixit autem david prelio
ad ioab et ad omnem populum qui
erat cum eo Scindite vestimenta
vestra et accingimini saccis et
plangite ante exequias abner
Porro rex david sequebatur fere-
trum Cumque sepelissent abner in he-
bron levavit rex vocem suam
et flevit super tumulum abner Fle-
vit autem et omnis populus
plangens quoque rex abner ait Ne-
quaquam ut mori solent ignavi
mortuus es abner Manus tue
non sunt ligate et pedes tui non
sunt compedibus aggravati sed sicut so-
lent cadere coram filiis iniquita-
tis corruisti Congeminansque
omnis populus flevit super eum
Cumque venisset universa populi mul-
titudo cibum capere cum david clari
adhuc die iuravit david dicens
Hec faciat mihi deus et hec addat
si ante solis occasum gustavero
panem vel aliud quicquam Om-
nis quoque populus audivit et placuerunt
eis cuncta que fecerat rex in conspectu
totius populi Et cognovit omne
omne vulgus et universus israel in
die illa quoniam non actum fuisset a re-
ge ut occideretur abner filius ner
Dixit quoque rex ad servos suos
Num ignoratis quoniam princeps et
maximus cecidit hodie in israel
Ego autem adhuc delicatus et unc-
tus rex Porro viri isti filii sarvie
duri mihi sunt Retribuat dominus facien-
ti malum iuxta maliciam suam
Audivit autem filius Ca. iiii.
saul quod cecidisset abner

in hebron et dissolute sunt manus eius
omnisque israel perturbatus est. Duo au
tem viri principes latronum erant fi
lio saul nomen uni baana et no
men alteri rechab filii remmon
berothite de filiis beniamin. Siqui
dem et beroth reputata est in ben
iamin et fugerunt berothite in get
thaym fueruntque ibi advene usque
in tempus illud. Erat autem iona
the filio saul filius debilis pedi
bus. Quinquennis enim fuit quando
venit nuncius de saul et de iona
tha ex iezrahel. Tollens itaque eum
nutrix sua fugit. Cumque festinaret
ut fugeret cecidit et claudus effectus
est habuitque vocabulum mifibo
seth. Venientes autem filii rem
mon berothite rechab et baana
ingressi sunt fervente die domum
hisboseth qui dormiebat super stra
tum suum meridie: et hostiaria domus
purgans triticum obdormivit. Ingres
si sunt autem domum latenter assumen
tes spicas tritici: et percusserunt eum
in inguine rechab et baana frater
eius et fugerunt. Cum autem ingres
si fuissent domum ille dormiebat
super lectum suum in conclavi et percuti
entes interfecerunt eum: sublato
que capite eius abierunt per viam deser
ti tota nocte et attulerunt caput
hisboseth filii saul ad david in
hebron. Dixeruntque ad regem ecce
caput hisboseth filii saul inimi
ci tui qui querebat animam tuam et
dedit dominus domino meo regi ultiones
hodie de saul et de semine eius.
Respondens autem david rechab et baa
na fratri eius filiis remmon be
rothei: dixit ad eos. Vivit dominus
qui eruit animam meam de omni an
gustia: quoniam eum qui annunciaverat
michi et dixerat mortuus est saul
qui putabat se prospera nunciare
tenui et occidi in sicleg: cui opor
tebat me dare mercedem pro
nuncio. Quanto magis nunc cum
homines impii interfecerunt virum in
noxium in domo sua super lectum
suum non queram sanguinem
eius de manu vestra et auferam
vos de terra. Precepit itaque david
pueris suis et interfecerunt eos: pre
cidentesque manus et pedes eorum
suspenderunt eos super piscinam in
hebron. Caput autem hisboseth
tulerunt et sepelierunt in sepulchro
abner in hebron. Capitulum . v.

Et venerunt universe tribus
israel ad david in hebron
dicentes. Ecce nos os tuum et caro
tua sumus: sed et heri et nudius
tercius cum esset saul rex super nos tu
eras educens et reducens israel.
Dixit autem dominus ad te. Tu pasces
populum meum israel et tu eris dux
super israel. Venerunt quoque et se
nes de israel ad regem in hebron
et percussit cum eis rex david fedus
in hebron coram domino unxeruntque
david in regem super israel. Filius xxx
annorum erat david cum regnare
cepisset et xl. annis regnavit.
In hebron regnavit super iudam
vii annis et vi mensibus. In ihe
rusalem autem regnavit xxx
tribus annis super omnem iuda et israel.
Et abiit rex et omnes viri qui erant
cum eo in iherusalem ad iebuseum habi
tatorem terre. Dictumque est ad david
ab eis. Non ingredieris huc nisi

abstuleris cecos et claudos dicē
tes non ingredietur david huc.
Cepit autem david arcem syon
hec est civitas david proposue
rat enim david in die illa premiū
q̄ percussisset iebuseū et tetigisset
domatum fistulas et abstulisset
claudos et cecos odientes aīam da
uid ideo d' in p̄verbio Cecus et
claudꝰ non intrabūt templū
Habitavit autē david in arce
et vocavit eā civitatē david: et
edificavit p gyrū a mello et intri
secus et egrediebat̄ proficiens
atq; succrescens et dn̄s deus ex͛
cituū erat cū eo. Misit
q; ~~itaque~~ hiram rex tyri nūcios
ad david et ligna cedrina et ar
tifices lignorū artifices q; lapi
dum ad parietes et edificave
rūt domum david Et cognovit
david qm̄ confirmasset eū dn̄s regē
sup isrl̄: et qm̄ exaltasset regnū
eius sup populū suū isrl̄ Accepit
ergo adhuc concubinas et uxores
de ihrl̄m postquā venerat de he
bron natiq; sūt david alij filij et
filie: et hec nōia eorū qui nati sūt
ei in ihrl̄m Samua et sobab et
nathan et salomon et ibahar
et helisua et nepheg et iafia et
helisama et helyda et elifeleth
Audierūt ergo philistijm
qd̄ unxissent david regem sup
isrl̄ et ascenderūt univsi ut que
rerēt david Quod cū audisset
david descendit in p̄sidiū philis
tijm autē venientes diffusi sūt
in valle raphaim et consuluit da
uid dn̄m dicens Si ascendam
ad philistijm et si dabis eos in

manu mea et dixit dn̄s ad david
Ascende quia tradens tradam phi
listijm in manu tua Venit ergo da
uid in baal pharasim et percussit
eos ibi et dixit Divisit dn̄s ini
micos meos corā me: sicut dividūtur
aq̄ ppterea vocatū est nomen lo
ci illius baal pharasim Et relique
rūt ibi sculptilia sua: q̄ tulit da
uid et viri eius Et addiderūt ad
huc philistijm ut ascendent et dif
fusi sūt in valle raphaim Consu
luit aūt david dn̄m Si ascendā
cont͛ philisteos et si trades in manꝰ
meas Qui respondit Nō ascē
das obviam eis: sed gyra post t͛
gum eorū et venies ad eos ex adū
so pyrorū Et cū audieris sonitū
gradientis in cacumine pyrorū
tūc inibis p̄liū q; tūc egredietur dn̄s
an̄ faciem tuā ut percuciat castra phi
listijm. Fecit itaq; david sicut ei
p̄ceperat dn̄s et percussit philistijm
de gabaa usq; dum venias gezer.

Congregavit Caplm̄ vi.
autem rursum david om̄s
electos ex isrl̄ xxx milia surrexit
et abijt et univsus populus qui erat
cū eo de viris iuda ut adducerent
archam dei sup quam invocatū
est nomen dn̄i exercituū sedentis
in cherubyn sup eam Et imposue
rūt archā dn̄i sup plaustrū novū
tuleruntq; eam de domo amina
dab qui erat in gabaa Oza au
tem et hayo filij aminadab qui
~~erat in gabaa~~ minabāt plaustrū
novū Cumq; tulissent eam de
domo aminadab qui erat in
gabaa custodiens archam dei
hayo precedebat archam David aūt
et omnis isrl̄ ludebant coram

dn̄o in omīb⁹ lignis fabrefc̄is
et cytharis et lyris ⁊ tympanis
⁊ sistris ⁊ cymbalis :~
Postquā autem venerūt ad ar-
eam nachor extendit manū oza
ad archam dei . ⁊ tenuit eam :
qm̄ calcitrabāt boues ⁊ declina
uerāt eam Iratus q; ē indignaco
ne dn̄s cont̄ ozam : ⁊ pcussit eū
sup temeitate · qui mortu⁹ ē ibi
iuxta arcam dei Contristato est
autē dauid eo qd̄ pcussisset dn̄s
ozam Et uocatum est nomē loci
illi⁹ pcussio oza usq; ī die hac
Et timuit dauid do
mīnū in die illa dicēs Quo
modo ingredieť ad me archa
dn̄i ⁊ noluit duīte ad se archā
dn̄i in ciuitatē dauid : sed diuer-
tit eā in domo obededom gethei
Et habitauit archa dn̄i ī domo
obededom getthei t̄b⁹ mēsib⁹ Et
benedixit dn̄s obededom ⁊ oēm
domū eius Nunciatumq; est regi da
uid quia benedixisset dn̄s obe
dedom et omnia ei⁹ ꝓpt̄ archā
dei Dixitq; dauid Ibo ⁊ redu
cam archam cū bn̄dictiōe ī do
mū meam. Abijt ergo
dauid et adduxit archam dei de
domo obededom gethei ī ciuitatē
dauid cū gaudio Et erant cū da
uid septem chori et uictima vitu
li Cumq; ascendissent qui por
tabāt archam dn̄i sex passꝰ im
molabāt bouē ⁊ arietem et da
uid pcutiebat in organis et salta
bat totis virib⁹ ~~Porro dauid~~ an
te dominū Porro dauid accinc
tus erat ephot lineo ⁊ dauid ⁊
oīs domus isr̄l' ducebāt archā
testamēti dn̄i in iubilo et in clangōre
bucine Cumq; intrasset archa dn̄i
in ciuitatē dauid : michol filia sa
ul prospiciens p fenestrā vidit re
gem dauid subsilientē atq; saltan
tem coram dn̄o : et despexit eū
in corde suo Et introduxerūt ar-
chā dn̄i et posuerūt eā in loco
suo in medio tabnacli qd̄ teten
derat ei dauid ⁊ obtulit dauid ho
locausta coram dn̄o et pacifica
Cumq; complesset offerēs holocaus
ta ⁊ pacifica benedixit populo
in nōie dn̄i exercituū
Et partitus est vniuse multi
tudini isr̄l' tam viro quā mulieri
singul' collirida tortam panis
vnā ⁊ assaturā bubule carnis
vnā ⁊ similam frixā oleo Et abijt
omnis popul⁹ vnusquisq; in do
mū suam reusq; est dauid ut
benediceret domui sue Et egressa
michol filia saul in occursum da
uid ait Quā glōsus fuit hodie
rex isr̄l · discooperiens se ante an
cillas seruorꝝ suorꝝ et nudat⁹
ē quasi si nudareť vnus de scur
ris Dixitq; dauid ad michol
viuit dn̄s quia ludam ante do
minū qui elegit me potius quā
prēm tuū ⁊ quā omnē domū
eius ⁊ p̄cepit michi ut eēm
dux sup ꝑplm dn̄i isr̄l · ludam
⁊ vilior fiam plus quā factꝰ
sum et ero humil' in ocul' meis
⁊ cū ancillis de quib⁹ locuta es
gloriosior apparebo Igitur michol
filie saul non ē natus filius us
q; ad diem mortis sue Ca. vij.
Factū est autem cum sedisset
rex in domo sua et dn̄s
dedisset ei requiem undiq; ab
inimicis suis vniusis · dixit

ad nathan prophetam. Vides ne quod
ego habitem in domo cedrina et
archa dei posita sit in medio pel
lium. Dixitque ad nathan ad re
gem. Omne quod est in corde
tuo vade fac, quia dominus tecum est.
Factum est autem in noc
te illa: et ecce sermo domini ad na
than dicens. Vade et loquere ad
servum meum david. Hec dicit do
minus. Numquid tu edificabis
michi domum ad habitandum. Neque
enim habitavi in domo ex die
qua eduxi filios israel de terra e
gypti usque ad diem hanc: sed am
bulabam in tabernaculo et in ten
torio per cuncta loca que transivi cum
omnibus filiis israel. Numquid loquens
locutus sum ad unam de tribubus
israel cui precepi ut pasceret popu
lum meum dicens: quare non
edificastis michi domum cedrinam.
Et nunc hec dices servo meo da
vid. Hec dicit dominus exercituum. Ego
te tuli de pascuis sequentem
gregem ut esses dux super po
pulum meum israel. et fui tecum
in omnibus ubicumque ambulas
ti et interfeci universos inimi
cos tuos a facie tua: fecique tibi
nomen grande iuxta nomen
magnorum qui sunt in terra et po
nam locum populo meo israel. et
plantabo eum et habitabo cum eo
et non turbabitur amplius: nec
addent filii iniquitatis ut af
fligant eum sicut prius ex die qua
constitui iudices super populum
meum israel. Et requiem dabo ti
bi ab omnibus inimicis tuis. pre
dicet que tibi dominus quod domum fa

ciat tibi dominus. Cumque completi
fuerint dies tui et dormieris cum
patribus tuis suscitabo semen tuum
post te quod egredietur de utero
tuo et firmabo regnum eius. Ipse
edificabit domum nomini meo: et sta
biliam thronum regni eius usque in
sempiternum. Ego ero ei in patrem
et ipse erit michi in filium. Qui
si inique aliquid gessit arguam
eum in virga virorum et in plagis fili
orum hominum. Misericordiam autem
meam non auferam ab eo: sicut ab
stuli a saul quem amovi a facie
mea et fidelis erit domus tua et
regnum tuum usque in eternum ante faci
em meam et thronus tuus erit
firmus iugiter. Secundum omnia verba hec
et iuxta universam visionem istam
sicut locutus est nathan ad david
Ingressus est autem rex david et
sedit coram domino et dixit. Quis
ego sum domine deus meus et que
domus mea quia adduxisti me
huc usque. Sed et hoc parum visum est
in conspectu tuo domine deus meus: nisi
loquereris etiam de domo servi
tui in longinquum. Ista est enim lex
adam domine deus. Quid ergo ad
dere poterit adhuc david ut lo
quatur ad te. Tu enim scis servum
tuum domine deus. Propter verbum tuum et
secundum cor tuum fecisti omnia magna
lia hec: ita ut notum faceres servo
tuo. Idcirco magnificatus es domine deus
quia non est similis tui. neque est
deus extra te in omnibus que
audivimus auribus nostris. Que est
autem ut populus tuus israel gens in
terra propter quam ivit deus ut redi
meret eam sibi in populum. ut

ponet sibi nomen faceretq; eis
magnalia et horribilia sup tr̄ra
a facie populi tui quē redemisti
tibi ex egypto gente ⁊ deo eius
et firmasti tibi populū tuū isr̄l i
populū sempit̄nū. ⁊ tu dn̄e f̄cus
es eis in dm̄ Nunc ergo dn̄e deꝰ
v̄bū quod locutꝰ es sup seruū
tuū et sup domū eius. suscita in
sempiternum ⁊ fac sicut locutꝰ es
⁊ magnificet̄ nomē tuū usq; in
sempit̄nū atq; dicat̄ dn̄s exercitu
um deus sup isr̄l Et domus ser
ui tui dauid erit stabilita corā
dn̄o Quia tu dn̄e deus exercituū
dꝰ isr̄l reuelasti aurē serui tui
dicens. domū edificabo tibi ꝓp
terea inuenit seruus tuus cor suū
ut oraret te oratione hac Nunc
ergo dn̄e deus. tu es deus verꝰ
et v̄ba tua erūt vera. locutꝰ es
enim ad seruū tuū bona hec.
Incipe igit̄ et bn̄dic domū seru
tui ut sit in sempiternum coram
te: quia tu dn̄e deꝰ locutꝰ es h̄
et benedictione bn̄dicet̄ domus
serui tui i sempit̄nū.

Capitulum. viij.

Factū est autem post hec pcussit da
uid philistiim ⁊ humiliauit eos
Et tulit ~~deus~~ dauid frenū t̄bu
ti de manu philistiim: ⁊ pcussit
moab ⁊ mensus est funiculo
coequans t̄re. mensus est autē
duos funiculos vnū ad occiden
dū et vnū ad viuificandū Fac
tus est moab dauid seruiens
sub tributo Et pcussit dauid ad
adezer filiū roob regē soba qn̄do
profectꝰ est ut dominaretur sup
flumen eufraten Et captis

dauid ex pte eius mille septinge
tis equitibꝰ et viginti milibꝰ pe
ditum subneruauit omēs iu
gales curruū Dereliquit aut
ex eis centū currus Venit quoq;
syria damasci ut p̄sidiū ferret
adadezer regi soba Et pcussit
dauid de syria viginti duo mi
lia viroꝝ Et posuit dauid p̄sidi
um in syria damasci. f̄ca q; sy
ria dauid seruiens sub t̄buto
Seruauit dn̄s dauid in omnibꝰ
ad q̄ncq; profectus ē Et tulit da
uid arma aurea ⁊ torques que
habebāt serui adadezer et detu
lit ea in ih̄r̄lm Et de bethe et de
beroth ciuitatibꝰ adadezer tulit
rex dauid es multū nimis de
quo fecit salomon omnia vasa
ere in t̄eplo Audiuit autem
thou rex emath qꝺ pcussisset
dauid omne robur adadezer
⁊ misit thou ioram filiū suū ad
regem dauid ut salutaret eū
cōgratulans et gr̄ās agens. eo
qꝺ expugnasset adadezer ⁊ p
cussiss; eum Hostis quippe erat
thou adadezer Et in manu eiꝰ
erāt vasa argētea et aurea ⁊
vasa erea que et ipā sc̄ificauit
rex dauid cū argēto ⁊ auro que
sc̄ificauāt de vniu̇sis gētibꝰ q̄s
subegerat de syria ⁊ moab ⁊
filijs āmon ⁊ philistijm et ama
lech: ⁊ de manubijs adadezer
filij roob regi soba Fecit quoq;
sibi dauid nomen cum reuer
teret̄ capta syria in valle sali
narū cesis duodecim milibꝰ ⁊
posuit in ydumea custodes statu

itaque presidium Et facta est uniuersa ydu-
mea seruiens dauid Et serua-
uit dominus dauid in omnibus ad que-
cumque profectus est et regnauit da-
uid super omnem israel faciebat
quoque dauid iudicium et iusticiam
omni populo suo Ioab autem
filius saruie erat super exercitum
Porro iosaphat filius ahylud erat
a comentariis et sadoch filius achi-
tob et abimelech filius abiathar
sacerdotes et sarayas scriba banaias
autem filius ioiada super cherethi
et felethi Filii autem
dauid sacerdotes erant Ca. ix
Et dixit putas ne aliquis
qui remanserit in domo sa-
ul ut faciam cum eo misericordiam propter
ionathan Erat autem de domo
saul seruus nomine siba Quem
cum vocasset rex ad se dixit ei
Tu ne es siba Et ille respondit
Ego sum seruus tuus et ait rex
Numquid superest aliquis de domo sa-
ul ut faciam cum eo misericordiam dei
Dixitque siba regi Superest filius
ionathe debilis pedibus Ubi inquit
est et siba ad regem Ecce ait in
domo est machir filii amihel in
lodabar Misit ergo rex dauid
et tulit eum de domo machir filii
amihel de lodabar Cum autem
venisset misiboseth filius iona-
the filii saul ad dauid corruit
in faciem suam et adorauit Dix-
itque dauid Misiboseth Qui res-
pondit Assum seruus tuus Et
ait ei dauid Ne timeas quia
faciens faciam in te misericordiam propter
ionathan patrem tuum et restitu-
am tibi omnes agros saul patris

tui et tu comedes panem in mensa mea
semper Qui adorans eum dixit
Quis ego sum seruus tuus quoniam
respexisti super canem mortuum similem
mei Vocauit itaque rex sibam pu-
erum saul et dixit ei Omnia que
cumque fuerunt saul et uniuersam do-
mum eius dedi filio domini tui Ope-
rare igitur ei terram tu et filii tui
et serui tui et inferes filio domini tui
cibos ut alatur Misiboseth autem
filius domini tui comedet semper pa-
nem super mensam meam Erant
autem sibe quindecim filii et viginti
serui Dixitque siba ad regem
Sicut iussisti domine mi rex seruo
tuo sic faciet seruus tuus et mi-
fiboseth comedet super mensam
tuam quasi unus de filiis regis Ha-
bebat autem misiboseth filium paruulum
nomine micha Omnis vero cognatio
domus siba seruiebat misiboseth
Porro misiboseth habitabat in ihe-
rusalem quia de mensa regis iu-
giter vescebatur et erat claudus
utroque pede. Capitulum. x.
Factum est autem post
haec ut moreretur rex filio-
rum ammon et regnaret anon
filius eius pro eo. Dixitque dauid
Faciam misericordiam cum anon
filio naas sicut fecit pater eius
mecum misericordiam Misit ergo dauid
consolans eum per seruos suos super pa-
tris interitu Cum autem venissent
serui dauid in terram filiorum ammon
dixerunt principes filiorum ammon
ad anon dominum suum Putas quod
propter honorem patris tui dauid
misit ad te consolatores et non

ideo ut investigaret et exploraret
civitatem et everteret eam · misit david
servos suos ad te. Tulit itaque anon
servos david rasitque dimidiam
partem barbe eorum et precidit vestes
eorum medias usque ad nates et di
misit eos. Quod cum nunciatum esset
david misit in occursum eorum. E
rant enim viri confusi turpiter val
de. et mandavit eis david. Manete
in iericho donec crescat barba
vestra. et tunc revertimini ad me. Vi
dentes autem filii amon quod iniuriam
fecissent david miserunt et condux
erunt mercede syrum roob et sy
rum soba viginti milia peditum
et a rege maacha mille viros
et ab istob xii milia virorum. Quod
cum audisset david misit ioab et
omnem exercitum bellatorum. Egressi
sunt ergo filii ammon: et direxerunt
aciem ante ipsum introitum porte.
Syrus autem soba et roob et istob
et maacha seorsum erant in cam
po. Videns igitur ioab quod preparatum
esset adversum se prelium ex adverso et
post tergum: elegit ex omnibus
electis israel et instruxit aciem
contra syrum. Reliquam autem partem
populi tradidit abisai fratri suo: qui
direxit aciem contra filios ammon
et ait ioab. Si prevaluerint syri
adversum me eris mihi in adiutorium
Si autem filii ammon prevaluerint
adversum te: auxiliabor tibi. Esto
vir fortis et pugnemus pro po
pulo nostro et civitate dei nostri. Do
minus autem faciat quod bonum
est in conspectu suo. Iniit autem ioab
et populus eius qui erat cum eo certa
men contra syros. qui statim fuge
runt a facie eius. Filii autem amon
videntes quod fugissent syri fuge
runt et ipsi a facie abysai et ingres
si sunt civitatem. Reversusque est ioab
a filiis amon: et venit in ierusa
lem. Videntes igitur syri quoniam corru
issent coram israel: congregati sunt
pariter. misitque adadezer et eduxit
syros qui erant trans fluvium et
adduxit exercitum eorum. Sobach au
tem magister militie adadezer
erat princeps eorum. Quod cum nun
ciatum esset david contraxit omnem
israhelem et transivit iordanem.
venitque in helama. Et direxe
runt aciem syri ex adverso david
et pugnaverunt contra eum. Fuge
runtque syri a facie israel. et occidit
david septingentos currus et qua
draginta milia equitum de syris et
sobach principem militie percussit
qui statim mortuus est. Videntes
autem universi reges qui erant in
presidio adadezer victos se ab israel
expaverunt et fugerunt quinquagin
ta octo milia coram israel. Fecerunt
que pacem cum israel et servierunt eis.
Timueruntque syri auxilium prebere
filiis ammon. Capitulum xi.

Factum est autem
vertente anno eo tempore quo
solent reges ad bella procedere:
misit david ioab et servos suos
cum eo et universum israel et vasta
verunt filios amon et obsederunt
rabbath. David autem remansit in
ierusalem. Dum hec agerent accidit
ut surgeret david de strato suo
post meridiem et deambularet
in solario domus regie: viditque

mulierem se lauantē ex aduˀso sup
solariū suū Erat autē mulier pul
chra valde Misit ergo rex et re
quisiuit que esset mulier Nūcia
tūq; est ei qđ ipā eēt bersabee fi
lia heliam uxor vrie ethei Misit
itaq; dauid nūcios: tulitq; eam:
Que cū ingressa eēt ad illum:
dormiuit cum ea. Statimq; sci
cata est ab īmūdicia sua ⁊ reūsa
est in domū suam cōcepto fetu Mit
tensq; nūciauit dauid ⁊ ait Con
cepi Misit autē dauid ad ioab
dicens Mitte ad me vriam etheū
Misitq; ioab vriam ad dauid:
Venitq; vrias ad dauid Quesi
uitq; dauid quam recte ageret
ioab et populus: ⁊ quomō admi
nistraretᷣ bellum Et dixit dauid
ad vriam Vade in domū tuam:
et laua pedes tuos. Et egressus
ē vrias de domo regis secutus
q; ē cibus regius Dormiuit aūt
vrias ante portam domus regie
cū alijs sius dn̄i sui ⁊ nō descen
dit ad domū suam Nūciatūq;
ē dauid a dicentibꝰ Nō iuit vri
as ad domū suā et ait dauid ad
vriam Nūquid: nō de via venisti
Quare non descendisti ad domū
tuā ⁊ ait vrias ad dauid Ar
cha dei ⁊ isrl' et iuda habitāt
in papilionibꝫ ⁊ dn̄s meus ioab
et serui dn̄i mei sup faciem t're
manent et ego ingrediar do
mū meā ut comedam et bibā
et dormiam cū vxore mea Per
salutem tuam ⁊ p salutē ani
me mee quod non faciam hāc
rem Ait ergo dauid ad vriam
Mane apud me etiā hodie: ⁊
cras dimittam te Mansit vrias ī
ihr'lm die illa et altera ⁊ vocauit
eum dauid vt comederet coram se et
biberet et inebriaret eum Qui egressus
vespe dormiuit in stratu suo cū ser
uis dn̄i sui et in domū suam nō des
cendit Factū est ergo mane et scrip
sit dauid ep̄lam ad ioab misitq;
p manū vrie scribens in ep̄la Po
nite vriam ex aduˀso belli vbi for
tissimū p̄liū est ⁊ derelinquite eū
ut percussus intereat Igitᷣ cum ioab
obsideret vrbem: posuit vriam in
loco in quo sciebat viros ee fortis
simos Egressiq; vi' de ciuitate bel
labāt aduˀsū ioab: et ceciderūt de
populo seruorū dauid ⁊ mortuꝰ
est ē vrias etheus Misit itaq;
ioab et nūciauit dauid omnia v'
ba p̄lij p̄cepitq; nūcio dicens Cum
compleueris vniuˀsos sermones
belli ad regem si eū uideris indignari
et dixerit: quare accessistis ad mu
rū ut p̄liaremini an ignorabatis
qđ multa desup ex muro tela mit
tanᵗ: quis percussit abimelech filiū
ierobeseth nōne mulier misit su
p eū fragmētū mole de muro
⁊ interfecit eū in thebes quare
iuxta murū accessistis dices Eti
am seruus vrias etheus occubu
it Abijt ergo nūcius ⁊ venit ⁊
nūciauit dauid omniā que ei p̄ce
perat ioab Et dixit nūcius ad
dauid. Preualuerūt aduˀsum nos
viri ⁊ egressi sūt ad nos in agrū
Nos autē fc̄o impetu psecuti eos
sumus usq; ad portā ciuitatis ⁊
direxerūt sagittarij ad seruos
tuos ex muro desuper mortuiq;

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſiūt de ſeruis regis quin etiā ſer-
uus tuus vrias etheus mortuus
eſt Et dixit dauid ad nūciū Hec
dices ioab Non te frangat iſta rēs
Varius enī euentus eſt prelij: ⁊
nūc hūc nūc illū cōſumit gladius
Conforta bellatores tuos aduſū
urbem ut deſtruas eam et exhor
tāre eos Audiuit autē uxor urie
quod mortuus eēt vrias vir ſu
us et planxit eū Tranſacto autē
luctu miſit dauid et introduxit
eā in domū ſuā ⁊ fcā eſt ei vx
or peperitq; ei filiū: ⁊ diſplicuit v̄
bū hoc quod fecerat dauid corā
dnō.

Caplm · xij.

Miſit ergo dñs nathan ad da
uid Qui cū veniſſet ad eū:
dixit ei reſponde m̄ iudicio Duo
viri erant in ciuitate vna unus
diues ⁊ alt̄ paup Diues habe
bat oues ⁊ boues plurimos val
de paup aūt nichil habebat om
nino p̄ter ouem unam paruulā
quā emerat et nutrierat. ⁊ que cre
uerat apud eū cū filijs ſuis ſi
mul de pane illius comedens ⁊
de calice eius bibens ⁊ in ſinu eius
dormiens eratq; illi ſicut filia
Cū aūt peregrinus quidā veniſſ;
ad diuitem parcens ille ſumere
de ouibus ⁊ de bubus ſuis. ut ex
hiberēt cōuiuiū pegrino illi qui
venāt ad ſe Tulit ouem viri pau
pis ⁊ p̄parauit cibos homini qui
venāt ad ſe Iratꝰ autē indigna
tōne dauid adūſꝰ hoiem illum
nimis dixit ad nathan. Viuit
dñs qm̄ filius mortis eſt vir qui
fecit hoc Ouem reddat in qua
druplū: eo quod fecerit v̄bū iſtud
et nō pepercit Dixit autē na

than ad dauid Tu es ille vir. H̄
dicit dñs deus iſrl' Ego unxi te
in regem ſup iſrl' et ego eruite
de manu ſaul. et dedi t̄ domum
dn̄i tui ⁊ vxores dn̄i tui in ſinu
tuo dediq; tibi domū iſrl' ⁊ iu
da Et ſi pua ſūt iſta adiciam
t̄ mlta maiora Quare ergo
contempſiſti v̄bū dn̄i ut faceres ma
lū in cōſpctu meo: Vriam etheū
pcuſſiſti gladio ⁊ vxorem illius
accepiſti ⁊ interfeciſti eum gladio
filiorū ammon Quā obrem nō
recederet gladius de domo tua
uſq; in ſempiternum eo quod deſ
pexeris me ⁊ tuleris vxorē vrie
ethei ut eēt vxor tua Itaq; h̄
dicit dñs Ecce ego ſuſcitabo ſup
te malū de domo tua et tollam
vxores tuas in oculis tuis et da
bo pximo tuo et dormiet cum
vxoribꝰ tuis in oculis ſolis huius
Tu enī feciſti abſcondite ego au
tē faciā v̄bū iſtud in conſpctu omīs
iſrl' et in cōſpctu ſolis Et dixit dauid
ad nathan Peccaui dnō Dixitq;
nathan ad dauid Dñs quoq; tranſtu
lit pctm̄ tuū. nō morieris Verūp
tamen quoniā blaſphemare feciſti
inimicos nomen dn̄i ppt̄ v̄bum
hoc. filius qui natꝰ ē tibi. morte
morietur Et reuſus ē nathan ī
domū ſuam Percuſſitq; dñs paruulū
quē pepererat vxor vrie dauid.
⁊ deſperatus eſt Depcatuſq; eſt da
uid dominū pro paruulo. et ieiu
nauit dauid ieiunio. et ingreſſꝰ
ſeorſū. iacuit ſup t̄rā Venerūt au
tē ſeniores domus eius cogentes
eum ut ſurgēt de t̄ra Qui no
luit. neq; comedit cū eis cibum
Accidit autem die ſeptimo ut

moreretur infans Timueruntq; serui dauid nunciare ei qd mortuus esset paruulus Dixerunt enim Ecce cum paruulus adhuc viueret loqbamur ad eum et nō audiebat vocē nram quanto si dixerimus mortuus ē puer se affliget. Cum ergo audisset dauid seruos suos mussitantes: intellexit qd mortuus eet infans Dixitq; ad seruos suos Num mortuus ē puer Qui responderunt Mortuus ē Surrexit igitur dauid de terra: et lotus unctus q; est. Cumq; mutasset vestē ingressus ē domū dni et adorauit. venitq; in domū suā & petiuit ut ponerent ei panem & comedit Dixerunt autē serui sui Quis est iste sermo quē fecisti ppt infātem Cum adhuc viueret ieiunasti & flebas mortuo autē puero surrexisti & comedisti panē Qui ait ppt infantē dum adhuc viueret ieiunaui et fleui Dicebam enim Quis scit si forte donet eum m dns & viuat infans Nunc autē quia mortuus ē quare ieiuno. Numq; potero reuocare eum amplius. ego magis vadā ad eum: ille vero nō reuertetur ad me Et consolatus ē dauid bersabee vxorem suā: ingressusq; ad eā dormiuit cū ea Que genuit filiū. et vocauit nomen eius salomon: et dns dilexit eū Misitq; in manu nathan pphete et vocauit nomen eius amabilis dno: eo qd diligeret eū dns

Igitur pugnabat ioab contra rabath filiorum ammon: & expugnabat vrbem regiam Misitq; nuncios ad dauid dicens. Dimicaui aduersus rabath: et capienda est vrbs aquarū Nunc igitur congrega reliquā ptem populi et obside ciuitatē et cape eā. ne cū a me vastata fuit vrbs. nomini meo ascribatur victoria Congregauit itaq; dauid omnē populum et profectus est aduersum rabath Cumq; dimicasset: cepit eā. & tulit dyadema regis eorum de capite eius pondo auri talentū habēs gemmas preciosissimas & positū est sup caput dauid Sed et predam ciuitatis asportauit multā valde Populū quoq; eius adducens serrauit & circuegit sup eos ferrata carpenta diuisitq; cultris & transduxit in typo laterum Sic fecit vniuersis ciuitatibus filiorum amon Et reuersus ē dauid & omnis exercitus in iherlin Caplm. xiij.

Factū est autē post hec ut absolon filius dauid haberet sororē speciosissimā vocabulo thamar: et adamaret eam amnon filius dauid & deperiret in eā valde. ita ut egrotaret ppt amorem eius Quia cū eet virgo difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cū ea Erat autē ammon amicus nomine ionadab filius semmaa fris dauid: vir prudens valde Qui dixit ad eū Quare sic attenuaris macie fili regis p singulos dies. cur nō indicas m. Dixitq; ei ammon Thamar sororem absalon fris mei amo. Cui respondit ionadab Cuba sup lectū tuū: et languorem simula Cumq; venerit pater tuus ut visitet te dic ei Ueniat oro thamar soror mea ut det m cibū & faciat pulmentū: ut comedam de manu eius Accubuit itaq; ammon: & qsi egrotare ce

pit Cū venisset rex ad visitandū
eū ait amon ad regē· Veniat ob
secro thamar soror mea: ut faci
at in ocul' meis duas sorbiciuncu
las et cibū capiā de manu eius
Misit ergo dauid ad domū tha
mar dicens Veni in domū am
mon fr̄is tui: et fac ei pulmentū
Venit itaq; thamar in domū am
mon fr̄is sui ille autem iacebat
Que tollens farinā commiscuit ꝛ
liq̄faciens in oculis eius coxit
sorbiciūculas Tollensq; quod coxe
rat effudit ꝛ posuit corā eo Et
noluit comede' Dixitq; āmon
Eiice uniu'sos a me Cumq; eiecisset
om̄s· dixit ammon ad thamar
Infer cibū in conclaui ut vescar
de manu tua Tulit ergo thamar sor
biciuclās quas fecerāt: et intulit
ad āmon fr̄em suū in cōclaui Cu
q; obtulisset ei cibū: apphendit
eam et ait· Veni cuba mecū so
ror mea Que respondit ei Noli
frat' mi· noli opp̄me' me: neq; e
nī hoc fas ē in isrl' Noli facere
mi noli face' stulticiā hāc Ego eīn
ferre nō potero obprobrium meū
et tu eris q̄si vn9 de insipienti
b9 in isrl' Quin potius loquere
ad regē et nō negabit me tibi
Noluit aūt acq̄esce' p̄cib9 eius:
s; p̄ualens viribus oppressit eam
ꝛ cubuit cū illa Et exosam eam
habuit ammon odio magno ni
mis ita ut maius eēt odium q̄
oderat eam amore quo ante di
lexat Dixitq; āmon Surge et
vade Que respōdit ei Maius
ē hoc malū quod nūc agis adū
sum me quā quod āte fecisti ex
pellens me Et noluit audire

eam: sed vocato puero q̄ minist'
bat ei dixit ei Eice hāc a me foras
et claude ostiū post eā Que indu
ta erāt talari tunica huiuscemodi eīn
filie regis ūgines vestib9 utebant'
Eiecit itaq; eam minist' ei illius
foras: clausitq; fores post eā Que
aspergens cinerem capiti suo scissa
talari tunica impositisq; manib9
sup caput suū ibat ingrediens ꝛ
clamans Dixit aūt ei absalon
fr̄ suus Num āmon frat' tuus cō
cubuit tecū: sed nūc soror tace
frat' tuus ē· neq; affligas cor tuū
pro hac re Mansit itaq; thamar
contabescens in domo absalon
fr̄is sui Cum aūt audisset rex
v̄ba hec contristatus ē valde: ꝛ nolu
it cōtristare sp̄m ammon filij sui·
q̄m diligebat eum quia p̄moge
nitus erāt ei Porro nō est locutus
absalon ad ammon nec malum
nec bonum Oderat eīn absalon
ammon eo qd' violasset thamar
sororē suam·

Factum est autem post temp9
biennij ut tonderent' oues absalon
in baalasor que est iuxta effraim
et vocauit absalon om̄es filios
regis Venitq; ad regē: et ait
ad eū Ecce tondent' oues serui
tui veniat oro rex cū seruis
suis ad seruū suū Dixitq; rex
ad absalon Noli fili mi noli rogare
vt veniamus om̄es: ꝛ grauemus
te Cum aūt cogeret eum et no
luisset ire bn̄dixit ei· ꝛ ait abso
lon Si nō vis venire: veniat ob
secro nobiscū saltem ammon
frat' mē Dixitq; ad eū rex nō
ē necesse ut vadat tecū Coegit
itaq; eum absalon ꝛ dimisit

cum eo ammon et universos filios
regis. Fecerat quod absalon convivium
quasi convivium regis. Preceperat autem
absalon pueris suis dicens. Obser-
vate cum temulentus fuerit amon vi-
no. et dixero vobis percutite eum
et interficite nolite timere. Ego enim
sum qui precipio vobis. Roboramini
et estote viri fortes. Fecerunt ergo
pueri absalon adversus ammon
sicut preceperat eis absalon. Surgen-
tes quod omnes filii regis ascenderunt
singuli mulas suas et fugerunt.
Cumque adhuc pergerent in itinere. fa-
ma pervenit ad david dicens. Percus-
sit absalon omnes filios regis. et
non remansit ex eis saltem unus.
Surrexit itaque rex. et scidit vesti-
menta sua. et cecidit super terram. et
omnes servi ipsius qui assistebant
ei sciderunt vestimenta sua. Respon-
dens autem ionadab filius semmaa
fratris david dixit. Ne estimet dominus
meus quod omnes pueri filii regis oc-
cisi sunt. Ammon solus mortuus
est quoniam in odio absalon e-
rat positus ex die qua oppressit
thamar sororem eius. Nunc er-
go ne ponat dominus meus rex super
cor suum verbum istud dicens. omnes
filii regis occisi sunt. quoniam solus am-
mon mortuus est. Fugit autem ab-
salon. et levavit puer speculator
oculos suos et aspexit. et ecce po-
pulus multus veniebat per iter devium
ex latere montis. Dixit autem io-
nadab ad regem. Ecce filii regis
assunt iuxta verbum servi tui sic fac-
tum est. Cumque cessaret loqui appar-
uerunt et filii regis et intrantes leva-
verunt vocem suam et fleverunt. Sed
et rex et omnes servi eius fleve-
runt ploratu magno nimis. Por-
ro absalon fugiens abiit ad pto-
lomai filium amiur regem gessur.
Luxit ergo david filium suum mul-
tis diebus. Absalon autem cum
fugisset et venisset in gessur. fuit
ibi tribus annis. Cessavitque david
persequi absalon eo quod consolatus
esset semper ammon interitu.

Intelligens. Capitulum xiiii.

autem ioab filius
sarvie quod cor regis versum esset
ad absalon misit thecuam et tulit
inde mulierem sapientem dixitque
ad eam. Luge te simula et induere
veste lugubri et ne unguaris oleo
ut sis quasi mulier plurimo iam
tempore lugens mortuum et ingre-
dieris ad regem. et loqueris ad eum
sermones huiuscemodi. Posuit
autem ioab verba in ore eius. Itaque
cum ingressa fuisset mulier thecui-
tes ad regem cecidit coram eo
super terram et adoravit et dixit. Ser-
va me rex. et ait ad eam rex.
Quid cause habes. Que respondit.
Heu mulier vidua ego sum. Mor-
tuus est enim vir meus et ancille tue
erant duo filii. Qui rixati sunt adver-
sum se in agro. nullusque erat qui eos pro-
hibere posset. et percussit alter alterum
et interfecit eum. Et ecce consurgens
universa cognatio adversum ancillam
tuam dicit. Trade eum qui percussit
fratrem suum ut occidamus illum pro
anima fratris sui quem interfecit. et de-
leamus heredem. Et querunt extin-
guere scintillam meam que relicta
est ut non supersit viro meo nomen
et reliquie super terram. Et ait rex
ad mulierem. Vade in domum tuam.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ego iubebo pro te. Dixitque mu-
lier thecuites ad regem. In me do-
mine mi rex iniquitas. et domo
patris mei. rex autem et thro-
nus eius sit innocens. et ait rex.
Qui contradixerit tibi adduc
eum ad me. et ultra non addet ut
tangat te. Que ait. Recordetur rex
domini dei sui. ut non multiplicentur pro-
ximi sanguinis ad ulciscendum. et ne-
quaquam interficiant filium meum.
Qui ait. Vivit dominus. quia non ca-
det de capillis filii tui super terram.
Dixit ergo mulier. Loquatur an-
cilla tua ad dominum meum regem ver-
bum. Et ait loquere. Dixit autem
mulier. Quare cogitasti istius-
modi rem contra populum dei. et lo-
cutus est rex verbum istud ut peccet.
et non reducat eiectum suum. Om-
nes morimur. et quasi aque dilabi-
mur in terram que non revertuntur. nec
vult deus perire animam. sed retractat
cogitans ne penitus pereat qui ab-
iectus est. Nunc igitur veni ut
loquar ad dominum meum regem verbum
hoc presente populo. Et dixit an-
cilla tua loquar ad regem. si quo-
modo faciat rex verbum ancille
tue. Et audivit rex ut libera-
ret ancillam suam de manu omnium
qui volebant delere me et filium
meum simul de hereditate domini.
Dicat ergo ancilla tua. ut fiat ver-
bum domini mei regis quasi sacrificium.
Sicut enim angelus dei. sic est dominus
meus rex. ut nec benedictione
nec maledictione moveatur. unde
et dominus deus tuus est tecum. Et
respondens rex dixit ad muli-
erem. Ne abscondas a me verbum

quod te interrogo. Dixitque ei mulier.
loquere domine mi rex. Et ait
rex. Numquid manus ioab tecum
est in omnibus istis. Respondit muli-
er et ait. Per salutem anime tue do-
mine mi rex nec ad dexteram
nec ad sinistram est ex omnibus
hiis que locuta est dominus meus rex.
Servus enim tuus ioab ipse prece-
pit michi. et ipse posuit in ore an-
cille tue omnia verba hec. ut verte-
rem figuram sermonis huius. Servus
inquam tuus ioab precepit istud.
Tu autem domine mi sapiens es. sicut
habet sapienciam angelus dei. ut
intelligas omnia super terram. Et
ait rex ad ioab. Ecce placatus
feci verbum tuum. Vade igitur et re-
voca puerum absalon. Cadens-
que ioab super faciem suam in terram
adoravit et benedixit regi. Et
dixit ioab. Hodie intellexit ser-
vus tuus quia inveni graciam in
oculis tuis domine mi rex. fecisti
enim sermonem servi tui. Sur-
rexit ergo ioab. et abiit in
gessur et adduxit absalon in
iherusalem. Dixit autem rex. Revertatur
in domum suam. et faciem meam
non videat. Reversus est itaque ab-
salon in domum suam et faciem
regis non vidit.

Porro sicut absalon vir non
erat pulcher in omni israel. et de-
corus nimis. a vestigio pedis
usque ad verticem non erat in eo ulla
macula. Et quando tondebat
capillos (semel autem in anno ton-
debatur quia gravabat eum cesari-
es) ponderabat capillos capitis
sui ducentis siclis pondere pub-

lico Nati sunt autem absalon filij
tres et filia una noīe thamar ele
gāti forma Mansitq; absalon in
ihr'lm duob9 ānis et faciem regis
nō vidit Misit itaq; ad ioab ut
mitteret eum ad regem Qui nolu
it venire ad eum Cumq; secūdo
misisset et ille noluisset venire:
dixit servis suis Scitis agrū
ioab iuxta agrū meū habentē
messem ordei Ite igit' et succen
dite eū igni Succenderūt ergo
servi absalon segetē igni et ve
nientes servi ioab scissis vestib9
suis dixerūtq; Succenderūt servi
absalon ptem agri igni Surrex
itq; ioab et venit ad absolon i
domū eius et dixit Quare succē
derūt servi tui segetem meam
igni? et respondit absalon ad io
ab Misi ad te obsecrans ut ve
nires ad me et mitterē te ad
regē et diceres ei Quare veni
de gessur? melius m erat ibi
eē Obsecro ergo ut videam
faciem regis Quod si memor
est iniquitatis mee: interficiat me
Ingressus ioab ad regē nūcia
uit ei Vocatusq; absalon intrauit
ad regē et adorauit sup faci
em trē corā eo osculatusq; est
eum rex. Capitm. xv.

Igitur post hec fecit
absalon currus et eqtes et quin
quaginta viros qui precedent eū
et mane cōsurgens absalon sta
bat iuxta introitū porte i via
et omnem virū qui habebat
negotiū ut veniret ad regis
iudiciū vocabat absalon ad
se et dicebat De qua civitate

es tu? Qui respondens aiebat Ex
una tribu isrl' ego sum servus tuus
Respondebatq; ei absalon Viden
tur m sermones tui boni et iusti.
sed nō est qui te audiat con
stitutus a rege Dicebatq; absalon
Quis me cōstituat iudicem sup
terram ut ad me veniant omnes
qui habēt negotiū et iuste iudi
cē Sz cū accederet ad eū hō ut
salutaret illū: extendebat manū
et apphendēs osculabat' eum Fa
ciebatq; hoc omni isrli qui ve
niebat ad iudiciū ut audiret a
rege et sic sollicitabat corda vi
rorū isrl' Post quatuor autem
ānos dixit absalon ad regem Va
dam et reddam vota mea q̄ vovi do
mino in hebron Vovens eīn vovit
servus tuus cū eēt in gessur syrie
dicēs Si reduxerit me dns in ihrlm
sacrificabo dnō Dixitq; ei rex david
Vade in pace et surrexit et abijt
in hebron Misit autē absalon ex
ploratores in univsas tribus isrl' dicēs
Statim ut audieritis clangorem bu
cine dicite Regnavit absalon in
hebron Porro cū absalon ierūt
ducēti viri de ihrlm vocati eūtes
simplici corde et causam penitus
ignorantes Accersivit quoq; absa
lon achitofel gelonitem cōsiliariū
dd' de civitate sua gilo Cumq; im
molaret victimas facta ē cōiuratio
valida Populusq; concurrēs
augebatur cū absalon. Venit igit'
nūcius ad david dicens Toto corde
univ'sus isrl' sequit' absalon Et ait
david servis suis qui erant cū eo
in ihrlm Surgite fugiamus neq;
eīn erit nob effugium afacie ab
salon Festinate egredi. ne forte

veniens occupet nos et impellat
sup nos ruinam. et percuciat civita
in ore gladij Dixeruntq; servi re
gis ad eum Omnia quecumq; preceperit
dns nr rex libenter exequemur servi
tui Egressus est ergo rex et univer
sa domus eius pedibus suis et dere
liquid rex decem mulieres concu
binas ad custodiendam domum.
Egressusq; rex david et omnis isrl
pedibus suis stetit procul a domo et
universi servi eius ambulabant iux
ta eum et legiones cerethi et felethi.
et omnes gethei pugnatores validi
sexcenti viri qui secuti eum fuerant
pedites de geth precedebant regem
Dixit autem rex ad ethai getheum
Cur venis nobiscum revertere et habi
ta cum rege tuo quia peregrinus es
et egressus es de loco tuo heri ve
nisti et hodie compelleris nobiscum
egredi Ego autem vadam quo itu
rus sum Revertere et reduc tecum
fratres tuos et dns faciat tecum miam
et veritatem ostendisti gratiam et fi
dem Et respondit ethai regi di
cens Vivit dns et vivit dns meus
rex quoniam in quocumq; loco fueris
dne mi rex sive in vita sive in
morte ibi erit servus tuus et ait
david ad ethai Veni et transi Et
transivit ethai getheus et omnes
viri qui cum eo erant et reliqua
Omnes q; vero flebant voce mag
na et universus populus transibat Rex
quoq; transgrediebatur torrentem
cedron et cunctus populus incedebat
contra viam que respicit ad de
sertum. Venit autem
et sadoch et universi levite cum eo
portantes archam federis domini
et deposuerunt archam dei et as
cendit abiathar donec expletus
est omnis populus qui egressus
fuerat de civitate Et dixit rex ad
sadoch Reporta archam dei in ur
bem Si invenero gratiam in oculis
dni reducet me et ostendet mihi
eam et tabernaculum suum Si autem
dixerit non places presto sum faciat
quod bonum est coram se et dixit rex
ad sadoch sacerdotem O videns re
vertere in civitate cum pace et
achimaas filius tuus et ionathan
filius abiathar duo filij vestri sint
vobiscum Ecce ego abscondar in
campestribus deserti donec veniat
sermo a vobis indicans michi
Reportaverunt igitur sadoch et abia
thar archam dei in ihrlm et ma
serunt ibi Porro david ascende
bat clivum olivarum scandens et flens
operto capite et nudis pedibus ince
dens Sed et omnis populus qui erat
cum eo operto capite ascendebat plo
rans Nunciatum est autem david quod
et achitophel esset in coniuracione
cum absalon Dixit david Infatua
queso consilium achitofel dne Cumq;
ascenderet david summitatem mon
tis in quo adoraturus erat dnm
ecce occurrit ei cusai arachites
scissa veste et terra pleno capite
Et dixit ei david Si veneris me
cum eris in oneri Sin autem
in civitatem revertaris et dixeris
absalon servus tuus sum rex
sicut fui servus patris tui sic ero
servus tuus dissipabis consilium
achitofel Habes autem tecum sa
doch et abiathar sacerdotes et
omne verbum quodcumq; audieris de do
mo regis indicabis sadoch et

abiathar sacerdotib9 Sut autem cu
eis duo filij eorum achimaas filius
sadoch et ionathan filius abiathar
& mittetis p eos ad me omne ūbū
quod audieritis. Caplm. xvi.

Veniente ergo cusai amico
dauid in ciuitatem absalō
quoqz ingressus ē ihrlm Cumqz
dauid transisset paululū montis u
ticem apparuit siba puer mifiboseth
in occursum eius cū duob9 asinis
qui onerati erant ducentis panib9
et centū ligaturis une passe: & cen
tū massis palatarum et utrib9 duo
bus uini. Et dixit rex sibe Quid
sibi uolunt hec: Respondītqz siba
asini domestici regis ut sedeat
et panes & palate ad uescendū
pueris tuis Uinū autē ut bibat si
quis defecerit in deserto Et ait rex
Ubi ē filius dnī tui Respondit
qz siba regi Remansit in ihrlm
dicens Hodie restituet m̄ dns isrl'
regnū patris mei. Et ait rex
sibe Tua sint omnia que fuerūt
mifiboseth Dixitqz siba Oro ut in
ueniam gratiam coram te dnē mi
rex. Venit ergo rex dauid usqz
Et ecce e[...] bauirim
gredi(eba)tur inde uir de cognatio
ne domus saul nōie semei filius
gera. qui procedebat egrediens &
maledicebat. mittebatqz lapides
contra dauid & contra uniuersos ser
uos regis Omnis autem populus
& uniuersi bellatores a dextro & sinis
tro latere regis incedebant Ita au
tem loquebatur semei cū maledi
ceret regi egredere egredere uir san
guinum et uir belial Reddidit tibi
dns uniuersum sanguinem domus sa
ul qm inuasisti regnum pro eo:

et dedit dns regnū in manu absa
lon filii tui et ecce p̄mūt te mala
tua. qm uir sanguinū es Dixit au
tem abisai filius saruie regi Quare
maledicit hic canis mortuus do
mino meo regi: uadam et ampu
tabo caput eius & ait rex Quid
m̄ & uobis filii saruie: Dimittite
eū ut maledicat: Dns enim p̄cepit
ei ut malediceret dauid Et quis est
qui audeat dicere quare sic fecerit
Et ait rex abisai & uniuersis ser
uis suis Ecce filius meus qui egres
sus est de utero meo querit animam
meā. quanto magis nunc hic filius
gemini Dimittite eum ut male
dicat iuxta p̄ceptū dnī affictio
nem meam et reddat m̄ bonū
pro maledictione hac hodierna
Ambulabat itaqz dauid & socij
eius p uiam cū eo: semei autem
p iugum montis ex latere contra
illum gradiebatur maledicens et
mittens lapides aduersus eum terra
qz spargens Venit autem rex
et uniuersus popul9 cū eo las
sus: et refocillati sunt ibi. Absa
lon autē et omnis popul9 isrl'
ingressi sunt ihrlm: sed & achito
fel cū eo Cum autem uenisset
cusai arachites amicus dauid
ad absalon: locutus est ad eum
Salue rex: salue rex Ad quem
absalon Hec est inquit gratia tua
ad amicū tuū: Quare non
isti cū amico tuo: Respondit
qz cusai ad absalon Nequaquā:
quia illius ero quem elegit dns
et omnis hic popul9 et uniuersus
isrl': & cū eo manebo Sz ut et
hoc inferam. cui ego seruiturus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sum: nōne filio regis. sicut pui pa
tri tuo: sic parebo et tibi.
Dixit autem absalon ad achito
fel. inite cōsiliū quid age debeam9
Et ait achitofel ad absalon. Ingre
dere ad concubinas patris tui q̄s
dimisit ad custodiendā domū. ⁊
cū audierit omnis isrl' q̄d fedaue
ris patrem tuū. roborentur ma
nus eorū tecū. Tetenderūt igit̄
absalon tab'naclm in solario ingres
susq; est ad concubinas patris sui
coram vniūso isrl'. Consiliū autem
achitofel quod dabat in dieb9 illis. q̄si
si quis cōsulēt dm̄m: sic erat omne
cōsiliū achitofel. ⁊ cū eēt cū dauid.
et cū esset cū absalon. Caplm.
Dixit igit̄ achitofel ad xvij.
absalon. Eligā michi duodecī
milia viroȝ et consurgens psēq̄
dauid hac nocte. et irruens sup eū
quippe qui lassus ē. et solutis ma
nib9 pcutiam eum. Cumq; fugerit
omnis popul9 qui cū eo est. pcuti
am regem desolatū. et reducam
vniūsum populū quom̄ ūnus reūti
solet. Unum em̄ virū tu queris. ⁊
omnis popul9 erit in pace. Pla
cuitq; sermo eius et cūctis maiori
b9 natu isrl'. Ait autem absalon.
Vocate cusai arachiten: ⁊ audia
mus quid etiam ipē dicat. Cumq;
venissʒ cusai ad absalon: ait absa
lon ad eum. huiuscemodi sermo
nem locutꝰ ē achitofel. face debe
mus an nō: quod das cōsiliū? Et
dixit cusai ad absalon. Nō bonū
cōsiliū quod dedit achitofel hac
vice. Et rursum intulit cusai. Tu
nosti patrem tuū et viros qui cū
eo sūt esse fortissimos. ⁊ amaro a
nimo: veluti si vrsa raptis catul'
in saltu seuiat. Sʒ et pat' tuus vir

bellator ē nec morabit̄ cū populo
forsitan nūc latitat in foueis aut ī
vno quo voluerit loco. Et ceciderit cū
vnus quilibȝ in pncipio audiet q̄
cūq; audierit et dicet. Facta est pla
ga in populo qui seq̄bat̄ absalon
⁊ fortissim9 quoq; cuiꝰ cor est q̄si
leonis pauore soluet̄. Scit enim
omnis isrl' fortem eē patrem
tuū et robustos om̄es qui cū eo
sūt. Sʒ hoc michi videt̄ rectum
eē cōsiliū. Congreget̄ ad te vni
ūs isrl' a dan usq; ber-sabee quasi
arena maris inumerabilis: ⁊ tu
eris in medio eoȝ. ⁊ irruem9
sup eū in quocūq; loco fuerit inuēto
et opriemus eum sicut cadere solȝ
ros sup t̄ram et nō relinquem9
de viris qui cū eo sūt ne vnum
q̄dem. Quod si vrbem aliquam
fuerit ingress9 circūdabit omnis
isrl' ciuitati illi funes. ⁊ trahem9
eam in torrentem. ut nō repe
riat̄ nec calcul9 quidē ex ea.
Dixitq; absalon et om̄s viri
isrl'. Melius consiliū cusai ara
chite cōsilio achitofel. Dn̄i autē
nutu dissipatū ē cōsiliū achitofel
vtile ut induceret dn̄s sup absalon
malū. Et ait cusai sadoch et abia
thar sac'dotib9. hoc et hoc mō
cōsiliū dedit achitofel absalon
et senioib9 isrl': et ego tale et ta
le dedi cōsiliū. Nūc ergo mittite
cito ⁊ nūciate dauid dicentes:
Ne moreris nocte hac ī cam
pestrib9 deserti. sʒ absq; dilacione trās
gredē. ne forte absorbeat̄ rex
et omnis popul9 qui cū eo ē. Jo
nathas autem ⁊ achimaas sta
bant iuxta fontem rogel. Abiit
ācilla ⁊ nūciauit eis: Et illi pro

facti sunt ut referrent ad regem da
uid nuncium Non enim poterant vi
deri aut introire civitatem Vidit
autem eos quidam puer et indica
uit absalon Illi vero concito gradu
ingressi sunt domum cuiusdam viri
in bahurim qui habebat puteum
in vestibulo suo et descenderunt
in eum Tulit autem mulier et
expandit velamen super os putei
quasi siccans ptisanas et sic res
latuit Cumque venissent servi ab
salon ad mulierem in domum dix
erunt Ubi est achimaas et iona
thas Et respondit eis mulier
Transierunt gustato paululum a
que At hii qui querebant cum non
repperissent reversi sunt ierusalem Cumque
abissent ascenderunt illi de puteo
et pergentes nunciaverunt regi dauid
atque dixerunt Surgite et transite
cito fluvium quoniam huiuscemodi
dedit consilium contra vos achitofel
Surrexit ergo dauid et omnis
populus qui erat cum eo et transierunt
iordanem donec dilucesceret et ne
unus quidem residuus fuit qui
non transiret fluvium Porro achi
tofel videns quod non fuisset factum con
silium suum stravit asinum suum et
surrexit et abiit in domum suam
et in civitatem suam et disposita
domo sua suspendio interiit et
sepultus est in sepulchro patris
sui David autem venit in cas
tra et absalon transivit iordanem
ipse et omnes viri israel cum eo Ama
sam vero constituit absalon pro io
ab super exercitum Amasa autem
erat filius viri qui vocabatur ie
thra de iezraeli qui ingressus est
ad abigail filiam naas sororem
sarvie que fuit mater ioab Et
castra metatus est israel cum absalon
in terra galaad Cumque venisset da
uid in castra sobi filius naas de
rabbath filiorum amon et machir
filius ammihel de lodabar et berzel
lai galaadites de rogelim obtule
runt ei stratoria et tapetia et vasa
fictilia frumentum ordeum et farinam
et polentam et fabam et lentem
et frixum cicer et mel et butirum
oues et pingues vitulos dederuntque
dauid et populo qui cum eo erat ad
vescendum Suspicati enim sunt po
pulum fame et siti fatigari in deserto

Capitulum .xviij.

Igitur con
siderato dauid populo suo con
stituit super eum tribunos et centuriones
et dedit populi terciam partem sub manu
ioab et terciam partem in manu abisai
filii sarvie fratris ioab et terciam sub
manu ethai qui erat de geth Dix
itque rex ad populum Egrediar et
ego vobiscum et respondit populus Non
exibis Sive enim fugerimus non
magnopere ad eos pertinebit de nobis
sive media pars ceciderit e nobis non
satis curabunt quia tu unus pro
decem milibus computaris Melius est
igitur ut sis nobis in urbe presidio Ad
quos rex ait Quod vobis rectum
videtur hoc faciam Stetit ergo rex
iuxta portam egrediebaturque popu
lus per turmas suas centeni et mil
leni et precepit rex ioab et abisai
et ethai dicens Servate mihi puerum
absalon et omnis populus audie
bat precipientem regem cunctis princi
pibus israel pro absalon
Itaque egressus est populus in cam
pum contra israel et factum est prelium in
saltu effraim et cesus est ibi populus
israel ab exercitu dauid Factaque est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

plaga magna in die illa viginti
militū Fuit autem ibi plium disp
sum sup faciem omnis tre: et
multo plures erant quos saltus
cōsumpserat de populo quam hij
quos vorauat gladius in die il
la Accidit autem ut occurreret
absalon seruis dauid sedens in
mulo Cumqz ingressus fuisset
mulus subt condensam quercū
et magnā adhesit caput eius
quercui: et illo suspenso int celū
et trām. mulus cui sedebat ptrāsi
uit Vidit autem hoc quispiam
& nūciauit ioab dicens Vidi ab
salon pende de quercu Et ait io
ab viro qui nūciauat ei Si vi
disti: qre nō cōfodisti eū cū tra &
ego dedissem tibi decē argēti si
clos et vnū baltheum. Qui dixit
ad ioab Si appenderes in manī
b9 meis mille argenteos nequa
quā mitterē manū meā in fili
um regis Audientibz enī nob p
cepit rex tibi & abysai et ethei
dicens Custodite m puerū absa
lon Sz & si fecissem cont aīam
meā audact nequaquam hoc
regem latē potuisset & tu stares
eadūso Et ait ioab Nō sicut tu
vis. sed aggrediar eum coram
te Tulit ergo ioab tres lanceas
in manu sua: et infixit eas in
corde absalon Cumqz adhuc pal
pitaret herens in quercu cucur
rerūt decem iuuenes armigeri
ioab et pcucientes interfecerunt
eū Cecinit autē ioab buccina &
retinuit pplm ne psequeret fugi
entem isrl: volens pcē multitudi
ni Et tulerūt absalon & piece
rūt eū in saltu in foueam grā
dem: et comportauerūt sup eū
aceruū lapidum magnū nimis
Omnis autem isrl fugit in
tabnacula sua:
Porro absalon erexerat sibi cū
adhuc viueret titulū qui ē in
valle regis Dixerat enim Nō
habeo filiū: et hoc erit monimen
tū nōis mei Vocauitqz tytulū
nōie suo: appellatqz manus absa
lon usqz ad hanc diem. Achimaas
aūt filius sadoch ait Curram &
nūciabo regi: quia iudiciū fecit
ei dn̄s de manu inimicoꝝ eius
ad quem ioab dixit Non eris
nūcius bonus in hac die: sed in
alia nūciabitis hodie nolo te
nūciare: filius enim regis ē mor
tuus Et ait ioab chusi. Vade &
nūcia regi que vidisti Adora
uit chusi ioab et cucurrit Rur
sus autem achimaas filius sa
doch dixit ad ioab Quid impe
dit si etiam ego currā post chu
sai: Dixitqz ei ioab Quid vis
currē fili mi: Nō eris boni nū
cij baiulus Qui respondit Quid
enim si cucurrero: Et ait ei Cur
re Currens ergo achimaas per vi
am compendij trāsiuit chusai.
Dauid autem sedebat inter duas
portas Speculator vero qui erat
in fastigio porte sup murū. eleuās
oculos vidit hominē currentem
solū et exclamans indicauit
regi Dixitqz rex Si solus est
bon9 ē nūcius in ore eius Pe
rante autē illo et accedente pro
pius: vidit speculator hoiem al

terum currentem et vociferans
in culmine ait Apparet michi alt'
homo currens hō solus Dixitq; rex
Et iste bonus ē nuncius Speculator
autem contemplor ait cur-sum
poris q̄si cur-sum achimaas filij
sadoch et ait rex vir bonus ē
et nunciū portans bonū venit
Clamans autē achimaas ad re
gem dixit Salue rex et adorās
regē coram eo pronus in t̄rā
ait Benedictus dn̄s deus tuus
qui cōclusit hoīes qui leuaue
rūt manus suas cont' dnm̄
meū regē Et ait rex Est ne
pax puero absalon Dixitq; a
chimaas. Vidi tumultū nō mag
nū cū mitter̄t ioab seruus tuus
o rex me seruū tuū. nescio ali
ud Ad quem rex trāsi ait et sta
hic Cumq; ille trāsisset et staret:
apparuit chusi et veniens ait
Bonū apporto nunciū dn̄e mi rex
Judicauit enī pro te dn̄s hodie
de manu om̄ q̄ surrexerūt cont'
te Dixit autē rex ad chusi Est
ne pax pueō absalon Cui res
pondēs chusi: Fiant inquit
sicut puer inimici dn̄i mei re
gis et vniūsi qui cōsurgūt ad
uersus uersum eū in malū Con
tristatus itaq; rex ascendit in ce
naclm̄ porte & fleuit: et sic loq
bat' vadens fili mi absalon: ab
salon fili mi Quis michi t̄bu
at vt ego moriar pro te. Absa
lon fili mi. fili mi absalon.

Capl'm. xix.

Nunciatū est autem ioab qd' rex fle
ret et lugēt filiū suū: et versa
est victoria in die illa i luctū
omni populo Audiuit enī populs
in die illa dici. dolet rex sup filio
suo et declinauit populs in die
illa ingredi ciuitatem. quomō
declinare solet populs versus
et fugiens de p̄lio Porro rex
operuit caput suū & clamabat
voce magna. fili mi absalon: absa
lon fili mi. Ingressus est ergo ioab
ad regem in domū et dixit Con
fudisti hodie vultus om̄i seruor̄ tu
orum. qui saluam fecerūt aīam
tuam et aīam filior̄ tuor̄ et fi
liarū tuar̄ & aīam vxor̄ tuar̄
et aīam cōcubinar̄ tuarū Dili
gis odientes te et odio habes dili
gentes te et ostendisti hodie quia
nō curas de ducibꝰ tuis et de ser
uis tuis. Et vere cognoui mō quia si absalon viuer̄t
et nos omēs occubuissemꝰ tūc pla
cēt tibi Nūc igit' surge & procede
& alloquens satisfac seruis tuis Ju
ro enim t' p dn̄i. qd' si nō exires
ne vnꝰ quidem remāsurꝰ sit tecū
nocte hac. et peiꝰ erit hoc tibi quā
omia mala q̄ euenerūt sup te ab
adolescentia tua vsq; in p̄resens
Surrexit ergo rex & sedit in
porta et omni populo nūciatū ē
qd' rex sedet in porta Venitq;
vniūsa multitudo coram rege.
Isrl' autem fugit in tab'nacula
sua. omnis quoq; populus cer-ta
bat in cunctis t'bubꝰ isrl' dicens.
Rex liberauit nos de manu inimi
cor̄ nrōr̄ ipē saluauit nos de ma
nu philistinor̄: et nūc fugit de
t̄ra ppt' absalon Absalon autē
quem vnximus sup nos mortuꝰ
est in bello vsquequo siletis et
non reducitis regem.
Rex vō dauid misit ad sadoch

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et abyathar sacerdotes dicens loq
mini ad maiores natu iuda dice
tes Cur venistis novissimi ad redu
cendum regem in domum suam Sermo
autem omnis israel pervenerat ad regem
ut reduceret eum in domum eius Et
ait rex. hec dicetis ad populum iu
da. fratres mei vos: os meum et caro
mea vos quare novissimi redu
citis regem Et amase dicite No
ne os meum es et caro mea. Hec
faciat michi deus et hec addat: si non
magister milicie fueris coram me
omni tempore pro ioab Et incli
navit cor omnium virorum iuda quasi
viri unius Miseruntque ad regem
dicentes Revertere tu et omnes servi
tui Et reversus est rex et venit
usque ad iordanen et omnis iuda
venit usque in galgala ut occurre
ret regi et traduceret eum iorda
nen festinavit autem semei filius
gera filii gemini de bauirim et
descendit cum viris iuda in occur
sum regis david cum mille viris
de beniamin et siba puer de do
mo saul. et quindecim filii eius ac
viginti servi erant cum eo. et irrum
pentes iordanen ante regem transie
runt vada ut traducerent domum
regis et facerent iuxta iussionem
eius Semei autem filius gera pro
stratus coram rege cum iam transi
isset iordanen dixit ad eum Ne
reputes michi domine mi iniquitatem
neque memineris iniuriarum servi
tui in die qua egressus es domine
mi rex de iherusalem neque ponas rex
in corde tuo Agnosco enim ser
vus tuus peccatum meum et idcirco
hodie primus veni de omni domo
ioseph descendique in occursum domini

mei regis Respondens vero
abysai filius sarvie dixit Num
quid pro hiis verbis non occidetur
semei qui maledixit christo domini Et
ait david Quid michi et vobis
filii sarvie Cur efficimini hodie
michi in sathan ergo ne hodie inter
ficietur vir in israel An ignoro hodie
me factum regem super israel Et ait
rex semei Non morieris Iura
vitque ei Mifiboseth quoque filius
saul descendit in occursum re
gis in lotis pedibus et intonsa
barba vestesque suas non lave
rat a die qua egressus fuerat rex
usque ad diem reversionis eius in
pace Cumque iherusalem occurrisset
ei: dixit ei rex Quare non ve
nisti mecum mifiboseth Qui re
spondens ait. Domine mi rex. servus
meus contempsit me Dixi ei Ego
famulus tuus ut sterneret michi
asinum et ascendens abirem
cum rege: claudus enim sum
servus tuus Insuper et accusavit
me servum tuum ad te dominum meum
regem Tu autem domine mi rex si
cut angelus dei. fac quod plac
itum est tibi Neque enim fuit domus
patris mei nisi morti obnox
ia domino meo regi Tu autem po
suisti me servum tuum inter convi
vas mense tue Quid igitur
habeo iuste querele aut quid pos
sum ultra vociferari ad regem
Ait ergo ei rex Quid ultra
loqueris Fixum est quod locutus
sum Tu et siba dividite pos
sessiones Responditque mifiboseth
regi. etiam cuncta accipiat post
quam reversus est dominus meus rex

pacifice in domū suā.
Berzellai quoq; galaaditęs
descendens de rogelim traduxit
regem iordanen paratus etiam
ultra fluuiū prosequi eum. Erat autem berzellai galaadites
senex valde id est octogenarius
et ipē p̄buit alimēta regi cum
moraret̄ in castr̄s. Fuit quippe
vir diues nimis. Dixit itaq; rex
ad berzellai. Veni ut requiescas
secure mecū in ihr̄lm. Et ait
berzellai ad regem. Quot sūt
dies ānoꝝ vite mee ut ascen
dā cū rege in ihr̄lm. Octogena
rius sum hodie. Nunquid viget
sensus mei ad discernendum
suaue aut amarum aut delec
tare potest seruū tuū cibus et
potus uel audire ult̄ possum vo
cem cantorum atq; cantricū.
Quare seruus tuus fit oneri
dn̄o meo regi. Paululum pro
cedat famulus tuus ab iordane
tecū. Nec indigeo hac vicissitu
dine: sz obsecro ut reuertar ser
uus tuus et moriar in ciuita
te mea ꝛ sepeliar iuxta sepul
chrū patris mei ꝛ m̄ris mee.
Est autem seruus tuus chama
am ipē vadat tecū dn̄e mi rex
et fac ei quod t̄ bonū videtur.
Dixit itaq; rex. Mecū transeat cha
naam et ego faciam ei quidq̄
tibi placuerit et omē quod peti
eris a me impetrabis. Cumq; trā
sisset uniuersus popul⁹ et rex ior
danen. osculatus ē rex berzel
lai et benedixit ei et ille reuer
sus est ī locū suū.
Transiuit ergo rex in gal
gala ergo rex in galgala ꝛ cha
naam cum eo. Omnis autē popu
lus iuda traduxerat regem et me
dia tantū pars ad fuerat de ppl̄o
isr̄l. Itaq; om̄s viri isr̄l concurrē
tes ad regem: dixerūt ei. Qua
re te furati sūt fr̄es nostri viri
iuda et traduxerūt regem et do
mū eius iordanen om̄s q; viros
dauid cū eo. Et respondit omis
vir iuda ad viros isr̄l dicens. Quia
ppior michi est rex. Cur irasceris
sup̄ hac re. Nunquid comedimus
aliquid ex rege aut munera no
bis data sūt. Et respondit vir isr̄l
ad viros iuda et ait. Decem ptib⁹
maior ego sum apud regem et
p̄mogenitus ego sum ~~apud regē~~
magisq; ad me ptinet dauid quā
ad te. Cur m̄ fecisti michi iniuriam ꝛ
nō m̄ renūciatum est p̄ori ut re
ducerem regem meum. Durius
autem responderūt viri iuda vi
ris israhel. Capl̄m. xx.
Accidit quoq; ut ibi eēt vir
belial noīe siba filius bochri
vir gemineus ꝛ cecinit bucina
et ait. Non est nobis ps in dauid.
nec hereditas in filio ysai. Reuer
tere in tabernacula tua vir isr̄l.
Et separat⁹ est omnis isr̄l a dauid
secutusq; est siba filiū bochri. Viri
autem iuda adheserūt regi suo
a iordane usq; ihr̄lm. Cumq; venis
set rex in domū suam ihr̄lm:
tulit decem mulieres cōcubinas q̄s
reliquerat ad custodiendā domū
et tradidit eas in custodiam p̄
bens eis alimēta et non est ingress⁹
ad eas sed erant clause usq; ad di
em mortis sue ī viduitate viuētes

Dixit autem rex ama
se Conuoca mihi omnes viros iuda in
diem tercium et tu adesto presens Abijt
ergo amasa ut conuocaret iudam
et moratus est extra placitum quod
ei constituerat rex Ait autem dauid
ad abisai Nunc magis afflicturus
est nos siba filius bochri quam absa
lon Tolle igitur seruos domini tui et per
sequere eum ne forte inueniat ci
uitates munitas et effugiat nos
Egressi sunt ergo cum eo viri ioab
cerethi quoque et pheleti et omnes
robusti exierunt de iherusalem ad
persequendum siba filium bochri Cum
que illi essent iuxta lapidem gran
dem qui est in gabaon amasa veni
ens occurrit eis Porro ioab erat
vestitus tunica stricta ad mensuram
habitus sui et desuper accinctus gla
dio dependente usque ad ilia in va
gina qui fabrefactus leui motu egre
di poterat et percutere Dixit itaque io
ab ad amasam Salue mi frater et
tenuit manu dextera mentum ama
se quasi osculans eum Porro ama
sa non obseruauit gladium quem
habebat ioab qui percussit eum in la
tere et effudit viscera eius in terram
nec secundum vulnus apposuit Ioab autem
et abisai frater eius persecuti sunt siba
filium bochri Interea quidam viri cum
stetissent iuxta cadauer amase de
sociis ioab dixerunt Ecce qui esse
voluit pro ioab comes dauid A
masa autem conspersus sanguine iace
bat in media via Uidit hoc qui
dam vir quod subsisteret omnis po
pulus ad videndum eum et amouit
amasam de via in agrum operuit
que eum vestimento ne subsisterent
transeuntes propter eum Amoto igitur illo
de via transibat omnis vir sequens
ioab ad persequendum siba filium
bochri Porro ille transierat per
omnes tribus israel in abellam et in
bethmacha omnes que electi congrega
ti fuerant ad eum venerunt itaque
et oppugnabant eum in abella et beth
macha et circumdederunt municioni
bus ciuitatem et obsessa est urbs
Omnis autem turba que erat cum
ioab moliebatur destruere muros et
exclamauit mulier sapiens de
ciuitate Audite audite Dicite
ioab appropinqua huc et loquar te
cum Qui cum accessisset ad illam
ait illi Tu ne es ioab Et ille re
spondit Ego Ad quem sic locuta
est Audi sermones ancille tue
Qui respondit Audio Rursumque
illa Sermo inquit dicebatur in veteri
prouerbio qui interrogant interroget
in abella et sic perficiebant Nonne
ego sum que respondeo veritatem
in israel et tu queris subuertere et
euertere matrem ciuitatum israel
Quare precipitas hereditatem
domini Respondensque ioab ait Ab
sit hoc absit a me non precipito
neque demolior Non se sic habet
res sed homo de monte effraym
siba filius bochri cognomine le
uauit manum suam contra regem
dauid Tradite illum solum et rece
demus a ciuitate Et ait mulier
ad ioab Ecce caput eius mittetur
ad te per murum Ingressa est ergo
ad omnem populum et locuta
est eis sapienter Qui abscisum ca
put siba filij bochri proiecerunt
ad ioab et ille cecinit bucina
et recesserunt ab urbe unusquisque
in tabernacula sua Ioab autem re
uersus est ierusalem ad regem

Fuit ergo ioab super omnem exercitum
israel. Banaias autem filius ioiade
super ceretheos et pheletheos. Adu
ram vero super tributa. Porro io
saphat filius ahilud a commenta
riis. Sobna autem scriba. Sadoch vero
et abiathar sacerdotes. Hyra autem
iairites erat sacerdos david.

Facta est Capitulum. xxi.
quoque fames in diebus da
uid tribus annis iugiter. Et consuluit da
uid oraculum domini. Dixitque dominus propter
saul et domum eius et sanguinem:
quia occidit gabaonitas. Uoca
tis ergo gabaonitis rex dixit ad
eos. Porro gabaonite non erant
de filiis israel. sed reliquie amorreorum.
Filii quippe israel iurauerunt eis ne
perimerent eos. et voluit saul percu
tere eos zelo quasi pro filiis israel
et iuda. Dixit ergo david ad gabao
nitas. Quid faciam vobis et quod
erit piaculum vestrum: ut benedicatis
hereditati domini. Dixeruntque ei gaba
onite. Non est nobis super argento
et auro questio sed contra saul et contra domum
eius. neque volumus ut interficiatur homo
de israel. Ad quos ait. Quid vultis
ut faciam vobis. Qui dixerunt re
gi. Uirum qui attriuit nos et
oppressit inique ita delere debe
mus ut ne unus quidem residuus
sit de stirpe eius in cunctis fini
bus israel. Dentur nobis septem viri
de filiis israel ut crucifigamus
eos domino in gabaath saulis quon
dam electi domini. Et ait rex. Ego da
bo. Pepercitque rex miphiboseth filio
ionathan filii saul propter iusiuran
dum domini quod fuerat inter david
et ionathan filium saul. Tulit
itaque rex duos filios respha fi
lie haya quos peperit sauli armo
ni et miphiboseth et quinque filios
merob filie saul quos genuerat
adrieli filio berzellai. qui fuit
de molathi et dedit eos in manus
gabaonitarum. Qui crucifixerunt il
los in monte coram domino et ceci
derunt hii septem simul occisi in
diebus messis primis incipiente
messione ordei. Tollens autem
respha filia ahia cilicium substra
uit sibi super petram ab initio mes
sis donec stillaret aqua super eos de
celo et non dimisit aues lacerare
eos per diem neque bestias per noctem.
Et nunciata sunt david que fecerat
respha filia ahia concubina saul.
Et abiit david et tulit ossa saul et
ossa ionathan filii eius a viris ia
bes galaad qui furati fuerant ea
de muro bethsan. in qua suspende
rant eos philistiim cum interfecis
sent saul in gelboe. Et asporta
uit inde ossa saul et ossa ionathan
filii eius et ossa et colligentes ossa
eorum qui affixi fuerant sepelie
runt ea cum ossibus saul et iona
the filii eius in terra beniamin in
latere sepulchri cis patris saul. Fe
ceruntque omnia que preceperat rex. et
repropiciatus est dominus terre post hec.

Factum est autem rursum
prelium philistinorum aduersum israel et
descendit david et serui eius cum
eo et pugnabant contra philistiim.
Deficiente autem david. Iesbide
nob qui fuit de genere arafa cuius
ferrum haste. ccc. uncias appen
debat. et accinctus erat ense no

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

209

no nisus est pcute dauid Presi
dio(que) ei fuit abisai filius sarvie et
pcussit philisteum interfecit Tunc
iurauerut viri dauid dicentes Iā
non egredieris nobiscū in pliuꝫ:
ne extinguas lucernam isrl' Secū
dū quoq(ue) fuit bellum in gob con
tra philisteos tūc pcussit sobbochai
de usathysept de stirpe arafa de
genere gygantū Tertiū quoq(ue) fuit
bellū in gob cont philisteos in quo
pcussit adeodatus filius saltus po
limitarius bethlehemites. golyad
etheum: cui9 astile haste erat qsi
liciatoriū texencū Quartū bellū
fuit in geth in quo vir excelsus
qui senos in manib9 pedib9q(ue) ha
bebat digitos id est xx^ti et iiij et
erat de origine arafa qui blasphe
mauit isrl' Pcussit autē eum io
nadab filius semmaa fris dauid
Hij quatuor nati sūt de arafa in
geth: et ceciderūt in manu dauid
et seruorū eius. Caplm. xxij.

Locutus est aūt dauid domi
no vba carminis huius
in die qua liberauit eum dns de
manu om̄ inimicorū suorum
et de manu saul et ait.
Dns petra mea et robur me
um et saluator meus ds meus
et fortis meus: et sperabo in eum
Scutum meū et cornu salutis mee
eleuator meus et refugiū meum
saluator meus de iniquitate libe
rabis me laudabilem inuocabo
dnm et ab inimicis saluus ero
Qr circūdederūt me contritio
nes mortis et torrentis belial ter
ruerūt me funes circūdederūt me
pueneruit me laquei mortis In

tribulatōne mea inuocabo dnm et
ad deū meū clamabo Et exaudiet
de templo scō suo vocem meam:
et clamor meus veniet ad au
res eius Cōmota ē et contremuit
tra et fūdamēta montiū concussa
sūt et conquassata sūt: qm iratꝰ
est eis Ascendet fumꝰ de naribꝰ
eius et ignis de ore eius vorauit
carbones incensi sūt ab eo Et
inclinauit celos et descendit et
caligo sub pedibꝰ eius. Et ascen
dit sup cherubin et volauit: et lap
sus est sup pennas venti. Posuit
tenebras in circuitu eius latibulū
suū cribas aquas de nubibus
celorū. Pre fulgore in conspcū eiꝰ
accensi sūt carbones ignis To
nuit de celo dns: et excelsus
dabit vocem suam Misit sagittas
suas et dissipauit eos: fulgur et cō
sumpsit eos Et apparuerūt effu
siones maris et reuelata sūt fun
damēta orbis Ab increpatione
dni ab inspiratione spus furo
ris eius Misit de excelso et assū
psit me: extraxit me de aquis
multis liberauit me ab inimicis
meis potentissimis ab hijs qui ode
rūt me. qm robustiores me erāt
Pueneruit me in die afflictionis
mee: et fcūs est dns firmamen
tū meū Et eduxit me in latitu
dinem. liberauit me quia cōplacuit
ei Retribuet m̄ dns scdm iusticiā
meā et scdm mūdiciam manuū
mearū reddet m̄ Qr custo
diui vias dni et nō egi impie
a deo meo Omnia enim iudi
cia eius in conspcū meo. et pcep
ta eius non amoui a me Et ero
pfectus cum eo et custodiam me

ab iniquitate mea. Et restituet michi
dominus secundum iusticiam meam. et se
cundum mundiciam manuum mearum
in conspectu oculorum eius. Cum sancto
sanctus eris. et cum robusto perfectus.
Et cum electo electus eris. et cum per
verso perverteris. Et populum pauperem
salvum facies. oculisque tuis excel
sos humiliabis. Quia tu lucerna
mea domine. et domine illuminabis
tenebras meas. In te enim curram
accinctus in deo meo transiliam
murum. Deus meus inmaculata
via eius eloquium domini igne exa
minatum. scutum est omnium spera
ncium in se. Quis est deus preter do
minum. aut quis fortis preter deum
nostrum. Deus qui accinxit me
fortitudinem et complanavit perfectam
viam meam. Coequans pedes me
os cervis et super excelsa mea
statuens me. Docens manus
meas ad prelium et componens quasi
arcum ereum brachia mea. De
disti michi clipeum salutis tue et
mansuetudo mea multiplicavit
me. Dilatabis gressus meos
subtus me et non deficient tali
mei. Persequar inimicos meos
et conteram et non revertar donec
consumam eos. Consumam eos
et confringam ut non consurgant. ca
dent sub pedibus meis. Accinxisti
me fortitudine ad prelium. incurvas
ti resistentes michi sub me. Inimi
cos meos dedisti michi dorsum odi
entes me et disperdam eos. Cla
mabunt et non erit qui salvet.
ad dominum et non exaudiet eos. De
lebo eos ut pulverem terre. quasi
lutum platearum comminuam eos
atque confringam. Salvabis me
a contradictionibus populi. custodi
es in caput gentium. populus

quem ignoro serviet michi. filii alieni
resistent michi. auditu auris obe
dient michi. Filii alieni deflu
xerunt et contrahentur in angustiis
suis. Vivit dominus et benedictus deus
meus. et exaltabitur deus fortis salu
tis mee. Deus qui das vindictas
michi et deicis populos sub me. qui
educis me ab inimicis meis et
a resistentibus michi elevasti me. A
viro iniquo liberabis me. propterea con
fitebor tibi domine in gentibus et nomi
ni tuo cantabo. Magnificans salutes
regis sui et faciens misericordiam
christo suo david. et semini eius usque in
sempiternum. Capitulum xxiii.

Hec autem sunt verba novissima
que dixit david filius ysai.
Dixit vir cui constitutum est de
christo dei iacob egregius psaltes israel.
Spiritus domini locutus est per me. et ser
mo eius per linguam meam. Deus
israel michi locutus est. fortis israel
dominator hominum iustus dominator
in timore dei. sicut lux aurore ori
ente sole mane absque rutilat et nubibus
sicut pluviis germinat herba de
terra. Nec tanta est domus mea
apud deum ut pactum eternum iniret
mecum firmum in omnibus atque mu
nitum. Cuncta enim salus mea
et omnis voluntas. nec est quic
quam ex ea quod non germinet.
Prevaricatores autem quasi spine
evellentur universi que non tolluntur
manibus. et si quis tangere voluerit
eas armabitur ferro et ligno lan
ceato. ignique succense comburentur
usque ad nichilum. Hec nomina forci
um david. David sedens in ca
thedra sapientissimus princeps inter
tres. ipse est quasi tenerrimus ligni

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vinculo qui ·d ccc· interfecit impe
tu vno Post hunc eleazar filius
patrui eius ahior inter tres fortes
qui erant cum dauid quando expro
brauerunt philistijm et congregati
sunt illuc in prelium Cumque ascendis
sent viri israel ipse stetit et percussit
philisteos donec deficeret manus
eius et obrigesceret cum gladio
Fecitque dominus salutem magnam in die
illo et populus qui fugerat reuer
sus est ad cesorum spolia detrahen
da Et post hunc semma filius age
de arari. Et congre
gati sunt philistijm in statione.
erat quippe ibi ager plenus len
te Cumque fugisset populus a facie
philistijm. stetit ille in medio
agri et tuitus est eum percussitque
philisteos et fecit dominus salutem
magnam Necnon et ante descen
derant tres qui erant principes
inter triginta et venerunt tempore
messis ad dauid in speluncam ad
odollam Castra autem philistijm
erant posita in valle gygantum
et dauid erat in presidio Porro
statio philistinorum tunc erat in
bethleem Desiderauit igitur
dauid et ait Si quis michi daret
potum aque de cisterna que est
in bethleem iuxta portam Irru
perunt ergo tres fortes castra
philistinorum et hauserunt aquam
de cysterna bethleem que erat
iuxta portam et attulerunt ad
dauid At ille noluit bibere sed li
bauit illam domino dicens propicius
michi sit dominus ne faciam hoc Num
sanguinem hominum istorum qui profecti

sunt et animarum periculum bibam Noluit
ergo bibere Hec fecerunt tres ro
bustissimi.
Abysai quoque frater ioab filius sar
uie princeps erat de tribus Ipse est qui
eleuauit hastam suam contra trecentos
quos interfecit nominatus in tribus
et inter tres nobilior Eratque eorum
princeps sed usque ad tres primos non
peruenerat Et banaias filius ioia
de viri fortissimi magnorum operum
de capsahel Ipse percussit duos leo
nes moab et ipse descendit et
percussit leonem in media cister
na in diebus niuis Ipse quoque inter
fecit virum egyptium virum dignum
spectaculo habentem in manu
hastam. Itaque cum descendisset ad
eum in virga. vi extorsit hastam de
manu egiptij et interfecit eum
hasta sua Hec fecit banaias filius
ioiade et ipse nominatus inter tres
robustos qui erant inter xxx nobi
liores verumtamen usque ad tres
non peruenerat Fecitque eum dauid
sibi auricularium a secreto Asahel
frater ioab inter xxx et leanan
filius patrui eius de bethleem
Semma de arari. elisaca de arodi
helas de phelti hyra filius acchis
de thecua abiezer de anathoth
mobonnai de usathi salmon
ahonites macharai nethopha
tites eled filius banaa et ipse
netophatites. hitai filius ribai
de gabaath filiorum beniamin
banai aufratotites heldai de
torrente gaas abialbon arba
thites. azmabeth de beromi

eliaba de salboni filii iasen iona
than zam: semma de aror. ha
iam filius sarar arorites elife
leth filius saasbai filii macha
thi eleam filius achitofel ge
lonites esrai de carmelo fa
rai de arbi gaal filius natha
de soba bonni de gaddi selech
de ammon naharai berothites
armig' ioab filii sarvie. hira
iethrites gareb et ipse iethrites
urias etheus Omnes xxx. vii.
Et addidit furor dni irasci co
tra isrl': commovitque david in eis
dicentem Vade et numera
isrl' et iudam Dixitque rex ad ioab
principem exercitus sui. perambula
omnes tribus isrl' a dan usque bersa
bee et numera populum ut sciam
numerum eius Dixitque ioab re
gi Adaugeat dns deus tuus
ad populum quantus nunc est. ite
rumque centuplicet in conspectu dni
mei regis Sed quid sibi dns meus
rex vult in re huiuscemodi.
Obtinuit autem sermo regis
verba ioab et principum exercitus
Egressusque est Cap. xxiiii.
ioab et principes militum
a facie regis ut numerarent
populum isrl' Cumque pertransissent
iordanem venerunt in aroer
ad dexteram urbis que est in
valle gad. et per iazer transie
runt in galaad et in terram in
feriorem hodsi et venerunt in
dan silvestria. Circumeuntesque
iuxta sydonem transierunt prope
menia tyri et omnem terram
hevei et chananei. veneruntque
ad meridiem iuda in bersabee
et lustrata universa terra affuerunt
post novem menses et viginti
dies in ihrlm Dedit ergo ioab
numerum descriptionis populi regi
et inventa sunt de isrl' DCCC. mi
lia virorum fortium qui educerent gla
dium. et de iuda quingenta milia
pugnatorum Percussit autem cor
suum david postquam numeratus
est populus Dixitque ad dnm
Peccavi valde in hoc facto sed precor
domine ut transferas iniquitatem
servi tui quia stulte egi nimis.
Surrexit itaque david mane: et
sermo dni factus est ad gad pro
phetam et videntem dicens Vade
et loquere ad david. Hec dicit dns
Trium tibi datur optio: elige unum
quod volueris ex his ut faciam
tibi. Cumque venisset gad ad david.
nunciavit ei dicens Aut septem
annis veniet tibi fames in terra tua.
aut tribus mensibus fugies adversarios
tuos. et illi persequentur te. aut cer
te tribus diebus erit pestilentia in
terra tua Nunc ergo delibera et vide
quem respondeam ei qui me misit
sermonem Dixit autem david ad
gad Coartor nimis sed melius est
ut incidam in manum dni multe
enim misericordie eius sunt quam in manum
hominis Inmisitque dns pestilenciam
in isrl' de mane usque ad tempus
constitutum et mortui sunt ex populo
a dan usque bersabee septuaginta
milia virorum Cumque extendisset
manum suam angelus dni super iheru
salem ut disperderet eam: misertus
est dns super afflictionem et ait an
gelo percutienti populum. Sufficit nunc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cōtine manū tuam Erat autem
angelus dn̄i iuxta aream areuna
iebusei Dixitq; david ad dn̄m
cū vidisset angelum cedentem
populum Ego sum qui peccavi
ego inique egi: isti qui oves sūt
quid fecerūt vertatur obsecro ma
nus tua cont̄ me et cont̄ domū
pr̄is mei Venit autem gad ad
david in die illa et dixit ei As
cende constitue dn̄o altare in area
areuna iebusei Et ascendit da
vid iuxta sermonem gad quē
preceperat ei dn̄s Conspiciens q; a
reuna animadūtit regē et ser
vos eius transire ad se Et egressus
adoravit regem prono vultu i
terra et ait Quid cause est ut ve
niat dn̄s meus rex ad servū
suū. Cui david ait ut emam
a te aream et edificem altare
dn̄o et cesset interfectio que gras
satur in populo Et ait Areuna
ad david Accipiat et offerat
dn̄s meus rex sicut ei placet Ha
bes boves in holocaustum et plaus
trū et iuga boum in usum ligno
rū Omnia dedit areuna regi
Dixitq; areuna ad regem Domi
nus deus tuus suscipiat votum
tuū Cui respondens ait Nequa
quam ut vis: sz emam precio a te
et non offeram dn̄o deo meo ho
locausta gratuita Emit ergo
david aream et boves argenti
siclis quinquaginta et edificavit
ibi altare domino et obtulit holo
causta et pacifica et repropici
atus ē dn̄s terre et cohibita est pla
ga ab isrl. Explicit liber regū

secundus. Incipiunt capitula libri
regū tercij.

Senectus
david et adonias filius
eius nitebatur regnare
cont̄ salemonem Sz david hoc
reperiens iubet ungi salemo
nem in regem Mandata dat
david salemoni que custodiat mo
riens q; demandat adūsariis su
is restitui mala a filio suo sale
mone qui regnavit xl annis
Adijt adonias ad matrem
regis salemonis querens abi
sag sunamitem in coniugiū uni
uratus salemon iussit occidi eum
abiathar quoq; privavit hono
re sacerdotali parcens sanguini eius
Iubente salemone interfi
citur ioab ad cornu altaris propter re
atū occisorum quos iniuste suo ingu
lavit Semei occidit iussu
regis quia nō servavit concessam
sibi semel veniam ita ne discederet
de urbe s; contempsit Affini
tate coniunctus est pharaoni regi
egipti salemon accipiens filiā
eius uxorem In gaba
on apparuit dn̄s salemoni per vi
sionem dicens postula quod vis
ut dem tibi et petijt cor docibile
Iudiciū salemonis de
mulieribus q̄ infantē detulerūt
disceptantes. Ait sa
lemon quia nō est sathan ne
q; occursus malus ideirco cogi
to edificare templū nomini dn̄i
dei isrl. Mensuram te
pli Sermo dn̄i ad sale
monem Perfecit sale
mon templū dn̄i in quo posuit

archam dni in quo statim apparuit
dns Mira orō salemonis
seu benedictio plebis
Apparuit secūdo salemoni dns p
testando eum Terra
in qua aurū ophyr
Regina saba venit temptare
salemonem in enigmatib9
Redditus anni salemonis
Excessus salemonis p mulierē
alienigenas contradictas omni
isrl. coluit etiam astaroth dm
sydoniorū et moloch ydolum a
monitar Iratus do
minus salemonē increpat
Suscitatur a domino adūsarij
salemoni pro malis Spre
to salemone iheroboam elegit
dns. commonēs eum ne discedet
a cultu dei Oblitus
salemonis et successus filij sui
roboam At iherobo
am post mortē salemonis redit
de egipto qui subiunctus cum po
pulis dixerūt roboam pat tuus
durissimū iugū imposuit nob
rogantes releuari sibi At ille ma
gis comminando ampliare se dix
eis Spreto roboam
rege eligerūt sibi isrlite ihero
boam regem Nitentem
bellū inferre isrli filiū salemo
nis contra iheroboam reuocauit
dns dicens ego elegi eum
Excogitauit iheroboam scelus
ut faceret vitulos aureos posu
itqz vnū in bethel et alterum
in dan adorandos
Vir dei apparuit iheroboam
stanti ad altare quē increpans

iussu dm nitebatur apphendē eum. s
statim aruit manus iheroboam
atqz orauit pro eo et restituit sa
nitati Vir dei cōple
to precepto dm̄ secessit de ciuitate
ad quem alius propheta inquiren
dū profectus ē inuentuqz psuasit
contra voluntatē dei. et reuocauit ad
edendū vn iratus dns tradidit eū leo
ni. id ē vexatori et collisit et mor
tuus ē pro inobediā
Sepelitur a ppha vir dei a quo
et seductus est ut comedet panem
et bibet aquam contra voluntatem
dei Percussit dns filiū
iheroboam morte pro malo pris
sui. moritur etiam pat eius post
eū et regnauit filius eius nadab
pro eo Quinto anno rg
ni roboam ascendit sesach rex
egypti in ihrlm et diripuit oīa.
obijt etiā roboam et regnauit
filius eius abia pro eo
Regnauit abia qui excedens
moritur et regnat pro eo filius
eius asa nomine
Fecit asa rectū in cōspctu dm.
verūtamen in tempe senectutis
sue doluit pedes et dormiuit cum
patribus suis et regnauit iosaphat
filius eius pro eo.
Regnū nadab qui fecit malū
coram dno insidiatus ē ei baasa
et pcussit eum et regnauit pro
eo eiusqz regnāet. pcussit omnē
domū iheroboam nō dimisit ne
vnā quidem aīam de semine
eius donec delet eū iuxta vbum
domini Regnū baa
sa qui offendit dm eiū intminatur
tur malum mortem dicturum

Regnū hela · huc̄ occidit
zambri · et regnauit pro eo
Regnū zambri tyranni septem
dieb9 q̄ succendit se in palacio cum
omni domo regia et mortuus ē
in pctīs suis Diuisio
populi pro electione regū
Regnū ambri qui emit monte
samarie a somer · et edificauit
illic ⁊ fecit malū sicut iheroboam
mortuo illo regnat filius eius a
hab Regnū ahab nequā
ult̄ anteriores · insup duxit uxorē
ihezabel filiam ethbaal regis sy
donior · que multa mala fecit
Primū v̄bū helie ubi ꝯtradicat
rori et pluuie cui iubet dn̄s dis
cede ad orientem Iubete
dn̄o transfert se helias in sarepta
ad viduam · Turbata
mulier pro infirmitate filij sui as
pere loquit̄ ad hominem dei · pro
quo supplicans dn̄o restituit viuū
matri eius Heliam
iubet redire dn̄s ad ahab ad dā
dam pluuiā etiam bona opa ab
die dispensatoris ahab referunt̄
tertiū signū helie Helias
p̄t oblatum sacrificiū dn̄o apphen
dit om̄s prophetas baal ⁊ duxit
in torrentem ⁊ interfecit quo ag
nito ihezabel occide volvit heli
am · ſ; abscondit se a facie eius
Angelus dn̄i ministr̄
panem et aquā helie latenti sub
iunipero Sermo do
mini ad heliam multis modis
delegat etiam ei unge reges
et helizeum pphetā pro se et dat
ei p̄tatem percutiendi
Electio helysei p̄phete qui et se
cutus est heliam et ministrabat
ei Bellū benadab

regis syrie cont̄ ahab regem isr̄l
tui apparuit ppheta cōfortans eū
et data est ei victoriā Cle
mencia dei ammonet p pphetā
suū regem isr̄l de futuro anno
cauere gladiū regis syrie
Iterat bellū rex syrie contra
regem isr̄l quod p̄dixerat deus
p pphiam suā · sed in hoc bello
amplius comuniti sut̄ syri ita ut
traderet se benadab regi isr̄l tā
quam misericordi quem susci
piens sine iussu dn̄i federatus ē
cū eo Mirabile fcm̄ pphe q̄
rogauit sociū suū ut percuteret eū
gladio ⁊ quia noluit face tradi
dit eū leo in occidendum et stati
ita fcm̄ ē Renūciat regi
propheta quia malū fecit ut dimit
teret regem syrie viuū dignum
Ambit rex vineam na
both qui noluit cedere nam iheza
bel ut tollēt eam occidit eū factio
nib9 ⁊ inuasit vineam eius vn
iratus dn̄s maledixit ei · q̄ agnos
cens rex penituit et auertit se sta
tim dn̄s a furore suo · Con
sulunt sibi reges mutuo ut ascen
dent ad capiendam ramoth gala
ad quos ex vno consensu pphe
spū mendacij hortabant̄ ire · ſ;
micheas cū iure iurando reuela
ta sibi ante cōsiliū dn̄i que vera
cita · audierat dixit etiam illu
sionem spūs mendacij reuela
uit pp̄t hoc percussit eum in max
illam sedechias pro iniuria vs
q; ad euentū apud amon ⁊ ioas
filiū amalech p̄ncipes ciuitatis deten
tus manebat in carce
Occidit̄ in bello ahab ⁊ fit rex
ochozias filius eius pro eo
Regnū iosaphat qui viginti quinq;

annis regnauit in iherusalem. cum deo ambulauit. veruntamen excelsa non
abstulit. cui successit ioram filius
eius. Ozias regnare
cepit super israel in samaria. et fecit
malum in conspectu domini. **Expliciunt capitula. Incipit liber regum tercius. Capitulum primum.**

Et rex dauid senuerat: habebatque
etatis plurimos
dies. Cumque operiretur vestibus non
calefiebat. Dixerunt ergo ei serui
sui. Queramus domino nostro regi adolescentulam virginem et stet coram
rege et foueat eum: dormiatque in
sinu suo et calefaciat dominum nostrum
regem. Quesierunt ergo adolescentulam speciosam in omnibus finibus
israel. et inuenerunt abisach sunamitem et adduxerunt eam ad regem.
Erat autem puella pulchra nimis
dormiebatque cum rege et ministrabat ei. Rex autem non cognouit eam.
Adonias autem filius aggith eleuabatur dicens. Ego regnabo. Fecitque
sibi currum et equites et quinquaginta
viros qui ante eum currerent. nec
corripuit eum pater suus aliquando dicens. Quare hoc fecisti. Erat
autem et ipse pulcher valde secundus
natu post absolon et sermo ei cum
ioab filio saruie et cum abiathar
sacerdote qui adiuuabant partes
adonie. Sadoch vero sacerdos et banaias filius ioiade et nathan propheta et semei et rei et robur
exercitus dauid non erat cum
adonia. Immolatis ergo adonias arietibus et vitulis et vniuersis
pinguibus iuxta lapidem zohel qui
erat vicinus fonti rogel: vocauit vniuersos fratres suos filios regis.
et omnes viros iuda seruos regis.
Nathan autem prophetam et banaiam
et robustos quosque et salemonem
fratrem suum non vocauit. Dixit itaque
nathan ad bersabee matrem salemonis. Numquid audisti quod regnauerit adonias filius aggith: et dominus
noster dauid hoc ignorat. Nunc ergo
veni accipe a me consilium et salua
animam tuam. filiique tui salomonis.
Vade et ingredere ad regem dauid et dic ei. Nonne tu domine mi rex
iurasti mihi ancille tue dicens quod salemon filius tuus regnabit post
me: et ipse sedebit in solio meo.
Quare ergo regnabit adonias.
Et adhuc ibi te loquente cum rege
ego veniam post te et complebo sermones tuos. Ingressa est igitur
bersabee ad regem in cubiculum. Rex
autem senuerat nimis et abysag
sunamites ministrabat ei. Inclinauit se bersabee et adorauit regem. Ad quam rex. Quid tibi inquit
vis. Que respondens ait. Domine mi
rex tu iurasti per dominum deum tuum ancille tue. salemon filius tuus regnabit post me. et ipse sedebit in
solio meo et ecce nunc adonias regnabit te domine mi rex ignorante.
Mactauit boues et pinguia queque
et arietes plurimos. et vocauit omnes filios regis. abiathar quoque
sacerdotem et ioab principem milicie.
salomonem autem seruum tuum non
vocauit. Veruntamen domine mi rex
in te oculi respiciunt tocius israel:
vt indices eis quis sedere debeat
in solio tuo domine mi rex post te.
Eritque cum dormierit dominus meus rex
cum patribus suis: erimus ego et filius
meus salomon peccatores. Adhuc illa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

loquente cū rege · nathan ꝓpheta
venit et nūciauerūt regi dicentes
Ad est nathan ꝓpheta Cumq; introis
set ante cōspectū regis et adorasset
eū pronus in t̄ram : dixit nathan
Dne mi rex tu dixisti Adonias re
gnet post me et ipe sedeat super
thronū meum quia descendit ho
die et immolauit boues et pingui
a ⁊ arietes plurimos et vocauit
vniuersos filios regis et principes ex
ercitus abyathar quoq; sacerdotem
Illisq; vescentibꝰ et bibentibꝰ co
ram eo et dicentibꝰ viuat rex
adonias : me seruū tuū ⁊ sadoch
sacerdotem et banaiam filiū ioiade
⁊ salomonē famulū tuū nō vo
cauit Nūq; a dnō meo rege exi
uit hoc vbum et m̄ nō indicasti
seruo tuo quis sessurus eēt sup
thronū dn̄i mei regis post eum
Et respondit rex dauid dicens
Vocate ad me bersabee Que cū
fuisset ingressa coram rege et
stetisset ante eum iurauit rex et
ait Viuit dnš qui eruit aīam
meā de omni angustia : quia si
cut iuraui tibi p dn̄m deū isrl'
dicens · salomon filius tuus re
gnabit post me ⁊ ipē sedebit sup
soliū meū pro me : sic faciam
hodie Summissoq; bersabee in
t̄rā vultu : adorauit regē dicēs
Viuat dnš meus rex dauid ietér
nū Dixit quoq; rex dauid Voca
te michi sadoch sacerdotem et na
than ꝓphām ⁊ banaiam filiū io
iade Qui cū ingressi fuissent
coram rege : dixit ad eos Tolli
te vobiscum seruos dn̄i vr̄i et
imponite salomonem filiū me
um sup mulam meā · ⁊ ducite
eū in gyon et vngat eum ibi
sadoch sacerdos et nathan ꝓpheta
in regem sup isrl' : et iuda ⁊ ca
netis bucina atq; dicetis Viuat
rex salomon Et ascendetis post
eum ⁊ veniet et sedebit sup
soliū meū et ipē regnabit pro
me : illiq; pcipiam ut sit dux sup
isrl' et sup iudā Et respondit
banaias filius ioiade regi dicēs
amen · Sic loquat dominus deus
dn̄i mei regis Quomō fuit dnš
cū dnō meo rege · sic sit cū salo
mone : ⁊ sublimius faciat soli
um eius a solio dn̄i mei regis
dauid Descendit ergo sadoch
sacerdos · ⁊ nathan ꝓpheta et
banaias filius ioiade ⁊ cerethei
⁊ phelethi et imposuerūt salo
monem sup mulam regis da
uid : ⁊ adduxerūt eū in gyon
Sumpsitq; sadoch sacerdos cornu
olei de tabnaclo et vnxit salo
monem et cecinerūt bucina
et dixit omnis populꝰ Viuat
rex salomon Et ascendit vni
usa multitudo post eum ⁊ popu
lus canentiū tibiis ⁊ letanciū
gaudio magno : ⁊ insonuit
t̄ra a clamore eoꝝ Audiuit
autē adonias et omēs qui in
uitati fuerāt ab eo Jamq; con
uiuiū finitū fuat : Sz et ioab
audita voce tube ait Quid sibi
vult clamor ciuitatis tumul
tuantis Adhuc illo loquēte
ionathas filius abyathar sacer
dotis venit Cui dixit adoni
as Ingredere quia vir fortis es
et bona nuncians Responditq;
ionathas adonie · nequaquam
dominus enī noster rex dauid

regem constituit salomonē: misitq̄ cū
eo sadoch sacerdotem et nathan pphe
tam et banayam filiū ioiade ⁊
cerethi ⁊ felethi et imposuerūt
eū sup mulam regis unxeruntq̄
eū sadoch sacerdos et nathan pro
pheta regem in geon: et ascen
derūt inde letantes et insonuit
ciuitas Hec est vox quam audis
tis Sed et salemon sedet sup soliū reg
ni: et ingressi serui regis bndix
erūt dn̄o m̄o regi dauid dicen
tes Amplificet deus nomē sale
monis sup nomē tuū: et mag
nificet thronū eius sup thronū tu
ū Et adorauit rex in lecto suo
insup et locutus est hec Benedictus
dn̄s deus isrl̄· qui dedit hodie se
dentē in solio meo uidentibus o
culis meis Territi sunt ergo et
surrexerūt omnes q̄ inuitati fue
rāt ab adonia. ⁊ abiit vnusquis
q̄ in domū suā Adonias autē
timens salemonē surrexit et
abiit in tabernaclm dn̄i: tenuitq̄
cornu altaris Et nunciauerūt salo
moni dicētes Ecce adonias ti
mēs regem salemonem tenet
cornu altaris dicēs Iuret michi
hodie rex salemon qd̄ nō interfi
ciat seruū suū gladio Et dixit
salemon Si fuerit vir bonus nō
cadet nec vnus quidem capillus
eius in terram: si autem malū
inuentū fuerit in eo· morietur Misit
ergo rex salemon· et eduxit eū
ab altari Et ingressus adorauit
regē salomonem Dixit ei sa
lomon vade in domum tuā·

Caplm· ij.

Appropin
quauerūt autem dies da
uid ut moreretur: precepitq̄ salomoni
filio suo dicēs Ecce ego ingredi

or viam uniūse tre Confortare ⁊
esto vir fortis et obserua custodias
dn̄i dei tui ut ambules in viis eius
et custodias cerimonias eius et p̄
cepta eius et iudicia eius et testi
monia eius sicut scriptū est in lege
moysi ut intelligas vniūsa que
facis ⁊ quocūq̄ te vteris: ut conf
met deus sermones tuos quos lo
cutus est de me dicens Si custo
dierint filij tui vias meas et am
bulauerint coram me in veritate ⁊
in omni corde suo ⁊ in omni aīa
sua: nō auferetur tibi vir· de solio
isrl̄ Tu quoq̄ nosti que fecerit
michi ioab filius saruie que fece
rit duobus principibus exercitus isrl̄·
abner· filio ner ⁊ amase filio
iether· quos occidit et effudit san
guinem belli in pace Et posuit
cruorem belli in baltheo suo qui
erat circa lumbos suos ⁊ in calcia
mēto suo quod erat in pedibus eius
Facies ergo iuxta sapienciam tuā
et non deduces caniciem eius pa
cifice ad inferos Sed et filijs ber-
zellai galaditis reddes gratiam erūt
q̄ comedentes in mēsa tua Oc
currerūt enim michi quando fugi
ebam a facie absalon fris tui ha
bes quoq̄ apud te semei filium
gera filij gemini de bau-rim qui
maledixit michi maledictione
pessima qn̄ ibam ad castra Sed quia
descendit in occursum m̄ cum trāsi
rem iordanē iuraui ei p dn̄m di
cens ut non interficerem eū gladio
tu noli pati eū ēē innoxiū
Vir autem sapiens es ⁊ scies qd̄
facies ei· deducesq̄ canos eius cū
sanguine ad infernū Dormiuit igitur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dauid cum patrib(us) suis et sepultus est
in ciuitate dauid. Dies autem qui
bus regnauit dauid sup(er) isr(ae)l. quadra
ginta anni sunt. In hebron regnauit
septem annis: in ierl(usa)l(e)m t(ri)ginta trib(us).
Salomon autem sedit sup(er) thronu(m)
dauid patris sui et firmatu(m) est
regnu(m) eius nimis:–
Ingressus est autem adonias fili(us)
aggith ad ber-sabee matrem salo
monis. Que dixit ei. pacificus
ne ingressus tuus.– Qui respon
dit pacificus. Addiditq(ue). Sermo m(ihi)
e(st) ad te. Cui ait loq(ue)re. Et ille tu
inquit nosti quia meu(m) erat reg
nu(m) et me p(re)posuerat om(n)is isr(ae)l sibi
in regem: sed t(ra)nslatu(m) est regnu(m) et
fc(tu)m est fr(atr)is mei. A domino enim
co(n)stitutum est ei. Nu(n)c ergo peti
cionem vnam dep(re)cor a te ne (con)fun
das faciem mea(m). Que dixit ad
eu(m). loque(re) et ille ait. P(re)cor ut di
cas salomoni regi. neq(ue) enim
negare t(ibi) potest quicqua(m). ut det
m(ihi) abisag sunamitem vxorem.
Et ait bersabee. Bene ego loquar
pro te regi. Venit ergo ber-sabee
ad regem salomone(m) ut loque(re)t(ur)
pro adonia. Et surrexit rex in
occur-sum eius adorauitq(ue) eam
et sedit sup(er) thronu(m) suu(m). Positus
q(ue) est thronus m(at)ri regis. Que
sedit ad dexteram eius dixitq(ue)
ei. Peticionem vna(m) paruulam ego
dep(re)cor a te ne (con)fu(n)das faciem me
am. Dixitq(ue) ei rex. Pete mat(er) mi
neq(ue) enim fas e(st) ut auertam faciem
tuam. Que ait. Det(ur) abysach su
namitis adonie fr(atr)i tuo uxor. Res
ponditq(ue) rex salomon: et dixit
m(at)ri sue. Quare postulas abisach
sunamitem adonie: Postula ei et
regnu(m). Ipse est enim frat(er) meus ma

ior me. et habet abiathar sacerdote(m)
et ioab filiu(m) sarvie. Iurauit itaq(ue) rex
salomon p(er) d(omi)n(u)m dicens. Hec faciat
m(ihi) deus et hec addat. quia contra
a(n)i(m)am suam locutus est adonias v(er)bu(m)
hoc. Et nu(n)c viuit d(omi)n(u)s. qui (con)firmauit
me et collocauit sup(er) soliu(m) dauid
patris mei et qui fecit m(ihi) domu(m)
sicut locutus e(st): quia occidet(ur) hodie
adonias. Misitq(ue) rex salomon p(er)
manu(m) banaye filij ioiade qui int(er)
fecit eu(m) et mortuus e(st). Abiathar
quoq(ue) sac(er)doti dixit rex. Vade i(n)
anathot ad agru(m) tuu(m). Es quide(m)
vir mortis. sed hodie te no(n) int(er)
ficiam. q(ui)a portasti archam d(omi)ni
dei coram dauid p(at)re meo et susti
nuisti laborem in omnib(us) in q(ui)b(us)
laborauit pat(er) meus. Eiecit ergo
salomon abyathar ut no(n) e(ss)et sac(er)
dos d(omi)ni ut imple(re)t(ur) s(er)mo d(omi)ni que(m)
locutus est sup(er) domu(m) hely in sylo.
Venit ergo nu(n)cius ad salomonem
quod ioab declinasset post ado
nyam: et post se no(n) declinasset.
Fugit ergo ioab in tab(er)
naclm d(omi)ni: et app(re)hendit cornu
altaris. Nu(n)ciatu(m)q(ue) est regi salomo
ni quod fugisset ioab in tab(er)na
clm d(omi)ni: et esset iuxta altare.
Misitq(ue) salomon banayam filiu(m)
ioiade dicens. Vade interfice eum.
Venit banayas ad tab(er)naclm d(omi)ni
et dixit ei. Hec dicit rex. Egred(er)e.
Qui ait. Non egrediar. sed hic
moriar. Renu(n)ciauit banayas regi
s(er)monem dicens. Hec locutus e(st)
ioab et hec respondit m(ihi). Dixitq(ue)
ei rex. fac sicut locutus e(st) et int(er)fi
ce eu(m) et sepeli: et amouebis sa(n)gui
nem innocente(m). qui effusus e(st) a
ioab a me et a domo p(at)ris
mei. Et reddet d(omi)n(u)s sanguine(m)

eius ~~sup~~ super caput eius quia in-
fecit duos viros iustos meliores que
se et occidit eos gladio patre meo
david ignorante· abner filium ner
principem milicie israel· et amasa fi
lium iether principem exercitus iu
da· et revertetur sanguis illorum in
caput ioab· et in caput seminis
eius in sempiternum David autem
et semini eius et domui et throno
illius sit pax usque in eternum a domino
Ascendit itaque banaias filius ioia
de et aggressus eum interfecit Se
pultusque est in domo sua in deserto
Et constituit rex banayam filium
ioiade pro eo super exercitum et
sadoch sacerdotem posuit pro abya
thar· Misitque rex et vocavit semei
Dixitque ei Edifica tibi domum in ihe
rusalem et habita ibi et non egre
dieris inde huc atque illuc Qua
cumque autem die egressus fueris
et transieris torrentem cedron: sci
to te interficiendum Sanguis tuus
erit super caput tuum Dixitque semei
regi Bonus sermo regis: sicut lo
cutus est dominus meus rex sic faciet
servus tuus Habitavit itaque semei
in iherusalem diebus multis
Factum est autem post annos tres
ut fugerent servi semei ad achis
filium maacha regem geth· Nunci
atumque est semei quod servi eius fugissent
in geth Et surrexit semei et stra
vit asinum suum: ivitque in geth ad a
chis ad requirendos servos suos
et adduxit eos de geth Nuntiatum
que est autem regi salomoni quod isset
semei in geth de iherusalem et re
disset Et mittens vocavit eum:
dixitque ei Nonne testificatus sum
tibi per dominum et predixi tibi· quacumque
die egressus fueris huc et illuc
scito te esse moriturum· Et respondisti
michi· bonus sermo quem audivi
Quare ergo non custodisti ius iu
randum domini: et preceptum quod preceperam
tibi· Dixitque rex ad semei Tu nosti
omne malum cuius tibi conscium
est cor tuum quod fecisti david patri
meo Reddidit dominus maliciam tuam
super caput tuum Et rex salomon be
nedictus et thronus david erit sta
bilis coram domino usque in sempiter
num Iussit itaque rex banaye filio
ioiade qui aggressus percussit eum
et mortuus est· Capitulum iii.

Confirmatum est igitur reg
num in manu salomonis
et affinitate coniunctus est pharaoni
regi egipti· accepit namque filiam
eius et adduxit in civitatem da
vid donec compleret edificans do
mum suam et domum domini et murum
iherusalem per circuitum Attamen populus
immolabat in excelsis Non enim
erat edificatum templum nomini
domini usque in diem illum Dilexit autem
salomon dominum ambulans in pre
ceptis david patris sui: excepto quod
in excelsis immolabat· et accende
bat thymiama·
Abiit itaque in gabaon· ut immo
laret ibi Illud quippe erat excelsum
maximum Mille hostias in holo
caustum obtulit salomon super al
tare illud in gabaon Apparuit autem
dominus salomoni per sompnium nocte
dicens Postula quod vis ut dem
tibi Et ait salomon Tu fecisti cum
david servo tuo patre meo misericordiam
grandem sicut ambulavit in con-

spectu tuo in veritate et iusticia et
recto corde tecum Custodisti ei
ei misericordiam tuam grandem et de
disti ei filium sedentem super thronum
eius sicut est hodie Et nunc domine
deus tu regnare fecisti servum tuum
pro david patre meo Ego autem
sum puer parvus et ignorans e
gressum et introitum meum
et servus tuus in medio populi
est quem elegisti populi infiniti
qui numerari et supputari non po
test pre multitudine Dabis ergo
servo tuo cor docile ut iudicare
possit populum tuum: et discernere
inter malum et bonum. Quis enim
poterit iudicare populum istum. popu
lum tuum hunc multum. Placuit
ergo sermo coram domino: quod
salomon rem huiuscemodi postu
lasset Et dixit dominus salomoni.
Quia postulasti verbum hoc et non
petisti dies multos nec divicias
aut animas inimicorum tuorum. sed pos
tulasti tibi sapientiam ad discernen
dum iudicium: ecce feci tibi secundum
sermones tuos et dedi tibi cor
sapiens et intelligens in tantum
ut nullus ante similis tui fuerit:
nec post te surrecturus sit Sed et
hec que non postulasti dedi tibi di
uicias scilicet et gloriam: ut nemo
fuerit similis tui in regibus cunctis
retro diebus Si autem ambula
veris in viis meis et custodieris
precepta mea. et mandata mea.
sicut ambulavit david pater tu
us: longos faciam dies tuos Igi
tur evigilavit salomon et intel
lexit quod esset sompnium Cumque
venisset iherusalem stetit coram archa
federis domini: et obtulit holocaus

ta. et fecit victimas pacificas:
et fecit grande convivium universis
famulis suis Tunc
venerunt due mulieres meretrices
ad regem salomonem: steteruntque
coram eo Quarum una ait Obse
cro mi domine. ego et mulier hec
habitabamus in domo una: et
peperi apud eam in cubiculo Tercia
vero die postquam ego peperi. peperit
et hec Et eramus simul: nullus
que alius in domo nobiscum exceptis
nobis duabus Mortuus est autem
filius mulieris huius nocte: dormi
ens quippe oppressit eum Et con
surgens intempeste noctis sile
tio tulit filium meum de latere meo
ancille tue dormientis et colloca
vit in sinu suo. suum autem filium
qui erat mortuus posuit in sinu
meo Cumque surrexissem mane
ut darem lac filio meo: apparuit
mortuus Quem diligencius in
tuens clara luce deprehendi non
esse meum quem genueram Respon
ditque altera mulier. Non est ita sed
filius tuus mortuus est. meus autem
vivit Econtrario illa dicebat Men
tiris. filius quippe meus vivit. et
filius tuus mortuus est Atque in
hunc modum contendebant coram
rege Tunc rex ait. Hec dicit filius
meus vivit: et filius tuus mor
tuus est et ista respondit non sed
filius tuus mortuus est et filius meus
vivit Dixit ergo rex Affer
mihi gladium Cumque attulissent
gladium coram rege ait Dividite
infantem vivum in duas partes: et
date dimidiam partem uni et di
midiam partem alteri Dixit autem

mulier cuius filius vivus erat ad
regem Commota sunt quippe vis
cera eius super filio suo Obsecro
domine date huic infantem vivum et
nolite interficere eum. E contrario illa
dicebat. Nec michi nec tibi sit: sed
dividatur. Respondit rex et ait.
Date huic infantem vivum et non
occidatur. Hec est mater eius. Audivit
itaque omnis israel iudicium quod iu
dicasset rex et timuerunt regem
videntes sapientiam dei esse in eo ad
faciendum iudicium Erat autem rex
salomon regnans super omnem
israel Et hii sunt principes quos ha
bebat. Capitulum iiij.

Azarias filius sadoch sacer
dos helioreph et aya filii si
sa scribe Iosaphat filius ailud a com
mentariis Banaias filius ioiade
super exercitum Sadoch autem et abi
athar sacerdotes Azarias filius
nathan super eos qui assistebant
regi Zabuth filius nathan sacer
dos amicus regis et aizar preposi
tus domus et adoniram filius
abda super tributa Habebat autem
salomon duodecim prepositos vel
prefectos super omnem israel qui
prebebant annonam regi et domui
eius Per singulos enim menses
in anno singuli necessaria ministra
bant Et hec nomina eorum
Benhur in monte ephraym Ben
dacar in macces et in salebbin
et in bethsames et in helon et
bethanon. Beneseth in arabboth
ipsius erat sotcho et omnis terra
epher. Benabinadab cuius omnis
nethador thaphet filiam sale
monis habebat uxorem Bana
filius ailud regebat thanach et
mageddo et universam bethsan que
est iuxta sarthan super Zetrahel abe
than usque abelmeula e regione
iecmaan Bengaber in ramoth
galaad habebat aiothiair filii
manasse in galaad Ipse preerat
in omni regione argob que est
in basan sexaginta civitatibus mag
nis atque muratis que habebant
seras ereas Ahynadab filius addo
preerat in manaym achymaas in
neptalim Sed et ipse habebat bas
math filiam salomonis in coniu
gio Banna filius husi in asareth
et in baloth Iosaphat filius phar
ue in ysachar Semei filius he
la in beniamin Gaber filius uri
in terra galaad et in terra seon re
gis amorrei et og regis basan
super omnia que erant in illa terra
Iuda et israel innumerabiles sicut
harena maris in multitudine
comedentes et bibentes Salomon
autem erat in dicione sua habens
omnia regna a flumine terre phi
listiym usque ad terminum egipti of
ferencium sibi munera et servien
cium ei cunctis diebus vite sue Erat
autem cibus salomonis per singulos
dies triginta chori simile et sexa
ginta chori farine Decem bo
ves pingues et viginti boves
pascuales et centum arietes ex
cepta venatione cervorum capre
arum atque bubalorum et avium al
tilium Ipse enim optinebat omnem
regionem que erat trans flumen que
si ataphsa usque gazam et cunctos

reges illarum regionum Et habebat
pacem ex omni parte in circuitu Habita
batque iuda et israel absque timore ullo
unusquisque sub vite sua et sub
ficu sua a dan usque bersabee cun
tis diebus salomonis Et habebat
salomon quadraginta milia presepia
pia equorum curruum et duodecim
milia equestrium Nutriebantque
omnes eos supradicti regis prefecti
Sed et necessaria mense regis salo
monis cum ingenti cura prebebant
in tempore suo Ordeum quoque et paleas
equorum et iumentorum deferebant
in locum ubi erat rex iuxta constitu
tum sibi Dedit quoque deus sapientiam
salomoni et prudentiam multam
nimis et latitudinem cordis quasi
harenam que est in litore maris et
precedebat sapiencia salomonis sapi
enciam omnium orientalium et egiptio
rum Et erat sapiencior cunctis hominibus
sapiencior ethan iezrahelite et
eman et calcal et dorda filiis mahol
Et erat nominatus in universis genti
bus per circuitum locutus quoque est salomon
tria milia parabolas et fuerunt carmi
na eius quinque milia Et disputavit
super lignis a cedro que est in libano
usque ad ysopum que egreditur de
pariete et disseruit de iumentis
et volucribus et reptilibus et pis
cibus Et veniebant de cunctis po
pulis ad audiendam sapientiam salo
monis et ab universis gentibus ter
re qui audiebant sapientiam eius.

Misit quoque Capitulum .v.
hyram et rex tyri
servos suos ad salomonem Au
divit enim quod ipsum unxissent regem
pro patre eius quia amicus fuerat
hyram david omni tempore Misit
autem et salomon ad hyram di
cens Tu scis voluntatem david patris
mei et quia non potuit edificare
domum nomini dei sui propter bella
imminencia per circuitum donec daret
dominus eos sub vestigio pedum eius.
Nunc autem requiem dedit mihi do
minus deus meus per circuitum et non
est sathan neque occursus malus
Quam obrem cogito edificare tem
plum nomini domini dei mei sicut
locutus est dominus david patri meo di
cens Filius tuus quem dabo pro
te super solium tuum ipse edificavit do
mum nomini meo Precipe igitur
ut precidant mihi cedros de libano
et servi mei sint cum servis tuis
Mercedem autem servorum tuorum
dabo tibi quamcumque pecieris Scis
enim quomodo non est in populo meo vir
qui noverit ligna cedere sicut si
donii Cum autem audisset hyram
verba salomonis letatus est valde
et ait Benedictus dominus deus hodie
qui dedit david filium sapientissi
mum super populum hunc plurimum
Et misit hyram ad salomonem
dicens Audivi quecumque mandasti mihi
ego faciam omnem voluntatem
tuam in lignis cedrinis et abiegnis
Servi mei deponent ea de liba
no ad mare et ego conponam
ea in ratibus in mari usque ad lo
cum quem significaveris mihi et applica
bo ea tibi et tu tolles ea prebe
bisque necessaria sunt mihi ut detur
cibus domui mee Itaque hyram
dabat salomoni ligna cedrina
et abiegna iuxta omnem volu
tatem eius Salomon autem prebe
bat hyram viginti milia choros

tritici in cibum domui eius et vigin
ti choros purissimi olei. Hec tri
buebat salomon hyram per annos
singulos. Dedit quoque dominus sapien
ciam salomoni: sicut locutus est ei.
Et erat pax inter hyram et salomo
nem et percusserunt fedus ambo. Ele
gitque rex salomon operarios de omni
israel: et erat indictio xxx^ta milia
virorum. Mittebatque eos in lybanum
decem milia per menses singulos
vicissim ita ut duobus mensibus es
sent in domibus suis. Et adoniram
erat super huiuscemodi indictione.
Fuerunt itaque salemoni septuagin
ta milia virorum eorum qui onera por
tabant et octoginta milia lathomo
rum in monte absque prepositis qui pre
erant singulis operibus numero trium
milium et trecentorum precipiencium po
pulo et hiis qui faciebant opus.
Precepitque rex ut tollerent lapides
grandes lapides preciosos in funda
mentum templi: et quadrarent eos
quos dolaverunt cementarii hyram
et cementarii salomonis. Porro
biblii paraverunt ligna et lapides
ad edificandum domum. Capitulum vi.

Factum est igitur quadrin
gentesimo et octogesimo anno
egressionis filiorum israel de terra egip
ti in anno quarto mense zio. ipse est
mensis secundus regis salemonis
super israel. edificare cepit domum
domino. Domus autem quam edifi
cabat rex salomon domino habebat
lx. cubitos in longitudine et xx
cubitos in latitudine et xxx. cu
bitos in altitudine. Et porticus
erat ante templum xx. cubitorum
longitudinis iuxta mensuram lati
tudinis templi et habebat decem
cubitos latitudinis ante faciem

templi. Fecitque in templo fenestras
obliquas: et edificavit super parie
tes templi tabulata per gyrum in
parietibus domus per circuitum templi
et oraculi: et fecit latera in circuitu.
tabulatum quod subter erat v. cubitos
habebat latitudinis et medium ta
bulatum vi. cubitorum latitudinis: et
tercium tabulatum vii. habens cubitos
latitudinis. Trabes autem posuit
in domo per circuitum forinsecus ut
non hererent muris templi. Do
mus autem cum edificaretur lapi
dibus dedolatis atque perfectis edifica
ta est: et malleus et securis et omne
ferramentum non sunt audita in do
mo cum edificaretur. Ostium autem late
ris medii in pariete erat domus
dextre et per cocleam descendebant
in cenaculum medium. et a medio in
tercium. Et edificavit domum et consum
mavit eam. Texit quoque domum
laquearibus cedrinis et edificavit ta
bulatum super omnem domum quinque
cubitis altitudinis et operuit do
mum lignis cedrinis.

Et factus est sermo domini ad salo
monem dicens. Domus hec quam
edificas si ambulaveris in preceptis
meis et iudicia mea feceris et cus
todieris omnia mandata mea
gradiens per ea: firmabo sermo
nem meum tibi quem locutus
sum ad david patrem tuum. et habi
tabo in medio filiorum israel et non
derelinquam populum meum israel.
Igitur edificavit salomon domum
et consummavit eam. Et edificavit
parietes domus intrinsecus tabu
latis cedrinis: a pavimento do
mus usque ad summitatem parie
tum. et usque ad laquearia operuit

lignis intrinsecus: et texit pauimentum domus tabulis abiegnis
Edificauitque xx cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pauimento usque ad superiora: et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum. Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur. habens tornaturas suas et iuncturas fabrefactas et celaturas eminentes. Omnia cedrinis tabulis vestiebantur. nec omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculum autem in medio domus in interiore parte fecerat ut poneret ibi archam federis domini. Porro oraculum habebat xx cubitos longitudinis et xx cubitos latitudinis et xx cubitos altitudinis Et operuit illud atque vestiuit auro purissimo. Sed et altare vestiuit cedro. Domum autem ante oraculum operuit auro purissimo et affixit laminas clauis aureis Nichil erat in templo quod non auro tegeretur. Sed et totum altare oraculi texit auro Et fecit in oraculo duo cherubin de lignis oliuarum x cubitorum ~~ala cherub una et quinque cu~~ altitudinis Quinque cubitorum ala cherub una et quinque cubitorum ala cherub altera id est decem cubitos habentes a summitate ale usque ad ale alterius summitatem. Decem quoque ~~quo~~ cubitorum erat cherub secundus. Mensura pari et opus unum erat in duobus cherubin id est altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum et similiter cherub secundus. Posuitque cherubin in medio templi interioris Extendebant autem alas suas cherubin et tangebat ala una parietem: et ala cherub secundi tangebat parietem alterum Ale autem altere in media parte templi se inuicem contingebant Texit quoque cherub in auro et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis celaturis et torno Et fecit in eis cherubin et palmas et picturas varias quasi prominentes de pariete et egredientes Sed et pauimentum domus texit auro intrinsecus et extrinsecus Et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis oliuarum postesque angulorum quinque et duo ostia de lignis oliuarum Et sculpsit in eis picturam cherubin et palmarum species et anaglipha valde prominentia: et texit ea auro. Et operuit tam cherubin quam palmas et celaturas auro fecitque in introitu templi postes de lignis oliuarum quadrangulatos et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus Et utrumque ostium duplex erat et semiuicem tenens aperiebatur Et sculpsit cherubyn et palmas et celaturas valde eminentes Operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam Et edificauit atrium intus tribus ordinibus lapidum politorum et uno ordine lignorum cedri Anno quarto fundata est domus domini in mense zio et in anno undecimo mense clul ipse est mensis octauus. perfecta est domus in omni opere suo et in uniuersis utensilibus edificauitque eam annis septem.

Capitulum. vij.

Domum autem suam edificauit salomon xiii annis: et ad perfectum usque perduxit

Edificauit quoque domū saltus liba
ni centū cubitorum longitudinis et
quīquaginta cubitorum latitudinis et
triginta cubitorū altitudinis et qua
tuor deambulatoria inter colump
nas cedrinas ligna quippe cedri
na exciderat in colūpnas. et tabu
lis cedrinis vestiuit totam came
ram que quadraginta quinque colūpnis
sustentabatur. Vnus autem ordo
habebat columpnas xv contra
se inuicem positas et e regione
respicientes equali spacio inter
colūpnas Et sup columpnas que
quadrangulata ligna in cunctis equa
lia Et porticū colūpnarū fecit quin
quaginta cubitorum longitudinis
et xxx cubitorum latitudinis Et al
terum porticū in facie maioris por
ticus et colūpnas et epistilia sup co
lūpnas fecit. Porticū quoque solii
in qua tribunal est fecit et texit
lignis cedrinis a pauimento us
que ad sūmitatē Et domūcula in
erat qua sedebat ad iudicandum in
medio porticus simili ope Domum
quoque fecit filie pharaonis quā
vxorem duxerat salomon tali
ope quali et hanc porticum Omnia
lapidibus preciosis que ad normam
quandā atque mensuram tam
intrinsecus quam extrinsecus serrati
erāt a fūdamēto usque ad sūmita
tem parietū et intrinsecus usque
ad atrium maius. Fūdamēta au
tem de lapidibus preciosis lapidibus
magnis decem siue octo cubitorum
et desup lapides preciosi equalis
mensure secti erant similiter de
cedro Et atriū maius rotundū
trium ordinū de lapidibus sectis et
vnius ordinis de dolata cedro:

net nō et in atrio domus dñi interiori et
in porticu domus Misit quoque rex
salomon et tulit hyram de tyro fi
liū mulieris vidue de tribu neptalim
patre tyrio artificē erariū plenum
sapiēcia et intelligencia et doctrina:
ad faciendū omne opus ex ere. Qui
cū venisset ad regem salomonem
fecit omne opus eius et finxit
duas columpnas ereas. decem et
octo cubitorum altitudinis colūpnā
vnam: et linea duodecim cubitorum
ambiebat columpnā vtramque. duo
quoque capitella fecit que ponerent
sup capita colūpnarū fusilia ex ere
Quinque cubitorum altitudinis capi
tellū vnū et quinque cubitorum altitu
dinis capitellum alterū et quasi in
modū ~~regis~~ retis et cathenarum
sibi inuicem miro ope contextarū
Vtrūque capitellū colūpnarū fusile
erat. Septena versuū reciacula in
capitello vno: et septena reciacu
la in capitello altero. Et perfecit co
lūpnas et duos ordines per circuitū
reciaculorum singlorum vt tegerent capi
tella que erant sup sūmitatem malo
granatorum Eodem modo fecit et capi
tello secundo Capitella autem que
erant sup capita colūpnarū quasi
ope lylii fabricata erant in porti
cu. quatuor cubitorum Et rursum
alia capitella in sūmitate colump
narū desup iuxta mensurā colūp
ne et contra reciacula Malogra
natorum autem ducenti ordines erant
in circuitu capitelli secundi Et sta
tuit duas colūpnas in porticu tem
pli Cumque statuisset colūpnā dexte
ram. vocauit eā nomine iachim
Similiter erexit colūpnam secundam

et vocauit nomen eius booz Et
sup capita colūpnarū opus in mo
dum lilij posuit. pfectūq; ē opus
colūpnarū Fecit quoq; mare fusi
le decem cubitoꝝ a labio vsq; ad
labiū: rotundum in ᷓcuitu Quinq;
cubitorū altitudo eius ꝛ resticu
la ᷓginta cubitorū cingebat illud
p ᷓcuitū et sculptura subt labiū ᷓ
cuibat illud: decem cubitis ambi
ens mare Duo ordines sculptu
raꝝ hystriataꝝ erant fusiles Et
stabat sup duodecim boues: e qui
bꝯ tᷓs respiciebat ad aqlonem et
tres ad occidentem et tres ad me
ridiem · et tres ad orientem:
et mare desup erat · quoꝝ postio
ra vniusa intrinsecus latebant
Grossitudo autē luteris ᷓciū vnci
arū erat: labiūq; eius q̄si l labiū
calicis ꝛ foliū repandi lilij Duo
milia batos capiebat Et fecit
bases decem eneas · quatuor cu
bitoꝝ longitudinis bases singulas
· et quatuor cubitoꝝ latitudinis ꝛ
ᷓciū cubitoꝝ altitudinis Et ipm
opus basiū interrasile erat: et sculp
ture int̄ iuncturas et int̄ coronu
las et plectas leones ꝛ boues ꝛ
cherubin et int̄ iuncturas simᷓ desu
per · Et sup leones et boues q̄si lo
ra ex ere dependencia Et quatuor
rote p bases singulas et axes e
rei: et p quatuor ptes quasi hu
meruli subt luterem fusiles cont̄
se inuicem respectātes Os quoq;
luteris intrinsecus erat in capitis
sūmitate ꝛ quod forinsecus appe
bat vnīꝯ cubiti erat totū rotun
dū: parit̄q; habebat vnū cubitū

et dimidiū In angulis aūt colūp
narū varie celature erant: et
media int̄ colūpnas quadrata
nō rotūda Quatuor quoq; rote
q̄ p quatuor angulos basis erant
coherebant subter · basim vna ro
ta habebat altitudinem al cubitū
ꝛ semis Tales aūt rote erant
quales solēt in curru fieri: ꝛ axes
earū et radij ꝛ ᷓcāti ꝛ modioli
omīa fusilia Nam et humeruli
illi quatuor p singulos angulos
basis vnīꝯ ex ipā basi fusiles ꝛ
cōiuncti erant In sūmitate autem
basis erāt quedā rotūditas vnīꝯ
ꝛ dimidij cubiti · ita fabrefacta
ut luter · desup possit imponi · ha
bēs celaturas suas ꝛ sculpturas
varias ex semetipō Sculpsit qᷓ
in tabulis illis que erāt ex ere
in angulᷓ · cherubin et leones ꝛ
palmas q̄si in siᷓlitudinem hōis
stātis vt nō celata ſ3 apposita
p circuitū videntᷓ In hūc modū
fecit decem bases fusura vna · ꝛ
mēsura sculptura q; cōsili Fecit
quoꝝ luteres x · eneos xlᵐᵃ batos
capiebat luter vnus: eratq; qua
tuor cubitoꝝ Singulos q; luteres
p singulas id est decem bases posu
it · ꝛ cōstituit decem bases qinq;
ad dextram partē templi ꝛ qinq;
ad sinistrā Mare autem posuit
ad dextram ptem templi contra
orientem ad meridiem Fecit ergo
hyram lebetes ꝛ scutᷓs ꝛ amulas:
et pfecit oē opꝯ regis salomōis
in templo dn̄i · colūpnas duas ꝛ
funiculos capitellorū sup capita

colupnaru duos et reticula duo ut
operirent duos funiculos qui erant su
per capita colupnaru et malogra
nata quadraginta in duobus reticu
lis duos versus malogranator in re
ticulis singulis ad operiendos funicu
los capitellor qui erant super ca
pita columpnaru et bases decem
et luteres x super bases et mare unu
et boues xii super mare et lebetes
et scutras et amulas Omnia va
sa que fecit hyram regi salemoni
in domo domini de auricalco erant
In campestri regione iordanis fudit
ea rex in argillosa terra inter soc
cho et sarthan Et posuit salomon
omnia vasa propter multitudinem autem
nimiam non erat pondus eris
Fecitque salomon omnia vasa in do
mo domini altare aureu et mensa
super qua ponerentur panes propositionis
auream et candelabra aurea quinque
ad dexteram et quinque ad sinistram con
tra oraculum ex auro primo et quasi
lilii flores et lucernas desuper au
reas et forcipes aureos et ydrias
et fuscinulas et fialas et mortari
ola et thuribula de auro purissi
mo et cardines hostior domus
interioris sancti sanctor et ostior domus
templi ex auro erant Et perfecit om
ne opus quod faciebat salomon
in domo domini Et intulit que sanctifica
uerat dauid pater eius argentu
et auru et vasa reposuitque in
thesauris domus domini Capitulum

viij.

Tunc congregati sunt
omnes maiores natu israel
cum principibus tribuum et duces famili
aru filior israel ad regem salo
monem in ierusalem: ut afferrent
archam federis domini de ciuitate da
uid id est de syon Conueneruntque ad
regem salomonem in ierusalem uni
uersi israel in mense bethanim in
in sollempni die ipse est mensis
septimus Veneruntque cuncti senes
ex israel. et tulerunt sacerdotes Et por
tauerunt archam domini et tabernacu
lum federis et omnia vasa sanctu
arii que erant in tabernaculo ~~domini~~ et fe
rebant ea sacerdotes et leuite Rex
autem salomon et omnis multitudo
israel que conuenerat ad eum gradie
batur cum illo ante archam: et im
molabant oues et boues absque esti
matione et numero Et intulerunt
sacerdotes archam federis domini in locum
suum in oraculum templi in sanctum sanctor
subter alas cherubyn Siquidem
cherubin expandebant alas super locum
arche: et protegebant archam et
vectes eius desuper Cumque eminerent
vectes et apparerent summitates eor
foris sanctuarium ante oraculum non
apparebant ulterius extrinsecus Qui et fu
erunt ibi usque in presentem diem In
archa autem non est aliud nisi due
tabule lapidee quas posuerat in
eam moyses in oreb quando pepigit
fedus dominus cum filiis israel cum egrederentur
de terra egypti. Factum est autem cum
exissent sacerdotes de sanctuario nebu
la impleuit domum domini et non po
terant sacerdotes stare et ministrare
propter nebulam Impleuerat enim
gloria domini domum domini Tunc ait salo
mon Dominus dixit ut habitaret in
nebula Edificans edificaui domum
in habitaculum tuum firmissimum solium
tuum in sempiternum Conuertitque rex
faciem suam: et benedixit omni eccle
sie israel Omnis enim ecclesia israel sta

bat Et ait salomon Benedictus dñs
deus q locutus est ore suo ad dauid patrem
meū et in manib9 eius pfecit dicens
A die qua eduxi populū meū isrl'
de egypto nō elegi ciuitatē de vniuis
tribub9 isrl' vt edificaretur domus et
eēt nomen meū ibi: sz elegi dauid
vt eēt dux sup populū meū isrl'.
Voluitqz pr̄ meus edificare domū
nomini dn̄i isrl': et ait dn̄s ad da
uid prēm meū Quod cogitasti in
corde tuo edificare domum noī
meo bn̄ fecisti. hoc ipm mente trac
tans Verūptamen tu nō edifica
bis in domum. sz filius tuus qui
egredietur de renib9 tuis. ipe edifi
cabit domū noī meo Confirmauit
dn̄s smonem suū quē locutus ē
Stetitqz pro dauid prē meo & sedi
sup thronū isrl' sicut locutus ē dn̄s
et edificaui domū noī domini
dei isrl'. et cōstitui ibi locū arche
in qua fedus ē dn̄i. qd' percussit cū
prib9 nr̄is qn̄ egressi sūt de ter
ra egypti
Stetit autem salomon ante altare
dn̄i in cōspcū ecclie isrl': & expan
dit man9 suas in celū & ait Do
mine ds isrl' nō est silis tui deus
in celo desup et sup trām deor
sum q custodis pactū et mīam
seruis tuis qui ambulant corā
te in toto corde suo: qui custodis
ti suo tuo dauid patri meo que
locutus ē ei Ore locutus es & ma
nib9 pfecisti vt hec dies pbat.
Nūc igitur dn̄e deus isrl' conserua
famulo tuo dauid patri meo q lo
cutus es ei dicens Non auferetur
vir de te corā me qui sedeat su
per thronū isrl': ita tamē si cus
todierint filij tui viam meam
vt ambulent coram me. sicut tu
ambulasti in cōspctu meo Et nūc
dn̄e ds isrl' firment̄ vba tua q
locutus es seruo tuo dauid patri
meo Ergo ne putandū ē quod vere
deus habitet sup trām? Si enim
celū & celi celorū te cape nō pos
sūt. quātomagis domus hec quā
edificaui tibi? Sz respice ad orōē
serui tui et ad pces eius Dn̄e ds
m̄s audiui ymnū et orōnem quā
seruus tuus orat corā te hodie.
vt sint oculi tui apti sup domū
hāc die & nocte sup domū de qua
dixisti erit nomen meū ibi vt
exaudias orōnem quā orat ad
te seruus tuus in loco isto ut exau
dias depcatione serui tui et ppli tui
isrl'. quodcūqz orauerit in loco isto
et exaudias in loco habitacli tui in
celo. & cū exaudieris ppicius eris Si
peccauerit hō in pximū suū & habuerit
aliquod iuramentū quo teneatur as
trictus et venerit ppt iuramentum
coram altari tuo in domū tuam
tu exaudies in celo et facies & iu
dicabis seruos tuos. condempnās
impiū et reddens viam suam sup
caput eius: iustificansqz iustum
et tribuens ei scdm iusticiam suā
Si fugerit populus tuus isrl' inimi
cos suos quia peccaturus ē tibi et
agētes penitēciam & confitentes
nomini tuo venerint et adoraue
rint et depcati fuerint te in domo
hac exaudi in celo et dimitte
pctā populi tui isrl' et reduces
eos in trām quā dedisti patrib9
eorū Si clausū fuit celū & nō pluerit
ppt pctā eorū & orantes in loco isto
penitenciam egerint nomini tuo
& a pctīs suis conuersi fuerint ppt

afflictionem suam exaudi eos in
celo et dimitte pctā seruoꝝ tuoꝝ
et populi tui isrl'. et ostende eis
viam bonam ꝑ quam ambulent
⁊ da pluuiam sup t̃rā quā dedisti
ppl'o tuo in possessionē. Fames si
oborta fuerit in t̃ra aut pestilē
cia aut corruptus aer. aut eru
go locusta rubigo et afflixerit eū
aut inimicus eius portans obsi
dens omnis plaga vniu̇sa infir
mitas cuncta deuotacio ⁊ impreca
cio q̄ acciderit omni hoī de popu
lo tuo isrl' Si quis cognouerit
plagā cordis sui et expanderit
manꝰ suas in domo hac tu exau
dies in celo habitacionis tue ⁊
repropiciaberis ⁊ facies ut des vni
cuiqꝫ scd'm oīns vias suas sicut
videris cor eius quia tu nosti solꝰ
cor oīm filioꝝ hoīm vt timeant
te cunctis diebꝰ quibꝰ viuūt sup
faciē t̃re quā dedisti p̄ribꝰ n̄ris
Insup et alienigena qui nō est
de populo tuo isrl' cū venerit de
t̃ra longinqua ꝑpt nomē tuū
audietur eīn nomē tuū mag
nū et manus tua fortis et bra
chiū tuū extentū vbiqꝫ Cum
venerit ergo ⁊ adorauerit in lo
co hoc: tu exaudies in celo in fir
mamēto habitacli tui Et facies
omnia pro quibꝰ te inuocaue
rit alienigena ut discant vniu̇
si populi t̃rarū nomen tuū timē
sicut populꝰ tuus isrl' ⁊ ꝓbēt
quia nomen tuū inuocatū est
sup domū hāc quā edificaui Si
egressꝰ fuerit populꝰ tuus ad bel
lum ꝯtr̃ inimicos suos ꝑ viā
quācūqꝫ miseris eos orabūt te

ꝯtr̃ viam ciuitatis quā elegisti
et ꝯtr̃ domū quā edificaui noī
tuo et exaudies in celo orōnem
eorū et p̄ces eorū. et facies iudi
ciū eoꝝ Quod si peccauerint
tibi non est enim homo qui nō
peccet et iratꝰ tradideris eos ini
micis suis. et captiui ducti fue
rint in t̃ram inimicoꝝ lōge ul'
ꝓpe. ⁊ egerint penitenciā in cor
de suo in loco captiuitatis et cō
uersi deprecati te fuerint in capti
tate sua dicētes. Peccauimꝰ inī
que egimꝰ impie gessimus ⁊
reu̇si fuerint ad te in vniu̇so cor
de suo. et tota aīa sua in t̃ra ini
micoꝝ suoꝝ ad quā captiui ducti
fuerint. ⁊ ~~orauerint~~ orauerint te
ꝯtr̃ viam t̃re sue quā dedisti
patribꝰ eorū et ciuitatis quam
elegisti ⁊ templi quod edificaui
nomini tuo. exaudies in celo in
firmamēto solij tui. orōnem eorū
et p̄ces ⁊ facies iudiciū eorū ⁊
ꝓpiciabis populo tuo qui peccauit
tibi et omnibꝰ iniquitatibꝰ eoꝝ
quibꝰ ꝑuaricati sūt in te Et dabis
miam coram eis qui eos capti
uos habuerint vt misereantur
eis Populꝰ enī tuus ⁊ hēditas
tua quos eduxisti de t̃ra egipti
de medio fornacis ferree vt sint
oculi tui apti ad deprecacionem ser
ui tui. ⁊ ppli tui isrl' et exaudi
as omēs in vniu̇sis pro quibꝰ in
uocauerint te Tu enim separasti
eos tibi in hēditatem de vniu̇sis
popul'. sicut locutꝰ es ꝑ moysen
seruū tuū qn̄do eduxisti patres
nr̄os de egypto dn̄e deus

Factum est autem Capitulum .ix.
cum complesset salomon orans
dominum omnem orationem et deprecatio-
nem hanc: surrexit de conspectu altaris domini
utrumque enim genu in terram fixerat
et manus expanderat in celum Ste-
tit igitur et benedixit omni ecclesie
israel voce magna dicens Bene-
dictus dominus qui dedit requiem popu-
lo suo israel iuxta omnia que locu-
tus est Non cecidit ne unus qui-
dem sermo de omnibus bonis que
locutus est per moysen servum suum Sit
dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum
patribus nostris non derelinquens
nos neque proiciens sed inclinet corda
nostra ad se ut ambulemus in omni-
bus viis eius et custodiamus man-
data eius. et cerimonias atque iudi-
cia quecumque mandavit patribus nos-
tris et sint sermones mei isti qui-
bus deprecatus sum coram domino appro-
pinquantes domino deo nostro die ac noc-
te ut faciat iudicium servo suo et
populo suo israel per singulos dies
et sciant omnes populi terre quia do-
minus ipse est deus et non est ultra
absque eo Sit quoque cor nostrum per-
fectum cum domino deo nostro ut ambule-
mus in decretis eius. et custo-
diamus mandata eius sicut est
hodie Igitur rex et omnis israel
cum eo immolabant victimas co-
ram domino Mactavitque salomon
hostias pacificas quas immola-
vit domino boum xx^ti duo milia
ovium centum xx^ti milia: et de-
dicaverunt templum domini rex et filii
israel. In die illa sanctificavit rex
medium atrii quod erat ante do-
mum domini. Fecit quippe ibi holocaus-
tum et sacrificium et adipem paci-
ficorum quia altare eneum quod e-
rat coram domino minus erat et ca-
pere non poterat holocausta et sacri-
ficia et adipem pacificorum Fecit
ergo salomon in tempore illo festi-
vitatem celebrem. et omnis israel
multitudo magna cum eo ab introi-
tu emath usque ad rivum egipti.
coram domino deo nostro .vii. diebus
et .vii. id est .xiiii. diebus et in
die octava dimisit populos
Qui benedicentes regi profecti sunt
in tabernacula sua letantes et ala-
cres corde super omnibus bonis
que fecerat ~~dauid~~ dominus dauid ser-
vo suo et israel populo suo.

Factum est autem cum perfecisset sa-
lomon edificium suum et edificium
domus domini et omne quod opta-
verat et voluerat facere apparuit ei
dominus secundo sicut apparuerat ei in ga-
baon Dixitque dominus ad eum Exau-
divi orationem tuam et depreca-
tionem tuam qua deprecatus es
coram me Sanctificavi domum hanc quam
edificasti: ut ponerem nomen meum
ibi in sempiternum et erunt oculi
mei et cor meum ibi cunctis diebus
Tu quoque si ambulaveris coram
me sicut ambulavit pater tuus
in simplicitate cordis et in equi-
tate et feceris omnia que precepi tibi
et legitima mea et iudicia mea
servaveris: ponam thronum reg-
ni tui super israel in sempiternum
sicut locutus sum dauid patri tuo
dicens Non auferetur de genere tuo
vir de solio israel Si autem aver-
sione aversi fueritis vos et filii vestri
non sequentes me. nec custodientes
mandata mea et cerimonias
quas proposui vobis: sed abieritis

z colueritis deos alienos et adora
ueritis eos: auferam isrl' de sup̄fi
cie t̄re quā dedi eis et templum
qd' sc̄ificaui nōi meo p̄iciam a cō
spcū meo Eritq; isrl' in p̄ūbiū et
in fabulam cunctis populis et
dom9 hec erit in exemplum
Omnis qui trāsieit p eam stupe
bit et sibilabit z dicet· Quare
sic fecit dn̄s t̄re z domui huic
et respondebūt Quia dereliq
runt dn̄m deū suū qui eduxit
patres eoȝ de t̄ra egipti et secu
ti sūt deos alienos z adorauerūt
eos et coluerūt: idcirco induxit
dn̄s sup eos omē malū hoc Ex
pletis autem annis xx postquam
edificauat salomon duas domos
id est domū dn̄i et domū regis
hyram rege tyri p̄bente salomo
ni ligna cedrina z abiegna et
aurum iuxta omē qd' opus habu
it Tūc dedit salomon hyram
xx oppida in t̄ra galilee Egres
susq; est hyram de tyro ut vi
deret oppida que dedeāt ei sa
lomon et nō placuerūt ei et ait
Hecine sūt ciuitates quas dedis
ti m̄ frat.· Et appellauit eas
t̄ram chabul usq; in diem hāc
Misit quoq; hyram ad regem
centū xx talenta auri Hec est sū
ma expansaȝ quā obtulit rex
salomon ad edificandam domū
dn̄i z domū suam: z mello z mu
rū ihrlm et esser z mageddo z
gazer pharao rex egipti ascen
dit z cepit gazer succenditq; eā
igni z chananeū q̄ hitabat in
ciuitate int'fecit z dedit eam
in dotem filie sue uxori salomo
nis Edificauit ergo salomon

gazer et bethoron inferiorem z
baalach z palmiram in t̄ra solitu
dinis et omnes vicos qui ad se p
tinebāt et q̄ erant absq; muro mu
niuit ciuitates curruum z ciuita
tes equitū: et qd'cūq; ei placuit
ut edificaret in ihrlm et in lyba
no et in omni t̄ra potestatis sue
Uniuersum populū qui remāserat
de amorreis et etheis et phere
zeis z eueis et iebuseis qui non
sūt de filijs isrl' et horū filios
qui remanserāt in t̄ra· quos
scilz nō poterant filij isrl' ext'
mināe: fecit salomon tributari
os usq; ad diem hāc De filijs
aūt israhel nō cōstituit salomon
seruire quēquam: ß erant viri
bellatores z minist' eius z p̄nci
pes z duces z p̄fecti currū et
equoȝ Erant autem p̄ncipes
sup oīa opa salomonis p̄positi
quingēti quinquagīta qui ha
bebāt subiectū populū et statu
tis opibus imperabant :~
Filia autem pharaonis ascen
dit de ciuitate dauid in domū
suam quā edificauat ei salo
mon Tūc edificauit mello
Offerebat quoq; salomon t'b9
vicib9 p ānos singulos holo
causta z pacificas victimas
sup altare quod edificauat do
mino· z adolebat thymiama
ta corā dn̄o Pfectūq; est tem
plū Classem quoq; fecit rex
salomon ī asiongaber· que est
iuxta ahylam in litore maris
rubri in t̄ra ydumee Misitq;
hyrā in classe illa seruos suos
viros nauticos z gnaros maris

cum servis salomonis Qui cum
venissent in ophyr: sumptum in
de aurum quadringentorum vigi
ti talentorum detulerunt ad regem
salomonem Caplm .x.

SEd et regina saba
audita fama salomonis
in noīe dñi venit temptare eum
in enigmatib9 Et ingressa ihe
rusalē cū mlto comitatu et divi
tijs et camelis portātib9 aroma
ta et aurū infinitū nimis & gem
mas p̄ciosas venit ad salomo
nē et locuta ē ei universa que ha
bebat in corde suo Et docuit eā
salomon omnia vba que p̄posu
erat Non fuit s̄mo qui regem
posset latē et nō responderet ei
Videns autem regina saba om̄
sapiēam salomonis et domum
quā edificauerat et cibos mēse
eius & habitacula servorum et ordi
nem ministrancium vestesq3 eorum
& pincernas et holocausta q̄ offere
bat in domo dñi non habebat
vltra spm̄ Dixitq3 ad regem Ve
rus est s̄mo quē audiui in tra
mea sup s̄monib9 tuis et sup sa
piencia tua et nō credebā nar
rantib9 michi donec ipā veni
et vidi oculis meis & pbaui qđ
media ps nūciata m̄ nō fueit
Maior est sapiā tua & opa tua:
quā rumor quem audiui Bti vi
ri tui hij qui stant coram te sem
p & audiunt sapiam tuā Sit dñs
deus tuus cui complacuisti bene
dictus & posuit te sup thronū isrl'
eo quod dilexerit dñs isrl' i sempi

ternū & cōstituit te regem ut fa
ceres iudiciū et iusticiam Dedit
ergo regi centū xxti talenta auri
et aromata mlta nimis & ge
mas p̄ciosas Nō sunt allata vltra
aromata tam mlta: quā ea que
dedit regina saba regi salomo
ni Sz et classis hyrā que por
tabat aurū de ophyr ligna thi [attulit ex ophyr]
na multa nimis: & gēmas p̄cio
sas fecitq3 rex de lignis thinis
fulcra domus dñi et domus re
gie et fecit cytharas lirasq3 cā
torib9 Nō sunt allata huiuscemodi
ligna thina neq3 visa usq3 in
p̄sentē diem Rex autē salomon
dedit regine saba omnia que
voluit et petivit ab eo exceptis
hijs que ultro obtulerat ei mu
nere regio Que reversa ē et abi
it i terrā cū suis suis.

Erat autē pondus auri qđ
afferebatur salomoni p singulos
anos sexcentorum sexaginta sex
talentorum excepto eo quod affere
bāt viri qui sup vectigalia erāt
et negociatores universiq3 scu
ta vendentes et oms reges ara
bie ducesq3 tre Fecit quoq3 rex
salomon ducēta scuta de auro
puro Sexcentos auri siclos dedit
in laminas scuti unius et trecen
tas peltas ex auro probato Tre
cente mine auri unā peltā vest
iebāt Posuitq3 eas rex in do
mo saltus lybani Fecit eciā rex
salomon thronū de ebore grān
dem et vestiuit eū auro fuluo
nimis qui habebat sex gradus
Et summitas rotunda erat i pte
posteriori & due manus hinc

atque inde tenentes sedile et duo le
ones stabant iuxta manus singulas
et xii leuncule stabant super sex gra
dus hinc atque inde Non est factum
tale opus in universis regnis etc.
et omnia vasa de quibus potabat
rex salomon erant aurea et uni
versa supplex domus saltus libani
de auro purissimo Non erat ar
gentum nec alicuius precii putabatur in
diebus salomonis quia classis regis
per mare cum classe regis hyram
semel per tres annos ibat in thar-sis
deferens inde argentum et aurum
et dentes elephantorum et symias
et pavos Magnificatus est ergo
rex salomon super omnes reges di
vitiis terre et sapientia et universa terra
desiderabat vultum salomonis
ut audiret sapientiam quam dederat
deus in corde eius et singuli de
ferebant ei munera vasa argentea
et aurea et vestes et arma bel
lica. aromata quoque et equos et
mulos per annos singulos Congre
gavitque salomon currus et equi
tes. et facti sunt ei mille quadrin
genti currus et equitum xii mi
lia Et disposuit eos per civitates
munitas et cum rege in ierusalem Fe
citque ut tanta esset habundancia ar
genti in ierusalem quanta lapidum:
et cedrorum prebuit multitudinem quasi
sicomoros que nascuntur in campestri
bus Et educebantur equi salomoni
de egipto et de choa Negociatores
enim regis emebant de choa et
statuto precio perducebant. egredie
batur autem quadriga ex egipto
sexcentis siclis argenti et equus
centum quinquaginta atque in hunc
modum cuncti reges etheorum a sy
rie equos vendebant

Rex autem **Capitulum xi.**
salomon amavit mulieres
alienigenas multas filiam quoque pha
raonis et moabitidas et amonitidas
ydumeas et sydonias et retheas: de
gentibus super quibus dixit dominus filiis israel
Ne ingrediamini ad eas neque de
illis ingrediantur ad vestras certissime
enim advertent corda vestra. ut sequa
mini deos earum Hijs itaque copula
tus est salomon ardentissimo amore
Fueruntque ei uxores quasi regine
dcc et concubine ccc et averterunt
mulieres cor illius Cumque iam esset se
nex depravatum est per mulieres cor eius
ut sequeretur deos alienos Non erat cor
eius perfectum cum domino deo suo sicut
cor david patris eius: sed colebat sa
lomon astar-ten deam sydoniorum
et chamos ydolum moab. et mo
loch ydolum amonitarum. Fecitque salo
mon quod non placuerat coram domino:
et non adimplevit ut sequeretur dominum
sicut david pater eius Tunc edifica
vit salomon fanum chamos ydo
lo moab in monte qui est contra
ierusalem et moloch ydolo filiorum
ammon atque in hunc modum fe
cit universis uxoribus suis alienige
nis que adolebant thura et im
molabant dijs suis ::
Igitur iratus est dominus salomoni eo
quod aversa esset mens eius a domino
deo israel. qui apparuit ei secundo et pre
ceperat de verbo hoc ne sequeretur de
os alienos et non custodivit que
mandavit ei dominus Dixit itaque salo
moni Quia habuisti hoc apud
te et non custodisti pactum meum et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

precepta mea que mandaui tibi. dis-
rumpens scindam regnum tuum et da-
bo seruo tuo. Veruptamen in diebus
tuis non faciam propter dauid patrem
tuum: de manu filii tui scindam il-
lud. Nec totum regnum auferam: sed
tribum unam dabo filio tuo propter dauid
seruum meum et ierusalem quam elegi
Suscitauit autem dominus ad-
uersarium salomoni adad ydume-
um de semine regio qui erat in
edom Cum enim esset dauid in ydu-
mea et ascendisset ioab princeps
milicie ad sepeliendos eos qui fue-
rant interfecti et occidisset omne mas-
culinum in ydumea: sex enim mensi-
bus ibi moratus est ioab et omnis
israel donec interimerent omne mas-
culinum in ydumea. fugit adad ipse
et viri ydumei de seruis patris
eius cum eo ut ingrederentur egyptum
Erat autem adad puer paruulus Cum-
que surrexissent de madyan vene-
runt in pharan Tuleruntque secum viros
de pharan et introierunt in egyp-
tum ad pharaonem regem egypti
Qui dedit ei domum et cibos con-
stituit. et terram delegauit Et in-
uenit adad graciam coram pharao-
ne valde in tantum ut daret
ei uxorem sororem uxoris sue
germanam taphnes regine Genu-
itque ei soror taphnes genebath filium
et nutriuit eum taphnes in domo pha-
raonis Eratque genebath habitans
apud pharaonem cum filiis eius Cum-
que audisset adad in egypto dormis-
se dauid cum patribus suis et mortuum esse
ioab principem milicie dixit phara-
oni Dimitte me ut vadam in terram
meam Dixitque pharao Qua enim
re apud me indiges ut queras ire
ad terram tuam. At ille respondit
nulla: sed obsecro ut dimittas me
Suscitauit quoque ei deus aduersarium
razon filium heliadan qui fugerat
ad adezer regem soba dominum suum
Et congregauit viros contra eum
et factus est princeps latronum cum inter-
ficeret eos dauid Abieruntque da-
mascum et habitauerunt ibi: et con-
stituerunt eum regem in damasco
Eratque aduersarius israel cunctis die-
bus salomonis Et hoc est malum
adad et odium contra israel regna-
uitque in syria Ieroboam quoque
filius nabath eufrateus de sa-
~~red~~ reda seruus salomonis: cuius
mater erat nomine sarua mulier vi-
dua leuauit manum contra regem
Et hec est causa rebellionis aduer-
sus eum quia salomon edificauit
mello et coequauit voraginem
ciuitatis dauid patris sui Erat autem
ieroboam vir potens et fortis Vi-
densque salomon adolescentem bone
indolis et industrium constitueat eum
prefectum super tributa vniuerse
domus. Factum est
igitur in tempore illo ut ieroboam
egrederetur de ierusalem et inueniret
eum ahias silonites propheta in via
opertus pallio nouo Erant autem
duo tantum in agro. et apprehendens
ahias pallium suum nouum quo o-
pertus erat scidit in xii partes: et
ait ad ieroboam Tolle tibi de-
cem scissuras Hec enim dicit dominus
deus israel Ecce ego scindam reg-
num de manu salomonis. et da-
bo tibi decem tribus. Porro una
tribus remanebit ei propter seruum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

daud & ihr'lm ciuitatem quã ele
gi ex omnib9 tribub9 isrl' eo qđ
dereliquerit me et adorauerit astar
ten deam sidonior & chamos dm̄
moab & moloch dm̄ filior ammon
et non ambulauit in vijs meis
vt faceret iusticiam coram me et p̄
recepta mea & iudicia mea sicut da
uid p̄r eius Nec auferam o͞ne re
gnū de manu eius: sꝫ ducē po
nā eū cūctis dieb9 vite sue · ꝓpt' da
uid seruū meū quem elegi qui cus
todiuit mandata mea et p̄cepta
mea Auferam aūt regnū de ma
nu filij ei9 et dabo tibi x tribu9
Filio autem eius dabo ~~tbnū~~ tribū
vna · ut remaneat lucerna seruo
meo daud cūctis dieb9 coram
me in ihr'lm ciuitate quā elegi
vt eēt nomen meū ibi Te autē
assumam & regnab' sup omnia
q̄ desidat aīa tua: erisq; rex sup
isrl' Si igit' audieris omnia q̄
p̄recepero tibi & ambulaueris ī vijs
meis · et feceris qđ rectū ē coram
me custodiens mandata mea &
p̄recepta mea sicut fecit daud ser
uus meus ero tecum et edifica
bo tibi domū fidelem quomodo
edificaui domū dauid et tradā
tibi isrl' et affligā semen dauid
sup hoc verūtamen nō cūctis die
b9 · Voluit ergo salo
mon int'ficē' ieroboam Qui
surrexit & aufugit in egyptū
ad susac regem egipti: et fuit ī
egipto vsq; ad mortē salomōis
Reliq̄ autem v'bor salomonis
et oīa q̄ fecit et sapiā eius
ecce vniūsa sc̄pta sūt in libro v'
borū dier salomonis Dies aūt
quib9 regnauit salomon ī ihr'lm
sup omēm isrl' xl^ta anni sūt Dor
miuitq; salomon cū patrib9 suis: sepul
tusq; est in ciuitate dauid pr̄is
sui Regnauitq; roboam filius ei9
pro eo · Caplm · xij ·
Venit autem roboam in sy
chem Illuc em̄ congregatus
erat omnis isrl' ad cōstituendū eū
regē At ieroboam filius nabath
cū adhuc eēt in egipto profugus
a facie regis salomonis: audita
morte eius reūsus est de egipto Mi
seruntq; et vocauerūt eum Venit
ieroboam et omnis isrl' & locuti
sūt ad roboam dicētes Pat' tuus
durissimū iugū imposuit nobis
Tu itaq; nūc minue paululum
de impio patris tui durissimo &
de iugo grauissimo qđ imposuit nob'
et seruiemus tibi Qui ait eis Ite
vsq; ad t'ciū diem: et reūtimini
ad me Cumq; abissꝫ ppl's: iniit
cōsiliū roboam cū senib9 q̄ assi
stebant corā salomone patre ei9
cū adhuc viuet' & ait Quod mi
datis cōsiliū: ut respondeā ppl'o
huic: Qui dixerūt ei Si hodie
obedieris ppl'o huic & seruieris et
petitioni eor cesseris locutusq;
fueris ad eos v'ba leuia: erūt tibi
serui cūctis dieb9 Qui dereliquit
cōsiliū senū quod dederant ei &
adhibuit adolescētes qui nutriti
fuerāt cū eo et assistebant ei Dix
itq; ad eos Quod mi datis cō
siliū ut respondeā ppl'o huic · qui
dixerūt michi leuius fac iugū
quod imposuit pat' tuus sup nos ·
Et dixerūt iuuenes qui nutriti e
rāt cū eo Si loquē' ppl'o huic qui
locuti sūt ad te dicentes Pater

tuus aggrauauit iugū nostrū: tu re
uela nos Si loqueris ad eos Minim9
digitus meꝰ grossior est dorso patris
mei Et nūc pat̄ meus posuit sup
uos iugū graue ego autem addam
sup iugū vr̄m. Pat̄ me9 cecidit uos
flagellis: ego autem cedā uos scor
pionibꝰ Venit iheroboam et omis
populꝰ ad roboam die t̄cia sicut
locutꝰ fuāt rex dicens Reuertimi
ni ad me die t̄cia Respunditq; po
pulo dura derelicto cōsilio seniorū
quod ei dederāt Et locutꝰ est eis
s̄cdm cōsiliū iuuenū dicens Pat̄
me9 aggrauauit iugū vr̄m Ego
autem addam iugo vr̄o Pr̄ me9
cecidit uos flagellis Ego autem
cedam uos scorpionibꝰ Et nō ac
quieuit rex populo quoniam adu̇sa
tus eū fuāt dn̄s: ut suscitaret u̇
bū suū quod locutꝰ fueāt ī manu
ahye silonite ad iheroboam filiū
nabath Videns itaq; pp̄ls quod
noluisset audiē eos rex respon
dit ei dicens Que nobis pars
in dauid: uel q̄ h̄editas in filio
ysai. Vade in tab̄nacl̄a tua isrl̄
Nūc vide domū tuā dauid Et a
bijt isrl̄ in tab̄nacl̄a sua Sup fili
os autem isrl̄ quicūq; habitabāt
in ciuitatibꝰ iuda regnauit robo
am Misit igit̄ rex roboam adu
ram qui erat sup t̄butū et lapi
dauit eū omīs isrl̄. ꝛ mortuus
est Porro rex roboam festinus
ascendit currū ꝛ fugit in ih̄rl̄m
recessitq; isrl̄ a domo dauid us
q; in p̄sentem diem.

Factū ē autem cū audisset
oīs isrl̄ qđ reu̇sus eēt iherobo
am miserūt et vocauerūt eum
congregato cetu: et cōstituerūt
eū regem sup omēm isrl̄ Nec secu
tus est quisquā domū dauid p̄t̄
t̄bū iuda solam Venit autem ro
boam ih̄rl̄m et congregauit vni
u̇sam domū iuda et t̄buū ben
iamin centū lxxx milia electo
rū viroꝝ bellatoꝝ vt pugnaret
cont̄ domū isrl̄ et reducēt reg
nū roboam filio salomonis

Factꝰ est autem sermo dn̄i ad
semeiam virū dei dicēs loquė
ad roboam filiū salomonis regem
iuda et ad omēm domū iuda et
beniamin et reliquos de pp̄lo di
cens Hec dicit dn̄s Nō ascendetis
nec bellabitis cont̄ frēs vr̄os filios
isrl̄. reu̇tat̄ vir in domū suam
A me em̄ fcm̄ ē vbū hoc Audierūt
sermonem dn̄i et reu̇si sūt de iti
nė sicut eis p̄cepat dn̄s

Edificauit autem ieroboam
sichem in mōte ephraim et habi
tauit ibi Et egressus inde edifica
uit phanuel Dixitq; ier̄oboam
in corde suo Nūc reu̇tet̄ regnum
ad domū dauid: si ascenderit po
pulꝰ iste vt faciat sacrificia in do
mo dn̄i in ih̄rl̄m et conuertet̄ cor
pp̄li huiꝰ ad dn̄m suū regem ro
boam. interficientq; me et reu̇tent̄
ad eum Et excogitato consilio fe
cit duos vitulos aureos ꝛ dixit
eis Nolite ascendė vlt̄ in ih̄rl̄m
Ecce ~~filij~~ dij tui isrl̄: qui te eduxerūt
de t̄ra egipti. Posuitq; vnū in
bethel: et alterū in dan Et fcm̄
ē vbū hoc in pcc̄m Ibat enim
pp̄ls ad adorandū vitulū vsq; in
dan Et fecit fana in excelsis: et
sacerdotes de extremis populi q̄
nō erāt de filijs leui Constituitq;
diem sollempnem in mēse octauo

xv die mensis in similitudinem sollē
nitatis que celebrat' in iuda. Et ascen
dens altare simil' fecit in bethel ut
imolaret vitulos quos fabricatus fuăt
Constituitq; in bethel sacerdotes excel
sorū que fecerăt Et ascendit sup al
tare quod extruxerat in bethel.
quītadecīa die mēsis octaui quem
finxerat de corde suo: & fecit sollē
nitatē filijs isrl' Et ascendit sup
altare ut adolet' incensum. xiij.

Et ecce vir domini venit de
iuda in sermone dñi in bethel
ieroboam stante sup altare et thus
iaciente: & exclamauit cont' altare
in sermone domini & ait Altare
altare: hec dicit dñs Ecce filius nas
cet' domui dauid iosias nomine
et immolabit sup te sacerdotes ex
celsorū qui nūc in te thura succen
dūt et ossa hoīm incendet sup te
Deditq; in die illa signū dicens
hoc erit signū quod locutus ē dñs
Ecce altare scindet' et cinis q̄ in eo ē
Cumq; audisset rex ser-
monem hoīs dei quē clamauerat
cont' altare in bethel: extendit
manū suā de altari dicens Appre
hendite eū Et exaruit manus eius
quam extenderat cont' eū: nec
valuit eā retrahere ad se Altare
quoq; scissum est et effusus cinis
de altari: iuxta signū quod pdix
erat vir dei in sermone dñi.
Et ait rex ad virū dei Deprecare
faciē dei tui et ora pro me ut
restituat' manus mea michi Ora
uit vir dei faciē dñi et reuersa
ē manus regis ad eum & facta est
sicut prius fuerat locutus ē aute rex
ad virū dei Veni mecū domū ut
prandeas et dabo tibi munera
Respondit q; vir dei ad regem
Si dederis michi mediā ptem dom9
tue nō veniā tecū nec comedam
panem nec bibam aquā in loco is
to Sic enī mandatū michi ē in ser-
mone dñi precipientis Nō comedas
panem neq; bibas aquā nec reuerta
ris p viam qua venisti Abiit ergo
p aliam viā et nō est reuersus per
iter quo venat in bethel
Propheta autem quidā senex
habitabat in bethel ad quem vene
rūt filij sui. & narrauerunt ei oīa
opa que fecit vir dei in die illa ī
bethel et v̄ba que locutus est ad re
gem Et narrauerūt prī suo Et dix
it eis pat' eorū Per quā viā abijt
Ostenderūt ei filij sui viā per quā
abierat vir dei qui venerat de iu
da Et ait filijs suis Sternite m̄ asi
num Qui cū strauissent ascendit
et abijt post viru dei. et inuenit
eū sedentem subtus therebintū
Et ait illi Tu ne es vir dei qui ve
nisti de iuda Respondit ille Ego
sum Dixitq; ad eum Veni mecū
domū: ut comedas panē Qui ait
nō possum reuti. neq; venire tecū
nec comedam panē nec bibam aquā
in loco isto: quia locutus est dñs ad
me in sermone dñi dicens Non
comedas panē et nō bibas ibi a
quā nec reuerteris p viā quā iua
ieris Qui ait illi Et ego prophe
ta sum similis tui: et angel9 locutus
ē michi in s'mone dñi dicēs Re
duc eū tecū in domū tuā et co
medat panem et bibat aquam
fefellit eum et reduxit secū Co
medit ergo panem in domo eius
et bibit aquam Cumq; sederent
ad mensam Factus ē s'mo dñi

224

ad ꝓphām dicens q̄ reduxerat eū
et exclamauit ad viru͂ dei qui
venerat de iuda dicens Hec di
cit dn̄s Quia inobediens fuisti
ori dn̄i ⁊ nō custodisti mandatū
quod p̄cepit tibi dn̄s deus tuus et
reu͛sus es et comedisti panē et
bibisti aquam in loco in quo p̄ce
pit tibi ne comedēs panem neq̧
bibēs aquā: nō inferetur cadauer-
tuū in sepulchrū patrꝰ tui Cumq̧
comedissent et bibissent strauit
asinū suū ꝓpheta quem reduxerat
Qui cū abisset inuenit eū leo
in via et occidit eum Et erat
cadau͛ eius piectū in itinere Asinꝰ
aūt stabat iuxͣ illū: ⁊ leo stabat
iuxͣ cadau͛ ⁊ ecce viri trāseūtes
viderūt cadau͛ piectū in via et leo
nē stantem iuxta cadau͛ et vene
rūt ⁊ diuulgauerūt in ciuitate
in qua ꝓphetes ille senex habita
bat Quod cū audisset ꝓpheta ille
qui reduxerat eū de via ait Vi-
dei ē qui inobediens fuit ori dn̄i
⁊ tradidit illū dn̄s leoni ⁊ cōfre
git eum et occidit iuxta v͛bum
dn̄i quod locutꝰ est ei Dixitq̧ ad
filios suos Sternite m̄ asinū.
Qui cū strauissent ⁊ ille abisset
inuenit cadauer eius piectū in
via et asinū et leonem stātes in
via iuxta cadau͛ Nō comedit er-
go leo de cadauē nec lesit asinū
Tulit ergo ꝓphetes cadau͛ viri di
et posuit illud sup̱ asinū et reu͛
sus intulit ciuitatem ꝓphetes senes
vt plangerēt eum Et posuit cada
uer eius in sepulchro suo et plax͛
erūt eum heu heu mi frat͛ Cum
q̧ planxissent eum: dixit ad fi
lios suos Cum mortuus fu͛o sepe
lite me in sepulchͦ in quo vir dei
sepultꝰ est iuxͣ ossa eius ponite os
sa mea. Profecto eni͂ veniet ser-
mo quē p̄dixit in sermone dn̄i
contra altarē quod ē in bethel ⁊
cōtͣ omnia fana excelsorꝫ q̄ sut ī
vrbibus samarie
Post v͛ba hec nō est reu͛sus the
roboam de via sua pessima: sed
ecōtrario fecit de nouissimis ꝓpli
sac͛dotes excelsorū Quicumq̧ vo
lebat implebat manū suam ⁊
fiebat sac͛dos excelsorū Et ꝓpter
hāc causam peccauit domus the
roboam et eu͛sa ē ⁊ deleta de su
p̱ficie t͛re Caplm xiiij.
In tempore illo egrotauit
abya filius ih͛oboam Dixit
q̧ ihe͛oboam vxori sue Surge ⁊
cōmuta habitū ne cognoscaris
qd͛ sis vxor ih͛oboam: et vade in
silo vbi ē ahyas ꝓpheta qui locu
tꝰ ē m̄ qdͦ regnatꝰ essem sup̱
ꝓplm̄ hūc Tolle quoq̧ in manu
tua decē panes istos ⁊ crustulam
et vas mellis et vade ad illum
ip̄e indicabit tibi quid euenturꝫ
sit huic pue͛o Fecit vt dixͣt vxor
ih͛oboam et cōsurgens venit in
sylo: ⁊ venit in domū ahye At
ille nō poterāt vide͛ quia caliga
uerāt ocli eius p̄ senectute Dix
it aūt dn̄s ad ahyam Ecce vxor
ih͛oboam ingredit͛ ut cōsulat te
sup̱ filio suo qui egrotat Hec ⁊
hec loqueris ei Cum ergo illa in
traret et dissimulare͛t se eē que
erat: audiuit ahyas sonitū pedū
eius introeūtes p̱ ostiū et ait
Ingrede͛ vxor ihe͛oboam quare

aliam te esse simulas. Ego autē
missus sum ad te durus nuncius
Uade et dic iheroboam hec dicit
dn̄s d̄s isr̄l Quia exaltaui te de
medio populi et dedi te ducem
sup̄ p̄plm meū isr̄l et scidi regnū
domus dauid et dedi illud tibi et
nō fuisti sicut dauid seruus me⁹
q̄ custodiuit mandata mea et se
cutus ē me in toto corde suo faciens
quod placitū eēt in cōspectū meo. s;
operatus es male sup̄ om̄s qui fue
runt ante te et fecisti tibi deos
alienos et cōflatiles. ut me ad ira
cundiam prouocares me autē pro
iecisti post corpus tuū idcirco ec
ce ego inducā malū sup̄ domū
iheroboam et percuciā de ihero
boam mingentem ad parietē
et clausū et nouissimū in isr̄l et
mundabo reliquias domus iherobo
am. sicut mundari solet fimus usq;
ad purū Qui mortui fuerint de
iheroboā in ciuitate comedent
eos canes Qui autē mortui fu
erint in agro uorabunt eos a
ues celi. quia dn̄s locutus ē Tu
igit̄ surge et uade in domū tuā
et in ipso introitu pedū tuorum in
urbem morietur puer et planget
eū omnis isr̄l et sepeliet Iste e
nim solus inferet̄ de iheroboā
in sepulchrū. quia sup̄ eū inuē
tus est sermo bonus a dn̄o deo
isr̄l in domo iheroboam Cōsti
tuet autē sibi dn̄s regē sup̄ isr̄l
qui ~~pcutiet~~ percuciat domū ihe
roboam in hac die. et in tēpe
hoc Et percuciet dn̄s isr̄l sicut mo
ueri solet harundo in aq̄ et euel
let isr̄l de terra bona hac quā

dedi patrib⁹ eorū. et uentilabit eos
trāsflumē. quia fecerūt sibi lucos
ut irritarent dn̄m Et tradet dn̄s
isr̄l p̄pt peccata iheroboā qui peccauit
et peccare fecit isr̄l Surrexit ita
q; uxor iheroboam et abijt et ue
nit in thersa Cumq; illa ingre
deret̄ limen domus puer mortu⁹
ē. et sepelierūt eū Et planxit il
lū omnis isr̄l iuxta sermonem
dn̄i que locutus sum in manu ser
ui sui ahye p̄phete Reliq̄ autem
uborum iheroboam quomodo reg
nauerit et quom̄ pugnauerit. ecce
sc̄pta sunt in libro uborū dierū re
gum isr̄l Dies autem quib⁹ reg
nauit iheroboam xxii anni sunt
et dormiuit cū patrib⁹ suis Reg
nauitq; nadab filius eius pro eo.
Porro roboam filius
salomonis regnauit in iuda Qua
draginta et unius anni erat robo
am cū regnare cepisset et xvij a
nis regnauit in ihr̄lm ciuitate
quā elegit dn̄s ut poneret nomē
suū ibi ex omnib⁹ tribub⁹ isr̄l No
men autem matris eius naama
amonites Et fecit iuda malū co
ram dn̄o. et irritauerūt eū in
omnib⁹ q̄ fecerant patres eorū. et in
peccatis suis q̄ peccauerant Edifica
uerūt enī et ipsi sibi aras et statu
as et lucos sup̄ omnem montem
excelsum et subter omnem arbo
rem frondosam Sz et effemina
ti fuerūt in terra. feceruntq; omēs
abhominationes gentiū quas attri
uit dn̄s ante faciem filiorū isr̄l
In quīto autē anno regni roboam
ascendit Sesach rex egipti in ihe
rusalem et tulit thesauros dom⁹

domini et thesauros regios et uni
uersa diripuit scuta quoque aurea que
fecit salomon Pro quibus fecit robo
am scuta erea: et tradidit ea in ma
nu ducum scutariorum et eorum qui excu
babant ante hostium domus regis Cum
que ingrederetur rex in domum domini por
tabant ea qui preeundi habebant
officium et postea reportabant ea
ad armamentarium scutariorum Reliqua
autem verborum roboam et omnium
que fecit scripta sunt in libro verborum die
rum regum iuda Fuitque bellum inter
roboam et ieroboam cunctis diebus
Dormivitque roboam cum patribus suis
et sepultus est cum eis in civitate
david Nomen autem matris eius
naama amanites: et regnavit abia
filius eius pro eo Capitulum xv.

Igitur in xviii anno regni iero
boam filii nabath regnavit
abya super iudam et tribus annis re
gnavit in ierusalem Nomen autem
matris eius maacha filia absalon
Ambulavitque in omnibus peccatis pa
tris sui que fecerat ante eum nec
erat cor eius perfectum cum domino deo suo
sicut cor david patris ~~fu~~ eius. Sed
propter david dedit ei dominus deus suus
lucernam in ierusalem ut suscitaret fili
um eius post eum et staret ierusalem
eo quod fecisset david rectum in
oculis domini et non declinasset ab
omnibus que preceperat ei cunctis diebus
vite sue: excepto sermone urie
ethei Attamen bellum fuit inter
abiam et inter ieroboam omni
tempore vite eius Reliqua autem ser
monum abya et omnia que fecit:
nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda Fuitque bellum
inter abiam et inter ieroboam
Et dormivit abya cum patribus
suis: et sepelierunt eum in civitate
david Regnavitque asa filius eius
pro eo. In anno er
go vicesimo ieroboam regis israel
regnavit asa rex iuda et xli anno
regnavit in ierusalem Nomen matris
eius maacha filia absalon Et fecit
asa rectum ante conspectum domini sicut
david pater eius: et abstulit effemi
natos de terra Purgavitque universas
sordes ydolorum que fecerant patres eius
insuper et maacham matrem suam
amovit ne esset princeps in sacris
priapi in loco eius quem consecra
verat Subvertitque specum eius et
confregit simulachrum turpissimum:
et combussit in torrente cedron Ex
celsa autem non abstulit Verumptamen
cor asa perfectum erat cum domino cunc
tis diebus et intulit ea que sanctifica
verat pater suus et voverat in do
mum domini argentum et aurum et vasa
Bellum autem erat inter asa et baasa
regem israel cunctis diebus eorum As
cenditque baasa rex israel in iudam
et edificavit rama: ut non posset
ingredi vel egredi quispiam de
parte asa regis iude Tollens itaque
asa omne argentum et aurum
quod remanserat in thesauris domus
domini et in thesauris domus regie
dedit illud in manus servorum suorum
et misit ad benadab filium tabre
mon filii ezion regem syrie qui ha
bitabat in damasco dicens Fedus
est inter me et te: et inter patrem
meum et patrem tuum: Ideo misi ad te
munera argentum et aurum et pe
to ut venias et irritum facias
fedus quod habes cum baasa rege
israel et recedat a me. Acquiescens
benadab regi asa misit principes

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

exercitus sui in civitates isrl: et per-
cusserunt ahyon et dan · et abel domu
maacha · et universam cenneroth:
omnē saliret terram neptalim Qđ°
cū audisset baasa intermisit edificarē
rama et reūsa est in thersa Rex au
tem asa nuntiū misit in omnē iudā
dicens · Nemo sit excusatus Et tulerūt
lapides de rama et ligna eius qui
bus edificaverat baasa · et extruxit de
eisdem rex asa gabaa beniamin
et massa Reliqua autem omnium ser-
monū asa et universe fortitudines
eius · et cuncta que fecit et civitates
quas extruxit · nonne hec scripta
sunt in libro verborū dierū regum
iuda · Verumptamen in tempore se
nectutis sue doluit pedes Dormi
vitque asa cū patribus suis et sepul
tus est cū eis in civitate david pa
tris sui Regnavitque iosaphat
filius eius pro eo ·:~
Nadab vero filius ieroboam reg
navit sup isrl' anno secundo asa regis
iuda regnavit sup isrl' duobus an
nis Et fecit quod malū est in con
spectu dni et ambulavit in viis
patris sui et in peccatis eius qui
bus peccare fecit isrl' Insidiatus est
autem ei baasa filius ahya de do
mo ysachar · et percussit eū in ge
bethon · que est urbs philistinorum
Siquidem nadab et omnis isrl' ob
sedebant gebethon Interfecit igitur
illū baasa in anno tercio asa regis
iuda et regnavit pro eo Cumque
regnasset percussit omnem domum
ieroboam Non dimisit nec unā
quidem animam de semine eius do
nec deleret eū iuxta verbū dni quod
locutus fuerat in manu servi sui
ahie silonitis propter peccata ierobo
am que peccaverat et quibus peccare
fecit isrl' et propter delictū quo irri
taverat dnm deū isrl' Reliqua autē
sermonū nadab et omnia que
operatus est: nonne hec scripta sunt in li
bro verborū dierū regum isrl' ·:~ Fuitque
bellū inter asa et baasa regē isrl'
cunctis diebus eorum · Capitulum · xvi.
Anno tercio asa regis
iuda regnavit baasa filius
ahya sup omnē isrl' in thersa xx
iiii°r annis Et fecit malū coram
dno ambulavitque in via ieroboā
et in peccatis eius quibus peccare fe
cerat isrl' Factus est autē sermo
dni ad hyeu filiū anani contra
~~baa et~~ baasa dicens · Pro eo quod
exaltavi te de pulvere et posui te
ducē sup populum meū isrl' · tu autem
ambulasti in via ieroboam et
peccare fecisti populum meū isrl' · ut
me irritares in peccatis eorum: ecce ego
demetam posteriora baasa et posterio
ra domus eius · et faciam domū
tuam sicut domū ieroboam filii na
bath · Qui mortuus fuerit de baasa
in civitate comedent eū canes et
qui mortuus fuerit ex eo in regione
comedent eum volucres celi Reli
qua autē sermonū baasa et que
cumque fecit et prelia eius: nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum regū
isrl' Dormivit ergo baasa cum
patribus suis · sepultusque est in thersa
et regnavit hela filius eius pro
Cum autem   eo
in manu hieu filii annani prophe
te verbū dni propheterer verbū dni factum
esset contra baasa et contra domū eius
et contra omne malū quod fecerat
corā dno ad irritandū eū in o
peribus manuū suarum ut fieret si
cut domus ieroboam: ob hanc cau
sam occidit eū · hoc est hieu filiū

anani pphām Anno xxvj asa regis
iuda regnauit hela filius baasa sup
isrl' in thersa duob9 ānis et rebel
lauit cont' eū seruus suus zambri
dux medie partis equitū Erat āt
hela in thersa bibens et temulē
tus in domo arsa pfcī thersa Irru
ens ergo zambri pcussit et occi
dit eū āno xxvij asa regis iuda
et regnauit pro eo. Cumqꝫ regnas
set et sedisset sup soliū suū pcussit
omem domū baasa et nō reliquit
ex eo mingentem ad parietem ⁊
ppinquos ⁊ amicos eius Deleuit
qꝫ zamb' omnem domū baasa
iuxta ūbū ~~dm~~ domini quod locut9
fuerat ad baasa in manu hieu p
phete: ppt' pcca baasa ⁊ pccā he
la filij eius. qui peccauerūt ⁊ pec
care fecerūt isrl'. prouocantes
dnm dm isrl' in vanitatib9 suis
Reliq̄ autem sermonū hela et oīa
que fecit nonne hec scpta sūt in
lib° ūborū dierū regū isrl'
Anno xxvij asa regis iuda
regnauit zambri septem dieb;
in thersa. Porro exercitꝰ obside
bat gebethon vrbem philistioꝝ
Cumqꝫ audisset rebellasse zamri
et occidisse regem. fecit sibi regē
omīs isrl' ambri qui erat pnceps
milicie sup isrl' in die illa in cas
tris Ascendit ergo ambri ⁊ omīs
isrl' cū eo de gebethon. et obsedebāt
thersa Videns autem zambri qd'
expugnanda eēt ciuitas ingressꝰ
est palaciū ⁊ succendit secū domū
regiam ⁊ mortuus ē in pccīs suis
q̄ peccauāt faciens malū corā dnō
ambulans in via ierobam et in
pccō eius quo peccare fecerāt isrl' Re
liqua autē sermonū zamri et insi

diarū eius ⁊ tyrannidis nōne hec
scpta sūt in lib° ūbor dieꝝ regum
Tunc diuisus. Isrl' :-
ē popul9 isrl' in duas ptes media
ps ppli sequebat' thebni filiū gy
gyneth vt cōstitueret eū regem ⁊
media ps ambri Pualuit autem
ppl's qui erat cum ambri pplō qui
seqbat' thebni filiū gineth Mor
tuus est autē thebni: ⁊ regna
uit ambri :-
Anno xxx pmo asa regis iu
da regnauit ambri sup isrl' xij
ānis ⁊ in thersa regnauit sex ā
nis Emitqꝫ mōtem samarie a so
mer duob; talentis argenti et
edificauit eū et vocauit nomen
ciuitatꝭ quā exstruxerat nomi
ne somer dnī montis samarie
Fecit autem ambri malū in con
spcū dnī et opatꝰ est nequiꝰ sup
omīs qui fuerant ante eū Ambu
lauitqꝫ in omni via ierobam
filij nabat et in pccīs eius quib9
peccare fecerat isrl'. vt irritaret do
minū deū isrl' in vanitatib9 suis
Reliqua autē sermonū ambri ⁊
plia eius que gessit nōne hec scp
ta sūt in libro ūbor dierū regū
isrl'. Et dormiuit ambri cū patri
bus suis et sepultꝰ ē in samaria:
regnauit qꝫ ahab filius eius pro
Ahab uero filius eo
ambri regnauit sup isrl' anno
tricesimo octauo asa regis iuda
et regnauit xx. duob; ānis Et
fecit ahab filius amri malū in
conspcū dnī sup omīs qui fuerant
ante eū Nec suffecit ei ambulaē
in pccīs ierobam filij nabath
Insup duxit vxorem iezabel

filiam ethbaal regis sydonio
et abiit et servivit baal et adora
vit eum Et posuit aram in templo
baal quod edificavit in samaria
et plantavit lucum Et addidit ahab
in opere suo irritans dominum deum israel
qui fuerant ante eum In diebus eius
edificavit ahiel de bethel iericho
in abyram primitivo suo fundavit
eam et in segub novissimo suo
posuit portas eius iuxta verbum domini
quod locutus fuerat in manu iosue
filii Nun Capitulum xvii.
Et dixit helias thesbites de
habitatoribus galaad ad a
hab vivit dominus deus israel in cuius con
spectu sto si erit annis hiis ros aut
pluvia nisi iuxta oris mei verba Et
factum est verbum domini ad eum dicens
Recede hinc et vade contra orientem
et abscondere in torrente carith qui
est contra iordanem et ibi de torren
te bibes corvis quoque precepi ut pas
cant te ibi Abiit ergo et fecit iuxta
verbum domini Cumque abisset sedit in
torrente carith qui est contra iorda
nen Corvi quoque deferebant ei pa
nem et carnes mane similiter pa
nem et carnes vespere et bibebat
de torrente Post dies autem aliquot
siccatus est torrens Non enim pluerat
super terram :–
Factus est
igitur sermo domini ad eum dicens
Surge et vade in sarepta sydo
niorum et manebis ibi precepi enim
ibi mulieri vidue ut pascat te
Surrexit et abiit in sarepta Cum
que venisset ad portam civitatis ap
paruit ei mulier vidua colli
gens ligna Et vocavit eam dix
itque ei da michi paululum aque
in vase ut bibam Cumque illa perge

ret ut afferret clamavit post tergum
eius dicens Affer michi obsecro et buc
cellam panis in manu tua Que
respondit Vivit dominus deus tuus
quia non habeo panem nisi quantum
pugillus capere potest farine in y
dria et paululum olei in lechito
En colligo duo ligna ut ingrediar
et faciam illud michi et filio meo
ut comedamus et moriamur Ad quam
helias ait Noli timere sed vade
et fac sicut dixisti Veruntamen
michi primum fac de ipsa farinula sub
cinericium panem parvulum et affer
ad me tibi autem et filio tuo fa
cies postea Hec autem dicit dominus
deus israel ydria farine non deficiet
nec lechitus olei minuetur usque in
diem qua daturus est dominus pluviam
super faciem terre Que abiit et fecit
iuxta verbum helie et comedit ipse
et illa et domus eius Et ex illa die
ydria farine non defecit et lechi
tus olei non est imminutus iuxta ver
bum domini quod locutus fuerat in ma
nu helie :–
Factum est au
tem post verba hec egrotavit filius mu
lieris matris familias et erat
languor fortissimus ita ut non
remaneret in eo alitus Dixit
ergo ad heliam Quid michi et
tibi vir dei Ingressus es ad me
ut rememorarentur iniquitates mee
et interficeres filium meum Et ait ad
eam Da michi filium tuum Tulitque eum
de sinu illius et portavit in ce
naculum ubi ipse manebat et po
suit super lectum suum et clamavit
ad dominum et dixit Domine deus
meus etiam ne viduam apud quam

ego ut cum sustentor afflixisti ut in
terficeres filium eius. Expandit se atque
mensus est super puerum tribus vicibus
clamavitque ad dominum et dixit Domine
deus meus revertatur oro anima pueri huius
in viscera eius Exaudivit autem
dominus vocem helie et reversa est anima
pueri intra eum et revixit Tulitque
helias puerum et deposuit eum de
cenaculo in inferiorem domum et tra
didit matri sue Et ait illi En vivit
filius tuus Dixitque mulier ad he
liam Nunc in isto cognovi quoniam vir
dei es tu et verbum domini in ore tuo ve
rum est. Capitulum xviii.

Post dies multos verbum domini factum
est ad heliam in anno tercio di
cens vade et ostende te ahab ut
dem pluviam super faciem terre Ivit
ergo helias ut ostenderet se ahab
Erat autem fames vehemens in
samaria Vocavitque ahab abdiam
dispensatorem domus sue Abdi
as autem timebat dominum valde
Nam cum interficeret iezabel prophetas do
mini tulit ille centum prophetas et ab
scondit eos quinquagenos et quin
quagenos in speluncis et pavit eos pa
ne et aqua Dixit ergo ahab
ad abdiam Vade in terram ad u
niversos fontes aquarum et in cunctas
valles si forte invenire possimus
herbam et salvare equos et mulos
nostros et non penitus iumenta intere
ant Diviseruntque sibi regiones ut
circuirent eas Ahab ibat per viam
unam et abdias per viam alteram seor
sum Cumque esset abdias in via heli
as occurrit ei. Qui cum cognovisset
eum cecidit super faciem suam et ait
Num tu es domine mi helias. Cui
ille respondit Ego Vade dic domino tuo
Adest helias Et ille Quid peccavi
inquit quoniam tradis me servum
tuum in manu ahab ut interficiat
me. Vivit dominus deus tuus non
est gens aut regnum quo non miserit
dominus meus te requirens Et respon
dentibus cunctis non est hic adiura
vit regna singula et gentes eo
quod minime repperireris et nunc
dicis michi. Vade et dic domino tuo id
est helias Cumque recessero a te spiritus
domini asportabit te in locum quem ego
ignoro Ingressusque nunciabo ahab
et non inveniens te interficiet me Servus
autem tuus timet dominum ab infancia
sua Numquid non indicatum est tibi do
mino meo quid fecerim cum interficeret
iezabel prophetas domini quod abscon
derim de prophetis domini centum viros
quinquagenos et quinquagenos in
speluncis et paverim eos pane et aqua
et nunc dicis vade et dic domino tuo
Adest helias ut interficiat me Dixit
que helias Vivit dominus exercituum ante
cuius vultum sto quia hodie apparebo
ei Abiit ergo abdias in occursum
ahab et indicavit ei Venitque
ahab in occursum helie Et cum vi
disset eum ait Tu ne es ille qui contur
bas israel Et ille ait Non ego turba
vi israel sed tu et domus patris tui qui
dereliquistis mandata domini et secuti
estis baalim Verumptamen nunc mit
te et congrega ad me universum
israel in monte carmeli et prophe
tas baal cccc l prophetas que lucorum
cccc qui comedunt de mensa ie
zabel Misit ahab ad omnes filios
israel et congregavit prophetas in monte
carmeli Accedens autem helias
ad omnem populum ait. Usquequo

claudicatis in duas ptes · Si dns
est deus sequimini eū Si autem baal
sequimini eum. Et non respondit
ei pp̄ls v̄bū Et ait rursus helyas
ad pplm Ego remāsi pphetā dni
solus pphete aut̄ baal · cccc · et l ·
viri sūt Dent̄ nobis duo boues et
illi eligāt bouē vnū et instructa
cedentes ponāt sup ligna ignem
autem non supponant et ego
faciam bouem alterū · et impo
nā sup ligna · igneq non suppo
nā Inuocate noīa deoz vroz et
ego inuocabo nomē dni et deus
qui exaudierit p ignem ipē sit deus
Respondens autem pp̄ls ait Optima
ppositio · dixit ergo helyas pphis ba
al Eligite vobis bouem vnū et faci
te pmi quia vos plures estis et in
uocate nomina deoz vroz · ignē
q nō supponatis Qui cū tulissent
bouē quē dederat eis. fecerut et in
vocabāt baal de mane usq ad me
ridiem dicētes Baal exaudi nos
baal exaudi nos Et nō erat vox
nec qui responderet Transiebātq
altare qd fecerant Cūq eēt iam
meridies · illudebat eis helias di
cens Clamate voce maiore Ds
enim ē · et forsitan loqt aut in diu
sorio ē aut in itinere aut certe
dormit ut excitet Clamabāt
ergo voce magna et incidebāt
se iuxta ritū suū cultris et lan
ceolis · donec pfunderent sāguie
Postquā autem trāsijt meridi
es · et illis pphetantibus venerat
tempus quo sacrificiū offerri solz
nec audiebat vox nec aliqs
respondebat · nec attendebat
orantes dixit helyas omni po
pulo Venite ad me Et accedēn
te ad se pp̄lo curauit altare dni
quod destructū erat Et tulit xii
lapides iuxta numerū tribuū filioz
iacob · ad quem fcūs est smo dñi
nimi dicēs: isrl' erit nomē tuū ·
Et edificauit de lapidibus altare
in noīe dni · fecit q aqueductū
qsi p duas aratiunculas in circuitu
altaris et composuit ligna · di
uisitq p mēbra bouem et posuit sup
ligna et ait Imple q̄tuor ydrias
aqua et effundite sup holocaus
tū et sup ligna Rursusq dixit
Eciam scdo hoc facite Qui cum
fecissent et scdo ait Eciam tcio
idipm facite Fecerūtq et tcio Et
currebāt aque circa altare et fossa
aqueductus repleta est
Cumq iam tps esset ut offer
retur holocaustū · accedens helias
ppheta dixit Dne deus abra
ham · et ysaac et isrl' hodie osten
de quia tu es deus isrl' et ego
seruus tuus et iuxta v̄bū tuū fe
ci omnia v̄ba hec Exaudi me do
mine · exaudi me et discat po
pulus iste quia tu es dns ds isrl
et tu conuertisti corda eorū ite
rum iterz Cecidit autē ignis
dni de celo et deuorauit holo
caustū et ligna et lapides · pul
uerem quoq et aquā que erat
in aqueductu lambens Qd cū
vidisset omnis populus cecidit
in faciē suā et ait Dns ipē ē
deus dns ipē ē deus Dixitq he
lias ad eos Apphendite pphas
baal et ne vnus quidem fugiat
ex eis Quos cū apphendisset
duxit eos helias ad torrentem
cyson et interfecit eos ibi Et ait
helias ad ahab Ascende et co

mede et bibe quia sonus multe pluuie est. Ascendit achab ut comederet et biberet. Helias autem ascendit in verticem carmeli: et pronus in terram posuit faciem inter genua sua et dixit ad puerum suum Ascende et prospice contra mare. Qui cum ascendisset et contemplatus esset ait: Non est quicquam. Et rursum ait illi Reuertere vij vicibus. In septima autem vice ecce nubecula parua quasi uestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait ascende et dic achab Iunge currum tuum et descende ne occupet te pluuia. Cumque se verteret huc atque illuc ecce celi contenebrati sunt et nubes et ventus et facta est pluuia grandis. Ascendens itaque achab abijt in iezrahel. Et manus domini facta est super heliam accinctisque lumbis currebat ante achab donec veniret in iezrahel. Capitulum · xix ·

Nunciauit autem achab ihezabel omnia que fecerat helias: et quomodo occidisset prophetas uniuersos baal gladio. Misitque iezabel nuncium ad heliam dicens Hec faciant mihi dij et hec addant. nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis.

Timuit ergo helias et surgens abijt quocumque eum ferebat voluntas. Venitque in bersabee iuda et dimisit ibi puerum suum et perrexit in desertum via unius diei. Cumque venisset et sederet subter unam iuniperum petiuit anime sue ut moreretur et ait Sufficit mihi domine tolle queso animam meam. Neque enim melior sum quam patres mei. Proiecitque se et obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum. dixitque illi Surge comede. Et respexit: et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aque. Comedit ergo et bibit et rursum obdormiuit. Reuersusque est angelus domini secundo et tetigit eum: dixitque illi Surge et comede grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset comedit et bibit. Et ambulauit in fortitudine cibi illius xl diebus et xl noctibus usque ad montem dei oreb. Cumque venisset illuc. mansit in spelunca. Et ecce sermo domini ad eum dixitque

Quid hic agis Hel- helya. Dixitque illi Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereliquerunt pactum domini filij israel. Altaria tua destruxerunt prophetas tuos occiderunt gladio: et derelictus sum ego solus et querunt animam meam ut auferant eam. Et ait illi Egredere: et sta in monte coram domino et ecce dominus transit et spiritus grandis et fortis subuertens montes et conterens petras ante dominum. Non in spiritu dominus et post spiritum commocio. Non in commocione dominus et post commocionem ignis. Non in igne dominus et post ignem sibilus aure tenuis. Quod cum audisset helias operuit vultum suum pallio: et egressus stetit in ostio spelunce et ecce vox ad eum dicens Quid hic agis helia. Et ille respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum filij israel. Altaria tua destruxerunt prophetas tuos occiderunt gladio: et derelictus sum ego solus et querunt animam meam ut auferant eam. Et ait dominus ad eum Uade et reuertere in viam tuam per desertum in damascum. Cumque perueneris illuc unges azahel regem super syriam

et iheu filium namsi unges regem
super israel helizeum autem filium saphat
qui est de abelmaula unges prophe-
tam pro te. Et erit omnis qui fu-
gerit gladium azahel occidet eum
iheu Et qui fugerit gladium iheu
interficiet eum helizeus. Et derelinquam
mihi in israel vii milia virorum. quorum
genua non sunt incurvata ante ba-
al et omne os quod non adoravit
eum osculans manum

Profectus ergo inde reperit heli-
seum filium saphat arantem xii
iugis boum et ipse in xii arantibus
unus erat Cumque venisset helias
ad eum. misit pallium suum super illum
Qui statim relictis bubus cucurrit
post heliam et ait Osculer oro te
patrem meum et matrem meam et sic
sequar te Dixitque ei Vade et re-
vertere: Quod enim meum erat fe-
ci tibi Reversus autem ab eo tulit
par boum et mactavit illud et in
aratro boum coxit carnes et dedit
populo et comederunt Consurgens-
que abiit et secutus est heliam et mi-
nistrabat ei. Capitulum. xx.

Porro benadab rex syrie
congregavit omnem exercitum
suum et xxx et duos reges secum
et equos et currus et ascendit
et pugnavit contra samariam. et ob-
sidebat eam Mittensque nuncios
ad ahab regem israel in civita-
tem ait Hec dicit benadab Ar-
gentum tuum et aurum tuum meum est
et uxores tue et filii tui optimi
mei sunt Responditque rex israel Iuxta
verbum tuum domine mi rex: tuus sum
ego et omnia mea Revertentesque
nuncii dixerunt Hec dicit benadab
qui misit nos ad te Argentum

tuum et uxores tuas et filios tuos
mihi dabis Cras igitur hac ea-
dem hora mittam servos meos
ad te et scrutabuntur domum tuam
et domum servorum tuorum: et omne
quod eis placuerit. ponent in manibus
suis et auferent Vocavit autem
rex israel. omnes seniores terre. et ait
Animadvertite et videte: quoniam insidiatur
nobis Misit enim ad me pro uxori-
bus meis et filiis meis et pro ar-
gento et auro et non abnui Dix-
eruntque omnes maiores natu et
universus populus ad eum Non audias ne-
que acquiescas illi Respondit itaque nunciis
benadab Dicite domino meo regi Omnia
propter que misisti ad me servum tuum in initio
faciam. hanc autem rem facere non
possum Reversique nuncii retulerunt ei Qui
remisit et ait Hec faciant mihi dii
et hec addant. si suffecerit pulvis
samarie. pugillis omnis populi qui sequi-
tur me Et respondens rex israel
ait Dicite ei Non glorietur accinctus
eque ut discinctus Factum est autem cum
audisset benadab verbum istud bibebat
ipse et reges in umbraculis et ait
servis suis Circumdate civitatem Et
circumdederunt eam Et ecce propheta unus
accedens ad ahab regem israel ait
Hec dicit dominus Certe vidisti omnem
multitudinem hanc nimiam Ecce ego
tradam eam in manus tuas hodie
ut scias quia ego sum dominus et ait
ahab Per quem Dixitque ei Per
pedissequos principum provinciarum
Et ait Quis incipiet preliari?
Et ille ait Tu Recensuit ergo pu-
eros principum provinciarum. et reppe-
rit numerum ducentorum xxx duorum.
et post eos recensuit populum omnes

filios isti...

filios isrl̄ vij milia ⁊ egressi sūt
meridie Benadab autē bibebat
temulentꝰ in vmbracul' et reges
xxx ii cū eo qui ad auxiliū eius
venerant Egressi sūt autē serui
pricipū prouinciaꝝ in pⁱma fronte
Misit itaqꝫ benadab Qui nūciaue
rūt ei dicentes Viri egressi sūt de
samaria Et ille ait Siue enim pro
pace veniūt apphendite eos viuos
siue vt pliēnt viuos eos capite E
gressi sūt ergo pueri pricipū puīnci
arū ac reliquus exercitꝰ sequebatᷣ
et pcussit vnusqⁱsqꝫ virū qui cont
se venerat fugeruntqꝫ syri ⁊ psē
cutꝰ ē eos isrl̄ Fugit qꝫ benadab
rex syrie in equo cū eqtibꝰ Nec
nō egressꝰ rex isrl̄ pcussit equos
et currꝰ ⁊ pcussit syriam plaga
magna Accedens aūt
ppheta ad regem isrl̄ dixit ei Va
de ⁊ cōfortare et scito ⁊ vide quid
facias Sequēti enī ãno rex syrie
ascendet cont se Serui vō regis
syrie dixerūt Dij montiū sūt dij eo
rū ideo supauerūt nos Sed meliꝰ
est vt pugnemus cont eos in cã
pestribꝰ et optinebimꝰ eos Tu vō
vbū hoc fac Amoue reges sin
gulos ab exercitu suo ⁊ pone prīci
pes pro eis ⁊ instaura numeros
militū qui ceciderūt de tuis ⁊ eqˢ
scdm equos pristinos et currus
scdm currus quos antea habuisti
⁊ pugnabimꝰ cont eos in campes
tribꝰ ⁊ videbis quod obtinebimus
eos Credidit consilio eoꝝ ⁊ fecit
Igitur postquam an Cita
nus trāsierat recensuit benadab
syros ⁊ ascendit in afech vt pug
naret cont isrl̄ Porro filij isrl̄ re
censiti sūt ⁊ acceptis cibarijs p pro
fecti ex aduṡo Castraqꝫ metati sūt
cont eos quasi duo parui greges
capraꝝ syri aūt repleuerūt trā
Et accedens vnꝰ vir dei dixit ad
regē isrl̄ Hec dicit dn̄s Quia
dixerūt syri deus montiū ipē ē
dn̄s et nō est deus valliū Dabo
multitudinem omnē grandem
hãc in manu tua et scies quia
ego dn̄s Dirigebãt vij diebus
hinc ⁊ hinc acies vij autē die
cōmissū ē bellū ⁊ pcusserūt filij
isrl̄ de syris centum milia pedi
tum vna die Fugerūt autē qui
euaserant in affech ciuitatem
⁊ cecidit murꝰ sup xxvii milia
hoim̄ qui remanserant Porro
benadab fugiens ingressus est
ciuitatē in cubiculm̄ quod erat
int cubiculm̄ Dixerūt qꝫ ei serui
sui Ecce audiuimꝰ qđ reges domꝰ
isrl̄ clementes sint ponam ita
qꝫ saccos in lumbis nr̄is et funi
culos in capitibꝰ nr̄is et egredia
mur ad regem isrl̄ forsitan sal
uabit aīas nr̄as Accinxerūt sac
cis lumbos suos et posuerūt fu
nes in capitibꝰ suis veneruntqꝫ
ad regem isrl̄ ⁊ dixerūt Seruꝰ
tuus benadab dicit Viuat oro
te aīa mea Et ille ait Si adhuc
viuit fratᷣ meꝰ est Quod acce
perūt viri pro omine et festi
nātes rapuerūt vbū ex ore eius
atqꝫ dixerūt fratᷣ tuus benadab
Et dixit eis Ite adducite eū Egres
sus est ergo benadab ad eum
et leuauit eū in curru suo Qui
dixit ei Ciuitates quas tulit
patᷣ meus a patre tuo reddam

et plateas fac tibi in damasco sicut
fecit pat meus in samaria et ego
federatus recedā a te. Pepigit er-
go fedus et dimisit eum :-
Tunc vir quidam de filiis pphia
rū dixit ad sociū suū in ser-mo
ne dnī Pcute me: & ille noluit
pcute. Cui ait. Quia noluisti au
dire vocē dnī: ecce recedes a me
& pcuciet te leo Cumqz paululū
recessisset ab eo inuenit eū leo &
pcussit eum Sz et alterū īueniens
virū dixit ei Pcute me. Qui p
cussit eū et vulnerauit
Abijt ergo pphēta et occurrit regi
in via: & mutauit aspsione pul
ueris os et oculos suos Cumqz
rex transiret clamauit ad regem
et ait Seruus tuus egressus est ad
pliandum comminus Cumqz fugis
set vir vnus adduxit eū quidam
ad me & ait Custodi virū istum
Qui si lapsus fuerit erit aīa tua
pro aīa eius. aut talentū argēti
appendes Dū autem ego turba
tus huc illuc qz me vtere: subito
nō comparuit Et ait rex ad eū
Hoc est iudiciū tuū quod ipē de
creuisti At ille statim abster-sit
puluerem de facie sua Et cog
nouit eum rex isrl. qd' eet de
pphetis Qui ait ad eum Hec dicit
dns. Quia dimisisti virū dig
nū morte de manu tua: erit a
nima tua pro aīa eius et popu
lus tuus pro pplo eius Reuersus
ē ergo rex isrl in domū suam
audire contempnens et furibū
dus venit ad samariam. Caplm.
Post vba autem hec xxi.
vinea erat naboth iheȝ
rahelite que erat ī iheȝrahel
iuxta palaciū ahab regis sa
marie. Locutus est ergo ahab
ad naboth dicens Da michi vineā
tuam vt faciā in ortū holerū quia
vicina ē et ppe domū meā. daboqz
tibi pro ea vineā meliorem aut
si tibi comodius putas argēti p̄ciū
quātū digna est Cui rndit naboth
Ppicius sit michi deus ne dem he
ditatem patrū meorū tibi Venit
ergo ahab in domū suā indignās
et fremens sup vbum quod locutus
fuerat ad eum naboth iheȝrahelites
dicens Nō do tibi hereditatē patrū
meorū Et proiciens se in lectū suū
auūtit faciē suā ad parietem et nō
comedit panem Ingressa ē aut
ad eū ihezabel vxor sua: dixitqz
ei Quid est hoc vnde aīa tua co
tristat': & quare nō comedis panē
Qui rndit ei. Locutus sum naboth
iheȝrahelite: & dixi ei Da m̄i vi
neam tuā accepta pecunia: aut
si tibi placet. dabo tibi vineam
meā pro ea Et ille ait Nō do tibi
vineā meam Dixit ergo iheza
bel vxor eius Grandis auctori
tatis es et bene regis regnū isrl'
Surge & comede panē. & equo es
to animo ego dabo tibi vineā
naboth iheȝrahelite. Scripsit itaqz
litteras ex nomine ahab et signa
uit anulo eius. et misit ad maio
res natu et ad optimates qui e
rant in ciuitate eius et habita
bant cū naboth Litterarū autem
ista erat sententia Pdicate ieium
um et sedere facite naboth int
p̄mos ppli: & submittite duos
viros filios belial contra eum: et
falsum testimoniū dicat Male
dixit deum & regem et educite eū
& lapidate: sicqz moriat'. Fecerūt
ergo ciues eius et maiores natu

et optimates q̄ erāt cū eo in urbe sicut preceperat eis ihezabel ⁊ sicut scriptū erat in litteris quas miserat ad eos Predicauerūt ieiuniū et sedere fecerūt naboth int᷑ primos populi ⁊ adductis duobus viris filijs dyaboli fecerūt eos sedere contra eum At illi scilicet ut viri dyabolici dixerūt testimoniū contra eū corā multitudine Maledixit naboth dn̄m ⁊ regem Quā obrē eduxerūt eum extra ciuitatem et lapidibus interfecerūt Miserūt q3 ad ihezabel dicentes lapidatus ē naboth ⁊ mortuus ē Factū ē autē cū audisset ihezabel lapidatū naboth ⁊ mortuū locuta est ad ahab Surge ⁊ posside vineam naboth ihezrahelite q̄ noluit tibi acquiescere et dare eam accepta pecunia Nō enī viuit naboth sed mortuus ē Quod cum audisset ahab mortuū videlicet naboth surrexit ⁊ descendit in vineā naboth ihezrahelite ut possideret eam Factus ē autem sermo dn̄i ad heliā thesbiten dicens Surge et descende in occursum ahab regis isrl̄ qui ē in samaria Ecce ad vineam naboth descendit ut possideat eam ⁊ loqueris ad eum dicens hec dicit dn̄s Occidisti insup ⁊ possedisti ⁊ post hec addes hec dicit dn̄s In loco hoc in quo linxerūt canes sanguinē naboth lambent quoq3 tuū sanguinem Et ait ahab ad heliam Num inuenisti me inimicū tuū Qui dixit Inueni eo quod venundatus sis ut faceres malū in cospectu dn̄i Ecce ego inducam sup te malū et demetam posteriora tua et interficiam de ahab mingentem ad parietem et clausum ⁊ ultimū in isrl̄ Et dabo domū tuā sicut domū iheroboam filij nabath et sicut domū baasa filij ahia quia egisti ut me ad iracūdiam prouocares ⁊ peccare fecisti isrl̄ Sed et de ihezabel locutus ē dn̄s dicens Canes comedent ihezabel in agro ihezrahel Si mortuus fuerit ahab in ciuitate comedent eū canes si aūt mortuus fuerit in agro comedent eū volucres celi Igitur nō fuit alter tales ut ahab qui venundatus est ut faceret malū in cospectu dn̄i Concitauit enim eū ihezabel vxor sua et abhominabilis factus ē in tantū ut adoraret ydola q̄ fecerant amorrei quos consumpsit dn̄s a facie filiorum isrl̄ Itaq3 cū audisset ahab sermones istos scidit vestem suā et operuit cilicio carnē suā ieiunauitq3 et dormiuit in sacco ⁊ ambulabat demisso capite Factus est aūt sermo dn̄i ad heliam thesbiten dicens Nōne vidisti ahab humiliatū coram me Quia igitur humiliatus est mei causa nō inducam malū in diebus eius sed in diebus filij sui inferam malū domui eius Transierūt igitur tres anni absq3 bello int᷑ syriam ⁊ isrl̄ Capitulum . xxij .

In āno autem tercio descendit iosaphat rex iuda ad regē isrl̄ Dixitq3 rex isrl̄ ad seruos suos Ignoratis qd̄ nr̄a sit ramoth galaad ⁊ negligimus eā tollere de manu regis syrie Et ad iosaphat venies ne mecū

ad pliandū in ramoth galaad.
Dixitq; iosaphat ad regem isrl
Sicut ego sum ita et tu popul9
me9 et popul9 tuus unū sūt et
equites mei equites tui Dixitq;
iosaphat ad regem isrl Quere
oro te sermonem dnī hodie Co
gregauit rex isrl pphetas cccc
ferme viros et ait ad eos Ire de
beo in ramoth galaad ad bellan
dū an quiescē Qui responderūt
Ascende et dabit eam dns in ma
nu regis Dixit autē iosaphat Nō
est hic ppheta dnī quispiam ut it'
rogemus p eum. Et ait rex isrl
ad iosaphat Remansit uir un9
p quem possum9 interrogare
dnm. sed ego odi eū quia non p
phetat m̄ bonū s; malū Miche
as filius iemla Cui iosaphat
ait Nō loquaris ita rex Vocauit
autē rex isrl eunuchū quendā
et dixit ei. festina adduce mi
cheam filiū iemla Rex autem
isrl et iosaphat rex iuda sede
bat unusquisq; in solio suo uesti
ti cultu regio in area iuxta osti
ū porte samarie et uniusi pphe
te pphetabāt in cospcū eorū. fecit
quoq; sedechias filius chanaan
cornua ferrea et ait. Hec dicit
dns hijs uentilabis syriam.
donec deleas eam Omnes q; pro
phete silit pphetabāt dicētes
Ascende in ramoth galaad et
uade prospe. et tradet eā dns i
manus regis Nūci9 vero qui ie
rat ut uocaret micheam locu
tus ē ad eū dicens Ecce ser
mones pphtarū ore uno regi
bona pdicāt Sit ergo sermo
tuus silis eorū et loquere bona.
Cui micheas ait viuit dns: qa

quodcūq; dixerit michi dns hoc loqr
loquar. Venit itaq; ad regem Et
ait illi rex. Michea ire debem9
in ramoth galaad ad pliandum.
an cessare. Cui ille rndit. Ascen
de et uade prospe. et tradet eā
dns in manu regis Dixit autē
rex ad eum Iterum atq; iterum
adiuro te: ut nō loqris michi ni
si quod uerū est in noīe dnī Et
ille ait. Vidi cunctum isrl dispsū
in mōtib9: sicut oues nō haben
tes pastorem Et ait dns Non
habent dnm isti: reuertat' unusqs
q; in domū suam cū pace Dixit
ergo rex isrl ad iosaph. Nunquid
non dixi tibi quia nō pphetat
m̄ bonū s; semp malū. Ille vō
addens ait Propterea audi sermo
nem dnī Vidi dnm sedentem su
p soliū suū: et omēm exercitum
celi assistentem ei a dextris et
a sinistris et ait dns Quis deci
piet ahab regem isrl ut ascen
dat et cadat in ramoth galaad
Et dixit un9 ppheta vba huius
cemodi. et alius alit' Egressus
ē autē spūs et stetit coram dnō
et ait Ego decipiam illū Cui lo
cutus ē dns In quo et ille ait
Egrediar et ero spūs mendax
in ore om̄ pphetarū eius Et dix'
dns decipies et pualebis egre
dere et fac Nūc igit' ecce dedit
dns spm mendacij in ore om̄
pphārū tuorū qui hic sūt: et dns
locutus ē cont' te malū Accessit
autem sedechias filius chanaan
et percussit micheam in maxilla
et ait. Me ne ergo dimisit sps
dnī: et locutus est tibi Et ait mi
cheas Visurus es in die illa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quando ingredieris cubiculum intra
cubiculum ut abscondaris Et ait rex
israel Tollite micheam et maneat
apud amon principem ciuitatis et
apud ioas filium amalech et dicite
eis Hec dicit rex Mittite virum
istum in carcerem et sustentate eum pa
ne tribulacionis et aqua angustie
donec reuertar in pace Dixitque
micheas Si reuersus fueris in pace: non
est locutus dominus in me Et ait Au
dite populi omnes
Ascendit itaque rex israel et iosa
phat rex iuda in ramoth galaad
Dixitque rex ad iosaphat Sume
arma et ingredere prelium et induere
uestibus tuis Porro rex israel muta
uit habitum et ingressus est bellum
Rex autem syrie preceperat principi
bus curruum xxx duobus dicens
Non pugnabitis contra maiorem
et minorem quempiam: nisi contra
regem israel solum Cum ergo vidissent
principes curruum iosaphat suspica
ti sunt quod ipse esset rex israel et impetu
facto pugnabant contra eum Et ex
clamauit iosaphat Intellexeruntque
principes curruum quod non esset rex israel
et cessauerunt ab eo Vnus autem
tetendit arcum in incertum sagit
tam dirigens et casu percussit regem
israel inter pulmonem et stomachum
At ille dixit aurige suo Verte ma
num tuam tuam et eice me de exer
citu: quia grauiter vulneratus sum Co
missum est ergo prelium in die illa
et rex israel stabat in curru suo contra
syros et mortuus est vespere Flue
bat autem sanguis plage in sinum
currus: et preco personuit in vniuer
so exercitu antequam sol occumberet
dicens Vnusquisque reuertatur in ciui

tatem et in terram suam Mortuus est
autem rex israel: et portatus est in samari
am Sepelieruntque regem in sa
maria Et lauerunt currum eius in
piscina samarie et linxerunt ca
nes sanguinem eius et habenas
lauerunt iuxta verbum domini quod locutus
fuerat Reliqua autem sermonum a
hab et vniuersa que fecit et domus ebur
nee quam edificauit cunctarumque
vrbium quas exstruxit nonne scrip
ta sunt hec in libro verborum dierum re
gum israel Dormiuit ergo ahab cum
patribus suis et regnauit ochozias
filius eius pro eo
Iosaphat filius asa regnare ceperat
super iudam anno quarto ahab regis
israel Triginta quinque annorum erat cum
regnare cepisset et xxv annis reg
nauit in ierusalem Nomen autem matris
eius azuba filia salai Et ambula
uit in omni via patris sui asa
et non declinauit ex ea Fecitque
quod rectum est in conspectu domini: verum
tamen excelsa non abstulit Adhuc
enim populus sacrificabat et adolebat
incensum in excelsis Pacemque ha
buit iosaphat cum rege israel Reli
qua autem verborum iosaphat et
opera eius que gessit et prelia non
ne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda Sed et reliquias
effeminatorum que remanserant
in diebus asa patris eius abstulit
de terra Nec erat tunc rex constitutus
in edom Rex vero iosaphat fecerat
classes in mari que nauigarent
in ophir propter aurum et ire non po
tuerunt quia confracte sunt in asi
ongaber Tunc ait ochozias filius
ahab ad iosaphat Vadant serui
mei cum seruis tuis in ~~maribus~~ Et
nauibus

noluit iosaphat Dormivitque iosa
phat cu patribus suis et sepultus est
cu eis in ciuitate dauid pris sui
regnauitque ioram filius eius pro
Ochozias autem Leo:
filius ahab regnare cepat sup
isrl in samaria anno xvii io
saphat regis iuda regnauitque su
p isrl duobz anis Et fecit ma
lu in cospeu dni et abulauit in
via patris sui et mris sue : et i
via ieroboam filij nabath qui
peccare fecit isrl. Seruiuit quo
que baal et adorauit eum et irri
tauit dnm dm isrl iuxta omia
que fecerat pat eius Preuaricatus
est aut moab in isrl postqua
mortuus est ahab :

Expliat liber regu tercius. Incipit liber regu qrti capitula.

Regnu ohozie prauu qui
recidit p cancellos domus
sue et pro hac infirmita
te misit ad cosulendu ydolum
accaron vn iratus dns misit ad
eu prophaim increpate nec cosur
ge de lectulo s3 inde mori qm mi
sit apphende helyam Qui ait
Si ego vir dei sum descendat ig
nis et deuoret uos qd et fcm
e post h moritur et regnat io
ram frater eius pro eo.
Assumpto helie qui vt transiet
iordane pcussit aquas et diuise
sut in vtramque ptem et transiert
ipse et helizeus.
Miraculu helysei in iericho
vbi inuocauit dnm et couer
tit aquas in dulcedine.
Pueri cotumelia fecerut he
lizeo qui maledixit eis et exi
erut duo vrsi de saltu et laceravit eos
Bellum regum in quo labo
rabant siti. vn quesitus helyzeus
orauit et data est aqua Sz moabi
taru rex filiu suu primogenitum
sup muru obtulit holocaustu et
recessit ab eo isrl p lis malo.
Liberauit helizeus mulierm
a creditoribz talit bndicens in
noie dni oleu qd habuit vidua
cui accreuit ita vt venudaret
et solueret debitu et de reliquo
viueret cu filijs suis Filius
mulieris sunamitis que religioso
ao suscipiebat helizeu cui pro obse
quio suo dixit habebis filiu et fcm
e. postmodu incurrit morte quem
suscitat iam mortuu et restituit
matri Helizeus pulme
tu coctu de colochintidis amaru
qd gustari minime potuit couertit
in dulcedinem Helyseo
quida munus obtulit panes primi
ciaru et xxti panes ordeaceos qs
misit apponi centu viris ad come
dendum. cuque dixisset iezi puer
eius quantum est ad tantam tur
bam. bndixit et remanserut reli
quie Naaman syri le
pra curauit helizeus i noie dni.
Helyseus pueros tribulato
tribulato sepe securim q ceciderat i
fundum iordanis leuauit et tra
didit ei Insidiatur
rex syrie heliseo vt apphendat
eum Facta est fames
in samaria ita ut caput asini octo
ginta argenteis venudaretur p qua
necessitatem mulier qdam ex
clamauit regi dices. salua me

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rex· qui ait· vñ te saluare possũ
q̃ iam comederat filiũ suũ cum
alia muliere vñ rex noluit oc
cidere helyseũ· s; lenificat eũ dicẽs
cras in tẽpe hoc· et simila et
ordeum venũdabit' in portis sa
marie Rex syrie ob
sidebat isrl'· s; terruit dñs dulsis
inimis qui relictis omnib⁹ in cas
tris suis que habuerãt fugit trãs
iordanen Helyseus
pdicat mulieri discedere de ciuita
te ppt' famã vij ãnorum·
Rex syrie incurrit infirmi
tatem· qui cõsulens helyzeũ
dixit eum mori· et regnauit
pro eo seruus ipi⁹ azael qui in
fudit sagum in aqua et posuit
in faciem dñi sui· et suffocauit
eum· quia pdixerãt ei heliseus
post mortem dñi tui regnab'
et mala facies in isrl'· hoc flẽs
dixit ei Helyseus iu
bet vngi regem iheu filiũ io
saphat vt percutiat domũ dñi
sui ahab pro malis suis
Mors ihezabel pessima sicut
pdixerãt ei helyas seruus dei
Iheu rex percussit
oms filios ahab ĩ momento
septuaginta viros et amplius
pdicente helya hoĩe dei etiam
cultores baal intra tẽplum oẽs
occidit et ipm ydolum cõmi
nuit et fecit latrinas in eodẽ
loco Spopondit do
min⁹ iheu dicens quia stu
diose egisti pro dño deo tuo vs
q; in quartã gñationem rg
nabit semen tuum·
Mors athalie regine·

Azahel rex syrie expug
nauit ihrl'm qui acceptis mu
neribus auri et argenti discessit
Infirmitas helisei in q̃
pdixit regi ioas extricandam
gẽtem syrie dño iubente
Obitus helisei hoĩs dei
Ipso ãno contigit miraculũ
vt funus cuiusdã ꝓiectus p ne
cessitatem latronũ qd' tetigit os
sa helysei ꝓphẽ et reuixit qui
erat mortuus Rex
achaz qui filiũ suũ cõsecrauit trãs
ferens p ignem scdm ritũ gẽcium
Quãta mala fecit pplˢ
isrl' vt purificarent filios suos
ydolis post ãmonicionẽ om̃ pro
phetarũ Rex assyri
orũ trãstulit omnẽ isrl' captiuũ
in samariã et cõstituit gẽtes de
babilone in samaria ignorãtes
dñm quib⁹ ĩmisit dñs leones
q̃ interficiebãt eos qd' ĩnotuit
regi assyriorum et iussit duci illuc
vnũ de sacerdotib⁹ iudeorum quos
inde captiuos duxerãt vt habi
taret cũ eis et doceret eos legiti
ma dei terre et docuit eos quali'
colerent dñm attamen colebant
et deos ꝓprios Rex
ezechias filius achaz ipẽ dissipa
uit et cõtriuit statuas et succidit
lucos cõfregitq; serpentem eneũ
quẽ fecerat moyses· siquidem
ad illud temp⁹ filij isrl' adole
bãt ei incensum· nullũ regũ fuit
silis ei timens dominũ·
Humiliat' ezechias a dño p
ysaiam ꝓphãm q2 extollebatur
in nimiro thesauro sua et thesaurum
filios eius etiam dixit in cap

tiuitate eunuchos fieri
Rex cui deus pdixit finē uite
sue· et hoc meruit bonis opib9
Ioachim rex ductꝰ
ē captiuus ⁊ cūctꝰ ꝑplus qui ha
bitabat in ihrlm· et omnis orna
tus templi dn̄i simul in babilo
nem asportatus est
Secūda clades in ihrlm ita ut
post famem et fugam cōphensū
regem ducēnt ligatū eius filij
occisi sūt in cōspcū eius· ⁊ ipsius
effossi sūt oculi ·—
Nabuzardan princeps cocorum reg
nabugodonosor qui sublatis om
nib9 de templo domū dn̄i succē
dit igni et muros ihrlm des
truxit deserente eos dn̄o·
Post mortem nabugodonosor
successit alius rex noīe euilme
rodach qui bene egit cū ioachim
rege iuda eiecto eo de carcere

**Explicīūt capitula. Incipit li
ber regū quartus. Caplm. 1.**

Cecidit ocho
zias per
cancellos
cenaculi sui
quod habe
bat in sama
ria et egro
tauit· Misit
qꝫ nuncios
dicens ad eos· Ite cōsulite beel
zebub dn̄m accaron· utrū uiue
queam de infirmitate mea hac
Angelus autem dn̄i locutꝰ est
ad heliam thesbiten dicens Sur
ge uade in occursum nunciorū
regis samarie et dices ad eos
Numquid nō est deus in isrl·: ut
eatis ad consulendū beelzebub
dn̄m accaron· Quāobrem hec di
cit dn̄s De lectulo sup quem as
cendisti non descendes· sed mor
te morieris Et abijt helias Re̅u
siqꝫ sūt nūcij ad ochoziam Qui
dixit eis Quare reūsi estis·: At
illi responderūt ei Vir occurrit
nobis ⁊ dixit ad nos Ite reuerti
mini ad regem qui misit uos
⁊ dicetis ei· Hec dicit dn̄s Nūqͩ
non erat deus in isrl' quia mittis
ut cōsulat' beelzebub deus accarō
Idcirco de lectulo sup quē ascendis
ti nō descendes· sꝫ morte morieris
Qui dixit eis Cuius figure ⁊ ha
bitꝰ ē uir qui occurrit uobis· ⁊ lo
cutꝰ est uba hec At illi dixerūt
Vir pylosus ·: ⁊ zona pellicea ac
cinctꝰ renib9 Qui ait Helias
thesbites est Misitqꝫ ad eum quin
quagenariū principem ⁊ qͥnquagi
ta qui erāt sub eo Qui ascendit
ad eū: sedentiqꝫ ī uertice mōtis ait
Homo dei rex precepit ut descen
deres Respondensqꝫ helyas dix
it quinquagenario Si hō dei sū:
descendat ignis de celo ⁊ deuo
ret te ⁊ qͥnquagīta tuos Descen
dit itaqꝫ ignis de celo: ⁊ deuo
rauit eum et qͥnquagīta qui
erant cum eo Rursum misit ad
eū principem qͥnquagenariū alteꝝ
⁊ qͥnquagīta cum eo Qui locu
tus est illi Homo dei hec dicit
rex festina descende Respon
dēs helias ait Si hō dei ego sū:
descendat ignis de celo et deuo
ret te et qͥnquagīta tuos Des
cendit ergo ignis de celo ⁊ deuo
rauit eum ⁊ qͥnquaginta eius
Iterū misit principem qͥnquagena

cu̅ eo̅: ⁊ q̄nquaginta qui erant cu̅
eo. Q̄ cu̅ venisset curuauit genua
cont̄ heliam ⁊ depcatus est eum ⁊
ait. Homo dei noli despicere aia̅z
mea̅ et aias seruoꝝ tuoꝝ qui me
cu̅ sunt. Ecce descendit ignis de ce
lo ⁊ deuorauit duos pricipes q̄n
quagenarios p̄mos ⁊ q̄nquage
nos qui cu̅ eis erant. Sed nu̅c
obsecro ut miserearis aie mee
Locutus e̅ aute̅ angelus dn̅i ad he
liam dicens Descende cu̅ eo ne ti
meas Surrexit igit̄ ⁊ descendit
cu̅ eo ad rege̅ ⁊ locutus est ei Hec
dicit dn̄s Quia tu misisti nu̅cios
ad consulendu̅ beelzebub dm̅ acca
ron quasi no̅ eet deus in isl'a
quo possis interrogare sermone̅
ideo de lectulo sup̄ que̅ ascendisti
no̅ descendes. s; morte morieris
Mortuus est ergo iuxta sermone̅
nem dn̅i que̅ locutus est helias et
regnauit ioram fr̄ eius pro eo.
a̅no secundo ioram filij iosaphat re
gis iude No̅ enim habebat filiu̅
Reliq̄ autem u̅boꝝ ochozie que
opatus est. nonne hec scripta sunt in li
bro u̅boꝝ dieru̅ regu̅ iuda .ij.

Factu̅ est autem cu̅ Caplm.
leuare vellet dn̄s heliam p tur
binem in celum: ibant helias ⁊ he
lizeus simul de galgalis Dixitq̄
helias ad helizeu̅ Sede hic quia
dn̄s misit me usq; in bethel Cui
ait heliseus. Viuit dn̄s et viuit
aia tua q2 no̅ delinqua̅ te Cu̅q;
descedissent bethel egressi sunt
filij pphaꝝ qui erant in bethel
ad helyseu̅ ⁊ dixeru̅t ei Nu̅q̄d
nosti quia hodie dn̄s tollet dn̅m
tuu̅ a te. Qui respondit Et ego
noui: silete Dixit aute̅ helias
ad helizeu̅ Sede hic quia dn̄s
misit me in iericho Et ille ait
Viuit dn̄s et viuit aia tua: q̄a
no̅ delinqua̅ te Cu̅q; venissent
iericho accesserunt ad helizeum
filij pphaꝝ qui erant in iericho
et dixeru̅t ei Nu̅quid nosti q̄a
hodie tollet dn̄s dn̅m tuu̅ a te
Et ait Et ego noui silete Dixit
aut̄ ei helias Sede hic: quia dn̄s
misit me ad iordanem Qui
ait Viuit dn̄s et viuit aia tua
quia no̅ derelinqua̅ te. Ierunt
igit̄ ambo pariter et q̄nquaginta
viri ex filijs pphaꝝ secuti su̅t.
Qui ⁊ steterunt econt̄ a longe
illi aute̅ ambo stabant sup iorda
nen Tulitq; helias palliu̅ suu̅
⁊ inuoluit illud: ⁊ percussit aq̄s
Que diuise su̅t ex utraq; pte: ⁊
tra̅sierunt ambo per siccum Cu̅
q; tra̅sissent: helias dixit ad hely
seum Postula quod vis ut fa
cia̅ tibi antequam tollar a te
Dixitq; helizeus Obsecro ut fiat
sp̄us tuus duplex in me Qui
respondit Rem difficilem pos
tulasti Attamen si videris q̄n
tollar a te: erit quod petisti
Si aut̄ non videris non erit
Cu̅q; pgere̅t ⁊ incedentes
sermocinarent̄ ecce currus ig
neus ⁊ equi ignei diuiserunt
utru̅q; et ascendit helyas per
turbinem in celu̅ Helyseus au
tem videbat et clamabat pat̄
mi pr̄ mi Currus isrl' et au
riga eius Et non vidit eu̅ am
plius Apprehenditq; vestime̅ta su
a: et scidit illa in duas ptes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et leuauit palliu͂ helie quod ce
ciderat ei reuersusq; stetit sup ri
pã iordanis ⁊ pallio helie quod
ceciderat ei pcussit aquas et non
sut diuise. Et dixit Ubi ē deus
helie etiam nuc: percussitq; aquas
et diuise sut huc atq; illuc: ⁊ trasi
uit heliseus Videntes aute͂ filij
pphetaru͂ q̄ erant in iericho econ
tra dixerut Requieuit sps helie sup
helyseu͂ Et venientes in occursum
eius: adorauerut eu͂ proni i͂ tra͂
Dixeruntq; illi Ecce cum seruis tu
is sut quinquaginta vi fortes qui pos
sut ire et querere dn͂m tuu͂ ne for
te tulerit eum sps dn͂i ⁊ proiece
rit eu͂ in vno monciu͂ aut i͂ vna
valliu͂ Qui ait Nolite mitte͂
Coegeruntq; eu͂ donec acquiesce͂t
et diceret mittite Et miserut qui
quaginta viros fortes q̄ cu͂ eis e
rat Qui cu͂ quesissent trib; die
bus no͂ inuenerut et reuersi sut
ad eum At ille habitabat i͂ iheri
cho Dixitq; eis Nunquid no͂ dixi
vob nolite mitte͂ :-

Dixerut quoq; vi ciuitatis ad
illum Ecce habitacio huius ciuita
tis optima est. sicut tu dn͂e pspi
cis ſ; aque pessime sut et terra
sterilis At ille ait afferte m͂ uas
nouu͂ et mittite in illud sal Qui
cu͂ attulissent: egressus ad fon
tes aquaru͂ misit in eos sal ⁊
ait hec dicit dn͂s Sanaui a
quas has: et no͂ erit in eis vlt͂
mors neq; sterilitas Sanate
ergo sut aque vsq; in diem hāc
iuxta ūbu͂ helysei qd' locutus est

Ascendit autem inde
bethel. Cumq; ascenderet p viam
pueri pui egressi sut de ciuitate ⁊
illudebant ei dicentes Ascende
calue ascende calue Qui cu͂ respex
isset vidit eos: et maledixit eis i͂
noie dn͂i Egressiq; sut duo vrsi
de saltu: ⁊ lacerauerut ex eis q̄
draginta duos pueros Abijt inde
in montem carmeli ⁊ inde reuers
ē samariam Caplm. iij.

Ioram uo filius ahab regna
uit sup isrl' in samaria Anno
xviij iosaphat regis iuda Regna
uitq; xij. annis et fecit malu͂ cora͂
dn͂o sed no͂ sicut pat suus ⁊ mat
Tulit enī statuas baal quas fece
rat pat eius Uerutamen i͂ pctis
ieroboam filij nabath qui pctare
fecit isrl' adhesit nec recessit ab
eis.

Porro mesa rex mo
ab nutriebat pecora multa: et sol
uebat regi isrl' centu͂ milia agno
ru͂ et centu͂ milia arietu͂ cu͂ velleri
bus suis Cumq; mortuus eet ahab pre
uaricatus est fedus quod habebat
cu͂ rege isrl' Egressus ē igit rex io
ram in die illa de samaria: et re
censuit uniuersum isrl' Misitq; ad io
saphat rege͂ iuda dicens Rex mo
ab recessit a me: veni mecu͂ contͣ
moab ad pliu͂ Qui respodit As
cenda͂ Qui meus est tuus ē: pp̄ls
meus pp̄ls tuus ē: ⁊ equi mei eq̄
tui Dixitq; Per quam viam as
cendemus Respondit P deser
tu͂ ydumee Perrexerut igit rex isrl'
et rex iuda et rex edom ⁊ circui
erut p viam vij dieru͂ nec erat
aqua exercitui et iumentis q̄ seque
bant eos Dixitq; rex isrl' Heu
heu heu cōgregauit nos dn͂s tres
reges vt traderet in manus moab
⁊ ait iosaphat Est ne hic pphēta
dn͂i vt deprecemur dominu͂ per

eū. Et respondit unus de servis
regis isrł. Est hic heliseus filius
saphat. qui fundebat aquas sup
manus helie Et ait iosaphat Est
apud eum sermo dm̄. Dixerūt
Est Descenditqꝫ ad eū rex isrł et
iosaphat rex iuda. et rex edom.
Dixit aut̄ heliseus ad regē isrł
Quid m̄ et tibi ē. Vade ad
pphetas patris tui et matris tue
Et ait illi rex isrł Quare congre
gavit dn̄s tres reges hos. ut tra
dēt eos in manus moab. Dixit
autē helyseus Vivit dn̄s exercituū
in cuius cōspcū sto. quod si nō vultū
iosaphat regis iuda erubescerem
nec attendissem quidem te nec
respexissem Nūc autem adducite
m̄ psaltem. Cūqꝫ caneret psal
tes. facta est sup eū manus dm̄
et ait Hec dicit dn̄s facite alve
um torrentis huius fossas et fos
sas Hec em̄ dicit dn̄s Nō videbi
tis ventū neqꝫ pluviā et alveus
iste replebit aquis. et bibetis uos
et familie vrē et iumēta vrā.
Parūqꝫ hoc est in cōspcū dm̄. insup
etiā tradet moab in manu vrā
et percutietis omēm civitatē mu
nitā et omēm urbem electā et
universum lignū fructiferū succide
tis cunctosqꝫ fontes aquaꝝ obtu
rabitis et omēm agrū egregiū
opietis lapidibꝫ Factū ē igitur
mane qn̄ sacrificiū offerri solet
et ecce aq̄ veniebāt p viā edom
et repleta ē trā aquis multis
Universi autē moabite audientes
reges ut pugnarent adūsus eos
convocauerūt om̄s qui accincti
erant balteo desup et steterūt ī

terminis Primoqꝫ mane surgen
tes et orto iam sole ex adūso aqꝫ
viderūt moabite cont̄ aquas ru
bras quasi sanguinem Dixerūtqꝫ
Sanguis est gladij pugnauerūt
reges cont̄ se. et cesi sūt mutuo
Nūc pge ad pdam moab Perre
xūtqꝫ in castra isrł Porro cōsur
gens isrł pcussit moab At illi
fugerūt coram eis Venerūt igit̄
qui vicerant et pcusserūt moab
et civitates destruxerūt et omēz
agrū optimū mittentes singli la
pides repleuerūt et universos fon
tes aquaꝝ obturauerūt et oīa
ligna fructifera succiderūt ita ut
muri tantū fictiles remanērēt
Et circūdata ē civitas a fundibu
larijs. et magna ex pte pcussa
est Quod cum vidissꝫ rex moab
pualuisse scilicet hostes tulit secū
septingētos viros educētes gla
diū ut irrūperet ad regē edom et
nō potuit Arripiensqꝫ filiū suū
primogenitū qui regnaturus erat
pro eo obtulit holocaustū super
murū Et fcā est indignacio mag
na in isrł. statimqꝫ recesserūt
ab eo et reūsi sūt in trā suam

Mulier. Caplin. iiij.

Mulier autem quedā de ux
oribꝫ pphtaꝝ clamauit ad hely
seum dicens Servus tuus vir m̄s
mortuus ē. et tu nosti quia servus
tuus fuit timēs dm̄ Et ecce cre
ditor venit ut tollat duos filios
meos ad serviendū sibi Cui dix
it heliseus Quid vis ut faciam
tibi. Dic m̄ quid habes ī domo
tua At illa respōdit. Nō habeo

antilla tua quicquam in domo mea nisi parum olei quo ungar. Cui ait Vade et pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca et ingredere et claude ostium tuum cum intrinsecus fueris tu et filij tui et mitte inde in omnia vasa hec et cum plena fuerint tolles. Ivit itaque mulier et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant vasa et illa infundebat. Cumque plena fuissent vasa. dixit ad filium suum. Affer mi adhuc vas. Et ille respondit Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa et indicavit homini dei. Et ille ait. Vade et vende oleum et redde creditori tuo. Tu autem et filij tui vivite de reliquo.

Facta est autem quedam dies et transiebat helyseus per sunam. Erat autem ibi mulier magna que tenuit eum ut comederet panem. Cumque transiret frequenter inde divertebat ad eam ut comederet panem. Que dixit ad virum suum. Animadverto quod vir dei sanctus iste est qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo cenaculum parvum et ponamus in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum ut cum venerit ad nos maneat ibi. Facta est igitur dies quedam et veniens divertit in cenaculum et requievit ibi. Dixitque ad iezi puerum suum Voca sunamitem hanc. Qui cum vocasset eam et illa stetisset ante eum dixit ad puerum suum Loquere ad eam Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis quid vis ut faciam tibi Numquid habes negotium et vis ut loquar regi sive principi milicie. Que respondit In medio populi mei habito. Et ait. Quid ergo vult ut faciam ei. Dixitque iezi Ne queras: filium enim non habet et vir eius senex est. Precepit itaque ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset et stetisset ante hostium dixit ad eam In tempore isto et in hac eadem hora si vita comes fuerit habebis in utero filium. At illa respondit Noli queso domine mi vir dei noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem qua dixerat helizeus. Crevit autem puer. Et cum esset quedam dies et egressus esset ad patrem suum ad messores ait patri suo Caput meum doleo caput meum doleo. At ille dixit puero Tolle et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset et adduxisset eum ad matrem suam: posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem et mortuus est. Ascendit autem et collocavit eum super lectum hominis dei et clausit hostium. Et egressa vocavit virum suum et ait illi Mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam ut excurram usque ad hominem dei et revertar. Qui ait illi Quam ob causam vadis ad eum hodie Non sunt kalende neque sabbatum. Que respondit vadam. Stravitque asinam et precepit puero Mina et propera ne michi moram facias in eundo et hoc age quod precipio tibi. Profecta est igitur et venit ad virum dei in montem carmeli. Cumque vidisset eam vir dei econtra ait ad iezi puerum suum Ecce sunamitis illa venit.

Vade ergo in occursum eius et dic
ei Recte ne agitur circa te et circa
virū tuū et circa filiū tuū Que
respondit Recte Cumq; venisset
ad virū dei in mōtem apphendit
pedes eius Et accessit iezi ut amo
uēt eam ⁊ ait hō dei Dimitte
illam aīa eīn eius in amaritudi
ne est ⁊ dn̄s celauit me ⁊ non
indicauit michi Que dixit illi
Nūquid petiui filiū a dn̄o meo Nū
quid nō dixi tibi ne illudas me.
Et ille ait ad iezi Accinge lūbos
tuos ⁊ tolle baculū meū in manu
tua ⁊ vade Si occurrerit tibi homo
nō salutes eū. et si salutauerit te
quispiā nō respondeas illi ⁊ pone
baculū meū sup faciē pueri Porro
mat̄ pueri ait Viuit dn̄s et viuit
aīa tua nō dimittam te Surrex
it q̄° ⁊ secutꝰ ē eā Gezi autem
p̄cesserat eos et posuerat baculū
sup faciem pueri et nō erat uox
neq; sensus Reuersus q; ē in occur-
sum eius: et nūciauit ei dicens
Nō surrexit puer. Ingressus est
ergo helizeus domū et ecce puer
mortuus iacebat in lectulo eius
Ingressusq; clausit ostiū sup se
et sup puerū et orauit ad domi
nū: Et ascendit et incubuit su
p puerū posuitq; os suū sup os eius
et oculos suos sup oclōs eius et
manꝰ suas sup manꝰ eius et in
curuauit se sup eū: et calefacta
ē caro pueri At ille reuersus deam
bulauit in domo semel huc atq;
illuc et ascendit et incuruauit
se sup eū Et oscitauit puer sep
ties aperuitq; oculos suos. Et

ille vocauit iezi et dixit ei Vo
ca sunamitē hanc Que vocata
ingressa ē ad eū Qui ait Tolle
filium tuū Venit illa ⁊ incur
uauit se ad pedes eius et ado
rauit sup t̄ram Tulitq; filiū suū
et egressa ē. Helyseus autem
r̄uisus est in galgala.

Erat autem fa Caplm̄. v.
mes in t̄ra et filij pphetarꝫ
habitabāt corā eo Dixitq; vni
de pueris suis. Pone ollam gran
dem et coque pulmentū filijs
pphetarū Et egressꝰ ē vnꝰ ī agrū
vt colligeret herbas agrestes In
uenitq; quasi vitem siluestrem
⁊ collegit ex ea colocintidas
agri et impleuit palliū suū
et r̄uersus concidit in ollam
pulmēti Nesciebat eīn quid eēt
Infudit ergo socijs ut comedēnt
Cumq; gustassent de coctione ex
clamauerūt dicentes Mors in
olla vir dei. et nō potuerūt co
medere At ille afferte inquit
farinā Cūq; attulissent misit
in ollam et ait Infunde turbe
ut comedāt ⁊ nō fuit quicquā
amaritudinis amplius in olla
Vir autē quidam ve
nit de balsalisa deferens viro
dei panes p̄miciarꝫ ⁊ xx^ti pa
nes ordeaceos et frumentū no
uū in pera sua At ille dixit
Da pplō vt comedat Respondit
q; ei minist̄ eius Quātū est
hoc vt aponā corā centū viris.
Rursum ille dixit Da pplō vt
comedant Hec enim dicit do
minꝰ Comedent ⁊ sup erit po
suit itaq; coram eis Qui co
mederūt: ⁊ supfuit iuxta uer-

bum domini Naaman
princeps milicie regis syrie erat vir
magnus coram dn̄o suo et hono
ratus per illū enim dedit dn̄s salutē
syrie Erat autē vir fortis et dives
sed leprosus Porro de syria egres
si fuerant latrunculi et captivam
duxerant de terra isrl' puellam parvu
lā que erat in obsequio uxoris
naaman Que ait ad dn̄am suā
Utinā fuisset dn̄s meus ad prophetam q
est in samaria profecto curasset eū
a lepra quā habet Ingressus itaqꝫ
naaman ad dominū suū nunccia
vit ei dicēs Sic et sic locuta est
puella de terra isrl' Dixitqꝫ ei rex
syrie Vade et mittam litteras ad
regē isrl' Qui cū ~~profectus~~ profectus
eēt et tulisset secū decem talenta
argēti et sex milia aureos et de
cem mutatoria vestimētorum detu
lit litteras ad regem isrl' in hec
verba Cum acceperis epistolam hanc: sci
to quod miserim ad te naaman
servū meum ut cures eū a lepra
sua Cūqꝫ legisset rex isrl' litte
ras scidit vestimēta sua et ait
Nūquid deus sum ut occidere pos
sim et vivificare quia iste mi
sit hoīem ad me ut curē eū a le
pra sua Animadvertite et videte
quod occasiones querat adversum
me rex syrie Quod cū audisset
helyseus vir dei scidisse videlicet
regē isrl' vestimēta sua misit
misit ad eū dicens Cur scidisti
vestimēta tua Veniat ad me
et sciat prophetam eē in isrl' Venit
ergo naaman cū equis et curri
bus et stetit ad ostiū domus heli
sei Misitqꝫ helyseus ad eū nunciū
dicens Vade et lavare septies in

iordane et recipiet sanitatem caro
tua atqꝫ mūdaberis Iratus naaman
recedebat dicens Putabam quod
egrederetur ad me: et stans invocaret
nomen dn̄i dei sui et tangeret ma
nu sua locū lepre et curaret me
Nūquid nō meliores sūt abana et
pharphar fluvii damasci omnibus
aquis isrl' ut laver in eis et mū
der Cū ergo vertisset et abiret
indignans accesserūt ad eū servi
sui et locuti sūt ei Pater et si rem
grandem dixisset tibi propheta cer
te facere debueras quanto magis quia
nūc dixit tibi lavare et mūdaberis
Descendit et lavit in iordane sep
ties iuxta sermonem viri dei et
restituta est caro eius sicut caro
pueri parvuli et mundatus ē Reversusqꝫ
ad virum dei cū omni comitatu
suo: venit et stetit coram eo et
ait Vere scio quod nō sit alius deus
in universa terra nisi tantū in isrl'
Obsecro itaqꝫ ut accipias benedic
tionem a servo tuo Et ille respon
dit Vivit dn̄s ante quem sto: quia
non accipiam Cumqꝫ vim faceret
penitus nō acquievit Dixitqꝫ naa
man Ut vis sed obsecro ut conce
das mihi servo tuo ut tollam onus
duorum burdonū de terra Nō enim
faciet ultra servus tuus holocaus
tū et victimā diis alienis nisi
dn̄o Hoc autem solū est de quo
depreceris dn̄m pro servo tuo quando
ingredietur dn̄s meus templū rem
mon ut adoret et illo innitente
te super manū meā si adoravero
in templo remmon adorante eo
in eodem loco: ut ignoscat mihi

dominus servo tuo pro hac re. Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit igitur ab eo electo terre tempore. Dixitque Gezi puer viri dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo que attulit. Vivit dominus quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est Gezi post tergum Naaman. Quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliuit de curru in occursum eius et ait: Recte ne sunt omnia? Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me ad te dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim ex filiis prophetarum. Da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices. Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis et duplicia vestimenta et imposuit duobus pueris suis. Qui et portaverunt coram eo. Cumque venissent iam vespere, tulit de manu eorum et reposuit in domo dimisitque eos et abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit Helyseus: Unde venis Gezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum in presenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes ut emas oliveta et vineta et oves et boves et servos et ancillas. Sed et lepra Naaman adherebit tibi et semini tuo in eternum. Et egressus est ab eo leprosus sicut nix.

Capitulum vi.

Dixerunt autem filii prophetarum ad Helyseum: Ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis. Eamus usque ad Iordanem et tollant singuli de silva materias singulas ut edificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit eis: Ite. Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, cedebant ligna. Accidit autem ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam. Exclamavitque ille et ait: Heu heu heu domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Precidit ergo lignum et misit illuc, natavitque ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manum et tulit illud.

Rex autem Syrie pugnabat contra Israel consiliumque iniit cum servis suis dicens: In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaque vir dei ad regem Israel dicens: Cave ne transeas in loco illo quia ibi Syri in insidiis sunt. Misitque rex ad locum quem predixerat ei vir dei et preoccupavit eum et observavit se ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis Syrie pro hac re. Et convocatis servis suis ait: Quare non indicatis michi quis proditor meus sit apud regem Israel? Dixitque unus servorum eius: Nequaquam domine mi rex, sed Helyseus propheta qui est in Israel indicat regi Israel omnia verba quecumque locutus fueris in conclavi tuo. Dixit ergo eis: Ite et videte

ubi sit: ut mittam et capiam eum. An-
nunciaveruntque ei dicentes: Ecce in
dothaym est. Misit ergo illuc equos
et currus et robur exercitus. Qui
cum venissent nocte circumdederunt
civitatem. Consurgens autem dilu-
culo minister viri dei egressus est
viditque exercitum in circuitu civi-
tatis et equos et currus. Nuncia-
vitque ei dicens: Heu heu heu domine
mi quid faciemus? At ille respon-
dit: Noli timere plures enim nobis-
cum sunt quam cum illis. Cumque oras-
set helyseus ait: Domine aperi oculos
huius ut videat. Et aperuit dominus
oculos pueri et vidit et ecce mons
plenus equorum et curruum igneorum
in circuitu helysei. Hostes vero
descenderunt ad eum. Porro hely-
seus oravit dominum dicens: Per-
cute obsecro gentem hanc cecitate.
Percussitque eos dominus ne viderent iuxta
verbum helysei. Dixit autem ad eos
helyseus: Non est hec via nec est
ista civitas. Sequimini me et osten-
dam vobis virum quem queritis. Dux-
it ergo eos in samariam. Cumque
ingressi essent samariam: dixit
helyseus: Domine aperi oculos istorum
ut videant. Aperuitque dominus ocu-
los eorum et viderunt se esse in me-
dio samarie. Dixitque rex israel ad
helyzeum cum vidisset eos: Numquid
percutiam eos pater mi? At ille ait:
Non percuties: neque enim cepisti eos
gladio et arcu tuo ut percutias.
Pone panem et aquam coram
eis ut comedant et bibant et
vadant ad dominum suum. Apposita-
que est eis ciborum magna preparacio

et comederunt ac biberunt. Et dimi-
sit eos. Abieruntque ad dominum suum: et
ultra non venerunt latrones syrie
in terram israhel.

Factum est autem post hec congre-
gavit benadab rex syrie univer-
sum exercitum suum: et ascendit et ob-
sidebat samariam. Factaque est fa-
mes magna in samaria et tamdiu
obsessa est donec venundaretur caput
asini lxxx. argenteis et quarta pars
cabi stercoris columbarum quinquagin-
ta argenteis. Cumque rex israel transiret
per murum mulier quedam exclamavit
ad eum dicens: Salva me
domine mi rex. Qui ait: Non te salvet
dominus unde salvare te possum. De area
an de torculari? Dixitque ad eam
rex: Quid tibi vis? Que respondit:
Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum
ut comedamus eum hodie et filium me-
um comedamus cras. Coximus
ergo filium meum et comedimus. Dixi-
que ei die altera: Da filium tuum ut co-
medamus eum. Que abscondit filium
suum. Quod cum audisset rex scis-
sit vestimenta sua: et transiebat
murum. Viditque omnis populus cili-
cium quo vestitus erat ad carnem
intrinsecus. Et ait: Hec faciat mihi deus
et hec addat: si steterit caput hely-
sei filii saphat super eum hodie. Hely-
seus autem sedebat in domo sua: et
senes sedebant cum eo. Premisit ita-
que virum et antequam veniret nun-
cius ille dixit ad senes: Numquid
scitis quod miserit filius homi-
cide hic ad me ut precidatur caput
meum? Videte ergo cum venerit nun-
cius claudite ostium et non sinatis

eium introire. Ecce em̄ sonitus pe
du̅ dm̄i eius post eu̅ est. Adhuc il
lo loquente eis. apparuit nuncius
qui veniebat ad eu̅: et ait. Ecce ma
lu̅ tantu̅ a dn̄o ē: quod amplius
expectabo a dn̄o. Dixit autem he
liseus. –

Caplm̄. vij.

Audite v̄bum dn̄i. Hec dicit
dn̄s. In tempe hoc cras modi
us simile uno statere erit: et duo
modij ordei statere uno in porta
samarie. Respondens vnus de du
cib⁹ sup cui⁹ manu̅ rex incubebat
ait hoi dei. Si dn̄s fecerit in celo
etiam cathatactas: nu̅quid poterit
ēe quod loqueris. – Qui ait. Vide
bis oculis tuis: et inde nō come
des. Quatuor ergo viri
erant leprosi iuxta introitu̅ por
te. Qui dixerunt ad inuicem. Quid
hic ēe volum⁹ donec moriamur.
Siue ingredi voluerim⁹ ciuitatē.
fame moriemur: siue manserim⁹
hic. moriendu̅ nobis ē. Venite igi
tur et transfugiamus ad castra
sirie. Si pepercerint nobis. viue
mus: si autem occidere voluerint.
nichilomi⁹ moriemur. Surrexerunt
igit vespe. et venerunt ad castra
sirie. Cumq̄ venissent ad princi
pium castrorum sirie. nullum ibi
dem repererunt. Siquidem do
min⁹ sonitum audiri fecerat in
castris sirie curruum et equorum
et exercitus plurimi. Dixerunt
que ad inuicem. Ecce mercede con
duxit aduersum nos rex isrl' reges
etheorum et egiptiorum: et venerunt
sup nos. Surrexerunt ergo et fuge
runt in tenebris: et dereliquerunt
tentoria sua et equos et mulos et
asinos in castris: fugeruntq̄ aīas su
as tantu̅ saluare cupientes. Igitur
cu̅ venissent leprosi illi ad principiu̅
castrorum ingressi sunt in vnu̅ taber
naculum. et comederunt et biberunt:
tuleruntq̄ inde argentu̅ et auru̅.
et vestes: et abierunt et absconderunt.
Et rursum reuersi sunt ad aliud taber
naculum. et inde similiter auferentes ab
sconderunt. Dixeruntq̄ ad inuicem.
Nō recte facim⁹. Hec em̄ dies
boni nuncij est. Si tacuerim⁹ et no
luerim⁹ nunciare usq̄ mane: sce
leris arguemur. Venite eamus.
et nunciem⁹ in aula regis. Cumq̄ ve
nissent ad porta̅ ciuitatis. narra
uerunt eis dicentes. Iuim⁹ ad castra
sirie. et nullu̅ ibidem reppimus
hominem: nisi equos et asinos alli
gatos. et fixa tentoria. Ierunt
ergo portarii et nunciauerunt in
palacio regis intrinsecus. Qui sur
rexit nocte. et ait ad seruos
suos. Dico vob quid fecerint
nobis siri. Sciunt quia fame
laboram⁹. et idcirco egressi sunt
de castris. et latitant in agris dice̅
tes. Cum egressi fuerint de ciui
tate capiemus eos viventes: et
tunc ciuitatem ingredi poteri
mus. Respondit vnus seruorum
eius. Tollam⁹ quinq̄ equos. qui
remanserunt in urbe. quia ipi tan
tu̅ sunt in vniusa multitudine isrl'.
alij em̄ consumpti sunt: et mitten
tes explorare poterimus. Ad
duxerunt ergo duos equos. –

misitq; rex ad castra syriorum
dicens Ite et videte Qui abie
rūt post eos usq; ad iordanen
Ecce autē omis via plena erat
vestib; et vasis: que proiecerāt
syri cū turbarent̄ Reu̅siq; nūcij
indicauerūt regi ⁊ egressus
ppłus diripuit castra syrie factu
q; ē modius simile statere vno
et duo modij ordei statere vno
iuxta vbū dnī Porro rex duce
illum in cuius manu incubueat
cōstituit ad portā quē cōculca
uit turba ī introitu porte et mor
tuus ē iuxta quod locutus fuat
vir dei quando rex descenderat
ad eū Factūq; ē scd̄m sermo
nem viri dei quem dixāt regi
qn̄do ait. duo modij ordei sta
tere vno erūt. et modius simile
state vno hoc eodē tempe cras
in porta samarie: qn̄do respō
derat dux ille viro dei et dixe
rat. etiam si dominus fecerit
catharactas in celo. nūquid fieri
poterit quod loqueris et dixit
ei videbis ocul' tuis et inde nō
comedes Euenit ergo ei sicut
p̄dictū erat: et conculcauit eū
populus in porta ⁊ mortuus
est Caplm. viij.

Heliseus aūt locutus ē ad mu
lierē cui⁹ viue' fecerat fili
um dicens Surge vade tu ⁊
domus tua: et peregrinare vbi
cūq; reppereris Vocauit enim
dn̄s famem: et veniet sup t̄ra
septem ānis Que surrexit et
fecit iuxta vbū hoīs dei: et va
dens cū domo sua peregrinata ē in
t̄ra philistijm dieb⁹ multis:
Cumq; finiti essent āni septem reu̅
sa est mulier de t̄ra philistijm et
egressa est ut in̄pellaret regem
pro domo sua. et pro agris suis
Rex aūt loq̄bat̄ cū gezi puero vi̅
dei dicens Narra m̄ omīa mag
nalia que fecit helizeus Cumq; il
le narraret regi quo m̄ mortuum
suscitasset: apparuit mulier. cui⁹
viuificauerat filiū clamans ad
regem pro domo sua et pro agr̄s
suis. Dixitq; gezi dn̄e mi rex
hec est mulier. et hic ē filius
eius quē suscitauit heliseus Et
interrogauit rex mulierem Que
narrauit ei vera eē Deditq; ei
rex eunuchum vnū dicens Res
titue ei omnia que sua sūt et
vniu̅sos reditus agroꝝ a die q̄
reliquid t̄ram usq; ad presens
Venit quoq; helyseus da
mascū: et benadab rex syrie egro
tabat Nūciaueruntq; ei dicentes.
Venit vir dei huc Et ait rex ad
azahel Tolle tecū munera et
vade in occursum viri dei et cō
sule dominū p eum dicens si eua
dere potero de infirmitate mea hac.
Iuit igit̄ azahel in occursum ei⁹
habens secum munera et omīa
bona damasci: onera quadra
gīta cameloꝝ Cūq; stetisset co
ram eo ait filius tuus benadab
rex syrie misit me ad te dicēs
Si sanari potero ab infirmita
te mea hac. Et dixit helyseus
Vade et dic ei Sanaberis Por
ro ostendit michi dn̄s. quia
morte morietur Stetitq; cū eo et
conturbatus ē usq; ad suffusionē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vultus: Flevitq; vir dei Cui aza
hel ait Quare dn̄s meus flet.
At ille respondit Quia scio quod
facturus sis filiis isr̄l mala Civitates
eor̄ munitas igne succendes et
iuvenes eor̄ interficies gladio. ⁊
parvulos eor̄ elides et pregnātes
divides Dixitq; asahel Quid em̄
sum servus tuus canis: ut faci
am rem istam magnam Et ait
helizeus. Ostendit michi dn̄s te
regem syrie fore Qui cū recessis
set ab helyseo venit ad dn̄m suū
Qui ait ei Quid tibi dixit heli
seus: At ille r̄ndit Dixit m̄ reci
pies sanitatē Cūq; venisset dies
altera tulit stragulum et infudit
aquā et expandit sup faciem ei9
Quo mortuo regnavit pro eo a
zahel Anno q̄nto iorā filii ahab
regis isr̄l regnavit ioram filius
iosaphat regis iuda Triginta duo
rum erat annor̄ cū regnare
cepiss; et octo ānis regnavit ī
ierlm Ambulavitq; in viis re
gū isr̄l. sicut ambulaverat dom9
ahab. filia em̄ ahab ērat uxor ei9
et fecit quod malū ē coram do
mino Noluit aūt dn̄s disꝑdere
iudam ꝓpt̄ david servū suum. si
cut promiserat ei. ut daret illi
lucnam ⁊ filiis eius cunctis die
bus. In dieb9 eius recessit edom
ne ēēt sub iuda: et constituit sibi
regem Venitq; ioram seyra et
omēs currus cū eo et surrexit
nocte ꝑcussit q; ydumeos qui eū
circūdederant et pricipes curruū
Popul9 autem fugit in tabina
cula sua Recessit ergo edom ne
ēēt sub iuda usq; ad diē hāc Tūc
recessit ~~recessit~~ ⁊ lopna in tempe
illo Reliqua autē sermonū ioram
et universa que fecit nōne hec scrip
ta sūt in libro libror̄ dierum regū
iuda: Et dormivit ioram cū pa
trib9 suis: sepultus est cū eis in ci
vitate david Et regnavit acha
zias filius eius pro eo Anno xii.
ioram filii ahab regis isr̄l regna
vit achazias filius iorā regis iu
da Viginti duor̄ ānorū erat acha
zias cū regnarē cepisset et uno
āno regnavit in ierlm Et nomē
mr̄is eius athalia filia ambri
regis isr̄l Et ambulavit ī viis
dom9 ahab: et fecit quod malū
ē coram dn̄o sicut domus ahab
Gener em̄ domus ahab fuit Abiit
quoq; cum ioram filio ahab ad
ꝓliandū cont̄ azahel regem sy
rie in ramoth galaad et vulnā
verūt syri ioram Qui rūsus
ē ut curaret in ~~ie~~ iezrahel:
quia vulnaverāt eū syri ī ramoth
ꝓliantem cont̄ azahel regē syrie
Porro achazias filius ioram
rex iuda descendit invisere iorā
filiū ahab in iezrahel: quia
egrotabat Capl̄m. IX.

Helyseus autē ꝓpheta
vocavit unū de filiis ꝓpharū
⁊ ait illi Accinge lumbos tuos
et tolle lenticulam olei hāc in
manu tua: et vade ī ramoth ga
laad Cūq; veneris illuc videbis
hieu filiū iosaphat filii namsi
et ingressus suscitabis eū de medio
fratrum suorū et introduces eū
ī interius cubiculū Tenensq; len
ticulam olei fundes sup caput ei9
et dices Hec dicit dn̄s Unxi

te regem sup isrl'. Apiesq; ostium
et fugies. & nō ibi subsistes Abijt
ergo adolescens puer pphete ī ra
moth galaad: et ingressus ē Ecce
autē princeps exercitus sedebat et
ait Verbū michi ad te o princeps
Dixitq; iheu. ad quem ex omnibus
nobis. At ille dixit Ad te o pri
ceps Et surrexit: et ingressus est
cubiculū At ille fudit oleum sup
caput eius. & ait Hec dicit dns
deus isrl' Unxi te regem sup ppl'm
dni isrl': & percucies domū ahab
dni tui: ut ulciscar sanguinem ser
uorum meorum pphetarum et sanguinē
omn seruorum dni de manu iheza
bel. Perdamq; omnē domū ahab
et interficiam de ahab mingen
tem ad parietem & clausum &
nouissimū in isrl' & dabo domū
ahab sicut domū ieroboam filij
nabath & sicut domū baasa filij
ahia Iezabel quoq; comedent
canes in agro iezrahel nec erit
qui sepeliat eam Aperuitq; ostiū
& fugit Iheu autē egressus est
ad seruos dni sui Qui dixerunt
ei Recte ne sunt omnia. Quid
uenit insanus iste ad te. Qui
ait eis Nostis hoīem: et quid
locutus sit. At illi dixerunt. Falsum
ē. sz magis narra nobis Qui ait
eis Hec et hec locutus est michi et
ait. Hec dicit dns Unxi te regem
sup isrl' Festinauerunt itaq; et u
nusquisq; tollens palliū suū po
suerunt sub pedibus eius ī simili
tudinem tribunalis et cecinerunt
buccina atq; dixerunt regnabit
Ieu Coniurauit uero iheu filius
iosaphat filij namsi contra ioram

Porro ioram obsederat ramoth ga
laad ipē et omnis isrl' contra aza
hel regem syrie & reuersus fuerat
ut curaretur in iezrahel pp̄ter
vulnera: quia percusserunt eum syri
pugnantem contra azahel regem
syrie. Dixitq; ieu Si placet uob'
nemo egrediatur profugus de ciui
tate ne uadat et nunciet iezra
hel Ioram enim egrotabat ibi: &
achazias rex iuda descenderat
ad uisitandū ioram Et ascendit
et pfectus est in iezrahel Igitur
speculator qui stabat sup turrem
iezrahel uidit iheu uenientis:
& ait Video ego globū Dixitq;
ioram Tolle currū & mitte in oc
cursum eorum & dicat uadens Recte
ne sunt omnia. Abijt igitur qui ascē
derat currū in occursum eorum et
ait Hec dicit rex. Pacata sunt oīa
Dixitq; ei ieu Quid tibi et paci.
Transi & sequere me Nunciauit autē
speculator dicens. Venit nuncius
ad eos et nō reuertitur. Misit etiā
currū equorum secundū: uenitq;
ad eos et ait Illum pax est. Et ait
iheu Quid tibi et paci. Transi &
sequere me Nunciauit quoq; specula
tor dicens Venit usq; ad eos: et
nō reuertitur Est autē eius incessus
quasi incessus iheu filij namsi. pr
ceps enim graditur Et ait ioram
Iunge currum Iunxeruntq; currū
eius Et egressus est ioram rex isrl'
& achazias rex iuda singuli in cur
ribus suis egressiq; sunt in occursū
iheu et inuenerunt eum in agro
naboth iezrahelite Cumq; uidis
set ioram iheu dixit Pax ē iheu.
At ille respondit Que pax. Ad

hur fornicaciones ihezabel matris tue et veneficia eius multa vigent Convertit autem ioram manum suam et fugiens ait ad achaziam Insidie achazia Porro hieu tetendit arcum suum et percussit ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius statimque corruit in curru suo Dixitque hieu ad badacer ducem Tolle et proice eum in agro naboth iezrahelite Memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur ahab patrem huius quod dominus onus hoc levaverit super eum dicens Si non pro sanguine naboth et filiorum eius quem vidi heri ait dominus reddam tibi in agro isto dicit dominus Nunc igitur tolle et proice eum in agro iuxta verbum domini Achazias autem rex iude videns hoc fugit per viam domus orti persecutusque eum hieu et ait Etiam hunc percutite in curru suo in ascensu gab' qui est iuxta ieblaam Qui fugit in mageddo et mortuus est ibi et imposuerunt eum servi eius super currum suum et tulerunt in ierusalem sepelieruntque in sepulchro patris sui in civitate david

Anno duodecimo ioram filii ahab regis israel et achazie super iudam venit hieu iezrahel Porro ihezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram ingredientem ihieu per portam et ait Numquid pax esse potest zambri qui percussit dominum suum levavit quoque hieu faciem suam ad fenestram et dixit Que est ista Et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi et dixerunt Hec est ihezabel At ille dixit eis Precipitate eam deorsum Et precipitaverunt eam Aspersusque est sanguine paries et equorum ungule que conculcaverunt eam Cumque ingressus esset ut comederet et biberet ait Ite et videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est Cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus Reversique nunciaverunt ei Et ait hieu Sermo domini est quem locutus est per servum suum helyam thesbiten dicens In agro iezrahel comedent canes carnes ihezabel et erunt carnes ihezabel sicut stercus super faciem terre in agro iezrahel ita ut pretereuntes dicant Hecine est illa ihezabel Capitulum x.

Erant autem ahab lxx filii in samaria Scripsit ergo hieu litteras et misit in samariam ad optimates civitatis et maiores natu et ad nutricios ahab dicens Statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equites et civitates firmas et arma eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri Timuerunt illi vehementer et dixerunt Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et quomodo nos valebimus resistere ei Miserunt ergo prepositos domus et

prefectos ciuitatis . et maiores
natu . et ~~nutri~~ nutricios ahab ad
hieu dicentes Serui tui sumus
et quecumque iusseris faciemus nec
constituemus regem : quodcumque
tibi placet fac Rescripsit autem
eis litteras secundo dicens Si mei es
tis et obeditis michi : tollite capita
filiorum domini uestri et uenite ad me
hac eadem hora cras in iezra
hel Porro filii regis lxx uiri
apud optimates ciuitatis nutrie
bantur Cumque uenissent littere ad
eos . tulerunt filios regis et occi
derunt lxx uiros : et posuerunt
capita eorum in cophinis . et mise
runt ad eum in iezrahel .
Venit autem nuncius : et indicauit
ei dicens Attulerunt capita fili
orum regis Qui respondit Poni
te ea ad duos aceruos iuxta
introitum porte usque mane Cum
que diluxisset egressus est : et stans
dixit ad omnem populum . Iusti
estis . si ego coniuraui contra do
minum meum et interfeci eum Quis
percussit omnes hos ? Videte ergo
nunc quoniam non cecidit de sermonibus
domini in terram quos locutus est dominus
super domum ahab et dominus fecit
quod locutus est in manu serui
sui helye Percussit igitur hieu omnes
qui reliqui erant de domo ahab
in iezrahel et uniuersos opti
mates eius et notos et sacer
dotes donec non remanerent
ex eo reliquie Et surrexit : et
uenit in samariam Cumque uenis
set ad cameram pastorum in uia
inuenit fratres achazie regis
iuda Dixitque ad eos Qui nam estis
uos At illi responderunt . fratres acha
zie sumus et descendimus ad salu
tandos filios regis et filios regi
ne Qui ait . Comprehendite eos
uiuos Quos cum comprehendissent
uiuos iugulauerunt eos in cister
na iuxta cameram xl . duos
uiros et non reliquit ex eis quem
quam Cumque abisset inde inuenit
ionadab filium rechab in occursum
sibi . et benedixit ei . et ait ad eum
Numquid est cor tuum rectum contra
me : sicut cor meum cum corde tuo
Et ait ionadab . est . Si est inquit
da manum tuam Qui dedit ma
num suam et ille leuauit eum ad
se in currum Dixitque ad eum Veni
mecum et uide zelum meum pro
domino Et impositum curru suo dux
it in samariam Et percussit omnes
qui reliqui fuerant de ahab in
samaria usque ad unum iuxta uer
bum domini quod locutus est per helyam
Congregauit ergo hieu omnes
populos : et dixit ad eos Ahab
coluit baal parum ego autem colam
amplius Nunc igitur omnes prophetas
baal et uniuersos seruos eius et
cunctos sacerdotes ipsius uocate ad
me nullus sit qui non ueniat
Sacrificium enim michi grande est baal
quicumque defuerit non uiuet Por
ro hieu faciebat hoc insidiose
ut disperderet cultores baal Dixitque
Sanctificate diem sollempnem baal
Vocauitque et misit in omnes ter
minos israel . et uenerunt cuncti serui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ui baal. Non fuit residuus. ne unus
quidem qui non veniret et ingres
si sunt templum baal et repleta est
domus baal a summo usque ad summum
Dixitque hiis qui erant super vestes
Proferte vestimenta universis ser
uis baal. Et protulerunt eis vestes
Ingressusque hieu et ionadab filius
rechab templum baal ait cultoribus
baal. Perquirite ne forte quis uo
biscum sit de servis domini sed ut sint
soli servi baal. Ingressi sunt igitur
ut facerent victimas et holocausta
Ieu autem preparauit sibi foris lxxx
viros et dixit eis Quicumque
fugerit de hominibus hiis quos
ego adduxero in manus vestras anima
eius erit pro anima illius. Factum est autem
cum completum esset holocaustum pre
cepit hieu militibus et ducibus suis
Ingredimini et percutite eos nullus
euadat. Percusseruntque eos in ore gla
dii et proiecerunt eos milites et du
ces. et ierunt in civitatem templi
baal. et protulerunt statuam de fa
no baal. et combusserunt et commi
nuerunt eam. Destruxerunt quoque e
dem baal: et fecerunt pro ea latri
nas usque in diem hanc. Deleuit
itaque hieu baal de israel. Veruta
men a peccatis iheroboam filii na
bath qui peccare fecit israel non re
cessit nec dereliquit vitulos aure
os qui erant in bethel et in dan
Dixit autem dominus ad ieu
quia studiose fecisti quod rectum e
rat et placebat in oculis meis et
omnia que in corde meo erant fecisti con
tra domum ahab. filii tui usque ad quar
tam generacionem sedebunt super thronum
israel. Porro ieu non custodiuit ut
ambularet in lege domini dei israel in
toto corde suo. Non enim recessit a
peccatis iheroboam qui peccare fecit
israel. In diebus illis cepit dominus tedere
super israel. Percussitque eos azahel in om
nibus finibus israel a iordane contra ori
entalem plagam omnem terram gala
ad et gad et ruben et manasse
ab aroer que est super torrentem
arnon et galaad et basan. Reliqua
autem verborum ieu et universa que fecit
et fortitudo eius. nonne hec scripta
sunt in libro verborum dierum regum israel.
Et dormiuit ieu cum patribus suis
sepelieruntque eum samaria et regna
uit ~~ioachas~~ ioachaz filius eius pro
eo. Dies autem quibus regnauit
ieu super israel xx. et viii anni sunt in
samaria. Capitulum. xi.

Athalia vero mater achazie
videns mortuum filium suum:
surrexit et interfecit omne semen
regium. Tollens autem iosabeth filia
regis ioram. soror ahazie ioas
filium ahazie. furata est eum
de medio filiorum regis qui interfi
ciebantur. et nutricem eius de tricli
nio et abscondit eum a facie
athalie. ne interficeretur. Eratque cum
ea in domo domini clam sex annis.
Porro athalia regnauit super
terram. Anno autem septimo misit
ioiada: et assumens centuriones
et milites introduxit ad se in
templum domini. Pepigitque cum eis fe
dus et adiurans eos in domo
domini ostendit eis filium regis

et ꝑcepit illis dicens iste ē sermo quē
face debebitis Tertia ps vrm intro
eat sabbato: et obseruet excubiaū
domus regis Tertia autē pars sit
ad portā sexr: et tcia ps ad por
tam que est post habitacłm scuta
rioꝝ: et custodietis excubitū do
mus messa Due uo ptes eobis om
nes egredientes sabbto custodiant
excubias domus dm̄ circū regē
et vallabitis eū habentes arma
in manib' viris Si quis autem
ingressus fuit septū templi int'
ficiat': eritisq; cū rege introeūte
et egrediente Et fecerūt centu
riones iuxta omnia q̄ ꝑcepat
eis ioiadas sacdos: et assumen
tes singuli viros suos ~~que~~ qui i
grediebant' sabbatū · cū hiis qui
egrediebantur e sabbato venerūt
ad ioiadam sacerdotem Qui dedit
eis hastas et arma regis dauid
q̄ erant in domo dm̄ Et steterūt
singuli habentes arma in manu
sua a parte templi dextera vsq;
ad ptem sinistram altaris et edis
circū regem Produxitq; filiū re
gis et posuit sup eum dyadema
et testimoniū Feceruntq; eū regē
et vnxerūt et plaudentes manu
dixerūt Viuat rex
Audiuit athalia vocē currētis
populi: et ingressa ad turbas in
domū dm̄ vidit regē stantem su
p tribunal iuxta morem et canto
res et tubas ꝓpe eū omēnq; po
pulū tre letantem et canētem
tubis et scidit vestimēta sua cla
mauitq; Cōiuratio coniuratio
Precepit autem ioiada centurioni
bus qui erant sup exercitum et
ait eis Educite eam extra consep
ta templi: et quicūq; eā secutus fuit
feriat' gladio Dixerat enī sacdos
Nō occidat' in templo dm̄ Imposu
eruntq; ei manus et impegerūt eam
p viā introitus equoꝝ iuxta pala
ciū et interfecta ē ibi Pepigit igit'
ioiada fedus int' dm̄m et int' re
gem et int' populū. ut eēt ꝑplus
dm̄ int' regem et populū Ingres
susq; ē omnis ꝑplus terre templū
baal et destruxerūt aras eius et
ymagines cōtriuerūt valde Ma
than quoq; sacdotem baal occide
rūt corā altari Et posuit sacdos
custodias in domo dm̄ Tulit q;
centuriones et cerethi et phelethi
legiones: et omnē ꝑplm tre deduxe
runtq; regem de domo dm̄: et ve
nerūt p viam porte scutaroꝝ in
palaciū et sedit sup thronum regiū
letatusq; ē omnis ꝑplus tre et ciui
tas conquieuit: Capłm. xii.
Athalia autem occisa ē gladio
in domo regis Septē annoꝝ
erat ioas cū regnare cepisset An
no septimo hieu regnauit ioas xl
ānos regnauit in ihrlm Nomē
mrīs eius sebia de bersabee Fecit
q; ioas rectū corā dnō cunctis die
b' quib' docuit eum ioiada sacer
dos Veruntamē excelsa nō ab
stulit. Adhuc enim populus imo
labat et adolebat incensū i ex
celsis Dixitq; ioas ad sacdotes
Omnem pecuniam scōrum que
illata fuerit in templū dni a pre
tereuntib' q̄ offert' pro ꝑcio ani
me: et quā sponte et arbitrio
cordis sui inferūt in templū dm̄

accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum et instaurent sartatecta domus si quid necessarium fuit in instauracione. Igitur usque ad vicesimum tercium annum regis ioas non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. Vocavitque rex ioas ioiadam pontificem et sacerdotes dicens eis Quare sartatecta non instauratis templi. Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum sed ad instauracionem templi reddite eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo ut instaurarent sartatecta domus. Et tulit ioiada pontifex gazophilacium unum: aperuitque foramen desuper et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum domini. Mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam que deferebatur ad templum domini. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophilacio: ascendebat scriba regis et pontifex effundebantque et numerabant pecuniam que inveniebatur in domo domini et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum qui preerant cementariis domus domini et qui impendebant eam in fabris lignorum et in cementariis et hiis qui operabantur in domo domini et sartatecta faciebant et hiis qui cedebant saxa et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur ita ut impleretur instauracio domus domini in universis que indigebant expensa ad muniendam domum. Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydrie templi domini et fuscinule et thuribula et tube et omne vas aureum et argenteum de pecunia que inferebatur in templum domini. Hiis enim qui faciebant opus dabatur ut instaurarent templum domini. Et non fiebat racio hiis omnibus qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero pro peccato et pecuniam pro delicto non inferebant in templum domini quia sacerdotum erat.

Tunc ascendit azahel rex syrie et pugnabat contra geth Cepitque eam et direxit faciem suam ut ascenderet in iherusalem. Quam ob rem tulit ioas rex iuda omnia sanctificata que consecraverant iosaphat et ioram et achazias patres eius reges iuda et que ipse obtulerat et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi domini et in palacio regis misitque azaheli regi syrie et recessit ab iherusalem. Reliqua autem sermonum ioas et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda. Surrexerunt autem servi eius et coniuraverunt inter se percusseruntque ioas in domo mello in descensu sella. Iozachar namque filius emath et ionabat filius somer servi eius percusserunt eum et mortuus est. Et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate david: regnavitque amasias filius eius pro eo.

Anno vicesimo Cap. xiij. tercio ioas filii achazie regis iude regnavit ioahas filius ieu super israel in samaria xvij annis et fecit malum coram domino. Secutusque est peccata ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel et non declinavit ab eis. Iratusque est furor domini contra israel et tradidit eos in

manu azahelis regis syrie et in
manu benadab filii azahel cunctis
diebus Deprecatus est autem ioahaz
faciem domini et audiuit eum domi
nus Vidit enim angustiam israel qua
attriuerat eos rex syrie et dominus
dedit israeli saluatorem et liberatus
est de manu regis syrie Habitaue
runtque filii israel in tabernaculis suis si
cut heri et nudius tercius Veruta
men non recesserunt a peccatis do
mus iheroboam qui peccare fecit
israel: sed in ipsis ambulauerunt
Siquidem et lucus permansit in sa
maria Et non sunt derelicti de populo
ioachaz nisi quinquaginta equites
et decem currus et decem milia
peditum interfecerat enim eos rex sy
rie et redegerat eos quasi puluerem
in tritura aree Reliqua autem
sermonum et uniuersa que fecit: sed
et fortitudo eius: nonne scripta sunt
in libro uerborum dierum regum israel
Dormiuitque ioachaz cum patri
bus suis et sepelierunt eum in sama
ria Regnauitque ioas filius eius
pro eo Anno xxxvii ioas regis
iuda regnauit ioas filius ioa
chas super israel in samaria xvi
annis et fecit quod malum est in con
spectu domini Non declinauit ab omnibus
peccatis iheroboam filii nabath qui
peccare fecit israel: in ipsis ambu
lauit Reliqua autem sermonum ioas
et uniuersa que fecit sed et fortitu
do eius quomodo pugnauerit contra
amasiam regem iuda: nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum
regum israel Dormiuitque ioas cum
patribus suis: iheroboam autem
sedit super solium eius Porro ioas
sepultus est in samaria cum re
gibus israel
Heliseus autem egrotabat in
infirmitate qua et mortuus est
Descenditque ad eum ioas rex israel
et flebat coram eo Dicebatque pa
ter mi pater mi currus israel et auri
ga eius Et ait illi heliseus Affer
arcum et sagittas Cumque attulisset
arcum et sagittas dixit ad regem
israel Pone manum tuam super arcum
Et cum posuisset ille manum suam
superposuit heliseus manus suas
manibus regis et ait Aperi fenestram
orientalem Cumque aperuisset dix
it heliseus Iace sagittam et iecit
et ait heliseus Sagitta salutis domini
et sagitta salutis contra syriam
percuciesque syriam in affec donec
consumas eam Et ait Tolle sagit
tam Qui cum tulisset: rursus dixit
ei percute iaculo terram Et cum percus
sisset tribus uicibus et stetisset: iratus
est contra eum uir dei et ait Si percus
sisses quinquies aut sexies aut sep
ties percussisses syriam usque ad consu
mationem nunc autem tribus uicibus percuties eam
Mortuus est ergo he
liseus et sepelierunt eum Latrun
culi quoque de moab uenerunt in
terram israel in ipso anno Quidam autem
sepelientes hominem uiderunt latrun
culos et proiecerunt cadauer in se
pulchro helisei Quod dum tetigit
ossa helisei reuixit homo et stetit
super pedes suos Igitur azahel rex
syrie afflixit israel cunctis diebus ioa
chaz et misertus est dominus eorum
et reuersus est ad eos propter pactum
suum quod habebat cum abraham
ysaac et iacob et noluit disperdere
eos neque proicere penitus usque in pre
sens tempus Mortuus est autem aza
hel rex syrie et regnauit bena
dab filius eius pro eo Porro ioas

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filius iohachas tulit urbes de manu
benadab filij azahel quas tulerat de
manu ioachaz patris sui iure plij
et t[er] vicib[us] pcussit eū ioas: et red
didit ciuitates isrl. Caplm. xiiij.

Anno scdo ioas filij ioachaz re
gis isrl: regnauit amasias
filius ioas regis iuda viginti quinq[ue]
annor[um] erat cū regnare cepisset.
viginti autem et nouem ānis reg
nauit in ihrlm Nomen matris eius
ioiaden de ihrlm. Et fecit rectum
coram dnō: verumtamen nō ut da
uid pater eius Iuxta omnia que
fecit ioas pat[er] suus fecit. nisi hoc tā
tū q[uo]d excelsa non abstulit Adhuc
eni[m] p[o]p[u]lus immolabat et adolebat
incensum inexcelsis Cumq[ue] obtinuis
set regnū pcussit seruos suos qui
int[er]fecerant regem prēm suū filios
autem eor[um] qui occiderūt nō occidit
iuxta q[uo]d scriptum est in libro legis
moysi sicut pcepit dn̄s dicens Nō
morient[ur] patres pro filijs neq[ue] filij
morient[ur] pro patrib[us]: sed unusquisq[ue] ī
pctō suo morietur. Ipse pcussit edom
in valle salinar[um] decem milia: et
apphendit petrā in plio: Vocauitq[ue]
nomen eius iezethel usq[ue] in psen
tem diem Tūc misit amasias nūci
os ad ioas filiū ioahaz filij ieu re
gis isrl dicens Veni et videamus
nos Remisitq[ue] ioas rex isrl ad
amasiam regem iuda dicens Car
duus libani misit ad cedrum que
ē in libano dicens Da filiā tuā filio
meo vxorem Transieruntq[ue] bestie sal
tus q[ue] sūt in libano et conculcauerūt
carduum Percutiens inualuisti sup
edom et subleuauit te cor tuū Con
tentus esto gloria: et sede in domo
tua Quare prouocas malū ut ca

das tu et iuda tecū: Et nō acquieuit
amasias Ascendit q[ue] ioas rex isrl. et
uiderūt se ipē et amasias rex iuda
in bethsamis oppido iude Percussusq[ue]
est iuda corā isrl: et fugerūt unus
quisq[ue] in tabnacla sua Amasiam
vero regem iuda filiū ioas filij acha
zie cepit ioas rex isrl in bethsa
mis et adduxit eū in ihrlm et int[er]
rupit murū ihrlm a porta ephra
ym usq[ue] ad portam anguli. cccc.
cubitis Tulitq[ue] omnē aurū et argē
tū et vasa vniu[er]sa que inuēta sūt
in domo dnī et in thesauris regis
et obsides: et reu[er]sus ē samariam
Reliqua aut[em] u[er]bor[um] ioas q[ue] fecit et
fortitudo eius qua pugnauit cont[ra]
amasiam regem iuda: nōne hec
scripta sūt in libro sermonū dierū
regū isrl: Dormiuitq[ue] ioas cū pa
trib[us] suis et sepultus ē in samaria
cū regib[us] isrl: et regnauit ihero
boam filius eius pro eo Vixit aut[em]
amasias filius ioas rex iuda. post
quā mortuus est ioas filius ioa
chas regis isrl xxv annis Reliq[ua]
autem sermonū amasie. nōne hec
scripta sūt in libro sermonū dierum
regum iuda: Factaq[ue] ē coniuratō
cont[ra] eū in ihrlm At ille fugit in la
chis: miseruntq[ue] post eū in lachis:
et int[er]fecerūt eum ibi: et asporta
uerūt in equis Sepultusq[ue] est in
ihrlm cū patrib[us] suis in ciuitate
dauid. Tulit autem vniu[er]sus p[o]p[u]lus
iude azariam ānos natū. xvj.
et constituerūt eum regem pro pa
tre suo amasia Ipse edificauit ai
lam et restituit eam iude: post
quā dormiuit rex cū patribus
suis Anno xv. amasie filij ioas
regis iuda regnauit iheroboam

filius ioas regis isrl' in samaria xl·
et uno anno: et fecit quod malum
ē coram dnō. Nō recessit ab omnibus
peccatis ierobeam filij nabath qui
peccare fecit isrl'. Ipē restituit t'mi
nos isrl' ab introitu emath usq ad
mare solitudinis iuxta sermonem
dnī dei isrl'. quē locutus est p seruū
suū ionam filiū amathi pphām q
erat de geth que est in opher. Vidit
enī dns afflictionem isrl' amaram
nimis et qd consumpti essent usq
ad clausos carcē et extremos: et nō
eēt qui auxiliaret' isrl'. Nec locutus
ē dns ut deleret nomen isrl' sub
celo. s; saluauit eos in manu ihe
roboam filij ~~ioas~~ ioas. Reliqua au
tem sermonū ierobeam et uniusa
q fecit et fortitudo eius q pliatus
est. et quom restituit damascū et
emath iude in isrl' nōne hec scripta
sūt in lib' sermonū dierū regum
isrl'. Dormiuitq; ierobeam cum
patrib' suis regib' isrl': et regna
uit zacharias filius eius pro eo:·

Anno .xxvij. Capl'm xv
ierobeam regis isrl'. regna
uit azarias filius amasie regis
iude. Sedecim anoz erat cū reg
nare cepisset et l duob' anis reg
nauit in ihrlm. Nomen matris
eius iecelia de ihrlm. Fecit quod
placitū est coram dnō: iuxta oia
que fecit amasias pat' eius. Verū
tamen excelsa nō abstulit. Adhuc
pplus sacrificabat et adolebat incen
sum in excelsis. Percussit autem dns
regem et fuit leprosus usq in die
mortis eius. Et habitabat ī domo
libera seorsum. Ioatham u'o filius
regis gubnabat palaciū et iudi

cabat pplm tre. Reliqua autem ser
monum azarie et uniusa q fecit
nōne hec scripta sūt in libro verboz
dierz regū iuda. Et dormiuit aza
rias cū pr̄ibz suis sepelieruntq eū
cū maio'ibz suis in ciuitate dauid.
Et regnauit ioathan filius eius pro
eo. Anno xxxviij°. Azarie regis
iude regnauit zacharias filius ihe
roboam sup isrl' in samaria sex mē
sib': et fecit quod malū ē coram
dnō sicut fecerāt patres eius. Non
recessit a pccīs ierobeam filij na
bath qui peccare fecit isrl'. Coniu
rauit autem cont'a eū sellum filius
iabes: pcussitq eum palam et int'fe
cit regnauitq pro eo. Reliqua
aut' u'boz zacharie nōne hec scripta
sūt in libro sermonū dierū regū
isrl'. Ipē ē sermo dnī quē locutus ē
ad ieu dicens filij tui usq ad q'r
tam generationē sedebūt de te sup
thronum isrl' factūq ē ita. Sellū
quoq filius iabes regnauit tresi
mo nono anno azarie regis iude
Regnauit autē uno mēse in sama
ria. Et ascendit manahem filius
gadi de thersa: uenitq samariā
et pcussit sellum filiū iabes in sa
maria et int'fecit eū: regnauitq
pro eo. Reliqua autē u'borū sel
lū et coniuratio eius p quam te
tendit insidias nōne hec scripta
sūt in libro sermonū dierū regū
isrl'. Tūc pcussit Manahem taps
sam et omēs qui erant in ea et
t'minos eius de thersa. Noluerant
eni apire ei et int'fecit omēs
pregnātes eius et scidit eas. An

no tricesimo nono azarie regis iu
da regnauit manahem filius gaddi
super israel decem annis in samaria.
Fecitque quod erat malum coram domino et
non recessit a peccatis ierobo am qui
peccare fecit israel. cunctis diebus eius ve
niebat phul rex assiriorum in ter
ram. et dabat manahem phul mil
le talenta argenti. ut esset ei in auxi
lium et firmaret regnum eius. Indixit
que manahem argentum super israel
cunctis potentibus et diuitibus ut da
ret regi assiriorum. l. siclos argenti
per singulos. Reuersusque est rex assiri
orum et non est moratus in terra.
Reliqua autem sermonum manahem et
uniuersa que fecit: nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum
israel. Et dormiuit manahem cum
patribus suis. Regnauitque phaceia
filius eius pro eo. Anno quinquage
simo azarie regis iude regnauit
phaceia filius manahem super israel
in samaria biennio. et fecit quod
erat malum coram domino et non re
cessit a peccatis ierobo am qui pec
care fecit israel. Coniurauit autem
aduersus eum phacee filius romelie dux
eius. et percussit eum in samaria in tur
re domus regie iuxta argob et
iuxta arib. et cum eo quinquaginta
viros de filiis galaaditarum et interfe
cit eum. regnauitque pro eo. Reliqua
autem sermonum phaceia et uniuer
sa que fecit: nonne hec scripta sunt in
libro sermonum dierum regum israel.
Anno quinquagesimo secundo azarie
regis iuda regnauit phacee filius
romelie super israel in samaria vigin
ti annis et fecit quod erat malum coram
domino et non recessit a peccatis ierobo
am filii nabath qui peccare fecit

israel. In diebus phacee regis israel venit
teglat phalassar rex assur. et cepit
aion et abel domum maacha et
ianoe et cedes et asor. et galaad
et galilea et uniuersam terram nep
talim et transtulit eos in assyrios.
Coniurauit autem et tetendit insi
dias osee filius ela contra phacee
filium romelie et percussit eum et
interfecit. regnauitque pro eo vicesi
mo anno ioathan filii ozie. Reli
qua autem sermonum phacee et uni
uersa que fecit: nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel.
Anno secundo phacee filii romelie
regis israel regnauit ioathan filius
ozie regis iude. Viginti quinque an
norum erat cum regnare cepisset et
xvi. annis regnauit in ierusalem. No
men matris eius ierusa filia sa
doch. Fecitque quod erat placitum
coram domino iuxta omnia que fecerat
ozias pater eius operatus est. Veruta
men excelsa non abstulit adhuc
populus immolabat et adolebat
incensum in excelsis. Ipse edificauit
portam domus domini sublimissi
mam. Reliqua autem sermonum ioa
tham et uniuersa que fecit: nonne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum iuda. In diebus illis ce
pit dominus mittere in iudam rasin
regem syrie et phacee filium rome
lie. Et dormiuit ioathan cum pat
ribus suis sepultusque est cum eis in
ciuitate dauid patris sui et reg
nauit achas filius eius pro eo.

Anno xvii. Capitulum xvi.
phacee filii romelie
regnauit achaz filius ioatham
regis iuda. Viginti quinque annorum

erat achaz cũ regnare cepisset · & x
vj ānis regnauit in ihrlm Nō fecit
quod est placitum coram dnō deo
suo sicut dauid pat̃ eius · s; ambu
lauit in via regum isrl' Insup et fi
liũ suũ cõsecrauit trãsferens per
ignem scdm ydola gentiũ que dis
sipauit dñs coram filijs isrl' Immo
labat quoq; victimas & adolebat
incensum in excelsis & in collibus
et sub omni ligno frondoso Tūc
ascendit rasin rex syrie & phacee
filius romelie rex isrl' in iherusa
lem ad pliandũ Cumq; obsideret
achaz non valuerũt supare eum
In tempe illo restituit rasin rex
syrie ahylam et deiecit iudeos
de zila Et ydumei & syri vene
rũt in ahylam et habitauerũt
ibi usq; in diem hãc Misit aũt
achaz nũcios ad teglath pha
lassar regẽ assyriorũ dicens Ser-
uus tuus & filius tuus ego sum ·
Ascende et saluũ me fac de ma
nu regis syrie et de manu regis
isrl' qui consurrexerũt adũsum
me Et cũ collegisset argentũ et
aurũ · quod inuenire potuit in
domo dni · in thesauris regis: mi
sit regi assyriorũ munera Qui
et acquieuit volũtati eius Ascen
dit autem rex assyriorũ ī da
mascum & vastauit eã: & trãstu
lit habitatores eius cyrenen · ra
sin aũt intfecit Perrexitq; achaz
in occursum teglat phalassar · re
gis assyriorũ in damascũ Cũq;
vidisset altare damasci misit rex
achaz ad vriam sacdotem exem
plar eius ī silitudinem iuxta oẽ
opus eius Extruxitq; vrias sac
dos altare · iuxta omnia q̃ p̃cepe
rat rex achaz in damasco · ita

fecit vrias sacdos donec venĩet rex
achaz de damasco Cumq; venisset
rex achaz de damasco · vidit altãe
et veneratus ẽ illud Ascenditq; et im
molauit holocaustũ & sacrificiũ suũ
& libauit libamina et fudit sang
nem pacificorũ que obtulerat sup
altãe Porro altare ereum quod
erat corã dnō trãstulit de facie dni
et de loco altaris & de loco templi ·
posuitq; illud ex latẽ altaris ad aq
lonem Precepit quoq; rex achaz
vrie sacer-doti dicens Sup altare
maius offer holocaustũ matutinũ
et sacrificiũ ~~ve~~ vespinũ & holocaus
tũ regis et sacrificium eius & holocaus
tũ vniũsi ppli terre et sacrificia eorũ
et libamina eorũ: et omnẽ san
guinẽ holocausti et vniũsum san
guinem victime sup illud effun
des Altare vo ereũ erit paratum
ad volũtatem meã · Fecit igit̃ vri
as sacdos iuxta omnia q̃ p̃cepat
rex achaz Tulit aũt rex achas cela
tas bases & luterem qui erat desu
p et mare deposuit de bubus ereis
qui sustentabant illud: & posuit su
p pauimentũ stratũ lapide Musac
quoq; sabbati quod edificauat in
templo · et ingressum regis exterius
cõuertit in templũ dni ppt̃ regẽ
assyriorũ Reliq̃ aũt vborũ achaz &
que fecit: nõne sc̃pta sũt in libro ser-
monũ dierũ regũ iuda · Dormiuit
q; achaz cũ patribus suis et sepul
tus est in ciuitate dauid Et reg
nauit ezechias filius eius pro eo ·

Capl'm · xvij ·

Anno xij
Achaz regnauit osee filius
ela in samaria sup isrl' nouẽ ānis

feritq; malu coram dno. sed no sicut
reges isrl qui ante eu fuerant Contra
huc ascendit salmanasar rex assy
rioru et fcus est ei osee servus et red
debat ei illi tributa Cumq; depre
hendisset rex assirioru osee quod
rebellare nitens misisset nuncios
ad sua regem egipti ne prestaret tri
buta regi assirioru sicut singulis an
nis psolitus erat: obsedit eu et vinc
tu misit in carcerem Peruagatusq;
e omnem terram: et ascendens samari
am obsedit eam trib; annis Anno aut
nono osee cepit rex assiriorum
samariam. et transtulit isrl in assirios
Posuitq; eos in alayla et in abor
iuxta fluuiu gozam in ciuitatib;
medorum

Factum est enim cu peccassent filij isrl
coram domino deo suo qui edux
erat eos de tra egipti de manu
pharaonis regis egipti coluerut
deos alienos qui ambulauerut iuxta
ritu genciu quas consupserat dns
in conspectu filioru isrl quia siliter
fecerant et irritauerunt filij isrl
verbis non rectis dnm dm suu et
edificauerut sibi excelsa in cunctis
vrbib; isrl a turre custodu usq;
ad ciuitatem munitam Feceruntq;
sibi statuas et lucos in oi colle sub
limi et subter omne lignu nemo
rosum et adolebant ibi incensum
sup aras in morem genciu quas
transtulerat dns a facie eoru Fece
rutq; vba pessima irritantes dnm
et coluerut immundicias de quib; p
cepat eis dns ne facerent vbu hoc
Et testificatus e dns i isrl et in iuda
p manu omn pphaz et videnciu di
cens. Reuertimini a vijs vris pes
simis. et custodite pcepta mea et
ceri monias iuxta omne legem
qua pcepi patrib; vris: et sicut misi
ad uos in manu seruoru meoru pphaz
Qui no audierut. s; indurauerunt
ceruicē sua iuxta ceruicem patrum
suoru qui noluerut obedire dno deo
suo: et abiecerut legitima eius et
pactu quod pepigit cu patrib; eoru
et testificaciones quib; contestatus est
eos Secutiq; sut uanitates et uane
egerut Et secuti sut gentes q erant
p circuitum eoru sup quib; pcepat eis
dns ne facerent sicut illi faciebant
Et dereliqrut omnia pcepta dni dei
sui Feceruntq; sibi duos vitulos con
flatiles et lucos et adorauerut vniu
sam miliciam celi: seruieruntq; baal
et consecrabant filios suos et filias p
ignem: et diuinacionib; inseruie
bant et auguriis et tradiderut se
ut facerent malu cora dno et irri
tarent eum Iratusq; e dns uehemē
ter isrli et abstulit eos de conspectu
suo: et no remansit nisi trib; iuda
tantumodo Sed nec ipse iuda custo
diuit mandata dni dei sui: veru
ambulauit in erroribus isrl quos
operatus fuat Proiecitq; dns oe semen
isrl et afflixit eos et tradidit in
manu diripienciu donec proiceret eos
a facie sua: ex eo iam tempore
quo scissus est isrl a domo dauid
et constituerut sibi regem ierobo
am filiu nabath Separauit enim
ieroboam isrl a dno: et peccare
eos fecit peccm magnu Et ambu
lauerut filij isrl in omnib; peccis
ieroboam que fecerat et no reces
serut ab eis. usq; quo auferret
dns isrl a facie sua. sicut locutus
fuat in manu omniu seruoru suoru
pphaz Translatusq; est isrl de tra
sua in assirios usq; in diem hanc
Adduxit aute rex assiriorum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

de babilone et de cutha ⁊ de ahi
ath et de emath ⁊ de sephar-uayim
et collocauit eos in ciuitatib9 sama
rie pro filijs isrl'. Qui possederu͞t
samariam et habitauerunt in vr
bib9 eius. Cumq3 ibi habitare ce
pissent. no͞ timeba͞t dn͞m: et i͞misit
eis dn͞s leones qui i͞terficiebant
eos. Nunciatumq3 est regi assyrioru͞
et dictu͞. Gentes quas tra͞stulisti et
habitare fecisti in ciuitatib9 sama
rie ignorant legitima di͞ t͞re: ⁊
inmisit dn͞s in eos leones. Et ecce
i͞terficiu͞t eos: eo q͞d ignorent ri
tum dei t͞re. Precepit autem
rex assyrior͞ dicens. Ducite illuc
vnu͞ de sac͞dotib9 quos inde cap
tiuos adduxistis: et vadat. ⁊ ha
bitet cu͞ eis et doceat eos legiti
ma di͞ t͞re. Igit͞ cu͞ venisset vnus
de sac͞dotib9 hijs qui captiui duc
ti fuera͞nt de samaria habitab͞t
in bethel ⁊ docebat eos quomo͞
colerent dn͞m. Et vnaqueq3 ge͞s
fabricata e͞ deu͞ suu͞. Posueru͞tq3
eos in fanis excelsis que fecera͞t
samarite. gens et gens in vrbi
bus suis in quib9 habitabant.
Viri enim babilonij fecerunt sochoth
benoth. Viri autem fecerunt ner
gel: ⁊ viri de emath fecerunt
asimath. Porro euchi fecerunt
nabaath ⁊ tarthac. Hij aute͞
qui erant de sephar-nayim com
burebant filios suos igni adra
malech ⁊ anamalech dijs se
pharnayim: et nichilominus
colebant dn͞m. Fecerunt autem
sibi de nouissimis sac͞dotes ex
celsoru͞: ⁊ ponebant eos i͞ fa
nis sublimib9. Et cu͞ dn͞m colerent.
dijs quoq3 suis seruiebant. iuxta
co͞suetudine͞ gentiu͞. de quib9 tra͞s
lati fuera͞nt samariam: et vsq3 in
p͞sentem diem morem sequu͞tur
a͞tiquu͞. Non timent dn͞m neq3
custodiu͞t cerimo͞ias eius et iudi
cia et lege͞. ⁊ mandatu͞ quod p͞
cepat dn͞s filijs iacob. que cog
no͞iauit isrl'. ⁊ percusserat cu͞ eis pac
tu͞ et mandauerat eis dicens. No
lite time͞re deos alienos et no͞ ado
retis eos. neq3 colatis et no͞ im
moletis eis: s3 dn͞m dn͞m vr͞m q͞
eduxit uos de t͞ra egipti in forti
tudi͞e magna. et i͞ brachio exte͞
to ip͞m adorate et illu͞ timete. ⁊
ipsi immolate. Cerimonias quo
q3 et iudicia ⁊ legem ⁊ ma͞data
que sc͞psit uobis custodite. ut facia
tis cu͞ctis dieb9 et no͞ timeatis deos
alienos: ⁊ pactu͞ quod pepigit uo
biscu͞ nolite obliuisci. Nec colatis
deos alienos. s3 dn͞m timete ⁊ ipse
eruet uos de manu o͞im inimicor͞
vr͞or͞. Illi v͞o no͞ audieru͞t sed iux͞
co͞suetudinem sua͞ pristina͞ p͞pet͞
bant. Fueru͞t igitur gentes iste
timentes quidem dn͞m dn͞m sed
nichilomi͞9 ydolis suis seruientes.
Nam et filij eor͞ ⁊ nepotes. si
cut fecerunt parentes sui ita fa
ciu͞t vsq3 in p͞sentem diem.

Anno t͞rcio. Capl'm. xviij.
Osee filij ela regis isrl' reg
nauit ezechias filius achaz re
gis iuda viginti q͞nq3 a͞noru͞ era͞t
cum regnare cepisset. ⁊ xxviiij
a͞nis regnauit in ih͞rlin. Nome͞
matris eius abya filia zacharie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Fecitq; quod erat bonū corā dnō.
iuxta omīa que fecerat dauid pa
ter suus. Ipē dissipauit excelsa et
cōtriuit statuas ⁊ succidit lucos
Confregitq; serpentē eneū quem
fecerat moyses. Siquidem usq; ad
temp⁹ illud filij isr̄l adolebant ei
incensum. Vocauitq; eū noestan:
et in dnō deo isr̄l sꝑauit. Itaq;
post eū non fuit similis ei de cūc
tis regib⁹ iuda: sed neq; in hijs
qui ante eū fuerūt. Et adhēbat do-
mino. et nō recessit a vestigijs
eius. fecitq; mandata eius que
ꝑcepit dn̄s moysi. Vnde et erat
dn̄s cū eo: et in cūctis ad que ꝓ
cedebat sapient̄ se agebat. Re
bellauit quoq; cont̄ regē assyri
oꝝ: et nō seruiuit ei. Ipē pcussit
philisteos usq; ad gazam et oēs
t̄minos eoꝝ: a turre custodū us
q; ad ciuitatem munitam. Anno
q̄rto regis ezechie qui erat ān⁹
septim⁹ osee filij hela regis isr̄l.
ascendit salmanasar rex assirioꝝ
samariā: ⁊ oppugnauit eam atq;
cepit. Nam post annos tres āno
sexto ezechie id est āno nono osee
regis isr̄l capta est samaria ⁊ tūs
tulit rex assirioꝝ isr̄l in assirios.
Collocauit autem eos in ala et ī
abor fluuijs gozam in ciuitatib⁹
medoꝝ: quia non audierūt vocē
dn̄i dei sui. sed p̄t̄gressi sūt pactū
eius. Omīa que ꝑcepat moyses
seruus dn̄i nō audierūt neq; fe
cerūt. Anno quartodecimo regis
ezechie ascendit sennacherib rex
assirioꝝ ad vniūsas ciuitates iu
da munitas et cepit eas. Tūc mi
sit ezechias rex iuda nūcios ad

regem assirioꝝ lachis dicens.
peccaui recede a me. et omne qd̄
imposueris mi feram. Indixitq; rex
assirioꝝ ezechie regi iude trecen
ta talēta argenti ⁊ xxx talenta
auri. Deditq; ezechias omne ar
gentū qd̄ repertū fuat in domo
dn̄i et in thesauris regū. In tem
pore illo cōfregit ezechias valuas
templi dn̄i ⁊ laminas auri quas
ipē affixerat. ⁊ dedit eas regi
assirioꝝ. Misit aūt rex assirioꝝ
thartan et rapsaris et rapsacen
de lachis ad regē ezechiā cū ma
nu valida ad ihr̄lm. Qui cū as
cendissent venerūt in ihr̄lm: ⁊
steterūt iuxta aqueductū piscine
supioris. que est in via agri fullo
nis. vocaueruntq; regem. Egress⁹
est autem ad eos eliachim filius
helchie ꝑpositus domus et sompna
scriba ⁊ iohae filius asaph a cō
mentarijs. Dixitq; ad eos rapsa
ces. Loquimini ezechie. Hec dicit
rex magn⁹ rex assirioꝝ. Que
ē ista fiducia qua niteris. Forsi
tan inisti consiliū ut ꝑpares te
ad ꝑliū. In quo cōfidis: ut aude
as rebellare. An speras in bacu
lo harūdineo atq; cōfracto egypto
sup quē si incubuerit hō cōminu
tus ingredit̄ manū eius. ⁊ pfo
rabit eā. Sic est pharao rex egip
ti omnib⁹ qui cōfidūt in eū. Qd̄
si dixeritis michi ī dnō deo nr̄o
habem⁹ fiduciam: nōne iste est
cui⁹ abstulit ezechias excelsa
et altariā ⁊ ꝑcepit iude ⁊ ihr̄lm
ante altare hoc adorabitis ī ihr̄lm.
Nūc igit̄ transite ad dn̄m meum

regem assyriorum · et dabo vobis du
o milia equorum ⁊ videte an ha
bere valeatis ascensores eorum
Et quomodo potestis resistere ante
unū satrapam de servis domini
mei minimis An fiduciam habes
in egipto ppt currus et equites · Nū
quid sine dn̄i volūtate ascendi ad
locū istū : ut demolirer eū · Dn̄s
dixit mi Ascende ad locū istū ·
⁊ demolire eum Dixerūt autē
helyachym filius helchie ⁊ somp
na scriba · ⁊ iohae · rapsaci · Pre
camur · ut loquaris nobis servis
tuis syriace siquidem intelligimus
hāc linguam · et nō loquaris no
bis iudaice audiente populo qui
ē sup murū Respondit q̄ ei rap
saces dicens Nūquid ad dn̄m
tuū ⁊ ad te misit me dn̄s m̄s
ut loqueret sermones hos et
nō ad viros qui sedent sup murū
ut comedāt stercora sua ⁊ bi
bāt urinā suā vobiscum · Ste
tit itaq̄ rapsaces ⁊ clamavit
iudaice voce magna ⁊ dixit
Audite u̇ba regis magni regis
assyriorum Hec dicit rex Nō vos
seducat ezechias Nō enim vos
poterit eruere de manu mea Neq̄
fiduciam vob̄ tribuat sup dn̄o dicens
Eruens liberabit nos dn̄s · et nō
tradet civitas hec in manu re
gis assyriorum Nolite audire eze
chiam · Hec enim dicit rex as
syriorum · Facite mecū quod vob̄
est utile et egredimini ad me
⁊ comedat unusquisq̄ de vinea
sua et de ficu sua · et bibetis a
quas de cisternis vris : donec
veniam ⁊ transferam vos in terram
que similis est terre vre ī terram

fructiferam ⁊ fertilem vini in terā
panis et vinearū · terā olivarum et
olei ac mellis et vivetis ⁊ nō mo
riemini Nolite audire ezechiam
qui vos decipit dicens · Dn̄s libe
rabit nos Nūquid liberaverūt dij
gentiū terram suā de manu regis
assyriorum Ubi ē deus emath ⁊ ar
phat Ubi ē deus sepharuaym ·
Ana et aua Nūquid liberaverūt
samariā de manu mea : Qui nā
sūt illi in universis dijs terrarum qui
eruerūt regionem suam de manu
mea · ut possit eruere dn̄s iherlm
de manu mea : Tacuit itaq̄ popu
lus et nō respondit ei quicquam
Siquidem preceptū regis acceperant
ut nō responderēt ei · Venitq̄ elia
chym filius elchie prepositus domus
et sompna scriba ⁊ iohae filius
asaph a cōmentarijs ad ezechiā
scissis vestibus ⁊ nūciaverūt ei u̇ba
rapsacis : — Capitulum · xix ·
Que cum audisset rex ezechi
as scidit vestimenta sua · ⁊
opertus est sacco Ingressusq̄ domū
dn̄i misit elyachym prepositū domus
et sompnā scribam · ⁊ senes de sac
cerdotibus opertos saccis ad ysaiam prophe
tam filiū amos Qui dixerūt Hec dicit
ezechias Dies tribulationis et incre
pationis et blasphemie dies ista Ve
nerūt filij usq̄ ad partū ⁊ vires non
habet pariens · si forte audiat dn̄s
deus tuus universa u̇ba rapsacis quē
misit rex assyriorum dn̄s suus ut
exprobraret vob̄ dm̄ viventē et
argueret u̇bis que audivit dn̄s
deus tuus : et fac orōnem pro reli
quijs q̄ reperte sūt · Venerūt ergo
servi regis ezechie ad ysaiam. Dix

itaq; eis ysaias Hec dicetis dnō
vrō Hec dicit dn̄s Noli time a fa
cie v̄bor̄ que audisti: quib⁹ blasphe
mauerūt pueri regis assirior̄ me.
Ecce ego immittā ei spm̄. ⁊ audiet
nūciū ⁊ reuēt̄ in t̄rā suā. ⁊ deici
am eū gladio in t̄ra sua Reūsus
est igit̄ rapsaces: ⁊ inuenit regem
assiriorum expugnantem lomp
nam Audierat enim qd̄ recessis
set de lachis Cumq; audisset de
tharacha rege ethiopie dicentes
ecce egressus est ut pugnet contra
te et ūet cont̄ eū misit nūcios
ad ezechiam dicens Hec dicetis
ezechie regi iude. Nō te seducat
deus tuus in quo tu habes fidu
am: neq; dicas. nō tradet̄ ihr̄lm
in manu regis assirior̄ Tu em̄
ipē audisti que fecerūt reges as
siriorum omnibus terris quomodo
uastauerūt eas Nū ergo solus
poteris liberari: Nūquid liberaue
rūt dij gentiū singulos quos vas
tauerūt pr̄es mei. gozam videli
cet ⁊ aram. ⁊ reseph ⁊ filios eden
qui erāt in thalasar: Ubi nam
sūt illi in omnibus dijs terr̄ qui
eruerūt regionem suā de manu
mea: ut possit eruere dn̄s ihr̄lm
de manu mea. Ubi est rex emath
et rex arphat et rex ciuitatis se
pharuaym ana et aua: Itaq;
cū accepisset ezechias litteras de
manu nūcior̄ et legisset eas As
cendit in domū dn̄i et expādit
eas coram dnō: et orauit ī cōspcu
eius dicens Dnē deus isrl̄ qui
sedes sup cherubim tu es deus sol⁹
om̄i regum t̄re. tu fecisti celum
et t̄rā: inclina autem tuā ⁊ audi

api oculos tuos ⁊ vide et audi om
nia v̄ba sennacherib qui misit
ut exprobraret nos dn̄i viuen
tē Vere dnē dissipauerūt reges
assirior̄ gētes et t̄ras om̄i et
miserunt deos earū in ignem Nō
enim erant dij. sed opa manuū
hom̄i de ligno et lapide et pdide
rūt eos Nūc igit̄ dnē deus nr̄
saluos nos fac de manu eius. ut
sciant omnia regna t̄re quia tu
es ds̄ solus Misit autem ysaias
filius amos ad ezechiam dicēs
Hec dicit dn̄s deus isrl̄ Que
depcatus es me sup sennacherib
rege assirior̄ audiui Iste ē ser
mo quem locutus est dn̄s de eo.
Spreuit te et subsannauit te v̄
go filia syon post t̄gum tuū ca
put mouit filia ihr̄lm Cui expro
brasti et quem blasphemasti. Con
tra quē exaltasti uocem et leuas
ti in excelsum ocl̄os tuos Contra
scm̄ isrl̄ P manus seruor̄ tuor̄
exprobrasti dnō et dixisti In mlti
tudine curruū meor̄ ascendi excel
sa mōciū in sublimitate libani ⁊
succidi sublimes cedros eius. ⁊
electas abietes eius: et ingres
sus sum usq; ad t̄minos eorum
Saltū carmeli eius ego succidi
et bibi aquas alienas: et siccaui
vestigijs pedū meor̄ om̄s aquas
clausas Nūquid nō audisti quid
ab inicio fecerim ex dieb⁹ āntiq̄s
plasmaui illud: ⁊ nūc adduxi
Eritq; in ruinā colliū pugnāciū
ciuitates munite: ⁊ qui sedent ī
eis humiles manu Contremu
erūt et cōfusi sūt fc̄i sūt q̄si fenū
agri ⁊ virens herba tectorūq̄

arefacta est antequā veniret ad
maturitatem. Habitaclm tuū et e
gressum et introitū tuū ⁊ viā tuā
ego p̄sciui ⁊ furorem tuū contra
me. Insanisti in me: et sup̄bia tua
ascendit in aures meas. Ponam
itaq; circulū in narib9 tuis ⁊ cha
mū in labijs tuis: et reducā te
in viā p̄ quā venisti. Tibi autem
ezechia erit hoc signū. Comede h9
āno quod reppereris: in sc̄dō autem
āno que sponte nascūt̄. Porro in
āno t̄cio seminate et metite: plā
tate vineas ⁊ comedite fructum
earū. Et qd̄cūq; reliquū fuerit de
domo iuda mittet radicem deor
sum et faciet fructū sursū. De ihe
rusalem quippe egredient̄ reliquie:
⁊ quod saluetur de mōte syon. Ze
lus dn̄i exercituū faciet. Quā
obrem hec dicit dn̄s de rege assy
riorū. Non ingrediet̄ vrbem hāc
nec sagittam mittet in eam. nec
occupabit eā clipeus: nec circū
dabit eā municio. P̄ viā quam
venit reuertet̄. ⁊ ciuitatē hāc non i
gredietur dicit dn̄s protegāq; vr
bem hanc et saluabo eam p̄pt̄ me
et p̄pt̄ dauid seruū meū. Factū
est igit̄ in nocte illa venit angelus
dn̄i: et percussit cast̄ assyriorū. cētū
octoginta q̄nq; milia. Cumq; di
luculo surrexisset vidit omnia
corpa mortuorū: et recedens abijt.
Et reuersus est sennacherib rex
assyriorū: et mā̄sit in niniue. Cū
q; adoraret in tēplo nesrach dn̄m
suū. adramalech et sarasar filij
eius percusserūt eum gladio. fugerūt
q; in t̄ram armeniorū: et regna
uit eseradon fili9 eius pro eo.

In diebus illis. Capitulum xx.
Egrotauit ezechias vsq; ad mor
tem. Et introiuit ad eū ysai
as filius amos p̄pheta dicens. Hec
dicit dn̄s deus. Dispone domui tue:
quia morieris tu et nō viues. Qui
conuertit faciem suam ad parietem:
et orauit dn̄m dicens. Obsecro do
mine. memēto queso q̄m ambu
lauerim coram te in veritate et
in corde p̄fcō: et quod bonū ē in
oculis tuis fecerim. Fleuit itaq; eze
chias fletu magno et anq̄m egre
deret̄ ysaias mediam p̄tem atrij
factus est sermo dn̄i ad eū dicens.
Reuertē et dic ezechie duci p̄pli mei.
Hec dicit dn̄s d̄s dauid patris tui
Audiui orōnē tuā ⁊ vidi lacrimas
tuas. Ecce sanaui te: die t̄cia as
cendes templū dn̄i. Et addam die
bus tuis .xv. ānos. sed et de manu
regis assyriorū liberabo te ⁊ ciuita
tem istā. ⁊ protegam vrbem hāc p̄pt̄
me ⁊ p̄pt̄ dauid seruū meū. Dixitq;
ysaias. Afferte massam ficorū. Quā
cū attulissent et posuissent sup̄ vul
nus eius curatus est. Dixit autem
ezechias ad ysaiam. Quod erit sig
nū quia dn̄s me sanabit et quia
ascensurus sum die t̄cia templum
dn̄i. Cui ait ysaias. Hoc est signū
a dn̄o: quod facturus sit dn̄s sermo
nē quē locutus ē. Vis ut ascendat
vmbra decem lineis. an ut reuertā̄
totidem gradib9. Et ait ezechias
facile ē vmbrā crescē decem lineis
nec hoc uolo ut fiat. sed vt reuertat̄
retrorsum decem gr̄dib9. Inuocauit
itaq; ysaias dn̄m ⁊ reduxit vm
brā p̄ lineas quib9 iam descenderat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in orologio achaz decem lineis retror
In tempore illo. Misit berodach baladan filius bala
dan rex babiloniorum litteras et mu
nera ad ezechiam Audierat enim
quod egrotasset ezechias. letatus est
enim in adventu eorum ezechias et os
tendit eis domum aromatum et aurum
et argentum et pigmenta varia. Un
genta quoque et domum vasorum suorum
et omnia que habere poterat in thesau
ris suis Non fuit quod non mostra
ret eis ezechias in domo sua et in
omni potestate sua Venit autem ysaias
propheta ad regem ezechiam et dix
it ei Quid dixerunt viri isti aut
unde venerunt ad te. Cui ait ezechi
as De terra longinqua venerunt de
babilone At ille respondit Quid
viderunt in domo tua. Ait ezechi
as Omnia que sunt in domo mea vi
derunt: nichil est quod non mostraverim
eis in thesauris meis. Dixit autem
ysaias ezechie Audi sermonem domini
Ecce dies venient et auferentur omnia
que sunt in domo tua. et que condide
runt patres tui usque in diem hanc
in babilonem: non remanebit quic
quam ait dominus. Sed et filii tui egredi
entur ex te. quos genueris tollentur et e
runt eunuchi in palacio regis ba
bilonis Dixitque ezechias ad ysai
am. Bonus sermo domini quem
locutus est. Fiat tantum pax et miseri
cordia et veritas in diebus meis
Reliqua autem sermonum ezechie et
omnis fortitudo eius. et quomodo
fecerit piscinam et aqueductum et intro
duxerit aquas in civitatem: nonne

scripta sunt in libro verborum dierum regum
iuda Dormivitque ezechias cum
patribus suis et regnavit manas
ses filius eius pro eo. Capitulum xxi

Duodecim annorum erat manas
ses cum regnare cepisset. et quin
quaginta quinque annis regnavit in ierusalem
Nomen matris eius absiba Fecitque
malum in conspectu domini iuxta ydola
gencium quas delevit dominus a fa
cie filiorum israel Conversusque est et edifi
cavit excelsa que dissipaverat pater
eius et erexit aras baal. et fecit
lucos sicut fecerat achab rex israel Et
adoravit omnem miliciam celi et
coluit eam Extruxitque aras in
domo domini: de qua dixit dominus in
ierusalem ponam nomen meum Et extru
xit altaria universe milicie celi in
duobus atriis templi domini. et transdux
it filium suum per ignem: et ariolatus
est et observavit auguria et fe
cit phitones et aruspices multi
plicavit: ut faceret malum coram
domino et irritaret eum Posuitque ydolum
luci quem fecerat in templo domini:
super quo locutus est dominus ad david
et ad salomonem filium eius In tem
plo hoc et in ierusalem quam elegi de
cunctis tribubus israel ponam nomen meum
in sempiternum et ultra non faciam
commoveri pedem de terra quam dedi
patribus eorum: sic tamen si custodi
erint omnia opere que precepi eis
et universam legem quam manda
vit eis moyses servus meus
Illi vero non audierunt sed seducti sunt
a manasse ut facerent malum super
gentes quas contrivit dominus a fa
cie filiorum israel. Locutus est quoque dominus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in manu servorum suorum prophetarum di-
cens Quia fecit manasses rex iuda
abhominaciones istas pessimas su-
per omnia que fecerunt amorrei ante
eum et peccare fecit etiam iudam in
immundiciis suis propterea hec dicit dominus deus
israel Ecce ego inducam mala super
israel et iudam ut quicumque audierit
tinniant ambe aures eius. Et ex-
tendam super iherusalem funiculum samarie
et pondus domus achab et delebo
iherusalem sicut deleri solent tabule Et de-
lens vertam et ducam crebrius stilum super
faciem eius Dimittam vero reliqui-
as hereditatis mee et tradam eas
in manu inimicorum eius Eruntque
in vastitatem et rapinam cunctis ad-
versariis suis: eo quod fecerint malum
coram me et perseveraverint irritan-
tes me. ex die qua egressi sunt pa-
tres eorum ex egipto usque ad diem
hanc Insuper et sanguinem innoxium fu-
dit manasses multum nimis donec
impleret iherusalem usque ad os: absque
peccatis suis quibus peccare fecit iudam
ut faceret malum coram domino Reliqua
autem sermonum manasse et univer-
sa que fecit. et peccatum eius quod
peccavit nonne hec scripta sunt in li-
bro sermonum dierum regum iuda.
Dormivitque manasses cum patribus
suis et sepultus est in orto domus
sue. in orto ozam et regnavit
ammon filius eius pro eo. Vi-
ginti duorum annorum erat amon
cum regnare cepisset: duobus
quoque annis regnavit in iherusalem. No-
men matris eius mesellameth
filia arus de iethba Fecitque ma-
lum in conspectu domini sicut fecerat ma-
nasses pater eius Et ambulavit
in omni via per quam ambulaverat

pater eius Servivitque immundiciis
quibus servierat pater suus et adora-
vit eas Et dereliquit dominum deum pa-
trum suorum et non ambulavit in via
domini Tetenderuntque ei insidias servi
sui et interfecerunt regem in domo sua
Percussit autem populus terre omnes qui
coniuraverant contra regem ammon
et constituerunt sibi regem iosiam fi-
lium eius pro eo Reliqua autem ser-
monum ammon que fecit nonne hec
scripta sunt in libro verborum dierum re-
gum iuda Sepelieruntque eum in sepul-
chro suo in orto oza: et regnavit
iosias filius eius pro eo

Octo annorum erat **Capitulum xxii.**
Iosias cum regnare cepisset et
triginta et uno anno regnavit in
iherusalem Nomen matris eius ydida filia
phadaia de besecath Fecit quoque quod
beneplacitum erat coram domino et ambu-
lavit per omnes vias david patris sui
non declinavit ad dexteram sive ad
sinistram Anno autem octavo decimo
regis iosie misit rex saphan filium
aslia filii mesullam scribam tem-
pli domini dicens ei. Vade ad helchiam
sacerdotem magnum et dic ut confletur
pecunia que illata est in templum domini
quam collegerunt ianitores a populo: det-
que fabris et prepositos domus domini. que
et distribuant eam hiis qui operan-
tur in templo domini. ad instauran-
da sartatecta templi domini tignari-
is videlicet et cementariis et hiis
qui interrupta componunt et ut
emantur ligna et lapides de lapi-
dicinis ad instaurandum templum
Verumtamen non supputetur eis argen-
tum quod accipiunt: sed in potestate

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

habeant et in fide. Dixit autem
helchias pontifex ad saphan scri
bam. librū legis repperi in domo
dn̄i. Deditq; helchias volumen sa
phan. Qui et legit illud. Venit q;
saphan scriba ad regē et renūciauit
ei qd' preparat. et ait. Conflauerūt
serui tui pecuniā que reperta ē in
domo dn̄i. et dederūt ut distri
buerent fabris a p̄fat p̄fectis operi
templi dn̄i. Narrauitq; saphan
scriba regi dicens librū dedit m[?]
elchias sacerdos. Quē cū legisset
saphan coram rege. et audisset u
ba libri legis dn̄i scidit vestimen
ta sua. et precepit elchie sacerdoti
et aicham filio saphan et achobor
filio micha et saphan scribe. et asie
seruo regis dicens. Ite et cōsulite
dn̄m pro me et pro populo. et sup
omni iuda de v̄bis voluminis
istius quod inuentū ē. Magna enim
ira dn̄i succēsa ē cont' nos. q̄a
nō audierūt patres n̄ri v̄ba huius
libri ut facerent omē qd' p̄ceptum
est nobis. Itaq; ierūt elchi
as sacerdos et aicham et achobor
et saphan. et asia ad oldam p̄phe
ten uxorem sellum filij techue
filij aras custodis vestiū. que habi
tabat in ihr'lm in secunda. Locuti
q; sūt ad eam et illa respondit eis
Hec dicit dn̄s deus isr'l. Dicite vi
ro qui misit uos ad me. Hec dicit
dn̄s. Ecce ego adducam mala sup
locū hūc et sup habitatores eius
omia v̄ba legis q̄ legit rex iuda
quia dereliq̄rūt me. et sacrifica
uerūt dijs alienis irritantes me
in cunctis opibus manuū suarum
et succendetur indignatio mea in
loco hoc et nō extinguetur. Regi
autē iude qui misit uos ut con
suleretis dn̄m. sic dicetis. Hec dicit
dn̄s deus isr'l. Pro eo q' audisti
v̄ba voluminis huius. et p̄territū est
cor tuū et humiliatus es corā dn̄o. au
ditis sermonibus cont' locū istū et
habitatores eius. quod videlicet fient
in stuporē et maledictū et scidisti
vestimēta tua et fleuisti coram
me. et ego audiui ait dn̄s. Idcirco
colligam te ad patres tuos et colli
geris ad sepulchrū tuū in pace
ut nō videant oculi tui omnia
mala que inducturus sum sup locū

Et renūciauerunt regi quod dixerat. Ca. xxiii. Istum-
Qui misit et congregati sūt ad
eū oms senes iuda et ihr'lm. As
cenditq; rex templū dn̄i. et oēs
viri iude vniu'siq; qui habitabāt
in ihr'lm cum eo. et sacerdotes et
p̄phete et omis populus a paruo usq;
ad magnū. Legitq; cunctis audi
entibus omnia verba libri federis
qui inuentus est in domo dn̄i. Ste
titq; rex sup gradū et p̄cussit
fedus corā dn̄o ut ambularet
post dn̄m et custodirent p̄cepta
eius et testimonia eius et cerī
monias in omni corde. et in to
ta aīa et suscitarent v̄ba federis
q̄ scripta sūt in libro illo. Acquieuit
q; populus pacto. Et precepit rex
elchie pontifici et sacerdotibus secū
secundi ordinis et ianitoribus ut
p̄icerent de templo dn̄i omnia
vasa que facta fuerant baal et i
luco et vniu'se milicie celi et
combussit ea foris ihr'lm i con
ualle cedron. Et tulit puluerem
eorum in bethel. Et deleuit arusp[illegible]

pices quos posuerant reges iuda ad
sacrificandum in excelsis per ciuitates
iuda et in circuitu ierusalem: et eos qui
adolebant incensum baal et soli
et lune et duodecim signis et omni
milicie celi Et efferri fecit lu
cum de domo domini foras ierusalem in
conuallem cedron: et combussit
eum ibi et redegit in puluerem et
proiecit super sepulchra vulgi Destruxit
quoque edicula effeminatorum que
erant in domo domini pro quibus mu
lieres texebant quasi domuncu
las luci Congregauitque omnes
sacerdotes de ciuitatibus iuda et
contaminauit excelsa vbi sacrifi
cabant sacerdotes de gabaa vsque ber
sabee. et destruxit aras portarum
in introitu ostij iosue principis
ciuitatis quod erat ad sinistram
porte ciuitatis Verumtamen non
ascendebant sacerdotes excelsorum
ad altare domini in ierusalem: sed tan
tum comedebant azima in medio
fratrum suorum Contaminauit quoque
tophet quod est in valle filij en
non: ut nemo consecraret filium
suum aut filiam per ignem moloch
Abstulit quoque equos quos dede
rant reges iude soli in introitu tem
pli domini iuxta exedram natha
melech eunuchi qui erat in pharu
rim Currus autem solis combus
sit igni Altaria quoque que erant
super tecta cenaculi achaz que fece
rant reges iuda et altaria que
fecerat manasses in duobus atrijs
templi domini destruxit rex et cu
currit inde: et dispersit cinerem
eorum in torrentem cedron Excelsa
quoque que erant in ierusalem que edi
ficauerat rex salomon in arte

montis ad dexteram partem montis
offensionis astarten ydolo sydonio
rum. et chamos offensionis moab et
moloch abhominacionis filiorum amon
polluit rex: et contriuit statuas et
succidit lucos Repleuitque loca eorum
ossibus mortuorum. Insuper et altare
quod erat in bethel et excelsum quod
fecerat ieroboam filius nabath
qui peccare fecit israel: et altare illud
excelsum destruxit atque combus
sit et comminuit in puluerem. succen
ditque etiam lucum Et conuersus iosi
as vidit ibi sepulchra que erant
in monte Misitque et tulit ossa de
sepulchris et combussit ea super
altare et polluit illud iuxta verbum
domini quod locutus est vir dei qui
predixerat verba hec et ait. Quis
est titulus ille quem video Responderunt
que ei ciues illius vrbis Sepulchrum
est hominis dei qui venit de iuda et pre
dixit verba hec que fecisti super altare
bethel. Et ait Dimittite eum: ne
mo commoueat ossa eius Et intac
ta manserunt ossa eius cum ossibus
prophete qui venerat de samaria
Et insuper omnia fana excelsorum
que erant in ciuitatibus samarie
que fecerant reges israel ad irritan
dum dominum abstulit iosias. et fecit
eis secundum omnia opera que fecerunt
in bethel Et occidit vniuersos sacer
dotes excelsorum qui erant ibi super
altaria et combussit ossa huma
na super ea Reuersusque est ierusalem:
et precepit omni populo dicens Facite
phase domino deo vestro: secundum quod
scriptum est in libro federis huius Ne
que enim factum est phase tale a diebus
iudicum qui iudicauerunt israel: et

regum iuda: sicut octauodecimo āno
regis iosie fcm̄ est phase istud dnō
in ihrlm Sz et phitones et ario
los et figuras ydolor et inmūdicias
ah abhoīationes q̄ que fuerūt in
tra iuda et iherlm abstulit iosias
ut statuet v̄ba legis que sc̄pta sūt
in lib° quem inuenit elchias sacer-
dos in templo dm̄ Similis illi nō
fuit rex ante eū qui reūtet̄ ad dn̄m
in omni corde suo et in tota aīa
sua et in omni v̄tute sua iuxta
omnem legem moysi neq3 post eum
surrexit similis illi Verūtamen nō
est auersus dn̄s ab ira furoris sui mag-
ni quo iratus est furor eius cont
iudam ppt irritationes quibus
prouocauerat eum manasses Dix-
it itaq3 dn̄s Etiam iudam aufe-
ram a facie mea sicut abstulit isrl
et piciam ciuitatem hanc quā ele-
gi ihrlm et domū de qua dixi e-
rit nomē meū ibi Reliq autem
v̄bor iosie et vniusa q̄ fecit nōne
hec scpta sūt in libro sermonū dier
regū iuda. Caplm. xxiiij.

In diebus eius ascendit pha-
rao nechao rex egipti cont
regem assirior ad flumen eu-
phraten et abijt iosias rex in occur-
sum eius et occisus ē in maged
do ~~cum~~ cū vidisset eum et porta-
uerūt eū serui sui mortuū de ma-
geddo et tulerūt in ihrlm et sepe-
lierūt eum in sepulchro suo Tulit-
q3 pplus ioachas filiū iosie et vn-
erūt eum et cōstituerūt eū regē
pro prē suo Viginti triū annor
erat ioachaz filius iosie cū regna-
re cepisset et tribus mensibus reg-
nauit in iherlm Nomen mris eius
amital filia ieremie de lom-
na Et fecit malū corā dnō iuxta
oīa q̄ fecerant patres eius Vinxit-
q3 eum pharao nechao in rebla
ta q̄ est in tra emath ne regnaret
in ihrlm Et imposuit multam
tre centū talenta argēti et decē
talenta auri Regemq3 cōstituit
pharao nechao eliachim filiū
iosie pro iosia prē eius v̄titq3 no-
men eius ioachim Porro ioachaz
tulit et duxit in egiptū Argentū
autē et aurum dedit ioachim phara-
oni cū indixisset tre p singulos
vt inferret iuxta p̄ceptū pharaōis
et vnūquemq3 scdm vires suas exe-
git tam argentū quā aurū de po-
pulo tre ut daret pharaoni nechao
Viginti quinq3 ānor erat ioachī
cū regnare cepisset et xi. ānis
regnauit in ihrlm Nomen ma-
tris eius zebida filia phadaia de
rama Et fecit malū coram dnō
iuxta omnia que fecerant prēs
eius In diebus eius ascendit nabu-
godonosor rex babilonis et fcūs
est ei ioachim seruus tribus an-
nis et rursum rebellauit cont
eū Immisitq3 ei dn̄s latrūculos
chaldeor et latrunculos syrie la-
trūculos quoq3 moab et latrūcu-
los filior ammon et misit eos
in iudam ut disperderent eum iuxta
v̄bum dni quod locutus fuerat p
seruos suos pphetas Factū est aūt
hoc p v̄bū dni contra iudam
ut auferret eū corā se ppt pcta
manasse et vniusa que fecit et
ppt sanguinem innoxiū quem

effudit et implevit iherlm cruore
inocentū ⁊ ob hanc rem noluit dn̄s
ꝓpiciari Reliqua autem sermonū
ioachim ⁊ universa que fecit. nonne
hec scripta sunt in libro sermonum
dierum regum iuda .·– Et dormi
vit ioachim cū patribꝰ suis. regna
vitqꝫ ioachim filiꝰ eius pro eo ⁊
ultra nō addidit rex egipti. ut egre
deretur de terra sua Tulerat enim
rex babilonis a rivo egipti usqꝫ
ad fluviū eufraten omnia q̄ fue
rant regis egipti .·–
Decem et octo annorum erat ioa
chim cū regnare cepisset et tribus
mensibus regnavit in iherlm Nomē
matris eius nesta filia helnathā
de iherlm. Et fecit malū corā dn̄o
iuxta omnia que fecerat pater eius
In tempore illo ascenderunt servi na
bugodonosor regis babilonis in
iherlm ⁊ circumdata ē urbs muni
cionibꝰ Venitqꝫ nabugodonosor
rex babilonis cū servis suis ad
civitatē ut oppugnaret eam Egres
susqꝫ est ioachim rex iuda ad re
gem babilonis ipē et mater eius
et servi eius ⁊ principes eius et
eunuchi eius Et suscepit eū rex
babilonis anno octavo regni sui
Et protulit inde omēs thesauros do
mus dn̄i et thesauros domus re
gis regie. Et concidit universa va
sa aurea que fecerat rex salomon
in templo dn̄i iuxta verbū dn̄i.
et transtulit omnē iherusalem ⁊ uni
versos principes. et omēs fortes ex
ercitus decē milia in captivita
tem. et omnē artificē inclusorē
nichilqꝫ relictum est exceptis
pauperibꝰ ppli terre Transtulit quoqꝫ
ioachim in babilonem ⁊ matrē
regis ⁊ uxores regis ⁊ eunuchos eiꝰ
et iudices terre duxit in captivitatem
de iherusalem in babilonē. et omēs
viros robustos septem milia. ⁊ arti
fices et clusores mille et omēs vi
ros fortes ⁊ bellatores Duxitqꝫ eos
rex babilonis captivos in babilo
nē ⁊ constituit mathaniam pa
truū eius pro eo imposuitqꝫ nomē
ei sedechiam Vigesimū ⁊ primū
ānū etatis habebat sedechias cum
regnare cepisset et undecim ānis
regnavit in iherlm Nomē matris
eius erat amital filia ieremie de
lobna Et fecit malum corā dn̄o
iuxta omiā que fecerat ioachim
Irascebatur enī dn̄s contra iherlm ⁊
contra iudā donec proiceret eos
a facie sua .·– Capitulum .xxv.
Recessitqꝫ sedechia a rege ba
bilonis actū
est autē anno nono regni eius
mense decimo. decima die mensis
nabugodonosor rex babilonis ipē
et omnis exercitus eius in iherlm
et circumdederunt eā et extruxerunt
in circuitu eius municiones Et
clausa est civitas atqꝫ vallata usqꝫ
ad undecimū ānū sedechie nona
die mensis Prevaluitqꝫ fames in
civitate et nō erat panis ppl'o
terre Et interrupta est civitas omēs
qꝫ viri bellatores nocte fugerūt
per viā porte que ē inter duplicē
murū ⁊ ortū eius regis Porro
chaldei obsidebant in circuitu ci
vitatē Fugit itaqꝫ sedechias per
viā que ducit ad campestria soli
tudinis Et persecutus ē exercitus
chaldeorum regē Comprehenditqꝫ

cum in planicie iericho et oēs
bellatores qui erant cū eo dissi-
pati sūt et dereliquerūt eū Apphen-
sum ergo regem duxerūt ad re-
gem babilonis in reblacha Qui
locutus est cū eo iudiciū filios aūt
sedechie occidit corā eo: et oculos
eius eruit Vinxitq3 eū cathenis et
adduxit in babilonem Mense
qnto septima die mēsis ipe ē ann9
nonus decim9 regis babilonis
venit nabuzardan princeps ex-
ercitus seruus regis babilonis in
ihrlm et succendit domū dnī et
domū regis et domos ihrlm.
Omnemq3 domū combussit igni
et muros ihrlm in circuitu destru-
it. omnis exercitus chaldeorz qui
erat cū pncipe milicū Reliquā
autem ppli ptem que remāserat
in ciuitate et pfugas qui trāsfu-
gerant ad regem babilonis. et re-
liquū vulgus trāstulit nabuzar-
dan pnceps milicie et de paupi-
bus terre reliquit vinitores et
agricolas. Columpnas autem e-
reas que erant in tēplo dnī et
bases et mare eneū quod erat
in tēplo dnī cōfregerūt chaldei
et trāstulerūt omne es in babi-
lonem Ollas qz ereas et trullas
et tridentes. et scyphos et mor-
tariola. et omīa vasa erea in
quib9 ministrabant tulerūt nec
non thuribula et phyalas que
aurea aurea et que argentea ar-
gentea tulit pnceps milicie id
est colūpnas duas. mare vnū
et bases quas fecerat salomon
in templo dnī Non erat pond9
eris oīm vasorū horz Decē et oc-
to cubitos altitudinis habebat
columpna vna. et capitellū ereū
sup se altitudinis triū cubitorz
et reticulū et malogranata sup
capitellū colūpne erea Silem
eciā et scd'a colūpna habebat
ornatum Tulit quoq3 pnceps
milicie sarayam sacerdotem p-
mū et sophoniam sacdotē scdm
et tres ianitores et de ciuitate
eunuchū vnū qui erat pfectus
sup viros bellatores. et quinq3
viros de hijs qui steterant corā
rege. quos reppit in ciuitate: et
sopher pncipem exercitus qui pba-
bat tyrones et populo terre
et sex viros e vulgo qui inuēti
fuerant in ciuitate Quos tol-
lens nabuzardan pnceps mili-
tū duxit ad regem babilonis
ī reblata percussitq3 eos rex babi-
lonis et interfecit in reblatha in
terra emath et trāslatus ē iuda
de terra sua Populo autem qui
relictus erat in terra iuda. quē dimi-
serat nabugodonosor rex babilonis
pfecit godoliam filiū aichā. filij
saphan. Quod cum audissent oēs
duces militū. ipi et viri qui erāt
cum eis videlicet quod constituisset
rex babilonis godoliam venerūt
ad godoliam in maspha hysma-
el filius nathanie et iohannā
filius caree et Sarech filius the-
naam nethophatites et iezoni-
as filius machati ipi et socij eorz
Iurauitq3 eis godolias et socijs
eorz dicens Nolite timē serui-
re chaldeis Manete in terra. et ser-
uite regi babilonis. et bene erit

vobis Factū est autem in mense sep
timo venit hysmahel filius natha
nie . filij elysama de semine regio
et decem viri cū eo . percusseruntque go
doliam qui mortuus est Sed et
iudeos et chaldeos qui erant cū eo
in maspha Consurgens autē oīs
pplūs a paruo usque ad magnū et
pncipes militū venerūt in egip
tū timentes chaldeos
Factū est vero anno tricesimo
septimo trāsmigracionis ioachim
regis iude mense duodecimo . vi
cesima septima die mensis suble
uauit heuilmerodach rex babilo
nis āno quo regnare cepat caput
ioachim regis iude de carcē . et lo
cutus est ei benigne Posuitque thro
nū eius sup thronū regū qui erant
cū eo in babilone et mutauit ves
tes eius quas habuerāt in carcē et
comedebat panē semp in cospec
tu eius cunctis diebus vite sue An
nonā quoque cōstituit ei absque inter
missione : que et dabatur ei a rege
p singulos dies omnibus diebz
vite sue .

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Prologus

Incipit prologus beati Jeronimi presbiteri in paralippomenon

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in grecum versa est editio permaneret: superflue me chromati episcoporum sanctissime atque doctissime impelleres ut hebrea volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat et nascentis ecclesie roboraverat fidem: iustum erat etiam nostro silencio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria. et germana illa antiqua que translacio corrupta sit atque violata. nostri arbitrii putas. aut e pluribus iudicare quid verum sit. aut novum opus in veteri opere condere. illudentibusque iudeis cornicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egyptus in lxx suis. esichium laudat auctorem. constantinopolis usque antiochiam. luciani martiris exemplaria probat. medie inter has provincie palestinos codices legunt. quos ab origene elaboratos eusebius et pamphilius vulgaverunt: totusque orbis hac inter se trifaria varietate conpugnat. Et certe origenes non solum exempla conposuit. quatuor editionum e regione singula verba describens. ut unus dissenciens statim ceteris inter se consencientibus arguatur: sed quod maioris audacie est. in editione lxx^ta theodotionis editionem miscuit. asteriscis designans que minus ante fuerant. et virgulis que ex superfluo videbantur apposita. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant. et post lxx cellulas que vulgo sine auctore iactantur singulas aperuere. hocque in ecclesiis legitur. quod lxx nescierunt. cur me non suscipiant latini mei. qui inviolata editione veteri ita novam condidi. ut laborem meum hebreis. et quod his maius est apostolis auctoribus probem. Scripsi nuper librum de optimo genere interpretandi: ostendens illa de ewangelio. ex egipto vocavi filium meum. et quoniam nazareus vocabitur. et videbunt in quem conpunxerunt. et illud apostoli. que oculus non vidit nec auris audivit. nec in cor hominis ascenderunt que preparavit deus diligentibus se. ceteraque his similia in hebreorum libris inveniri. Certe apostoli et ewangeliste lxx interpretes noverant: Et unde eis hec dicere. que in lxx non habentur? Christus dominus noster utriusque testamenti conditor. in ewangelio secundum iohannem. qui credit inquit in me sicut dicit scriptura. flumina de ventre eius fluent aque vive. Utique scriptum est. quod salvator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est? Septuaginta non habent. apocrifa nescit ecclesia. Ad hebreos igitur revertendum est. unde et dominus loquitur. et discipuli exempla presumunt. Hec pace veterum loquor. et obtrectatoribus meis tantum respondeo. qui canino dente me rodunt. in publico detrahentes. in angulis legentes. idem accusatores et defensores. cum in aliis probent quod in me reprobant: quasi virtus et vicium non in rebus sit. sed cum auctore mutetur. Ceterum memini editionem lxx translatorum. olym de greco emendatam tribuisse me nostris: nec inimicum debere estimari eorum quos in conventu fratrum semper

cellulas

e dissero Et quod nunc dabreiamin id est verba dierum interpretari possum id curo fieri ut in extricabiles moras et silvas nominum que scriptorum confusa sunt vitio sensuumque barbariem apercius et per versuum cola digererem: michimet ipsi et meis iuxta hysmenium canens si aures surde sunt ceterorum. Explicit prologus. Incipit liber paralipomenon. id est verba dierum.

Adam Seth Enos Caynan malaleel iared. enoch matusale lamech noe sem cham et iaphet. Filii iaphet gomer magog mada et iauan tubal mosoch thiras Porro filii gomer aschenez riphet. et thogorma. filii autem iauam helisa et tharsis et cethim et dodanim Filii autem cham chus et mesraim phut et chanaan. Filii autem chus saba et euila sabatha et regma et sabathacha. porro filii regma saba et dadan Chus autem genuit nemroth: iste cepit esse potens in terra. Mesraim vero genuit ludim et anamim et laabim et nepthoim, phetrosim quoque et casluhim de quibus egressi sunt philistiim et capturim Chanaan vero genuit sydonem primogenitum suum. et hetheum. iebuseum quoque et amorreum et gergeseum. eueum quoque et aracheum et asineum aradium quoque et samareum et ematheum. Filii sem helam et assur. et arphaxat et luth et aram et us et hul et gothor et mosoch: Arphaxat autem genuit sale. qui et ipse genuit heber. Porro heber nati sunt duo filii. Nomen uni phaleth. quia in diebus eius diuisa est terra. et nomen fratris eius iectan Iectan autem genuit helmodat et saleph et asermoth et iareth: adoram quoque et uzal et deda. ebal etiam et abimael. et saba necnon et ophir et euila et iobab Omnes isti filii iectan Sem arphaxad sale. heber. phaleth ragau serug. nachor thare. abram iste est abraham Filii autem abraham ysaac et ysmael. et hee generationes eorum Primogenitus ismaelis nabaioth. et cedar et abdel et mabsam masma. et duma et massa et addad et thema iathur naphis cedma. hii sunt filii ismaelis. Filii autem cethure concubine abraham quos genuit zamram iecsan maddan madian iesbor sue. Porro filii iecsan saba et dadan. filii autem madian epha et epher. et enoch et abida et eldaa Omnes hii filii cethure.

Generauit autem abraham ysaac, cuius fuerunt filii esau et israel. Filii esau eliphaz. rahuel. iaus ialam chore filii eliphaz teman. omer. sepphi gethem cenez thamna. amalech filii rahuhel naad zara. samma maza. filii seir lothan. sobal. sebeon ana. dyson eser dysan. filii lothan. horri. humam Soror autem lothan fuit thamna Filii sobal alian et manahath et ebal et sepphi et onam. Filii sebeon aia et ana filii ana. dison. filii dison amaram et eseban et iethran et charan. filii eser balaan et

zauan et iachan filij disan. hus et aran. Isti sunt reges qui imperauerunt in terra edom antequam esset rex super filios israel. Bale filius beor et nomen ciuitatis eius denaba. Mortuus est autem bale: et regnauit pro eo iobab filius zare de bozra. Cumque iobab fuisset mortuus: regnauit pro eo usan de terra themanorum. Obijt quoque et usan et regnauit pro eo adad filius badad. qui percussit madian in terra moab: et nomen ciuitatis eius auith. Cumque adad obijsset: regnauit pro eo semla de masreca. Sed et semla mortuus est: et regnauit pro eo saul de robooth. que iuxta amnem sita est. Mortuo quoque saul: regnauit pro eo baalnaan filius achobor. Sed et hic mortuus est: et regnauit pro eo adad: cuius urbis nomen fuit phou et appellata est uxor eius mehesabeth. filia matreth. filie ~~meze~~ mezaab. Adad autem mortuo. duces pro regibus in edom esse ceperunt. Dux thamna. dux alua. dux ~~iethet~~ iethet. dux oolibama. dux hela. dux phynon. dux cenez. dux theman. dux mabsar. dux magdiel. dux hyram. hij duces edom.

Cap̄ secundum

Filij autem israel ruben. symeon leui iudas ysachar et zabulon dan ioseph et beniamin neptalim gad et aser. Filij iuda her onan. sela: tres nati sunt ei de filia sue chananitidis. Fuit autem her primogenitus iuda malus coram domino. et occidit eum. Thamar autem nurus eius peperit ei phares. et zara. Omnes ergo filij iuda quinque. Filij autem phares. esrom et amul. Filij quoque zare zamri et bethan et eman. chal

chal quoque et darda. simul quinque. Filij charmi. achar qui turbauit israel. et peccauit in furto anathematis. Filij ethan. azarias. Filij autem esrom qui nati sunt ei ieremahel et aram et calubi. Porro aram genuit aminadab. Aminadab autem genuit naason, principem filiorum iuda. Naason quoque genuit salmon: de quo ortus est booz. booz vero genuit obeth. qui et ipse genuit ysai. Ysai autem genuit primogenitum heliab. secundum aminadab tercium sammaa. quartum nathanael. quintum raddai. sextum asom septimum dauid. quorum sorores fuerunt sarruia et abygail. Filij sarruie: abysai ioab et asael tres. Abigail autem genuit amasa: cuius pater fuit iether ismahelites. Caleph vero filius esrom accepit uxorem nomine azuba: de qua genuit ierioth. fueruntque filij eius iesar. et sabab. et ardon. Cumque mortua fuisset azuba. accepit uxorem caleph ephrat: que peperit ei ur. Porro ur genuit uri. et uri genuit beseleel. Post hec ingressus est esrom ad filiam machir patris galaad et accepit eam cum esset annorum lx: que peperit ei segub. Sed et segub genuit iair: et possedit xxiii ciuitates in terra galaad. Cepitque gessur et aram oppida iair. et chanath. et uiculos eius sexaginta ciuitatum. Omnes isti filij machir patris galaad. Cum autem mortuus esset esrom: ingressus est caleb ad ephrata. Habuit quoque esrom uxorem abya: que peperit ei assur patrem thecue. Nati sunt autem filij ihe

iramehel. p̄mogenitꝰ estrom Ram p̄
mogenitꝰ eius ⁊ buna. et aram.
⁊ asom, et ahya Duxit quoq; vx
orem alteram ieramehel noīe
athara. que fuit matꝰ onam. Sꝫ
et filij ram p̄mogeniti ierame
hel fuerūt moos. ⁊ amin. ⁊ achar.
Onam autem habuit filios sem
mei et iada / filij autē semmei. na
dab ⁊ abisur. Nomen autē uxoris
abisur abiahil. que peperit ahob
ban ⁊ molid / filij autē nadab fue
rūt saled ⁊ ampham. Mortuus
ē autē saled absq; liberis / filius
uero ampham iesi. Qui iesi genuit
sesan / porro sesan genuit oholi /
filij autē iada frīs semmei. ie
ther ⁊ ionathan Sꝫ et iether mor
tuus est absq; liberis. Porro io
nathan genuit phaled ⁊ ziza
Isti fuerūt filij ieramehel Se
san autē nō habuit filios sed fili
as; ⁊ seruū egyptium noīe ie
raa Deditq; ei filiā suam vxo
rem; que peperit ei hethei Ethei
autē genuit nathan. ⁊ nathan
genuit zadab / zadab quoq; ge
nuit ophal / ophal genuit obed /
obed genuit ieu / ieu genuit a
zariam Azarias genuit helles
/ helles genuit elasa Elasa genu
it sisamoi / sisamoi genuit sel
lum Sellū genuit yecamian / yeca
mian genuit elisama / filij autē
caleph frīs ieramehel. mosa p̄
mogenitus eius: ipē est patꝰ ziph.
⁊ filij maresa patris hebron.
Porro filij hebron chore, et taphu.
phu. ⁊ recem. ⁊ samma Sam
ma autem genuit raam patrem
ierraan. et recem genuit sem
mei Filius semmei maon: ⁊ maon
pater bethsur. Epha autem cōcubi
na caleph peperit aran, ⁊ musa. ⁊
gezez / porro aran genuit gezez
Filij iadai regom ⁊ iotham ⁊ gesum
⁊ phalech ⁊ epha et saaph Concu
bina caleph maacha peperit saber.
⁊ tharana Genuit autem saaph
patꝰ madmena. sue patrē mach
bena ⁊ patrē gabaa. Filia uero
caleph fuit axa / hij erāt filij caleph
filij ur p̄mogeniti ephrata. sobal
pater cariathiarim, salma patꝰ beth
leem. ariph patꝰ bethgader. Fuerū
autē filij sobal patris cariathiarim
qui videbant dimidiū regecionum.
⁊ de cognacione cariathiarim ie
therei ⁊ amphutei. ⁊ semathei ⁊
maserei Ex hijs egressi sūt sarai
the ⁊ estaholite Filij ~~bethleem~~ sal
ma bethleem et nethopathi: coro
ne domus ioab. ⁊ dimidiū reqe
cionis sarar Cognaciones quo
q; scribarꝫ habitanciū in iabes ca
nentes atq; resonantes ⁊ in tab
naculꝰ cōmorantes Hij sūt cinei.
qui venerūt de calore patris do
mus rechab. Capitulum. iii.

David vero hos habuit filios
qui ei nati sūt in hebron: p̄
mogenitū ammon ex achinoem
israhelitide: secūdū daniel de abi
gail carmelitide: tertiū absalon fi
liū maacha filie tholomei regis
gessur. quartū adoniam filiū ag
gith. quītū saphaciam ex abital.
sextum iethraam de egla vxore
sua Sex vero nati sūt ei ī hebron
ubi regnauit septē ānis et sex
mēsibꝰ. xxx. autem et tribus an
nis regnauit in ierlm Porro
in ierlm nati sūt ei filij: samaa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et sobab. et nathan. et salemon. qua
tuor de bersabee filia amihel; ieba
ar quoque et elisama. et heliphaleth.
et noge. et naphet. et iaphie: necnon
elizama. et hehade. et liphaler. no
uem. Omnes hii filii dauid absque fili
is concubinarum. habuerunt sororem
thamar. Filius autem salomonis
roboam. cuius filius abia genuit asa
De hoc quoque natus est iosaphat
pater ioram. qui ioram genuit ozi
am. ex quo ortus est ioas. et hu
ius amasias filius genuit azari
am. Porro azarie filius ioathan
procreauit achaz patrem ezechie:
de quo natus est manasses. Sed et
manasses genuit ammon patrem
iosie. filii autem iosie fuerunt primo
genitus iohannan. secundus ioachim.
tercius sedechias. quartus sellum. De
ioachim natus est iechonias. et se
dechias. Filii iechonie fuerunt asir.
de salathiel. melchiram. phadai. sen
naser. et iecemia. sama. et nada
bia. De phadaia orti sunt zoroba
bel et semei. Zorobabel genuit
mosollam. ananiam et solomith
sororem eorum. asabamque et ochol et
barathiam et asadiam. iosab. hezed
quinque. Filius autem aname phelti
as. pater iesaie: cuius filius rapha
ia. huius quoque filius arnan de quo
~~natus est obdia. cuius filius rapha~~
~~ia. huius quoque filius arnan. de quo~~
natus est obdia. cuius filius fuit se
chema. Filius secheme semeia cuius
filii atthus et iegal et baria et na
aria et saphat et sessa. sex numero.
Filius naarie helioenai. et ezechi
as. et ezricam tres. Filii helioenai.

fuit se ma se chemie

oduia. et heliasub. et phelaia et agub
et iothanan. et dalaia. et anam septem.
Filii iuda phares. Cap. iiii.
Esrom. et carmi. et ur. et sobal
Reaia vero filius sobal genuit heth:
de quo nati sunt achimai et leeth. hee
cognationes sarathi. Ista quoque stirps
hetam. iezrahel. et iesama. et iede
bos. Nomen quoque sororis eorum asa
lelphoni. phunuel autem pater gedor.
et iezel. pater osa. Isti sunt filii ur
primogeniti ephrata patris bethleem
Assur vero patri thecue erant due
vxores helaa et naara. Peperit autem
ei naara oozam. et ephel et ithe
mam et hastiari. Isti sunt filii naare
Porro filii helaa. sereth. ysaar et
ethnam. Chus autem genuit anob
et soba et cognationem aral filii
arum. Fuit autem iabes inclitus
pre fratribus suis. et mater eius vocauit
nomen eius iabes dicens. quia peperi
eum in dolore. Inuocauit uero iabes
deum israel dicens: Si benedicens benedixeris
mihi. et dilataueris terminos me
os. et fuit manus tua mecum. et
feceris me a malicia non opprimi. Et
prestitit ei deus que precatus est. Ca
leph uero frater sua genuit machir
qui fuit pater eston. Porro eston
genuit bethrapha. et phesse. et the
na patrem urbis naas. Hii sunt
uiri recha. Filii autem cenez. otho
niel et saraia. Porro filii othoni
el athat. et maos. Athi genuit
ophra. Saraias autem genuit ioab
patrem uallis artificum. Ibi quippe
artifices erant. Filii vero ca
leph filii iephone. hir et hela et na
hem. Filii helamech cenez. Filii quoque
iallelel. ziph et zipha. et thiria et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

asrahel. et filii Ierra iether et me
red et epher et ialon. genuitque ma
riam et sammai et iesba patrem
estamo. Uxor quoque eius iudaia
peperit iared patrem gedor et he
ber patrem socho et ichutiel pa
trem zano. Hii autem filii bethie filii
pharaonis quam accepit mered. Et
filii uxoris odaie sororis natham
patris ceila: garmi et hestamoque
fuit de machati. Filii symon amnon
non et rena filius anan et thilon
et filii iesi zoeth et ~~bene~~ benzoeth.
Filii sela filii iuda: her pater lecha
et laada pater maresa et cognacio
nes domus operancium byssum in
domo iuramenti. et qui stare fecit
solem viri que mendacii. et securus
et incendens: qui principes fuerunt
in moab. et qui reversi sunt in leem.
Hec autem sunt verba vetera. hii sunt
figuli habitantes in plantacionibus
et in sepibus apud regem in
operibus eius. commoratique sunt ibi.
Filii symeon namuhel et iam
in et iarib zara saul. sellum
filius eius mabsam filius eius mas
ma filius eius. Filii masma a
muhel filius eius. zacchur filius
eius. semei filius eius. Filii semei
sedecim et filie sex. Fratres autem eius
non habuerunt filios multos: et uni
versa cognacio non potuit adequa
re summam filiorum iuda. Habita
verunt autem in bersabee et mola
da et suahar et sual et in belaa
et in asom et in tholath et in ba
tuhel et in orma et in sicelech
et in bethmarchaboth et in asar
susim et in bethberai et in saara
im. Hee civitates eorum usque ad
regem david. Ville quoque eorum
etham et aen et remmon et tho

chen et asan civitates quinque: et uni
versi viculi eorum per circuitum civitatum
istarum usque ad baal. hec est habitacio eo
rum: et sedium distribucio. Masobab quo
que et iemlech et iosa filius amasie. [illegible]
et iohel et iehu filius iosabie filie sa
raie filii asihel: et helioenai et iacoba
et isuaia et asaia et adihel et ismihel
et banaia. Ziza quoque filius sephei.
filii allon. filii iadaia. filii semri. fi
lii samaia. Isti sunt nominati principes
in cognacionibus suis: et in domo
affinitatum suarum multiplicati sunt
vehementer. Et profecti sunt ut in
grederentur in gador usque ad orientem vallis
et ut quererent pascua gregibus
suis. Inveneruntque pascuas uberri
mas et valde bonas et terram latis
simam et quietam et fertilem: in
qua ante habitaverant de stirpe
cham. Hii ergo venerunt quos supra
descripsimus nominatim in diebus ezechie
regis iuda. et percusserunt taberna
cula chananeorum et habitatores
qui inventi fuerant ibi: et delevε
runt eos usque in presentem diem. ha
bitaveruntque pro eis: quoniam uberrimas
ibidem pascuas repererunt.
De filiis quoque symeon abierunt
in montem seir viri quingenti
habentes principes phalciam et na
hariam et raphaiam et ozihel filios
iesi et percusserunt reliquias que evadere
poterant amalechitarum: et habi
taverunt ibi pro eis usque ad diem
Filii quoque Capitulum V. Chronicorum.
ruben primogeniti israel. ipse
quippe fuit primogenitus eius. sed
cum violasset thorum patris sui, data
sunt primogenita eius filiis ioseph

filij isrl: et non est ~~te~~ ille reputa
tus in pⁱmogenitū Porro iudas qui
erat fortissimus int̃ fr̃es suos. ~~de~~
de stirpe eius pⁱncipes germinati sūt:
pⁱmogenita autē reputata sūt ioseph
Filij ergo ruben pⁱmogeniti isrl' enoch.
⁊ phallu. esrom ⁊ charmi Filij iohel.
samaia filius eius. gog filius eius
semei filius eius. micha filius eius.
rechia filius eius. baal filius eius
beera filius eius. quem captiuū dux
it teglath phalassar rex assirioꝝ:
et fuit pⁱnceps in tⁱbu ruben. Fr̃es
autem eius ⁊ vniūsa cognatio. qn̄
do numerabant̃ p familias suas.
habuerūt pⁱncipes iezehel et zacha
riam Porro bala filius azaz. filij
sama. filij iohel. ipē habitauit in
aroer. usq3 ad nebo. ⁊ beelmeon.
Cont̃ orientalem quoq3 plagam
habitauit usq3 ad introitum here
mi ⁊ flumen eufraten Multum
quippe iumentoꝝ numerꝰ possidebat
in t̃ra galaad In diebꝰ autem sa
ul p̃liati sūt cont̃ agareos et int̃
fecerūt illos: habitaueruntq3 pro eis
in tab'nacl' eoꝝ. in omni plaga q̄
respicit ad orientem galaad. Filij
vero gad e regione eoꝝ habitaue
rūt in t̃ra basan usq3 selcha: iohel
in capite ⁊ saphan secūs. ianai au
tem ⁊ saphat in basan: Fr̃es vero
eoꝝ s̃cdm domos cognationū sua
rū. michael. ⁊ mosollam. ⁊ sebee
⁊ iore. ⁊ iachan. ⁊ zie. ⁊ heber.
septem. Hij filij abihail. filij vri.
filij iaro. filij galaad. filij michael.
filij iesisi. filij ieddo. filij buz: Fr̃es
quoq3 filij abdiel. filij guni. pⁱnci
pes domus ī familijs suis: ⁊ habi
tauerūt in galaad. et in basan ⁊

in viculis eius et in cunctis subur
banis saron usq3 t̃minos. Omēs hij
numerati sūt in diebꝰ ioathan
regis iuda et in diebꝰ ieroboam
regis isrl. Filij ruben et gad ⁊ di
midie tⁱbꝰ manasse viri bellatores
scutum portātes et gladios. ⁊ tenden
tes arcum. eruditiq3 ad p̃lia qua
draginta quatuor milia. ⁊ septin
genti. lx. procedentes ad pugnā
dimicauerūt cont̃ agarenos. Iturei
vero ⁊ nafei ⁊ nodab p̃buerūt eis
auxiliū. traditiq3 sūt in manus
eoꝝ agareni. ⁊ vniūsi qui fuerāt
cū eis: q2 dm̄ inuocauerūt cū p̃lia
rent̃ Et exaudiuit eos eo quod
credidissent in eū. ceperuntq3 omnia
que possederant. camelorꝝ quinqua
ginta milia. ouiū ducenta quinqua
ginta milia. asinos duo milia. ⁊
aīas hoīm centū milia Vulnerati
aūt multi corruerūt: fuit enim bellū
dm̄ Habitaueruntq3 pro eis usq3
ad t̃nsmigrationem. Filij quo
q3 dimidie tⁱbus manasse possede
rūt t̃ram a finibꝰ basan usq3 baal
hermon ⁊ sanir. et montem her
mon Ingens quippe numerus erat
Et hij fuerūt pⁱncipes domus cog
nationis eoꝝ. epher. ⁊ iesi. ⁊ heli
el. ezriel. ⁊ ieremia. ⁊ odoia ⁊
iediel viri fortissimi. ⁊ potentes ⁊
nominati duces in familijs suis
Reliquerūt autē dm̄ patrū suoꝝ. ⁊
fornicati sūt post deos p̄p'loꝝ t̃re.
quos abstulit dn̄s corā eis: ⁊ susci
tauit deus isrl' spm̄ phul. regis as
sirioꝝ. ⁊ spm̄ teglat phalassar
regis assur: ⁊ t̃nstulit ruben ⁊ gad
⁊ dimidiā tⁱbum manasse. ⁊ adux
it eos in ale. ⁊ habor. et ara flu
uium gozan usq3 ad diē hanc:

Filij leui Caplm̄ · vi ·
gerson · caath · et merari · filij
caath · amram, ysaar hebron · et
oziel · filij amram aaron, moyses ·
et maria · filij aaron · nadab · et abiu ·
et eleazar et ythamar Eleazar
genuit finees: et finees genuit abi
sue · Abisue vero genuit bochi: et
bochi genuit ozi · Ozi genuit
zaraiam: et zaraias genuit me
raioht Porro meraioth genuit
amariam: et amarias genuit
achitob Achitob genuit sadoch:
sadoch genuit achimaas · Achima
as genuit azariam: et azarias
genuit iohannan Iohannan genu
it azariam: ipē est qui sacdocio
functus est in domo quā edificauit
salomon in ihrlm Genuit autē
azarias amariam: et amarias
genuit achitob Achitob genuit
sadoch: et sadoch genuit sellum ·
Sellum genuit helchiam: et helchi
as genuit azariam Azarias ge
nuit saraiam: et saraias genuit
iosedech Porro iosedech egressus
est qn̄ transtulit dn̄s iudam et ihrlm
p manus nabugodonosor Filij er
go leui gerson · caath et merari;
et hec noīa filiorum gerson, lobeni et
semei · filij caath · amram, et ysa
ar · et hebron et oziel · filij merari
mooli: et musi · Hee autem cognatio
nes leui scd̄m familias eorum Ger
som · lobeni filius eius, iaath filius
eius · zamma filius eius · ioaa filius
eius · addo filius eius · zara filius
eius, iethrai filius eius Filij ca
ath · amminadab filius eius, core
filius eius · asir filius eius · hel
chana filius eius · abiasaph fi
lius eius · asir · filius eius · taath fili
us eius, uriel filius filius eius, ozi
as filius eius, saul filius eius · Filij hel
chana amasai et achimoth · et helcha
na · filij helchana · sophai filius eius,
naath filius eius · heliab filius eius ·
heroam filius eius · helchana filius
eius / Filij samuel · primogenitus vas
seni et abia / Filij autē merari moo
li, lobeni filius eius, semei filius, oza
filius eius, samaa filius eius, aggi
as filius eius, asaia filius eius
Isti sunt quos constituit dauid sup can
tores domus dn̄i, ex quo colloca
ta ē archa: et ministrabant coram
tabernaclo testimonij canentes do
nec edificaret salomon domū dn̄i
in ihrlm Stabant autem iuxta
ordinem suū in ministerio hij vero
sunt qui assistebant cū filijs suis
de filijs caath: — Cap̄
Heman cantor filius iohel · filij
samuel · filij helcana · filij ieroam
filij heliel · filij thau · filij suph · filij
helchana · filij maath filij amasai
filij helchana · filij iohel · filij azarie
filij sophonie · filij thaath · filij asir ·
filij abiasaph filij core · filij ysaar
filij caath · filij leui · filij isrl et frēs
eius Asaph qui stabat a dextris
eius filius barachie · filij samaa filij
michael · filij basie filij melchie
filij athanai · filij zara · filij adaia ·
filij ethan filij zamma · filij semei
filij leth filij gerson · filij leui · Filij
autem merari fr̄s eorum ad sinis
tram ethan filius chusi · filij abdi
filij maloch filij asabie · filij ama
sie filij helchie · filij amasai filij
bonni · filij somer filij mooli · filij

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

musi. filii merari filii levi: fratres quoque eorum levite qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus

Aaron vero et filii eius ¶ adolebant incensum super altare holocausti, et super altare thimiamatis in omne opus sancti sanctorum. et ut precarentur pro israel: iuxta omnia que preceperat moyses servus dei. Hii sunt autem filii aaron: eleazar filius eius. phinees filius eius. abisue filius eius. bocci filius eius. ozi filius. zaraias filius eius. meraioth filius eius. amarias filius eius. achitob filius eius. sadoch filius eius. achimaas filius eius

Et hec habitacula eorum per vicos atque confinia filiorum scilicet aaron. iuxta cognationes caathitarum: ipsis enim sorte contigerant Dederunt igitur eis hebron in terra iuda. et suburbana eius per circuitum: agros autem civitatis et villas caleph filio iephone Porro filiis aaron dederunt civitates ad confugiendum. hebron et lobna et suburbana eius / iether quoque et estmo cum suburbanis suis: sed et helon et dabir cum suburbanis suis / asan quoque et bethsames et suburbana eorum De tribu autem beniamin. gabee et suburbana eius et almath cum suburbanis suis, anathot cum suburbanis suis Omnes civitates xiii per cognationes suas Filiis autem caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu manasse in possessionem urbes decem Porro filiis gerson per cognationes suas de tribu ysachar. et de tribu asser et de tribu neptalim. et de tribu manasse. in basan urbes xiii.

Filiis autem merari per cognationes suas de tribu ruben et de tribu gad et de tribu zabulon dederunt sorte civitates xii. Dederunt quoque filii israel levitis civitates et suburbana earum dederuntque per sortem ex tribu filiorum iuda. et ex tribu filiorum symeon. et ex tribu filiorum beniamin urbes has quas vocaverunt nominibus suis. et ex hiis qui erant ex cognatione filiorum caath: fueruntque civitates in terminis eorum de tribu ephraym Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, sichem cum suburbanis suis in monte ephraym et gazer cum suburbanis suis, iecmaam quoque cum suburbanis suis et bethoron similiter: necnon et helon cum suburbanis suis, et gethremmon in eundem modum Porro ex dimidia tribu manasse aner et suburbana eius, balaam et suburbana eius: hiis videlicet qui de cognatione filiorum caath reliqui erant.

Filiis autem gersom de cognatione dimidie tribus manasse gaulon in basan et suburbana eius et astaroth cum suburbanis suis De tribu ysachar cedes et suburbana eius, et daberath cum suburbanis suis: ramoth quoque et suburbana illius: et anem cum suburbanis suis De tribu vero aser masal cum suburbanis suis et abdon similiter: acach quoque et suburbana eius. et roob cum suburbanis suis. Porro de tribu neptalim cedes in galilea et suburbana eius: amon cum suburbanis suis. et cariathaim et suburbana eius Filiis autem merari residuis. de tribu zabulon remmono et suburbana eius: et thabor cum suburbanis suis Trans iordanem quoque ex adverso iericho contra orientem iordanis de

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tribu ruben bosor in solitudine cū
suburbanis suis. et iasa cū suburba
nis suis: cademoth quoq; et subur
bana eius: et miphaath cū subur
banis suis Nec non de tribu gad
ramoth in galaad et suburba
na eius: manaim cū suburbanis
suis. sed et esbon cū suburbanis suis.
et iezer cū suburbanis suis. Cap septimum

Porro filij ysachar
thola et phua et iasub et sa
maron quatuor. filij tola. ozi et
raphaia et ierihel et iemai et iep
son et samuel: pn̄cipes p domos
cognationū suarū De stirpe tho
la viri fortissimi numerati sūt in
dieb; dauid xxii. milia sexcenti
Filij ozi iezraia de quo nati sūt
michael et obadia. et iohel et iesia
qnq; omēs pn̄cipes. cumq; eis per
familias et populos suos accincti
ad pliū viri fortissimi xxx. vi. mi
lia Multas enī habuerunt vxōes
et filios. frēs q; eorū p omnem
cognationem ysachar robustissi
mi ad pugnandum lxxx. vij mi
lia numerati sūt Filij beniamin
bale. et bochor et iadihel tres. filij
bale. esbon et ozi. et ozihel et ieri
moth et urai qnq; pn̄cipes fami
liarū. et ad pugnandum robustis
simi. numero autem eorū xx^ti duo
milia. et triginta quatuor Porro
filij bochor zamira et ioas et helie
zer et helioenai et amri et ieri
moth et anathot et almathan:
Omēs hij filij bochor Numerati sūt
autem p familias suas pn̄cipes
cognationū ad bella fortissimi xx^ti
milia et ducēti Porro filij iedi
hel. balan filij autem balan. hieus
et beniamin et athot et chanana
et iothan et tharsis et ahisaar.
Omēs hij filij iediel pn̄cipes cog
nationū suarū viri fortissimi. xvi
milia et ducēti ad pliū procedentes.
Sephan quoq; et haphan filij hir et
asim. filij aser. Filij autē neptalim
iasihel. et guni. et aser et sellum filij
baala Porro filius manasse esrel:
cōcubina q; eius sira pepit ma
chir patrē galaad Machir autē
accepit vxores filijs suis apphan
et sephan: et habuit sororem noīe
maacha Nomen autem secūdi sal
phaath: nateq; sūt salphaath filie:
et pepit maacha vxor machir filiū.
vocauitq; nomen eius phares por
ro nomen frīs eius sares: et filij eius
vlam et recem. Filius vlam badan
Hij sūt filij galaad filij machir. filij
manasse Soror aūt eius regina
pepit virū: et abiezer et moola
Erant autem filij semida. achim et
sichem et leci. et aniam. Filij autē
ephraim sutala. bared filius. elada
filius eius. thaath filius eius. et huius
filius zabad. et huius filius suthala.
et huius filius ezer. et helad Occide
rūt autem eos viri geth indigne:
qr descenderant vt inuaderent pos
sessiones eorū Luxit igit̄ ephraim
pat̄ eorū mltis dieb;. et venerūt
frēs eius vt cōsolarent̄ eum. Ingres
susq; est ad vxorem suam Que
cōcepit et pepit filiū. et vocauit
nomē eius beria. eo qd̄ in mal'
domus eius ortus eēt. Filia autē
eius fuit sara: q̄ edificauit betho
ron inferiorem et supiorem. et ozen
zara Porro filius eius rapha
et reseph. et thale de quo natus est
thaan. qui genuit laadan Huius
quoq; filius ammiud genuit elisa
ma: de quo ortus est nun. qui ha

buit filiū iosue. Possessio autem
eorum et habitacio bethel cū filiab9
suis / et contra orientem noram ad
occidentalem plagam gazer et filie
eius / sichem quoque cum filiabus suis.
usque aza et filiabus eius. Iuxta fili
os quoque manasse bethsan et filias
eius. thanach et filias eius; maged
do et filias eius. dor et filias eius. In
hiis habitauerūt filii ioseph filii isrl'
Filii aser. iomna et iesua et isui et ba
ria et sara soror eorum. filii autē
baria heber et melchiel: ipse est pr
barzaith. heber autem genuit
iephlath et somer et otham et suaa
sororem eorum. filii iephlath phosech
et chamaal et asoph. hii filii iephlath
porro filii somer. ahi et roaga et
iaba et aram. Filii autem helem
fris eius supha et iemna. et selles
et amal. filii supha. sue. arnaphet
et sual. et beri et iamra bosor et odech.
sammaa et salusa et ietran et be
ra filii iether. iephone et phaspha
et ara. filii autem olla arehe et
anihel et resia. Omnes hii filii aser.
principes cognacionū electi atque
fortissimi duces ducum. numerus
autem eorum etatis que apta esset
ad bellū xx.vi. milia. Cap viii

Beniamin autem genuit
bale primogenitū suū asbal
secundum et ohora terciū. inhaa
quartum. et rapha quintū. Fue
runtque filii bale. addaor et gera et
abiud / abisue quoque et neman
et achoe. sed et gera. et sephuphan
et ura. hii sūt filii aod principes
cognacionū habitanciū in gabaa:
qui translati sūt in manath. Naaman
autem et achia et gera ipse
transtulit eos: et genuit oza et ahiud.
Porro saarim genuit in regione
moab: postquam dimisit usim
et bara uxores suas. Genuit autē
de edes uxore sua iobab et sebia
et mosa et molchom / iehus quoque
et sechia et marma. hii sūt filii eius
principes in familiis suis. Meusim
vero genuit abitob et elphaal. porro
filii elphaal. heber et misaam et sa
math / hic edificauit ono et lod et
filias eius. Baria autem et samma
principes cognacionū habitanciū in
aialon: hii fugauerūt habitatores
geth. et ahio et sesach et ierimoth
et zabadia et arod et eder / michael
quoque et iespha. et ioaa. filii baria:
et zabadia et mosollam et ezeci et
hebar et iesamari et ~~iezlia~~ iezlia
et iobab filii helphahalath et iazim
et zechri et zabdi et helioenai et sele
thai et heliel et adaia et baraia et
samarath. filii semei. et iesphan et
heber et eliel et abdon et zechri et
hanan et anania et ailam et ana
~~thotia~~ thothia et iephdaia et phanu
el. filii sesach et semsari et sozia
et otholia et iersia et helia et zechri.
filii ierham / hii patriarche et cog
nacionū principes; qui habitauerūt
in ierlm. In gabaon autem habita
uerūt abi gabaon; et nomen uxo
ris eius maacha / filiusque eius primo
genitus abdon et sur. et cis. et baal
et nadab. gedur quoque et ahio et za
cher et macelloth qui genuit sam
maam. habitaueruntque ex adverso fratrum
suorum in ierlm cū fratribus suis. Ner
autem genuit cys. et cys genuit
saul. Porro saul genuit ionathan
et melchisue et abinadab et esbaal

myphibaal

Filius autem ionathan meribbaal et meribbaal genuit micham. Filii micha phiton et melech et tharaa et achaz. et achaz genuit ioada et ioada genuit almoth et asmoth et zamrian. Porro zamri genuit mosa et mosa genuit baana cuius filius fuit rapha de quo ortus est elasa qui genuit esel. Porro esel sex filii fuerunt hiis nominibus azricham. bochrii. ismael. saria. abadia. anan. Omnes hii filii esel. Filii autem asech fratris eius ulam primogenitus et hus secundus et heliphalet tercius. Fueruntque filii ulam viri fortissimi robustissimi et magno robore tendentes arcum et multos habentes filios ac nepotes usque ad centum quinquaginta milia. omnes filii beniamin.

Capitulum nonum.

Universus ergo israel dinumeratus est et summa eorum descripta est in libro regum israel et iuda. translati que sunt in babilonem propter delictum suum. Qui autem habitauerunt primum in possessionibus et in urbibus suis israel sacerdotes et leuite et nathinei commorati sunt in iherusalem de filiis iuda et de filiis beniamin de filiis quoque ephraim et manasse. othei filius amiud. filius emri. filii omrai. filii bonni. De filiis phares filii iuda. et de seloni. asaia primogenitus et filii eius. De filiis autem zara. iehuel et fratres eorum sexcenti nonaginta. Porro de filiis beniamin salo filius mosollam. filii odaia. filii asana. et iobonia filius iheroam. et hela filius ozi. filii mothori et mosollam filius saphatie filii rahuel filii iebanie et fratres eorum per familias suas noningenti quinquaginta sex. Omnes hii principes cognationum per domos patrum suorum.

De sacerdotibus autem iedaia. ioarib et iachim. azarias quoque filius helchie filii mosollam. filii sadoch filii meraioth. filii achitob pontifex domus dei. Porro adaias filius iheroam. filii phassor. filii melchia. et masaia filius adihel. filii iezra. filii mosollam. filii mosollamoth. filii emmer. fratres quoque eorum principes per familias suas mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo dei.

De leuitis autem semeia filius assub. et filii ezricam filii asebi. De filiis merari bachachar carpentarius. et galal et mathania filius micha. filii zechri. filii asaph et obdia filius semeie. filii galal. filii galaal. filii ydithum et barachia filius asa. filii helchana qui habitauit in atriis nethophati. Ianitores autem sellum. et achub. et thelmon et ahyman et fratres eorum. Sellum princeps usque ad illud tempus in porta regis ad orientem obseruabant per vices suas de filiis leui. Sellum vero filius chore. filii abiasaph. filii core cum fratribus suis et domo patris sui hii sunt chorite super opera ministerii custodes vestibulorum tabernaculi et familie eorum per vices castrorum domini custodientes introitum. phinees autem filius eleazari erat dux eorum coram domino. Porro zacharias filius mosollam ianitor porte tabernaculi testimonii. Omnes hii electi in ostiarios per portas ducenti duodecim et descripti in villis propriis quos constituerunt dauid et samuel videns in fide sua tam ipsos quam filios eorum in hostiis domus domini et in tab-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nacl(i)s vicib(us) suis. Per quatuor ue(n)
tos erant hostiarij: id e(st). ad oriente(m)
et ad occidentem ad aquilonem et
ad austrum/ fr(atr)es aute(m) eor(um) in vicu
lis morabant(ur): (et) veiebant i(n) sabba
(suis) tis de temp(or)e usq(ue) ad tempus. Hijs
quatuor leuitis creditus erat o(mn)is
numer(us) ianitor(um). et erant sup(er)
exedras et thesauros domus d(omi)ni
Per gyrum quoq(ue) templi d(omi)ni mo
rabant(ur) in custodijs suis: ut cum
tempus fuiss(et) ipsi mane aperirent
fores De hor(um) gene(re) erant (et) sup(er)
vasa ministerij/ ad numeru(m) enim
inferabantur vasa et efferebant(ur). De
ipsis (et) qui credita habebant uten
silia s(an)c(tu)arij p(re)erant simile et vino
et oleo et thuri et aromatib(us) filij
autem sac(er)dotum ungenta ex aro
matib(us) c(on)ficiebat/ (et) mathathias le
uites p(ri)mogenit(us) sellum corite p(re)
fect(us) erat eor(um) qui in sartagine
frigebat(ur). Porro de filijs caath fr(atr)i
bus eor(um) sup(er) panes erant p(ro)positi
o(mn)is: ut semp(er) nouos p(er) singula sab
bata p(re)pararent. Hij sunt p(ri)ncipes
cantor(um) p(er) familias leuitar(um). qui i(n)
exedris morabant(ur): ita ut die et
nocte iugit(er) suo ministerio deseru
irent. Capita leuitar(um) p(er) familias
suas p(ri)ncipes manserunt in ih(e)r(usa)l(e)m/ i(n)
gabaon autem co(m)morati su(n)t. Pa
ter gabaon iahiel. et nomen uxo
ris eius maacha: filius p(ri)mogeni
tus eius abdon. et sur (et) cis et
baal et ner (et) nadab. gedur quo
q(ue) (et) ahio (et) zacher et macelloth.
Porro macelloth genuit semmaa
am. Isti habitauerunt e regione
fratrum suor(um) in ih(e)r(usa)l(e)m cu(m) fr(atri)b(us)
suis. Ner autem genuit cis et
cis genuit saul: et saul genuit
ionathan et melchisue (et) abina
dab (et) esbaal/ filius autem ionathan
meribbaal: et meribbaal genuit
micha. Porro filij micha. phiton
et maleth et tharaa et achaz.
Achas autem genuit iara et
iara genuit alamath (et) azimoth
(et) zamri. et zamri genuit mo
sa. Mosa genuit baana cuius filius
raphaia genuit elasa. de quo
ortus est esel. Porro esel sex
filios habuit hijs no(m)i(n)ib(us). ezrica(m).
bochru. ysmael. saria. obdia. anan.
hij filij esel. Capitulum decimum

Philistijm autem pugnabant
contra isr(ae)l. fugeruntq(ue) vi(ri)
isr(ae)l palestinos. et ceciderunt vul
nerati in monte gelboe. Cumq(ue)
appropinquassent philistei p(er)seque(n)
tes saul et filios eius. p(er)cusserunt
ionathan et abinadab (et) melchi
sue filios saul. Et aggrauatu(m) est p(re)
liu(m) (contra) saul: inueneruntq(ue) eum sa
gittarij et vulneraueru(n)t iaculis.
Et dixit saul ad armigeru(m) suu(m).
Euagina gladiu(m) tuu(m) et interfice
me: ne forte veniant incircu(m)cisi et (isti)
illudant m(ihi). Noluit autem armig(er)
eius hoc face(re): timore p(er)territus. Ar
ripuit igit(ur) saul ensem: et irruit
in eu(m). Quod cu(m) vidisset armig(er)
eius. videlic(et) mortuu(m) e(ss)e saul: ir
ruit etiam ipse in gladiu(m) suu(m) et
mortuus est. Interijt ergo saul
et tres filij eius: et omnis dom(us)
illi(us) parit(er) concidit. Quod cu(m)
vidissent viri isr(ae)l qui habitabant
in ca(m)pestrib(us) fugeru(n)t. (et) saul ac
filijs eius mortuis dereliqueru(n)t
urbes suas. et huc illucq(ue) disp(er)si
su(n)t/ veneruntq(ue) philistijm et ha

bitauerunt in eis. Die igitur altero
detrahentes philistiim spolia caeso-
rum: inuenerunt saul et filios eius
iacentes in monte gelboe. Cumque
spoliassent eum et amputassent ca-
put armisque nudassent: miserunt
in terram suam ut circumferretur et
ostenderetur ydolorum templis et populis.
Arma autem eius consecrauerunt in
fano dei sui: et caput affixerunt
in templo dagon. Hoc cum audissent
viri iabes galaad. omnia scilicet
que philistiim fecerant super saul con-
surrexerunt singuli virorum fortium
et tulerunt cadauera saul et filiorum
eius. attuleruntque ea in iabes. et sepe-
lierunt ossa eorum subter quercum que
erat in iabes: et ieiunauerunt vii
diebus. Mortuus est ergo saul propter
iniquitates suas. eo quod preuaricatus
sit mandatum domini quod preceperat
et non custodierit illud: sed et insu-
per etiam phitonissam consuluerit.
nec sperauerit in domino. propter quod
et interfecit eum: et transtulit reg-
num eius ad dauid filium ysai.

Congregatus Cap xi
est igitur omnis israel ad dauid
filium ysai
in hebron dicens. Os tuum sumus
et caro tua. heri quoque et nudius-
tercius cum adhuc regnaret saul
tu eras qui educebas et introdu-
cebas israel. Tibi enim dixit dominus
deus tuus. Tu pasces populum meum
israel. et tu eris princeps super eum.
Venerunt ergo omnes maiores natu
israel ad regem in hebron: et iniit
dauid cum eis fedus coram domino. Vnxe-
runtque eum regem super israel. iuxta
sermonem domini quem locutus est
in manu samuel. Abiit quoque da-
uid et omnis israel in iherusalem.
hec est iebus: ubi erant iebusei
habitatores terre. Dixeruntque qui ha-
bitabant in iebus ad dauid. Non ingre-
dieris huc. Porro dauid cepit ar-
cem syon: que est ciuitas dauid. dix-
itque. Omnis qui percusserit iebuseum
in primis: erit princeps et dux. As-
cendit igitur primus ioab filius sar-
uie: et factus est princeps. Habita-
uit autem dauid in arce: et idcir-
co appellata est ciuitas dauid. edi-
ficauitque urbem in circuitu a mel-
lo usque ad gyrum: ioab autem reli-
qua urbis extruxit. Proficie-
batque dauid uadens et crescens:
et dominus exercituum erat cum eo. Hii
principes virorum fortium dauid. qui ad-
iuuerunt eum ut rex fieret super omnem
israel iuxta verbum domini quod locutus est
ad israel: et iste numerus robustorum
dauid. Iesbaam filius achamoni
princeps inter triginta. iste leua-
uit hastam suam super trecentos vul-
neratos una vice. et post eum
eleazar filius patrui eius achoites:
qui erat inter tres potentes. Iste
fuit cum dauid in afec domim
Quando philistiim congregati
sunt ad locum illum in prelium. et erat
ager regionis illius plenus ordeo.
fugeratque populus a facie philistiorum:
hic stetit in medio agri et defendit
eum. Cumque percussisset philisteos: de-
dit dominus salutem magnam popu-
lo suo. Descenderunt autem tres de
triginta principibus ad petram in
qua erat dauid. in speluncam odol-
lam: quando philistiim fuerant castra
metati in valle raphaim.
Porro dauid erat in presidio; et
statio philistinorum in bethleem.
Desiderauit igitur dauid et dixit. O
si quis daret mihi aquam de cister-
na bethleem: que est in porta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tres ergo isti per media castra philisti
norum preruperunt & hauserunt aquam
de cisterna bethleem. que erat in por
ta: et attulerunt ad dauid ut biberet
Qui noluit: sed magis libauit eam
domino dicens Absit ut in conspectu dei
mei hoc faciam et sanguinem virorum is
torum bibam: quia in periculo animarum
suarum attulerunt mihi aquam Et ob
hanc causam noluit bibere. Hec fece
runt tres robustissimi Abisai quoque
frater ioab ipse erat princeps trium &
ipse leuauit hastam suam contra tre
centos vulneratos Et ipse erat inter
tres nominatissimus. inter tres
secundus inclitus et princeps eorum / ve
rumtamen usque ad tres primos non perue
nerat Banaias filius ioiade vir
robustissimus qui multa opera perpetra
rat de capsahel / ipse percussit duos
ariel moab: & ipse descendit et inter
fecit leonem in media cisterna tempore
niuis: et ipse percussit virum egip
tium. cuius statura erat quinque cubito
rum & habebat lanceam ut liciato
rium texentium Descendit ergo ad
eum cum virga. et rapuit hastam
quam tenebat manu: et interfecit
eum hasta sua. Hec fecit banaias
filius ioiade. qui erat inter tres ro
bustos nominatissimus. inter xxx
primus: verumtamen ad tres usque
non peruenerat. Posuit autem eum
dauid ad auriculam suam Por
vi ro fortissimi in exercitu. asael fratrer
ioab & eleanan filius patrui eius
de bethleem / semmoth arorites.
helles phalonites. hyras filius
achis thecuites. abiezer anatho
thites. sobothai asothites. ylai
achoites. marai neophatites. he
led filius baana nechophatites.
ethai filius ribai de galaad fili

orum beniamin / banaia pharatho
nites / viri de torrentes gaas abi
al arbatites. azmoth baurami
tes. eliaba salabonites. Filii asom
gezonites. ionathan filius sega
arahites. ahiam filius achar arari
tes. heliphal filius uri / apher me
cherathites. ahia phellonites. asrai
carmelites. noorai filius azbi / io
hel frater nathan / mabar filius aga
rai / sellech ammonites / naorai be
rothites armiger ioab filii saruie
/ iras iethreus. gareb iethreus / urias
hetheus / zabad filius oholi. adina
filius segar rubenites princeps ru
benitarum. & cum eo triginta: hanan
filius maacha. et iosaphat matha
nites / ozias astarotites / semma
& iahel filii othan arorites / iedi
hel filius samri. & ioha frater eius
thosaites / heliel mauuites. & ieri
bai. & iosoia filii elnaem. & iethma
maobites. heliel & obed. & iasiel
de masobia. Capitulum xii

Hii quoque venerunt ad dauid
in siceleg cum adhuc fugeret
saul filium cis. qui erant fortissimi
et egregii pugnatores: tendentes
arcum. et utraque manu fundis
saxa iacientes. et dirigentes sa
gittas de fratribus saul ex beniamin
princeps abiezer. & ioas filius a
maa gabathites. & iaziel et phal
leth filii asmoth. & baracha. & ie
hu anathotites. samaias quoque
gabaonites. fortissimus inter trigin
ta. & super triginta. Ieremias &
iezihel. & iohanan & iezbad gade
rothites. eluzai. et ierimuth
& baalia. et samaria & sapha
tia arophites. helchana et iesia
et asrahel. & ioezer. & iesbaam
de careim / ioehela quoque & zaba

dia filii iheroam de gedor. Sed et
de gad transfugerunt ad dauid cum
lateret in deserto viri robustissi
mi et pugnatores optimi tenen
tes clipeum et hastam facies eo
rum quasi facies leonis: et velo
ces quasi caprie in montibus. Ezer prin
ceps. obdias secundus. heliab tercius.
masmana quartus. iheremias quintus.
ethi sextus. heliel septimus. ioha
nan octauus. helzebad nonus. ihe
mias decimus: bachanai undecimus
hii de filiis gad principes exercitus
Nouissimus centum milibus preerat:
et maximus mille. Isti sunt qui transi
erunt iordanem mense primo. quando
inundare consueuit super ripas suas:
et omnes fugauerunt qui morabantur
in vallibus ad orientalem plagam
et ad occidentalem. Venerunt autem
et de beniamin et de iuda ad
presidium in quo morabatur dauid (Egressusque est dauid)
obuiam eis: et ait. Si pacifice ve
nistis ad me ut auxiliemini mi
cor meum iungatur vobis. Si autem
insidiamini michi pro aduersariis
meis cum ego iniquitatem in ma
nibus non habeam: videat deus pa
trum nostrorum et iudicet. Spiritus vero in
duit abisai principem inter triginta:
et ait. Tui sumus o dauid: et tecum
fili ysai. Pax pax tibi. et pax
adiutoribus tuis: te enim adiuuat
deus tuus. Suscepit ergo eos da
uid: et constituit eos principes tur
me. Porro de manasse transfuge
runt ad dauid quando veniebat cum
philistiim ut aduersum saul pugna
ret: et non dimicauit cum eis. quia
inito consilio remiserunt eum prin
cipes philistinorum dicentes. Pericu
lo capitis nostri reuertetur ad dominum nos
trum saul. Quando igitur reuersus est (suum)
in sicelech: transfugerunt ad eum

de manasse ethnas et iozabad et
iedihel. et michael et iozabath et
helui et salathi principes militum
in manasse. Hii prebuerunt auxilium
dauid aduersus latrunculos: omnes enim
erant viri fortissimi. et facti sunt princi
pes in exercitu. Sed et per singulos dies
veniebant ad dauid ad auxilian
dum ei: usque dum fieret grandis nu
merus quasi exercitus dei. Iste quoque
est numerus principum exercitus qui
venerunt ad dauid cum esset in he
bron ut transferrent regnum saul ad
eum iuxta verbum domini. Filii iuda porta
tes clipeum et hastam sex milia oc
tingenti. expediti ad prelium. De filiis
symeon virorum fortissimorum ad pug
nandum. septem milia. centum. De fi
liis leui. quatuor milia. sexcenti.
Ioiada quoque princeps de stirpe aaron:
et cum eo tria milia septingenti. Sadoch
etiam puer egregie indolis et
domus patris eius principes xxii.
duo. De filiis autem beniamin fratribus
saul tria milia; magna enim pars
eorum adhuc sequebatur domum saul.
Porro de filiis ephraim xx. mi
lia octingenti fortissimi robore vi
ri nominati in cognationibus suis.
Et ex dimidia parte tribus manasse
decem et octo milia. singuli per
nomina sua venerunt ut constituerent
regem dauid. De filiis quoque ysa
char viri eruditi qui nouerant
singula tempora ad precipiendum quid
facere deberet israel: principes ducenti.
Omnis autem reliqua tribus eorum
consilium sequebatur. Porro de zabulon
qui egrediebantur ad prelium et stabant
in acie instructi armis bellicis.
quinquaginta milia venerunt in

auxiliū non in corde duplici· ⁊ de
neptalim pn̄cipes mille. et cum eis
instructi clipeo et hasta xxx et
septē milia De dan etiam pparā
ti ad pliū xx^ti et octo milia sex
centi· ⁊ de aser egredientes ad
pugnam ⁊ in acie prouocantes.
xl· milia Trans iordanen autem de
filijs ruben. et gad. et dimidia
pte tribus manasse instructa ar
mis bellicis. centū xx^ti milia Oēs
isti uiri bellatores ⁊ expediti ad
pugnandū corde pfecto uenerūt
in hebron· ut constituerent regē
dauid sup uniūsū isrł Sz et oms
reliqⁱ ex isrł uno corde erat· ut
rex fieret dauid sup uniūsum isrł
fueruntq; ibi apud dauid tribus die
bus. comedentes ⁊ bibentes· pparā
cor uerāt enī eis fr̄es sui Sz et qui
iuxta eos erant usq; ad ysachar.
et zabulon ⁊ neptalim afferē
bant panes in asinis et camelis.
⁊ mulis ⁊ bubus ad vescendū·
farinam. palatas. uuam passam.
uinū. oleum. boues. arietes. ad
omnem copiam· gaudiū quippe erat
in isrł Caplm̄ xiii·

Inijt autem consiliū dauid cū
tribunis et centurionibus.
et uniūsis pn̄cipibus· et ait ad
omnem cetum israhel Si placet
uobis et a dn̄o deo nr̄o egredit^r
sermo quem loquor· mittamus
ad fr̄es nr̄os reliquos in uniūsas re
giones isrł· et ad sacerdotes et leuitas
qui habitant in suburbanis urbiū:
ut congregent^r ad nos· ⁊ reducamus
archam dei nr̄i ad nos Nō enī re
quisiuimus eam diebus saul Et
respondit uniūsa multitudo ut ita
fieret placuerat enī sermo omni
pplō Congregauit ergo dauid cun
ctū isrł a sior egipti usq; dum egre
diaris emath ut adduceret archā
dei de cariathiarim: et ascendit
dauid et oms isrł ad collem caria
thiarim que ē in iuda· ut afferret
inde archam dn̄i dei sedentis sup
cherubim, ubi inuocatū est nomen
eius Inposueruntq; archam dei
sup plaustrum nouū de domo a
minadab· oza autem et fr̄es eius
minabāt plaustrū Porro dauid
et uniūsus isrł ludebāt coram
dn̄o omni uirtute· in canticis ⁊ in cy
tharis. ⁊ psalterijs et tympanis.
⁊ cymbalis et tubis Cum autem
puenissent ad aream chidon. teten
dit oza manū suam ut sustenta
ret archam· bos quippe lasciui
ens paululū inclinauerat eam
Iratus est itaq; dn̄s contra ozam.
et pcussit eum eo qd tetigisset
archam: et mortuus ē ibi corā
dn̄o Contristatus ē aūt dd eo qd diui
sisset dn̄s ozam· uocauit locū illū
diuisio oza· usq; in psentem diem
et timuit deum tunc temporis dicens
Quomodo possum ad me intro
ducē archam dei· Et ob hanc cau
sam non eā adduxit ad se hoc ē
in ciuitatem dauid· sed diuertit
in domum obededom gethei Man
sit ergo archa dei in domo obede
dom tribus mensibus· et benedixit
dn̄s domui eius et omnibus que
habebat Caplm̄ xiiii

Misit quoq; rex tyri nuncios ad yram
dauid. et ligna cedrina. et ar
tifices parietū· lignorūq;· ut edi
ficarent ei domū Cognouitq;
dauid qd confirmasset eum dn̄s in
regem sup isrł· et subleuatū est
regnū suum sup populū eius isrł

Accepit quoque david alias uxores
in ierusalem: genuitque filios et filias. Et
hec nomina eorum qui nati sunt ei in Ie-
rusalem. Samua et Sobab. nathan.
et salemon. iebaar. et elisu et elipha
leth. noga quoque et napheg et iaphie.
elisama et baliada. et eliphaleth.
Audientes autem philistiim quod
unctus esset david in regem super
universum israel. ascenderunt omnes ut
quererent eum. Quod cum audisset
david. egressus est obviam eis. Por-
ro philistiim venientes diffusi sunt
in valle raphaim. Consuluitque da-
vid dominum dicens. Si ascendam
ad philisteos. et si trades eos in
manu mea. Et dixit ei dominus. As-
cende: et tradam eos in manu tua.
Cumque illi ascendissent in baalpha-
rasim: percussit eos ibi david. et dix-
it. Divisit dominus inimicos meos
per manum meam: sicut dividuntur aque.
Et idcirco vocatum est nomen loci illius
baal pharasim. Dereliqueruntque ibi
deos suos: quos david iussit exu-
ri. Alia etiam vice philistiim ir-
ruerunt: et diffusi sunt in valle.
Consuluitque rursum david dominum. et
dixit ei deus. Non ascendas post
eos. Recede ab eis: et venies contra
illos ex adverso pirorum. Cumque au-
dieris sonitum gradientis in cacu-
mine pirorum: tunc egredieris ad
bellum. Egressus est enim deus ante
te: ut percutiat castra philistiim.
Fecit ergo david sicut preceperat
ei deus: et percussit castra philis-
tinorum de gabaon usque gazera.
Divulgatumque est nomen david
in universis regionibus: et dominus
dedit pavorem eius super omnes
gentes. Capitulum xv.

Fecit quoque sibi domos in civi-
tate david. et edificavit locum
arche dei: tetenditque ei tabernaculum.
Tunc dixit david. Illicitum est ut a
quoquam portetur archa dei nisi a le-
vitis quos elegit dominus ad portan-
dum eam: et ad ministrandum sibi
usque in eternum. Congregavitque uni-
versum israel in ierusalem. ut afferretur
archam dei in locum suum quem prepara-
verat ei: necnon et filios aaron et
levitas. De filiis caath. uriel princeps
fuit: et fratres eius centum xx. De filiis
merari. asaia princeps: et fratres eius
ducenti xx. De filiis gersom iohel
princeps. et fratres eius centum xxx. De
filiis elisaphan semeias princeps: et fratres
eius ducenti. De filiis hebron eliel
princeps: et fratres eius lxxx. De filiis
oziel. aminadab princeps. et fratres eius
centum xii. Vocavitque david sadoch et
abiathar sacerdotes et levitas uriel
asaiam iohel semeiam eliel et a-
minadab: et dixit ad eos. Vos qui
estis principes familiarum leviticarum
sanctificamini cum fratribus vestris. et afferte
archam domini dei israel ad locum qui ei
preparatus est: ne ut a principio quia
non eratis presentes percussit nos do-
minus sic et nunc fiat illicitum quid
nobis agentibus. Sanctificati sunt ergo sacer-
dotes et levite: ut portarent ar-
cham domini dei israel. Et tulerunt
filii levi archam dei sicut preceperat
moyses iuxta verbum domini humeris
suis in vectibus. Dixitque david prin-
cipibus levitarum ut constituerent de
fratribus suis cantores in organis mu-
sicorum. nablis videlicet lyris et cym-
balis. ut resonaret in excelsum soni-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

262

tus leticie Constitueruntque leuitas.
heman filium iohel: et de fratribus eius
asaph filium barachie De filijs uero
merari fratribus eorum ethan filium ca
saie. et cum eis fratres eorum. in secundo or
dine Zachariam et ben et iaziel
et semiramoth et iaihel et ani. eli
ab et banaiam et maasiam et ma
thathiam et eliphalu et macemiam
et obededom et ieihel ianitores/ por
ro cantores heman asaph et ethan
in cymbalis eneis concrepantes
Zacharias autem et ozihel et semi
ramoth. et iaihel et ani et eliab et
maasias et banayas in nablis ar
chana cantabant Porro matha
thias et eliphalu et macemias et
obededom et ieihel et azazin in
cytharis pro octaua canebant e
pinikion super victorijs Chonem
as autem princeps leuitarum prophe
tie preerat et ad precinendam me
lodiam Erat quippe valde sapiens
et barachias et helchana ianitores
arche Porro sebenias et iosaphat
et nathanael et amasia. et zacharias
et banaias et eliezer sacerdotes clan
gebant tubis coram archa dei; et obe
dedom et alias erant ianitores ar
che Igitur dauid et omnes maiores natu israel
et tribuni, ierunt ad deportandam
archam federis domini de domo obe
dedom cum leticia Cumque adiuuasset
deus leuitas qui portabant archam
federis domini: immolabantur .vij. tauri
et septem arietes Porro dauid
erat indutus stola bissina. et vniuer
se leuite qui portabant archam:
cantoresque et chonenias princeps
prophetie inter cantores Dauid autem
indutus erat etiam ephot lineo:
vniuersusque israel deducebat archam
federis domini in iubilo, et sonitu
bucine, et tubis. et cymbalis. et nablis.
et cytharis concrepantes Cumque
peruenisset archa federis domini usque ad
ciuitatem dauid: michol filia saul
prospiciens per fenestram vidit regem
dauid saltantem atque ludentem: et
despexit eum in corde suo Capitulum xvi

Attulerunt igitur archam dei et
constituerunt eam in medio taber
naculi quod tetenderat ei dauid:
et obtulerunt holocausta et pacifica
coram domino Cumque complesset da
uid offerens holocausta et pacifica.
benedixit populo in nomine domini: et di
uisit vniuersis per singulos a viro
usque ad mulierem tortam panis.
et partem assę carnis bubule: et
frixam oleo similam Constituitque
coram archa domini de leuitis qui
ministrarent et recordarentur operum
eius, et glorificarent atque laudarent
dominum deum israel: asaph principem. et se
cundum eius Zachariam Porro ioa
hel et semiramoth. et ieihel et ma
thathiam et eliab et banaiam et
obededom et ieihel super organa psal
terij, et liras: asaph autem ut cym
balis personaret: banaiam vero et azi
hel sacerdotes canere tuba iugiter
coram archa federis domini In illo die
fecit dauid principem ad confitendum
domino asaph et fratres eius.
Confitemini domino et inuoca
te nomen eius: notas facite in po
pulis adinuentiones illius Cantate
ei et psallite et narrate omnia

mirabilia eius. Laudate nomen sanctum
eius letetur cor querencium dominum: que
rite dominum et virtutem eius. queri
te faciem eius semper. Recordami
ni mirabilium eius que fecit: sig
norum ~~illo~~ illius et iudiciorum oris
eius. Semen israel servi eius: filij
iacob electi illius. Ipse dominus deus
noster: in universa terra iudicia eius.
Recordamini in sempiternum pacti
eius: sermonis quem precepit in
mille generaciones / quem pepigit
cum abraham: et iuramenti illius eius
cum ysaac. Et constituit illud iacob
in preceptum: et israel in pactum sem
piternum / dicens: tibi dabo terram
chanaan: funiculum hereditatis
vestre / cum essent pauci numero: et parvi
coloni eius. Et transierunt de gente in
gente: et de regno ad populum alterum.
Non dimisit quemquam calumpni
ari eos: sed increpuit pro eis re
ges. Nolite tangere christos meos: et in
prophetis meis nolite malignari. Can
tate domino omnis terra: annunciate ex
die in diem salutare eius. Narra
te in gentibus gloriam eius: in cunctis
populis mirabilia eius. Quoniam magnus
horribilis dominus et laudabilis nimis: et honorabi
lis super omnes deos. Omnes enim dij po
pulorum ydola: dominus enim celos fecit. Con
fessio et magnificencia coram eo: illo
fortitudo et gaudium in loco eius.
Afferte domino familie populorum: affer
te domino gloriam et imperium: date domino glo
riam nomini eius. Levate sacrificium
et venite in conspectu eius: et adora
te dominum in decore sancto. Commove
atur a facie illius omnis terra: ipse
enim fundavit orbem immobilem.
Letentur celi et exultet terra: et di
cant in nacionibus dominus regnavit bit

Tonet mare et plenitudo eius: ex
ultent agri et omnia que in eis sunt.
Tunc laudabunt ligna saltus coram
domino: quia venit iudicare terram. Con
fitemini domino quoniam bonus: quoniam in eter
num misericordia eius. et dicite Salva nos
deus salvator noster: et congrega nos
et erue de gentibus / ut confiteamur
nomini sancto tuo: et exultemus in carmi
nibus tuis. Benedictus dominus deus israel
ab eterno usque in eternum: et dicat omnis
populus amen. et ymnum domino. De deo
reliquit itaque ibi coram archa
federis domini asaph et fratres eius: ut mi
nistrarent in conspectu arche iugiter
per singulos dies. et vices suas.
Porro obededom et fratres eius lx
octo. et obededom filium ydithum et
osa constituit ianitores / sadoch autem
sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram
tabernaculo domini in excelso quod erat in
gabaon: ut offerrent holocausta domino
super altare holocaustomatis iugiter
mane et vespere, iuxta omnia que scripta
sunt in lege domini quam precepit israeli: et
post eum heman et ydithum et reli
quos electos unumquemque vocabulo
suo. ad confitendum domino: quoniam in eter
num misericordia eius / heman quoque et ydi
thum canentes tuba: et quatientes
cymbala, et omnia musicorum orga
na ad canendum domino. Filios autem
ydithun fecit esse portarios. Re
versusque est omnis populus in domum
suam: et david ut benediceret eciam
domui sue. Capitulum xvij

Cum autem habitaret david
in domo sua: dixit ad na
than prophetam. Ecce ego habito in do
mo cedrina: archa autem federis
domini sub pellibus est et ait nathan

ad dauid. Omnia que in corde tuo sunt
fac: dns enim tecum e. Igitur nocte
illa factus est sermo dni ad natha
dicens Vade et loquere dauid seruo
meo Hec dicit dns Non edificabis
tu m domu ad habitandu: neqz enim
mansi in domo ex eo tpe quo eduxi
isrl usqz ad hanc diem: sed fui semp
mutans loca tabnaculi. et intentois
manens cu omni isrl. Nunquid lo
cutus sum saltem uni iudicum isrl.
quibus precepi ut pascerent ppl'm me
isrl um: et dixi: quare no edificastis m
domu cedrina. Nunc itaqz sic loqueris
ad seruu meu dauid Hec dicit dns
exercituu Ego tuli te cum in pascuis
sequereris gregem. ut esses dux po
puli mei isrl. et fui tecu quocuqz
prexisti. et interfeci oms inimicos
tuos coram te Fecique tibi nomen
qsi unius magnoru qui celebrantur
in tra Et dedi locu pplo meo isrl.
plantabitur et habitabit in eo. et
ultra non commouebitur: nec filij ini
quitatis atterent eos sicut a prin
cipio. ex diebus quibus dedi iudices
pplo meo isrl. et humiliauimus
uniuersos inimicos tuos Annunciao
ergo tibi: quod edificaturus sit do
mum tibi dns Cumqz impleueris
dies tuos ut uades ad patres tuos.
suscitabo semen tuu post te quod
erit de filijs tuis et stabiliam reg
num eius Ipse edificabit m do
mu: et firmabo soliu eius usqz i
sempiternu Ego ero ei in patrem.
et ipse erit m in filiu: et misam me
am no auferam ab eo sicut ab
stuli ab eo qui ante te fuit Et
statuam eum in domo mea et
in regno meo usqz in sempiternu:

et thronus eius firmissimus erit in ppe
tuu Iuxta omnia uba hec. et iuxta
uniuersam uisionem istam: sic locutus
e nathan ad dauid Cumqz uenisset
rex dauid. et sedisset coram dno. dixit
Quis ego sum dne deus. et que do
mus mea: ut perduceres m taliter. Sed
et hoc puum uisum e in conspectu tuo paru
Ideoqz locutus es sup domu serui tui
etiam in futurum: et fecisti me spec
tabilem sup oms hoies domine
deus meus Quid ultra addere pot
dauid: cu ita glorificaueris seruu tuu.
et cognoueris eum: Dne ppter famulu
tuu iuxta cor tuu fecisti omem mag
nificentiam hanc: et nota esse uo
luisti uniuersa magnalia Dne non
e similis tui: et no est alius deus
absqz te. ex omnibus quos audiui
mus auribus nris Quis autem e
alius ut pplus tuus isrl: gens una
in tra ad quam perrexit deus ut li
beraret et faceret ppl'm sibi: et magnitu
dine sua atqz terroribus eiceret na
tiones a facie eius que de egyp
to liberauit. Et posuisti ppl'm tuu isrl
tibi in ppl'm usqz in eternu: et tu do
mine factus es deus eius Nunc igitur
dne sermo quem locutus es famu
lo tuo et sup domu eius. confirmetur
in ppetuu: et fac sicut locutus es. ut
maneatqz et magnificetur nomen tuu
usqz in sempitnu: et dicatur dns exer
cituum deus isrl. et domus dauid
serui eius permanens coram eo. Quia tu
enim domine ds nrs reuelasti au
riculam serui tui. ut edificares
ei domu: et idcirco inuenit seruus
tuus fiduciam. ut oret coram te
Nunc ergo dne tu es deus. et lo
cutus es ad seruu tuu tanta bnficia

et cepisti benedicere domum servi tui, ut
sit semper coram te. Te enim dñe bñ
dicente benedicta erit in ppetuũ.
Factum est Cap xviii
autem post hec ut percuteret da
uid philistijm et humiliaret eos. &
tolleret geth & filias eius de ma
nu philistijm: percuteretq; moab. & fie
rent moabite servi david. offerentes
ei munera. Eo tempore percussit david
etiam adadezer regem soba re
gionis emath: qn perrexit ut dila
taret imperium suum usq; ad flu
men eufraten. Cepit ergo david
mille quadrigas eius. et septem
milia equites ac viginti milia
virorum peditum/ subnervavitq; oẽs
equos curruum. exceptis centum
quadrigis quas reservavit sibi
Supervenit autem & syrus damas
cenus: ut auxilium preberet adade
zer regi soba. Sz et huius percussit
david viginti duo milia virorum.
& posuit milites in damasco: ut
syria quoq; serviret sibi & offer
ret munera/ adiuvavitq; eum
dñs in cunctis ad que pergebat.
Tulit quoq; david pharetras au
reas quas habuerant servi ada
dezer: et attulit eas in ierlm/ n
nõ de thebad & chun urbibus
adadezer eris plurimum: de quo
fecit salomon mare eneum. &
columpnas & vasa enea. Quod
cum audisset thou rex emath. per
cussisse videlicet david omnem ex
ercitum adadezer regis soba: mi
sit aduram filium suum ad rege
david. ut postularet ab eo pa
cem: & congratularetur ei. eo qd' ex
pugnasset & percussisset adadezer

Adversarius quippe erat thou adadezer.
Sed et omnia vasa aurea et argen
tea et erea. consecravit rex david do
mino cum argento & auro quod tule
rat ex universis gentibus tam de ydu
mea & moab & filijs ammon. quã
de philistijm et amalech.
Abysai vero filius sarvie percussit
edom in valle salinarum xviii milia:
& constituit in edom presidium ut serviret
ydumea dd. Salvavitq; dñs da
uid in cunctis ad que pergebat. Reg
navit ergo david super universum isrl:
et faciebat iudicium atq; iusticiam
cuncto pplo suo. Porro ioab filius sar
uie erat super exercitum. et iosaphat
filius ahilud a comentarijs/ sadoch
autem filius achitob. & achimelech
filius abiathar sacerdotes. et susa scri
ba/ banaias vero filius ioiade super le
giones cerethi & phelethi. Porro
filij david primi ad manum regis.
Accidit autem Capitulum xix.
tem ut moreretur naas rex
filiorum ammon et regnaret filius
eius pro eo. Dixitq; david. faciã
misericordiam cum anon filio naas
prestitit enim pr eius michi gratiam
Misitq; david nuncios. ad consolan
dum eum super morte patris sui. Qui
cum pervenissent in terram filiorum am
mon ut consolarentur anon: dixerunt
principes filiorum ammon ad anon
Tu forsitan putas qd' david honoris
causa in patrem tuum miserit qui
consolentur te: nec advertis qd' ut
explorent. & investigent. et scrutentur
terram tuam venerunt ad te servi eius
Igitur anon pueros david decalva

uit et rasit. et precidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes: et dimisit eos. Qui cum abissent et hoc mandassent dauid: misit in occursum eorum. grandem enim contumeliam sustinuerant. et precepit ut maneret in iericho donec cresceret barba eorum et tunc reuterentur. Videntes autem filii ammon quod iniuriam fecissent dauid: tam anon quam reliquus populus miserunt mille talenta argenti. ut conducerent sibi de mesopotamia et de syria maacha. et de soba currus et equites. conduxeruntque xxxii milia curruum. et regem maacha cum populo suo. Qui cum uenissent castra metati sunt e regione medaba. filii quoque ammon congregati de urbibus suis: uenerunt ad bellum. Quod cum audisset dauid misit ioab et omnem exercitum uirorum fortium. Egressique filii ammon: direxerunt aciem iuxta portam ciuitatis: reges autem qui ad auxilium uenerant. separatim in agro steterunt. Igitur ioab intelligens bellum et ex aduerso et post tergum contra se fieri: elegit uiros fortissimos de uniuerso israel. et perrexit contra syrum. reliquam autem populi partem dedit sub manu abysai fratris sui: et perrexerunt contra filios ammon. Dixitque. Si uicerit me syrus auxilio eris michi. si autem superauerint te filii ammon ero tibi in presidium. Confortare et agamus uiriliter pro populo nostro. et pro urbibus dei nostri: dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciat. Perrexit ergo ioab et populus qui cum eo erat contra syrum

ad prelium: et fugauit eos. Porro filii ammon uidentes quod fugisset syrus ipsi quoque fugerunt abisai fratrem eius. et ingressi sunt ciuitatem. Reuersusque est etiam ioab in ierusalem. Videns autem syrus quod cecidisset coram israel: misit nuncios et adduxit syrum qui erat trans fluuium. Sophac autem princeps milicie adadezer erat dux eorum. Quod cum nunciatum esset dauid. congregauit uniuersum israel et transiuit iordanen irruitque in eos: et direxit ex aduerso aciem. illique contra pugnantibus fugit autem syrus israel. et interfecit dauid de syris septem milia curruum et xl milia peditum et sophac exercitus principem. Videntes autem serui adadezer se ab israel esse superatos. transfugerunt ad dauid et seruierunt ei: noluitque ultra syria auxilium prebere filiis ammon. Cap. xx.

Factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere: congregauit ioab exercitum et robur milicie et uastauit terram filiorum amon: perrexitque et obsedit rabath. Porro dauid manebat in ierusalem: quando ioab percussit rabath. et destruxit eam. Tulit autem dauid coronam melchom de capite eius. et inuenit in ea auri pondo talentum. et preciosissimas gemmas. fecitque sibi inde diadema. Manubias quoque urbis plurimas tulit. populum autem qui erat in ea. eduxit. et fecit super eos tribulos et trahas et ferrata carpenta transire: ita ut dissecarentur et contererentur. Sic fecit dauid cunctis urbibus filiorum ammon et reuersus est cum omni

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ppl'o in ihrlm Post hec initū est
bellū in gazer aduersus philisteos: in
quo percussit sobbochai usathites sa
phai de genere rapha. et humili
auit eos Aliud quoq; bellum gestū ūtū
est aduersus philisteos: in quo percus
sit sobbochai ~~usathites saphai de ge~~
~~nere rapha~~ adeo datus filius saltu
bethleemites fr̄em goliath gethei.
cuius haste lignū erat q̄si liciatoriū
texenciū Sed et aliud bellum acci
dit in geth. in quo fuit hō lōgissim9
habens digitos senos id est simul
quatuordecim: qui et ipē de rapha
stirpe generatus fuat. hic blasphema
uit isrl': et percussit eū ionathan fi
lius sammaa fr̄is dauid hij sūt
filij rapha in geth: qui ceciderūt
in manu dauid et seruorū eius.

Consurrexit Cap̄ xxi
autem sathan cont̄ isrl': et in
citauit dauid ut numeraret isrl'
Dixitq; dauid ad ioab et ad prin
cipes populi Ite et numerate isrl'
a bersabee usq; dan: et afferte m̄
numerū ut sciam Respōditq; ioab
Augeat dn̄s ppl'm suū centuplū quā
sūt Nōne dn̄e mi rex oīs serui
tui sūt? Quare hoc querit dn̄s m̄s.
quod in pc̄cm reputet' isrl'i? Sed
sermo regis magis p̄ualuit Egr̄
sus q; est ioab et circuiuit uniuer
sum isrl': et reuersus ē ihrlm De
ditq; dauid numerū eorū quos
circuierat. Et inuētus est om̄is
isrl' numerus mille milia et cen
tū milia uirorū educenciū gla
diū. De iuda autem trecenta
septuaginta milia bellatorū Na
leui et beniamin nō numerauit
eo qd̄ inuitus exsequeret' regis im
periū. Displicuit autem dō qd̄

iussum erat et percussit isrl' Dixitq; da
uid ad dm̄ Peccaui nimis ut hoc
facerē / obsecro aufer iniq̄tatem ser
ui tui: quia insipient' egi Et locutus
est dn̄s ad gad uidentem dauid di
cens Vade et loquere ad dauid et dic
ei. Hec dicit dn̄s deus Triū tibi op
cionem do: unū quod uolueris elige
et faciam tibi Cumq; uenisset gad
ad dauid, dixit ei Hec dicit dn̄s
Elige quod uolueris. Aut tribus
ānis pestilenciam. aut tribus me
sib9 fugere hostes tuos. et gladium
eorū non posse euadere; aut tribus
dieb9 gladiū dn̄i et mortem uer
sari in t̄ra. et angl'm dn̄i int'ficere
in uniuersis finib9 isrl' Nunc igit'
uide quid respondeam ei qui mi
sit me / et dixit dauid ad gad Ex
omni p̄te me angustie premunt
Sed melius mi ē ut incidam in ma
nus dn̄i quia multe sūt miseracio
nes eius: quā in manus hōim.
Misit ergo dn̄s pestilenciam i
isrl': et ceciderūt de isrl' lxx. milia
uirorū. Misit quoq; angelū in ihe
rusalem: ut percuteret eam Cūq; percu
teret'. uidit dn̄s et misertus est
sup̄ magnitudinem mali: et impa
uit āgelo qui percuciebat. Suffi
cit: iam cesset manus tua / Porro
ro angelus dn̄i stabat iuxta ar
am ornan iebusei Leuans q; da
uid oculos suos uidit angelum
dn̄i stantem int' t̄ram et celum
et euaginatū gladiū in manu eius;
et uersum cont̄ ihrlm / et ceciderūt
tam ipē quā maiores natu uesti
ti ciliciis pronī in t̄ram Dixitq;
dauid ad dm̄ Nonne ego sum
qui iussi ut numeraretur ppl's?
Ego qui peccaui: ego qui malum

feci: iste grex quid commeruit? Domine
deus meus vertatur obsecro manus tua
in me, et in domum patris mei: populus
autem tuus non percutiatur. Angelus
autem domini precepit gad ut diceret da
uid: ut ascenderet construeretque altare
domino deo in area ornam iebusei. Ascen
dit ergo dauid iuxta sermonem gad;
sermone quem locutus ei fuerat ex nomine domini. Por
ro ornam cum suspexisset et vidisset
angelum quatuorque filii eius cum eo
absconderunt se. Nam eo tempore terebat
triticum in area. Igitur cum veniret da
uid ad ornan. Conspexit eum ornan
et processit ei obviam de area: et ado
rauit illum pronus in terram. Dix
itque ei dauid. Da michi locum are
e tue. ut edificem in ea altare domini. domini
ita ut quantum valet argenti acci
pias: et cesset plaga a populo. Dixit
autem ornan ad dauid. Tolle et
faciat dominus meus rex quodcumque
ei placet: sed et boues do in holo
caustum. et tribulas et in ligna. et tri
ticum in sacrificium omnia libens prebeo.
Dixit ei rex dauid: nequaquam
ita fiet; sed argentum dabo quantum va
let: neque enim tibi auferre debeo.
et sic offerre domino holocausta gratuita.
Dedit ergo dauid ornam pro loco
siclos auri iustissimi ponderis sex
centos et edificauit ibi altare do
mino. Obtulitque holocausta et pa
cifica et inuocauit dominum: et exau
diuit eum in igne de celo super altare
holocausti. Precepitque dominus angelo:
et conuertit gladium suum in vaginam.
Protinus ergo dauid videns quod
exaudisset eum dominus in area or
nan iebusei: immolauit ibi vic
timas. Tabernaculum autem domini quod
fecerat moyses in deserto, et altare
holocaustorum ea tempestate erat
in excelso gabaon: et non preualuit
dauid ire ad altare ut ibi obsecra
ret dominum. Nimio enim fuerat timore
perterritus: videns gladium angeli domini.
Dixitque dauid. Cap. xxii.
Hec est domus dei: et hec al
tare in holocaustum israhel.
Et precepit ut congregarentur
omnes proseliti de terra israhel: et consti
tuit ex eis latomos ad cedendos
lapides et poliendos: ut edificaretur
domini domus dei. Ferrum quoque plurimum
ad clauos ianuarum: et ad commissu
ras atque iuncturas preparauit dauid:
et eris pondus innumerabile. ligna
quoque cedrina non poterant estimari:
que sydonii et tyrii deportauerant
ad dauid. Et dixit dauid. Salomon
filius meus puer paruulus est et delica
tus. domus autem quam edificare vo
lo domino talis esse debet. ut in cunctis
regionibus nominetur. Preparabo ergo
ei omnia necessaria. et ob hanc cau
sam ante mortem suam omnes parauit
impensas. vocauitque salemonem
filium suum; et precepit ei ut edifica
ret domum domino deo israhel. Dixitque
dauid ad salemonem. Fili mi volun
tatis mee fuit ut edificarem do
domini mum nomini dei mei. sed factus est ad
me sermo domini dicens. Multum
sanguinem effudisti. et plurima bel
la bellasti: non poteris edificare do
mum nomini meo. tanto effuso sangui
ne coram me. Filius qui nascetur
tibi erit vir quietissimus. Faciam
enim eum requiescere ab omnibus ini
micis suis per circuitum. et ob hanc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nusam pacificus vocabitur: et pacem
et ocium dabo in israel cunctis diebus
eius. Ipse edificabit domum nomini meo.
et ipse erit michi in filium. et ego ero ei
in patrem: firmaboque solium regni
eius super israel imperpetuum. Nunc ergo fili
mi sit dominus tecum: et prospera
re: et edifica domum domino deo tuo
sicut locutus est de te. Det quoque
tibi dominus prudenciam et sensum. ut
regere possis israel: et custodire legem
domini dei tui. Tunc enim proficere poteris:
si custodieris mandata et iudicia.
que precepit dominus moysi ut doceret israel.
Confortare viriliter age: ne timeas
neque paveas. Ecce ego in paupertate
cula mea preparavi impensas do
mus domini auri talenta centum mi
lia. et argenti mille milia talentorum.
eris vero et ferri non est pondus:
vincitur enim numero magnitudine.
ligna quoque et lapides preparavi ad uni
versa impendia. Habes quoque
plurimos artifices. latomos et
cementarios. artificesque lignorum. et
omnium arcium ad faciendum opus
prudentissimos in auro et argen
to. ere et ferro. cuius non est nu
numerus. Surge igitur et fac: et
erit dominus tecum. Precepit quoque
david cunctis principibus israel ut
adiuvarent salemonem filium
suum. cernitis inquiens quod dominus deus
vester vobiscum sit. et dedit vobis re
quiem per circuitum. et tradiderit
omnes inimicos in manu vestra: et
subiecta sit terra coram domino et coram
populo eius. Prebete igitur corda
vestra et animas vestras ut queratis dominum
deum vestrum. et consurgite et edifica
te sanctuarium domino deo: ut intro
ducatur archa federis domini et vasa
domino consecrata. in domum que edifi
catur nomini domini. Capitulum xxiii.

Igitur david senex et plenus
dierum regem constituit salemo
nem filium suum super israel. et congre
gavit omnes principes israel. et sac
erdotes atque levitas. Numeratique sunt
levite a viginti annis et supra. et inventa
sunt xxxviii milia virorum. Ex his ele
cti sunt et distributi in ministerium domus
domini xxiiii or milia: prepositorum autem
et iudicum sex milia. Porro quatuor
milia ianitores. et totidem psalte
canentes domino in organis que fece
rat ad canendum: et distribuit eos
david per vices filiorum levi. gerson
videlicet et caath. et merari. Ger
son. leedan et semei. filii leedan prin
cipes iehiel et zetan et iohel tres.
filii semei. salomith et oziel et aran
tres. Isti principes familiarum leedan.
Porro filii semei. leeth et ziza et
iaus et baria. Isti filii semei ~~leeth~~
quatuor. Erat autem leeth prior:
~~ziza~~ ziza secundus. Porro iaus et ba
ria non habuerunt plurimos filios:
et idcirco in una familia unaque do
mo computati sunt. Filii caath. amram
et ysaar. hebron et oziel. quatuor.
Filii amram aaron et moyses.
Separatusque est aaron ut ministraret
in sancto sanctorum ipse et filii eius in sem
piternum: et adoleret incensum do
mino secundum ritum suum. ac benedi
ceret nomini eius in perpetuum. Moysi quoque
hominis dei filii adnumerati sunt
in tribu levi. Filii moysi gerson et
eliezer. Filii gersom subuhel pri
mus. Fuerunt autem filii eliezer

roobia primus: et non erant elie
zer filii alii. Porro filii roobia multi
tiplicati sunt nimis / filii ysaar sallu
mith primus. Filii hebron ieriau primus:
amarias secundus. iaziel tertius: iece
maan quartus. Filii ozihel. micha
primus: iesia secundus. Filii merari mo
oli et musi / filii mooli eleazar et
cis. Mortuus est autem eleazar et
non habuit filios sed filias acceperunt
que eas filii cis fratres earum. Filii
musi. mooli et eder et ierimoth.
tres. Hii filii levi in cognationi
bus et familiis suis: principes per
vices et numerum capitum sin
gulorum: qui faciebant opera minis
terii domus domini a viginti annis
et supra. Dixit enim david Requiem
dedit dominus deus israel populo suo, et
habitationem iherusalem usque in eternum:
nec erit officii levitarum ut ultra
portent tabernaculum, et omnia vasa
eius ad ministrandum. Iuxta
precepta quoque david novissima
supputabitur numerus filiorum levi
a viginti annis et supra et erunt
sub manu filiorum aaron in cultu
domus domini, in vestibulis et in exe
dris et in loco purificationis, et
in sanctuario: et in universis operibus
ministerii templi domini / sacerdotes
autem super panes propositionis et
ad simile sacrificium. ad lagana et azi
ma ad sartaginem, et ad ferven
tem similam: et super omne pon
dus atque mensuram: levite vero
ut stent mane ad confitendum et
canendum domino. similiterque ad ves
pam tam in oblatione holocaus
torum domini quam in sabbatis, et ka
lendis et sollempnitatibus reli
quis: iuxta numerum et cerimonias
uniuscuiusque rei iugiter coram do
mino, et custodiant observationes
tabernaculi federis et ritum sanctua
rii, et observationem filiorum aa
ron fratrum suorum ut ministrent
in domo domini Capitulum xxiiii

Porro filiis aaron hee parti
ones. Filii aaron. nadab et
abiu et eleazar et ythamar. Mor
tui sunt autem nadab et abiu an
te patrem suum absque liberis: sacerdo
tioque functus est eleazar et ytha
mar. Et divisit eos david: id est
sadoch de filiis eleazar, et achi
melech de filiis ythamar. secundum
vices suas et ministerium. Inventi
que sunt multo plures. filii eleazar
in principibus viris: quam filii ythamar.
Divisit autem eos hoc est filios
eleazar principes per familias sede
cim. et filios ythamar per familias
et domos suas octo. Porro divi
sit utrasque inter se familias sorti
bus. Erant enim principes sanctua
rii, et principes dei: tam de filiis
eleazar quam de filiis ythamar.
Descripsitque eos semeias filius na
thanael scriba levites coram
rege et principibus, et sadoch sacerdo
te et achimelech filio abiathar:
principibus quoque familiarum sacer
dotalium, et leviticarum. unam domum
que ceteris preerat eleazar, et alteram
domum que sub se habebat ceteros ytha
mar. Exivit autem sors prima ioa
rib. secunda edeie. tertia barim. quarta
seorim. quinta melchie. vi. maiman
vii. accos. viii. abia. ix. ihesu. x.
secheme. xi. eliasib. xii. iacim
xiii. oppha. xiiii. isbaal. xv.

belga · xvi · emmer · xvii · ezir · x
viii · happses · xviiii · phecea · xx ·
iezecel · xxi · iachin · xxii · gamul
xxiii · dalaiau · xxiiii · mazziau ·
hec Hii vices eorum secundum ministeria
sua ut ingrediantur domum dei et
iuxta ritum suum sub manu aaron
patris eorum : sicut preceperat dominus deus
israel Porro residuus filiorum levi qui
reliqui fuerant de filiis amram
erat subahel . et filii subahel iedia
De filiis quoque roobie princeps iesi
as · isaaris vero salemoth : filius quoque
salemoth iaad · filiusque eius ieri
au · amarias secundus iazihel ter
tius iecmoam quartus / filius ozihel
micha . filius ~~samir~~ micha samir .
frater micha iesia · filiusque iesie
zacharias / filii merari · mooli et
musi · filius oziau bennon / filii
quoque merari oziau et soem . et
zacchur · et hebri . Porro mooli filius
eleazari qui non habebat liberos .
filius vero cis ihetemel Filii musi .
mooli . eder et iherimoth Isti filii
levi secundum domos familiarum suarum
Miseruntque et ipsi sortes contra fratres
suos filios aaron coram david
rege . et sadoch et achimelech et
principibus familiarum sacerdotalium
et leviticarum Tam maiores quam
minores . omnes sors equaliter di
videbat Capitulum xxv ·

Igitur david et magistratus
exercitus segregaverunt in mi
nisterium filios asaph et heman et
ydithun . qui prophetarent in cytha
ris et psalteriis et cymbalis se
cundum numerum suum : dedicato sibi
officio servientes De filiis asaph
zachchur · et ioseph . et nathania .
et isrehela / filii asaph sub manu
asaph prophetantes iuxta regem ·

Porro ydithun · filii ydithun · godo
lias . sori · iesaias et sabias et ma
thathyas . sex sub manu patris sui
ydithun qui in cythara prophetabat .
super confitentes et laudantes dominum
heman quoque filii · heman . bocciau
mathanias . ~~oziel~~ ozihel . et iheri
moth · ananyas . anani · heliatha .
geldelthi . et romethiezer · et iesba
casa . mellothi · othir . maziuth Omnes
isti filii heman videntes regis in
sermonibus dei : ut exaltaret cornu
Dedit que deus heman filios xiiii :
et filias tres . Universi sub manu
patris sui ad cantandum in templo do
mini distributi erant in cymbalis
et psalteriis et cytharis . in ministe
ria domus domini iuxta regem : asaph
videlicet et ydithun et heman . Fuit
autem numerus eorum cum fratribus suis
qui erudiebant canticum domini . cuncti doc
tores ducenti . lxxxviii / miseruntque
sortes per vices suas ex equo tam
maior quam minor . doctus pariter
et indoctus · Egressa que est sors
prima ioseph qui erat de asaph ·
secunda godolie ipsi et filiis eius et fra
tribus eius xii · tertia zacchur . filiis
et fratribus eius xii · quarta ysari · fi
liis et fratribus eius xii · quinta natha
nie filiis et fratribus eius xii · sexta
bocciau filiis et fratribus eius xii · sep
tima isrehela filiis et fratribus eius
xii · octava ysaie filiis et fratribus
eius xii · Nona mathanie filiis
et fratribus eius xii · Decima semeie
filiis et fratribus eius xii · Undecima
ezrahel filiis et fratribus eius xii · Duo
decima asabie filiis . et fratribus eius
xii Terciadecima subahel filiis et
fratribus eius xii · quartadecima matha
thie filiis . et fratribus eius xii · sexta
quintadecima ierimoth filiis et fratribus eius xii

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

267.

decima ananie filiis et fratribus eius
xii. Septimadecima iesbacase filiis
et fratribus eius xii. Octavadecima
anani filiis et fratribus eius xii. No
nadecima mellothi filiis et fratribus
eius xii. Vicesima eliathe filiis
et fratribus eius xii. Vicesima prima
othir filiis et fratribus eius xii. Vicesi
ma secunda geldelthi filiis et fratribus eius
xii. Vicesima tercia maziuth filiis
et fratribus eius xii. Vicesima quarta ro
me thiezer filiis et fratribus eius xii.

Divisiones Capitulum xxvi

autem ianitorum de coritis me
sellemia filius chore de filiis a
saph. Filii mesellemie zacharias pri
mogenitus iadihel secundus zaba
dias tercius iathanael quartus ahi
lam quintus iohanan sextus he
lioenai septimus. Filii obededom
semeias primogenitus iosabad secundus
ioaha tercius sachar quartus natha
nael quintus amihel sextus issa
char septimus phollathi octavus
quia benedixit illi dominus. Semeie au
tem filio eius nati sunt filii prefecti
familiarum suarum: erant enim viri
fortissimi. Filii ~~quoque~~ ergo semeie
othni et raphael et obediel za
bad et fratres eius viri fortissimi. he
liu quoque et samachias. Omnes hii
de filiis obededom ipsi et filii et fratres
eorum fortissimi ad ministrandum
lxii de obededom. Porro meselle
mie filii et fratres robustissimi xviii.
De hosa autem id est de filiis me
rari semri princeps. Non enim habu
erat primogenitum: et idcirco po
suerat eum pater eius in principem.
Helchias secundus zabelias tercius
zacharias quartus. Omnes hii filii

et fratres hosa xiii. Hii divisi sunt in
ianitores: ut essent principes custodiarum
et sicut fratres eorum ministrent in
domo domini. Misse sunt quoque sortes ex
equo et parvis et magnis per fami
lias suas in unamquamque portarum.
Cecidit igitur sors orientalis selemie.
Porro zacharie filio eius viro
prudentissimo et erudito sortito
obtigit plaga septentrionalis. Obe
dedom vero et filiis eius ad austrum:
in qua parte domus erat seniorum
consilium. Sepphima et hosa ad occi
dentem iuxta portam que ducit ad
viam ascensionis: custodia contra
custodiam. Ad orientem vero levite
sex et ad aquilonem quatuor per diem:
atque ad meridiem similiter in die
quatuor. et ubi erat consilium bini
et bini. In cellulis quoque ianitorum
ad occidentem quatuor in via: bi
nique per cellulas. Hee sunt divisiones
ianitorum filiorum chore et merari.
Porro achias erat super thesauros
domus domini ac vasa sanctorum. Filii
ledan filii gersom: de ledan princi
pes ~~filii~~ familiarum ledan et ger
somi iehieli. Filii iehieli zathan et
iohel fratres eius super thesauros do
mus dei amramitis et saaritis
et hebronitis et ~~ozih~~ ozihelitis.
Subahel autem filius gersom filii
moysi prepositus thesauris. Fratres quoque
eius eliezer cuius filius raabia
et huius filius ysaias et huius filius
ioram huius quoque filius zechri:
sed et huius filius seme selemith:
ipse selemith et fratres eius super
thesauros sanctorum que sanctificavit
david rex et principes familiarum
et tribuni et centuriones et duces

exercitus de bellis et manubiis
preliorum: que consecrauerant ad instau
racionem et suppellectilem templi
dni. Hec autem vniuersa sanctificauit
samuel videns, et saul filius cis, et ab
ner filius ner: et ioab filius saruie
omnes qui sanctificauerant ea per ma
num selemith et fratrum eius. Isaari
tis vero ~~preerat~~ preerat chonenias
et filii eius ad opera forinsecus super
israel: ad docendum et iudicandum
eos. Porro de hebronitis asabi
as et fratres eius viri fortissimi mil
le septingenti. preerant israel trans
iordanem contra occidentem in
cunctis opibus dni: et in ministerium
regis. Hebronitarum autem princeps
fuit ieria secundum familias et cognia
ciones eorum. Quadragesimo anno
regni dauid recensiti sunt: et inuen
ti viri fortissimi in iazer galaad.
fratresque eius robustioris etatis duo
milia septingenti principes famili
arum. Preposuit autem eos dauid
rex rubenitis et gadditis et dimi
die tribui manasse: in omne ministeri
um dei et regis. Cap xxvij

Filij autem israel secundum numerum
suum principes familiarum tribuum
et centuriones et prefecti qui minis
trabant regi. iuxta turmas suas
ingredientes et egredientes per
singulos menses in anno: xxiiij
milibus singuli preerant. Prime tur
me in primo mense iesboam preerat
filius zabdiel: et sub eo xxiiij^or
milia. de filiis phares: princeps cunc
torum principum in exercitu mense
primo. Secundi mensis habebat
turmam dudi aholites et post se
alterum nomine macelloth: qui

regebat partem exercitus xxiiij milium.
Dux quoque turme tercie mense tercio
erat banaias filius ioiade sacerdos:
et in diuisione sua xxiiij milia. Ipse
est banaias fortissimus inter xxx
et super xxx. Preerat autem turme
ipsius amizadab filius eius. Quar
tus mense iiij^to asahel frater ioab, et
zabadias filius eius post eum: et in
turma eius xxiiij^or milia. Quintus
mense quinto princeps samaoth ie
zarites: et in turma eius xxiiij^or
milia. Sextus mense sexto hyra
filius acces thecuites: et in turma
eius xx iiij^or milia. Septimus mense
septimo helles phallonites de filiis
ephraim: et in turma eius xxiiij^or
milia. Octauus mense octauo sobo
chai asothites de stirpe zarai: in
turma eius xxiiij milia. Nonus
mense nono abiezer anathotites de
filiis gemini et in turma eius x
xiiij^or milia. Decimus mense deci
mo marai. et ipse netophatites de
stirpe zarai: et in turma eius xx
iiij^or milia. Vndecimus mense vn
decimo banaas pharatonites de
filiis ephraim: et in turma eius
xxiiij milia. Duodecimus men
se duodecimo holdai netophatites
de stirpe gothoniel: et in turma
eius xxiiij milia. Porro tribubus
preerant israel rubenitis dux elie
zer filius zechri: symeonitis. dux
saphatias filius macha: leuitis.
asabias filius camuel: aaroni
tis. sadoch. iuda. heliu frater dauid
ysachar. amri filius michael. za
bulonitis iesmaias filius abdie
nepthalitis ierimoth filius oziel:
filiis ephraim. osee filius ozaziu

/dimidie t̄bui manasse. iohel filius
phadie: ⁊ dimidie t̄bui manasse
in galaad iaddo filius zacharie:
/beniamin autem iasihel fili⁹ abner.
/dan v̄o. ezrihel filius iheroam. Hij
p̄ncipes filior̄ isr̄l. Noluit aut̄
dauid numerare eos a viginti
ānis inferius: quia dix̄at dn̄s ut
multiplica̅et isr̄l quasi stellas celi
Ioab filius sarvie cepat numera̅e
nec compleuit: quia sup̄ hoc ira i̅
rueat in isr̄l/ et idcirco numerus
eor̄ qui fuerant recensiti non
ē relatus in fastos regis dauid
Sup̄ thesauros autem regis fuit
azmoth filius abdihel/ hijs aut̄
thesauris qui erant in urbib⁹
et in uicis et in turrib⁹ p̄sidebat
ionathan filius ozie. Opi aute
rusticis ⁊ agricol' qui exercebat̄
t̄ram p̄erat ezri filius chelub. vi
near̄ q; cultorib⁹ semeias rama
thites: cellis autem uinarijs zab
dias aphonites. Nam sup̄ oliue
ta ⁊ ficeta que erant in campestri
bus. balanan gaderites: sup̄ apo
thecas aut̄ olei. ioas. Porro ar
mentis que pascebant̄ in sarona
p̄positus fuit setrai saronites:
et sup̄ boues in uallib⁹ saphath
filius adli. Sup̄ camelos vero u
bil ismahelites: et sup̄ asinos iadi
as meronathites. sup̄ oues quoq;
iaziz agarenus. Omnes hij p̄n
cipes substantie regis dauid. Io
nathan autem patruus dauid c̄o
siliarius uir prudens et littera
tus. Ipē et iahiel filius achamo
ni erant cū filijs regis/ achito
phel etiā c̄siliarius regis. ⁊ chu
si arachites amicus regis. Post
achitofel fuit ioiada filius banaie
et abiathar: p̄nceps autem exer
tus regis erat ioab. Cap. xxviij
Conuocauit igit̄ dauid omēs
p̄ncipes isr̄l. duces t̄buū et
p̄positos tur-marū. qui ministrabat
regi. tribunos atq; centuriones. et ^qui
qui p̄erant substantie. et possessio
nib⁹ regis: filios q; suos cū eunu
chis ⁊ potentes. ⁊ robustissimos q̄sq;
in exercitu isr̄l. Cumq; surrexisset ^ierlm
rex et stetisset ait. Audite me
fr̄es mei: et p̄plus meus. Cogitaui
ut edificarem domū in qua requi
esceret archa federis dn̄i. et scabellū
pedū dei nr̄i: et ad edificandū oīa
p̄paraui. Deus aute dixit m̄ non
edificabis domū noī meo: eo q̄d sis
uir bellator. et sangnē fuderis/ sed ele
git dn̄s deus isr̄l me de uniu̅sa
domo patris mei: ut eēm rex sup̄ ^rex
isr̄l in sempit̄nū. De iuda enim
elegit p̄ncipes. Porro de domo.
domū patris mei: ⁊ de filijs patris
mei placuit ei ut me eligeret rege
sup̄ cunctū isr̄l. Sed ⁊ de filijs meis.
filios eñ multos dedit m̄ dn̄s. elegit
salemonem filiū meū ut sederet in
throno regni dn̄i sup̄ isr̄l. dixit
q; michi. Salemon filius tuus edi
ficabit domū meā. et altaria mea
Ipm̄ elegi michi in filiū et ego ero
ei in patrem: ⁊ firmabo regnum
eius usq; ineternū. si p̄seuerauit
face̅ p̄cepta mea et iudicia sicut
⁊ hodie. Nunc igit̄ coram uniu̅so
cetu isr̄l audiente dn̄o deo nr̄o.
custodite et p̄quite cuncta manda
ta dn̄i dei nostri: ut possideatis
t̄ram bonā. ⁊ relinquatis eam
filijs uris post uos usq; i sempi

terium Tu autem salemon fili mi scito deum patris tui et servi ei corde perfecto et animo voluntario. Omnia enim corda scrutatur dominus et universas mencium cogitaciones intelligit Si quesieris eum invenies Si autem dereliqueris illum proiciet te in eternum Nunc ergo quia elegit te dominus ut edificares domum sanctuarii: conforta et perfice Dedit autem david salemoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi et cubiculorum in aditis et domus propiciacionis: necnon et omnium que cogitaverat atriorum et exedrarum per circuitum in thesauros domus domini et in thesauros domus sanctorum: divisiones sacerdotalium et leviticarum in omnia opera domus domini: et in universa vasa ministerii templi domini/ aurum in pondere per singula vasa ministerii: argenti quoque pondus pro vasorum operum diversitate. Sed et ad candelabra aurea et ad lucernas eorum aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum/ similiter et in candelabris argenteis et lucernis eorum pro diversitate mensure pondus argenti tradidit Aurum quoque dedit in mensam proposicionis pro diversitate mensure: similiter et argentum in alias mensas argenteas Ad fuscinulas quoque et fialas et thuribula ex auro purissimo: et leunculos aureos pro qualitate mensure pondus distribuit in leunculum et leunculum Similiter et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit Altari autem in quo adoletur incensum, aurum purissimum Dedit: et ut ex ipso fieret similitudo quadrige cherubin extendencium alas et velancium archam federis domini Omnia inquit venerunt scripta manu domini ad me, ut intelligerem universa opera exemplaris Dixit quoque david salemoni filio suo/ viriliter age et confortare: et fac ne timeas et ne paveas/ dominus enim deus meus tecum erit, et non dimittet te: ~~nec~~ nec derelinquet donec perficias omne opus ministerii domus domini Ecce divisiones sacerdotum et levitarum in omne ministerium domus domini assistunt tibi et parati sunt et noverunt tam principes quam plebs facere omnia precepta tua. Capitulum xxix

op9

Dixitque david rex ad omnem ecclesiam Salemonem filium meum unum elegit dominus adhuc puerum et tenellum: opus autem grande est Neque enim homini preparatur habitacio, sed deo Ego autem totis viribus meis preparavi impensas domus dei mei aurum ad vasa aurea et argentum in argentea. es in erea. Ferrum in ferrea, ligna ad lignea. lapides onichinos quasi stibinos et diversorum colorum omnemque preciosum lapidem. et marmor parium habundantissime Et super hec que obtuli in domum dei mei de peculio meo, aurum et argentum do in templum dei mei: exceptis hiis que paravi in edem sanctam tria milia talenta auri. de auro ophir, et septem milia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi, ut ubicumque opus est aurum de auro, et ubicumque opus est argentum. argenti opera fiant per manus artificum Et si quis sponte

offert. impleat manum suam hodie
et offerat quod voluit dño. Polli
citi sunt itaque principes familiarum
et proceres tribuum isrl. tribunique
et centuriones. et principes principum
possessionum regis/ dederuntque in o
pera domus domini auri talen
ta quinque milia. et solidos decem mi
lia. argenti talenta decem milia. et
eris talenta xviii milia. ferri quoque
centum milia talentorum. Et apud
quemcumque inventi sunt lapides: dederunt
in thesauro domus dñi: per manum
iehiel gersonitis/ letatusque est populus
cum vota sponte promitterent: quia
toto corde offerebant ea dño. Sed
et david rex letatus est gaudio
magno/ et benedixit dño coram
universa multitudine. et ait. Bene
dictus es dñe deus isrl patris nos
tri ab eterno in eternum. Tua est dñe
ptãs magnificentia et potentia et glo
ria. atque victoria. et tibi laus: cunc
ta enim que in celo sunt et in terra
tua sunt. Tuum dñe regnum. et
tu es super omnes principes: tue divi
tie. et tua est gloria: tu dominaris omnium
In manu tua virtus et potentia: in
manu tua magnitudo et imperium
omnium. Nunc igitur deus noster confi
temur tibi: et laudamus nomen tuum
inclitum. Quis ego. et quis populus
meus: ut possimus hec tibi uni
versa promittere? Tua sunt omnia:
et que de manu tua accepimus
dedimus tibi. Peregrini enim
sumus coram te et advene sicut
omnes patres nostri. Dies nostri quasi um
bra super terram: et nulla est mora
Dñe deus noster omnis hec copia

quam paravimus ut edificaretur domus
nomini sancto tuo. de manu tua est:
et tua sunt omnia. Scio deus meus
quod probes corda: et simplicita
tem diligas: unde et ego in simpli
citate cordis mei letus obtuli u
niversa hec. et populum tuum qui hic re
pertus est vidi cum ingenti gaudio
tibi offerre donaria. Dñe deus abra
ham et ysaac et isrl patrum nostrorum:
custodi in eternum hanc voluntatem cor
dis eorum. et semper in veneratione
tui mens ista permaneat. Salemo
ni quoque filio meo da cor perfectum:
ut custodiat mandata tua testimonia
tua. et cerimonias tuas: et faciat uni
versa: et edificet edem cuius impen
sas paravi. Precepit autem david u
niverse ecclesie. Benedicite dño
deo nostro. Et benedixit omnis ecclesia
dño deo patrum suorum. et inclina
verunt se et adoraverunt dñm. et de
inde regem. Immolaveruntque vic decias
timas dño. et obtulerunt holo
causta die sequenti: tauros mille
arietes mille. agnos mille cum
libaminibus suis. et universo ritu ha
bundantissime in omnem isrl.
Et comederunt et biberunt coram
dño in die illo cum grandi leti
cia: et unxerunt secundo salemo
nem filium david. Unxerunt au
tem dño in principem. et sadoch
in pontificem. Seditque salomon super
solium dñi in regem pro david
patre suo: et cunctis placuit. et
paruit illi omnis isrl. Sed et
universi principes et potentes
et cuncti filii regis david dede.

tuũ manũ: et subiecti fuerũt salo
moni regi Magnificavit ergo dn̄s
salomonem sup omem isrl': et dedit
illi gloiam regni qualem nullus
habuit ante eum rex isrl' Igitur da
uid filius ysai regnavit sup vniu
sum isrl': et dies quib9 regnavit
sup isrl' fuerũt xl. anni In hebron
regnavit septem ãnis. et ĩ ihrlm
ãnis xxx tribus et mortuus est
in senectute bona. plenus dierũ.
et diviciis et glã: regnavitq; sa
lomon filius eius pro eo Gesta
autẽ david regis priora ↄ novis
sima scripta sũt in libro samuel vi
dentis. ↄ in libro nathan prophete.
atq; in volumine gad videntis.
vniusq; regni eius ↄ fortitudĩs.
et temporũ que trãsierũt sub eo.
sive in isrl'. sive in cunctis regnis
terrarum Explicit lib9 prim9 pa
lipomenon Incipit secundus

Confortatus est ergo
salomon filius david
in regno suo et dn̄s
erat cũ eo: et mag
nificavit eũ in excel
sum. Precepitq; salomon vniũso
isrli. tribunis. et centurionibus
ducib9 ↄ iudicib9 omĩs isrl'. ↄ pri
cipib9 familiarũ: et abiit cum
vniũsa mltitudine in excelsum
gabaon. ubi erat tabnaculũ fede
ris dn̄i. quod fecit moyses famul'
dei in solitudine Archam autem dĩ
adduxerat david de cariathiarim ĩ
locũ quẽ preparavat ei: et ubi fixerat
illi tabnaclm: hoc est in ihrlm Al
tare quoq; eneũ quod fabricatus
fuerat beseleel filius uri. filii hr.

ibi erat coram tabnaclo dn̄i: q̄d et
requisivit salomon et omnis ecclia
Ascenditq; salomon ad altare eneũ
coram tabernaclo federis dn̄i: et ob
tulit in eo mille hostias Ecce autẽ
in ipã nocte apparuit ei deus. dicens
Postula quod vis. ut dem tibi Dix
itq; salomon deo Tu fecisti cũ david
prẽ meo misericordiam magnã:
et cõstituisti me regẽ pro eo Nũc
igitur domine deus. impleatur sermo
tuus quem pollicitus es david pa
tri meo Tu enim me fecisti regem
sup ppl'm tuũ multũ: qui tam innume
rabilis ẽ q̄si pulvis terre Da michi
sapiam et intelligẽciam: ut egre
diar coram pplo tuo et ingrediar
Quis enim pot hũc pplm tuũ digne
qui tam grandis ẽ iudicare: Dixit
autẽ deus ad salomonem Quia hoc
magis placuit cordi tuo. et nõ pos
tulasti divicias ↄ substanciã et glo
riã. neq; aĩas eorũ. qui te oderunt.
sz nec dies vite plurimos: petisti
autẽ sapiam ↄ scienciã. ut iudicare
possis pplm meũ sup quem cõstitui te
regem. sapia ↄ sciã data sũt tibi:
divicias autem et substanciam et gloriã
dabo tibi. ita ut nullus in regibus
nec ante te nec post te fuerit si
milis tui. Venit ergo salomon ab
excelso gabaon in ihrlm coram ta
bernaclo federis: et regnavit sup isrl':
cõgregavitq; sibi currus et equites
Et facti sũt ei mille quadringenti
currus ↄ xx milia equitũ: et fecit
eos ẽẽ in urbibz quadrigarũ. et cũ
rege in ihrlm Prebuitq; rex ar
gentũ et aurũ in ihrlm quasi la
pides: ↄ cedros quasi sicomoros
que nascuntur in campestribus mlt'

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

titudine magna Adducebant autem ei
et equi de egypto. et de coa a negoci
atorib[us] regis: qui ibant et emebant
precio quadrigam equorum sexcentis ar
genteis. et equum centum quinquaginta
Similiter de vniuersis regnis cetheorum.
et a regibus syrie ~~emcio~~ celebrabatur — precio

D ecreuit Capitulum secundum
autem salomon edificare do
mum nomini domini. et palaciu sibi
: et numerauit lxx. milia virorum
portancium humeris. et lxxx. milia
qui cederent lapides in montib[us]. prepositos
que eorum tria milia sexcentos Misit
sit quoque ad hyram regem tyri di
cens Sicut egisti cum dauid patre
meo. et misisti ei ligna cedrina vt edi
ficaret sibi domum in qua habitauit:
sic fac mecum vt edificem domum nomini
domini dei mei. et consecrem eam ad
adolendum incensum coram illo et fu
migandi aromata. et ad proposicionem
panum sempiternam. et ad holocausto
mata mane et vespere: sabbatis quoque et
neomenijs. et sollempnitatib[us] domini
dei nostri in sempiternum. que man
data sunt israel Domus autem quam
edificare cupio magna est: magnus
enim est deus noster super omnes deos Quis
ergo poterit preualere: vt edificet ei
dignam domum: Si celum et celi
celorum capere eum non queunt: quantus
ego sum vt possim ei edificare do
mum: Sed ad hoc tantum: vt adole
atur incensum coram illo Mitte
igitur michi virum eruditum qui nouerit
operari in auro et argento. ere ferro.
purpura. cocco et iacincto: et qui sci
at sculpere celata. cum hijs artifi
cibus quos mecum habeo in iudea
et ierusalem. quos preparauit dauid pater
meus Sed et ligna cedrina mit
te michi. et arcethina et pinea de
libano Scio enim quod serui tui no
uerint cedere ligna de libano:
et erunt mei cum seruis tuis vt
parentur michi ligna plurima Domus
enim quam cupio edificare: magna
est nimis et inclita Preterea opa
rijs qui cesuri sunt ligna seruis
tuis. dabo in cibaria tritici choros
xx milia. et ordei choros totidem:
olei quoque sata xx milia Dixit
autem hyram rex tyri per litteras
quas miserat salomoni Quia
dilexit dominus populum suum: idcirco
te regnare fecit super eum Et ad
didit dicens Benedictus dominus deus israel
qui fecit celum et terram qui dedit
dauid regi filium sapientem et
eruditum. et sensatum atque pruden
tem: vt edificaret domum domino
et palacium sibi Misi ergo ti
bi virum prudentem et scientis
simum hyram patrem meum filium
mulieris de filiabus dan. cuius pater
tyrius fuit. qui nouerit operari
in auro et argento. ere et ferro.
marmore et lignis: et purpura
quoque et iacincto et bysso et coccino:
et qui sciat celare omnem sculptu
ram. et adinuenire prudenter quod
cumque in opere necessarium est. cum arti
ficib[us] tuis. et cum artificib[us] domini mei
dauid patris tui Triticum autem
et ordeum et oleum et vinum que polli
citus es domine mi mitte seruis tuis.
nos autem cedemus ligna de liba
no quot necessaria habueris. et
applicabimus ea ratib[us] per mare in
ioppe: tuum erit transferre ea in
ierusalem Numerauit igitur salomon
omnes viros proselitos qui erant
in terra israel. post dinumeracionem
quam numerauit dauid pater eius:
et inuenti sunt centum quinquaginta

milia et tria milia. sexcenti Fecit
quoque ex eis lxx. milia qui humeris
onera portarent: et lxxx. milia
qui lapides in montibus ceederent:
tria milia autem et sexcentos
prepositos operum populi. Capitulum iii.
Et cepit salomon edificare do
mum domini in ierusalem in monte
moria. qui demonstratus fuerat da
uid patri eius: in loco quem para
uerat dauid in area ornan ie
busei. Cepit autem edificare men
se secundo: anno quarto regni sui Et
hec sunt fundamenta que iecit salo
mon ut edificaret domum dei. lon
gitudinis cubitos in mensura u
na. lx: latitudinis cubitos. xx.
porticum uero ante frontem. que ten
debatur in ... longum iuxta mensu
ram latitudinis domus cubito
rum uiginti. Porro altitudo cen
tum xx cubitorum erat Et deaura
uit eam intrinsecus auro mundis
simo. Domum quoque maiorem
texit tabulis ligneis abiegnis
et laminis auri et obrizi affix
it per totum / sculpsitque in ea pal
mas: et quasi catenulas se inuicem
complectentes Strauit quoque
pauimentum templi preciosissimo
marmore decore multo Porro
aurum erat probatissimum. de cuius
laminis texit domum. et tra
bes eius et postes. et parietes
et hostia: et celauit cherubim
in parietibus Fecit quoque domum
sancti sanctorum longitudine iuxta lati
tudinem domus cubitorum xx. et
latitudinem similiter xx^{ti} cubitorum:
et laminis aureis texit eam quasi
talentis sexcentis Sed et clauos
fecit aureos: ita ut singuli cla
ui siclos quinquagenos appen
derent. cenacula quoque texit auro
/ Fecit etiam in domo sancti sanctorum che
rubin duo opere statuario. et texit
eos auro Ale cherubin duo xx. cu
bitis extendebantur: ita ut una ala
haberet cubitos quinque et tangeret pa
rietem domus; et altera quinque cubi
tos habens alam tangeret alterius che
rub Similiter cherub alterius ala quin
que habebat cubitos. et tangebat pa
rietem: et ala eius altera quinque cubito
rum alam cherub alterius contin
gebat Igitur ale utriusque cherubin
expanse erant. et extendebantur per
cubitos. xx. / ipsi autem stabant erec
tis pedibus; et facies eorum uerse erant
ad exteriorem domum. Fecit quoque
uelum ex iacincto. purpura. cocco et
bisso: et intexuit ea cherubim An
te fores etiam templi duas co
lumpnas: que. xxx. et quinque cubitos
habebant altitudinis Porro ca
pita earum quinque ~~col~~ cubitorum. nec
non et quasi catenulas in oraculo:
et superposuit eas capitibus columpna
rum / malogranata etiam centum. que
catenulis interposuit Ipsas quoque
columpnas posuit in uestibulo tem
pli: unam a dextris. et alteram
a sinistris Eam que a dextris erat
uocauit iachim hoc est firmitas:
et que ad leuam booz hoc est in
robore. Capitulum iiii
Fecit quoque altare eneum xx.
~~cubitorum~~ cubitorum longitudinis.
et. xx. cubitorum latitudinis: et de
cem cubitorum altitudinis Mare
etiam fusile decem cubitis a labio
usque ad labium. rotundum per circui
tum: quinque cubitos habebat alti
tudinis: et funiculos xxx cubitorum

ambiebat gyrum eius. Similitudo quoque
boum erat subter illud: et decem cubitis
quedam extrinsecus celatura quasi duo
bus versibus alvum maris circuibat.
Boves autem erant fusiles: et ipsum
mare super xii boves impositum erat
quorum tres respiciebant aquilonem: et
alii tres occidentem: porro tres
alii meridiem: et tres qui reliqui
erant orientem: mare habentes
suppositum. Posteriora autem boum
erant intrinsecus sub mari. Por
ro vastitas eius habebat men
suram palmi: et labium illius erat
quasi labium calicis vel repandi
lilii. capiebatque mensure tria mi
lia metretas. Fecit quoque conchas
decem et posuit quinque a dextris.
et quinque a sinistris: ut lavarent
in eis omnia que in holocaustum
oblaturi erant. Porro in mari
sacerdotes lavabantur. Fecit autem et
candelabra aurea x. secundum speciem
qua iusserat fieri: et posuit ea in
templo. quinque a dextris et quinque a
sinistris. necnon et mensas x.
posuitque eas in templo quinque a
dextris. et quinque a sinistris. Fia
las quoque aureas centum. Fecit e
tiam atrium sacerdotum. et basili
cam grandem. et hostia in basi
lica. que texit ere. Porro mare
posuit in latere dextro contra ori
entem ad meridiem. Fecit autem
hyram lebetas. et creagras et
fialas. Et complevit omne opus
regis in domo dei. hoc est colum
nas duas et epistilia et capita:
et quasi quedam reticula que ca
pita tegerent super epistilia. malo
granata quoque quadraginta.
et reticula duo. ita ut bini
ordines malogranatorum singulis
reticulis iungerentur. que protegerent
epistilia et capita columpnarum.
Bases etiam fecit et conchas quas
supposuit basibus: mare unum bo
vesque xii. sub mari. et lebetas
et creagras et fialas. Omnia va
sa fecit salomoni hyram [patri eius] in domo
domini ex ere mundissimo. In regi
one iordanis fudit ea rex in
argillosa terra: inter socchot et sar
than. Erat autem multitudo vasorum
innumerabilis: ita ut ignoraretur
pondus eris. Fecitque salomon omnia
vasa domus dei et altare aureum.
et mensas. et super eas panes propo
sitionis. candelabra quoque cum lucer
nis suis ut lucerent ante oraculum
iuxta ritum ex auro purissimo:
et florentia quedam. et lucernas
et forcipes aureos. omnia de au
ro mundissimo facta sunt. thimia
materia quoque et thuribula. et
fialas. et mortariola ex auro pu
rissimo. et hostia celavit templi
interius. id est in sancto sanctorum. et hos
tia templi forinsecus aurea. Sic
que completum est omne opus quod
fecit salomon in domo domini.
Intulit igitur salomon omnia que
voverat david pater suus. argen
tum et aurum. et universa vasa po
suit in thesauris domus domini.

Post hec Capitulum quintum
congregavit maiores natu
israel. et cunctos principes tribuum. et ca
pita familiarum de filiis israel in ierusalem:
ut adducerent archam federis domini
de civitate david que est syon. Ve
nerunt igitur ad regem omnes vi
ri israel in die sollempni mensis
septimi. Cumque venissent cuncti

84r

seniores israel: portaverunt levite ar-
cham et intulerunt eam et omnem
paraturam tabernaculi. Porro vasa
sanctuarii que erant in taberna
culo. portaverunt sacerdotes cum levitis
Rex autem salomon et universus ce-
tus israel. et omnes qui fuerant con
gregati ante archam immola
bant arietes et boves absque ullo
numero: tanta enim erat multi
tudo victimarum. Et intulerunt sa
cerdotes archam federis domini in
locum suum. id est ad oraculum tem
pli in sancta sanctorum subter alas cheru
bim: ita ut cherubim expanderent
alas suas super locum in quo posita
erat archa et ipsam archam te
gerent cum vectibus eius. vectium
autem quibus portabatur archa quia
paululum longiores erant capi
ta. parebant ante oraculum: si quis
vero paululum fuisset extrinsecus:
eos videre non poterat. fuit itaque
archa ibi usque in presentem diem
Nichilque erat aliud in archa ni
si due tabule quas posuerat
moyses in horeb: quando legem dedit
dominus filiis israel egredientibus ex
egypto Egressis autem sacerdoti
bus de sanctuario Omnes enim sac
erdotes qui ibi potuerant inveni
ri sanctificati sunt: nec adhuc illo
tempore vices et ministeriorum ordo
inter eos divisus erat. tam levite
quam cantores. id est qui sub asaph
erant. et qui sub heman. et qui
sub ydithun filii et fratres eorum ves
titi byssinis cymbalis et psalte
riis et cytharis concrepabant. sta
tes ad orientalem plagam alta
ris. et cum eis centum. xx. sacerdotes
canentes tubis. Igitur cunctis pariter

et tubis et voce et cymbalis et orga
nis. et diversi generis musicorum
concinentibus. et vocem in sublime
tollentibus longe sonitus audiebatur;
ita ut cum dominum laudare cepissent
et dicere. confitemini domino. quoniam
bonus quoniam in seculum misericordia eius. impleretur
domus dei nube. nec possent sacer
dotes stare et ministrare propter caliginem
Compleverat enim gloria domini do
mum dei Capitulum sextum

Tunc salomon ait Dominus polli
citus est ut habitaret in caligine:
ego autem edificavi domum nomini
eius ut habitaret ibi in perpetuum Et
convertit faciem suam ~~et~~ et be
nedixit universe multitudini israel
Nam omnis turba stabat inten
ta. et ait Benedictus dominus deus israel:
qui quod locutus est david patri meo
opere conplevit dicens A die qua e
duxi populum meum de terra egipti non
elegi civitatem de cunctis tribubus israel
ut edificaretur in ea domus nomini meo.
neque elegi quemquam alium virum ut esset
dux in populo meo israel: sed elegi ihe
rusalem ut sit nomen meum in ea.
et elegi david ut constituerem eum
super populum meum israel Cumque fuisset vo
luntatis david patris mei ut edifi
caret domum nomini domini dei israel:
Dixit dominus ad eum Quia hec fuit
voluntas tua. ut edificares domum
nomini meo: bene quidem fecisti ha
bere huiuscemodi voluntatem sed tu
non edificabis domum: verum filius
tuus qui egredietur de lumbis tuis
ipse edificabit domum nomini meo
Complevit ergo dominus sermonem
suum quem locutus fuerat: et ego sur
rexi pro david patre meo et sedi
super thronum israel sicut locutus est dominus.

et edificavi domum nomini domini dei israel:
et posui in ea archam in qua est
pactum domini quod pepigit cum filiis
israel. Stetit ergo coram altari domini
ex adverso universe multitudinis is
rahel: et extendit manus suas. Si
quidem fecerat salomon basem
eneam et posuerat eam in medio
basilice. habentem quinque cubitos lon
cubitos gitudinis. et quinque latitudinis: et
tres cubitos in altum. Stetitque super
eam: et deinceps flexis genibus
contra universam multitudinem israel.
et palmis in celum levatis ait. Domine
deus israel. non est similis tui in celo et
et in terra. qui custodis pactum et
cu misericordiam servis tuis qui ambulant
coram te in toto corde suo: qui
prestitisti servo tuo david patri
meo quecumque locutus fueras ei.
et que ore promiseras opere com
plesti. sicut et presens tempus probat
Nunc ergo domine deus israel imple
servo tuo patri meo david quecum
que locutus es dicens/ non deficiet ex
te vir coram me qui sedeat super
thronum israel: ita tamen si custo
dierint filii tui vias meas. et am
bulaverint in lege mea: sicut et
tu ambulasti coram me. Et nunc do
mi mine deus israel firmetur sermo tu
us: quem locutus es servo tuo da
vid. Ergo ne credibile est ut ha
bitet deus cum hominibus super terram?
Si celum et celi celorum non te capi
unt: quanto magis domus ista quam
edificavi? Sed ad hoc tantum facta
est ut respicias orationem servi tui.
et obsecrationem eius/ domine deus
meus audias. et preces quas fun
dit famulus tuus coram te: ut

aperias oculos tuos super domum istam
diebus ac noctibus: super locum in quo
pollicitus es. ut invocaretur nomen
tuum: et exaudias orationem quam
servus tuus orat in eo/ et exau
di preces famuli tui: et populi tui israel
quicumque oraverit in loco isto: et exau
di de habitaculo tuo. id est de celis.
et propiciare. Si peccaverit quispiam
in proximum suum. et iurare contra eum
paratus venerit. seque maledicto con
strinxerit coram altari in domo ista.
tu audies de celo et facies iudicium
servorum tuorum: ita ut reddas iniquo
viam suam in caput proprium. ut ul
ciscaris iustum retribuens ei secundum
iusticiam suam. Si superatus fuerit
populus tuus israel ab inimicis. pec
cabunt enim tibi. et conversi egerint
penitentiam. et obsecraverint no
men tuum. et fuerint deprecati in lo
co isto. tu exaudi de celo et propiciare
peccato populi tui israel: et reduc eos
in terram quam dedisti eis et patri
bus eorum. Si clauso celo pluvia non
fluxerit propter peccata populi. et deprecati
te fuerint in loco isto et confessi
nomini tuo et conversi a peccatis suis. cum
eos afflixeris exaudi de celo domine.
et dimitte peccata servis tuis. et
populi tui israel: et doce eos viam
bonam per quam ingrediantur: et da plu
viam terre quam dedisti populo
tuo ad possidendum. Fames si
orta fuerit in terra. et pestilencia.
erugo et aurugo. et locusta et
bruchus. et hostes vastatis regio
nibus portas obsederint civitatis
Omnisque plaga et infirmitas
oppresserit: si quis de populo tuo
israel fuerit deprecatus cognoscens

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

plagam et infirmitatem suam et
expanderit manus suas in domo
hac. tu exaudi de celo de sublimi
scilicet habitaculo tuo: et propiciare
et redde unicuique secundum vias suas.
quas nosti eum habere in corde suo
tu enim solus nosti corda filiorum ho
minum. ut timeant te. et ambulent
in viis tuis cunctis diebus quibus vi
vunt super faciem terre. quam de
disti patribus nostris Externum quoque,
qui non est de populo tuo israel si venerit
de terra longinqua propter nomen
tuum magnum et propter manum
tuam robustam. et brachium tuum
extentum. et adoraverit in loco is
to: tu exaudies de celo firmissimo
habitaculo tuo. et facies cuncta pro
quibus invocaverit te ille peregri
nus: ut sciant omnes populi terre
nomen tuum. et timeant te sicut
populus tuus israel. et cognoscant
quia nomen tuum invocatum est super domum
hanc quam edificavi Si egressus
fuerit populus tuus ad bellum contra
adversarios suos per viam in qua mi
seris eos. ~~adorabunt te contra viam~~
~~in qua miseris eos~~ adorabunt
te contra viam in qua civitas
hec est quam elegisti. et domus
quam edificavi nomini tuo:
ut exaudias de celo preces eorum et
obsecrationem et ulciscaris Si
autem peccaverint tibi. neque enim
est homo qui non peccet. et iratus fu
eris eis et tradideris hostibus et
captivos eos duxerint in terram
longinquam. vel certe que iuxta
est. et conversi corde suo in terra
ad quam captivi ducti sunt. egerint
penitenciam et deprecati te fue

rint in terra captivitatis sue dicen
tes. peccavimus. inique gessimus. iniuste
egimus. et reversi fuerint ad te in
toto corde suo et tota anima sua. in
terra captivitatis sue ad quam ducti
sunt. adorabunt te contra viam terre
sue quam dedisti patribus eorum. et ur
bis quam elegisti. et domus quam
edificavi nomini tuo: ut exaudi
as de celo. hoc est de firmo habita
culo tuo preces eorum. et facias iudicium.
et dimittas populo tuo quamvis peccaveri
t. tu es enim deus meus. Aperiantur queso
oculi tui: et aures tue ~~intende~~ inten
te sint ad oracionem que fit in loco
isto Nunc igitur consurge domine deus
in requiem tuam: tu et archa for
titudinis tue. Sacerdotes tui domine
deus induantur salute: et sancti tui le
tentur in bonis Domine deus ne
averteris faciem christi tui: memen
to misericordiarum david servi tui
Cumque complesset salomon fundens
preces. ignis descendit de celo et
devoravit holocausta et victimas,
et maiestas domini implevit domum:
nec poterant sacerdotes ingredi tem
plum domini: eo quod implesset maies
tas templum domini Sed et omnes filii israel
videbant descendentem ignem et gloriam
domini super domum: et corruentes pro
ni in terram super pavimentum stra
tum lapide. adoraverunt et laudave
runt dominum: quoniam bonus: quoniam ~~in~~ in eternum
misericordia eius Rex autem et
omnis populus immolabant victimas
coram domino:

Capitulum vii

Mactavit igitur rex salomon hos
tias boum. xxii milia arie
tum centum xx milia: et dedicavit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

domū dei rex et vniūsus p̄p̄lus Sacer-
dotes autē stabant in officiis suis. et
leuite in organis carminū dn̄i. que
fecit rex dauid ad laudandū dn̄m.
qm̄ in et̄nū mīa eius: ymnos dauid
canentes p manꝰ suas Porro sacer-
dotes canebāt tubis ante eos: cunc-
tusq; isrl' stabat. Sanctificauit quo-
q; salomon mediū atrii ante tem-
plū dn̄i: obtulerat enī ibi holocaus-
ta et adipes pacificoꝝ. quia altare
eneū quod fecerat nō poterat sus-
pacifica tinē holocausta. et sacrificia et adi-
pes / Fecit quoq; ~~salono~~ salomon
sollempnitatem in tempe illo vii.
diebꝰ. et omnis isrl' cum eo ecclia
magna valde: ab introitu emath
usq; ad torrentem egipti fecitq;
die octauo collectam: eo qd dedicas-
set altare septem diebꝰ. et sollep-
nitatem celebrasset septē diebus
Igit' die vicesimo tercio mēsis septi-
mi. dimisit p̄p̄lōs ad tabernacula sua:
letātes atq; gaudētes sup bono qd'
fecerat dn̄s dauid et salemoni et
isrl' p̄p̄lō suo Compleuitq; salon
domū dn̄i et domū regis. et oīa
q̄ disposuerat in corde suo ut fa-
ceret in domo dn̄i et in domo sua:
et prosperatus est Apparuit aut'
ei dn̄s nocte. et ait. Audiui oroēm
tuā: et elegi locū istū michi in
domū sacrificii Si clausero ce-
lū et pluuia nō fluxerit. et mā-
dauero et p̄cepero locuste ut deuo-
ret t̄ram. et misero pestilenciā
in p̄p̄lm meū. conūsus autem p̄p̄ls
meus sup quos inuocatū est no-
men meū deprecatꝰ me fuit. et
exquisierit faciem meā. et egerit

penitenciam a viis suis pessimis:
et ego exaudiam de celo et p̄pi-
cius ero peccatis eorū. et sanabo t'-
rā eoꝝ Oculi quoq; mei erūt
apti. et aures mee erecte ad o- itēte
racionem eius qui in loco isto
orauerit Elegi enim et sanctifica-
ui locū istū ut sit nomē meū
ibi in sempit̄nū: et p̄maneat
oculi mei et cor meum ibi cunctis
diebꝰ Tu quoq; si ambulaueris
corā me sicut ambulauit dauid
pat' tuus tuus. et feceris iuxta om-
nia q̄ p̄cepi tibi. et iusticias me-
as et iudicia q; seruaueris: susci-
tabo thronū regni tui. sicut polli-
citus sum dauid patri tuo dicēs
nō auferet' de stirpe tua vir. q'
sit princeps in isrl' Si autem aue-
rsi fueritis et dereliqueritis iusti-
cias meas et p̄cepta mea q̄ p̄posui
vob. et abeūtes et adorau̾itis fueritis dijs alieis
eos. euellam vos de t̄ra mea quā
dedi vob: et domū hāc quā edifi-
caui nomini meo proiciam a
facie mea. et tradam eā in para-
bolam. et in exemplū cunctis popu-
lis. et domus ista erit erit in prouerbiū
vniūsis transeuntibus: et dicent
stupentes Quare fecit dn̄s sic
t're huic et domui huic? Res-
pondebuntq; Quia dereliquerūt
dn̄m deum patrū suoꝝ qui edux-
it eos de t̄ra egipti. et apphen-
derūt deos alienos et adoraue-
rūt eos atq; coluerūt: idcirco ve-
nerūt sup eos vniūsa hec mala

Expletis Caplm viii
autē xx ānis postquam e-
dificauit salomon domū dn̄i

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et domũ suam: ciuitates quas de
derat hyram salomoni edificauit.
et habitare ibi fecit filios isrl' Abi
it quoq; in emath soba et obti
nuit eam: et edificauit palmi
ram in deserto. et alias ciuita
tes munitissimas edificauit in
emath Extruxitq; bethoron supi
orem. et bethoron inferiorem.
ciuitates muratas: habentes por
tas. et uectes et seras/ baalath e
tiam et omes urbes firmissimas
q̃ fuerũt salomonis. cunctas q; ur
bes quadrigarũ et urbes equitũ
Omniaque uoluit salon atq; dis
posuit edificauit in ihrlm. et ĩ
libano: et in uniũsa t'ra potesta
tis sue Omne pplm qui derelic
tus fuerat de etheis et amorreis.
7 phereżeis. et eueis. et iebuse
is. qui nõ erant de stirpe isrl'.
de filiis eorũ 7 de posteris quos
non interfecerant filii isrl' subiu
gauit in ~~tributo~~ t'butarios usq;
in diem hanc. Porro de filiis
isrl' nõ posuit ut seruirent opi
bus regis/ ipi enim erant uiri
bellatores et duces pmi: 7 pnci
pes quadrigarũ et equitũ eius
Omnes autem pncipes exerci
tus regis salomonis fuerunt du
centi quinquaginta qui erudie
bant pplm Filiam uero pharao
nis transtulit de ciuitate dauid: ĩ
domum quam edificauerat ei
Dixit enim Nõ habitabit uxor
mea in domo dauid regis isrl'.
eo q' sctificata sit: quia ingressa
ẽ eam archa dñi Tunc obtulit
salomon holocausta dño sup al
tare domini quod extruxerat
ante porticũ. et per singulos dies
offerret in eo iuxta pceptũ moysi
in sabbatis. et in kalendas et fes
tis diebus ter p annũ: id est in
sollempnitate azimorũ. et in sollẽp
nitate ebdomadarũ. et ĩ sollẽpnita
te tabnaclorũ. Et constituit iuxta
dispositionem dauid patris sui
officia sacerdotum in ministeriis
suis. et leuitas in ordine suo: ut
laudarent et ministrarent coram
sacerdotib9 iuxta ritũ uniuscuiusq;
diei: 7 ianitores in diuisionibus
suis p portã et portam Sic enim
preceperat dauid hõ dei/ nec ptr
gressi sunt de mandatis regis tã
sacerdotes quã leuite: ex omnib9
que pceperat Et in custodiis thesau
rorũ omnes impensas pparatas ha
buit salomon ex eo die quo fun
dauit domũ dñi: usq; in diem q̃
pfecit eam Tunc abiit salomon
in asiongaber et in ahalath:
7 adoram maris rubri q̃ est in
t'ra edom Misit autẽ ei hyram
p manus seruorũ suorũ naues 7
nautas gnaros maris: et abie
runt cũ seruis salomonis ĩ ophir.
tuleruntq; inde quadringenta qn
quaginta quinquaginta talenta
auri: et attulerunt ad regem sa
lomonem Capitulum nonum —

Regina quoq; saba cũ audis
set famam salomonis. uenit
ut temptaret eum in enigmati
bus in ihrlm. cum magnis opi
bus et camelis qui portabant
aromata. et auri plurimũ: gem
mas q; pciosas Cumq; uenisset
ad salomonem locuta est ei que

tur erant in corde suo: et exposuit ei salomon omnia que proposuerat. nec quicquam fuit quod ei perspicuum non fecerit. Quod postquam vidit sapientiam videlicet salomonis. et domum quam edificaverat. necnon cibaria mense eius. et habitacula servorum et officia ministrorum eius. et vestimenta eorum. pincernas quoque et vestes eorum. et victimas quas immolabat in domo domini: non erat pre stupore ultra in ea spiritus. Dixitque ad regem. Verus sermo quem audieram in terra mea: de virtutibus et sapientia tua. Non credebam narrantibus donec ipsa venissem et vidissent oculi mei: et probassent vix medietatem michi sapientie tue fuisse narratam. Vicisti famam virtutibus tu-
fuit tuis is. Beati viri tui. et beati hii qui assistunt coram te in omni tempore: et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus: qui voluit te ordinare super thronum suum regem domini dei tui. Quia diligit deus israel et
sal vult servare eum in eternum. idcirco posuit te super eum regem: ut facias iudicia atque iusticiam. Dedit autem regi centum viginti talenta auri: et aromata multa nimis. et gemmas preciosissimas. Non fuerunt aromata talia: ut hec que dedit regina saba regi salomoni. Sed et servi hyram cum servis salomonis attulerunt aurum de ophyr. et ligna thyina. et gemmas preciosissimas: de quibus fecit rex de lignis scilicet thyinis gradus in domo domini. et in domo regia: cytharas quoque et psalteria cantoribus. Nunquam visa sunt in

terra iuda ligna talia. Rex autem salomon dedit regine saba cuncta que voluit et que postulavit: multo plura quam attulerat ad eum. Que reversa abiit in terram suam cum servis suis. Erat autem pondus auri quod afferebatur salomoni per annos singulos sexcenta lxvi talenta auri. excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negociatores afferre consueverant. Omnesque reges arabie et satrape terrarum: qui comportabant aurum et argentum salomoni. Fecit igitur rex salomon ducentas hastas aureas: de summa sexcentorum aureorum; quibus tegebantur ~~scuta trecenta quoque~~ scuta singula/posuit quoque ea rex in armamentario: quod erat consitum nemore. Fecitque rex solium eburneum grande: et vestivit illud auro purissimo/ sex quoque gradus quibus ascendebatur ad solium. et scabellum aureum. et brachiola duo altrinsecus: et duos leones stantes iuxta brachiola /sed et alios xii leunculos; stantes super sex gradus ex utraque parte. Non fuit tale solium in universis regnis. Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea: et vasa domus saltus libani ex auro purissimo/ argentum enim in diebus eius pro nichilo reputabatur. Siquidem naves regis ibant in tharsis cum servis hyram semel in annis tribus: et deferebant inde aurum et argentum: et ebur et simias et pavos. Magnificatus est igitur salomon super omnes reges terre divitiis et

quod in hastis singulis expendebatur: trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum

mundissimo

gloria · omnes q̃ reges terrarum
desiderabāt faciem vide salomo
nis. ut audient sapiam quam de
derat deus in corde eius : et defere
bāt ei munera. vasa argentea 7
aurea. et vestes 7 arma. et aro
mata: equos et mulos p singulos
ānos habuit quoq̃ salomon. xl·
milia equor in stabul' et curruū
equitumq̃ duodecim milia / con
stituitq̃ eos in urbibus quadri
garū: et ubi erat rex in ihrlm
Exercuit etiam potestatem sup
cunctos reges. a flumine eufraten
usq̃ ad terram phylistinorum:
7 usq̃ ad terminos egipti Tan
tamq̃ copiam p̄buit argēti in ihe
rusalem quasi lapidum: et cedro
rum tantā multitudinem velut
sichomorū que gignunt in cam
pestrib⁹ Adducebant autem ei
equi de egipto cunctisq̃ regioni
bus Reliqua vō opa salomonis
priorum. et novissimorū scripta sūt
in vb' nathan pphete. 7 in libris
ahye silonitis: in visio ne quoq̃
addo videntis cont̄ iherobo am
filiū nabath Regnavit autē salo
mon in ihrlm sup omnem isrl' xl·
ānis: dormivitq̃ cum patrib⁹ suis
et sepelierūt eum in civitate da
uid. regnavitq̃ pro eo roboam
filius eius Caplm̄ decimū·

Profectus est autem robo
am in sichem. illuc enim
cunctus isrl' convenerat: ut con
stituerēt eum regem Quod cū
audisset iheroboam filius nabath
qui erat in egipto · fugerat ēp
pe illuc ante salomonem: sta
tim reūsus est Vocaverūtq̃ eū:
et venit cū vniūso isrl'. Et locuti

sūt ad roboam dicentes Pater tu⁹
durissimo iugo nos pressit tu leni
ora impera patre tuo qui nobis
grauem imposuit servitutem. et pau
lulū de onere sublena: ut serviam⁹
tibi Qui ait. post tres dies reū
timini ad me Cumq̃ abiss; pplūs:
init cōsiliū cū senibus qui steterāt ori
corā pr̄e eius salomone dū adhuc
viuerēt. dicens Quid datis cōsilij ut
respondeam pplō. Qui dixerūt
ei Si placueris et populo huic. 7
lenieris eos vbis clemētibus: ser
uient tibi omni tempe At ille re
liquit cōsiliū senū; et cū iuuenib⁹
tractare cepit qui cū eo nutriti fue
rant · et erant in comitatu illius:
dixitq̃ ad eos Quid vobis videt̃
uel responde quid debeo populo
huic. q̃ dixit m. sublena iugū q̃d
imposuit nob' pat' tuus. At illi re
sponderūt ut iuuenes. et nutriti
cū eo in delicijs: atq̃ dixerūt Sic
loqueris pplō qui dixit tibi. pat'
tuus aggrauauit iugū nostrum.
tu sublena: et sic respondebis
eis Minimo digitus me⁹ gros
sior ē lumbis patris mei. Pat'
meus imposuit vobis graue: et iugū
ego maius pondus apponam · Pr̄
meus cecidit vos flagellis: ego
vero cedam scorpionib⁹ Venit er
go iheroboam et vniūsus ad ro pplō
boam die tercio: sicut preceperat eis
: respondiq̃ rex dure. derelicto
cōsilio seniorū: locutusq̃ est iuxta
iuuenū voluntatem · Pater meus
graue vob' imposuit iugū: quod e
go grauius faciā · Pater meus ceci
dit vos flagellis · ego vero cedā vos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

scorpionibus Et non acquievit populi
precibus Erat enim voluntas dei
ut compleretur sermo eius quem lo
cutus fuerat per manum ahie silon
itis ad ieroboam filium nabath.
Populus autem universus rege durio
ra dicente: sic locutus est ad eum. Non
est nobis pars in david: neque heredi
tas in filio ysai Revertere in taberna
cula tua israel: tu autem pasce domum
tuam david Et abiit israel in taber
nacula sua Super filios autem israel qui
habitabant in civitatibus iuda reg
navit roboam Misitque rex ro
boam aduram qui preerat tribu
tis. et lapidaverunt eum filii israel:
et mortuus est Porro rex robo
am currum festinavit ascendere:
et fugit ierusalem. Recessitque israel a
domo david usque ad diem hanc

Venit autem Capitulum xi
roboam in ierusalem. et convoca
vit universam domum iuda et ben
iamin in centum. lxxx. milibus
electorum atque bellantium: ut dimi
caret contra israel: et converteret ad se
regnum suum Factusque est sermo do
mini ad semeiam hominem dei di
cens Loquere ad roboam filium sa
lomonis regem iuda: et ad uni
versum israel qui est in iuda et ben
iamin Hec dicit dominus Non ascen
detis neque pugnabitis contra fratres
vestros Revertatur unusquisque in domum
suam: quia mea hoc gestum est vo
luntate Qui cum audissent ser mo
nem domini reversi sunt: nec perre
xerunt contra ieroboam Habita
vit autem roboam in ierusalem. et
edificavit civitates muratas
in iuda Extruxitque bethleem
et etham et thecue: bethsur quoque
et sotho et odollam. necnon
geth et maresa et ziph sed et adu
ram et lachis et azecha. saraa
quoque et ahylon et hebron. que
erant in iuda et beniamin civita
tes munitissimas Cumque clau
sisset eas muris. posuit in eis prin
cipes. ciborumque horrea hoc est olei
et vini Sed et in singulis urbibus
fecit armamentaria scutorum
et hastarum. firmavitque eas multa summa
diligentia: et imperavit super iudam
et beniamin Sacerdotes autem et le
vite qui erant in universo israel vene
runt ad eum de cunctis sedibus suis
relinquentes suburbana et possessi
ones suas. et transeuntes ad iudam
et ierusalem: eo quod abiecisset eos iero
boam et posteri eius. ne sacerdotio
domini fungerentur Qui constituit sibi
sacerdotes excelsorum et demonum vitu
lorumque quos fecerat. Sed et de cunctis
tribubus israel quicumque dederant
cor suum ut quererent dominum deum
israel. venerunt ierusalem ad immolandas
victimas domino deo patrum
suorum: et roboraverunt regnum iu
da. et confirmaverunt roboam filium
salomonis per tres annos Ambu
laverunt enim in viis david et salo
monis annis tantum tribus Duxit
autem roboam uxorem maalath
filiam ierimuth filii david abiahil
quoque filiam heliab filii ysai que
peperit ei filios ieus et someriam
et zoom Post hanc quoque accepit
maacham filiam absalon: que
peperit ei abia et ethai et ziza

et salumith. Amavit autem robo
am maacha filiam absolon super
omnes uxores suas et concubinas
Nam uxores decem et octo dux
erat. concubinas que sexaginta: et ge
nuit xxviii filios ac lx filias. Con
stituit vero in capite abiam filium
maacha ducem super fratres suos. ipsum
enim regem facere cogitabat quia
sapientior fuit et potentior super
omnes filios eius; et in cunctis fini
bus iuda et beniamin, et in uni
versis civitatibus muratis: prebuitque
eis escas plurimas. et multas
petivit uxores. Capitulum xii

Cumque roboratum fuisset reg
num roboam et confortatum
dereliquit legem domini. et omnis
israel cum eo. Anno autem quinto reg
ni roboam ascendit ~~sesach~~ sesach
rex egipti in iherusalem quia pecca
verant domino. cum mille ducentis curri
bus, et lx milibus equitum: nec erat
numerus vulgi quod venerat
cum eo ex egipto. libies scilicet et
trogodite et ethiopes: cepitque
civitates munitissimas in iuda;
et venit usque in iherusalem. Semeias
autem propheta ingressus est ad ro
boam et principes iuda qui congre
gati fuerant in iherusalem. fugientes
sesac / dixitque ad eos. Hec dicit
dominus. Vos reliquistis me et ego
reliqui vos in manu sesach.
Consternatique principes israel et
rex dixerunt. Iustus est dominus. Cum
que vidisset dominus quod humiliati
essent; factus est sermo domini ad
semeiam dicens. Quia humi
liati sunt non disperdam eos: dabo
que eis paucillum auxilii et non stillabit
furor meus super iherusalem per manum sesac
Verumtamen servient ei ut sciant
distanciam servitutis mee; et servi
tutis regni terrarum. Recessit itaque
sesac rex egipti ab iherusalem; sublatis
thesauris domus domini et domus
regis / omniaque secum tulit, et cli
peos aureos quos fecerat salomon:
pro quibus fecit rex eneos, et tra
didit eos principibus scutariorum qui
custodiebant vestibulum palacii. Cum
que introiret rex domum domini. veni
bant scutarii et tollebant eos: iterumque
referebant ad armamentarium suum
Verumtamen quia humiliati sunt.
aversa est ab eis ira domini: nec deleti
sunt penitus. Siquidem et in iuda
inventa sunt opera bona. Confortatus
est igitur rex roboam in iherusalem. at
que regnavit. Quadraginta au
tem et unius anni erat cum regnare
cepisset: et decem septemque annis
regnavit in iherusalem urbe quam
elegit dominus. ut confirmaret nomen
suum ibi de cunctis tribubus israel: nomen
que matris eius naama ammoni
tes. Fecit autem malum: et non
preparavit cor suum ut quereret dominum
Opera vero roboam prima et novis
sima scripta sunt in libris semeie prophe
te et addo videntis et diligenter
exposita. Pugnaveruntque adversum
se roboam et ieroboam cunctis diebus
Et dormivit roboam cum patribus
suis sepultusque est in civitate david:
et regnavit abia filius eius pro eo.
Capitulum xiii

Anno octavo
decimo regis ieroboam reg
navit abia super iudam. Tribus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

276.

annis regnauit in ihrlm̄/ nomenq;
mr̄is eius maacha filia uriel de
gabaa Et erat bellum inter abya
et ieroboam Cumq; iniisset abia
certamen. & habet bellicosissimos
uiros & electorum xl cccc milia: ieroboam
instruxit aciem e contra
lxxx octingenta milia uiror. qui et ipsi
electi erant et ad bella fortissimi
Stetit igit abya sup montem semeron
qui erat in ephraim: & ait
Audi ieroboam. et omnis isrl'
Num ignoratis quod dn̄s deus isrl'
dederit regnū dauid sup isrl' i sempiternū:
ipsi et filiis eius pactū salutis.
Et surrexit ieroboam filius
nabath seruus salomonis filii dauid:
& rebellauit cont dn̄m suū/ congregatiq;
sūt ad eum uiri uanissimi.
filiiq; belial: & ꝑualuerunt
contra roboam filium salomōis
Porro roboam erat rudis et corde
pauido: nec potuit resiste eis.
Nūc ergo uos dicitis quod resiste
possitis regno dn̄i quod possidet
ꝑ filios dauid. habetisq; grandem
populi mltitudinem. atq; uitulos
aureos quos fecit uobis ieroboam
in deos: & eiecistis sacerdotes
dn̄i filios aaron atq; leuitas:
et fecistis uobis sacerdotes sicut
omēs populi terrarum Quicūq; uenerit
& initiauerit manū suam i
tauro. in bubus et in arietibus
septem: fit sacerdos eorum qui non
sūt dii Noster autem dn̄s deus
est quē non derelinquimus/ sacerdotesq;
ministrāt dn̄o de filiis aaron.
et leuite sūt in ordine suo:

holocausta quoq; offerūt dn̄o per
singulos dies mane et uespere &
thymiama iuxta legis precepta confectum:
et ꝓponūtur panes i mensa
mundissima Estq; apud nos candelabrū
aureum. et lucerne eius:
ut accendantur semp ad uesperam
Nos quippe custodimus precepta dn̄i
dei nr̄i: quem uos reliquistis Ergo
in exercitu nr̄o dux deus est: &
sacerdotes eius: qui clangūt tubis
et resonant cont uos filii isrl'
nolite pugnare cont dn̄m dn̄i patrū
uror: quia nō uobis expedit
Hec illo loquente: ieroboam retro
moliebatur insidias Cūq; ex
aduerso hostiū staret: ignorantem
iudam suo ambiebat exercitu Respiciensq;
iudas uidit instare
bellum ex aduerso et post tergū
& clamauit ad dn̄m: ac sacerdotes
tubis canere ceperunt Omnesq;
uiri iuda uociferati sunt
Et ecce illis clamantibus ꝑterruit deus
ieroboam et omnem isrl' qui stabat
ex aduerso abya et iuda/ fugeruntq;
filii isrl' iudam: et tradidit eos deus
in manu eorum Percussit ergo eos
abya & ppls eius plaga magna:
et corruerūt uulnerati ex isrl' quingenta
milia uiror fortiū Humiliatiq;
sūt filii isrl' in tempe illo.
et uehementissime confortati
filii iuda: eo quod sperassent in
dn̄o deo patrū suor Persecutus est
autem abia fugientem ieroboam
& cepit ciuitates eius bethel.
et filias eius et iesena. cum

filiabus suis: ephron quoq; et filias
eius nec valuit ulterius resistere ierobo-
am in diebus abya: quem percussit
dominus et mortuus est Igitur abya con-
fortato imperio suo: accepit uxores
quatuordecim. procreavitq; xxii fi-
lios et sedecim filias Reliqua autem
sermonum abya viarumq; et operum
eius scripta sunt diligentissime in li-
bro prophete addo. Capitulum xiiii

Dormivit autem abia cum patribus
suis: et sepelierunt eum in civi-
tate david Regnavitq; asa filius
eius pro eo: In cuius diebus quievit
terra annis decem Fecit autem asa
quod bonum et placitum erat in con-
spectu dei sui: et subvertit altaria
peregrini cultus et excelsa. et con-
fregit statuas lucosq; succidit: ac
precepit iude ut quereret dominum deum
patrum suorum. et faceret legem et uni-
versa mandata Et abstulit de cunc-
tis urbibus iuda aras et fana: et
regnavit in pace Edificavit quo-
q; urbes munitas in iuda. quia
quietus erat. et nulla temporibus
eius bella surrexerant pace domino
largiente Dixit autem iude Edi-
ficemus civitates istas et vallemus
muris et roboremus turribus et
portis et seris donec a bellis quie-
ta sunt omnia: eo quod quesieri-
mus dominum deum patrum nostrorum. et de-
derit nobis pacem per gyrum Edifica-
verunt igitur: et nullum in extru-
endo impedimentum fuit Habu-
it autem asa in exercitu suo por-
tancium scuta et hastas de iuda tre-
centa milia: de beniamin vero
scutariorum et sagittariorum ducenta

lx
octoginta milia Omnes isti viri fortis-
simi Egressus est autem contra eos za-
ra ethiops cum exercitu decies
centenis milibus et curribus trecen-
tis: et venit usq; maresa Porro
asa perrexit obviam. et instruxit aci-
em ad bellum in valle sephata.
que est iuxta maresa: et invoca-
vit dominum deum et ait Domine
non est apud te ulla distancia. u-
trum in paucis auxilieris an in
pluribus Adiuva nos domine deus
noster: in te enim et in nomine tuo ha-
bentes fiduciam. venimus contra
hanc multitudinem Domine deus no-
ster tu es: non prevaleat contra te homo
Exterruit itaq; dominus ethiopes
coram asa et iuda Fugeruntq; e-
thyopes. et persecutus est eos asa
et populus qui cum eo erat usq; gera-
ra Et ruerunt ethiopes usq; ad
internicionem: quia domino cedente
contriti sunt. et exercitu illius pugn-
ante Tulerunt igitur spolia mul-
ta: et percusserunt omnes civitates per
circuitum gerare Grandis quip-
pe cunctos terror invaserat: et di-
ripuerunt urbes. et multam predam
asportaverunt Sed et caulas ovium
destruentes tulerunt pecorum infi-
nitam multitudinem et camelorum:
reversiq; sunt iherusalem Capitulum xv

Azarias autem filius obed
facto in se spiritu dei egressus est
in occursum asa et dixit ei Au-
dite me asa: et omnis iuda et
beniamin. Dominus vobiscum: quia
fuistis cum eo Si quesieritis eum

inuenietis: si autem dereliqueritis
derelinquet vos. Transibunt autem
multi dies in isrl' absque deo vero:
et absque sacerdote. doctore et absque
lege. Cumque reuersi fuerint in an
gustia sua. clamaueruntque ad dominum
deum isrl' et quesierint eum reppe
rient eum. In tempore illo non erit
pax egredienti et ingredienti: sed
terrores undique in cunctis habita
toribus terrarum. Pugnabit enim
gens contra gentem. et ciuitas contra
ciuitatem: quia dominus conturbabit e
os in omni angustia. Vos ergo
confortamini. et non dissoluantur ma
nus vestre: erit enim merces operi vestro.
Quod cum audisset asa. verba scilicet
et prophetiam azarie filii obed
prophete confortatus est: et abstulit
ydola de omni terra iuda et benia
min. et ex urbibus quas ceperat mon
tis ephraim: et dedicauit altare
domini quod erat ante porticum
domini. Congregauitque uniuersum iu
dam et beniamin et aduenas cum
eis de ephraim. et manasse et
de symeon / plures enim ad eum con
fugerant ex isrl': videntes quod
dominus deus illius esset cum eo. Cumque
venissent ierusalem mense tercio anno
quintodecimo regni asa: immo
lauerunt domino in die illa de ma
nubiis et preda quam adduxerant.
boues septingentos. et arietes sep
tem milia. Et intrauit ex more
ad corroborandum fedus ut que
rerent dominum deum patrum suorum in toto
corde et in tota anima sua. Si
quis autem inquit non quesierit
dominum deum isrl' moriatur a mini
mo usque ad maximum: a viro us
que ad mulierem. Iurauerruntque domino

voce magna in iubilo. et in clan
gore tube. et in sonitu bucinarum:
omnes qui erant in iuda cum execra
tione. In omni corde suo iuraue
runt. et in tota voluntate quesierunt
eum et inuenerunt: prestititque
eis dominus requiem per circuitum / sed
et maacham matrem asa regis
ex augusto deposuit imperio. eo quod
fecisset in luco simulachrum priapi:
quod omne contriuit. et in frusta
comminuens combussit in torrente ce
dron: excelsa autem derelicta sunt
in isrl'. Attamen cor asa erat per
fectum cunctis diebus eius. eaque vo
uerat pater suus et ipse intulit
in domum domini: argentum et aurum
vasorumque diuersam suppellectilem.
Bellum vero non fuit usque ad tricesi
mum annum regni asa. Capitulum .xvi.
Anno autem xxxvi° regni
eius ascendit baasa rex isrl'
in iudam. et muro circumdabat rama
ut nullus tute posset egredi et
ingredi de regno asa. Protulit
ergo asa argentum et aurum
de thesauris domus domini et de the
sauris regis misitque ad bena
dab regem syrie qui habitabat
in damasco dicens. Fedus inter
me et te est. Pater quoque meus
et pater tuus habuere concordiam.
Quam ob rem misi tibi argen
tum et aurum: ut rupto federe quod
habes cum baasa rege isrl'. facias
eum a me recedere. Quo comperto
benadab misit principes exercituum
suorum ad urbes isrl': qui percusse
runt ahylon et dan et abelma
im: et uniuersas urbes muratas
neptalim. Quod cum audisset ba//

asa . desiit edificare rama : et intermi
sit opus suum . Porro asa rex assump
sit universam iudam . et tulerunt la
pides de rama et ligna que edifi
cationi preparaverat baasa : edificavit
que ex eis gabaa et maspha . In tem
pore illo venit anani propheta ad
asam regem iuda : et dixit ei .
Quia habuisti fiduciam in rege
syrie . et non in domino deo tuo : ide
o evasit regis syrie exercitus
de manu tua Nonne ethiopes
et libies multo plures erant qua
drigis et equitibus et multitudine
nimia quos cum domino credidisses
tradidit in manu tua . Oculi
enim eius contemplantur universam
terram : et prebent fortitudinem his
qui corde perfecto credunt in eum .
Stulte igitur egisti : et propter hoc
ex presenti tempore contra te bella
consurgent Iratusque asa adversus
videntem : iussit eum mitti in
nervum Valde quippe super hoc
fuerat dominus indignatus : et inter
fecit de populo in tempore illo pluri
mos Opera autem asa prima et
novissima scripta sunt in libro re
gum iuda et israel Egrotavit e
tiam asa anno xxxviiii regni
sui dolore pedum vehementissi
mo . et non in infirmitate sua
quesivit dominum . sed magis in medi
corum arte confisus est Dormivit

asa / que cum patribus suis . et mortuus
est anno quadragesimo primo
regni sui : et sepelierunt eum in
sepulchro suo quod foderat sibi
in civitate david / posueruntque
eum super lectum suum plenum aro
matibus . et unguentis meretriciis que
erant pigmentariorum arte confecta : et
combusserunt super eo ambicione ni
mia : Capitulum decimum septimum

Regnavitque iosaphat filius eius
pro eo : et invaluit contra israel
constituitque militum numerum in cunctis
urbibus iuda : que erant vallate
muris / presidiaque deposuit in terra
iuda : et in civitatibus ephraim quas
ceperat asa pater eius Et fuit dominus cum
iosaphat quia ambulavit in viis
david patris sui primis . et non spe
ravit in baalim . sed in deo patris
sui : et perrexit in preceptis illius et
non iuxta peccata israel / confirmavitque
dominus regnum in manu eius Et
dedit omnis iuda munera iosaphat ;
facteque sunt ei infinite divicie et multa
gloria Cumque sumpsisset cor eius
audaciam propter vias domini : etiam ex
celsa et lucos de iuda abstulit Ter
cio autem anno regni sui misit
de principibus suis benadab et obdi
am . et zachariam . et nathanael ,
et micheam . ut docerent in civitatibus
iuda . et cum eis levitas semeiam et
nathaniam et zabadiam / asael
quoque et semiramoth et ionathan .
adoniam et tobiam et tobado
niam levitas : et cum eis elizama
et ioram sacerdotes Docebantque
in iuda . habentes librum legis domini ;
et circuibant cunctas urbes iuda
atque erudiebant populum Itaque factus
est pavor domini super omnia regna
terrarum que erant per gyrum iuda ;
nec audebant bellare contra iosa
phat Sed et philistei iosaphat
munera deferebant : et vectigal

argenti / arabes quoque adducebant
pecora. arietum septem milia, septin-
gentos. et hyrcos totidem. Crevit
ergo iosaphat et magnificatus
est usque in sublime. atque edifica-
vit in iuda domos ad instar tur-
rium. urbes que muratas: et multa
opera patravit in urbibus iuda. Vi-
ri quoque bellatores et robusti erant
in ierusalem: quorum iste est numerus
per domos atque familias singulorum.
In iuda principes exercitus ednas
dux: et cum eo robustissimorum trecenta
milia. Post hunc iohannan princeps:
et cum eo ducenta lxxx. milia. Post
istum quoque amasias filius zechri
consecratus domino: et cum eo ducenta milia
virorum fortium. Hunc sequebatur robus-
tus ad prelia heliada: et cum eo tenen-
tium arcum et clipeum ducenta milia.
Post istum etiam iosabad: et cum
eo centum lxxx milia expeditorum
militum. Hii omnes erant ad ma-
num regis: exceptis aliis quos
posuerat in urbibus muratis et
in universo iuda. Capitulum xviij.

Fuit ergo iosaphat dives et
inclitus multum: et affinita-
te coniunctus est achab / descenditque
post annos ad eum in samari-
am. Ad cuius adventum mactavit
achab arietes et boves plurimos
et populo qui venerat cum eo: per-
suasitque illi ut descenderet in ra-
moth galaad. Dixitque achab rex
israel ad iosaphat regem iuda:
Veni mecum in ramoth galaad.
Cui ille respondit. Ut ego et tu:
sicut populus tuus sic et populus
meus. tecumque erimus in bello. Dix-
itque iosaphat ad regem israel:
Consule obsecro in presentiarum ser-
monem domini. Congregavitque rex
israel prophetarum quadringentos viros:
et dixit ad eos. In ramoth gala-
ad ad bellandum ire debemus.
an quiescere? At illi. ascende inquiunt
et tradet deus in manu regis. Dix-
itque iosaphat. Numquid non est hic pro-
pheta domini: ut ab illo etiam requi-
ramus? Et ait rex israel ad iosaphat.
Est vir unus a quo possumus que-
rere domini voluntatem: sed ego odi eum.
quia non prophetat mihi bonum. sed ma-
lum omni tempore. Est autem mi-
cheas filius iembla. Dixitque iosa-
phat. Ne loquaris rex hoc modo.
Vocavit ergo rex israel unum de eu-
nuchis: et dixit ei. Voca cito mi-
cheam filium iembla. Porro rex
israel et iosaphat rex iuda uterque se-
debat in solio suo: vestiti cultu re-
gio. Sedebant autem in area iuxta
portam samarie: omnesque prophete
vaticinabantur coram eis. Sedechias
vero filius canaana fecit sibi cornua
ferrea. et ait. Hec dicit dominus. His
ventilabis syriam donec conte-
ras eam. Omnesque prophete similiter
prophetabant atque dicebant. Ascende
in ramoth galaad. et prosperaberis:
et tradet eos dominus in manu regis.
Nuncius autem qui ierat ad vo-
candum micheam. ait illi. En verba
omnium prophetarum uno ore bona
regi annunciant. queso ergo te
ut sermo tuus ab eis non dissenti-
at: loquarisque prospera. Cui res-
pondit micheas. Vivit dominus:
quia quodcumque dixerit mihi deus meus
hoc loquar. / Venit ergo ad regem.
Cui rex ait. Michea: ire debemus
in ramoth galaad ad bellandum

an quiescere? Cui ille respondit / ascendite: cuncta enim prospera venient. et tradentur hostes in manus vestras. Dixitque rex. Iterum atque iterum te adiuro ut non loquaris mihi nisi quod verum est in nomine domini. At ille ait / Vidi universum israel dispersum in montibus. sicut oves absque pastore: et dixit dominus Non habent isti dominum: revertatur unusquisque in domum suam in pace. Et ait rex israel ad iosaphat Nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quicquam boni: sed ea que mala sunt? At ille. Idcirco ait audite verbum domini. Vidi dominum sedentem in solio suo: et omnem exercitum celi assistentem ei a dextris et a sinistris. Et dixit dominus. Quis decipiet achab regem israel: ut ascendat et corruat in ramoth galaad? Cumque diceret unus hoc modo et alter alio. processit spiritus: et stetit coram domino. et ait. Ego decipiam eum. Cui dominus: In quo inquit decipies? At ille respondit / egrediar: et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque dominus. Decipies. et prevalebis: egredere et fac ita. Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum: et dominus locutus est de te mala. Accessit autem sedechias filius chanana: et percussit micheam in maxillam. et ait. Per quam viam transivit spiritus domini a me. ut loqueretur tibi? Dixitque micheas. Tu ipse videbis in die illo: quando ingressus fueris cubiculum

eũ

de cubiculo ut abscondaris. Precepit autem rex israel. dicens Tollite micheam et ducite eum ad ammon principem civitatis. et ad ioas filium amalech: et dicetis. Hec dicit rex Mittite hunc in carcerem. et date ei panis modicum. et aque pauxillulum: donec revertar in pace. Dixitque micheas Si reversus fueris in pace: non est locutus dominus in me. Et ait. Audite populi omnes. Igitur ascenderunt rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth galaad: dixitque rex israel ad iosaphat Mutabo habitum et sic ad pugnandum vadam: tu autem indue vestibus tuis. Mutatoque habitu rex israel venit ad bellum. Rex autem syrie preceperat ducibus equitatus sui dicens Ne pugnaveritis contra minimum. aut contra maximum: nisi contra solum regem israel. Itaque cum vidissent principes equitatus iosaphat dixerunt Rex israel iste est. Et circumdederunt eum dimicantes. At ille clamavit ad dominum et auxiliatus est ei: atque avertit eos ab illo. Cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex israel: reliquerunt eum. Accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret. et percuteret regem israel inter cervicem et scapulas. At ille aurige sue ait Converte manum tuam et educ me de acie: quia vulneratus sum. Et finita est pugna in die illo. Porro rex israel stabat in curru suo contra

syrios usque ad vesperam. et mortuus
est occidente sole. Capitulum xix.
Reversus est autem iosaphat rex
iuda domum suam pacifice in
iherusalem Cui occurrit hieu filius ana
ni videns: et ait ad eum Impio
prebes auxilium. et hiis qui oderunt do
minum amicicia iungeris: et idcir
co iram quidem domini merebaris.
sed bona opera inventa sunt in te: eo
quod abstuleris lucos de terra iuda.
et preparaveris cor tuum ut requireres dominum
(prim tuorum) domini. Habitavit ergo iosaphat in
iherusalem/ rursumque egressus ad popu
lum de bersabee usque ad montem
ephraym: et revocavit eos ad dominum
deum patrum suorum/ constituitque iudi
ces terre in cunctis civitatibus iu
da munitis per singula loca Et
precipiens iudicibus. videte ait quid
faciatis Non enim hominis exer
cetis iudicium sed domini. et quodcumque
iudicaveritis in vos redundabit
Sit timor domini vobiscum: et cum dili
gencia cuncta facite Non est enim a
pud dominum deum nostrum iniquitas. nec
personarum accepcio: nec cupido mu
nerum In iherusalem quoque constituit
iosaphat levitas et sacerdotes et
principes familiarum ex israel: ut
iudicium et causam domini iudicarent
habitatoribus eius/ precepitque eis di
cens Sic agetis in timore dei
fideliter et corde et perfecto Omnem
causam que venerit ad vos fratrum
vestrorum. qui habitant in urbibus
suis inter cognacionem et cogna
cionem. ubicumque questio est de le
ge. de mandato. de cerimoniis.
de iustificacionibus. ostendite eis
ut non peccent in dominum: et ne ve
niat ira super vos et super fratres vestros
Sic ergo agetis et non peccabitis
Amasias autem sacerdos et ponti
fex vester: in hiis que ad deum per
tinent presidebit/ porro zabadias filius
ismahel qui est dux in domo iu
da. super ea opera erit que ad regis
officium pertinent. Habetisque ma
gistros levitas coram nobis/ confor
tamini et agite diligenter: et erit
dominus vobiscum in bonis Capitulum xx.
Post hec congregati sunt
filii moab et filii ammon.
et cum eis de ammonitis ad
iosaphat: ut pugnarent contra
eum/ veneruntque nuncii: et indica
verunt iosaphat dicentes Venit
contra te multitudo magna de hiis
locis que trans mare sunt. et de sy
ria: et ecce consistunt in asason
thamar. que est in engaddi Io
saphat autem timore perterritus
totum se contulit ad rogandum dominum
et predicavit ~~in~~ ieiunium in universo
iuda Congregatusque est iudas
ad precandum dominum: sed et omnes
de urbibus suis venerunt ad obse
crandum eum Cumque stetisset
iosaphat in medio cetu iude et
iherusalem. in domo domini ante atrium
domini novum ait Domine deus patrum
nostrorum tu es deus in celo. et domi
naris cunctis regnis gencium. in ma
nu tua est fortitudo et potencia.
nec quisquam tibi potest resistere
Nonne tu deus noster interfecisti omnes
habitatores terre huius coram popu
lo tuo israel: et dedisti eam semini
abraham amici tui in sempiternum.

Habitaveruntque in ea. et extrux
erunt in illa sanctuarium nomini tuo.
venerit dicentes Si irruerint super nos ma
la. gladius iudicii. pestilentie
et fames. stabimus coram domo
hac in conspectu tuo. in qua invo
catum est nomen tuum. et clamabi
mus ad te in tribulationibus nostris:
facies et exaudies salvosque. Nunc igitur ec
ce filii ammon et moab et filii montis
seyr per quos non concessisti israhel
ut transirent quando egrediebatur de
egipto. sed declinaverunt ab eis
et non interfecerunt illos. econtrario
agunt: et nituntur eicere nos de posses
sione quam tradidisti nobis deus noster.
Ergo non iudicabis eos. In nobis
quidem non tanta est fortitudo: ut pos
simus huic multitudini resistere
que irruit super nos/ sed cum igno
remus quid agere debeamus: hoc solum
habemus residui. ut oculos nostros
dirigamus ad te. Omnis vero iu
da stabat coram domino: cum parvulis
et uxoribus et liberis suis. Erat
autem iaziel filius zacharie filii
banaie. filii iehiel filii matha
nie levites de filiis asaph: super
quem factus est spiritus domini in medio
turbe. et ait. Attendite omnis
iuda et qui habitatis in ierusalem. et
tu rex iosaphat. Hec dicit dominus
vobis. Nolite timere. nec paveatis
hanc multitudinem: non est enim vestra
pugna sed dei. Cras descendetis
contra eos/ ascensuri enim sunt ~~per~~
per clivum nomine sis: et invenie
ti es illos in summitate torrentis
qui est contra solitudinem ieru
hel. Non eritis vos qui dimica
bitis: sed tantummodo confidentes

estote et videbitis auxilium domini su
per vos. O iuda et ierusalem nolite
timere nec paveatis. cras egredi
emini contra eos et dominus erit vo
biscum. Iosaphat ergo et iuda et
omnes habitatores ierusalem cecide
runt proni in terram coram domino: et ado
raverunt eum. Porro levite de filiis
caath et de filiis chore laudabant
dominum deum israhel voce magna in excel
sum. Cumque mane surrexissent egressi
sunt per desertum thecue: profectis
que eis. stans iosaphat in medio
eorum. dixit. Audite me iuda. et
omnes habitatores ierusalem. Credite
in domino deo vestro: et securi eritis. pro Credite
phetis eius: et cuncta evenient
prospera. Deditque consilium populo: et
statuit cantores domini ut laudarent
eum in turmis suis. et antecede
rent exercitum: ac voce consona
dicerent. Confitemini domino quoniam bonus.
quoniam in eternum misericordia eius. Cumque ce
pissent laudes canere. vertit dominus
insidias eorum in semetipsos. filiorum
scilicet ammon et moab et
montis seyr. qui egressi fuerant
ut pugnarent contra iudam:
et percussi sunt. Namque filii am
mon et moab consurrexerunt
adversum habitatores montis
seyr: ut interficerent et delerent eos.
Cumque hoc opere perpetrassent. eti
am in semetipsos versi mutuis
concidere vulneribus. Porro iudas cum
venisset ad speluncam que respicit
ad solitudinem. vidit procul omnem
late regionem plenam cadaveribus:

nec sup esse quemquã qui necem
potuisset euadẽ· Venit igr iosaphat
et omnis popls cum eo ad detra
henda spolia mortuorũ: inuenerũt
q; int cadaua variam suppellecti
lem. vestes quoq; et vasa p̃ciosissi-
ma ⁊ diripuerũt: ita ut omnia
portare nõ possent nec p tres dies
spolia auferre pro prede magtudi
ne Die autem quarto congregati
sũt in valle benedictionis Etenim
qm ibi bñdixerãt dño/ vocauerũt
vallis locũ illũ bñdictionis usq; in psen
tem diẽ: Reuersusq; ẽ omnis vir
iuda et habitatores ihrlm. et iosa
phat ante eos in ihrlm cũ leti
tia magna: eo qd dedisset eis do
minus gaudiũ de inimicis suis
Ingressiq; sũt ihrlm cũ psalterijs
et tubis et cytharis in domũ dñi
Irruit autem pauor dñi sup vni
ũsa regna terraz: cũ audissent qd
pugnasset dñs cont inimicos isrl'
Quieuitq; regnũ iosaphat: et
pbuit ei dñs pacem p circuitũ
Regnauit igitur iosaphat sup
iudam et erat xxxv duorũ annorũ
cũ regnare cepisset: Viginti aũt
et duob⁹ ãnis regnauit in ihrlm
Nomen matris eius azuba filia
selahi Et ambulauit in via pa
tris sui asa nec declinauit ab
ea faciens que placita erant
corã dño Verũtamen excelsa nõ
abstulit. et adhuc populs non
direxerat cor suũ ad dñm dñi pa
trũ suorũ Reliqua autem ges
torũ iosaphat priorũ ⁊ nouissimorũ
libris scripta sũt in vbis hieu filij ana
ni: q̃ digessit in libro regum
isrl' Post hec iniit amicicias io
saphat rex iuda cũ ochozia re
ge isrl' cuius opa fuerũt impijssima
et particeps fuit ut facerent naues
q̃ irent in tharsis: feceruntq; clas
sem in asiongaber/ prophetauit aũt
eliezer filius dodaui de maresa
ad iosaphat dicens Quia habu
isti fedus cũ ochozia percussit do
minus opa tua Contriteq; sũt
naues: nec potuerũt ire in thar
sis :- Caplm xxj

Dormiuit autem iosaphat
cũ prib; suis: ⁊ sepultus
est cũ eis in ciuitate dauid: reg
nauitq; ioram filius eius pro
eo Qui habuit fres filios iosa
phat azariam ⁊ iahiel ⁊ za
chariam et michael et sapha
tiam Omnes hij filij iosaphat
regis ihrlm Deditq; eis pat
suus multa munera argẽti et au
ri. ⁊ pensationes cũ ciuitatibus
munitissimis in iuda/ regnũ aũt
tradidit ioram: eo qd eet primo
genitus Surrexit ergo ioram
sup regnũ patris sui. Cumq;
se confirmasset: occidit oms fres suos
gladio: ⁊ quosdam de principib⁹
isrl' Triginta duorũ annorũ
erat ioram cũ regnare cepisset:
et octo ãnis regnauit in ihrlm
Ambulauitq; in vijs regum
isrl': sicut egerat domus achab
filia quippe achab erat uxor eius
et fecit malũ in conspectu dñi·
Noluit autem dispdere domũ dñs
dauid ppt pactũ quod inierat
cum eo: ⁊ quia promiserat ut

daret illi lucernam et filiis eius
omni tempore In diebus illis rebel
lavit edom ne esset subditus iude:
et constituit sibi regem Cumque
transisset ioram cum principibus suis
et cuncto equitatu qui erat secum:
surrexit nocte et percussit edom
qui se circumdederant et omnes du
ces equitatus eius Attamen re
bellavit edom ne esset sub dicione
iuda, usque ad hanc diem Eo tempore
et lobna recessit ne esset sub ma
nu illius Dereliquerat enim do
minum deum patrum suorum, insuper et
excelsa fabricatus est in urbibus
iuda: et fornicari fecit habita
tores ierusalem. et prevaricari iudam.
Allate sunt autem ei littere ab he
lia propheta: in quibus scriptum erat
Hec dicit dominus deus david patris
tui/quoniam non ambulasti in viis io
saphat patris tui et in viis asa
regis iuda. sed incessisti per iter
regum israel. et fornicari fecisti iu
dam et habitatores ierusalem. imita
tus fornicationem domus ahab.
insuper et fratres tuos domum patris
tui meliores te occidisti: ecce
dominus percutiet te plaga magna
cum populo tuo. et filiis et uxoribus
tuis. universaque substancia tua
Tu autem egrotabis pessimo
languore uteri: donec egrediantur
vitalia tua paulatim per dies
singulos Suscitavit ergo dominus
contra ioram spiritum philistinorum.
et arabum qui confines sunt ethio
pibus. et ascenderunt in terram
iuda et vastaverunt eam: diri
pueruntque cunctam substanciam

que inventa est in domo regis insu
per et filios eius et uxores/nec
remansit ei filius nisi ioachaz qui
minimus natu erat Et super hec
omnia: percussit eum dominus alvi langno
re insanabili Cumque diei succe
derent dies. et temporum spacia volue
rentur duorum annorum expletus est
circulus et sic longa consumptus
tabe. ita ut egereret eciam viscera
sua languore pariter et vitam ca
ruit Mortuus que est in infirmitate
pessima: et non fecit ei populus se
cundum morem combustionis
exequias. sicut fecerat maioribus
eius Triginta duorum annorum fuit
cum regnare cepisset. et octo annis
regnavit in ierusalem/ ambulavit
que non recte. et sepelierunt eum
in civitate david. verumtamen non
in sepulchro regum Capitulum xxii

Constituerunt autem habita
tores ierusalem ochoziam filium
eius minimum regem pro eo Omnes
enim maiores natu qui ante eum
fuerant: interfecerant latrones a
rabum qui irruerant in castra:
Regnavitque ochozias filius io
ram regis iuda Quadragin
ta duorum annorum erat ochozias
cum regnare cepisset: et uno anno
regnavit in ierusalem Nomen matris
eius athalia filia amri Sed et ipse
ingressus est per vias domus achab:
mater enim eius impulit eum ut
impie ageret: Fecit igitur malum
in conspectu domini sicut domus a

chab: ipi enī fuerūt ei cōsiliarij p9
mortē patris sui in interitū eius
Ambulauitq; in cōsiliis eoꝝ Et p
rexit cū ioram filio achab rege
isrl' in bellū contra azahel regem
syrie in ramoth galaad. vulnera
ueruntq; syri ioram. Qui reu'sus
ē ut curaret' in iezrahel: multas enī
plagas acceperat in supdicto certami
ne Igit' ochozias filius ioram rex
iuda descendit ut uisitaret ioram
filiū achab in ~~ie~~ iezrahel egrotan
tem Voluntatis quippe dei fuit adu
sum ochoziam ut ueniret ad iorā
Et cū venisset et egrederet' cum
eo aduersum hieu filiū namsi. quē
vnxit dns ut deleret domū achab
Cum g° subuerteret hieu domū achab
inuenit principes iuda et filios fra
trū ochozie qui ministrabant
ei: et interfecit illos Ipiuq; pqui
rens ochoziam cōprehendit la
tente in samaria: adductūq; ad
se occidit ꝛ sepelierūt: eo quod
eēt filius iosaphat, qui q̄sierat
dnm in toto corde suo. Nec erat
vlt' spes aliqua: ut de stirpe r̄g
naret ochozie Si quidem atha
lia mater eius videns quod mor
tuus eēt filius suus: surrexit et
interfecit omnem stirpem regiā
domus ioram Porro iosabeth
filia regis tulit ioas filiū ocho
zie ꝛ furata est eū de medio fi
lioꝝ regis cū interficerent': abscon
ditq; eum cū nutrice sua in cubiclo
lectuloꝝ Iosabeth autē q̄ absco
derat eum erat filia regis
ioram. vxor ioiade pōtificis soror
ochozie: et idcirco otholia non
interfecit eum Fuit g° cū eis ī domo

dei absconditus sex ānis q̄bus reg
nauit otholia sup t'ram. C xxiii.
Anno autem septimo con
fortatus ioiada: assūpsit cen
turiones azariam videlicet filiū
a ieroam ꝛ ysmael filiū iohānan.
azariam quoq; filiū obeth. et
maasiam filiū adaie. ꝛ elisaphat
filiū zechri: et inijt cū eis fedus
Qui circūeuntes iudam congrega
uerūt leuitas de cunctis vrbib9
iuda. et principes familiaꝝ isrl':
veneruntq; in ihrlm Inijt ergo
multitudo pactū in domo dnī cū
rege Dixitq; ad eos ioiada Ec
ce filius regis regnabit: sicut
locutus ē dns sup filios dauid Iste
ē g° sermo quē facietis Tertia
ps v'm qui veniunt ad sabba
tū sacerdo~~tum~~tū et leuitaꝝ. et ia
nitoꝝ erit in portis: t'tia v'o ps
ad domū regis: ꝛ t'tia ad por
tam que appellat' fundamenti
Omne v'o reliquū vulgus sit in
atrijs domus dnī. nec quisq̄m
alius ingrediat' domū dnī nisi
sacerdotes. et qui ministrant de
leuitis Ipi tantū mō ingrediant'
quia sanctificati sūt: et omē
reliquū vulgus obseruet custo
dias domus dnī Leuite autē cir
cūdent regē. habentes singuli
arma sua: ꝛ si quis alius in
gressus fuerit templū interficiat':
sintq; cum rege et intrante et eg'
diente Fecerūt igit' leuite et vni
u'sus iuda iuxta omnia q̄ p̄cepat
ioiada pontifex. et assūpserūt
singuli viros qui sub se erant.
et veniebāt per ordinem sab

bati cum his qui iam impleuerant
sabbatum et egressuri erant Siquidem ioiada pontifex non dimiserat
abire turmas que sibi per singulas
ebdomadas succedere consueuerant
Deditque ioiada sacerdos centurio
nibus lanceas clipeosque et peltas
3 re regis dauid quas consecrauerat in
domo domini constituitque omnem popu
lum tenencium pugiones a parte
templi dextra usque ad partem templi
sinistram coram altari et templo per
circuitum regis Et eduxerunt filium
regis et imposuerunt ei dyadema
dederuntque in manu eius tenen
dam legem et constituerunt eum
regem. Unxit quoque illum ioia
da pontifex et filii eius inprecati
que sunt atque dixerunt. Viuat rex
Quod cum audisset athalia vo
cem scilicet currencium atque lauda
cium regem ingressa est ad po
pulum in templum domini. Cumque vi
disset regem stantem super gradum
in introitu et principes turmas
que circa eum omnem quoque po
pulum terre gaudentem atque clange
tem tubis et diuersi generis organis
concinentem uocemque laudancium
scidit vestimenta sua et ait Insidie
insidie Egressus autem ioiada
pontifex ad centuriones et prin
cipes exercitus dixit eis Edu
cite illam extra septa templi et
interficiatur foris gladio. Precepitque sacerdos ne occideretur in domo do
mini Et imposuerunt ceruici
bus eius manus Cumque intrasset
portam equorum domus regis inter
fecerunt eam ibi. Pepigit autem
ioiada fedus inter se uniuersumque

populum et regem ut esset populus domini Itaque ingressus est omnis populus domum
baal et destruxerunt eam et alta
ria. ac simulachra illius confre
gerunt/ mathan quoque sacerdotem
baal interfecerunt ante aras Con
stituit autem ioiada prepositos in
domo domini et sub manibus sacer
dotum ac leuitarum quos distribu
it dauid in domo domini ut offer
rent holocausta domino sicut scriptum
est in lege moysi in gaudio et
canticis iuxta dispositionem Consti dauid
tuit quoque ianitores in portis do
mus domini ut non ingrederetur eam
inmundus in omni re Assumpsitque
centuriones et fortissimos vi
ros ac principes populi et omne vul
gus terre/ et fecerunt descendere re
gem de domo domini et introire
per medium porte superioris in domum
regis et collocauerunt eum in
solio regali Letatusque est omnis
populus terre et urbs quieuit/ por
ro otholia interfecta est gladio
Septem annorum Capitulum xxiiii
erat ioas cum regnare cepisset
et xl annis regnauit in ierusalem.
Nomen matris eius sebia de ber
sabee/ Fecitque quod bonum est coram
domino cunctis diebus ioiade sacerdotis
Accepit autem ei ioiada vxores
duas e quibus genuit filios et
filias Postque placuit ioas ut
instauraret domum domini/ congre
gauitque sacerdotes et leuitas et
dixit eis egredimini ad ciui
tates iuda et colligite de uniuer
so israel pecuniam de sartatecta
templi dei uestri per singulos an

nos festinato q̄ hoc facite Porro
leuite egere negligencius Vocauit
q̄ rex ioiada principem. et dixit ei
Cur̄ non tibi fuit cure ut coges
leuitas inferre de iuda et ierl'm
pecuniā. que constituta ē a moy
se seruo dñi. ut inferret eam oīs
multitudo isrl' in tabnaclm testio
nij. Athalia em̄ impijssima et
filij eius destruxerunt domū dñi.
et de uniusis q̄ sanctificata fuerāt
teplo dñi ornauerūt fanū baa
lim Precepit ergo rex. et fecerūt
archam posueruntq; eam iuxta
portam dñi forinsecus Et p̄dica
tū ē in iuda et ierl'm. ut defer
rent singuli preciū dño. quod consti
tuit moyses seruus dei sup oēm
isrl' in deserto letatiq; sūt cuncti pri
cipes et omnis popul9 et ingres
si contulerūt in archam dñi atq;
miserūt. ita ut impleretur Cūq; temp9
eēt ut deferrent archam coram
rege p manus leuitarum. videbāt
enim multam pecuniā. ingredie
batur scriba regis et quē primus sac
dos constituerat. effundebātq; pe
cuniam q̄ erat in archa Porro
archam reportabāt ad locū suū
Sicq; faciebāt p singulos dies. et
congregata ē infinita pecunia.
Quā dederūt rex et ioiada hijs q̄
perant opib9 domus dñi At illi
conducebāt ex ea cesores lapi
dū. et artifices opm singlorum. ut
instaurarent domū dñi. fabros
quoq; ferri et eris. ut quod ca
dere cepat fulciretur. Egeruntq; hij
qui opabantur industrie et obdu
cebatur parietū cicatrix p manus
eorum. ac suscitauerūt domū dñi
in statū pristinū et firme eam
stare fecerūt Cumq; conplessent omīa
omnia opa detulerūt coram
rege et ioiada reliquā ptē pecu
nie. de qua fcā sūt vasa templi
in ministiū et ad holocausta. fia
le quoq; et cetera vasa aurea
et argentea. Et offerebantur holo
causta in domo dñi iugiter. cunc
tis dieb9 ioiade Senuit autē ioiada
plenus dierum. et mortuus est cum
centū xxx esset annorum. sepeli
erūt q̄ eū in ciuitate dauid cum
regib9. eo qd' fecisset bonū cū isrl'
et cū domo eius Postquā autē
obijt ioiada ingressi sūt principes
iuda. et adorauerūt regem Qui
delinitus obsequijs eorum acquieuit
eis Et dereliquerūt templū dñi
dei patrū suorum. seruierūt q̄ lucis
et sculptilib9 Et fcā est ira contra
iudam et ierl'm ppter hoc peccatū
mittebantq; eis pphetas ut reuerte
rentur ad dñm Quos protestā
tes illi audire nolebāt Spiritus
itaq; dei induit zachariam filiū
ioiade sacerdotem. et stetit in con
spectu populi. et dixit eis Hec
dicit dñs Quare transgredimini
preceptū dñi quod uobis nō pro
derit et dereliquistis dñm ut dere
linqueret uos. Qui congregati ad
uersus eum. miserūt lapides iuxta
regis imperiū in atrio domus
dñi. et non est recordatus ioas
rex misericordie quā fecerat io
iada pater illius secū. sed interfecit
filiū eius Qui cum moreretur

ait Videat dn̄s et requirat Cumq; evo
luts eēt annus. ascendit contra
eū exercitus syrie: venitq; in iudā
et ierlm̄ ⁊ interfecit cunctos prin
cipes populi: atq; vniu͛sā p̄dam
miserunt regi damascū Et cer
te cū p̄ modicos venisset nume
rus syroꝝ tradidit dn̄s mani
bus eoꝝ infinitam mltitudīez:
eo q̄d dereliquissent dn̄m deū
patrū suoꝝ. In ioas quoq; ig
nominiosa exercuere iudicia: ⁊
abeuntes dimiserunt eū in lan
guoribus magnis Surrexe
runt aūt cont͛ eū servi sui in
vltionē sanguinis filij ioiade sac͛
dotis. et occiderunt eum in lectu
lo suo et mortuus ē: sepelie
runtq; illum in ciuitate dauid.
sed non in sepulchris regum
Insidiati vo sūt ei sabath filius
semaath ammonitidis. ⁊ iosa
bad filius semerith moabitidis
Porro filij eius ac sūma pecu
nie que adunata fuat sub
eo. ⁊ instauracio domus dei sc͛p
ta sūt diligencius in libro regū

Regnauitq; Cap̄ xxv.
R amasias filius eius pro
eo. Viginti duoꝝ annoꝝ erat
amasias tū regnare cepisset: et viginti
nouem ānis regnauit in ierlm̄ duoꝝ
Nomen mr̄is eius ioaden de ierlm̄
fecitq; bonū in cōspcū dn̄i dei: ve
ruta men nō in corde pfc̄o Cū
q; roboratū sibi videt͛ impiū.
iugulauit seruos qui occiderant
regem prēm suū. s; filios eoꝝ
nō interfecit: sicut sc̄ptū est in
libro legis moysi. ubi precepit
dn̄s dicens. Nō occident͛ pres
pro filijs neq; filij pro patrib᷒
suis s; vnusq̄sq; in pctō suo morie͛.
Congregauit igit͛ amasias iu
dam. et cōstituit eos p̄ familias
tribunosq; et centuriones in vni
u͛so iuda ⁊ beniamin. ⁊ recensu
it a viginti ānis sursum: inue
nitq; t͛ginta milia iuuenū qui
egredent͛ ad pugnā. ⁊ tenerent has
tam ⁊ clipeum Mercede quoq; cō
duxit de isrl͛ centū milia robus
toꝝ: centū talentis argenti Venit
autē hō dei ad illū. et ait O rex
ne egrediat͛ tecū exercitus isrl͛.
nō est eni͛ dn̄s cū isrl͛. ⁊ cunctis fi
lijs ephraim. Quod si putas in
robore exercitus bella cōsistere:
superari te faciet deus ab hostib᷒
Dei quippe ē et adiuuare et in
fugā vtere Dixitq; amasias ad
hominem dei Quid ergo fiet de
centū talentis: q̄ dedi militibus
isrl͛. Et respondit ei hō dei Ha
bet dn̄s unde tibi dare possit mul
to hijs plura Separauit itaq; ama
sias exercitū qui venerat ad eū
ex ephraym: ut reuerte͛ in locū
suū At illi cont͛ iudam vehemēt͛
irati: reūsi sūt in regionem suā
Porro amasias cōfidenter eduxit
ppl̄m suū. et abijt in vallem sali
narū Percussitq; filios seir. decem
milia et alia decem milia cepunt
filij iuda. et adduxerunt ad prerup
tū cuiusdam petre precipitauerūt
q; eos de summo in preceps: qui
vniu͛si crepuerunt At ille exer
citus quē remiserat amasias ne
secū iret ad pliū diffusus ē in
ciuitatib᷒ iuda a samaria usq;
bethoron: et interfectis tribus mi
lib᷒ diripuit predam magnā

Amasias vero post cedem ydu
meorum allatos deos filiorum seyr.
statuit illos in deos sibi: et adora
bat eos. et illis adolebat incensum
Quam ob rem iratus dominus contra ama
siam: misit ad illum prophetam qui di
ceret ei Cur adorasti eos qui non
liberaverunt populum suum de manu tua.
Cumque hec loqueretur: respondit ei
Num consiliarius regis es. Quiesce.
ne interficiam te Discedens
que propheta scio inquit quod cogi
taverit dominus occidere te. qui et fecis
ti hoc malum. et insuper non adqui
evisti consilio meo Igitur ama
sias rex iuda inito pessimo con
silio: misit ad ioas filium ioachaz
filii hieu regem israel. dicens. Veni
videamus nos mutuo At ille re
misit nuntium dicens Carduus qui est
in libano: misit ad cedrum liba
ni dicens Da filiam tuam filio
meo uxorem Et ecce bestie que
erant in silva libani transierunt
et conculcaverunt carduum Dixi
sti. percussi edom: et idcirco erigitur
cor tuum in superbiam Sede in do
mo tua Cur malum adversum te
provocas: ut cadas et tu et iu
das tecum? Noluit audire ama
sias: eo quod domini esset voluntas. ut
traderetur in manibus hostium propter
deos edom Ascendit igitur ioas
rex israel: et mutuos sibi prebuere
conspectus Amasias autem rex
iuda erat in bethsamis iude:
corruitque iudas coram israel: et fu
git in tabernacula sua Porro a
masiam regem iuda filium ioas
filii ioachaz cepit ioas rex israel
in bethsamis: et adduxit in iherusalem
Destruxitque murum eius a por
ta ephraim usque ad portam an
guli quadringentis cubitis Omne
quoque aurum et argentum et universa
vasa que reppererat in domo dei
et apud obededom in thesauris
etiam domus regie: necnon et
filios obsidum reduxit samariam
Vixit autem amasias filius ioas
rex iuda postquam mortuus est
ioas filius ioachaz rex israel quin
decim annis Reliqua vero ser mo
num amasie priorum et novissimorum
scripta sunt in libro regum iuda et
israel Qui postquam recessit a
domino: tetenderunt ei insidias in
iherusalem Cumque fugisset lachis. mi
serunt et interfecerunt eum ibi: re
portantesque super equos sepelie
runt eum cum patribus suis in civita
te david. Capitulum xxvi

Omnis autem populus iude
filium eius oziam annorum
sedecim constituit regem pro patre
suo amasia Ipse edificavit ahi
lath: et restituit eam dicioni iude;
postquam dormivit rex cum
patribus suis Sedecim annorum erat
ozias cum regnare cepisset et
quinquaginta duobus annis reg
navit in iherusalem Nomen matris
eius iechelia de iherusalem Fecitque
quod erat rectum in oculis domini
iuxta omnia que fecerat amasias
pater eius: et exquisivit dominum in
diebus zacharie intelligentis
et videntis deum Cumque requireret
dominum: direxit eum in omnibus
Denique egressus est et pugna
vit contra philistiim: et des

truxit murū geth et murū labine.
murūq; azoti Edificauit quoq;
oppida in azoto. et philistijm. et
adiuuit eum dn̄s cont̄ philistijm
et cont̄ arabes qui hītabant in
gurbaal. et tot̄ ammonitas/ex
pendebat q; āmonite mun̄a ozie
Et diuulgatū est nomen eius vs
q; ad introitū egipti. ꝓpt̄ crebs
victorias Edificauitq; ozias tur
res in ihr'lm sup portam anguli.
et sup portā vallis; et reliquas
in eodē muri latere. firmauitq;
eas Extruxit etiam turres in soli
tudine. et fodit cister-nas pluri
mas. eo q̄d haberet multa peco
ra tā in campestrib9 quā in here
mi uastitate Vineas quoq; ha
buit et vinitores in montibus/et in
car-melo/erat quippe hō agri cul
ture deditus Fuit autem exerci
tus bellatorꝫ eius qui predebāt
ad ꝓlia sub manu iehihel scri
be. maasie quoq; doctoris: et sub
manu ananie qui erāt de duci
b9 regis:/omnisq; numerus
p̄ncipum p familias viroꝝ forci
um duum miliū sexcentorꝫ: et
sub eis vniu'sus exercitus trecento
rū et septem miliū qingentorū.
qui erant apti ad bella: et pro
rege cont̄ adu'sarios dimicabat
Preparauit quoq; eis ozias id est
cuncto exercitui clipeos et hastas. et
galeas et loricas. arcusq; et fun
das ad iaciendos lapides. et fe
cit in ihr'lm diu'si generis machi
nas quas in turribus collocauit
et in angul' muroꝝ: ut mitterent
sagittas et saxa grandia Egres
sumq; est nomen eius procul:

eo quod auxiliaretur ei dn̄s. et
corroboratus ill̄u. Sed cū robora
tus eēt. eleuatū ē cor eius in inte
ritum suū: et neglexit dn̄m dm̄
suū Ingressusq; templū dm̄. ado
lere voluit incensum sup altaē
thymiamatis Statimq; ingressus
post eū cū azarias sacerdos. et cū
eo sacerdotes dn̄i octoginta viri
fortissimi restiterūt regi atq;
dixerunt Nō est tui officij ozia
vt adoleas incensum dn̄o. sed
sacerdotum hoc est filioꝝ aaron.
qui consecrati sūt ad huiuscemodi
ministerium Egredere de sāc
tuario. ne contempseris. quī non
reputabit̄ tibi in gl'iam hoc a
dn̄o deo Iratusq; est ozias et te
nens in manu thuribulū ut
adoleret incensum. minabat̄ sac
dotib9 Statimq; orta ē lepra
in fronte eius corā sacerdotib9
in domo dn̄i: sup altaē thimi
amatis Cumq; respexisset eum
azarias pontifex. et oms̄ reli
qui sacerdotes viderūt lepram
in fronte eius. et festinato expu
lerūt eum Sz et ipe ꝑterritus ac
celerauit egredi: eo q̄d sensiss;
ilico plagam dn̄i. Fuit igit̄ ozi
as rex leprosus vsq; ad diem mor
tis sue. et habitauit in domo sepa
rata plena lepra: ob quā et eiectus
fuat de domo dn̄i. Porro ioa
than filius eius rexit domum re
gis: et iudicabat populū t're.
Reliq̄ autē sermonū ozie prior
et nouissimoꝝ scripsit ysaias fi
lius amos ꝓpheta. Dormiuitq;

ozias cum patribus suis et sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum. eo quod esset leprosus. regnavitque ioathan filius eius pro eo. Capitulum

Viginti quinque annorum xxviij erat ioathan cum regnare cepisset. et sedecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius ierusa filia sadoch. fecitque quod rectum erat coram domino iuxta omnia que fecerat ozias pater suus. excepto quod non est ingressus templum domini. et adhuc populus delinquebat. Ipse edificavit portam domus domini excelsam. et in muro ophel multa construxit. Urbes quoque edificavit in montibus iuda. et in saltibus castella et turres. Ipse pugnavit contra regem filiorum amon. et vicit eum. dederuntque ei filii amon in tempore illo centum talenta argenti. et decem milia choros tritici. ac totidem choros ordei. hec ei prebuerunt filii amon in anno secundo et tercio. corroboratusque est ioathan. eo quod direxisset vias suas coram domino deo suo. Reliqua autem sermonum ioathan et omnes pugne eius et opera scripta sunt in libro regum israel et iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset. et sedecim annis regnavit in ierusalem. Dormivitque ioathan cum patribus suis. et sepelierunt eum in civitate david. et regnavit achaz filius eius pro eo. Capitulum

Viginti annorum. xxviiij. erat achaz cum regnare cepisset. et sedecim annis regnavit in ierusalem. Non fecit rectum in conspectu domini sicut david pater eius. sed ambulavit in viis regum israel. insuper et statuas fudit baalim. Ipse est qui adolevit incensum in valle ennon. et lustravit filios suos igne. iuxta ritum gencium. quas interfecit dominus in adventu filiorum israel. Sacrificabat quoque et thymiama succendebat in excelsis et in collibus. et sub omni ligno frondoso. Tradiditque eum dominus in manu regis syrie. Qui percussit eum. magnamque predam de eius cepit imperio. et adduxit in damascum. Manibus quoque regis israel traditus est. et percussus plaga grandi. Occiditque phacee filius romelie de iuda centum viginti milia in die uno. omnes viros bellatores. eo quod reliquissent dominum deum patrum suorum. Eodem tempore occidit zechri vir potens ex ephraim maasiam filium regis. et ezricam ducem domus eius. helchanam quoque secundum a rege. Ceperuntque filii israel de fratribus suis ducenta milia mulierum puerorum et puellarum et infinitam predam. pertuleruntque eam in samariam. Ea tempestate erat ibi propheta domini nomine oded. qui egressus obviam exercitui venienti in samariam. dixit eis Ecce iratus dominus deus patrum vestrorum contra iudam tradidit eos manibus vestris. et occidistis illos atrociter. ita ut ad celum pertingeret vestra crudelitas. insuper filios iuda et ierusalem vultis vobis subicere in servos et ancillas. quod nequaquam facto opus est. Peccatis enim super-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

hoc dno deo vro. Sed audite consilium meum et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vris. quia magnus furor dni imminet vobis. Steterunt itaque viri de principibus filiorum ephraim. azarias filius iohanan barachias filius mosollamoth. iezechias filius sellum. et amasa filius hadali contra eos qui veniebant de prelio. et dixerunt eis Non introducetis huc captivos. ne peccemus dno. Quare vultis adicere super peccata nostra. et vetera cumulare delicta? Grande quippe peccatum est. et ira furoris dni imminet super israel. Dimiseruntque viri bellatores predam. et universa que ceperant coram principibus et omni multitudine. Steteruntque viri quos supra memoravimus. et apprehendentes captivos. omnesque qui nudi erant vestierunt de spoliis. Cumque vestissent eos et calciassent. et refecissent cibo ac potu. unxissent quoque propter laborem et adhibuissent eis curam quicumque ambulare non poterant. et erant inbecilli corpore. imposuerunt eos iumentis et adduxerunt iericho civitatem palmarum ad fratres eorum. Ipsique reversi sunt samariam. Tempore illo misit rex achaz ad regem assiriorum auxilium postulans. veneruntque ydumei et percusserunt multos ex iuda. et ceperunt predam magnam. Philistiim quoque diffusi sunt per urbes campestres. et ad meridiem iuda. ceperuntque bethsames et ahilon et gaderoth. socchot quoque et thamnam. et gamzo cum viculis suis. et habitaverunt in eis. Humiliaverat enim dns iudam propter achaz regem iuda. eo quod nudasset eum auxilio. et contemptui habuisset dnm. Adduxitque contra eum teglath phalassar regem assiriorum. qui et afflixit eum. et nullo resistente vastavit. Igitur achaz spoliata domo regum [domo dni et] ac principum dedit regi assiriorum munera et tamen nichil ei profuit. Insuper et in tempore angustie sue auxit contemptum in dnm. Ipse per se rex achaz immolavit diis damasci victimas, percussoribus suis. et dixit Dii regum syrie auxiliantur eis. quos ego placabo hostiis et aderunt mihi. cum econtrario ipsi fuerint ruina eius et universi israel. Direptis itaque achaz omnibus vasis domus dei atque confractis. clausit ianuas templi dei. et fecit sibi altaria in universis angulis iherusalem. In omnibus quoque urbibus iuda extruxit aras ad cremandum thus. atque ad iracundiam provocavit dnm deum patrum suorum. Reliqua autem sermonum eius et omnium operum priorum et novissimorum scripta sunt in libro regum iuda et israel. Dormivitque achaz cum patribus suis. et sepelierunt eum in civitate iherusalem. neque enim receperunt eum in sepulchris regum israel. Regnavitque ezechias filius eius pro eo. Cap. xxix.

Igitur ezechias regnare cepit cum xxv esset annorum

et xxviiij ānis regnauit ī ihe͛lī
Nomen mr̄is eius abia filia za
charie / fecitq; quod erat placitū
in cōspcū dn̄i · iuxta om̄ia que
fecerāt dauid pat͛ eius Ipso āno
ꝛ mese p̄mo regni sui aperuit
ualuas domus domini. ꝛ instau
rauit eas: adduxitq; sac͛dotes
atq; leuitas. ꝛ congregauit eos
p̄tē in plateam orientalem Dixit
q; ad eos Audite me leuite et
sanctificami Mūdate domū do
mini dei patrū vr̄oꝝ: auferte
omnem īmūdiciam de sāctua
rio Peccauerūt patres n̄ri et fe
cerūt malū in conspcū dn̄i dei
n̄ri: derelinquentes eum auer
terūt facies suas a tab͛naclō dn̄i
et p̄buerūt dorsum Clauserūt
hostia que erāt in porticu. et
extinxerūt lucernas: incensūq;
nō adoleuerūt. ꝛ holocausta nō
obtulerūt in sanctuario deo is
rahel Concitatus ē itaq; fu
ror dn̄i sup iudam et ih͛l̄m.
tradiditq; eos ī cōmotionem
et in interitū et in sibilum: si
cut ipsi cernitis ocul' vr̄is En
corruerūt patres n̄ri gladiis
filii n̄ri: et filie n̄re ꝛ cōiuges
captiue ducte sūt ꝑp͛ hoc scel9
Nūc igit͛ placet m̄ ut ineam9
fedus cum dn̄o deo isr͛l': et au
ferat a nob' furorem ire sue Filii
m̄i nolite negligere. uos elegit
dn̄s ut stetis coram eo. ꝛ minis
tretis illi: colatis eū ꝛ cremetis incensum Surrexerūt er
go leuite. maath filius amasie.
et iohel filius azarie de filiis
caath Porro de filiis merari · cis
filius abdai: ꝛ azarias filius ia
lelehel / de filiis autē gersom io
ha filius zemma: ꝛ eden filius
iohaa At vero de filiis elisaphan.
samri. ꝛ iahiel / de filiis quoq;
asaph zacharias ꝛ mathan
ias: nec non de filiis heman iai
hel ꝛ semei / sed et de filiis idi
thun. semeias ꝛ oziel / cōgrega
ueruntq; fr̄es suos et sanctificati
sūt ꝛ ingressi iuxta mandatū
r͛gis ꝛ imperiū dn̄i: ut expiarent
domū dei Sac͛dotes quoq; ing͛ssi
templū dn̄i ut sc̄ificarent illud.
extulerūt omnem īmundiciam
quā intro repererant in vesti
bulo domus dn̄i: quā tulerūt
leuite et asportauerūt ad torrē
tem cedron foras Ceperūt aūt
p̄ma die mesis p̄mi mundare:
et in die octaua eiusdem mesis
ingressi sūt porticū templi dn̄i:
expiaueruntq; templū dieb9 oc
to ꝛ in die · xvi · mesis eiusdem
quod ceperant impleuerūt In
gressi quoq; sūt ad ezechiam
regem: ꝛ dixerūt ei / Sancti
ficauim9 omnē domū dn̄i. ꝛ
altare holocaustoꝝ. vasaq; eius
nec nō et mensam ꝑposicionis
cū omnib9 vasis eius. cunctamq;
templi suppellectilem quā pol
luerat rex achaz in regno suo
postquā p̄uaricatus ē: et ecce
exposita sūt omnia coram al
tare dn̄i Consurgensq; dilu
culo ezechias rex adunauit
om̄s p̄ncipes ciuitatis: ꝛ ascen
dit domum dn̄i. Obtuleruntq;

simul tauros septem. arietes vij.
agnos vij. hircos vij. pro pecco: pro
regno. pro sanctuario. pro iuda
Dixit quoque sacerdotibus filijs aaron
ut offerrent sup altare dni Mac
tauerunt igitur tauros: et susceperunt
sacerdotes sanguinem et fuderunt
illum sup altare. Mactauerunt eti
am arietes: et illorum sanguinem
sup altare fuderunt Immolaue
runt agnos: et fuderunt sup altare
sanguinem Applicauerunt hircos
pro pcco coram rege et uniusa
multitudine, imposuerunt que manus
suas sup eos et immolauerunt
illos sacerdotes: et asperserunt san
guinem eorum coram altare pro pia
culo uniusi isrl'is Pro omni quippe
isrl' preceperat rex ut holocaus
tum fieret et pro pcco. Constituit
quoque et leuitas in domo dni
cum cymbalis et psalterijs et cytha
ris. scdm disposicionem dauid et
gad videntis regis. et nathan
prophete Siquidem dni preceptum fuit
per manum prophetarum eius. Steterunt
que leuite tenentes organa dauid.
et sacerdotes tubas Et iussit eze
chias ut offerrent holocaustum
sup altare Cumque offerrentur
holocausta. ceperunt laudes canere
dno et clangere tubis: atque in diuer
sis organis que dauid rex
preparauerat isrl' ~~repererat~~ concrepare.
Omni autem turba adorante
cantores et hij qui tenebant
tubas erant in officio: donec
compleretur holocaustum Cumque
finita esset oblacio: incuruatus
est rex et omnes qui erant cum
eo. et adorauerunt Precepitque
ezechias et principes leuitis: ut
laudarent dnm sermonibus dauid
et asaph videntis qui laudauerunt
cum magna leticia. et incuruato genu
adorauerunt Ezechias autem etiam
hec addidit Implestis manus ves
tras dno. accedite et offerte vic
timas et laudes in domo dni Ob
tulit ergo uniusa multitudo hosti
as et laudes. et holocausta mente
deuota Porro numerus holo
caustorum que obtulit multitudo hic
fuit. tauros lxx. arietes centum.
agnos ducentos: sanctificauerunt que
dno boues sexcentos. et oues tria
milia Sacerdotes vero pauci erant.
nec poterant sufficere ut pelles ho
locaustorum detraherent / vnde et leuite
fratres eorum adiuuauerunt eos donec
impleretur opus. et sanctificarentur
antistites leuite quippe faciliori
ritu sanctificantur quam sacerdotes. Fue
runt igitur holocausta plurima. adi
pes pacificorum et libamina ho
locaustorum: et completus est cultus do
mus dni. letatusque est ezechias
et omnis populus eo quod ministerium
dni esset expletum De repente
quippe hoc fieri placuerat Capitulum xxx.

Misit quoque eze
chias ad omnem isrl' et iu
dam scripsitque epistolas ad ephraim
et manassen. ut veniret ad do
mum dni in ihrlm: et facerent pha
se dno deo isrl' Inito ergo con
silio regis et principum. et uniu
si cetus ihrlm: decreuerunt ut
facerent phase mense secundo. Non
enim occurrerant facere in tempore
suo: quia sacerdotes qui possent

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sufficiens sanctificati non fuerant. et po
pulus nec dum congregatus erat
in ierusalem. Placuitque sermo regi
et omni multitudini. et decreue
runt ut mitterent nuncios in uniuersum
israel de bersabee usque dan. ut ve
nirent et facerent phase domino deo is
rahel in ierusalem. Multo enim tempore
non fecerant sicut lege prescriptum est.
Perrexeruntque cursores cum epistolis ex
regis imperio et principum eius in
uniuersum israel et iudam. iuxta id
quod rex iusserat predicantes. filij
israel reuertimini ad dominum deum
abraham ysaac et israel. et reuer
tetur ad reliquias que effugerunt
manum regis assiriorum. Nolite
fieri sicut patres vestri et fratres. qui
recesserunt a domino deo patrum suorum.
et tradidit eos in interitum ut
ipsi cernitis. Nolite indurare
ceruices vestras sicut patres vestri.
Tradite manus domino. et venite
ad sanctuarium eius. quod sanctifica
uit in eternum. Seruite domino deo pa
trum vestrorum. et auertetur a vobis ira
furoris eius. Si enim vos reuersi
fueritis ad dominum. fratres vestri et filij
habebunt misericordiam coram dominis
suis. qui illos duxerunt captiuos.
et reuertentur in terram hanc. Pius
enim et clemens est dominus deus vester.
et non auertet faciem suam a vobis.
si reuersi fueritis ad eum. Igitur cur
sores pergebant velociter de ciuita
te in ciuitatem. per terram ephraym
et manassen usque zabulon. illis
irridentibus et subsannantibus eos.
Attamen quidam viri ex

aser et manasse et zabulon acqui
escentes consilio venerunt ierusalem.
In iuda vero facta est manus domini ut
daret eis cor unum. et facerent iuxta
preceptum regis et principum verbum domini.
Congregatique sunt in ierusalem populi
multi. ut facerent sollempnitatem azi
morum in mense secundo. Et surgentes
destruxerunt altaria que erant in ierusalem.
atque uniuersa in quibus ydolis adole
batur incensum subuertentes proie
cerunt in torrentem cedron. Immo
lauerunt autem phase quartadeci
ma die mensis secundi. Sacerdo
tes autem atque leuite tandem
sanctificati obtulerunt holocausta in
domo domini. steteruntque in ordine
suo iuxta disposicionem et legem moy
si hominis dei. Sacerdotes vero suscipie
bant effundendum sanguinem de ma
nibus leuitarum. eo quod multa turba
sanctificata non esset. et idcirco im
molauerunt leuite phase his
qui non occurrerant sanctificari domino.
Magna etiam pars populi de eph
raym et manasse et ysachar et
zabulon que sanctificata non fuerat co
medit phase. non iuxta quod scriptum
est. Orauitque pro eis ezechias
dicens. Dominus bonus propiciabitur cunc
tis qui in toto corde requirunt dominum
deum patrum suorum. et non im
putabit eis quod minus sanctifica
ti sunt. Quem exaudiuit dominus. et
placatus est populo. Feceruntque filij
israel qui inuenti sunt in ierusalem
sollempnitatem azimorum vij diebus
in leticia magna. laudantes
dominum per singulos dies. leuite
quoque et sacerdotes per organa
que suo officio congruebant.

Et locutus est ezechias ad cor omnium levitarum: qui habebant intelligentiam bonam super domino / et comederunt septem diebus sollempnitatis: immolantes victimas pacificorum. et laudantes dominum deum patrum suorum. Placuitque universe multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem: quod et fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias enim rex iuda prebuerat multitudini mille tauros: et septem milia ovium / principes vero dederunt populo tauros mille: et ovium decem milia. Sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo. et hylaritate perfusa omnis turba iuda. tam sacerdotum et levitarum. quam universe frequencie que venerat ex israel. proselitorum quoque de terra israel. et habitancium in iuda / factaque est grandis celebritas in ierusalem. qualis a diebus salomonis filii david regis israel in ea urbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes atque levite benedicentes populo. et exaudita est vox eorum. pervenitque oracio in habitaculum sanctum celi.

dn̄o

Capitulum xxxi

Cumque hec fuissent rite celebrata: egressus est omnis israel qui inventus fuerat in urbibus iuda. et fregerunt simulacra. succideruntque lucos. demoliti sunt excelsa. et altaria destruxerunt: non solum de universo iuda et beniamin. sed de ephraym quoque et manasse donec penitus everterent. Reversique sunt omnes filii israhel in possessiones et civitates suas. Ezechias vero constituit turmas sacerdotales et leviticas per divisiones suas. unumquemque in officio proprio tam sacerdotum videlicet quam levitarum ad holocausta et ad pacifica: ut ministrarent et confiterentur, canerentque in portis castrorum domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et sollempnitatibus ceteris: sicut scriptum est in lege moysi. Precepit etiam populo habitancium ierusalem ut darent partes sacerdotibus et levitis: ut possent vacare legi domini. Quod cum percrebruisset in auribus multitudinis: plurimas obtulere primicias filii israel. frumenti vini et olei / mellis quoque et omnium que gignit humus decimas obtulerunt. Sed et filii israel et iuda qui habitabant in urbibus iuda. obtulerunt decimas boum et ovium, decimasque sanctorum que voverunt domino deo suo: atque universa portantes fecerunt acervos plurimos. Mense tercio ceperunt acervorum iacere fundamenta: et mense septimo compleverunt eos. Cumque ingressi fuissent ezechias et principes eius. viderunt acervos: et benedixerunt domino. ac populo israel. Interrogavitque ezechias sacerdotes et levitas. cur ita iacerent acervi: Respondit illi azarias sacerdos primus de stirpe sadoch dicens. Ex quo ceperunt offerri primicie in domo domini comedimus et saturati sumus: et remanserunt plurima eo quod benedixerit dominus populo suo. Reli

leuita quartum autem est copia ista quam
cernis Precepit igitur ezechias
ut pararent horrea in domo do
mini Quod cum fecissent: intule
runt tam primicias quam decimas.
et quecumque vouerant fideliter. Fuit autem
prefectus eorum chonenias et semei
frater eius secundus / post quem iehi
el et azarias. et naath. et asahel.
et ierimoth. iozabad quoque et eliel.
et iesmachias. et maath. et ba
naias prepositi sub manibus cho
nenie et semei fratris eius. ex im
perio ezechie regis et azarie
pontificis domus domini: ad quos omnia
pertinebat Core vero filius iemna
leuites et ianitor. orientalis por
te. prepositus erat hiis que sponte of
ferebantur domino. primiciisque et con
secratis in sancta sanctorum: et sub cu
ra eius eden et beniamin iesue
et semeias / amarias quoque et se
chenias in ciuitatibus sacerdotum.
ut fideliter distribuerent fratribus suis
partes. minoribus atque maioribus.
exceptis maribus ab annis tribus:
et supra cunctis qui ingrediebantur
templum domini Et quicquid per dies
singulos conducebat in ministerio
atque obseruacionibus iuxta diuisi
ones suas: sacerdotibus per familias
et leuitis a vicesimo anno et su
pra. per ordines et turmas su
as uniuerseque multitudini tam ux
oribus quam liberis eorum utriusque sexus
fideliter cibi de hiis que sanctificata
fuerant prebebantur Sed et filiorum aa
ron per agros et suburbana urbi
um singularum dispositi erant uiri
qui partes distribuerent uniuerso sexui

masculino de sacerdotibus et leuitis
Fecit ergo ezechias uniuersa que
diximus in omni iuda: operatusque
est bonum et rectum et uerum coram
domino deo suo. in uniuersa cultura
ministerii domus domini. iuxta legem
et cerimonias uolens requirere deum
deum suum in toto corde suo: fecit
que et prosperatus est Capitulum xxxii

Post hec et huiuscemodi veri
tatem. venit sennacherib
rex assyriorum: et ingressus iudam
obsedit ciuitates munitas uolens
eas capere Quod cum uidisset eze
chias uenisse scilicet sennache
rib. et totum belli impetum uerti
contra iherusalem inito cum principibus
consilio uirisque fortissimis. ut ob
turarent capita foncium que erant
extra urbem: et hoc omnium decer
nente sentencia. congregauit
plurimam multitudinem: et obtu
rauerunt cunctos fontes et riuum
qui fluebat in medio terre. dicen
tes / ne ueniant reges assy
riorum et inueniant aquarum ha
bundanciam Edificauit quoque agens
industrie omnem murum qui fuerat
dissipatus. et exstruxit turres de
super: et forinsecus alterum murum
Instaurauitque mello in ciuitate
dauid: et fecit uniuersi generis ar
maturam et clipeos / constituit
que principes bellatorum in exercitu
et conuocauit uniuersos in pla
tea porte ciuitatis: ac locutus est
ad cor eorum dicens Viriliter agite
et confortamini: nolite timere
nec paueatis regem assyriorum.
et uniuersam multitudinem que est

cum eo. Multo enim plures nobiscum
sunt quam cum illo. Cum illo est brachi
um carneum, nobiscum dominus deus nos
ter qui auxiliator est noster: pug
natque pro nobis. Confortatusque est
populus huiuscemodi verbis ezechie
regis iuda. Que postquam ges
ta sunt, misit sennacherib rex as
syriorum servos suos iherusalem. Ipse
enim cum universo exercitu obsidebat
lachis ad ezechiam regem iuda:
et ad omnem populum qui erat in ur
be dicens. Hec dicit sennache
rib rex assyriorum. In quo haben
tes fiduciam sedetis obsessi in
iherusalem? Num ezechias decipit
vos, ut tradat morti in fame
et siti: affirmans quod dominus deus
vester liberet vos de manu regis as
syriorum? Numquid non iste est eze
chias qui destruxit excelsa illius
et altaria: et precepit iude et iherusalem
dicens. Coram altari uno adorabi
tis. et in ipso comburetis incen
sum? An ignoratis que ego fe
cerim, et patres mei cunctis terrarum po orbis
pulis? Numquid prevaluerunt dii gen
tium omniumque terrarum liberare regionem
suam de manu mea? Quis est de u
niversis diis gentium quas vastave
runt patres mei, qui potuerit
eruere populum suum de manu mea:
ut possit etiam deus vester eruere vos
mea de hac manu? Non vos ergo de
cipiat ezechias, nec vana persua
sione deludat: neque credatis ei. Si
enim nullus potuit deus cunctarum gen
regionum tium atque regnorum liberare populum
suum de manu mea, et de manu
patrum meorum: consequenter nec deus
vester poterit eruere vos de hac manu mea
Sed et alia multa locuti sunt servi
eius contra dominum deum et contra eze
chiam servum eius. Epistolas quoque scrip
sit plenas blasphemie in dominum de
um israel. et locutus est adversus eum. Sicut
dii gentium ceterarum non potuerunt libe
rare populos suos de manu mea
sic et deus ezechie eruere non po
suum terit populum de manu ista. Insuper et
clamore magno lingua iudaica
contra populum qui sedebat in muris
iherusalem personabat: ut terreret eos
et caperet civitatem. Locutusque est contra
deum iherusalem: sicut adversus deos populorum
terre opera manuum hominum. Oravе
runt igitur ezechias rex et ysaias
filius amos propheta adversum hanc
blasphemiam: ac vociferati sunt
usque in celum. Et misit dominus ange
lum qui percussit omnem virum robus
tum et bellatorem et principem exercitus
regis assyriorum: reversusque est cum
ignominia in terram suam. Cumque
ingressus esset domum dei sui: filii
qui egressi fuerant de utero eius
interfecerunt eum gladio. Salvavit
que dominus ezechiam et habitatores
iherusalem de manu sennacherib re
gis assyriorum, et de manu omnium:
et prestitit eis quietem per circuitum.
Multi etiam deferebant hostias
et sacrificia domino iherusalem. et mune
ra ezechie regi iuda: qui exal
tatus est post hec coram cunctis
gentibus. In diebus illis egrotavit
ezechias usque ad mortem: et ora
vit ad dominum. exaudivitque eum et de
dit ei signum. Sed non iuxta bene

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sicia que acceperat retribuit. quia eleua
tum est cor eius: et facta est contra eum ira.
et contra iudam ac iherusalem. humilia
tusque est postea eo quod exaltatum
fuisset cor eius. tam ipse quam habita
tores iherusalem: et idcirco non venit super
eos ira domini in diebus ezechie. Fuit
autem ezechias dives et inclitus
valde: et thesauros sibi plurimos
congregavit argenti et auri. et lapidis
preciosi. aromatum et armorum om
diversi generis: et vasorum magni pre
cii. Apothecas quoque frumenti. vini
et olei. et presepia omnium iumentorum:
caulasque pecoribus et urbes sibi
edificavit/ habebat quippe greges
ovium et armentorum innumerabi
les eo quod dedisset ei dominus sub
stanciam multam nimis. Ipse est
ezechias qui obturavit superiorem
fontem aquarum gyon: et avertit eas
subter ad occidentem urbis da
vid. In omnibus operibus fecit pros
pere que voluit. Attamen in lega
tione principum babilonis qui
missi fuerant ad eum. ut interroga
rent de portento quod acciderat su
per terram dereliquit eum deus. ut
temptaretur: et nota fierent omnia
que erant in corde eius. Reliqua autem
sermonum ezechie et misericor
diarum eius scripta sunt in visione
ysaie filii amos prophete. et in libro
regum iuda et israel. Capitulum xxxiii
Dormivitque ezechias cum
patribus suis et sepelie
runt eum super sepulchra filiorum
david: et celebraverunt eius exe
quias universus iuda et omnes ha
bitatores iherusalem: regnavitque

Manasses filius eius pro eo. Duo
decim annorum erat manasses cum
regnare cepisset: et quinquaginta
quinque annis regnavit in iherusalem.
Fecit autem malum coram domino iuxta ob abhoi
nationes gencium quas subvertit
dominus coram filiis israel: et conversus in
stauravit excelsa que demoli
tus fuerat ezechias pater eius:
construxitque aras baalim et
fecit lucos: et adoravit omnem
miliciam celi. et coluit eam.
Edificavit quoque altaria in domo
domini de qua dixerat dominus in iherusalem
erit nomen meum in eternum. Edifi
cavit autem ea cuncto exercitui celi
in duobus atriis domus domini: tran
sireque fecit filios suos per ignem
in valle ennon. Observabat som
nia. sectabatur auguria: malefi
cis artibus inserviebat. Habe
bat autem secum magos et incan
tatores: multaque mala operatus est
coram domino ut irritaret eum.
Sculptile quoque et conflatile sig
num posuit in domo domini: de qua
locutus est dominus ad david. et ad
salomonem filium eius. dicens
In domo hac et in iherusalem quam
elegi de cunctis tribubus israel po
nam nomen meum in sempiternum.
et moveri non faciam pedem israel
de terra quam tradidi patribus
eorum: ita duntaxat si custodie
rint facere que precepi eis. cunctaque
legem et cerimonias atque iudi
cia per manum moysi. Igitur ma q mādau
nasses seduxit iudam et habi
tatores iherusalem: ut facerent ma
lum super omnes gentes quas subvertit

terat dns a facie filior israel Locu
tusque e dns ad eum et ad populu
illius: et attende noluerunt Idcirco
sup induxit eis principes exercitus
regis assirior. Ceperuntque ma
nassen et vinctu cathenis atque
compedibus duxerunt babilonem
Qui postqua coangustatus e ora
uit dnm deu suu et egit penite
cia ualde coram deo patrum
suor: deprecatusque est eum et ob
secrauit intente Et exaudiuit
oronem eius reduxitque eum
ihrlm in regnu suu: et cogno
uit manasses quod dns ipse
eet deus Post hec edificauit
muru extra ciuitatem dauid
ad occidentem gyon in conualle
ab introitu porte piscium per circui
tum usque ad ophel: et exalta
uit eu vehementer Constituitque
principes exercitus in cunctis ciui
tatibus iuda munitis: et abstu
lit deos alienos et simulachra
de domo dni aras quoque quas
fecerat in monte domus dni. et
in ihrlm: et proiecit omnia extra
urbem Porro instaurauit al
tare domini. et immolauit
sup illud victimas. et pacificas
hostias et laudem: precepitque iude ut ser
uiret dno deo isrl Attamen ad
huc populus immolabat in excel
sis dno deo suo Reliqua autem
gestor manasse et obsecratio
eius ad dnm suu. verba quoque vi
dencium qui loquebantur ad eum
in noie dni dei isrl: continentur
in sermonibus regum isrl Ora
cio quoque eius et exaudicio. et cun
cta pcca atque contempto loca etia
in quibus edificauit excelsa. et fe
cit lucos et statuas antequam a
geret penitenciam: scripta sunt in ser
monibus ozia Dormiuit er
go manasses cu patribus suis et
sepelierunt eum in domo sua.
regnauitque pro eo filius eius am
mon Viginti duor annor erat
ammon cu regnare cepisset et
duobus annis regnauit in ihrlm
Fecitque malu in conspectu dni si
cut fecerat manasses pater eius.
et cunctis ydolis que manasses
fuerat fabricatus immolauit atque
seruiuit Et no est reueritus fa
ciem dni sicut reueritus est ma
nasses pater eius: et multa ma
iora deliquit Cumque coniuras
sent aduersus eu serui sui. interfe
cerunt eu in domo sua Porro
reliqua multitudo populi cesis his
qui amon percusserant constituit
regem iosiam filiu eius pro eo.

Octo annor Capitulum xxxiiii
erat iosias cum regnare
cepisset: et xxx et uno anno reg
nauit in ihrlm Fecitque quod e
rat rectu in conspectu dni. et am
bulauit in viis dauid patris
sui: no declinauit neque ad dex
teram neque ad sinistram Octauo
autem anno regni sui cu adhuc
eet puer. cepit querere dnm pa
tris sui dauid: et duodecimo
anno postqua ceperat mundauit iu
dam et ihrlm ab excelsis et lu
cis. simulacris que et sculptilibus

destruxerunt que coram eo aras baalim: et simulachra que superposita fuerant demoliti sunt. Lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit: et super tumulos eorum qui eis immolare consueuerant fragmenta dispersit. Ossa preterea sacerdotum combussit in altaribus ydolorum: mundauitque iudam et ierusalem. Sed et in urbibus manasse et ephraim et symeon usque neptalim cuncta subuertit. Cumque altaria dissipasset. et lucos et sculptilia contriuisset in frusta: cunctaque delubra demolitus esset de uniuersa terra israel: reuersus est ierusalem. Igitur anno octauodecimo regni sui mundata iam terra et templo domini. misit saphan filium eselie. et maasiam principem ciuitatis. et ioha filium ioachaz a commentariis: ut instaurarent domum domini dei sui. Qui venerunt ad helchiam sacerdotem magnum. acceptamque pecuniam ab eo que illata fuerat in domum domini. et quam congregauerant leuite ianitores de manasse ephraim. et vniuersis reliquiis israel: ab omni quoque iuda et beniamin et habitatoribus ierusalem tradiderunt in manibus eorum. qui preerant operariis operibus in domo domini ut instaurarent templum: et infirma queque sarcirent. At illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides de lapidicinis et ligna ad commissuras edificii: et ad contignationem domorum quas destruxerant reges iuda. Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem prepositi operantium iaath et abdias de filiis merari. zacharias

et mosollam de filiis caath. qui urguebant opus: omnes leuite scientes organis canere. Super eos vero qui ad varios usus onera portabant: erant scribe et magistri de leuitis ianitores. Cumque efferrent pecuniam que illata fuerat in templum domini: reperit helchias sacerdos librum legis domini per que data fuerat manum moysi: et ait ad saphan scribam/ librum legis inueni in domo domini/ et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regem: et nunciauit ei dicens. Omnia que dedisti in manus seruorum tuorum ecce complentur. Argentum quod repertum est in domo domini conflauerunt: datumque est prefectis artificum et diuersa opera fabricantium/ Preterea tradidit mihi helchias sacerdos hunc librum. Quem cum rege presente recitasset. audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua. et precepit helchie. et haicam filio saphan. et abdon filio micha. saphan quoque scribe et asie seruo regis dicens. Ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israel et iuda: super vniuersis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor domini stillabit super nos. eo quod non custodierint patres nostri verba domini: ut facerent omnia que scripta sunt in isto volumine. Abiit igitur helchias et hii qui simul a rege missi fuerant ad holdam prophetem vxorem sellum filii thecuath filii hesra custodis vestium. que habitabat ierusalem in secunda: et locuti sunt ei verba que supra narrauimus. At illa respondit eis. Hec dicit dominus deus israel

Dicite viro qui misit vos ad me. Hec
dicit dominus. Ecce ego inducam ma
la super locum istum et super habitatores
eius. cuncta quoque maledicta que scripta
sunt in libro hoc quem legerunt co
ram rege iuda. Quia dereliq
runt me et sacrificaverunt diis a
lienis. ut me ad iracundiam pro
vocarent in cunctis operibus manu
um suarum. idcirco stillabit furor
meus super locum istum: et non extin
guetur. Ad regem autem iuda qui
misit vos pro domino deprecando: sic
loquimini. Hec dicit dominus deus
israel. Quoniam audisti verba vo
luminis atque emollitum est cor
tuum. et humiliatus es in conspectu
dei super hiis que dicta sunt super
hunc locum et habitatores ierusalem.
reveritusque faciem meam scidis
ti vestimenta tua et flevisti co
ram me: ego quoque exaudivi
te dicit dominus. Iam enim colligam
te ad patres tuos et inferreris in
sepulchrum tuum in pace: nec vide
bunt oculi tui omne malum quod
ego inducturus sum super locum istum.
et super habitatores eius. Retule
runt itaque regi cuncta que dixerat.
At ille convocatis universis maio
ribus natu iuda et ierusalem. As
cendit domum domini. unaque omnes
omnes viri iuda et habitatores
ierusalem. sacerdotes et levite. et cunc
tus populus a minimo usque ad
maximum. Quibus audientibus
in domo domini legit rex omnia
verba voluminis. et stans in tri
bunali suo percussit fedus coram
domino ut ambularet post eum et
custodiret precepta et testimonia
et iustificationes eius in toto corde
suo et in tota anima sua: faceretque que
scripta sunt in volumine illo quem quod
legerat. Adiuravitque super hoc omnes
qui reperti fuerant in ierusalem et benia
min: et fecerunt habitatores ierusalem
iuxta pactum domini dei patrum suorum.
Abstulit ergo iosias cunctas abho
minationes de universis regionibus
filiorum israel. et fecit omnes qui
residui erant in israel servire do
mino deo suo. Cunctis diebus eius
non recesserunt a domino deo patrum
suorum.

Capitulum xxxv.

Fecit autem iosias in ierusalem
phase domino quod immola
tum est quartadecima die men
sis primi: et constituit sacerdotes in
officiis suis. hortatusque est eos
ut ministrent in domo domini.
Levitis quoque ad quorum eruditio
nem omnis israel sanctificabatur domino
locutus est. Ponite archam in
sanctuario templi quod edificavit
salomon filius david rex israel:
nequaquam enim eam ultra
portabitis. Nunc autem minis
trate domino deo vestro et populo eius israel.
et preparate vos per domos et cognati
ones vestras in divisionibus singu
lorum sicut precepit david rex israel.
et descripsit salomon filius eius. et mi
nistrate in sanctuario per familias
turmas et leviticas: et sanctificati
immolate phase. Fratres etiam vestros
ut possint iuxta verba que locu
tus est dominus in manu moysi facere
preparate. Deditque preterea iosias omni
populo qui fuerat inventus in sol
lempnitate phase agnos et hedos
de gregibus. et reliqui pecoris

290

xxx̃ milia: boum q̃ tria milia. Hec de regis uniusa substantia. Duces quoque eius sponte quod volebant obtulerunt: tam populo quam sacerdotibus et leuitis. Porro helchias et zacharias et iehiel principes domus dñi dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora commixtim duo milia sexcenta: et boues trecentos. Chonenias autem et semeias etiam et nathanael fratres eius. necnon asabias et iahiel et iosabad principes leuitarum dederunt ceteris leuitis ad celebrandum phase quinque milia pecorum: et boues quingentos. Paratum que est ministerium. et steterunt sacerdotes in officio suo. leuite quoque in turmis iuxta regis imperium. Et immolatum est phase/ aspserunt que sacerdotes manu sua sanguinem. et leuite detraxerunt pelles holocaustorum. et separauerunt ea ut darent per domos et familias singulorum: et offerrent dño sicut scriptum est in libro moysi. De ~~duobus~~ bubus quoque fecere similiter. et assauerunt phase super ignem. iuxta quod lege preceptum est. Pacificas vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis et ollis: et festinato distribuerunt uniuerso plebi/ sibi autem et sacerdotibus postea parauerunt. Nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerant occupati: unde leuite sibi et sacerdotibus filiis aaron parauerunt nouissimis. Porro cantores filii asaph stabant in ordine suo iuxta preceptum dauid: et asaph et

heman et ydithun prophetarum regis. Janitores vero per portas singulas obseruabant: ut ne puncto quidem discederent a ministerio/ quam obrem et fratres eorum leuite parauerunt eis cibos. Omnis igitur cultura dñi rite completa est in die illa ut facerent phase: et offerrent holocausta super altare dñi. iuxta preceptum regis iosie/ Feceruntque filii isrl' qui reperti fuerant ibi phase in tempore illo: et sollempnitatem azimorum septem diebus. Non fuit phase simile huic in isrl' a diebus samuelis prophete: sed nec quisquam de cunctis regibus isrl' fecit phase sicut iosias sacerdotibus et leuitis et omni iuda et isrl'. qui reperti fuerant et habitantibus ierlm. Octauodecimo anno regni iosie. hoc phase celebratum est. Postquam instaurauerat iosias templum. ascendit nechao rex egypti ad pugnandum in charcamis iuxta euphraten: et processit in occursum eius iosias. At ille missis ad eum nuntiis ait. Quid mihi et tibi est rex iuda? Non aduersum te hodie venio. sed contra aliam pugno domum: ad quam me deus festinato ire precepit. Desine aduersus deum facere qui mecum est ne interficiat te. Noluit iosias reuerti. sed preparauit contra eum bellum: nec acquieuit sermonibus nechao ex ore dei/ verum perrexit ut dimicaret in campo mageddo. Ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis. Educite me de prelio quia oppido vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio et asportauerunt

uerũt eum in ierl'm Mortuus
q; est et sepultꝰ in mausoleo pa
trum suorum. et vniuersus iudas et
ierlm luxerũt eũ: iheremias max
ime. cuius oms cantores atq; cantri
ces usq; in psentem diem lame
taciones sup iosiam replicant.
et q̃si lex obtinuit in isrl' Ecce
sc̄ptum fertur in lamẽtacioni
bus Reliq autem ser monum
iosie et misericordiarũ eius que
lege pcepta sunt dm̃ Opa quoq;
illius pma et nouissima sc̄pta
sunt in libro regũ isrl' et iuda.

Cap xxxvi

Tulit igitur
populus tre ioachaz filiũ
iosie. et cõstituit regem pro pa
tre suo in ierlm. Viginti triũ
annorum erat ioachaz cũ regna
re cepisset: et tribus mẽsibus reg
nauit in ierlm. Amouit autem
eũ rex egypti cũ uenisset ierlz.
et cõdẽpnauit trram centum
talentis argẽti. et talento auri
Constituitq; regem pro eo elia
chym frem eius sup iudam et ihe
rusalem. et vtit nomen eius io
achym Ipsum vero Joachaz tu
lit secũ et abduxit in egyptũ
Viginti quinq; annorum erat ioa
chim cũ regnare cepisset. et vn
decim anis regnauit in ierlm
fecitq; malũ coram dño deo suo
Contra hunc ascendit nabugo
donosor rex chaldeorum: et vinctũ
cathenis duxit in babilonẽ: ad
quam et vasa dm̃ transtulit. et po
suit ea in templo suo Reliqua
autẽ vborum ioachim et abhoia
cionũ eius quas opatus est. et
q̃ inuẽta sunt in eo: cõtinent in
libro regum isrl' et iuda/ regna
uitq; ioachim filius eius pro eo.
Octo annorum erat ioachim cum
regnare cepisset. et tribus mẽsibus
ac decem diebus regnauit in ierlm
Fecitq; malũ in conspectu dm̃ Cũq;
iam circulus voluẽt' misit nabu
godonosor qui et adduxerunt
eũ in babilonem: asportatis simul
preciosissimis vasis domus dm̃.
Regem vo cõstituit sedechiam pa
truũ eius sup iudã et ierlm Vigin
ti et vnius ãni erat sedechias
cũ regnare cepisset: et vndecim an
nis regnauit in ierlm Fecitq;
malũ in ocul' dm̃ dei sui: nec eru
buit faciem iheremie pphete lo
quentis ad se ex ore domini A
rege quoq; nabugodonosor re
cessit: qui adiurauat eum p dm̃.
et indurauit ceruicem suã et cor
ut nõ reuteret' ad dñm dm̃ isrl' Sz
et vniuersi pncipes sacdotum et
populus puaricati sunt inique.
iuxta vniusas abhominaciones
gencium: et polluerũt nomẽ dm̃
quod scificauat sibi in ierlm Mit
tebat autẽ dñs deus patrum su
orum. ad illos p manũ nunciorum su
orum. de nocte cõsurgens et cotti
die monens: eo qd' parceret populo et
habitaclo suo At illi subsanna
bant nuncios dei. et puipendebãt
sermones eius: illudebãtq; pphe
tis donec ascendẽt furor domini
in pplm eius. et eẽt nulla cura
cio Adduxit enim sup eos regẽ
chaldeorum: et intfecit iuuenes
eorum gladio in domo sanctuarij
Nõ est misertus adolescẽtis et v
ginis et senis. nec decrepiti qui
dem: sz omẽs tradidit manibus

eius Uniuersa quoque vasa domus domini tam
maiora quam minora: et thesauros
templi. et regis et principum transtulit
in babilonem Incenderunt hostes do
mum dei destruxerunt muros iherusa
lem uniuersas turres combusserunt: et
quidquid preciosum fuerat demoliti sunt
Si quis euaserat gladium ductus in
babilonem. seruiuitque regi et filiis eius
donec imperaret rex persarum et com
pleretur sermo domini ex ore iheremie.
et celebraret terra sabbata sua Cunctis
enim diebus desolationis egit sab
batum: usque dum complerentur septuagin
ta anni Anno autem primo cyri regis
persarum. ad explendum sermonem
domini quem locutus fuerat per os ihere
mie. suscitauit dominus spiritum cyri re
gis persarum Qui iussit predicari in
uniuerso regno suo etiam per scrip
turam dicens Hec dicit cyrus
rex persarum Omnia regna terre
dedit michi dominus deus celi: et ipse
precepit mihi ut edificarem ei domum
in iherusalem. que est in iudea Quis ex
vobis est in omni populo eius
Sit dominus deus suus cum eo: et ascen
dat Explicit liber secundus paralipomenon

Incipit prologus beati Jeronimi in
librum Esdre

Utrum difficilius sit
facere quod poscitis an
negare nec dum statui
Nam neque vobis aliquid impe
rantibus abnuere sententia est:
et magnitudo oneris impositi
ita ceruices premit ut ante sub
fasce ruendum sit quam leuan
dum Accedunt ad hoc inuidorum
studia: qui omne quod scribimus repre
hendendum putant. et interdum contra
se consciencia repugnante publi
ce lacerant quod occulte legunt in tan
tum ut clamare compellar et dicere
Domine libera animam meam a labiis ini
quis et a lingua dolosa Tercius
annus est quod semper scribitis atque
rescribitis ut ezdre librum vobis
de hebreo transferam quasi non habe
atis greca et latina volumina:
aut quicquid illud est a nobis vertitur
non statim ab omnibus conspuendum
sit Frustra autem ut ait quidam
niti neque aliud fatigando nisi odi
um querere: extreme dementie
est. Itaque obsecro vos mi domni
on et rogatiane karissimi. ut
priuata lectione contenti. librum non
offeratis in publicum. nec fastidio
sis ingeratis cibos vitetisque eorum
supercilium qui iudicare tantum
de aliis et ipsi facere nichil noue
runt Siqui autem fratrum sunt quibus
nostra non displicent. his tribuatis
exemplar admonentes ut hebra
ica nomina quorum grandis in hoc vo
lumine copia est distincte per inter
valla transscribant Nichil enim
prodest emendasse librum nisi
emendatio librariorum diligentia
conseruetur Nec quemquam moue
at quod unus a nobis editus
est liber. nec apocriforum tercii et quarti
libri sompniis delectetur: quia
et apud hebreos ezdre nee
mieque sermones in unum volu
men coartantur. et que non habentur
apud illos nec de viginti qua
tuor senioribus sunt procul abicien
da Si quis autem septuagin
ta vobis opposuerit interpretes quorum
exemplaria varietas ipsa lace

mita et cusa demonstrat nec potest
utique verum asseri quod diversum est
ad evangelia in quibus multa ponun-
tur de veteri testamento que apud
lxx interpretes non habentur. velud il-
lud. quoniam nazareus vocabitur
et ex egipto vocavi filium meum. et
videbunt in quem compunxerunt
multa que alia que laciori operi reser-
vamus. et querite ab eo ubi scripta
sint. Cumque proferre non potuerit
vos legite de hiis exemplaribus que
nuper a nobis edita maledicorum cot-
tidie linguis confodiuntur. Sed ut ad
compendium veniam certe quod illa-
turus sum equissimum est. Edidi
aliquid quod non habetur in greco vel
aliter habetur quam a me versum est.
Quid interpretem laniant. Interrogent
hebreos et ipsis auctoribus translationi
mee vel sensum accomodent vel de-
rogent fidem. Porro aliud est si
clausis quod dicitur oculis michi no-
lunt maledicere et non imitantur grecorum
studium et benivolenciam qui post
lxx translatores iam xpi evangelio
choruscante iudeos et hebionitas
legis veteris interpretes aquilam vi-
delicet et simmachum et theodo-
cionem et curiose legunt et per origi-
nis laborem exaplis dedicarunt.
Quanto magis latini grati esse de-
berent quod exultantem cernerent
greciam a se aliquid mutuari.
Primum enim magnorum sumptuum est
et infinite difficultatis exempla-
ria posse habere omnia. deinde
etiam qui habuerint et hebrei ser-
monis ignari sunt magis erra-
bunt ignorantes quis e multis veri-
us dixerit. Quod etiam sapientis-
simo cuidam nuper apud grecos
accidit ut interdum scripture sensu

relinquens uniuslibet interpretis se-
queretur errorem. Nos autem qui hebree
lingue saltem parvam habemus scientiam
et latinus nobis utcumque sermo non
deest et de aliis magis possumus iu-
dicare et ea que ipsi intelligimus in nos-
tra lingua exprimere. Itaque licet ex-
cetra sibilet victorque sinon incen-
dia iactet. numquam meum iuvante
xpo silebit eloquium etiam precisa
lingua balbuciet. Legant qui volunt
qui nolunt abiciant et ventilent api-
ces litteras calumpnientur magis
vestra caritate provocabor ad studi-
um quam illorum detractione et
odio deterrebor. Explicit prologus

Incipit liber Esdre primus

In anno primo cyri regis per-
sarum ut compleretur verbum
domini ex ore iheremie suscita-
vit dominus spiritum cyri regis per-
sarum. et preposuit per totum reg-
num suum ex scripto suo dicens Hec
dicit cyrus rex persarum. Omnia
regna terre dedit michi dominus deus
celi. et ipse michi precepit ut edifica-
rem ei domum in iherusalem que est in iu-
dea. Quis est ex vobis de univer-
so populo eius. Sit deus illius cum
ipso. ascendat iherusalem que est in iudea
et edificet domum dei israel. Ipse est
deus qui est in iherusalem. Omnes re-
liqui in cunctis locis ubicumque habi-
tant adiuvent eum viri de loco
suo argento et auro et substan-
tia et pecoribus. excepto quod vo-
luntarie offerunt in templo dei quod
est in iherusalem. Et surrexerunt princi-
pes patrum de iuda et beniamin
et sacerdotes et levite omnis cuius
suscitavit deus spiritum ut ascenderet

ad edificandū templū dnī quod
erat in ihrlm vniusiqz qui erant
in circuitu adiuuerūt manus
eoꝛ in vasis argēteis et aureis
et substancia ꝛ iumētis i sup
pellectili exceptis hijs q̄ spon
te obtulerant. Rex quoqz ci
rus protulit vasa tēpli dnī que tu
lerat nabugodonosoꝛ de iherlm: et
deposuerat ea in templo dei sui Pro
tulit autē ea cirus rex persarū
p manū mytridatis filij gazabar
et ānumerauit ea sesabassar prī
cipi iude: et hic est numerus eoꝛ
Fiale auree xxx fiale argēteę mil
le cultri xxviiii. sciphi aurei xxx
sciphi argentei scdī decem vasa a
lia mille Omnia vasa aurea et
argētea quīqz milia quadringenta
vniusa tulit sasabassar cū hijs q̄
ascendebāt de trāsmigraciōe babi
lonis in iherlm Capitlm scdm.

Hij sūt autem filij prouincie
qui ascenderūt de captiuita
te quam trāstulerat nabugodono
soꝛ rex babilonis in babilonem
et rūsi sūt in ihrlm et iuda vnꝰ
quisqz in ciuitatem suam qui ve
nerūt cū zorobabel Jhesua nee
mias saraia rachelaia mardo
chai belsan mesphar. begnai re
umbaana Numerus viroꝛ po
puli isrł Filij pharos duo milia
centū. lxxii. filij sephecia ccc. l. xx
duo. filij area septingenti ~~Lxx~~
lxxv. Filij phetmoab ~~filii~~ ...
filioꝛ iosue ioab duo m ....
milia octingenti xii. ... —
filij helam mille ducenti. liiiior.
Filij zeththua nongēti xlv. Filij
zachai septingēti. lx. filij bani

sexcenti xlij. filij bebai. dc. xxiii.
filij gad mille ducenti xxii.
Filij adonicam. dc lxvi. Filij be
guai duo milia. lvi. filij adin
cccc. liiiior. Filij athaer qui erat
ex ihezechia nonaginta viii.
filij besai. ccc xxiii. Filij ioza
centū xii filij asom. cc. xxiii. filij
gephai nonagīta quīqz filij beth
leem centū xxiii Viri nepthu
pha. lvi. viri anathot centū
xxviii. filij azmaueth. xl ij filij
cariathiarim zephira ꝛ beroth
dcc. xliij filij rama et gaba. d
xx. unꝰ Viri machmas centū xxij.
Viri bethel ꝛ gai cc xxiii. filij ne
bo. lij filij methbis C lvi filij he
lam alteꝛ mille cc. l. iiii. filij lo
dadin et ono. dcc. xxv. filij arim
ccc. xx. filij iericho. ccc. xlv. filij
semaa tria milia. dc. xxx Sac
dotes Filij ydaia in domo ihe
sue. dcccc. lxxiii. filij emer mil
le. d. l ii. filij phessur mille. cc
xl vij Filij arem mille. decem ꝛ
septem. Leuite filij iesue ꝛ cedmel
filioꝛ odenia lxxiiii Janitores
filij asaph centū xxviii Filij ia
nitoꝛ filij sellum. filij ater. filij
thelmon. filij acchub. filij ancha
filij sobai vniusi centū xxviiii
Nathinei. Filij sia. filij asupha.
filij thebbaoth filij cheros. filij
sihaa. filij phadon. filij lebana.
filij agaba. filij acchub. filij a
gab. filij selmai. filij anan filij
gaddel. filij gaer. filij rahaia.
filij rasin. filij nechoda. filij ga
zen. filij aza. filij phasea. filij
bessee. filij assenaa. filij munim
filij nepthusim. filij bechue. filij

acupha · filii arsur · filii besluth fi
lii maida · filii arsa · filii bercos
filii sisara · filii thema · filii nasia
filii atupha : filii seruorū salo
monis · filii sothelthei · filii suphe
reth · filii pharuda · filii ala · filii
dercon · filii gedel · filii saphatia
filii athil · filii phorereth qui e
rant de aseboim · filii amini
Omnes nathinei et filii seruorū
salemonis ccc nonaginta duo
Et hii qui ascenderunt de thel
mala ad thesarsa cherub et
don et maer nō potuerunt in
dicare domū patrum suorum et se
men suū utrum ex isrl' cent. filii
dalaia · filii tobia · filii nechoda
dc l · ii · Et de filiis sacerdotum ·
filii obia · filii accos · filii berzel
lai qui accepit de filiabus ber
zellai galaaditis uxorem et
uocatus est noīe eorum Hii quesie
runt scripturam genealogie sue
et nō inuenerunt et eiecti sunt de
sacerdotio Et dixit athersata
eis ut nō comederent de sanctis
sanctorum : donec surgeret sacerdos doc
tus atque perfectus Omnis multitu
do quasi unus xlii · milia ccc lx · ex
ceptis seruis eorum et ancillis qui
erant septem milia ccc xxxvii
et in ipsis cantores atque cantri
ces cc · Equi eorum dc xxxvi ·
muli eorum cc xl v · cameli eorum
cccc xxxv · asini eorū sex mi
lia dcc · xx · Et de principibus pa
trum cū ingrederentur templū dni
quod est in ihrlm sponte obtu
lerunt in domo dei ad construen
dam eam in loco suo secundum
uires suas dederunt in impensas

opis auri solidos xl · milia et ar
genti mnas sex milia et uestes
sacerdotales centū Habitauerunt
ergo sacerdotes et leuite et de po
pulo et cantores et ianitores et na
thinei in urbibus suis · uniuersique
isrl' in ciuitatibus suis Caplm iii
Iamque uenerat mensis sep
timus et erant filii isrl' in
ciuitatibus suis · Congregatus est
ergo populus quasi uir unus in ihrlm
et surrexit iesue filius iosedech et
fratres eius sacerdotes et zorobabel fi
lius salathiel et fratres eius et edifi
cauerunt altare dei isrl' · ut offerrent in
eo holocaustomata sicut scriptū est
in lege moysi uiri dei Collocaue
runt autem altare sup bases suas
deterrentibus eos per circuitū popul'
terrarū et obtulerunt sup illud ho
locaustū dnō mane et uespe fece
runtque sollempnitatē tabernaculorum si
cut scriptū est et holocaustū diebus
singulis per ordinem secundum precep
tum opus diei in die illo et post
hec holocaustū iuge tam in kalen
dis quā in uniuersis sollempnitati
bus dni que erant consecrate et in
omnibus in quibus ultro offerebatur
munus deo A primo die mensis
septimi ceperunt offerre holo
caustū dnō · porro templum dei
fundatū nec dum fuerat Dederunt
autem pecunias latomis et ce
mentariis cibū quoque et
potū et oleum sydoniis
tyriisque ut deferrent
ligna cedrina de libano ad ma
re ioppe iuxta quod et preceperat
cyrus rex persarum eis Anno aut
secundo aduentus eorum ad templū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dei in iherusalem mense secundo ceperunt
Zorobabel filius salathiel et iesue
filius iosedech et reliqui de fratribus
eorum sacerdotes et levite et omnes
qui venerant de captivitate in
iherusalem et constituerunt levitas a
viginti annis et supra ut urgerent
opus domini Stetitque iesue et filii
eius et fratres eius cedmihel et filii
eius et filii iuda quasi unus super
eos qui faciebant opera in domo domini
filii quoque enadab filii eorum et
fratres eorum levite Fundato igitur
a cementariis templo domini stete
runt sacerdotes in ornatu suo cum
tubis et levite filii asaph in cym
balis ut laudarent dominum per manus
david regis israel: et concinebant in
ympnis et confessione domino quoniam bo
nus quoniam in seculum misericordia eius super is
rahel Omnis quoque populus voci
ferabatur magno clamore in lau
dando dominum: eo quod fundatum esset
templum domini Plurimi etiam de
sacerdotibus et levitis et principes et
patrum et seniores qui viderant
prius templum cum fundatum esset et hoc
templum in oculis eorum flebant
voce magna Et multi vociferan
tes elevabant voces: nec poterat quis
quam agnoscere vocem clamoris le
tancium et vocem fletus populi Con
mixtim enim populus vociferabatur
clamore magno et vox audiebatur
procul Audierunt hostes iude et
beniamin quia filii captivitatis
edificarent templum domino deo
israel et accedentes ad zorobabel
et ad principes patrum dixerunt eis
Edificemus vobiscum quia ita ut
vos et nos querimus dominum deum

vestrum et immolavimus ei victimas
a diebus asoradon regis assur qui
adduxit. qui adduxit nos huc Et
dixit eis zorobabel et iesue et reli
qui principes patrum israel. Non est no
bis et vos nobis ut edificemus do
mum dei nostri: sed nos ipsi soli edifi
cabimus domum domino deo nostro sicut
precepit nobis cyrus rex persarum.

Factum est Capitulum iiii
igitur ut populus terre impedi
ret manus populi iude: et turbaret
eos in edificando Conduxerunt
quoque adversum eos consiliatores ut
destruerent consilium eorum omnibus
diebus cyri regis persarum et usque ad
regnum darii regis persarum In regno
autem assueri principio regni
eius scripserunt accusationem ad
versum habitatores iude et iherusalem
Et in diebus artaxersis scripsit
besellam mitridates et thabeel et
reliqui qui erant in consilio eorum:
ad artaxersem regem persarum Epistola
autem accusationis scripta erat syria
ce: et legebatur sermone syro Re
umbeeltehem et samsai scriba scrip
serunt epistolam unam de iherusalem
artaxersi regi huiuscemodi Re
umbeeltehem et samsai scriba et
reliqui consiliatores eorum dinaei et
apharsathei. terphalei. aphar
sei erthuei. babylonii. susanechei.
dechi elamite et reliqui de gen
tibus quas transtulit asenaphar mag
nus et gloriosus: et habitare eas fe
cit in civitatibus samarie et in
reliquis regionibus transflumen in
pace hoc est exemplar epistole quam
miserunt ad eum Artaxersi
regi servi tui viri qui sunt trans

fluuium salutem dicunt Notu sit re
gi quia iudei qui ascenderut a te
ad nos venerut in ihrlm ciuita
tem rebellem et pessima quam
edificant extruentes muros eius
et parietes componentes Nuc igr
notu sit regi quia si ciuitas illa
edificata fuerit et muri eius in
staurati tributu et vectigal et an
nuos reditus non dabut et usq ad
reges hec noxa perueniet Nos er
go memores salis quod in pala
cio comedimus et quia lesiones
regis vide nefas ducimus: ideir
co misimus et nunciauimus regi ut
recenseas in libris hystoriarum patru
tuorum et inuenies scriptum in comen
tarijs: et scies quoniam urbs illa urbs
rebellis est et nocens regibus et p
uincijs et bella concitantur in ea
a diebus atiquis quaobrem et ci
uitas ipa destructa e Nunciamus
nos regi quoniam si ciuitas illa edifi
cata fuerit et muri ipius instau
rati possessionem trans fluuiu non
habebis Vbu misit rex ad reum
beeltehem et samsai scribam et
ad reliquos qui erant in consilio
eorum habitatores samarie et ceteris
trans fluuiu salutem dicens et pa
cem Accusacio qua misistis ad
nos manifeste lecta est coram me
et a me preceptu est et recensuert
inuenerut qz quoniam ciuitas illa a die
bus atiquis aduersus reges rebel
lat et sediciones et prelia concitantur
in ea Nam et reges fortissimi
fuerut in ihrlm qui et domina
ti sut omni regioni q trans fluuiu
e: tributu quoqz et vectigal et re
ditus accipiebat Nuc ergo audi
te sentenciam ut prohibeatis vi
ros illos et urbs illa no edificetur

donec si forte a me iussum fuerit.
Videte ne negligentius hoc implea
tis et crescat paulatim malu contra
reges Itaqz exemplar edicti artax
ersis regis lectum est coram reum
beeltem et samsai scriba et consilia
rijs eorum et abierut festini in ihrlz
ad iudeos et prohibuerut eos in
brachio et robore Tuc intermissum
e opus domus dei in ihrlm et no
fiebat usqz ad anu scdm regni da
rij regis persaru Caplm quintum

Prophetauerut autem aggeus
propheta et zacharias filius
addo prophetantes ad iudeos qui erat
in iudea et ihrlm in noie dei israel
Tuc surrexerut zorobabel filius
salathiel et iesue filius iozedech
et ceperut edificare templu dei
in ihrlm et cu eis prophete dei ad
iuuantes eos In ipo aute tempore
venit ad eos tatannai qui erat
dux trans flumen et starbuzannai
et consiliarij eorum: sicqz dixerut eis
Quis dedit uobis consiliu ut domu
hanc edificaretis et muros instau
raretis ad quos respondimus que
essent noia hoim auctorum illius edi
ficationis Oculus aut dei eorum
factus est sup senes iudeorum et no
potuerut inhibere eos placuitqz
ut res ad dariu referretur et tuc
satisfacerent adusus accusacionem
illam Exemplar eple qua mi
sit tatannai dux regionis trans
flumen et starbuzannai et con
siliatores eius apharsathei qui
erant trans flumen ad dariu rege
Dno que miserant ei sic erat
scriptus Dario regi pax omnis
Notu sit regi isse nos ad iudea
prouinciam ad domu dei magni

que edificat' lapide impolito et lig
na ponitur in parietib9 opusq;
illud diligent' extruit' et crescit
in manib9 eo2 Interrogauim9 er
go seniores illos et ita diximus
eis Quis dedit vobis potestatem
vt domu edificaretis et muros hos
instauraretis Sz et noia eorum
qsiuim9 ab eis vt nunciaremus
tibi conscripsim9 q noia viroru qui
sut pncipes in eis Huiuscemodi
aut sermonem responderut no
bis dicentes Nos sum9 serui dei
celi et tre 7 edificamus templu
quod erat extructu ante hos an
nos mltos: quodq; rex isrl' mag
nus edificauat atq; extruxat
·Postqua aut ad iracundiam pro
uocauerut patres nri dni celi·
tradidit eos in manib9 nabugo
donosor regis babilonis chaldei
: domu quoq; hac destruxit et po
pulu eius transtulit in babilone
Anno aut pmo cyri regis babilo
nis cyrus rex pposuit edictu ut
domus dei edificaret' Nam et va
sa tepli dei aurea et argentea
q nabugodonosor tulerat de tem
plo quod erat in ihrlm· 7 aspor
tauat ea in templu babilonis
Protulit cyrus rex de templo ba
bilonis· et data sut sasabassar
vocabulo quem et pncipem con
stituit dixitq; ei Hec vasa tolle
et vade et pone ea in templo
quod est in ihrlm et domus dei
edificet' in loco suo Tuc itaq;
sasabassar ille venit et posuit
fudamenta templi dei in ihrlm· 7
ex eo tempe vsq; nuc edificat'
et nec dum copletu est Nuc igit'
si videt' regi bonu recenseat in
byblioteca regis q est in babilo
ne utru nam a cyro rege iussu
fuerit ut edificaret' domus dei
in ihrlm: 7 volutate regis sup hac
re mittat ad nos Cap· vi·
Tuc darius rex pcepit 7 re
censuerut in bybliotheca
librorz qui erat repositi in babi
lone et inuentu est in ecbatha
nis quod e castru in media pui
cia volumen vnu: talisq; scptu
erat in eo comentarius Anno
pmo cyri regis· cyrus rex decre
uit ut domus dei q est in ihrlm
edificaret' in loco vbi immolet
hostias et vt ponat fundameta
supportancia altitudinem cubi
torum·lx· et latitudinem cubi
toru lx· ordines de lapidibus
impolitis tres 7 sic ordines de
lignis nouis Sumptus autem de
domo regis dabut' Sz et vasa
tepli dei aurea 7 argentea q
nabugodonosor tulerat de teplo
ihrlm 7 attulerat ea in babilone
reddant' et referant' in templo
iherlm in locu suu: q et posita
sut in templo dei Nuc ergo
tatannai dux regionis que e
tras flumen 7 starbuzannai et
consiliarij vri apharsathei qui
estis tras flumen pcul recedite
ab illis et dimittite fieri templu
dei illud a duce iudeorz et a se
niorib9 eorz: ut domu dei illa
edificent in loco suo Sz et a me
pceptu est quid oporteat fieri
presbiteris iudeorz ut edifice
tur domus dei· scilicet ut de
arca regis id e de tributis q
dat' de regione trans flumen
studiose sumptus dent' viris ill'
ne impediat' opus Qd si neces
se fuerit et vitulos et agnos

Et

et hedos in holocaustum deo celi
frumentum sal vinum et oleum se-
~~cundum~~ secundum ritum sacerdotum qui
sunt in iherusalem detur eis per dies
singulos ne sit in aliquo queri
monia et offerant oblationes
deo celi orentque pro vita regis
et filiorum eius A me ergo po
situm est decretum ut omnis
homo qui hanc mutaverit iussionem
tollatur lignum de domo ipsius et
erigatur et configatur in eo: domus
autem eius publicetur Deus
autem qui habitare facit nomen
suum ibi dissipet omnia regna
et populum qui extendit manum
suam ut repugnet et dissi
pet domum dei illam que est in iherusalem
Ego darius statui decretum quod
studiose impleri volo Igitur
thathannai dux regionis trans
flumen et starbuzannai et con
siliarii eius secundum quod pre
ceperat darius rex sic diligenter
executi sunt Seniores autem
iudeorum edificabant et prosperaba
tur iuxta prophetiam aggei pro
phete et zacharie filii addo
et edificaverunt et construxerunt
iubente deo israel et iubente
cyro et dario et artaxerxse re
gibus persarum: et compleverunt do
mum dei usque ad diem tertium men
sis adar qui est annus sextus
regni darii regis Fecerunt au
tem filii israel et sacerdotes et
levite et reliqui filiorum transmigra
tionis dedicationem domus dei
in gaudio et obtulerunt in dedica
tionem domus dei vitulos centum
arietes ducentos agnos quadrin
gentos hircos caprarum pro pec
cato totius israel xii iuxta numerum
tribuum israel Et statuerunt sacerdotes
in ordinibus suis et levitas in vicibus
suis super opera dei in iherusalem sicut scrip
tum est in libro moysi Fecerunt autem
filii transmigrationis pascha quarta
decima die mensis primi Purifica
ti enim fuerant sacerdotes et levite quasi
unus: omnes mundi ad immolandum
pascha universis filiis transmigrationis
et fratribus suis sacerdotibus et sibi Et
comederunt filii israel qui reversi fue
rant de transmigratione et omnis qui
se separaverant a coinquinatione
gentium terre ad eos: ut quererent
dominum deum israel Et fecerunt sollem
pnitatem azimorum vii diebus in le
ticia quoniam letificaverat eos dominus et
converterat cor regis assur ad eos
ut adiuvaret manus eorum in opere
domus domini dei israel Capitulum vii

Post hec autem verba in re
gno artaxerxsis regis persarum
esdras filius saraie filii azarie
filii helchie filii sellum filii sadoch
filii achitob filii amarie filii aza
rie filii meraioth filii zarie filii
ozi filii bocci filii abisue filii fi
nees filii eleazar filii aaron sacer
dotis ab initio: ipse esdras ascen
dit de babilone et ipse scriba ve
lox in lege moysi quam dedit dominus
deus israel Et dedit ei rex secundum
manum domini dei eius Et ascende
runt de filiis israel et de filiis sacer
dotum et de filiis levitarum et de
cantoribus et de ianitoribus et de na
thineis in iherusalem Anno septimo
artaxerxsis regis venerunt in
iherusalem mense quinto ipse est annus
septimus regis quia in primo die
mensis primi cepit ascendere de

babilone ⁊ in p̄mo die mēsis q̇nti
venit in ih̄r̄l̄m iuxta manū dei
sui bonā sup̄ se Esdras enī parauit
cor suū ut investigaret legē dn̄i
et faceret et doceret in isr̄l p̄ceptū
et iudiciū hoc est autem exem
plar ep̄le edictiq̄ȝ quod dedit
rex artaxerses esdre sac̄doti ⁊
sc̄be erudito in sermonibus ⁊
in p̄ceptis dn̄i ⁊ cerimoniis eius
in israhel Artaxerses rex regū
esdre sac̄doti ⁊ sc̄be legis dei celi
doctissimo salutem A me decretū
est ut cuicūq̄ȝ placuerit in regno
meo de p̄p̄lo isr̄l et de sac̄dotib⁹
eius ⁊ de levitis ire in ih̄r̄l̄m te
cū vadat. A facie enī regis et sep
tem cōsiliatorū eius missus es ut
visites iudeam et ih̄r̄l̄m in lege
dei tui q̄ ē in manu tua et ut
feras argentū ⁊ aurum quod
⁊ cōsiliatores eius sponte obtu
lerūt deo isr̄l: cuius in ih̄r̄l̄m tab̄
naclm̄ est Et omē argētum et
aurum· quodcūq̄ȝ inveneris in
univ̄sa provincia babilonis et
popul⁹ offerre voluerit et de sac̄
dotib⁹ qui spōte obtulerūt do-
mui dei sui q̄ est in ih̄r̄l̄m li
bere accipe et studiose eme de
hac pecunia vitulos arietes ag
nos et sac̄ficia ⁊ libamina eorū
et offer· ea sup̄ altare templi dei
vestri quod est in ih̄r̄l̄m Sȝ et
si quid tibi et fr̄ib⁹ tuis placu
erit de reliquo argēto et auro
ut faciatis iuxta voluntatē dei
vr̄i facite Vasa quoq̄ȝ ~~voluntatē
dei vr̄i~~ que dantur tibi in minis
teriū domus dei tui: trade in cō
spectu dei ~~isr̄l~~ ih̄r̄l̄m Sȝ et de

cetero quod opus fuerit in domo
dei tui q̄ntūcūq̄ȝ necesse ē ut ex
pendas dabis de thesauro et de
fisco regis Ego artaxerses rex
statui atq̄ȝ decrevi omnib⁹ custo-
dib⁹ arche publice qui sūt trāns flu
men: ut quodcūq̄ȝ a vobis pecierit
esdras sac̄dos scriba legis dei celi
absq̄ȝ mora detis usq̄ȝ ad argēti
talenta centū· et usq̄ȝ ad frumēti
choros centū et usq̄ȝ ad vini ba
tos centū et usq̄ȝ ad batos olei cē
tū sal vo absq̄ȝ mensura. Omē
quod ad ritum dei celi p̄tinet
tribuat̄ diligēt̄ in domū dei celi:
ne forte irascat̄ cont̄ regnū regis
et filiorū eius Vobisq̄ȝ notū facim⁹
de univ̄sis sac̄dotib⁹ ⁊ levitis cā
torib⁹ et ianitorib⁹ et nathineis
et minist̄s dom⁹ dei huius: ut
vectigal et t̄butum ⁊ annonas
nō habeatis potestatem imponē
di sup̄ eos Tu autem ezdra secū
dū sapienciā dei tui q̄ est in ma
nu tua cōstitue iudices· et p̄sides
ut iudicent omni populo qui
ē trāns flumen: his videlicet qui
noverūt legē dei tui Sȝ et im
peritos docete libere et omnis
q̄ nō fecerit legē dei tui et legē
regis diligent̄ iudiciū erit de
eo· sive in mortē sive in exiliū
sive in cōdempnacionē substā
cie sue· vel certe in carcerem Be
nedictus dn̄s deus patrū n̄rorū
qui dedit hoc in corde regis ut
glorificaret domū dn̄i que ē in ih̄r̄l̄
et in me inclinavit misericordiam
suā corā rege et cōsiliatorib⁹
eius et univ̄sis p̄ncipibus
regis potentib⁹ Et ego cōfortatus

manu domini dei mei que erat in me
congregavi de israel principes qui ascen
derunt mecum. — Capitulum viii

Hii sunt ergo principes familia
rum et genealogia eorum
qui ascenderunt mecum in regno ar
taxersis regis de babylone. De
filiis finees gersom. de filiis y
thamar daniel. de filiis david
atthus. de filiis sechenie et de fi
liis pharos zacharias et cum eo
numerati sunt viri centum l. De
filiis phetmoab helioenai filius
zaree et cum eo ducenti viri. De filiis se
chenie filius iezihel et cum eo trecen
ti viri. De filiis adda nabeth filius
ionathan et cum eo quinquaginta
viri. De filiis helam ysaias filius
athalie et cum eo lxx. viri. De fi
liis saphatie zebedia filius micha
el et cum eo lxxx viri. De filiis ioab
obedia filius gehiel et cum eo ducen
ti xviii viri. De filiis salomith
filius iosphie et cum eo centum lx.
viri. De filiis bebai zacharias
filius bebai et cum eo xxviii viri.
De filiis ezead iohanan filius ec
than et cum eo centum et decem viri.
De filiis adonicam qui erant no
vissimi et hec nomina eorum elifeleth
et hehieleth et samaias: et cum
eis ~~decem~~ lx. viri. De filiis begui
uthai et zacchur et cum eis lxx.
viri. Congregavi autem eos
ad fluvium qui decurrit ad
hauua et mansimus ibi diebus
tribus quesivique in populo et in sacer
dotibus de filiis levi: et non inve
ni. Ibi itaque misi heliezer et ari
el et semeam et helnathan et
zarib et alterum helnathan et na
than et zariam et mesolam
principes et ioarib et helnatan

sapientes et misi eos ad heddo qui
est primus in casphie loco et posui
in ore eorum verba que loquerentur ad ad
don et ad fratres eius nathineos
in loco casphie: ut adducerent no
bis ministros domus dei nostri.
Et adduxerunt nobis per manum
dei nostri bonam super nos virum doctis
simum de filiis mooli filii levi filii
israel et sarabiam et filios eius et fratres
eius decem et octo et asabiam et cum
eo ysaiam de filiis merari fratresque eius
et filios eius xx. et de nathineis
quos dederat david et principes ad
ministeria levitarum nathineos ducen
tos xx. Omnes hii suis nominibus vocaba
ntur. et predicavi ibi ieiunium iuxta
fluvium hawa ut affligeremur coram
domino deo nostro et peteremus ab eo
viam rectam nobis et filiis nostris univ
erseque substantie nostre. Erubui enim
petere a rege auxilium et equites
qui defenderent nos ab inimicis
in via: quia dixeramus regi
manus dei nostri est super omnes qui
querunt eum in bonitate et imperium
eius et fortitudo eius et furor
super omnes qui delinquunt eum. Ie
iunavimus autem et rogavimus
deum nostrum pro hoc et evenit no
bis prospere. Et separavi de principibus
sacerdotum xii. sarabiam. asabiam
et cum eis de fratribus eorum decem ap
pendique eis argentum et aurum
et vasa consecrata domus dei nostri
que obtulerat rex et consiliatores
eius et principes eius universusque
israel eorum qui inventi fuerant. Et
appendi in manibus eorum argenti
talenta sexcenta l. et vasa argen
tea centum auri talenta centum. et
crateras aureas xx. que habebant

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

solidos millenos et vasa eris ful
gentis optimi duo pulchra ut au
rum: et dixi eis Vos sci dni et
vasa sca et argentū et aurum qđ
sponte oblatum ē dnō deo patrū
nroȝ vigilate et custodite donec
appendatis coram principibꝰ sac
dotū et levitaȝ et ducibꝰ famili
arū isrl' in ihrlm in thesauro
domꝰ dni Susceperūt autē
sacdotes et levite pondus auri
et argenti et vasoȝ ut deferr-
rent in ihrlm domū dei nostri
Promovimꝰ ergo a flumine
hava duodecimo die mēsis pmi
ut pgemꝰ in ihrlm: et manus
dei nri fuit sup nos et libavit nos
de manu inimici et insidiatoris
in via: et venimꝰ ihrlm et ma
simꝰ ibi diebꝰ tribus Die autē
qrta appensum est argentum
et aurū et vasa in domo dei nri
p manū remoth filij urie sac
dotis et cū eo eleazar filius phi
nees: cūqȝ eis iosabeth filius ie
sue et noadaia filius bennoi le
vite iuxta numerū et pondꝰ
omīj: descriptuqȝ est omē pondus
in tempe illo· ß et qui venerāt
de captivitate filij trāsmigra
cionis obtulerūt holocausto-
mata deo isrl' vitulos xij pro
omni isrl' arietes nonaginta
sex agnos· lxx· vij· hyrcos pro
pccō ·xij· omnia in holocaustū
dnō Dederūt autem edicta re
gis satrapis qui erant de cō
spectu regis et ducibus trās flu
men et elevaverūt ppl'm et do-
mū dei. Cap nonum

Postquā autem hec cōpleta
sūt: accesserūt ad me pri-
cipes dicentes Non ē separat̄ꝰ
populus isrl' et sacerdotes et levi
tes a ppl'is terrarum et de abhomina
cionibꝰ eoȝ: chananeis videli
cet et ethei et pheresei et iebu
seis et amonitarū et moabi
tarū et egiptioȝ et amorreorū
Tulerūt enī de filiabꝰ eoȝ sibi
et filijs suis et commiscuerūt se
men scm cū popul' terrarū Manꝰ
eciam pncipum et magistratuū
fuit in trāsmigracione hac pma
Cūqȝ audissem sermonē istum
scidi pallium meū et tunicam
et evelli capillos capitis mei et
barbe et sedi merens Convenerūt
autem ad me omēs qui timebāt
vbū dei isrl' pro trāsgressione eoȝ
qui de captivitate venerāt: et
ego sedebam tristis usqȝ ad sac
ficiū vespertinū Et in sacrificio
vespertino surrexi de afflictione
mea et scisso pallio et tunica
curvavi genua mea et expan
di manꝰ meas ad dnm dm meū
et dixi Deus meus cōfundor
et erubesco levare faciē meam
ad te qm iniquitates nrē multi
plicate sūt sup caput: et delic
ta nrā creverūt usqȝ ad celum
a diebꝰ patrū nroȝ Sȝ et nos
ipi peccavimꝰ grandit usqȝ ad
diem hāc et iniqtatibꝰ nrīs tra
diti sumꝰ ipi et reges nrī et
sacdotes nrī in manū regum
terraȝ in gladiū et in captivita
tē et ī rapinam et in cōfusio
nem vultus: sicut et die hac
Et nūc qsi parū et ad momen
tū fca est deprecacio nrā apud
dnm deum nostrū ut dimit
terent nobis reliquie et daret

nobis pax illi9 in loco sc̄o eius· ⁊
illuīaret oc̄los nr̄os deus nr̄ ⁊ da
ret nob' uitam modicam in seru
tute nr̄a quia serui sum9 et in
s̄uitute nr̄a nō dereliquit nos
deus nr̄ et inclinauit sup nos mi
sericordiam corā rege psarū· ut
daret nob uitā et sublimaret
domū dei nr̄i· et extrueret solitu
dines ei9 et daret nobis spem
in iuda ⁊ ihrusalem Et nūc qd
dicem9 deus nr̄ post hec quia dē
liqm9 mandata tua q̄ precepisti ī
manib9 seruoꝝ tuoꝝ pphaꝝ·um
dicens terra ad quam uos in
gredimini ut possideatis eam
inmūda ē iuxta īmūdiciā po
puloꝝ ceterarūq; t̄rarū in abhoī
nacionib9 eoꝝ qui repleuerūt
eam ab ore usq; ad os īdomiq
nacioē sua· Nūc ergo filias ues
tras ne detis filijs eoꝝ· ⁊ filias
eoꝝ nō accipiatis filijs ur̄is:
et nō q̄ratis pacem eoꝝ et
psperitatem eoꝝ usq; in et'num
ut cōfortemini ⁊ comedatis
q̄ bona sūt t̄re et heredes habea
tis filios ur̄os usq; in sc̄lm Et
post oīa que uenerūt sup nos
in opib9 nr̄is pessimis et in
delicto nr̄o maximo· quia tu d̄s
nr̄ libe'asti nos de iniquitate
nr̄a et dedisti nob salutem sic'
est hodie ut nō cōuerterem' ⁊ ir
rita facem9 mandata tua· ne
q; matrimonia iūge'mus cū
popul' abbominacionū istaꝝ
Numquid iratus es nob usq; ad
cōsumacionem· ne dimitteres
nobis reliq̄as ⁊ salutem Do
mine deus isrl' iustus tu· qm̄
derelicti sum9 qui salua'emi· si
cut die hac Ecce corā te sum9
ī delicto nr̄o: nō em̄ stare pt

coram te sup hoc Sic ergo orante
ezdra et implorante eo ⁊ flente
et iacente ante templū dei· collec
tus est ad eū de isrl' cetus grandis
nimis uiroꝝ ⁊ mulieꝝ pueroꝝ
q;· et fleuit ppl'us multo fletu· Capl'm
decimū
Et respondit sechenias filius iehiel de filijs
helam· et dixit esdre Non pre
uaricati sum9 in dm̄ nostrū et
duxim9 uxores aliengenas de po
pul' t̄re Et nūc si est penitencia
isrl' sup hoc paciamus fedus cū
dn̄o deo nr̄o et proiciamus uni
ūsas uxores et eos qui nati sūt
de hijs iuxta uolūtatem dm̄ et
eoꝝ qui timēt preceptū dei nr̄i se
cūdum legē fiat· Surge tuū est
decernere nos q; erimus tecum
cōfortare ⁊ fac Surrexit ergo
ezdras et adiurauit pncipes sac'
dotū ⁊ leuitarū ⁊ omēm isrl' ut
facer'nt scd'm ūbū hoc Et iura
uerūt Et surrexit esdras ante
domū dei· ⁊ abijt ad cubiculm io
hannan filij heliasib et ingres
sus ē illuc Panē nō comedit
⁊ aquā non bibit· lugebat em̄
trāsgressioē eoꝝ qui de capti
uitate uenerāt Et missa ē uox
in iuda et in ihrlm omnib9 fili
is trāsmigracionis ut cōgregarē
tur in ihrlm· et omīs qui nō
uenir'et in t'bus dieb9 iuxta cōsi
liū pncipum et seniorū aufer
retur uniusa substancia eius
et ipē abicietur de cetu trāsmi
gracionis Conuenerūt igitur· om
nes uiri iuda ⁊ beniamin ī

ihrl(e)m t(ri)bus diebus ip(s)e est mensis
nonus vicesimo die mensis Et sed(it)
om(n)is populus in platea domus dei
trementes pro pecc(at)o et pluviis Et
surrexit esdras sac(er)dos (et) dixit ad
eos Vos tr(an)sgressi estis (et) duxistis
uxores alienigenas ut adderetis sup(er)
delictu(m) Et nu(n)c date co(n)fessionem
d(omi)no deo patru(m) v(est)ror(um) et facite pla
citu(m) eius et separamini a populis
t(er)re (et) ab uxorib(us) alienigenis Et
r(espo)ndit univ(er)sa multitudo dixitq(ue)
voce magna Iuxta v(er)bu(m) tuu(m) ad nos
sic fiat Verumtame(n) quia populus
mult(u)s e(st) (et) temp(us) pluvie (et) no(n) susti
nem(us) stare foris et opus no(n) est
diei unius vel duor(um) vehement(er)
quippe peccavimus in s(er)mone isto
co(n)stituant(ur) p(r)incipes in univ(er)sa mul
titudine (et) om(n)es de civitatib(us) n(ost)ris
qui duxerunt uxores alienigenas
veniant in temp(or)ib(us) statutis et
cu(m) hiis seniores p(er) civitate(m) (et) civi
tatem (et) iudices eis donec au(er)ta
tur ira dei n(ost)ri a nob(is) sup(er) pecc(at)o hoc
Igit(ur) ionathan filius asael (et) iaa
za filius thecue steterunt sup(er) h(oc)
et mosollam (et) sebathail levi
tes adiuverunt eos fecerunt(que) sic
filii tr(an)smigrationis Et abie
runt esdras sac(er)dos (et) viri p(r)in
cipes familiar(um) in domu(m) patru(m)
suor(um) — Capit(u)l(u)m xi

Et om(ne)s p(er) nomina sua se
derunt in die p(ri)mo men
sis decimi ut quererent rem (et)
co(n)sumati sunt om(ne)s viri qui dux
erunt uxores alienigenas usq(ue)
ad diem p(ri)ma(m) me(n)sis p(ri)mi et
inventi sunt de filiis sac(er)dotum
qui duxerunt uxores alienige
nas De filiis iosue iosedech et
f(rat)res eius maasia (et) eliezer (et) ia
rib (et) godolia Et dederunt manus
suas ut eicerent uxores suas et
pro delicto suo arietem de ovib(us)
offerrent Et de filiis emmer
anani (et) zebedia (et) de filiis se
rim masia et helia (et) semeia
(et) iehiel (et) ozias Et de filiis phes
sur helioenai maasia ismael
nathanael iozabeth et helesa
Et de filiis levitaru(m) iozabeth (et)
semei (et) celeia ip(s)e e(st) calita pha
taia iuda (et) eliezer et ca(n)torib(us)
eliasub Et de ianitorib(us) sellu(m) (et)
thelem (et) uri Et ex isr(ae)l de fili
is pharos remeia (et) ozia (et) mel
chia (et) miamin (et) eliezer (et)
melchia (et) banea Et de filiis he
lam mathania zacharias (et)
iehil (et) abdi (et) rimoth (et) helia
Et de filiis zechua helioenai
eliazib nathania et ierimoth
(et) zabeth (et) aziza Et de filiis
bebai iohanan anania zab
bai athalia Et de filiis bani
mosollam (et) melluch (et) adaia
iasub (et) saal (et) ramoth Et
de filiis phetmoab ethna (et) ca
lal banaias maasias matha
nias beselehel (et) bennui et ma
nasse Et de filiis erem eliezer
iesue melchias semeias syme
on beniamin maloch samari
as De filiis asom mathanai
~~mathetheth~~ matheth azabeth
elipheleth iermai manasse
semei De filiis bannia addi
amram ethuel baneasech

badaias chelau banania mari
muth et eliasib: mathanias ma
thanai et iasi et bani et bennui
semei et selmias et nathan et ada
ias. methne. dabai sisai. sarai
ezrel. et selemau semeria. sellum
amaria ioseph. De filiis nebu
iahel. mathathias zebaeth.
zabina iathdueth iohel banaia.
Omnes hii acceperant uxores a
lienigenas et fuerunt ex eis mu
lieres que pepererant filios.

Et factum
est in mense casleu anno
vicesimo et ego eram
in susis castro: et venit anana
ni vnus de fratribus meis ipse et
viri ex iuda et interrogaui eos
de iudeis qui remanserant et su
pererant de captiuitate et de iherusalem
Et dixerunt michi Qui rema
serunt et derelicti sunt de capti
uitate ibi in prouincia in af
flictione magna sunt et obp
probrio: et murus iherusalem dissipa
tus est et porte eius combuste
sunt igni Cumque audissem verba
huiuscemodi sedi et fleui et luxi
diebus multis et ieiunabam et
orabam ante faciem dei celi
et dixi Queso domine deus celi
fortis magne atque terribilis qui
custodis pactum et misericordiam
cum hiis qui te diligunt et custo
diunt mandata tua: fiat auris
tua auscultans et oculi tui aperti
ut audias orationem serui
quam ego oro coram te hodie noc
te et die pro filiis israel seruis
tuis. et confiteor pro peccatis
filiorum israel quibus peccauerunt tibi Et
ego et domus patris mei peccauimus
vanitate seducti sumus: et non custo
diuimus mandatum et cerimoni
as et iudicia que precepisti moysi ser
uo tuo Memento verbi quod mandasti
moysi famulo tuo dicens Cum trans
gressi fueritis ego dispergam vos in po
pulos. et si reuertamini ad me
et custodiatis mandata mea et fa
ciatis ea etiam si abducti fueritis
ad extrema celi inde congregabo
vos: et reducam vos in locum quem
elegi vt habitaret nomen meum
ibi Et ipsi serui tui et populus tuus
quos redemisti in fortitudine tua
magna et in manu tua valida
Obsecro domine sit auris tua attendens
ad orationem serui tui et ad orationem
seruorum tuorum qui volunt timere no
men tuum: et dirige seruum tuum ho
die et da ei misericordiam ante
virum hunc Ego enim eram pincerna
regis.

Capitulum ij

Factum est autem in mense ni
san anno vicesimo artaxer
sis regis et vinum erat ante eum
et leuaui vinum et dedi regi et
eram quasi languidus ante fa
ciem eius Dixitque michi rex Qua
re vultus tuus tristis est. cum te
egrotum non videam Non est hoc
frustra: sed malum nescio quod in
corde tuo est Et timui valde ni
mis: et dixi regi Rex in eternum
viue Quare non mereat vul
tus meus. quia ciuitas domus
sepulchrorum patris mei deserta
est. et porte eius combuste sunt ig
ni. Et ait michi rex pro qua re

explicit liber esdre primus incipit liber neemie qui est esdre secundus. Verba neemie filii helchie.

postulas. Et oraui dm̄ celi. et dixi
ad regē Si videt̄ regi bonū & si pla
cet seruus tuus ante faciem tuam
ut mittas me in iudeam ad ciui
tatem sepulchri patris mei et edi
ficabo eam Dixitq̄ m̄ rex et re
gina que sedebat iuxta eum Vs
q̄ ad quod tempus erit iter tuū
et qn̄ reuerteris. Et placuit ante
vultū regis et misit me et con
stitui ei temp9 et dixi Si regi
videt̄ bonū eplas dedit m̄ ad du
ces regionis transflumen ut trāsdu
cat me donec veniam in iudeam
et eplam ad asaph custodem sal
tus regis ut det m̄ ligna ut te
gere possim portas turris dom9
& muri ciuitatis et domū quam
ingressus fuero Et dedit m̄ rex iux
manū dei mei bonā mecū & veni
ad duces regionis trāsflumen de
ditq̄ eis eplas regis Miserat
aut mecū rex principes militum
et equites Et audierūt sanabal
lath horonites & tobias seruus
ammonites: & contristati sūt af
flictione magna quod venisset
hō qui quereret prosperitatem
filioꝝ isrl̄ Et veni iherlm et e
ram ibi dieb9 tribus et surrexi
nocte ego et vi pauci mecum
& nō indicaui cuiq̄ quid deus
dedissꝫ in corde meo ut facerem
in ihrlm. & iumentū non erat
mecū nisi animal cui sedebam
Et egressus sum p portam vallis
nocte & ante fontem draconis
et ad portam stercoris et conside
rabam murū iherlm dissipatū
et portas eius cōsumptas igni
Et transiui ad portam fontis et
ad aqueductum regis. et nō erat
loc9 iumento cui sedebā ut trāsi
ret Et ascendi per torrentem noc
te et cōsiderabam murū et reuersus
veni ad portam vallis & redij Ma
gistratus autem nesciebant quo abissem
aut quid ego facerē Sz et iudeis
et sacerdotib9 et optimatib9 et ma
gistratib9 et reliquis qui faciebāt
opus usq̄ ad id loci nichil indi
caueram Et dixi eis Vos nostis
afflictionem in qua sumus quia
iherlm deserta est et porte eius
consumpte sūt igni Venite & edi
ficemus muros iherlm et non
sim9 ult̄ obprobrium Et indica
ui eis manū dei mei quod eēt
bona mecū. et vba regis que lo
cutus eēt m̄ Et aio Surgamus
& edificemus Et cōfortate sūt ma
nus eoꝝ in bono Audierūt aūt
sanaballath horonites & tobias ser
uus amonites & gozem arabs
& subsannauerūt nos & despex
erūt. dixeruntq̄ Que est hec res
quam facitis Nunquid cont̄ regē
vos rebellatis Et reddidi eis ser
monem. dixiq̄ ad illos Deus
celi ipē nos iuuat et nos ser
ui eius sum9. surgamus & edifi
cem9 Vob autem nō est ps et iusti
ticia & memoria in iherlm.

Et surrexerūt Caplm̄ iij
Eliasib sacdos magnus &
frēs eius sacdotes & edificaue
rūt portam gregis Ipī sanctificaue
rūt eam et statuerūt valuas
eius & usq̄ ad turrim centū cu
bitoꝝ sanctificauerūt eam usq̄ ad
turrim ananehel Et iuxta eum
edificauerūt viri iericho et iux̄
eos edificauit zacchur filius am
ri Portam autē piscium edifica

Et

uerunt filij asnaa ipsi texerunt eam
et statuerunt valuas eius et seras
et vectes Et iuxta eos edificauit
marimuth filius vrie filij actus
et iuxta eos edificauit mesol
lam filius barachie filij meseze
bal Et iuxta eum edificauit sa
doch filius baana Et iuxta eum
edificauerunt thecuem Optima
tes autem eorum non supposuerunt
colla sua in opere domini dei sui
Et portam veterem edificauerunt
ioiada filius phasea et mosol
lam filius besodia ipsi texerunt
eam et statuerunt valuas eius
et seras et vectes Et iuxta e
os edificauerunt melecias ga
baonites et iadon merothites
viri de gabaon et masphia pro
duce qui erat in regione trans flu
men Et iuxta eos edificauit
ezihel filius araia aurifex: et
iuxta eum edificauit anani
as filius pigmentarij et dimi
serunt iherusalem usque ad mu
rum platee latioris Et iuxta
eum edificauit rafaia filius
ahur princeps vici iherusalem: et iuxta
eum edificauit ieiada filius sa
romath contra domum suam Et
iuxta eum edificauit acthus
filius asebonie Mediam partem vi
ci edificauit melchias filius ~~cue~~
ciren et asub filius phetmoab
et turrim furnorum Et iuxta eum
~~sellu~~ edificauit sellum filius al
loes princeps medie partis vici ihe
rusalem ipse et filie eius Et
portam vallis edificauit an
nun: et habitatores zanue Ipsi
edificauerunt eam et statuerunt
valuas eius et seras et vectes et
mille cubitos in muro usque ad
portam sterquilinij: Et portam

sterquilinij edificauit melchias
filius rechab princeps vici betha
cem ipse edificauit eam et sta
tuit valuas eius et seras et vec
tes Et portam fontis edificauit
sellum filius cholosai princeps pa
gi masphia: ipse edificauit eam
et texit et statuit valuas eius
et seras et vectes et muros pis
cine syloe in ortum regis et
usque ad gradus qui descendunt
de ciuitate dauid. Post eum edifi
cauit neemias filius asboc prin
ceps dimidie partis vici bethsur
usque contra sepulchrum dauid et
usque ad piscinam que grandi opere
constructa est et usque ad domum
fortium. Post eum edificauerunt le
uite et reum filius benni. Post
eum edificauit asebias princeps
dimidie partis vici ceile in loco
suo. Post eum edificauerunt fratres
eorum bethini filius enadab prin
ceps dimidie partis ceile. Et iuxta
eum edificauit azer filius iosue
princeps massa mensuram secun
dam contra ascensum firmissimi
anguli. Post eum in monte
edificauit barach filius zachai
mensuram secundam ab angu
lo usque ad portam domus do
mus eliasib sacerdotis magni
Post eum edificauit merimuth
filius vrie filij acthus mensuram
secundam a porta domus eliasib:
donec extenderetur domus elyasib
Et post eum edificauerunt sacerdotes
viri de campestribus iordanis
Post eos edificauit beniamin
et asub contra domum suam. et post
eum edificauit azarias filius maa
sie filij ananie contra domum
suam Post eum edificauit ben

nu filius enada mensurā scdam
a domo azarie usq; ad flexurā
et usq; ad angulum falel filius
ozi cont flexuram et turrim q
eminet de domo regis excelsa id
est in atrio carceris. post eum pha
daia filius pheros Nathinnei au
tem habitabant in ofel usq; cont
portam aquar ad orientem: &
turrim que prominebat Post
eū edificauerūt thecuem men
suram secūdam eregione a tur
re magna et eminēte usq; ad
murū templi: sursum aūt a por
ta equor edificauerūt sacerdo
tes unusq'sq; cont domū suam
Post eos edificauit saddo filius
emer cont domū suam: et post
eū edificauit semeia filius seche
nie custos porte oriental' Post
eum edificauit annanias filius
selemie & anon filius selom sextus
mensuram secūdam post edifica
uit mesollam filius barachie cont
gazophilaciū suū Post eum edifi
cauit melchias filius aurificis
usq; ad domū nathineor et scu
ta vendenciū cont portā iudici
alem & usq; ad cenaculū anguli
& int cenaculū anguli in porta
gregis edificauerūt artifices &
negociatores. Capitulum iiii

Factū est autem cū audisset
Sanaballath quod edificare
mus murū iratus est valde: & mo
tus nimis subsannauit iudeos
& dixit coram frib' suis et freq
cia samaritanor Quid inbe
cilles iudei faciūt. Nū dimittēt
eos gentes Nū sacrificabūt & co
plebūt in una die Nūquid edi

~~ficaremus murū iratus est valde &~~
~~motus nimis subsannauit iude~~
~~os et dixit corā frib' suis et fre~~
~~quencia samaritanor Quid i~~
~~becilles iudei faciūt.~~ Nūquid edi
ficare poterūt lapides de acer
uis pulueris qui combusti sūt.
Sed et tobias ammonites pxi
mus eius ait Edificent si as
cenderit wlpes transiliet mu
rū eor lapideum Audi deus
nr quia facti sumus despectui
conuerte obprobriū sup caput
eor & da eos in despectionem
in terra captiuitatis Ne operias
iniquitatem eor et pctm eor
corā facie tua nō deleat. quia
irriserūt edificantes Itaq; edi
ficauimus murū & coniunximus
totū usq; ad ptem dimidiam
& prouocatū est cor ppli ad edi
ficandū Factum est aūt cū au
dissz sanaballath et tobias &
arabes & amonite & azoti qd
obducta esset cicatrix muri ihrlm
& quod cepissent interrupta
concludi irati sūt nimis et con
gregati oms pit ut venirēt
et pugnarent cont ihrlm &
molirent insidias Et orauī
mus dnm nrm: et posuimus cus
todes sup murū die & nocte
cont eos Dixit autem iudas
Debilitata ē fortitudo por
tantis & humus nimia est:
et nos nō poterimus edificare
murū Et dixerūt hostes nri
Nesciant et ignorent donec
veniamus in medio eor et ces
sare faciamus opus Factū est
autem venientibus iudeis qui
habitabant iuxta eos et dixē

tibus nos per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos. Statui in loco post murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis suis et lanceis et arcubus. Prospexi atque surrexi et aio ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi: Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis mementote et pugnate pro fratribus vestris et filiis vestris et filiabus vestris uxoribus vestris et domibus. Factum est autem cum audissent inimici nostri nunciatum esse nobis dissipavit deus consilium eorum et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum. Et factum est in die illa media pars iuventutis faciebat opus et media parata erat ad bellum [margin: et lancee] et scuta et arcus et lorice et principes post eos in omni domo iuda edificancium in muro et portancium onera et imponencium. Una manu faciebat opus et altera tenebat gladium. Edificancium enim unusquisque gladio erat accinctus renes et edificabant et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magistratus et reliquam partem vulgi: Opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero in loco quocumque audieritis clangorem tube illuc concurrite ad nos. Deus autem pugnabit pro nobis. Et nos ipsi faciamus opus et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurore donec ingrediantur astra. In tempore quoque illo dixi populo: Unusquisque cum puero suo maneat in medio Ierusalem et sint nobis [margin: vices] per noctem et diem ad operandum. Ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponebamus vestimenta nostra unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.

Capitulum V.

Et factus est clamor populi et uxor eius magnus adversus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent: Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis. Accipiamus pro precio eorum frumentum et comedamus et vivamus. Et erant qui dicerent: Agros nostros et vineas et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame. Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecuniam in tributa regis demusque agros nostros et vineas. Et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostre sunt et sicut filii eorum ita filii nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutem et de filiabus nostris sunt famule nec habemus unde possint redimi et agros nostros et vineas alii possident. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba hec. Cogitavitque cor meum mecum et increpui optimates et magistratus et dixi eis: Usuras ne singuli a fratribus vestris exigitis. Et congregavi adversus eos concionem magnam et dixi eis: Nos ut scitis redemimus fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram et vos venditis fratres vestros et redimemus eos. Et siluerunt

nec invenerūt quid responderēt.
Dixiq; ad eos nō est bona res
quā facitis. Quare non in timore
dei nr̄i ambulatis ne exprobret
nobis a gētib; inimicis nr̄is
Et ego et frēs mei et pueri mei
commodavimus plurimis pecuniā
et frumentū: nec repetimus in
commune istud es alienū concoda
mus quod debet nob. Reddite
eis hodie agros suos ~~vine~~ —
vineas suas olivieta sua et
et domos suas quin pocius et
centesimam pecuniam frumenti
vini et olei quā exigere soletis
ab eis date pro illis et dixerūt
Reddemus et ab eis nichil que
mus sicq; faciemus ut loqueris
Et vocavi sacerdotes et adiura
vi eos ut facerent iuxta quod
dixeram: Insup et sinū meū ex
cussi et dixi Sic excuciat deus
omnem virum qui nō conplevit
verbū istud de domo sua et de la
borib; suis sic excuciatur et va
cuus fiat. Et dixit universa mul
titudo amen et laudaverūt dn̄m
fecit ergo populus sicut dictū erat
A die autē illa qua preceperat m
ut essem dux in terra iuda ab anno
vicesimo usq; ad annū tricesimū
secundū artaxersis regis p annos
xii. ego et frēs mei annonas
q; ducib; debebatur nō comedimus
Duces autē primi qui fuerūt an
te me gravaverūt populū et ac
ceperūt ab eis in pane et vi
no et pecunia cottidie siclos xl.
sed et ministri eorū depresserūt
populū. Ego autē nō feci ita propter
timorē dei quin pocius in ope
re muri edificavi et agrū nō emi:
et omnes pueri mei congregati ad o
pus erant. Iudei quoq; et magi
stratus centū l. viri et qui veniebant
ad nos de gētib; q; in circuitu nō
sunt: in mensa mea erant. Parabatur
autē m p dies singulos bos unus
arietes sex electi exceptis vola
tilib; et inter dies decem vina
diversa et alia multa tribuebam
Insup et annonas ducatus mei
non quesivi valde enim erat at
tenuatus populus. Memento mei
deus meus in bonū secundū omnia
que feci populo huic. Cap̄ vi.

Factum est autem cū audis
set sanaballath et tobias
et gosem arabs et ceteri inimi
ci nr̄i quod edificassem ego murū
et nō esset in ipso residua interrup
cio usq; ad tempus autem illud
valuas nō posueram in portis
miserūt sanaballath et gosem
ad me dicentes Veni et percucia
mus fedus pariter in viculis in cam
po uno. Ipsi autē cogitabant ut fa
cerent michi malū. Misi ergo ad
eos nuncios dicens Opus grande
de ego facio et nō possum des
cendere ne forte negligatur cū ve
nero et descendero ad vos. Mise
runt autē ad me secundū verbū hoc
p quatuor vices: et respondi eis
iuxta sermonē priorē. Et misit
ad me sanaballath iuxta verbū
prius quinta vice puerū suū et epis
tolam habebat in manu scriptam
hoc modo In gentib; auditum
est. et gosem dixit. quod tu et iu
dei cogitetis rebellare et propterea

edifices murū et leuare te velis sup
eos regem ꝓpt̄ quā causam et pro
phetas posueris qui p̄dicent de te
in ihrlm dicentes rex in iudea ē
Auditurus est rex verba hec · id
circo ~~venerit~~ veni nūc vt ine
amus cōsiliū pit̄ Et misi ad eos
dicens Nō est fcm̄ scdm̄ v̄ba hec
q̄ tu loqueris de corde enim tuo tu
componis hec Omīs autem hij
terrebant nos cogitantes quod cessa
rent manus nr̄e ab ope ⁊ quies
ceremus quamobcausam magis
cōfortaui manus meas Et ingressus
sum domū samaie filij dalaie
filij methatbeel secreto Qui ait
Tractemus nobiscum in domo
dn̄i in medio tēpli ⁊ claudamus
portas edis · quia venturi sut ut
interficiant te · et nocte venturi
sut ad occidendum te Et dixi
Num quispiam similis mei fu
git Et quis vt ego ingredietur tē
plū ⁊ viuet · Non ingrediar
Et intellexi qđ deus nō misisset
eum · sz q̄si vaticinans locutus eēt
ad me · et tobias ⁊ sanaballath
conduxissent eū Acceperat eni
p̄tiū vt territus facerem ⁊ p̄ccarem
et haberent malū quod exprob
rent michi Memento mei do
mine pro tobia et sanaballath
iuxta opa eoꝝ talia · sz et noa
die ꝓphete et cetere ꝓphetarū q̄
terrebant me Completus est aūt
murus vicesimo quito die men
sis elul quinquaginta duobus
diebus Factū est ergo cū audis
sent omēs inimici nr̄i vt ti
merent vniuse gētes q̄ erāt in
circuitu nr̄o et concidērent intra

semetipos et scirent quod a deo fac
tum esset opus hoc Sz et in diebus
ill' multe optimatum iudeoꝝ eplē
mittebāt ad tobiam et a tobia
veniebāt ad eos Multi enim e
rāt in iudea habentes iuramen
tū eius quia gener erat seche
nie filij ioreı iohannan filius eius
acceperat filiam mosollam filij
~~barachie~~ barachie Sz et lauda
bāt eum coram me et v̄
ba mea nūciabāt ei et to
bias mittebat eplās ut terreret

Postquam Capl̄m vij · Cme ·
autem edificatus est murus
et posui valuas et recensui ia
nitores et cantores ⁊ leuitas
p̄cepi anani frī meo et ānanie
p̄ncipi domus de ihrlm · ipē eni
q̄si vir verax et timens dm̄ plus
ceteris videbātur Et dixit eis Nō
aperiantur porte ihrlm vsq ad
calorem solis Cūq adhuc assisterent
clause sūt porte ⁊ oppilate et
posui custodes de habitatoribus
ihrlm singlos p vices suas et
vnūquemq contra domum suam
Ciuitas autem erat lata nimis
grandis et populus puus ī medio
eius et domus non erāt edifica
te Dedit aūt deus in corde meo
et congregaui optimates et ma
gistratus et vulgus vt recenserem
eos ⁊ inueni libꝛ census eoꝝ
qui ascenderāt p̄mū · ⁊ inuentū
est in eo sc̄ptū Isti filij prouincie
qui ascenderūt de captiuitate mi
grancū q̄s transtulerat nabu
godonosor rex babilonis et re
uersi sūt in iudeam et ihrlm

vnusquisque in ciuitatem suam qui
venerunt cum zorobabel Josue nee
mias azarias raamias naa
mani mardocheus belsar mes
pharad beguai nauin baana
Numerus virorum populi israel. Filij
pharos duo milia centum sep
tuaginta duo filij saphatie ccc
lxx duo. Filij area dcl. duo
filij phetmoab filiorum iosue et
ioab duo milia octingenti x
viii filij helam mille octinge
ti liiii. filij zethua octingenti
xlv. filij zachai dcclx. filij ban
nui dcxl viii filij bebai sexcenti
viginti octo filij azgad duo milia tre
centi xxii filij adoniam sexcenti
lxvii filij beguai duo milia lxvii
filij adin sexcenti quinquaginta quinque
filij ater. filij ezechie nonaginta
octo filij asem trecenti xxviii filij
besai trecenti xxiiii^or filij areph
centum xii. filij gabaon nonaginta
v. Viri bethleem et netupha cen
tum octoginta viii Viri anathot
centum xxviii. Viri bethamoth quadraginta duo Viri chariathiarim cephi
ra et beroth septingenti quadra
ginta tres Viri rama et gaba sex
centi xxi^us Viri machmas cen
tum xxii viri bethel et hai centum
xxiii. viri nebo alterius quinqua
ginta duo. Viri helam alterius mille
ducenti quinquaginta iiii^or filij arim
trecenti xx^ti. filij iericho trecen
ti xlv filij lodadid et ono sep
septingenti xx. quinque filij sen
naa tria milia nongenti xxx.
Sacerdotes filij idaia in domo ie
sue nongenti septuaginta tres
filij emer mille. lii. filij phas
sur mille ducenti quadraginta
vii filij arim mille xvii. Leui
te filij iosue et cethmiel filiorum
odoia. lxx quatuor Cantores
filij asaph centum quadraginta
viii Janitores filij sellum. filij
ater. filij thelmon. filij accub. filij
atita. filij sobai. centum xxx viii
Nathinnei filij sda. filij asu
pha filij thebaoth. filij cheros
filij siaa filij phadon. filij leba
na. filij agaba filij selmon. filij
anan. filij geddel. filij gaer. filij
raaia filij rasin. filij nechoda
filij gazem. filij aza. filij phasea
filij besee. filij munim filij ne
phusim. filij bechue filij acupha
filij arur. filij besloth filij maida
filij arsa. filij berchos. filij sysa
ra. filij thema. filij nesia. filij
atipha. filij seruorum salomo
nis filij sothai. filij sopherech.
filij pherida. filij iebala. filij der
chon filij geddel. filij saphacia
filij atil filij focereth qui erat
ortus ex sabaim filio amin Omnes
nathinnei et filij seruorum salo
monis CCClxxxxii Hij sunt autem
qui ascenderunt de thelmelath
thelarsa cherub addon et hemer
et non potuerunt indicare domum
patrum suorum. et semen suum utrum
ex israel essent filij dalaia. filij to
bia. filij nethoda. dcxlii Et
de sacerdotibus filij abia. filij ac
cos. filij berzellai qui accepit
de filiabus berzellai galaadi
tis vxorem et vocatus est nomine
eorum Hij quesierunt scripturam suam
in censu et non inuenerunt et

electi sunt de sacerdotio. Dixitque ather-
sata eis ut non manducarent de
sanctis sanctorum donec staret sacerdos
doctus et eruditus. Omnis mul-
titudo quasi unus .xl.ij. milia
.dc.lx. absque servis et ancillis
eorum qui erant septem milia .ccc.
.xxxvij. et inter eos cantores .cc.
xl.v. cameli .cccc.xxxv. asini
sex milia .dcc.xx. Huiusque
refert quid in commentario scriptum fu-
erit ex hinc neemie hystoria texitur.
Nonnulli autem de princip-
ibus familiarum dederunt
in opus. Athersata dedit in the-
saurum auri dragmas mille
fialas .l. tunicas sacerdotales .xxx.
et de principibus familiarum in the-
saurum operis auri dragmas .xx.
milia et argenti minas duo mi-
lia ducentas et quod dedit reliquus
populus auri dragmas xx milia
et argenti minas duo milia et
tunicas sacerdotales .lxvij. Ha-
bitaverunt autem sacerdotes et
levite et ianitores et cantores
et reliquum vulgus et nathinnei
et omnis israel in civitatibus suis.
Et venerat mensis Cap. viij.
septimus. Filii autem
israel erant in civitatibus suis.
Congregatusque est omnis po-
pulus quasi vir unus ad plate-
am que est ante portam aquarum
et dixerunt esdre scribe ut afferret
librum legis moysi quam preceperat
dominus israel. Attulit ergo esdras
sacerdos legem in multitudine viro-
rum ac mulierum cunctisque qui po-
terant intelligere in die prima
mensis septimi et legit in eo
aperte in platea que erat ante por-
tam aquarum de mane usque ad

meridiem mediam diem in con-
spectu virorum et mulierum sapien-
tium et aures omnis populi erant e-
recte ad librum. Stetit autem es-
dras scriba super gradum ligne-
um quem fecerat ad loquendum
et steterunt iuxta eum matha-
thia et sema et ama et uria et
helchia et maasia ad dexteram
eius et ad sinistram phadaia
misael et melchia et asim et
aseph dana zacharia et mosol-
lam. Et aperuit esdras librum
coram omni populo super universum
quippe populum eminebat. Et cum a-
peruisset eum stetit omnis populus.
Et benedixit esdras domino deo vo-
ce magna: et respondit omnis
populus amen amen elevans ma-
nus suas et incurvati sunt et ado-
raverunt dominum pronim in terram. Por-
ro iesue et baam et sarabia ia-
min. accub septhai. odia maa-
sia celitha azarias iozabeth
anam phalaia levite silentium
faciebant in populo ad audien-
dam legem: populus autem stabat in
gradu suo. Et legerunt in libro
legis dei distincte et apposite
ad intelligendum: et intellexe-
runt cum legeretur. Dixit autem nee-
mias ipse est athersata et es-
dras sacerdos et scriba et levite
interpretantes universo populo. Dies sanc-
tificatus est domino deo nostro. no-
~~lite~~ lite lugere et nolite flere. fle-
bat enim omnis populus cum audi-
ret verba legis et dixit eis. Ite
comedite pinguia et bibite mul-
sum et mittite partes ei qui non

ꝑparauit sibi quia s̄cus dies dn̄i
est et nolite contristari Gaudiū
enim dn̄i est fortitudo vr̄a leui
te autem silenciū faciebāt ī oī
p̄plo dicētes Tacete quia dies
s̄cūs ē et nolite dolere Abijt ita
q̄ omnis p̄pls vt comederet et bi
beret ꝛ mitteret ptes ꝛ faceret leti
ciam magnā quia intellexerant
v̄ba que docuerat eos Et in die
s̄cdo congregati sūt p̄ncipes fami
liar̄ vniu̇si populi sacerdotes ꝛ
leuite ad esdram scribam vt int̄
p̄taret eis v̄ba legis Et inuene
runt scriptum in lege p̄cepisse do
minum in manū moysi vt habi
tent filij isrl̄ in tab̄naculis in
die sollempni mēsis septimi ꝛ
vt p̄dicent et diwlgent vocem
in vniu̇sis vrbibus suis ꝛ ī ihe
rusalem dicētes Egredimini
in mōtem ꝛ afferte frondes oli
ue et frondes ligni pulcherri
mi frondes mirti et ramos pal
marū ꝛ frondes ligni nemorosi
vt fiat tab̄nacl̄a sicut scriptū est
Et egressus est populꝰ et attule
runt: feceruntq̄ sibi tab̄nacl̄a vnꝰ
quisq̄ in domate suo ꝛ in atrijs
suis et in atrijs domus dei ꝛ ī
platea porte aquar̄ ꝛ ī platea
porte ephraim Fecit ergo vniu̇
sa ecclia eor̄ qui redierant de
captiuitate tab̄nacl̄a: ꝛ habitaue
runt in tab̄nacul̄ Nō enim fece
rant a diebꝰ iosue filij nun filij
israhel vsq̄ ad diem illum: ꝛ
fuit leticia magna nimis Legit
autem in libro legis dei p̄ dies
singulos a die primo vsq̄ ad
diem nouissimū: et fecerunt
sollempnitatem septem diebus
et in die octauo collectam iux
ta ritum: Capl̄m nonū

In die autem vicesimo q̄rto
mēsis huiꝰ cōuenerūt filij
isrl̄ in ieiunio et in saccis et hu
mus sup̄ eos Et separatum est semen
filior̄ isrl̄ ab omni filio alieni
gena ꝛ steterūt et cōfitebant
pcc̄a sua: et iniquitates patrum
suor̄ Et consurrexerūt ad standū
et legerūt in volumine legis dn̄i
dei sui q̄r in die: et quater confi
tebant et adorabāt dn̄m deum
suū Stetit autem sup̄ gradum
leuitar̄ iosue ꝛ baani ꝛ cedmi
el sephnia bani sarabias bani
chanani ꝛ inclamauerūt voce
magna dn̄m dm̄ suū ꝛ dixerūt
leuite iosue ꝛ cedmiel bonni a
sabia serebia odoia sebna fata
ia Surgite bn̄dicite dn̄o deo vr̄o
ab et̄no vsq̄ in et̄nū Et benedi
cant nomini glorie tue excelso
in omni benedictione ꝛ laude
Tu ipē dn̄e solus tu fecisti celū
celor̄ et omnem exercitū eor̄ t̄rā
et vniu̇sa q̄ in ea sūt maria ꝛ
oīa q̄ in eis sūt et tu viuificas
omnia hec et exercitus celi te
adorat Tu ipē dn̄e deus qui
elegisti abram ꝛ eduxisti de
igne chaldeorū ꝛ posuisti nomē
eius abraham: et inuenisti cor
eius fidele coram te et p̄cussis
ti cū eo fedus vt dares ei t̄rā
chananei ꝛ cethei amorrei ꝛ
pherezei iebusei ꝛ gergessei
vt dares semini eius: et imples
ti v̄ba tua qm̄ iustus es et vidis
ti afflictionem patrū nr̄or̄ in

egypto · clamoremq; eorū audisti
sup mare rubrum et dedisti signa
et portenta in pharaone et in
vniuersis seruis eius et in omni
pplō terre illius Cognouisti enim
quia supbe egerūt cont^a eos et
fecisti tibi nomē sicut in hac die
et mare diuisisti ante eos et trāsi
erūt p mediū maris in sicca:
psecutōes autem proiecisti ī pro
fundū quasi lapidem in aquas
validas Et in columpna nubis
ductor eorum fuisti p diem et ī
colūpna ignis p nocte ut appa
reret eis via p quam ingredie
bant^r Ad montem quoq; synai
descendisti · & locutus es cū eis de
celo : et dedisti eis iudicia rec
ta et legem vēritatis cerimoni
as & precepta bona & sabbtm
sctificatum tuū ostendisti eis · et
mādata et cerimonias et le
gem pcepisti eis in manu moy
si serui tui Panem quoq; de
celo dedisti eis in fame eorum
et aquam de pet^ra eduxisti eis
sicientib^9 et dixisti eis ut in
grederēt^r et possiderēt t^rrā sup
quā leuasti manū tuā ut tra
dēs eis Ipsi vō & pres nrī sup
be egerunt et indurauerūt cer-
uices suas et nō audierūt mā
data tua et noluerūt audire
et nō sūt recordati mirabiliū
tuor que feceras eis & indura
uerūt ceruices suas et dederūt
caput ut conūtērēt^r ad s^ruitutem
suam q̄si p cōtencionem Tu aūt
deus ppicius clemens & miseri
cors · longanimis et mlte mi
seracionis nō dereliquisti eos ·
Et quidem cū fecissent sibi vitulū
conflatilem et dixissent · iste est deus
tuus qui eduxit te de egipto · fece
runtq; blasphemias magnas tu au
tem in misericordijs tuis mltis nō
dimisisti eos in deserto Colump
na nubis nō recessit ab eis per
diem ut ducēt eos in via et co
lūpna ignis in nocte ut osten
deret eis iter per quod ingre
dent^r Et spm̄ tuū bonū dedisti
qui docēt eos & mānā tuū non
prohibuisti ab ore eor et aquā
dedisti eis in siti Quadraginta an
nis pauisti eos in deserto nichil
q; eis defuit Vestimenta eorum
nō inueterauerūt et pedes eorū
nō sūt attriti Et dedisti eis re
gna & populos et partitus es
eis sortes et possederūt t^rram
seon regis esebon et t^ram og
regis basan Et filios eorū mul
tiplicasti sicut stellas celi et ad
duxisti eos ad t^ram de qua dixās
patrib; eorū ut ingrederēt^r et posside
rēt Et venerūt filij & possiderunt
t^ram & humiliasti coram eis habita
tōes t^re chananeos & dedisti eos in
manu eorum et reges eor et po
pulos t^re ut facērēt eis sicut place
bat ill^s Ceperūt itaq; urbes muni
tas et humū pinguem : & possede
rūt domos plenas cunctis bonis ci
sternas ab alijs fabricatas vineas
& oliueta & ligna pomifera mul
ta Et comederūt & saturati sūt
& impinguati sūt & habūdauerūt
delicijs in bonitate ~~sua~~ tua mag
na Prouocauerūt autem te ad i
racūdiam et recesserūt a te & pie
cerūt legem tuam post t^rga sua
et pphetas tuas occiderūt qui con

testabantur eos ut reuerterentur ad te: feceruntque blasphemias grandes Et dedisti eos in manu hostium suorum et afflixerunt eos Et in tempore tribulationis sue clamauerunt ad te. et tu de celo audisti: et secundum miserationes tuas multas dedisti eis saluatores qui saluarent eos de manu hostium suorum Cumque requieuissent reuersi sunt facere malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos Conuersi sunt et clamauerunt ad te: tu autem de celo exaudisti et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus Et contestatus es eos ut reuerterentur ad legem tuam: ipsi autem superbe egerunt et non audierunt mandata tua et in iudiciis tuis peccauerunt que faciet homo et uiuet in eis Et dederunt humerum recedentem et ceruicem suam indurauerunt nec audierunt Et protraxisti super eos annos multos et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum et non audierunt et tradidisti eos in manu populorum terrarum In misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptione nec dereliquisti eos quoniam deus miserationum et clemens tu es Nunc itaque deus noster deus magne fortis et terribilis custodiens pactum et misericordiam: ne auertas a facie tua omnem laborem qui inuenit nos reges nostros principes nostros sacerdotes et prophetas nostros et patres nostros et populum tuum a diebus regis assur usque in diem hanc Et tu iustus es in omnibus que uenerunt super nos quia in ueritate fecisti nos autem impie egimus Reges nostri principes nostri sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt legem tuam et non attenderunt mandata tua et testimonia tua que testificatus es in eis Et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua multa quam dederas eis et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum non seruierunt tibi nec reuersi sunt ab studiis suis pessimis Ecce nos ipsi hodie serui sumus. et terra quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius et que bona sunt eius: et nos ipsi serui sumus in ea: et fruges eius multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra et corporibus nostris dominantur et iumentis nostris secundum uoluntatem suam et in tribulatione magna sumus Super omnibus ergo hiis nos ipsi percutimus fedus et scribimus: et signant principes nostri et leuite nostri et sacerdotes nostri

Capitulum decimum

Signatores autem fuerunt: Neemias athersatha filius achelai et sedechias. saraias et azarias ihieremias. phessur amarias melchias. atthus. sebenias melluch. harem. merimuth obdias daniel. genton. baruch mesollam abias miamin mazia belgesemeia hii sacerdotes. Porro leuite iosue filius azanie bennui de filiis emadan cethmiel et fratres eorum sechenia odeuia celitha phalaia anan micha roba asabia zaccur serebia. sabania odoia bani bannui Capita populi: pheros phet moab helam zecuban omnen azgath bebai adonicam beguai

adm · ather · ezechia · azur · ode
ma asum · besai · ares anathot
nabai meephia mosollam azir
mesizabel · sadoch · ieddua · fel
thia anania · osee anam asub
aloes phaleam soberh reum a
sebna mathsia ethaia anan
melluch arem baana Et reli
qui de ppls sacdotes leuite ia
nitores et cantores nathinnei ·
et omnes qui se separauerut de po
pul' terrarum ad legem dei · vxo
res eor filij eor et filie eorū oes
qui poterant sapere spoponderūt
pro fribus suis · optimates qz eor
et qui veniebant ad pollicen
dum et iurandum ut ambu
larent in lege dei quam dederat
in manu moysi serui dei ut
facerent et custodirent vniusa
mandata domini dei nrī et iudi
cia eius et cerimonias · et ut nō
daremus filias nras populo tr
re et filias eor nō acciperemus
filijs nris · Populi quoqz terre q
important venalia et omnia ad
usum p diem sabbati ut vendāt
nō accipiemus ab eis in sabba
to et in die sanctificato · et dimitte
mus ānū septimum et exacti
onem vniuse manus et statue
mus sup nos precepta ut demus
terciam ptem sicli p ānū ad opus
domus dei nri ad panes ppositi
onis et ad sacrificiū vespertinum et
in holocaustum sempiternū in sab
batis et in kalendis in sollempnita
tibus et diebus sanctificatis et p
peccato ut exoret pro filijs isrl' :
et in omnem usum domus dei nos
tri Sortes ergo misimus sup
oblacione lignorum int sacer
dotes et leuitas et pplos ut inf

rent in domū dei nri per domos pa
trū nror per tempora a temporibus ā
ni usqz ad ānū ut arderent sup altare
dei nri sicut scriptū est in lege moysi
et ut afferremus primogenita tre nos
tre et primitiua vniusi fructus o
mis ligni ab āno in ānū in domo
dni : et primitiua filior nror et pe
corū nror · sicut scriptū est in lege
et primitiua boum nrorū et ouiū
nrar ut offerrent in domū dei nri
sacerdotibus qui ministrant in domo
dei nri et primicias ciborū nrorū
et libaminū nror et poma ois
ligni vindemie quoqz et olei af
feramus sacerdotibus ad gazofila
ciū dei nri : et decimā pte tre nos
tre leuitis Ipi leuite decimas ac
cipiāt ex omnibus ciuitatibus ope
rū nror Erit autem sacdos filius
aaron cū leuitis in decimis leui
tarū : et leuite offerent decimam
pte decime sue in domū dei nri
ad gazofilaciū in domo thesauri ·
Ad gazofilaciū enī deportabāt
filij isrl' et filij leui primicias fru
menti · vini et olei et ibi erūt va
sa dni sanctificata et sacdos et can
tores et ianitores et ministri et nō
dimittemus domū dei nri :

Habitauerūt au Caplm xi ·
tem principes populi in iherl'z
reliqua vero plebs misit sortem
ut tollerent unam ptem de decem
qui habitaturi erent in ihrlm ciui
tate scā nouem v'o ptes in ciuita
tibus Benedixit autem pplus om
nibus viris qui se sponte obtulerūt
ut habitarent in ihrlm Hij sūt ita
qz principes prouincie qui habitaue

runt in ihrlm et in ciuitatib9 iu
da habitauerūt autem vnusquisque i
possessione sua et in vrbibus su
is isrl'. sac̄rdotes. leuite nathinnei
et filij seruoꝝ salomonis. et ī ihe
rusalem habitauerūt de filijs iuda
et de filijs beniamin. de filijs iuda
~~ꝛ de filijs ben~~ athaias. filius azi
am. filij zacharie. filij amarie. fi
lij saphatie. filij malaleel. De filijs
phares maasia. filius baruch. fili
us colaza. filius azia. filius adaia.
filius ioarib. filius zacharie. fili9
solonitis. Omnēs filij phares qui
habitauerūt in ihrlm quadringē
ti sexaginta nouem viri fortes
Hij sūt autem filij beniamin. sel
lum filius mosollā. filius iohed
filius phadaia. filius colaia. fili9
maasia. filius etheel. filius ysaia.
et post eum gebai. sellai. nongē
ti viginti octo ꝛ iohel filius ze
chri ꝑpositus eoꝝ. ꝛ iuda filius
semnua sup ciuitatem secūdus. de
sac̄rdotib9 ydaia filius ioarib. ia
chin. saraia. filius elchia. filius
mesollam filius sadoch. filius me
raioth. filius achitob princeps
domus dei et frēs eoꝝ facientes
opa templi. octingēti viginti duo
Et adaia filius ieroam filius phe
lelia. filius amsi filius zacharie.
filius phessur. filius melchie ꝛ
frēs eius principes patrum du
centi quadraginta duo et ama
sai filius azrihel. filius aazi. fili9
mosollamoth. filius emmer. ꝛ
frēs eoꝝ potentes nimis centū
viginti octo: et ꝑpositus eorū zab
diel filius potentiū. Et de leui
tis sebenia filius asob filius aza
ricam filius asabia. filius boni
ꝛ sabathai ꝛ iosabeth sup opa
que erant forinsecus in domo
dei a principib9 leuitarū ꝛ matha
nias filius micha filius zebdei
filius asaph. principes ad laudā
dum ꝛ cōfitendum in orōne: ꝛ
becbecias secūdus de frīb9 eius ꝛ
abdia filius sammua. filius ga
lal filius ydithun. Omnēs leuite
in ciuitate scā ducēti octogin
ta quatuor. Et ianitores accob
telmon ꝛ frēs eoꝝ q custodiebāt
hostia centum septuaginta ~~du~~
duo. Et reliqui ex isrl' sac̄rdotes
et leuite in vniūsis ciuitatibus
iuda vnusquisque in possessione
sua: et nathinnei qui habitabāt
in ophel. ꝛ sichaa et gaspha
De nathinneis et episcopis le
uitarū in ihrlm azi filius ban
ni. filius asabie filius natha
nie filius miche de filijs asaph
cantores in ministerio domus dei
Preceptū quippe regis sup eos
erat et ordo in cantorib9 ꝑ dies
singulos. et phataia filius mese
zebel de filijs zara. filij iuda
in manu regis iuxta omnem
vbū ppli: et in domib9 ꝑ omēs
regiones eorū. De filijs iuda
habitauerūt in cariatharbe ꝛ
in filiabus eius et in dibon ꝛ ī
filiabus eius et in capsahel et
in vitul' eius et in iesue ꝛ in mo
lada ꝛ in bethualeth ꝛ ī aser

sual· et in bersabee et in filiabus
eius et in ~~siche~~ sicelech ꝛ in mo
chona ꝛ in filiab9 eius· et in rem
mon· ꝛ in sara et in iherimuth
zoona odollam ꝛ villis earū:
lachis et regionibus eius azeca
et filiabus eius et māserūt in ber
sabee vsqꝫ ad vallem ennon filij
autē beniamin ageba machmas
et ahia et bethel et filiab9 eius
anathot· noba nama asor ram
ma getham adid seboim ne
ballaioth ꝛ ona valle artifi
cum et de leuitis particiones
iuda ꝛ beniamin Capłm xii

Hij autem sacdotes et leui
te qui ascenderūt cū zo
robabel filio salathiel et iesue
Saraia ihieremias ezra ama
ria melluch atthus sechenia
reum merimuth addo getthon
abya miamin· madagia· bel
ga· semeia et ioarib idaia· sel
lum amoel elchia ydaia Isti prī
cipes sacdotū et frēs eorum in
diebus illis Porro leuite· iesue
bennui cedmiel sarabia iuda
mathanias sup ymnos ipi et
frēs eorū: et becia atqꝫ etthāni
frēs eoꝝ vnusqsqꝫ in officio suo
Iesue autē genuit ioachim ꝛ
ioachim genuit eliasib ꝛ elia
sib genuit ioiada et ioiada ge
nuit ionathan et ionathan ge
nuit geddua In diebus autem
ioachim erāt sacdotes ꝛ prīci
pes familiarū saraia amaria
iheremia anania ezra mo
sollam amaria iohannan mi
lico ionathan sebenia ioseph

arem· edna maraioth· elci· adaia
zacharia· gethon mosollam abia
zechri miamin· ꝛ moadia phelti·
belga· sammua semeia ionathan
ioarib· mathania iadaia azzi·
sellaia celaia· mocheber· elchia ~~ase~~
asebia· idaia nathanael· Leuite
in diebus elyasib et ioiada et io
nan ꝛ ieddoa· scpti prīcipes fami
liaꝝ: et sacdotes in regno darij
perse· filij leui prīcipes familiaꝝ
scpti in libro vboꝝ dierum et vs
qꝫ ad dies ionathan filij eliasib
ꝛ prīcipes leuitaꝝ asabia· serabia
ꝛ iesue filius cedmiel et frēs eoꝝ
p vices suas vt laudarent et cofi
terent iuxta pceptū dauid viri et
obseruarent eque p ordinem ma
thania ꝛ bechenia obedia mosol
lam telmon· accub custodes por
tarū et vestibuloꝝ ante portas
hij in dieb9 ioachim filij iesue filij
iosedech et in diebus neemie
ducis et esdre sacdotis scribeqꝫ·
In dedicacōne autem muri ihern
salem requisierūt leuitas de omi
bus locis suis vt adducerent eos i
ihertm: et facerent dedicacionem
et leticiam in actione graciarum
et cantico ꝛ cymbalis· psalteriis
et cytharis Congregati sūt autem
filij cantoꝝ de campestribus circa
ihertm et de villis netuphati
et de domo galgal et de regioni
bus geba ꝛ azmaueth: qm vil
las edificauerūt cantores sibi in
circuitu ihertm Et mūdati sūt sac
dotes et leuite· ꝛ mūdauerūt

populum et portas et murum Ascen-
dere autem feci principes iuda sup
murum et statui duos choros lauda
ncium magnos. et ierunt ad dexte
ram sup murum ad portam sterqui
linij et iuit post eos osias et me
dia pars principum iuda et azarias
ezra et mosollam iuda et benia
min et semeia et ieremia. et de
filijs sacerdotum in tubis Zacharias
filius ionathan. filius semeie filius
mathanie. filius michaie filius
zechur. filius asaph et fratres eius
semeia et azarel. malalai galal
maani nathanael et iuda et ana
ni in vasis cantici david viri dei
et ezdras scriba ante eos in porta
fontis Et contra eos ascenderunt
in gradibus civitatis david in ascensu
muri sup domum david. et usque ad
portam aquarum ad orientem Et
chorus secundus gratias referencium ibat
ex adverso et ego post eum Et media
pars populi sup murum et sup turrim
furnorum et usque ad murum latissi
mum. et sup portam ephraim et
sup portam antiquam. et sup por
tam piscium et turrim ananeel et
turrim emat et usque ad portam
gregis. et steterunt in porta custo
die Steteruntque duo chori lau
dancium in domo dei. et ego et di
midia pars magistratuum mecum
et sacerdotes. eliachim maasia
miamin michea. elioenai za
charias ananias in tubis. et
maasia et semeia et eleazar et
azi et iohannan et melchia et
helam et ezer. cantores clare con
ticuerunt et iezraia prepositus Et

immolaverunt in die illa victimas
magnas et letati sunt. deus enim
letificaverat eos leticia magna
Sed et uxores eorum et liberi gavi
si sunt et audita est leticia iherusalem
procul Recensuerunt quoque in die
illa viros sup gazophilacia thesau
ri ad libamina et ad primicias
et ad decimas ut inferrent
per eos principes civitatis in decore
gratiarum actiones sacerdotes et levi
tas. quia letatus est iudas in sacer
dotibus et levitis astantibus Et cus
todierunt observacionem dei sui
et observacionem expiationis can
tores et ianitores iuxta preceptum david
et salomonis filij eius. quia in
diebus david et asaph ab exordio
erant principes constituti cantorum in car
mine laudancium et confitencium do
mino Et omnis israel in diebus
Zorobabel et diebus neemie dabat
partes cantoribus et ianitoribus per
dies singulos et sanctificabant levitas
et levite sanctificabant filios aaron

In diebus autem Capitulum tredecimum
Item illo lectum est in volumi
ne moysi audiente populo. et in
ventum est scriptum in eo quod non
debeant introire ammonites
et moabites in ecclesiam dei usque
in eternum eo quod non occurrerint
filijs israel cum pane et aqua et con
duxerint adversus eos balaam
ad maledicendum eis. et convertit
deus noster maledictionem in bene
dictionem Factum est autem cum
audissent legem separaverunt omnem
alienigenam ab israel et sup hoc
erat eliasib sacerdos qui fuerat
prepositus in gazophilacium domus

dei mei · et proximus tobie · Fecit
ergo sibi gazophilaciū grande et
ibi erant ante eum reponentes
munera et thus et vasa et deci
mā frumenti vini et olei · ptes le
uitarū et cantorū et ianitorū et
primicias sacerdotales In omnibus
autē hijs nō fui in ihrlm · quia ā
no tricesimo scdo artaxersis regis
babilonis veni ad regē et in fi
ne dierū rogaui regem et veni
in ihrlm et intellexi malū quod
fecerat eliasib tobie ut faceret ei
thesaurū in vestibul' domus dei
Et malū in visum est valde · et pro
ieci vasa domus tobie foras de
gazophilacio Precepiq; et emū
dauerūt gazophilaciū et retuli ibi
vasa domus dei sacrificiū et thus
Et cognoui qm ptes leuitarum
nō fuissent date et fugisset vnus
quisq; in regionem suā de leuitis
et de cantorib9 et de hijs qui mi
nistrabant Et egi causā aduersus
magistratus et dixi Quare dereli
quimus domū dei Et congregaui
eos et stare feci in stacionibus
suis · et omnis iuda apportabat
decimā frumenti vini et olei ī
horrea Et constituimus sup horrea
selemiam sacerdotem et sadoch scribā
et phadaiam de leuitis et iuxta
eos anan filiū zachur filij ma
thanie · qm fideles comprobati
sūt · et ipsis credite sūt partes
fratrū suorū Memento mei deus mēs
pro hoc et ne deleas miseracio
nes meas quas feci in domo
dei mei et in ceremonijs eius
In dieb9 ill' vidi in iuda calcātes
torcularia in sabbato · portātes
aceruos et onerantes sup asinos
vinū et vuas et ficus et omne

olus et inferentes in ihrlm in die
sabbati et contestatus sum ut in die
qua vendē liceret venderent · Et tyrij
habitauerūt in ea inferen
tes pisces et omnia venalia · et
vendebāt in sabbatis filijs iuda
et in ihrlm Et obiurgaui opti
mates iuda · et dixi eis Que
ē hec res mala quā vos facitis
et profanatis diem sabbati ·
Nunquid nō hec fecerūt patres
nri et adduxit ds nr sup nos oē
malū hoc et sup ciuitatem hāc ·
et vos additis iracundiam sup
isrl' violando sabbatum · Factū
est itaq; cū quieuissent porte ihrlm
die sabbati · dixi · et clauserūt ia
nuas et precepi ut nō apirent
eas usq; post sabbatum Et de
pueris meis constitui sup portas
ut nullus inferret opus in die
sabbati · et manserūt negociato
res et vendentes vniuersa vena
lia foris ihrlm semel et bis Et
contestatus sum eos · et dixi eis
Quare manetis ex aduerso mu
ri · Si secundo hoc feceritis ma
nū mittam in vos Itaq; ex tē
pore illo non venerūt in sabba
to Dixi quoq; leuitis ut munda
rentur et venirent ad custodien
das portas · et scificandum diē
sabbati Et pro hoc ergo memento
mei ds meus · et parce mi scdm
mltitudinem miseracionū tuarū
Sz et in dieb9 illis vidi iudeos
ducentes vxores azotidas am
monitidas et moabitidas · et fi
lij eorū ex media pte loquebā
tur azotice · et nesciebant loqui
iudaice · et loquebantur iuxta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

linguam populi et populi Et ob
iurgaui eos et maledixi: et ceci
di ex ipsis viros et decaluaui eos
Et adiuraui eos in deo ut nō da
rent filias suas filijs eorū: et nō
acciperent de filiabus eorū filijs
suis et sibimetipsis dicens Nū
quid nō in huiusmodi re peccauit
salomon rex isrl. Et certe in gē
tibus multis non erat rex si
milis ei et dilectus deo suo erat
Et posuit eum deus regem sup
omnem isrl Et ipm ergo ad pec
catū duxerūt mulieres alieni
gene. Nūquid et nos inobedi
entes faciemus omne malū grā
de hoc ut preuaricemus in deo
nrō et ducamus vxores peregri
nas De filijs autē ioiade filij
eliasib sacerdotis magni gener
erat sanaballath oronitis: quē
fugaui a me. Recordare dnē
deus meus aduersus eos qui pol
luunt sacerdocium: ius qz sacer
dotale et leuiticum Igitur mū
daui eos ab omnibus alienige
nis et constitui ordines sacer
dotum et leuitarū vnūquemqz ī
ministerio suo. et in oblacione
lignorū in tempibus cōstitutis
et in primicijs Memento mei
deus meus in bonū Amen

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

III

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

IV

u pace. factus ē locus eius & i syon habitatio eius. Et i

icut ouis ad occisionē ductus ē. et dū male tractaret[ur] nō aperuit

s- su- um. Traditus ē ad mor- tē ut uiuifica- ret populū suum. V.

pace. Tradi. R. ecessit pastor noster fons a- que vi- ue i cuius

situ sol obscura- tus est. nā et ille captiuus est q̄ capti

ū tene- bat primū homi- nē. hodie portas mortis. Et seras pa

ter. saluator noster dis- rupit. V. d cuius cōspectu mors fugit

d cuius vocē mortui resur- gūt videntes aūt porte mortis cōfracte

sūt. Et. R. epulto domino signatū ē monumen- tū. Voluē

es mili- tes qui custodirēt il- lud. V. e forte veniāt discipli eius

et intrem eam et dimit plebi intierit ... mor tuus. Pone.

Auctor rutili dux bone luminis q[ui] certis vicibz tpa dividis. merso s

le cahos ingruit horridu[m] luce[m] redde tuis xpe fidelibz. Inventor. v ua

uis innumero sydere regiam lunari q[ue] polo lampade pinxeris ian

su silicis lumina nos tu[m] mostras saxigeno semie q[ua]erere. Inve. v e

nesciret ho[mo] spe[m] sibi luminis i[n] xpi solido corpe co[n]dita[m] q[ui] dici stabile[m] se p

tra[m] n[ost]ris igniculis vn[de] gen[us] ve[n]it. Inve. v inguis q[uo]s olei rore made

bz lignis aut facibz pascim[us] aridis q[ui]n et fila favis scirpea floreis p

so mello p[ri]us collita fingi[mus]. Inve. v iuax fla[m]ma viget seu cava tes

tula sucu[m] lintheolo suggerit ebrio seu pin[us] pice[a]m fert alimoniam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf